

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**FELÂHAT-NÂME
(İNCELEME-METİN-DİZİN)
BİRİNCİ CİLT**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur UZUNKAYA

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

TEMMUZ - 2013

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

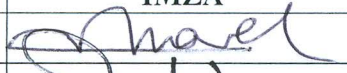

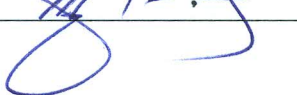
FELÂHAT-NÂME
(İNCELEMÉ-METİN-DİZİN)
BİRİNCİ CİLT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur UZUNKAYA

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili

Bu tez 16/07/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof.Dr.M.Mehdi ERGÜBEL	BAŞARILI	
Doç.Dr. Paki KÜÇÜKER	BAŞARILI	
Doç.Dr.M. Bediye ZÜLFİKAR-AYDIN	BAŞARILI	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Uğur UZUNKAYA

04/07/2013

ÖNSÖZ

Türk dili metin çalışmalarında edebî metinlerin yanı sıra edebiyat dışı metinler de önemli bir yer tutmaktadır. Edebiyat dışı metinler ister telif isterse tercüme eserler olsun hem yazıldığı dönemin Türkçesine, hem yerleşik hayatı yansıtması bakımından toplum bilimine ve hem de dönemin bilim anlayışına katkı sağlaması bakımından bilim tarihine oldukça önemli bir malzeme sunar.

Toplumların sosyal ve ekonomik yapısının belirlenmesinde önemli bir yeri olan ziraat, özellikle yerleşik hayata geçişle beraber önem kazanmıştır. Türklerin tarih sahnesine çıktıkları zamandan günümüze kadar kapalı bir toplum yapısına sahip olmadığı da açıktır. Konar-göçer bir hayat tarzını benimseyen Türkler mekân değiştirdikçe farklı kültürlerle etkileşime geçmiş ve böylece hem doğu hem de batı toplumlarının bir kültür sentezini oluşturmuştur. Türkçenin tarihî dönemlerinden çağdaş dönemine kadar yazılı kaynakları içerisinde ziraata ait bilgiler ve belgeler bulunmakta ve bu bilgiler de Türk toplum hayatındaki ziraat faaliyetlerinin incelenmesine, bu faaliyetlerin işleniş safhalarına, tarımı yapılan malzeme, araç-gereç kullanımına ve ıslah yöntemlerine ışık tutmaktadır. Ancak konar-göçer toplumlarda sözlü kültürün yazılı kültürün önüne geçmesi ve toplumun doğayla savaşımı sebebiyle birçok bilgi oldukça geç dönemlerde yazıya geçirilmiştir. Bu sebeple kaleme alınan metinler her dönemde mahduttur.

Türk dilinin tarihî bir dönemi olan Klâsik Osmanlı Türkçesinde ziraat metinleri çok fazla yazılı kaynak sunmamasına karşın kaleme alınan eserlerin iki farklı kaynaktan beslendiği açıktır: Telif ve tercüme eserler. Telif eserler, tercüme eserlere nazaran sayıca azdır. Bunlar arasında kütüphanelerde farklı isim veya konu başlıklarına göre kaydedilmiş Revnak-ı Bustan nüshaları ve ziraatla ilgili olan manzum ve mensur risâleler bulunmaktadır. Tercüme eserleri ise İşbilî ve İbn Avvam gibi önemli ziraat-botanik âlimlerinin kaleme aldığı eserlerin Türkçeye çevirileri oluşmaktadır.

Bu tezde, British Museum Orient 11251’de kayıtlı, İbn Avvam’ın Kitâbü’l-Filâha adlı eserinin Felâhat-nâme ismiyle Türkçeye tercümesinin dil incelemesi, çeviri yazılı metni ve dizin-sözlüğü hazırlanmıştır. Üzerinde çalışma yaptığımız eser, diğer tercümelemlerle karşılaştırıldığında ortaya çıkan en önemli fark, bu metnin dilinde Arapça ve Farsça ibârelerin yoğun olması sebebiyle eserin sağlam bir tercüme sayılamamasıdır. Ayrıca

metin, diğer tercümelereinden farklı olarak kısmî tercüme niteliği taşırmaktadır. Bu tercümenin istinsah tarihi ve müstensihi belli değildir.

Bana ziraat metni çalışmayı öneren ve tez sürecinde her zaman desteğini gördüğüm danışman hocam Doç. Dr. Paki Küçüker başta olmak üzere, tezimin her safhasında yanımda olan, değerli vakitlerini benim için fedâ eden, çalışkanlığıyla feyz aldığım hocam Doç. Dr. M. Bedizel Zülfikar-Aydın'a, tezde karşılaştığım Arapça ve Farsça ibâreler başta olmak üzere her türlü sıkıntıda kapısını çaldığım ve hiç geri çevrilmediğim hocam Doç. Dr. Ozan Yılmaz'a çok büyük bir teşekkür borçluyum.

Çalışma süresince beni yalnız bırakmayan arkadaşlarım Arş. Gör. Yavuz Sinan Ulu'ya, Arş. Gör. E. Neşe Demirdeler'e, Arş. Gör. B. Gülay Aar'a, Arş. Gör. Sema Bal'a, Arş. Gör. Hilal Erdoğan'a, Arş. Gör. Elmas Karakaş'a çok teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan ve manevi desteğini benden hiçbir zaman esirgemeyen aileme ne kadar teşekkür etsem azdır.

Uğur UZUNKAYA

04/07/2013

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLT

KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
SUMMARY	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: İMLÂ ÖZELLİKLERİ	22
1.1. Ünlülerin İmlâsı	22
1.1.1. /a/ Ünlüsünün İmlâsı.....	22
1.1.2. /e/ Ünlüsünün İmlâsı.....	22
1.1.3. /ı/, /i/ Ünlülerinin İmlâları.....	23
1.1.4. /o/, /ö/ Ünlülerinin İmlâları.....	24
1.1.5. /u/, /ü/ Ünlülerinin İmlâları.....	25
1.2. Ünsüzlerin İmlâsı	25
1.2.1. /ç/ Ünsüzünün İmlâsı	26
1.2.2. /η/ Ünsüzünün İmlâsı.....	26
1.2.3. /p/ Ünsüzünün İmlâsı.....	26
1.2.4. /t/ Ünsüzünün İmlâsı.....	27
1.3. Sözcük ve Eklerin İmlâları.....	27
1.3.1. kim Bağlacının İmlâsı.....	27
1.3.2. ki Bağlacının İmlâsı.....	27
1.3.3. dağı Bağlacının İmlâsı.....	27
1.3.4. için Cevher Fiilinin İmlâsı	28
1.3.5. {-dUr} Ek-fiilinin İmlâsı	28
1.3.6. kadar Sözcüğünün İmlâsı.....	28
1.3.7. i- Cevher Fiilinin İmlâsı	28
1.3.8. ile Sözcüğünün İmlâsı.....	29
1.3.9. Zamir /n/'sinin İmlâsı	29

1.3.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin İmlâsı	29
BÖLÜM 2: DİL İNCELEMESİ.....	30
2.1. Ses Bilgisi	30
2.1.1. Ünlüler	30
2.1.1.1. Kapalı /è/	30
2.1.1.2. Ünlü Uyumları	31
2.1.1.3. Ünlü Değişimi	37
2.1.1.3.1. Yuvarlaklaşma	37
2.1.1.3.2. Düzleşme	40
2.1.1.3.3. Genişleme	41
2.1.1.4. Ünlü Düşmesi	41
2.1.2. Ünsüzler	41
2.1.2.1. Söz Başı Ünsüzleri	41
2.1.2.1.1. b- Ünsüzü	41
2.1.2.1.2. k- Ünsüzü	42
2.1.2.1.3. t- Ünsüzü	43
2.1.2.2. Söz İçi ve Söz Sonu Ünsüzleri	44
2.1.2.2.1. -b Ünsüzü	44
2.1.2.2.2. -d- Ünsüzü	44
2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ, -g Ünsüzleri	44
2.1.2.2.4. -k-, -k-, -k, -k- Ünsüzleri	46
2.1.2.2.5. -l- Ünsüzü	47
2.1.2.2.6. -p Ünsüzü	47
2.1.2.2.7. -t Ünsüzü	47
2.1.2.3. Ötümlüleşme	48
2.1.2.3.1. Aslı Uzun Ünlüler Nedeniyle Ötümlüleşme	48
2.1.2.3.2. Ünsüzler Arası Durumda Ötümlüleşme	48
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	48
2.1.2.4.1. -y- Türemesi	48
2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	49

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu.....	49
2.1.2.7. Hece Yitimi	49
2.1.2.8. Göçüşme.....	49
2.2. Şekil Bilgisi.....	50
2.2.1. İsimler	50
2.2.1.1. İsim Çekim Ekleri	50
2.2.1.1.1. Çokluk Eki: {+lAr}	50
2.2.1.1.2. İyelik Ekleri.....	50
2.2.1.1.3. Hâl Ekleri	51
2.2.1.2 İsim Yapım Ekleri	53
2.2.1.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	53
2.2.1.2.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	56
2.2.2. Fiiller.....	59
2.2.2.1. Fiil Çekim Ekleri.....	59
2.2.2.1.1. Zaman Ekleri	59
2.2.2.1.2. Tasarlama Kip Ekleri.....	61
2.2.2.1.3. Şahıs Ekleri.....	62
2.2.2.2. Fiil Yapım Ekleri.....	64
2.2.2.2.1. Fiilden Fiil Yapım Ekleri	64
2.2.2.2.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	66
2.2.2.3. Birleşik Fiiller	67
2.2.2.3.1. İsim + Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar	67
2.2.2.3.2. Fiil + Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar.....	68
2.2.3. Cevher Fiili	69
2.2.3.1. Birleşik Çekimler	69
2.2.3.1.1. Hikâye Çekimi.....	69
2.2.3.1.2. Şart Çekimi.....	69
2.2.4. Fiilimsiler.....	70
2.2.4.1. İsim-Fiiller.....	70
2.2.4.1.1. {-mAK}	70
2.2.4.1.3. {-mA}	70

2.2.4.2. Sıfat-Fiiller	71
2.2.4.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiilleri	71
2.2.4.2.2. Görülen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiili	71
2.2.4.2.3. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili	72
2.2.4.2.4. Geniş Zaman Sıfat-Fiilleri	72
2.2.4.3. Zarf-Fiiller	73
2.2.4.3.1. Zaman Zarf-Fiilleri	73
2.2.4.3.2. Hâl Zarf-Fiilleri	74
2.2.4.3.3. Bağlama Zarf-Fiili	75
2.2.5. Sıfatlar	75
2.2.5.1. Niteleme Sıfatları	75
2.2.5.2. Belirtme Sıfatları	76
2.2.5.2.1. İşaret Sıfatları	76
2.2.5.2.2. Sayı Sıfatları	76
2.2.5.2.3. Soru Sıfatları	76
2.2.5.2.4. Belirsizlik Sıfatları	77
2.2.6. Zarflar	78
2.2.6.1. Yer-Yön Zarfları	78
2.2.6.2. Zaman Zarfları	78
2.2.6.3. Nicelik-Nasıllık Zarfları	80
2.2.6.4. Azlık-Çokluk Zarfları	81
2.2.7. Zamirler	82
2.2.7.1. Şahıs Zamirleri	82
2.2.7.2. İşaret Zamirleri	83
2.2.7.3. Belirsizlik Zamirleri	84
2.2.7.4. Dönüştürme Zamiri	84
2.2.7.5. Soru Zamiri	84
2.2.8. Edatlar	85
2.2.8.1. Çekim Edatları	85
2.2.8.2. Bağlama Edatları	87
2.2.8.2.1. Sıralama Edatları	87

2.2.8.2.2. Denkleştirme Edatları.....	88
2.2.8.2.3. Cümle Başı Edatları.....	89
2.2.8.2.4. Sona Gelen Edatlar.....	90
BÖLÜM 3: SÖZ VARLIĞI.....	91
3.1. Bitki İsimleri	92
3.2. Hayvan İsimleri.....	95
3.3. Ay ve Gün İsimleri.....	96
3.4. Ölçü İsimleri.....	98
3.4.1. Ölçü ve Oran Anlamına Gelen İsimler.....	98
3.4.2. Ağırlık, Uzunluk ve Alan Ölçüleri	99
3.4.3. Antropometrik Ölçüler.....	99
3.5. Özel İsimler.....	99
3.5.1. Kişi İsimleri	99
3.5.2. Yer İsimleri.....	101
3.6. Tarım Terimleri ve Toprak İsimleri	102
3.6.1. Tarım Terimleri	102
3.6.2. Toprak İsimleri	104
3.7. Metinde Kullanılan Fiiller.....	106
BÖLÜM 4: İSTATİSTİKSEL VERİLER	112
BÖLÜM 5: METİN.....	119

İKİNCİ CİLT

BÖLÜM 6: DİZİN.....	275
SONUÇ	765
KAYNAKLAR	767
ÖZGEÇMİŞ	774

KISALTMALAR

- Ak.** : Akatça
Ar. : Arapça
AYS : Altun Yaruk Sudur
BK D : Bilge Kağan Doğu
BK G : Bilge Kağan Güney
BK K : Bilge Kağan Kuzey
bkz. : Bakınız
c. : Cilt
DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi
DLT : Divânu Lügâti't-Türk
ET : Eski Türkçe
Far. : Farsça
Gr. : Grekçe
Hint. : Hintçe
İt. : İtalyanca
K. : Kıptice
KB : Kutadgu Bilig
KÇ : Küli Çor
krş. : Karşılaştırınız
KT D : Kül Tëgin Doğu
KT D : Kül Tëgin Doğu
KT G : Kül Tëgin Güney
KT K : Kül Tëgin Kuzey
KT. : Karahanlı Türkçesi
Lat. : Latince

Rum. : Rumca
Nab. : Nabatça.
O : Ongi Yazıtı
OT. : Orhon Türkçesi
Sür. : Süryanice
T : Tunyukuk
TDK : Türk Dil Kurumu
Tr. : Türkçe
UT. : Uygur Türkçesi
Yun. : Yunanca

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Yazma nüshalar tablosu	21
Tablo 2 : Kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) işaretleri	113
Tablo 3 : Harf kullanım sayıları	114
Tablo 4 : Sözcük başı harf kullanım sayıları	115
Tablo 5 : Fiil başı harf kullanım sayıları	116
Tablo 6 : Sözcük sonu harf kullanım sayıları.....	117
Tablo 7 : Fiil kökü ve gövdesi sonu harf kullanım sayıları.....	118

Tezin Başlığı: Felâhat-nâme (İnceleme-Metin-Dizin)	
Tezin Yazarı: Uğur UZUNKAYA	Danışman: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER
Kabul Tarihi: 04.07.2013	Sayfa Sayısı: X (ön kısım) + 774 (tez)
Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Eski Türk Dili
<p>İnsanoğlunun en temel ihtiyaçları arasında yer alan ziraat özellikle yerleşik yaşama adım atıldığı günlerde önem kazanmıştır. İlk başlarda deneme-yanılma yoluyla şekil kazanan ziraat faaliyetleri ve bu faaliyetlerden deneyimlenen bilgiler özellikle kuşaktan kuşağa aktarılmak için kayda alınmıştır. Bu bağlamda, Klâsik Osmanlı döneminde kaleme alınan Felâhat-nâmeler, genel olarak ziraat faaliyetlerini konu alan eserler olarak tanımlanabilir. Bu eserlerde konular ziraat faaliyetlerinin her aşamasına ışık tutar.</p> <p>Felâhat-nâme, Ortaçağ'ın önemli botanik âlimlerinden olan İbn Avvâm'ın Kitâbü'l-Filâha adlı eserinin Türkçeye tercümesidir. Müstensihi ve istinsah tarihi bilinmemektedir. Bu eser British Museum Orient 11251'de kayıtlıdır. Eser 80 varaktan oluşmaktadır. Yazı türü şikeste taliktir. Kitâbü'l-Filâha'nın belirleyebildiğimiz kadarıyla yedi nüshası vardır.</p> <p>Çalışma giriş, inceleme, metin ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde genel olarak çalışmanın içeriği, çalışmada kullanılan yöntem anlatılarak çalışmanın amacı vurgulanmıştır. İnceleme bölümü; imlâ özellikleri, dil incelemesi, söz varlığı ve istatistiksel veriler olmak üzere dört bölümden meydana gelmektedir. Dördüncü bölümde metin, beşinci bölümde dizin hazırlanmıştır. Bu bölümde yer alan dizin, çözümlenmeli olarak hazırlanmış, dizinde kelimelerin sözlük anlamları da verilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Klâsik Osmanlı Türkçesi, Felâhat-nâme, İbn Avvam, ziraat metinleri, ziraat terminolojisi	

Title of the Thesis: Felâhat-nâme (Analysis-Text-Index)	
Author: Uğur UZUNKAYA	Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER
Date: 04.07.2013	Nu. of pages: X (pre-text) + 774 (main body)
Department: Turkish Language and Literature	Subfield: Old Turkish Language
<p>Agriculture, which is one of the most important activities of human being has gained importance in human's earlier days of settled life. At first, agricultural activities take form from trial and error method and knowledge experienced from these activities written down especially to transfer them to next generations. In this context Felâhat-nâme's be written in the Classical Ottoman period can be broadly introduced as books about agricultural activities. Topics in these books enlightens all processes of agricultural activities.</p> <p>Felâhat-nâme is Turkish translation of İbn Avvâm's book named Kitâbü'l-Felâha. Copyist and date of duplication are not known. Kitâbü'l-Filâha has seven copies as we determine. This book is registered with 11251 number in British Museum. It consists of 80 leaves. It has written by a font known as "şikeste tâlik".</p> <p>This study; consists of introduction, analysis, transcription and index chapters. In the introduction chapter, study's content and method used in it has explained and aim of the study has emphasized. Analysis chapter consists of four subchapters: These are dictation properties, linguistic analysis, vocabulary and statistical data. In the fourth chapter transcription and in the fifth chapter index have prepared. Index that takes place in the fifth chapter, has prepared analytically and meanings of words used in the text are also given.</p>	
Key Words: Classical Ottoman Turkish, Felâhat-nâmes, İbn Avvam, agricultural texts, agricultural terminology.	

GİRİŞ

Toplumların sosyal ve ekonomik yapısının belirlenmesinde önemli bir yeri olan ziraat, özellikle yerleşik hayata geçişle beraber önem kazanmıştır. Yüzyıllar boyunca elde edilen birikim gerek sözlü gerekse yazılı olarak sonraki nesillere aktarılmıştır. Ziraat konulu eserler içerdikleri malzeme itibariyle sadece Türk diline değil, toplum bilim, kültür tarihi, bilim tarihi gibi farklı birçok alana da hizmet edebilecek niteliktedir. Bu yazılı kaynaklar ister telif isterse tercüme eserler olsun hem yazıldığı dönemin Türkçesine, hem yerleşik hayatı yansıtması bakımından toplum bilimi için ve hem de dönemin bilgi birikimini aktarması ve yansıtması bakımından bilim tarihi için oldukça önemli malzeme sağlar ve aynı zamanda yazıldığı döneme ait Türk dili malzemesini de barındırır.

Türklerin tarih sahnesine çıktıkları zamandan günümüze kadar kapalı bir toplum yapısına sahip olmadığı bilinmektedir. Konar-göçer bir hayat tarzını benimseyen Türkler mekân değiştirdikçe farklı kültürlerle etkileşime geçmiş ve böylece hem doğu hem de batı toplumlarının bir sentezini oluşturmuştur.

Eski Türkçe döneminde, Türkçenin yazılı kaynakları içerisinde yer alan Türk tarım terimleri, Bülent Gül tarafından hazırlanan *Eski Türk Tarım Terimleri* isimli doktora tezinde eylemler, özneler, yer, zaman, araçlar, ürünler, tarımsal ürünler, ölçüler ve gübreler olmak üzere dokuz başlıkta incelenmiştir (kaynakça için bkz. Gül 2004).

Bu tezde yer aldığı kadarıyla eski Türkçede tarım ile ilgili fiillerden birkaçı şunlardır: *tarı-* “tarlayı ekmek, ekin sürmek”, *äk-* “ekmek (hububat vs.)”, *sür-* “sürmek”, *sabanla-* “saban sürmek, sabanla tarla sürmek”, *aqtar-/ahtar-* “ekin ekmek için toprağı kazmak”, *anuqqa tut-* “hazırda tutmak, ekim için tarlayı hazırlamak, kiralamak”

anuqqa ber- “tarlayı ekime hazırlık için vermek”, *ota-* “ot ayıklamak, ekin biçilmek”, *saç-* “(tohum) saçmak”, *kâmiş-* “atmak, saçmak”, *bat-* “batmak, saçılmak”, *qıylat-* “fışkı ile gübrelemek”, *tâzâklâ-* “(toprağı) gübrelemek”, *suwa-* “(toprağı, yeri) sulamak; ıslamak”, *arıqlan-* “hendek, kanal açmak”, *qırla-* “(sulama kanalı) kazmak” ve *qırla-* “(sulama kanalı) kazmak”. Bu örnekler tarımın Türk toplumunda aslında çok yeni bir uğraş alanı olmadığını göstermiştir.

Yazılı kaynakların tarım faaliyetleri açısından incelenmesi, bu faaliyetlerin işleniş safhaları, tarımı yapılan malzemeler, araç-gereç kullanımı, ıslah yöntemleri gibi unsurlar Türk ziraat hayatına önemli katkı sağlar. Ancak konar-göçer toplumlarda sözlü kültürün yazılı kültürün önüne geçmesi ve toplumun doğayla savaşımı sebebiyle birçok bilgi oldukça geç dönemlerde yazıya geçirilmiştir. Bu sebeple kaleme alınan metinler her dönemde mahduttur.

Klâsik Osmanlı Türkçesi döneminde ziraat metinleri çok fazla olmamasına karşın yazılan eserlerin iki farklı kaynaktan beslendiği açıktır: Telif ve tercüme eserler. Telif eserlerin sayısı tercüme eserlere göre azdır. Telif eserleri, kütüphanelerde farklı isimlerle kaydedilmiş olan Revnak-ı Bustan nüshaları ve ziraatla ilgili diğer manzum ve mensur risâleler oluşturur. Tercüme eserleri ise daha çok İşbilî ve İbn Avvam gibi önemli ziraat botanik bilimcilerinin eserlerinin Türkçeye çevirileri oluşmaktadır.

Araştırmanın Konusu

Bu çalışma İbn Avvâm'ın (12. yy.) Kitâbü'l-Filâha adlı eserinin Klâsik Osmanlı Türkçesi döneminin başlarında (16. yy.'ın başları) yapıldığını düşündüğümüz Türkçe tercümesi (British Museum Or. 11251) üzerinde yaptığımız dil incelemesi, çeviri yazılı metni ve dizin-sözlükten oluşmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Şimdiye kadar Türk dili ile ilgili metin çalışmalarında edebi metinler üzerinde yoğunlaşmış, edebiyat dışı metinler üzerinde çok fazla durulmamıştır. Ancak edebî metinlerde değişmeyen metafor, kelime kadrosu, fonetik ve morfolojik öğeler çalışmaların seyrini özellikle Osmanlı Devletinin hâkim olduğu yüzyıllarda kaleme alınan edebiyat dışı metinlere yöneltmiştir. Bu metinler içerisinde yer alan önemli ancak bir o kadar da metin bakımından mahdut olan ziraat konulu eserler, hem alan terminolojisi, hem söz yapımı ve hem de içerdiği alternatif bilgilerle bir dönemin bilim anlayışına ve dil özelliklerine ışık tutmaktadır. Bu bağlamda Klâsik Osmanlı döneminin dil, kültür tarihi ve bilim anlayışını yansıtacak olan İbn Avvâm'ın Felâhat-nâme adıyla Türkçeye tercüme edilen eseri bu çalışmaya konu olarak seçilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, İbn Avvâm'ın Kitâbü'l-Filâha adlı eserinin British Museum Or. 11251'de kayıtlı tercümesi üzerinden Klâsik Osmanlı Türkçesinin ses ve şekil özelliklerine ve ziraat alan terminolojisine katkıda bulunmaktır.

Kapsam

İbn Avvâm'ın Kitâbü'l-Filâha adlı eseri Klâsik Osmanlı dönemi içerisinde iki kez Türkçeye tercüme edilmiştir. Bunlardan biri Mustafa b. Lutfullah tarafından 1590 tarihinde yapılan tercümedir. Tespit edilebilen 6 nüshası bulunmaktadır. Diğer tercümenin mütercimi ve tercüme tarihi tespit edilememiştir; ancak dil özelliklerine bakarak 16. yüzyılda tercüme edildiği tahmin edilmektedir. Tek nüshası British Museum Orient 11251 numarada Felâhat-nâme adıyla kayıtlı olan bu tercüme

çalışmamıza esas alınmıştır. Eser şikeste talikle yazılmıştır. Birtakım şiirlerin olduğu sayfa ve boş bir sayfa metne dâhil edilmediğinde yazma 80 varaktan oluşmaktadır. Eser harekesizdir. Çok az da olsa bazı Türkçe kelimelerde hareke kullanılmıştır. Metnimize destek tercüme olarak, yayımı M. Bedizel Zülfikar-Aydın tarafından 2011 yılında yapılmış olan Beyazıt Devlet Kütüphanesi Veliyüddin 2534 numarada kayıtlı tercüme seçilmiştir.

Yöntem

Çalışma kısa bir Giriş ile İnceleme, Metin ve Dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, Türk ziraat hayatı ve felâhat-nâmeler hakkında bilgi verilmiş, Klâsik Osmanlı döneminde kaleme alınmış ziraat metinleri ve bunlar üzerine yapılan çalışmalara değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde incelenen metnin nüsha tanıtımı yapılmış, döneminde tercüme edilen diğer eserlerle arasındaki yeri üzerinde durulmuştur.

İnceleme bölümü imlâ özellikleri, dil bilgisi (ses bilgisi ve şekil bilgisi), söz varlığı ve istatistiksel veriler bölümlerinden oluşmaktadır.

Metin bölümü eserin çeviri yazı alfabesine aktarımından oluşmaktadır. Bu bölümde, dil incelemelerinde yaygın bir şekilde kullanılan çeviri yazı alfabesi kullanılmıştır. Her sayfanın başına varak numaraları, her satırın başına satır numaraları yazılmıştır. Kelimelerin metinde yer aldığı şekilde okunmasına özen gösterilmiştir.

Eser genel olarak harekesizdir; sadece bazı Türkçe sözcüklerde hareke kullanıldığı görülmektedir. Bu durum aynı sözcüğün harekesiz şekillerinin de harekeli şekillerde olduğu gibi okunmasına yardımcı olmuştur. Ancak metinde, aynı sözcüğün birden

fazla yazım özelliğine rastlanılmaktadır. Bu durumda metne sadık kalınmıştır. Harekeli şekilleri olmayan sözcüklerin okunmasında ise dönemin dil özellikleri ve ses uyumları dikkate alınmıştır.

Metnin Arap harfli yazmasında varolan tahribat nedeniyle bazı satırların başları veya sonlarında eksiklikler bulunmaktadır. Bunlar metnin içinde köşeli ayraç içinde üç nokta “[...]” şeklinde gösterilmiştir. Ancak metinde tahribata uğrayan bazı kalıplaşmış kullanımlarda metin tamiri yapılmış, eklenen sözcükler veya ekler köşeli ayraç içinde verilmiştir.

Yazmada konu sayılabilecek bölüm adları ve fasıl adları kalın yazılmıştır.

Dizin bölümünde yazmanın analitik dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlamak amaçlanmıştır. Dizin için “Cibakaya 2.3” isimli dizin programı kullanılmıştır. Dizinde hem Arapça hem de Farsça tamlamalar madde başı yapılmıştır.

Dizin bölümünde, metinde geçen bütün sözcükler gramer hususları göz ardı edilmeksizin anlamlarıyla beraber yer almıştır. Madde başı durumunda olan sözcükler, fiil köklerinden sonra (-), isim köklerinden sonra herhangi bir işaret olmaksızın dizinde yer almış, sözcüğün anlamı verilmeden hangi dilden olduğu çeşitli kısaltmalarla belirtilmiş, Türkçe kökenli sözcüklerde herhangi bir kısaltma kullanılmamıştır. Hangi dile ait olduğu belirlenemeyen sözcükler için ise soru işareti (?) kullanılmıştır. Madde başı sözcüklerin, metinde farklı biçimleri veya Arapça sözcükler için müennesi varsa (bkz.) kısaltması kullanılmış, farklı dillerdeki şekilleri veya eş anlamlıları varsa (krş.) kısaltması ile diğer sözcüklere atıflarda bulunulmuştur. Metinde bazı sözcüklerin kökenine dâir birden fazla kısaltma kullanılmıştır. Bunun nedeni ise, o sözcüğün tarihî gelişimine ışık tutmaktır.

Dizinde, metinde anlamı açıklanan sözcüklerde, metinden alıntılar yapılmış ve bu alıntılar iki tırnak arasında belirtilmiştir.

Metinde madde başı olan sözcüklerin karşısına metindeki anlamı yazılmış, daha sonra metnin hangi varak ve satırında yer aldığını gösteren numaraları verilmiştir. Metinde kullanılan bitki ve hayvan adlarının mümkün olduğunca Latince karşılıklarının verilmesine özen gösterilmiştir.

Dizinde önce sözcüğün eksiz kullanılışları, sonra ekli kullanılışları, tamlama şekilleri ve sözcüğün metinde nerede ve kaç kez geçtiği köşeli ayraç içinde verilmiştir:

bezr : < Ar. Tohum.

b. (13b/12), (17a/18), (17a/20), (17b/4), (17b/9), (18b/4), (18b/6), (1b/18), (1b/19), (22a/18), (22a/19), (22a/21), (22a/22), (22b/3), (22b/3), (22b/7), (22b/8), (22b/9), (31a/7), (32a/1), (32a/14), (67b/21), (68b/5), (74a/19), (74b/17), (74b/7), (75b/18), (79b/7), (9a/14), (9a/18), (9b/11), (9b/12)

b. + de (16a/17), (17b/6), (17b/8), (22b/16), (22b/16), (22b/17), (23a/16), (73b/7), (9a/20)

b. + den (14a/2), (1b/20), (22b/11), (22b/18), (22b/19), (23a/10), (23a/3)

b. + dür (9b/20)

b. + i (10a/17), (10a/21), (10a/7), (16a/17), (16a/18), (16a/20), (17a/10), (1b/20), (1b/8), (20a/6), (22b/13), (22b/19), (23b/17), (27a/5), (31a/4), (4a/15), (5a/3), (68a/11), (68b/14), (68b/3), (69a/18), (73a/3), (8a/21), (8a/21), (9a/22), (9a/23), (9b/17), (9b/18), (9b/19), (9b/20), (9b/21)

b. + i bürrün (68b/3)

b. + i hars (22b/19)

b. + i kettān (10a/17), (1b/8)
b. + i kettāndan (10a/21), (69a/18), (9b/17)
b. + i kürünb-i şanevberi (9b/18)
b. + inde (10a/8), (9b/4)
b. + inden (32a/3), (9a/18)
b. + ine (31b/22)
b. + i kıtñiyye (8a/21), (8a/21)
b. + i kuṭānī (4a/15)
b. + i şāmī (9b/20)
b. + i şāmīsi (68b/14)
b. + i ḥafīf (23b/17)
b. + olunsa (79b/7)
b. + üñ (14b/22), (1b/12), (9a/17)
[= 103]

Yukarıdaki örnek kelimenin metinde 103 kez geçtiği belirtilmiştir. Bunun dışında eksiz kullanıldığı, tamlama şeklinde geçtiği ve yardımcı fiillerle kullanıldığı da görülmektedir.

Dizinin alfabetik sıralamasında çeviri yazı alfabesine sadık kalınmış sadece “ayn” harfi geçersiz karakter olarak algılanmıştır.

Çalışmanın sonunda yararlanılan kaynakların yer aldığı bibliyografya yer almaktadır.

Türk Ziraat Hayatı ve Felāḥat-nāmeler

Türk ziraat hayatına geçmeden önce çalışmamızda ziraatla ilgili olarak sık sık kullanılacak olan “tarım”, “ziraat” ve “felāḥat” sözcüklerinin anlamlarını vermeyi

doğru buluyoruz. “Tarım” sözcüğü, Türkçe Sözlükte şöyle tanımlanmıştır: “Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması, ziraat” (2011: 2270). Türkçede bu kelimenin Arapça karşılığı olan “ziraat” sözcüğü de kullanılmaktadır. Metnimizin adında geçen “felâhat”ın kelime anlamı ise Mütercim Asım Efendi’nin Kâmûs Tercemesinde şu şekildedir: “Fânîñ fethiyle ekincilige dênür hîrâset ma’nasına şârih dër ki bunu fethalı taqayyüd sehvdür cemîc ümmühâtda fânîñ kesriyle muqayyeddür ki ismdir ekincilik şan’atına dênür” (1304: 944).

Mustafa Al-Shihabi’nin “Filâha: Middle East”, adlı makalesinde felâhat ile ilgili şu bilgiler bulunmaktadır: “Felh, kesme ve ayırma işlemi, toprağa uygulandığında ise anlamı “ekip biçmek amacıyla ayırmak” veya “toprağı sürmek”tir. Fellâh “çiftçi”, filâha “çiftçilik”. Ancak İslam öncesi çağlardan filâha sözcüğü tarım ve hayvancılık uğraşını belirtmek için daha geniş bir anlam üstlenmiştir. Bu bağlamda eski çağlarda tercih edilen filâha, zirâ’a ile eş anlamlıdır. Filâha sözcüğü günümüzde Kuzey Afrika’da hem resmi dilde hem de gündelik konuşmada yaygın olarak kullanılır.” (Al-Shihabi 1965: 899).

İlim tasnifi yapılan eserlerde de ziraat bilimi, ‘ilm-i filâha’ olarak adlandırılır. Taşköprülü-zâde’nin Miftaḥu’s-Sa’âde’sinin “İlm-i Filâha” ile ilgili kısmından aldığı alıntıda ziraat ilmi hakkında şu bilgileri kaydeder: “Zirâat ilmi: İlk çıkışından iyice olgunlaştığı ana değin bitkiye karşı nasıl tedbir alınacağını bildiren bir ilimdir. Tedbir ya su akıtılarak toprağı ıslâh ile, yahut toprağı altüst edip gübre gibi besleyici bir şey ile olur. Toprakların durumları havaya ve yere göre değişir. İklimlerin değişmesiyle ekinciliğin kânûnları ve kâideleri de değişir. Bu ilmin faydası tohum ve yemişleri temizlemek ve çoğaltmaktadır. Geçim işini tamamlamak için bu ilmi tahsil etmek

insana gereklidir. Bundan dolayı ‘filâh’ adından türemiş olup beķā anlamınadır. Bitkilerin ya da ağaçların yemişlerini zamanından önce vakitsiz olarak almak için bazı önlemler almak ve ilaçlamalar yapmak bazı ağaçları diğer bazı ağaçlarla birleştirmek (aşılama) görülmemiş yemiş elde etmek bu ilmin inceliklerindedir. Ebûbekir b. Vaşşiyye, el-Filâha adlı eserinde Nabaşilerden şöyle nakilde bulunmaktadır: ‘Bir kimse hatmi ağacının etrâfını dolaşıp gülüne bakmayı alışkanlık hâline getirirse, kendinde ferahlık duyar.’ (İzgi 1997: 219).

Bu tanımlardan yola çıkarak “felâhat”ın kelime anlamının “her türlü zirâi faaliyetleri kapsayan işlemler bütünü” olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim konuyla ilgili eserlerin büyük bir kısmında “filâha” kelimesi kullanılmaktadır: Kitâbü'l-Filâha, el-Filâhatü'l-Rumiyye gibi. Felâhat-nâme ise, çiftçilik, ekincilik faaliyetlerini konu alan eserlere en genel anlamıyla verilen isimdir.

Bu metinlerde, toprak türleri, gübre çeşitleri, sulama faaliyetleri, genel olarak bahçecilik bilgileri, ağaç dikimi, meyve veren ağaçlarla sebzelerin ziraatı, aşılama, budama ve gübreleme faaliyetleri, bitkilerin hastalıkları, ilaçları ve hastalıklarının iyileştirilmesi, bitki zararlıları, çeşitli meyve, sebze ve hububatın saklanması ve bu hububatın özellikleri ve çiçek ziraatı anlatılmaktadır. Bu alanda verilen eserler daha çok tercüme faaliyetleri çerçevesinde dilimize kazandırılmıştır. Bu tercüme faaliyetlerinin dışında Türkçe olarak kaleme alınan ziraat metinleri oldukça azdır ve de bu eserler küçük risâleler şeklinde kaleme alınmıştır. Bu metinlerin azlığının sebepleri Türklerin konar-göçer bir yapıya sahip olmaları, sözlü kültürün bu millette daha etkin olması ve sözün şiirselliğidir. Ancak Türklerin zirâi faaliyetlerde bulunmasının tarihi çok eskidir. Türkçedeki zengin ekincilik terminolojisi buna delildir. “Eski Türkler, göçebe olarak hayvan sürüleri yetiştirmekle yaşıyorlar, ancak kendi ihtiyaçlarını

karşılacak kadar ekincilikle de uğraşıyorlardı. Türk dilinin tanıklığına göre, Türkler arasında zengin bir ekincilik terminolojisi gelişmiştir. Buğday, arpa, darı sözleri Türkçede eski çağlardan kalma ortak sözlendir. Buna göre, Türklerin eski çağlardan beri buğday, arpa, darı ettikleri açıktır.” (Eren 1979: 27). Belirleyebildiğimiz kadarıyla kütüphanelerde yer alan ziraat metinleri şunlardır:

Felâhat-nâme

Ali Kuşçu (ö.879/1474) tarafından yazıldığı söylenen Felâhat-nâme adlı risale Yapı Kredi Sermet Sami Çifter Kütüphanesi Türkçe Yazmalar 459/4 numarada 54b-57b varakları arasında yer almaktadır. Bu eser Sezer Özyaşamış-Şakar tarafından yayımlanmıştır (kaynakça için bkz. Özyaşamış-Şakar 2006).

Revnağ-ı Bustan

Klasik Osmanlı döneminde ziraat alanında yazılmış önemli eserlerden biri olan Revnağ-ı Bustan'ın 10/16. asırda kaleme alındığı tahmin edilmektedir. El-Hac İbrahim İbn Ahmed tarafından kaleme alınan eser 44 varaktır. Eserin birden fazla nüshası bulunmaktadır. Eserin Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Bölümü 3736 numarada kayıtlı nüshası Zafer Önler tarafından yayımlanmıştır (kaynakça için bkz. Önler 2000).

Felâhat-nâme

Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi bölümünde 5612/630 arşiv numarasına kayıtlı olan bu eser, manzum olarak kaleme alınmıştır. Eser 17 yapraktan oluşmaktadır ve nesihle yazılmıştır. Metnin ilk sayfası 11, diğer sayfaları 13 satırdan oluşmaktadır. Eserin telif tarihi 1047/1637-1638'dir ve müstensihi belli değildir. İstinsah tarihi ise 1163/1749-1750'dir. Eserin müellifi Kemānī (Pehlevān)'dir. Eser,

aruzun fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilün vezniyle yazılmıştır. “Felâhat-nâmedür bu ğars-nâme-i pehlevân el-ma’rûf bi-kemânî” başlığı ile başlayan bu eserde, besmele, tevhit, sebep-i telif ve fihrist bölümlerinin ardından “şifat-ı tecrîbe-i zemân” ile esere giriş yapılır. Ayrıca bu eserin biri Topkapı Sarayı Hazine bölümünde H.429 arşiv numarasında kayıtlı ve biri de İstanbul Fatih Millet Kütüphanesinde AEMnz1308 demirbaş numarasına kayıtlı iki nüshası daha vardır. Eserin yayımı tarafımızdan yapılmıştır (kaynakça için bkz. Uzunkaya 2013).

Muhtaşar fi ‘İlmi’n-Nücüm ve’l-Filâha

Yusuf b. Sa’dullah b. Bektut Feyzî tarafından 953/1547 tarihinde Muhtaşar fi ‘İlmi’n-Nücüm ve’l-Filâha adıyla Türkçeye tercüme edilen bu eserin müellifi bu alandaki önemli isimlerden Ebu’l-Hayr eş-Şeccar el-İşbilî’dir. Tercümenin tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya 2707/2 de 65b-98b varaklar arasında yer almaktadır. Eser nesih yazıyla yazılmış ve her sayfada 15 satırdan oluşmaktadır. Bu eser, Gönül Sarsılmaz Erkılınç tarafından Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır.

Felâhat-nâme

Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümünde 6070/3 demirbaş numarasında kayıtlı olan bu eser Risâle Fi’t-Tecvidve’t-Tilavet isimli bir eserle birlikte ciltlenmiştir. Eser bu kitabın 76a-92a varakları arasında yer almaktadır. 17 yapraktan oluşan bu eserin her sayfasında 15-16 satır bulunmaktadır ve talik yazı türüyle yazılmıştır. Eser, toprak türlerinden ve bu toprak türlerinde yetişebilecek bitkilerden bahsetmekle başlar. Buğday, dut, şeftali, zerdali, sakız ağacı, vb. gibi bitkilerin ihtiyaç duydukları toprak türlerinin ve gübrelerin niteliği hakkında bilgi verilir. Eserde çeşitli aşılama

yöntemlerinden bahsedilir. Bitki zararlıları ve bunlardan kurtulma yolları açıklanır. Bu bölümden sonra eserde hangi hastalığa hangi sebze ve meyvenin faydalı veya zararlı olabileceğinden, elbisede nar lekesi olması durumunda ne gibi işlemlerin yapılması gerektiğine kadar geniş bilgiler sunulur.

İbn Avvâm ve Kitâbü'l-Filâha

İbn Avvâm

Tam künyesi Ebu Zekeriyâ Yahya b. Muhammed b. Ahmed el-İşbilî olan İbn Avvâm'ın hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. İşbiliyye'de doğan İbn Avvâm, ortaçağın en önemli botanik ve ziraat âlimlerinden biri olarak kabul edilir.

“VI. (XII.) yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı, ziraat yanında tıp ve eczacılık konusunda da uzman olduğu anlaşılmaktadır. Kitâbü'l-Filâha, tarım ve hayvancılık üzerine o güne kadar yazılmış en kapsamlı eser olup sadece İslâm dünyasının değil bütün Ortaçağ ilim âleminin en göze çarpıcı çalışması olarak kabul edilmektedir. Bunun sebebi İbnü'l-Avvâm'ın daha önceki bilgileri çeşitli kaynaklardan derleyerek bir araya getirirken uyguladığı teknik ve metotla herkesin faydalanabileceği sistematik bir eser ortaya koyması, ayrıca verdiği bilgileri kendi gözlemlerinin de katkısıyla kuru bilimsellikten çıkarıp canlılığa kavuşturmasıdır.” (İzgi 1999: 524).

Kitâbü'l-Filâha ve British Museum Orient 11251'de Kayıtlı Olan Tercümesi

Üzerinde çalışma yaptığımız, İbn Avvâm'ın Kitâbü'l-Filâha adlı eserinin Türkçeye tercümesi olan bu yazma British Museum Orient 11251 arşiv numarasında kayıtlıdır. Eserin tanıtımına geçmeden önce Kitâbü'l-Filâha'nın orijinal yazması hakkında bilgi vermek doğru olacaktır.

“Otuz beş bölüm halinde düzenlenen eserin ilk otuz bölümü bitkilerin, beş bölümü ise evcil hayvanların yetiştirilmesine ayrılmıştır: Tarımla ilgili kısımda elli beşi meyve ağacı olmak üzere 585 bitki tanıtılmakta ve aşı yapma tekniği, toprağın yapısal özellikleri, gübreleme usulleri, ağaç ve üzüm kütüklerine ârız olan çeşitli hastalıkların belirti ve görünüşleriyle bunların tedavi yolları gibi konular açıklanmaktadır.” (İzgi 1999: 524).

Felâhat-nâme'nin British Museum tercümesinin varak sayısı kütüphane kayıtlarına göre 81'dir. Ancak yazmada bir sayfanın boş, bir sayfanın ise üzeri boya ile karalanmış olması sebebiyle bir varak metne dâhil edilmemiştir. Üzeri boya ile karalanmış sayfanın üst kısmında “felâhat-nâme” yazmakta, altında ise Türkçesiyle “çiçek kitâbı” ibâresi bulunmaktadır. Eserin boş sayfasında ise Latin alfabesi ile “Ibn el-‘Avvâm” ismi ve Arap alfabesi ile kelime-i tevhid ve metnin ismi olan “felâhat-nâme” ile kısa bir şiir yer almaktadır. Metnin, 1b-3b varakları arasında ise fihrist bölümü bulunmaktadır.

Yazmanın çeviri yazılı metni 80 varaktan oluşmaktadır. Tercüme, 4a varağından “besmele” ile başlar, 79b varağında “temmet” ile biter. 80a varağında ise iki satırlık bir açıklama bulunur. Orijinali 35 bölüm olan Kitâbü'l-Filâha'nın bu tercümesi, 17. bölümden başlayıp, 22. bölümde son bulur. Bu bakımdan bu yazma kısmî tercüme özelliği taşımaktadır. Bu bilgiler kitabın eksik bir tercüme olduğunu düşündürse de yazmanın “besmele” ile başlayıp “temmet” ile sonlanması metnin eksik sayfalarının olmadığını ispat eder. Ancak burada mütercimın bilinçli tasarrufu ortaya çıkmaktadır. Müellifin isminin sıkça geçtiği tercümede mütercimın ismine rastlanmamakta, eserin tercüme tarihine dâir bir bilgi de bulunmamaktadır. Çalışmanın dil incelemesinde ele alınacak olan belli başlı gramatikal özelliklerden tercümenin Eski Anadolu Türkçesinin

son dönemleri ile Klâsik Osmanlı Türkçesinin başı sayılabilecek bir dönemde yani 16. yüzyılda yazıldığı anlaşılmaktadır.

Tercümenin yazı türü şikeste taliktir. Her sayfasında 21-23 satır bulunan metinde bölüm başları ana metinden farklı bir büyüklükte ve renkte yazılmıştır. Yazmanın tümü harekesiz olmakla birlikte bazı Türkçe sözcüklerde nâdiren de olsa hareke kullanıldığı görülmektedir. Yazmanın bazı varaklarının kenarları tahribata uğramıştır. Bu sebeple bazı satır sonu veya satır başlarında birkaç ibâre eksik kalmıştır. Bu gibi eksiklikleri gidermek amacıyla metindeki paralel unsurlardan yola çıkılarak metin tamiri yapılmıştır.

Yazmanın İçeriği

Felâhat-nâme isminden de anlaşılacağı üzere bir ziraat metnidir. Yazmada geçen bitki isimleri, hayvan isimleri, gün ve ay isimleri, tarım terimleri ve toprak çeşitlerinin isimleri, İnceleme bölümünün bir alt başlığı olan Söz Varlığı kısmında sayısal veriler ışığında detaylı olarak incelenmiştir.

Tercümenin açıklamalı fihrist kısmı metinde şu şekildedir:

on yedinci bâb ‘amel-i kalîb keyfiyyetini ve vaqtını ve menfa‘atını ve arzı ‘amel-i mezkûr ile zirâ‘atı ve ıslâhı beyânındadır

on sekizinci bâb hubûb-ı [kuṭā]nîden arzı ıslâh eden şey’ün ve zirâ‘ata şâlih zarâyi’nün ihtiyârı ve zarâyi’den kankısı eyüdü anı ma‘rifeti ve zarâyi’nün âfet işâbet êdükde sâlimi ve nâbiti ma‘lûm olsun için tenbîṭ şıfat ile imtiḥânı ve zirâ‘at için muvâfiḳ hevâ ihtiyârı ve envâ‘-ı arzdan hubûb ve kuṭānî nev‘inden kankı şâlihdür anı ma‘rifeti beyânındadır

faşl ammā zirā'ata ḥubūb ihtiyārı ve şıfat-ı efđali ecvediyetdür evlā budur ki andan ğaflet olunmaya

faşl bürr ve şa'ir den ceyyid olanuñ ihtiyārı ikidür ıanķısı efđal idügin bilmelidür ve imtiḥānı bezz-i kettān envā'-ı arzdan ḥubūb ve kuṭā[nī] envā'ınuñ ıanķı nev'ine şāliḥdür anuñ ma'rifeti ve zirā'at-ı kuṭānī ve şibḥühümā evķātınuñ ma'rifeti beyānındadır

-**faşl** zerī'a ve kıssā ve kürünb ve bunlara müşābih olandan ḥabbāt-ı ma'dūde 'aded-i maḥfūza kılına ve bir gün bir gece şuda inķā' oluna ve ba'zı yevmde tenķi' oluna dēmişler-

on tokuzuncı bāb zirā'at ve vaķtınuñ ve zirā'at-i ıamḥ ve şa'irün şıfat-ı 'ameli ve külā ve ṭāmāk ve ḥuşākīnün zirā'atlarında ve şıfat-ı 'ameli ve büzzürdan zirā'at-i mübekkir ve mu'ahḥar olan şey'ün zikri ve bezzün ıadri ve arzuñ ḥāline göre i'tibār beyānındadır

faşl ba'zı fellāḥīn dēdi ki vaķt-i zirā'at bir nece aḥvāle merbūṭdur anuñ beyānındadır

faşl inzār olunmaya illā arz-ı rāviye-i mu'tedile ki ne keşret-i revādan şakīl ve ne kıllet-i revādan cāffe ve türbi bünyān şāliḥ ola

faşl fī beyān-ı zirā'at-ı ḥınṭa

faşl fī beyān-ı zirā'at-ı şa'ir

faşl ḥubūb-ı muķtāte ḥaşıb olup ya'nī ziyāde olmağa sebeb

faşl menķüldür ki zerī'a için taḥvīl-i bezz bir mevzi'den mevzi-i rey' için eyüdü

[**faşl**] dāyimā ıadr-i bezz ve arz ki müberrid olsa gerekdür ḥāline göre i'tibār olunsu

faşl bezrden adr-i mu‘tedil beyānındadır

faşl bilā-arrāşīn ba‘zı mcerribīn adr-i bezri beyān eder

ygirminci bāb mezkur olacak ububun say ve ba‘lī ve zirā‘atında şıfat-ı ‘ameli ve iflāında vāı‘ olan avāl beyānındadır

faşl şıfat-ı ‘amel-i erz

faşl fī beyān-ı lbiyā

faşl şıfat-ı ‘amel-i zirā‘at-ı clbān

faşl māş ve ‘ades beyānındadır-

faşl fī beyān-ı abh-ı ‘ades

faşl fī beyān-ı ssām ve dun

ygirmi birinci bāb fl ve ummuş ve trms ve kersinne ve urum ve ulbe ve bunlara mşābih ububun say ve ba‘lī ne arīla eglediqnn beyānındadır

faşl bala ne ile ynmek gerek zararın def‘ ede anı beyān eder

faşl nodun şuvarılmaq ile ve kki yrden i[m]ek ile olan zer‘i beyānındadır

faşl āşiyet-i nod

faşl ulbe ne arīla ekilr anu beyānındadır avāşş-ı ulbe

faşl kersinne ekilmesi beyānındadır

faşl trms ekilmesi beyānındadır

faşl urum ekilmesi beyānındadır

faşl terbiye-i ʿuşfūr

yégirmi ikinci bāb kettānuḡ ve kūtnuḡ vaḡtınıḡ ve başal-ı zaʿferān ve fūvv ve ḡinnā ve samāyī ve fişfişa ve şevk-i derrācīn ve ḡaşḡāş-ı ebyazuḡ şuvarılmaḡ ṡarīḡla ve şuvarılmamaḡ ile zirāʿatları beyānındadır

faşl kettān iki vechle ekilür anuḡ beyānındadır

faşl toḡmından olan etmek ve kettānuḡ ḡaşādı beyānındadır ve şuya koyup bişdiginüḡ ʿalāmeti beyānındadır

faşl kınnabuḡ zirāʿatınıḡ şanʿatı beyānındadır

faşl başal-ı zaʿferānuḡ ḡarsı iki vechle olduḡını beyān

faşl ḡinnā ekilmesi beyān eder

faşl fūvve ekilmesi beyānındadır

faşl samāyī beyānındadır ve fişfişa

faşl şevk-i derrācīn dēdükleridür ve ḡaşḡāş-ı ebyaz

faşl ḡaşḡāş-ı berrī işlāḡ eder

faşl buḡūluḡ şovuk zamānlarında taḡayyüd beyān eder

faşl sebzevāt ve ḡubūb ekildiḡi zamāndan ne ḡadar zamāna dek ekile şālih olur ve yerde ne ḡadar müddet bāḡī ḡalur anuḡ tafşīli bundan şonra dēnilse gerekdür inşāʿallāhu teʿālā ḡuşūşen müddet-i maʿlūm ile yeri kirā eden kimesne bunu bilmeḡe muḡtācdur zirā baʿzı yerde ḡok ṡurur ve baʿzı az ṡurur bunları bilicek her nevʿüḡ yerde ne ḡadar ṡurup ve ne zamān ḡıḡdıḡı bilür ve yeri daḡı aḡa ḡöre kirā eder ve bu

dédüklerimiz de ayru ve muqaddem ekilmenün dağı dağı vardır ve geç ekilmenün dağı dağı vardır ay-be-ay ekilür bunun dağı tafşili olur üçüncü bāb

faşl nağı olunacak buğul nece nağı olunur anuğ beyānındadır

faşl sebzevāta ‘arız olup zarar veren dūd berāğis ve te’akil ve neml ve hevāmmuğ def olmasına ‘ilāc beyānındadır

faşl hass nece ekilür anuğ beyānındadır

faşl seris-i bustānī ki hindibādur nece beyān eder

faşl ricle semizlik otı nece ekilür hulfe dağı derler

faşl yarpuz nece ekilür kişnic ve bağıla-i yemāniyye dağı derler

faşl kuğf nece ekilür buña sermağ ve bağıla-i zehebiyye ve bağıla-i rüm dağı derler

faşl isfanāhuğ nece ekildigin beyān eder

faşl kürünb nece ekilür beyān eder

faşl tariğ-i nağı-i kürünb huşrāndan hıfz etmek için

faşl kunnebīğ nece ekilür beyān eder **hakīm būniyūs kavlince** arz-ı rağığayı şems yağar küle dönderür leğafetden nesne çomaz bu mağıleleri güz faşlında çalib etmek münāsibdür **hakīm şavlōn kavlince** arz-ı rağığa ve desmenün tağılibi ne zamān olmağ gerek anuğ beyānındadır **şifat-ı ‘amel-i çalib** beyānındadır

el-bābü’s-sāmin ‘aşer kuğānī ya‘nī şa‘ir ile hınğadan mā-‘adā zirā‘at olunan huğubāt ve sāyir şemerelü ecnāsınuğ kendülere münāsib olan yerlerün ve muvāfiğ hevālaruğ ve zer‘den şonra āfet yetişse ne tariğla ‘ilāc ve ne semtle işlah olunur ve huğub ve

kuṭānīden her nev^c envā^c-ı arāzīden ḳanḳı nev^ce zirā^cat olunmağa şālih olmasının ma^crifeti beyānındadır

faşl zirā^cat olunan ḥubūbuḡ ecnāsını ve bir birinden efḍal ve evlāsını bilmek beyānındadır **şifat-ı tenbīt** ya^cnī zarāyi^ci zirā^cat olunmazdan muḳaddem bitürmek aḡa samaḡ déyü tesmiye olunur ma^clūm olmaḡ için

faşl ḥınṭa ve şa^cīrden yemek için iḥtiyār olunan ḳanḳısıdır felāḡa-i nabaṭiyye muḥtaşar zıkr olunur

faşl envā^c-ı ḥubūb-ı kuṭānīde ḳanḳı nev^c envā^c-ı arzdan ḳanḳı nev^ce zirā^cata şālih olur ve zirā^cat-ı kuṭānīniḡ evḳātı beyānındadır -şu cem^c olup çekilmiş yere ḳī^cān dērler ve arz-ı raṭbe daḡı dērler- ḡakīm dēr ki nās-ı küllisi mu^ctād olmışlardır ki ḥubūbuḡ zirā^catını āḡirüḡ zirā^catından evvel êtdüklerinüḡ tafşīlidür maṭlab zurre ve duḡn ve simsim ve ḳınnab ve ḳuṭn bunlardan her birisi te^cḡīr oluna tamām yaz faşlı gelüp hevā ıssı olunca sāyir buḡul daḡı kezālik ammā kürünb lākin mu^ctād olmışlardır faşl-ı şitāda zer^c olmasına zīrā üzerine ḳar yaḡduḡça semürür güzel olup ta^cmı ve mezāḳı ziyāde olur

Tercüme, bu başlıklarla teorik bir ziraat kitabı çerçevesi çizmektedir. Çalışmamızın söz varlığı bölümünde değineceğimiz üzere, metnin karakteristiğini belirleyen çeşitli unsurlar bulunmaktadır. İleriki bölümlerde sayısal değerlerle de ortaya konulacak olan Arapça ibârelerin yoğun oluşu, yazmanın kısmî tercüme oluşu, eserin bazı kısımlarında -çok az da olsa- alternatif tarıma dâir pratik bilgiler veriliyor oluşu, mütercim ve istinsah tarihinin bulunmayışı gibi unsurlar, incelenen tercümenin diğer tercümeden farkını ortaya koymaktadır.

Kitâbü'l-Filâha'nın Tespit Edilen Tercümeleri

Kitâbü'l-Filâha adlı eser Klâsik Osmanlı Türkçesi döneminde 2 kez tercüme edilmiştir. Bunlardan ilki, yayımı M. Bedizel Zülfikar-Aydın tarafından 2011 yılında yapılan Mustafa b. Lutfullah tarafından 1590 yılında yapılan tercümedir. Bu tercümenin 6 nüshası bulunmaktadır. Diğer tercüme ise üzerinde çalıştığımız yazmadır. Bu yazmanın bir başka nüshası daha bulunmamakta ve mütercimi bilinmemektedir. Ancak bu bölümde Kitâbü'l-Filâha'nın tüm tercüme yazmaları ayırt edilmeksizin verilmiştir. Bu yazmaların bilgileri Tablo-1'de gösterilmiştir:

Tablo 1: Yazma Nüshalar Tablosu

Arşiv Numarası	Bulunduğu Yer	Telif/ İstinsah	Varak Sayısı	Satır	Yazı Türü
Veliyüddin 2534	Beyazıt Devlet Kütüphanesi	998/1590	229	22-23	Talîk
Nadir Eserler T.Y. 5823	İstanbul Üniversitesi	1177/1763	228	23	Nesih
Bursa Arkeoloji Müzesi 32/44	Bursa Arkeoloji Müzesi	1095/1684	273	25	Nesih
Nadir Eserler T.Y. 1691	İstanbul Üniversitesi	1179/1765	225	23	Nesih
Zekiye, Farisiye ve Türkiye 101	Darü'l-Kütübü'l-Vataniyye el-Misriyye	18 Şaban 998/1590	195 + 182	6 levha	Rika
Talat, Ahya Türki 2	Darü'l-Kütübü'l-Vataniyye el-Misriyye	18 Şaban 998/1590	195 + 182	-	Rika
Orient 11251	British Museum	-	80	21-23	Şikeste Talîk

BÖLÜM 1: İMLÂ ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin İmlâsı

1.1.1. /a/ Ünlüsünün İmlâsı

Metinde söz başlarında /a/ ünlüsü çoğunlukla elif (ا), bazen de medli elif (آ) ile yazılmıştır:

at (ات) (50a/1), ak (آق) (32b/19), ay (آى) (34b/2), altun (التون) (68b/4), ahşam (اخشام) (32b/21), ayak (اياق) (35b/10), aña (اكا) (11b/4), alup (ألوب) (11b/11), anı (انى) (11b/11), altı (التى) (11b/18), andan (اندن) (62b/10), ayıtlanup (آيتلنوب) (33b/20), alçaq (62a/16).

/a/ ünlüsü söz içinde elif (ا) ile veya bazı harekelenmiş sözcüklerde hareke ile gösterilmiş ve kimi zaman da harf veya hareke kullanılmadan yazılmıştır:

ķankı (قنقى) (66b/16), ķalıñ (قالىك) (66b/20), yaķar (يقار) (62b/17), ķalıcaķ (قالىچق) (62b/17), ķalmaz (قالمز) (62b/10), baŗ (باش) (36b/21), taŗraya (طشرهيه) (37a/1), şuları (صولرى) (38a/13), yapraķları (بيراقلىرى) (37a/2), řuvarılmamaķ (صورلممق) (37a/8). aķar (آقر) (38a/14), şıvayalar (صوآيه لى) (44a/15)

/a/ ünlüsü söz sonunda çoğunlukla güzel he (•) ve bazen de elif (ا) ile yazılır:

ola (اولا) (4a/7), oluna (اولنه) (22b/7), ķaralıĝa (قرملغه) (33a/7).

1.1.2. /e/ Ünlüsünün İmlâsı

Eserde söz başında /e/ ünlüsü elif (ا) ile gösterilmiştir:

el (ال) (36a/17), eŗek (اشك) (48a/23), eyler (ايلر) (32b/12), eyü (ايو) (33a/10), ekilir (اكلور) (33a/10), eglenür (اكلنور) (34b/1), ekininüñ (اكلنك) (34b/1), elenüp (الهنوب)

(60b/9), eylügine (ايلوكنه) (62a/15).

Metinde söz içinde /e/ ünlüsü elif (ل) veya güzel he (ه) ile gösterilmiştir. Bazı durumlarda söz içinde /e/ ünlüsünün yazılmadığı da olmuştur:

ekilen (اكلان) (37a/15), sürilen (سوريلان) (62b/10), elenüp (العنوب) (60b/9), eşek (اشك) (48a/23), eyler (ايلر) (32b/12), özdegine (اوزدكنه) (13b/22), dögerler (دوگرلر) (64a/15), güneş (گونش) (64a/15), gelür (كلور) (64a/3), gerekdür (كركدر) (64a/8), senenüñ (سنهنگ) (65b/2), ekilen (اكلن) (66b/4).

Eserde söz sonunda /e/ ünlüsü güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

üstine (اوستنه) (43b/6), birine (برنه) (52b/7), kimesne (كمسنه) (54b/18), yüzinde (يوزنده) (60a/8), bile (بيله) (60b/6), kendüye (كندويه) (4a/18), nesneye (نسنهيه) (65a/7), eyleye (ايله) (67a/4).

1.1.3. /ı/, /i/ Ünlülerinin İmlâsı

Yazmada söz başında /ı/ ve /i/ ünlüleri, elif (ل), elif+ye (اي) veya hareke ile gösterilmiştir. Bu ünlü bazen de ne hareke ne de harfle gösterilmiştir:

ikisi (ايكسى) (67a/7), ister (استر) (64a/11), içinde (ايجنده) (67a/15), iblügi (ايبلوگى) (38a/11), ısıcağ (اسجاج) (60b/4), ile (يله) (62b/20), ısı (اسى) (60a/1).

Metinde söz içinde /ı/ ve /i/ ünlüleri /ye/ (ى) veya hareke ile gösterilmiştir. Bazen herhangi bir harfle veya hareke ile gösterilmemiştir:

sürilen (سوريلان) (62b/10), bilinür (بيلونر) (70a/12), yêgirmisine (يكرمىسنه) (28b/15), şimdi (شمدى) (62a/9), birine (برينه) (64a/3), dökile (دوكله) (63a/5), vaktında (وقتنده) (63a/8), gibi (كيبى) (63b/13), güninde (گوننده) (63b/4), karışmaya (قرشميه) (63b/3),

birisinden (برسندن) (70b/13), yarısında (ياريسنده) (36b/9), derininden (دَرِيكُنْدُنْ) (64a/6), çıkarmaktadır (جَقْرَمَقْدُرْ) (64a/6).

Eserde söz sonunda /ı/ ve /i/ ünlüleri /ye/ (ی) ile gösterilmiştir:

istedüğü (استدوکی) (64a/11), dağı (دخی) (64b/1), ikisi (اکیسى) (64b/5), oğlanı (اوغلانى) (64b/17), bunu (بونى) (65a/3), bitmesi (بتمسى) (65a/4), dedüğü (دیدوکی) (65a/12).

1.1.4. /o/, /ö/ Ünlülerinin İmlâsı

Yazmada söz başında /o/ ve /ö/ ünlülerinin yazımında elif+ vav (او) kullanılmıştır:

özdeğine (اوزدگنه) (13b/22), öyle (اويله) (67b/15), örtesin (اورتهسين) (69a/21), önüne (اوکنه) (75b/7), ötrü (اوترو) (4b/1), orta (اورته) (32b/1), olur (اولور) (13b/23), olacaktır (اولهجدر) (14b/1), otladurlar (اوتلدرلر) (15b/16).

Metinde söz içinde /o/ ve /ö/ ünlülerinin yazımında /vav/ (و) kullanılmış, bazı yazımı kalıplaşmış sözcüklerde harf veya hareke kullanılmamıştır:

yokdur (يوقدر) (32b/8), çok (چوق) (32b/12), şoñ (صوك) (32b/2), kıoyasın (قویهسن) (32b/22), şoñra (صكره) (32b/23), yoğrılıp (یوغریلوب) (33a/1), kıosa (قوسه) (33a/10), yolu (یولی) (34a/1), boya (بویه) (34a/19), büyük (بویوک) (35a/11), döğilüp (دوکلوب) (34b/18), gölgede (کولگده) (34b/20), çörek (چورك) (34b/18), böyle (بویله) (34b/20).

Türkçe sözcüklerde ilk heceden sonra /o/, /ö/ ünlülerinin bulunmaması sebebiyle metnimizde söz sonunda /o/, /ö/ ünlülerinin kullanımı için örnek mevcut değildir. Yazmada sadece bir fiilin eksiz emir çekiminde, söz sonunda /o/ ünlüsünün yazımına tesadüf edilmiştir:

ko (قو) (40a/16).

1.1.5. /u/, /ü/ Ünlülerinin İmlâsı

Eserde söz başında /u/ ve /ü/ ünlüsünün yazımı için elif+ vav (و) kullanılmıştır:

urılandur (اوریلاندر) (17b/19), uzayup (اوزایوب) (28a/16), unı (اونی) (32b/16), ufacık (اوفاجق) (33a/16), uzun (اوزن) (38a/12), uçlarını (اوجلرینی) (39a/22), uyğusı (ایخوسی) (48a/7), üzre (اوزره) (48a/3), üçinci (اوجنجی) (48b/3), üstine (اوستنه) (43b/6).

Metnimizde söz içinde /u/ ve /ü/ ünlüsünün yazımında /vav/ (و) kullanılmıştır. Bazı sözcüklerde ise herhangi bir harf veya hareke kullanılmamıştır:

uzun (اوزن) (38a/12), uyğusı (ایخوسی) (48a/7), olur (اولور) (13b/23), otladurlar (اوتلدرلر) (15b/16), degüldür (دکلدر) (27b/21), budur (بودر) (25a/10), dutdurılıp (دوتدریلوب) (4a/23), kırusa (قوروسه) (39b/1).

Yazmada söz sonunda /u/ ve /ü/ ünlüsünün yazımında vav (و) kullanılmıştır:

eyü (ایو) (70a/7), kendü (کندو) (70b/15), kırağı (قراغو) (12b/5), ayru (ایرو) (65b/20), ilerü (ایلرو) (32b/1), dikenlü (دکنلو) (40b/8), dürlü (درلو) (47a/4), şatlu (طتلو) (53b/8), şopraklı (طپرقلو) (53b/9).

1.2. Ünsüzlerin İmlâsı

Metnimizde, Türkçe kelimelerin ünsüzlerinin yazımında bir düzensizlik bulunmaktadır. Özellikle /ç/ ve /p/ ünsüzleri, eserde hem /çim/ (چ) ve /pe/ (پ) hem de /cim/ (ج) ve /be/ (ب) ile yazılmıştır. Ancak, “Arap yazısının Türkçenin ses yapısını karşılamadaki yetersizliği dolayısıyla, özellikle ilk dönem metinlerinde, ön ve son seslerinde ç, p fonemleri bulunan kelimelerin, bu fonemleri, b, c harfleri ile karşıladıkları bilinmektedir.” (Korkmaz 2005: 500).

1.2.1. /ç/ Ünsüzünün İmlâsı

Eserde /ç/ ünsüzünün yazımında /çim/ (چ) ve /cim/ (ج) kullanılmıştır. Ancak metinde Türkçe kelimelerin imlâsında ister /çim/ (چ) ve isterse /cim/ (ج) kullanılmış olsun metin içi tutarlılık sağlaması bakımından /ç/ tercih edilmiştir. Eserden alınan bazı kelimelerin imlâsında ikili şekiller şunlardır:

üç (اوچ) (53b/12) ~ üçer (اوچر) (57a/1).

buçuk (بوچق) (71a/11) ~ buçuk (بجق) (71a/15).

1.2.2. /ŋ/ Ünsüzünün İmlâsı

Genizsil art damak /ŋ/ ünsüzü metnimizde /kef/ (ك) ile yazılmıştır:

şonra (صكره) (12b/21), êtseŋ (اتسك) (12b/23), aŋa (اكا) (13b/1), bunuŋ (بونك) (14b/4), senüŋ (سنك) (15a/22), arzūŋ (ارضك) (19a/4).

1.2.3. /p/ Ünsüzünün İmlâsı

Metinde, bazı Türkçe sözcüklerde söz başı, söz içi ve söz sonu /p/ ünsüzünün imlâsında /p/ (پ) ve /b/ (ب) ünsüzleri karışık olarak kullanılmıştır:

iplüğinden (ايپلوكندن) (41b/3) ~ iblügi (ايپلوكى) (49b/17)

paşırıla (پاطريله) (39b/12) ~ batırıla (باتريله) (21b/13)

ķapugı (قاپوغى) (32b/23) ~ ķabuğundan (قابوغندن) (40b/20)

Eserde {- (U)p} zarf-fiilinin imlâsında /b/ (ب) tercih edilmiştir:

pişüp (پشوب) (39b/15), yêtişüp (يتشوب) (40b/7), vêrüp (ويرب) (42a/7), diküp (ديكوب) (42b/1), bitüp (بتوب) (42b/22), dêvşürilüp (ديوشريلوب) (43a/5)

1.2.4. /t/ Ünsüzünün İmlâsı

Metnimizde Türkçe kelimelerin imlâsında söz başında /t/ ve /d/ ünsüzlerinin yazımında kimi zaman ikili yazım şekilleri görülmektedir:

tağık (طاغیق) (60b/8) ~ dağık (داغق) (61b/20)

tutudulsa (توتودلسه) (52a/13) ~ dutdurilup (دوتدریلوب) (4a/23)

1.3. Sözcük ve Eklerin İmlâsı

1.3.1. kim Bağlacının İmlâsı

Bu bağlaç, “کم” şeklinde metinde birkaç yerde geçmiştir:

kim (کم) (10b/20, 47a/3, 62b/8).

1.3.2. ki Bağlacının İmlâsı

“که” şeklinde ve kendisinden önceki sözcükle ayrı ve bitişik olarak yazıldığı örnekler bulunmaktadır:

koşōs dēr ki (قسطوس دیر که) (67b/6), ḥakīm dīmokrāṭīs dēr ki (حکیم دیمقراطیس دیر که) (67b/10), ḥakīm ebu'l-ḥayr dēdi ki (حکیم ابولخیردخی دیدیکه) (68b/17), ḥakīm ṭāmitrī dēdi ki (حکیم طامتری دیدیکه) (71a/11).

1.3.3. daḥı Bağlacının İmlâsı

Bu bağlaç metnimizde sadece bir örnek dışında hep kendinden önceki sözcükten ayrı olarak yazılır:

ol daḥı (اولدخی) (59a/8), ibn ḥaccāc daḥı (ابن حجاج دخی) (68a/20), arz-ı bāridede daḥı (ارض باردده دخی) (74a/17), ol yer daḥı (اول یر دخی) (74b/13), yēgirmi gün evvel daḥı

(75a/8) (بكرمی كون اول دخی).

1.3.4. için Edatının İmlâsı

“içün” edatı kendisinden önceki sözcükten ayrı ve “ایچون” şeklinde yazılmaktadır:

tecirbe için (تجربه ایچون) (80a/1), zer^c için (زرع ایچون) (7b/2), kuvvet için (قوت ایچون) (9b/9), kuṭn için (قطن ایچون) (14a/14).

1.3.5. {-dUr} Ek-fiilinin İmlâsı

{-dUr} ek-fiilinin kalıplaşmış kullanımları mevcuttur:

gibidür (کبیدر) (27a/14), degüldür (دکلدر) (27b/21), üzredür (اوزرهدر) (28a/4), hilâfidur (خلافیدر) (22b/2), varıncadur (وارنجهدر) (24a/2), budur (بودر) (25a/10), mümkindür (ممکندر) (28b/10).

1.3.6. kadar Sözcüğünün İmlâsı

“kadar” sözcüğü genellikle kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılmışken metnimizde bir kez kendisinden önce gelen kelimeyle bitişik yazılmıştır:

ol kadar (اولقدر) (60b/3), bu kadar (بوقدر) (8b/16), ne kadardur (نه قدردر) (69b/15).

1.3.7. i- Cevher Fiilinin İmlâsı

Eserde i- cevher fiili bazen kendisinden önceki sözcükle bitişik bazen de ayrı yazılmıştır:

yênse idi (ینسه ایدی) (35a/5), ḫosa idi (قوسه ایدی) (44b/14), yaṣ iken (یاش ایکن) (44b/13), küçük iken (کوچک ایکن) (51a/18), yağarken (یغارکن) (74b/15), ér olaydı (ایراولیدی) (58a/18), degül ise (دکل ایسه) (13a/23), varınca ise (وارنجه ایسه) (19b/9), mümkin ise (ایسه)

ایمیش (41a/22), zer' étse (زرع اتسه) (42a/17), kesilse (کلسه) (42a/20), dërler imiş (دیرلر (57b/9), olurımış (اولوریمیش) (35a/12), örterlerimiş (اورترلریمیش) (36a/3), ƙalurımış (قالوریمیش) (35a/12).

1.3.8. ile Sözcüğünün İmlâsı

“ile” sözcüğünün imlâsında metin içerisinde bir tutarlılık yoktur. “ile” bazen kendisinden önce gelen kelimeyle ekleşerek birleşik yazılmış bazen de ayrı yazılmıştır:

bunun ile (بونك ايله) (40b/18), nesne ile (نسنه ايله) (40b/10), şu ile (صو ايله) (41b/13), ƙarîƙı ile (طریقى ايله) (42a/14), şularıla (صولریله) (61a/6), üslûbıla (اسلوبلیله) (65b/16), ƙulfıla (غلفیله) (29a/15), yapraƙlarııla (بیراقلریله) (34b/19), vechle (وجهله) (62b/2), êtmesiyle (ایتمسیله) (62b/12).

1.3.9. Zamir /n'/sinin İmlâsı

Eserde, zamir n'sinin imlâsında /nun/ (ن) kullanılmıştır. Ancak “kendü” dönüşlülük zamirine yönelme ve belirtme hâli eki geldiğinde zamir /n'/sinin yerine /y/ (ی) kullanılmış ve ayrılma hâli eki geldiğinde ise zamir /n'/si kullanılmamıştır:

kendüye (کندویه) (4a/15), kendüyi (کندویى) (48b/11), kendüden (کندودن) (25b/3).

1.3.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin İmlâsı

Metinde bazı Arapça ve Farsça sözcüklerin imlâsında orijinal şekilden sapmalar bulunmaktadır:

dāyimā (دایما) (78b/14) < dā'imā, māyil (مایل) (28a/7) < mā'il, fāyide (فایده) (25b/1) < fā'ide.

Bazı sözcüklerin birden fazla yazım şekilleri bulunmaktadır:

bāƙla (باقله) (36b/19) ~ bāƙılā (باقلا) (63a/5) ~ baƙla (بقله) (67b/19).

BÖLÜM 2: DİL İNCELEMESİ

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlüler

Eserde kullanılan /a, e, ı, i, o, ö, u, ü/ ünlülerine ek olarak Türkçenin dokuzuncu ünlüsü olarak da kabul edilen bir kapalı /è/ sesi bulunmaktadır.

2.1.1.1. Kapalı /è/

Metinde yukarıda anılan ünlülerin dışında bir de kapalı /è/ ünlüsünden bahsetmek gerekmektedir. “Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada kök hecede e sesi için ى ye yazılışı yaygındır. Türkologlar çoğunlukla, bugün Türkiye Türkçesinde e ile söylenip de Eski Anadolu Türkçesi ve Eski Osmanlıcada ى ye ile işaretlenmiş köklerde bir è görme eğilimindedir.” (Yılmaz 2007: 531).

Yazmada kapalı /è/ sesinin yazımında bazen /y/ (ى), bazen hareke ve bazen de ne hareke ne de /y/ (ى) kullanılarak yazılmıştır:

yér (ير) (26a/20), dèdiler (ديديلر) (4a/3), èderler (ايدرلر) (57b/11), bèş (بش) (39a/16), yèdi (يدى) (57b/14), yègirmi (يكرمى) (64a/21), yèmek (يمك) (70a/8), vèrüp (ويروب), dèmekdür (ديمكدر) (22b/2), bèz (بز) (37a/10), gèrü (كيرو) (38a/5), yèl (يل) (37b/12), nète kim (كم) (37b/1), ètmişdür (اتمشدر) (37b/5), gèç (كيچ) (37b/9), şalıvèrilmeye (صاليويرلميه) (38a/1), èr (اير) (38a/9), yètişmedin (يتشمدين) (38b/1), dèvşürile (ديوشريله) (42a/9), yène (ينه) (42a/5), ènlüdür (اينلودر) (52b/17).

2.1.1.2. Ünlü Uyumları

a) Dil Uyumu:

“Türkçenin tarihî devrelerinden beri en belirgin ses özelliği, dil uyumudur. Kelime tabanları ve eklerin seslilenmesini sınırlayan bir kaide halinde ortaya çıkan bu uyum ET devresinden beri Türk dillerinde görülür.” (Develi 1995: 48). Dil uyumunun hemen hemen tam olduğu metnimizde bugün de bu uyum dışında kalan {-ken} zarf-fiil ekinin uyuma girmediği görülmektedir:

pişeyorırken (پیشه یوررکن) (60b/18), yağarken (یغارکن).

b) Dudak Uyumu

Çeşitli kaynaklarda düzlük-yuvarlaklık uyumu, dudak benzeşmesi ve küçük ünlü uyumu şeklinde de geçen dudak uyumu, Türkçenin tarihî dönemlerinde, dil uyumu kadar sağlam değildir. Bu uyum eserin ait olduğu dönemi belirlememize yardımcı olmuştur. Şöyle ki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde dudak uyumu tam değilken, eserde bazı sözcüklerde dudak uyumuna uygun örnekler görülmektedir. Bu da metnimizin Eski Anadolu Türkçesinden Klâsik Osmanlı Türkçesine geçiş döneminde kaleme alınmış bir eser olduğunu göstermektedir.

Eserde çatı eklerinin bağlama ünlülerinin hem düz hem de yuvarlak biçimlerine rastlanmıştır. Bu sebeple bazı fiil tabanlarına eklenen çatı eklerinde metin içindeki tutarlılığı sağlaması sebebiyle (ol- fiilinde olduğu gibi), metinde geçen örneklere dayanarak bağlama ünlüsü dudak uyumuna uygun okunmuştur. Ancak bunun dışında (kuru- fiilinde olduğu gibi) ikili şekiller karşımıza çıkmaktadır. Bunların dışındaki

diğer örneklerde farklı bir imlâ ile karşılaşılmadığından bağlama ünlüsü düz okunmuştur:

olunduktan (اولوندىقن) (21b/2), kurusa (قوروسه) (39b/1), kurıdukdâ (قوردقده) (34b/20), kurıdıla (قوریدیله) (44a/5), görünür (كورینور) (29b/6).

Dudak uyumuna aykırı olarak sözcük kök ve gövdelerinde görülen yuvarlaklıklar

1. Eski Türkçeden Beri Dudak Uyumuna Aykırı Olan Örnekler:

altun (التون) (68b/4) (< OT. altun, KT G 5, KT K 12, BK K 3, BK G 11, T 48),

eyü (ایو) (70a/7) (< OT. edgü, KT G 6, 6, 7, KT D 23, BK K 4, 4, 5, 14, BK D 19, 39, BK G 12, O 18, KÇ 3),

kendü (کندو) (70b/15) (< OT. kentü, KT D 23, KT K 4, BK D 19),

kırağı (قراغو) (12b/5) (< KT. kırağı DLT c.1, 446/11).

2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle Uyuma Aykırı Örnekler: Türkçede dudak ünsüzlerinin etkisiyle bazı sözcüklerde yuvarlaklaşma ortaya çıkmaktadır. Metinde bazı sözcükler ET'den beri süregelen yapısını korusa da bazı sözcüklerde dudak ünsüzleri sebebiyle uyuma aykırı örnekler bulunmaktadır:

demür (دمور) (46a/1) (< OT. temir, KT G 4, KT D 2, 8, 17, 39, BK K 3, BK D 4, 8, 15, T 45, 46, KÇ 16).

3. Söz Sonu-ğ/-g Ünsüzlerinin Sıfırla Nöbetleşmesi Sebebiyle: Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine gelindiğinde birden fazla heceli sözcüklerin sonunda bulunan -ğ/-g sesleri düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır. Klâsik Osmanlı Türkçesinde bu durumun hem uyum dışı hem de uyuma girmiş şekilleri mevcuttur:

şarudur (صارودر) (70b/2) (< OT. sarığ, BK K 11, T 48),

ayru (أيرو) (65b/20) (<KT. adriğ, DLT c.1 98/18).

Metinde, son ses -ğ/-g sesinin sıfırla nöbetleşmesine rağmen ünlüsü yuvarlaklaşmayan örnekler bulunmaktadır:

şarı (صارى) (40b/23) (<OT. şarığ, BK K 11, T 48),

katı (قتى) (32b/23) (<KT. katığ, KB 478).

Yukarıda sıralanan sebepler dışında eserde dudak uyumuna aykırı sözcükler de bulunmaktadır:

içün (ايچون) (33b/3) (<OT. üçün, KT D 3, BK D 4, BK D 28).

Eski Türkçe döneminde dudak uyumuna aykırı olup metnimizde uyuma giren sözcükler de bulunmaktadır.

a) İlk hecesindeki yuvarlak ünlünün etkisiyle bazı sözcüklerin ikinci hecesindeki düzdar ünlünün eserde birkaç yerde, yuvarlaklaşıp uyuma girdiği görülmüştür:

uyumağa (اويمغه) (54b/17) (<OT. udıma- KT D 27, BK D 22),

kuruduğda (قورودقده) (34b/21) (<KT. kırıldı DLT c.1 20/1).

b) İlk hecesi düz, ikinci hecesi yuvarlak ünlülü Eski Türkçe “bedü-“ fiili de ikinci hecedeki yuvarlak ünlünün ilk hecedeki düz ünlüyü yuvarlaklaştırmasıyla uyuma girdiği görülür: büyük (بيوك) (77a/21).

Eklerde Görülen Dudak Uyumuna Aykırı Yapılar

1. Eski Türkçe Döneminde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

Fiilden İsim Yapma Eki {-UK}: açuğ açuğ (أچوق آچوق) (75a/10), artuğ (ارتوق) (38a/12), eksük (اكسك) (53b/11).

Ettirgenlik Eki {-dUr-}: dutdurulup (دوتدریلوب) (4a/23).

Oldurganlık Eki {-dUr-}: öldürür (اولدرر) (52a/1), èndürür (ایندرر) (53b/5), qarışdurup (قارشدرپ) (56a/15), bulaşdurılsa (بولشدرلسه) (51b/20).

Oldurganlık Eki {-Ur-}: pişürüp (پشورپ) (53b/6).

Yön Gösterme Eki {+ArU}: yoqaru (یوقارو) (53a/13).

Geniş Zaman Eki {-Ur}: dönderür (دوندرر) (62b/18), yayılır (یایلور) (54b/11), qalır (قالور) (54b/1), varur (وارر) (55b/5).

Zarf-fiil Eki {-yU}: dèyü (دیو) (71b/21).

Sıfat-fiil Eki {-dUK}: olduqda (اولدقده) (78a/2), dèdiklerimizle (دیدوکلرمزله) (33a/3), qalduqdan (قالدقن) (7b/11), qurıduqdan (قوردقن) (33b/7).

Ek-fiil {-dUr} (<durur): ayıdur (آییدر) (33b/1), vardur (واردر) (33b/10), muvāfiqdur (موافقدر) (36b/23), budur (بودر) (37a/8), lāzımdur (لازمدر) (39a/2).

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle Klâsik Osmanlı Türkçesinde ve Yazmada Yuvarlak Olan Ekler:

1. Tekil Şahıs İyelik Eki {-(U)m}: ma'lūmum (معلوم) (42b/13).

1. Çoğul Şahıs İyelik Eki {- (I)mUz}: vilāyetimizde (ولایتمزده) (43a/8), qatımızda (قتمزده) (59b/14).

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki {-dUm}: zer^c ètdüm (زرع ایندوم) (18b/7), gars ètdüm (غرس ایندوم) (25b/17), dikdüm (دیکدوم) (42b/6), eşitdüm (اشتندوم) (45b/9), tecribe eyledüm (تجربه ایلدوم) (76a/2), nādım olmadum (نادم اولمدوم) (18b/7), şaçdum (صاچدوم) (38b/2).

{-(U)p} zarf-fiil ekinin bağlama ünlüsü Eski Türkçe döneminde dudak uyumuna uygunken Klâsik Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür ve eke dâhildir. Bu durum bazı sözcüklerin dudak uyumuna aykırı örnek oluşturmasına sebep olmuştur:

pişüp (پیشوب) (39b/15), yetišüp (یتشوب) (40b/7), vèrüp (ویرب) (42a/7), diküp (دیکوب) (42b/1), bitüp (بتوب) (42b/22), devşürilüp (دیوشریلوب) (43a/5).

Ancak bu zarf-fiil eki eserde bir yerde {-(I)p} şeklinde harekelenmiştir ve sözcük bu örnekte dudak uyumuna tâbidir:

şararıp (صَرَرِبْ) (38a/20)

3. Söz Sonu –g/-ğ Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Yapan Ek {+IU}: kuvvetlü (قوتلو) (71b/6), ni‘metlü (نعمتلو) (19b/5), fāyidelü (فاییدلو) (32b/8), kıumlu (قوملو) (56b/23), yapraklı (ییراقلو) (58a/7).

4. Benzeşme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki {-sXz}: cānsuz (جانسز) (61b/14), taşsuz (طاشسز) (36a/21), şusuz (صوسز) (36b/16), tekellüfsüz (تکلف سز) (13a/10), desemsüz (دسم سز) (14a/9), kuvvetsüz (قوت سز) (32b/11), çāresüz (چاره سز) (33a/1), yaşsız (یاشسیز) (46b/12), şusız (صوسیز) (78b/1).

İlgi Hâli Eki {-(n)Uŋ}: bunun (بونك) (4a/19), anuŋ (آنك) (7a/7), kuŋnuŋ (قطنك), duŋnuŋ (دخنك) (13a/15), olanuŋ (اولانك) (16a/2), hınŋanuŋ (حنطنك) (19a/18), lūbiyānuŋ (لوبیانك) (28a/3), cūlbānuŋ (جلبانك) (32b/5), ayınuŋ (آينك) (35b/3).

Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Dudak Uyumuna Aykırı Düzlükler

1. Eski Türkçe Döneminden Beri Dudak Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlülü Olan

Sözcükler: kırımak (قوريمق) (40a/13), toğrı (طوغرى) (41b/18), toğrup (طوغرب) (41a/2).

Ancak, “kuru” [(قورو) (47b/8)] örneğinde olduğu gibi, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle birkaç yerde, yuvarlaklaşır uyuma girme eğilimi görülmektedir.

Eklerdeki Dudak Uyumuna Aykırı Düzlükler

1. Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan aşağıdaki ekler dudak uyumuna aykırı olarak sürekli düz ünlülüdür:

a. İsimden İsim Yapım Eki {+cI}: bustāncıların (بستانچيلرك) (80a/2), çölmekçiler (چولمكچيلر) (35a/1).

b. 3. Tekil Şahıs İyelik Eki {+I}, {+sI}: birisi (بريسى) (40a/3), ğarsı (غرىسى) (26b/11), devāsı (دواسى) (31b/3), ‘adesi (عدسى) (31b/13), içerüsi (ايچروسى) (32b/4), kendüsi (ترمسى) (32b/14), dānesi (دانەسى) (32b/5), zızındısı (ضزندسى) (32b/10), türmüşü (34a/16), şıķındısı (صقنديسى) (52a/19), şatlusı (طتلوسى) (58a/15).

c. Aitlik Eki {+kI}: evvelki (اولكى) (71a/6).

d. Duyulan Geçmiş Zaman Eki {-mIş}: demiş (ديمش) (22b/21), olmuş (اولمش) (25a/12), olurmuş (اولريمش) (22b/14).

e. Duyulan Geçmiş Zaman Sıfat-fiil Eki {-mIş}: yunmuş buğday (يونمش بۇداى) (32b/17), oņarılmış arzda (اوکارلمش ارضده) (34b/3), şalburlanmış ters (قالبرلنمش ترس) (35b/10), řoķudılmış zibl (قوڧودلمش زبل) (36b/20), ekilmiş yer (اڪلمش ير) (37a/19), yanmış şuşn (يانمش قۇرڧن) (38b/18).

2. Klâsik Osmanlı Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesi Dönemlerinden Önce Kullanılmayan (Dudak Uyumuna Aykırı) Sürekli Düz Ünlülü Ekler

Zarf-fiil Eki {-IcAK}: olıcak (اولیجق) (49b/22), çıkıcak (چیقجق) (5b/3).

3. Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde Dudak Uyumuna Girerek Ünlüsü Düzleşen Ekler

Sıfat Yapma Eki {+IU} (< +IIG): lezzetli (لذتلی) (55a/16), hoşulu (قوخولی) (42b/11), taşlı (طاشلی) (33a/16), şulu (صولی) (17a/19), gölgeli (کولکلی) (63a/14), tuzlu (طوزلی) (59a/12), kumlu (قوملی) (37a/12).

Fiilden İsim Yapım Eki {+UcI}: terleyici (ترلیجی) (59a/12).

2.1.1.3. Ünlü Değişimi

2.1.1.3.1. Yuvarlaklaşma:

Klâsik Osmanlı Türkçesindeki yuvarlaklaşmaların birtakım sebepleri vardır:

1. **Dudak Ünsüzleri Sebebiyle:** Sözcük kök ve gövdelerindeki /b, p, m, v/ dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan dar /ı, i/ ünlülerinin yazmada yuvarlak şekilleri bulunmaktadır:

demür (دمور) (47a/1) (<OT. temir, KT G 4, KT D 2, 8, 17, 39, BK K 3, BK D 4, 8, 15, T 45, 46, KÇ 16).

2. **{+G} Ünsüzünün Düşmesi Nedeniyle:** Eski Türkçe söz sonu {+G} ünsüzü düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır:

şarılığa (صرولغه) (42b/10) (<OT. şarığ, BK K 11, T 48).

Söz sonu ünsüzleri düştüğü halde ünlüleri yuvarlaklaşmayan sözcükler de bulunmaktadır: acı (أجى) (70a/11), katı (قتى) (71b/7).

3. Benzeşme Nedeniyle: Eserde Eski Türkçe döneminde dudak uyumuna aykırı olarak düz ünlülü olan ancak Eski Anadolu Türkçesi döneminde uyuma girerek düz ünlüleri yuvarlaklaşan ve Klâsik Osmanlı Türkçesi döneminde de bu yuvarlaklığı koruyan sözcükler vardır:

a) İlk hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bazı sözcüklerin, ikinci hecesindeki düz-dar ünlü, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle birkaç yerde yuvarlaklaşıp uyuma girdiği görülür: kuru (قورو) (<KT. kırdı DLT c.1 20/1), uyumağa (اويمغه) (54b/17) (<OT. udıma- KT D 27, BK D 22).

b) İlk hecesi düz, ikincisi hecesi yuvarlak ünlülü Eski Türkçe “bedü-“ fiilinin de /b/ dudak ünsüzünün ve ikinci hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle ilk hecedeki düz ünlüsünün yuvarlaklaştığı görülür: büyük (بيوك) (77a/21).

Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

Dudak ünsüzlerinin etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan ekler şunlardır:

1. Tekil ve Çoğul Şahıs İyelik Eki {- (U)m}, {- (U)mUz}: ma'lumum (معلوم) (42b/13), dedüklerimizle (ديدوكلرمزله) (33a/3), vilâyetimizde (ولايتمзде) (43a/8), katımızda (قتمзде) (59b/14).

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki {-dUm}: olmadum (اولمدوم) (18b/7), dikedüm (ديكدوم) (42b/6), eşitdüm (اشتدوم) (45b/9), eyledüm (ايلدوم) (76a/2), saçdum (صاچدوم) (38b/2).

Zarf-fiil eki {-(U)p}: Eski Türkçe döneminde dudak uyumuna dâhil olan bu zarf-fiil eki, Klâsik Osmanlı Türkçesinde sadece yuvarlak ünlüdür: olup (اولوب) (28a/16), varup (واروب) (29a/3), alup (ألوب) (29a/2), döküp (دوكوب) (32b/21), yoğrulup (يوغريلوب) (33a/1)

Ancak bu zarf-fiil eki metnimizde bir yerde {-(I)p} şeklinde harekelenmiştir ve sözcük bu örnekte dudak uyumuna tâbidir:

şararıp (صَرَرِپ) (38a/20).

2. Söz Sonu –g/-ğ Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Yapan Ek {+IU}: kuvvetlü (قوتلو) (71b/6), ni‘metlü (نعمتلو) (19b/5), fâyidelü (فایدلو) (32b/8), kumlu (قوملو) (56b/23), yapraklı (بيراقلو) (58a/7).

Fiilden İsim Yapım Eki {+UcI}: Klâsik Osmanlı Türkçesinde hem yuvarlak hem de düz ünlülü biçimleri kullanılan bu ekin, eserde yalnızca düz ünlülü örneği bulunmaktadır: terleyici (ترليجي) (59a/12).

3. Benzeşme Yoluyla Yuvarlaklaşan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki {+sXz}: cânsuz (جانسز) (61b/14), taşsuz (طاشسز) (36a/21), şusuz (صوسز) (36b/16), tekellüfsüz (تكلفسز) (13a/10), desemsüz (دسمسز) (14a/9), kuvvetsüz (قوتسز) (32b/11), çâresüz (چارهسز) (33a/1), yaşızsız (ياشسيز) (46b/12), şusız (صوسيز) (78b/1).

İlgi Hâli Eki {- (n)Uḡ}: bunun (بونك) (4a/19), anuḡ (آنك) (7a/7), kuḡnuḡ (قطنك), duḡnuḡ (دخنك) (13a/15), olanuḡ (اولانك) (16a/2), hınḡanuḡ (حنطنك) (19a/18), lūbiyānuḡ (لوبيانك) (28a/3), cūlbānuḡ (جلبانك) (32b/5), ayınuḡ (آينك) (35b/3).

Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü: Eserde, çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır: olunduğdan (اولوندقندن) (21b/2), kurıdıla (قوريديله) (44a/5), görünür (كورينور) (29b/6), alınur (النور) (57a/8), alınmak (التمق) (57a/9), dênildi (دنلدى) (60b/21).

2.1.1.3.2. Düzleşme

Sözcük Kök ve Gövdelerinde:

a) Eski Türkçedeki “üçün” sözcüğünde ilk hecedeki /ü/ ünlüsü, /ç/’nin tesiriyle daralmış ve düzleşmiştir: için (ايچون) (33b/3) (< OT. üçün, KT D 3, BK D 4, BK D 28).

b) Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan “tüp” sözcüğünün ünlüsü daralarak düzleşmiştir: diblerine (دبلىرینه) (62b/10) (< UT. tüp, AYS VI. Kitap, 0132).

Ünlüsü Düzleşen Ekler:

a) **İsimden İsim Yapım Eki {+IİK}:** Metinde ünlüsü düz olan isimden isim yapım eklerine örnekler şu şekildedir:

yumuşaklık (يومشاقلىق) (40a/18), ısıcaklık (اسجاقلىق), (43b/2), seyreklik (سيركللك) (54a/20).

b) **Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:** Metinde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır: olunduğdan (اولوندقندن) (21b/2), kurıdıla (قوريديله) (44a/5), görünür (كورينور) (29b/6), bulunur (بولنور) (12a/6), şuarılmamak (صورلممق) (39a/5), konılmak (قونلمق) (39a/2), öğidülüp (اوکیديلوب) (32b/23), öğüdüüp (اوکوديلوب) (39a/1), yoğrılıp (يوغريلوب) (39a/1).

Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Yazmada Kimi Zaman

Ünlüsü Düzleşen Ekler:

a) Sıfat Yapma Eki { +IU } (< +IIG): lezzetli (لذتلى) (55a/16), koşulu (قوخولى) (42b/11), taşlı (طاشلى) (33a/16), şulu (صولى) (17a/19), gölgeli (كولكهلى) (63a/14), tuzlu (طوزلى) (59a/12), kumlu (قوملى) (37a/12).

b) Fiilden İsim Yapım Eki { +UcI }: terleyici (ترليجى) (59a/12).

c) Oldurganlık Eki { -dUr }: Klâsik Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan bu ekin, eserde birkaç örnekte düz ünlülü kullanımına rastlanmıştır: kaldıra (قالديره) (69b/14), taldırılıp (طالديرلوب) (39b/12), şoldırsa (صُولدِرْسَه) (29a/7).

2.1.1.3.3. Genişleme

Eski Türkçedeki “ığaç” sözcüğünün, söz başı ünlüsü genişlemiş, sözcük eserde “ağaç” şekline dönmüştür: ağaç (اچ) (39b/1) (< OT. ığaç, BK G 11).

2.1.1.4. Ünlü Düşmesi: karnında (قارنده) (53b/5) (< kar(1)n + ında), ağzı (اغزى) (36a/14) (< ağ(1)z + ı).

2.1.2. Ünsüzler

2.1.2.1. Söz Başı Ünsüzleri

2.1.2.1.1. b- Ünsüzü

b->v-

Eski Türkçedeki söz başı /b/ ünsüzü, şu sözcüklerde /v/ ünsüzüne değişmiştir: varınca (وارنجه) (58b/13) (< OT. bar-, KT D 34), vürür (ويرور) (63a/20) (< OT. bër-, BG D 21).

b->p-

Eski Türkçedeki söz başı /b/ ünsüzü, yalnızca sözcükte /p/ ünsüzüne değişmiştir: pek (بِك) (10a/10), (<KT. bek <berk)

Metnimizde bu sözcük beş yerde /b/'li kullanılmıştır: bek (بِك) (63a/1, 64a/17, 64b/17, 70a/13, 79b/17). Metinde geçen diğer kullanımlar /p/'lidir.

b->Ø

Eski Türkçe “bol-“ ‘ol-‘ fiilinin söz başı /b/ sesi düşmüştür: olmağ (اولمق) (65b/11).

b- ~ p-

Eserde, iki sözcükte söz başı /b/ ünsüzünün hem b-'li hem de p-'li şekilde ikili kullanımları göze çarpmaktadır:

bek (بِك) (63a/1) ~ pek (بِك) (10a/10),

batırıla (باتريله) (21b/13) ~ patırıla (باطريله) (39b/12).

2.1.2.1.2. k- Ünsüzü

k->g-

Eski Türkçe söz başı /k/ ünsüzünün, Eski Anadolu Türkçesi ve Klâsik Osmanlı Türkçesinde ötümlüleştiği görülmektedir:

görmek (كورمك) (77a/18) (<OT. kör-, KT K 10, BK K 14),

gelen (كلان) (41a/4) (<OT. kel-, BK D 31, KT K 7),

göze (كوزه) (54a/11) (<OT. köz, KT K 11, BK D 2),

k- = k-

Metinden alınan aşağıdaki sözcüklerde söz başı /k/ ünsüzünün korunduğu görülmektedir: kendüye (کندییه) (4a/15), kömürün (کومرک) (42a/13), kesilüp (کسلوب) (43a/5).

2.1.2.1.3. t- Ünsüzü

t- > d-

Söz başı /t/ ünsüzü ön ünlülü bazı sözcüklerde /d/’ye değişmiştir:

demür (دمور) (46a/1) (< OT. temir, KT G 4, KT D 2, 8, 17, 39, BK K 3, BK D 4, 8, 15, T 45, 46, KÇ 16),

dili (دلی) (57b/6) (< UT. til, AYS VI. Kitap 0998, 0278),

dirilür (دیریلور) (44a/20) (< OT. tiril-, BK D 3),

düz (دوز) (59b/17) (< OT. tüz, KT D 3, BK D 4),

düşmek (دوشمک) (39a/21) (< OT. tüş-, KT K 4).

t- > d-

Metinde art ünlülü sözcüklerde de söz başı /t/ > /d/ ötümlüleşmesi olmuştur:

dağı (دخی) (44b/2) (< OT. tağı, KT G 13).

t- = t-

Yazmadan alınan aşağıdaki örneklerde söz başı /t/ ünsüzü korunmuştur:

şamarları (طمرلری) (54b/7) (< KT. şamur, KB),

şavarı (طواری) (34a/1) (< UT. tavar, AYS VI. Kitap 0185),

şogurttuğı (طوغرتدوغي) (54b/23) (< UT. tug-, AYS VI. Kitap 0396),

toğuz (طقوز) (52b/1) (< OT. tokuz, KT K 9, KT K 6),
turmasy (طورمهسى) (47b/8) (< UT. tur-, AYS VI. Kitap 0465).

t- ~ d-

Eserde bazı sözcüklerde t- ~ d- nöbetleşmesi görülmektedir:

tağlar (طالار) (43a/7) ~ dal (دال) (53a/20),
tağık (طاغیق) (60b/8) ~ dağık (داغیق) (61b/20).

2.1.2.2. Söz İçi ve Söz Sonu Ünsüzleri

2.1.2.2.1. -b Ünsüzü

-b > Ø

Yazmada, Eski Türkçedeki “sub” sözcüğünün yalın biçimindeki söz sonu /b/ sesinin /v/ üzerinden düştüğü görülmektedir: şu (صو) (62a/4) (< OT. sub, KT D 19).

2.1.2.2.2. -d- Ünsüzü

-d- > -y-

Eski Türkçenin söz içi /d/ sesi /y/'ye değişmiştir:

ayağ (اياق) (35b/10) (< OT. adak, KT K 7, BK D 30),

böyük (بيوک) (77a/21) (< KT. bedük, KB),

eyü (ايو) (70a/7) (< OT. edgü, KT G 6, 6, 7, KT D 23, BK K 4, 4, 5, 14, BK D 19, 39, BK G 12, O 18, KÇ 3).

2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ-, -g Ünsüzleri

-ğ- > -v-

şavugı (صوغی) (43a/9) (< KT. soğık, KB 1060, 4622).

-g, -ğ > Ø

Eski Anadolu Türkçesi döneminde düşmüş olan çok heceli sözcüklerin ve eklerin sonundaki -g, -ğ'lerin metnimizde örnekleri şöyledir:

a) Çok Heceli Sözcüklerin Sonundaki

ayru (أيرو) (65b/20) (<KT. adrıq, DLT c.1 98/18),

dirilür (ديريلور) (44a/20) (<OT. tiril-, BK D 3),

şarudur (صارودر) (70b/2) (<OT. sarıg, BK K 11, T 48),

katı (قتی) (32b/23) (<KT. qatıg, KB 478).

b) Sıfat Yapan Ek { +IIG}:

ıatlusı (طتلوسی) (58a/15) (<lıg),

ıuvvetlü (قوتلو) (71b/6) (<lıg),

ni'metlü (نعمتلو) (19b/5) (<lıg),

Belirtme Hâli Eki: Eserde Eski Türkçenin {+(I)G} belirtme hâli ekinin ünsüzü düşmüş, ekin bağlama ünlüsü ek durumuna geçmiştir:

arżı (ارضی) (5a/18) (<arż + ı),

kendüyi (کندوی) (48b/11) (<kendü + (y)i),

bölügi (بلوکی) (57b/17) (<bölük + i),

vaqtını (وقتتی) (62b/2) (<vaqtın + ı),

şuyı (صوی) (74b/10) (<şu + (y)ı),

yaşlıgı (ياشلیغی) (47a/11) (<yaşlık + ı),

toprağı (طپراغی) (47a/11) (toprak + ı),

çiçeği (چچکی) (47a/6) (<çiçek + i).

c) Ek veya Hece Başında

Eserden alınan aşağıdaki örneklerde ek başındaki ğ-, g- ünsüzü düşmüştür:

Yönelme Hâl Eki {+A} (<+GA): yapraklarına (بپراقلرینه) (49a/17), budaklarına (بداقلرینه) (49a/17), ana (اكا) (51b/11), aışşamina (اخشامنه) (51b/14), başlarına (باشلرینه) (52a/5).

İsimden Geçişli Fiil Türeten Ek {+Ar-} (<+GAR-): ağarur (آغرر) (60b/3).

Yön Gösterme Eki {+ArU} (<+GARU): iğerüdeki (اچرودكى) (69a/8) (< iç + gerü + deki), yoğarudaki (يوقاروده) (67b/1) (< yok + ğaru).

Sıfat-fiil eki {-An} (<+GAN): çığan yağdan (چقن ياغدن) (38b/20), şarışan nesneleri (بين كمسنهيه) (39b/3), ekilen toğmı (اكلان تخمى) (43b/14), yeyen kimesneye (قرشن نسنهلى) (48a/9).

Zarf-fiil Eki {-IncA} (<-GINcA): varınca (وارنجه) (58b/13), gelince (كلنجه) (63a/10).

2.1.2.2.4. -k-, -ķ-, -k, -ķ Ünsüzleri

-ķ- > -h-

Metinde, -ķ- > -h- sızıcılaşması iki örnekte görölmektedir: şoğu (قوڭو) (54b/3), dağu (دڭى) (54b/3).

-ķ-, -k > -ĝ-, -g

İki veya daha çok heceli sözcüklerin sonundaki /k, ķ/ ünsüzleri, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşerek /g, ĝ/'ye döner:

yaşlığı (ياشلغى) (47a/11), toprağı (طپراغى) (47a/11), çığegi (چچكى) (47a/6), êtdüđi (ايتدوكى) (5a/11).

-k, -k > Ø

Söz sonunda bulunan /k, k/ ünsüzleri, sözcük, son sesinde /k, k/ ünsüzü bulunduran { + cUK } veya { + cAK } küçültme eklerinden birini aldığı anda düşer:

böyücek (بويوجك) (42b/1) (< büyük + cek), panbucuqlar (پانبوجقار) (35b/12) (< panbuq + cuqlar), eksücek (اكسجك) (36b/5) (< eksük + cek).

2.1.2.2.5. -l- Ünsüzü

-l- > Ø

getürüp (كتورب) (35b/9) (< UT. keltür-)

Eski Türkçe “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir:

ol (ول) (35b/12), oldur (اولدر) (68b/14).

2.1.2.2.6. -p Ünsüzü

-p > -b

Tek heceli bazı sözcüklerin sonundaki ötümsüz /p/ ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ekten önce ötümlüleşerek /b/ ünsüzüne döner: dibine (ديينه) (21b/13), qabıdur (قابیدر) (53a/23).

2.1.2.2.7. -t Ünsüzü

-t > d-

a) Tek heceli sözcüklerin sonundaki ötümsüz /t/ ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ekten önce ötümlüleşerek /b/ ünsüzüne dönüşür: südi (سودی) (54b/19) (< süt + i), éder (ايدر) (52a/18) (< ét-er).

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki /t/ ünsüzü, sözcük, ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşerek /d/'ye döner: yumşadılup (بمشاديلوب) (49b/10).

2.1.2.3. Ötümlüleşme

2.1.2.3.1. Aslî Uzun Ünlüler Nedeniyle Ötümlüleşme

Aslî uzun ünlü ile kurulmuş tek heceli sözcüklerin sonundaki ötümsüz /p, t, k, k, ç/ ünsüzleri, ünlü ile başlayan bir ekten önce ötümlüleşerek /b, d, g, ğ, c/ ünsüzlerine değişirler:

dibine (ديينه) (21b/13), südi (سودی) (54b/19).

2.1.2.3.2. Ünlüler Arası Durumda Ötümlüleşme

t>d

İki veya daha çok heceli sözcüklerin sonundaki /t/ ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşerek /d/'ye değişir: yumşadılup (بمشاديلوب) (49b/10).

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi

2.1.2.4.1. -y- Türemesi

Türkçenin genel yapısı gereği, ünlüyle biten bir köke ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde arada Türkçenin tek yardımcı sesi olan /y/ türer: dè-y-ü (ديو) (71b/21), ricle-y-e (رچلهيه) (57a/20), mi'de-y-e (معديه) (58a/5), vèrilme-y-e (ويرلميه) (60a/9).

“ile” sözcüğü ünlü ile biten kök ve gövdelere geldiğinde araya /y/ yardımcı sesi girer: ruṭūbeti-y-le (رطوبتيه) (63b/17), desemi-y-le (دسميله) (63b/17), terbiyesi-y-le (تربيهسيه) (23b/5)

2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

Söz içi /s/ sesi metnimizde bazı seslerin değişmesi veya düşmesi sonucu ikizleşmiştir:

ıSSı (اسی) (60a/1) (< UT. isig, AYS VI. Kitap 0236).

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu

Ötümsüz ünsüzle biten kök ve gövdelere gelen eklerin başındaki ötümlü ünsüzler Klâsik Osmanlı Türkçesinde ve metnimizde bazı eklerin kalıplaşmış imlâ şekilleri sebebiyle uyuma girmemektedir: kışda (قیشده) (60a/1), uzunlıkda (اوزنلقده) (60a/11), muvâfıkdur (موافقدر) (60b/1), olduğda (اولدقده) (62a/8).

2.1.2.7. Hece Yitimi

Eserde, hece yitiminin en öne çıkan örneği ek-fiil olarak kullanılan “durur”un {-dUr} şeklinde ekleşmiş biçimidir:

muvâfıkdur (موافقدر) (60b/1), hilâfidur (خلافیدر) (22b/2), varıncadur (وارنجهدر) (24a/2), budur (بودر) (25a/10), mümkindür (ممکندر) (28b/10).

2.1.2.8. Göçüşme

çölmekciler (چولمکجیلر) (35a/1) > çömlek.

2.2. Şekil Bilgisi

2.2.1. İsimler

2.2.1.1. İsim Çekim Ekleri

2.2.1.1.1. Çokluk Eki: {+lAr}

Türkçenin her döneminde oldukça yaygın bir şekilde kullanılan {+lAr} çokluk eki eserde aynen muhafaza edilmiştir:

çölmekciler (چولمكجیلر) (35a/1), tallar (طاللر) (43a/7), budaklarına (بداقلرنه) (49a/17), tohumlar (تخملر) (44b/15), bızler (بزلر) (44b/6), yerler (یرلر) (44b/8).

2.2.1.1.2. İyelik Ekleri

Yazmada iyelik eklerinin Eski Anadolu Türkçesinden çok farklılaşmadığını görmekteyiz:

2.2.1.1.2.1. Teklik 1. Kişi: {+(U)m}

ma^lūmum (معلومم) (42b/13).

2.2.1.1.2.1. Teklik 3. Kişi {+I}, {+sI}

ğarsı (غرسی) (26b/11), ‘adesi (عدسی) (31b/13), içerüsi (اچروسى) (32b/4), devāsı (دواسى) (31b/3), kendüsi (كندوسى) (32b/14), zızındısı (ضزندسى) (32b/10), türmüsi (ترمسى) (34a/16), şıķındısı (صقنديسى) (52a/19).

2.2.1.1.2.2. Çokluk 1. Kişi {+(U)mUz}

katımızda (قتمزده) (59b/14), vilāyetimizde (ولایتمزده) (43a/8).

2.2.1.1.2.3. Çokluk 2. Kişi {+(U)ŋUz}

ëtdüğünüz (ایتدوکنز) (78a/8).

2.2.1.1.2.4. Çokluk 3. Kişi {+lArI}

sākıları (ساقلاری) (14a/3), keçileri (کچیلری) (21a/12), dāneleri (دانلری) (32b/7).

2.2.1.1.2.5. İyelik Eki Yığılması

birisi (بریسی) (40a/3).

2.2.1.1.3. Hâl Ekleri

2.2.1.1.3.1. İlgi Hâli Eki: {+(n)Uŋ}

arzuŋ (ارضک) (4a/14), bunlaruŋ (بونلرک) (6a/12), anuŋ (انک) (7b/2), ħummuşuŋ (حمصک) (8b/1), vaktinuŋ (وقتتک) (14b/20), senüŋ (سنک) (15a/22), kürünbün (کرنبک) (15b/20), degirmeninüŋ (دکرمئنک) (21b/16), ħabbenüŋ (حبهنک) (28a/22), kimesnenüŋ (48a/7).

2.2.1.1.3.2. Belirtme Hâli Eki: {+(y)I}, {+n}

ħicāreyi (حجارهیی) (27b/13), şaķafayı (شقفاهی) (28b/8), daķıķin (دقیقن) (30a/16), şoğanın (کرسنهیی) (42b/3), ķoķusun (قوķوسن) (42b/16), şuyı (صوی) (32b/20), kersinneyi (کرسنهیی) (33a/4), kendüyi (کندوی) (48b/11), orayı (ورای) (53b/18).

2.2.1.1.3.3. Yönelme Hâli Eki: {+(y)A}

şuya (صویه) (57b/15), aya (آیه) (58b/10), sevdāya (سودایه) (61b/5), mi‘deye (معدیه) (61b/5), gözlere (کوزلره) (61b/5), eşyāya (اشیابه) (4b/7), kendüye (کنویه) (39b/3).

2.2.1.1.3.4. Bulunma Hâli Eki: { +dA }

anda (انده) (39b/10), şuda (صوده) (39b/15), nīsānda (نیسانده) (41a/12), bunda (بونده) (41b/1), kāğıdda (کاغده) (41b/5), yerlerde (یرلرده) (41b/10), gölgede (گلگده) (42a/10), evde (اوده) (42b/14).

2.2.1.1.3.5. Ayrılma Hâli Eki: { +dAn }

ıraqdan (ایراقدن) (42b/16), andan (اندن) (43a/6), toħmından (تخمندن) (43a/12), kuyudan (قویودن) (43b/6), yaprağından (یپراغندن) (44a/23), kollarından (قوللرندن) (44b/7), yerden (یردن) (45b/3), köklerinden (کوکلرندن) (46a/20), içinden (اچندن) (47b/17).

2.2.1.1.3.6. Vasıta Hâli Ekleri

2.2.1.1.3.6.1. { +(I)n }

Vasıta hâli eki olan { +(I)n } bazı sözcüklerde çekim eki fonksiyonundan çıkarak kalıplaşmış olarak varlığını sürdürür:

yazın (یازین) (57b/1), güzün (گوزین) (58b/2).

2.2.1.1.3.6.2. { +(I)lA }

ğulfıla (غلفیله) (29a/15), yapraklarıyla (یپراقریله) (34b/19), şularıyla (صولریله) (61a/6), üslûbıla (اسلوبیله) (65b/16), bununla (بونکله) (67b/8), kalburla (قلبرله) (71a/2), tarîkla (طریقله) (71a/12).

2.2.1.1.3.7. Eşitlik Hâli Eki: { +cA }

Metinde eşitlik ekinin ünsüzünün -Arap harfli metinlerde imlânın kalıplaşması sebebiyle- çoğunlukla /ç/ sesi yerine /c/ (ج) kullanıldığından bu ekin ünsüzünün yalnızca ötümlü şekillerine rastlanmıştır:

taḳdīrce (تقدیرجه) (25a/17), ziyādece (زیادهجه) (35b/20), pekce (پکجه) (35b/19), za‘īfce (ضعیفجه) (36b/6), ilerüce (ایلورجه) (36b/10), irice (ایریجه) (39a/8), şaḥīḥce (صحیحجه) (49b/1), egrice (اکریجه) (51b/11), mülāyimce (ملایمجه) (52b/7), tizce (تیزجه) (53b/5).

2.2.1.1.3.8. Yön Gösterme Ekleri

2.2.1.1.3.8.1. { +rA }

şonra (صکره) (52a/6), taşra (طاشره) (38b/20).

2.2.1.1.3.8.2. { +ArU }

yokaru (یوقارو) (53a/13), içerüsinde (ایچروسنده) (66a/2).

2.2.1.2. İsim Yapım Ekleri

2.2.1.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

2.2.1.2.1.1. { +acıḳ }

Eski Anadolu Türkçesinde “az” ismine gelerek küçültme fonksiyonunda isimler türeten ünlüsü yuvarlak olan bu ek, metnimizde yine aynı sözcüğe gelmiş ancak bu kez düz ünlülü olarak harekelenmiştir:

azacıḳ (أَزَهْ جُڭ) (47a/10).

2.2.1.2.1.2. { +An }

İsimlere gelerek çokluk işlevinde isimler yapan bu ek bir sözcükte kalıplaşmıştır:

oḒlanı (اوغلانی) (64b/17).

2.2.1.2.1.3. { +cAK }

İsimlerden küçültme anlamında isimler türetir:

böyücek (بويوچك) (42b/1), panbucuklar (پانبوچقار) (35b/12), eksücek (اكسجك) (36b/5).

2.2.1.2.1.4. { +cI }

İsimlerden meslek isimleri türetir:

bustāncıların (بستانچيلرك) (80a/2), çölmekciler (چولمكچيلر) (35a/1).

2.2.1.2.1.5. { +cIK }

İsimden, küçültme ifade eden isimler türetir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde { +cUK } şeklinde olan bu ek, Klâsik Osmanlı Türkçesi döneminde ve metnimizde de dudak uyumuna dâhildir:

azcık (آزچق) (18b/15), azacığ (ازمچق) (37b/23), yufkacığ (يوفقهچق) (45b/19), azacığ (آزه) (47a/10), yumuşacığ (يُمشاجق) (62a/3), panbucuklar (پانبوچقار) (35b/12).

2.2.1.2.1.6. { +IIIK }

İsimlerden soyut isimler türeten işlek bir ektir. Metinde bu ekin uyuma girdiği görülmemiştir:

uzunlıkda (اوزنلقده) (60a/11), yumuşaklık (يومشاقلق) (40a/18), ısıcaklık (اسجاقلق), (43b/2), çoklık (چوقلق) (44a/22), şusuzluk (صوسزلق) (44b/21), seyreklik (سيركلك) (54a/20).

2.2.1.2.1.7. { +IX }

Eski Anadolu Türkçesinde yalnızca yuvarlak şeklinin görüldüğü bu isimden isim yapım ekinin, eserde düz örnekleri de mevcuttur:

yapraqlı (بیراقلو) (58a/7), kuvvetli (قوتلو) (71b/6), ni‘metli (نعمتلو) (19b/5), fāyidelü (فایدلو) (32b/8), kumlu (قوملو) (56b/23), kumlu (قوملی) (37a/12), koḥulı (قوخولی) (42b/11), taşlı (طاشلی) (33a/16), şulı (صولی) (17a/19), gölgeli (کولکهلی) (63a/14), tuzlı (طوزلی) (59a/12).

2.2.1.2.1.8. { +IncA }

İsimlerden sıra sayı sıfatları türeten bu ekin yalnızca düz ünlülü şekline rastlanmıştır:

dördinci (دردنجی) (73b/5), ikinci (ایکنجی) (73b/10), birinci (برنجی) (77a/13), sekizinci (اوتوزنجی) (33a/23), üçüncü (اوجنجی) (45a/7), beşinci (بشنجی) (49b/13), otuzuncu (اوتوزنجی) (51a/13).

2.2.1.2.1.9. { +sXz }

Yokluk ifade eden isimler türetir. Yazmada bu ekin düz şekilleri de bulunmaktadır:

sakysuz (سقیسز) (20b/13), taşsuz (طاشسز) (36a/21), şusuz (صوسز) (36b/17), cānsuzca (جانسزجه) (47a/19), ziblsiz (زبلسیز) (57b/3), yaşsız (یاشسیز) (47b/12), şusız (صوسیز) (78b/1).

2.2.1.2.1.10. { +düz }

Metnimizde zaman zarfı yapım işlevinde kullanılan bir isimden isim yapım ekidir:

gündüzün (گوندزین) (43a/22).

2.2.1.2.1.11. { +ıl }

Renk adlarına gelerek isimden isim türetir:

kızıl (قزیل) (44b/22).

2.2.1.2.1.12. {+lAyIn}

İsimlere gelerek zarf türeten bir isim yapım ekidir:

ancılayın (آنجلين) (17b/7).

2.2.1.2.1.13. {+kek}

Bu ek eserde kalıplaşmış olarak yalnızca “erkek” sözcüğünde bulunmaktadır:

erkek (اركك) (40b/22).

2.2.1.2.1.14. {+mİş}

Metinde altı sayısının üzerine gelerek isim türetir:

altmış (ألمش) (51a/19).

2.2.1.2.1.15. {+rA}

İsimlere gelerek yön ve zaman zarfları türetir:

taşra (طاشره) (38b/20), sonra (سكره) (52a/6).

2.2.1.2.1.16. {+rAK}

İsimlerden sıfatlar türeten karşılaştırma için kullanılan isim yapım ekidir:

tuşlırağ (طوزلراق) (58a/15), incerek (انجهرك) (32b/5), irerek (ايريرك) (35a/14), küçürek (كوچرك) (53a/21).

2.2.1.2.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

2.2.1.2.2.1. {-am}

Eserde tek örneği bulunmaktadır:

tutam (طونم) (40b/10).

2.2.1.2.2.2. {-gü}

Fiilden isim yapan bu ek tek örnekte karşımıza çıkar:

sürgü (سورگو) (79a/11).

2.2.1.2.2.3. {-dI}

Bu ek, edilgen çatı eklerinin üzerine gelerek fiillerden isim türetir:

zıztındısı (ضزندیسى) (47b/10), şıktındısı (صقتندیسى) (52a/19).

2.2.1.2.2.4. {-GAn}

Sıfat-fiil işlevinde fiillerden isimler türetir:

yağan (یاغان) (42a/6), toğan (طوغان) (54b/23).

2.2.1.2.2.5. {-mA}

İsim-fiil işlevinde fiillerden isimler türetir:

aqtarma (اقتارمه) (75b/13), yarma (یارمه) (5b/10).

2.2.1.2.2.6. {-mAK}

İsim-fiil işlevinde fiillerden isimler türetir:

demek (دیمك) (9b/14), bilmek (بلمك) (11b/15), yènmek (ینمك) (32b/15), içmek (اچمك) (33a/15), şıvarılmaq (صورلمق) (37b/14), yumşadmaq (یمشادمق) (44b/1), saçılmaq (صاچلمق) (33b/15).

2.2.1.2.2.7. {-IcI}

Klâsik Osmanlı Türkçesinde ünlüsünün hem düz hem de yuvarlak şekilleri görülen bu fiilden isim yapma ekinin metnimizde sadece düz ünlülü bir örneği bulunmaktadır: terleyici (ترليجي) (59a/12).

2.2.1.2.2.8. {-UK}

Fiillerden isim türetir:

artuğ (ارتوق) (38a/12), açuk (آجق).

2.2.1.2.2.9. {-maz}

Esasen sıfat-fiil eki olan bu {-maz} eki kalıcı sıfatlar türetir:

yaramaz (يرمزمز) (38a/15).

2.2.1.2.2.10. {-men}

Yaygın olmayan bu ekin metnimizde tek bir örneği bulunur:

degirmenlerinde (دكرمنلرنده) (12a/7).

2.2.1.2.2.11. {-mur}

Geçişsiz fiillerden isimler türeten bu ekin metnimizde örneği tektir:

yağmur (يغمور) (37b/6).

2.2.1.2.2.12. {-U}

Metinde örneğine az rastladığımız bu ek fiillerden isim türetir.

koğu (قوخو) (54b/3), ayru (أيرو) (65b/20), korkuluk (قورقلق) (74b/6).

2.2.2. Fiiller

2.2.2.1. Fiil Çekim Ekleri

Bu bölümde metnimizde mevcut olan fiil çekim eklerine yer verilecektir.

2.2.2.1.1. Zaman Ekleri

2.2.2.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Eki

Eski Anadolu Türkçesi döneminde görülen geçmiş zaman ekinin ünsüzü daima ötümlüdür. Klâsik Osmanlı Türkçesine gelindiğinde ise de ekin ünsüzü uyuma dâhil değildir. Ekin ünlüsü teklik ve çokluk üçüncü kişilerde düz, diğer şahıslarda ise daima yuvarlaktır. Görülen geçmiş zaman ekinin metindeki örnekleri şu şekildedir:

gördüm (كوردم) (28a/14), dēdi (ديدى) (77a/1), olundı (اولندى) (76b/21), tecrîbe ētdük (تجرىبه ايتدوك) (18b/10), taḳdīm ētdünüz (تقديم ايتدوكز) (20b/19), buyurdılar (بيورديلر) (19b/3).

2.2.2.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki: {-mİş}

olunmamış (اولنمش) (4a/7), taḳaddüm ētmişdür (تقدم اتمشدر) (5b/21), zıkr ētmişüzdür (مشاهده قلمشدر) (15b/19), demişler (ديمشدر) (66a/5), müşāhede kılmışlardır (ذكر ايتمشوزدر) (5b/1).

2.2.2.1.1.3. Geniş Zaman Eki: {-(X)r}

ḳorḳarlar (قورقرلر) (73a/6), vērürler (ويرورلر) (73a/9), biter (بتر) (74b/12), böyür (بويور) (53a/17), uzar (اوزار) (53a/17), aḡarır (أغرر) (60b/3).

2.2.2.1.1.4. Gelecek Zaman Ekleri

Eski Anadolu Türkçesinde dört tane gelecek zaman eki bulunmaktadır: $\{-(y)IsAr\}$, $\{-(y)A\}$, $\{-sA\}$ gerek}, $\{-(y)AcAK\}$. Klâsik Osmanlı Türkçesine gelindiğinde ise bu eklerden sadece ikisi yer almaktadır:

2.2.2.1.1.4.1. $\{-(y)AcAK\}$

Aslında sıfat-fiil eki olan bu ek metinde gelecek zaman işleviyle oldukça yaygın olarak kullanılmıştır:

şimdi gelecektür (شمدى كلهجقدر) (60a/13-14), zıkr olunacağdur (ذکر اولنهجقدر) (50a/13), mütekerrir olacağdur (منکرر اولهجقدر) (14b/1).

2.2.2.1.1.4.2. $\{-sA\}$ gerek}

mebzür olsa gerektür (مبنور اولسه کرکدر) (22a/23).

2.2.2.1.1.5. Şimdiki Zaman Eki: $\{-(X)r\}$

Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zaman için özel bir ek olmamasına karşın yine bu dönemde kullanılan geniş zaman $\{-(X)r\}$ ve istek kipi $\{-(y)A\}$ şimdiki zaman eki olarak kullanılmıştır. Klâsik Osmanlı Türkçesine gelindiğinde ise bu eklere ek olarak $\{yori-\}$ fiilinin şimdiki zaman işlevinde kullanıldığını görmekteyiz:

görürüm (کوررم) (56b/6), pişeyorırken (پیشهیوررکن) (60b/18).

2.2.2.1.2. Tasarlama Kip Ekleri

2.2.2.1.2.1. İstek Kipi: {-yA}

Eski Anadolu Türkçesi için istek kipinin dilek-istek, tavsiyede gereklilik, şart ve gereklilik gibi çok çeşitli işlevlerde kullanıldığı bilinmektedir. Durum Klâsik Osmanlı Türkçesinde de aynı şekilde devam etmektedir.

gelecek yıla dek ekilmesi zamânına dek **şaklayalar** (39b/5) (tavsiyede gereklilik işlevinde),

bir miqdâr terk olunup râhat **kılma** (49b/8) (dilek-istek işlevinde),

şavuk şuya konılsa on beş gün miqdârı **koyalar** ki pişüp eyü olur (40b/3) (şart işlevinde),

bir arşundan eksücek **ola** ve ênlülükde bir qarış **ola** ve üzeri dikildükde toprak ile örtilüp ve şu ile şuarıla yênmek için (41b/22-23) (gereklilik işlevinde).

2.2.2.1.2.2. Gereklilik Kipi

İstek eki Eski Anadolu Türkçesi döneminde gereklilik kipi olarak kullanılmıştır. Bunun yanı sıra gereklilik kipi çeşitli sözcük ve yapılarla da ifade edilmiştir. Metinde gereklilik kipi çoğunlukla {-mAK gerek} yapısıyla karşımıza çıkmaktadır:

nem-nâk **olmağ gerekdür** (56a/17).

2.2.2.1.2.3. Şart Kipi Eki: {-sA}

Bu ek Klâsik Osmanlı Türkçesinde, Eski Anadolu Türkçesinde kullanıldığı şekliyle aynen devam eder:

yēdi dāne yaprağ isti‘māl ēdūp yatsa ol gēcede fālicden biri olur (56b/14),
andan sonra şu andan kaṭ‘ olunsa (57a/19) ,
dōgilūp diken batan yere urılsa aña devā olur (57b/5),
ol arz üzre bürr zirā‘atına mütēmādī olsavuz arždan ġızāyı ifnā ēder (8a/19-20),
āhır yere dikmek isteseler gül ne zamānda dikilürse ol zamānda dikeler (45b/4-5).

2.2.2.1.2.4. Emir Kipi Ekleri

Her bir şahıs için ayrı ekler kullanılan emir kipi eklerinin metnimizde tüm şahıslarda örneği bulunmamaktadır:

tecribe eyle (تجربه ايله) (65a/3),
ih̄tiyār eyle (اختيار ايله) (68b/3),
bir gēce ṭursun (بر كيجه طورسون) (40a/16),
zirā‘at ētsün (زراعت ايتسون) (78b/21).

2.2.2.1.3. Şahıs Ekleri

Türkçenin fiil çekiminde işi yapan kişiyi ifade eden ekler şahıs eki olarak adlandırılır.

Türkçede şahıs ekleri üç türdür:

2.2.2.1.3.1. Birinci Tip Şahıs Ekleri

Bu şahıs ekleri zamir kökenli olup, emir, şart, görülen geçmiş zamanların dışında kullanılır:

2.2.2.1.3.1.1. Teklik 1. Şahıs Eki: {-m}

görmem (كورمم) (61b/11).

2.2.2.1.3.1.2. Teklik 3. Şahıs Eki: -

demiş (ديمش) (22b/21), benzer (بکزر) (63b/2), bulunur (بولنور) (12a/6).

2.2.2.1.3.1.3. Çokluk 1. Şahıs Eki: {-vUz}, {-Uz}

mütemādī olsavuz (متمادی اولسهوز) (8a/19-20), etmişüzdür (ایتمشوزدر) (18b/13).

2.2.2.1.3.1.4. Çokluk 3. Şahıs Eki: {-lAr}

demişler (ديمشلر) (66a/5), édeler (ایدلر) (68a/20).

2.2.2.1.3.2. İkinci Tip Şahıs Ekleri

İkinci tip şahıs ekleri görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde karşımıza çıkan iyelik kökenli şahıs ekleridir:

2.2.2.1.3.2.1. Teklik 1. Şahıs Eki: {-m}

dikdüm (دیکدوم) (42b/6), eşitdüm (اشتدوم) (45b/9), tecrîbe eyledüm (تجره ایلدوم) (76a/2).

2.2.2.1.3.2.2. Teklik 3. Şahıs Eki: -

dênildi (دندلی) (60b/21), gelürse (کلورسه) (71a/4).

2.2.2.1.3.2.3. Çokluk 1. Şahıs Eki: {-K}

Aslında bu ek geçmiş zaman sıfat-fiilinin ek aktarması yoluyla oluşturulmuştur:

bulduķ (بولدق) (18b/10), gördük (گوردك) (18b/10).

2.2.2.1.3.2.4. Çokluk 3. Şahıs Eki: {-lAr}

dédiler (دیدیلر) (4a/3), isteseler (استسسلر) (45b/4).

2.2.2.1.3.3. Üçüncü Tip Şahıs Ekleri

Üçüncü tip şahıs eklerini emir ekleri oluşturur:

2.2.2.1.3.3.1. Teklik 2. Şahıs Eki: -

tecricbe eyle (تجربه ايله) (65a/3),

ihtiyār eyle (اختيار ايله) (68b/3).

2.2.2.1.3.3.2. Teklik 3. Şahıs Eki: {-sUn}

zirā'at étšün (زراعت ايتسون) (78b/21),

bir gēce ʔursun (بر كيجه طورسون) (40a/16).

2.2.2.2. Fiil Yapım Ekleri

2.2.2.2.1. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

2.2.2.2.1.1. Çatı Ekleri

Fiillerin çatılarını ettirgenlik, oldurganlık, işteşlik ve dönüşlülük bakımından değiştiren eklere çatı ekleri adı verilir. Eserde kullanılan çatı ekleri şunlardır:

2.2.2.2.1.1.1. Ettirgen Çatı

2.2.2.2.1.1.1.1. {-t-}

Bu ekin ötümlü şekli de kullanılmaktadır:

yoğırttur (يوغرتدر) (27b/19), otladurlar (اوتلدرلر) (15b/16), işladmış (اصلدرلر) (19a/23).

2.2.2.2.1.1.1.2. {-dUr-}

dutdurılup (دوتدريلوب) (4a/23), řarıřdurılmaķ (قارشدرلمق) (32b/17), yēdürilse (يدرلسه) (33b/7), ētdürile (ايتدريله) (43a/19).

2.2.2.2.1.1.2. Oldurganlık

2.2.2.2.1.1.2.1. {-t-}

Metnimizde bu ekin ötümlü biçimine rastlanmıştır:

incidürler (انجدرلر) (60b/5).

2.2.2.2.1.1.2.2. {-dUr-}

yetişdürüp (يتشدرب) (61b/16), döndüre (دوندره) (40a/13), güldürür (گلددر) (48b/3), öldürür (ولددر) (52a/1), söyündürür (سوينددر) (54b/20).

2.2.2.2.1.1.2.3. {-Ur-}

bitürür (بتورر) (4a/18), yaturmak (ياتورمق) (41b/13), pişürilse (پشورلسه) (33a/5).

2.2.2.2.1.1.2.4. {-Ar-}

çıkarup (چيقروب) (45a/9), gidermek (كيدرملك) (61a/20), koparılup (قوپريلوب) (34b/23).

2.2.2.2.1.1.3. Edilgenlik

2.2.2.2.1.1.3.1. {(X)l-}

dürilür (دوريلور) (61b/20), sürilendür (سوريلان) (66a/7), kavırılmış (قورلمش) (37a/5).

2.2.2.2.1.1.3.2. {(I)n-}

yunmuş (يونمش) (32b/17), ıslana (اصلنه) (69b/12).

2.2.2.2.1.1.4. Dönüşlülük

2.2.2.2.1.1.4.1. {(I)n-}

dénilür (دنور) (4a/15), kaçınmış (قاشنمش) (13a/8), tırmalanmışa (طرملنمشه) (13a/8), kalburlanmış (قالبرلنمش) (35b/10).

2.2.2.2.1.1.4.2. {-I}l-

oңarılmış (اوکارلمش) (35b/5), şuvarılmış (صورلمش) (35b/7).

2.2.2.2.1.1.5. İşteşlik: {-ş-}

karışmış (قارشمش) (38b/10), yapışmak (یاپیشمق) (43b/17).

2.2.2.2.1.1.6. Diğer Fiilden Fiil Yapım Ekleri

2.2.2.2.1.1.6.1. {-mA-}

Türkçenin her döneminde yaygın bir şekilde kullanılan bu ek fiillerin olumsuz şekillerini yapar:

açmayalar (آچمیلر) (44a/16), kalmasun (قالمهسون) (45a/23), kurıldılmaya (قوردلمیه) (54a/15).

2.2.2.2.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

2.2.2.2.2.1. { + A-}

İsimlerden hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetir:

benzer (بکزر) (62a/23), uzaya (اوزایه) (73a/6).

2.2.2.2.2.2. { + (A)r-}

İsimlerden geçişsiz fiiller türetir:

kızarmak (قزرمق) (61b/2), kararsa (قررسه) (38a/20), şarardukda (صرددقده) (39a/13).

2.2.2.2.2.3. { +1A-}

İsimlerden fiil yapan en işlek ektir:

bağlayup (باغلیوب) (43a/13), çatlaya (چاتلیه) (48a/10), ziblleye (زبلییه) (64b/18), yağlaya (یاغلییه) (61a/21), terslenmege (ترسلنمهکه) (33a/17), enlenüp (اینلنوب) (35b/8).

2.2.2.3. Birleşik Fiiller

Birleşik fiiller, bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiilin bir araya gelerek oluşturduğu sözcük gruplarıdır. Birleşik fiiller, yardımcı fiilin önüne isim veya fiil gelmesi bakımından ikiye ayrılır:

2.2.2.3.1. İsim + Yardımcı Fiil Şeklinde Olan Birleşik Fiiller

İsmlere eklenerek birleşik fiiller türeten yardımcı fiiller şunlardır: *ét-*, *ol-*, *eyle-*, *yap-* ve *bulun-*. Metnimizde bu yardımcı fiillerden *bulun-* ve *yap-* fiilleri kullanılmamıştır. Diğer yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillere örnekler şunlardır:

2.2.2.3.1.1. *ét-*

İsmlere gelerek onlardan geçişli birleşik fiiller türetir:

muḥālata étmiş (4b/23), *zıkr étmişüzdür* (5b/1), *taḳaddüm étmişdür* (5b/21), *iḥtiyār étdiler* (6b/20), *isrā' étmez* (6b/20), *taḥşîş étmediler* (8a/7), *murād étsevüz* (8a/18), *senā étmişlerdür* (8a/22), *mübālağa étmez* (8b/9), *vezn étseñ* (11b/2), *ṭaḥn étseñ* (11b/2), *taḳsīm étdiler* (16a/18), *te'eḥḥür étse* (16b/22), *ḳabül étmez* (17a/11), *zer' étdüm* (18b/7), *tecribe étdük* (18b/11), *tesmiye étmişüzdür* (18b/13), *taḥdīd étdük* (19b/7), *taḳdīm étdünüz* (20b/19), *zu'ım étdiler* (21a/23), *sebḳ étmişdür* (22b/19), *tekrīr étdüm* (25b/18), *müfāreḳat étmez* (26a/16), *tefrīḳ étmeye* (32a/1), *intizār étmeyeler* (33a/22).

2.2.2.3.1.2. *eyle-*

İsmlere gelerek onlardan geçişli birleşik fiiller türetir:

te'emmül eyle (33a/23), *nazar eyle* (38b/6), *seyrek eyleye* (45a/20), *sa'y eyle* (51a/6), *naḳl eyleye* (55a/9), *taşarruf eyleyesin* (62a/19), *bāb eylemişdür* (62b/2), *ısıcaḳ eyleye*

(64b/18), raṭb eyleye (64b/18), tecribe eyle (65a/3), zirā‘at eyleye (68b/1), terk eylesin (69a/21), vezn eyle (71a/3), ‘acīn eyle (71a/3), ḥubz eyle (71a/3), inkār eylediler (71b/16), ferāġat eyleye (72a/4), fark eylemeye (75a/19), tecribe eyledüm (76a/2).

2.2.2.3.1.3. ol-

İsmlere gelerek onlardan geçişsiz birleşik fiiller türetir:

ṣakīl olsa (76a/4), muvāfiḳ ola (76a/5), a‘lā olur (76a/6), ḥāşıl olmaz (76a/18), ḳavī olur (76b/17), şaḥīḥ olur (77a/7), ḥāşıl olur (77b/11), ḳalīl olur (78b/17), taḳlīb oluna (4a/5).

2.2.2.3.2. Fiil + Yardımcı Fiil Şeklinde Olan Birleşik Fiiller

Fiillerin zarf-fiil şekillerine yardımcı fiil getirilmesiyle oluşan bu birleşik fiillere tasvir fiilleri de denilmektedir. Metnimizde süreklilik ifade eden birleşik fiiller bulunmamaktadır.

2.2.2.3.2.1. Yeterlilik

Eski Anadolu Türkçesinde bil- ve u- yeterlilik fiilleri kullanılmıştır. Metnimizde bil-fiili yeterlilik fiili olarak kullanılmamışken, u- fiilinin ise sadece olumsuz şekli kullanılmıştır:

ol maḳūle yēr şusuzlığı şabr edemez (48b/10).

2.2.2.3.2.2. Tezlik

Fiillere tezlik anlamı katar:

şalıvêrilüp (43b/12).

2.2.3. Cevher Fiili

Türkçede er- cevher fiilinin dildeki görevi isim soylu sözcükleri fiilleştirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler oluşturmaktır. Cevher fiiline örnekler şu şekildedir:

dêrler imiş (دیرلرایمش) (57b/9), ڭalurımış (قالوریمش) (35a/12), bağlarsa (بغلرسه) (46a/7), olsalar idi (اولسهلرایدی) (33a/4), ڭurıdsalar idi (ڭوردسهلرایدی) (44a/12), sürilür iken (سوریلورایکن) (75b/19), isteselerdi (استسهلردی) (49a/6), bulursan (بولورسن) (69b/13), taڭaddüm êtdi idi (تقمایتدیایدی) (79b/20), şuda iken (صودهایکن) (21b/12).

2.2.3.1. Birleşik Çekimler

Metinde mevcut olan birleşik çekimler şunlardır:

2.2.3.1.1. Hikâye Çekimi

2.2.3.1.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi

şaçsaldı (صاچسهلردی) (60b/7), êderdi (ایدردی) (56b/11).

2.2.3.1.2. Rivayet Çekimi

2.2.3.1.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

severlermiş (سورلرמש) (57b/7).

2.2.3.1.2.2. Şart Çekimi

2.2.3.1.2.3. Geniş Zamanın Şartı

ayrılırsa (آیلورسه) (39b/21), bağlarsa (بغلرسه) (47a/7), nâzil olursa (نازل اولورسه) (32a/8).

2.2.4. Fiilimsiler

2.2.4.1. İsim-Fiiller

Metinde mevcut olan isim-fiiller şunlardır:

2.2.4.1.1. {-mAK}

En işlek isim-fiildir:

vech-i arz üzre zer^c olun**mak** vâcibdür (13a/22),

kebâb-ı mezbürenüñ miqdârından evsa^c ol**mak** gerekdür (26a/19),

bir kerre yunmuş buğday unı ile qarışdurıl**mak** lâzımdur (32b/17),

vech-i evvel budur ki şuvar**mak** ile olur (33a/13-14),

ekmek ét**mek** için aculığın çıkarmanuñ yolu budur ki (34a/1),

yanmış kuñ ile zibllen**mek** kettâna râst gelür (38b/18),

ve tenkıye-i muţtaşıla ile haşîşini tenkıye ve pāk ét**mege** muhtâcdur (13a/17).

2.2.4.1.2. {-mA}

illâ meger mā³-ı keşîre ile şuvar**mada** ifrâţ oluna (16a/1),

lezîz ol**ması** zemen-i berd ve evân-ı şelcdedür (16a/2),

zîrâ zer^cüñ ũşbdan pāk ol**ması** sünbüle-i zer^ci tesmîn ve hattâ mümtelî eder (23a/21-22),

kânün-ı şânide ekilür ve az olur ekil**mesi** şubâtda ya^cnî şoñ kış ayına ve adâr (32b/1-2),

yıldan yıla böyü**mede** ve ğayırıda tefâvüt eder (35b/1).

2.2.4.2. Sıfat-Fiiller

2.2.4.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiilleri

2.2.4.2.1.1. {-mİş}

ve zararın def^c için bir mikdār koğmış zibl ĥalt olunup (49a/4),
ŝu irkilmiŝ yer ki dađı nedāvetden ve ruṭubetden fażla bākī ola (72a/21),
koğmış ādem tersini zibl-i ĥamīr ile ħarıŝdurup (79b/18),
bir kerre yunmıŝ buğday unı ile ħarıŝdurılmağ lāzımdur (32b/17),
yanmış ħuṭn ile zibllenmek kettāna rāst gelür (38b/18),
ve ‘avretler öginmiş yaprağından ziynet için yaqınurlar (44a/22-23).

2.2.4.2.1.2. {-mAdUK}

bir yağ dokınmaduk çömlük içine veyā ŝaĥafa-i faḥḥār-ı cedīd içine (69a/18).

2.2.4.2.2. Görülen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiili

2.2.4.2.2.1. {-dUK}

seyreltmek için çıkarduklarını dağı bir āḥir yerde dikilüp (43a/1-2),
çiçeği çulhalar iplik şardukları mesra dedükleri şekilde kırmızı olur (46b/2-3),
zıkr étmedüklerimizi zıkr étüklerimize kıyās eyle (51b/5-6),
ve ġayrıdan ḥōŝāb édüp ekŝitükleri nesneye dērler ki türkçe sücidür (34a/15),
ve az olur ḥaŝadı zamānında iken biçükleri orağ dedükleri nesne ile biçülür (36b/12-13),
pes zer^c ve şecerden mümāsse étdüğini ĥarğ eder (18a/20),
‘amel ne vechle olduğın beyān eder (46a/9).

2.2.4.2.3. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili

2.2.4.2.3.1. {-(y)AcAK}

şu ak**acak** arıguñ kenārlarına dikile (54a/8),

bir bēz içine bağlanup **ka**bağ şuarıl**acak** şu içinde ısladılup **ka**bağ ol şu ile şuarıl**sa** (52a/2-3),

ve ol **hu**būb zirā^cat olun**acak** yēr ol **hu**būba münāsib midür (77a/16),

orta kış ayından ekile**cek** zamāna dek yēdiden on kereye (35b/4),

gele**cek** yıla dek ekilmesi zamānına dek şaklayalar (39b/5),

sebzevāt bite**cek** yerlerüñ édilmesi ve bu ve büstānlarda buğūl nēce ekilür (48b/4).

2.2.4.2.4. Geniş Zaman Sıfat-Fiilleri

2.2.4.2.4.1. {-(y)An}

ķum ile **ka**rışık **olan** yēr ki mülāyim ve yumışağ olur (48b/15),

iki el ortasında **ku**ruyan yaprakları (39a/20),

ve **ku**nnabuğ ağacına beñzey**en** otlar çıkarıla (41b/1),

yē**yen** kimesneye zarar eder (48a/9),

huṭām sene-i evvelādan bākī **ka**lan zer^c kırındısına dērler (7b/10).

2.2.4.2.4.2. {-mAz}

Olumsuz geniş zaman sıfat-fiil ekidir.

yaram**maz** yēller esdügi gün (35b/7),

bir a**kmaz** şu içine (39b/11),

hevā **to**ķın**maz** maḥfūz yerde küçük (42a/10).

2.2.4.2.4.3. {-AsI}

koparıldıktan sonra gelesi yılda buğday (39a/11).

2.2.4.3. Zarf-Fiiller

2.2.4.3.1. Zaman Zarf-Fiilleri

2.2.4.3.1.1. {-(y)IcAK}

raḡb ile zāyil olur maʿān ile olı**caḡ** hınta (72b/6),

ol türāb vech-i arza çıkı**caḡ** muʿtedil olup (5b/3-4),

baʿzı az turur bunları bilice**ḡ** her neʿūn yerde ne kadar turup (51a/10-11).

2.2.4.3.1.2. {-(y)IncA}

ve aḡa ḡacet olmay**ınca** açmayalar (44a/16),

tamāmına var**ınca** yēnmege şālih olur (51a/17),

tamām şuşay**ınca** terk olunmaḡ gerekdür (62a/4),

ḡattā güz gel**ince** güz geldükde (63a/10),

ḡattā bit**ince** ammā kurıduḡda yēne şu reşş edesin (69b/1).

2.2.4.3.1.3. {-mAdIn}

şu çok çık**madın** ḡarḡa olur (78b/2),

lākin pek kurum**adın** dövşürilmege (36a/15),

ekil**medin** ve şuvarıl**madın** biter (46b/1),

baʿzılar ḡass toḡm yaḡla**madın** (55a/3),

şuyı daḡı çekil**medin** şu üzerine şaçılır (57b/2).

2.2.4.3.1.4. {-dUKdA}

Bu ek, {-dUK} sıfat-fiilin üzerine {+dA} bulunma hâli ekinin gelmesiyle oluşan birleşik bir zarf-fiildir:

sık olup yağmur oldu**dukda** koğudur (58b/19),

kurı**dukda** tohumu alınup (58b/23),

olmağa başladı**dukda** etrafın kazup köki zâhir oldu**dukda** (59b/6-7),

ve eger ekildi**dukde** encir (60b/5).

2.2.4.3.1.5. {-dUKdAn}

Bu ek, {-dUK} sıfat-fiilin üzerine {+dAn} ayrılma hâli ekinin gelmesiyle oluşan birleşik bir zarf-fiildir:

ferâğat edüp tırdu**kdan** sonra (61a/10-11),

sürdü**kdan** sonra eczâsını şems laîf eder (63b/15).

2.2.4.3.1.6. {-mAzdAn}

yer zirâ'at olun**mazdan** evvel (63b/19),

süreyyâ yıldızı toğ**mazdan** evvel (74b/2),

tohumın alm**mazdan** evvel (40b/6),

ve ekil**mezden** evvel (44b/10).

2.2.4.3.2. Hâl Zarf-Fiilleri

2.2.4.3.2.1. {-ken}

pişeyorır**ken** dahı yetişmedin üzerine sirke konılsa (60b/18),

yağmur yağar**ken** ekilmeye (74b/15),

yürir**ken** sağına ve solına saçup (45b/18),

2.2.4.3.2.2. {-(y)X}

kouvèrile (38a/1),

şalıvèrilmeye (38a/1),

ebyaz dèyü tesmiye (57b/10).

2.2.4.3.3. Bağlama Zarf-Fiili

2.2.4.3.3.1. {-(y)Up}

Eski Anadolu Türkçesinde bağlama ünlüsü yuvarlak olan {-(y)Up} zarf-fiil ekinin Klâsik Osmanlı Türkçesine gelindiğinde aynı şekilde devam ettiğini söyleyebiliriz.

Ancak metnimizde sadece bir örnekte “şararıp” şeklinde harekelenmiştir:

incinüp şararıp (38a/20),

arzı güneş yakıp remâdiyye édüp (4a/21),

taqlīb olunup esfeli a‘lā ve a‘lāsı esfel olup (5a/21),

habbāt-ı ma‘dūde alınup (10a/15),

kettān bēzi içinde konılıp (10b/14),

bākī kalmayıp müteğayyir olsa (11b/8),

keffîne alıp ve keff-i āhîrûnle anı ovıp (11b/11).

2.2.5. Sıfatlar

2.2.5.1. Niteleme Sıfatları

eski zibl (53b/19), şavuk yel (58a/15), yeni tava (42a/13), kırmızı kıl (42a/10), kuru yere (74b/12), yaş yere (35a/16), yufkacık şaban demüri (45b/19), mu‘tedil toprak (75b/2), kızıl boya (44b/3), ıssı gün (62b/10), taze şağılmış süd (32b/18), za‘îf yer (32b/11), tatlı şu (33a/5), şavuk yaramaz yeller (35b/7).

2.2.5.2. Belirtme Sıfatları

2.2.5.2.1. İşaret Sıfatları

Eski Anadolu Türkçesinde işaret sıfatları kullanılan bu, şu, ol ve şol sözcükleri Klâsik Osmanlı Türkçesinde de aynı şekilde kullanılmıştır. Şu işaret sıfatı metnimizde kullanılmamıştır.

bu ‘amel (36a/7), bu şuları (38a/16), bu cins (44b/4), bu üslûb (45a/14), ol zamânda (45b/4), ol yere (47b/18), ol şu (48a/15), ol maqûle (48b/10), ol maħalde (48b/18), ol toħm (48b/20), şol yeri (47b/10), şol ısfânâh (59a/4), şol kürünb (59b/5), şol ħubûb (63a/12).

2.2.5.2.2. Sayı Sıfatları

2.2.5.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

bir buçuk rıtl (58b/5), bir qarış (58b/21), iki barmaq (59a/15), üç yıl (68a/3), üç sene (9a/16), dört gün (10b/23), yegirmi beş batman (33b/23), on beş gün (40b/3), altı yıl (42a/3), yedi mişkâle (42a/16).

2.2.5.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

ikinci çizinüñ (75a/3), on yedinci bāb (62b/2), yegirmi ikinci bāb (35a/6).

2.2.5.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

ikişer ve üçer dāne (36a/2), ikişer zenbīl (60a/7).

2.2.5.2.3. Soru Sıfatları

Metinde bulunan soru sıfatları şunlardır:

2.2.5.2.3.1. ne

ne kadar (60b/3), ne vechle (62b/2), ne tariqla (66b/14), ne semtle (66b/15).

2.2.5.2.3.2. nece

Ne soru kelimesi ile { + ce } eşitlik hâli ekinin birleşmesiyle oluşan bu ek, metinde çok, nasıl ve fazla anlamlarında kullanılmıştır:

nece aḥvāle merbūḏdur (16b/11), nece olduğunun tafşili budur (35a/10).

2.2.5.2.4. Belirsizlik Sıfatları

İsimlerin belirsizlik durumlarını gösteren belirsizlik sıfatlarına metnimizden örnekler şu şekildedir:

2.2.5.2.4.1. bir

zebtele **bir** ḥarşdur ki baʿzı nās evvel-i nüzül-ı maṭarda ederler (17b/19),

mā-beynü'l-ḥimṭa ve'ş-şacīr bir ḥabbedür (21b/1).

2.2.5.2.4.2. baʿzı

baʿzı mücerribīn (23b/7),

baʿzı kimesne (51b/22),

baʿzı akar ve bıḡar şuları (38a/13),

baʿzı kıssā ve bittīḥ ve ḡurtum (49b/14).

2.2.5.2.4.3. her

her ḡankısı (52a/13),

her şabāḥ (54b/13),

her ḡavza (57a/1),

her nesne (64b/11).

2.2.5.2.4.4. çok

çok şü (72b/10),

çok kimesne (14a/9).

2.2.5.2.4.5. birkaç

birkaç sikek (4a/22),

birkaç habb (10a/23).

2.2.6. Zarflar

Zarflar yer-yön zarfları, zaman zarfları, azlık-çokluk zarfları ve nicelik-nasıllık zarfları olmak üzere dörde ayrılır:

2.2.6.1. Yer-Yön Zarfları

Metinde kullanılan yer-yön zarfları şunlardır:

2.2.6.1.1. yoğaru

yoğarusından (51b/11), yoğaru (53a/13), yoğaruda (53a/21).

2.2.6.1.2. aşığa

aşığa (47a/4), aşığasında (53a/21), aşığasından (39b/20).

2.2.6.2. Zaman Zarfları

Metnimizde zarf olarak kullanılan zaman isimleri şunlardır:

2.2.6.2.1. emdi, Şimdi

habb yöninden esmen olmaz **emdi** lāzımdur (78a/7),

ve nece ekilür idügi **Şimdi** bunuŐ (54a/3),

ve nağlde ʿamel nece idügi **Şimdi** gelecekdür (60a/13-14).

2.2.6.2.2. yarın

bir güce terk eylesesin  ura **yarın**ki gün açasın (69a/21).

2.2.6.2.3. güce

bir **güce** terk eylesesin  ura yarınki gün açasın (69a/21),

bir **güce** her  angısından zir at  tmek (69b/19),

ve **güce** dağı böyle  ura (70a/2).

2.2.6.2.4. gündüz

ve bi'l-cümle **g nd zin** ol k se içinde olan (43b/2),

ve güce ile ekilen **gündüz**le ekilenden (56a/20),

ekileni **gündüz**le güce ber ber olduğı zam nda (33a/20).

2.2.6.2.5. g c

ve eger yağmur **g c** yağsa (37b/9),

ve  r ekileni **g c** ekilenden ey  olup (38a/10),

ve **g c** eskiyüp müddet-i be ası uzun olur (38a/12).

2.2.6.2.6.  r

ve ** r** ekileni g c ekilenden ey  olup (38a/10),

kett nuğ ** r** ekileni çoğ kış ayı olan (38a/7),

 r ve mu addem ekilmen ğ ve g c ekilmen ğ dağı dağli vardır (51a/12).

2.2.6.2.7. a şam

gele  ab hdan ışladsa id ğ **a şam** ol şuyı döküp (32b/21),

 ab hdan **a şama** dek üzerine güneş  okınup  ura (50a/18),

ve na l olunmağ l zım olduğda güneş ışıcağında na l olunmayup **a şamlarda** (51b/21).

2.2.6.2.8. sabāḥ

gele **ṣabāḥ**dan ışladsa idüñ aḥşam ol şuyı döküp (32b/21),
ṣabāḥdan aḥşama dek üzerine güneş ıtoķınup ıtura (50a/18).

2.2.6.2.9. yazın

şuvarmağa müdāvemmet etmekdür **yazın** ve güzin ve behār zamānlarında kıyu şuları ve
bıñar şuları aña muvāfıķdur (58b/2-3),

ve şol ki **yazın** ekilür ol daḥı bāķı ķalmayup yēnür (59a/7),

yazın taķlīb oluna (63a/15).

2.2.6.2.10. güzin

şuvarmağa müdāvemmet etmekdür yazın ve **güzin** ve behār zamānlarında kıyu şuları ve
bıñar şuları aña muvāfıķdur (58b/2-3),

bu dedüģimiz **güzin** ve kış evvellerinde yēnür (55b/7-8),

güzin yēnür behāruñ ol ayı olan adār ayında (60a/15).

2.2.6.2.11. ertesi

bir gece terk oluna ve **ertesi** tefakķud eyleye (10b/2-3),

ve **ertesi** yēne şemsde ķonılup (24b/18),

ertesi mā' ile saķy oluna (26a/8).

2.2.6.3. Nicelik-Nasıllık Zarfları

Hâl ve tavır ifade eden bu zarfların sayısı çok olmakla birlikte metnimizde yer alan
birkaç nicelik-nasıllık zarfları şunlardır:

ķuınuñ ekilmesinüñ **gökcek** olup eyü olması (36a/20-21),

yaramaz edüp **yumışak** etmeyüp (38a/15),

oġatca oġarılıp (42a/22),

böyük olup **degirmi** olur (59b/1),

ıraq olmaya (65b/17).

2.2.6.4. Azlık-Çokluk Zarfları

Azlık-çokluk zarfları, azlık, çokluk, miktar ve derece bildiren zarflara verilen isimdir.

Metnimizde mevcut azlık-çokluk zarfları şunlardır:

2.2.6.4.1. **katı**

Metinde **katı** zarfı “çok” anlamında kullanılmıştır:

katı ıraq olmaya (65b/17),

katı şavuk olmaya (72b/7),

odı **katı** çok olmaya (32b/23).

2.2.6.4.2. **çok**

çok olmaya (32b/23),

çok yeye (34a/17),

çok şalıvêrilmeye (38a/1).

2.2.6.4.3. **az**

şuvarılması **az** ola (41a/23),

bu kadar maşşül vêrmez **az** vêür (47b/21),

zibli **az** ister (50a/10).

2.2.6.4.4. **artuk**

ve **artuk** şuvarılmaya (57a/19),

artuk doyar (38a/12),

artuḡ muvāfıḡ olan (39a/6).

2.2.6.4.5. ḡāyet

ḡāyet eyü olur (44a/21),

ḡāyet muvāfıḡ olup (53a/11),

ḡāyet nāfi^cdür (49a/16).

2.2.6.4.6. eksük

meḡer hıç Şu **eksük** olmayup (53b/11),

azacıḡ **eksük** alınur (57a/9),

Şu **eksük** olmaz (60a/18).

2.2.7. Zamirler

2.2.7.1. Şahıs Zamirleri

2.2.7.1.1. Teklik 1. Şahıs Zamiri: ben

dédi ki **ben** noḡŐān-ı ḡamerde zer^c étdüm (18b/7),

Şeceredür ki **ben** anı sāhil-i cennetde görürüm (56b/6).

2.2.7.1.2. Teklik 2. Şahıs Zamiri: sen

bu emrde taḡaddüm étmıŐdür **sen** anı teemmül eyle (20a/18),

āhir-i ḡavle varınca **sen** anı te'emmül eyle (21a/9).

2.2.7.1.3. Teklik 3. Şahıs Zamiri: ol, a

insān **anı** yemez (33a/1),

Őusuzlıḡ **anı** helāk éder (36b/16),

od ile **ol** ḡurı olanlar tutuŐdurılup (37a/4).

2.2.7.1.4. Çokluk 1. Şahıs Zamiri: biz

bunı **biz** tecrîbe êtdük (60b/20).

2.2.7.1.5. Çokluk 2. Şahıs Zamiri: siz

dağı buyurdı ki **siz** bilün (19b/14).

2.2.7.1.6. Çokluk 3. Şahıs Zamiri: anlar

ve eger kalîbi **anlar** dëdügi üzre (65a/12),

anlar gider hâliş kalur (71a/8).

2.2.7.2. İşaret Zamirleri

2.2.7.2.1. bu, bunlar

dêrler ki münâsib **budur** ki şa^cîr arz-ı mutavassıta da zirâ^cat ola (71b/7),

ve'l-kinnab ve'l-kuṭn **bunlardan** her birisi te^hîr oluna (73a/10).

2.2.7.2.2. a (ol zamirinin ekleşmedeki hâli), anlar

yohsa ihtiyâc **an** kalîl olan ḥubūbuṅ (73a/2),

her birisi nêce olur **anların** tafşîli budur ki (37a/9),

muṭṭaşıl **anlardan** şu eksük olmaz (60a/18).

2.2.7.2.3. ol

bunların tecribeleri **oldur** ki (69b/17),

mütelezzize dëdügi **oldur** lezizdür laṭîfdür (70a/14).

2.2.7.2.4. şol (<şu + ol)

ve ammâ **şol** kimesne ki ḥummuşdan ḥazîn (72a/1),

zîrâ **şol** türâb ki esfelindedür (5a/19).

2.2.7.3. Belirsizlik Zamirleri

2.2.7.3.1. kimesne (< kim + erse + ne)

kalb  tmeyen **kimesne** için zer^c yoktur (6b/5),
ve ba^czı **kimesneler** hayder s işk liyyeden (21a/22).

2.2.7.3.2. biri, birisi, her biri, her birisi

bir nev^cden **biri**  aciyyed r (28a/5-6),
hav şş-ı mezm mesinden **birisi** budur ki (29b/11),
ve **her biri** ile  hir n ortası üzerinde bir arşun (60a/21),
olunsa bunlardan **her birisi** vaş  td gimiz üzre (30b/15).

2.2.7.3.3. her ne

her ne ise mezr ^cada (66a/4),
h şıl olan **her ne** zir ^cat olundı (76b/21).

2.2.7.3.4. her kankısı

bunlardan **her kankısı** olursa bir şeyin (79b/3),
dediler ki arzuŋ **her kankı** nev^ci olursa (62b/4).

2.2.7.3.5. cümle

ķudem  hummuşı **cümle** k tneyye içinde zemm  derler (67a/15),
eger kellesin pişmiş bulursan **cümlesi** s limd r (69b/13).

2.2.7.4. Dönüşlülük Zamiri

Metnimizde “ z” veya “kendi” dönüşlülük zamiri kullanılmamıştır.

2.2.7.5. Soru Zamiri

Metinde “kim” soru kelimesi kullanılmamıştır.

2.2.7.5.1. ne

ne miqdār bāṭıl olmuş ve **ne** kadar şaḥīḥ andan ma'lūm olur (69b/8-9).

2.2.7.5.2. mi

ol ḥubūba münāsib **midür** (77a/16).

2.2.8. Edatlar

Yalnız başlarına bir anlam taşımayan ancak cümle içinde diğer sözcüklerle birlikte kullanıldığında anlam kazanan sözcükler edat olarak adlandırılır. Metinde kullanılan edatlar, çekim edatları, bağlama edatları, sıralama, denkleştirme, cümle başı edatları, sona gelen edatlar gibi alt başlıklarda incelenebilir:

2.2.8.1. Çekim Edatları

“İsimlerden sonra gelerek, bağlı buldukları isimlerle cümlenin diğer unsurları arasında zaman, mekân, cihet, tarz, benzerlik, başkalık vb. bakımlardan ilgiler kuran kelimeler” (Hacıeminoğlu 1992: IX)'dir. Metinde kullanılan çekim edatlarına örnekler şunlardır:

2.2.8.1.1. ile

ve şu **ile** şıvarup tamām kāmīl şu içdükden şonra zirā'at olunur (79a/10-11),

sākıye **ile** şaḥīr ekmek murād eden kimesne (79a/7),

müberrid **ile** bürāde edüp (79b/4),

koḫmıṣ ādem tersini zibl-i ḥamīr **ile** qarışdurup (79b/18).

2.2.8.1.2. için

bir toḫmını tecrībe **içün** ekerler (80a/1),

feth olunup şems-i kayz için terk oluna (5a/8),

kalb etmeyen kimesne için zer^c yokdur (6b/5).

2.2.8.1.3. gibi

ve şa^cir ifnâda bürr gibi degüldür (8a/15),

ve dağı habb manzarında semîn gibi olup (11a/13),

ve keffiñde daķık gibi şey^o bākī kalup (11b/11).

2.2.8.1.4. kadar

ol kadar ecved olur (14a/15),

iki ele şığacaķ kadar küçük bağcuğazlar bağlanup (39a/17),

şol kadar ola ki insân iki eliyle yapışup zamm etdükdde ziyâde olmaya (39a/17-18).

2.2.8.1.5. birle

uşb birle icmâmı (4a/13),

arzuñ tayyibi birle cevheri evvelki arzuñ cevheri (19b/19),

hınıta şahv birle yevm-i defîde olsa (20a/8).

2.2.8.1.6. degin

kânün-ı ahîrün nişfindan zirâ^cat olunur yaz ortasına degin ba^czılar (72a/7),

ve intehâsı zıkr olunan zamâna degindür (73b/6).

2.2.8.1.7. göre

ve arzuñ hâline göre i^ctibârı beyânındadır (14b/22),

arz ki anda mebzür olsa gerekdür hâline göre i^ctibârı kitâb-ı ibn haccâcdan (22a/23),

taħķikî degüldür takrîbidür aña göre mülâhaza ve iz^cân oluna (24a/5).

2.2.8.1.8. üzere

zikri teslîf olunanuñ kavlı-i icmâl üzere (24a/9),
şuvarılmak üzere olan kettâna bir maraz yêtişmedin (38b/1),
ve şuvarılmamak üzere olanda ekilmesinüñ vaqtı (41a/9-10),

2.2.8.1.9. evvel

ekilmesinüñ vaqtı behâruñ evvel ayı olan (41a/10),
ve za^cferân evvel yağan yağmurda (42a/6),
dedükleri nesne ile bundan evvel hutût beyânında dênilen üzere (42a/23).

2.2.8.1.10. sonra

andan sonra gerü konılup (43a/6),
iki gece şuya konıla andan sonra ol tohm (43a/14),
zibl ile zibllene andan sonra ol havzlara kesilmiş qarğular döşenüp (43a/11).

2.2.8.1.11. karşı

güneşe karşı etrâfi açık olmayan yerlerde (53b/14),
evkât-ı hârre karşı gele (63a/15),
süri süri vère ve götleri üzerine güneşe karşı (39a/21).

2.2.8.2. Bağlama Edatları

“Cümleleri veya cümle içinde kelimeleri ve kelime gruplarını ya mânâ bakımından, yahut şekil itibariyle birbirine bağlayan sözlendir.” (Hacıeminoğlu 1992: 112).

Metnimizde mevcut olan bağlama edatları şunlardır:

2.2.8.2.1. Sıralama Edatları

Birbiri arka gelen sözcükleri “ve” anlamında birbirine bağlayan edatlardır:

2.2.8.2.1.1. **daḥı**

ķinnaba rāst gelür ve **daḥı** eyü nem-nāk taşsuz düz yerler ki (41a/5),
eskimez ve **daḥı** andan yazı yazılacak (41b/4),
vüs'at olsa ve daḥı şonra vüs'at olsa mümkündür (77a/7-8).

2.2.8.2.1.2. **ve**

bunda daḥı anuḡ gibi ola **ve** ķinnabuḡ ağacına beḡzeyen otlar çıkarıla (41b/1),
dikile **ve** ol şoḡandan yene ol yerde ekilmek lāzım olsa (42a/5),
köyde şeref-i şemsde dikildi ziyāde eyü **ve** şāliḥ oldu ve yene (42b/5).

2.2.8.2.2. **Denkleştirme Edatları**

Birbirine denk iki unsuru baḡlayan edatlardır:

2.2.8.2.2.1. **yā**

toḡm iki barmaḡ **yā** üç barmaḡ kaldurduḡı miḡdārı ol ḡavzlarda vaż' olunur (59a/15),
ḡattā ḡicāreleri taşları **yā** iri topraḡları (64a/13),
ki ḡāyetle ruḡubet ola **yā** ḡāyetle ḡarāret ola te'ḡīr ederler (73a/5).

2.2.8.2.2.2. **yāḡūd**

illā ki üç kerre ve **yāḡūd** dört kerre ḡalīb olmayınca (75b/12),
evvel yer yüzine ḡālī' olsa ve **yāḡūd** yer içinde bitse (78a/11),
az az alup uşūlına ḡarḡ oluna ve **yāḡūd** saḡy için olan şū üzerine vaż' oluna (29a/2).

2.2.8.2.2.3. **veyā**

aḡa 'arīza 'arīz olup taḡviyet **veyā** za'f veyā şoldırsa (29a/7),
üzerine insān ruḡūd etse **veyā** nebti üzerine ruḡūd edüp (29b/12),
ve zer'ci neşr ile olur **veyā** bāḡılā zer'ci gibi olur (31a/15).

2.2.8.2.3. Cümle Başı Edatları

2.2.8.2.3.1. lākin

ve **lākin** semizliği ortaca olur (32b/7),

ve **lākin** mi‘deye yaramazdur (32b/16),

lākin her gün olursa şuarılması az ola (41a/23).

2.2.8.2.3.2. ancak

bir kimesne nef‘ine ‘acele étse ikinci kerrede yine **ancak** büyücek olan kolların alup (45a/13-14).

2.2.8.2.3.3. ammā

şuarılmağ rāst gelir **ammā** şuyı üzerine çok şalıvėrmeyeler (47a/1),

ve **ammā** qar‘ ve bādincān ve hıyār olan yerlere (50a/3),

ğıdā vėrmez **ammā** pişürüp yėseler ğıdā vėrür **ammā** azdur (53b/6).

2.2.8.2.3.4. eger

ğayrı ĥassa şālih degüldür **eger** ĥass sert topraklı ve pek olan yerde ekilse (53b/9),

ve **eger** pişmiş yense kuvvet-i cimā‘iyyeyi ziyāde edüp (54b/18),

ki **eger** ĥassuñ vech-i mezbūrla pişürilenin emziklü olan ‘avret yėse idi (55a/6).

2.2.8.2.3.5. meger

illā **meger** ol emrde gözleri qurı olmayup (61b/7-8),

illā **meger** ki zirā‘at olunan yer ıssıda qalīb ola (66a/13),

illā **meger** ki ol arz-ı tayyibe ola ve müdmine ola (66a/21).

2.2.8.2.4. Sona Gelen Edatlar

2.2.8.2.4.1. dahı

ve şulu yerlerde ve **dahı** çok yaşlığı olan yerlerde zer^c olunur (41a/17),
vuķuf-ı taħşıl etdiler ve **dahı** dedi ki (28a/1),
za^cferān şoğanı şavuk yerlerde ve **dahı** orta hevālu olan yerlerde (41b/10).

2.2.8.2.4.2. ki

tarīķı budur **ki** onarılmış yere uzun toğrı haıtlar (41b/18),
ve ba^czı dedi **ki** hāřřa za^cferān budur ki bir evde olsa idi (42b/14),
hindibā bir otdur **ki** rengi yaşıla māyildür (56a/18-19).

2.2.8.2.4.3. kim

ķaldurur kem eken **kim** dūnyā āħiretūŋ mezra^cası dedükleri buęa beŋzer bu dūnyāda
(67b/17),
ve ğayrı dediler **kim** hařhāř-ı ebyaz dürlü dürlüdür (47a/3-4).

BÖLÜM 3: SÖZ VARLIĞI

Çalışmamızın dizin/sözlüğünde toplam 4909 madde başı bulunmaktadır. Bu madde başlarının kökeni incelendiğinde, 3506 sözcüğün Arapça kökenli, 119 sözcüğün ise Farsça kökenli olduğu görülecektir. Bunun dışında tamlama veya aldığı ek bakımından köken olarak Arapça-Farsça ibaresi taşıyan 12, Arapça-Türkçe ibaresi taşıyan 22, Farsça-Arapça ibaresi taşıyan 19, Farsça-Türkçe ibaresi taşıyan 14, Türkçe-Arapça ibaresi taşıyan 1, Türkçe-Farsça ibaresi taşıyan 1, olmak üzere toplamda 69 madde başı bulunmaktadır. Grekçe, Rumca, Yunanca, Kıptice, Hintçe, İtalyanca gibi dillerden ise metnimizde toplamda 26 sözcük bulunmaktadır. Eserde kökeni belirlenemeyen toplam 27 sözcük bulunmaktadır. Metinde alıntı kelime veya birden fazla dilden alınan kelimelerle oluşturulan yabancı öge sayısı 3747'ye ulaşmaktadır. Bu rakamlar bize, üzerinde incelemede bulunduğumuz bu tercüme eserdeki etkin dili Arapçanın oluşturduğunu Arapçayı, Türkçe ve Farsçanın takip ettiğini göstermektedir. Bu sonuçlardan mütercimle ilgili iki yorumu gidilebilir: İlki mütercimin Türkçeye çok fazla hâkim olmayıp bu yüzden yabancı öğeleri olduğu gibi metne almış olması, diğeri ise mütercimin, döneminde kolaylıkla anlaşılacağını düşündüğü sözcükleri tercüme etme gereği duymamasıdır. Aslında, mütercimin, 80 varaklık olan bu metnin takriben 30. ile 50. varakları arasında kullandığı dil oldukça anlaşılır bir Türkçedir. Metnin ilk 30 ve son 10 varığında ise Arapça ibârelerin yoğun olması mütercimin döneminin prestijli dili olan Arapçaya ilgi duyması sebebiyle olabilir. Tercümenin dilindeki bu değişimin düzenli olarak Arapçadan Türkçeye sadeleşme veya Türkçeden Arapçaya ağırlaşma gibi bir yol izlememesinin sebebi de metnin yanlış ciltlenmesi olabilir. Nitekim çalışmamıza destek olarak kullandığımız, orijinal metnin tam tercümesini içeren, Zülfikar-Aydın 2011 yayınıyla metnimiz karşılaştırıldığında bazı noktalarda

tercümenin paralel gitmediğini görmekteyiz. Tercümenin başlarında hâkim dilin Arapça, ortalarında Türkçe, sonunda ise tekrar Arapça olmasının sebebi metnin yanlış ciltlenmesi ile ilgili olmalıdır.

Eser, Türkçe malzeme vermesi bakımından mahdut olsa da, içerdiği söz varlığı açısından aynı dönemde yazılmış olan diğer felâhat-nâmelerle kıyaslandığında oldukça fazla veri sağlamaktadır. Metnin söz varlığı bitki isimleri, hayvan isimleri, ay ve gün isimleri, ölçü isimleri, özel isimler, tarım terimleri ve toprak isimleri ve metinde kullanılan fiiller olmak üzere yedi başlık altında incelenecektir:

3.1. Bitki İsimleri

Yazma, ziraat metni olduğundan birçok bitki ismi barındırır. Metinde toplam 220 bitki ismi bulunmaktadır. Bitki isimlerinde ağırlığı Arapça ve Farsça oluşturmaktadır. Eserde Arapça ve Farsçanın dışında Türkçe, Yunanca, Grekçe bitki adları da bulunmaktadır.

Metinde bazı bitki isimlerinin ikili ve hatta üçlü yazım şekilleri vardır: erz, erüzz, ürz gibi. Metinde kullanılan bitki isimleri şunlardır:

‘āciyye,	bādincān,	bağla-ı hūmekā,
aḥḍar,	bāzrūc,	bağla-ı hūmekā’,
‘aḳ‘ākıyye,	bāqılā,	bağla-ı leyinne,
‘ales,	bāqılā’,	bağla-ı mübāreke,
anīsūn,	bāqılā-yı mıṣrıyye,	bağla-ı rūm,
‘arākıyye,	bāqla,	bağla-ı yemāniyye,
a‘rec,	bağla,	bağla-ı zehebiyye,
arpa,	bağla-ı zehebiyye,	bağlatü’l-enşār,

bağl-ı lūbiyā,	cūlcūlān,	ḥass,
başal,	derrācīn,	ḥaşḥāş,
başal-ı za'ferān,	ducr,	ḥaşḥāş-ı berrī,
bezr-i kürünb-i	durre,	ḥaşḥāş-ı ebyaz,
şanevber,	duḥn,	ḥavāmiż,
belcān,	ebāzīl,	ḥayderūs,
benc,	efyūn,	ḥayyü'l- ⁶ ālem,
benefşe,	encīr,	ḥermūr,
beverķī,	erüzz,	ḥinnā,
bıṭṭīḥ,	erz,	ḥınṭa,
bıṭṭīḥ,	fāṭa,	ḥınṭa-ı berrāk,
birinc,	farfaḥ,	ḥıyār,
bögrülce,	fezāce,	ḥilḥile,
bögürtlen,	findık,	hindibā,
buğday,	fişfişa,	ḥondurūs,
burçaq,	fisīl,	ḥūḥ,
bürr,	fucl,	ḥulbe,
büselle,	fūdenc,	ḥulfe,
cāvers,	fül,	ḥummuş,
cāverş,	füvv,	ḥurf,
cercir-i rūmī,	füvve,	ḥūrī,
cezer,	ḥabaq,	ḥurmā,
cūlbān,	ḥabb-ı reşād,	ḥūşākī,
cūlcül,	ḥalzā,	ısfānāḥ,

ısfanāḥ,	koz,	merddevs,
incīr,	ķunnebīṭ,	merzencūş,
ġineb,	ķurtum,	naċnaċ,
īrisā,	ķuṭf,	nārinc,
işķāliyye,	ķuṭn,	noḥūd,
ķabak,	ķūlānn,	reyḥān,
ķarċ,	külā,	ricle,
ķarċ-ı berrānī,	kūlbā,	rummān,
ķarķūfī,	kümesrā,	şafırā,
ķarnabīṭ,	kürrās,	şakāliyye,
ķāsni,	kürüm,	samāyi,
ķazb,	kürünb,	sarımsağ,
kebiyye,	kürünb-i nabaṭī,	şanevber,
kelem,	kürünb-i şāmī,	şanevberī,
kemmün,	küşterī,	şarımsak,
kendir,	küzbere,	şaċter,
kerefis,	laḥana,	sebistān,
kerīḥ,	levz,	semizlik otı,
kersinne,	levz-i ḥulv,	senābil,
kerviyā,	lūbiyā,	serīs-i bustānī,
kettān,	lūbiyā-yı duçr,	sermak,
ķınnab,	mārül,	silķ,
ķıssā,	māş,	simā,
ķışnic,	mercümek,	simsim,

simsime,	şelcem,	tırmîzü'l-kaḥ,
şiniyye,	şelcem-i ṭavīl,	tuffāh,
sirken,	şemīḥ,	turb,
şoğan,	şetenlîk,	turunc,
şüm,	şevk-i derrācīn,	türmüs,
şüm-ı kaşamūnī,	şibit,	ʿunnāb,
sūsām,	şizā,	ʿuşfūr,
sūsen,	şünîz,	ürz,
sübistān,	ṭarı,	üzüm,
sünbül,	tırmîr,	yākūtiyye,
sünbüle,	tırmîr-i kaḥ,	yarpuz,
şaʿîr,	temr,	yarpuz,
şaʿîr-i rūmī,	tere,	yonca,
şakāyık,	tırmākī,	zaʿferān,
şalgam,	tırmîr,	zerdālū,
şarkī,	tırmîr-i kaḥ,	zeytūn
şecer-i rummān,	tırmîr-i şaʿîr,	
şehdānec,	tırmîz,	

3.2. Hayvan İsimleri

Ziraat faaliyetlerinde yararlanılan veya zararlarından korunulan bir unsur olan hayvanlar metnimizde sıkça anılmaktadır. Özellikle gübresinden, gücünden yararlanılıp, bitkiye vereceği zararlar sebebiyle korunulması gereken hayvanların sayısı metnimizde 36'dır. Hayvan isimlerinde de ağırlığı Arapça oluşturmaktadır.

Tercümede geçen hayvan isimleri şunlardır:

arı,	fīl,	ḳurūn-ı ḡanem,
at,	ḡanem,	ḳurūn-ı iyyel,
baḳar,	ḡüvercin,	ḳuṣ,
behāyim,	ḡamīr,	neml,
berāḡīs,	ḡayl,	ni‘āc,
bit,	hevāmm,	öküz,
çekirge,	iyyel,	pire,
devābb,	keçi,	sām-ı ebraṣ,
dūd,	keler,	şıḡır,
eṣek,	ḳoyun,	surnāpa,
eyā’il,	ḳurūn-ı baḳar,	sūs,
fār,	ḳurūn-ı eyā’il,	ṭavar,

3.3. Ay ve Gün İsimleri

Hangi bitkinin hangi ay ekileceği, hangi gün sulanması gerektiği gibi sorular ziraatla zaman arasındaki ilişkinin ne denli önemli olduğunu gösterir. Tercümede ay isimleri aynı ayı ifade etse de farklı şekillerde ve dillerde karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi tercümenin yapıldığı çevredeki kültür coğrafyası ve kültürel etkileşim olmalıdır. Çünkü metinde bir ay isminin Yunancası, Süryanicesi ve Arapçası bir arada bulunabilmektedir. Bu da tercümenin yapıldığı coğrafyanın hem bilgi birikimine hem de dönemin bilim anlayışında etkin olan kültürlere işaret etmektedir. Çalışmada ilgi çekici olan unsurlardan biri de gün isimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Yazmada geçen tek gün ismi “cum‘a”dır. Bunun dışında başka hiçbir gün ismi geçmemektedir. Bunun temelinde tercümenin yapıldığı çevrede hâkim olan dinî inancın etkisinde kutsal gün kabul edilen bu günde sulamanın ve ekinin faydalı olabileceği düşüncesi yatmaktadır.

Tercümede yer alan ay isimlerine hem tamlama hem de tekli kullanım şeklinde rastlanmıştır. Ay isimleri tamlama hâlinde farklı bir aya karşılık gelme ihtimali sebebiyle tamlamalı olarak kullanılan ay isimleri de aşağıdaki listeye dâhil edilmiştir.

Metinde kullanılan ay isimleri şunlardır:

abrîl	evvel-i teşrîn	mâh-ı şubât
adâr	evvel-i yûlye	mâh-ı teşrîn-i evvel
ağuş	evvel-i yûnye	mâh-ı teşrîn-i şânî
āğuş	eyâr	mârs
ahtôs	eylül	māye
āzâr	febrîr	māyıs
azâr	felvâris	murdād-mâh
bermâhât	hazîrân	nîsân
bū'ne	hazîrân	novnîr
cum'a	kânûn-ı ahîr	nuvâvers
decenbır	kânûn-ı evvel	oktöber
dücenber	kânûn-ı şânî	rekürs
eşhür-i novnîr	mâh-ı azâr	şehr-i abrîl
evvel-i abrîl	mâh-ı eyâr	şehr-i azâr
evvel-i febrîr	mâh-ı eylül	şehr-i bermâhât
evvel-i mârs	mâh-ı hazîrân	şehr-i bū'ne
evvel-i māye	mâh-ı kânûn-ı evvel	şehr-i decenbır
evvel-i nişf-ı yenbır	mâh-ı kânûn-ı şânî	şehr-i dücenber
evvel-i novnîr	mâh-ı murdād-mâh	şehr-i febrîr
evvel-i şehr-i 'unşure	mâh-ı nîsân	şehr-i kânûn-ı ahîr

şehr-i mār̄s	şitenbır	ustūrus
şehr-i māye	şubāt	yanāris
şehr-i nīsān	temmūz	yūliyū
şehr-i oktōber	teşrīn	yūlye
şehr-i şitenbır	teşrīn-i evvel	yūniyū
şehr-i şubāt	teşrīn-i şānī	yūnye
şehr-i teşrīn-i şānī	‘unşur	
şehr-i ‘unşur	‘unşure	

3.4. Ölçü İsimleri

Ekini yapılan ürünlerin ne kadar derine ekilip, nasıl bir ölçekte tartılması gerektiğine dâir bilgi, yazmada kullanılan ölçü isimlerine işaret eder. Metinde geçen ölçü isimleri genel olarak ölçü ve oran anlamına gelen isimler, ağırlık, uzunluk ve alan ölçüleri ve antropometrik (insan uzvundan yola çıkarak oluşturulmuş) ölçüler olmak üzere üç başlıkta incelenecektir:

3.4.1. Ölçü ve Oran Anlamına Gelen İsimler

Metinde ölçü ve oran anlamında kullanılan isimlerin sayısı 12’dir. Bu isimler şunlardır:

buçuk,	ölçek,	sālīs,
ķadr,	rābi ^ç ,	sālīse,
miķdār,	rābi ^ç a,	sūlūs,
nışf,	rub ^ç ,	yarım,

3.4.2. Ağırlık, Uzunluk ve Alan Ölçüleri

Yazmada ziraatı yapılan ürünün ağırlığını, uzunluğunu ve alan ölçüsünü yansıtan isimlerin sayısı 11'dir. Burada da ağırlıklı olan dil Arapçadır. Bu ölçü isimleri şunlardır:

baṭman,	ḳafīz,	müdd,
dirhem,	ḳanṭār,	rıtl,
dönüm,	keyl,	ūḳıyye
ḳadeḥ,	mişḳāl,	

3.4.3. Antropometrik Ölçüler

İnsan uzvundan yola çıkılarak oluşturulmuş olan antropometrik ölçülerin sayısı metnimizde 7'dir:

arşun,	ḳarış,	tutam
barmaq,	parmaq,	
ḳadar-ı uşbu ^c ,	tül-ı uşbu ^c ,	

3.5. Özel İsimler

Metinde kullanılan özel isimler, kişi isimleri ve yer isimleri olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenecektir:

3.5.1. Kişi İsimleri

Metinde, isminin tam künyesi veya kısaltmış şekli verilmiş olan toplam 47 kişi ismi vardır. Eserin edebiyat dışı bir metin olması ve ziraat-botanik âlimlerinin sözlerine yer vermesi sebebiyle, dönemin önemli ziraat âlimleri ve onların eserleri sıkça anılmıştır. Metinde geçen kişi isimlerinde görülen farklı yazımlarda –metne sadık kalınarak-

yazıldığı gibi okunmuş ve çeviri yazılı metne aktarılmıştır. Tercümede aynı kişinin isminin birden fazla şekilde görülmesinin iki nedeni olabilir: Bu nedenlerden ilki müstensihin kopyalama hatası olabilir, bir diğeri ise eserin yazımında yararlanılan kaynaklarda –kaynağın alındığı dile göre- farklı şekillerde telaffuz edilmesi ve böyle yazılması olabilir. Sebebi ne olursa olsun her iki durum da farklı malzemeyi sunduğu için metinde geçen kişi isimlerinde aynı kişiyi işaret etse de, farklı şekilde yazılmış olan sözcüklerde imlâda normalizeye gidilmemiş, metindeki yazıma uyulmuştur. Metinde geçen kişi isimleri şunlardır:

‘abdullāh bin müslim,	eş-şeyhü’l-ecell ebū	koşōs,
‘abdullāh bin müslim	‘amr,	koşōs,
et-tevşī,	eş-şeyhü’l-fāzıl ebū	lāniyūs,
būniyūs,	zekeriyā yaḥyā bin	mergūṭīs,
cālīnōs,	muḥammed ibn el-	mernālīs,
dīmokrāṭīs,	‘avvām,	mernālīs-i yūnānī,
ebī rāşid,	ğırnāṭī,	merşūm,
ebī‘ abdullāh ibn el-	ḥazret-i ādem	mihrārīs,
faşşāl,	ḥazret-i resūl,	mīrārīs
ebī‘ abdullāh	ḥuneyn,	mīrārīs-i yūnānī,
muḥammed ibn el-	ḥuneyn bin işḥāk,	rāzī,
faşşālī el-endelūsī,	ibn ‘abdullāh,	şad ibni’l-faşşāl,
ebu’l-ḥayr,	ibn başşāl,	şağrīs,
ebu’l-ḥayr eş-şiblī,	ibn ḥaccāc,	şağrīt,
ebū ca‘fer,	ibn sīnā,	sīdāğōrs,
ebū ḥanīfe,	ibn züher,	sīdāğōs,

sīdāgōş,	şeyh-i ecell-i ebū ‘amr,
şavlōn,	şeyh-i ecell-i ibn
şeyh ebī ‘abdullāh bin	ḥaccāc,
muḥammed ibn ibrahim	ṭāmitrī,
el-faşşāl endelüsī,	zīmokrātīs

3.5.2. Yer İsimleri

Tercümede geçen yer isimlerinden, merkezde Mezopotamya ve Anadolu olmak üzere, batıda İspanya ve Yunanistan, kuzeyde Kırım, güneyde Mısır, güneydoğuda Hindistan ve Etiyopya bulunan bir coğrafi harita çizilebilir. Coğrafyanın bu denli geniş olmasının sebebi metinde anılan âlimlerin yaşadığı bölgeler olabileceği gibi, bu bölgelerde ekilen bitki türlerinin çeşitliliği ve bu bölgelerin ziraata elverişli olması da olabilir. Metinde kullanılan yer isimlerinin sayısı tamlama şeklinde olanlar ve birden fazla yazım şekli olanlar da dâhil 42’dir:

‘aşkalān,	eflaḳdur,	kaştabūnī,
azākıyā,	eflendür,	ḳurtuba,
bābil,	endelüs,	mışr,
başra,	endülüs,	mışrıyye,
becāyī,	ḥabeşe,	mışrī,
bilād-ı azākıyā,	ḥicāz,	nāḥıye-i şendüne,
bilād-ı emevıyye,	hind,	nevāḥī-i bābil,
bilād-ı irāniyān,	ḥulvān,	rūm,
bilād-ı ḥabeşe,	‘ırāḳeyn,	rūmī,
ceyyāze,	işbīliyye,	şām,
cihet-i işbīliyye,	kaştamūnī,	şāmī,

şendüne,	şam,an,	yūnāniyān,
şezūne,	ūdülūs,	yūnāniyūn,
şezūne-i mezbūre,	yūnānī,	yūniyān

3.6. Tarım Terimleri ve Toprak İsimleri

Tercümenin konusu itibariyle barındırdığı tarım terimleri ve özel olarak da toprak isimleri ilgi çekici bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır:

3.6. 1. Tarım Terimleri

Yazmada geçen tarım terimleri ziraat faaliyetlerinin her alanına ışık tutacak niteliktedir. Burada, metinde geçen her ziraat terimine yer vermektense metin için önemli olabilecek ve metin içindeki anlamı bakımından özel kullanım sayılabilecek tarım terimlerine yer verilmiştir. Metnimizde doğrudan ziraatla ilişkili ve özel sayılabilecek isim ve fiil toplam tarım teriminin sayısı 110'dur:

aḥşāʾ,	baʿl,	çiz,
aḥvāz,	baʿlen,	çizi,
aḫdar-,	baʿlī,	degirmen,
aḫdarıl-,	bellen-,	dibek,
aḫtar-,	biç-,	ek-,
aḫtarıl-,	biçil-,	ekin,
ālet-i dāmıga,	budaḫ,	ekinci,
ālet-i ḫars,	budaḫlan-,	ekinlik,
aşl,	buḫūl,	emşār,
ayıtla-,	büzūr,	eşcār,
ayıtlan-,	çapa,	etbān,

ezbāl,	intāş,	sergīn,
felāḥa,	inzāc,	sergīn-i baqar,
felāḥat,	qalbur,	sergīn-i qadīm,
fellāḥ,	qalburlan-,	sergīn-i ḥayl,
fellāḥīn,	qalīb,	sergīnlen-,
fidān,	qazıq,	serḥīn,
ḡallāt,	qazuk,	sevākī,
ḡalle,	qıtniyye,	sikek,
ḡāris,	kürek,	sikke,
ḡıdālan-,	küsgi,	süpürge,
ḡulf,	menācil,	sür-,
ḥabb,	menācil-i zer ^c ,	sürgü,
ḥabbe,	miḥrās,	süril-,
ḥars,	oḡar-,	ṭāḥūn,
ḥaşād,	oḡarıl-,	taqlībi,
ḥavz,	oraq,	tenkıye,
ḥirāset,	ögidil-,	terslen-,
ḥubūb,	ögüdil-,	tezbıl,
ḥubūbāt,	şaban,	tezek,
ḥurd,	şaban demüri,	toḡm,
ḥurd-ı ḥamām,	sākıye,	toḡmlan-,
ḥurū,	şaman,	türāb,
ibn,	sercīn,	yapraq,
iḥşā ³ ,	sercīn-i baqar,	yapraqılan-,

zibil,

zibble-

3.6.2. Toprak İsimleri

Yazmanın söz varlığı açısından ilgi çekici bir unsurunu da toprak isimleri oluşturmaktadır. Metinde, toprak isimleri üç karakter çevresinde şekillenmektedir. Bunlar, tarıma elverişli iyi olan topraklar, tarıma elverişsiz kötü olan topraklar ve ne çok kötü ne de çok iyi orta dereceli topraklardır. Tercümenin en başından sonuna kadar toprak türleri bu üç karakteri barındırmaktadır. Yazmada kullanılan toprak isimlerinin sayısı metnin geneli dikkate alındığında toplamda 133'dür:

arāzī,	arż-1 bilād-1 mışriyye,	arż-1 hezīle,
arāzī-i bāride,	arż-1 būrḥām-1	arż-1 i'tidāl,
arāzī-i dūn,	ḳadīmü'l-bevāre,	arż-1 ḥaceriyye,
arāzī-i ḥārre,	arż-1 cāffe,	arż-1 ḥamrā,
arāzī-i ḥamrāvāt,	arż-1 cebel,	arż-1 ḥamrā-yı
arāzī-i māliḥe,	arż-1 cebeliye,	remliyye,
arāzī-i mutavassıta,	arż-1 cezbe,	arż-1 ḥarşā,
arāzī-i müsteviye,	arż-1 ceyyide,	arż-1 ḥirāşet,
arāzī-i raṭbe,	arż-1 cezāyir,	arż-1 ḥubūb,
arāzī-i ṭayyibe,	arż-1 dağal,	arż-1 ḥumā'iyye,
arż-1 bāride,	arż-1 demine,	arż-1 ḥuṭām,
arż-1 bāride-i yābise,	arż-1 desme,	arż-1 keşiretü'n-nedve-i
arż-1 bevr,	arż-1 dünyā,	memlūḥa,
arż-1 beyzā-yı	arż-1 evlā,	arż-1 māliḥe,
müdmine-i raṭbe,	arż-1 ğalīze,	arż-1 maḥsūme,
arż-1 beyzā-yı yābise,	arż-1 ğarḳa,	arż-1 maḳlūbe,

arż-1 ma‘mūr,	arż-1 kavıyye-i raṭbe,	arż-1 semenıyye,
arż-1 memlūḥa,	arż-1 ka‘rıyye,	arż-1 semīne,
arż-1 merāḥe,	arż-1 kuṭānī,	arż-1 sevdā ³ -1 berıyye-i
arż-1 merāḥe-i ma‘mūre,	arż-1 rāviye-i mu‘tedile,	raṭbe,
arż-1 meZRū‘a,	arż-1 raḳīka,	arż-1 sevdā-yı raṭbe,
arż-1 muḥreze,	arż-1 raḳīka-1 sevdā,	arż-1 ṣaḥīḥa,
arż-1 muḥreze-i raṭbe,	arż-1 raḳīka-1 za‘īfe,	arż-1 ṣulbe,
arż-1 mutavassıt,	arż-1 raḳīka-i ḥamrā,	arż-1 ṣulbe-i müktenize,
arż-1 mutavassıta,	arż-1 raṭbe,	arż-1 ṣaḥīne,
arż-1 mu‘aṭṭala,	arż-1 raṭbe-i kâ‘ıyye,	arż-1 ṣaḥniyye,
arż-1 mu‘tedile,	arż-1 raḥve,	arż-1 şerā-yı mu‘tedil,
arż-1 müdemmine,	arż-1 redıyye,	arż-1 taḥīne,
arż-1 müdmıne,	arż-1 redıyyü’l-ḳalīle,	arż-1 teşḥīn,
arż-1 mükellis,	arż-1 remliyye,	arż-1 ṭaflıyye,
arż-1 müteberride,	arż-1 remliyye-i	arż-1 ṭayyib,
arż-1 müteṭāmine,	müteḥaffife,	arż-1 ṭayyibe,
arż-1 müteṭāmine-i	arż-1 remliyye-i kâ‘ıyye,	arż-1 ṭayyibe-i raṭbe,
laṭīfe,	arż-1 remliyye-i raḳīka-i	arż-1 ṭayyibe-i raṭbe-i
arż-1 müteṭāmine-i	za‘īfe,	ma‘mūre,
ṭayyibe,	arż-1 revā-yı	arż-1 ṭayyibe-i remliyye,
arż-1 müteḥaşşısa,	mümesseke,	arż-1 ṭīne,
arż-1 nediyye,	arż-1 rıḥve,	arż-1 ‘amīka,
arż-1 nediyye-i raṭbe,	arż-1 sehle,	arż-1 ‘amīka-1 semīne,
arż-1 nezze,	arż-1 selīme,	arż-1 ‘amīka-i münbite,

arż-1 ħāmīza,	beriyye,	kesekli,
arż-1 ħuṭūṭ-1 ‘izām,	bevrakıyye,	ķī‘ān,
arż-1 yābise,	beyzāvāt-1 ṭayyibe,	ķī‘ān-1 raṭbe,
arż-1 yābise-i kaşife,	beyzā-yı kilsiyе,	meder,
arż-1 zalīle-i raṭbiyye,	būr,	merāyız,
arżin-i ħamrā,	cebeliyye,	serā,
balçık,	hindiyye,	serā ³

3.7. Metinde Kullanılan Fiiller

Metinde kullanılan fiillerin belirlenmesi, metnin, ziraat konulu teorik bir metin mi yoksa ziraat faaliyetleri hakkında bilgi veren pratik bir eser mi olduğunu gösterir. Eserde kullanılan fiil sayısı 353’tür. Dizin/sözlüğün tamlamalı kullanımlarda dâhil olmak üzere 4909 madde başından oluştuğu düşünüldüğünde fiil sayısının metnimizde oldukça az olduğu görülmektedir. Yazma yukarıda öne sürdüğümüz düşünceye göre fiillerin az olması sebebiyle aksiyon metni özelliği taşımamaktadır. Diğer bir ifadeyle yazma, okuyucusu için pratik fayda veya alternatif tarım tavsiyelerinde bulunmak yerine ziraatla uğraşanlar için teorik bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada kullanılan fiiller şunlardır:

aç-,	aķtarıl-,	ayıtla-
açıl-,	al-,	ayıtlan-,
ağar-,	alın-,	ayrıl-,
ağırlan-,	alış-,	bağla-,
aķdar-,	aşıl-,	bağlan-
aķdarıl-,	atıl-,	başla-,
aķtar-,	ay-,	başlan-,

bat-,	bulaş-,	dè-,
batır-,	bulaşdurıl-,	dèn-,
batırıl-,	bulın-,	dènil-,
batur-,	buyur-,	dévşür-,
benze-,	büt-,	dévşüril-,
bèllen-,	çağır-,	dik-,
bırak-,	çatla-,	dikil-,
bırağıl-,	çek-,	dile-,
biç-,	çekil-,	diril-,
biçil-,	çığar-,	dirül-,
biçül-,	çık-,	dizil-
bil-,	çıkar-,	doқın-
bilin-,	çıkarıl-,	doy-
bindür-,	çiçeklen-,	dög-
biş-,	çigne-,	dögil-
bit-,	çignen-,	dögül-
bitür-,	çizil-,	dök-
boğul-,	çözil-,	dökil-
boyan-,	çüçüklen-,	dön-
bozıl-,	çüftlen-,	dönder-
bozul-,	dağıd-,	dönderil-
böyü-,	daya-,	döndür-
budaқlan-,	delin-,	döşe-
bul-,	değişdür-,	döşen-

döy-	eyle-,	i-
dut-	gècele-,	iç-
dutdur-	geç-,	içil-
düril-,	gel-,	incit-
düş-	getür-,	incin-
düzil-	getüril-,	iste-
édil-	gider-,	isten-
édin-	gir-,	işle-
egele-	git-,	kaç-
egle-	gizlen-,	kal-
eglen-	gör-,	kalburlan-
ek-	göril-,	kaldır-
ekil-	görin-,	kaldur-
eksil-	görün-,	kaldurıl-
ekşit-	göster-,	kalınlan-
elen-	götür-	kalıñlan-
èn-	götüril-	kalk-
éndür-	güldür-	kan-
énlen-	gıdālan-	karar-
erid-	ısr-	karıl-
es-	ısla-	karış-
eski-,	ıslad-	karışdur-
éşit-,	ısladıl-	karışdurıl-
ét-,	ıslan-	kaşın-

katıl-	koparıl-	ögin-
kavrıl-	korq-	ögüdil-
kayna-	kov-	öl-
kaynad-	koy-	öldür-
kaynadıl-,	koyuvéiril-	ört-
kaz-,	kuri-	örtül-
kazıl-,	kurid-	örtül-
kes-,	kurıdıl-	patırıl-
kesil-,	kurıl-	piş-
keş-,	kurtar-	pişür-,
kıl-,	kurtıl-	pişüril-,
kılın-,	kurtul-	şaç-,
kındur-,	куру-	şaçıl-,
kır-,	ol-	şagıl-,
kırıl-,	olun-	şakla-,
kızır-,	olur-	şaklan-,
ko-,	oñar-	şal-,
koq-,	oñarıl-	şalivéiril-,
kokudıl-,	otla-	şalivéiril-,
kon-,	otur-	şar-,
konıl-,	ov-	şarar-,
koqud-	ovıl-	şarard-,
koqudıl-	ög-	şarıl-,
kopar-	ögidil-	şavu-,

şavud-,	şoşul-,	toşmlan-,
şavur-,	şovu-,	tol-,
semür-,	şoy-,	toşın-,
sep-	söyündür-,	toşun-,
ser-,	şula-,	tol-,
serg̃inlen-,	şulan-,	toşdur-,
sev-,	şuşa-,	toşur-,
seyrel-,	şuşadıl-,	toşırıl-,
seyreldil-,	şuva-,	toşut-,
seyreлт-,	şuvan-,	uç-,
şıg̃-,	şuvar-,	ufad-,
şık-,	şuvarıl-,	ufadıl-,
şıva-,	sür-,	ur-,
şıvar-,	süril-,	urıl-,
şız-,	şüril-,	uyu-,
sil-,	tağıd-,	uza-,
silk-,	tağıd-,	var-,
silkel-,	tağıl-,	varıl-,
silkele-,	tat-,	vèr-,
silkil-,	terle-,	vèril-,
şoldır-,	terslen-,	yağ-,
şoldur-	toğ-,	yağla-,
şoş-,	toşır-,	yaş-,
şoşıl-,	toşurt-,	yaşıl-,

yağın-,	yêt-,
yan-,	yêtiş-,
yandurıl-,	yêtişdür-,
yapış-,	yêtişdüril-,
yapışdurıl-,	yığ-,
yapraqlan-,	yıgıl-,
yar-,	yoğrıl-,
yara-,	yokla-,
yarıl-,	yoklan-,
yaşdan-,	yu-,
yaşa-,	yumışa-,
yat-,	yumşad-,
yatırıl-,	yumşadıl-,
yatur-,	yun-,
yay-,	yut-,
yayıl-,	yuy-,
yayıvêr-,	yüri-,
yayka-,	yürüdüil-,
yazıl-,	zibble-,
yê-,	zibllen-
yêdüril-,	
yên-,	
yênil-,	
yênil-,	

BÖLÜM 4: İSTATİSTİKSEL VERİLER

Çalışmamızın Giriş bölümünde yer alan yazma eser nüsha tablosu (Tablo-1) da dâhil olmak üzere tezde toplam 7 tabloya yer verilmiştir.

Tablo-2, tercümenin yazı çevriminde kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) alfabesini içermektedir. Tablo-3, çalışmada kullanılan harf sayılarını içermektedir. Eserin çeviri yazısında toplam 226.312 harf kullanılmıştır. Metinde en çok kullanılan ünlü 22.877 ile /e/, en fazla kullanılan ünsüz ise 16.708 ile /r/'dir. Metinde kullanılmayan tek ses /j/'dir. Bu veriler bize alıntı kelimelerin Türkçeye girerken geçirdiği evrelere ışık tutar.

Tablo-4, metinde kullanılan sözcük başı harf kullanım sayılarını içermektedir. Eserde kullanılan sözcük başı harf kullanım sayısının toplamı 43.578'dir. Söz başında kullanılan harf sayısına göre en fazla kullanılan ünlü 4519 ile /o/, en fazla kullanılan ünsüz ise 4637 ile /v/'dir.

Tablo-5, metinde kullanılan fiil başı harf kullanım sayılarını içerir. Yazmada kullanılan fiil başı harf kullanım sayısı 353'tür. Burada sözcük başında en fazla kullanılan ünlü sayısı 17 ile /a/, en fazla kullanılan ünsüz ise 59 ile /k/'dir. Tercümede kullanılan fiil başı harf kullanım sayılarında ötümsüz ünsüzlerin hâkim olduğu görülmektedir.

Tablo-6, yazmanın yazı çevriminde kullanılan sözcük sonu harf kullanım sayısını içermektedir. Toplam 47.304 harf kullanılan sözcük sonunda, en çok kullanılan ünlü sayısı 8414 ile /e/ iken, en fazla kullanılan ünsüz sayısı 6235 ile /r/'dir. Bu tabloda titreyici bir ses olan /r/'nin hâkim olduğunu görmekteyiz.

Tablo-7'de metinde kullanılan fiil kökü veya gövdesi sonunda bulunan harf kullanım sayılarına yer verilmiştir. Fiil kökü veya gövdesinde en fazla kullanılan ünlü sayısı 20

ile /a/ iken, ünsüz sayısı 112 ile /l/'dir. Buradan yola çıkılarak metinde edilgen çatılı fiillerin hâkim olduğu yorumuna gidilebilir.

Tablo 2: Kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) işaretleri

ا	a, e	ط	ʔ
ب	b	ظ	ʒ
پ	p	ع	ʕ
ت	t	غ	g̃
ث	s	ف	f
ج	c	ق	q
چ	ç	ك	k-g-ŋ
ح	ħ	كف	ŋ
خ	ħ	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v
ز	z	ه-ه	h-e
ژ	j	ی	y
س	s	ء	ʔ
ش	ʃ		
ص	ʃ		
ض	z		

Tablo 3. Harf kullanım sayıları

a	19546	ī	2689	ş	1876
ā	7692	j	0	t	5107
b	6700	k	4857	ţ	1622
c	1859	ķ	4717	u	8873
ç	949	l	13830	ū	1495
d	11015	m	6902	ü	5473
e	22877	n	11986	v	6720
è	2469	ŋ	1798	y	5795
f	1608	o	5775	z	3451
g	1608	ō	67	ż	122
ġ	1122	ö	489	z̈	1306
h	893	p	1647	z̄	567
ħ	2230	r	16708	ç	3192
ĥ	1760	s	3843	ç̇	301
ı	7277	ş	2374		Toplam
i	14093	ş̇	543		226312

Tablo 4. Sözcük başı harf kullanım sayıları

a	2463	ī	7	ş	634
ā	236	j	0	t	1111
b	3282	k	2251	ţ	547
c	396	ķ	1558	u	106
ç	324	l	324	ū	9
d	1824	m	2236	ü	497
e	2151	n	831	v	4637
è	740	ŋ	0	y	1708
f	507	o	4519	z	1488
g	848	ō	0	ż	53
ğ	324	ö	97	ž	111
h	305	p	165	z̄	90
ħ	1227	r	550	ç	511
ĥ	360	s	806	ç̇	0
ı	154	ş	1388		Toplam
i	2044	ş̄	159		43578

Tablo 5. Fiil başı harf kullanım sayıları

a	17	ī	0	ş	0
ā	0	j	0	t	2
b	33	k	3	ţ	16
c	0	ķ	50	u	7
ç	15	l	0	ū	0
d	15	m	0	ü	0
e	12	n	0	v	4
è	7	ŋ	0	y	46
f	0	o	9	z	2
g	17	ō	0	ż	0
ġ	1	ö	9	z̈	0
h	0	p	4	z̄	0
ħ	0	r	0	ç	0
ĥ	0	s	16	ç̇	0
ı	5	ş	36		Toplam
i	8	ş̇	0		353

Tablo 6. Sözcük sonu harf kullanım sayıları

a	4116	ī	475	ş	326
ā	1123	j	0	t	907
b	504	k	589	ţ	96
c	120	ķ	906	u	536
ç	141	l	1620	ū	23
d	314	m	549	ü	267
e	8414	n	3720	v	22
è	0	ŋ	1169	y	137
f	157	o	1	z	618
g	5	ō	0	ż	22
ğ	46	ö	0	ž	190
h	63	p	1228	z̄	32
ħ	198	r	6235	ç	511
ĥ	46	s	337	ç	0
ı	5923	ş	49		Toplam
i	5493	ş	76		47304

Tablo 7. Fiil kökü ve gövdesi sonu harf kullanım sayıları

a	20	ī	0	ş	9
ā	0	j	0	t	17
b	0	k	6	ţ	0
c	0	ķ	7	u	5
ç	7	l	112	ū	0
d	12	m	0	ü	1
e	13	n	56	v	3
è	2	ŋ	0	y	7
f	0	o	1	z	2
g	2	ō	0	z̄	0
ġ	4	ö	0	ż	0
h	0	p	1	z̄	0
ħ	0	r	60	ç	0
ħ	0	s	2	ç	0
ı	3	ş	0		Toplam
i	4	ş	0		353

BÖLÜM 5: METİN

[1b]

(1) **on yèdinci bāb** ‘amel-i ḳalīb keyfiyyetini ve vaktını ve menfa‘atını ve arzū ḳamel-i mezkūr ile zirā‘atı (2) ve iṣlāhı beyānındadır (3) **on sekizinci bāb** ḥubūb-ı [ḳuṭā]nīden arzı iṣlāh eden şey’ün ve zirā‘ata ṣāliḥ zarāyi’nün ihtiyārı ve zarāyi‘den (4) ḳanḳısı eyüdü anuḡ ma‘rifeti ve zarāyi’nün āfet iṣābet étdükde sālimi ve nābiti ma‘lūm olsun için tenbīt şıfat ile (5) imtiḥānı ve zirā‘at için muvāfiḳ hevā ihtiyārı ve envā‘-ı arzdan ḥubūb ve ḳuṭānī nev‘inden ḳanḳı ṣāliḥdür (6) anuḡ ma‘rifeti beyānındadır (7) **faṣl** ammā zirā‘ata ḥubūb ihtiyārı ve şıfat-ı efdali ecvediyetdür evlā budur ki andan ḡaflet olunmaya (8) **faṣl** bürr ve ṣa‘īrden ceyyid olanuḡ ihtiyārı ikidür ḳanḳısı efdal idügin bilmelidür ve imtiḥānı bezr-i kettān (9) envā‘-ı arzdan ḥubūb ve ḳuṭā[nī] envā‘ımuḡ ḳanḳı nev‘ine ṣāliḥdür anuḡ ma‘rifeti ve zirā‘at-ı ḳuṭānī ve ṣıbhühümā (10) evḳātınuḡ ma‘rifeti beyānındadır -**faṣl** zerī‘a ve ḳıssā ve kürünb ve bunlara müṣābih olandan ḥabbāt-ı ma‘düde ‘aded-i maḥfūza ḳılına ve bir gün bir gece şuda inḳā‘ oluna ve ba‘zı yevmde tenḳī‘ oluna démişler- (11) **on toḳuzuncı bāb** zirā‘at ve vaktınuḡ ve zirā‘at-i ḳamḥ ve ṣa‘īrūḡ şıfat-ı ‘ameli ve külā ve ṭāmāk ve ḥuṣākīnūḡ (12) zirā‘atlarında ve şıfat-ı ‘ameli ve büzürdan zirā‘at-i mübekkir ve mu‘aḥḥar olan şey’ün zıkrı ve bezrūḡ ḳadri ve arzū ḥāline (13) göre i‘tibār beyānındadır (14) **faṣl** ba‘zı fellāḥīn dedi ki vakt-i zirā‘at bir nece aḥvāle merbūṭdur anuḡ beyānındadır (15) **faṣl** inzar olunmaya illā arz-ı rāviye-i mu‘tedile ki ne keṣret-i revādan ṣaḳīl ve ne ḳillet-i revādan cāffe ve türbi bünyān (16) ṣāliḥ ola (17) **faṣl** fī beyān-ı zirā‘at-ı ḥınṭa **faṣl** fī beyān-ı zirā‘at-ı ṣa‘īr **faṣl** ḥubūb-ı muḳtāte ḥaṣīb olup ya‘nī ziyāde olmaḡa sebep (18) **faṣl** menḳüldür ki zerī‘a için taḥvīl-i bezr bir mevzi‘den mevzi‘-i rey‘ için eyüdü (19) [**faṣl**] dāyimā ḳadr-i bezr ve arz ki müberrid olsa gerekdür ḥāline göre i‘tibār olunsa (20) **faṣl**

bezrden adr-i mu'tedil beynındadır **faql** bil-arrsn ba'z mcerribn adr-i bezri beyn der

[2a]

(1) **yegirminci bb** mezkr olacak ubbu say ve ba'li ve zir'atında ıfat-ı 'ameli ve iflhında vki' (2) olan avl beynındadır **faql** ıfat-ı 'amel-i erz (3) **faql** fi beyn-ı lbiy **faql** ıfat-ı 'amel-i zir'at-ı clbn **faql** mq ve 'ades beynındadır- (4) **faql** fi beyn-ı tbh-ı 'ades **faql** fi beyn-ı ssm ve duhn (5) **yegirmi birinci bb** fl ve hummuq ve türmüs ve kersinne ve urtum ve ulbe ve bunlara mqbih ubbu say (6) ve ba'li ne triqla egledignn beynındadır **faql** baqla ne ile ynmek gerek zararın def de anı beyn der (7) **faql** noudun uvarılmaq ile ve köki yerden i[m]ek ile olan zer'i beynındadır **faql** qiyet-i noud (8) **faql** ulbe ne triqla ekilür anun beynındadır avq-ı ulbe **faql** kersinne ekilmesi beynındadır (9) **faql** türmüs ekilmesi beynındadır **faql** urtum ekilmesi beynındadır **faql** terbiye-i 'uqr (10) **yegirmi ikinci bb** kettnun ve utunun vaqtınınun ve baqal-ı za'fern ve fvv ve inn ve samy (11) ve fiqqa ve qevk-i derrcn ve aqq-ı ebyzun uvarılmaq triqla ve uvarılmamaq ile zir'atları (12) beynındadır (13) **faql** kettn iki vechle ekilür anun beynındadır **faql** tomından olan etmek ve kettnun aqdı beynındadır (14) ve quya koyup biqdignn 'almeti beynındadır **faql** innabun zir'atınınun qan'atı beynındadır (15) **faql** baqal-ı za'fernunun qarsı iki vechle olduqunı beyn **faql** inn ekilmesi beyn der (16) **faql** fvve ekilmesi beynındadır **faql** samy beynındadır ve fiqqa

[2b]

(1) **faql** qevk-i derrcn ddkleridr ve aqq-ı ebyz **faql** aqq-ı berr iqlh der (2) **faql** buqlun qovuk zamanlarında taqayyüd beyn der **faql** sebzevat ve ubb ekildiqi

zamāndan (3) ne kadar zamāna dek ekile şālîh olur ve yerde ne kadar müddet bākî kalur anuñ tafşîli bundan sonra (4) dēnilse gerekdür inşā'allāhu te'ālā huşūşen müddet-i ma'lūm ile yeri kirā eden kimesne bunu bilmege muhtācdur (5) zīrā ba'zı yerde çok ʔurur ve ba'zı az ʔurur bunları bilicek her nev'ün yerde ne kadar ʔurup (6) ve ne zamān ʔıkdığı bilür ve yeri dağı aña göre kirā eder ve bu dedüklerimiz de ayru ve muqaddem ekilmenün (7) dağı dağıl vardur ve geç ekilmenün dağı dağıl vardur ay-be-ay ekilür bunun dağı tafşîli olur üçünci bāb (8) **faşl** nakl olunacak buqul nece nakl olunur anuñ beyānındadır **faşl** sebzevāta 'arız (9) olup zarar veren dūd berāğış ve te'ākil ve neml ve hevāmmuñ def' olmasına 'ilāc beyānındadır (10) **faşl** hass nece ekilür anuñ beyānındadır **faşl** serīs-i bustānī ki hindibādur nece beyān eder (11) **faşl** ricle semizlik otı nece ekilür hulfe dağı dērler **faşl** yarpuz nece ekilür kişnic ve bağıla-i yemāniyye dağı dērler (12) **faşl** kuşf nece ekilür buña sermağ ve bağıla-i zehebiyye ve bağıla-i rüm dağı dērler (13) **faşl** ısfanāhuñ nece ekildigin beyān eder **faşl** kürünb nece ekilür beyān eder (14) **faşl** ʔarīk-i nakl-i kürünb hüsrāndan hıfz etmek için **faşl** künnebīt nece ekilür beyān eder

[3a]

(1) **hakīm būniyūs kavline** arz-ı raqıqayı şems yağar küle dönderür leʔāfetden nesne komaz bu maqūleleri (2) güz faşlında qalīb etmek münāsibdür (3) **hakīm şavlōn kavline** arz-ı raqıka ve desmenün taqlībi ne zamān olmak gerek anuñ beyānındadır (4) şıfat-ı 'amel-i **qalīb** beyānındadır (5) **el-bābü's-sāmin 'aşer** kuşānī ya'ni şa'ir ile hıntadan mā-'adā zirā'at olunan hubūbāt ve sāyir semerelü (6) ecnāsınun kendülere münāsib olan yerlerün ve muvāfiq hevālarun ve zer'eden sonra āfet yetişse (7) ne ʔarīkla 'ilāc ve ne semtle ışlah olunur ve hubūb ve kuşāniden her nev' envā'-ı arāziden (8) kankı nev'e zirā'at olunmağa şālîh olmasınınun ma'rifeti beyānındadır (9) **faşl** zirā'at

olunan ħubūbuġ ecnāsını ve bir birinden efđal ve evlāsını bilmek beyānındadır (10) **şıfat-ı tenbīt** ya'nī zarāyi'ī zirā'at olunmazdan muċaddem bitürmek aña samah dèyü tesmiye olunur ma'lūm olmaċ için (11) **faşl** ħınța ve şa'īrden yemek için ihtiyār olunan ċankısıdur felāĥa-i naba'tiyye muĥtaşar zıkr olunur (12) **faşl** envā'-ı ħubūb-ı ċuĥānīde ċankı nev' envā'-ı arzdan ċankı nev'e zirā'ata şālih olur (13) ve zirā'at-ı ċuĥānīnün evċātı beyānındadır -şu cem' olup ċekilmiş yere ċī'ān dèrler ve arz-ı raĥbe daĥı dèrler- (14) ĥakīm dèr ki nās-ı küllīsi mu'tād olmışlardır ki ħubūbuġ zirā'atını āĥirün zirā'atından evvel étdüklerinün (15) tafşīlidür (16) maĥlab zurre ve duĥn ve simsim ve ċinnab ve ċuĥn bunlardan her birisi te'ĥīr oluna tamām yaz faşlı (17) gelüp hevā ıssı olunca sāyir buċūl daĥı kezālik ammā kürünb lākin mu'tād olmışlardır faşlı-ı şitāda (18) zer' olmasına zīrā üzerine ċar yaġduċça semürür güzel olup ta'mı ve mezāċı ziyāde olur

[3b]

(1) **faşl** ba'zı vilāyetde türmüs evvel zer' olunduġını beyān éder **faşl** vaċt-i zirā'at bir nece aĥvāle (2) mürtebiĥ olduġını beyān éder (3) **faşl** toĥm zirā'at olunmanun üslūbı beyānındadır **maĥlab** ısıcaċda aċtarılan yerün bellenmege muĥtāc olduġudur (4) **faşl** zirā'at-ı ħınța beyānındadır **faşl** zirā'at-ı şa'īr beyānındadır

[4a]

(1) bi'smi'l-lāhi'r-raĥmāni'r-raĥīm (2) bāb-ı sābi' aşer 'amel-i ċalīb keyfiyyeti ve vaċtı ve menfa'atı ve arzuġ (3) 'amel-i mezkūr ile zirā'ata ışlāĥı beyānındadır erbāb-ı felāĥa dèdiler lāyık budur ki (4) arzdan her nev' 'amel-i ċalībe şālih olur vaċtda taċlīb oluna ve aña şālih olan (5) zibl ile tezbīl oluna kitāb-ı ibn ĥaccācdan menċūldür dèdi ki arz ċable'z-zirā'a (6) faşlı-ı şitāda nece kerre ĥarş oluna ĥattā eger faşlı-ı rebī'-i

āhirinde olsa huṭūṭ-ı ḥarṣ (7) feth-i vāsi^c ile açılır huṣūṣen andan evvel zirā^cat olunmamış ola veyā tekrār zirā^catdan (8) kelāl gelmiş olsa ol arz merrāt-ı müteferriḳa ile ḥarṣ olunup merre-i āhirede (9) feth oluna tekrār ḥarṣı sebebi ile ‘uṣbı münḳatı^c olup bir şey’ ile terbiyeye mütekellif (10) olmaz daḥı ol arz üzerine ṣems-i ḳayṣ ya^cnī ḥālīṣ ṣayf mürür eyleyüp arz-ı (11) mezbūrenün ‘umḳlarına yētiṣüp eczā-yı arz ve baḥrı laṭīf olur ve bu ‘amel ile (12) arza üç ḥaṣlet ḥāṣıl olur ⁽¹⁾intikāṣ ki intizāf ve pāklıkdur ⁽²⁾rehāvetdür (13) ⁽³⁾ṣemsün aḥrārı ve talṭīfi ve men^c ‘uṣb birle icmāmı –icmām rāḥat etmek terviḥ gibi- müctemi^c olur ve ‘uṣbda vāḳi^c olsa (14) arzuḡ deseminden ve leṭāfetinden bir nesneyi gidermez bu fi^cl arza olsa idi (15) aḡa ḳalīb dēnilür bu ‘amel arzda eflāḡ mā-yekūndur ve az arz kendüye bezr-i ḳuttānī (16) naḳl olunduḡı sebeble bu fi^clden müstaḡnī olur istignā-yı mezkūr-ı arzuḡ eylüḡinden (17) ve deseminden ḥāṣıl olur ve az olur arz serḡin-i ḳadīm ile vaz^c olunsa ıṣlāḡ (18) olur ve kendüye zirā^cat olunan nesneyi bitürür ve eyü eder ve az olur arz (19) taḳlīb^süz terk olunur zamāndan bir müddet anda ḥiç nesne zer^c olunmaz ve bunun (20) üzerine terk olunur ve bunun ‘aḳabinde vāḳi^c olan zer^c eyü olur būniyūs (21) dēdi ki arzı ḡüneṣ yaḳup remādiyye ēdüp cemī^c desemi fenā bulur zīrā arz (22) ḡarrdan ḳurur bu ‘illetden ötrü gerekdür ki ḡüz faṣlınun i^ctidālinde birḳaç sikek (23) ile dutdurılup ve serḡinlense zīrā serḡin keṣir arza ma^cūnet-i ‘azīme ile i^cānet

[4b]

(1) eder ve ammā bilād-ı azāḳıyāda arzuḡ ḳillet-i temāsukından ötrü arz-ı raḳīḳayı (2) taḳlībden imtinā^c ederler zīrā taḳlīb olunsa cidden müteḡalḡıl olur ya^cnī aṣl üzre bāḳī (3) ḳalmaz ve ruṭūbeti ma^cdūm olur ve arz-ı ṣalibe ve arz-ı ṣaḡīne ve arz-ı desme eyyām-ı ḡarrda (4) ḥarṣ oluna ve gerekdür ki arz-ı ḡamrā ve remliyye ve sevdā ve arz-ı beyzā-yı yābisede ve ṣol (5) arzda ki anda revāb ola ya^cnī depeler ola eyyām-ı ṣitāda

ھاﺭﺵ ﺍﻟﻮﻟﺴﺎ (6) ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﻣﺎﻟﯩﻬﻪ ﻣﺎﺗﺎﺭ-ﯨ ﻣﯘﺗﻪﻛﺎﺩﺩﻩﻣﺪﻩﻥ ﺷﻮﻧﺮﺍ ﺍﺑﺘﯩﺪﺍ-ﻳﯩ ﺷﯩﺘﺎﺩﺍ ﺗﺎﻛﻠﯩﺐ
 ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﻭﻩ ﯗﺯﻩﺭﯨﻨﻪ ﺷﺎﻣﺎﻥ (7) ﺍﻟﯩﻜﺎ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﻭﻩ ﺍﻟﯩﻜﺎ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎﻥ ﺷﺎﻣﺎﻥ ﺑﺎﻛﯩﻠﺎﻧﯘﻥ ﺍﻟﺴﺎ ﻋﻮﻋﺪﺩﯗﺭ
 ﺯﯨﺮﺍ ﺑﻮﻳﻠﻪ ﻋﺸﻴﺎﻳﺎ ﻋﻮﻋﺪ-ﯨ (8) ﺍﺗﺒﺎﻥ ﺗﻪﺑﻦ-ﯨ ﺑﺎﻛﯩﻠﺎﺩﯗﺭ ﻭﻩ ﺗﻪﺑﻦ-ﯨ ﻣﻪﺯﻛﯘﺭﺩﺍﻥ ﺷﻮﻧﺮﺍ ﺗﻪﺑﻦ-ﯨ
 ﺷﺎﻋﯩﺮﺩﯗﺭ ﻭﻩ ﺗﻪﺑﻦ-ﯨ ﺷﺎﻋﯩﺮﺩﻩﻥ ﺷﻮﻧﺮﺍ (9) ﺗﻪﺑﻦ-ﯨ ﻫﯩﻨﺘﺎﺩﯗﺭ ﺑﻪﻳﺎﻧﯩ ﺑﯘﺩﯗﺭ ﻛﯩ ﺑﯘ ﺍﺗﺒﺎﻥ ﺍﺭﺯ-ﯨ
 ﻣﻪﻣﻠﯘﻫﺎﺩﺍ ﺗﺎﻋﯩﻦ ﺍﻟﻮﻟﺴﺎ ﺍﻟ (10) ﺍﺭﺯﯨ ﺍﺷﻼﻩﻩ ﻭﻩ ﻫﺎﻟﻞ ﻋﺪﻩﺭ ﻭﻩ ﻧﻪﺩﺍﻭﻩ ﻣﻪﻣﻠﯘﻫﺎ ﺍﺗﺒﺎﻧﯩ
 ﻭﺍﻗﺖ-ﯨ ﺭﻋﺒﯩﻲﺪﻩ ﺍﺭﺯ ﯗﺯﻩﺭﯨﻨﻪ ﻛﻮﻳﻤﺎﻳﯘﭖ (11) ﺍﺭﺯ ﻋﻮﻭﻟﻜﯩ ﮔﯩﺒﯩ ﺍﻟﯘﺭ ﻭﻩ ﺑﺎﻋﺪﻩ-ﺯﺍﻟﯩﻚ ﮔﻪﺭﻋﻜﺪﯗﺭ
 ﻛﯩ ﺍﺭﺯ ﺳﻪﻧﻪ-ﯨ ﻛﺎﻣﯩﻠﻪﺩﻩ ﺗﻪﺭﻙ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﻫﺎﺗﺘﺎ (12) ﻭﺍﻗﺖ-ﯨ ﻫﺎﺭﯨﻒ ﺍﻟﺪﯗﻛﺪﺍ ﻟﺎﻳﯩﻚ ﺑﯘﺩﯗﺭ ﻛﯩ ﺍﺭﺯ
 ﺳﻪﺭﮔﯩﻦ-ﯨ ﺑﺎﻗﺎﺭ ﺍﻟﻪ ﻭﻩ ﺳﻪﺭﮔﯩﻦ-ﯨ ﻫﺎﻳﻞ ﺍﻟﻪ ﻣﯘﺳﻪﺭﺭﻋﻪ (13) ﻛﯩﻠﯩﻨﺎ ﺯﯨﺮﺍ ﺑﯘ ﺳﻪﺭﮔﯩﻦ ﮔﺎﻳﺮﺩﺍﻥ
 ﺍﻋﺰﺑﺪﯗﺭ ﺑﺎﻋﺪﻩ-ﺯﺍﻟﯩﻚ ﮔﻪﺭﻋﻜﺪﯗﺭ ﻛﯩ ﺷﺎﻋﯩﺮ ﻭﻩﻳﺎ ﺷﻮﻝ ﻫﯘﺑﯘﺏ ﻛﯩ (14) ﺍﺭﺯﺍ ﯗﺷﯘﻟﯩ ﭼﻮﻙ ﮔﺎﺭﻕ
 ﺍﻟﻤﺎﻳﺎ ﺯﯨﺮﺍﻋﺎﺕ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﻭﻩ ﺍﻣﻤﺎ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﺗﻪﺑﻠﯩﻴﻪﺩﻩ ﻭﻩ ﺗﯩﺪﺩﻩﻥ (15) ﺑﯩﻠﺪ-ﯨ ﺑﺎﺭﯨﺪﻩﺩﻩ ﺍﻟﺎﻥ ﻭﻩ
 ﺯﺍﻟﻠﯩ ﭼﻮﻙ ﺍﻟﺎﻥ ﻭﻩ ﺷﯩﻤﺎﻝ ﺗﺎﺭﺍﻓﯩﻨﺎ ﻣﺎﻳﯩﻠﻪ ﺍﻟﺎﻥ ﺍﺭﺍﺯﯨﺪﻩ (16) ﺗﺎﻛﻠﯩﺐ ﺷﺎﻳﻔﺪﺍ ﺍﻟﯘﭖ ﻋﻮﻗﺎﺕ-ﯨ
 ﻫﺎﺭﺭﻩ ﺍﻟﻪ ﺍﻟ ﺍﺭﺯ ﺍﺳﺘﯩﻜﺒﺎﻝ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﺍﺗﻪﻫﺎ (17) ﻛﻪﻟﺎﻣﯩﻬﯩ ﺷﺎﻭﻟﻮﻥ ﺩﻩﺩﯨ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﺗﺎﻳﻴﺒﻪ ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ
 ﺩﻩﺳﻤﻪ ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﺗﻪﺑﻠﯩﻴﻪ ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ (18) ﻧﻪﺩﯨﻴﻪ ﮔﻪﺭﻋﻜﺪﯗﺭ ﻛﯩ ﻓﺎﺷﻞ-ﯨ ﺷﯩﺘﺎﺩﺍ ﻧﻪﭼﻪ ﻛﻪﺭﺭﻩ ﻫﺎﺭﺵ
 ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﺯﯨﺮﺍ ﺷﺎﻳﻔﺪﺍﻥ ﻋﻮﻭﻟﻪ ﺍﻟﺴﺎ (19) ﺍﺭﺯ-ﯨ ﻫﯘﺗﯘﺕ-ﯨ ﻋﯩﺰﺍﻡ ﻋﯩﻤﺎﻙ ﺍﻟﻪ ﻣﯘﻧﻔﻪﺗﯩﻦ ﺍﻟﯘﺭ ﺷﻪﻣﺲ
 ﺑﺎﺗﯩﻦ-ﯨ ﺍﺭﺯﺍ ﻭﺍﺷﯩﻞ ﺍﻟﯘﭖ (20) ﻭﻩ ﻋﻮﺯﺍﺳﯩ ﻟﺎﺗﯩﻒ ﺍﻟﯘﺭ ﺑﯘ ﺩﺍﻫﯩ ﻛﻪﺯﺍﻟﯩﻚ ﻭﺍﻗﺖ-ﯨ ﺯﯨﺮﺍﻋﺎﺗﺎ ﺩﻩﻙ ﻣﻪﻛﺸﯩﺶ
 ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ (21) ﻣﻪﺯﺑﯘﺭﻩﻳﻪ ﺯﯨﺮﺍﻋﺎﺕ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎﻥ ﻧﺎﻣﯩ ﺍﻟﯘﺭ ﻭﻩ ﻧﻪﺯﻟ ﻭﻩ ﺭﻩﻳﻲ ﻛﻪﺷﯩﺮ ﺍﻟﯘﺭ ﻭﻩ
 ﺍﻣﻤﺎ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﺭﺍﻗﯩﻜﺎ-ﯨ (22) ﺳﻪﻭﺩﺍ ﻛﯩ ﺍﻧﺎ ﺭﻩﻣﺎﺩﯨﻴﻪ ﺩﻩﻧﯩﻠﯘﺭ ﻭﻩ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﺭﺍﻗﯩﻜﺎ-ﯨ ﻫﺎﻣﺮﺍ ﻭﻩ
 ﺭﻩﻣﻠﯩﻴﻪ ﻛﯩ ﺍﻧﺎ ﻫﯘﻣﻤﺎﻯ ﻳﺎﻧﯩ (23) ﺗﯩﻴﻦ ﻣﯘﻫﺎﻟﺎﺗﺎ ﺍﺗﻤﯩﺶ ﺍﻟﺎ ﻭﻩ ﺑﻪﻳﺰﺍ-ﻳﯩ ﻛﯩﻠﯩﻴﻪ ﻟﺎﻳﯩﻚ
 ﺑﯘﺩﯗﺭ ﻛﯩ ﻫﺎﺭﯨﻒﺩﻩ ﻭﻩﻳﺎ ﺷﯩﺘﺎﺩﺍ ﺗﺎﻛﻠﯩﺐ ﺍﻟﻮﻟﻤﺎ

[5a]

(1) ﻋﻮﺯﺍ-ﻳﯩ ﺍﺭﺯ ﻣﯘﺗﻪﻫﺎﻟﻠﯘﭖ ﺍﻟﯘﭖ ﻫﻪﻭﺍ ﻭﻩ ﺍﺷﻬﺎﻥ-ﯨ ﺷﻪﻣﺲﺩﻩﻥ ﺍﺭﺯﺍ ﻭﺍﺷﯩﻞ ﺍﻟﺎﻥ ﺷﻪﻳﻲ ﺍﻧﯩ ﺗﺎﻟﺘﯩﻒ
 (2) ﻋﯩﻠﻪﻳﻪ ﭘﻪﺱ ﺑﯘ ﻓﯩﻞ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﻣﻪﺯﻛﯘﺭﻩﻳﻪ ﺍﻟ ﻭﺍﻗﺘﺪﺍ ﺑﺎ-ﻭﯗﭼﯘﺩ-ﯨ ﺯﺍﻋﯩﻒ-ﯨ ﺷﻪﻣﺲ ﻛﯩﻔﺎﻳﻪﺕ (3) ﻋﺪﻩﺭ
 ﻭﻩ ﺑﯘﻧﺪﺍﻥ ﺷﻮﻧﺮﺍ ﺍﻫﯩﺮ-ﯨ ﺭﻋﺒﯩﻲ ﺍﻟﺴﺎ ﻭﻩ ﺍﻟ ﺍﺭﺯﺩﺍ ﯗﺷﯘﻟﯩ ﺍﻟﻤﺎﻳﺎﻥ ﺑﻪﺯﺭﯨ ﻛﯘﺗﺎﻧﯩﺪﻩﻥ (4) ﺯﯨﺮﺍﻋﺎﺕ
 ﺍﻟﻮﻟﺴﺎ ﻓﯩﻞ-ﯨ ﻣﻪﺯﻛﯘﺭ ﺍﻟﻪ ﺍﺭﺯ-ﯨ ﻣﻪﺯﺑﯘﺭﻩ ﺗﯘﺭﺍﺑﯩﻨﺪﺍ ﻧﺎﻣﯩ ﺍﻟﯘﺭ ﻭﻩ ﺳﻪﻧﻪ-ﯨ ﻛﺎﺑﯩﻠﻪﺩﻩ (5) ﺷﺎﻋﯩﺮ

zirā‘at oluna daḥı bu arz maḳlūbeten faşl-ı kayzda terk olunmaḳ lāyık degüldür zīrā (6) şems-i kayz arzı iḥrār eder daḥı ruḫūbet ve desemi ma‘dūme edüp remādiyye eder (7) ve ammā türbe-i cibāl lāyık budur ki faşl-ı ḥarīfde veyā faşl-ı şitāda ḥars oluna (8) ve faşl-ı rebī‘de fetḥ olunup şems-i kayz için terk oluna zīrā ol arz-ı müteḥaşşışa (9) şulbedür ya‘nī şedīdedür istiḥşāf-ı şiddet ve kuvvetdür bundan ğaraz ḥarr-ı şems (10) ile eczāsı müteferriḳ olmaḳdur ve lāyık budur ki bu arzuḡ zirā‘atı bu fi‘lden sonra (11) olmaḡa te‘ḥīr oluna tā eczā-yı arzdan şemsün talḫīf etdüġi nesne faşl-ı şitāda (12) vāḳi‘ olan maḡar ile müte‘affin ola lākin eger arz ot bitürse ḥars olunmaḳ (13) vācibdür tā ki ‘uşb-ı ruḫūbet ve desem-i arzı gidermeye ḥattā eger rebī‘de olsa (14) arz-ı mezbūrede uşūlı kışa olan ḥubūbdan zer‘ oluna ve ‘ām-ı kābilde daḥı (15) zer‘ oluna ve ammā arz-ı ka‘riyye ki mā‘ anda çok mütelebbis olur daḥı arz-ı (16) zālīle-i raḫbiyyeye lāyık budur ki ḥarr-ı kayzda fetḥ oluna zīrā ol arz-ı bāride raḫbedür (17) işlāḫ olması ḥarr ve yübse münḥaşırdur intehā ḳavl-i şavlōn kitāb-ı felāḫa-i nabaḫiyyeden (18) menḳüldür ki dēdi biz arzı altı ma‘rūfe ile taḳlīb ederüz tā ki esfeli a‘lāsına (19) dōne zīrā şol türāb ki esfelindedür anda nedāvet ve bürüdet ve ruḫūbet vardur (20) ve şol türāb ki vech-i arzdadur anda ḥarāret ve yübüset vardur pes ol arz (21) taḳlīb olunup esfeli a‘lā ve a‘lāsı esfel olup ikisi muḫtelif olıcaḳ ol (22) arz-ı i‘tidāl ve şalāḫ bulur eger taḳlībde teşniye ve teslīs olsa i‘tidāl ve şalāḫı ziyāde (23) ve ceyyid olur ve cümle işlāḫdan biri budur ki arzuḡ ‘umḳunda ya‘nī ḳa‘rında olan

[5b]

(1) türāb kuşrı istiḥrācdur bu türāb ol türāb-ı bārid degüldür ki ‘aynı ile zıkr etmişüzdür (2) belki şol türābdur ki ıḫbāk-ı arzdan bu ḫabaḳanun taḫtında olur bu türābda nedāveye (3) şiddet-i iltizāk ve kemāl-i iltişāk vardur pes ol türāb vech-i arza çıkıcaḳ (4) mu‘tedil olup vech-i arzda olan türāb ile mümtezig olup şalāḫ bulur (5) ve

zāri^c-i ḥubūb ve ġāris-i kerm ve şecer olanlara emr budur ki şol arzda ki anda zirā^cat (6) veyā ġarāset irāde ēdeler aña taḳaddüm ēdüp ol arz-ı daġaldan yaⁿⁱ iştibāk-ı nebtiden (7) ve nebātuᅇ şaġīr ve kebīrinden pāk ēdüp ve ālet-i ḥarᅇ ile ḥarᅇ ēdüp merreten ba^cde (8) uᅇrā taḳlīb eyleye tā ki ^cimāret ile müteᅇalᅇl olup raḳīᅇ ola ve kezālik ḥicār (9) ve meder-i şılabesin yaⁿⁱ şedīdesin ib^cād eyleye veyā mederden ^cazīm olanların ^cināyet-i (10) ceyyide ve ālet-i dāmıġa yaⁿⁱ yarma ile daḳᅇ eyleye tā ki ince olup şāliᅇ ola (11) zīrā ḥarr-ı şems ile ısıcaᅇ olup arzda vāᅇi^c olan mezrū^c ve maġrūsuᅇ uşūlın (12) iᅇrāk ēder ve kezālik şafᅇa-ı arz eger ᅇaviyye olsa ve ^cimāret ile müteᅇalᅇl olmayup (13) yaⁿⁱ ᅇuvvet üzre bākī ᅇalup raḳīᅇ olmasa ol arz ḥarr-ı şems ile aᅇrār olunup (14) ve berd-i hevā ile müteberrid olur ve arzda ᅇā^cim olan mezrū^c ve maġrūsa zarar ēder (15) ve şol arz ki anda mülūᅇat yā ᅇabz veyā zi^cāret yaⁿⁱ yaramazlık vardur taḳlīb (16) oluna zi^cāret taᅇfīf ve teşdīd ile şirāsetdür türkīde ᅇalk yaramazlığıdur (17) ve taḳlībi şehr-i oktōberde ola emᅇār mülūᅇatın ġasl ēder ol arzdaki mülūᅇat ola (18) kezālik ᅇabz ve zi^cāretin giderür andan şonra ol arz üzre āᅇir-i rebī^c gelüp (19) tecfīfi zāᅇir olur andan şonra ol arzda zer^c ve ġarsdan yēġirmi ġün evvel (20) taḳlīb oluna ve bāb-ı evvelde arzlaruᅇ envā^cınuᅇ ^cimāreti ve ^camelden (21) arāzīye şāliᅇ olan şey^cüᅇ zıᅇri taḳaddüm ētmişdür pes anı te^cemmül eyle (22) ve felāᅇa-i nabaᅇiyyeden ġayrı fellāᅇīn müte^caᅇᅇirīn-i endülüsīnden ve ġayrısından menᅇöldür ki (23) dēnildi arz ruᅇbet-i mā^c ve ḥarr-ı şemsden şonra inbāt ēder zīrā her nebāta

[6a]

(1) ᅇarāret ve ruᅇbetden lā-büdddür ve inbātuᅇ tamāmı bu ikisiyle olur ve arz ᅇadd-ı (2) zātında bārid yābis bi^cᅇ-ᅇab^cdur ve arzuᅇ ᅇab^cda ᅇālī muᅇtelifdür zīrā ba^czı arzda (3) ᅇarāret ve ruᅇbet bi^cᅇ-ᅇab^c vardur zīrā şems anı aᅇrār ve mā^c tarᅇīb ēder ve kezālik (4)

arzuñ ħāli eger sergīn ile mumāzece veyā mādan ruṭūbet muḥālaṭa étse bu ikisi arzı (5) ruṭūbet ve ḥarārete şarf éder zīrā sergīn ve mā ḥarāret ve ruṭūbeti kesb éder şemsünj (6) ve mānuñ fi'li gibi pes ol arzda her meZRū' ve mağrūs eyü olur zīrā her arz ki hevā (7) aña mübāşir olup ve ḥarr-ı şems yetişüp ve mā'-ı 'azb ile mürtevī olsa ol arz ḥakḫ te'ālā (8) ḥazretinün meşiyyeti ile menābit inbāt éder ve ḥuşūşen ki ḥafir ve ḥarş olunmuş ola (9) ve eger arz ta'mīr olunmayup metrūke olup ve bevārī-i ḳadīm olsa ḳaviyye olup ve 'uşbı (10) ḳalīl olur ḳidem-i bevārī ile lā-yüzāl şiddet ve ḳuvveti izdiyād bulur ve bu 'ayānen (11) görilür ve bu mezkūr ekser arazīnde ḥāşıldur وولايح (12) ya'nī cevānib-i evdiye ve mesāriḥ ya'nī merā'ī ve cezāyir ve bunların şibhinde ol (13) ve arz-ı bāride-i yābise şedīde olup mā-yübzer fihānuñ nümüvvi için fi'li-i ādemiyetīn (14) ile arz-ı teşḫīn ve tarṭīb ve şalābetini izāle éder nesneye muḥtāc olduḳda zibl (15) ve mā'-ı maṭar ve ḡayrıyı arzı aḥrār ve tarṭīb éder buldılar ve bunu 'ayānen gördiler (16) zīrā zibl merābiḳ-i ḡanem ya'nī me'vā-yı ḡanem ve merābiḳ-i devābb ve bunlara müşābih olan yerlerde (17) vāḳi' olan arz ile müctemi' olsa ve mā'-ı maṭardan mürtevī olsa 'uşbı keşir olur (18) ve gördiler ki şol arza şems mübāşir olur ve mā-beyninde ḥāyil yok ve mā'-ı maṭar ile mürtevī (19) olur anda kezālik 'uşb nābit olur zīrā şems ol arzı iḥrār ve mā tarṭīb éder (20) ḥuşūşen ki ḥafir ve ḥarş olunmuş ola ve arz-ı ḳalīleyi ḥubūb ve ḳuṭānī ve şibhihümā (21) zira'atı için tezbīl mümkindür ḳuṭānī cem'-i ḳıṭniyyedür ḳıṭniyye mercümeḳ ve bāḳilā (22) ve cūlbān ve noḥūd ve ḡayruhāya dērler ammā arz-ı keşirenün tezbīli mümkin degüldür (23) bā-vücūd ki zibl ḥarşda ola anda 'uşb keşir olup meZRū'a mezāḥim olur

[6b]

(1) pes bir iki üç kerre ḥarş ziblden 'ıvāz ḳılındı tā ki şems arzuñ i'māḳına mütemekkin olup (2) ve mā ol arzda vukūf eyleyüp ve ruṭūbeti arzdan muḡtezī olan 'uşbı münḳaṭi'

(3) ola zīrā ḥarṣ tezbīlden emken ve nāsa aḳderdür ve fellāḥīn ‘amel-i mezkūr (4) için bir şıfat ihtiyār étdiler ve dédiler ki لا زرع لمن كم يلقب ya‘nī (5) ḳalb étmeyen kimesne için zer‘ yokdur eger ḳalībi ihtiyār étdükleri (6) şıfat üzre ‘amel édüp ve anda ikinci senede vaḳtında zirā‘at olunsa (7) nāmī olup bi-meşiyyeti’llāhi te‘ālā bereketi zāhir olur ve ol zer‘ arz-ı merḳūmenün (8) ruḫūbet ve ḥarāreti ki şems ve mā’ ve ḥarṣdan giderür veyā ekserini giderür ḥuṣūšen (9) eger mezzūr‘ buḡday olup ve arzda eylükde mutavassıṭ veyā mertebe-i tavassuṭdan dūn (10) olsa ol arz bir kerre zirā‘atdan ṣoṅra sene-i şāniyede taḳlīb oluna veyā bir yıl (11) bevr ḳalduḡdan ṣoṅra taḳlīb oluna eger arāzī-i ṭayyibeden ise veyā iki yıl bevr ḳılınduḡdan ṣoṅra (12) taḳlīb oluna eger arāzī-i dūndan ise ve zirā‘atına ihtiyāc var-ısa andan (13) ṣoṅra zer‘ oluna bu vechle nāmī olup zer‘i şāliḥ olur inşā’allāhu te‘ālā (14) ve şıfat-ı ‘amel-i ḳalīb-i endülüsī budur ki arz-ı bürhām-ı ḳadīmü’l-bevāre ḳaşd olunsa (15) bu zirā‘ata ecveddür ḥuṣūšen kettāna eger ol arz olmasa ṣol arz ki mezzūr‘a (16) olup zer‘den ṣoṅra bir yıl veyā ziyāde metbūre ḳalmıṣ ola ve bu ‘amel şehr-i dücenberde (17) olur eger murād ol arzda ol senenün rebī‘inde ḳıṭniyye zirā‘atı olup (18) daḡı sene-i ḳābiledede arzūṅ ‘imāreti için zer‘ zirā‘atı ise şehr-i dücenberde (19) bir kerre ḥarṣ oluna zīrā ‘uṣb arzūṅ ruḫūbetin giderür ve arz zirā‘atı (20) ‘uṣbdan evvel inbāta isrā‘ étmey illā meger arz-ı māliḥe olup emṭār-ı mülūḫat (21) arzı ḡasl eyleye ve eger zirā‘at arz-ı mezkūrede sene-i ḳābiledede olmaḡ için (22) olsa ḥarṣa nıṣf-ı yenbırdan ibtidā oluna nıṣf-ı yenbır ḳalībün ḳılsaṅ evḳātınuṅ evvelidür (23) ve efḍal-i evḳāt mezkūredür ve ṣol ḳalīb ki febrırde ḥarṣına ibtidā olunur

[7a]

(1) evvelkiden dūndur daḡı ṣol ḳalīb ki mārsda ḥarṣına ibtidā olunur ikisinden (2) daḡı dūndur āḡir-i vaḳt-i ḳalīb evvel-i zemen-i ḥarrdur ki āḡir-i māyede vāḳi‘ olur ve bu iki

(3) vaktuñ mā-beynlerinde alīb sikke-i urā ile teniye olunsa nif-ı abrīle veyā āirine (4) varınca ve sikke-i ālīse ile telīs oluna āir-i māyeye varınca eger mmkin olsa alīb (5) sikke-i rābi‘a ile terbi‘ oluna ve ara ibtidā yenbırda ola nēte kim ıkr ētmizdr (6) ve ad eyleye ki alīb ey arda ola ve revāsi mu‘tedil ola ve av zre ola (7) ve mirās-ı ceyyid ile ‘amel oluna ve sikkesi kebīre ola ve arz anu ile a‘-ı ceyyid (8) ile a‘ olunsa ve aru uuı bir birine arīb olup ve ‘amī ola ve medār (9) emr-i alībde ve ‘imāret-i arz-ı meccerede sikke-i evvelī zredr ve eger arz sikke-i (10) evvelīde ar olunsa mā-ba‘dī sehl olur ve bu sikke-i evlāya kesr daı a (11) dy tesmiye olunur andan ora sikke-i āniye i‘āde oluna ve buna teniye ve enā (12) daı dnilr ve bu ‘amel ehr-i mārıda olur ve andan ora sikke-i ālīse ehr-i māyede (13) i‘āde oluna ve evvel-i ehr-i ‘unurede daı i‘āde oluna ve buna fet dnilr ism-i (14) mezkr ma‘nāsından mtadur zīrā ar-ı mezbr tebā‘d-i vusā ile mtebā‘d’l-uu ēder (15) ve arz aīle ve maardan tyniyye veyā emsden cāffe olan ar olunmaa tesāmu (16) yodur belki arz-ı mu‘tedile eriyye ya‘nī nem-nāk iken hevā-yı ayyibede ar oluna (17) bu ıfat zre iki sikke ayr-ı vech zre olan sikek-i keīreden efdaldur ibn baāl (18) ddi ki bu ‘amel eger arz zre tekrīr olunsa merrāt-ı mteferria ile ol arzda arr-ı mfri (19) ‘amel ēder ve ‘amel-i mezkr arzı inzāc ya‘nī zirā‘ata idrāk ve mteheyyi‘ ēder ve ‘ubı (20) gider ve alābeti līnete mtebeddil olur ve mesā mı mnfeti olur ve ebiresi urc ēder (21) ve a‘lāsı esfeliyle itilā ēder ve ems bām-ı ara mtemekkin olur ve ol arzı talif (22) ve tein ēder ve mā-yı maarı abl ēder ve anda mstaarr olur ve aru rubet (23) ve arāreti keīre olup ve ol ‘ameln arz-ı mezkrede vāi‘ olan mezkr da bereketi zāhir olur

(1) bi-meşiyeti'llāhi te'ālā dēnildi taḥkīk budur ki bu 'amel-i arzda meZRū' olan (2) zer' için efdal-i tezbīl ki zibl-i mu'affen ile tezbīldür ki anda 'uşb bitmez anuñ (3) maḳāmına kāyim olur ve efdal-i ḳalīb sikek-i rābi' ile olandur ve mütenāhī fi'l-cevdedür (4) buña bir şey' 'adīl olmaz ne zibl ve ne ğayr ve bu arzā 'amel-i mezkūrdan sonra buğday -zirā'at şaḥḥ- (5) oluna ve eger ḳalīb-i müselleş ḳable'z-zirā'a maḳar nāzil olduḳda sikke-i rābi'a ile (6) ḥarş olunsa ğāyet eyü olur ve ammā şa'ire bundan 'amel-i yesīr kāfidür ve zirā'ata (7) efdal olan bu 'ameldür ve bundan dūnı üç sikke ile olandur ve bunun dūnı (8) iki sikke ile olandur ve ammā sikke-i vāḥidenün menfa'atı ḳalīledür illā meger ḥuṭām-ı (9) zer' ki ḳalīb-i ḥarr üzre vāḳi' olur anuñ üzerine bu 'imāret-i ṭayyibeden efdaldur (10) ve zer'den eşdaḳdur ḥuṭām sene-i evvelādan bāḳī ḳalan zer' kırındısına dērler (11) ve arz-ı bevr zirā'at için bunun mā-dūnidur egerçi arz ḥadd-ı zātında ṭayyib ise de (12) ibn başşaluñ ğayrı dēdi ki bu ism a'nī ḳalīb-i ḥarr üç sikke veyā ziyāde ile olandur (13) ve ammā arz-ı ḥuṭām ki ḳalīb-i ḥarr üzre vāḳi' olan zer'den ola ol şālihdür (14) ḥuṣūşen zirā'atdan ol sene-i evvelinde ḥarş ki zamm-ı mutavassıṭ ile maẓmūmu'l-ḥaṭṭ ola (15) ḥarş olunup bir vechle ki mütebā'id olmasa taḥkīkā 'amel-i ḳalībde bunun gibi kebīrū'l-menfa' (16) yokdur ve bu ḥarşa ziblle ve bunun üzerine olan zirā'at ḥuṭām-ı bāride üzre (17) olandan efdaldür ve ḥuṭām-ı bāride oldur ki iki yıldan evvel anda zirā'at (18) vāḳi' ola illā meger ol arzda ki arz-ı ṭayyibe veyā müdemmine ya'nī mezbelle ola anlarda (19) zirā'at lā-be'sdür ve eger ḳalīb merābiḍ-i ğanem ve baḳarda ve ğayrıda 'amel olunsa (20) bu 'amelün faẓīleti ziyāde olup ve menfa'atı keşire olur ve lāyık budur ki 'amel-i (21) ḳalībde zirri'anuñ miḳdārı taḳlīl oluna illā meger keşret-i 'uşbdan ḥavf (22) oluna pes bunun için miḳdār-ı zirri'a

ziyāde olunsa ve ammā arz ḥuṭām-ı k̄uṭānī (23) şol mevzi'dür ki sene-i müteḳaddemede andan ḳal' olunmuş ola ve arja derc dēyü

[8a]

(1) dēyü tesmiye olunur ol zirā'ata şālih'dür ve ba'zı ba'zıdan aşlah'dur ve 'amelde (2) ḳarībdür ve bundan şonra mezkūr olacaktur inşā'allāhu te'ālā dēnildi (3) ḥuṭām-ı ḳamḥ üzre şa'īr zirā'at olunur ve ḥuṭām-ı şa'īr üzre ḳamḥ zirā'at olunur (4) ḥuṭām-ı şa'īr üzre zirā'at ḥuṭām-ı ḳamḥ üzre zirā'atdan eyüdü illā şol (5) arzda ki ḥāşşaten ḳamḥa şālih olup ve şa'īre şālih olmaya muşannif raḥimehu'llāhu te'ālā (6) dēdi ki ibn başşāl ve ğayrı müte'ahḥirīn endülüsīnden envā'-ı arzdan her nev'ün (7) ḥarsı için bir vaḳt taḥşīş etmediler nēte kim ḳudemā bundan evvel mezkūr olan (8) ḥasence etmişlerdür sen anı te'emmül eyle **bāb-ı sāmīn 'aşer** (9) ḥubūb ve k̄uṭānīden arzı işlāḥ ve terbiḥ eden şey'ün ve zirā'ata şālih zarāyi'ün (10) ihtiyārı ve bu zarāyi'den ḳanḳısı eyüdü anuḡ ma'rifeti ve zarāyi'ün āfet işābe edeninden (11) sālīm nābiti ma'lūm olsun için tenbīt ile şıfat-ı imtiḥānı ve zirā'ata hevā-yı (12) muvāfiḳuḡ ihtiyārı ve envā'-ı arzdan ḥubūb ve k̄uṭānī nev'inden ḳanḳı şālih'dür (13) anuḡ ma'rifeti beyānındadır bu bābda kitāb-ı ibn ḥaccācdan menḳūldür ki (14) şavlōn dēdi bürr desem-i arzı istinfād ya'nī ifnā eder ve ruṭūbetini giderür (15) ve şa'īr ifnāda bürr gibi degüldür lākin bir ḥāl üzredür ki arzı tescīm eder ve şa'īrün (16) arzdan iḡtizāsı bürrün iḡtizāsından aḳalldur ve bu iki nev' keşīren arzda zirā'at (17) olunsa kelāl vērür ḥuṣūşen ki zirā'at merreten ba'd-uḥrā ola pes arza ta'addī etmemek (18) murād etsevüz arz-ı mezkūrda şa'īr zirā'atından bürr zirā'atına intikāl ederüz (19) zīrā bu 'amel arzuḡ ḳuvvetin ibḳā eder eger ol arz üzre bürr zirā'atına mütemādī (20) olsavuz arzdan ğızāyı ifnā eder ve meZRū'da nezl ve rey' olmaz pes lāyık (21) budur ki bu arza bezr-i ḳıṭniyye isti'māli ile rāḥat dizile zīrā müteḳaddimīn bezr-i (22) ḳıṭniyye isti'māli üzre senā etmişlerdür ve isti'māl-i mezkūri

zıkr eyleyenlerden (23) birisi zīmokrāṭīsdür ki kitābında dēdi ki ḳuṭānī arzı taṭyīb eder zīrā uşūl-ı

[8b]

(1) ḳuṭānī uşūl-i zer^cden aḳşerdür illā ḥummuş zīrā ḥummuşuñ aşlı sāyir uşūl-i ḳuṭānīden (2) aṭveldür ve ammā ^cades ve cūlbān arzı taṭyīb eder būniyūs dēdi ammā ḥubūb (3) a^{nī} bürr ve şa^cīrden ğayrı lāyık budur ki arz-ı raḳīḳada zer^c oluna eger arz-ı (4) şaḥīnede zer^c olunsa ve zer^c-i mezkūr arz-ı merḳūmede zer^c-i ḥınta ta^caddüminden (5) soñra vāḳi^c olsa bu zer^c arza rāhat vērüp ve nef^c eder zīrā ḥubūbuñ (6) ḥummuşdan ğayrısı raḳīḳatü'l-uşūldür intehā ḳavl-i būniyūs ibn ḥaccāc dēdi (7) pes bunuñ üzerine lāyık budur ki uşūl-i ḥubūba ḳā^cide-i müteḳaddimīn üzre nazār (8) edelüm ḥubūb-ı mezkūreden uşūlī ḳaşīr ve şu^cbeleri olmayanı bulsavuz (9) buluruz ki arzuñ cüz-i desem-i laṭīfini keşīren ictizābda mübālaġa étmez belki bāṭın-ı (10) arza ta^caddīsüz arzuñ vechine ḳarīb olan yerden aḥz eder zīrā arzına (11) ^cıvazı ḳalīldür ve ^curūḳ cezzābesi laṭīfdür ve bu eelden ḥummuş cümle ḳuṭānīden (12) istiṣnā olundu zīrā aşlı taṭvīl ve lākin ^curūḳ-ı keşīre-i müteşa^cıbesi yoḳdur ve ḥāl-i (13) ḳuṭānīye eşbehdür ve ḥummuşda bu ruḳayyet ve mülūḥat vardur ki arzı ifsād eder ma^ca-zālik (14) ġızā-yı arzdan ḥummuşa yētişen bürr ve şa^cīre yētişenden aḳalldur ve şol arz (15) ki aña ḥummuş izāfe olunur zirā^cata şāliḥ olur zirā^catdan evvel ^cimāretinüñ eylüğinden (16) ötrü illā bu ḳadar var ki arz-ı mezkūre fül ve ḳuṭānī zirā^cat olunan arzdan (17) dündür fe-emmā kersinne ve fül ve cūlbān ve ^cadesüñ arzları zirā^cat-ı bürr (18) içün eyüdü ve tafḍīlde muḳaddemdür zīrā bunlaruñ uşūlī keşīredür ve daḥı bunlaruñ (19) arzlarında zirā^catdan evvel nece kerre i^ctimārında tekellüf olunur ve ammā aşl-ı fül (20) ḥuvvār ya^cnī ğavvārdur za^cīfü^cş-şu^cabdur ve ammā şol arz ki anda ḳuṭn (21) ola zirā^cata ceyyide ve ṭayyibedür bu eylük cidden ḳuṭnuñ aşlınuñ ^cadem ṭülından (22) degüldür

lākin k̄uṭn şol arzda ki keşiren aṅa ḥafr ve ḥarş ile i‘timār-ı sebaḳ ʻédüp (23) ve eczā-yı arz-ı laṭīf olur tenḳıye ve leṭāfet ḥāşıl olmış ola ve k̄uṭn arzdan

[9a]

(1) ğızāsın cezb ʻédüp ol arzda mebzūr olacak için daḥı fazla ḳalup mebzūra (2) mu‘add ve ḥāzır olur ḳoṭōs dēdi ki cercir-i rūmī ki aṅa türmüs dērler arz-ı (3) raḳīḳa-ı za‘īfede meZRū‘ olanuḅ ecvedidür ve lāyık degüldür ki türmüs zirā‘at olunan (4) arz tesmīd oluna ya‘nī serġin ḳonıla zīrā türmüs nefsinde münzele simāddadur arz-ı (5) rediyye-i ḳalīletü’r-rey‘i cümle taṭyīb ʻedenlerden birisi budur ve arz-ı rediyyenüḅ ḥarşı eyü olur (6) eger anda bir yıl türmüs zirā‘at olunup ba‘dehū ġayrısı zirā‘at oluna zer‘i nāmī (7) olup ve rey‘i keşir olur -ya‘nī ziyāde olur- ve zīmokrāṭīs dēdi ki türmüsdür bir arzda zirā‘at (8) olunsa andan şoḅra ḥınṭa zirā‘at olunsa eyü olur ve zible muḥṭāc olmaz ve arz-ı (9) rediyyeyi taṭyīb ʻeder faşl ve ammā zirā‘ata ḥubūb iḥtiyārı (10) ve şıfat-ı efḍali ecvediyyetdür ve evlā budur ki andan ġaflet olunmaya ve ḥubūb-ı mezkūreden (11) sālīm ve ṭayyib-i zirā‘at oluna zīrā zirā‘at ve infāḳ ṭayyib ve dūnda berāberdür (12) pes ṭayyib-i zirā‘at evlādur ve ḥubūbuḅ āfātadan selāmetiniḅ vilāyetine tevaḥḥī ve taḥarrī (13) eyleyüp ve āfet lāḥıḳ olanın zirā‘at ʻetmeye ki bitmez zaḥmet-i bilā-menfa‘at zāyi‘ (14) olur ve eger emr-i bezr müşkil olsa bir miḳḍarı tenbīt oluna tā ki ḥālī zāḥir ola (15) būniyūs kitāb-ı ibn ḥaccācda dēdi ki ecved-i büzūr ḥavlı olandır ve eger (16) üzerine iki yıl geḳse evvelkiden dūndur ve eger üç sene veyā ekşer geḳse alçaḳdur (17) ve zīmokrāṭīs dēdi ki bezrün ibn sene veyā ibn seneteyn ola ammā şol (18) bezr ki üç yıllıḳdur redīdür andan i‘rāz oluna illā cāvers ve birinc bezrinden (19) eger büzūr rīḥ-i cenūb ile veyā yevm-i defī‘de zirā‘at olunsa arz anı ḳabūl ʻeder (20) ve būniyūs dēdi lāyık budur ki vaḳt-i bezrde cidden şimāl ve riyāḥ-ı bāride-i hebūb (21) andan ġünlerde ictināb oluna zīrā arz eyyām-ı mezkūrede münḳabıza ve muḳşa‘ire

olup (22) ve bezri kabûl-ı hasen ile kabûl étmez ve ammā eyyām-ı def'iyyede ki anda rîh-i cenûb eser (23) veyâ şol eyyām ki hârrdür nev^c-i âhirdür zîrâ arz böyle günlerde münfetihdür bezri

[9b]

(1) sâ'atinde kabûl éder ve bu fi'l üzre mâ-yübzer fîhānuḡ uşulı olup ve semeresi seniyye (2) olur ve ġayr-ı bûniyûsdan daḡı menķûldür ki zirâ'ata ecved-i ḡubûb eşaḡḡ ve esmenîdür (3) ve ḡubûbuḡ ince ve arıġından ḡazer oluna ve ḡostôs dèdi ki zârî'a lâyıķ budur ki (4) zer^cinüḡ bezrinde istiḡkām éde ecvedin iḡtiyâr édüp redîsin terk (5) eyleye ve zer^c étmeye ve dèdi ki 'ilm-i ḡarṣa ehl olanuḡ 'ināyeti bâliġ olup senâbil (6) ve ekmām ve ġayr-ı simâdan mükebbir ve ḡabbı 'azîm olanı iḡtiyâr édüp ref^c édeler zîrâ (7) eger bu vech üzre olsa rey^c ve nezli ziyâde olur ve dênildi ki cemî' büzûr (8) eger mâ' ile ma^cmûl olup andan şonra zer^c oluna ḡabbı ḡalîlü'r-rey^c olup raķîķ (9) ve zâmir olur ve dênildi ki ḡamḡdan zirâ'at ve kuvvet için şaḡîḡ mümtelî zerrîn-i (10) şâfî levn ve ḡulvu'l-muḡ'am olup dühn ile medḡun gibi olandur ve zîmokrâḡis (11) dèdi ki zirri'adan ecvedin iḡtiyâr eyle ve ecved-i bezr şol bürr-i şaḡîḡ-i ḡayyibdür ki (12) levni levn-i zehab gibidür daḡı dèdi ki bezr için şa'îrünü ecvedî şaḡîḡ-i zerrîn şedîdü'l- (13) beyâz olandur ve ebu'l-ḡayr dèdi ki fûl becâyîden esvedî ve rûmîden ebyâz ve mîşrîden (14) aḡmer-i ġalîzi iḡtiyâr oluna ve ḡummuşdan ebyâz-ı emlesi ve cûlbândan mâş dèmek ile (15) ma^crûf olan nev^c ki anuḡ ḡabb-ı kebîr ve ezraķu'l-levn müdahrec ya^cnî müdevver 'azbu'l- (16) muḡ'am olanı ve duḡndan ḡarķûfî dèmek ile ma^crûf olanı iḡtiyâr oluna (17) ve bezr-i kettândan cûlcül dèmek ile ma^crûf olan nev^ci iḡtiyâr oluna ve ammā zarâyi^c-i buķûl-ı (18) bustāniyye ebu'l-ḡayr dèdi ki kürünbden zirâ'ata bezr-i kürünb-i şanevberi maġlûķ-ı ebyâz iḡtiyâr-ı büzûr (19) oluna ve cezerden aşfer ve aḡmerüḡ bezri iḡtiyâr oluna şelcemden mîşrî ve şâmî (20) ve ḡavîl iḡtiyâr oluna ve

bādincāndan bezr-i şāmī ol bezrdür ki levni beyāz ve ħumrete (21) māyil ola ve kar‘dan berānī-i müferraķı ebyāz-ı kaşırūñ bezri ihtiyār oluna ve başaldan (22) ebyāz ve aħmer-i rūmī ki ķurşa müşābihdür ve ol ihtiyār oluna ve sūmdan kaştabūnī

[10a]

(1) ve bittīħden sükkeri ve ‘iffānı ihtiyār oluna ve yene dēdi ki kezālik lāyık budur ki (2) eşcārdan ġarāsete efdali ve ħiml cihetinden ekseri ihtiyār oluna zīrā me’unet-i (3) ġarāset tayyib ve redīde berāberdür ve intifā‘ bi’ṭ-tayyib ekserdür buķūl-ı mezkūrenūñ (4) zarāyi‘i için şan‘āt ve delālāt vardur anuñla ceyyidi redīden ve sālimi mu‘tellden (5) bilinür ibn başşāl dēdi ki kar‘uñ zirri‘anuñ ecvedi muħammeretü’ṭ-ṭaraf (6) ve mümtelī olandur zīrā vech-i mezkūr -üzre şahh.- olması kuvvetine ‘alāmetdür ve dēnildi (7) ki ecved-i bezr-i ķissā ve bittīħ ħabbları tūlī olandur geķen gibi ammā başal zirri‘asından (8) bir yıllığı ihtiyār oluna eski bezrinde ħayr yoķdur ve ba‘zıya kar keşmesinde (9) ħayr yoķdur ve ma‘a-zālik şedīdü’s-sevād olup ve lebeni şedīdü’l-beyāz olsun (10) ve lisān ile zevķi ħayefinde daħı pek ħarāretü’l-maṭ‘am ola zirri‘a-ı ısfānāħuñ (11) fār karđ étdüğünde ħayr yoķdur ve ammā tenbīt-i zirā‘atda şıfat-ı ‘amel ki ķable’z- (12) zirā‘a olur aña şemīħ dēnilür ve anuñla zarāyi‘den sālīm nābiti bu ‘amel (13) ile bilinür cedīdi zirā‘at olunup ve zarāyi‘den redī ve mefsūdından ictināb (14) oluna ammā bürr ve şa‘ırūñ ceyyidi bir ġün ve bir ġeće mā’-ı ‘azbda ķonılsa ma‘lūm olur (15) ba‘dehū andan ħabbāt-ı ma‘düde alınup türāb-ı tayyibde ki eski zibl ile maħdūm olup (16) ve saķy ile müte’āhid ola zer‘ oluna eger nābit olsa nābit olan kaç (17) dānedür ‘add edersen tā sālīm nābiti mefsüddan ma‘lūm ola ve ammā bezr-i kettān (18) aħsā-yı baķardan ṭarisi aħz olunup arz-ı tayyibe-i remliyye türbenūñ vechinde (19) olan türābdan ki arz-ı mezbūre enhār-ı kibār terekküb étdüğü gibi cezāyirūñ (20) arzı gibidür cüz ve yesīr-i aħsā-yı mezkūreye izāfe olunup ve şaķaf-ı

fahhār-ı (21) cedīde ki aña dühn işābe étmemiş ola anda qonilup ve bezr-i kettāndan (22) birkaç hābb zer^c oluna ‘aded-i hābb maḥfūz ola ve ol şakāfı remā ve suḥn

[10b]

(1) fātirler ki faşl-ı kayzda vāqı^c olan şemsün ḥarāreti miqdārı teşḥīn eyleye (2) ve andan şonra izāle olunup ve şevb ile muḥkem örtilüp bir gece terk oluna ve értesi (3) tefakḫud eyleye eger nābit oldıysa ve illā nābit olunca terk oluna eger nedāvet (4) arz-ı cāffe oldıysa üzerine mā³-ı suḥn reşş eyleye mecfūfen terk eylemeye (5) nābit olduḡda hābb-ı ma‘düddan kaç dānesi nābit olup kaç dānesi bāṭıl (6) olmuşdur ma‘lūm olmaḡ için ‘add eyleye ve sāyır buña müşābih olan zarāyi‘de (7) bu vech ile ‘amel oluna inşā‘allāhu te‘ālā ve ammā kınnab ki şehdānecdür (8) andan ḥabbāt-ı ma‘düde inā-yı fahhār-ı cedīd-i vāsı‘de türāb-ı remliyye ki mā³-ı ‘azb ile (9) seriyye olup ve zibl-i ‘atīk-i ṭayyib ile mükerreme ola anda zer^c oluna ve günde (10) birkaç kerre mā³-ı suḥn ile reşş oluna şevb ile örtile zīrā bu vech ile serī‘an (11) inbāt eder andan şonra nābitinden bāṭıl olanı ma‘lūm olmaḡ için (12) eger var-ısa ‘add oluna ve dēnildi ki bu vech ile bir gün ve bir gecede inbāt (13) eder ve ammā zirrī‘a başaluḡ fahhār olanından ḥabbāt-ı ma‘düde alınıp ve ‘adedi (14) zabṭ oluna ve bir kettān bēzi içinde qonilup şurre oluna ve mā³ ile reşş oluna (15) ḥattā ḥırqayı qabūl eyleye ve zibl-i defīde tedfīn oluna ve bir gün ve bir gece veyā ekşerden (16) şonra qalīlen tefakḫud olunsa eger cümle nābit oldıysa ol sālimedür eger ba‘zı (17) nābit oldıysa nābiti ‘add oluna tā ki sālinden mefsūdı ma‘lūm ola ve bunların (18) eşbāhında daḡı ‘amel bununḡ gibidür faşl ve ammā zirrī‘a-ı fucl ve kıssā kürünb ve bunlara (19) müşābih olandan ḥabbāt-ı ma‘düde aḡz olunup ‘adedi maḥfūz kılına ve bir gün (20) bir gece şuda inkā^c oluna ve dēnildi kim ba‘zı yevmde tenkı^c kāfīdür ve ba‘de-zālik (21) vech-i arzdan olan türāb-ı ṭayyibde ki şemsde ta‘fīn olunmuş zibl ile maḡlūṭ ola (22) zer^c oluna ve mā³-ı suḥn ile

reşş müte'āhid olup ve berd-i hevādan ötrü şevb ile (23) örtile ve kezālik gēce ile de örtile ve aña dört gün veyā dört miqdārı intizār oluna

[11a]

(1) eger cemī' nābit olursa ol ḥasendür ve eger ba'zı nābit oldıyısı nābit olanı (2) 'add oluna andan mebtūl ne ḳadardur tā ma'lūm ola eger bunların cemī'sinde zirrī'a-ı (3) ḳınnab ve kettānda olan 'amel gibi 'amel olursa ḥasendür ve büzürdan mezkūr olmayan bunun (4) üzerine ḳıyās olunup ve bunun muḳtezāsı ile 'amel oluna inşā'allāhu te'ālā ve ta'yinde (5) gelür ḥubūb ve zarāyi'den 'aynı ile senesinde necīb ve şālih olup ve ol senede (6) necīb olmayan bāb-ı cāmi'de inşā'allāhu te'ālā faşl (7) - maṭlab: bürr ve şa'irün ecvedinün 'alāmetidür- ve ammā bürr ve şa'irden ceyyid olanın ihtiyārı bu ikisine i'tinādur ve ḳanḳısı efdal (8) idügin bilmekdür kitāb-ı felāḥa-i nabaṭiyyeden muḥtaşar menḳüldür ki dediler bürrün ḥabbının (9) efdali daḳıki ekser olup ve ğızā cihetinden ecved mümtelī zerrīn berrāḳ lāmi' mütelezziz (10) olup bātnında reḥāvet olmayandır ve ma'rifeti anuḅla olur ki bir ḥabbı kesr edüp (11) eger anuḅ dāhili ṭayyib ve ḥāmī ise ol mütelezzizdür ki anda reḥāvet yokdur ve eger (12) anuḅ dāhili müteḥalḥıl olup ve lübbinde reḥāvet zāhir olursa ol raḥve ğayr-i mütelezzizedür (13) ve daḥı ḥabb manzarında semīn gibi olup ve levni şufre ile ḥumre mā-beyninde olup (14) ve şufreti ebyen ola ve eger aşḳaru'l-levn olsa ḥasendür ve ḥabb-ı aşḳar ekser (15) semīn olur ve ḥabbü'l-emles olup anda ḥuşūnet olmaya ve ḥabbunın batnının şaḳḳı (16) dayyık olup fesāddan selīm ola ve şol ḥabbda ki şifāt-ı mezkūre müctemi'a (17) ola ol efdalidür eger şifāt-ı mezkūrenün ekseri bulınsa ceyyidedür ve elvān-ı (18) ḥınṭa muḥtelifedür ba'zı aşḳar ve ba'zı ḥumre yesīreye māyil olur ve ba'zı sümret üzre (19) olur ve sümret üzre olan ḥumrete māyil olandan alḳaḳdur ve ba'zı levninde (20) şufrete māyil olur ve ba'zı manzarında aḥmeriyyet

vardur ol veznde zerrīn olur ve ḥabb-ı (21) saḳīl-i mütelezziz daḳīḳ cihetinden ekserdür ḥuṣūšen ḥınta-ı mütelezzize-i ḥaḳīḳiyye ki zāhiri (22) ile bātını ḡayr-ı muḥtelifdür ve arz-ı ‘amīḳa ki eybes ve ruṭūbeti ḳalīledür bundan ekser nābit (23) olan ḥınta mütelezzizedür ve ḥınta-ı berrāḳa lāmi‘a daḳı fazladur ve arz-ı desme

[11b]

(1) ve arz-ı selīmede s̄ābit olan şey’ün ekseri tu‘ūm-ı rediyyedendür ve eger ḥınta-ı (2) yābiseden yüz raṭlı vezn étseñ ve ṭaḥn étseñ andan yüz raṭldan miḳdāriya (3) aḳall gelse ol ḥınta-ı ceyyidetü’l-cevherdür ve eger ol yüz raṭldan ṭoḳsan raṭl gelse (4) aḳa eylükde ḳarīb olur ve eger andan seksan bēṣ raṭl gelse ol rediyyetü’l-cevherdür (5) ve kezālik ṣa‘īr bu ḳıyās üzredür ve ḥınta ve ṣa‘īrün fesādına levnlerinden ve rīḥlerinden (6) ve muṭ‘amından ve cevherinden istidlāl olunur ve ḥınta ve ṣa‘īrün fesādı eḥad-ı vücūh-ı (7) mezkūreden ḥafī degüldür fe-emmā levnden istidlāl eger ḥınta ve ṣa‘īrün levni levni (8) ṭabī‘isi üzre bāḳī ḳalmayup müteḡayyir olsa fesāda ibtidā étmiş olur beyānı budur ki –bürr ve ṣa‘īr fesādın bilmenün ṭarīḳı beyānındadır- (9) sevāda māyil olup ḡubreti ziyāde ola veyā ḡubreti beyāza māyil ola veyā zürḳate (10) māyil ola ve ol zürḳate ṣufre-i yesīre muḥtelif ola ve ammā cevherinden fesādına istidlāl (11) ḥabbı eger keffiñe alup ve keff-i āḥirünle anı ovup ve keffiñde daḳīḳ gibi şey’ bāḳī ḳalup (12) anı nefḥ étdüñde eger ḡubār gibi ol ṭayerān étse ol ḥabb-ı redī ve fāsiddür (13) ve ammā bürr ve ṣa‘īrün rīḥleri ve muṭ‘amları ḥīn-i ḥaṣādı veyā ba‘de’l-ḥaṣad iki ṣehrden (14) ṣoñra olan rīḥ ve muṭ‘amlarına muḥālif olsa ve ḥıntada rāyiḥa-ı münkerih ṣemm édüp (15) ve ḳann étseñ ki ol fāsidi olmuṣdur ve ḥaḳīḳat-ı ḥālin bilmek murād étseñ ol (16) ḥıntadan bir miḳdār alup muḡarbel ḳılup ve naḳī édüp andan ṣoñra ol ḥıntadan (17) yēgirmi iki raṭl vezn édüp andan ṣoñra ‘acīn ve ṭaḥbīz édüp ol ḥınta ol (18) cūzi on yēdi raṭldan mücāveze étse ol ḥınta-ı selīmedür ve eger on altı raṭldan

(19) mütecāviz olsa fesāda ibtidā étmiş olur zīrā hınṭa-ı selīme ḥubzdan ve zinde cüz'-i ma'hūd (20) miḳdārı nākış olur ve bu naḳş ḥurūc-ı nuḥāleden ve telef ba'zı daḳīḳ için ve kendüne (21) munzamm olan ruṭūbātı nāruḡ eklinden ötrüdür ve felāḥa-i nabaṭiyyenün ḡayrından (22) menḳūldür ki ḳoşṭōs dēdi bir mūneḳḳā-yı ceyyid ki sūs - sūs ḳurddur- sālīme ola eger naḳī ve yābis (23) olup ve vezn olunsa andan şonra ṭaḥn ve tenḫīl ve lü'ābı 'acīn ḳılınup

[12a]

(1) ve ḥubz naẓc -naẓc idrākdur şaḥḥ- ile taḥbīz oluna her on bir raṭldan bir buḳuḳ raṭl nākış olur ve felāḥa-i nabaṭiyyeden (2) yēne ma'mūldur ki eger bürr fāsīd olsa anı iḡtizā için işlāḥ étmek murād olunsa (3) kendü miḳdārı bürr-i cedīd ḥalt oluna ve yēne felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳūldür ki ḥubz-ı (4) daḳīḳün vezni üzre az olur 'aşer ve nişf-ı 'aşer miḳdārı ziyāde olur (5) her on raṭlda bir buḳuḳ iki raṭla varınca ziyāde olur ve az olur ba'zı daḳīḳlerde (6) bulunur ammā şol ḥubz ki hınṭa-ī maḡsūleden ma'cūn olsa ol her 'aşerede iki raṭl (7) ve iki buḳuḳ raṭla varınca ziyāde olur daḫı ekşer olması ḳalīldür ve şu degirmenlerinde (8) olan daḳīḳ ṭavarla çekilen daḳīḳden ecveddür ve yēne nabaṭiyyeden menḳūldür ki (9) efdāl-i şa'īr-i ebyaẓ ceyyidü'l-beyāẓ şaḳīl semīn mūmtelī olandur ve şol ebyaẓ ki şufrete (10) ve ḡubre-i yesīreye māyil ola ol sābıḳa ḳarībdür ve şol ki laṭīf ve sevāda (11) māyil ola ol daḫı sābıḳa tālī ve ḳarībdür daḫı dēdi ki şa'īrden mūmtedd (12) olup ve ḥabbında ḳalīlen ṭül olsa ol ecved ve efdaldür zāmīr ya'nī naḫīf (13) ve laṭīf olup tedvīre māyil olandan ve şol şa'īrde ki teşennüc ya'nī zāhirinde (14) taḳabbuz ola ol eşnāf-ı şa'īrün ziyāde redīsīdür ve yēne kitāb-ı felāḥa-i (15) nabaṭiyyeden menḳūldür ki ruṭūbet ve mā'iyyeti ekşer olan mevāzı'da mezzū' olan (16) hınṭa iḡzā cihetinden aḳalldur şol mevāzı'da mezzū' olan gibidür ki anda (17) mā zamān-ı ṭavīl ile iḳāmet édüp andan şonra ol şu andan dōkilüp (18) ve

nedvesi bākī̄ qala ve kezālik ācāma qarīb olan yerde ya'nī̄ şecerāt-ı keşīre-i (19) mülteffeye qarīb olan yerde mezrū' olan ve mevāzī'-ı zalīlede nābit olan (20) dağı buña teşbīh olunmuşdur iğzā cihetinden qalīldür zīrā bu maqūle hınṭanuḡ (21) nuḡālesi lūbbinden ekşerdür ve kuşūrı gālībedür faşl ammā envā'-ı arzdan (22) ḡubūb-ı kuṭānī̄ envā'ınuḡ qanqı nev'ine şālihdür anuḡ ma'rifeti ve zirā'at-ı (23) kuṭānī̄ ve şibhhā evḡātınuḡ ma'rifeti kitāb-ı ibn ḡaccācdan menḡūldür ki būniyūs

[12b]

(1) dēdi ki **būrr** lāyık budur ki arz-ı şaḡniyye ve arz-ı sehlede zirā'at oluna ve sīdāḡōs (2) dēdi būrr ve şa'īr evān-ı şelcden evvel zirā'at olunsa efdal olur zīrā şelc zer' üzre (3) şākıṭ olsa ḡarāret-i ḡarīziyyeyi esfel-i arza 'aks ēdüp ve zer'üḡ bāṭın-ı (4) arzda 'urūḡı keşīre olur ve 'urūḡ keşreti miḡdārı mādde-i ḡızāiyyeyi zemen-i (5) defīde cezb ēder bu zıkr olunan ol nebātdan degūldür ki celīd ya'nī̄ kıraḡu (6) fūrū' ve varaḡına te'sīr eyleye intehā qavle ve būniyūs dēdi ki şelc eger arz (7) üzre vāḡi' olsa arzını müteḡalḡıl ēder ve ḡabb iḡün uşūl keşīre olur esfelüḡ (8) nebātı ekşer olur ve būniyūs ve zīmokrāṭīs dēdiler ki **şa'īr** lāyık budur ki (9) arz-ı mutavassıṭatü'l-ḡālede ya'nī̄ raḡīḡa ile şaḡniyye mā-beyninde ola zirā'at oluna (10) ibn ḡaccāc dēdi ki būniyūsüḡ zirā'at-ı şa'īri arz-ı mutavassıṭaya taḡşīşi arz-ı (11) ṭayyibe būrre evlā olduğundan ötrüdü ve şa'īre ṭayyib ve desem-i arzdan (12) vāşıl olan būrre vāşıl olandan aḡalldür pes zirā'at-ı şa'īr arz-ı mutavassıṭada (13) arza evferdü ve illā arz-ı ṭayyibe şa'īre cidden muvāfıḡdur zīrā arz-ı ṭayyibede (14) rey' ve nezli keşīr olur bāḡılā' būniyūs dēdi ki lāyık budur ki bāḡılā' arz-ı (15) nediyye-i raṭbede zirā'at oluna ve lāyık budur ki mübkiren ya'nī̄ ērken zirā'at (16) oluna **ḡummuş** zīmokrāṭīs dēdi ki ḡummuşuḡ zer'ı arz-ı nediyye-i raṭbede (17) olur ibn ḡaccāc dēdi ki nās ḡummuşı ḡi'ān ve fuḡuşda ya'nī̄ arz-ı ṭayyibe-i (18) raṭbede zirā'ata mu'tād oldılar ve mezkūrüḡ aşlāb-ı arz ve

irtifā'ātından (19) ihtināb ederler ve hummuşuñ arzınuñ harsına er mübāderet edüp bir kerre (20) hars edüp ve kezālik merre-i sāniye ve sālise hars edüp ve her iki (21) hars mā-beyninde zamāndan bir müddet qalurlar ve andan sonra zer' ederler (22) pes bu fi'l üzre eyü olur būniyūs dedi ki eger hummuşı er zirā'at (23) etmek murād etseñ şa'ir zirā'at olunan vaktde zirā'at eyle

[13a]

(1) ve vakt-i mezbūrda meZR' olan hummuş taze iken yenilür ve ammā şol hummuş ki hazn (2) olunmaq murād ola evvel-i nişf-ı yenbirdan āhir-i mārsa dek zirā'at oluna (3) 'ades zīmokrātīs dedi ki mercümeK arz-ı raķıķada zer' oluna ve mercümeK zer' (4) olunduğı arzda taṭyīb eder būniyūs dedi ki mercümeK nişf-ı yenbirdan (5) āhir istivā'-ı rebī'īye dek zirā'at olunur ve denildi ki eger 'ades bāķilā (6) ile zer' olunsa eyü ve hasen olur sūlt būniyūs dedi ki sūlt arz-ı (7) remliyyeye muvāfiķdur ve vech-i arzda zirā'at olunur şol huṭuṭ üzre (8) ki harsa ya'nī kaşınmış ve tırmalanmışa müşābih ola ve sūlt dağı şol arzda (9) zirā'at olunur ki mu'aṭṭala ola ve denildi ki zer'den mu'aṭṭala olup (10) i'timārında tekellüfsüz zirā'at oluna ki meZR'a zarar vërmez ve türmüs (11) dağı bunuñ gibidür ve sūltüñ mübkiri ḥarīfde zer' olunur duĥn keşiren (12) arz-ı remliyye-i müteḥaffifede zer' olunur ve arzı kable'z-zirā'a bir nece kerre hars (13) oluna ve kezālik zirā'atı mu'aḥḥara olan ḥubūbda bu fi'l olur zirā duĥn (14) ve ḥubūb-ı mezküreye ḥarr-ı hevā lāḥıķ olur ve arz-ı revā-yı mümesseke olduğı ḥalde (15) bāķi qalır ve duĥnuñ zer'i istivā'-ı rebī'īye dek te'ḥīr oluna būniyūs (16) dedi duĥndan kalīl-i zer' olunsa arzı ṭoldurur ve ḥavlında olan (17) şevkini istiḥrāca ve tenķiye-i muṭṭaşıla ile ḥaşışini tenķiye ve pāk etmege muḥtācdur (18) ve dedi ki duĥn arz-ı keşiretü'n-nedve-i memlūḥayı sever eger arz arz saķy olsa (19) zurre ķi'ān-ı raṭbede zer' olunur az olur arz-ı remliyye-i kâ'ıyyede (20) ki anda fazl-ı nedve ola ittiḥāz

olunur ve mü'teahhiri duhn ile meZRü'dur (21) **türmüs** būniyūs dēdi ki türmüs arz-ı remliyye-i raķīka-i za'īfede şālih (22) olur ve vech-i arz üzre zer' olunmak vācibdür haşīb olduđı hālde (23) egerçi müte'āhid degül ise ve türmüs cemī' hubūbdan evvel zer' olunur

[13b]

(1) ammā şol arz ki felāha olunmuş ola aña istivā'-ı harīfiden şonra zer' oluna (2) ve şol arz ki 'amel olunmamış ola evvel-i emtārda zer' olunur **kersinne** (3) arz-ı raķīkada eyü olur mā-dām ki arz-ı remliyye ola ve zirā'atı febrīr ve mārsa (4) te'hīr olunur mübkiren zirā'atı yenbırda vāki' olsa cidden eyü olur 'ales (5) ki aña işkālīyye dēnilür arz-ı raķīkada zer' olunur zirā'atı harīfde olmaķ (6) üzre tebkīr olunur **ürz** saķy üzre olanı eyü olur ve az (7) olur ğayr-ı saķy üzrede olur ve lākin ķī'ān-ı raṭbede olup i'timārına (8) mübālağa olunduğdan şonra zer' oluna ve abrīlde zirā'at oluna ve eger saķy (9) üzre zer' olunup bitdükdēn şonra bir mekāndan mekān-ı āhire naķl olunsa (10) ve arzı tenķiş ve pāk kılına eyü olur **simsim** arz-ı cezāyirdēn olan (11) arāzī-i raṭbe ve ķī'ānda zer' olunur ve eyü olur ve nāmī olur ve zirā'atınun vaķtı (12) istivā'-ı rebī'ī-i mā-ba'dına te'hīr olunur ve bezr içün simsimden ķālil kāfīdür (13) ve lāyık budur ki ma'lūm ola ki eger simsim vech-i arza tāli' olsa ve aña maṭar yētişe (14) ve andan şonra şems ol arza mübāşir olsa arz-ı mezbūra ol simsim üzre mađlūka (15) olup arz-ı simsime bir ṭabaķada zaḥmet ve dıyķ vērür ki vehn ve fesāda mü'eddī (16) olur ve kuṭn dağı bunun gibidür pes lāyık budur ki bu ikisinün zirā'atına (17) istiķāmet-i hevā-yı muşliha tevahhī ve kaşd oluna **kettān** būniyūs dēdi kettān (18) arz-ı humā'iyye ya'nī ṭıynıyyeyi sever ve zīmokrāṭis dēdi lāyık budur ki kettān (19) arz-ı mutavassıtada zer' oluna ibn ḥaccāc dēdi ki ekşer fellāhīn kettānı cidden (20) arz-ı ṭayyibede zer' olunmamasın eyü görürler ve hāşşa arz-ı demine ya'nī mezbellede (21) sākı ğalīz

olmasun için ‘illeti budur ki her vaktde ki kettānuḡ sāķı (22) ġalīz olsa lihāsı ġalīz olur sāķ özdegine ve lihā kışırına dēnilür ve ḡaytı (23) ḡalīlü’r-ruḡube ve šedīdü’l-cimāda ya‘nī šedīdü’l-yübüše ve ḡašın olur zī-mellāše olmaz

[14a]

(1) ve eger sāķı raķīķ olsa lihāsı vašf ētdüğimüzün zıddı olur ve zürrā^c kettānuḡ (2) arāzīye zirā‘atı ḡatında bezrden iksārı iḡtiyār ēdüp tekellüf ēderler nebātı (3) mülteff olmak için ve sāķları raķīķ ve ince olmak için **ķinnab** būniyūs (4) dēdi ki ķinnab arz-ı šaḡniyye-i dāyimetü’r-ruḡubeyi sever ve ķinnab ḡulū^c-ı simāk-ı rāmih (5) vaktından zer^c olunur bu mezkūr febrīrūḡ yēgirmi altı ġüninden vakt-i istivā-yı (6) rebī‘īye dek olur vakt-i mezbūr māršdan yēgirmi dōrt ġündür ibn ḡaccāc (7) dēdi ki būniyūs dēdi nıšf-ı abrīlde zer^c oluna ceyyid ve ḡasen olur ve ķinnab (8) arzuḡ dešem ve ruḡubetin ictizābda ilḡāḡ-ı kešīr ile arz üzre muḡaddem ve mübrem olan (9) kıšmındandır ve arzı hezīle ya‘nī dešemsüz terk ēder bu eclden ḡoķ kimesne (10) arz-ı ķinnabı müšerrecen ḡılır sene-i ḡābiledede arz-ı merķūmede vāķi^c olacaķ zer‘üḡ (11) temekkūni için pes bu vechle kendüde īdā^c olunan šey’i inmā ēder **ķuḡn** (12) ibn ḡaccāc dēdi ki ķuḡnuḡ zirā‘atınuḡ ḡaseni ḡī‘ān ve cezāyir ve arāzī-i müševiyyeye münḡašırdur (13) ve arzı merrāt-ı kešīre ile ḡarš olunduġdan šoḡra šehr-i māyede zer^c olunur (14) arz-ı mezkūreye rehāvet ġelüp ve ķuḡn için münferice olsun için (15) her-bār ki arz-ı ḡirāšetde iksār olunsa ol ḡadar ecved olur ve lāyık budur ki (16) nābit olduġdan šoḡra ḡavli ḡanzīf olunup ve ševk ve ‘ušbı ġiderilüp (17) ve arzında vāķi^c olan nebel ya‘nī ḡaccār ve mederinüḡ ‘azīmleri ve sāyir a‘šābı ḡal^c (18) oluna tā ķuḡndan ġayrı arzuḡ dešem ve ġızāsın almaya pes bu vechle eyü olup (19) nezli kešīr olur **cülbān** būniyūs dēdi ki cülbān bāķilā zer^c olunduġı (20) vaktde zer^c olunur ibn ḡaccāc dēdi ki az olur müte’ahḡir-i šubāḡda (21) zirā‘at olunur mü’ellifü’l-kitāb raḡimehu’llāhu te‘ālā biz

inşā'allāhu te'ālā (22) kuṭānī-i mezkūreden saḳy üzre zirā'at olunan şey'ün zirā'atında şıfat-ı (23) 'amel ne tavr ile zıkr ederüz ve az olur ğayr-ı saḳy üzre zirā'at olunanda daḫı

[14b]

(1) ziyāde fā'ide için söz mütekerrir olacaḫdur ve billāhi't-tevfīḳ ve ibn ḥaccācuñ ğayrıdan (2) menkūldür ki koşōs dēdi ki ḳamḫ arz-ı nediyyede zirā'at olunur eger arz-ı cāffede (3) zer' olunsa 'ādet üzre olan uşūlı münḳaṭı'a olur eger sālīm olsa (4) raḳīḳ ve za'if olur ve kezālik māş ki cūlbān-ı kebīrū'l-ḥabbdur ve fūl daḫı bunun (5) gibidür ve ğayr-ı mezkūr dēdi ki ḳamḫ arz-ı ḳaviyye-i raṭbede zirā'at olunur ve ḳamḫuñ (6) efḫal-i mevāzı'ı arz-ı 'amīḳa-ı semīnedür ve cihet-i işbīliyyede zirā'ata mu'tennī olanlardan (7) ba'zı 'uḳalā dēdi ki ḳamḫ beledimüzde arz-ı muḫrezede daḫı arz-ı beyzā-yı müdmine-i (8) raṭbede ve arz-ı sevdā'-ı beriyye-i raṭbede ki aña hindiyye dēnilür ve ḥamrāvātın (9) ḳī'an-ı raṭbede ve şol ḥarāyib ki sābıḳ gibidür anda daḫı ḳarārātında (10) ki ḥarāyib-i ḳadīmedür muvāfiḳ olur ḳamḫ ne arz-ı raḳīḳada velā remliyyede (11) velā müceyyerede velā remiyyāt-ı ḥumrda zirā'at olunmaz zirā'at olunmaz ve ṭirmīr-i ḳamḫ (12) arz-ı muḫreze-i raṭbede zirā'at olunur ve şa'ir ve ṭirmīri arz-ı müdmineye zirā'at (13) olunur ve ṭayyibi mutavassıṭ olan arzda ve arz-ı semeniyyede vāḳi' olan ḫuṭām-ı ḳamḫ (14) üzre zirā'at olunur ve şol arz ki cufūfa māyile ola ve arāzī-i ḥamrāvāt (15) ve beyzāvāt-ı ṭayyibeye muvāfiḳ olur ve bir esved velā aşferde velā arz-ı ṭaflıyyede (16) zirā'at olunmaz ve işḳāliyyede sābıḳ gibidür ve dēnildi ki ḫubūb-ı mezkūreye (17) ḫayr-ı arāzī arz-ı raḳīḳadadır ve dēnildi ḫummuş ve lūbiyā ve 'ades bunlara müşābih (18) olan eger arz-ı ḫarşāda zirā'at olunsa evfaḫdur ve eger zirā'atı (19) mütekerrir olsa arz-ı ṭayyibe ve semīne evfaḫdur **bāb-ı tāsi'** 'aşer (20) zirā'atının ve vaḳtının ve zirā'at-ı ḳamḫ ve şa'irün şıfat-ı 'ameli ve küllī ve ṭāmākī

(21) ve hūşākīnūñ zirā'atlarında şıfat-ı 'ameli ve büzürdan zirā'atı mübekkir ve mu'ahhar olan (22) şey'ünñ zıkrı ve bezrūñ kadri ve arzūñ hāline göre i'tibārı beyānındadır (23) kitāb-ı ibn haccācdan menkūldür ki sīdāgōs dedi ki bilād-ı emeviyye ve arāzīde

[15a]

(1) muhtelifedür ya'nī bāride-i şedīdetü'l-berd ve ba'zı hārre-i müferriṭü'l-ḥarr ve ba'zı mu'tedile (2) ve bunlardan mā-'adā mā-beyninde vesāyiṭ-i keşīre-i müteşa'ibe vardur pes zirā'at ve ġarāseti (3) şuhūr ve eyyām ile tevķit 'asīrdür pes lāyık budur ki kavlı bunun üzerine bi-ḥasebü't-tāka (4) ve müntehirü'l-kuvve müteḥarrī ola ve dērüz ki lāyık budur ki bilād-ı hārrede ḥarīfde (5) nüzül-ı maṭardan şonra ve arzūñ irtivāsından zirā'at ile tebekkür oluna ve evvel-i (6) şitāda daḡı sābık gibi ola zīrā nebāt fuşūl-i selāse de ya'nī ḥarīf ve şitā (7) ve rebī' de emṭār-ı mütevāliyenūñ ruṭūbeti üzre nāmī olup ve berd hevāda neşv (8) ḥāşıl olur ve eger te'ḥīr-i keşīr ile te'ḥīr olunsa aña hevā-yı ḥarr lāḡı olup (9) istīfā-yı kuvādan evvel fāsīd olup tīz ḡurur ve lāyık budur ki zirā'at (10) ve ġarāset geḡen gibi bilād-ı bāride de te'ḥīr oluna berduñ ifrāṭından ötrü (11) illā meġer şol nebāt ki anuñ ḡabbı mebzūrdur ḡar ve şavukdan mübālāt etmeye (12) buġday ve arpa gibi ve bunlara müşābih olan gibi te'ḥīr olunsa lā-be'sdür ve ammā (13) şol ḡubūb ki dif-i hevāda şiddet-i berduñ insilāḡından şonra mezzū' olur (14) ḡıṭniyye gibi lāyık budur ki bilād-ı müferriṭetü'l-ḥarrda buġday ve arpa zer' olunup ferāġat (15) olunduġdan şonra zirā'atına tebekkür oluna zīrā böyle bilādda ısıcaġ 'acele üzre (16) ġelür tā ki şiddet-i ḡarrdan ol zer'-i mezkūra fā'ide yētişe ve bilād-ı bāride de (17) fi'lūñ bununñ zıddı ola ya'nī te'ḥīr oluna zīrā kelb-i berd ya'nī şiddet-i berd (18) bilād-ı bāride de geḡ münseliḡ olur ve emr bununñ gibidür arāzī-i bāride ve arāzī-i (19) hārre ve keşīretü'r-ruṭūbe ve yābiseden olan bilād-ı mu'tedilede

zīrā arz-ı bārīde (20) qar ile cāmīdeye ve dif ile hīlāfī olur ve arz-ı raṭbe-i kā‘iyye ki aṅa (21) keṣīren şular seyelān étmiş ola ‘ameli dif’e münḥaşırdur ve fuḥūş-ı ‘amelde arz-ı raṭbe-i (22) kā‘iyyeden taḳdīm olunur kıyās budur sen anı kaşd eyle zīrā bu kıyās senünj üzeriṅe (23) münkesir olmaz ve sīdāgōs dēdi ki ammā fellāḥlar kitāblarında zirā‘at

[15b]

(1) ve ġarāseti şuhūr ile tevḳīt étdukları bilād-ı mu‘tedileye göredür daḡı dēdi ki nās (2) cemī‘ bilādda ba‘zı ḡubūbı ba‘zıdan evvel taḳdīm ve tebkīr étdukları iki cihet içündür (3) yā şol ḡubūb ki bükūr ile olur neşv cihetinden efḍal olup āḡır te’ḡīr ile aḡsen (4) olduġıdur veyā kendūlere elzem ve ehemm olup keṣīren ḡacetleri olduġın taḳdīm édüp (5) hīlāfın te’ḡīr éderler egerçi te’ḡīrden ba‘zı fesādda dāḡil olursa zīrā mu’ahḡara (6) olan ḡacet muḳaddeme olan ḡacet gibi degūldür bundan şonra bürr ve şa‘īri (7) kıṭniyyeden evvel taḳdīm éderler her beledde zīrā bu iki nev‘e ḡacet eşedddür ve kettānı (8) taḳdīmleri ḡacet aṅa ekīd ve emem olduġı degūldür lākin ṭulı ve kemālī için raġbet (9) édüp evked ve elzem olan ile ma‘an taḳdīm éderler pes lāzımdur ki ḡacetde (10) kıllet üzre olan te’ḡīr olunur ve az olur eṣnāf-ı mu’ahḡaradan eger zirā‘atda (11) taḳdīm olunsa ṭavīl ve ‘azīm olup ızṭicā‘ édüp mūntin ve mūte‘affin olup (12) zāyi‘ olur bu eclden te’ḡīr olunur ve kezālik ba‘zı arāzī ki ġāyet ruṭūbet ve ḡarāret (13) üzre ola anda bürr ve şa‘īr te’ḡīr olunur ṭul ve ni‘metde ve ifrāt üzre olup (14) bir biri üzre bitüp ve yatup fāsīd olur ve ġāḡ olur az taḳdīm étduklarında (15) ni‘metde ifrāt üzre olmaḡ ‘arız olup mūteḡammim ve mūte‘affin olmasun dēyü ol zer‘e (16) devābb ve mevāşī idḡāl édüp otladurlar fesādından ḡavf éderler veyā semeresi (17) keṣīr olmasun dēyü ḡazer éderler ve az olur ba‘zı ḡubūb beled-i vāḡidde te’ḡīr ve ba‘zı (18) ḡubūb taḳdīm olunur ‘illeti hevā-yı muvāfıḡdur duḡn ve zurre ve simsim ve

kınnab ve kıtın cemī'an (19) zirā'atda te'hīr olunur zīrā hevā-yı dif'de ziyāde olmasın müşāhede kılmışlardır (20) ve bukıül dağı böyledür nās kürünbün ya'nī lahananın neşvinün kemāline besātīn (21) ve bāğçelerinde faşl-ı şitāda mu'tād oldılar zīrā eger kıar kürünb üzre nāzil (22) olup ve eger celīd ya'nī buz işābe étse ta'amı ħasen ve lezīz olur hevā-yı ħārrda (23) olan bunun ħilāfidur zīrā hevā-yı ħārrda ta'amı lezīz olmaz zīrā mehzül

[16a]

(1) olur illā meger mā'-ı keşīre ile şuarmada ifrāt oluna hevā-yı ħārrda olan ta'amı (2) şitāda olanın ta'amına kıarīb olur ve ammā müsāvāt mümkün degüldür ve fucl dağı (3) ziyāde lezīz olması zemen-i berd ve evān-ı şelcdedür ve cezer dağı bu ikiye müşābihdür (4) bunların büzürını faşl-ı kıayza zirā'at ederler murādları budur ki zemen-i şelc ve berdde (5) neşvi kemāle yėtişüp ve ol vaqtda yenile ve ħass faşl-ı rebī'a ve āħir faşl-ı (6) şitāya muvāfaqat eder ve zirā'atı vaqt-i mesfūrda olmağa taħarrī ederler zīrā (7) faşl-ı kıayza te'hīr olursa acu olup yenilmege kıabil olmaz sīdāgösün kıavli müntehī (8) oldu ibn ħaccāc dedı bukıül zirā'atının zıkrı kıatında zirā'at için (9) vaqt-i muħtār kıankısıdur zıkr olunur inşā'allāhu te'ālā būniyūs dedı (10) ki bürr ve şa'īrün zirā'atı terķīķinde eved budur ki mübkiren ola ħuşuşen arz-ı (11) şaħniyyede lāyık budur ki bürr ve şa'īr zirā'atında taķdīm oluna dediler ki bilād-ı dif'iyyede (12) zirā'ata vaqt-i ħarīf ve şitādan ibtidā oluna fe-emmā bilād-ı bāridede keşīren (13) lāyık budur ki yenbırın yėgirmi bėş güninden vaqt-i istivā'-ı rebī'īye dek ki mārşdan (14) yėgirmi dördüncü gündür zer' ile ibtidā oluna ve ba'zı nās ħıntayı vaqt-i ħurüb-ı (15) süreyyādan ihtiyār étđi süreyyā aşħāb-ı ħīt-i envā' ya'nī nücum zıkr étđükleri (16) üzre novnīrden on ikinci günde olur būniyūs dedı ki nāşdan ba'zı (17) emr-i bezrde taħrīr ve ihtiyātı lāzım gördiler pes bu eelden cemī' bezri mübekkir kıılmadılar (18) ve lākin

bezri zamān-ı evvel ve s̄anī ve s̄aliṣ ve rābi'a taḫsīm étdiler bunun ile ba'zı (19) ma'lūmları olmayana 'ilm ḥādiṣ olur ibn ḥaccāc dēdi ki bunun gibi ğaraḫ-ı (20) iḥtiyātda ḫavl-i lāniṫyūsdur zāri'-i ḥāzime lāyık budur ki bezri arzdan nev'-i vāḥidde (21) zer' étmeye belki zāri'a vācibdür ki ḫī'ānda ya'nī arz-ı ṫayyibe-i raḫbede (22) ve rubāda ya'nī yüksek yerlerde ve ṣol arzda ki anda ba'zı ulüvv ola zer' (23) eyleye zīrā ba'zı senevātda emṫār keṣīre olup ve buṫında olan

[16b]

(1) zer' fāsıd olur bu faṣl-ı irtifā'ı olan yerlerde sālīm olur ve az olur ba'zı (2) maṫar ḫayyiz-i ḫilletde olur ol zamān ḫī'ānda ya'nī arz-ı ṫayyibe-i raḫbede (3) eyü olur ve depelerde olan fāsıd olur ḫavl-i mezbūr mūntehī oldı **faṣl** (4) kitāb-ı mezbūruṅ ğayrısından menḫūldür ki cihāt-ı iṣbīliyyede 'ādet-i cāriyye (5) oldı ki türmüs zīrā'atına evvel-i senede tebkīr oluna ve arz mā' ile ṣuvarılmağa (6) intizār olunmaya ve maṫardan arza revā ḥāṣıl olduğdan ṣoṅra sült ve kettān (7) ve bāḫilā' bunlardan ṣoṅra veyā ma'an ṫirmīr-i ṣa'īr andan ṣoṅra ṣa'īr ve ḫamḫ zīrā'atları (8) ile tebkīr oluna ve az olur bāḫilā decenbırda zer' olunur ammā muḫtār evvelinde (9) zīrā'at olunandır ve eyü olur ve ṫirmīr-i ḫamḫ ḫamḫ ile zīrā'at oluna eyü olur (10) ve zīrā'atınun 'umūm üzre vaḫtı faṣl-ı rebī'dür **faṣl** ba'zı fellāḫīn dēdi (11) ki vaḫt-i zīrā'atda bir nēce aḫvāle merbūtdur ḫāl-i evveli nüzūl-ı maṫardur ve arz (12) ol maṫardan seneden zīrā'ata maḫṣūṣ olan vaḫtda ḫanmaḫdur ḫāl-i (13) s̄aniye budur ki ḫāl-i beled ısıcaḫlıḫda ve savuḫlıḫda ve tavassuṫda mūrā'āt oluna (14) ve ḫāl-i s̄aliṣe budur ki zīrā'at olunacaḫ arzuṅ ḫāli ṫayyib ve vasat (15) ve dūnda mūrā'āt oluna ve ba'zı fellāḫīn arza i'tibārāt-ı mezbūre olduğdan (16) ṣoṅra ṣuhūr-ı 'acemiyyeden ve ṣuhūr-ı ḫamerden ve ikisini muḫīṫ olan hevādan evḫāt (17) iḥtiyār étdi ve ba'zıları dēdi ki vaḫt-i zīrā'atun evveli ṣehr-i oktōberdür (18) evveli faṣl-ı ḫarīfde olur ve aḫīri muḫiyy ba'zı faṣl-ı rebī'dür ve

aḥīr-i mezbūr (19) zirā'at-ı k̄uṭānīnūḡ vaktıdur daḡı zer'ı k̄amḡ ve ṣa'īrūḡ vaktıdur eger nüzül-ı (20) maṭar te'ḡīr êtse arz maṭardan revā-yı bālīḡ ile mürtevī olsa müddet-i mezkūrenūḡ (21) evveli ile āḡiri mā-beyninde ol vaqt-i zirā'atuḡ evānīnūḡ evvelidür (22) mü'ellif raḡimehu'llāhu te'ālā d̄er maṭar te'eḡḡūr êtse veyā maṭardan revā te'eḡḡūr êtse (23) te'eḡḡūr-i mezbūr yenbır nıṣfına dek ḡalsa ba'de-zālik arz mürtevī olsa bürr ve ṣa'īr

[17a]

(1) ve k̄uṭānī ba'de-zālik zirā'at olunsa eyü olur ve ol arzda bereketi bi-meṣıyyeti'llāhi (2) te'ālā keṣīr olur ḡoṭos d̄edi ki evvel-i vaqt-i zirā'at ṣitenbırdan ṣülüs-i (3) aḡīrdür ḡuṣūṣen arz-ı müteṭāmine-i ṭayyibede daḡı d̄edi ki bu mezkūr enfa' (4) ve ezkā-yı ḡarṣdur ve zirā'at-ı ḡınta ile tebkīr –olunsa ṣaḡḡ.- nezl ve rey'ı ekṣerdür (5) mihrārīs evvel-i vaqt-i zirā'at oktöberden ṣülüs-i aḡīr miṣillüdüdür daḡı (6) d̄edi tārīḡ-i mezbürda mezkūr olan ḡarṣuḡ enfa' ve ezkāıdur mezkūruḡ 'arrı (7) daḡı d̄edi ammā mürā'at-ı ḡāl-i arz-ı ṭayyibde mutavassıṭa olan ve dūn olan (8) ve daḡı mevāzı'-ı bārıde ve 'ām-ı bārıde olan zirā'at ile tebkīr olunur daḡı (9) ol arzda tebkīr olunur ki ṣemsüḡ anda faṣl-ı ḡarrda idfāsından baḡıyye ḡalmıṣ (10) ola ve eger zirā'atı te'ḡīr olunsa arz-ı müteberrıde olup bezri ḡabül-ı ceyyid ile (11) ḡabül êtmez ve arz-ı ṭayyibe zer' ile tebekküre ve tavassuṭa ve te'ḡīre muḡtemeldür ḡuṣūṣen (12) eger ḡārre-i raṭbe-i nedıyye ola ve bilād-ı dif'iyyede sevāḡil ve aḡa beḡzer gibi zirā'at (13) ile tebkīr olunmaḡ muḡtemeldür ve mutavassıṭü'l-hevā olanda tavassuṭ evvelidür (14) ve d̄enildi sene-i tebekkürinde ve tavṣıṭinde ve te'ḡīr eger ṣüreyyānuḡ ḡurūbından (15) evvel müddet-i mezbūrenūḡ evvelinden maṭar vāḡı' olup hevā andan olsa (16) ol sene-i bekīredür ve ḡallātı daḡı bekīredür eger bu zıkr olunan ma'a-ḡurūb-ı (17) ṣüreyyā olsa ol sene-i mutavassıṭdur ve eger ba'dehū olsa sene-i merḡūme müte'aḡḡıredür (18) faṣl

beẓr indār olunmaya illā arz-ı rāviye-i mu'tedile ki ne keşret (19) revādan şakīle ve ne kılletden cāffe kuru ve türbi şulı bünyān-ı tavvābiye şālih (20) olur türāb mişilli ola daḥı beẓr ƣalīb-i harrda hevādan ḥālī olduḡda (21) ola ve dif'de rīḥ-i cenūb hebūbī ile ola ol zer' meşiyet-i ilāhī (22) ile keşirü'l-bereke olur ve dēnildi ki şa'ir arz-ı mutavassıtu'r-revāda zirā'at (23) olunmaḡ muḥtemeldür eger zirā'ata munzamm olsa ve şol ki mevzi'-i rāviye

[17b]

(1) vāki' olur nābit olur ve şol ki mevāzi'-ı yābiseye vāki' olur ḥālī üzre (2) bāķī ƣalur nüzül-ı maḡara dek maḡar ki nāzil oldu nābit olur bi-meşiyeti'llāhi te'ālā (3) ve ammā ƣamḥ şālih olmaz illā şol serāda ki revādan şonra mu'tedil ola (4) daḥı beẓr yevm-i maḡarda ibzār olunmaya ve dēnildi ki ƣamḥ şıķl-ı arza muḥtemeldür (5) ve ƣamḥun zirā'atınun vāķı şa'irden ekşerdür ve dēnildi ki arz ġayr-ı rāviyede (6) beẓrde zāruret dā'ī olsa ol arzda ḥarşa sehl olan mevāzi'-ı cāffe (7) iḥtiyār olunur ancılayın mevāzi' ki mādan anda aşlā ruḡbet olmaya (8) ve ol maḡüle yerde şa'ir zirā'at olunup ve ƣadr-i beẓrde ziyāde oluna (9) zīrā cemī' beẓr arz-ı mezbürenün türābı ile mümteziç olup belki ba'zı vech-i (10) arz üzre bāķī ƣalup ve zāyi' olur ve ḡayr ekl eder ve arz ġayr-ı (11) rāviyede meẓrū' olan nebāt-ı mu'tedil ile nābit olmaz ve bu meẓkūr (12) olan 'amel ġayr-ı şāliḥdür terki evlādur ve şol arzda ki mādan (13) anda ba'zı ruḡbet ola zer' olunsa ol ḥabbdan ruḡbetde vāki' olan (14) eger ruḡbet-i mezbüre kāfiye ise ḥabb-ı meẓkūr-ı nābit olur ve illā fāsıd (15) olur ve az olur ba'zı nābit olur ve ḡayr ekşerin ekl eder zīrā türāb (16) ile mümteziç olmaz ve türāb ḥafif olur eger ruḡbet-i kāfiye olmaya ve şıfat-ı (17) 'amel-i zirā'atda bilsen ki evlā ve ecved ƣalīb-i harr ile maḡlūbe olan (18) arz yēgirmi ġün veyā ekşerden evvel tezbil oluna ve ƣalīb-i harr üç sikke (19) urılandur ve zebtele bir ḥarşdur ki ba'zı nās evvel-i nüzül-ı maḡarda ederler

(20) ol mütebā'idü'l-ḥuṭūṭ olur kezālik bunda da ḥayr yokdur zīrā baqar bunda (21) zahmet çeküp ve'l-ḥāl arz-ı şahīḥa qalür aḥsen budur ki ḥarṣ-ı mezbūr 'amīk (22) olup kurb-ı mutavassıṭ ile mütefāvitü'l-ḥuṭūṭ ola bir ḥaysiyyet eyle ki ekṣer türāb (23) ḥaṭṭ-ı ṣānī ḥaṭṭ-ı evvel üzre vāki' ola ve eger ḥaṭṭin-i mezbūrinde şey'-i şahīḥ

[18a]

(1) ki sikke anı şakḳ etmemiş ola qalmaz pes 'amel-i mezkūr mişilli ile mezkūr olan ḥabb (2) müntefi' olup meşiyet-i ilāhī ile ceyyid olur ḥuṣūşen tebkīr oluna ve eger ḳalīb-i ḥarr (3) üzre olan zer' ḥaşād olunduqdan sonra ḥuṭāmı üzre 'amel-i mezkūr (4) olunsa zer'a menfa'atı keşire olur inşā'allāhu te'ālā ve ammā ḥarṣ-ı zirrī'a (5) 'amīk olup müteḳaribü'l-ḥuṭūṭ ola bir ḥaysiyyet eyle ki ba'zınuḡ türābı (6) ba'zı sedd eyleye ḳarīb ola ki nāzır üzre ḳanḳı cihetden ibtidā (7) olunduḡınuḡ ma'rifeti müşkil ola ve ṣān-ı zirā'at ve i'mālinden bir şey'de (8) tesāmuḡ olunmamışdur zīrā zirā'at ve i'mālī ḡāyet muḥāfaza ve i'mālinden (9) bir şey'i sehl görmemege muḥtācdur ve ḥubūb ve ḳuṭāniden bir şey' zirā'at (10) olunmaz tā ol arz 'amel-i ceyyidden ḥaḳḳın istifā etmeyüp ve 'amelde ḡāyet (11) ḳuşvāya müntehiye olmaya eger ḥarṣ arz-ı serā-yı mu'tedilde vāki' olan (12) ḳalīb birle 'aşer sikek ile mütekerrir olduqdan sonra olsa zer' ziyāde olur (13) zīrā ḥarṣdan ḳalīl-i ṭayyib-i bereket ve menfa'at cihetinden keşir vasaṭdan ekṣerdür (14) ḳanda ḳaldı ki dūn ola bu bābda 'ammenüḡ emşāl-i şahīḥalarındur ki ḥarab (15) ederler فدان على فدان خير - مثل - من فدان امام فدان ya'nī feddān feddān (16) üzre olmaḳ ḥayrdur şol feddāndan ki feddān yanındadır ḡaraḳları arzda keşret-i (17) 'ameldür felāḥa-i nabaṭiyyede denildi ki mezkūr olacak arzda vaḳt-i zirā'atda (18) meder olsa şāliḥ olmaz ve kezālik ḡarsa da şāliḥ olmaz zīrā ol mederler ḥarr (19) zamānlarında şemsden ḥarr-ı şedīd ile müte'essir olup ve zamān-ı berdde berd-i şedīdi (20) ḳabül eder pes zer' ve şecerden mümāsse etdüḡini ḥarḳ eder ve ḡayr-

ı felāḥa-i nabaṭiyyede (21) dēnildi ki ḳamḥ ṣerā-yı ṭayyibde ki hevā-yı ḥālī ola ḥarr-ı ḳalībden üç veyā dōrt (22) sikkeden aḳallda zer^c olunmaya ve ṣa^cīr üç sikke veyā iki sikke ki (23) aḳallidür zer^c oluna ve ammā ḳuṭānī kendüye ṣāliḥ olan arzı -^cimāret-i ceyyide ile ṣaḥḥ.- ta^cmīr eder

[18b]

(1) üzerine zer^c-i merrāt-ı müteferriḳa ile mütekerrir olduḡı ḥālide pes ḳuṭn ve kettān ve bunlara (2) beḗzeyen için on sikke ile eger mümkin olsa ma^cmüre olur ve ḳuṭānī ve emṣāli için (3) –on sikke ile kezālik ma^cmüre olur ve her-bār mezkūrāt için arz ḥars ile taṭyīb olunup ^camel arz üzre mütekerrir olsa ol ^camel-i arz için ṣaḥḥ. ṣaḥḥ.- için efdāl olur ve ol ^camel ceyyid olur bi-meṣiyyeti’llāhi te^cālā mihrārīs (4) dēdi lāyık budur ki bezr üç def^a-i müteferriḳada ibzār olunsa ṣülüṣi evvel-i evān-ı (5) ḥarṣda ve ṣülüṣi vasaṭında ve ṣülüṣi āḥirinde zīrā eger ba^czı ^cabeṣ olsa ba^czı (6) olmaz ḳoṣṭōs dēdi ki bezr ḳamerün izdiyādında zer^c oluna mihrārīs (7) dēdi ki ben noḳṣān-ı ḳamerde zer^c étdüm ve nādım olmadım ve dēnildi ki ṣol (8) zer^c ki noḳṣān-ı hilālde ve āḥir-i ṣehrde zirā^cat olunur ḥaḳḳ te^cālānuḡ meṣiyyeti ile (9) ḳalīl ve za^cīf olur ebu’l-ḥayr dēdi ki zer^c-i kettān noḳṣān-ı ḳamerde (10) ṣalāḥ bulmaz ve dēdi ki nēce kerre tecribe étdük ṣaḥīḥ bulduk ve ^cayānen gördük (11) faṣl ammā zirā^cat-ı ḥınta ve iflāḥı felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳūldür ki (12) lāyık budur ki ḥınta arz-ı ^camīkada ki mā-beyn-i desme ve ḳaṣifede ṣol arzdur ki (13) biz aḅa sehle dēyü tesmiye étmışüzdür ve arz-ı ṣulbede ki levni ḡubret ile beyāza (14) māyil ola bu daḡı ol arzdur ki biz aḅa ṣedīde dēyü tesmiye étmışüzdür bu arz-ı (15) sālifeden azcık dūndur zer^c oluna ve her arz ki ḥıntaya muvāfiḳdur (16) kettāna muvāfiḳdur ve az olur ḥınta ḥaṣṣaten ḥaṣṣā-yı ṣiḡār ile maḥlūt olan (17) türābda daḡı arz-ı ḥaceriyye ve cebeliyyede felāḥ bulur cebeliyye aḅa dērler (18) ki arz ve türbi için ṣalābet-i ḥacer ile rehāvet-i türāb mā-beyninde bir ḥāl (19)

üzre olur ve haceriyye cebeliyyeden eşeddür felâha-i nabaṭiyyede (20) meşṭürdür ki geçenleyin arz-ı ‘amīka-i münbite ki eybes ve ruṭūbet cihetinden (21) aḳaldür anda nābit olan hınṭanuḡ ḡabbı telezzüz-i ḡaḳīkī ile mütelezziz (22) olur bir ḡaysiyyet eyle ki zāhiri ile bāṭını ḡayr-ı muḡtelif olur ve arz-ı desmede (23) nābit olan az olur ḡamrā olur ve ḡayrında olan berrāḳ ve lāmi‘ olur

[19a]

(1) ve kezālik arz-ı selīmede olan cemi‘ ṭu‘ūm rediyyedendür ve mezkūr olan ḡabb (2) lāmi‘ berrāḳ ecveddür ve hınṭa ki telezzüz-i ḡaḳīkīsi vardır ve saḳıldür daḳīḳ cihetinden (3) ekserdür ve şol arz ki anuḡ daḡalı ya‘nī nebāt-ı müşebbekesi nārla ḡarḳ olunur (4) ol arzuḡ vechini işḡān éder andan şonra ḡarş olunup ve anda (5) hınṭa zer‘ oluna ve ol hınṭa ki anda nābit olur ḡabbı mütelezziz olur (6) ma‘a-zālik ḡızāda za‘īf olur ve vaḳt-i zirā‘atı şitenbıruḡ nışf-ı (7) aḡīrinden aḡir-i yenbır-ı sāniye varınca hınṭa mübekkiresi zer‘ oluna bundan evvel (8) zer‘ olunsa elbette felāḡ bulmaz ve febrīrde mevrū‘ olan az olur (9) felāḡ-ı yesīr ile iflāḡ olur ve ammā vaḳt-i mutavassıṭ hınṭa ve şa‘īr (10) ve sāyir ḡubūb-ı muḳtātede şol vaḳtdur mezkūrātuḡ zer‘i ile ḡaşādı (11) yüz gün ve yüz gün mişilli olur veyā azcık ziyāde olur ammā ḡayru’l-umūr evsaṭıdır (12) bu taḳrīr üzre decenbırda zer‘ olunan abrīlde ḡaşād olunur ve ecved ve esmen (13) olur bu evḳāt ki mezkūre oldu taḡḳīḳ üzre degüldür taḳrīb üzredür (14) ve ibzārdan şonra ṭulū‘-ı nebt on veyā yēgirmi gün tefāvüt étse cāyızdır (15) ve yenbırda zer‘ olunan māyede ḡaşād olunur ve az olur evvel-i yenbırda (16) mevrū‘ olan aḡir-i eylülde zer‘ olunana lāḡık olur illā hınṭa ve şa‘īrūḡ (17) zer‘i oktöber ve novnırde vāḳi‘ olsa bizüm ḳatımızda aşlah ve evfaḳdur (18) beynūsād dēdi ki hınṭanuḡ zirā‘atınuḡ evvel-i vaḳtı şehr-i şitenbıruḡ aḡirinden (19) aḡir-i şitāya varınca olmaḳ gerekdür evvel-i teşrīnden aḡirine varınca zer‘ olunan (20) hınṭa ḳavī ve vāfir olur ve rāy-i şaḡrīt budur ki ecved-i

zer^c hın̄ta (21) ve cemī^c ħubūb-ı muqtāte ki ŧitāda mezzū^cadur ki ol ħallāt-ı ŧiteviyyedendür (22) eger biz muvāfiħ dēyü iħbār ētdüğimiz arzda zer^c olunsa ve'l-ħāl bir kerre maḥarda (23) taħaddüm ētmīŧ olup arzı ıŧladmīŧ ola ol arz ħubūbı ħabūl-ı ħasen ile

[19b]

(1) ħabūl ēder daħı ŧaħrīŧ dēdi ki ŧol mevāzı^c ki ebreddür lāyık budur ki zirā^catına (2) niŧf-ı febrīrden i'tidāl-i rebī^cīye varınca ola i'tidāl-i rebī^cī mārŧdan yēgirmi (3) dōrt gündür ħazret-i ādem ^caleyhi's-selām buyurdılar ki zer^c-i ŧa^cīre i'tidāl-i (4) ħarīfiden ibtidā olunmaħ vācibdür ve zer^c-i hın̄taya oktōberden novnīre varınca (5) ibtidā olunmaħ vācibdür müddet-i mezbūrede zer^c-i hın̄ta ħavī ve ni^cmetlü ve vāfir olur (6) eger vaħt-i zer^c bu vaħtuħ mā-ħabl ve mā-ba^cdına vāsi^c olsa ŧol vaħt ki biz (7) anı taħdīd ētdük anda zer^c olunsa nebātı ziyāde eyü ve ħavī ve ħāyet (8) ni^cmetlü ve vefret üzre olur egerħi hın̄ta ve ŧa^cīrūħ zirā^catınuħ vaħtı āħir-i ŧitenbir (9) ve i'tidāl-i ħarīfiden febrīr miŧillüye varınca ise de ve lāyık budur ki ne buħday (10) ve ne ŧa^cīr yenbirdan yēgirmi bir güninden on bir güne varınca zer^c olunmaya ve buyurdılar ki (11) lāyık budur ki zārī^c olan kimesne ħubūb iħün ħaŧād olunduħı arzı tefaħħud (12) ēdüp arz-ı mezbūrenüħ müŧākiline veyā müŧākiline ħarīb olan arzda (13) zirā^cat eyleye zīrā arzuħ ŧalāħı ile ziyāde eyü olur ve ħabbı a^czam olur (14) daħı buyurdı ki siz bilüħ ki nefŧ-i ^camel-i mezkūra iħtiyāl mümkindür ki ħabb-ı (15) hın̄ta ve ŧa^cīr ve sāyir ħubūb-ı muqtāte arz-ı merāħe-i ma^cmūrede zirā^catlarında mükerrer (16) olunsa ħabbı kibrde ħurmā ħekirdegi miħdārı ola ŧarīħı budur ki hın̄ta ve ŧa^cīr (17) ve sāyir ħubūb-ı mezkūra arz-ı merāħe-i ma^cmūrede zer^c olunup ba^cde-zālik (18) ŧıfat-ı maħmūde üzre andan ħabb ħaŧād olunup yēne arz-ı merāħe-i ma^cmūrede (19) zer^c oluna ve zer^c ētdüħi arzuħ ŧayyibi birle cevheri evvelki arzuħ cevheri (20) gibi ve ḥab^cı ḥab^cı gibi ve ḥa^camı

ta‘amı gibi ola zīrā ‘amel-i mezkūr üslūb-ı merķūm ile mezkūrātdan (21) ḥabb üzre on iki kerre tekrīr olursa ḥabbı ḥurmā çekirdegi gibi kebīr olur ve vech-i (22) mezbūr üzre olması bir muķtezā-yı mezkūr-ı tamām ḥabb ḥaķn saķy ve iflāhdan (23) istifāya meşrūtdur beynūsād dedī ol mevāzı‘ ki ebred ve erṭebdür

[20a]

(1) ḥubūb ve büzūr müzdera‘ya eflāhdur ve erya‘dur ve büzūr mevāzı‘-ı yābiseden nediyeye (2) naķl olunup zer‘ olursa semīn olup ve rey‘-i keşīr ile rāyi‘ olur ve ḥazret-i (3) ādem ‘aleyhi’s-selām buyurdılar ki ḥınṭa ve şa‘īri ceħd edüp şol günde ki (4) rīḥ-i şimāl-i bāride-i ḳaviyye ḥubūb eder ol günde zer‘den ictināb edün (5) ḥuşušen yevm-i mezbūrda berd ile ğaymda ola şitāda eyyām-ı maḥmūde zer‘-i (6) ḥınṭa ve bezri için eyyām-ı dif‘iyyedür ve rīḥ-i cenūb ḥubūb etdügi gün (7) def‘iyye sebep olur zer‘-i ḥınṭaya aḥmed-i evķāt odur daḥı buyurdılar ki zer‘-i (8) ḥınṭa şaḥv birle yevm-i defīde olsa ḥabb-ı ḥınṭa ḥaşād ḳatında büyük olur (9) ve eger zer‘ şol yevm-i defīde müttefik olsa ki ol günde rīḥ-i cenūb ḥubūb edüp (10) ve ḳamerde zāv‘da zāyid olsa ol günde ve şibhinde zer‘ olunandan ecved (11) ve aķvā ve esmen bir nesne olmaz ve ictihād edün ḥınṭa ve şa‘īr zer‘ etdügünüzde (12) ḳamer ve zāv‘da zāyid ola ve kezālik eşnāf-ı menābitün şığār ve kibārı daḥı (13) buyurdılar ki ḥabb-ı meZRū‘ evvel-i tāli‘ ile fevķ-ı arza veyā esfel-i arza ṭulū‘ etse (14) lāyık budur ki ol meZRū‘uḥ ḥavli tenbīş olunup ve türābı taḥrīk oluna ve mekşūf (15) olanı meşūr ḳılına eger nāsa cemī‘ ḥubūb-ı meZRū‘anuḥ arzını taḥrīk ve kezālik (16) ḥınṭa ve şa‘īrūḥ mümkün olsa ba‘de-ibtidā‘-i nebātihā bu taḥrīk zer‘e menfa‘at-ı ‘aẓīme olurdu (17) ve eger inbāş ve taḥrīk bir kerreden ekşer olsa ecveddür ve bāb-ı sāmīn ‘aşerde (18) ḳavl-i būniyūs ve ğayruhu bu emrde taḳaddüm etmişdür sen anı te‘emmül eyle (19) faşl ammā zirā‘at-ı şa‘īr ve iflāḥı budur ki şa‘īr ba‘lī zer‘ oluna ve az olur (20) saķy ile ve zer‘ olunur ve ammā

ba'li zirā'at olunması felāḥa-i nabaṭiyyede mezkūrdur (21) ki lāyık budur ki şa'ir raḳīka ile 'amīka mā-beyninde olan arzda dahı ta'amı mülūḥat (22) ile meşūb ve muḥāt olan arzda zer' oluna ve az olur şa'ir ba'zı nevāḥī-i (23) bābilde arz berre ve 'araḳa beyne'l-berre ve'r-raḳīka olandur aḡa muvāfaḳat eder

[20b]

(1) ve şa'ir encebdir cemī' arzinde ḥıntadan ve az olur arz-ı rıḡve cemī' ḥubūb-ı (2) muḳtāteye iṭlāk üzre muvāfaḳat eder meşel ḥınta ve şa'ir ve ürz ve zurre ve cāvers (3) ve duḡn ve ḥummuş ve 'ades lākin ol arz-ı rıḡvenüḡ reḡāveti keşire olmaya ki (4) 'araḳa olur 'ale'l-iṭlāk ve iflāḥ-ı şa'ir iflāḥ-ı ḥınta gibidür illā bu ḳadar var ki (5) şa'ir ḥıntaya muvāfiḳ olmayan arzda nābit ve nāmī olur zīrā şa'ir arāzī-i (6) māliḡe ve berre ve 'araḳa ve raḳīka ve ḡāmıza ve rıḡvede ve ekser-i arzinde nābit olur (7) ve şa'irün 'aṡaşa şabrı ḥıntanun 'aṡaşa şabrından ekserdür ve kitāb-ı ibn başşāldan (8) şa'irün saḳy üzre zirā'atı vaḳtında menḳūldür ki eger zer'-i şa'irden murād devābba (9) ḡaşıl olsun için ise evvel-i māyede zer' olunup ve yūniyū ve yūliyūda ḡaşād (10) oluna ve veche mezkūr için zer'-i şa'irde şıfat-ı 'amel budur ki arz-ı semīne anuḡ için (11) ta'mir oluna ve ḡavzlar ḳaṡ' oluna ve her ḡavz andan bir ḳuffe zibl ile taṡyīb olunup (12) ve mā' ile saḳy oluna serā' ki ṡayyib oldı anda şa'ir zer' olunup ve mesāḡı ile (13) taḡrīk olunup ve saḳysuz terk oluna ḡattā nābit olup bir barmaḳ ḳadar ola (14) andan şonra her cum'ada iki kerre saḳy eyleye ve şayfda ḡaşād ede inşā'allāhu (15) te'ālā ve felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳūldür ki eger şa'ir arz-ı māliḡede senetün (16) ba'de senetin devām üzre zer' olunsa mülūḥat arzı aḡz edüp iḡrāc (17) eder ve kezālik merre ve 'araḳaya fi'l olunur ve dēdi ammā şa'ir ve ḡummuşun (18) iflāḡı arz-ı desmede az olur ve dēdi ki arz-ı desmeyi ḡubūb-ı mezkūrenün (19) zer' olunduḡı arāzīnün efdali budur dēyü taḳdīm ētdünüz ḡubūb-ı merḳūme (20) ḡayr-ı arzda necābet ve felāḡ bulmaduḡı

degüldür bil ki az olur hın̄ta ve şa^cīr ve ürz (21) ve zurre ve cāvers ve duḥn arz-ı müfriṭü'l-fesād olandan mā-^cadā cemi^c arāzīde (22) felāḥ bulur ve dēdi şol kimesne ki cemi^c ḥubūb-ı muḳtātenüñ ıtlāk üzre (23) cevdetin irāde éder irāḥat ve felāḥatı ceyyid olan arzda zirā^cat eylesün –beyān necābet ve felāḥ bulmaduğı-

[21a]

(1) aḳalli bir senedür ve arzıñ irāḥesi için kerrātında ve üzerine tekrīr-i ^camele vaşf-ı (2) arzinde vaşf étdüğüümüz üzre ^cināyet-i ceyyide ile oluna faşl dađı (3) felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳüldür ki ve az olur külā dērler bābil ıqlīminde bir şa^cīr (4) zer^c olunur dađı şa^cīr-i kışr dēnilür illā ol şüret-i hın̄tadadır ve cisminde taḥalḥul (5) vardur şa^cīr taḥalḥulı gibi ve sünbülü her nesnede şa^cīr sünbülü gibidür lākin şa^cīr bürüdete (6) ḥabb-ı mezkürdan emyeldür ve ğayr-ı felāḥa-i nabaṭiyyeden dađı menḳüldür ki buña ba^czı nās (7) şa^cīr-i rümī dēyü tesmiye étdiler ve bāb-ı sāmīn ^caşerde ḳavl-i būniyūs ve ğayruhu (8) taḳaddüm étdi ki şa^cīr arz-ı mutavassıṭatü'l-ḥālde ki raḳīḳa ile şaḥīne mā-beyninde (9) olur anda āḥir-i ḳavle varınca sen anı te^cemmül eyle faşl dađı (10) felāḥa-i nabaṭiyyede eyzān meşṭürdur ki şa^cīr ve sāyir ḥubūb-ı muḳtāte ḥaşīb olup (11) rey^cinde ziyāde olmađa sebep olanlardan birisi budur ki dēdi ki ḳurūn-ı eyā^cil (12) ya^cnī dađ keçileri ve ḳurūn-ı baḳar u ğanem ve ^cacī iri ege ile egeleyüp ve hāvanda boradasın (13) tedḳīḳ olunup ve ^cinde^c z-zirā^ca ḥubūb-ı muḳtāte ile ḥalṭ éitse idüñüz zer^ci (14) ni^cmetlü ve vāfir olup ve rey^ci ziyāde olur ve eger ḳurūn-ı iyyeli ḥubūb-ı muḳtāte ile (15) daḳḳ édüp ve ma^can arzı ibzār éitse göz aydı laḳṭ-ı ḥubūba ṭālib olan hevāmm (16) ol arzdan maṭrūd olur faşl ammā zirā^cat-ı ḥuşāḳī olsa (17) işḳāliyye muḳmaḥadur kitāb-ı felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳüldür ki dēnildi bu ḥabb ıqlīm-i bābilde (18) zirā^cat olunanlardandır bu ol ḥabbdur ki yūnāniyūn buña ḥayderūs dēyü tesmiye (19) étmışlerdür ve bu külāya müşābihdür illā bu andan ekberdür ve levni levn-i külā

gibidür (20) iki habbı bir yerde ferd ve hatin olur calinos dedi ki hayderus sa'ir-i ruminidur (21) dahi dedi hayderus sa'irden giza cihetinden ekserdur ve hıntadan giza cihetinden (22) akalldur tayyibu'l-mat'am ve mi'deye ceyyiddur ve ba'zi kimesneler hayderus ishkaliyyeden (23) bir kısım zu'm etdiler ve calinosun kitab-ı agziyesinde mesturdur ki hayderus

[21b]

(1) ma-beynu'l-hinta ve's-sa'ir bir habbedur bu habb bir ta'amdur ki giza-yı kavı ile giza verur tariki (2) budur ki habb-ı mezbur ma' ile tabh olunduktan sonra ahz olunup ve daqq olunup (3) ve 'asr oluna ve 'usaresinden ma' ve milh ile ta'am olunup tabh oluna gayet istiva (4) ve idrak ile mustevi ola ve üzerine ma'-ı kesir sabb olunup ve tabh-ı kesir ile (5) tabh olunup ve şibitden bir kashab ile tahrik olunmak gerekdir ki ta tabhi (6) mustahkem ola zira eger ma'-ı kalil olsa shain olur ve zann olunur ki mustevi (7) olmisdur ve'l-hal gayet nazca yetismisdir pes eger mustevi olsa üzerine (8) yene milh ilka oluna ve ammā zeyt sen eger evvel-i emrde ilka etse edün zarar (9) vermez ve gayr-ı naba'iyyeden menkuldur ki habb-ı mezkurun gılaf-ı a'lası (10) takşir oluna ve habbi tahn oluna ve 'acin oluna hubzı eyü olur (11) ve şifat-ı takşiri budur ki gılaf-ı a'lası münbell olacak miqdarı mādde inka' (12) olunup andan sonra iki yed ma-beyninde hakk oluna şuda iken ola hattā habbi (13) gılaf-ı merkūmdan huruc ede ve habb mā'nuñ dibine batırıla kısr-ı a'lası (14) mā üzerine mürtefi' olur üzerinden alınup remy oluna ve bundan sonra habb-ı (15) maşşur alınup tecfif olunup ve tahn olunup ve tenciz oluna ve takşirinde şifat-ı (16) uhrā budur ki el degirmeniniñ hācer-i a'lası ahz olunup ve kerihden ki ol (17) kuşur-ı şizadur degirmenün hācer-i esfeli şifatında 'amel olunup ve hācer-i a'lası mezbur (18) bunun üzerine bindirilüp ve anda ishkaliyye tahn oluna ve andan sonra kısr-ı a'lasından (19) ayrılır andan sonra ol habb-ı maşşur alınup

taħn olunup tenciz oluna inṣā'allāhu (20) te'ālā -ḥabb-ı işkālīyyenün keylinden ba'de't-taḳ[sīm] sülüs miḳdārı gider ṣahh.- daḥı felāḥa-i nabaṭīyyede mestürdür ki zer'-i ḥuṣākī evvel-i novnīrden (21) āḥir varınca olur ve abrilde maḥşud olur cemī' ḥubūbdan evvel devşürilür (22) ve taħn olunup ve daḳıḳından ylenmege kābil ḥubz ihtibāz olunur ve arzinden ḥamrā'-ı (23) 'ilkeye ve şulbeye ki taḥalḥuldan ba'idedür muvāfaḳat eder ve zibl-i nās ile tezbile

[22a]

(1) ve zibl-i nās zibl-i ḥamir ve evrāk ba'zı şecerle ki zıkr-i bāb-ı ezbalde taḳdīm etmişüzdür (2) ta'fīn oluna ve ḥubzı ḳalīlü'l-ğızādur ve baṭını 'aḳl eder ve ḥubz-ı mezburuḡ ākiline (3) ḥubz-ı erzün ākiline 'arız olan şey' 'arız olmaz ḥubz-ı erzün leṭāfet ve ḥaseninden (4) ötrü faşl ve ammā zirā'at-i ṭirmākī felāḥa-i nabaṭīyyede dedi ki (5) bu bir ḥabbdur ki vaḳt-i zer'-i ḥıntada zer' olunur illā eved-i zer'ı nışf-ı (6) yenbırda ve evvel-i febrırde olur ve bu ḥuṣākīye müşābihdür ve envā'-ı arzinden (7) ḥaceriyye-i şulbeye muvāfaḳat eder ve 'aṭaşa keşiren şabr eder ve nedveyi ve ruṭubeyi (8) sevmez ve saḳyında mübālaḡa olunmaya ki za'if olur veyā müte'affin olur ve eger 'aṭaşān (9) olsa nāmī olur ve zer'inde ḳavī olur mesel zer'ü'ş-şa'ir ve sāyirü'l-ḥubūb (10) ve ḳışrı ile zer' olunmaya ve türāb-ı keşir ile örtile ve zer'-i şa'ir vaḳtında zer' olunur (11) ve 'aḳab-i zer'de saḳy oluna şurbe-i revıyye ile mādan andan şonra yegirmi gün terk (12) oluna veyā ekşer andan şonra şerbet-i ḥafife ile saḳy oluna ve bir müddet yene terk (13) eyleye andan şonra bir saḳy-ı ḥafif ile yene saḳy oluna ve evvel-i yulye ve yulyeden ba'zı (14) eyyāmuḡ muḍıyyisinden şonra ḥaşād oluna ve az olur bundan ekl olunur ḥubz olunur (15) ve lāyıḳ budur ki 'acinine elbette milḥ ilḳā olunmaya zīrā milḥ ifsād eder ve daḳıḳı (16) cidden keşirü'n-nuḥāledür ve ḥubzı 'asirü'l-inhiżāmdur mi'dede ṭavīlü'l-mekşdür ve eger (17) mi'deden münḥadır olsa seri'an nāfiz olur ve

başını telyîn eder **faşl** (18) ve ğayr-ı felāha-i nabaṭiyyeden menkūldür ki dēnildi zirri‘a için taḥvīl-i bezr bir mevzi‘den (19) mevzi‘-i āhire rey‘ için eyüdüdür ve iksār eder ve cebelde vāki‘ olan bezr lāyık (20) budur ki ‘ām-ı kâbilde arz-ı sehlede zirā‘at oluna ve zıddında necīb ve şālih olur (21) ve evlā budur ki bezr mevzi‘-i mehzūlden mevzi‘-i şālih-i semīne taḥvīl oluna ve semīnden (22) mehzūle taḥvīl olunmaya ve dēdügümüz eşcārda evlā ve evkeddür **faşl** ve ammā kadr-i bezr (23) ve arz ki anda mebzūr olsa gerekdür ḥāline göre i‘tibārı kitāb-ı ibn ḥaccācdan

[22b]

(1) menkūldür ki ḍurūb-ı a‘şābı inbāt ‘ādetinden olan arz-ı ṭayyibeye lāyık budur ki (2) büzürdan iksār oluna arz-ı hezīle bunun ḥilāfidur –arz-ı hezīle arık yer dēmekdür arz-ı desme bunun zıddıdır- ve ‘illeti budur ki arz inbāt-ı (3) nebātdan fāriğ olup bezr ile meşğūl olur bezr eger iksār olunmasa ‘uşb (4) ğālib olup zer‘e zarar eder zīrā nebāt ğızā-yı arzı aḥz edüp arzı (5) keşiren kuvvetini izhāb eder pes bize lāyık budur ki cehdimüzle sa‘y edüp arzı (6) zer‘ için maḥzūr-ı mezbürdan ḥallaş edevüz tā zer‘den ğayrısı arzdan müte‘azzī (7) olmaya fe-emmā arz-ı hezīlede lāyık budur ki bezr taḥlīl oluna zīrā arz-ı hezīlede ğızā (8) kālīldür ve arz-ı hezīlede bezr kālīl olmak aḥrādur ki mütevellid ve nāmī olur ve (9) arz-ı merkūme için eger bezr iksār olursa terbiyesinden ‘ācize olur ve az olur (10) arz-ı ṭayyibe ki ‘uşbı killet üzre inbāt eder yene bu maḥūle arza daḥı lāyık budur ki (11) bezrden taḥlīl oluna zīrā büzürdan aḥā idā‘ olunan egerçi kālīl ise de (12) nebātı keşret üzre mütevellid olur ve nāmī olup ve teferru‘ müfriṭ ile müteferri‘ olur (13) ve mesmū‘muz oldı ki bu maḥūle arz-ı bilād-ı mışrıyyede olup ehl-i bilād bezri zirā‘at (14) katında taḥlīl edüp anda rey‘ ve nezli keşir olurmuş kitāb-ı mezkūruḡ (15) ğayrıdan daḥı menkūldür ki ḳoṭōs dēdi ki sene te‘ehḥūr etse (16) kadr-i bezrde ziyāde eyle zīrā eger sene müte‘ahḥire olsa ḥaḳīḳaten

bezrde ba'zı (17) fesād 'arız olur pes bezrde izdiyād olıcağ ba'zı fāsıd olsa ba'zı bākī (18) kalur dağı dēnildi ki āhir evān-ı zirā'atda dağı bezrden iksār oluna 'illeti (19) sebğ etmişdür **faşl** dağı dēnildi ki bezrden kadr-i mu'tedil budur ki insān elin bezr-i (20) hars ile örtülmedin arz-ı mezrū'a üzre baş eyleyüp eger yeri buğdaydan sekiz habbe (21) veyā yedi habbeye vāki' olsa ve ba'zı tokuz demiş ve şa'irden tokuz veyā on habbe üzre ve (22) bākılādan dört habbe üzre ba'zı beş demiş ve ba'zı altı ve ba'zı yedi demiş (23) ve türmüşden kezālik ve hummuşdan türmüş gibi vāki' olsa bu mezkūr olan

[23a]

(1) zirā'atda kadr-i mu'tedildür bunun üzre ziyāde olan lefifdür -lefif türkide sık demekdür- ve bundan nākış olsa (2) hafifdür ibn başşāl ve mihrārīs dēdiler ki zirri'a-i fuvve üç habbe üzre ola (3) **fuvve** kıvıl boyadur muşannif rah. dēdi ki bezrden arzın mütehammil olduğı (4) kadrün teħakkukı arzı tecribeye veyā ehl-i ma'rife ve tecribeden su'ale münhaşır ve mutaşavverdür (5) bu dēdügümüz bir kâ'idedür ki münkesir ve hāyib olmaz ve bundan ğayrısı takrīb gibidür (6) ve ba'zılar dēdi ki arz-ı tayyibede kadr-i zirri'ada tavassuť oluna zirā arz-ı merkūmede (7) zer' mütevellih olur huşušen arz-ı mezbūre mezbūlede ola ve zirā'at-ı mezkūrta (8) tebkir zer' mütevālid olan eşhürde olur ve ol eşhür-i novnir ve decenbirdur ve kadr-i (9) zirri'ada taklil oluna ve şol cibālda şa'ra' hark olunup yene ol senede (10) anda zer' olunur aña berensāt dēnilür anda kadr-i bezrden çok taklil oluna (11) şa'ra' eşcār-ı keşiredür muhaşşal-ı kelām budur ki tevālud-i zer' mercuvv olan 'uşb muzāyağa (12) vėrmeyen yerde huşuşı bekirde ola kadr-i zirri'adan taklil oluna ve hilāf-ı mezkūrda (13) ya'ni zer' mütevālid olmayan eşhürde ki yenbir ve mā-ba'didür dağı a'sābı çok inbāt (14) eden arzda cezāyir ve mişlhā gibi dağı a'vām keşretü'l-emfārda ve keşretü't-ıayrda (15) dağı arz-ı bāridede ve bi'l-cümle zirri'a muzāyağa 'uşbdan havf olunan yerde (16)

huşuşen ma‘a-ṭayyibü’l-arz ve’t-te’ḥîr fî vaḳtû’z-zirā‘a ḳadr-i bezrde ziyāde (17) oluna ve ba‘zî dēdi ki miḳdār-ı zirrî‘a cezāyırde vāḳi‘ olan ḳalîbde daḥî (18) çok ‘uşb inbāt eden arz-ı raṭbede iḳsār oluna ve arz-ı bevr mezbellede (19) ve arz-ı huṭāmda miḳdār-ı zirrî‘a taḳlîl oluna eger bu ikisinde zer‘-i zirā‘at (20) olunsa ız‘āf eder ve arzda nābit olan ‘uşb ve ŝevkden zer‘i (21) tenḳiyeden ḡaflet etmekye zîrā zer‘üñ ‘uşbdan pāk olması sünbüle-i zer‘i (22) tesmîn ve ḥattā mümtelî eder felāḥa-i nabaṭiyyede dēdi ki ḥınta sebele ibtidā êdüğünde (23) mā-beyninde nābit olan ḥaŝiŝ laḳṭ ve aḥz olunup ve cem‘ olunup ḥāric-i merāḥe

[23b]

(1) remy oluna zîrā bu ‘amelüñ menfa‘atı zer‘e ‘azîmedür zîrā ḥınta ve ŝa‘îr mā-beynde nābit olan (2) ḥaŝiŝden taḥliye olunsa nebātlarına aḳvā ve ḥabblarını esmen kılur ve kitāb-ı ibn ḥaccācda (3) bünüyūs dēdi ki lāyık budur ki ḥaŝiŝ zer‘den ḳal‘ oluna huşuŝen ki ŝol vaḳtda (4) ki sebel etmekye ḳarîb ola zîrā ḳal‘-ı ḥaŝiŝde menfa‘at-ı ‘azîme vardur zîrā zer‘-i mezkûruñ (5) ḥabbı naḳî olur ve kezālik arz-ı ḡayr-ı mā-yübzer fîḥānuñ terbiyesiyle meŝğüle olmasa zer‘ (6) ni‘metlü ve vāfir olur zîrā mevrū‘a arzdan çok ḡızā vāŝıl olur faşl (7) nubelā’-ı ḥarrāŝinden ba‘zî mücerribîn ḳadr-i büzürda yene dēdiler ki cihet-i işbîliyyede (8) ‘âdet-i cāriyye budur ki ‘umüm üzre cemî‘ arzinde ḳamḥdan sülüş-i ḳadeḥden (9) iki sülüşe varınca merci‘de ibzār olunur ve fûldan ḳadeḥden bir miḳdār ziyāde (10) ve ḥummuŝdan iki sülüş-i ḳadeḥ mişillü ve türmüsdan nişf-ı ḳadeḥ mişillü ve zirrî‘a-ı kettāndan (11) iki ḳadeḥ mişillü ve cülbāndan sülüş-i ḳadeḥden rub‘-ı ḳadeḥe varınca ve kersinnden (12) rub‘-ı ḳadeḥden azcık ḳalîl ola ve cihet-i işbîliyyede ḥarrāŝinden (13) ba‘zî mücerribîn dēdiler kersinne eger ḥıffet üzre ibzār olunsa ni‘metlü olur ve aŝdāḳı (14) ḳalîl olur ve eger lefîf zer‘ olunsa ḥabbı kebîr olur ve zurrenden nişf-ı (15) müddden rub‘-ı müdde varınca zer‘ oluna ve bencden

şülüş-i müddden rub^c-1 müdde varınca (16) ve duḥndan daḥı eyle ola dēnildi ki duḥndan merci^cde şülüş-i müddden (17) nişf-1 müdde varınca zer^c oluna eger duḥndan bezr-i ḥafīf arz-1 ṭayyibe-i raṭbe-i (18) ma^cmūreye muvāfaḳat étse laṭīf ve lezīz olup ve mūna^cam olur ve mülteff olup (19) ve a^clāsı aḳşerini örtüp ve ḳaşīr olanuḡ ḥabbı mūmtelī olmaz ve kemāle yētişmez ve şol (20) duḥndan merci^cde nişf-1 müdd yā nişf-1 müdd mişillü zer^c olunsa nebātı ṭulda (21) berāber olup ba^czı ba^czısını örtmez ve ḥabbı kemāle yētişür ve bēzden zirri^ca aḡzı (22) ḳınnab için müdd-i vāḥid veyā az ḳalīl ola ve ḥınṭa bir ḳadeḥden şülüşi ḳadeḥe varınca (23) aḡz olunur ve sültden cebelde bir müddden sehilde rub^c-1 müdde varınca aḡz olunur

[24a]

(1) ve cūlcūlāndan ki simsimdür müdd-i vāḥidüḡ rub^cı mişillüdür ve zirri^ca-ı ḳıssā ve bıṭṭīḥden (2) şülüş-i müddden rub^c-1 müdde varıncadır ve ḳuṭnuḡ vezn eyle zirri^casından şülüşi rub^cdan (3) bir miḳdār ziyādedecdür bu mezkūrāta müşābih olanlarıḡ zirri^caları aḡzında ki (4) bu maḳāmda zıkr olunmamışlardır mezkūr olanlara ḳıyās oluna ve bu mezkūr olan (5) taḫḳīkī degüldür taḳrībīdür aḡa göre mülāḥaza ve iz^cān oluna bāb-1 (6) ‘iṣrīn mezkūr olacaḳ ḥubūbuḡ saḳyī ve ba^clī zirā^catında şıfat-1 ‘amel ve iflāḥında (7) vāḳi^c olanuḡ ḳavl-i beyānındadır ḥubūb-1 mezkūre erüzz ve zurre ve duḥn ve ‘ades (8) ve cūlbān ve māş ki eşnāf-ı cūlbāndandır ve lūbiyā ve cūlcūlāndur ve’l-ḥāl ḥubūb-1 (9) mezkūre ve ḳamḥ ve şa^cīrūḡ ve mesfūrīn ile zıkrı teslīf olunanuḡ ḳavl-i icmāl üzre (10) taḳaddüm étmişdür ḳamḥ ve şa^cīrūḡ zirā^catları beldemüzde ba^clī olmaḡa ‘adet-i cārī (11) oldu ve eger ḳamḥ ve şa^cīr saḳy üzre zer^c olunsa ve mā-beyn-i ḥubūb tevsi^c (12) olunup ve saḳy ile mūte’āhid olsa ve tenḳıye ve taḳayyüd olunsa ni^camı ceyyid (13) olup ve bereketi keşīr olur ve ḳamḥ ve şa^cīrden her birisi ḥubbātta vāḳi^c olan (14) aḥvāzda ve sevākī üzerinde daḥı evdiyede vāḳi^c sevākī

ve ‘uyūn ile saqy olunan (15) mezārī‘de zer^c olunur ve ammā bundan evvel mezkūr olan ḥubūb saqyen ve ba‘len (16) zer^c olunur ġayr-ı erüzz ki ev ġāliben saqy üzre meZRū^c olur ve kersinne – kersinne burçağdur- ekşer (17) ba‘lī meZRū^c olur saqy ile olmaz ve zirā‘at-i ḥubūb-ı mezkūrede ve eyzān (18) iflāhında şıfat-ı ‘amel ve ḥubūbdan her nev^c için arzīnden kankı şālih olur (19) ve ‘amel ve saqy ve tezbīlden kankı şālih olur ve vaqt-i zirā‘atı ve sāyir tezbīri (20) fuşūl-ı ātiyede ‘alā vechü’l-isti‘āb gelür inşā’llāh ve billāhi’t-tevfīk (21) ve mezkūrātun ba‘lī zirā‘atlarında kavlı taqaddüm etdi faşl ammā erzūn –birinc- (22) saqy üzre zirā‘atında şıfat-ı ‘amel ebu’l-ḥayr dēdi ki erüzz hıntadan bir kısmdur (23) zū-ġılāfdur ve ḥabbı şedīdü’l-beyāz dur ve besātīnde ve eyzān fedādīnde

[24b]

(1) saqy üzre zer^c olunur ve dēnildi ki kī‘ān-ı raḥbede ba‘lī zer^c olunur ve ba‘zı (2) dēdi ki erüzz ba‘lī ile necīb olmaz ve erüzz arz-ı cezbe ve remliyye muvāfaqat eder (3) zīrā arz-ı tayyibede in‘ām ile ḥimlden meşğūl olur bu eclden zirā‘atı ile tebkīr (4) olunur ibn başşāl dēdi erüzze arz-ı maḥsūme ki anda ruṭūbet yokdur muvāfaqat (5) eder daḥı felāḥa-i nabaṭiyyede meşūrdur ki erüzze envā‘-ı arzīnden arz-ı desme ve ‘amiḳa (6) ve lezice ki anda nezz –nezz şu sızındısıdur- yesīr olup arz-ı merḳūme nizz-i mezbūre mütelezzizce ola muvāfaqat eder (7) ve ekşer-i arzīnde felāḥ bulur ebu’l-ḥayr dēdi ki vaqt-i zer^c-i erüzz müsemmaḥ olduğı (8) ḥālde şehir-i febrīr ve mārıda olur ve ibn başşāl dēdi ki yenbırda zer^c olunup (9) mārıda naql oluna ve ba‘zı dēdi ki şitenbırda zer^c oluna daḥı mārıda naql olacak (10) zer^c oluna ve ibn başşālun kaşd ve beyān ile müsemma olan kitābından menkūldür ki erüzz (11) şehir-i mārıda -meşārıḳ-ı mükennede şahḥ.- tesmīḥden şonra zibil-i müdek-i maḥdūm –vedek desemdür- ile mezbūrla olan arz-ı tayyibede (12) zer^c oluna ve şehir-i māyede naql oluna ebu’l-ḥayr

dédi ki şıfat-ı tesmīh-i zirrī^ʿa-ı erüzz zirā^ʿatdan (13) birkaç gün evvel ahz olunup ve kışrı ile āyine-i fahhār-ı cedīdede vaz^ʿ oluna (14) ve mā^ʿ-ı ʿazb ile tegayyür olunup ve bir gün bir gēce terk oluna ibn başşāl dedı ki (15) iki gün ve iki gēce terk oluna ebu'l-hayr ile ibn başşāl dediler ki andan sonra (16) ol mā^ʿ dökilüp ve erüzz āyine-i merkūmede terk olunup ve āyinenüñ femi (17) hırka-i şifika -şifika sık demekdür- ile örtilüp anuñla tağmīm oluna ve āyine gündüzün güneşde konilup (18) ve gēce ile zibl-i suhnda tedfīn oluna ve ertesi yēne şemsde konilup ve gēce zibl içinde (19) defn oluna ʿamel-i mezkūr anuñ üzerine tekrır oluna müsemmañ oluncaya dek eger zibl-i suhñ (20) ma^ʿdüm olsa ol āyine meṭābīh-i diffiyyede veyā mevzi^ʿ-i diffide vaz^ʿ ve himl (21) oluna ibn başşāl dedı ki āyine nār-ı fātireye qarīb yere taqrīb olunsa (22) bir haşiyet ile ki hevā-yı difi^ʿ-i luṭf u i^ʿtidāl ile ol āyineye vāşıl ola mezkūrān ebu'l-hayr ve ibn başşāl dediler (23) ki āyinede teshīn ki zāhir ola kurb-ı hītānda vāki^ʿ meşārık-ı mükenneye kaşd oluna

[25a]

(1) ve maşātib-ı kar^ʿ ve ğayruhāda mezkūr olduğı üzre meşārık-ı mükennede kurb-ı hāyıtıda (2) ahvāz olunup ve tül ve ʿarzi şadr-ı kitābda mezkūr olan miqdārı ola veyā keşret-i (3) zirrī^ʿa ve kılletine göre ola ve ol ahvāzdan her havz zibl-i kadīm-i ṭayyibden bir himl miqdārı ile (4) taṭyīb olunup ve tefrīk ve havzuñ vechinde olan türāb ile hālṭ olunup ve zirrī^ʿa-ı (5) merkūme anda -mārsda- zer^ʿ oluna mişl-i zirā^ʿatu'l-kamh ve'ş-şar^ʿir ve türāba rıfık ile hālṭ edüp (6) ve ol hinde eyzān rıfık ile saḳy eyleye andan sonra her cum^ʿada iki kerre saḳy oluna (7) tā nābit olup nebātı mu^ʿtedil olunca andan sonra ʿuşbı eger var-ısa tenkıye oluna (8) nebātı ki mütemekkin olduğda menācil-i zer^ʿe – menācil küçük bıçaklardur- müşābih menākış - menākış oraḳdur- ile naḳş ve istihrāc olunup (9) ve baḳlımı ahvāza eger müstahaḳ oldıyısa mārsda ve şehri-

māyede eyzān naql oluna (10) ve tariḫ-ı naql budur ki baql olan havz ‘aṣīden saqy oluna ve ertesi qabl-i tulu‘uṣ-ṣems (11) baqlı qal‘ olunup ve bir kuffe içine konulup ve örtilüp ve hevādan şıyānet olunup (12) ol günün ‘aṣıyyesinde zibl-i qadīm-i tayyib ile muṭayyeb olmuṣ ve qable’z-zālik mā’ ile (13) müberride olmuṣ aḥvāz-ı ma‘mūrede şaf şaf ğars oluna ve baqlıdan eger za‘īf ise (14) üç daql ziyāde baqlāt mevzi‘-i vāhidde vāki‘-i ḥafīrede ‘alā qadrihā vaż‘ oluna (15) ve beyn-i baqlatin ve uḥrā tūlen ve ‘arzan qadr-i şibr ola ve ḥīn-i ğarāsetinde bilā-te’ehḥürin (16) mā’ ile saqy oluna ve felāḥa-i nabaṭıyyede daqlı bunun gibidür andan şonra saqy (17) üzerine tekrır oluna tā arza ta‘alluḫ edüp nebātı mütemekkin olunca bu taqḍırce keşīren (18) mütevellid olur ibn başşāl dēdi ki saqy andan qaṭ‘ olunup ve terk oluna (19) tā serāsı tayyib ola ve tenkīṣ olunup terk oluna ḥattā ‘aṭaşān olunca ve ‘alāmet-i (20) ‘aṭaşı budur ki üzerinde sevāda şebīh izlām zuhūr eder andan şonra saqy oluna (21) ve her cum‘ada iki kerre saqy ile te‘āhüd oluna tā āġuṣta dek –beyān: –tā āġuṣta dek āb ayıdur- ve andan şonra mā andan (22) qaṭ‘ oluna ḥattā ‘alāmet-i mezkūre ile ihtiyācı zāhir olunca saqy olunmaya ‘alāmet-i merķūme ki (23) zāhir olur bir kerre daqlı faqaṭ saqy oluna zīrā bundan ekser isķā’ olunsa nebātı

[25b]

(1) mun‘am olup fāyidesi mü’teahḥir olur ibn başşāl yēne dēdi ki eger naql etmemek isteseḡ (2) menķül yēne efdal olduġından ötrü zer‘ olunduġı mevzi‘de terk oluna ve nedvesini (3) evvelen tecfīf eyle andan şonra kendüden nebāt ve zuhūr-ı za‘īfinden şonra taḥfīf eyle (4) ḥattā aṣl-ı vāhidün āḥir ile mā-beyni tūl ve ‘arzda qadr-i şibr ola ebu’l-ḥayr dēdi (5) on havza ḥabbından üç rıṭl zer‘ oluna ve naql olunmayup belki ibķā olunmaḡ maķşūd (6) olsa ḥabbından on havza sekiz ūḡıyye zer‘ oluna ve kāmil ve mümteḫ ve müstaḥaḡḡ (7) olsa şehr-i şitenbırda ḥaşād oluna ebu’l-ḥayr dēdi ki senābili

kurıldılup ʿidde (8) veyā mizvedde ve şibinde vaẓʿ oluna ve büyük tokmaqlar ve şibhi ile üzerine (9) darb oluna tā ḥabbı bi-ecmaʿihā münteşir olup ve ḥānesinden müteḥalliş ola andan şonra (10) ğırbāl olunup ve mezāvidde üzerine yene mezkūr olduĝı üzre darb-ı iʿāde (11) oluna ḥattā ğılāfindan müteḥalliş olunca andan şonra ğırbāl oluna ve evānī-i faḥḥār-ı cedīdede (12) ḥazn oluna ve şol ki zirāʿat için refʿ olunur ḥabbı ğılāfinda terk oluna (13) ibn başşāl dēdi ki ol mezāvidde milḥ vaẓʿ oluna ki taḫşīri ziyāde sürʿat (14) üzre olur ve ğayrı dēdi ki ve ḥaşādın dıkk olanı isbār olunsa (15) müʿellif raḥimehuʿllāh dēdi ki erzün ḥubūb-ı şahīḥasın muḫaşşere-i sālīme-i ğayr-ı muḫşeme olduĝı (16) ḥālde ve eyzān ğayr-ı muḫaşşeresin bilā-tesmīḥ şeref-i şemsde zerʿ étdüm ve baḫlasını (17) naql édüp ehdāfda ve sevākī üzerine ğars étdüm necābet-i ceyyide ile necīb (18) oldu ve zirāʿatını nece kerre tekrīr étdüm veʿl-ḥāl keşīren mütevellid oldu ve baʿzı (19) kışa yētişdi fāsīd oldu benüm rāyım budur ki tenkīl için decenbırda zerʿ oluna (20) ve az olur şālīḥ olur eger decenbırdan evvel olsa emṭār aña yētişmez ve bāb-ı (21) şāmin ʿaşerde taḫaddüm étmışdür ki erzün ecvedi saḫy üzre olandur ve az olur (22) ğayr-ı saḫy üzre kıʿān-ı raḫbede arzün iʿtimārında mübālaĝadan şonra zerʿ (23) olunur ve nīsānda zerʿ olunur ve bundan ğayrı anda vāḫiʿ olan kelāmda sen teʿemmül eyle

[26a]

(1) ve felāḥa-i nabaṭiyyede meşṭürdur ki erüzz zerʿ ile zerʿ olunur andan şonra taḫvīl olunur (2) ve ğars ile ğars olunur ve zerʿi iki vech üzerinedür vech-i evvel budur ki muḫaşşer olmayan (3) ḥabb zāriʿ zerʿ édecegi yerün tūrābı ile ḥalt oluna ve māʿ ile ışlana ve evvel-i (4) maḫlūṭdan heyʿet-i kebāb gibi ʿamel oluna ve anuḫ için arzda maḫābir-i muḫaddara-ı (5) ğayr-ı müsteviyye ḥafr oluna ve mecārī gibi ebvāb-ı ʿamel oluna ve maḫābir-i mezkūreden (6) her ḥufreye bir kebbe –kebbe iblik yumaĝıdur-

vaż^ç oluna ve tayr nazarından mahfī olacaq miqdārı türāb ile (7) örtile ve bir gün terk oluna eger ‘amel-i mezkūr ol leyde -olsa şahh.- ol gece terk oluna (8) eved budur ki bu ‘amel mağib-i şemsde olup ertesi mā’ ile saqy oluna vech-i s̄ānī (9) budur ki arz anuñ için emşār emşār kaṭ^ç oluna ve mā’ idhāl oluna ve serha (10) miqdārı anda mā ikāmet oluna andan şonra üzerine habb neşr oluna arz (11) ki mā’-ı mezbūrī şürb eder erüzze türāb-ı daķıķı el ile neşr edüp örtile (12) hattā birkaç sā‘at geçüp ol türāb ile ki örtülmüştür müteneddī ola andan (13) şonra mā’ ol müşārāt üzre kıyām-ı dāyim-i muṭṭaşıl ile ikāmet oluna zīrā (14) habbe-i merķūme ebdā ācāmda nābit olur ve mā devām üzre kıyām olmak vācibdür (15) ve erüzz mā’ ile reyy olmaz ve mādan aşlen reyy olunmaz ma‘nāsı budur ki münbitinde (16) vāķi^ç olan aşlından ebeden mā’ müfarekat etmez ve olunduğın sürmez demekdür (17) ve kezālik hafāyirde hey’et-i kebāb ile mezrū^ç olan lāyık budur ki şu ile (18) muğammer ve dāyimā şu ile imdād oluna ve mezkūr olan vech-i merķūm üzre olmağa hafāyir (19) kebāb-ı mezbūrenüñ miqdārından evsa^ç olmak gerekdür ve kezālik şol türābdan (20) ki anuñla tağṭiye olunmuşdur ve hafāyir-i mezkūre için bir yer ola ki mā andan dāhil (21) ola ve bir yer daķı ola ki mā’ andan hürüc ede ve mā erüzz-i mezrū^ç üzre kıyām ola (22) ve mā yedi gün turup eyyām-ı mezkūrenüñ ba‘zısından –kerre şahh.- ihrāc olunup bu yene āḫir mā (23) idhāl oluna tā haşād olunınca bu ‘amel tekrīr oluna ve şol ki neşr ile mā üzerine

[26b]

(1) zer^ç olunur ol taḥvīl olunup ve mevzi^ç-i āḫirde ğars olunur ve yerinde nāmī olunca (2) terk olunur ve ol ki taḥvīl olunur rey^çi keşīr olur ve müddet-i keşīrede qavī (3) olur ammā taḥvīl olunmayan bunuñ ḫilāfidur ve ol türāb ile ḫalt olunup (4) kippeleriyle zer^ç olunur habb-ı erüzz bir cüzv’ olup ve türāb iki cüzv’ ola ve türāb (5) ṭıyn olunca ta‘cīn olunup andan şonra erüzz ile ta‘cīn oluna ve andan kippeler (6) oluna ve hafāyire

atmār oluna ve hafāyir miqdār-ı kebābdan evsa^c ola mānuḡ (7) üzerinde kıyāmından ötrü bir zirā^c kadar şol vaqt ki nebāt-ı erüzz fāli^c ola (8) andan şonra mā andan iḡrāc oluna andan şonra nebāt-ı erüzz ba^czı ba^czıdan (9) ayrılup ve ol arzda ġars oluna ki mā anda bir gün veyā bir günden aqall kıyım (10) olmiş ola andan şonra aḡa mā³ cüzv³i daḡı idḡāl oluna evvelkiden ġayrı (11) andan şonra ġarsı muḡkem olur ve üzerine mā idḡālen ve iḡrācen bāliḡ olunca (12) tekrār oluna ve dēnildi ki mā³ üzerinde yēdi gün kıyım ola ve şevāb budur ki mā³ (13) ile ḡisse zāhir olur taḡayyür bādī olunca ikāmet olunmaḡ gerekdür andan şonra iḡrāc (14) olunup yērine āḡiri idḡāl oluna ve az olur bir senede iki kerre (15) zirā^cat olunur şayfda zirā^cat olunan şiteviden ecved olur ve şitevi (16) olanuḡ ecved i evvel-i yenbirda zer^c olunandur ve şayfīnūḡ ecved i yūlyeden (17) nişf-ı aḡīrden şonra mezzrū^c olandur ve eyyām-ı kalīle te³eḡḡūr ve taḡaddüm ētse zarar vērmez (18) aşlā beynūsād dēdi ki yūnyenūḡ nişfindan zer^c olunur ve eger arz-ı (19) māliḡede zer^c olunsa zarar vērmez ve felāḡ bulur ve arz-ı ^camiḡada ve nezze daḡı (20) anuḡ gibidür ve lāyık budur ki erüzz zirā^cat olunacaḡ arz birkaç gün evvel (21) ki çok olmaya tezbīl oluna ve kezālik ġars olunacaḡ arz daḡı sercīn-i baḡar (22) ile ki türāb-ı saḡīḡ ile maḡlūt ola tezbīl oluna ve def^a-ı ūlādan ekşer tezbīle (23) muḡtāc olmaz ve lāyık budur ki erüzz şecer-i rummān ve tuffāḡ ve kümesrā ve ḡūḡ ve kürüm

[27a]

(1) ve naḡl olan yērde zer^c oluna daḡı ḡabz ve ḡumūzet olan şecere ve nebāta ḡarīb yērde (2) olmaya faşl daḡı felāḡa-i nabaḡiyyede meşūrdur ki erüzz ġarāset (3) olunacaḡ arz ḡable³-l-ġarāse eşyā³-ı leyyine-i bāride-i bi³ḡ-ḡab^c ile muḡalliḡ olan (4) sercīn-i baḡar ile tezbīl oluna ve eşyā³-ı mezzkūre ma^ca³-z-zibli³-l-merḡūm ḡabī^cat-ı erüzze (5) i^ctādāl ve yūbsini tecfīf ēdenlerdür ve eşyā³-ı merḡūme varaḡ-ı bezr-i ḡaḡūnā ve ḡass ve baḡla-ı (6) ḡumeḡā³ ve lisān-ı ḡamel ve varaḡ-ı sebistān ve varaḡ-ı simsim

ve ba'zı 'idānı ve varak-ı kar' (7) ve hıyār ve 'idān ve āğşānı eger ihşā'-ı baķar ile medfūne olduğı hālde ta'fīn (8) oluna tā müsevvid olup müte'affin ve cāff ve saħıķ ola andan sonra arz-ı desmeden (9) türāb-ı nā'im ile halı olunup ve erüzz ġarāset olacak arz anuğla tezbīl (10) olunup ve erüzz zirā'atından birkaç ġün evvel ihşā'-ı baķar ile halı olunup (11) zer' için neşr oluna ve ihşā'-ı baķarda bile ola ve bu 'amel eyzān erüzz için ceyyid (12) ve maħmūd –olur şaħ- anda te'sīrinden ötrü faşl dağı felāħa-i nabaṭiyyede yēne (13) meşūrdur ki erüzz ākiline esmān ve edhān ve şuħūm ve elbān ile mu'tedil olur ve kezālik (14) ġubūbdan ġubzı elbān ile ekl olunup erüzze müşākil olan bunun ġibidür ve erüzze (15) dühn-i simsim muħālaṭa eden ġalāvāt muħteliṭ olur ve cemī'si leben ile ṭabḡ olunur ve anuğla (16) şāliḡ olur ve ġazret-i ādem 'aleyhi's-selām ġubz-ı erüzz 'amelinde buyurdılar ki lāyık budur ki (17) erüzz ṭaħn-ı nā'im ile ṭaħn oluna ve anuđ için mā'-ı ġārr teşġin oluna ve mā'-ı ġārrdan (18) cüz'ün ba'de cüz'in ile ferki ikşār oluna ve 'accānı 'acnı üzerine şabr eyleye ki ġubza aşlaḡ (19) olur ve lā-yüzāl mādan ġalīl ġalīl saġy oluna simmān ki taġaddī zāhir olup şūret-i (20) 'acīn baġlar üzerine dühn-i simsimden bir miġdār şabb oluna andan sonra ġubbāz (21) elini dühne ġarķ edüp tennūr ġalīlü'l-ġarārede -yapışdurilup şaħḡ.- tencīz oluna ve erüzz leben-i ġulv-ı (22) desem ile ṭabḡ olunur erüzze ecved olan leben-i de'ndür ve andan sonra leben-i (23) baķar-ı simānu'l-ebdāndur ve şıfat-ı ṭabḡı budur ki evvelā erüzzi sivā' kāne saħīḡen

[27b]

(1) ev mükessiren ev medķūķan mā ile ṭabḡ oluna ṭabḡ mā'yı tenķiş étdükce mā'-ı suħn ziyāde oluna (2) ġattā nażḡ ve müteherrī ola andan sonra baķıyye-i mā' andan izāle olunup ve üzerine (3) leben rıfķ ile vaz' oluna ve nażc ve müstevī olunca ṭabḡ oluna ve ṭabḡında ba'zı (4) mecūd olanlar evvelen ġabb-ı erüzzi mā'-ı ġārr ile cizā –

yēdi kerre ſu [...] ſaḥḥ.-ğasl édüp ve lebeni ‘aſere (5) emſāl-i erüzz édüp andan ſonra leben ḥalīb-i ḥulv-ı defī ile ſeyʿen fe-ſeyʿen vażʿ (6) édüp ṭabḥ édüp ve taḥrīkin dāyım éderlerimiſ ve ḥuneyn dēdi ki erüzz (7) ğıẓā cihetinden bürrden aḳalldur ve ğıdā yöninden ſāyır ḥubūbdan aſlaḥdur (8) ve cümle-i muſliḥlerinden birisi budur ki māye nuḥāle-i bürr veyā semīd ile bir ğeçe veyā leben-i ḥalībde (9) inkāʿ oluna ve andan ſonra māʾ ve dühn levz-i ḥulv ile ṭabḥ oluna ve ḥubz-ı erüzz (10) ve zurre ve duḥn ve benc ve cāvers ve bākılā ve ‘ades ve kersinneyi iſlāḥ édenlerden (11) baʿzı laḥm-ı semīn veyā semen veyā edhān-ı muğazzıyedür veyā mezkūrāt leben ile tezeyyüd (12) olunup üzerine zeyt ſabb olunup ekl oluna ve mezkūrāt bu zıkr olunan (13) eſyā ile ekl oluna muſlaḥ olur ve eſyāʾ-ı merḳūme cemīʿsine devādur ve daḥı (14) felāḥa-i nabaṭıyyede vardur ki erüzzden ḥall olur ki ḥicāreyi ve vażʿ olunduğı (15) evānıyi falḳ -falḳ yarmaḳdur- éder ifrāt üzre pek olmağın anda menfaʿat yoḳdur ve eyzān (16) erüzzden nebīz olur ki sükr vērür ve ‘aḳlı izḥāb édüp dimāğı tecfīf éder (17) ve eger nebīz kendüden ḥall olsa cidden ḥādd olup ve kendü ile olanı eridüp (18) ḥattā ināʾ bile taḥammül étmez rāzī dēdi ki erüzz ḥall ile ve lā-ṭaʿām muḥallil ile –ekle-i vāḥidede ſaḥ- cemʿ olmaz ḳarīz (19) ve hülām gibi ki eger cemʿ olsa muzırrdur cidden ḳarıſ ğāyet ekſi yoğırtdur ve hülām (20) meraḳ-ı sikkācdur müberrid olup dühnden muſaffā ola ve sikkāc diyār-ı ‘acemde olur bir (21) sirkelü aſdur cālīnōs dēdi erüzzün ḥubzı olur nās müteḳaḥıttı olsa (22) ḥubzı ḳalīlüʾl-ğıẓādur dusūmet ve lüzūciyyeti yaʿnī ḥamīrinde ḳavī olmaz muſaḳ degüldür (23) ve nās iſlāḥında tecrībe édüp ḥubzı ſeyʿ-i māliḥ ve desem keſīr ve leben veyā ſüm

[28a]

(1) ile ekl olunmağa münḥaſır olduğına vuḳūf-ı taḥſīl étdiler ve daḥı dēdi ki sükker (2) ve ‘asel ve ‘aḳīd-i ‘ineb ve temr ile ekl olunur ve iğzāsını ziyāde édüp eyü éder (3) ve

hurū ḥabbını isrā' eder **faşl** ammā lūbiyānuḡ saḡy üzre (4) zirā'atında şıfat-ı 'amel budur ki ebu'l-ḡayr dēdi ki lūbiyā – lūbiyā bögrülcedür- on bir nev' üzredür (5) lūbiyā-yı mezkūre lūbiyā-yı ducr dēyü tesmiye olunur ve ol on bir nev'den biri (6) 'acıyyedür budur bizüm ḡatımızda ma'rūf olan ve 'arāḡıyyedür ki sevdā-yı (7) şedīde olur ve yāḡūtiyye ki ḡamrādur ve kebiyye ki ḡalīlen sevāda māyil ḡamrādur (8) ve 'aḡ'ākıyye ki mucezza'a ya'nī alacadur anda sevād ve beyāz vardur ve faḡḡāriyye (9) ki ḡumreti ḡumret-i faḡḡār gibidür ve şīniyye ki sevdā-yı müferḡahadur ya'nī 'arīzadur ve (10) ḡabb-ı türmüsdēn aşferdür ve şitā ve şayf bākī ḡalur ve şirkiyyedür ki sevād-ı (11) şiddet üzre olup ḡabb-ı zeytūn ḡadar olur ve şakāliyyedür ki beyzā (12) olup zeytūn ḡadar olur ve ḡabeşıyye ki mucezza'a ya'nī alaca ki beyz-i ḡamām ḡadrinde (13) olur ve rūmiyye ki şufreye māyil beyzādur ḡadr-i 'unnābda olur ve dēdi ki (14) taḡḡīḡ üzre gördüm ve bunlara vuḡūf-ı taḡşīl ētdüm ve ba'zı nābit oldı (15) ibn başşāl dēdi ki mezkūrāta arz-ı ḡarşā ve müdemmineye ve raḡbe-i bāride (16) muvāfiḡdur ve eyzān arz-ı semīne muvāfaḡat eder ve lākin muḡkem ḡuvvetlü olup uzayup (17) başlu olmadan fāriḡ olup in'ām ile meşḡul olur ve saḡy ile zirā'at olunur (18) ve vaḡt-i zirā'atı mārs ve abrīldür aḡvāz ve ḡuḡūḡda eyzān zer' olunur ve aḡvāz (19) ve ḡuḡūḡ mā' ile müberrid olup ruḡūbet-i mu'tedile ḡaşıl olduḡdan şonḡra zer' (20) olunur ve tezbīl olunmaz ve mā'-ı keşīr ile saḡyda olunmaz pes arz ki aḡa mu'adda (21) olup ruḡūbetde i'tidāl üzre ola aḡa ḡabb-ı lūbiyā zer' olunur iki (22) ḡabbenūḡ mā-beyni bir zirā' ḡadar ve 'arzda bir şibr ḡadar ola ve nābit olunca (23) saḡy olunmaya zirā eḡer saḡy olunsa fāsīd olur nebātı ki ḡālī' olur mā' ile -saḡy ola şaḡ-

[28b]

(1) ve eḡer keşret-i in'āmından ötrü ḡimlini te'ḡīr ētse mā andan ḡat' oluna ve eyzān eḡdāfda (2) zer' olunur daḡı ḡavāşī maḡāşī ve mefāşīda ve şibhinde zer' olunur eḡer

kurb-ı nehrde (3) veyā kurb-ı sākıyede andan saqy mümkindür aḥvāz-ı ma'lūme ki her ḥavz tūlen on iki zirā' (4) ve 'arzan –dört şahḥ.- zirā' ola otuz ḥavza zirri'asından bir raṭl zirā'at oluna cāffe iken (5) zer' oluna ve ba'zılar dēdi ki bir gūn ve bir gēce māda inḳā' oluna eger ḥabb-ı lūbiyā (6) şaḳşılara türāb-ı tayyib-i raṭb ḳonilup zer' olunup nebātı tūlū' ēdūp (7) mütemekkin olduḳda baḳlını eşḳāf ile mevāzı' ki anı işmār ēder aḳa naḳl ēdūp (8) her şaḳafaya bir ḥufre ēdūp ve ol ḥufreye her şaḳafayı vaż' ēdūp rıfḳ ve luṭf (9) ile şaḳafaları kesr olunup pāreleri izāle ve türābı baḳl-ı lūbiyā üzerine redd oluna (10) ve saqy oluna ve bu 'amel ile zirā'atı mūbekkir daḳı olmaḳ mümkindür ve felāḥa-i nabaṭıyyede (11) lūbiyā iki nev'dür aḥmer ve ebyāzdu ve az olur aḥmerde ba'zı esvedde olur ve lākin (12) ḳalīldür ve lūbiyā senede iki kerre zirā'at olunur bir kerre rebī'de ve merre-i uḫrā (13) şayfda ve rebī'de zer' olunan şayfda zer' olunan lūbiyānuḡ zer'ı ḳatında (14) ḥaşād olunur ve rebī'i evvel-i mārsdan āḫır varınca zer' olunur ve şayfi evvel-i yūnyeden (15) yēgirmisine varınca –olur şahḥ.- ve lūbiyā sāḳı üzerine ḳāyim olmayan menābitdendür ve rebī'de (16) zer' olunanuḡ nūmūvvi baṭı' üzerine olur ve lākin ḳavī olup kebīrū'l-ḥabb olur (17) ve şayfda mezzū' olan neşv cihetinden isrā'dur ve lākin kendü za'īf olup (18) ḥabbı laṭīf olur ve beynūsād dēdi ki yērde lūbiyā kendü kendüden nābit (19) olmaz ve arzīnden aḳa arz-ı nediyye ve daḳı şol arz ki anda mūlūḥat-ı yesīre (20) ola muvāfıḳdur ve keşret-i ruṭūbet ile neşvi ziyāde olur ve ruṭūbet-i arzdan -ya'nī arz-ı nediyye- (21) aḳa vāşıl olan mā ile keşret-i saqydan enfa'dur ve ḥāşşa-ı rebī'de zer' olunan (22) ḥummuşa muvāfaḳat ēden arz aḳa muvāfıḳdur ve sercīn ve zible muḥtācdur ammā (23) zibl aḥşā'-ı baḳardan ve zibl-i nāsdan ve evrāḳ ve aḡzāndan ve ezbāl ile mu'affene

(1) olmuş eşyā'-ı mezkûre ile mürekkeb ola ve tariḫ-ı tezbîli budur ki zibl-i mürekkeb-i merkûmdan (2) az az alup uşûlina tarḫ oluna ve yāḥūd saḫy için olan şu üzerine vaz' oluna (3) tā uşûlina varup ḳāyim ola ve az olur mezkûr olan zibl müceffef-i ma'cûn ile taḡyîr bulur ol (4) zamānda mā'-ı 'azb aḫz olunup ḳıdr-ı nuḥāsda ṭabḫ-ı ṭavîl ile ṭabḫ olunup ḥattā nece kerre (5) kerre ḡaleyān-ı keşîre-i şedîde ile ḳaynaya andan sonra terk olunup ḡaleyānı sākin (6) olduḡdan sonra varaḳ-ı lūbiyā ve uşûlina reşş oluna ki in'āş ve ıslāḫ eder (7) ve kezālik her-bār ki aḡa 'arîza 'arîz olup taḳviyet veyā za'f veyā soldırsa (8) lâyıḳ budur ki vaşf êdügümüz üzre mā'-ı ḥārr nebâtı üzre reşş olunup mehmā emken (9) uşûlina daḫı şabb oluna ki inmā ve taḳviyet vèrdüğinden ḡayrı ekser āfâtı andan (10) def' eder ve lūbiyāyı taḳviyet ve iḫyā edenlerden biri budur ki lūbiyānuḡ ḡulfi (11) 'îdān ve varaḳı ile aḫz olunup iḫşā-yı baḳar ve zibl-i nās ve evrāḳ-ı kürüm ile (12) ta'fîn olunup andan tecfîf olunup ve lūbiyā anuḡ ile müserrecen olsa (13) iḫyā êdüp taḳviyet vèrür inşā'allāhu te'ālā daḫı dèdi ki bu bir nebâtdur ki (14) 'uṭarid ve mirriḫ bunda müştereklerdür fe'fhemü aleyk faşl ve felāḫa-i nabaṭiyyeden (15) menḳüldür ki lūbiyānuḡ ḫubzı zarûretde ekl olunur ve lūbiyā raṭb iken ḡulfila (16) ṭabḫ olunup ve ḫall ve mürrî ve zeyt ve ba'zı ebāzir ile taṭyîb olunsa me'kûl-ı ṭayyib (17) olur ve bu eger ḫazm olunsa ḡızā'-ı keşîr ile taḡziye vèrür ve lūbiyānuḡ ḫabbı ḳazbdan (18) mütteḫiz olunan ḳavşaralarda inbāt olunsa bâḳılā ve 'ades inbâtı gibi nebâtı eşnāf-ı (19) ṭabîḫ ki anuḡla buḳûl yènür ol daḫı ekl oluna ki mi'deye nāfi' olur ve ḳarāyiş ve ḫavāmiż (20) ile ṭayyibedür ve eger ḳable't-ṭa'ām ḫubz ve ḫall ve mürrî ile ekl êdüp ve ṭa'āmı üzerine (21) ekl olunsa mi'deye ḫazm için i'ānet eder ve ma'nādan sür'at ile iḡzā eder (22) ve nicārı yoḡdur ki mi'deden dimāḡa mürteḳā ola ve

eger semek-i mālih müte'eddim olduğu (23) ħubz ile ekl étse idüñ aṭyeb ve aṣlah olur ve lāyık degüldür yalnız yënile elbette zīrā

[29b]

(1) mu'annā ve muṣaddi'dür ve eger eṭ'ime ile ħalt édüp mi'dede vaḥdeten komasan zarar vërmez (2) ve mā³-ı 'azb ile ṭabḥ olunup ḥattā mādan ḳalīl bākī ḳalup ve andan ħubz ile ekl olunsa (3) ve üzerine milḥden bir miḳdār ṣaçılsa ve mā³ını eklden soñra şürb étse zaḥīr-i ṣab'ı (4) izāle éder ve izāle-i zaḥīre lūbiyā-yı maṭbūḥadan eblağ nesne ma'lūm ve ma'rūf degüldür ve ğayrıdan (5) hem menḳüldür ki şol ħılt ki ekl-i lūbiyādan mütevellid olur balğamī ve ğalīzdür ve ākiline (6) aḥlām-ı rediyye görünür ve ħardel zararın men' éder ve kezālik ħall ve milḥ ve ṣa'ter men' éder (7) ve eger üzerine nebīz şürb olunsa şedīd olur mü'ellif raḥ. -dédi ki ṣaḥ- lūbiyāyı işbīliyyede (8) ba'līsini şehri-māyede zer' éderüz **faşl** ve ammā şıfat-ı 'amel-i zirā'at-ı cūlbānda (9) saḳyen ve ba'len ki aña fārisī ile ḥalzā dēnilür ibn başşāl dēdi ki cūlbāndan (10) bir şınıf-ı a'rec ile ma'rūfdur ednā eṣnāfidur varaḳı varaḳ-ı kersinneye şebīhdür (11) ḥavāşş-ı mezmūmesinden birisi budur ki ḥaşād olunup dirāset olunmazdan evvel (12) üzerine insān ruḳūd étse veyā nebtı üzerine ruḳūd édüp üstinde veyā altında (13) ruḳādī vaḳtında terlese a'rec olur elbette bu şaḥīhdür bu eclden cūlbān a'rec (14) ile ma'rūfdur -ebu'l-ḥayr dēdi ki cūlbān māş kendüdür dēmiş- daḫı dēdi cümle envā'ından (15) şetenlīḳ ve fisīldür dēdi ki māş müdahrecü'l-ḥabb olur kebīri ve levni (16) ezraḳ ve varaḳı varaḳ-ı fūla ḳarīb olur ve nāhiye-i şendūnede fezāce dēyü tesmiye (17) olunur ve ba'zılar dēdi ki māşuñ cevher-i bākılāya ḳarībdür ve efdal-i (18) evḳāt-ı isti'māli şayfdur ebu'l-ḥayr ve ğayrı dēdiler ki cūlbān arz-ı sevdā-yı (19) raṭbeye ve müdemmineye ve arz-ı nediyye muvāfiḳdur ve envā'-ı arzīnden ḳamḥa muvāfiḳ (20) olan arza muvāfaḳat éder ve ba'zılar dēdiler aña arz-ı ḥarşā muvāfiḳdur (21) ve arz-ı

müteṭāminede zer^c olunmaz ve vaḳt-i zirā^catı febrīrdür ibn baṣṣāl (22) dēdi saḳy üzre – olan ṣaḥ- yenbırda zer^c oluna ve febrīrde kezālik ve aḥvāzda vetid ile (23) zer^c olunur ve her ḥabbenünj mā-beyni ḳadar ṣibr ola ve kezālik ḳamḥ ve ṣa^cīr zer^c olunduḡı

[30a]

(1) gibi cūlbān daḡı eyzān zer^c olunur ve eger ḥabbı ḥurd-ı ḥamām ile ḥalt olunsa ve zer^c olunsa (2) nebātını isrā^c edüp nażc olur ve ḥīn-i zirā^catında bir kerre saḳy oluna ve eger ḥīn-i zirā^catında (3) maṭar nüzül etse saḳydan müstaḡnī olur ve illā bir kerre -daḡı ṣaḥḥ.- saḳy oluna nuvvārı zuḥūr (4) etdüḡinde ve cūlbān bir nebāt-ı ḳavīdür ki saḳy-ı keṣīre muḥtāc degüldür ve andan on (5) ḥavzda bir rıṭl zirā^cat olunur ve ba^clīsi febrīr ve mārsda zer^c olunur ve ḥāṣiyyeti (6) budur ki -maṭlab- ekl eden kimesne ol günde mesrūr olur bāb-ı ṣāmin ‘aṣerde ibn ḥaccācuḡ (7) vaḳt-i zirā^cat-ı kettānda ḳavli taḳaddüm etmişdür sen anı te’emmül eyle daḡı felāḥa-i nabaṭiyyede (8) vardur ki māṣa bāḳılāya arzīnden muvāfaḳat eden arz muvāfiḳdur ve vaḳt-i zer^ci (9) evvel-i yenbırdan āḡir-i febrīre varıncadur ve az olur māyede daḡı zer^c olunsa ecved (10) olur ve ṣayfi olur ve neṣr ile zer^c olunur daḡı kütel-i mebsūṭada zer^c olunur (11) ve muzdera^cınunḡ ḥafāyirinünḡ ‘umḳı ḳalīl ola ve saḳy ve iflāḥ ve tezbīlden iḥtiyācı (12) bāḳılā iḥtiyācı ile berāberdür ve nebātı tezbīle idḡāl olunandandur eger ezbāl ile (13) ta^cfīn olunsa ve zibli māṣa muvāfaḳat eder eger tezbīl olunsa ve māṣ aḥadd-ı aḡziyedür (14) faṣl daḡı felāḥa-i nabaṭiyyeden menḳüldür ki māṣdan ekl olunmaḡa ḳābil ḥubz (15) olunur lākin anı aḥbār eder kimesneye muḥtācdur ki daḳīḳinünḡ naḡlinde diḳḳat edüp (16) tā iḡtizāya ḳābil ola ve ṭarīḳı budur ki daḳīḳin iki kerre tenḡīl edüp aḡa daḳīḳ-i (17) ḥınṭa veyā daḳīḳ-i ṣa^cīr ḥalt eyleye ammā daḳīḳ-i ḥınṭa ecveddür andan ṣonra taḡbīz (18) eyleyüp leben ve semen ve ṣuḡūm ile ekl eyleye zīrā mezkūrāt aḡa aṣlaḡdur ve ammā (19) ṣetenlīḳ ebu’l-ḡayr dēdi ḥabbı aṣferdür māṣdan ve ṭa^camı aṭyebdür ve aḡa arz-ı

müdemmine (20) ve sevdā-yı raṭbe ve mūdekeye muvāfaḳat eder ve zirā‘atı vaḳtı saḳy üzerine yenbır ve febrīrde (21) olur ve nebātından ōnra mā’ ile bir kerre saḳy oluna ve bunda ‘amel-i māṣda taḳaddüm (22) eden gibidür ve ammā fisīl ebu’l-ḥayr dēdi ki ḥabb-ı cūlbāndan aṣferdür ve varaḳı (23) varaḳ-ı kersinne gibidür ve zirā‘atında ‘amel saḳyen ve ba‘len taḳaddüm eden gibidür ve ḥabbından

[30b]

(1) yēgirmi ḥavza üç rıṭl zer^c oluna ve felāḥa-i nabaṭiyyede meṣtūrdur ki cūlbān zarāyi^c-i (2) ōitā ve ōayfdandur ve ṭaḥn olunup ve tencīz olunup ve ḥubzı ekl olunandandur ve ōagrīt dēdi (3) ki evveli ve mūbekkiri evvel-i yenbırdan āḥir-i mārsa dek zer^c olunur ve iki kerre ḥaṣād (4) olunur bir kerre āḥir-i abrīlde ve bir kerre aḡuṣtda ve arzdan bākılāya muvāfiḳ olan –aḡa muvāfiḳdur ōaḥḥ.- (5) ve iflāḥı bākılā iflāḥı gibidür ve her zamāndaki bākılāya āfet vāḳi^c olur cūlbāna daḥı (6) anuḡ gibi āfet vāḳi^c olur ve cūlbāna eyzān arz-ı ōulbe ve ḥamrā muvāfiḳdur ve az olur (7) neṣv ü nemāda müfliḥ olup ve arz-ı ōulbe-i -mūktenize ōaḥḥ.- kendüye muvāfaḳat eder ve neṣvi anda ceyyid-i ḥüsn (8) olur ve cūlbānuḡ ekline idmān olunsa a‘zāyı irḥā’ eder ve dāyim isti‘mālinde (9) ḥayr yoḳdur rāzī dēdi ki ekl-i cūlbānuḡ idmānına muṣṭarr olsa idi -ya‘nī ekline idmān olunsa maṣarrat ve sevdā peydā olur maṣarratın ḥulv ve desem iḳṣārı ile def^c oluna ve sevdāyı edviye-i münāsibe ile def^c oluna- (10) cūlbān ile ḥulv ve desemden iḳṣār ile maṣarratına telāḥuḳ éde ve sevdādan (11) bedenüḡ naḳzına edviye ile telāḥuḳ éde **faṣl** daḥı felāḥa-i nabaṭiyyeden (12) eyzān menḳūldür ki ḥavāṣṣ-ı cūlbāndan biri budur ki ḥalle inḳā’ olunup ve baḳar (13) anuḡ ile ta‘līf olunsa baḳarı tesmīn eder ve ezāsı var-ısa izāle eder (14) ve ōiḥḥat-i ebdān ve semīn-i baḳarda fi‘li kersinnenüḡ fi‘li gibidür ve eger ikisi bir birine ḥalt (15) olunsa bunlardan her birisi vaṣf étdüḡimiz üzre -baḳarda ōaḥḥ.- ‘amelde müfreddür (16) ve ḥāṣṣa-ı uḡrā budur ki

cülbân ile bir mevzi^c tedhîⁿ olunsa her cānibden (17) neml-i mevzi^c-i mezbûre müncelib olur **faşl** ve ammā şıfat-ı ‘amel-i zirā^cat-i (18) ‘adesde -‘ades mercümezdür-sakıyen ve ba^clen ecvedi ebyaz-ı ‘arizîdür ki mādde inkā^c olunsa idi (19) müsevvid olmaz ve bundan bir cins vardur ki redî görünür ve ‘adese arz-ı harşā ve sevdā (20) müdemmine dahı şol arz ki anda kamh eyü olur muvāfiğdur huşuşen ba^clî olanda (21) ve vaqt-i zirā^catı sakı üzre şehr-i febrirdedür ve ahvāz-ı şerriyyede zer^c oluna (22) kamh ve şa^cir zer^c olunduğı gibi eger evvel-i māyede üzerine maṭar nāzil ola sakıydan (23) müstağnî olur ve illā nuvvāruş zuhūrî katında bir kerre sakı oluna ba^clde

[31a]

(1) bekîr ve mu’ahḥar zer^c olunur ve bekîri kamh zirā^cat olunduğı zamānda zer^c olunur (2) ibn başşāl dēdi ol vaqtda ḳalīb üzre zer^c oluna ceyyid olur ve mu’ahḥardan (3) efdal gelür ve mu’ahḥarı arz-ı mu‘tediletü’ş-şerāda maṭardan şonra mārşda zer^c olunur (4) ve ba^czılar dēdi ki bezri zirā^catından evvel ihşā³-ı baḳar-ı yābis ile delk olunsa ve zer^c (5) olunsa nebātını isrā^c eder ve ḥabbı ‘azîm olur ve andan on ḥavza sakı üzre (6) bir raṭl zer^c oluna ḳoṭōs dēdi eger ‘ades cemî^c büzür birle muḥalliṭ iken zer^c olunsa (7) āfāt ‘adese nāzil olup ‘ades ile mezurū^c olan bezr sālim olur (8) inşā’allāhu te‘ālā bu emrde ḳavl-i būniyūsa sen nazār eyle mā-taḳaddemde ve felāḥa-i nabaṭiyyede (9) vardur ki ‘ades ḥubūb-ı muḳtātedendür eger ‘ades üzre ḳable’z-zirā^ca ahşā-yı baḳar (10) zerr - tefriḳ- olunup andan şonra zer^c olunsa ḥabbı kebîr-i nebîl -nebîl ‘azmdur- olur ve eger ‘ades bir gün (11) ḥamrda inkā^c olunup andan şonra zer^c olunsa ḥabbı taṭyîb-i nefş eder huşuşen (12) cidden nazc olsa ve ‘ades zurū^c-ı şiteviyyedendür ve ‘adese arz-ı desme ve nezz-i ḥafîf ile (13) olan arz-ı nezze muvāfiğdur ve tezbîlden bâḳilā muḥtāc olduğı miḳdār muḥtācdur (14) ve lâyıḳ degüldür ki zibl ile bir şey’i ḥaṭ oluna elbette bil ki bâḳilā tezbîli gibi tezbîl olunur (15) ve zer^ci neşr ile olur veyā bâḳilā zer^ci gibi olur

tarîkı budur ki hafâyir hafır olunup (16) her hufreye andan birkaç habb ilkâ olunur nâbit olsa mâ-dâm ki tûli üç (17) aşâbi^c ola azcık tezbîl oluna üç barmağdan tecâvüz etse tezbîle muhtâc olmaz (18) ve haşâyış-i nâbitesi tenkıye oluna ve lâyıķ budur ki ‘ades elbette arz-ı mâliħede velâ (19) hârrede zer^c olunmaya zîrâ bu iki senede keyfiyyet-i rediyye kesb eder ve zararı mütezâ‘if (20) olur ve aña mâ³-ı yesîr kâlîl kifâyet eder ve ‘ataşâ şâbirdür faşl ve felâħa-i nabaıyyeden (21) şıfat-ı tabħ-ı ‘adesde menkûldür ki dedi ‘adesün her rıtlına ‘inde’t-tabħ dört rıtdan (22) yedi rıtla varınca mâ³-ı ‘azb ilkâ oluna ve ‘ades kable’t-tabħ zeyt ile talıħ ve telvîs (23) oluna ve kable’t-talıħ anuñ için mâ ishân oluna bir nece kerre galeyândan sonra ‘ades ilkâ

[31b]

(1) oluna ve tabħ oluna tâ müteherri^c ola ve ne kadar mütevi^c olsa zararı ol kadar az olur (2) ve zararı aķall olan tabħda nazca esra^c olur ve muğtezî olana cemî^c zararına (3) devâsı şa‘ter ve fûdenc ile ħaltdur veyâ ahadühümâ ile ħaltdur ve zeyt-i keşîr ile ekldür (4) ve idmân birle eklinde ikşâr olunsâ âkilinüñ ebdânında cüzâm ve sevdâviyye-i fâhişeden (5) nece edvâ îlâd eder ve kersinnenüñ fi‘li fi‘l-i ‘adesse muzâdddur ve cemî^c mazârrında (6) aña mukâbele eder ve ğayrıdan menkûldür ki ba‘zı dedi ki ‘ades âkilinüñ demin ğalîz (7) eder ve ba‘zı dedi bir kimesne ‘ades ekl etse ekl êtdügi gün lâ-yüzâl mesrûr (8) olur ve kitâb-ı ħavâşşdan -menkûldür ki şaħħ.- bir kimesne sedy-i mer‘eden kaṭ^c-ı leben irâde etse (9) ‘adesi nu‘ümet üzre daķķ eyleyüp ve kaynada tâ şaħîn ola andan sonra sedy-i mer‘e (10) üzre şabb eyleye lebni münkaṭı^c olur inşâ‘allâhu te‘âlâ ħazret-i resûl (11) ‘aleyhi’ş-şalavat ve’s-selâmdan mervîdür ki buyurdılar و يكثر الدمعه و قدبارك فيه اثتان و سبعون نبيا احدثم عيسى بن (12) كلوا العدس فانه يبرق القلب (13) ya‘nî ‘adesi yeyün zîrâ ‘ades kâlbe rikḳat vèrür ve dem‘i ikşâr eder (14) ve taħkîkâ yêtmiş iki nebî aña du‘â etmişlerdür anlardan birisi îsâ ibn meryem

‘aleyhi’s-selāmdur (15) faşl ve ammā cülcülān ki simsimdür anda saşyēn ve ba‘len şıfat-ı ‘amel ibn başşāl ve ğayrı (16) dēdiler ki aña arz-ı müdemmine ve sevdā-yı raṭbe ve ḥarşā ve remliyye muvāfiḳdur ve aña efdal-i (17) arz muḥreze-i raṭbededür ve anuñçün arz-ı ğalīzedēn ictināb oluna zīrā müteşeffidür (18) ve yāhūd cülcülān üzre müstedd olup anı kaṭ‘ eder ve saşyı üzre vaḳt-i zirā‘atı (19) iki kerredür işbīlyede eflendürde saşyı üzre abrīlden nışf-ı aḥīrde (20) zer‘ oluna ve merci‘de ḥabbından bir müdd zer‘ oluna ibn başşāl dēdi ve eyzān (21) aḥvāz mā’ ile tebrīd olunduḳdan sonra abrīlde zer‘ olunup ve ba‘lī cāff olup (22) şērāsı mu‘tedil olunca terk oluna ve bezrine ziblden kendü miḳdārı ḥalt olunup ve zer‘ (23) oluna ğarāz budur ki zirā‘atı ḥafīfe-i mu‘tedile ola daḫı zirri‘asını ‘inde’z-zirā‘a riḥ

[32a]

(1) tefriḳ étmeye ve bezr arz ile rıfḳ ile ḥalt oluna ve zirā‘atınuñ ‘aḳabinde saşy olunmaya (2) belki nābit olunca terk oluna zīrā zirā‘at ‘aḳabinde saşy étmek ifsād eder (3) dēdi ki daḫı otuz ḥavza bezrinden bir rıṭl zer‘ oluna zīrā ol şecerdür arzuñ (4) ṭayyibi ve keşret-i ‘imāreti muḳtezāsınca budaklanur ve müddet-i şayfda her cum‘ada bir kerre (5) saşy oluna ve nışf-ı aḡuştda andan mā kaṭ‘ oluna ve evvel-i nebātı ṭül-ı uşbu‘ (6) olduḳda mülteff olanundan za‘īf olanı taḥfīf olunup aşl-ı vāḫidle (7) āḫir mābeyni ḳadar şibr olmaḡa ḳaşd oluna ve intāş olunup bir gün veyā bir gün (8) ḳadardan sonra saşy oluna eger ba‘de-zālik üzerine maṭar nāzil olursa bir kerre (9) tenḳiş oluna ba‘līsi yēdi sikke veyā ziyāde ile olan ‘imāret-i ṭayyibede nışf-ı (10) mārşda zer‘ oluna ve arz-ı ‘inde’z-zirā‘a maṭardan şerıyye-i mu‘tedile olup (11) ḫınṭa zirā‘at olunandan aḫaff ola eger āḫir-i şitenbırdan bürüz edüp ve ğulfi (12) muşaffir olsa ḥaşād ve ḳal‘ oluna ve başı ḳuruyınca terk olunmaya ve ḥaşād ve ḳal‘dan (13) sonra baḡ baḡ baḡlanup ve īḳāf ile bir birine isfād oluna tā ğulfdā olan (14) bezr münfetiḫ olup

menşür olmaya ve sekiz gün miqdārı terk oluna ki hattā cufūfi (15) mu‘tedil ola ve andan sonra ḥabbı eksiye ve şibhā üzerine silkelüp ve evānī (16) fahḥār-ı cedīdede ḥazn oluna muşannif raḥ. dēdi ki biz simsimi işbīlyede abrīlden (17) ‘aşer-i aḥīrde zer‘ édüp ve merci‘de ḥabbından rub‘ müddden şülüş müdde varınca ebzār (18) éderüz ve merci‘-i vāḥid andan kafīzden ziyādece maḥşül vèrürüz ve felāḥa-i nabaṭıyyede (19) simsim nebāt-ı meşhūrdur ki ḥabb-ı leṭāf ḥiml éder ve dühniyyedür ve zer‘ olunduğı arzı (20) ifsād éder ḥaşşası budur pes lāyık budur ki bir arzda iki sene zer‘i mütevāliyen tetābu‘ (21) olunmaya ve aḥa ednā mülūḥası olan arz muvāfaḳat éder daḥı arz-ı yābise-i kaşife (22) ki nezz ve ğarḳ ve ruṭubetden ba‘īdedür ol muvāfaḳat éder ve vaḳt-i zirā‘atı (23) evvel-i māyeden yūnyenüñ yègirmisine varınca olur ve lāyık budur ki müte’āhid olup

[32b]

(1) ilerü ekileni orta kış ayı olan kânūn-ı şānīde ekilür ve az olur ekilmesi (2) şubāṭda ya‘nī şoñ kış ayına ve adār ya‘nī evvel-beḥāruñ evvel ayına te’ehḥür (3) olunur daḥı felāḥa-i nabaṭıyyede vardır ki kersinne kış ğallelerindenür ve kersinne (4) bir ḥabb-ı müdevverdür ve şekli müşellesdür ve kabuğınuñ levni ziyāde qaradur ve içëri (5) kıızıldur ve cūlbānuñ dānesinden kersinnenüñ dānesi küçükdür ve ağacı incerek (6) olup ve budakları daḥı ğāyet ince olur dāneleri kabuḳ -ya‘nī ğılāfda olur- içinde olur ve eger ağacı (7) ve dāneleri şığıra yèdürilse şığıra kuvvet vèrüp semiz éder ve lākin semizliği ortaca olur (8) ve şığıruñ bedenine şıḥḥat vèrür ve şığıra kersinne yèmekden fāyidelü bir nesne yoḳdur zirā (9) bedenine kuvvet vèrdüğinden mā-‘adā beynisin ve dimāğların ziyāde éder ve kersinneye (10) pek kuru yèr rāst gelür zızındısı olan yèr daḥı yaşlığı artucaḳ olan (11) bir daḥı ince yèr daḥı za‘īf yèr daḥı kuvvetsüz yerlerde ekilse fāsıd olur (12) ve şu ile şuarılmağa çok muḥtāc olmaz bil ki şusuzlığa şabr

eyler ve kersinne devādur (13) ğızā degüldür ve ekilmesinde onarılmāğa muhtāc degüldür zīrā arzda ğılāf étdükden (14) sonra kendü kendüsi ıslāh éder ve şıvarılmağa ve terslenmeğe muhtāc olmaz faşl (15) dağı felāha-i nabaťiyyeden menküldür ki kersinne ögüdilüp ekmek olup yénmek (16) mümkündür ve lākin mi'deye yaramazdur ve elbette kendü unı yalnızca ekmek olmaz mercümek (17) unı ile ve bir kerre yunmuş buğday unı ile karışdırılmağ lāzımdur ve semiz et ile (18) ve sa yağı ile ve dühnleriyle –dühn otdan ve çiçekden ve yemişden olan yağdur- ve tāze şağılmış süd ile yénile ve kersinnenüñ ekmek (19) için müsta'mel olanı ğāyet ađ olanıdır ve kaçan ki ekmek étmek isteseñ (20) kersinneyi alup şu içine birağasın ammā şuyı çokca olup kersinnenüñ üzerine (21) gele şabāhdan ısladsa idüñ ağşam ol şuyı döküp ol vech ile (22) yéne şu koyasın ve értesi ol şuyı giderüp ol kersinneyi bir kabda kavırasın (23) ammā odı katı çok olmaya ve kapuğı çıkınca karışdırup andan sonra ögidilüp

[33a]

(1) ve yoğrılıp ekmek oluna ve insān anı yémez ve eger kersinne ekmegini yémeğe çāresüz olsa (2) mercümek unı ve bir kerre yunmuş buğday unı ile karışdırup ekmek oluna ve bundan (3) dedüklerimizle yénile inşā'allāhu te'ālā cālīnōs dedi eger pek (4) açlık olup kersinneyi yémeğe çāresüz olsalar idi türmüs ıslāh olunduğı (5) gibi ıslāh oluna ve 'asel ile yénile ve ğayrı dedi ki eger tatlu şu ile pişürilse (6) ve şuyı birkaç kerre tatlu olunca deñiřdirilüp muhaşşal aculığı gidse bir kuru ğızā (7) vèrür ve ađ olan kersinnenüñ devā olması kırmızılığa māyil olandan dağı karalığa (8) māyil olandan azdur dağı felāha-i nabaťiyyede vardur ki bir kimesne kersinnenüñ (9) unından bir miđdār alup fındık miđdārı fındık miđdārı édüp şarāb (10) küpleri içine kosa idi şarābuñ yaramazluğın giderüp rengin eyü édüp (11) şāf éder ve içen kimesnenüñ beñzi eyü olur ve fā'ide vèrür ve lākin geç ser-hōş (12) édüp sürürü ziyāde olur faşl türmüs ki

acı bakladur (13) büselle ve cercir-i rümī ve bākılā-yı mışrıyye hem dēnilür ve ekilmesi iki vech iledür vech-i (14) evvel budur ki şıvarmak ile olur vech-i s̄anī budur ki şıvarılmayup köki yērdēn (15) yērdēn içmek ile olur ‘arab aña ba‘lī dēr nēte kim şerhi takaddüm etmişdür (16) ve türümse ince yēr ve çervīşüz yēr ve kumlu yēr ve ufacık taşlı yēr rāst (17) gelür ve türüm bu yērleri oñarup terslenmege muhtāc etmez belki terslenmek (18) kadar fā‘ide vērür ve türüm kaldurulduktan sonra buğday ve arpa ekmege şālih (19) olur koṭōs dēdi türüm ince ve çervīşi az olan yērde ekilür ve ilerü (20) ekileni gündüzle gece berāber olduğı zamānda eylülde ya‘nī ilk güz ayında (21) ekilür dağı teşrīn-i evvelde ya‘nī güz aylarınun ortancasıdur anda ekilür (22) ve yēri yağmur yağup kansun dēyü intizār etmeyeler ve bu sözden evvel şıvarılmamak (23) üzre olan ekini nēce olur idüğü on sekizinci bābda geçmişdür sen anı te‘emmül eyle

[33b]

(1) ve şıvarılmamak ile ve şıvarılmak üzre ekilmesinün zamānı güzün evvelki ayıdur ve türümde (2) iş baklada olan gibidür ve bu çok şuya taḥammül eder ve oñarılmağa muhtāc olmaz (3) ve yüz ḥavz için yēgirmi beş baṭman alına ve ayun ziyādeliginde ekmege sa‘y edeler (4) ki ziyāde olur ve türüm cemī‘ ağaçlara düşmendür yanlarına yakın olsa zarar eder (5) dikene belki dikene beñzeyenlere bile zarar eder faşl türüm tatlu olup (6) veyā tatlu olmağa yakın olunca muḥkem yunup andan sonra kurıdılma ve saman ile qarışdırılup (7) tavarlara ve şığırlara yēdürilse semiz eder ve yāḥūd kurıduktan sonra arpa ile qarışdırılup (8) ve öğüdülp ekmek olsa eyü olur ve bundan evvel būniyūsun sözi geçmişdür ki (9) türüm kumlu ince çervīşi az yērlerde ekilse rāst gelür sen anı on sekizinci (10) bābda bulup te‘emmül eyle dağı felāḥa-i nabaṭiyyede vardur ki türüm bir dānedür (11) ki nabaṭa mensūbdur nabaṭ fetḥ-i nūn ve bā’ ile

‘acem fellāhlarından bir kabīledür ki (12) ‘ırāqeyn arasında olurlar ve türmüs bākīlā-yı mısıryyedür ve yerlerden toprağı (13) çok kum ile karışık olan yere muvāfık ve rāst gelür ve yerlerün çoğı aña (14) rāst gelür ve türmüs bu yerlerde ekilse cānlu ve kuvvetlü olur ve türmüs ekilen (15) bu yerler ḥaşād olunduğdan sonra saçılmak ile zer‘ olunan buğday ve arpa ekilmege (16) yarar olur ve türmüs ekildükden sonra üzeri azacığ toprak ile örtile ve arzı (17) onarılmağa ve terslenmege muhtāc olmaz ve ekilmesinün zamānı güz faşlınun evvelki (18) ayı ki abrīldür yegirmi beşinden āhir güz ayınun beşine varınca olur ve türmüsün (19) bu dedüğümüz vaktde ekileni eyü olup ve eyü biter ammā lāyık budur ki içinde biten (20) otları ayıtlanup yābāna atıla ve yağmur yağup yeri ısladuğdan sonra yer yaş (21) iken ekile ve bakla ekildiği zamānda dağı ekilür faşl dağı felāha-i nabaṭiyyeden (22) menkūldür ki türmüsün aculığı gitmek için az olur ‘ilāc olunur ve taḥḥ olunur ve dāne (23) ile yenilür ve dağı aculığı girdükden sonra kurudilup şaman ile tavara yedürilse

[34a]

(1) tavarı semiz eder ve ekmek etmek için aculığın çıkarmanın yolu budur ki üç gün (2) tatlu şuya konulup ve türmüsün çoklığına ve azlığına göre bir miqdār tuz dağı konıla (3) andan sonra ol şu dökilüp yerine yene anun gibi şu ve tuz konıla ve üç (4) günden sonra ol şu yene dökilüp ve andan sonra yuyup ve bi’l-cümle ol aculık (5) gidince yunup andan sonra kurudilup andan sonra bir miqdār buğday ve bir miqdār (6) arpa karışdırılıp öğüdüüp ve ekmek oluna böyle olunacak ekmeği eyü (7) olur ve az olur hemān ancak arpa karışdırılır veyā bögrülce karışdırılır (8) eger buğday ve şa‘īr olmasa andan sonra öğüdüüp cālīnōs isti‘māli (9) için ıslāḥ olunmasında dedi ki evvelā şu ile pişürilüp andan sonra (10) aculığı gidince tatlu şuya kona ve yalnızca acuca nesne ile yenile veyā sirke ile (11) yenile ve az olur tuz ile de eyü olur rāzī dedi ki

şuya kōnıla (12) ve ol şü tebdīl olunup tekrār oluna tā aculığı gidince ve aculığı gitdükdēn (13) şōnra pişürile sāyir ğızā olunan ħubūb gibi olur ve ğayr dēdi ki (14) şuya kōnılması çok ola andan şōnra şü ile ve tuz ile pişürilüp sirke (15) ve acu nesne ile yēnile ve üzerine nebīz-i şalib -nebīz ħurmādan ve ğayrıdan ħōşāb ēdüp ekşitdükleri nesneye dērler ki türkçe sücidür- ya'nī pek süci içile (16) zīrā süci ħazm olunmaĝa mu'āvenet ēder ve türmüsi dāyim yēyen kimesneye (17) lāyık budur ki tatlu ve çervīşli nesneleri çok yēye faşl (18) kurtum 'uşfurdur anuĝ zirā'atında iş budur ki ebu'l-ħayr ve ğayr dēdiler ki (19) kurtum iki dürlüdür biri dikenlüdür ve biri dikensüzdür ve bu boya olmaĝa evvelkiden (20) efdaldür ve çiçeklerin ve dēvşürmege kolaydur ve ekilmesi iki tarīk ile olur biri (21) budur ki şuvarılmaĝ ile olur biri daĝı budur ki şuvarılmayup belki köki yērden (22) içmek ile olur ve hevāsı mu'tedil olan yerlerde rāst gelür ve eyü (23) olur ve yaş yerlerde daĝı eyü bitüp aĝacı kuvvetlü olur ve lākin çiçegin

[34b]

(1) vērmede eglenür ammā çiçegi kemāl üzre olur ve şuvarılmaĝ tarīkı ile olan ekininüĝ (2) vaĝtı behār aylarından ilk ay adārdur anda olur vaĝt-i mezbūrda sürilmiş (3) ve oĝarılmış arzda ekilür ve yerinüĝ sürilüp oĝarılmasına orta kış (4) ayı dēdükleri kānūn-ı sānīden başlanup tā ekilecek zamāna dek nēce kerre (5) sürilüp oĝarılup vaĝt-i mezkūrda ekile ve ekmesi sāyir eyü yerlerde (6) zer' olunan kendüye müşābih olan ħubūbuĝ ekilmesi gibidür ve ekini çıkup (7) başka başına müstaķill olduĝdan şōnra otları ayıtlana ve şuvarılmaĝ üzre (8) olan ekininüĝ vaĝtı ħidmet olunmuş ve oĝarılmış yerde vāki' olan (9) ħavzlarda ki topraĝı tarāvet üzre ola ve yaş ola şōn kış ayı (10) olan şubāt ve behār ilk ayı olan adār ayıdur ve bitdükdēn (11) şōnra şuvarıla ve her cum'ada bir kerre şuvarıla tamām kuvvet geldükdēn şōnra otları (12) ayıtlana andan

şonra yene şuarılup muhaşşal-ı kelām budur ki şu vèrilmek lâzım (13) olduĸda ol otları ayıtlanup andan şonra şu vèrile faşl (14) ibn başşāl dèdi ki kurtum ki ‘uşfürdur şuya muhtāc olduĸda şuarıla ki şu anı (15) ıslāh eder ve dahı kettān sākıyeleri üzre ekilür dèdi ki yüz havzda (16) tohmından yègirmi batman alına ve ĸayr dèdi ki on altı batman ola faşl (17) ‘uşfür çiçek vèrdükde şu andan kesilüp ve çiçekleri şabāh ile dèvşürile (18) büyük hāvanda veyā dibek taşlarında incerek dögilüp çörek çörek (19) olup encir ve koz yaprakları üzerine kōnilup ve yene ol yapraklarıyla örtilüp (20) gölgede kurıdıla zīrā böyle olıcaĸ kızarır kurıduĸda kaldırıla ve az olur (21) çiçegi dèvşürilüp ve dögilmedin kurıduĸda kaldırılır ve ‘uşfür çiçegi ile bèzler (22) boyanur ve kırmızıdan reng dahı olur ve tohmı ağacınun başlarında tolduĸdan (23) şonra ağacı kōparılup kurıduĸdan şonra tohmı çıkarılup kaldırılır ve tohmını

[35a]

(1) çölmekciler işledüĸi küplere ve taĸarlara ve destīlere kōnila ve bu tohmdan yaĸ çıkarılup (2) ba‘zı tayyib ve revāyih-i tayyibede bile kōnilup isti‘māl olunur ve habbi güvercine (3) ve ĸayruhu yèdürilür ve kitāb-ı havāşşdan menkūldür ki kurtum dānesinün yaĸı (4) eger insān başına sürilse biti giderür ve dānesinün özdegi eger (5) ta‘ām ile karışdırılup yense idi cimā‘a kuvvet vèrüp ve menīyi çok eder (6) yègirmi ikinci –bāb şahh.- kettānün ve kūtunün ve kinnabunün ve başal-ı za‘ferān (7) ve fūvvenün hīnnānün ve samāyī ve fişfişanunün ve şevk-i derrācīnün (8) ve haşhāş-ı ebyazunün şuarılmaĸ tarīķı ile şuarılmaĸ ile ve şuarılamamaĸ ile zirā‘atları (9) nēce olur idüĸin beyān eder faşl kūtun -panbuĸ- (10) kūtunün ekilmesinün nēce olduĸunun tafşīli budur ki ebū hanīfe ba‘zı a‘rāb (11) kelbden naķl édüp dèdi ki panbuĸ ağacı kendülerün yerlerinde büyük (12) olup zerdālū ağacı kadar olurımış ve yègirmi yıl kalurımış ebu’l-ħayr ve ĸayrı (13) dèdiler ki panbuĸ şuarılmaĸ ile ve şuarılmamaĸ

ile ekilür ibn başşāl dağı dēdi (14) ııtına endülüs memleketinde toprağı irerek yer dağı nece zamān zer' den (15) münkaıı' olmuş yerler rāst gelür ve nef'i tiz zāhir olur ve başı çok olur ve vaııtından (16) te'hır etmez ve ba'zı dēdi ki eger şuvarılmamaı ıarıkı ile ekilse yař yere muvāfıııdur (17) dağı ibn başşāl dēdi ki ehl-i şakliyye ııtını terslenmiş arıda ekerler ve (18) endülüs memleketinde sāhillerde ekerler ki muvāfııı olur inřā'allāhu te'ālā (19) ve hicāz ve mışır ve 'ařkalān ve başra memleketlerinde ve ıımlı yerlerde şuvarılmaı ile (20) ekilür ve fidānları āhir yere naııl olunur sāyirinde olduğu gibi ve her fidān (21) ile āhirinüň ortası sekiz ıarış olur zira ol vilāyetlerde encir ağacı (22) kadar olur ve ağacın nece yıldan şonra keserler ve ağacından ııtın dēvřürilüp (23) ve yığarlar bāđdan üzüm dēvřürüp yığar gibi ve ağaıları tımār olunup şuvarılmaı

[35b]

(1) lāzım olduğda şuvarılır ve yıldan yıla böyümede ve đayrıda tefāvüt eder ve fā'idesi (2) her yılda alınur ve şuvarılmamaı ile ekilmesinüň vaııtı bizüm ıatımızda řon ıış (3) ayınüň evvelinden ilk evvel behār ayınüň nişfına dek olur ve řol yerde (4) ekilür ki orta ıış ayından ekilecek zamāna dek yēdiden on kerreye (5) varınca sürilüp ve eski ters ile terslenüp tamām onarılmış ola ibn (6) başşāl dēdi ki eski ters olmasa ıoyun tersi ile terslene ve andan şonra (7) ekile ve ammā yeri yaşlığı orta olup ve yeri -ya'nı ekine muđālif şavuk yaramaz yeller esdüği gün olmaya- ayı günde şuvarılmış ola (8) ve ııtın tođmınınüň üzerlerinde yapışup kalan banbuıuklar enlenüp andan şonra (9) ekile ıarıkı budur ki toğmı getürüp üzerine bir miıđdār řu şaıup ve üzerine dökilmiş (10) ve ıalburlanmış ters veyā ıoyun tersi şaıılıp ve ayak ile bir pāk yerde (11) muıkem ıignenüp veyā bir haşin ya'nı ele pek toğınur zenbil iıine ıonılıp (12) ıignene ki tā ol üzerinde olan panbuıuklar gitdükdēn şonra ol yer ki (13) dēdük anda ikisinüň ortası birer ıarış olmaı üzre seyrecik (14) ekilüp ve toprağı ile kendü ıarışmaı iıün mihrās

ağacı ile tahrik olunup (15) ve tohumun üzerleri örtile ve panbuğ şuarılmağ तरीقی ile de onarılmiş (16) ve şuarılmiş ve terslenmiş ve şudan kanmış yerlerde ekilür ve eger ol yer (17) ekilmezden evvel kanmış olsa eyü olur ve işbilyede kutnuğ dānesinden (18) her dönümde şuarılmağ ile olan için bir rub'un yarısı ekilür eger yer (19) kumlu olacağ olursa bir rub' ola ve eger yer pekce olup kumlu olmasa (20) dahı ziyādece ekilür ve eflakdurda şuarılmağ üzre behāruğ orta ayı (21) olan nīsān nām ayuğ şonıncı günlerinden olan on günde ekilür (22) ibn başşāl dedi ki kutn ekilecek yeri bir yıldan evvel taşı ve gayrı (23) ayıtlanmış eyü zibl ile onarup ve ol yerde havzlar edüp ve şu ile

[36a]

(1) şuarup yeri i'tidāl üzre şudan kanduğdan şonra ol yerde yarım barmak (2) derinlikde çukurcuğlar kazup her çukurcuğa ol dānelerden ikişer ve üçer dāne (3) konilup üzerine azacığ toprak örterlerimış ammā bir çukuruğ āhir çukur ile (4) ortasinuğ irakları bir buçuk karış olmağ gerekdür andan şonra (5) şuarmayup çıkup bir karış olunca terk olunurimış andan şonra otları (6) ayıtlanup bir miğdār büyüdükden şonra şuarilup andan şonra bir miğdār (7) kuruyup ve otları ayıtlanup yene şuarilup ve bi'l-cümle bu 'amel üzerine tekrār (8) olunur ibn başşāl dedi ki her ol vaqt on beş günde bir şu verile (9) āb dedükleri āhir yaz ayına varınca ki ol vaqt ağacı muhkem ve sābit (10) olmasinuğ vaqtıdur andan şonra şu andan kaṭ' olunur tā ki panbuğı (11) tiz çıkup ve ağacinuğ kuvveti az olup başları çok ola ve eger (12) ağacı pek kuvvetlü olsa ağacinuğ etrāfin kılıç ile urur gibi urup (13) etrāfi kırıla böyle olıcağ kuvveti kozına mün'akis olup ol 'amel ile çok (14) cevz bağlar ve panbuğı cevzden ağzı açılıp zāhir olduğdan şonra (15) cevzleri devşürile ve lākin pek kurumadın devşürilmege sa'y oluna ve devşürilmesi (16) ilk güz ayı olan eylülde olur ve güneşden

nem-nâklığı gitmemek için (17) örtile ve panbuğı gölgede el ile cevzinden çıkarılıp cem^c oluna ve cevzden (18) panbuğ bir hōşca alına ki cevzleri karılıp panbuğ içinde kalmaya bundan (19) sonra ol panbuğ güneşe konılıp kurıduktan sonra kaldırıla on (20) sekizinci bābda ibn haccāc kendü kitābında kuṭnuṅ ekilmesinüṅ gökcek (21) olup eyü olması düz ve taşsuz ve depesüz ve yaş yerlerde ve daḥı (22) büyük şular ve göller ortasında olan yaş yerlerde olur ve behār (23) aylarınun āḥir ayı ki eyārdur [b]unda yeri nece kerre sürilüp bitdükden

[36b]

(1) sonra otları ayıtlanup pāk kılınur ve böyle olsa eyü olur ve panbuğı çok (2) olur dedügi sözler geçmişdür daḥı felāḥa-i nabaṭiyyede vardur ki kuṭn (3) yerlerden toprağı yapışak olan gerek kızıl ve gerek kara olsun hemān (4) tuzlu ve pek olmaya rāst gelir ve tuzlu ve pek yerlerden –gayrı şahḥ.- eyü yerlerde (5) mümkündür ve ağacı -ortalıkda şahḥ.- insān kāmēsinden eksücek olur ve ağaçları incerek (6) olup za^cifce olur ve başı degirmi olup ve yarılıp panbuğ andan (7) çıkar ve ekilmesinüṅ vaḳtı behāruṅ orta ayı olan abrīl ayınun (8) āḥirinde olur ve yetişmesi ilk yaz ayında olan nisān nām ayda (9) olur ve eger ekilmesi adār ayı ki ilk behār ayıdur anuṅ yarısında (10) olsa eyü olur ve az olur ekilmesi evvel-i abrīlde ilerüce ekilüp (11) ve temmüzda ya^cnī orta yaz ayında ve āḥir yaz ayı olan āb ayında (12) olur ve az olur ḥaşādı zamānında iken biçdükleri orağ dedükleri (13) nesne ile biçülür kızları yarılıp dövşürildükden sonra biçülür eger rāḥat (14) kaşd olunsa ve panbuğın dövşürmenüṅ zamānı āḥir yaz ayınun evvelinden (15) ilk güz ayı ki eylöldür anuṅ evveline varınca olur zīrā kuṭn tiz biter (16) ve şusuzlık anı helāk eder eger bir biri ardınca şusuz olsa sāyir şusuzlıktan (17) helāk olan ekin gibi lākin şusuz olsa ölmege karīb olur şol zamāndaki (18) kuṭn pek şusuz olup mertebe-i helāka varsa devāsı budağları ve yaprakları (19) üzre şu saçılıp ve şığır

tersi ve kabağ yaprağı ve bākla şamanı ve sübistān – sübistān ma'rūf t[...]- (20) varağı ile karışdırılıp kōkudılmış zibl ile şuarılmağ vaktında akan şuyına (21) birağılup ve üzerine şaçıla ammā baş vërmezden evvel gerekdür baş vërüp (22) cevz peydā olup panbuğ bağladuğdan şonra lāyık degüldür ki bir nesne oluna (23) bu zibl ki vaşf êtdük gāyet ile muvāfıkdur ve yaşın çoğ êdüp

[37a]

(1) ve panbuğı çoğ olur ve biten otları ayıtlanup taşraya atıla huşuşen panbuğ (2) ağacına beñzeyen otlar ayıtlanup cemīc yaprakları ve başı ve köki ile alınup ba'zı (3) ba'zı üzerine yığılup ayak ile çignenüp altına ve üstine kurasından kōnilup (4) yaş olanı orta yërine kōnilup od ile ol kuru olanlar tutuşdurılıp (5) yandukdan şonra orta yërde olan yaş otlar kavrılmış şeklinde olur ol (6) alınup dōgilüp kütnuğ ağaçlarınuğ üzerine şaçıla ki Allāh te'ālā hazretinüğ (7) meşiyyeti ile dirüldür ve ziyāde êder maţlab der-kettān- faşl kettān iki vech ile ekilür (8) vech-i evvel budur ki şuarılmağ ile olur vech-i şānī budur ki şuarılmamağ ile olur ve bunlarınuğ (9) her birisi nece olur onların tafşīli budur ki ibn başşāl ve ğayrı dēdiler ki kettānuğ (10) şuarılmağ ile ekileni mülāyim ve ziyāde olur ve andan olan bēz gāyet eyü olur (11) ve kettān eyü semiz yère ve yaş yère ve çervişlü yère rāst gelür bu zıkr olunan (12) yerlerde şuarılmamağ tarīkı ile olan eyü olur eger kumlu yërde veyā ince yërde veyā (13) huşin ya'nī iri yërde ki ekilmezden evvel eski zibl ile zibllenmiş ola ve yeri (14) gölge - olmayup şahh.- güneşe karşı ola ekilse andan kettān ziyāde rızklı ve laţif olur (15) ve şuarılmamağ tarīkı ile ekilen kettān nece yıl ekilmeyüp terk olunmuş bir yërde (16) olup ol yer ekilmezden evvel kânün-ı şānī ya'nī orta kış ayında sürilüp (17) ve bi'l-cümle bir nece kerre sürildükden şonra 'amel-i kalīb gibi eyār ayı ki behāruğ āhir (18) ayıdır anda yeri sürilmek ile açıla ve eger bu 'amel-i kalīb bundan evvel (19) ekilmiş

y r üzerine olsa ey  olur n r-ı mahr k ya'ni  i ek oda yandırılıp (20) kett n üzere  a ılsa kett na ziy de eyüdür g z fa ında  anmı  olup (21) ol d nderilen y r zibl ile sıklıca zibllenüp andan şonra kett n n to mı (22) bir y ls z günde y r n nem-n klığı i'tid l üzre iken ekilüp ve arz (23) yöne to m ile bir kerrec k ki derin olmaya sürile z r  ha t n   a asına

[37b]

(1) giden bitmezdir n te kim ibn ba  al d di dağı d di ki kett n n  uvarılmamak (2) ile ekilmesinin vakti ilk g z ayı olan eylül ayının  hiridir (3) dağı te r n-i evvel ya'ni orta g z ayının onına varınca olur ve ekilmesinde (4) te' ir olunmaya ill  meger yağmur te' ir  tse te' ir c yizdir ve ibn hacc cu   mu ni' (5) d dikleri kit bından bu söz bundan evvel takaddüm  tmı dir sen anı te'emmül eyle (6) ibn ba  al d di ki kett n n ilerü ekileni yağmur ya duktan (7)  onra orta g z ayı olan te r n-i evvelden sekiz gün vey  on gün (8) ge d kde ekile amm  y ri  ub t ya'ni  on kış ayında bir iki  c kerre (9) s rilmi  ola ve eger yağmur geç ya sa cem ' ekinlerden evvel a a ba lanup (10) hem n yağmurun ardınca ekile eger kett n y ll  günde ekilmek l zım gelse to mına (11) azacık ince toprak  ari durulup ve to mı  a duka elini  a aya tutup (12)  a a ki t  yıl anı  avurup zarar  d p i'tid lden çıkarılmaya ve eger kett n (13) ekildükden şonra çıkup m sta ill olunca yağmur ya masa kett na ziy de eyüdür ve 'acele (14)  zre t z bitmesi altı güne vey  y di güne varınca olur ve kett n n  uvarılmak (15)  zre ekileninin to mından her – bey n: her dönüme- bir  ade  vey  dağı ziy dece alına amm  bu  avzlarda (16) olmadu ına göredür ve bitmezden evvel  u lardan  azer oluna dağı bit p (17) neb ti m sta ill olunca dağı  u dan  azer oluna ve  avzlarda  uvarılmak üzre (18) olan kett n n ekilmesinin yolu budur ki ekilecek y r onatca onarılı (19) ki  al be -yo aru  al b [...] -mu t c olunmaz ve eger kett n

ekilecek yer çervîşsüz veyâ kumlu (20) olsa eski eyü zibl ile oñarıla ibn başşâl dèdi ki her havzda (21) eski ziblden bir kafîz-i kurtubî -kafîz türkçe ölçekdür- miqdârı konıla ve eger yer eyü ve semiz olsa (22) ol yerün yüzün örtecek miqdârı zibl ile örtile ve andan şonra tohm (23) ekile ve karışdurılup tohm örtile ve andan şonra üzerine azacık şu çıkar

[38a]

(1) koyuvèrile çok şalıvèrilmeye ki pek akmak ile tohmı havz üzerinden alup gitmeye (2) ve havzları ortaca olup ve oñarıla ve şuvarılmağa müdâvemet oluna ki zîrâ (3) bitmesi tîz olur ibn başşâl dèdi ki kettân her gün şuvarılrsa nef^ç eder (4) ve gayr dèdi ki işbîliyyede kettânun ilerü ekilmesinün gâyet eyü (5) olanı kânün-ı sâni^ñ ya^ñnî orta kış ayında olur ve gèrü ekileni behârün (6) evvelki ayınun ilk yarımında ve ikisinün ortasında olandur ibn (7) başşâl dèdi ki kettânun èr ekileni şon kış ayı olan (8) şubât evvelinde ve gèç ekileni eyâr ya^ñnî behârün âhir ayınun nısf-ı (9) evvelinde olur èr ile gèç ekilenün koparmada tefâvüti on gün (10) miqdârı ancak olur ve èr ekileni gèç ekilenden eyü olup kettânı a^çlâ (11) ve ziyâde rızklı olur ve iblügi eyü olur ve èr ekilen şu ile pişmede gèç (12) ekilenden artuk doyar ve gèç eskiyüp müddet-i beķası uzun olur kettân (13) tatlu kuyu ve ba^çzı akar ve bıjar şuları gibi şular ile şuvarılrsa râst gelür (14) ibn başşâl dèdi ki arıkda akar şu kettâna ziyâde muvâfiķdur (15) ve acu ğalîz şu ve tuzlu şu kettânı yaramaz edüp yumışak ètmeyüp iri (16) eder ammâ kettân bu şuları ıslâh eder ibn başşâl dèdi ki daħı (17) bu şular kettânı helâk eder ve yüz havzda tohmından eyü ve zibllenmiş (18) ve yaş yerde zer^ç olunmağa iki buçuk rub^ç oluna ve iri toprakları olup (19) haşin olan yerde ancak iki rub^ç ola ve kettân şavuk yèlden veyâ kırağudan (20) incinüp şararıp ve rengi kararsa kitâb evvelinde olan kesim üzre (21) olan havzun her birine güvercin tersinden üç müdd alınup şuda (22) hall

olunup anuñ ile şıvarıla veyā güvercin tersi ince dögilüp alburlandıdan (23) sonra her havza üç müdd saçılıp andan sonra şıvarıla ki dirilüp eyü olur

[38b]

(1) muşannif raimehu'llāh der ki şıvarılmak üzere olan kettāna bir maraz yetişmedin üzerine (2) güvercin tersin mukem dögüp yağmur yağdudan sonra ardınca üzerine saçdum (3) olup ve şālih oldu ve ba'zı dedi ki kettān ayuñ ziyādeliginde (4) ekile noşānında ekilse şālāh bulmaz bu kitābda on sekizinci bābda (5) kettānuñ zer'inde söz gemişdir ve kettān ısıca olan yeri sever denilmiştir (6) sen anı te'emmül edüp zīmokrāfīs ve ibn haccācuñ sözlerine nazār eyle (7) daı felāha-i naba'iyyede vardur ki cemī' yerlerde meşhūr bir ekindür tomınuñ (8) dānesi küçük ve yaşı ve ince ve levni kırmızıya māyıldür ve kettān yaz gallelerindendir (9) bu eelden yerlerden mısır yerine benzeyen yere rāst gelir ya'nī toprağı kumla (10) karışmış ola ve toprağı yapışak olup ve yaş olmak gerekdir ve daı yumışak (11) ve pek ortasında olan yer kettāna rāst gelir ve daı yerlerden hūlbeye (12) rāst gelen yer muvāfidur zirā kettān hūlbe ile tabī'atda ve onarılmada (13) ve hūlbeye şālih olan yere muvāfi olanda ardaşlardur sağırīs (14) dedi ki gerekdir ki kettān orta güz ayı olan teşrīn-i evvelde ve orta kış (15) ayınuñ başına varınca ekile ve zer'i şı üzerine saçmak ile olur ve daı (16) küçük ukurcular azılıp ve her ukurda tomından birkaç dāne oma ile de (17) olur ve ekmesi ekinciler atında meşhūrdur ve bāb-ı utnda vaşf (18) etdügümüz yanmış utn ile zibllenmek kettāna rāst gelir ammā şıgır tersi ile arışdurılıp (19) şı ile kettānuñ köklerine yetişdürile ve daı gerekdir ki kendü ile biten otları (20) oparılıp taşra atıla ve kettān tomından ıan yağdan kendüne şıvarılmak için (21) aan şınuñ üzerine dökilüp şıvarılrsa dānesinüñ yağın ok eder ve daı (22) ol yağun ökeginden

kettānuḡ bitdüḡi yêrlerüḡ üzerine Őaġıla ki yaḡım ziyāde (23) éder faşl daḡı felāḡa-i nabaṡiyyeden menķıldür ki kettān toḡmından

[39a]

(1) öḡüdilüp ve yoḡrılıp ekmek olur ammā unı yoḡrılıp bir yêre cem^c (2) olmaḡa buḡday unı veyā arpa unı veyā šarı unı veyā azacıķ nişāsta ķonılmaķ lâzımdur ki (3) tā ḡamīri bir yêre cem^c ola ve ḡızāsı azacıķdur çoķlıķ eyü degıldür ve kitāb-ı (4) ibn başşāldan menķıldür ki kettān semiz ve vahımlu yaş yêrde ekilür (5) ve kettān ķoparılan yêrde cemī^c ḡubüb eyü olur hemān şalgam eyü olmaz ve şıvarılmamaķ (6) šarīķı ile ekilen kettānuḡ yêrine cemī^c ḡubübdan artuķ muvāfiķ olan (7) arpadur ve kettān iki dürlüdür biri meftūḡdur ki aḡa ebāzīl dēnilür (8) ve toḡmı ince olup kırmızıya māyil olur ve biri maḡlūķdur ve toḡmı irice olur (9) ve levni ķaraya māyil olur ve ḡayırdan daḡı menķıldür ki dēnildi ki şıvarılmamaķ šarīķı (10) ekilen kettān ķoparılan yêr ekilmezden evvel iyice oḡarılıp zer^c olunmuş (11) olsa kettān ķoparılduḡdan Őonra gelesi yılda buḡday ve ol bir yılda baķla (12) ekilmeḡe şāliḡ olur ve eger kettān ķoparılduḡdan Őonra sürilüp gelesi (13) yılda buḡday ekilse eyü olur faşl kettān şararduḡda daḡı (14) yaşca iken ķoparıla şabāḡ ile ķoparılıp arzda saṡr saṡr çoķ çoķ olmaya -ya^cnī kalın olmayup ḡafīfce ola şaḡḡ.- (15) döşene ve başları ba^czınuḡ uşılı ile örtile ki tā ķuşlar toḡmın yémeye ve içinden (16) kendüden olmayan otlar ayıtlanup giderile ve dört veyā bēş günden (17) Őonra iki ele şıgacaķ ķadar küçük baḡcuḡazlar baḡlanup ammā böyüklükleri şol (18) ķadar ola ki insān iki eliyle yapışup zamm étdükde ziyāde olmaya veyā (19) kettānuḡ uzunluḡında olan ib ile baḡlanmaķ miķdārı ola bir arşun (20) veyā bir arşundan artucaķ ola ve iki el ortasında ķuruyan yarpaķları (21) düşmek için süri süri vêre ve götleri üzerine güneşe ķarşu (22) diküp

ba'zısın ba'zısına dayayup ammā uçlarını bir hōşca bir biri ile (23) dayaya ki başlarının kılıfları açılmayup tohmları düşmeye huşūşen ebāzīl dēnmek

[39b]

(1) ile ma'rūf olan bir hōşca kurusa tohımı bir kalın ağaç ile -ki tokmak gibi ola şahh.- silkelüp (2) ammā bir pāk yerde olmak gerekdür ve kabza ya'nī bağ bağ silkelemek gerekdür (3) andan sonra tohımdan kendüye qarışan nesneleri çıkarılıp -ve şuarılıp şahh.- tamām pāk olunup (4) ğırbāl olunduğdan sonra çölmekciler işlediği küplere ve destīlere konılıp (5) gelecek yıla dek ekilmesi zamānına dek şaklayalar ve kettānuñ pişürmesi (6) ki şuya baturmağdur andan evvel yağmur tokınmadan pek hazer edüp şaklayalar (7) ve pişürmeden sonra dağı maşardan şaklamak lāzımdur zīrā zarar eder huşūşen (8) maşar-ı keşırde ola andan sonra şuya birağıla ki pişürmesi budur ve pişürilmesinüñ (9) yolu budur ki evvelā ma'lūm ola kettān pişmek gerekdür nef'i pişmege mevķūfdur (10) ve šalāh ve fesādı anda olur ol bağlar ki bundan evvel geçmişdür ortaca bağlar (11) bağlanup bir akmaz şu içine ki kendüden evvel ol yılda bir nece kerre kettān konılmış (12) ola taldırılıp üzerine taş veyā ğayr nesne konılıp paşırıla veyā kettān (13) rengi aķ olan ısıcaķ şuya konılıp ışladıla veyā bir aķ şu içine konıla ki (14) anda serdliecek ola andan sonra iki gece yā dağı ziyādeden sonra görüle ki (15) pişüp eyü olduğı veyā olmaduğı ve eger ol şuda andan evvel kettān konılıp (16) pişdügi ma'lūm ise aña kıyās oluna ammā bir gece evvel kettān yoklanup görüle (17) ve dōgilüp imtiħān oluna eger olmadıysa tamām pişince şuda konıla ve zamānı (18) geldükde şudan tīz çıkarup terk eylemeye eger terk olunsa yaramaz olur (19) ve pişmesinüñ 'alāmeti budur ki kettānuñ bağlarının ortasından birkaç dāne (20) ağaçları el ile aşağasından dutup şuyun yüzine birkaç kerre urıla (21) eger kettān ağacından ayrılırsa ol pişmişdür ve illā bir gece dağı terk (22) olunup ertesi şabāh yoklansa ve

‘alāmet-i uḥrā daḥı budur ki (23) kettānuḡ ağacından bir dāne alınup barmaḡ ile aṡaḡasından yokarusına

[40a]

(1) yürüdüle eger kettān ağacından ayrılırsa piṡmiṡdür ve illā daḥı piṡmemiṡdür (2) bu ‘ameli kettāndan birḡaç dānesine éde ve tamām piṡmesinüḡ ‘alāmetlerinden (3) birisi budur ki ağacı yaṡ olup ve mülāyim ve yumıṡaḡ olur ibn baṡṡāl (4) dēdi ki andan birḡaç dāne çıkarılıp aḡa nazār oluna eger mülāyim olup (5) ve açılıp ve cānibleri bozılıp açıla ol piṡmiṡdür eger piṡmesine (6) delālet éden ‘alāmetler zuhūr étse šudan fi’l-hāl çıkarmasına sa’y (7) olunup ammā šu içinde balıḡdan ve ġayrıdan kendüye bulaṡan nesnelere (8) muḡkem yuyup andan šonra çıkarıla daḥı kitāb-ı ibn baṡṡāldan menḡüldür ki (9) šuya batırıldıḡı yērden kettān piṡdükden šonra çıkarılıp ba’zı ba’zı (10) üzre yıḡılıp bir ġee yatırıla ki zīrā bu vechle mülāyim olur ve yumıṡar ve ġayr (11) dēdi ki yunup ve baḡları özölüp ve ġöti üzerine ve her nēce olursa (12) dike ġoyup ve šuyı ıḡduḡda açup ve yēr yüzine ġüneṡe sere ġoya ve hōṡca (13) ġurımaḡ içün ġāh ġāh döndüre ve ya’nī ve ba’zı dēdi eger kettānı dökdükde (14) kettānda serdlik ve ġuvvet ġörse idüḡ ol tamām piṡmedüġine ‘alāmetdür (15) ammā anuḡ içün šuda bir ġün bir ġee daḥı ġonılmaḡ lāzım degüldür çıkarup ba’zı (16) ba’zı üzre ġo bir ġee ursun eger piṡdiyse kemāle yētiṡür ve ol ġuvvet (17) ve peklik ki kendüde vardur eger öyle ġalsa kettānda irilecek olur (18) ve eger kettān ḡadd-ı zātında piṡmede ziyāde olsa yumıṡaḡlık kesb éder (19) ve o ziyāde piṡse ġoḡar kettānı bundan šaḡlamaḡ gerekdür (20) ve ba’zı dēdi ki urmiṡ šu içine ġonılmaḡ rengi ġaramtırak olup yumıṡaḡ (21) olur huṡuṡen ol šuya ol yılda nēce kerre kettān ġonılıp (22) šu andan yumıṡaḡlık ve ervīṡlik kesb étmiṡ ola ve balıḡ ġarıṡup (23) ġalıḡlanmıṡ olan šuya ġonmaḡdan ḡazer oluna ve ba’zı dēdi ki

(1) tırmış şuya keçi kónılsa yumışak olur ve bundan şonra kendüye kónılan (2) kettānı ıřlāh éder ve yumışaklık kesb éder ve ba'zı dedı ki şavuk yerlerde kettān (3) şavuk şuya kónılsa on bēř gün mıkđarı koyalar ki pişüp eyü olur ammā (4) hevāsı ısıcak olan yerlerde tırmış şuya kónılsa üç gün yéterdür muşannif (5) raşimehu'llāh dér ki baņa bir mu'temed kimesne ĥaber vérdi ki kettān řarardukđan şonra çekirgeden (6) kórkusından toĥmın almazdan evvel şuya batırıp řuda bēř gün tırduğdan (7) şonra yétiřüp ve çıkarıp kettānı eyü olmuş ve ba'zı dedı ki kettānı şuya (8) komanuņ zamānlarınıņ ortası böğürtlen dedükleri dikenlü ağacuņ tütü kararduğı zamāndur (9) **fařl** kettān şuya kónulup pişüp kırıduğdan şonra andan (10) bir tıtam kettān alınıp pelīd ağacından bir tókmaķ veyā aņa benzer bir nesne ile dögilüp (11) ammā ol tókmaķuņ yüzi düz tayancaķ olup ve altında olan tař daĥı (12) düz tayancaķ ola anda bir ĥořca dögilüp ĥattā kettānuņ kendüsi dümdüz (13) olup ve kettānı çöbinden ĥořca ayrıla andan şonra ol tıtamı küçük küçük (14) birkaç bölük édüp ve el ile ufadılıp yumışak olanı ayrılıp (15) ve andan kırılmış olan çöbleri ālet-i ma'rūfe ile silkele ammā bu silmek (16) řabāĥlarda ve şavuk hevālarda ola bu 'amel ile kettān kırılmış olan çöblerden (17) ayrılır ve bu 'amele saĥac dérler ve kettānda çıkan çöblere sıĥac dēnilür (18) ve saĥac kábuk çıkarmaķđur bu 'amele bunuņ ile tesmiyenüņ vechi zāhir ve münāsebeti (19) bāhirdür **fařl** kinnab ki kettānuņ bir dürlüsidür kendir otıdur ki (20) kábugından urĥan éderler anuņ ekilmesinde iř nece olduĥın beyān (21) éder kinnab iki vechle ekilür biri řuvarılmaķ iledür ve biri řuvarılmamaķ iledür (22) ve daĥı kinnaba řehdānec dēnilür ve iki dürlü olur biri erkek ve biri dişidür (23) ve ĥabbı ya'ni dānesi olur ve levni aķ ile şarı ortasında olur ve ağacı

[41a]

(1) kısrı ile mülebbesdür eger kınnabuñ ağacı yėtişüp ve kıparılıp ve kıruğuğdan (2) şonra şuya kıonılsa ve kettānda olan ‘ameller ki şuda pişürilmek ve döğilmek (3) ve silkilmekdür kınnabda olsa kınnab dağı kettān gibi çıķar ve lākin kettāndan (4) bir miķđār irirek olur yumışak olmaz ve cemī^c yerlerden kettāna rāst gelen (5) kınnaba rāst gelür ve dağı eyü nem-nāk taşsuz düz yerler ki dağlar (6) veyā depeler veyā yüce yerlerden kırtılmış olan yerlere yakın ola şuvarılmamaķ üzre (7) ekilen kınnaba rāst gelür ve kınnab iki vech ile ekilür biri toğmın almak (8) içündür ki haytına ri‘āyet olunmaz ve ekilmesi seyrek olur ve biri (9) dağı iblügi alınmaķ içündür toğmı dağı alınur ve ekilmesi sık ola ve şuvarılmamaķ (10) üzre olanda ekilmesinüñ vaķtı behāruñ evvel ayı olan adār nām ayuñ (11) yarısında olur ve şuvarılmaķ üzre olanuñ vaķtı behāruñ orta ayı olan (12) nīsānda ve behāruñ āđır ayı olan eyārda olur ve ekilmesinde ve yerinüñ (13) ve kendünüñ tīmārında ve cemī^c ađvālinde kettānda olan gibi ‘amelde berāberdür (14) dağı felāha-i nabaťiyyede vardur ki şehdānec luğat-ı fārsiyye ile kınnab kendüdür (15) dağı bunuñ ĥabbına sūsād-ı ĥabb-ı řinī denilür ve kınnab bir nebātdur ki ağacınuñ (16) içi boşdur uzun olur yer yüzine çıķup yüksek olur başında bir degirmi (17) dānesi olur ve şulu yerlerde ve dağı çok yaşlığı olan yerlerde zer^c olunur (18) zīrā kınnab şuyı ve yaşlığı sever ve ekilmesinüñ şon kış ayı olan (19) şubātuñ yégirmisinden behāruñ evvel ayı olan adāruñ yégirmi dördine (20) varınca olur ve ĥařādı ilk yaz ayı olan ĥazīrānuñ evvelinde olur (21) ve otların ayıtlamadan ĥayrı tīmāra muĥtāc degüldür çok şu ile şuvarıla bir gün (22) şuvarılıp bir gün şuvarılmaya eger mümkin ise her gün şuvarıla ki ziyāde eyü olur (23) lākin her gün olunsa şuvarılması az ola yėtişdüğinde kettānda nece ‘amel olundıyısa

[41b]

(1) bunda dağı anuğ gibi ola ve kınnabuğ ağacına beñzeyen otlar çıkarıla zırā anlardan
(2) kınnabda çok otlar cem^ç olur ve anı bulur kimesneler bir birinden ayırup kettānda
(3) eyledükleri gibi edüp ayıra ve kınnabuğ iplüğinden bēzler tokınur ve bēzi (4)
ziyāde eyü olup çok dōyüp eskimez ve dağı andan yazı yazılacak (5) kāğıdda olur ve
dağı andan ince ve yoğun urđanlar dağı andan ib ve iplik (6) olur inşā'allāhu te'ālā bu
kitābdan on sekizinci bābda (7) būniyūsun sözine nazār oluna ibn zūher dēdi ki
kınnabuğ ekmeğininüñ tabī'atı (8) şavuk ve kıridur isti'māl olunmada zarar ve şiddet
yoğdur faşl (9) başal-ı za'ferānuđ -za'ferānuđ şoğanı- ğarāseti iki vechledür biri
şuvarılmağ iledür biri şuvarılmamağ (10) iledür za'ferān şoğanı şavuk yerlerde ve dağı
orta hevālu olan yerlerde eyü (11) ve şālih olur ibn başşāl dēdi ki za'ferān şoğanına
kara yer ve ziblenmiş (12) ve yumışağ olmayup toprağı bir miđdār irirek olan yer dağı
kumlu yer ve dağı (13) ufağ kesekli yer rāst gelür -ya'nī koyun ve keçi ve şığır ol
yerde yaturmağ ile ziblenmiş ola demekdür- ve za'ferān şoğanı şu ile çok şuvarmağı
(14) sever ve şuvarılmağ üzre dikmesi behāruđ āđir ayı olan eyār ve ilk yaz (15) ayı
olan ğazırānda olur ve orta güz ayında biter ve çiçeği yaprağından (16) evvel çıkar ve
yaprağı yaz ısıcağında kesilür ve şoğanı bustānlarda vāki' (17) olan ğavzlarda şoğan ve
şarımsađ dikilür gibi dikilür ve eđer istersen (18) ğuđūđda dikesin tarīkı budur ki
oğarılmış yere uzun toğrı ğağıllar ki (19) derinliği bir kıarışun üç bölükde iki bölüği
evvelā çeküp ve za'ferānuđ (20) şoğanların tertīb üzre şaf şaf ya'nī sıra sıra dikersin ve
ğavzlarda (21) dağı dikse idün böyle edersin ve her şoğan ile āđir şoğanuğ ortasın (22)
uzunlığda bir arşun veyā bir arşundan eksücek ola ve enlülükde bir kıarış (23) ola ve
üzeri dikildükde toprak ile örtilüp ve şu ile şuvarıla yēnmek için

[42a]

(1) olan şoğan gibi ve büyüdükdən sonra çok şu sevmez ve üzerine hîç (2) nesne ekilmeye zîrâ ol toğırup çok olur ve altı yıldan sonra (3) veyâ altı yıl miqdârından sonra şoğanları sık olup bir birine mezâhime éder ve (4) fâ'idesi kalîl olur elbette koparılıp bir âhîr yere nakl olunup anda (5) dikile ve ol şoğandan yene ol yerde ekilmek lâzım olsa ol ekilen (6) tertîb ile kifâyet miqdârı ekile ve za'ferân evvel yağın yağmurda (7) çiçek vèrüp çiçegi yaprağından evvel çıkar ve çiçeklerinün rengi gök (8) renginde olup ortasında kıl gibi azacığ nesnelər olur ve yaprakları (9) incerek olup yer yüzine yatur ve çiçekleri şabâhlarda dövşürile ve ol (10) kırmızı kıl gibi olanlar alınup gölgede bir hevâ toğınmaz mahfûz yerde küçük (11) tahtalar üzerinde konup kurıdıla ve ba'zı dedi ki ol kıl gibi (12) olanlar yaş iken dögilüp sonra ba'zı ba'zı üzre konulup andan (13) çörekler olunup yanmış kömürün odı ile bir yeni tava ki demürden (14) ola üzerine konulup kurıdıla ki bu tarîkı ile olsa kırmızılığı pek olup (15) rengine çok fâ'ide éder ve ba'zı dedi ki za'ferânun şoğanı yerde (16) bir ũkıyye miqdârı olmayınca -ũkıyye: yedi mişkâle dênildügi gibi kırk dirheme dağı dênilür- çiçek vèrmez ibn başşâl dedi ki yer (17) kimesne bustânda za'ferân şoğanı üzerine bir nesne zer' étse za'ferân (18) bitmezden evvel ol çıkmaz eger bir nesne ekilmek lâzım olsa yarpuz dedükleri (19) ot ekile veyâ aña beşzer nesne ekile ve bunun gibi kaçan yaz ısıcağında varakı (20) ya'nî yaprakları kesilse şuarılmağ üzre bögrölce ve sũsâm ekile bunlar za'ferân (21) şoğanına zarar vèrmez ve ammâ za'ferân şoğanı şuarılmamağ üzre ekilse (22) evvel yeri oğatca oğarılıp andan sonra anda şaban demüri (23) dedükleri nesne ile bundan evvel huţuţ beyânında dênilen üzre anda

(1) geniş böyücek hıttlar açılıp şoğanı tertīb ile sıra sıra diküp üzerine (2) toprak örtile ve za'ferān şoğanınuñ -el-cüz'ü's-sādis- şuvarılmamağ üzere ekilmesi dağı şuvarılmak (3) üzere ekilenüñ vaqtında olur mü'ellif raħimehu'llāh dēr ki za'ferān şoğanın (4) şeref-i şemsde dikdüm eyü oldı ve işbīlyyede vāki' ceyyāze nām (5) köyde şeref-i şemsde dikildi ziyāde eyü ve şālih oldı ve yēne şeref-i (6) şemsde şuvarılmamağ üzere zeytūn ağaçları altında dikdüm birkaç yıl (7) bākī kalup ve her yıl çiçekler vērürdi ve felāha-i nabaṭıyyede vardır ki za'ferānuñ (8) yaprağı īrisā yaprağı gibi incek olur ve şoğanı bayağı yēecek (9) şoğanuñ küçükleri gibi olur ve çiçegi kemānküre taş böyüklükde olur (10) ve ol çiçegün ortasında şarulıga māyil kırmızı tilcegüzler olur za'ferān (11) dedükleri odur ve eyü koħusu vardır ve eyü koħulu olan nesnelere girür (12) ve her girdügi nesneyi -eyü şah.- eder ve mü'ellif-i merşüm dedi ki za'ferān şoğanınuñ (13) yēdügi ma'lūmum olmadı ve za'ferān dağı bābil iqlīminde ħulvān dedükleri (14) yerde olur ve ba'zı dedi ki ħāşşa za'ferān budur ki bir evde olsa idi (15) ol eve bir aşl yaşı kiçirek kıyruğı uzun bir keler vardır ki aña vezaga ve sām-ı (16) ebraş dağı dērler iraqdan koħusın alup girmez faşl -ħinnā- ħinnānuñ (17) şuvarılmak üzere ekileni nece olur idüginüñ beyānındadır ibn başşāl ve ğayrı dediler (18) ki ħinnā ziyāde şavuk olan yerlerde şalāħ bulmaz ve ħāli ve ekilmesi ve tīmārı (19) buldānuñ hevālarınıñ ihtilāfına göre olur zīrā şol yer ki ısıcağ olup hevāsı (20) ruṭubet üzere ola anda ağaç olup on beş yıl kadar yaşayup her yılda (21) bir biri ardınca yaprağı alınur ve şu ile şuvarılıp ve zibllenüp ve tīmār olunduğca (22) bitüp yapraklanur ve mışr vilāyetinde toħmı ħavzlara yarpuz dedükleri ot (23) ekilmesi gibi ekilüp ve şu ile şuvarılıp bir qarış olduğda sık ise

[43a]

(1) her birisi ile āhirinūñ ortası altı arşun kadar olunca seyreltile ve seyreltmek (2) için çıkardıklarını dañı bir āhir yerde dikilüp ve yene ortaları yene altı arşun (3) kadar seyrek olunup nañl olunanuñ ve yerinde kalanuñ her birinūñ onarılmasında (4) ve şuarılmasında ve ziblenmesinde diñkat olunup boyları altı arşun miñdārı (5) olduñdan sonra yaprakları devşürilüp ve çubuñları kesilüp ve kökleri bāğ tīmār (6) olunduğı gibi onarılup ve şuarılup ve ziblenür andan sonra gerü konilup (7) yeni tallar ve budaklar çıkup yapraklanur ve bilād-ı hābeşede dañı hınnānuñ hāli (8) böyle olup büyüklükde bizüm vilāyetimizde vāki^c olan encir ağacı kadar olurımış (9) ve şavuğı katı pek olmayan yerlerde her yıl ekilüp ancak yaprağı alınup (10) ağacı vilāyet-i mısr ve hābeşede olduğı gibi bākī kalmaz ve vilāyet-i işbilyede (11) dañı anuñ gibidür ve bizüm vilāyetimizde hınnā cemī^c yerlerden kırmızı olan yerlere (12) rāst gelir ve hınnā ekmek istendükde toñmından alup bir pāk bēz (13) içine koyup bağlayup bir gün bir gece şuya konıla ibn başşāl der ki toñm yumışak (14) olmak için iki gün iki gece şuya konıla andan sonra ol toñm iki el (15) ortasında ğilāfindan çıkınca ovilup incir toñmı gibi pāk olduñdan sonra (16) bir koyun yüninden toñınmış sık bēz pāresi alup üç bölükde iki bölügin (17) kesüp ol toñm şıgacak miñdārı kīse edüp ve toñm içine konilup ve ol (18) kīse bir pāk tahta üzerine konilup güneşe konıla ve kīse tahta üzerine konuñda (19) bir cānibe meyl edürile ki ol toñmda olan şu tamlaya ve ol (20) kīsedan bākī kalan bēz pāresi kīse üzerine örtilüp kīsenüñ üsti (21) iki kat olup aña güneş te'sir edüp kurıdmaya altı bir kat (22) olduğı kāfīdür ibn başşāl der ki kīse olan toñm üzerine gündüzün (23) sıcak şu şaçup gece olduñda yatacağı döşek altına yer üzerine bēzler

[43b]

(1) döşeyüp kīse-i mezbūreyi toħmı ile döşegi altına koyup üzerinde yata ki bu (2) sebep ile aña ısıcaklık yētiş ve bi'l-cümle gündüzün ol kīse içinde olan (3) toħm üzerine ısıcaķ şı saçılup ve gece ile vech-i merķūm üzre döşek altına (4) koyup bu 'amel tekrār oluna tā ol toħmuñ çüçügi zāhir ola ibn başşāl daħı (5) dēr ki bu 'ameli toħma étmezden evvel ekecek yeri şaban demüri ile bir nēce (6) kerre aķdarup altın üstine dönderüp kuyudan ve derin yerlerden çıkmış (7) eyü toprak getirilüp ol yer üzerine konilup ol yerde ne kıatı büyük ve ne (8) kıatı küçük orta havzlar kesilüp ve etrafına yolcuğazlar oluna ki şı verilmeye (9) ve tīmār étmede gerek olur ve andan sonra ol havzlar ādemī zibli ile veyā (10) güvercin zibli ile eger bu ikisi olmasa sāyir taşları ve kendüye karışan nesnelere (11) ayıtlanmış zibl ile zibllene andan sonra ol havzlara kesilmiş kargular döşenüp (12) ve havza şı şalivērilüp bir miķdār turduķdan sonra yarpuz dedükleri nesne ekilür (13) gibi toħm ol kargular üzerine ekile ve havza kargu döşemenün fā'idesi budur ki kargu (14) ekilen toħmı havzda habs edüp şı alup gitmege māni' olur ve şı gidüp (15) yer yutduķdan sonra ol kargu enüp havzuñ yerine berāber olup oturur (16) ve ğayr dēr ki böyle étmege hācet yokdur belki havzuñ yeri yaşca iken ekilüp (17) ve üzerine haşır birağılup ve haşır üzerine ādem çıkup toħm yere yapışmak için (18) nēce kerre çignenüp andan sonra haşır şan'at ile alınup havza azacık (19) şucuğaz şalivērüp çok şalivērmeye ki toħmı yerinden āhir yere nakl (20) étmeye daħı ibn başşāl dedi ki andan sonra sekiz güne dek bir biri (21) ardınca şuvarılmağa müdāvemmet olunup ve sekiz günden sonra her cum'ada üç (22) kerre şuvarilup çıkup bir parmak kadar olduķda otcuğazı ayıtlanup anda[n] (23) sonra her cum'ada iki kerre şuvarıla bir karış olduķda şan'at ile [...]

[44a]

(1) otları ayıtlanup yalnız veyā ādemī zibli ile qarışmaq güvercin zibli veyā qurı (2) ādemī zibli alınup hōşca dögüldükden şonra her havza kifāyet miqdārı havzda (3) olan hınnā üzerine saçılup ve şuvarıla ve eger hınnānuş ağaçları (4) sık ise seyredilüp ve seyreltmek için -çıkarılan şahh.- hınnā ağaçları gölgede (5) kurıdıla ve evvel-i kitābda kadr-i mezkūr olan havzlarda çüçüklenmezden (6) evvel hınnā tohmından bēş batman gerekdür ve hınnānuş otları ayıtlanup (7) ve seyreltmege muhtāc ise seyredükden şonra ilk güz ayı olan eylül (8) dedükleri aya varınca her heftede iki kerre şuvarılmağa müdāvemet oluna (9) ve mezkūr ayda koparılup ve bağ bağ olunup ev içinde veyā ağaç gölgesinde (10) muhaşşal güneş yetişmez yerde olmak lāzımdur ipler üzerine veyā biri biri üzerine (11) konılup kurıdılduğdan şonra ağacından yaprakları silkilüp ağaçları (12) yabāna atıla ve eger güneşde kurıdsalar idi güneş rengin şarardup za'if (13) eder mümkün oldukça gölge olan yerlerde kurıdmağa sa'y edeler ebu'l-hayr dedi (14) ol yaprağ üzerine azacığ zeytün yağı saçılup yeni küpler içine konılup (15) ve ağızları deri pāreleriyle bağlanduğdan şonra üzerini balçık ile şıvayalar (16) ve aña hācet olmayınca açmayalar ve ibn başşālun kaşd ve beyān dedükleri (17) kitābında vardur ki hınnā orta behār ayı olan nīsānda dağı şon (18) behār ayı olan eyārda ekilür ādemī zibli veyā güvercin zibli ile havzlara ağan (19) şu ile şuvarıla ki tarāvet ve eylügen ziyāde olur felāha-i nabaṭiyyede vardur ki (20) hınnā ısıcağı sever ve ısıcağ olan yerlerde eyü olup dirilür ve şavuk olan (21) yerlerde eyü olmaz ve ekilüp āhir yere naql olunsa gāyet eyü olur ve ekilüp (22) yerinde ibkā olunan çoklık eyü olmaz ve ṭabī'atı bārid ve müteberriddür ve 'avretler öginmiş (23) yaprağından ziynet için yakınurlar ve erler def'-i harāret için ve el ve ayakların

(1) yumşadmağ için yaqarlar faşl fūvve –fūvve kızıl boyadur- ki kızıl boyadur anuñ ekilmesinüñ (2) beyānındadır ve kızıl boyanuñ dağı ekilmesi iki vech iledür biri şuarılmağ (3) iledür ve biri şuarılmamağ iledür ebū hanīfe nām kimesne dēr ki bizüm vilāyetimizde kızıl boya (4) üç dürlüdür biri çiçegi şarudur bu cins çoğ olur ve biri dağı andan (5) küçükdür yaprağı ince olup ve çiçegi aq olur biri dağı küçükdür gök (6) renginde olur ve ol kızıl boya ki anuñla bēzler boyanur ma'rūfdur ol (7) bustānlarda ve öküz ile oñarılan yerlerde ekilür ve bu kısmuñ tohmından ve kollarından (8) ve naqlinden dikilmek ve ekilmek mümkündür ve aña yumşaq yerler dağı koyun ve keçi yatduğı (9) zibllü yerler dağı çervīşlü semiz yerler rāst gelir ibn başşāl dēr ki kızıl (10) boyayı şu ile çok şuarmağ işlāh eder ve ekilmezden evvel yeri birkaç kerre (11) aqdarılıp tamām oñarılmasında diqqat olunup ve eyü zibl ile ziblendükden (12) şonra ol yerde 'adet üzre havzlar kesilüp ve şu ile şuarılıp yeri (13) i'tidāl üzre yaş iken anda kızıl boyanuñ tohmı buğday ekilür gibi ekilüp (14) ve lākin seyrecik ekilüp eger insān elin yer üzerine açup kosa idi altında (15) üç habbe bulunacaq miqdārı ola andan şonra ol tohmlar örtilmek için yeri (16) taḥrīk oluna ve bir ekilmesinüñ ṭarīkı dağı budur ki havzlarda bıcağ uçları (17) ile çukurcuqlar kazılıp her çukura tohmından üçer dāne konup ve her dāne ile (18) āḥirün ortası bir qarışuñ üç bölükde iki bölügi genişliginde olup (19) ve şuarıla ve şuarılmağ üzre ekilmesinüñ vaqtı behāruñ evvelki ayıdur (20) ve bitüp mu'tedil olduqda otları ayıtlanup pāk kılına ve bir parmağ olduqda (21) bir kerre dağı otı ayıtlandıqdan şonra anda tamām şusuzluğ 'alāmeti zāhir olunca şuarılmaya (22) ve şusuzluğınun 'alāmeti budur ki üzeri qararup kurımayacak zāhir olur ol zamānda (23) şuarılıp andan tamām yazda her cum'ada bir kerre şuarılıp güz geldükde şuarılmağa

[45a]

(1) şıvarılmağdan müstağnī olur zīrā ol zamānda yağmurlar yağup ve hevā şavuk (2) olmak ile şuya ihtiyāc olmaz ve andan şonra eṭrāfi āḥir yaz ayı olan (3) āb ayında kesile ve bākīsi yēne üç parmak kalınlığı toprak ile kırağı yağup (4) anı yakmazdan evvel örtile ve eger dēdügimüz gibi toprak ile örtile ol örtülenler (5) yēne kırmızı kökler olup eyü olur ve toḥmı yētişdükdēn şonra toḥmı alınmağ için (6) eṭrāfi yēne kesilüp bākīsi yēne toprak ile örtile ve toḥmı alınmağ için kesilmesine (7) ekildükden şonra iki yıl geçmek gerekdür ibn başşāl dēr ki bir kimesne üçünci kerrede (8) toprak ile örtmek dilese nef'i çok olur ve bir kimesne nef'ine isti'cāl etse kollarından (9) kalınca olanların çıkarup ince olanların terk edüp üzerlerin üç barmak (10) kalınlığı toprak ile yēne örtüp ve üzerine 'ādet üzre ḥavzlar kesüp ve şuvara ki (11) ol biri biri ardınca bitüp maḥşūl vērür ve ikinci kerrede budaklarında toḥm zuhūr (12) etdükdē yēne eṭrāfi kesilüp bākīsi türāb ile örtile iki yıl geçdükdēn (13) şonra bir kimesne nef'ine 'acele etse ikinci kerrede yēne ancak böyücek olan kolların (14) alup küçüklerin terk eder bu üslüb üzre her senede yeḡi kollar vērüp (15) nef' ve fā'idesi alınup bākīsi yēne toprak ile örtilüp ve zibllenüp ve şulanur (16) yēne evvelki gibi kollar ve kökler şalup nef'ini alınur ve kızıl boya bir nece yıl böyle bākī (17) kalur ve bir kimesne köklerinden veyā kollarından dikmek istese köklerin veyā kolların (18) tāze ve yaş iken alup ve dikecegi yērde bıçağ ucı ile çukurcuğlar edüp (19) her çukura bir dānesin diküp ve her birisi ile āḥirüḡ ortasın bir qarışuḡ (20) üç bölükde iki bölüğü miğdārı seyrek eyleye ve kızıl boyayı şıvarılmamağ üzre (21) yoğaruda vaş olunan yērlere tamām oḡarılup ağdarıldığdan şonra buğday (22) ve arpa ekilür gibi seyrecik ekilüp eger yērde muḥkem ve kavī olursa yēri boş (23) kalmasun dēyü üzerine buğday ekile ki aḡa buğday zarar vērmez ve tamām yētişdükdē

(1) yoğaruda dēnilen ıavr ile irice olanları kesilüp incecik olanları ıoprak (2) ile őrtile ve vilāyet-i endelüsde Őezūne dēdükleri beledde dağı ‘amel böyledür (3) ve Őezūne-i mezbūrede her bir dönüm eyü yerden iki ıantār mağşül vērür ve ıollarından (4) kesüp āđir yere dikmek isteseler gül ne zamānda dikilürse ol zamānda (5) dikeler ve gülün dikilmesinde ve yerden küsgi ile ııııarmasında iŐ nece ise (6) kıızıl boyada dağı eyledür ve kıızıl boya ĥadd-ı zātında yere pek yapıŐup (7) ve yer altına pek Őokılır küsgi ile ııııarılmak ıolaydur ve her bir dönümün boyasın (8) ııııarmağa yēgirmi ādem gerekdür kıızıl boya ekmesine taıayyüd ēden kimesnelerün mu‘temedlerinden (9) böyle ēŐitdüm faŐl samāyīnuđ Őuvarılmamak üzere ekilmesinün ıarıkı (10) nece olur anuđ beyānındadır abu’l-ĥayr ve ĥayrı dēdiler ki samāyī Őavuk yerlerde eyü olur (11) ve yılda üç kerre bir biri ardınca yaprağı dēvŐürölür evvelki ikinciden eyüdüdür (12) ve ikinci dağı üçünciden eyüdüdür ve yüksek ve ıumlu olan yerlere ekilmesi rāst (13) gelür lākin ekilmezden evvel yerinün oğarılmasına ve sürilmesine orta kıŐ (14) ayı olan kānūn-ı sānīde baŐlanup iki üç kerre yeri aığdarılıp andan (15) Őonra toğmı ekile ve Őuvarılmamak üzere ekileninün vaıtı Őon kıŐ ayı olan Őubātuđ (16) nıŐf-ı sānīsinde ve ilk behār ayı olan adāruđ evvelinde olur ıarıkı (17) budur ki anı ekecek kimesne toğmından azacıı azacıı eline alup yapca yapca (18) yürirken Őađına ve Őolına Őaıup tamām yeri bu vech ile ekildükden Őonra yeri ol (19) Őaıılan tođm ile ıarıŐdurup yeri yufıacıı Őaban demüri ile döndereler (20) ve toğmından her bir dönümde iki ũkıyye ekile ve bitüp dört yaprak olup (21) yētiŐüp eyü olduğda ‘alāmeti budur ki yaprakları delinür bu ‘alāmet zāhir olduğda (22) yaprağı dēvŐürile andan Őonra bir düz ıaŐ üzerinde muĥkem dögilüp ince (23) olduğdan Őonra zenbīller iıine ıonılıp dört güne dek üzerine Őu Őaıılmadan

(1) hālī olunmaya andan sonra demür kürek veyā çapa dedükleri âlet ile kesilüp (2) ve üzerine tā kōkunca yene şu saçıla ve kōkdukdan sonra ayak ile çignenüp andan (3) sonra bir yere cem^c olunup yoğrılıp bir biriye yapışdukdan sonra çörekler olunup (4) güneşde kurıdılıp boya için isti^cmāl oluna ve eyüsi ile kem olanın (5) bilmek isteseñ yaprağından bir miqdār alup bir yeni kirec ile şıva olunmuş dīvāra (6) süresin eger ol sürdüğü yêrün rengi ziyāde sürmāyī olup sürme rengin (7) bağlarsa ol eyüsidür ve eger olmazsa anuñ renginde hayr yokdur faşl (8) fişfişa gök yoncadur anuñ ve kurt ve sült dedüklerinün ekilmesinde (9) ‘amel ne vechle olduğın beyān eder ibn sīnā dedi ki yaş yonca kurısa idi (10) aña haşş denilür ve kurt yonca gibi bir otdur ve sült dağı arpadan bir nev^cdür (11) ve yonca cemī^c tavarlara ‘alefdür ve yonca bir nebātdur ki şuvarılmağ ile ekileni yêrinde yegirmi (12) yıl miqdārı ma^cmūr olup her yılda müstaħağk olduğa biçilüp yene şu verilüp yeni (13) bitüp yonca olur ve kızıl yerler aña rāst gelür ve güneşe karşı olan (14) yerlerde ekilse biter ve lākin bāğçe ve ağaç aralarında ve bi’l-cümle açuğ olmayan yerlerde (15) ekilse gāyet eyü olur ve şu ile çok şuvarılmağı sever ve kendüye muvāfiğ olan (16) yerlerde tamām oñarılıp eyü olduğdan sonra anda havzlara olunup yarpuz (17) dedükleri ot gibi ekile ve ekilmesinün vaqtı şoñ kış ayı olan (18) şubātuñ evvelki on bēş günleridür zıkr olunan on bēş günlerde ekilüp (19) tamām bitüp müstaħağk olduğda biçile andan sonra şu verilüp taqayyüd olunduğda (20) köklerinden yene ‘avdet edüp bitüp yonca olur ğirnāī der ki kurt file (21) ve surnāpaya ve keçiye yedürilse münāsibdür ve mevz yaprağı dağı bunlara münāsibdür (22) ve kurt yılda bir kerre biçilür ve sült dağı böyledür ve ekilmesi her yılda tecdīd (23) olunsa eyüdür ve sült dağı böyledür mü’ellif rağ. dedi ki vilāyet-i

(1) ündülüsde şedüne dedükleri yerün ba'zı kıyeylerinde ekilmedin ve şuarılmadin biter ve (2) yaprağı bakla yaprağına benzer ve çiçeği çulhalar iplik şardukları mesra dedükleri (3) şeklde kırmızı olur ve 'ilm-i nücūmda ğarīb dedükleri kitābda vardır ki ehl-i (4) mısr kırtı hāşıl dedükleri nesne gibi isti'māl ederler ve orta güz (5) ayı olan teşrīn-i evvelün ikinci güninde ekerler ibn sīnā dedi ki (6) kıssā ki bu faşlun evvelinde tercemesi geçmişdür yağı ittifāk-ı eṭibbā ile ra'şe (7) dedükleri marāza nāfi'dür ra'şeye mübtelā olan kimesne kıssā yağın şürilse (8) giderür inşā'allāhu te'ālā faşl -'ilāc-ı ra'şe- şevk-i derrācīn dedüklerinün (9) şuarılmağ üzre ekilmesi beyānındadır ebu'l-hayr dedi ki şevk-i derrācīn (10) iki dürlüdür biri bustānīdür ve biri berrīdür ve berrī olanı bustānī (11) isti'māl olunduğı nesnede şālih olmaz ve buña iri topraklı keskin (12) yaşsız yerler rāst gelür böyle yerlerde dikenini pek olur ve yumışağ (13) yerlerde ekilenün dikenleri yumışağ olup fā'idesiz olur ve zıkr olunan (14) iri topraklı keskin ruṭübsüz yerde ekmek istediklerinde ḥavzlar kesilüp (15) oṅarılduğdan şonra toḥmı ilk güz ayı olan eylül nām ayda ekilüp (16) teşrīn-i evvel ve teşrīn-i s̄nīde ne zamānda müstaḥağğ olursa ol zamānda çıkarılup (17) āḫir münāsib yerlere nağl olunup dikile ve daḫı az olur toḥmı orta (18) kış ayı olan kānūn-ı s̄nīde ekilüp şubāt ve adār aylarında müstaḥağğ (19) olduğda çıkarılup āḫir yerlere nağl olunup dikildüğden şonra köki tutup (20) muḥkem olup yaprağ verince şuarılup ve her birisi ile āḫirün ortaları (21) bir kıriş miğdārı seyrek ola ve tamām yere 'alāğa edüp muḥkem olduğdan (22) şonra her cum'ada bir kerre şuarıla ve nağl olunanı güneşe karşı olan yüksek (23) yerlere ve sākıyeler üzerine -sākıye [...] demekdür ya'ni akacak arıklar kenārına demekdür- dikile ibn başşāl der ki aña tatlu şu ile

[47a]

(1) şuarılmağ rāst gelür ammā şuyı üzerine çok şalıvèrmeyeler ve dikenleri (2) āhir yaz ayı olan āb ayında dèvşürile faşl haşhāş-ı ebyazuñ (3) şuarılmağ üzre nece ekilür idüginüñ beyānındadır ebu'l-hayr ve ğayrı dèdiler kim (4) haşhāş-ı ebyaz dürlü dürlüdür biri çiçegi ağdur ve çiçeginüñ yapraklarınuñ aşağa (5) olan varakı karacadur ve birisinüñ çiçegi kıızıldur efyün dèdükleri (6) nesne bundan olur ve çiçegi ağ olan bustānlarda ekilür ve aña keçi ve koyun (7) ve şıgır yatmış zibllenmiş ve çervişlü ve kuvvetlü yerler rāst gelür ve ekilmek lāzım (8) olduğda bu zıkr olunan yerler oñarılup havzlar kesilüp ve her havza kòkudılmış (9) ziblden vilāyet-i ğarbda vāki' kurtuba dèdükleri beledi mensüb olan ölçek (10) miğdārı alur zenbīlün tolusı ile zibllense ve andan şonra yer azacığ şuarılup (11) toprağı anuñ yaşlığı ile mu'tedil olduğda tohm anda ekile ve ekilmesinüñ (12) vaqtı orta kış ayı olan kånūn-ı sānīden şon kış ayı olan (13) şubāta varınca olur ve eñ şonra ekileni şubāt ayınuñ başında (14) yarpuz ekilür gibi ekilür ve ekildükden şonra böğürtlen ağacından veyā aña beñzer (15) bir nesneden süpürge düzilüp anuñla toprağı tohm ile karışdurılup örtile (16) andan şonra bir kerre veyā iki kerre şuarılup bitdükden şonra şuarılmaya (17) ve tohmından her bir havzda bir ükıyyenüñ dört bölükde bir bölüğü ekile ağacı (18) mu'tedil olup şuşaduğda otları ayıtlanup andan şonra şuarıla (19) ve yene otları ayıtlana ve kendüden cānsuzca ve za'ifce olanları çıkarılup (20) ve sık olanları seyreldile tā ortaları seyreklikde bir karışuñ üç (21) bölükde iki bölüğü kadar seyrek ola ibn başşāl dèr ki bir karışuñ üç (22) bölükde bir bölüğü kadar seyrek olmağ kāfidür ve şuarılup ilk behār (23) ayı olan adār ayında her cum'ada iki kerre şuarılup behāruñ āhir ayınuñ

(1) ortasında şuyı kesile ki ol zamānda çiçeklenür ve tohmı ve nakli bakla ekilüp (2) kaldırılan yerde ekilüp ve dikilse eyü olur ve başları kurımağa başladuğda (3) kesilüp ve ipliklere düzilüp ve gölgeye aşılup ve kurıduğdan sonra evlere (4) veyā mahzenlere veyā büyük küplere konilup şaklayalar felāha-i nabaṭiyyede (5) vardur ki haşhāş bir meşhūr otdur ekser beledlerde biter ve iki dürlü olur birinüñ (6) tohmı aqdur ve birinüñ karadur ve tohmı aq olan dağı üç dürlüdür cümlesinüñ (7) tohmları bir şekildedür ve ağaçları bir birine bitmede -muhtelifdür şahh.- ve kara olan dağı iki dürlüdür (8) ve az olur şon güz ayında ekilür ve şavuk zamānlarda şuvarılmayup kuru turması (9) aña muvāfiğdur ve toprağı kum ile qarışık olan ve dağı azacık yaşlığı ve (10) zızındısı olan yerleri sever dağı şol yeri sever ki anda şu yatup ba‘dehū (11) dökilmiş ola ve cümlesinüñ güli büyüklükde berāberdür ve aq olanı kırmızı (12) şakāyık güli kadar vardur ve işlāh olunmağa muhtāc degüldür zīrā aña āfātdan (13) nesne ‘arız olmaz ve ekilmesi iki vech iledür biri budur ki tohmı şu üzerine saçup (14) şu dökildükden sonra toprağ ile örtilür ve biri dağı budur ki tohmından azacık (15) azacık parmak arasına alınup küçük çukurcuğlar içine konilup toprağ ile (16) örtilür ve bu iki vechden mā-‘adā bir ğayr tarīk ile dağı ekmek mümkündür budur ki (17) haşhāşun başın ufadup tohmın içinden çıkarmadın ‘aynı ile zīrā yaş (18) olunup yaşlığı mu‘tedil olduğdan sonra ol yere gömile ve bu tarīk ile ekilen (19) eyü olup egerçi bitmesi geç olur ve lākin büyük ağaçlar olup ve eṭrāfa çok (20) budaklar şalup her budakda bir haşhāş olup içinde çok tohm olup ziyāde (21) mahşüllü olur ve başı ile ekilmeyen bu kadar mahşül vèrmez az vèrür ve ekilmezden (22) evvel yeri bir buçuk ay muqaddem tamām aqdarilup onarıla andan sonra ol sürilmiş (23) yere ekile faşl dağı felāha-i nabaṭiyyeden menķüldür ki az olur tohmı aq

(1) olan ögidilüp andan ekmek olur ve yënür ve beden andan gıdālanur gerekdür ki (2) ekmegi bal ve pekmez gibi tatlu nesnelere ile yënile ve ekmeginden koca olan kimesnelere (3) ve dağı mizācları bürüdet üzre olanlar elbette yémeyeler zīrā tabī'atı pek (4) bāriddür ve ekmek olanı bustānlarda bitüp toğmı ak olana mağşüşdur aklığda (5) ne kadar ziyāde olsa -ekmegi şahh.- ol kadar eyü olur gıdānı artuğ vērüp eyü olur (6) ve ekmeginün ğazmı gücdür ve bir kimesne ğaşğāş ekmegin yémege idmān étse (7) ol kimesnenün dāyimā başı ağırlanup ve uyđusu çok olur ve gerekdür ki (8) berri olanınun ađvālden bir ğālde yanına uğramayup yënüp isti'mālinden ğazer (9) edeler ki anda semiyet vardur yéyen kimesneye zarar éder faşl (10) dağı felāĥa-i nabağiyyeden menküldür ki erbāb-ı felāĥa dediler ki ğaşğāş ile (11) ğāyet ğarāret üzre olan ve dağı çervīşi gidüp fesāda yétişen yerlere (12) 'ilāc olunur ve bu ma'küle yerleri ıslāĥ edenlerden birisi budur țarīķı budur ki (13) ğaşğāş ağaçları ve budakları ve yaprakları ve kabuğları alınup eger yaş ise (14) çignenüp ve karılup andan sonra şuda şöyle pişürile ki cemī' kuvveti şuya (15) çıkup andan ol şı zıkr olunan yerlere saçılsa ol māni'-i zer' olan (16) ğarāret ve fesād gidüp eyü olup ekin ekilmege şāliĥ olur ve bir țarīķ-ı uđrā (17) dağı budur ki ğaşğāşun ağacı cem' olunup bir miđdār āteş ile yakılup andan (18) yanan ağaçlar cem' olunup dögilüp küli şı ile karışdurılup ekin bitürmeyen (19) yere gerek ol yer tuzlu olduğından ötrü olsun gerek ne aşl māni' olursa (20) olsun saçılsa ve saçılmağ ve dökilmek tekrār olursa ol yerleri ıslāĥ édüp (21) lākin bitürmege māni' olan nesnelere giderür ve az olur ğaşğāşun bustānī (22) berrisinün ağaçlarınun kökleri ve budakları ve başları ile cem' olunup (23) ādemī zibli ve eşek ve şığır ziblleri zamm olunup koğudıldığdan sonra ol bir

(1) bir zibl-i nāfi^c olur ki cemī^c nebāta ‘arīz olan āfāt gerek ḥarāret ve gerek yarağan
(2) marazı ki ekine yētişüp şarardur def^c eder ve şecer ve buķūlı daḥı çirkīn ısıcaķ
hevālaruḡ (3) yaķmasından kırtarup güldürür ve tarāvet ot vērür yēgirmi üçüncü bāb
(4) sebzevāt bitecek yerlerüḡ edilmesi ve bu ve būstānlarda buķūl nece ekilür idügi (5)
ve üzerine tırılıp işlāḥ olunması ve marazlarına ‘ilāc étmesi ve buķūla şāliḥ olan (6)
yerlerüḡ iḥtiyārı ve yerlerüḡ envā^cından buķūluḡ envā^cına kankı yer maḥşūşdur anuḡ
(7) zıkrinüḡ beyānındadır ebu’l-ḥayr ve ġayrı dēdiler ki sebzevāta yerlerden ziyāde (8)
muvāfiķ olup rāst gelen semiz olan ve sert -ve ḥarāretlü şaḥḥ.- olmayup çervīşlü (9) ve
mülāyim olan yerlerdür zīrā şol yer ki sert olup ve toprağı ḥarāretten (10) çatlaya ol
maķūle yer şusuzlıġa şabr edemez ve ḥarāret üzre olan yerler daḥı (11) kış olduķda
kendüyi şalivērür ve yaz olduķda kıurur pes sebzevāt sert (12) ve ḥarāretlü yerlerde
ekilmekden ictināb olunduğı gibi balçığı yapışak olup (13) aķ olan yerlerden daḥı
ictināb olunmaķ lāzımdur zīrā böyle yerlerde ekilse (14) helāka yētişüp çekilen emek
ve zāḥmet zāyi^c olur ve ba^czı dēdi ki toprağı (15) kıum ile kıarışık olan yer ki mülāyim
ve yumışak olur sebzevātdan ba^czısı (16) ekilse eyü olur ve ba^czıya tuzlu ve keçi ve
kıoyun ve şıġır yatağı olan yerler muvāfiķ (17) ve rāst gelür bu sözler kitāb-ı evvelinde
tafşīl üzre geçmişdür lāzım olduķda (18) mūrāca‘at olunup te’emmül ve tedebbür oluna
ve ol maḥallde kitāb-ı ibn ḥaccācdan (19) bu mu‘tāda menķül olan daḥı ma‘lūmuḡ olur
būniyūs dēdi ki lāyık degüldür ki (20) sebzevāt olan yere yaķın yerde toḥm şaçıla zīrā
yēl ol toḥm içinde olan (21) ḥurde ve ince şamanları alup sebzevāt üzerine dēvşürür ve
buķūla zarar vēr[ür] (22) daḥı dēdi ki cemī^c sebzevāt evvelki yerinden āḥir yere naķl
olunduķda şıġır zibl[iyle] (23) bulaşdırılıp dikilse ziyāde eyü ve kıuvvetlü ve gürolur
ve bu daḥı ma‘lūmuḡ ola k[i]

[49a]

(1) sebze şuyı nece severse ve zibli dağı ol kadar sever ve sebzevātı kurd (2) ve sāyir yerde mütevellid olan cānaverler incidse kül ile ʿilāc oluna zīrā kül (3) kurdı ve sāyir haşerātı helāk eder ammā kaçan kül kōnmağ lāzım olduğda lāyık (4) budur ki külün kurılığın ve zararın defʿ için bir miqdār koğmış zibl halı olup (5) sebzevātun bitdüğü yerlere koyup diblerine yayıvereler ve dağı būniyūs (6) dēdi kaçan sebzevāt ekmeğ isteselerdi yēl sākin iken ekile eger yēl (7) sūkūn üzre toğm saçılduğda toğmı alup bir yere cemʿ edüp iʿtidāl üzre (8) olmaz ve dağı lāyık budur ki ekdüğden şōnra bitince sıkca sıkca şuvarıla ve bitüp (9) yeri örtüğden şōnra seyrecik şuvarıla ve dağı lāyık budur ki yerinden çıkarılup (10) āğır yere nağl olunmağ lāzım olduğda hemān çıkarılduğı sātde şuvarılmadın dikilmeğ (11) saʿy oluna ve eger tağvīli yaz ısıcağında olsa günüñ toğuzıncı sātinde (12) çıkarılup ve dikile zīrā gece ile üzerine nem enüp aña hayāt verüp (13) şolmağ ve ince ve kuvvetsüz olmağ koğmaz sīdāğōs dēdi ki bāğbān (14) yaz ısıcağlarında yatsu zamānlarında arığlarda olan şulardan sebzevāt (15) tamām şuyın içdüğden şōnra iki el-ile ol şudan alup sebzevātun budağları (16) ve yaprağları üzre saçsa gāyet nāfiʿdür zīrā ol şu ki saçılup sebzevātun (17) budağlarına ve yaprağlarına ısıcağ zamānlarında tamām ruṭūbet ve tarāvet verüp ve böyüyüp (18) ol gece şabāha dek şuyun şavuklığı ve ruṭūbeti ile bākī kalup çok fāʿideler (19) verür ve müteğaddimīn böyle ede gelmişlerdür müteʿağğırīn olanlar dağı bu ʿameli icrā edüp (20) sebze için nece ve fevāyid huşūlına bāʿiş olalar ve şularun sebzevāta (21) gāyet eyüsi tatlu olandır ve nebātāta gāyet fāʿidelüsi yağmur şuyıdır (22) ve gāyet laṭīf olur ve tatlu olur būniyūs dēdi ki dağı istersenğ (23) būstānlarda ve sāyir yerlerde ekilen toğmlara yerde mütevellid olan cānaverler zarar [...]

(1) yétişdürmeyüp şahîhce bâkî kıala ol tohmları ekmezden evvel eşek hıyārınun kökin
(2) şuya muhkem ısladup şuya ğālib olduğdan sonra ol şuya tohmları ısladup (3) andan
sonra ekemin böyle olıcağ ol cānaverlerün zararlarından ol tohmlar mahfūz (4) ve
me'mūn olur bi-izni'llāhi te'ālā daĥı felāha-i naba'iyyede vardur ki (5) sebzevāt şol
yerde biter ki a'rāz-ı müfsideden kıurtulmuş olan ya'nî eyü yer ola (6) ve ba'zı buķūl
daĥı vardur ki tuzlu yerde biter kıoķos ve ğayrı dediler ki (7) sebze ekilecek yer bir
nece kerre aķdarılup altı üstine ğötürilüp ve otları (8) ayıtlanup bir miķdār terk olunup
rāhat kılına daĥı dedi ki ol yerde ki (9) havzlar kesilmek lāzım olduğda taharrî edüp
havzları ne büyük ve ne küçük olup (10) ve toprakları bir hōşca yumşadılup ve
berāberce edilüp ve havzlara şu aķacağ arıķlar (11) daĥı düzdilüp ve ol arıķıklar
havzlardan derinceler ola ve sebzevāt (12) ay ziyādeliginde ekeler ay evvelinden dört
gün geçdülden sonra on (13) beşinci günine varınca ekile hemān ay eksilmeye
başladığda ekilmeye ve buķūlun tohmlarınun (14) ba'zı kıissā ve bittih ve kıurtum ve
bunlara beņzer ne var-ısa birer barmak toprak ile örtile (15) ve ba'zı daĥı vardur ki
za'if olduğları eelden āhir yere naķl olunmayup yerinde bâkî (16) kıalır yarpuz ve
kemmūn ve anīsūn ve ĥabb-ı reşād ve bunlara beņzer daĥı ne var-ısa (17) bir parmak
ıblüği kıadar toprak ile örtile ve bunlara bir uğurdan çok şu salıvêrilmeye (18) ki
tohmları yerinden āhir yere alup ğitmeye mümkün olduğca şu azacıķ salıvêrilüp (19)
tedārik ile şulana bu dedüğümüz tohm 'aķabinde vêrilen şudur bundan sonra ziyādece
(20) salıvêrilse zarar vêrmez ve bitinceye dek birķaç kerre şuvarıla kıoķos ve ğayrı (21)
dediler ki şuyı az olan yerler üzerine zibler ile çok zibllenmeğe ibrām olunmaya z[irā]
(22) yer şusuz olıcağ ĥarāret üzre olup zibl daĥı ĥarāret vêrür iki ĥarāret (23) bir yere
gelmek ile i'tidālden ziyāde olmağın anda ekilen buķūlı yaķup zarar ed[er]

[50a]

(1) ve ba'zı dedi ki buķūla zibllerüñ ziyāde nāfi^c olanı at ve kıtır ve eşek ve kıyun (2) tersleridür ve zibl ne kıadar eskiyüp üzerine zamān mürür etse ol kıadar enfa^c ve efđal (3) olur ve ammā kıar^c ve bādincān ve kıyār olan yerlere ziblün tāze ve yaşı (4) olanı isti'māl oluna ki eski ziblden bunlara tāzesi enfa^cdur ve güvercin tersi (5) eger buķūla isti'māl olunsa yerde olan cemī^c kıaşıerāt-ı buķūldan kıovup (6) kııkarur ve güvercin tersinden azacıkı kıonmak kıfāyet eder ve ma'lım ola ki yerde (7) -maılab sebzevāta göre zibl- olan kıaşıerātı kıovup kııkararak için sebzevātı zibblemek sebzevātına (8) göre olur ba'zı vardur ki zibl üzerine kıaşıldıkıdan mā-^cadā köklerine yaymak ile (9) olur ve ba'zı vardur ki zibl ancak köklerine yayılıp üzerine kıaşılmak lāzım gelmez (10) ve ba'zı vardur ki zibli az ister ve ba'zı vardur çok ister ve ba'zı vardur ki (11) zibli kıuvarılmazdan evvel ister ve ba'zı vardur ki kıuvarıldıkıdan kıonra ister ve ba'zı (12) vardur ki zibl köklerine yetişıdürilmege muıhtācdur ve ba'zı vardur ki köklerine yetişıdürilmege muıhtāc (13) olmaz ve bunlar maıhallerinde tafşıil üzerine kııkr olunacakdur ve ba'zı dedi ki fucl ve kıelcem-i (14) kıavıl ve kıüm zible muıhtāc degüldür ve merv ve merddevs ve na'na^c reyhān ve bāzrüc (15) ve benefşıeye kııç lāzım degüldür eger zibl kıonılsa bunları helāk eder bunlarıñ tafşıil üzere (16) her birisi beyān olunduğından kıayrı bunları her nev'i nece ekilür denilse gerekdür (17) inşı'allāhu te'ālā -maılab- kıaşı buķūluñ kıavuk zamānlarında ekilenlerine kıakayyüd oluna (18) kıuşuşen kıabāıhdan aışıama dek üzerine güneş kııkınup kıura ve ısıcak zamānlarında ekilen (19) sebzevāta daıı kıakayyüd olunup gün kıonlarında kıavuk kıu ile her gün kıuvarıla ki (20) ısıcağıñ kıazarın def^c eder ve fuşül-ı senede cemī^c buķül kıuvarılmağa kıālīı olur (21) sebzevātun kıudan çok isteyenine ve az isteyenine ve ziblden kezālīk kıakayyüd olsa (22) eger kıuya muıhtāc olan buķül az kıuvarılsa kııter kıass ve kıerīs ve

merzencüş ve benefşe (23) ve reyhân ve bunlara beşzer gibi ve şuarılmağ sebzevâtuñ taħammüline göre olmağ gerekdür

[50b]

(1) zîrâ kadar-ı maħmüddan ziyâde olan şu ba'zı nebâta fesâd vërür ve kırılığ ve şusızlığ dağı (2) müfsiddür pes ihtimâm olunup i'tidâl üzre şuarıla ki nâfi' olur inşâ'allâhu te'âlâ (3) muħaşşal budur ki şavuk zamânlarında şu az vërilüp i'tidâl-i hevâda i'tidâl üzre (4) vërilüp cemî' ezmine ve hevâlarda mertebe ve kadarına göre mürâ'ât lâzımdur ğaflet (5) olunmaya ve sebzevâtuñ şusızlığına 'alâmet budur ki üzerinde kararmağ ve kırılığ (6) zâhir olur hemân ki bu vechle 'alâmet zâhir olur ol ħînde bilâ te'ħîr şuarılmağa (7) sa'y oluna eger te'ħîr olunsa helâk eder bu dedüklerimiz tafşîl üzre fuşül-ı (8) âtiyede gelse gerekdür geldükde ħoşca iz'an edüp ħâtır-nişân etmege sa'y oluna (9) inşâ'allâhu te'âlâ ve toħmdan veyâ çekirdekden biten nebât-ı za'ifüñ ħuşuşen (10) yaprağı eñlü dağı ola üzerlerine şuarıldığı zamânda şu saçılmaya nârinç ve turunc (11) ve bunlara beşzer gibi ammâ bitüp çıkup müstahkem olsa üzerlerine şu saçılmağ zarar (12) vërmez ve sebzevâtuñ ba'zı ekildüğü yerden ihrâc olunup âħir yere (13) nağl olunup anda kemâl bulur ve ba'zı yerinde ibkâ olunup yerinde kemâl bulur nağl (14) olunan ħass ve kürünb ve ħunnebîğ ve silğ ve degirmi şelcem ve yarpuz ve ħar' (15) ve bādincân ve serîs ve başal ve kürrâş ve fucl ve kerviyâ toħmlarından ba'zı ve erüzz ve bunlara (16) beşzeyen bunlar nağl olunup dikildükde ortaları seyrecik ola ki bu yënüp (17) eyü olur ve nağl olunmayanlar sermağ ve ısfânâğ ve bağla-ı yemâniyye ve anîsün ve ricle (18) ve ħabb-ı reşâd ve şünîz ve kemmün ve ħulbe ve küzbere ve ba'zı dedi ki küzbere nağl (19) olunsa eyü olur ve bunların toħmları alınmağ murâd olunsa âħir yere nağl olunup (20) seyrek dikilüp bitüp toħmları alınur bu dedüğümüz ekşerine göredür cemî'si nağl olunmaz (21)

ve nakl olunmak lāzım olduğda güneş ısıcağında nakl olunmayup aḥşamlarda ve yats[u] (22) zamānlarında nakl oluna zīrā güneş ısıcağı te'sīr edüp şoldurur felāḥa-i nabaṭiyyede[n] (23) menkūldür ki buḳūldan ba'zı terbiye olunup büyük kökler olur kerefis ve hindi[bā]

[51a]

(1) ve ḥass ve ḥurf ol maḳūlelerdendir tarīkī budur ki bitdügi yerden nakl olunmağa müstaḥakk (2) olduğda çıkarılıp bir āḥir yere dikilüp ba'ḍe zamānin andan daḥı çıkarılıp bir āḥir (3) yere nakl olunup üç kerre naklden sonra ibkā olunup sāyir buḳūla şuvarılmada (4) ve zibllenmede nece olursa bunlara daḥı eyle oluna ve bu kitābdan bir nece yerlerde (5) böyle sözler gelse gerekdür rāst geldükde ḥōşca mütenebbih müteyakkız olup (6) iz'ān edüp maḥallinde icrāya sa'y eyle faşl sebzevāt ve ḥubūb (7) ekildügi zamāndan ne kadar zamāna dek yēnmege şālih olur ve yerde ne kadar müddet bākī (8) qalır anuḡ tafşīli bundan sonra inşā'llāh dēnilse gerekdür ḥuşūşen (9) müddet-i ma'lūme ile yeri kirā eden kimesne bunu bilmege muḥtācdur zīrā ba'zı vardur ki (10) yerde çok ṭurur ve ba'zı az ṭurur bunları bilicek her nev'ün yerde ne kadar (11) ṭurup ve ne zamānda çıkar idügin bilür ve yeri daḥı aḡa göre kirā eder dēyü dēdüklerimizde (12) ér ve muḳaddem ekilmenün ve geç ekilmenün daḥı daḥli vardur anı daḥı bilmek lāzımdur (13) ve buḳūldan daḥı ba'zı vardur ki ay-be-ay ekilür bunun daḥı tafşīli otuzuncı (14) bābda gelse gerekdür ğirnāṭī dēdi ki buḳūldan ba'zı vardur ki ekildügi günden (15) on bēşinci güne dek yēnmege şālih olur ricle ve isfānāḡ ve küzbere ve baḳla-ı yemāniyye (16) ve sermaḳ ve bunlara beḡzeyen gibi -maṭlab ba'zı buḳūlun yēnmege aslaḡ olacaḳ müddet beyān eder- ve ba'zı daḥı vardur ki ekildügi günden bir ay (17) tamāmina varınca yēnmege şālih olur fucl ve cezer ve şelcem ve silḳ ve kürünb gibi eger kürünb (18) küçük iken yēnmek murād olursa ve ba'zı daḥı vardur ki

ekildükden sonra nebâti (19) kırk günden altmış güne varınca kâmil olup ba'zısında tohum zâhir olur kürünb (20) ve şalcem ve fucl ve farfaḥ ve bakla-ı yemâniyye ve bunlara benzeyen gibi daḥı dedi ki ḥubūbdan (21) daḥı ba'zı vardır ki ḥummuş ve kersinne ve cūlbān ve küzbere ve 'ades ve kınnab ve simsim ve bunlara (22) benzer ne var-ısa ekildiği günden iki aya varınca tohumları zâhir olur ve yetişür (23) ve kürünb ve silk ve li'net yerde altı ay miqdârı bâkî kalup andan sonra

[51b]

(1) andan sonra koparılıp ihrâc olunur ve başal ve sūm yerde sekiz ay miqdârı kalup
(2) andan sonra çıkarılıp ve yarpuz ve kıtf ve ısfânâḥ ekildiği yerden iki aydan (3) sonra ihrâc olunur ve fucl ve küzbere yerde bir ay miqdârı kalur illâ meger tohum için
(4) olan küzbere yerde çok kalur ve kettānuḥ ér ekileni yerde dört ay miqdârı (5) тұrur ve geç ekileni daḥı az тұrur ve ḳunnebîṭ ve kürrās yerde on –ay şahḥ.- тұrur ve zıkr (6) etmedüklerimizi zıkr etdüklerimize kıyās eyle ki işâbet edüp ḥaṭâ etmezsin (7) inşâ'allāhu te'ālā ve bunlar sene-i 'acemiyyenüñ aylarında daḥı i'tibār oluna faşl (8) naql olunacak buḳül néce naql olunur anuñ beyânındadır meşelâ bādincān ve ḥabaḳ ve hindibā (9) ve kürünb ve silk ve ḡayrıyı naql etmek murād olunsa aḥşamdan sonra ḥavzları (10) şuvarılıp ve şabāḥ ile ayrıca geçeniñ şavuklığı ile bâkî iken ucı yaşsıca (11) keskin ḳazuk ile her biriniñ köki olan yere -sağ eliyle şahḥ.- egrice şoḳup ve yoḳarusından (12) şol eliyle tutup çıkarup topraḡın silkdükden sonra bir yaş zenbîl içine (13) her çıkarduḡın bir biri üzerine tertîb ile ḳoyup üzerine şu şaçup ol (14) günüñ aḥşamına dek zenbîl içinde bir gölge yerde örtilüp şaklına aḥşama (15) karşı olduḡda dike ve naql için çıkardukları kifâyet miqdârı çıkarılıp (16) ziyâde çıkarılmaya ki zâyi' olmaya faşl ḥaḍr ve sebzevâta 'arız (17) olup zarar veren dūd ve berâḡîs ve te'ekkül ve neml ve hevāmmuñ 'ilâc ile (18) def olunması beyânındadır

koṭōs dēdi ki bir cins yaşıl uzun qurd olur (19) ki buḳūla zarar ēder anuḡ ʿilācı budur ki baḡ çubuḡı yaqılup küli Őu içine (20) qonılup ol Őu ile buḳūla üç güne dek günde bir kerre bulaşdurılŐa ve [...] (21) qurduḡ zararından emīn olur bi-ḡavli'l-lāhi te'ālā ve kezālik Őecere daḡı olsa [...] (22) Őecere daḡı bu vech ile ēdilüp ḡalāş bulur ve ba'zı kimesne dēdi ki ḡadd-ı zātında (23) kül qurdu giderür ḡuṣušen encīr aḡacınuḡ veyā zeytūn aḡacınuḡ küli ola

[52a]

(1) sebzevāt üzerine ekilse sebzevātda olan qurdları öldürür ve eger qāsnī (2) dēdükleri nesne ki Őamḡ dēdükleri pūse beḡzerdür alınup bir bēz içine baḡlanup qabaq (3) Őuvarılacaq Őu içinde ıŐladılup qabaq ol Őu ile ŐuvarılŐa cemī' anda olan (4) qurdları helāk ēder ve kezālik qatrān dēdükleri nesne alınup sebzevāta (5) aqacaq arıq başlarına dökilüp Őuya qatrānuḡ dadı te'sīr ētdükden (6) Őonra ol Őu ile sebzevāt ŐuvarılŐa idi cemī' qurdların helāk ēder (7) ve eger -toḡmı Őaḡḡ.- buḳūla kersinnenüḡ toḡmı qarışdurılup ekilse ḡādīş olan pirelerin (8) qırar inşā'allāhu te'ālā koṭōs dēdi ki bir kimesne sebzevātın meşiyet-i (9) ilāhī ile āfātadan qurtarmaq istese ekmeden evvel toḡmların kersinne –kersinne burçaqdur- (10) ıŐladılmış Őuya bıraḡup bir gün bir gece ıŐladup andan Őonra ekse ol (11) buḳūl āfātadan bi-ḡavli'llāh ḡalāş bulur -maṡlab sebzevāt āfātadan ḡalāş olmaq için ʿilācdur- eger sebze ekecek yeri (12) baḡ çubuḡı veyā daḡ keçisi boynuzı veyā keçi tırnaqları veyā süsen kökleri (13) her qanqısı ḡāzır olup mevcūd olursa bir miqdār āteş ile tutudulŐa idi (14) qurd ve hevāmmdan ol yerde ekilen sebzevāta ḡiç biri zarar ēdemez (15) ve baqla aḡacı daḡı gök iken alınup vech-i mezbūr üzre buḳūla tutudulŐa idi (16) cemī' ekilen buḳūla nāfi'dür kitāb-ı ibn başşāldan daḡı buḳūluḡ ʿilācında (17) menḡūldür ki cümleden biri budur ki kersinne toḡmı alınup buḳūl toḡmları ile qarışdurılup (18) bile ekilse fā'ide ēder bir daḡı budur

ki ekilecek buķūluŋ toĥmların alup (19) ĥayyü'l-‘ālem dedükleri otuŋ ŝıķındısı ile silüp ekse idüŋ ol (20) ol sebzevāta ne ķuŝ ve ne arı ve ne sāyir zarar eden cānaverler zarar etmez (21) inŝā'allāhu te‘ālā ve bir daĥı budur ki eger eŝek ĥıyārın alup ŝuyın (22) ŝıķup ŝıķındısına veyā ŝuya ķonilup ķaynadilup ol ŝuya ekilecek (23) sebzevātuŋ toĥmları ķonilup ekilse hevāmmdan aĥa ĥıĉ biri zarar etmez

[52b]

(1) bu sözler ve bu sözlere beŋzer nesnelerden yegirmi üç bābda daĥı yegirmi toķuz bābda (2) çok zıkr olunsa gerekdür ve evvel-i kitābda daĥı böyle sözler geĉmiŝdür nazār edüp (3) cümle bir yere cem‘ etseŋ umūr-ı mezkūre için kāfī bulursun inŝā'allāhu te‘ālā –el-cüz'ü's-sābi‘- (4) daĥı kitāb-ı ibn baŝŝāldan buķūlda ĥādiŝ olan ķurduŋ ‘ilācında (5) menķūldür ki ķurdı cümle helāk edenlerden biri encīr ağacının külidür ve eger ķurd (6) gāyet çok olsa ŝıĝır sidüĝin ve zeytūn yağınınuŋ çökeĝin munāŝafe üzre (7) alınup bir birine ķarıŝduķdan ŝonra mülāyimce od ile ķaynayup ŝavuduķdan (8) ŝonra sebze üzerine ŝaçılrsa ol sebze de olan cemī‘ ķurdları helāk (9) eder ve ĥāŝŝa-ı uĥrā budur ki bir ĥāyız ‘avret yalın ayak olup (10) ve ŝaçlarını daĝıdıp gömlekcik olup üzerinde bir gömlekdin ĝayrı bir nesne (11) olmaya ne ızār ve ne toŋ ve ne ĝayrı ve sebze olan bustān içine ĝirüp ol (12) bustānuŋ ortasında yürise idi ammā üç kerre olmak gerekdür ĥaķķ te‘ālā (13) ĥazretininüŋ meŝıyyeti ile ol sā‘atde bustānda olan ķurdlar kırılıp (14) helāk olurlar faŝl ĥass ki türkīde mārūl dedükleri (15) baķldur anuŋ nece ekilür idüĝininüŋ beyānındadır ebu'l-ĥayr ve ĝayrı (16) dediler ki ĥass iki dürlüdür birisininüŋ yapraĝı uzun ve incedür ve işbīlī (17) demek ile ma‘rūfdur ve birininüŋ yapraĝı kıŝacıķ ve enlüdür ķurtubī demek ile (18) ma‘rūf ķurtubī dedükleri işbīlīden muķaddem er ekilmek mümkindür (19) ve ĥassuŋ bir dürlüsü daĥı vardur ki yābānda biter ve kitāb-ı ibn ĥaccācdan (20) menķūldür ki būniyūs dedi ki

lāyık budur ki ḥass āḥir yere naql olunduḡda (21) seyrecek ve ṭaḡıncaḡ dikile ve daḡı dikilecek zamānda zibl ile kökcugaz[ları] (22) zibllense ve ḥassuḡ ʿer ekileni orta güz ayı olan teṣrīn-i evvelde (23) olur ve teṣrīn-i ṣānī ve kānūn-ı evvel ve kānūn-ı ṣānīde daḡı ekilür

[53a]

(1) ve ḥass behār zamānlarında gelüp yētişür ve hevā ḡarāret üzre olduḡda ḥassa aculıḡ (2) gelür ol zamānda şatun alınması memnū^ʿ olur daḡı felāḡa-i nabaṭiyyede (3) vardur ki ḥass bir baḡldur kendü köki bile yēnür ve ḡızā vērmesi azdur ve ṭabī^ʿatı (4) bāriddür ve ḥass üç dürlü olur biri yēne iki kısmdur dört kısım olur ve cemī^ʿinde (5) süd vardur hemān behār zamānı örtilüp orta behār ayı olan nīsāndan (6) yēgirmi gün miḡdārı geḡse ḥassuḡ südi çoḡ olduḡından mā-^ʿadā anda aculıḡ (7) peydā olur bu dedüḡimiz ilk güz ayı olan teṣrīn-i evvelüḡ āḡirinde ve teṣrīn-i (8) ṣānīnün tamāmında naql olunandur ve yūnda ibḡā olunsa eyü olmaz ammā (9) naql olunsa eyü olup ve kuvvetlü olur ve ḥass dāyim zibllenmege muḡtācdur (10) ^ʿamel-i ezbalda zikr ētdüḡimiz ba^ʿzı zibller ki zibl-i ādemī ve ba^ʿzı nebāt ile ḡarışdurılup (11) ḡoḡudılur ol zibllerle zibllense ḡāyet muvāfiḡ olup rāst gelür ve ḥass (12) üç dürlüdür andan biri budur ki böyür ve köki ḡalın olup yapraḡı uzun (13) ve ʿenli olup kendüsi yerden yoḡaru bir arşun ḡıḡup ḡāḡ olur daḡı (14) ziyāde olur ḡāḡ olur daḡı ḡışa olur yēnen bu kısmdur ve cemī^ʿ buldānda meşhūrdur (15) ve bu kısmdan bir dürlü daḡı vardur ki kendü yerden yoḡaru çoḡ ḡalkmaz ve degirmi olur (16) yapraḡları uzamaz ve lākin sık olur ve çoḡ olur ve sāḡı nihāyet üç (17) veyā dört barmaḡ böyür ve uzar ve bundan bir dürlü daḡı vardur yapraḡı ince (18) olup uzun olur ve yapraḡları çoḡ olur ve südi çoḡ olur bu kısım (19) rūm ve şām vilāyetlerinde ve cezīre-i maḡribde olur andan bir arşun (20) uzunluḡında dört ḡüşelü şeklinde bir dal olup ol dal üzerinde (21) [dör]t yapraḡ olup

aşāğasında kezālik yoķaruda olandan küçürek (22) [dö]rt yapraķ dağı olup ve başında güle beñzer bir nesne olur ol haķıķatda (23) gül degüldür tođm kabıdur anda çok tođm olur ve hevā ısıcaķ olduķda mārūluđ

[53b]

(1) kendüde bir aculıķ peydā olur ol zamānda bozılır yēnmemek gerekdür yēyen kimesnenüñ (2) bedenine za‘f vērür ictināb lāzımdur ve ĥass çig iken yēnür ve pişmiş dağı (3) yēnmek cāyızdır ammā çig yēnse insānuñ demin şāfī eder ve ĥarāretin def (4) edüp şavudur ve pişmiş olanınuñ taşfiye vērmesi ve tebrīd étmesi azdur (5) lākin insānuñ ĥarnında olanı tızce endürür ve şagrīt dēdi ĥass çigle (6) gıdā vērmez ammā pişürüp yēseler gıdā vērür ammā azdur ve ĥayrdan dağı menķüldür ki (7) ibn başşāl ve ĥayrı dēdiler ĥassa semiz ve kuvvetlü olan yēr rāst gelür ve dağı (8) tatlu olup sert olmayup mülāyemet üzre olan şu rāst gelür bu ikiden (9) ĥayrı ĥassa şālīh degüldür eger ĥass sert topraklı ve pek olan yērde ekilse (10) ĥararup eyü olmaz zīrā böyle yēr hemān ki şu görmedi mi el-ĥāl çatlayup yēr yēr ayrılır (11) meger hīç şu eksük olmayup dāyim şuvarıla böyle olsa şalāh bulmaķ cāyızdır (12) ve ĥassuñ naķl olunmaķ için olanı üç vaķtda ekilür evvel budur ki er ola (13) sānī vasať ola şālīs budur ki geç ekile ve ekilmesinüñ yolu budur ki toğmı (14) ilk güz ayı olan eylülde güneşe ĥarşu eťrāfi aķıķ olmayan yērlerde (15) ĥavzlar düzedilüp ve zibllenüp ‘imāret olunup tođm ekildükden sonra toprak (16) ile ĥarışdurılup bitinceye dek bir iki kerre şuvarıla ve çıkarmaĥa tamām müstaĥaķķ (17) olduķda āĥir güz ayı olan teşrīn-i sānīde güneşe ĥarşu eťrāfi aķıķ olan (18) yērde ki güneş aĥşama dek orayı döge ve yel anda mütemekkin olmaya ĥavzlar düzdelüp (19) ve eski zibl ile ve ādemī zibli ile ki aña ĥāyet muvāfiķdur ve büyīdür zibllenüp (20) andan sonra ĥass eski yērden çıkarılup bu ĥavzlarda tertīb ile sıra sıra (21) dikilüp ve her ĥass ile āĥirüñ ortası uzunlıķda bir

karış veyā dahı ziyāde (22) ve ênlülükde bir buçuk karış ola tā yènmege müstahak̄k olunca şuyı eksük olunmayup (23) şuarıla ve havzlara ekildüğinden ğayrı eṭrāfında olan yüksecik yerlere

[54a]

(1) ve arık kenārlarında dahı ekilür ve ḥassuḡ toḥmından on havzda iki vuḳıyyeden (2) bir rub⁶ eksük ola bu dēdügimüz êr ekilene göredür ammā vasaṭ üzre olanı (3) orta güz ayı olan teṣrīn-i evvelde olur ve néce ekilür idüġi şimdi bununı (4) üzerinde olan sözden ma⁶lūmunı oldı aḡa göre édesin ve kânūn-ı evvelde (5) müstahak̄k olduġda āḡir yere yoḡaruġı gibi édüp naḡl olunur ve toḥmından (6) bununı için dahı on havz yere iki ūḳıyye ola ve naḡl olunmaḡ lāzım olduġda (7) hemān havzlarda olanı seyredüp çıkarduklarını havzların eṭrāfında olan (8) yüksecik yerlerine ve şu aḡacak arıġun kenārlarına dikile ğayrısı ol havzlarda (9) ibḡā oluna ve tamām yènmege müstahak̄k oluncaya dek şuarılmaḡ ile taḡayyüd oluna dahı (10) mu⁶aḡḡar olup ġeç –olanı ṣaḡḡ.- āḡir güz ayı olan teṣrīn-i ṣānīde ekilüp kânūn-ı ṣānīde (11) naḡl olunur ve toḥmından on havza iki ūḳıyye ekilür ve bitüp göze göründükde (12) biri yaṣca iken otları ayıtlanup şusuz ḡonıla andan ṣoḡra şu vērile bundan (13) ṣoḡra yeri ḡuruyup otları ayıtlanmaġa müstahak̄k olduġda yine ayıtlanırsa ve şuşadıla (14) ba⁶dehū yine şuarıla muḡaṣṣal budur ki tā yènmege müstahak̄k olunca üslūb-ı mezbūr üzre ḡaç kerre lāzım olur (15) otı ayıtlanup şuarıla ve yeri ḡurıdılmaya bu ḡassuḡ ġāyet eyüsi behāruḡ (16) āḡir ayında yènür ve havzlara ve yüksecik yerlere ve arık kenārlarına néce naḡl (17) olunur idüġinün sözi ġeçmiṣdür tekrār dēmege ihtiyāc yoḡdur aḡa göre olunsa (18) vech-i āḡir ibn baṣṣāl ve ğayrı dēdiler ki biri biri yanında arıklar éder gibi (19) yerler édüp depecükler olunur ve arıklar gibi olanlara şu için her birine yollar (20) oluna ve ḡassuḡ baḡlın ol depelelere yoḡaruda ġeçen seyreklik miḡdārı (21) [...] olunup dikilür ve

tamām yêtişince şıvarılmağda taqayyüd olunmağ lâzımdur (22) [...] vech-i hıssuñ dikilmesinde ğayr-ı vücūhdan eyüdüñ zîrâ hıssuñ kökcugazları (23) müvellâ i'tidâl üzre içerler ammâ havzlarda böyle degüldür zîrâ havza girüp

[54b]

(1) bir uğurdan yaykayup ve hıss tamām şu içinde kalur ve şuyı köki te'ennî ile içemez (2) koṭōs dēdi ki ütrüc olan yere hıss ekilse ütrücün rāyiḥa-ı (3) fāyiḥası hıssa te'sîr edüp anda ütrüc gibi laṭîf koḥu peydâ olur ve daḥı isteseñ (4) ol rāyiḥa kendüden gidüp lezzetine te'sîr ede her üç günde bir üzerine kurı (5) kum saçıla daḥı hıssuñ isteseñ ki yaprakları sık olup yer yüzine münbaşit (6) olup uzamaya ṭarîķı budur ki hıssı yerinden âḥir yere naql edüp bir qarış (7) olduğda kökinün eṭrāfin kazup köki ve ṭamarları zāhir olduğdan şonra yaş şığır zibli (8) ile ol açılan köki cemî'an şıvayup ve sürüp ṭoprağ ile örtilüp şıvarıla (9) böyüyüp üç barmağ olduğda yene ol köki açup bir bıçağ ile orta yerinden (10) şakḳ edüp yarılan yere destî pârelerinden bir aña münāsib pâre.cik şokulup (11) ṭoprağ ile örtilse yaprağı sık olup uzamayup ve yere yayılır ve hıssuñ bir âḥir (12) ṭarîķ ile degirmi edüp kalınlanması mümkündür budur ki evvelki yerinden bir güneşe (13) qarşı yere naql olunduğdan şonra her şabāḥ şıvarılup baklı - bir miğdār şaḥḥ.- böyüyüp bitdükde orta (14) yerine bir ṭaşcaguz konılsa bi-izni'llāhi ve kuvvete hıss degirmi olup kalın olur ve ba'zı (15) dēdi ki eger hıssı koparmazdan iki gün evvel berāberce yapraklarınun eṭrāfin (16) kırup kesilse kalınlanup dadı eyü olur menāfi'-i hıss şıssuz olan (17) kimesnenün yese şıssuzlığın kaṭ' eder ve seherî olup uyḥu uyumağa kâdir olmayan (18) kimesne yese uyḥu vērür ve eger pişmiş yense kuvvet-i cimā'iyeyi ziyāde edüp insāni (19) cismli eder ve emzikli olan 'avret yese südi ziyāde olur ve şafrāyî (20) olan kimesne hıssuñ yaprağın sirke ile yese şafrānuñ odın söyündürür ve ba'z[ı] (21) dēdi ki marîz olan kimesnenün kendünün ḥaberi yoğ-

iken yaşduğı altına (22) ve ayakları ucına hass yaprakları kónsa uyur bi-ḥavli'l-lāhi te'ālā cālīnōs (23) dedi ki hassuñ ilād edüp toğurttuğı hılıt sāyir buķıldan toğan

[55a]

(1) hılıtdan eyüdür ve hassuñ toğurttuğı kan dağı yaramaz degüldür ve hass ekser çigle yénür (2) ve ammā yaz zamānları olup tođm vërmege başladuğda ol zamānda tatlu şuyı ile pişürilüp (3) ve zeytün yağı ve acu nesne ve sirke ile isti'māl olunur ve ba'zılar hass tođm yağlamadın (4) pişürüp yerler ve e'timeyi ta'tyīb eden za'ferān ve sāyir revāyih-i tayyibe ve ğayrı (5) hass aşına dağı kónılsa eyü eder ve rengin tağyir eder ḥuneyn bin iřāķ dedi (6) ki eger hassuñ vech-i mezburla pişürilenin emziklü olan 'avret ye'se idi (7) südin ziyāde eder ve çig yendükde şusuzluğı ka't' eder ve şehvet-i cimā'iyeyi (8) ve iḥtilāmı erlerden ve 'avretten ka't' eder ve toğmı řu ile içilse kuvvet-i cimā'iyeyi (9) ka't' eder ve menīyi kúridup giderür **fařl** serīs-i bustānī ki (10) hindibādur anuđ nece ekilür idüginüñ beyānındadır kitāb-ı ibn ḥaccācdan (11) menķüldür ki hindibā āḥir yaz ayı olan āb dedükleri ayda ekilür ve ekilmesinüñ (12) ğāyet muvāfiķ olanı vaķtı şavuk zamānlarıdır dağı ilk behārdur ve hindibāya (13) ısıcaķ hevā rāst gelmez zīrā hevā ısıcaķ olduğda aña aculuk ḥādiř olur (14) ve hindibāyı naķl edüp yerinde bitdükde yapraklarınuñ uccuğazları görinecek (15) miķdārı yaprakları bir yere getirilüp şonra zamm olunup örtilür her-bār uzaduğca (16) bu vech ile ö[r]tilse eyü olup budakları aķ ve mülāyim ve řulu ve lezzetli olur ve ğayrıdan (17) dağı menķüldür ki ibn bařřāl ve ğayrı dediler ki serīs-i bustāniye keçi ve koyun (18) ve şığır yatmış yerler ve aķ yumıřaķ ve ince yerler rāst gelür ve naķl için olanuñ (19) toğmı üç vaķtda ekilür er ekileni orta güz ayı olan teřrīn-i řānīde (20) ve orta olanı orta kış ayında ekilür ve geç ekileni behāruñ evvel ayı olan (21) [mārs]da ekilür ve er ekileni eyü olur ve toğmından on ḥavzda iki ūķıyye ekilür (22) [...] tođm

ilk yaz ayı olan ḥazīrānuḡ āḡirinde ekilüp ve baklı naḡl olunmaz bu kısım (23) [...] edviyede isti'māl olunur ve naḡli ḡuḡūḡa daḡı ḡavzlara dikilür ammā aḡaḡalarına – dikilür ḡaḡḡ.-

[55b]

(1) ve dikmesinüḡ ḡarīḡı budur ki evvelā eski yērinden ḡazıḡ ile ḡıḡarup ve her baklanuḡ (2) yapraḡları bir yēre getürilüp ḡuḡūḡuḡ aḡaḡalarına ḡuḡur yērlerine dikilüp ḡopraḡ ile (3) ve ḡum ile örtilüp ve ḡuvarılır ve her-bār ḡıḡup uzaduḡca yapraḡları bir yēre getürilüp (4) ḡopraḡ ile ḡamm olunup yapraḡlarınuḡ uccuḡazları ḡörinecek miḡdārı örtilür (5) bu üslüb üzre tekrār olunup bir ḡabaḡaya varur ki hindibā dikilen yērler aḡılda (6) ḡuḡur iken yüksek olup evvelde yüksek olan ḡuḡur olur arıḡlar gibi olur (7) ve tamām bitüp yētiḡince her heftede iki kerre ḡuvarıla bu dedüḡimiz ḡüzin ve ḡıḡ evvellerinde (8) yēnür bir kimesne behārda yēmek istese orta ḡüz ayı olan ḡeḡrīn-i ḡānīde eküp (9) ve orta ḡıḡ olan kānūn-ı ḡānīde āḡir yēre naḡl eyleye ve ḡoḡ ḡuvarmaya (10) zīrā yaḡmur anı ḡoḡ ḡuvarmaḡa muḡḡāc ētmez ve yēre 'alāḡa ēdüp ḡābit olduḡda (11) ādemī zibli ḡuya ḡall olunup ol ḡu ile ḡuvarılsa iḡlāḡ ēder ve otları (12) ayıtlanduḡda kendüsi açılıp ve ḡuvarılıp andan ḡoḡra ḡopraḡ ve ḡum ile örtilür (13) daḡı felāḡa-i nabaḡiyyede vardur ki buḡūluḡ evveli hindibādur iki dürlü olur (14) berrī ve bustānī ve bustānī daḡı iki dürlüdür ve berrī olan daḡı reng olur (15) ve bustānīnün bir dürlüsünüḡ yapraḡları ēnlü olur ve rengi ḡatı yaḡıl olmayup (16) ve aculıḡı az olup laḡīf olur ḡatlı hindibā dedükleri budur ve az olur hindibā (17) ba'zı yērlerde yapraḡları mārūl yapraḡı ēnlülüḡinde ve uzunluḡda olur ve ol (18) bir dürlüsünüḡ yapraḡları incecik olup ve uzun olur ve pek acu ve sert (19) olur ve ammā berrī olanuḡ bu dürlüsünüḡ yapraḡı bustānī olanuḡ yapraḡından (20) azacıḡ ēnlü olur ve ol bir dürlüsünüḡ yapraḡı ince olup mücellā olur (21) bustānī olanuḡ iki dürlüsü de yēnür ve

‘ilācda isti‘māl olunur ve berr[ī] (22) olanuñ yapraklısı az yēnür ve ikisi de ‘ilāclarda isti‘māl olunur bu [...] (23) dürlüde aculıķ vardır ammā berrī olanda iki dürlüsünde dağı aculıķ olduğı

[56a]

(1) pek sert olur cemī‘sinde ġaraż küllī nef‘dür lezzeti degüldür zīrā hindibā bir tatlu
(2) nesne degüldür ki anuñ lezzetine raġbet olunup baķlına dağı dēdi ki gerekdür ki (3)
hindibā orta güz ayı olan teřrīn-i evvelüñ başında ekilüp bu vaķtdan (4) evvel ekilmeye
ve bundan şonra řonk kış ayınuñ āħirine varınca muţtaşıl ekile (5) andan şonra iki aydan
ziyādece toħm imsāk olunup ekilmez hemān behāruñ āħir (6) ayı olan eyāruñ yarısı ki
olur bustānīnün yaprağı sert olup (7) acu olan ekilür ol bir dürlüsü ki yumışak olup
tatlu olanıdır řavuġa (8) karşı ekilür ve hindibā gerek kışda ve gerek yazda olan
onarılmāġa ve zible (9) muhtācdur eski ādemī zibli ile ince toprak şarışdurılup veyā
hindibānuñ kendüsün (10) köki ve yaprakları ile yaķup kökin alup bu üçü bir yere
ķonulup şarışdurılup (11) zibllense ġāyet eyü olur veyā ikisi ile iktifā olunsa dağı
eyüdür ammā biri (12) elbette ādemī zibli olmaķ gerekdür zīrā ādemī zibli ziyāde
nāfi‘dür ve eger ādemī (13) zibli ile řıġır zibli ve hindibānuñ köki ve yaprağı üçü bir
yere cem‘ olunup (14) koķudılup zibllense bu dağı eyüdür ve ekşer fellāħīn ādemī zibli
ile ince toprağı (15) şarışdurup anuñla zibllerler ve zibllenmesinün řarıķı budur ki
aġacınuñ ve yaprađınuñ (16) üzerlerine şacılıp ve dağı kendü örtilecek topraġa zibl
ķarıřdurılup anuñla (17) örtulse ammā ol toprak nem-nāk olmaķ gerekdür ve bundan
şonra iki sā‘atden (18) müddet sā‘ate varınca ki ġāyet eyüdür şuvarıla ve řaġrīt dēdi ki
hindibā (19) bir otdur ki rengi yaşıla māyıldür ve ekmesinün yolu budur ki toħmı ay
ziyādeliginde (20) [ekilür] ve ġece ile ekilen gündüzle ekilenden yēgdür ve şuyı dağı
ġece ile vērিলse eyüdür (21) [...] dēdi ki dört dürlü olur iki dürlüsü güz girecek

zamānlarda ekilür (22) [iki] dürlüsi daḥı yaz girecek zamānlarda ekilür hindibāya bu iki ḳuru faşllar (23) [rā]st gelür evvelki iki dürlü yumışaḳ ve laṭīf olur birine ebyaz ve birine daḥı

[56b]

(1) aşfer ve iki nev^c-i şānī ki sertdür yazın olanlardır birisine beverḳī ve birine aḥḍar
(2) dēnilür ve hindibānuḡ ḥadd-ı zātında nece fevāyidi olup sāyir buḳūl üzerine meziyyet (3) ve faẓīleti olmaḡla ḥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selāmdan hindibā ḥaḳḳında ḥadīş-i şerīf (4) mervī ve menḳūldür ki ebī rāşidden mervīdür dēdi ki ḥazret-i resūl ‘aleyhi (5) efdali’t-taḥiyye ve’t-teslīme hindibā ağacına nazār ēdüp buyurdılar ki hindibā ne gökcek (6) şeceredür ki ben anı sāḥil-i cennetde görürüm gibi görünür ve ‘abdullāh bin müslim et-tevşīden (7) daḥı mervīdür dēdi ki ḥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selāmdan baḡa yētişdi ki buyurdılar ki (8) hindibā ne gökcek baḳladur ki anuḡ ḥiḡ bir yapraḡı yoḳdur ki anuḡ üzerinde cennet (9) şuyından bir ḳatre olmaya ve ‘abdullāh bin müslim dēdi ki ebū ca‘fer hindibāyı (10) sevmeyüp buḡz ēden kimesneyi görse idi ol kimesnenüḡ üzerine çağırup (11) ol baḳlanuḡ muḥabbetine ḳındurup ba‘zıdan men^c ve zecr ēderdi ve ibn ‘abdullāhdan (12) daḥı menḳūldür dēdi ki hindibāyı yēyüḡ zīrā bir şabāḥ yoḳdur ki hindibānuḡ üzerinde (13) ḳaṭarāt-ı cennetden bir ḳatre olmaya ve daḥı bir kimesne gece ile hindibādan (14) yēdi dāne yapraḳ isti‘māl ēdüp yatsa ol gecede fālicden biri olur (15) faşl ricle nece ekilür idüḡinüḡ beyānındadır ricle (16) semizlik otı dēdükleridür ‘acem belcān dēr -‘acem semizlik otına ḥulfe daḥı dērler- ‘arab ricle dēdüḡi gibi farfaḡ ve baḳla-ı (17) ḥumeḳā daḥı baḳla-ı mübāreke ve baḳla-ı leyinne dēmek ile ma‘rūfdur kitāb-ı ibn ḥaccācdan (18) menḳūldür dēdi ki ricle şoḡ ḳış ayı olan şubāḡda ekilür behāruḡ (19) orta ayı olan nīsāna varınca ve ricle yaz buḳūlündendür ve ekilmeyüp kendüden biten (20) efdal olur ḡayrdan daḥı menḳūldür

ki ebu'l-ḥayr dēdi ki ricle iki dürlüdür biri (21) bustānīdür yaprağı enlü olur ve sāk üzerine tırur biri berrīdür ve (22) koyun ve keçi ve şıgır yatmış siyāh ve semiz olan yerler rāst gelür ammā berrī olan (23) kumlu yerde biter ve bustānī olan eger ér ekmek murād olunsa güneşe karşı

[57a]

(1) eṭrāfi örtilü yerde ḥavzlar düzdilüp her ḥavza ince eski ziblden üçer zenbīl (2) zibl kōnilup oṅarılduḡdan sonra ekilür ve ba'zı dēdi ki eski ādemī zibli muḥkem (3) dögilüp ince olduḡdan sonra kül ile karşıdurulup dört zenbīl kōnila (4) ve ba'zı dēdi ki ricleye kül ziblden -ziyāde şahḥ.- muvāfiḡdur ibn başşāl dēdi (5) riclenüḡ ér ekileni behāruḡ evvel ayı olan adār ayında ekilür ve toḡmından (6) ér ekilmek için on ḥavzda bir bucuḡ rıtl ola ve behāruḡ orta ayı olan (7) nīsān daḡı ekilür ve bu ayda ekilecek için on ḥavza toḡmından bir rıtl ekilmek (8) gerekdür ve behāruḡ āḡir ayı olan eyārda daḡı ekilür ve toḡm bundan alınur (9) ve on ḥavzda toḡmından bir rıtdan azacıḡ eksük alınur ve ol ne ki toḡmı alınmaḡ (10) için ekilür on ḥavza yarım rıtl kāfīdür āḡir yaz ayı olan āb ayına dek (11) biri biri ardınca olur güz ve kışda ekilmek memnū'dur ve riclenüḡ olduḡı (12) ḥavzlarda yābāndan ot bitse ayıtlanmaḡ gerekdür ve toḡmı orta yaz ayı olan (13) temmūz ve āḡir yaz ayı olan ābda alınup yeni küpler içine kōnilup şaklanur (14) ba'zı dēdi ki riclenüḡ ér ekileni orta kış ayı olan kānūn-ı sānī ve şoḡ (15) kış olan şubātda daḡı olur ve gēç ekileni behāruḡ orta ayı olan nīsānda (16) olur ve ekilmesinüḡ tariḡı budur ki ḥavzlaruḡ yerleri i'tidāl üzre şuya (17) kōnduḡdan sonra toḡmın eküp ve bir süpürge veyā el ile ol toḡmı toprak ile karşıdurup (18) ve bir kerre şuvarıla bu bir kerre şuvarılmaḡ ile biter eger bitmezse te'hīr ēderse bir kerre daḡı (19) şuvarıla andan sonra şu andan kaṭ' olunsa ve artuḡ şuvarılmaya tamām bitüp mu'tedil (20) [...] kōparılmaḡ lāzım olduḡda kōparılması kolay olsun dēyü şuvarıla ve ricleye

(21) [...] ve ruṭūbet üzre olan şü muvāfıķdur ve ķatı çok şıvarılmaķ lāzım degüldür
(22) [...] ve ruṭūbete maḥşūşdur ba'zı dēdi ki ricleye tuzlu ve ğalīz şü ve fi'l-cümle
tuzlıraķ (23) [...] şü muvāfıķdur dağı felāĥa-i nabaṭıyyede vardur ki baķla-ı ĥumeķā
behāruĥ evvel

[57b]

(1) ayı olan adārda ekilür ve yaza ķarşu biter ve adār ayından şonra hem bir iki kerre
ekilür (2) ve ekilmesi yer şıvarıldıķdan şonra şuyı dağı ekilmedin şü üzerine şaçılır
ve sāyir (3) buķül gibi zibllenmege muḥtācdur zibllense ķavī olur ve gökcek olur ve
ziblsiz de (4) biter menāfi' ķoṭōs -menāfi'-i ricle- dēdi baķla-ı ĥumeķāyı yaş ve ruṭūbet
üzre iken (5) dögilüp diken batan yere urılsa aĥa devā olur ve dağı 'aṭaş yētişen (6)
kimesne riclenüĥ -yapraķlarını şaĥĥ.- alup dili altına ķosa şusuzlıĥın sākın ēder ve
ğayrdan (7) menķüldür ki ĥazret-i resül 'aleyhi's-selāmdan mervīdür ricleyi
severlermiş (8) faşl yarpuzuĥ -yarbuz ki baķla-ı yemāniyyedür aĥa türkīde sirken
dēnilür- nece ekilür idüĥinüĥ beyānındadır yarbuzı kişnic (9) dērler imiş ve baķla-ı
yemāniyye dērler türkīde sirken dēdükleridür ve şāmda ĥermür (10) dağı dērler ebu'l-
ĥayr ve ğayrı dēdiler ki bununı bustānīsi olur ebyaz dēyü tesmiye (11) ēderler ve aĥdarī
olur esved dēnilür ve aĥmerī olur ki berrīsidür ibn ĥaccāc kitābından (12) menķüldür
ki baķla-ı yemāniyye behāruĥ evvel ayı olan adārda behāruĥ āĥir ayı (13) olan eyāra
dek ekilür ve sirken behār ve yaz sebzelerindendür ibn başşāl (14) ve ğayrı dēdiler ki
buĥa siyāĥ topraķlı ve keçi ve ķoyun ve şıĥır yatmış ve tuzluca yerler (15) rāst gelür
ve çok şuya ve zible taĥammül yoķdur ve ekilmesi isfānāĥ ekilmesi (16) gibi olur
cemī' amelde aĥa beņzerdür ve ēr ekileni kānün-ı şānīde ve şubāṭ ve adār (17) ve
nīsānda olur ve on ĥavzda toĥmından bir rıṭluĥ üç bölükde iki bölüĥü (18) alına ve şol
ki mārsda ekilür toĥmından üç ĥavza yarım rıṭl ola zīrā hevā ol (19) zamānda i'tidāl

üzredür ve her cum'ada iki kerre şuarıla muhaşşal budur ki bakla-ı yemāniyye (20) teşrīn-i şānī ve kānūn-ı evvelde ğayrı yılın cemī' aylarında ekilmek cāyızdır [ammā kānūn-ı] (21) evvelde elbette ekilmemek gerekdür kānūn-ı evvelde ekilmege münāsib olan çekirdek[den] (22) ekilendür dağı buğday ve arpa ve ğayrı münāsibdür eger bakla-ı yemāniyye bitdükden ş[onra] (23) mārūluğ bütmesi için destī pāreleri kōnduđı gibi bakla-ı yemāniyyenün orta yerine

[58a]

(1) kōnılsa böyük olur ve nakli adār ayında ekilenden ola ve nakli şı arıklarının kenārlarına (2) ve bādincān ekilen havzlara seyrecik ekilmek cāyızdır ve toğmı āhir yaz ayı olan (3) āb ayında alınur ve işbīlyede ér ekileni adār ayında olur cālīnōs (4) dedı ki bakla-ı yemāniyye ve kūtđ sirke ve zeytūn yağı ve acu nesne ile onarılduğdan (5) şonra yēnür ve eger sirkesüz yēnse mi'deye zarar vērür **faşl** kūtđnū nece (6) ekilür idüginün beyānındadır ebu'l-ğayr ve ğayrı dediler ki kūtđ sermağ dedükleri (7) sebzedür ki aña bakla-ı zehebiyye ve bakla-ı rūm dağı dērler kūtđ bir aşl yaşşı yapraklı (8) yumışağ otdur bir nece dürlü olur bustānī olur ve berrī dağı olur ve kitāb-ı (9) ibn haccācdan menkūldür ki sermağ dedükleri sebzenün ér ekileni orta kış (10) kānūn-ı şānīden nīsān dedükleri aya varınca olur dağı āb ayının evvelinden (11) teşrīn-i evvelün āhirine varınca olur ve bu bir bağldur ki kış āhirinde ve behār evvelinde (12) olur yaz ısıcağında bozulduğı gibi şiddet-i şitāda dağı bozulup yaramaz (13) olur huşūşen yaz ısıcağında dadı ziyāde yaramaz olur ve ğayrıdan dağı menkūldür ki (14) ibn başşāl ve ğayrı dediler ki buña koyun ve keçi ve şıgır yatmış dağı semiz ve zibllü olan (15) dağı sert ve tuzlırağ olan yerler muvāfiğ ve rāst gelür ve şuyun tatlusı (16) ve tuzlu olanı dağı aña rāst gelür ve ādemī zibli ve katır ve at ve eşek ziblleri (17) ki koğmış ola aña rāst gelür ibn başşāl dedı sermağ bir nebāt-ı za'īfdür (18) ve ibtidā

ekilmesi  er olaydı k n n-ı s n n n evvelinde olur dağı ilk beh r (19) ayı olan ad r ayında ekilür ve az olur şavuk zam nlarında dağı güneşe karşu (20) [etr ]fı açuk olmayan yerlerde ekilmek c yizd r ve her havza koğmış eski ziblden (21) [ikişer] zenb l zibl konulup toğmı ekild kten Őnra toğm g rinmey p gizleninceye dek toprak (22)  rtilmek gerekdür dibince iki kerre vey  u kerre şuvarıla şuvarıla andan Őnra (23) ve kendüden kağ  oluna z r  koğ şuvarılmağı sevmez ve gözde huşuşen beh r zam nlarında

[58b]

(1) her cum ada bir kerre şuvarılmağ kif yetd r bunu ve s yir sebzevatı tatlu  d p ışl h (2)  den şu ile koğ şuvarmağdur ve şuvarmağa m d vemet  tmekd r yazın ve güzin (3) ve beh r zam nlarında kuyu şuları ve bıçar şuları aça muv fıkdur z r  kuyu ve bıçar şularında (4) ruğubet ve yumışağlığ vardur pek ısıcak olan zam nlarda s yir zam nlarından (5) artuğ şuvarmağ gerekdür  r ekileni içün toğmından bir buçuk rıtl alınmağ gerekdür cem  (6)  amellerde bağla-ı yem niyye gibidür ill  bunun  r ekileni k n n-ı s n de olur (7) müellif rağimehu'll h der ki vil yet-i işb liyyede dağı  r ekileni k n n-ı s n de olur (8) dağı fel ha-i nabağiyyede vardur ki sermağa ışf n h dedükleri bağla r st (9) gelen yerler r st gelür ve oğarılması ve ifl hı anuğ gibidür ve nağl olursa (10) ey  olur faşl ışf n huğ nece ekilür id gin n bey nındadur (11) ebu'l-hayr ve ğayrı dediler ki ışf n ha re'is 'l-buğ l denilür ve kit b-ı ibn h cc cdan (12) menķ ld r ki ışf n huğ  r ekileni teşr n-i evvel n ibtid sından k n n-ı s n n n evveline (13) varınca olur ve ğayrdan menķ ld r ki ibn başş l ve ğayrı dediler ki ışf n ha koyun (14) ve keçi ve şığır yatmış ve semiz yerler muv fıkdur ve yeri tam m  im ret olunduğdan Őnra ey  (15) koğmış zibl ile havzları zibllenüp ve toğmı ekilüp ve toprak ile karışdurulur ve şuvarılır (16) neb tı bit p mu tedil olunca iki kerre vey 

üç kerre şuarılır andan şonra şusuz konılır (17) andan şonra şuya muhtâc olursa şuarıla ve ér ekileni güz evvelinde eylül ayında ekilir (18) orta güz ayı olan teşrîn-i şânide yènür ve tohmından on havzda bir buçuq rıtl ola (19) ve tohmından çoğ olunmaya bitüp sık olup yağmur olduğda koğudur ve şol ki kânün-ı (20) şânide ekilir şon kış ayı olan şubât ayında yènür ve tohmı dağı bundan ā[...] (21) tohmı alınmağ için ekilse her aşl ile āhirün ortası bir qarış olunca seyrel[dile] (22) ve andan şonra şuya muhtâc olduğda tohmı zâhir olunca şuarılıp andan şonra kes[ilse] (23) ve kurıyınca terk étmek gerekdür kurıduğda tohmı alınıp yeni küplerde ve destilerde

[59a]

(1) konılıp ve ağızları balçık ile şuanup hâcet oluncaya dek şaklayalar ibn başşâl dedi ki eyü tohm bu zıkr (2) olunandur bu zıkr olunan şavrıla alınıp maḥfûz kılmı aşlâ anda kurd ve ğayrı müteḥallik olmayup aña zarar (3) vèrmez ve kânün-ı şânide ekilenden dağı tohm alınmağ cāyızdır ve tohm alınmada ‘amel bunda dağı sâbık (4) gibidür şol ısfânâḥ ki kânün-ı şânide ekilir adâr ve nîsân aylarında yènür ba‘zı (5) ba‘zısına yétişmek mümkindür eger zamānları bir ḥōşca iz‘ân ve ri‘āyet olunup tertîb ile (6) ekilse ve şol ki güz faşlında ekilir aña tatlu şü muvâfıkdur ve kışda yènüp (7) aña şabr olunmaz ve şol ki yazın ekilir ol dağı bâkî kalmayup yènür ḥuşuşen yazın (8) şü vèrilmek ile tîz bitse de gerekdür eger ibkâ olursa tohmılanup yènmeden kalur ve ‘amellerün (9) néce olurduğı yoğaruda geçmişdür ve ay ziyâdeliginde ekilmek gerekdür néte kim (10) sâyir buḳûlda olur mü’ellif raḥimehu’llāhu te‘âlâ dedi ki işbîliyyede ér (11) ekileni kânün-ı şânide olur dağı felâḥa-i nabaṭiyyede vardur ki buña ekser yèrler (12) muvâfıkdur illâ pek tuzlı ve acu olup ve zızındısı olup ve terleyici olan yèrler (13) dağı sert olup pek olan yèrler râst gelmez ḥuşuşen kireçlü olan yèrde (14) aşlâ bitmez ve ekilmesi iki vech iledür bir vechi budur ki küçük çuqurcuqlar

kazılıp (15) tohum iki barmağ yâ üç barmağ kaldırdığı miqdârı ol havzlarda vaz' olunur ve biri (16) dağı budur ki havzlara şu şalıverilüp tohumı üzerine saçarlar ve biter ve böyüyüp üç (17) barmağ olduğda köklerine zibl yayılmağ gerekdür ve bir kimesne kuvvetlü olmasın istese (18) ekildükden sonra ahir yere naql eyleye ve ay ziyâdeliginde ekilmek hõd lâzım idügi (19) ma'lûmunğ oldu faşl kürünb nece ekilür idüginüñ beyânındadır (20) [kürün]b kelem dedükleridür lahana dağı denilür ebu'l-hayr ve gayrı dediler ki baqlatü'l-enşâr (21) [derle]r ve endülüsi olana kürünb-i nabaî denilür ve kürünb dürlü dürlüdür biri şanevberidür (22) [yap]rağı sık olup bir birine girür ve kışa olup bir yere cem' olur ve biri dağı (23) şarkidür yaprağı çoğ olup bu dağı müctemi' olur bu ma'rûfdur ve biri dağı

[59b]

(1) kulanndur yaprağı büyük olup degirmi olur kolları uzun olur ve ince olur (2) bu dağı ma'rûfdur ve bir dağı kürünb-i düridür ve bu da iki dürlü olur biri ekşidür ki (3) ana nabaî derler ve bir dürlüsünüñ dağı yaprakları nabaîden küçükdür hâcib demek (4) ile ma'rûfdur ve kitâb-ı ibn haccâcdan menkûldür ki büniyüs dedi ki (5) kürünb tuzlu yerleri sever idügin bilmek gerekdür ve ammâ şol kürünb ki yerlerinde (6) ibkâ olunup konılır ahir yere naql olunmaz ol maqûle kalın olmağa başladüğda (7) etrafın kazup köki zâhir olduğda şıgır ziblinüñ yaş olanı ile sürüp (8) andan sonra örtmek gerekdür zîrâ böyle olsa semürür ve datlu olur (9) mergütis dedi ki ilk yaz ayı olan hazîrânda ve orta yaz ayı olan (10) temmûzda ekilür bakla müstahakğ olduğda naql olunur ve kürünbe vaktlaruñ efdal (11) olanı şavuk zamânlarıdur ve kırağı zamânlarıdur zîrâ üzerine kar yağsa tatlu olur (12) ve ısıcağ zamânlarda kürünb harâret üzredür ve ba'zı dedi ki er ekileni behâruñ (13) ahir ayı olan eyâr ibtidâsında olur ve geç ekileni ahir -yaz şahh.- ayı olan âb (14) ayınuñ yarısında olur bizüm katımızda

vaçtlaruñ āhiri budur d̄er intehā kavlehū (15) ve ğayrdan dağı menkūldür ki ibn bařřāl ve ğayrı d̄ediler ki kürünbe sertrek olup (16) koyun ve keçi ve ğayrı yatırılmış ve tuzlu olan yerler rāst gelür ve bu maķūle yerlerde (17) açılır eyü olur ve düz olup eyü olan arzda dağı eyü olur ve dağı yař (18) olan yerde dağı ekilür ammā kürünbe yerlerün efđal olanı sibāh olup çoraķlu (19) olan yerlere benzeyen yerlerdür ibn bařřāl d̄edi ki kürünb iki dürlüdür (20) biri yaz faşında olup anda ȳnür aķ ve yumıřaķ olup yapraķları bir birine g[irür] (21) aña řanevberī d̄erler ve ol birisininün yapraķları tađıķdur bu dürlüsi kış [zamānında] (22) olur yazda eyü olmaz ve kışda ȳnür buña kuyular ve bınarlar şuları ki ruşubet (23) üzredür ve yumıřaķdur muvāfiķdur eger ol şulara aculıķda var-ısa zīrā

[60a]

(1) zīrā bu maķūle şular kışda ıssı olur nehr –nehr ırmaķdur- şuları muvāfiķ degüldür zīrā ırmaķ şuyı (2) kış günlerinde řavuķ olur ve eger kuyu ve bınar şuları bulunmayup şuvarılması (3) lāzım olsa ırmaķ şuyına ādemī ziblī ğall olunup anuñla şuvarıla zīrā zibl-i ādemī (4) anı ıřlāh eder ve kürünb senenün ekşer aylarında olur řol ki kışda ȳnür (5) ol ilk yaz ayı olan ğazīrānda ekile ve ȳri ‘imāret olunduķdan (6) şonra anda ğavzlar düzilüp her ğavza birer zenbīl zibl eger yer eyü ise veyā (7) ikişer zenbīl eger yer ince ve za‘īf ise muğaşşal yerine ğöre zibl k̄onlup yerün (8) yüzinde olan topraķ ile k̄arışdurılup şonra toğm şaçaıla ve ȳri ȳne toğm ile taĦrīk (9) edüp topraķ ile toğm örtile ve bir ğafīfce şuvacuğaz v̄erilüp çok v̄erilmeye (10) ki toğmı alup gitmeye tamām bitüp mu‘tedil olunca bir veyā iki kerre şuvarıla mu‘tedil (11) olduķdan şonra her heftede iki kerre şuvarıla ve nebātī bir parmaķ uzunlıkda olduķda (12) řu andan kesile ve otı var-ısa ayıtlana ve şuvarıla eger muĦtāc ise ve āĦir yaz (13) ayı olan āb ayında āĦir ȳre naķl oluna ve naķlde ‘amel nece idüği şimdi (14) gelecekdür

inşā'allāhu te'ālā ve tohmından ol havza bir rıtl alına ve şol kürünb ki (15) güzin yénür behāruñ ol ayı olan adār ayında ekilüp naqli āhir yaz ayı (16) olan eyārda olur ve kürünb naql olunmaq için yerlerüñ a'lāsı ve efdali kabak (17) ve bādincān ve şoğan olan havzlaruñ arıqları kenārlarıdur zīrā arıqlar (18) 'imāret-i dāyim üzre olup muṭṭaşıl anlardan şu eksük olmaz şıfat-ı naql-i (19) kürünb tariķı budur ki kürünb çıkarmağa müstahaḳk olduḳda çıkarılup ve aḫşamdan (20) [şonra] sıra sıra eski zibl ile ziblenmiş eyü ma'cūr olan havzlarda ki toprağı kuru (21) [olma]yup yaşca ola diküp ve her biri ile āhirüñ ortası üzerinde bir arşun (22) [én]inde yarım arşundan ziyādece ola hemān dikildükden şonra 'aḳabinde şuvarıla (23) ve böyüyüp kavī olduḳda otları ayıtlansa ve ısıcağuş pekligine ve yumışaḳlığına göre

[60b]

(1) şuvarıla ve buña tatlu şu muvāfiḳdur ğayrısı muvāfiḳ degüldür eger güz zamānına kürünb (2) yētişüp ol zamānda birkaç kerre yağmur olursa ol zamānda az şuvarıla ve bi'l-cümle (3) kürünb ne ḳadar -çok şahh.- şuvarılsa ol ḳadar eyü olur yapraḳları aḡarır ve tīz yētişür huşūşen (4) ısıcaḳ zamānlarında ve şuyı az vērilüp veyā vērilmese acu olur ve kürünb küçük (5) iken yerde ḫādiş olan cānaverler ve ḫaşerāt incidürler - maṭlab kürünbi ḫaşerāt incidse- ve eger ekildükde encār (6) aḡacınuş külin bile şaşsaldı ḫaşerāt aña yakın olmaz kezālik bitüp (7) çıkduḳda üzerine kül saçılsa ḳurd andan ḳaçar eger anda ḳurd var-ısa daḫı (8) ḳoṭōs dēdi ki eger kürünb bitüp yapraḳları taḡıḳ olsa sibāḫ ve çoraḳlu (9) olan topraḳdan alınup muḫkem dōgilüp elenüp anuş yapraḳları üzerine (10) ve köklerine yakın yerlere saçılsa iki günde bir on güne varınca bēş kerre olunsa (11) dadı eyü olduḳından mā-'adā tīz yētişür ve ba'zı dēdi ki ol toprağa bēş (12) bölükde bir bölügi miḳdārı naṭrūn dēdükleri nesne ḳatılup saçılır ve ba'zı (13) dēdi ki naṭrūn yerine bir yıl ṭurmuş kül ḳatılır ve ba'zı dēdi ki kürünb çıkup

(14) üç yaprak olduğda üzerine naṭrūn ve tuz dögilüp saçıla zīrā böyle olsa (15) büyük olup ve dadı eyü olur tīz yētişür hāşşa-ı kürünb ҡotōs dēdi (16) ki bir kimesne kürünbden birkaç yaprak aç ҡarna yēse ve ardınca anuḡ üzerine (17) şarāb içüp ve içmede iksār etse sükr vērmez ve ba‘zı dēdi ki kürünb (18) pişeyorırken daḡı yētişmedin üzerine sirke ҡonılsa rengi müteḡayyir olup pişmez ve eger kürünbün (19) toḡmı dört yıl ıurup veyā daḡı ziyāde ıurup andan şonra ekilse andan şalgam (20) biter ve ol şalgamuḡ toḡmı ekilse kürünb olur ibn başşāl dēdi ki bunu biz tecrube ētdük (21) böyle bulduḡ ve dēnildi ki silḡ toḡmında daḡı böyle olur daḡı felāḡa-i nabaṭiyyede (22) eger toḡm-ı kürünb toḡm-ı şelcem ile ҡarışdurılup üç ay veyā daḡı ziyāde ıurup (23) cemī‘si şalgam olur ve ba‘zı dēdi kürünb çok zibl istemez ve yalnızca kül ile zibl[lenür]

[61a]

(1) ve ḡayız ‘avret kürünb olan yere götürmeyeler ki kürünb fāsıd olur muşannif raḡimehu’llāḡ (2) dēdi ki kürünbün ēr ekileni işbīliyyede behāruḡ evvel ayı olan mārsda ya‘nī āzārda (3) olur daḡı felāḡa-i nabaṭiyyede vardur ki kürünb üç dürlü olur birine bustānī (4) dērler ve biri berrī dērler ve birine ḡūrī dērler ve berrī olanuḡ yapraḡı ḡāyet (5) küçük olur ve ҡısa olup boysuz olur ve ekser tuzlu olan yerlerde biter ve ammā (6) iki evvelki dürlü tatlu şularıla şuarılmada daḡı eyü olan yerlerde bir birine muḡālifdür (7) ammā ikisi de eyü yerlerde eyü bitüp şalāḡ bulur ve kürünb ҡış evvelerinde (8) ve yaz evvelerinde ekilür bundan şol kürünb ki yazda olur ḡāyet tuzlu (9) ve kekre olur ve kekreligi ҡışda olandan ziyāde olur budur iḡlīm-i bābilde (10) ekilen ve az toḡmın ḡavzlara şu şarılup aḡmadan ferāḡat ēdüp ıurduḡdan (11) şonra ol şuyunḡ üzerine saçılup ba‘dehū üzerine toprak saçılır lākin böyle (12) az ekilür ekser toḡmın ıukurcuḡlar ēdilüp iki parmaḡ ҡaldurduḡı miḡdārı toḡmından (13) ol

çuğurcuqlara kırıılır böyle olsa kuvvetlü olup tız biter ve Őu üzerine Őaılan (14) Őonra naķle dağı muhtāc olur eger naķl olunmasa ğāyet cānsuz olur ve eger (15) naķl olunsa Őavuk yēl esen ğunde tađvīl oluna ammā hevāda bulut (16) olmayup ğökyüzi pāk ve Őāfī ola ve kezālik behār zamānında (17) ekilen dağı naķl olunur cemī’si naķl olunduğdan Őonra ardınca ādemī zibli ve Őıđır (18) zibli ki ince toprağ ile kırıŐdurulup üzerine Őaıla bitüp tamām yētiŐdükde (19) köki ile kesilüp ve sāķı üzerinde olan baŐında kılın kablarnı bıcaķ ile (20) Őoyup kırıarup andan Őonra yēye ve bir kimesne kürünbüň kızırmasn gidermek (21) [murād olun]sa toğmın ekmezden evvel zeytün yağı ile yağlaya veyā toğmı bala batura andan (22) [...] eke veyā bal ile üzümnden ğāŐıl olan pekmez ile kırıŐdurup bu ikisiniň (23) [...]na toğmı bıraķup andan Őonra ol toğmı kırıarup ekile andan Őonra ol zeyt yağı

[61b]

(1) ve ol bal ve pekmez ki bāķī kılmiŐdur ekildükden Őonra topraķ ile örtilmedin tođmınıň yerde iken (2) üzerine Őamzırılıp andan Őonra topraķ ile örtile ki ol kızırmak gider ve bu ‘amel (3) anı iŐlāđ edüp nebāti eyü olur ve cemī’ āfāti andan def’ eder ve zarar yētiŐmeden (4) bir miķdār ğalāŐ bulur bi-ğavli’llāhi te’ālā ğuneyn bin iŐāķ dedi ki kürünb mi’dede (5) tız koķup yaramaz olur ve dağı fi’l-ğāl sevdāya döne ve mi’deye ve ğözlere zarar (6) eder ve kürünbden toğan kın koıy ve kara olur ve ğayrı dedi ki kürünbi koķ (7) isti’māl eden kimesnenüň ğözinde karanulık peydā olur illā meger ol emrde (8) ğözleri kırı olmayup koķ ruğbet üzre olup yaŐ ola böyle ğöze zarar (9) vermese cāyızdır ibn züher dedi ki kürünb sevdā ve vesvās ve cüzām ve cereb-i kabiĥ (10) ve Őar’a ve iĥdās étmede cemī’ buķıldan eŐerdür ve ziyāde yaramazdur ve dağı dedi (11) buķılta kürünbden zararlu ve yaramaz bādincāndan ğayrı nesne ğörmem zīrā bādincān (12) kürünb ile bir ğāldedür ve bi’l-cümle kürünbde bir ögecek ve medĥ

èdecek şıfat (13) yokdur illā şol kadar vardur ki çigle ve pişmişle yense āvāzı şāfī édüp (14) pek kuvvet vèrür ve dahı çığarmadan āvāz boğulsa ol āvāzı boğulan kimesne (15) yése idi āvāzınuñ boğuşı gider ve eger kürünb pişürilüp un ile yağı gibi (16) édilüp şişlere urılsa yétişdürüp eyü éder inşā'allāhu te'ālā (17) faşl künnebītüñ -karnabīť dedükleri- néce ekilür idüginüñ beyānındadur künnebīť (18) yene kelem dedükleridür şām vilāyetine nisbet ile ma'rūfdur ya'nī kürünb-i şāmī dèrler (19) néte kim ebu'l-hayr ve gayrı dediler ve iki dürlü olur biri şanevberīdür yaprakları bir yere (20) müctemi' olup dürlür ve ol bir dürlüsünüñ başında bir néce budağ olup ve dağık[dur] (21) müferrağ dèmek ile ma'rūfdur hilkatı kürünb hilkatine yağındur ibn başşāl [ve gayrı] (22) dediler ki kürünb-i şāmīye koyun ve keçi ve şıgır yatmış olan yerler ve dahı kuvvetlü ve semiz (23) olan yerler rāst gelür ve tohumunuñ ekilmesinüñ vaqtı behāruñ adār ve nīsān

[62a]

(1) aylarıdur ve ekilecek yeri 'imāret olunup havzlar kesilüp ve her havza üçer (2) zenbīl koğmış zibl kunduğdan şonra tohm ekilüp ve toprak ile tohm gizlenince karışdurılır (3) andan şonra iki kerre veyā üç kerre yumuşacık şucağız vèrilür ve nebātı mu'tedil (4) olup bir parmağ uzunı olduğda şu kesilüp tamām şuşayınca terk olunmağ gerekdür (5) tā şusuzlık 'alāmeti zāhir ola şusuzlık 'alāmeti budur ki yaprakları üzerinde kurıyacağ (6) ve kararmacağ zāhir olur ol zamānda fi'l-hāl şuvarmağ gerekdür ibn başşāluñ sözi (7) budur ki bundan her cum'ada bir kerre şuvarıla ve ba'zı dedi ki cum'ada iki kerre şuvarıla (8) ve müstahakğ olduğda nağl oluna ve tohmından her havzda üç buçuğ ūkıyye ekile ve nağl (9) olunmasında 'amel kürünbde olan gibidür şimdi bunun üzerinde geçmişdür anı görüp (10) aña göre oluna ve nağl olunacağ yerde biri biri yanında arıklar olunup (11) arıkuñ başlarında bir birine

şu geçicek yerler olunur ol arıklarun her ikisinin (12) orta yerinde vāki^c olan yerlerine ‘arab ehdāf dēr anlara ve havzlara dikilür (13) ammā baklanun dikilmesi yeri ‘imāret olunup havzlar kesilüp ve her havza koķmış (14) ziblden üç zenbīlden altı zenbīle varınca zibl konılır ve ziblün az ve çok (15) konması yerün eylügine ve çervīşlülüğine ve arıkluğına ve çervīşsüzliğine göredür (16) gāyet eyü olsa üç zenbīl zibl ile iktifā olunur bir miķdār alçaķ olsa ziblden (17) artucaķ konılır katı arık olup çervīşsüz olsa altı zenbīl konmaķ lāzım (18) olur ve bi’l-cümle hōşca iz‘ān edinüp arzun eylügine ve kemlügine göre zibl komada (19) taşarruf eylesin ve havzları şu ile gēceledüp yaşlığı bākī iken ol (20) [...] dikersin ve dikdükde her biri ile āhirün ortası ikişer arşun seyrek (21) [...] ve hemān dikilüp tamām olduķda şuvarup andan sonra her cum‘ada (22) [...] şuvarırsın ve ba‘zı dēdi ki ķunnebīṭ böyüyüp yeri kendüye meşğül edince (23) [...]ye yerleri boş kalmasun dēyü ķuṭf ve aña beņzer nesne ekilmek cāyizdür

[62b]

(1) mü‘ellif-i kitāb eş-şeyḥü’l-fāzıl ebū zekeriyyā yaḥyā bin muḥammed ibn el-‘avvām raḥimehu’llāh bu kitābını otuz beş (2) bāb eylemişdür on yedinci bāb arāzīyi ne vechle ķalīb edüp ve vaķtını ve menfa‘atını (3) ve zirā‘atdan kalıcaķ işlāḥı ne vechle etmek gerekdür anı beyān eder ķudemā cem‘ olup (4) dēdiler ki arzun her ķanķı nev‘i olursa aña şālīḥ olur vaķtda ķalīb edüp ve ol (5) arza münāsib zibl ile zibllenmek gerekdür ‘ilm-i felāḥanun şeyḥ-i ecell-i ebū ‘amr ve aḥmed bin muḥammed (6) ibn ḥaccāc raḥmetu’llāhu aleyhi kitābından menķıldür ki lāyık budur arz zirā‘at olunmazdan evvel (7) faşl-ı şitāda nece kerre ḥirāset olunup ḥattā rebī‘ün āḥiri olduķda ḥirāset olunan (8) çiziler muḥkem açılır ḥuşūşen kim evvel zirā‘at olunmamış ola yāḥūd merreten-ba‘de uḥrā (9) tekrār-be-tekrār zirā‘at olunmağıla bir biri ardınca nece kerre ḥirāset olunsa aşlā otı (10) kalmar kolay olur ve andan sonra şems-i kayz ya‘nī ıssı gün

sürilen yerün diblerine vâsıl olur (11) toprağın cemî' eczâların laṭîf eder ve bu şemsün ıssısı ile inti'âş ve rehâ ve yâbis (12) étmesiyle ot bitmekden kalur laṭîf olur eyü olur zirâ'ata şâlih olur (13) buña kalîb derler ve ba'zı yer olur ki bu mertebe sürmege ihtiyâcı yokdur ḥadd-ı zâtında (14) laṭîf yerdür toḥm ekildükde ol arzuñ gökcek olmasından ve deseminden (15) bu 'amellere muhtâc olmaz müstağnîdür ve ba'zı yer olur sercîn ile şâlih olur ya'ni (16) şıgır tezegi ve at tersi ile şâliha olur ve ekilen toḥm ol yerde semürür a'lâ (17) olur ḥakîm būniyūs der ki arz-ı raḳîḳayı ya'ni yufka yeri şems yaḳar (18) küle döndürür anda leṭâfetden nesne ḳomaz ḳurıdur yâbis eder der ki bu maḳûle (19) yer münâsib budur ki güz faşında şaban ile muḥkem kalîb ola andan sonra (20) şıgır tersi ile terslene arza ziblle ḳuvvet verür ve ammâ bilâd-ı irâniyân (21) yufka yeri taḳlîb étmezler niçün zirâ ḳuvve-i mâsike yokdur eger kalîb olsa

[63a]

(1) za'îf olur ḳuvvet ḳalmaz daḳı der ki şol yer ki arz-ı şulbedür ya'ni bek ola şahîn ve şaḳîl (2) ola daḳı arz-ı desme gâyet eyyâm-ı ḥârrede kalîb ola daḳı der ki (3) münâsib budur ki arz-ı ḥamrâ-yı remliyye ve sevdâ daḳı aḳ yâbis yer kış güninde (4) kalîb ola ve ammâ tuzlu yer kışın evvelinde yağmur bir iki kerre yağduḳda sonra (5) ḥirâset oluna ve bunun üzerine şaman dökile ammâ bâḳılâ şamanı eyüdür (6) a'lâdur şamanların eyüsidür yere dökmele andan sonra arpa şamanı (7) ba'dehü buğday şamanı vardur arz bu şamanlar ile 'ufûnet bağlar zirâ'ata (8) şâlih olur tuzlu olması gider eyü olur rebî' vâḳtında tuzı (9) üzerine gelmez i'tidâl bulur ammâ evlâ budur ki ol senede ol yer terk (10) oluna zirâ'at olunmaya ḥattâ güz gelince güz geldükde sercîn ile yâ şıgır tersi (11) veyâ at tersi zirâ bu ikisi sâyrilerinden evlâdur andan sonra şa'îr zirâ'at (12) oluna ve yâḥûd şol ḥubûb zirâ'at oluna ki köki kışa ola yer içine derin (13) gitmeye ol maḳûle-i ḥubûb zirâ'at ola ve ammâ arz-ı cebelde ve yâḥûd şavuk (14)

şehrlerde veyā gölgeli yerlerde ve yāhūd şimāl nāhiyesinde münāsib budur ki (15) yazın taklīb oluna gitdükce evkāt-ı hārre karşı gele ol vaqtlarda zirā'at (16) olunması evlā ve ensebdür burada būniyūs kavli tamām oldı hākīm şavlōn (17) daḡı dēr ki şol yer ki tayyibe ola ve desme ola ve daḡı ḡulbe ya'nī tarāvet (18) şāḡibi zātü'n-nedve ola münāsib budur ki faşl-ı şitāda birkaç kerre (19) ḡirāset oluna yaz geldükde ḡuḡūtları vāsī' olur açılır güneş (20) bāḡınına vāşıl olur eczāsına leḡāfet vērür vaqt-i zirā'atda a'lā (21) olur toḡm ekildükde laḡīf olur ve ammā kara yer ola ve yufka yer ola

[63b]

(1) aḡa remādiyye dērler ol arz ki yufka ola ve kırmızı ola aḡa remliyye dērler (2) ya'nī remādiyye küle beḡzer ve remliyye dērler kuma beḡzedügi eelden ol kuma (3) beḡzeyen arz ki yerde olan ḡamāt ile karışmaya daḡı şol arz-ı mükellis (4) ola münāsib budur ki güz faşlında yāhūd kış güninde taklīb oluna (5) topraḡı bir birinden ayrılır laḡīf olur daḡı hevā toḡınur laḡīf (6) olur şemsün ḡāyet kuvvetinde ol arza vāşıl olan şemsün za'fi zamānında (7) kifāyet eder yazun āḡiri olduḡda zirā'at olunur ol ḡubūb zirā'at (8) olunur ki aşlı olmaya köki kışa ola ammā eyü yağmur olur yılda ve bi'l-cümle eyü yılda (9) şa'īr zirā'at olunur münāsib degüldür ki bu arz maḡlūb olmuş ḡāyet (10) ısıcaḡda tura zīrā ḡāyet ıssı muḡkem yaḡar ruḡūbetin alur desem gider (11) kül eder ve ammā taḡların topraḡı münāsib budur ki güz faşlında yāhūd kış (12) faşlında ḡirāset oluna ve yaz güninde meftūḡ ola açıla ve terk oluna ıssı (13) günde zīrā taş gibi berk olur ḡalur bundan ḡaraż nedür ḡarş (14) zamānında eczāsı taḡılır münāsib budur ki zirā'atda te'ḡīr oluna böyle (15) sürdükden şonra eczāsını şems laḡīf eder kış yağmuru geldükde (16) müte'affin olur lākin od bitdügi kadar ḡirāset oluna arzun (17) ruḡūbetiyle daḡı desemiyle 'uşb gider ḡattā faşl-ı rebī' geldükde ḡubūbdan (18) köki kışa olanlar zirā'at oluna sene-i kābil olduḡda -gelecek yıl- zirā'at oluna (19) felāḡa-i

nabaṭiyyeden ol şavlōn dēr ki yēr zirā'at olunmazdan evvel eyü şaban ile (20) ḳalīb olur ki a'ḳāsı ya'nī üstinde olan altına éne ve altındağı (21) üstine çıḳa zīrā ol toprak ki altındadır anda nedāvet ve şavuklık

[64a]

(1) ve tarāvet ve ruṭūbet vardur ol üstine gelür ve üstinde olan ıssı (2) ve ḳurılık altına gelür varup ḳalīb olunduḳda altı üstine ve üsti (3) altına gelür bir birine muḥteliṭ olur mu'tedil olur zirā'ata ḳābil ve şāliḥ (4) olur iki kerre veyā üç kerre ḥirāset olunduḳda ceyyid olur laṭif olur (5) ve arzuḅ iṣlāḥındandır yērünj altında olan çok toprağı çıkarup (6) derininden çıkarmāḳdur ol toprak degüldür ki yoḳaruda zıkr étdük (7) belki arzuḅ altında birkaç ṭabaḳa vardur evvel ṭabaḳada olan topraḳdan (8) çıkarmāḳ gerekdür ki zīrā anda telbīz-i şedīd vardur telezzüz bi'n-nedāve vardur (9) vardur yērünj yüzine geldükde mu'tedil olur yēr yüzinde olan toprak ile (10) mümtezic olur zāri' olan kimesne ḥubūbdan bir nesne ekmek mi ister ve yāḥūd (11) bāḡ dikmek ister yāḥūd istediğı bir aḡaç dikmek ister zirā'atdan evvel (12) daḡaldan şāf éder daḡı az ve çok otdan pāk éder daḡı miḥrās ile (13) birkaç kerre sürer ve ḳalīb éder ḥattā ḥicāreleri ṭaşları yā iri toprakları (14) ırak gider ve yāḥūd iri toprakların daḳḳ éderler muḥkem dögerler nā'im olur (15) bir ḳavī ālet ile dögerler güneş ıssısı ile anda ekilen nesne eger ḥubūbdur (16) eger ḡayrıdur laṭif olur münāsib olur yēne kezālik şafḥa-ı arzda böyledür eger (17) ziyāde bek olup ṭaḡılmaz ise anuḅ daḡı toprağını muḥkem daḳḳ éderler ol daḡı (18) güneşünj ıssısı ile kırar ve hevānuḅ şavukluğı ile şovur mu'tedil olur (19) ekilen nesne dāyim şābit olur ve ammā ol arz ki ṭuzlu ola yā ḳabz yā ze'arre (20) ol daḡı böyledür güz āḥiri geldükde ibtidā olunur ammā ekilmezden daḡı ḡars (21) olunmazdan yēgirmi gün muḳaddem ḳalīb olur her yērünj gerekse ḳalībi ve 'imāret

(1) daḥı ‘imārete şāliḥ olan bāb-ı evvelde zıkr olunmuşdur te’emmül eyle ibtidādan (2) buraya gelince felāḥa-i nabaṭiyyeden idi andan ġayrı fellāḥin-i müte’ahḥirīn kendü (3) zamānlarında daḥı ġayrı zamānında dēdiler ki arz s̄ābit olmaz illā mānuḡ (4) ruṭūbetinden şoḡra daḥı ıssınuḡ ḥarāretinden şoḡra zīrā her ot ki (5) biter ḥarāretten ve ruṭūbetden lāzımdur tamām olmaz illā bu ikisi ile daḥı (6) şol yēr ki kendü zātında bāriddür yābisdür bi’t-ṭab^c ḥāli muhtelif olur (7) zīrā ba’zısında ḥarāret ve ruṭūbet bi’t-ṭab^cdur şemsünḡ ḥarāreti ve mānuḡ (8) ruṭūbeti ġerü geḇenleyin eger ol arz serḥīn ile ya’nī şıḡır tersi (9) veyā ḥayl tersi ile mümtezic oluna yēne ḥāli böyledür zīrā serḥīn daḥı (10) mā³-ı ḥarāret ile ruṭūbet kesb ēder nēte kim şems ile mā³ ēndüġi gibi (11) her nesne ki zirā^cat ēdersin veyā ġarāset ēdersin ceyyid olur münāsib (12) olur daḥı her arz ki aḡa hevā ṭokuna daḥı şemsünḡ ısıcaġı yētişe (13) daḥı ṭatlu şu ile şuvarılmaḡ k̄ābil ola Allāḥ subḥāne ve te’ālā meşıyyeti ile (14) nābit s̄ābit olur ḥuşūşen kim ḥafr olunsa yā ḥars olunsa bir kerre (15) şoḡra çiçeklene ve nēce zamān bür yēne nebātāt bite otı yēñilmeye çok bür ḵalmaġıla gören saḡa (16) ot yēñilmez ba’zı derelerde ve vādilerde ve cezāyirde olur daḥı buḡa beḡzer ne var-ısa (17) ve ammā arz bārid yābis olsa bek olsa lāzımdur ki anı ādem oġlanı (18) ısıcaḡ eyleye ve daḥı raṭb eyleye ve şalābeti gidere zibl ile ziblleye ḥattā (19) anda ekilen nesne neşv ü nemā bula zuhūr ēde bite zibl ile mā³-ı maṭar ve ġayruhu (20) ḥarāret ve ruṭūbet ile bir yērde cem^c olsalar ḵoyun ṭuran yērde ve yāḥūd (21) devābb ṭuran yērde gördiler ki ot biter ‘ayānen müşāhede ḥiddet ētdiler ve ammā

(1) ol yerde ki şems ola anuñ üzerine bir nesne hāyil olmaya dañı mañar éne (2) bir nesne māni^ç olmaya anda ot biter şemsünj harāretiyle ve mānuñ ruṭūbetiyle (3) buni ‘ayānen bunla toldılar ‘ayānen tecribe eyle huşušen kim harş oluna veyā (4) hafır oluna a‘lā olması bitmesi muḳarrerdür ve ammā az yeri tezbīl zibllenmek mümkindür (5) anda hubūb ve ḳuṭānī bite dañı buña beñzer her ne var-ısa ve ammā yer havḳ olsa (6) anuñ zibllenmesi mümkin degüldür bunuñ mezbele eger zibl çok olsa anda ‘uṣb biter (7) ekilen nesneye müzāhame vērür iki kerre üç kerre hırāset olunmağıla ‘ıvaż olur (8) şems deriñ yerlerinde mütemekkin olur ve şu eklenür bunuñla ‘uṣb münḳaṭı^ç olur (9) harş emkendür ziblden yābis aña ḳādirlerdür ve ammā fellāhūn bunuñ (10) içün bir şıfat ihtiyār étdiler tecribe ile menfa‘atınuñ şıḫhatini buldular aña ḳalīb (11) dediler ḳudemā dediler ki ol kimesne ki ḳalīb étmez anuñ içün harş yokdur (12) dediler ve eger ḳalībı anlar dedüğü üzre ve ihtiyār étdükleri şıfat üzre (13) ‘amel étse dañı ikinci senede zirā‘at vaḳtında zirā‘at étse nümüvv bulur (14) bereketi zāhir olur Allāh sübhāne ve te‘ālānuñ meşiyyeti ile ve andan şonra (15) ol zer^ç ol arzuñ ruṭūbeti ile harāretiyle ki arzda zāhir olur şemsden (16) dañı mādan huşušen ki mezrū^ç olan buğday ola ve arz mutavassıṭa olsa (17) yā dañı ednā ola ḳalīb olduḳdan şonra ikinci yılda zirā‘at olunmazdan muḳaddem bir kerre dañı (18) sürilüp zirā‘at oluna eger arāzī-i ṭayyibeden degül ise bür ḳoyalar bir yıl (19) eger arāzī dūndan ise iki yıl bür ṭura andan şonra zirā‘at oluna (20) [...]şılı a‘lā olur nümüvv bulur inşā’allāhu te‘ālā ve şıfat-ı ‘amel-i ḳalīb ‘amel-i ḳalībünj şıfatı (21) [b]udur ki eski hām bürsuz -ya‘nī çiçeklenmemiş- eger zirā‘at olunmaḳ ḳābil ise ecveddür huşušen kettān ola

(1) eger mümkin degül ise eger zirā‘at olunur birkaç sene bür kaldı ise (2) şehir-i decenbırda -şehir-i decenbır mağārib aylarındandır dağı ‘arabda aña k̄n̄n-ı evvel d̄erler kış aylarındandır- eger murād kıt̄niyye zirā‘at olunmağ ise ol senenüñ yaz faşında (3) zirā‘at oluna şonra gelecek yıl tamām ma‘m̄rluğı zamānında zirā‘at olursa (4) bir kerre h̄irāset olunup ‘uşbı var-ısa gider qalmaz eger arz-ı mālīhe olsa (5) tuzlu yer olduğı vaktde yağmur tozını yur giderür gelecek yılda zirā‘at (6) olunur febr̄rde – şehir-i febr̄r dağı mağārib aylarındandır şuh̄r-ı r̄ūmiyyede adı şubātdur ‘umurāt-ı selāse olduğı şehrdür nevr̄z-ı sultāniye qar̄ib olan aydur- dağı şonra ekilür arz-ı mālīhede ol qalīb ki anuñla ibtidā (7) olunur m̄ars –şehir-i m̄ars dağı mağāribdendir r̄ūmī aylarından āzār ‘arab ibtidā-yı behār d̄er- bu ikisinden şonra ekilür kışuñ āhir vakti h̄arşuñ evvel zamānidur māye āhiri (8) gibi bu iki vaktuñ ortasında nışf-ı abr̄le varınca –şehir-i abr̄l n̄isāndur behār aylarındandır- yāhūd āhirine (9) yakın bir kerre dağı qalīb ola şonra māye āhirine varıldığda üç kerre (10) sürilüp eger mümkin ise dört kerre sürilüp toprak laṭif (11) olmağ gerek dağı mihrās ceyyid ola sikkesi büyük ola yeri muhkem yer n̄ete aça (12) sürilen yerüñ çizileri bir birine yakın ola deriñ ola ammā kudemā (13) bu tarīk üzre arzuñ ‘imāretine evvel sürilmesine kesr ü şakq̄ d̄erler (14) dağı üzerine bir dağı sürilse aña isnā teşniye d̄erler ammā bu şehir-i m̄arsda olur (15) ve üçünci sikke ya‘nī üç kerre qalīb olmağ şehir-i māyede olur şehir-i ‘unşur pek (16) oluna feth̄ d̄erler bu ism yene kendü ma‘nāsından müştakq̄dur böyle üslübıla (17) h̄arş oluna ki çizileri bir birinden qatı iraq olmaya yakın dağı olmaya (18) vasaṭ ola ve toprak mu‘tedil ola gökcek ola ve hevā laṭif ola bu şifat (18) üzre iki kerre sürmek gayrı yerde üç kerre sürmekden efḍal ve evlādur (19) qāle şad ibni’l-faşşāl d̄er ki eger

bu ‘amel arz üzerinde mükerrer olsa dağı bir bir[ine] (20) ayru sürile muhkem ıssı olduğı vağtda te’s̄ir éder ve otların gider[ür]

[66a]

(1) ve pek olması gider dađı mesāmi açılır ve ebhiresi çıkar ve a’lāsı esfeline (2) muhteliť olur karışur ve şems içerüsünde mütemekkin olur laťif éder (3) ısıcađ éder yağmur şuyını kabūl éder ve yağmur şuyı ol arzda karar éder (4) ruťubeti ve harāreti ziyāde olur ve zirā‘at olunan her ne ise meZRū‘ada bi-ināyeti’llāh-i te‘ālā (5) bereketi zāhir olur ve ba‘zılar dēmişler ki bu şol zer‘ yerine (6) turur ki a’lā zibl ile ziblenmiş ola anuđ kāyim mađāmı olur ašlā ot (7) bitmez ve kalībūñ efdali dört kerre sürilendür ki andan a’lā olmaz (8) aña mu‘ādil olmaz eger zibl eger ğayrıdur bunda feth-i zirā‘at olunur bundan şonra (9) ammā üç kerre hirāset olunduđdan şonra zirā‘at olunmazdan muđaddem yağmur yağsa (10) dördüncide dađı a’lā olur ve ammā şa‘īrūñ keyfiyyeti kolaydur bu ‘amelden ya’nī dört (11) kerre sürmek lāzım degüldür zirā‘ata efdal olan dört kerre sürmekdür anuđ (12) mā-dūnı üç kerre ve anuđ mā-dūnı iki kerre sürmekdür ve ammā bir kerre sürilse (13) menfa‘atı az olur illā meger ki zirā‘at olunan yer ıssıda kalīb ola (14) ekinlik yeri ola ol ‘imāre-i tayyibeden efdaldür ve ammā zer‘de efdal dađı (15) arz-ı bevrde efdal zirā‘at için mā-dūnıdadur eger hadd-ı zātında eyü yer ise dađı (16) ba‘zılar dēdiler ki ıssıda vāki‘ olan kalīb üç kerre sürmekden (17) ve ammā ol yer ki zirā‘atdan kalmış ola ıssı günde kalīb olmak (18) evlādur huşūşen kim yıl evvelinde zirā‘at olunmazdan evvel çizileri sıkca (19) hars olunmuş ola ammā çizileri bir birinden ırađ olsa menfa‘atı az (20) [olu]r ve eyyām-ı hārrede zirā‘at olunan efdal ve evlādur ol huťām bāriden (21) [...] yıl evvel zirā‘at olunmuş ola illā meger ki ol arz-ı tayyibe ola ve müdmine ola

(1) lā-be'sdür ve eger ƙalīb olunan arz merāyız-ı ğanem ü baƙar ve bunun emşālī üzerine ƙalīb (2) olsa fażīleti ve menfa'atı ziyāde olur ammā münāsib budur ki merāyız daĥı zirrī'a miƙdārı (3) ola illā meger ziyāde ot biter yer ola ol zamānda merāyız daĥı ziyādece ola (4) ve ammā ĥuṭām-ı ƙuṭānī ya'nī ĥubūbāt ekilen mevāzı' ki nesne-i māziyyede andan (5) ekin ƙalkmıŝ ola aña müdrec dērler ol zirā'ata ŝālīhdür ve ba'zısı ba'zısından (6) efđaldur ve aŝlahdур ve ba'zılar dērler ki ƙamĥ mevzi'ne ŝa'īr ve ŝa'īr mevzi'ne ƙamĥ (7) ekilse ecved ve aĥsendür buĝday yerine buĝday ekilmekten illā meger ki ol (8) arz ĥāŝaten ƙamĥ ekilmege ŝālīĥ ola ŝa'īr ekilmege yaramaya ba'zılar dērler ki aŝlā (9) taĥŝiŝ olmaya ĥakīm ebī 'abdullāĥ ibn el-faŝŝāl dēr ki daĥı müte'ahĥirīnden ba'zı dērler ki (10) arzı envā'ından her nev'inün ĥarŝı için mu'ayyen vaƙtı vardur nēte ki ƙudemā (11) daĥı böyle eylemiŝler ve buña zāhib olmiŝlardur el-bābü's-sāmin (12) 'aŝer ƙuṭānī ya'nī ŝa'īr ile ĥıntadan mā-'adā zirā'at olunan (13) ĥubūbāt ve sāyir tereler ecnāsınun kendülere münāsib olan yerlerün (14) ve muvāfiƙ olan hevālarun ve zer'den ŝoĥra āfet yetiŝse ne ƙarīƙla 'ilāc (15) ve ne semtle iŝlāĥ olunur ve ĥubūb ve ƙuṭānīden her nev' envā'-ı arāzīde (16) ƙanƙı nev'e zirā'at olunmaĝa ŝālīĥ olmiŝınun ma'rifeti beyānındadır 'ilm-i felāĥanun (17) ŝeyĥ-i eccl-i ibn ĥaccāc kitābından naƙl edüp ĥakīm ŝavlōn dēr ki ĥınta (18) desem-i arzı çeker alur yerün zübdesini ve ƙuvvetini alur ve ruṭubetini giderür (19) ŝa'īr ol mertebeye ƙādir degüldür ya'nī ol ƙadar arzın ƙuvvetini almaz lākin arzın (20) ƙalıĥ olup ve cesāmetine göredür ŝa'īrün arzdan ĝıdāsı buĝdayun (21) ĝıdāsından aƙalldur bu iki nev' arpa ve buĝday mütevāliyen zirā'at olsa

(1) arzı yer kuvvetin alur eger dilerseñ ki arzı güç  tmeyesin buğday zirā'atından (2) arpaya intikāl eyle zirā yer bir miqdār kuvvetile kıala  ura ammā buğday ekmege mūdāvemmet (3)  derseñ arzuñ gıdāsını ve kuvvetini almış olursun zirā'ata mecāl olmaz (4) şonra lāyık budur ki kııtniyye ekmek ile arz bir miqdār istirāhat eyleye m teķaddim n (5) buña zāhib oldılar ĥak m z mokr t s kit b-ı kıuş n de der ki arz-ı kıuş n  zirā'at (6) olunmağla gökcek olur zirā kıuř n n ñ uş lı uř l-ı zer'eden akşerd r (7) illā ĥummuř degül ĥummuř aşvel-i kıuş n d r ve ammā 'ades ile c lb n bu ikisi arz-ı tayyib  derler (8) ĥak m b niy s der ki ĥınta ile řa'irden m - ad  ĥub b t m n sib budur ki (9) yufka yere zirā'at oluna eger arz-ı taĥ ne zirā'at olunsa evvel  ĥınta ekile (10) ba' deh  ĥummuřdan m - ad  ĥub b ekile ki ĥatt  arz istirāhat  de eř-şeyhü'l-ecell (11) eb  'amr ve ibn ĥacc c daĥı dedi ki v cibd r ki ĥub buñ uş lina naşar oluna eger kıaş r ola (12) ki anda řu'ab olmaya bil r z ki arzd n desem-i laş fi ictiz ba k dir olmaz  okluk (13) belki yer yüzinde olan ve c zvi yer altında olan desemi cezb  der yere g ç  tmez (14) kuvvetin almaz zirā yere deriñ girmez ve ur k-ı cezz besi za'ifd r ol eclden (15) kudem  ĥummuřı cümle kııtniyye içinde zemm  derler tav le'l-ařl olup ve 'ur k keşiresi (16) olmaduğına bin en eger s yir kıuş n  gibi k klerin ñ řu'beleri ziy de olsa (17) anlara m ş bih olurdu andan m - ad  bir daĥı zemm  td klerine b 'is bevrakıyye vardur (18) arzı çok fes d  der zirā tuzlu olmak yere zardur ma'a-haz  b rr ile řa'ir arzuñ (19) kuvvetin almış ola amm  ol yer ki aña ĥummuř ekilmiş ola zirā'ata ř liĥ olur zir  (20) [...] zir 'at olunmazdan muķaddem arz-ı ceyyide idi ill  bu kadar var ki f l ile ve s yir (21) zir 'at olunduğdan şonra ola ve amm  kersinne ve f l ve c lb n ve 'ades

[67b]

(1) bunlar yerine buğday ekmek ceyyidedür yoğaruda tafşili saqt étđi ki zīrā (2) uşūlī kaşīredür ve ammā fūluğ aşlı cidār-ı za‘ifü’ş-şu‘dur ve ammā kuṭn (3) zirā‘at olunan arz zirā‘ata ceyyidedür ṭayyibedür zīrā kuṭnuğ aşlı (4) cidden ṭavīl degüldür ve ḥars ile ve ḥafr ile arzuğ eczāsı laṭīf olur (5) kuṭn gibi çok kuvvetin almaz sāyir zirā‘ata evlā ve evceh olur ḥakīm (6) koşṭōs dēr ki arz-ı raḳīka-ı za‘ifeye türmüs dedüklerini ekmek ecveddür (7) eyüdü münāsib degüldür ki türmüs ekilen yer ola zīrā türmüs (8) feşār mezbelesindedür arz-ı rediyyü’l-ḳalīle bununla gökcek olur ve ol (9) yerüñ ḥarşı laṭīf olur ki evvelā türmüs ekile daḥı şonra ğayrıyı nesne (10) ekile rey‘i çok olur ve zer‘i laṭīf olur ḥakīm dīmokrāṭīs dēr ki bir yerde (11) ki evvelā türmüs zirā‘at oluna ba‘dehū hınṭa ekile a‘lā olur aşlā (12) zibl étmege muḥṭāc olmaz zīrā arz-ı rediyyeyi ṭayyib éder faşl (13) zirā‘at olunan ḥubūbuğ ecnāsını ve bir birinden efdal ve evlāsını (14) bilmek gerekdür zay‘a şāḥibi bunlardan ğaflet étmeye zīrā ḥubūb şağ ve sālīm (15) ola ṭayyib ola me‘unet ve ta‘ab eyü ve kem ekmekde berāberdür öyle olıcağ (16) eyü zirā‘at étmesi evlādur ki ḥāşılı eyü olur ve’l-ḥāşıl eyü eken eyü (17) ḳaldurur kem eken kim dūnyā āḥiretüñ mezra‘ası dedükleri buña beñzer bu dūnyāda (18) ya‘nī arz-ı dūnyāda ‘amel-i sālīḥ zirā‘at étdükse āḥiretde ḥāşılığ ve maḥşülüñ (19) laṭīf olur arpa eküp buğday götürmek ve buğday eküp bağla götürmek olmaz (20) ‘ādetu’llāha muḥālīfdür zirā‘at olunan büzūr āfātdan sālīm olunmağ gerekdür ki şağ s[ālīm] (21) ḥāşıl ola meşakḳatde ikisi bile berāberdür eger emr-i bezr eşkāl üzre olsa andan

[68a]

(1) az nesne biter ibn ḥaccāc daḥı kitābından ḥakīm būniyūs dēr ki büzūruğ (2) ecvedi üzerinden bir yıl sebḳat étmiş ola üzerinden iki yıl geçen (3) andan aşāğadur ve ammā

üzerinden üç yıl sebkat eden yā dört yıl (4) sebķ eden redīdür alçaķdur zīmokrātīs dēr ki bir nesne veyā iki (5) nesne gerekdür ve ammā üç sene geķen mergüb degüldür zer‘den mā-‘adā ammā zer‘de (6) üç sene dört sene cāyızdır zarar étmez ĥakīm-i mezbūr dēdi ki büzūr zirā‘at olunduđı (7) rīĥ-i cenūbda olmaķ gerekdür ve gün ĥōş olduđı zirā‘at olunmaķ gerekdür (8) ĥakīm būniyūs dēr ki toĥm yēre ekildüđi zamānda rīĥ-i ōimālden dađı riyāĥ-ı (9) bārideden ictināb étmek gerekdür aşlı budur ki ōavuk olduđı vaķtda (10) arz munķabıza olur muķşā‘ire olur toĥmı ķabūl étmez ammā eyü hevā olsa (11) ve gün ĥōş ola yēr dađı meftūĥa olur bezri ķabūl-ı ĥasen ile ķabūl (12) éder hemān ol sā‘atde eger bu üslūb üzre zirā‘at oluna ol vaķt (13) ōemeresi semīne olur ĥakīm-i mezbūrdan ĥayrıdan menķūldür ki zirā‘at (14) olunmađa ĥubūbuĥ ecvedi ve eyüsi eşāĥĥı ve esmenīdür raķīķadan ĥazer (15) oluna ĥakīm ķoşōs zāri‘ olan kimesneye münāsib budur ki dēdi (16) evvelā zirā‘at étmezden muķaddem büzūrı tefāĥĥuş eyleye ecvedini ve eşāĥĥını (17) ve sālimini göre eyüsin ala ve alçađın terk eyleye ekmeye yēne ĥakīm-i mezbūr (18) dēdi ki bu ‘ilm-i ĥirāşete ehl olan kimesneler evvelā senābilūĥ eyüsin (19) [ba‘]dehū ĥıfz édüp buđdayuĥ ve ĥayrınıĥ sūnbülesi eyüsin ōaķlayup (20) ve yēne zirā‘at édeler ōonra ĥāşılı ziyāde olur ba‘zılar dēdiler ki (21) büzūr küllīsi zirā‘at olunmazdan muķaddem ĥasl olsa ōatlu ōu ile

[68b]

(1) ba‘dehū zirā‘at eyleye münāsibdür ba‘zılar ķamĥdan zirā‘at olunmaķ için zerrīn (2) ve ōāfi‘l-levn olan buđday iĥtiyār oluna ĥakīm dīmokrātīs dađı (3) zirā‘at için zerī‘anuĥ ecvedin iĥtiyār eyle bezr-i bürrüĥ ecvedi (4) ōāĥĥīĥ ola levni altun levni gibi ola berrāķ ola ĥakīm-i mezbūr (5) yēne dēdi ki ōā‘irüĥ ecvedi bezr için ōađ ve ōāĥĥīĥ ola ve zerrīn (6) ōedīdü‘l-beyāz ola ĥakīm ebu‘l-ĥayr işbīlī dađı fūldan zirā‘at olunmaķ (7) için ağır ola ve ķara ola eger rümī gibi ebyāz ola eger mıōrī gibi (8) aĥmer-i ĥālīz

ola hummuşdan zirā'at olunan ebyaz imlīsī ola cūlbāndan (9) el-māş demekle ma'rūfdur anuñ renginde ve levninde ola anuñ levni ezrakdur (10) ve duñn ki ebyaz ola ve ammā 'adesde ve kettānda mu'teber aħmer ola 'adesde (11) eyüdüür ammā kettānda mu'teber şol nev'dür ki aña ħilħile dērler intehā (12) ve ammā zarāyi' buķūl-ı bustāniyye ħakīm ebū'l-ħayr eş-şibī dahı zirā'at olunmaķ (13) için kürünbüñ ya'nī laħananuñ ve cezerüñ aşferi ve aħmeri ola ve's-şelcem-i (14) mısri ve şāmī ola tavīl ola bādincānuñ dahı bezr-i şāmīsī oldur ki (15) levni beyāz ile ħumrete māyil ola ve ķar'-ı berrānī ķaşır ola ebyaz ola çekirdegi (16) efđal şoğanuñ zirā'atda mu'teberi ebyaz ve aħmer-i rümī ola sarımsağ (17) şüm-ı ķaştamünī ola bıttıñ sükkerī ve 'akķābī ola ħakīm ebū'l-ħayr dēdi ki (18) kezālik münāsib budur ki büzürda zirā'at olunmaķ için her cinsüñ eyüsi (19) mu'teber olup tefahħuş olunduğı gibi ğars olunmaķ için eşcārdan dahı efđal (20) ve ħiml yöninden egeri ihtiyār oluna zīrā me'unete de tayyib ile [...] (21) berāberdür ammā intifā' cihetinden tayyibüñ nefi ziyāde idügi izħār olunmuş

[69a]

(1) ve ammā zarāyi'-i buķūl-ı mezkūre için şıfāt ve delālāt vardur ki ceyyidi (2) redīsinden sālīmī mu'tellinden fark olunur bilinür ħakīm ebī 'abdullāħ muħammed (3) ibn el-faşşālī el-endelüsī dēdi ki ķar'cuñ zerī'asınuñ ecedi bir tarafı (4) aħmer ola çekirdegi olan yer tolu ola 'alāmet-i kuvvet budur budur dēdiler (5) ba'zılar dēdiler ki ķışsānuñ dahı bıttıñcūñ ceyyidi çekirdegi memlū ola (6) ve ammā başal kendü yılında zerī'a-ı cedīde mu'teberdür bundan ğayrı senede ħayrı yokdur (7) andan şonra bir tarafını fār ışırmuş olmaya be-her taķdīr cedīd olup kendü (8) yılında olması dahı ziyāde ķara olması lāzımdur ve iķerüdeki muħkem beyāz (9) ola dilüñ ile tatsañ muħkem diliñi yaķa ve ammā isfānāħ zerī'ası (10) kať'an fār ışırmuş olmamaķ şartdur

ve ammā şıfatü't-tenbīt ya'nī zarāyi'ci zirā'at (11) olunmazdan muḳaddem bitürmek aña samah dēyü tesmiye olunur ma'lūm olmaḳ için ki (12) nābit sālīm ola ya'nī biten zer' sālīm ola sālīm zirā'at oluna hınṭa ve şa'īr (13) ola buğday ve şa'īri ışladursan andan sonra birkaç ḥabbe-i laṭīf ṭopraḳ içine (14) ki zibl-i ṭayyib ile zibllene ve bir miḳdār şuvarıla eger murād üzerine bitüp 'uyūbdan (15) müberrā ise ma'lūm olur ki ṭayyibdür fāsīd ve sālīm bir birinden temīz ve teşḫīş (16) olunur zāhir olur ve ammā bezrū'l-kettān evvelā iḥşā-yı baḳardan bir miḳdār alına ammā (17) ṭarī ola ve bir miḳdār türāb ki arz-ı ṭayyibeden ola ve şu kenārından ola (18) bir yağ doḳınmaduk çömlek içine veyā şaḳafa-i faḥḥār-ı cedīd içine bezr-i kettāndan (19) [bir] ḳaç ḥabbe-i ma'dūde zer' oluna ba'dehū bu şaḳafayı remād-ı saḥn üzerine (20) [.....]s ki yaz güninde şemsün ḥarāreti ḳadar ola bir şey' ile üzerini (21) örtesin ve bir gece terk eylesin ṭura yarınki gün açasın

[69b]

(1) eger bitdi gibi febihā ve illā terk edesin ḥattā bitince ammā ḳurıduḳda yēne şu reşş edesin (2) ammā ısıcaḳ şu ola ḳurumağa ḳomayasın tamām bitdükden sonra biten mezrū'ı şayasın (3) göresin ḳaçı bitmiş ve ḳaçı bāṭıl olmuş ol zarāyi'de ki şübhe ola böyle tecrībe (4) oluna ve ammā el-ḳınnab ya'nī şehdānec ol daḫı kezālik ḥabbāt-ı ma'dūde faḥḥār-ı cedīd-i (5) vāsī'u'l-femde zirā'at oluna ammā mā'-ı 'azb ile bir laṭīf yerden ṭopraḳ alınup şaḳaf-ı (6) inānuḡ içine ḳoyup zibl-i laṭīf ile mükerreme ola tamām zirā'at olunduḳdan sonra mā'-ı suḡn (7) ile günde bir kerre reşş ola ve bir şevb ile muḡaṭṭā ola ṭura tīz biter bitdükden sonra (8) biten şey' 'add edesin göresin ne miḳdār bāṭıl olmuş ve ne ḳadar şaḥīḥ (9) andan ma'lūm olur ba'zılar dēdiler ki bu şehdānec bir gün ve bir gecede biter (10) ve ammā zerī'atü'l-başal başaldan daḫı istediḡün ḳadar 'aded ile birkaç şoḡan (11) alasın ve 'adedini ḥıfz edesin ve bir kettān

hırka içine bağlayup şu ile her gün (12) reşş edersin hattâ hırka muhkem ıslana dağı zibl içinde defn edesin bir gün ve bir gece (13) terk edesin yâ dağı ziyâde eger kellesin pişmiş bulursan cümlesi sâlimdür (14) ve eger ba'zısını bitüp ba'zısını kaldıra şahîh ve fâsidi ma'lûm olur şonra (15) mefsûd olup bitmeyen ne kadardur ve şahîh olup ne miqdârdur ma'lûm olur (16) ve ammâ zerî'atü'l-lift ve'l-fucl ve'l-kürünb ve'l-ķunnebîṭ ve şibhâ eger şalgam ve eger turb (17) ve lahana ve ķunnebîṭ dağı bunlara beñzer ne kadar var-ısa bunların tecribeleri oldur ki (18) bunlardan bir nece ḥabbât-ı ma'dûde alınup ḥıfz oluna ya'nî 'adedi maḥfûz ola (19) bir gün bir gece her ķanğısından zirâ'at etmek murâd edinürsen şu içinde (20) ısladup ba'zılar nışf-ı behâr ıslana demişler ba'dehü arz-ı tayyibeden vech-i arza (21) bir miqdâr toprak alup zibl ile maḥlûṭ edesin mevzi'-i şemsde zibl ile ta'fir ede[sin]

[70a]

(1) ve ısıcaķ şu ile reşş edesin üzerine şu sepdükden şonra bir sevb ile muğattâ (2) tura hevâ toķınmaya ve gece dağı böyle tura hevâ toķınmaya dört gün böyle tura (3) veyâ dağı ziyâde eger cümlesi bitmiş bulursañ laṭif eger ba'zısı bitmiş bulursañ (4) biteni şayasın göresin ne miqdâr bâṭıl olmuş bitmemiş ve eger zerî'a-ı kettânda (5) dağı sâyir zerî'ada böyle edesin aḥsen ve evlâdur ve büzürâtdan zıkr (6) olunmayalar bunlara kıyâs olunmaķ câyizdür böylece 'amel olunsa ḥatâ olunmaz (7) inşâ'allâhu te'âlâ dağı eyü tafşîli aşığada gelür bi-inâyeti'llâhi te'âlâ (8) faşl hınṭa ve şa'irden yemek için ihtiyâr olunan (9) ķanķısıdur ve eyüsi ķanķısıdur felâḥa-i nabaṭiyyeden muḥtaşar zıkr olunup ķudemâ cem' (10) olup dediler ki buğdayın efdali ve daķıķ yöninden ekseri ve gıdâ yönünden ecvedî (11) nedür mümtelî ola rezîn ola berrâķ olsa lâmi' ola mütelezziz ola acı olmaya (12) bundan bilinür bir dânesini buğdayın fâtasın ḥabbe-i meksürenün dâḥiline nazâr (13) edesin eger şalib olup olursa bek olup ruḥâm renginde olursa (14)

anda rehāvet yokdur mütelezzize dedügi oldur lezīzdür laṭīfdür ve eger içerüsini (15) saḥīf olup lübbinde rehāvet zāhir olursa rıḥvet-i ğubr mütelezzizedür ve daḥı (16) hınṭanuḡ levni şems levninde ola şufret ile ḥumret mā-beyninde ola şufrete meyli ziyāde (17) ola ve ammā aşkaru'l-levn olursa daḥı a'lādur eyüsidür ḥabb-ı aşkar ğālibā (18) semān olur içerüsi kovuḡ olmaz zerrīn olur velīkin şakḡ-ı baṭnı dıyyıḡ olan (19) fesāddan sālīm olur eger şifāt-ı mezkūre ki cins-i hınṭada cem^c olsa (20) [...] efdālī ve aḥsenīdür ve ammā elvānu'l-hınṭa muḥtelife buġdayuḡ rengi muḥtelifdür (21) [ba^c]zısı aşkardur ve ba^czısı ḥumrete māyildür ḥumret azdur ve ba^czısı esmerdür

[70b]

(1) sumr olan levni ḥumrete māyil olandan alçaḡdur ve bir sumre daḥı vardur ki anda (2) ḡamere yesīre vardur buġday ekilü dedükleri oldur mergūbdur ve ba^czısı şarudur (3) ve ba^czısı şarudur fe-bihā ḥumrete yesīre vardur öyle gösterür ol veznde rezīn (4) olur ağır olur ḥabb saḡīl mükerriz daḡıḡ çok olur ḥuşūşen hınṭa-i mütekerrize-i (5) ḡaḡıḡıyye ki zāhiri ve bāṭnı mütekerriz ola muḥtelif olmaya ekşer bu maḡūle arz-ı yābise ola (6) ruṭūbeti az ola öyle yerde biter ve ammā hınṭa-ı berrāḡa ve lāmi'a ol daḥı biter az olur (7) bu vaşf ḡamrāda olur daḥı ğayrıda olur ekşer şāniyede olan arz-ı desmede (8) olur daḥı tu'üm-ı rediyyeden sālīm olan yerde olur ve ammā hınṭa-ı yābiseden (9) yüz rıṭl vezn olunsa daḡıḡi yüz rıṭldan az olur aḡa hınṭa-ı ceyyidetü'l-cevher dērler (10) eger ṭoḡsan rıṭl çıḡsa eyüdüdür eger seksan bēş rıṭl çıḡsa aḡa rediyyetü'l-cevher dērler (11) alçaḡdur şa'īr daḥı buḡa ḡıyās olunur ve ammā hınṭa ve şa'īrūḡ levnlerinūḡ fesādı (12) ve rāyiḡalarınūḡ ve ta'amlarınūḡ ve cevherlerinūḡ fesādı vücūhu'llāhuḡ (13) birisinden ḡālī degüldür ammā el-levn buġdayuḡ ve arpanuḡ levni ṭabī'isi (14) müteḡayyir olsa fāsīd olmaḡa başlasa levni ğayrı ekilen sevāda māyil olsa veyā beyāza (15) veyā zerḡāya māyil olsa kendü renginden çıḡup ṭurmaḡla ğayrı renge

müşābih olur ve ammā (16) cevheri buğdayuñ ḥabbesini eliñe alup ve urup ve ol bir eliñe dökdükde (17) eliñde bākī kalan eyüsidür daķıķ gibi hevāya nefḥ eñsen ḡubār gider (18) hevāya uçan ḡubār gibi ḥabb redīdür fāsiddür ve ammā rāyiḥaları ve (19) ta‘amları eger ḥıñta ve şa‘īrūñ rāyiḥa-ı ma‘lūmeleri ve ta‘am-ı ma‘lūmeleri muḥālif ola (20) ḥaşād vaķtında daḡı ḥaşāddan iki ay şonra andan ma‘lūm olur ki fesād [...] (21) ve izā şümmet ḥıñta ile şa‘īrden rāyiḥa-ı münkerih peydā olsa zann eñsen

[71a]

(1) bunun ḡaķīķatını bilmek murād eñersen istediḡiñ kadar buğdaydan (2) al ḡırbāl ile ḡalburla pāk eyle müneķķā eyle ḡurut yābis olduķdan şonra (3) vezn eyle yēgirmi iki rıtl miķdārı andan şonra ‘acīn eyle ḡubz eyle eger (4) ol ḡubzuñ vezni on yēdi rıtl gelürse ol ḡıñta sālimesdür on (5) yēdi rıtlıdan tecāvüz eñerse fāsiddür zīrā ḡıñta-ı selīme ḡubzda nāķış (6) olur evvelki veznden be-her taķdīr zīrā nuḡāle ḡıķar ba‘zı daķıķ telef olur (7) ve eklü’n-nār ile ruṡūbet gider ol ruṡūbet ki evvel aḡa mazāk olmış (8) idi anlar gider ḡālīş ḡalür ḡaķīm ḡoşṡos dēdi ki buğday ger müneķķā (9) ola ceyyid ve sālīm ola sevāddan ḡuruduķdan şonra vezn olunsa andan şonra (10) alınsa ve ‘acīn olsa ḡubz olsa bişse andan nāķış olur on bir (11) rıtlıdan bir buḡuķ rıtl nāķış olur ḡaķīm ṡāmitrī dēdi ki buğdayuñ (12) işlāḡı eger yēnmek iḡün fāsīd olsa ne ṡarīķla işlāḡ olunmaķ gerekdür (13) budur ki bir kendü ḡadar cedīd buğday ile ḡalt eñersen eyü olur ḡaķīm-i mezbūr (14) dēdi ki ḡubz ziyāde olur daķıķ vezninden bēş veznde bir vezn ziyāde (15) olur ve nışf ve onda iki buḡuķ rıtl ziyāde olur az olur bu diķķatden ziyādece (16) olur ammā ḡubz-ı ma‘cūn ki daķıķ-i ḡıñtadan ki ḡıñta-ı maḡsūle ola ol onda (17) iki rıtlıdan nışf ziyāde olur ve ṡāḡūnuñ şu degirmeni ecved evlādur (18) behāyim ile olunan ṡāḡūndan faşl envā‘-ı ḡubūb ve ḡuṡānīde (19) ḡaḡı nevc envā‘-ı arzdan ḡaḡı nevc zirā‘ata şālīḡ olur ve zirā‘at-ı ḡuṡānīnūñ (20) [ev]ķātı beyānındadır

ibn haccāc daḥı kitābından būniyūs dēdi ki ḥınta (21) [...]seb budur ki arz-ı taḥīnede zirā'at ola ḥakīm sīdāgōrs dēr ki

[71b]

(1) eger biter ve eger şa'īr qar yağmazdan muḳaddem zirā'at olunsa efḍal ve evlādur niçün (2) zīrā qar yağduḳdan sonra ḥarāret-i ğarīziyye mün'akis olur esfeline ener bāḥın arza (3) enmekle 'urūḳı çoḳ olur buḡdayuḡ 'urūḳı çoḳ olmaḡla arzdan ğıdāsın (4) çoḳ cezb eder kuvvetlü olur būniyūs dēr ki qar arz üzerine endükde (5) arzı müteḥalḫıla eder ya'nī taḡıdur na'īm eder ḥabb için kök şalmaḡa yarar (6) kuvvetlü olur nebāt-ı sünbüle bundan çoḡ olur būniyūs ve dīmokrāḫīs (7) dērler ki münāsib budur ki şa'īr arz-ı mutavassıtada zirā'at ola ki ne ḳatı taḥīn (8) ve ne raḳīḳ ola ibn haccāc daḥı dēdi ki bir yere taḥşış münāsib degüldür (9) būniyūs şa'īri arāzī-i mutavassıtaya belki arz-ı evlāya zirā'at etmek evlādur (10) zīrā şa'īrūḡ desemi ḥıntanuḡ deseminden aḳalldur arz-ı ḫayyibe münāsibdür ki (11) rey'ı ziyāde olur ḥakīm-i mezbūr dēdi ki münāsib budur ki fül arz-ı nediyyetü'r-raḫbe (12) zirā'at ola dīmokrāḫīs daḥı dēr ki izrā'u'l-ḫummuş fi'l-arzu'n-nediyyetü'r-raḫbe (13) ibn haccāc daḥı dēdi ki nās mu'tād oldılar ki ḫummuş ḳī'ānda (14) ya'nī arz ve ḫīne ola şu çoḳ cem' ola ḫura murādları arz-ı ḫīnedür (15) ve ictināb ederler aşlāb-ı arzdan ve ribā'-ı arzdan ya'nī yerüḡ berk (16) olup yüksek olmasından ictināb étdiler ve inkār eylediler ki (17) bir kerre sürilmege belki iki kerre ve üç kerre sürilmek lāzımdur dēdiler ve ḫarşuḡ (18) ara yerinde zamān geçmek ve bir kerre ḫarş olunduḡda orta yerinden zamān (19) mürür etmek lāzımdur dēdiler andan sonra zirā'at olunmaḡ ecved ve evlādur (20) būniyūs dēdi ki eger ḫummuş ekmek murād édinseḡ ve ḫummuş böyük olsa (21) dēyü murād édinseḡ şa'īr ekildüḡi vaḳtda zirā'at eyle ki ḫariyyen daḥı ekl olunu[r]

(1) ve ammā şol kimesne ki ħummuşdan ħazīn étmek murād édine kânūn-ı s̄anīnūñ (2) nişfindan şehr-i azāruñ yègirmi dördine varınca ikisinūñ mā-beyninde şubāţ vardır (3) şubāţ içinde cemerāt-ı selāşede nevrüz-ı sultānīye varınca nevrüz-ı sultānīden on (4) iki gün şonra zirā‘atdan ferāğat eyleye kışuñ evāyili olur ve ammā ‘ades ħakīm (5) dīmokrātīs dèdi ki mercümek arz-ı raķīķaya ya‘nī yufķa yère zirā‘at oluna ki (6) yeri gökcek éder şonra zirā‘at olunan eyü olur būniyūs dèdi ki ‘ades (7) kânūn-ı aĥīrūñ nişfindan zirā‘at olunur yaz ortasına degin ba‘zılar (8) dèdiler ki eger ħarīfde fül ile bile zirā‘at olunsa ceyyid ve evlādur (9) ve ammā sūlt būniyūs dèdi ki sūlt ekmege arz-ı remliyye eyüdür zīrā vech-i arzā (10) zirā‘at olunur daĥı arz-ı mu‘aţţalada zirā‘at olunur ba‘zılar dèdiler ki aşlā yèr (11) sürilmek lāzım degüldür zarar étmez türmüs daĥı böyledür sūlt daĥı türmüs (12) şeklinde bir ħabbedür nihāyet sūlt faşl-ı ħarīfde zirā‘at olunu gelmişdür (13) ve ammā duĥn daĥı ekşeriyā arz-ı remliyyede zirā‘at olunur ve arzı néce kerre ħarş (14) olunup ve hevā ısıcaĥı gelince zirā‘at için te‘ĥīr olunan ħubūb ile te‘ĥīr (15) oluna ve arzı saķy olunur şuvarılır ve zer‘i te‘ĥīr olunur ħattā faşl-ı rebī‘ (16) yètişince būniyūs dèdi ki az nesne bundan zirā‘at olunsa muĥtāc olur ki (17) ol sene muţtaşıl ħaşīşi tenķiye oluna ħakīm-i mezbūr yène dèr ki duĥn ister ki tuzluraķ (18) keşīretü’n-nedve olan yèrde ekile yaş yèr ola eger şuvarılmaķ mümkin ise şuvarıla (19) ve ammā zurre ol yèrde zirā‘at olunur ki ķī‘ān-ı raţbe ola ya‘nī (20) [...] olup da çekilmiş arz-ı raţbede zirā‘at oluna arz-ı remliyye ķā‘iyye (21) [...] şu irkilmiş yèr ki daĥı nedāvetden ve ruţūbetden fazla bāķī ola bāķisi ile duĥn ekile

(1) ve ammā el-ḥubūb ol ḥubūb ki berd zā'il olduğdan sonra mülāyim hevāda zirā'at (2) olursa kıṭniyye gibi münāsib budur ki gāyet ile ıssı olur vilāyetlerde (3) hınṭa ve şa'īr zirā'at olduğdan sonra zirā'at oluna gāyet ıssı olmazdan (4) muḳaddem fāyidesi zāhir olur ve ammā bilād-ı bāride zıddın edersin (5) ya'nī zirā'atda te'hīr edersin zirā bilād-ı bāride berd zāyil olmaz illā (6) raṭb ile zāyil olur ma'an ile olıcaḳ hınṭa ve şa'īr zirā'atından te'hīr etmek (7) lāzım gelür ve ammā bilād-ı mu'tedile ki ḳatı şavuḳ olmaya ve ziyāde ıssı olmaya (8) ruṭbeti ziyāde olup veyā yübüseti ziyāde olmaya mu'tedil ola emr (9) böyle cārī olur arz-ı bāride cāmidedür ısıcaḳ olduğ gibi (10) çizilür arz-ı raṭbe balçık olmuştur çok şü ile ṭurur ısıcaḳ geldükde (11) şuyı çekilür mu'tedil olur münāsib budur ki şa'īr ve hınṭa zirā'at olduğdan sonra (12) zirā'at oluna sīdāgōş ḫakīm dēr ki fellāhiyūn kitāblarında zirā'at ile (13) ğarāsetün vaḳtlarında şuhūr ile 'amel edüp bilād-ı mu'tedile üzerine 'amel ederler (14) ḫakīm-i mezbūr yene dēr ki nās küllīsi mu'tād olmuştardur ki ḥubūbuḡ zirā'atını (15) āḫirün zirā'atından evvel ederler iki cihetle cihet-i evvel budur ki evvel zirā'at (16) olunan menşe' yöninden efdaldur ve sonra zirā'at olunan te'hīr yönünden aḫsendür (17) bir cihet daḫı budur ki ekser iḫtiyāc olanı taḳdīm ederler ğayrını te'hīr ederler eger te'hīrden (18) fesād olsa ve ol mu'aḫḫar oluna iḫtiyāc daḫı olmasa te'hīr olunmaz bundan zāhir (19) oldı ki hınṭa ve şa'īr sāyir ḥubūbātdan evvel zirā'at ederler her beledde (20) niçün zirā bu iki şımfā ḫācet eşedd aḳvādur ammā kettān zer'ini [...] (21) ederler gerçi aḡa iḫtiyāc eşedd degüldür faḳaṭ lākin nās zirā'at [...]

[73a]

(1) rāğīb oldukları ve kettānuḡ merġūb olması tūlından ve kemālınden ötrüdür (2) yohsa ihtiyāc aḡa ḡalīl olan ḡubūbuḡ te'ḡhīrinden lā-büdddür eger ḡubūbātđan (3) ba'zı iṡābet taḡdīm olunsa iri sūnbūlesi taḡvīl olur ve 'azīm olur ve bezri (4) yaṡđanur 'afīn olur helāk olurđı aḡa bināen te'ḡhīr olunur kezālık ba'zı yerlerde (5) ki ġāyetle ruṡūbet ola yā ġāyetle ḡarāret ola te'ḡhīr ederler zirā'at-ı bürr ile zirā'at-ı (6) ṡa'īrde ḡorḡarlar ki ifrāṡla uzaya ba'zısı ba'zıya rākiben yételer bununla fāsid olur (7) vaḡt olur ki zirā'at erkenden olmaġla devābb ve māṡıyye dāḡıl olur fesād ḡāṡıl (8) olur vaḡt olur ḡubūb ba'zı beledde te'ḡhīr olunur ve beled-i vāḡıdde erkenden ekilür (9) bunun aṡlı oldur ki eger hevā muvāfıḡ olursa zirā'at-ı zurre ve'l-duḡn ve's-simsim (10) ve'l-ḡınnab ve'l-ḡuṡn bunlardan her birisi te'ḡhīr oluna tamām yaz faṡlı gelüp hevā ıssı olunca te'ḡhīr (11) oluna –maṡlab kürünbün ṡıtāda zer' olunduġıdur- sāyır buḡul daḡı kezālık ve ammā kürünb ki laḡana dedükleridür nās mu'tād olmuṡlardur ki (12) faṡl-ı ṡıtāda zer' oluna zirā üzerine ḡar yaġduḡca semürür ġüzel olur ta'amı (13) ve mezāḡı ziyāde olur ammā hevā-yı ḡārrda olsa bunun ḡilāfidur muṡ'amı lezīz olmaz (14) illā meger ifrāṡla ṡu verile ol zamānda ta'amına ṡıtāda olan ta'amına ḡarīb olur (15) kezālık fucl daḡı böyledür zemen-i berde olan elezz olur ve evān-ı selcde daḡı (16) eyü olur ve cezer daḡı bunlara müṡābihdür bunlar cümlesinün büzürātı ziyāde ıssıda (17) zirā'at olunur ki yaz faṡlıdur ṡıddet-i ḡārrda zirā'at olunmaġla neṡv ü nemā olmaz illā (18) berd zamānında ve selc zamānında ḡāṡıl olur zirā bunlar ḡıṡ güninde ekl olunur kezālık (19) ḡass mārūl dedükleridür faṡl-ı rebī'ce muvāfıḡdur eger ṡıddet-i ḡārra te'ḡhīr olunsa ta'amında (20) [...] olur ḡakīm sīdāġoṡ kelāmı tamām oldı ibn ḡaccāc daḡı der ki (21) [ḡakī]m būniyūs dedi ki buḡul için yoḡaruda zirā'at ihtiyār olunan vaḡt evlādur

(1) ḥakīm būniyūs dēdi ki ḥınta ve şa‘īrūñ zirā‘atı ecvedi oldur ki mütebekkir ya‘nī (2) evvel-behārda zirā‘at oluna ḥuşūşen arz ƙalıñ yēr ola münāsib budur ki (3) zer‘i muƙaddem ola ammā ba‘zu’l-ƙudemā münāsib gördiler ki bürr ile şa‘īrūñ ibtidā’-ı (4) zirā‘atı kânūn-ı aḥīrūñ yēgirmi bēş güninden faşl-ı rebī‘ evsaṭına gelince ki (5) māh-ı azāruñ yēgirmi dördünci günidür ba‘zı ƙudemā ḥınta ve şa‘īr zirā‘atıñ ibtidāsı (6) ve intehāsı zıkr olunan zamāna degindür ba‘zu’n-nās ḥıntañ ibtidā-yı zirā‘at olunması (7) süreyyā yıldızınun ğurūbındandur dēmişler būniyūs dēdi ki emr-i bezrde nāsuñ (8) ihtiyāṭına göredür görmez misin ki küllīsi evvel-be-evvel ekilmez lākin ƙıyās ederler (9) zamān-ı evvel ve şānī ve şālīs ve rābī‘ bir birine cüz-i ḥāşş verürler ibn ḥaccāc daḥı dēdi ki (10) süreyyā yıldızınun ğurūbı māh-ı teşrīn-i şānīnün on ikinci günindedür ibn ḥaccāc daḥı dēdi ki (11) zāri‘-i cārim olan kimesneye münāsib budur ki bunun bedri bir cinsden olmaya ve arzdan (12) daḥı bir nev‘ yēre ekmeye yēl vācibdür ki ƙuƙur yēre bir miƙdār eke ve ‘ālī yēre bir miƙdār eke (13) ve ba‘zısı ‘ālī ve ba‘zı alçaƙ olan yēre bir miƙdār zirā‘at eyleye zīrā yēl yağmurlu olursa (14) ƙuƙur yērlerde olan zer‘ fāsīd olur eger yağmur ƙalīl olduğı sene olursa (15) alçaƙ yērde olan ve ƙuƙur yērde olan zer‘ a‘lā olur ve yüksek yērde olan (16) zer‘ fāsīd olur **faşl** bu kitāb-ı mezƙürdan ğayrıda ve ‘ādet-i (17) cārī oldu ki işbīlye tarafında ki mağrib tarafında bir vilāyet olmaƙdur türmüs zirā‘atı (18) evvel-i senede olmaƙ gerekdür zamān-ı reyye intizār olmaya ve reyy olduğdan sonra (19) maṭar ile zirā‘at kettān ile ve fül ile bile zirā‘at oluna ve evvel-behār [...] (20) maṭardan zirā‘at-ı kettān ve sült ve fül ve bundan sonra ve yāḥūd bununla bile tırmız [...]

(1) ve bundan sonra şa'îr ve k̄amḥ zirā'at oluna ve az olur fūl zirā'at olunur ve ʔirmīzū'l-k̄amḥ ma'a'l-k̄amḥ (2) ecveddür ve kezālik kuṭānī ile ve vaqt-i zirā'atda 'ale'l-'umūm faşl-ı rebī'de zirā'at olunur (3) faşl ba'zu'l-fellāḥīn dediler ki vaqtü'z-zirā'ata mürtebiḏdür bir nece (4) aḥvāl ile evvelā nüzūl-ı ğayṣ ile ve sāniyen sene-i mezbūrede zirā'at olunmaĝa muḥtaşş arzı ile (5) ve andan sonra beled ki anda zirā'at olunur ol beledüñ ḥāli bürüdetde ve ḥarāretde ve mutavassıtatü'l-ḥāl (6) olmaĝda ve andan sonra zirā'at olunan arzuñ a'lā ve evsaṭ ve ednā olmasında (7) ba'zı ḥükemā şuhūr-ı 'acemiyyeden vaqt-i mu'ayyene iḥtiyār étmişler ve şuhūr-ı k̄ameriyyeden vaqt-i (8) mu'ayyene iḥtiyār édüp ve hevādan ile bunları iḥāle éder hevā iḥtiyār étmişler (9) k̄udemādan ba'zı démişler ki zirā'atuñ evvel-i vaqtı şehr-i oktōberdür ve ol evveli (10) faşl-ı ḥarīfdür ve āhiri faşl-ı rebī'üñ āḥiridür ki kuṭānī zirā'atınuñ vaqtıdur (11) k̄amḥ ile şa'îr zirā'atınuñ vaqtı oldur ki yaĝmur tamām yaĝup ve arz tamām (12) yaĝmur suyuñ içdükdən sonra yaĝmurıñ evvel müddetinden āḥirine varınca evān-ı zirā'atuñ (13) evvelidür ḥakīm mīrārīlīs-i yūnānī evvel vaqtı zirā'atuñ şehr-i bermāhātuñ şülüs-i āḥiridür ḥuşuşen ki (14) arz-ı mütetāmine-i laṭīfede ḥakīm-i mezbūr ḥarşuñ enfa' ve evlāsı evvel-behārda olanı (15) yēne ḥakīm-i mezbūr dédi ki evān-ı zirā'atuñ evveli māh-ı murdād-māhuñ evvelidür ba'zu'n-nās dediler ki (16) ḥarşuñ enfa' ve evlāsı ba'zılar dediler ki ḥāl-i arza ri'āyet arz-ı mutavassıṭa olandur (17) arz-ı bāridede daḥı sene-i bāridede êrkenden zirā'at olunmaĝ evlā ve ensebdür (18) ve arzda baĝıyye şemsden eşer olmaĝ gerekdür ve eger zirā'at te'ḥīr olursa berddür (19) [...] bezz kabūl étmez olur ammā arz-ı ṭayyibede tebkīre ve tavassuṭa ve te'ḥīre muḥtemeldür (20) [...] bu raṭbede nediyye ola ve ammā bilād-ı nediyye ve defıyye bilād-ı sevāḥil giderür

(1) dağı buña beñzer êrkenden zirā'at olunmağ ve hevānuñ mülāyemeti zamānında evlā ve aħsendür (2) ba'zu'n-nās dēdiler ki şüreyyā yıldızı toğmazdan evvel sene-i evvel-i müddetden (3) yağmurlu olursa ol sene ve ğallātı ğāyet eyü olur eger yağmur şüreyyā zamānında (4) olursa ol sene-i evsağdur ve eger şüreyyādan şonra olursa (5) ol sene ednādur **faşl** -maţlab tođm ekilmesinüñ üslūbı beyānındadır- tođm ekilmez illā arz-ı mu'tedile olup (6) ve hevā mu'tedil ola ne hevā ziyāde ola ve ne hevānuñ kılletinden korķuluk ola (7) toprak şöyle ola ki tūb eylemege kābil ola ve bezr ısıcağ hevā olsa (8) rīh-i cenūbdan hevā sākıt ola ol zamānda tođm ekilür ve bu minvāl üzre (9) zirā'at olunan tođmuñ bereketi bi-meşiyyeti'llāh ziyāde olur ba'zılar dēdiler ki (10) şa'ir mutavassitü'r-reyy olan yerde ya'nī şuyı çok içmiş ola vasať olsa (11) öyle yerde zirā'at olursa muħtemeldür ki arz-ı mutavassıta ola eger mevzi'-i re'ye (12) vāki' ola biter eger mevāzi'-ı yābiseye ya'nī kuru yere vāki' olursa (13) turur hattā yağmur yağup ol yer dağı şü içince içdülden şonra bi-meşiyyeti'llāhi te'ālā (14) bürr zāhir olur ammā hınta zirā'ata şālih olmaz illā mu'tedil toprak olsa (15) ve şuyı dağı i'tidāl üzre içmiş ola ve yağmur yağarken ekilmeye ba'zılar (16) dēdiler ki kamħ kalıñ yerde zirā'at olunmağ lāzımdur kamħuñ zirā'atı vağtı (17) şa'irüñ zirā'atı vağtından ekserdür bezr için zarūret olup (18) terk olursa eger şuyı az içmiş mevzi'de ise ol zamānda ihtiyār (19) olunur kurı yer ola ħarsa kābil ola ve mādān eser kalmayup ruţubet kalmamış (20) ola anda şa'ir zirā'at olunur ve toğmindan bir miđdār ziyāde ekil[...] (21) zīrā tođm-ı küllisi tıyn ile mümtezic olup alışmaz ba'zı yerler

[75a]

(1) zāyi^c olur ve kuş yér şuyı azacığ yerde nebāt bitmez ve murād üzre (2) terki evlādur ve her-bār ki arz zirā^cat oluna mādan ba^czı ruṭūbet olmağ (3) lāzımdur ol ḥubūbdan vāki^c olan ruṭūbet üzre olup kifāyet eğerse (4) biter ḥāşıl olur eger ruṭūbet kifāyet eğmezse fāsıd olur ve az olur (5) ba^czısı biter ve ba^czısını ṭayr yér zīrā keşreti ṭıyn ile mümtezic olmamışdur zīrā (6) türābuğ ḥıffetinden zāyi^c olmuşdur zirā^cat eğmekde ‘amelün şıfatı nedür (7) ‘ilm bil sen ki saña evlā ve ecved oldur ki ısıcağda ağtarma olmuş arz-ı (8) mağlūbe evvelā zıblenmek gerekdür ḳable’z-zirā^ca yegirmi gün evvel dağı ziyāde (9) ḥuşūşen ki ol yerde ot bitmiş ola ve ḳumlu ṭoprağ ola ba^czu’n-nās (10) ibtidā yağmur yağduğda çizleri ağığ ağığ ḥarş oluna ammā bunda çoğlık ḥayr (11) yoğdur zīrā bağar ta‘ab çeker arz şaḥiḥa ḳalır aḥsen ve evlā oldur ki (12) ḥarş ‘amiğ ola ya^cnı derin olup ve ḥuṭūṭı bir birine müteḳarib ola ne ḳatı (13) yağıın ne ırağ ola ikinci çizinin ṭoprağı evvelki çiziyeye düşe ve iki ḥuṭūṭun (14) ortasında arz şaḥiḥa ḳalmaya ki ve aña şaban ṭoğınmamış ola bu mağūle (15) sürilse yér ekilen ḥabbdan müntefi^c olunur ve bereket görilür bi-meşıyyeti’llāh (16) ḥuşūşen ki vağtla zirā^cat olunmuş ola eger böyle ‘amel oluna çoğ fāyidesi (17) görilür menābetu’llāhu te‘ālā ve ammā arz ḥarş olunduğda çizleri derin (18) ve bir ḥasıyyetle ola ki ṭoprağı ḥuṭūṭun bir birine yasdana ḥattā nāzır olan kimesne (19) [bir] birinden fark eylemeye eger zirā^catda ve ḥirāşetde ve a^cmālinde ḳaṭ’an (20) [...] cāyiz degüldür nihāyet ile diğğat eđüp ihmāl ve tesāhül olmağ münāsib (21) [degül]dür her ḥuşūşunda ḥubūbda bir şey’ zirā^cat olunmağ cāyiz degüldür arzda

(1) hattā ol arz hakkını almayınca ‘amel yönünden ve gāyet kuşvāya arz vāşıl olmaz illā
(2) ‘amel-i ceyyid ile velev kāne hars on kerre olursa mu‘tedil toprak üzerine atıyeb (3)
ve evlādur zīrā harsdan kalīl-i tayyib-i bereket ve menfa‘at yönünden ekserdür çok olup
(4) hars tayyib olmamaktan bu fennde kaldı ki hem az ola hem eyü olmaya ve bunun
(5) emsāl-i şahīhası vardır şeyhü’l-‘allāmeden der ki feddān ‘alā feddān hayrludur
feddān (6) emām feddāndan ya‘nī bir feddānuş üzerine feddān ekmek hayrludur ol
feddānuş (7) öşine bir feddān dağı ekmekten hakīm tāmitrī dedi ki zirā‘at olunan
arzuş (8) zirā‘atı vaktında meder olmak şāliḥ degüldür kezālik gars olunan şecerde
dağı (9) meder olmak cāyiz degüldür zīrā meder şemsün gāyet hārāreti zamānında
şems kabūl (10) eder ve berdün gāyet bürüdeti zamānında berd kabūl eder öyle olsa
zer‘den (11) ve şecerden hāşıl olan nümüvvi iḥrāk eder ve ba‘zılar dediler ki hınṭa
zirā‘at olunmaz (12) illā ki üç kerre ve yāḥūd dört kerre kalīb olmayınca ya‘nī üç dört
kerre yer taqlīb (13) olup aḫtarma olmayınca ve kalīb tayyib ve tīn mu‘tedil ola ve
hevā sākin ola (14) ve ammā şa‘īr üç kerre sürile ve yā iki kerre sürile ve ammā kuṭānī
ve ḥubūb arz-ı ma‘muruş (15) üzerine zirā‘at olunur ve iki üç kerre zirā‘at olunup kuṭn
ve kettān dağı (16) buña beşzer var-ısa zirā‘ata şāliḥ olur ve her-bār ki arz harsla
tayyib ola ve [...] (17) tekrār ‘amel oluna ol zamānda efḍal ve evlā olur bi-
meşiyeti’llāhi te‘ālā hakīm mernālīs-i (18) yūnānī dedi ki münāsib budur ki bezr üç
def‘a saçılmak gerekdür evveli eyyām-ı harsda (19) ya‘nī sürülür iken ve üçü vasaṭ-ı
harsda ve üçü āḫir-i harsda olmak gerek[dür] (20) eger ba‘zısı zāyi‘ olsa sāyiri zāyi‘
olur hakīm koşṭōs dedi ki [...] (21) noşşānında ve āḫirinde zirā‘at olunan za‘īf biter
hāşılı za‘īf

[76a]

(1) ḥakīm-i mezbūr yène dèdi ki eger kettān noqşān-ı kamerde zirā'at olunsa néce kerre (2) tecrîbe eyledüm ve şahîḥ buldum ve 'ayānen gördüm faşl (3) zirā'at-ı ḥıntanun daḥı felāḥasınun nabaṭiyye şāhibinün kitābında dèr ki münāsib (4) budur ki ḥınta derin yèrde zirā'at olunur ya'nī arz-ı şulbe ola ki şakīl olsa (5) ve her arz ki ḥıntaya muvāfiḳ ola kettān ekmege daḥı muvāfiḳ olur (6) ve ḥınta küçük taşlar katılmış toprakda semürür a'lā olur ḥakīm ṭamitrī (7) derin ve kalın yèr eybes ve aḳall-i ruṭubet ola ya'nī taḥīn-i arz ola ammā yābis (8) ola ve ruṭubeti az ola anun buḡdayı tokca ola bunun taḥḳīki oldur ki (9) zāhiri ve bātinı tokca ola zāhir bātinā muvāfiḳ ola ve arz-ı desme ola (10) anun biten buḡdayı kırmızı olur berrāḳ olur ḥıntanun a'lāsı tok olsa (11) şakīl ola unı çok olur ve ammā ol yèr ki anun daḡalı āteş ile (12) yanup ve yèrün vechi muḥkem ısıcaḳ ola andan şonra ḥirāset olunsa (13) ve zirā'at oluna buḡday ekile andan ḥāşıl olan ḥınta eyü olur tokca (14) olur ve ta'amında lezzet olur ve ḥınta zirā'at olunacaḳ vaḳt êrkenden (15) ekilen buḡdayun vaḳtı māh-ı eylülün nışf-ı aḥīrinden ki yūnāniyān ḳavlince (16) ustūrusdur evvel-i güz ayıdur kânūn-ı şānīnün ya'nī yūniyān ḳavlince (17) yanārisdür evsaṭ-ı şitādur āḥirine varınca buḡday zirā'at olunmaḡun vaḳtıdur (18) bu zamāndan evvel zirā'at olunan ḥāşıl olmaz ve māh-ı şubāt ki āḥir-i şitādur (19) yūnāniyān ḳavlince felvāris dèrler anda ekilen buḡday az olur iflāḥ olur (20) [...]r zamānda olmaz ve ammā vaḳt-i mutavassıt buḡday ile şa'īr ve ḥubūbātndan daḥı (21) birisinün vaḳtınun evsaṭı vaḳt-i zirā'at ile vaḳt-i ḥaşādun

[76b]

(1) mā-beyni yüz gün ola ve yüz günden çok olmaḳ az vāḳi' olur ḥayru'l-umūr (2) evsaṭuhā bu taḳdīr üzre māh-ı kânūn-ı evvel ki evvel-i şitādur ber-müceb-i ḳavl-i (3)

yūnāniyān rekürs dërler ŧehr-i mezbürda zirā'at olunup mäh-1 nīsān ki (4) evsaṭ-1 behārdur yūnāniyān kavlince abrīl dërler anda haṣād ola hāṣılı eved (5) ve esmen olur dāneleri ṣahīḥ olur a'lā olur bu zıkr olunan evkāt (6) taḥrīr ile degüldür belki taḥrībendür eger mā-beynlerinde on gün yégirmi gün tefāvüt (7) eylese cāyizdür ve ammā mäh-1 kānūn-1 ṣānī ki evsaṭ-1 ŧitādur yūnāniyān kavlince (8) yanārisdür ŧehr-i mezbürda zirā'at olunup vaḳt-i haṣādı mäh-1 eyār ki āḫir (9) behārdur yūnāniyān māyıs dërler anda olur ve vaḳt olur ki mäh-1 kānūn-1 (10) ṣānīnūḡ evvelinde zirā'at olunup mäh-1 eylülün āḫirine varınca ki evvel-i (11) güzdür az olur aḡa lāḫıḳ olur illā bu ḳadar var ki ḫınṭa ile ṣa'īrūḡ (12) zer'ı mäh-1 teṣrīn-i evveldür zirā'at olunup ki evsaṭ-1 güzdür aḫtōs dërler (13) ve mäh-1 teṣrīn-i ṣānīde ki āḫir-i güzdür nuvāvers dërler ḫınṭa ve ṣa'īrūḡ zer'ı bunlarda (14) olmaḳ aṣlah ve evlādur ve evfaḳdur ḫakīm sūsād dēdi ki münāsib budur ki ḫınṭa (15) zirā'atınūḡ evvel vaḳtı mäh-1 eylül ki evvel-i güz ayıdur ol aydan bāḳī ḳalan eyyāmdan (16) āḫir-i ŧitāya varıncadur dēdi ve mäh-1 teṣrīn-i [evvel]de zirā'at olunan mäh-1 mezbür āḫirine (17) varınca ḳavī olur ve yēne ḫakīm-i mezbür dēdi ki ḫınṭa zirā'atınūḡ evedı evlāsı (18) daḡı sāyir ḫubūb ki ekl olunur ŧitāda zirā'at olunan ḡallāt-1 ŧiteviyyedendür (19) eger zirā'at olunsa ḫubūbdan her birisi zıkr olunduḡı üzre kendüsi muvāfiḳ (20) zirā'at oluna ve azacıḳ yaḡmur ile arz ıṣlanmıṣ ola ve ḫubūb ıṣlanmıṣ [ola] (21) arz ol ḫubūbı ḳabūl-ı ceyyid ile ḳabūl ēder hāṣıl olan her ne zirā'at olundu [...]]

[77a]

(1) ḫakīm-i mezbür dēdi ki mevāzı'-1 bāridede ya'nī ṣavuḳ olan yerlerde münāsib budur ki (2) ol arzuḡ zirā'atına mäh-1 ŧubāt ki āḫir ŧitādur ŧehr-i mezbürün niṣfından i'tidāl-ı (3) rebī'ıye varınca i'tidāl-ı rebī'ı ki mäh-1 azār yégirmi dördüncü gününe gelincedür zirā'atınūḡ (4) ibtidāsı dēdi ve ādem 'aleyhi's-selām dēdi ki zer'-ı ṣa'īrūḡ

ibtidāsı i'tidāl-i (5) ḥarīfīdendür ve zer'ci ḥıntanun ibtidāsı mäh-i teşrīn-i evvelün nişfindan ki evsaṭ-ı güz (6) ayıdur teşrīn-i s̄nīnün āhırine varınca ki āhır güz ayıdur müddet-i mezkūrede zirā'at olunan (7) ḥıntanun ḥāşılı kavī ve şaḥīḥ olur dēdi kim eger bu mezkūr olan vaḳtdan evvel vüs'at (8) olsa ve daḥı şonra vüs'at olsa mümkindür nihāyet müddet-i [mez]kūrede olan meZRū'atun (9) ḥāşılı ve ğallesi aḳvā ve aḥşab olur ve eger zer'ci ḥınta ve zer'ci şa'īr (10) āhır-i şehr-i eylülde ki evvel-i güzdür şehr-i mezbūrdandır daḥı i'tidāl-i ḥarīfīden ki (11) güz ortasıdur şehr-i şubāṭ āhırine varıncadır ki āhır-i şitādur daḥı (12) münāsib ve lāyık budur ki ḳamḥ ve şa'īr zirā'at olunmaya şehr-i k̄nūn-ı aḥīr ki (13) evsaṭ-ı şitādur yēgirmi birinci güninden āhırine varınca zirā'at olunmaya (14) ḳāle şāhibü'l-Kitāb dēr ki münāsib budur ki zāri' olan kimesne (15) ya'nī ekin ekmege mübāşeret eden kimesne evvelā ḥubūbı tefāḳḳud ve tefāḥḥuş eyleye (16) ve ol ḥubūb zirā'at olunacak yer ol ḥubūba münāsib midür zīrā her birisine (17) münāsib ve evlā arāzī maḥallinde zıkr olunmuşdur ve'l-ḥāşıl zāri' olan (18) ḥubūbun şağ olmasın yoḳlayup görmek gerekdür ve andan şonra (19) [...] muvāfiḳ arzā zirā'at eyleye bu taḳdīr üzre ḥaṭā étmez ḥāşılı (20) [...] ve ğallesi ziyāde olur daḥı dēdi ki bilün ki ḥınta ve şa'īrün (21) [...] çok ola ve büyük ola çekirdek gibi ola meşelā zirā'at olunan ḥubūb -maṭlab 'amel ile buğday ve arpa ḥurmā çekirdegi ḳadar olmasını beyānındadır-

[77b]

(1) ve ḥınta ve şa'īr ki eyüsi ve a'lāsı ola ve dāneleri şaḥīḥ ve şağ ve iri ola (2) ve yēnilen buğdaydan ola eger bir arz-ı merāḥeye zirā'at olunsa ve yağmur (3) yere ekilse ve s̄nī senede kezālik bu minvāl üzre zirā'at olunsa (4) ve bundan ḥāşıl olan ḥabbdan yēne eyüsin ve güzīdesin tenḳıye (5) édüp şıfat-ı maḥmūde üzre s̄nī merre yēne zirā'at olunup (6) ve yēne ḥāşıldan eyüsin cem' édüp ve arz-ı ma'mūreye zirā'at (7)

olunsa hāşıl olan ğalle cevher olur evvelkiden a'lā ve aqvā olur (8) laţif olur her sene bir yere zirā'at olunmak lâzım degüldür arz-ı merāhe ve ma'müre (9) ola sonra ekilen arzıñ cevheri evvelki arz gibi ola ve tab'ı anuñ (10) tab'ı gibi ola ta'mı anuñ gibi ola eger bu 'ameli tekrār eylese (11) zāri' ve on iki kerre eylese bundan ħabb hāşıl olur ki ħurmā çekirdek gibi (12) kebīr olur ve keşīr olur kezālik arz saqıdan ħaqqını ve iflāhdan (13) ħaqqını tamām olsa ol zamānda dağı yoğaruda zıkr olunan ħabb hāşıl (14) olur ve nuvā gibi kebīr ve keşīr olur ħakīm beynūsād dēdi ki ol yerler ki (15) şavuk ola ve raţb ola ħubūb için dağı büzür-ı müzdera'a için (16) eyüdü ve her-bār ki büzür yābis yerden raţb yere ve arz-ı nediyye (17) kalb dağı zirā'at oluna semürür ve rey'i keşīr hāşıl olur -riĥ-i şimālde ve bārid ve tamanda zer'den ictinābı beyān- ve ħazret-i (18) ādem 'aleyhi's-selām dēdi ki ictināb eyleñ iĥtirāz eyleñ ħınţa ve şa'irün (19) zer'inden ol günde ki riĥ-i şimāl-i bāridiyye ve kavıyye ve hāşşa ki şavu[k] (20) bile bulut ve tuman ola ol günde cehdiñüz zāyi' eylemek [...] (21) ve ammā eyyām-ı defıyye ya'nī ısıcağ gün ola kış günü içinde [...]

[78a]

(1) zer'-i ħınţaya maĥmüdedür münāsıbdür ve eger riĥ-i cenūb olsa ve ısıcağ olsa (2) riĥ-i cenūb olduğda defyān olur ħınţa zirā'at ēdecek evkātıñ (3) aĥmedīdür ve eger defīde zirā'at olunsa ve hevā sākıt olduğı (4) vağtda ekilse ħabb yöninden ziyāde olur vađt-i ħaşādda ve eger yevm (5) defī ola ya'nī ısıcağ gün ola ammā riĥ-i cenūb olmaya ve dağı kamerde (6) zav'da ziyāde olmaya ol yere zirā'at olunan ħınţa ecved ve aqvā (7) olmaz dağı ħabb yönünden esmen olmaz emdi lâzımdur ki ictihād eyleñ (8) eger ħınţa ve eger şa'ir zirā'at ēdüğüñüz zamānda kamer zāyid olmağ zav' yönünden (9) lâzımdur dēdi kezālik sāyir menābitün şıĥār ve kibāri büyük ve küçügi (10) zıkr olunan gibidür şāĥibü'l-kitāb dēdi ki zirā'at olunan ħabbdan (11) evvel yer yüzine tālī'

olsa ve yāhūd yer içinde bitse münāsib budur ki eṭrāfını (12) tağıdurlar ve ʔoprağını taḥrīk ederler ve açılan yerlerini örteler ve eger (13) mümkün olursa arz-ı ḥubūbuḡ küllīsi taḥrīk etmek mümkün olursa daḡı (14) ḥınta ve şaʕīr bitdükden sonra evlā olur ve menfaʕat ʕazīme olur ve eger (15) mümkün olursa ḥınta ve şaʕīr zirāʕat olunan arzı nebş ve taḥrīk (16) olursa evlā ve ensebdür ve bāb-ı sāmīn ʕaşerde zikri taḡaddüm etti (17) ḡavl-i ḡakīm būniyūsda teʕemmül oluna faşl zirāʕat-ı (18) şaʕīr ve daḡı iflāḡı felāḡa-i nabaṭiyyeden şāḡib-i nabaṭiyye dedi ki münāsib (19) [...] ol arza zirāʕat oluna ki ne ḡatı ḡalıḡ ola ve ne raḡīḡ (20) [...] bir miḡdār ṭuzlulıcaḡ ola ıḡlīm-i bābil ki baʕzı nevāḡı (21) [...] memlūḡa münāsibdür ol yer ki nezz ede yaʕnī zarar ve yāḡūd

[78b]

(1) arz-ı bābilde şaʕīr zirāʕat etmek murād edinseler dāyimā şusuz az ṭurur yerler vardur (2) ve yāḡūd şu çok çıḡmadın ḡarḡa olur ol buḡüleleri zirāʕat etmek münāsibdür (3) ol arz ki raḡīḡa ola yuḡa ola ve nezze ve ḡarḡa ola şaʕīr ekmek münāsibdür (4) ḡıntadan ve arz-ı raḡve yaʕnī yumışak yer ʕaleʕl-ıṭlāḡ muvāfiḡdur ḡınta ve şaʕīr (5) ve erz ve durre ve cāverş ki hind ṭarafında olur bir adı daḡı küşterīdür ve ḡicāzda da (6) olur el-māş dērler şām cānibinde adına ol daḡı erz gibidür ve duḡn ki ol daḡı (7) durre gibidür veʕl-ḡummuş veʕl-ʕades bunlardan her birisine arz-ı raḡve münāsibdür (8) yumışak yerde eyü olur şaʕīr zirāʕatı ḡınta zirāʕatı gibidür illā bu ḡadar vardur ki (9) baʕzı yerde şaʕīr biter ve ḡınta ḡāşıl olmaz bunun tafşīli budur ki şaʕīr arāzī-i (10) māliḡede biter arz-ı nezze ki şu şızar yērdür daḡı arz-ı ḡarḡa ki müstebḡir dērler (11) ziyāde şu çok yētür daḡı arz-ı raḡīḡa ki yufḡa yērdür daḡı arz-ı ḡāmıza (12) ve arz-ı raḡve ki yumışak yērdür bu maḡüle yerlerde şaʕīr ḡāşıl olur buḡday olmaz (13) ve arz-ı şaʕīr ʕaṭaşa şabr eder ḡıntadan ziyāde ḡakīm ṭāmitrī dedi ki eger (14) şaʕīr arz-ı māliḡeye zirāʕat olursa iki sene bir biri ardınca dāyimā mülūḡiyyeti (15) gider ve arz-ı nezze ve

ğarkada ya'ni şu şızan yerde ve şu çok olan (16) yerde ki ğarkadur kezālik ve ammā şa'ir ve hummuş az olur ki arz-ı desmeye zirā'at (17) olunur ol zamānda felāhası kalil olur bu zıkr olunan hubūb zirā'at (18) olunan hubūbuñ efđalidür hınța ve şa'ir ve erz ve durre ve cāversş ve duhn her arzda (19) olur illā meger ifrāıla fesād üzre ola şāhibü'l-kitāb dedi ki [...] (20) muqtātenünñ ya'ni küt olan ve yènmek kâbil olan hubūbuñ ecvedi ve [...] (21) ve ahsen murād edinse bir kimesne ol arza zirā'at etsün ki tamām eyü yer

[79a]

(1) ve her yıl ekilmiş ola ve tekrār olmaya tekrār eyü olması vaşf-ı arzinde (2) zıkr olunmuşdur anda mu'ayyendür ve şeyh ebī 'abdullāh bin muḥammed ibn ibrahim el-faşşāl (3) endelüsī kitābından menkūldür ki sākıye ile şa'ir zirā'at olunmasında eger (4) murād devābb için kaşil gibi ya'ni hayvānāt kök iken kesilüp yènmek gibi (5) ol şehr-i māye ki teşrin-i evveldür orta güz ayıdır şehr-i mezbūr evvelinden şehr-i bū'ne (6) ki mäh-ı hazirāndur evvel-i yaydur şehr-i mezbūr āhirine varınca ḥaşadı zamānı olur (7) sākıye ile şa'ir ekmek murād eden kimesne şehr-i bū'nenünñ evvelinden şehr-i bū'ne (8) āhirine varınca zamānidur ve 'amel etmesinünñ tariki oldur ki evvelā bir arz-ı semine (9) ola ya'ni kalıñ ve eyü yer ola havz ve havz kesüp ve her havza bir kuffe (10) zibil döküp ve şu ile şıvarup tamām kāmil şu içdükdün şonra zirā'at (11) olunur dañı üzerine sürgü dedükleri çekilüp dañı bilā-teskıye terk oluna (12) hattā bitince bitüp tamām olup kadar-ı uşbu' olduğdan şonra iki kerre dañı (13) her cum'ada zirā'at oluna hattā şayf zamānı gelüp ḥaşād olunca inşā'allāhu te'ālā (14) ḥakim tāmitrīden menkūldür ki iklim-i bābilde bir şa'ir biter aña külbā tesmiye olunur (15) dañı şa'ir-i kışr derler şuret-i hınțadadır ve cisminde kalıcağ vardır yene bu yerde (16) olan şa'ir gibidür sünbülesi vardır şa'ir sünbülesi gibi illā bu kadar var ki (17) şa'irünñ tabi'atı

bāriddür ol ḥabbeden ki adına külbā dērler ve külbā bir ḥabbedür ki (18) hıntaya müşābihdür ba‘zu’n-nās aña şa‘īr-i rümī dērler ve yoḡaruda bāb-ı (19) [sāmin] ‘aşerede ḡavl-i būniyūsda ve ḡayrıda taḡaddüm étđi ki şa‘īr (20) [mutavas]sıtu’l-ḡāle zirā‘at olunur raḡīḡ ile teşḡin mā-beyninde ne ḡatı (21) [o]la ve ne ziyāde ḡalıḡ yēr ola mutavassıtu’l-ḡāl oldur şa‘īr aña zirā‘at

[79b]

(1) olunur faşl ḡakīm tāmitrī daḡı dēđi ki ḡubūb-ı muḡtātenüḡ (2) ya‘nī ekl olunan ḡubūbuḡ rey‘i ve ḡāşılı ziyāde olmasınüḡ ḡarīḡı oldur ki (3) ḡurūn-ı baḡar ve ḡurūn-ı ḡanem veyā ni‘āc bunlardan her ḡanḡısı olursa bir şeyin (4) müberrid ile bürāde édüp ve ḡāvanda daḡḡ ve ḡubūb-ı muḡtāte ve mezzrū‘a ile (5) bir birine ḡarışdurup zirā‘at olursa rey‘i ziyāde olur ve eḡer -ḡūt- (6) ḡurūn ehli daḡḡ édüp ve zirā‘at olunacaḡ ḡubūb-ı muḡtāte ile (7) ya‘nī ḡūt olur ḡubūb ile ma‘an bezr olursa ḡard éder ol ḡubūbuḡ (8) içinde olan hevāmmı ḡomaz ḡiderür faşl ammā zirā‘at-ı (9) ḡūşākī nabaḡiyye şāḡibinüḡ kitābından menḡūldür ki iḡlīm-i bābilde zirā‘at (10) olunur aña yūnāniyūn ḡondurūs külbā dēđükleri şa‘īre müşābihdür (11) lākin andan ekberdür ve levni külbā levnine beḡzerdür illā bu ḡadar vardur ki iki ḡabbe (12) dāyimā bir birine ḡüftlenmiş olur ve bitişmiş olur ve anuḡ zirā‘atuḡ (13) ibtidāsı şehr-i teşrīn-i sānīnün evvelinden ki āḡir-i ḡüz ayıdır şehr-i mezbūr āḡirine (14) varınca zirā‘at olunur şehr-i nīsānda ki evsaḡ-ı behārdur ve abrīl dēđükleridir (15) vaḡt-i ḡaşādı ol zamānda olur ve cemī‘ ḡubūbdan evvel yētişür daḡīḡ (16) éderler ve daḡīḡinden ḡubz éderler yērler ve ḡubūbuḡ mezbürenüḡ zer‘i muvāfiḡ (17) olur arzīn-i ḡamrā ve ‘aleka ve şulbe ya‘nī ḡırmızı bek yēr ola yumışaḡ olmaya (18) evvelā muḡtācdur ki ḡoḡmış ādem tersini zibl-i ḡamīr ile ḡarışdurup (19) ve ba‘zı şecerün evrāḡını daḡı bile ḡalt édüp yoḡaruda bāb [...] (20) zikri taḡaddüm étđi idi temme

[80a]

(1) samaḥ bir toḥmını tecrube için ekerler ki fāsidi ve sālimi ma'lūm olmaḥ için aḡa d̄erler duḥn ʔarıdur (2) ḥavz d̄dügi bustāncıların taḥta d̄dükleridür duḥn ʔarıdur mütebekkir evvel-behārdur faḥl kenv̄in evvel-i ḥarīfdür

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**FELÂHAT-NÂME
(İNCELEME-METİN-DİZİN)
İKİNCİ CİLT**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur UZUNKAYA

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

TEMMUZ - 2013

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELÂHAT-NÂME
(İNCELEMÉ-METİN-DİZİN)
İKİNCİ CİLT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur UZUNKAYA

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili

Bu tez 16/07/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof.Dr.M.Mehdi ERGÜZEL	BAŞARILI	
Doç. Dr. Paki KÜGÜKER	BAŞARILI	
Doç. Dr. M. Bedizel ZÜLFİKAR-AYDIN	BAŞARILI	

BÖLÜM 6: DİZİN

A

a : O, ol zamiri.

a. + ncılayım (17b/7)

a. + nda (10a/21), (10b/9), (11a/11), (11a/15), (12a/16), (13a/20), (14b/9), (15b/13), (16a/22), (17a/9), (17b/13), (17b/7), (18b/21), (19a/4), (19a/5), (19b/7), (20b/12), (21a/9), (21b/18), (22a/23), (22b/14), (23a/10), (23a/10), (24b/4), (24b/6), (25a/5), (25b/23), (26a/10), (26b/9), (27a/12), (27b/15), (28a/8), (28b/19), (30b/20), (30b/7), (31b/15), (33a/21), (34b/2), (35b/13), (37a/18), (39b/10), (39b/14), (40b/12), (42a/22), (42a/23), (42a/4), (42b/20), (44b/13), (44b/21), (46a/16), (47a/11), (47b/10), (48a/9), (49b/23), (4a/19), (4b/5), (50b/13), (52a/3), (53a/23), (53a/6), (53b/18), (54b/3), (59a/2), (59b/20), (5a/15), (5a/19), (5a/20), (5b/15), (5b/5), (60a/6), (60a/7), (62b/18), (63b/21), (64a/15), (64a/8), (64b/19), (65a/2), (65a/5), (65a/6), (67a/12), (6a/19), (6a/23), (6b/6), (70a/14), (70b/1), (74a/5), (74b/20), (76a/19), (76b/4), (76b/9), (79a/2), (7a/22), (7b/17), (7b/2), (8b/20), (9a/22), (9a/6)

a. + ndan (10a/15), (10b/11), (10b/2), (10b/8), (11a/2), (11b/16), (11b/17), (11b/2), (11b/23), (11b/4), (12a/17), (12a/17), (12b/21), (13b/14), (16b/7), (17a/15), (19a/4), (19b/18), (1b/7), (20b/11), (20b/14), (21a/19), (21b/12), (21b/18), (21b/19), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (24b/15), (25a/16), (25a/18), (25a/20), (25a/21), (25a/21), (25a/6), (25a/7), (25b/11), (25b/3), (25b/9), (26a/1), (26a/10), (26a/12), (26a/20), (26a/21), (26b/10), (26b/11), (26b/13), (26b/5), (26b/5), (26b/8), (26b/8), (26b/8), (27a/20), (27a/22), (27a/8), (27b/2), (27b/2), (27b/5), (27b/9), (28b/1), (28b/3), (29a/12), (29a/5), (29a/9), (29b/2), (30a/17), (30a/4), (31a/10), (31a/11), (31a/16), (31a/5), (31b/9), (32a/15), (32a/18), (32a/5), (32b/23), (33b/6), (34a/14), (34a/3), (34a/4), (34a/5), (34a/5), (34a/8), (34a/9), (34b/12), (34b/13), (34b/17), (35b/6), (35b/8), (36a/10), (36a/10), (36a/4), (36a/5), (36a/6), (36b/6), (37a/10), (37a/14), (37a/21), (37b/22), (37b/23), (38a/23), (39b/14), (39b/15), (39b/3), (39b/6), (39b/8), (40a/22), (40a/4), (40a/8), (40b/13),

(40b/15), (40b/9), (41b/4), (41b/5), (41b/5), (42a/12), (42a/22), (43a/14), (43a/6), (43b/11), (43b/18), (43b/20), (43b/22), (43b/9), (44b/15), (44b/23), (44b/4), (45a/2), (45b/14), (45b/22), (46a/1), (46a/19), (46a/2), (47a/10), (47a/16), (47a/18), (47b/22), (48a/1), (48a/1), (48a/14), (48a/15), (48a/17), (49b/3), (4a/7), (51a/2), (51a/23), (51b/1), (51b/2), (52a/10), (53a/12), (53a/19), (53b/20), (54a/12), (55b/12), (56a/5), (57a/19), (57a/19), (58a/22), (58b/16), (58b/17), (58b/22), (58b/22), (59b/8), (5b/18), (5b/19), (60a/12), (60a/19), (60a/19), (60a/7), (61a/20), (61a/21), (61a/23), (61a/23), (61b/2), (61b/3), (62a/21), (62a/3), (62b/10), (62b/19), (63a/11), (63a/6), (64b/2), (65a/14), (65a/19), (66a/7), (66b/4), (67a/17), (67b/21), (68a/3), (69a/13), (69a/7), (69b/9), (6b/12), (70b/20), (71a/10), (71a/3), (71a/9), (71b/19), (74a/5), (74a/6), (76a/12), (76a/13), (77a/18), (79b/11), (7a/11), (7a/12), (7b/23), (9a/10), (9a/18), (9a/21), (9a/8), (9b/8)

a. + nı (11b/11), (11b/12), (12a/2), (15a/22), (18a/1), (19b/7), (20a/18), (21a/9), (28b/7), (2a/6), (30a/15), (30a/7), (31b/18), (33a/1), (33a/23), (33b/9), (34b/14), (36b/16), (37b/12), (37b/5), (38b/6), (41b/2), (45a/4), (45b/17), (51a/12), (55b/10), (56b/6), (5a/1), (5b/21), (60a/4), (61b/3), (62a/9), (62b/3), (64b/17), (6a/3), (8a/8), (9a/19)

a. + nlar (65a/12), (71a/8)

a. + nlara (62a/12), (67a/17)

a. + nlarda (7b/18)

a. + nlardan (31b/14), (41b/1), (60a/18)

a. + nların (37a/9)

a. + nun (11a/11), (11a/12), (12a/22), (15a/11), (19a/3), (1b/14), (1b/4), (1b/6), (1b/9), (20b/10), (24b/19), (26a/4), (26a/9), (26b/20), (27a/17), (29a/12), (2a/13), (2a/8), (2b/10), (2b/3), (2b/8), (30b/13), (30b/6), (31a/23), (34a/18), (34a/3), (36b/15), (36b/9), (38a/22), (3a/3), (40a/15),

(40b/20), (41b/1), (43a/11), (44b/1), (45b/10), (46a/7), (46a/8), (47a/11), (48b/6), (51a/8), (51b/19), (51b/8), (52b/15), (55a/10), (56a/2), (56b/8), (56b/8), (58b/9), (60a/16), (60a/9), (64a/17), (65a/1), (65a/11), (65a/6), (66a/11), (66a/12), (66a/6), (68b/9), (68b/9), (76a/10), (76a/11), (76a/8), (77b/10), (77b/9), (79b/12), (7a/7), (7b/2), (7b/9), (8a/10), (8a/13), (9b/15)

a. + nuḡün (31b/17)

a. + nuḡla (10a/12), (10a/4), (11a/10), (24b/17), (26a/20), (27a/15), (27a/9), (29a/19), (44b/6), (47a/15), (56a/15), (56a/16), (60a/3), (65b/6)

a. + ḡa (10a/21), (10b/23), (11b/4), (13b/1), (13b/13), (13b/5), (14b/8), (15a/20), (15a/8), (15b/8), (17a/12), (18b/13), (18b/14), (18b/17), (20a/23), (22b/11), (23a/10), (24a/5), (25b/20), (26b/10), (28a/20), (28a/21), (28b/19), (28b/21), (28b/22), (28b/7), (29a/7), (29b/20), (29b/9), (2b/6), (30a/16), (30a/18), (30a/19), (30b/4), (31a/20), (31b/14), (31b/16), (31b/16), (31b/6), (32a/21), (33a/15), (33b/13), (37b/9), (39a/7), (39b/16), (3a/10), (40a/4), (40b/10), (42a/19), (42b/15), (43a/21), (43b/2), (44a/16), (44b/8), (45a/23), (46a/10), (46a/13), (46b/23), (47a/14), (47a/6), (47b/12), (47b/9), (49a/12), (4a/15), (4a/4), (4b/22), (4b/22), (51a/11), (52a/23), (53b/19), (54a/17), (54a/4), (54b/10), (55a/13), (57b/16), (57b/5), (57b/8), (58a/16), (58a/17), (58a/7), (58b/3), (59a/2), (59a/6), (59a/7), (59b/21), (59b/3), (5b/6), (60a/6), (62a/10), (62a/23), (62b/4), (63b/1), (63b/1), (64b/12), (65a/10), (65a/9), (65b/14), (65b/2), (66a/8), (66b/5), (67a/19), (68b/11), (69a/11), (6a/7), (70b/10), (70b/9), (71a/7), (72b/21), (73a/2), (73a/4), (75a/14), (76b/11), (79a/14), (79a/18), (79a/21), (79b/10), (7b/23), (80a/1), (8b/15), (8b/22), (9a/2)

[= 564]

āb : < Sür. Ağustos. krş. aḡušt, āḡušt.

a. (25a/21), (36a/9), (36b/11), (45a/3), (47a/2), (55a/11), (57a/10), (58a/10), (58a/3), (59b/13), (60a/13)

a. + da (57a/13)

[= 12]

‘abdullāh bin müslim : bkz. ‘abdullāh bin müslim et-tevşī.

‘a. (56b/9)

[= 1]

‘abdullāh bin müslim et-tevşī : Hekim adı.

‘a. + den (56b/6)

[= 1]

‘abeş : < Ar. Boş, saçma.

‘a. (18b/5)

‘a. + olsa (18b/5)

[= 2]

abrīl : < Yun. Nisan ayı.

a. (36b/7), (65b/8), (76b/4), (79b/14)

a. + de (13b/8), (14a/7), (19a/12), (21b/21), (30b/4), (31b/21), (36b/10)

a. + den (31b/19), (32a/16)

a. + dür (28a/18), (33b/18)

a. + e (65b/8), (7a/3)

[= 17]

ācām : < Ar. Meşelik, kamışlık, ağaçlıklar. krş. şecerāt-ı keşīre-i mülteffe.

a. + a (12a/18)

a. + da (26a/14)

[= 2]

‘accān : < Ar. Hamur yoğuran.

‘a. + ı (27a/18)

[= 1]	‘acīn : < Ar. Hamur.
‘acele : < Ar. Acele, çabuk.	‘a. (11b/17), (11b/23), (21b/10), (27a/19), (71a/10), (71a/3)
‘a. (15a/15), (37b/13), (45a/13)	‘a. + ine (22a/15)
‘a. + étse (45a/13)	‘a. + olunsa (21b/10)
[= 4]	‘a. + kıılınup (11b/23)
‘acem : < Ar. İıranlı, acem.	[= 9]
‘a. (33b/11), (56b/16), (56b/16)	‘acıyye : < Ar. Bir tür bürölce. krş. bağl-ı lübiyā, bögürölce.
‘a. + de (27b/20)	‘a. + dür (28a/6)
[= 4]	[= 1]
ācemiyye : < Ar. İıranî.	‘acize : < Ar. Beceriksiz, kabiliyetsiz.
a. + nūđ (51b/7)	‘a. (22b/9)
[= 1]	‘a. + olur (22b/9)
‘acemiyye : < Ar. İıran’a özđü.	[= 2]
‘a. + den (16b/16), (74a/7)	‘acn : < Ar. Yoğurma.
[= 2]	‘a. + ı (27a/18)
acı : Tat alma organında bazı maddelerin bıraktđı yakıcı durum, tatlı karşıtı.	[= 1]
a. (70a/11)	acu : bkz. acı
[= 1]	a. (16a/7), (34a/15), (38a/15), (55a/3), (55b/18), (56a/7), (58a/4), (59a/12), (60a/4)
‘acı : < Ar. Fildişinden yapılmış.	a. + ca (34a/10)
‘a. (21a/12)	a. + olup (16a/7)
[= 1]	[= 11]
acı bakla : < Tr.-Ar. Baklagillerden, acı olan taneleri suda tatlılaştırılarak yenilen otsu bir bitki, Yahudi baklası (<i>Lupinus termis</i>)	aculığ : Acı olma durumu. krş. aculığ.
a. + dur (33a/12)	a. + ı (33a/6), (33b/22), (33b/23), (34a/10), (34a/12), (34a/12), (55b/16)
[= 1]	a. + ın (34a/1)

	[= 8]	açuk : bkz. açık.
aculık : Acı olma durumu. krş. aculığ.		a. (46a/14), (58a/20), (75a/10), (75a/10)
a. (34a/4), (53a/1), (53a/6), (53b/1), (55a/13), (55b/23), (55b/23)		[= 3]
a. + da (59b/23)		ad : Ad, isim.
[= 8]		a. + ı (65b/6), (78b/5)
aç- : Açmak, çözmek.		a. + ına (78b/6), (79a/17)
a.-a (65b/11)		[= 4]
a.-asın (69a/21)		adār : < Sür. Mart ayı. krş. azār
a.-mayalar (44a/16)		a. (32b/2), (34b/10), (36b/9), (41a/10), (46b/18), (47a/23), (57a/5), (57b/1), (57b/16), (58a/1), (58a/19), (58a/3), (59a/4), (60a/15), (61b/23)
a.-up (40a/12), (44b/14), (54b/9)		a. + da (57b/1), (57b/12)
[= 6]		a. + dur (34b/2)
açık : Açık.		a. + uñ (41a/19), (45b/16)
a. (53b/14), (53b/17)		[= 20]
[= 2]		‘add : < Ar. Saymak, hesaplamak.
açıl- : Açmak işi yapılmak veya açmak işine konu olmak.		‘a. (10a/17), (10b/12), (10b/17), (10b/6), (11a/2), (69b/8)
a.-a (37a/18), (40a/5), (63b/12)		‘a. + eyleye (10b/6)
a.-an (54b/8), (78a/12)		‘a. + êdersen (10a/17)
a.-mayup (39a/23)		‘a. + êdesin (69b/8)
a.-up (36a/14), (40a/5), (42b/1), (55b/12)		‘a. + oluna (10b/12), (10b/17), (11a/2)
a.-ur (4a/7), (59b/17), (62b/8), (63a/19), (66a/1)		[= 12]
[= 15]		‘aded : < Ar. Sayı, adet.
açlık : Aç olma durumu.		‘a. (69b/10)
a. (33a/4)		‘a. + i (10a/22), (10b/13), (10b/19), (1b/10), (69b/18)
[= 1]		‘a. + i ḥabb (10a/22)

‘a. + i mahfūza (1b/10)	(31a/10), (31a/12), (31a/18), (31a/22), (31a/23), (31a/6), (31a/7), (31a/9), (31a/9), (31b/13), (31b/6), (31b/7), (51a/21), (67a/21), (67a/7), (72a/4), (72a/6), (8b/2)
‘a. + ini (69b/11)	
[= 9]	
‘aded-i ḥabb : < Ar. Tohum sayısı.	‘a. + de (30b/17), (31a/21), (68b/10), (68b/10)
‘a. (10a/22)	‘a. + e (30b/19), (31a/12), (31a/7), (31b/5)
[= 1]	‘a. + i (31b/13), (31b/9)
‘aded-i mahfūza : < Ar. Saklanmış, gizlenmiş sayı.	‘a. + üñ (31a/21), (8b/17)
‘a. (1b/10)	[= 40]
[= 1]	‘adet : < Ar. Adet.
ādem : < Ar. İnsan.	‘a. (14b/3), (44b/12), (45a/10), (73b/16)
a. (19b/3), (20a/2), (27a/16), (43b/17), (45b/8), (64b/17), (77a/4), (77b/17), (79b/18)	‘a. + i (16b/4), (23b/8), (24a/10)
[= 9]	‘a. + i cārī (24a/10), (73b/16)
‘adem : < Ar. Yokluk, bulunmama.	‘a. + i cāriyye (16b/4), (23b/8)
‘a. (8b/21)	‘a. + inden (22b/1)
[= 1]	[= 11]
ādemī : < Ar. İnsanoğlu.	‘adet-i cārī : < Ar. bkz. ‘adet-i cāriyye.
a. (43b/9), (44a/1), (44a/18), (44a/2), (48a/23), (53a/10), (53b/19), (55b/11), (56a/12), (56a/12), (56a/14), (56a/9), (57a/2), (58a/16), (60a/3), (60a/3), (61a/17)	‘a. (24a/10), (73b/16)
[= 18]	[= 1]
ādemiyetīn : < Ar. İnsanlıklar.	‘adet-i cāriyye : < Ar. Geçerli olan adet.
a. (6a/13), (6a/13)	‘a. (16b/4), (23b/8)
[= 2]	[= 2]
‘ades : < Ar. Mercimek (<i>Lens esculenta</i>).	‘adetu’llāha : < Ar. Allah’ın kanunları.
‘a. (13a/3), (13a/5), (14b/17), (20b/3), (24a/7), (27b/10), (29a/18), (2a/3), (2a/4), (30b/18),	‘a. (67b/20)
	[= 1]
	‘adīl : < Ar. Eşit.
	‘a. (7b/4)

	[= 1]		a. + ları (35a/23), (36b/5), (39b/20), (42b/6), (44a/11), (44a/3), (44a/4), (47b/7), (48a/13)
āfat	: < Ar. Afetler, belalar.		a. + larının (37a/6), (48a/22)
	a. (31a/7), (48b/1)		a. + uñ (40b/8)
	a. + dan (47b/12), (52a/11), (52a/11), (52a/9), (67b/20), (9a/12)		[= 59]
	a. + ı (29a/9), (61b/3)	ağar-	: Ağarmak, beyazlaşmak, solmak.
	[= 10]		a.-ır (60a/3)
āfet	: < Ar. Afet, felaket.		[= 1]
	a. (1b/4), (30b/5), (30b/6), (3a/6), (66b/14), (8a/10), (9a/13)	ağır	: Ağır.
	[= 7]		a. (68b/7), (70b/4)
‘afin	: < Ar. Bozulmuş, çürümüş.		[= 2]
	‘a. (73a/4)	ağırlan-	: Ağırlaşmak.
	[= 1]		a.-up (48a/7)
ağaç	(c): Ağaç.		[= 1]
	a. (39b/1), (42b/20), (44a/9), (46a/14), (64a/11)	ağ(1)z	: Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.
	a. + ı (32b/5), (32b/6), (34a/23), (34b/23), (35a/11), (35a/12), (35a/21), (35b/14), (36a/12), (36a/9), (36b/5), (40a/3), (40b/23), (41a/1), (43a/10), (43a/8), (47a/17), (48a/17), (52a/15)		a. + ı (36a/14)
	a. + ın (35a/22)		a. + ları (44a/15), (59a/1)
	a. + ına (37a/2), (41b/1), (56b/5)		[= 3]
	a. + ından (35a/22), (39b/21), (39b/23), (40a/1), (40b/10), (44a/11), (47a/14)	ağuş	: < Yun. Ağustos ayı. krş. āb, āğuş.
	a. + ınuñ (34b/22), (36a/11), (36a/12), (41a/15), (51b/23), (51b/23), (52b/5), (56a/15), (60a/6)		a. + da (30b/4), (32a/5)
	a. + lar (47b/19), (48a/18)		[= 2]
	a. + lara (33b/4)	āğuş	: < Yun. Ağustos ayı.
			a. + a (25a/21), (25a/21)
			[= 2]
		āğşān	: < Ar. Dallar.
			a. + ı (27a/7)

	[= 1]	aḥḍar : < Ar. Hindibanın dört türünden biri, yazın ekilir ve serttir.
ağzān : < Ar. Yağmurun çok yağması.	a. + dan (28b/23)	a. (56b/1)
	[= 1]	[= 1]
ağziye : < Ar. Yenilip içilecek şeyler, gıdalar.	a. + dür (30a/13)	aḥḍarī : < Ar. Çok yeşilimsi.
	a. + sinde (21a/23)	a. (57b/11)
	[= 2]	[= 1]
aḥadd : < Ar. Daha keskin.	a. + ı (30a/13)	aḥir : < Ar. Son, en son.
	a. + ı ağziyedür (30a/13)	a. (13a/5), (15b/3), (16a/5), (21b/21), (22b/18), (25b/4), (26a/22), (28b/14), (32a/7), (33b/18), (35a/20), (36a/23), (36a/3), (36a/9), (36b/11), (36b/14), (37a/17), (38a/8), (41a/12), (41b/14), (41b/21), (42a/4), (43a/2), (43b/19), (44a/21), (45a/2), (45b/4), (46b/17), (46b/19), (47a/2), (47a/23), (48b/22), (49a/10), (49b/15), (49b/18), (50b/12), (50b/19), (51a/2), (51a/2), (52b/20), (53b/17), (54a/10), (54a/16), (54a/18), (54a/5), (54b/11), (54b/6), (55a/11), (55b/9), (56a/5), (57a/10), (57a/13), (57a/8), (57b/12), (58a/2), (59a/18), (59b/13), (59b/13), (59b/6), (60a/12), (60a/13), (60a/15), (65b/7), (76b/8), (77a/2), (77a/6)
	[= 2]	
aḥadd-ı ağziye : < Ar. Gıdaların en keskini.	a. + dür (30a/13)	a. + de (26b/1)
	[= 1]	a. + dür (9a/23)
aḥadühümā : < Ar. İkisinden biri.	a. (31b/3)	a. + i (13a/2), (16b/21), (18b/8), (19a/16), (19a/19), (19a/7), (19b/8), (21a/9), (26b/14), (30a/9), (30b/3), (30b/4), (32a/11), (59b/14), (5a/3), (5b/18), (62b/7), (63b/7), (64a/20), (65b/7), (74a/10), (75b/19), (76a/18), (76b/13), (76b/16), (77a/10), (77a/11), (79b/13), (7a/2), (7a/2), (7a/4)
	[= 1]	a. + i abrilde (30b/4)
aḥaff : < Ar. Daha hafif.	a. (32a/11)	a. + idür (37b/2), (74a/10), (74a/13)
	a. + ola (32a/11)	a. + i eylülde (19a/16)
	[= 2]	a. + i febrire (30a/9)
aḥbār : < Ar. Haberler.	a. (30a/15)	a. + i güz (79b/13)
	a. + eder (30a/15)	
	[= 2]	

a. + i güzdür (76b/13)

a. + i harsda (75b/19)

a. + i mār̄sa (13a/2), (30b/3)

a. + i māyede (7a/2)

a. + i māyeye (7a/4)

a. + inde (18b/5), (36b/8), (4a/6), (53a/7), (55a/22), (58a/11), (75b/21)

a. + inden (19a/18)

a. + ine (19a/19), (56a/4), (58a/11), (65b/8), (65b/9), (74a/12), (76a/17), (76b/10), (76b/16), (77a/11), (77a/13), (77a/6), (79a/6), (79a/8), (79b/13), (7a/3)

a. + inüñ (35a/21), (43a/1)

a. + i kavle (21a/9)

a. + i rebī̄c (5a/3), (5b/18)

a. + i şeh̄rde (18b/8)

a. + i şeh̄r-i eylül̄den (77a/10)

a. + i şitād̄ur (76a/18), (77a/11)

a. + i şitāya (19a/19), (76b/16)

a. + i şitenbır (19b/8)

a. + i şitenbırdan (32a/11)

a. + i vaqt-i kalīb (7a/2)

a. + i yenbır-ı s̄āniye (19a/7)

a. + üñ (3a/14), (44b/18), (45a/19), (46b/20), (53b/21), (58b/21), (60a/21), (62a/20), (72b/15)

a. + üñle (11b/11)

[= 161]

ah̄ir : <Ar. Son, en son.

a. (17a/5), (77a/12)

a. + de (31b/19), (32a/17)

a. + den (26b/17)

a. + dür (17a/2)

a. + i (16b/18), (16b/18)

a. + i mezbür (16b/18)

a. + inden (19a/6), (76a/15)

a. + üñ (72a/7), (73b/4)

[= 13]

ah̄ir-i ab̄rīl : <Ar.-Yun. Nisan sonu.

a. + de (30b/4)

[= 1]

ah̄ir-i eylül : <Ar.-Sür. Eylül sonu.

a. + de (19a/16)

[= 1]

ah̄ir-i febr̄ir : <Ar.-Lat. Şubat sonu.

a. + e (30a/9)

[= 1]

ah̄ir-i güz : <Ar.-Tr. Güz aylarının sonuncusu, kasım ayı. krş. nuvāvers.

a. (79b/13)

a. + dür (76b/13)

[= 2]

ah̄ir-i hars : <Ar. Ekinin en sonu.

a. + da (75b/19)

[= 1]

āḥir-i mārs : < Ar.-Yun. Mart sonu.

a. + a (13a/2), (30b/3)

[= 2]

āḥir-i māye : < Ar.-?. Mayıs sonu.

a. + de (7a/2)

a. + ye (7a/4)

[= 2]

āḥir-i kavī : < Ar. Sözüün sonu.

a. + e (21a/9)

[= 1]

āḥir-i mezbūr : < Ar. Zikredilen, adı geçen son.

a. (16b/18)

[= 1]

āḥir-i rebī^c : < Ar. Baharın sonu.

a. (5a/3), (5b/18)

[= 2]

āḥir-i ūhr : < Ar. Ay sonu.

a. + de (18b/8)

[= 1]

āḥir-i ūhr-i eylül : < Ar.-Sür. Eylül ayının sonu.

a. + den (77a/10)

[= 1]

āḥir-i ūtā: < Ar. Kışın sonu.

a. + dur (76a/18), (77a/11)

a. + ya (19a/19), (76b/16)

[= 4]

āḥir-i ūtenbr : < Ar.-Lat. Eylül ayının sonu.

a. (19b/8)

a. + dan (32a/11)

[= 2]

āḥir-i vaqt-i kalīb : < Ar. Toprağı alt üst etme vaktinin sonu.

a. (7a/2)

[= 1]

āḥir-i yenbr-ı ūnī : < Ar.-?-Ar. Ocak ayının ikinci yarısının sonu.

a. + ye (19a/7)

[= 1]

āḥire : < Ar. bkz. āḥir

a. (13b/9), (22a/19)

a. + de (4a/8)

[= 3]

āḥiret : < Ar. Öteki dünya.

a. + de (67b/18)

a. + üñ (67b/17)

[= 2]

āḥlām : < Ar. Rüyalar.

a. + ı (29b/6)

a. + ı rediyye (29b/6)

[= 2]

āḥlām-ı rediyye : < Ar. Kötü rüyalar.

a. (29b/6)

[= 1]

aḥmed : < Ar. (pek, çok) Medhedilmiş olan.	[= 2]		
a. + i (20a/7)		aḥmer-i rūmī : < Ar. Anadolu kırmızısı.	
a. + i evkāt (20a/7)		a. (68b/16), (9b/22)	
[= 2]		[= 2]	
aḥmed-i evkāt : < Ar. Vakitlerin en uygunu.		aḥmerī : < Ar. Kırmızı ile ilgili.	
a. (20a/7)		a. (57b/11)	
[= 1]		[= 1]	
aḥmed bin muḥammed ibn ḥaccāc : İbn Haccāc'ın tam künyesi.		aḥmeriyyet : < Ar. Kırmızılıkla ilgili.	
a. (62b/5)		a. (11a/20)	
[= 1]		[= 1]	
aḥmedī : < Ar. En uyguna ait.		aḥrā : < Ar. Çok uygun.	
a. + dūr (78a/3)		a. + dur (22b/8)	
[= 1]		[= 1]	
aḥmer : < Ar. Kırmızı, kızıl.		aḥrār : < Ar. Sıcaklar.	
a. (28b/11), (68b/10), (69a/4)		a. (5b/13), (6a/15), (6a/3)	
a. + de (28b/11)		a. + ı (4a/13)	
a. + i (68b/8), (68b/13), (68b/16), (9b/14), (9b/22)		a. + olunup (5b/13)	
a. + i ġalīz (68b/8)		[= 5]	
a. + i ġalīzi (9b/14)		aḥsā : < Ar. bkz. aḥsā'	
a. + i rūmī (68b/16), (9b/22)		a. + y1 (10a/18), (10a/20), (31a/9)	
a. + üñ (9b/19)		a. + y1 baḳar (31a/9)	
[= 14]		a. + y1 baḳardan (10a/18)	
aḥmer-i ġalīz : < Ar. Yoğun kırmızı.		[= 5]	
a. (68b/8)		aḥsā' : < Ar. Gübreler.	
a. + i (9b/14)		a. + ı (28b/23)	
		a. + ı baḳardan (28b/23)	

[= 2]	[= 8]
aḥṣā'-ı bakār : < Ar. Sığır gübresi.	aḥtōs : < Yun. Ekim ayı.
a. + dan (28b/23)	a. (76b/12)
[= 1]	[= 1]
aḥṣā-yı bakār : < Ar. bkz. aḥṣā'-ı bakār.	aḥvāl : < Ar. Durumlar, hâller.
a. (31a/9)	a. (74a/4)
a. + dan (10a/18)	a. + den (48a/8)
[= 2]	a. + e (16b/11), (1b/14), (3b/1)
aḥṣab : < Ar. Bitkilerin ve meyvelerin bolluğu.	a. + inde (41a/13)
a. (77a/9)	[= 6]
[= 1]	aḥvāz : < Ar. 1. Su biriktirme, sulama vb. amaçlarla yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yerler, 2. Tahta, tarlanın ekilmeye hazırlanmış veya ekilmiş parçaları.
aḥsen : < Ar. En iyi.	a. (25a/2), (28a/18), (28a/18), (31b/21)
a. (15b/3), (17b/21), (70a/5), (75a/11), (78b/21)	a. + a (25a/9)
a. + dür (66b/7), (72b/16), (74b/1)	a. + da (24a/14), (29b/22)
a. + olduğudur (15b/3)	a. + dan (25a/3)
[= 9]	a. + ı (25a/13), (28b/3), (30b/21)
aḥsenī : < Ar. En iyiyle ilgili.	a. + ı ma'lūme (28b/3)
a. + dür (70a/20)	a. + ı ma'mūrede (25a/13)
[= 1]	a. + ı şeriyede (30b/21)
aḥşam : Akşam.	a. + olunup (25a/2)
a. (32b/21)	[= 15]
a. + a (50a/18), (51b/14), (53b/18)	aḥvāz-ı ma'lūme : < Ar. Bilinen, adı geçen havzalar.
a. + dan (51b/9), (60a/19)	a. (28b/3)
a. + ma (51b/14)	[= 1]
a. + larda (50b/21)	

aḥvāz-ı ma'mūre : < Ar. Yapılmış havzalar.

a. + de (25a/13)

[= 1]

aḥvāz-ı seriyye : < Ar. Nemli havzalar.

a. + de (30b/21)

[= 1]

aḥz : < Ar. Alma, kabul etme.

a. (10a/18), (10b/19), (20b/16), (21b/16), (21b/2), (22b/4), (23a/23), (23b/23), (23b/23), (24b/13), (29a/11), (29a/4), (8b/10)

a. + eder (8b/10)

a. + ödüp (20b/16), (22b/4)

a. + ı (23b/21)

a. + ında (24a/3)

a. + olunup (10a/18), (10b/19), (21b/16), (21b/2), (23a/23), (24b/13), (29a/11), (29a/4)

a. + olunur (23b/23), (23b/23)

[= 28]

aḥ : Ak, beyaz.

a. (32b/19), (33a/7), (39b/13), (39b/13), (40b/23), (44b/5), (47a/6), (47b/11), (47b/23), (47b/6), (48a/4), (48b/13), (55a/16), (55a/18), (59b/20), (63a/3)

a. + dur (47a/4), (47b/6)

[= 18]

aḥ- : Akmak.

a.-acaḥ (46b/23), (49b/10), (52a/5), (54a/8)

a.-an (36b/20), (38b/21), (44a/18)

a.-ar (38a/13), (38a/14)

a.-madan (61a/10)

a.-maḥ (38a/1)

a.-maz (39b/11)

[= 12]

ʿaḥab : < Ar. Bir zamanı takip eden zaman, arka, sonra, çok geçmeden hemen sonra.

ʿa. + i (22a/11)

ʿa. + inde (32a/1), (32a/2), (49b/19), (4a/20), (60a/22)

ʿa. + i zerʿde (22a/11)

[= 7]

ʿaḥab-i zerʿ : < Ar. Ekinden hemen sonra.

ʿa. + de (22a/11)

[= 1]

ʿaḥāḥıyye : <? Alaca renkli bir tür börülce.

ʿa. (28a/8)

[= 1]

aḥall : < Ar. Pek az, çok az.

a. (11b/3), (26b/9), (31b/2)

a. + da (18a/22)

a. + dur (12a/16), (21a/22), (27b/7), (66b/21), (71b/10), (8a/16), (8b/14)

a. + dūr (12b/12), (18b/21)

a. + gelse (11b/3)

a. + i (21a/1), (76a/7)

a. + idūr (18a/23)

a. + i ruḥbet (76a/7)

a. + olan (31b/2)	[= 1]		
[= 19]		‘ak̄kabi : <Ar. Çok otlu.	
ak̄all-i ruṭūbet : <Ar. Rutubeti çok az. krş. taḥīn-i arz		‘a. (68b/17)	
a. (76a/7)	[= 1]		
[= 1]		‘akl : <Ar. Akıl, anlama.	
ak̄dar- : bkz. ak̄tar-		‘a. (22a/2)	
a.-up (43b/6)		‘a. + öder (22a/2)	
[= 1]		‘a. + ı (27b/16)	
ak̄darıl- : bkz. ak̄tarıl-		[= 3]	
a.-duḡdan (45a/21)		ak̄lık : Beyazlık.	
a.-up (44b/11), (45b/14), (47b/22), (49b/7)		a. + da (48a/4)	
[= 5]		[= 1]	
‘ak̄id : <Ar. Taraf.		‘aks : <Ar. Aksetmek, tersine dönme, tersine çevrilme.	
‘a. + i (28a/2)		‘a. (12b/3)	
‘a. + i ‘ineb (28a/2)		‘a. + ödüp (12b/3)	
[= 2]		[= 2]	
‘ak̄id-i ‘ineb : <Ar. Üzüm tarafı.		ak̄şer : <Ar. En kısa.	
‘a. (28a/2)		a. + dür (67a/6), (8b/1)	
[= 1]		a. + ini (23b/19)	
ākil : <Ar. Yiyen, yiyici.		[= 3]	
a. + ine (22a/2), (22a/3), (27a/13), (29b/5)		ak̄tar- : Tarlayı sürerek toprağı kabartmak. krş. bellen-.	
a. + inüj (31b/4), (31b/6)		a.-ma (75a/7), (75b/13)	
[= 6]		[= 2]	
ak̄der : <Ar. Çok veya en kudretli.		ak̄tarıl- : Aktarmak işine konu olmak	
a. + dür (6b/3)		a.-an (3b/3)	

[= 1]	a.-ur (47a/10), (63b/10), (66b/18), (66b/18), (67a/1)
aḳvā : < Ar. Çok kuvvetli.	[= 42]
a. (20a/11), (23b/2), (77a/9), (77b/7), (78a/6)	‘alā : < Ar. Büyüklük.
a. + dur (72b/20)	‘a. (24a/20), (25a/14), (75b/5)
[= 6]	[= 3]
aḳvāl : < Ar. Sözcükler.	a‘lā : < Ar. Yüksek.
a. (2a/2)	a. (38a/10), (5a/21), (62b/16), (63a/20), (65a/20), (65a/4), (66a/10), (66a/6), (66a/7), (67b/11), (73b/15), (74a/6), (76a/6), (76b/5), (77b/7)
[= 1]	a. + dur (63a/6), (70a/17)
al : Kırmızı, kızıl.	a. + sı (21b/11), (21b/13), (21b/16), (21b/17), (21b/9), (23b/19), (5a/21), (60a/16), (63b/20), (66a/1), (76a/10), (77b/1), (7a/21)
a. (71a/2)	a. + sına (5a/18)
[= 1]	a. + sından (21b/18)
al- : Almak	[= 32]
a.-a (68a/17)	alaca : Birkaç rengin karışımından oluşan renk. krş. mucezza‘a, hâbeşiyye.
a.-asın (69b/11)	a. (28a/12)
a.-mağ (41a/7)	a. + dur (28a/8)
a.-maya (14a/18)	[= 2]
a.-mayınca (75b/1)	‘alāka : < Ar. İlgi belirtisi.
a.-maz (66b/19), (67a/14), (67b/5)	‘a. (46b/21), (55b/10)
a.-mazdan (40b/6)	[= 2]
a.-miş (67a/19), (67a/3)	‘alā kadrihā : < Ar. Gücü yettiğince.
a.-sa (77b/13)	‘a. (25a/14)
a.-up (11b/11), (11b/16), (29a/2), (32b/20), (33a/9), (38a/1), (42b/16), (43a/12), (43a/16), (43b/14), (45a/14), (45a/18), (45b/17), (46a/5), (48b/21), (49a/15), (49a/7), (49b/18), (52a/18), (52a/21), (56a/10), (57b/6), (60a/10), (69b/21), (70b/16)	[= 1]
	‘alāmet : < Ar. İşaret, iz, belirti.

‘a. (45b/21), (50b/5), (50b/6)	‘a. +ı (25a/19)
‘a. + dūr (10a/6), (40a/14)	[= 1]
‘a. + i (25a/19), (25a/22), (25a/22), (2a/14), (39b/19), (39b/22), (44b/21), (44b/22), (45b/21), (62a/5), (62a/5), (69a/4)	‘alef : < Ar. Hayvan yemi.
‘a. + idūr (11a/7)	‘a. + dūr (46a/11)
‘a. + i mezkūre (25a/22)	[= 1]
‘a. + i merķūme (25a/22)	‘ale’l-ıtlāk : < Ar. Genellikle.
‘a. + i kuvvet (69a/4)	‘a. (20b/4), (78b/4)
‘a. + i uhrā (39b/22)	[= 2]
‘a. + i ‘ataş (25a/19)	‘ale’l-‘umūm : < Ar. Genel olarak.
‘a. + ler (40a/6)	‘a. (74a/2)
‘a. + lerinden (40a/2)	[= 1]
[= 25]	alçak (ġ): Alçak, düşük düzeyde.
‘alāmet-i mezkūre : < Ar. Zikredilen işaret.	a. (62a/16), (73b/13), (73b/15)
‘a. (25a/22)	a. + ın (68a/17)
[= 1]	a. + dur (11a/19), (68a/4), (70b/1), (70b/11), (9a/16)
‘alāmet-i merķūme : < Ar. Adı geçen işaret.	[= 9]
‘a. (25a/22)	‘aleka : < Ar. Yapışkan.
[= 1]	‘a. (79b/17)
‘alāmet-i kuvvet : < Ar. Sağlamlık belirtisi.	[= 1]
‘a. (69a/4)	‘ales : < Ar. ‘āles. Çavdar (<i>Secale cereale</i>).
[= 1]	‘a. (13b/4)
‘alāmet-i uhrā : < Ar. Başka belirti.	[= 1]
‘a. (39b/22)	ālet : < Ar. 1. Alet. 2. Makine.
[= 1]	a. (46a/1), (64a/15)
‘alāmet-i ‘ataş : < Ar. Susama belirtisi.	a. + i (40b/15), (5b/10), (5b/7)

a. + i dāmġa (5b/10)	alın- : Alınmak, alma işi yapılmak.
a. + i ħars (5b/7)	a.-a (33b/3), (34b/16), (36a/18), (37b/15), (57b/18), (60a/14), (69a/16)
a. + i ma'rūfe (40b/15)	a.-mada (59a/3)
[= 8]	a.-mağ (41a/9), (45a/5), (45a/6), (50b/19), (58b/21), (58b/5), (59a/3)
ālet-i dāmġa : < Ar. Yarma aleti. krş. yarma.	a.-ması (53a/2)
a. (5b/10)	a.-sa (71a/10)
[= 1]	a.-up (10a/15), (10b/13), (21b/14), (21b/15), (21b/19), (37a/2), (37a/6), (38a/21), (39b/23), (40b/10), (42a/10), (43a/9), (43b/18), (44a/2), (45a/15), (47b/15), (48a/13), (52a/15), (52a/17), (52a/2), (52a/4), (52b/7), (57a/13), (58b/23), (59a/2), (60a/9), (69b/18), (69b/5)
ālet-i ħars : < Ar. Tarla sürme aleti.	a.-ur (35b/2), (41a/9), (42b/21), (45a/16), (50b/20), (57a/8), (58a/3)
a. (5b/7)	[= 54]
[= 1]	alış- : Uyar duruma gelmek, uygun gelmek, intibak etmek.
ālet-i ma'rūfe : < Ar. Bilinen, anılan alet.	a.-maz (74b/21)
a. (40b/15)	[= 1]
[= 1]	'alī : < Ar. Yüksek.
'aleyhi : < Ar. Onun üzerine.	'a. (73b/12), (73b/13)
'a. (56b/4)	[= 2]
[= 1]	Allāh : < Ar. Allah, tanrı.
'aleyhi's-şalavat : < Ar. Salavat onun üzerine olsun.	a. (37a/6), (64b/13), (65a/14)
'a. (31b/11)	[= 3]
[= 1]	alt : Alt, aşağı.
'aleyhi's-selām : < Ar. Selam onun üzerine olsun.	a. + ı (49b/7), (64a/2)
'a. (19b/3), (20a/3), (27a/16), (77a/4), (77b/18)	a. + ın (43b/6)
'a. + dan (56b/3), (56b/7), (57b/7)	
'a. + dur (31b/14)	
[= 9]	

a. + ina (37a/3), (43a/23), (43b/1), (43b/3),
(45b/7), (54b/21), (57b/6), (63b/20), (64a/2), (64a/3)

[= 2]

a. + ında (29b/12), (40b/11), (42b/6),
(44b/14), (64a/5), (64a/7), (67a/13)

a'māl : < Ar. Ameller, işler.

a. + inde (75a/19)

a. + ındadır (63b/21)

[= 1]

a. + ındağı (63b/20)

'amel : < Ar. İş, işlem, amel.

[= 22]

altı : Altı.

a. (11b/18), (14a/5), (22b/22), (34b/16),
(37b/14), (42a/2), (42a/3), (43a/1), (43a/2), (43a/21),
(43a/4), (51a/23), (5a/18), (62a/14), (62a/17)

'a. (10a/11), (10a/12), (10b/18), (10b/7),
(11a/3), (11a/3), (11a/4), (13b/2), (14a/22), (17b/12),
(18b/3), (18b/3), (20b/10), (21b/17), (24a/18),
(24a/19), (24a/22), (24a/6), (26a/23), (26a/4),
(26a/5), (26a/8), (27a/11), (28a/4), (28b/10),
(30a/23), (31b/15), (36a/13), (36a/7), (40b/16),
(41a/23), (43b/4), (45b/2), (46a/9), (4a/11), (4a/15),
(59a/3), (60a/13), (61b/2), (62a/9), (65a/13),
(65b/20), (6b/16), (6b/6), (70a/6), (72b/13), (72b/13),
(75a/16), (75b/1), (75b/17), (77a/21), (79a/8),
(7a/12), (7a/18), (7a/19), (7a/7), (7b/19), (8a/19)

[= 15]

altmış : Altmış.

a. (51a/19)

'a. + de (15a/21), (18a/10), (30b/15),
(41a/13), (57b/16), (8a/1)

[= 1]

altun : Altın.

'a. + den (5b/20), (66a/10)

a. (68b/4)

'a. + dür (18a/16), (7b/7)

[= 1]

'a. + e (21a/1), (40b/17), (40b/18)

'ām : < Ar. Yıl, sene.

'a. + edüp (6b/6)

'a. + ı (17a/8), (22a/20), (5a/14)

'a. + ı bāridde (17a/8)

'a. + ı kâbilde (22a/20), (5a/14)

[= 6]

'a. + i (14b/20), (14b/21), (15a/21),
(17b/16), (18a/1), (18a/10), (18a/3), (18b/3),
(19b/14), (19b/20), (1b/1), (1b/1), (1b/11), (1b/12),
(24b/19), (26a/7), (29b/8), (2a/1), (2a/2), (2a/3),
(30a/21), (30b/17), (37a/17), (37a/18), (3a/4),
(40a/2), (43b/5), (49a/19), (4a/2), (4a/3), (4a/4),
(53a/10), (65a/20), (65a/20), (67b/18), (6b/14),
(6b/3), (75b/2), (77b/10), (7a/19), (7b/1), (7b/15),
(7b/20), (7b/4), (7b/6)

'ām-ı bārid : < Ar. Soğuk yıl.

'a. + de (17a/8)

'a. + i arz (18b/3)

[= 1]

'a. + i arzda (7b/1)

'ām-ı kâbil : < Ar. Gelecek yıl .

'a. + i ceyyid (75b/2)

'a. + de (22a/20), (5a/14)

'a. + i ceyyidden (18a/10)

‘a. + i ezbdāda (53a/10)	[= 2]
‘a. + i māşda (30a/21)	‘amel-i ceyyid : < Ar. İyî iş.
‘a. + i mezkūr (18a/1), (18a/3), (19b/20), (1b/1), (24b/19), (26a/7), (4a/3), (6b/3), (7a/19)	‘a. (75b/2)
‘a. + i mezkūrdan (7b/4)	‘a. + den (18a/10)
‘a. + inde (27a/16)	[= 2]
‘a. + i kālīb (1b/1), (37a/17), (37a/18), (4a/2)	‘amel-i ezbdāl : < Ar. Gūbreler işlemlî.
‘a. + i kālībde (7b/15), (7b/20)	‘a. + da (53a/10)
‘a. + i kālībe (4a/4)	[= 1]
‘a. + i kālībūñ (65a/20)	‘amel-i māş : < Ar.-Far. Fasūlye işlemlî.
‘a. + i şālīh (67b/18)	‘a. + da (30a/21)
‘a. + i yesīr (7b/6)	[= 1]
‘a. + ler (41a/2)	‘amel-i mezkūr : < Ar. zikredilen amel.
‘a. + lerde (58b/6)	‘a. (18a/1), (18a/3), (19b/20), (1b/1), (24b/19), (26a/7), (4a/3), (6b/3), (7a/19)
‘a. + lere (62b/15)	‘a. + dan (7b/4)
‘a. + lerūñ (59a/8)	[= 10]
‘a. + oluna (10b/7), (11a/4), (26a/4), (75a/16), (75b/17), (7a/7)	‘amel-i kālīb : < Ar. Toprağı alt üst etme işi.
‘a. + olundıyısı (41a/23)	‘a. (1b/1), (37a/17), (37a/18), (4a/2)
‘a. + olunsa (11a/3), (70a/6), (7b/19)	‘a. + de (7b/15), (7b/20)
‘a. + olunup (21b/17)	‘a. + e (4a/4)
‘a. + üñ (23b/1), (75a/6), (7a/23), (7b/20)	‘a. + üñ (65a/20)
[= 163]	[= 8]
‘amel-i arz : < Ar. Toprağın üzerinde yapılan işlem.	‘amel-i şālīh : < Ar. Doğru iş.
‘a. (18b/3)	‘a. (67b/18)
‘a. + da (7b/1)	[= 1]
	‘amel-i yesīr : < Ar. Kolay iş.

‘a. (7b/6)	(67b/2), (67b/2), (68a/10), (68a/3), (68a/5), (68a/5), (68b/10), (68b/11), (68b/12), (68b/21), (69a/1), (69a/10), (69a/16), (69a/16), (69a/6), (69a/9), (69b/1), (69b/10), (69b/16), (69b/2), (69b/4), (69b/5), (6a/22), (70a/17), (70a/20), (70b/11), (70b/13), (70b/15), (70b/18), (70b/6), (70b/8), (71a/16), (72a/1), (72a/13), (72a/19), (72a/4), (72a/9), (72b/1), (72b/20), (72b/4), (72b/7), (73a/11), (73a/13), (73b/3), (74a/19), (74a/20), (74b/14), (75a/10), (75a/17), (75b/14), (75b/14), (76a/11), (76a/20), (76a/7), (76b/7), (77b/21), (78a/5), (78b/16), (79b/8), (7b/13), (7b/22), (7b/6), (7b/8), (8b/19), (8b/2), (8b/2), (8b/20), (9a/17), (9a/22), (9a/9), (9b/17)
[= 1]	
‘amīk : < Ar. Derin.	
‘a. (17b/21), (18a/5), (75a/12), (7a/8)	
‘a. + olup (17b/21), (18a/5)	
[= 6]	
‘amīka : < Ar. bkz. arž-ı ‘amīka.	
‘a. (11a/22), (20a/21), (24b/5)	[= 197]
‘a. + da (18b/12), (26b/19)	
‘a. + ı (14b/6)	‘āmme : < Ar. Umuma mahsus olan.
‘a. + i (18b/20)	‘a. + nün (18a/14)
[= 7]	[= 1]
ammā : < Ar. Ama.	ancağ : Ancak, yalnızca.
a. (10a/11), (10a/14), (10a/17), (10a/7), (10b/13), (10b/18), (10b/7), (11a/7), (11b/10), (11b/13), (12a/21), (12a/6), (13a/1), (13b/1), (15a/12), (15a/23), (16a/2), (16b/8), (17a/7), (17b/3), (18a/23), (18a/4), (18b/11), (19a/11), (19a/9), (1b/7), (20a/19), (20a/20), (20b/17), (21a/16), (21b/8), (22a/22), (22a/4), (24a/15), (24a/21), (26b/3), (28a/3), (28b/22), (29b/8), (30a/17), (30a/18), (30a/22), (30b/17), (31b/15), (32b/20), (32b/23), (33b/19), (34b/1), (35b/7), (36a/3), (36b/21), (37b/15), (37b/8), (38a/16), (38b/18), (39a/1), (39a/17), (39a/22), (39b/16), (39b/2), (3a/17), (40a/15), (40a/7), (40b/11), (40b/15), (40b/3), (42a/21), (47a/1), (49a/3), (4b/1), (4b/14), (4b/21), (50a/3), (50b/11), (52b/12), (53a/8), (53b/3), (53b/6), (53b/6), (54a/2), (54a/23), (55a/2), (55a/23), (55b/19), (55b/23), (56a/11), (56a/17), (56b/22), (57b/20), (59b/18), (59b/5), (5a/15), (5a/7), (61a/15), (61a/5), (61a/7), (62a/13), (62b/20), (63a/13), (63a/21), (63a/4), (63a/5), (63a/9), (63b/11), (63b/8), (64a/19), (64a/20), (64b/17), (64b/21), (65a/4), (65a/5), (65a/9), (65b/12), (65b/14), (66a/10), (66a/12), (66a/14), (66a/17), (66a/19), (66a/9), (66b/2), (66b/4), (67a/19), (67a/2), (67a/21), (67a/7), (34a/7), (38a/10), (38a/19), (43a/9), (45a/13), (50a/9)	[= 6]
	a‘nī : < Ar. Yani. krş. ya‘nī.
	a. (7b/12), (8b/3)
	[= 2]
	anīsūn : < Far. < Gr. Anason (<i>Pimpinella anisum</i>).
	a. (49b/16), (50b/17)
	[= 2]
	ara : Ara, mesafe.
	a. (71b/18)
	a. + larında (46a/14)
	a. + sına (47b/15)
	a. + sında (33b/12)

	[= 4]	a. + den (3a/7)
aʿrāb	: < Ar. Araplar. a. (35a/10)	a. + i (13b/11), (14a/12), (14b/14), (15a/18), (15a/18), (20b/5), (65a/18), (6b/11), (6b/12), (71b/9), (78b/9)
	[= 1]	a. + i bāride (15a/18)
ʿarab	: < Ar. Arap. ʿa. (33a/15), (56b/16), (62a/12), (65b/7) ʿa. + da (65b/2)	a. + i dūndan (6b/12) a. + i hārre (15a/18) a. + i ḥamrāvāt (14b/14)
	[= 5]	a. + i māliḥe (20b/5)
ʿarāka	: < Ar. Nem, ıslak. ʿa. (20a/23), (20b/4), (20b/6) ʿa. + ya (20b/17)	a. + i māliḥede (78b/9) a. + i mutavassıṭaya (71b/9) a. + i müsteviyyeye (14a/12)
	[= 4]	a. + i raṭbe (13b/11)
ʿarākıyye	: < ? Siyah renkli bir tür börülce. ʿa. + dür (28a/6)	a. + i tayyibeden (65a/18), (6b/11) a. + nūj (20b/19)
	[= 1]	a. + ye (14a/2), (5b/21)
aʿrāz	: < Ar. Genişlik. a. + ı (49b/5) a. + ı müfsideden (49b/5)	a. + yi (62b/2)
	[= 2]	[= 35]
aʿrāz-ı müfside	: < Ar. Bozan, bozucu genişlik. a. + den (49b/5)	arāzī-i bāride : < Ar. Soğuk topraklar. a. (15a/18)
	[= 1]	[= 1]
	[= 1]	arāzī-i dūn : < Ar. Aşağı yerler. a. + dan (6b/12)
arāzī	: < Ar. Topraklar, yerler. a. (14b/17), (15b/12), (65a/19), (77a/17) a. + de (14b/23), (20b/21), (4b/15), (66b/15)	[= 1] arāzī-i hārre : < Ar. Sıcak topraklar. a. (15a/18)
		[= 1]

arāzī-i ḥamrāvāt : <Ar. Kırmızı topraklar, terra-rossa toprağı. krş. arz-ı ḥamrā, arzīn-i ḥamrā.

a. (14b/14)

[= 1]

arāzī-i māliḥe : <Ar. Tuzlu topraklar, halomorfik toprak.

a. (20b/5)

a. + de (78b/9)

[= 2]

arāzī-i mutavassıta : <Ar. Kuru ve ince topraklar. krş. arz-ı mutavassıta.

a. + ya (71b/9)

[= 1]

arāzī-i müsteviye : <Ar. Düz ve ılımlı topraklar.

a. + ye (14a/12)

[= 1]

arāzī-i raḥbe : <Ar. Nemli topraklar.

a. (13b/11)

[= 1]

arāzī-i ṭayyibe : <Ar. İyi topraklar.

a. + den (65a/18), (6b/11)

[= 2]

arazīn : <Ar. Topraklar.

a. + de (6a/11)

[= 1]

ard : Art, arka.

a. + mca (36b/16), (37b/10), (38b/2), (42b/21), (43b/21), (45a/11), (45b/11), (57a/11), (60a/16), (61a/17), (62b/9), (78b/14)

[= 12]

a'rec (I): <Ar. Burçak (*Vicia ervilia*). krş. kersinne.

a. (29b/10), (29b/13)

[= 2]

a'rec (II): <Ar. Topal, aksak.

a. (29b/13)

[= 1]

arı : Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek (*Apis mellifica*).

a. (52a/20)

[= 1]

arıcık : Küçük arıklar.

a. + lar (49b/11)

[= 1]

arıç (ğ): Su akacak yarıç, ark.

a. (22b/2), (52a/5), (54a/1), (54a/16), (62a/17)

a. + ından (9b/3)

a. + da (38a/14)

a. + lar (46b/23), (49b/10), (54a/18), (54a/19), (55b/6), (60a/17), (62a/10)

a. + larda (49a/14)

a. + ları (60a/17)

a. + larınuğ (58a/1)

a. + laruğ (62a/11)

a. + uñ (54a/8), (62a/11)	a. + dan (46a/10)
[= 20]	a. + dur (39a/7)
arıklık (ğ): Zayıflık.	a. + nuñ (70b/13)
a. + ina (62a/15)	a. + ya (67a/2)
[= 1]	[= 18]
‘arız : < Ar. Gelen, tesadüfi olay.	‘arr : < Ar. Kabuk.
‘a. (15b/15), (22a/3), (22a/3), (22b/17), (29a/7), (2b/8), (47b/13), (48b/1), (51b/16)	‘a. + ı (17a/6)
‘a. + olan (22a/3), (48b/1)	[= 1]
‘a. + olmaz (22a/3), (47b/13)	arşun : Yaklaşık olarak 68 cm ye eşit olan uzunluk ölçüsü.
‘a. + olup (15b/15), (29a/7), (2b/8), (51b/16)	a. (39a/19), (41b/22), (43a/1), (43a/2), (43a/4), (53a/13), (53a/19), (60a/21), (62a/20)
‘a. + olur (22b/17)	a. + dan (39a/20), (41b/22), (60a/22)
[= 18]	[= 12]
‘arıza : < Ar. Bozukluk.	artucağ : Fazlaca.
‘a. (29a/7)	a. (32b/10), (39a/20), (62a/17)
[= 1]	[= 3]
‘arīza : < Ar. Genişlik, en.	artuğ : Fazla.
‘a. + dur (28a/9)	a. (38a/12), (39a/6), (48a/5), (57a/19), (58b/5)
[= 1]	[= 5]
‘arīzī : < Ar. Genişlikle, enle ilgili.	arż : < Ar. Toprak.
‘a. + dür (30b/18)	a. (12b/18), (12b/6), (13a/18), (13a/18), (13a/22), (13b/1), (13b/2), (14a/8), (14b/14), (16b/11), (16b/20), (16b/23), (16b/5), (17b/10), (17b/18), (17b/5), (17b/9), (18a/10), (18b/15), (18b/18), (18b/3), (18b/3), (18b/3), (19a/23), (19a/3), (1b/19), (20a/23), (22a/23), (22b/2), (26a/10), (26a/9), (26b/20), (26b/21), (27a/3), (27a/9), (28a/20), (28b/19), (28b/22), (30a/8), (30b/20), (31b/16), (32a/1), (32a/21), (37a/22), (4a/10), (4a/11), (4a/15), (4a/17), (4a/18), (4a/21), (4a/5),
[= 1]	
arpa : Arpa (<i>Hordeum vulgare</i>). krş. durre, sült, şar.‘r.	
a. (15a/12), (15a/14), (33a/18), (33b/15), (33b/7), (34a/6), (34a/7), (39a/2), (45a/22), (57b/22), (63a/6), (66b/21), (67b/19), (77a/21)	

(4a/8), (4b/10), (4b/11), (4b/11), (4b/12), (4b/16),
(5a/1), (5a/12), (5a/20), (5a/5), (5b/12), (5b/13),
(5b/15), (5b/18), (5b/23), (62b/6), (63a/7), (63b/1),
(63b/3), (63b/9), (64a/19), (64b/12), (64b/17),
(64b/3), (64b/8), (65a/16), (65b/20), (66b/8),
(67a/10), (67a/4), (67b/3), (68a/10), (6a/1), (6a/17),
(6a/6), (6a/7), (6a/9), (6b/10), (6b/15), (6b/15),
(6b/19), (71b/14), (71b/4), (73b/2), (74a/11),
(75a/11), (75a/14), (75a/17), (75a/2), (75b/1),
(75b/1), (75b/16), (76a/5), (76a/7), (76b/20),
(76b/21), (77b/12), (77b/9), (78b/3), (7a/15), (7a/18),
(7a/7), (7b/11), (7b/22), (8a/19), (8b/14), (8b/20),
(9a/19), (9a/21), (9a/23), (9a/4)

a. + a (12b/13), (12b/3), (13b/13), (13b/14),
(16b/15), (16b/6), (17b/4), (20a/13), (20a/13),
(21a/15), (22b/10), (25a/17), (29b/20), (4a/12),
(4a/14), (4a/23), (4b/14), (4b/19), (5a/1), (5b/3),
(62b/20), (62b/5), (63b/6), (67a/1), (69b/20), (6a/18),
(71b/2), (72a/9), (74a/16), (77a/19), (78a/19),
(78b/21), (7a/21), (7b/4), (8a/17), (8a/21), (8b/5),
(8b/9)

a. + da (12b/3), (13a/4), (13a/7), (13a/8),
(14b/13), (16a/22), (17a/1), (17a/9), (17b/12),
(17b/6), (18a/16), (18a/17), (19a/22), (19b/12),
(20a/21), (20a/22), (20b/20), (20b/23), (20b/5),
(23a/14), (23a/20), (26a/4), (26b/9), (32a/20),
(32b/13), (34b/3), (35a/17), (39a/14), (4a/15), (4b/5),
(59b/17), (5a/3), (5b/11), (5b/14), (5b/19), (5b/4),
(5b/5), (64a/16), (65a/15), (66a/3), (6a/2), (6a/6),
(6b/17), (6b/2), (6b/9), (74a/18), (75a/21), (78b/18),
(7a/18), (7a/6), (7b/1), (7b/18), (8a/16), (8a/5),
(8b/22), (9a/1), (9a/7)

a. + dadur (5a/20)

a. + daki (5b/17)

a. + dan (10b/21), (12a/21), (12b/11),
(16a/20), (1b/5), (1b/9), (21a/16), (22b/6), (23b/6),
(28b/20), (30b/4), (3a/12), (4a/4), (5a/11), (5b/2),
(66b/20), (67a/12), (6b/2), (71a/19), (71b/15),
(71b/15), (71b/3), (73b/11), (8a/12), (8a/16), (8a/20),
(8a/6), (8b/14), (8b/16), (8b/23)

a. + dur (18b/12), (18b/14)

a. + i (10a/18), (10a/19), (10a/20), (10b/4),
(11a/22), (11a/23), (11b/1), (12b/1), (12b/1),
(12b/10), (12b/10), (12b/12), (12b/13), (12b/13),
(12b/14), (12b/16), (12b/17), (13a/12), (13a/12),
(13a/14), (13a/16), (13a/19), (13a/21), (13a/3),
(13a/6), (13b/10), (13b/10), (13b/14), (13b/15),
(13b/18), (13b/19), (13b/20), (13b/20), (13b/3),
(13b/3), (13b/5), (14a/10), (14a/10), (14a/13),
(14a/14), (14a/15), (14a/9), (14b/10), (14b/12),
(14b/12), (14b/13), (14b/15), (14b/17), (14b/18),
(14b/19), (14b/2), (14b/2), (14b/5), (14b/6), (14b/7),
(14b/7), (14b/8), (15a/19), (15a/20), (15a/21),
(16a/10), (16a/21), (16b/2), (17a/10), (17a/11),
(17a/18), (17a/3), (17a/7), (17b/21), (17b/9),
(18a/11), (18a/23), (18b/12), (18b/13), (18b/14),
(18b/17), (18b/20), (18b/22), (19a/1), (19a/23),
(19b/11), (19b/12), (19b/15), (19b/17), (19b/18),
(1b/15), (1b/3), (20b/1), (20b/10), (20b/15), (20b/16),
(20b/18), (20b/18), (20b/3), (22a/20), (22b/1),
(22b/10), (22b/13), (22b/2), (22b/2), (22b/2),
(22b/20), (22b/4), (22b/5), (22b/7), (22b/7), (22b/8),
(22b/9), (23a/15), (23a/18), (23a/18), (23a/19),
(23a/4), (23a/6), (23a/6), (23a/7), (23b/17), (23b/5),
(24b/11), (24b/2), (24b/3), (24b/4), (24b/5), (24b/6),
(26b/18), (26b/19), (27a/8), (28a/15), (28a/16),
(28b/19), (28b/20), (29b/18), (29b/19), (29b/20),
(29b/21), (30a/19), (30b/19), (30b/6), (30b/7),
(31a/12), (31a/13), (31a/18), (31b/16), (31b/17),
(32a/19), (32a/21), (33b/16), (3a/1), (3a/13), (3a/3),
(4a/10), (4a/21), (4b/1), (4b/10), (4b/14), (4b/17),
(4b/17), (4b/17), (4b/17), (4b/19), (4b/20), (4b/21),
(4b/22), (4b/3), (4b/3), (4b/3), (4b/4), (4b/4), (4b/6),
(4b/9), (5a/13), (5a/14), (5a/15), (5a/15), (5a/16),
(5a/18), (5a/2), (5a/22), (5a/4), (5a/6), (5a/8), (5b/6),
(62b/17), (63a/1), (63a/13), (63a/2), (63a/3), (63b/3),
(65b/4), (65b/6), (66a/15), (66a/21), (66b/1),
(66b/18), (67a/1), (67a/18), (67a/20), (67a/5),
(67a/7), (67a/9), (67b/12), (67b/18), (67b/6), (67b/8),
(69a/17), (69b/20), (6a/13), (6a/14), (6a/15), (6a/19),
(6a/20), (6a/22), (6a/4), (6b/20), (6b/21), (6b/21),
(6b/7), (70b/5), (70b/7), (71a/21), (71b/10), (71b/14),
(71b/5), (71b/7), (71b/9), (72a/10), (72a/13),
(72a/13), (72a/15), (72a/20), (72a/20), (72a/5),
(72a/9), (72b/10), (72b/9), (74a/14), (74a/16),
(74a/17), (74a/19), (74a/4), (74b/11), (74b/5),
(75a/7), (75b/14), (76a/4), (76a/9), (77b/16), (77b/2),
(77b/6), (77b/8), (78a/13), (78a/15), (78b/1),
(78b/10), (78b/10), (78b/11), (78b/11), (78b/12),

(78b/13), (78b/14), (78b/15), (78b/16), (78b/4),
(78b/7), (79a/8), (7a/16), (7a/19), (7a/21), (7a/23),
(7a/9), (7b/11), (7b/13), (7b/18), (8a/14), (8a/15),
(8a/18), (8a/23), (8a/9), (8b/13), (8b/16), (8b/2),
(8b/23), (8b/3), (8b/3), (8b/4), (9a/2), (9a/5), (9a/8)

a. + ı bābilde (78b/1)

a. + ı bāride (15a/19), (5a/16), (72b/9)

a. + ı bāride (23a/15), (74a/17)

a. + ı bāride-i yābise (6a/13)

a. + ı bevr (23a/18), (7b/11)

a. + ı bevrde (66a/15)

a. + ı beyzā-yı müdmine-i raṭbede (14b/7)

a. + ı beyzā-yı yābisede (4b/4)

a. + ı bilād-ı mışriyyede (22b/13)

a. + ı bürḥām (6b/14)

a. + ı burḥām-ı kādīmü'l-bevāre (6b/14)

a. + ı cāffe (10b/4)

a. + ı cāffede (14b/2)

a. + ı cebelde (63a/13)

a. + ı cebeliyye (4b/17)

a. + ı cebeliyyede (4b/14)

a. + ı cezbe (24b/2)

a. + ı ceyyide (67a/20)

a. + ı cezāyirden (13b/10)

a. + ı dağaldan (5b/6)

a. + ı demine (13b/20)

a. + ı desme (11a/23), (22b/2), (24b/5),
(31a/12), (4b/17), (4b/3), (63a/2), (76a/9)

a. + ı desmede (18b/22), (20b/18), (70b/7)

a. + ı desmeden (27a/8)

a. + ı desmeye (78b/16)

a. + ı desmeyi (20b/18)

a. + ı dünyāda (67b/18)

a. + ı evlāya (71b/9)

a. + ı ġalīzeden (31b/17)

a. + ı ġarka (78b/10)

a. + ı ġayr-ı mā-yübzer fīhānuḡ (23b/5)

a. + ı hezīle (22b/2), (22b/2)

a. + ı hezīlede (22b/7), (22b/7), (22b/8)

a. + ı i'tidāl (5a/22)

a. + ı haceriyye (18b/17)

a. + ı ḡamrā (4b/4)

a. + ı ḡamrā-yı remliyye (63a/3)

a. + ı ḡarṣā (28a/15), (29b/20), (30b/19)

a. + ı ḡarṣāda (14b/18)

a. + ı ḡirāsetde (14a/15)

a. + ı ḡubūbuḡ (78a/13)

a. + ı ḡumā'iyye (13b/18)

a. + ı ḡuṭām (7b/13)

a. + ı ḡuṭāmda (23a/19)

a. + ı keṣīrenūḡ (6a/22)

a. + ı keṣīretü'n-nedve-i memlūḡayı
(13a/18)

a. + ı māliḡe (4b/6), (65b/4), (6b/20)

- a. + ı mālîhede (20b/15), (26b/18), (31a/18), (65b/6)
- a. + ı mālîheye (78b/14)
- a. + ı maḥsūme (24b/4)
- a. + ı maḳlūbe (75a/7)
- a. + ı ma‘mūreye (77b/6)
- a. + ı ma‘mūruḡ (75b/14)
- a. + ı mezkūrda (8a/18)
- a. + ı mezkūre (8b/16)
- a. + ı mezkūrede (6b/21), (7a/23)
- a. + ı mezkūreye (14a/14), (5a/2)
- a. + ı memlūḡada (4b/9)
- a. + ı merāḡe (77b/8)
- a. + ı merāḡe-i ma‘mūrede (19b/15), (19b/17), (19b/18)
- a. + ı merāḡeeye (77b/2)
- a. + ı merḡūme (22b/9), (24b/6)
- a. + ı merḡūmede (14a/10), (23a/6), (8b/4)
- a. + ı merḡūmenüḡ (6b/7)
- a. + ı mezbūra (13b/14)
- a. + ı mezbūre (10a/19), (23a/7), (5a/4)
- a. + ı mezbūrede (5a/14)
- a. + ı mezbūrenüḡ (17b/9), (19b/12), (4a/10)
- a. + ı mezbūreeye (4b/20)
- a. + ı meZRū‘a (22b/20)
- a. + ı muḡrezede (14b/7)
- a. + ı muḡreze-i raḡbede (14b/12)
- a. + ı mutavassıḡa (74a/16), (74b/11)
- a. + ı mutavassıḡada (12b/12), (13b/19), (71b/7)
- a. + ı mutavassıḡatü‘l-ḡâlde (12b/9), (21a/8)
- a. + ı mutavassıḡaya (12b/10)
- a. + ı mutavassıḡu‘r-revāda (17a/22)
- a. + ı mu‘aḡḡalada (72a/10)
- a. + ı mu‘tedile (74b/5), (7a/16)
- a. + ı mu‘tediletü‘s-serāda (31a/3)
- a. + ı müdemmine (30a/19), (31b/16)
- a. + ı müdmînedede (14b/12)
- a. + ı müfritü‘l-fesād (20b/21)
- a. + ı mükellis (63b/3)
- a. + ı müteberride (17a/10)
- a. + ı müteḡāminede (29b/21)
- a. + ı müteḡāmine-i laḡîfedede (74a/14)
- a. + ı müteḡāmine-i ḡayyibede (17a/3)
- a. + ı müteḡaḡşıḡa (5a/8)
- a. + ı ma (8b/10)
- a. + ı ma (14a/17)
- a. + ı nedîyye (28b/19), (28b/20), (29b/19), (4b/17), (77b/16)
- a. + ı nedîyyede (14b/2)
- a. + ı nedîyye-i raḡbede (12b/14), (12b/16)
- a. + ı nedîyyetü‘r-raḡbe (71b/11)
- a. + ı nezze (31a/13), (78b/10), (78b/15)

- a. + mı (12b/7), (20a/15)
- a. + muḡ (12b/19)
- a. + ı kalīleyi (6a/20)
- a. + ı kavıyye-i raṭbede (14b/5)
- a. + ı ka'riyye (5a/15)
- a. + ı kınnabı (14a/10)
- a. + ı kuṭānī (67a/5)
- a. + ı rāviye-i mu'tedile (17a/18), (1b/15)
- a. + ı raḳīka (3a/3), (78b/11)
- a. + ı raḳīkادا (13a/3), (13b/3), (13b/5), (14b/10), (8b/3)
- a. + ı raḳīkadadur (14b/17)
- a. + ı raḳīka-ı sevdā (4b/21)
- a. + ı raḳīka-ı za'ifede (9a/2)
- a. + ı raḳīka-ı za'ifeye (67b/6)
- a. + ı raḳīka-i ḡamrā (4b/22)
- a. + ı raḳīkaya (72a/5)
- a. + ı raḳīkayı (3a/1), (4b/1), (62b/17)
- a. + ı raṭbe (3a/13), (72b/10)
- a. + ı raṭbede (23a/18), (72a/20)
- a. + ı raṭbe-i kā'ıyye (15a/20)
- a. + ı raṭbe-i kā'ıyyeden (15a/21)
- a. + ı raḡve (78b/12), (78b/4), (78b/7)
- a. + ı redıyye (9a/5), (67b/12)
- a. + ı redıyye-i kalīletü'r-rey'ı (9a/5)
- a. + ı redıyyenüḡ (9a/5)
- a. + ı redıyyeyi (9a/8)
- a. + ı redıyyü'l-kalīle (67b/8)
- a. + ı remliyye (13b/3), (72a/20), (72a/9)
- a. + ı remliyyede (72a/13)
- a. + ı remliyye-i müteḡaffifede (13a/12)
- a. + ı remliyye-i kā'ıyyede (13a/19)
- a. + ı remliyye-i raḳīka-i za'ifede (13a/21)
- a. + ı remliyyeye (13a/6)
- a. + ı revā-yı mümesseke (13a/14)
- a. + ı rıḡve (20b/1)
- a. + ı rıḡvenüḡ (20b/3)
- a. + ı sālifeden (18b/14)
- a. + ı sehlede (12b/1), (22a/20)
- a. + ı selīmede (11b/1), (19a/1)
- a. + ı semenıyyede (14b/13)
- a. + ı semīne (20b/10), (28a/16), (79a/8)
- a. + ı sevdā²-ı beriye-i raṭbede (14b/8)
- a. + ı sevdā-yı raṭbeye (29b/18)
- a. + ı simsime (13b/15)
- a. + ı şahīḡa (17b/21)
- a. + ı şulbe (30b/6), (4b/3), (76a/4)
- a. + ı şulbede (18b/13)
- a. + ı şulbedür (63a/1)
- a. + ı şulbe-i müktenize (30b/7)
- a. + ı şahīne (4b/3)
- a. + ı şahīnede (8b/3)

a. + ı şahniyye (12b/1), (14a/4)	a. + ı huṭūṭ-ı ʿizām (4b/19)
a. + ı şahniyyede (16a/10)	a. + ı yābise (70b/5)
a. + ı şahniyye-i dāyimetü'r-ruṭūbeyi (14a/4)	a. + ı yābise-i kaşife (32a/21)
a. + ı şerā-yı mu'tedilde (18a/11)	a. + ı zālīle-i raṭbiyyeye (5a/15)
a. + ı şa'īr (78b/13)	a. + ları (8b/17)
a. + ı taḥīne (67a/9)	a. + larında (8b/19)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	a. + ları (5b/20)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	a. + uḡ (14a/18), (14a/8), (14b/22), (15a/5), (16b/14), (19a/4), (19b/13), (19b/19), (19b/19), (1b/1), (1b/12), (21a/1), (22b/4), (23a/3), (25b/22), (32a/3), (4a/14), (4a/16), (4a/2), (4b/1), (5a/10), (5a/23), (62a/18), (62b/14), (62b/4), (63b/16), (64a/5), (64a/7), (65a/15), (65b/13), (66b/10), (66b/19), (66b/19), (67a/18), (67a/3), (67b/4), (6a/2), (6a/4), (6b/1), (6b/18), (6b/19), (74a/6), (75b/7), (77a/2), (77b/9), (7a/22), (8a/19), (8b/10), (8b/9)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	[= 852]
a. + ı taḥīnede (71a/21)	ʿarz : < Ar. En, genişlik.
a. + ı taḥīnede (71a/21)	ʿa. + da (25b/4), (28a/22)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	ʿa. + ı (25a/2)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	[= 3]
a. + ı taḥīnede (71a/21)	arz-ı ʿamīka : < Ar. Yağlılık ile mülayimlik arasında olan toprak.
a. + ı taḥīnede (71a/21)	a. (11a/22)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	a. + da (18b/12), (26b/19)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	[= 3]
a. + ı taḥīnede (71a/21)	arz-ı ʿamīka-ı semīne : < Ar. Koyu renkli yağlılık ile mülayimlik arasında olan toprak.
a. + ı taḥīnede (71a/21)	a. + dür (14b/6)
a. + ı taḥīnede (71a/21)	[= 1]

arż-ı ‘amīka-i münbite : <Ar. Verimli yağlılık ile mülayimlik arasında olan toprak.

a. (18b/20)

[= 1]

arż-ı bābil : <Ar. Babil toprağı.

a. + de (78b/1)

[= 1]

arż-ı bāride : <Ar. Soğuk toprak.

a. (15a/19), (5a/16), (72b/9)

a. + de (23a/15), (74a/17)

[= 5]

arż-ı bāride-i yābise : <Ar. Kuru soğuk toprak.

a. (6a/13)

[= 1]

arż-ı bevr: <Ar. Sürülmemiş toprak.

a. (23a/18), (7b/11)

a. + de (66a/15)

[= 3]

arż-ı beyzā-yı müdmīne-i raḥbe : <Ar. Nemli üzerinde hayvan ve insan dolaşmış olan beyaz renkli toprak.

a. + de (14b/7)

[= 1]

arż-ı beyzā-yı yābise : <Ar. Kuru beyaz renkli toprak.

a. + de (4b/4)

[= 1]

arż-ı bilād-ı muşriyye : <Ar. Mısır beldelerinin toprağı.

a. + de (22b/13)

[= 1]

arż-ı bürḥām-ı kadīmü'l-bevāre : <Ar. Bir çeşit toprak.

a. (6b/14)

arż-ı cāffe : <Ar. Kuru toprak.

a. (10b/4)

a. + de (14b/2)

[= 2]

arż-ı cēbel : <Ar. Dağ toprağı, kolüvyal toprak.

a. + de (63a/13)

[= 1]

arż-ı cēbeliyye : <Ar. Taşlaşmış toprak; taşın sertliğiyle toprak yumuşaklığı arasında olan toprak.

a. (4b/17)

a. + de (4b/14)

[= 2]

arż-ı ceyyide : <Ar. Taze toprak.

a. (67a/20)

[= 1]

arż-ı cezāyir : <Ar. Irmak yakınında bulunan ince kumlu toprak.

a. + den (13b/10)

[= 1]

arż-ı cezbe : <Ar. Çeken, hapseden toprak.

a. (24b/2)	arż-1 ğarqa : <Ar. Suya kanmış toprak.
[= 1]	a. (78b/10)
arż-1 dağal : <Ar.-Far. Çerçöp bulaşmış toprak. krş. iştibāk-ı nebt.	[= 1]
a. + dan (5b/6)	arż-1 ğayr-ı mā-yübzer fihā : <Ar. Ondan başkasına ekilmez toprak.
[= 1]	a. + nuğ (23b/5)
arż-1 demine : <Ar. Gübreli toprak.	[= 1]
a. (13b/20)	arż-1 ğaceriyye : <Ar. Ne çok sert ne çok yumuşak olan toprak.
[= 1]	a. (18b/17)
arż-1 desme : <Ar. Yağlı ve siyah toprak.	[= 1]
a. (11a/23), (22b/2), (24b/5), (31a/12), (4b/17), (4b/3), (63a/2), (76a/9)	arż-1 ğāmıza : <Ar. Asitli toprak.
a. + de (18b/22), (20b/18), (70b/7)	a. (78b/11)
a. + den (27a/8)	[= 1]
a. + ye (78b/16)	arż-1 ğamrā : <Ar. Çok kırmızı renkli, sıcak ve kuru tabiatlı toprak, terra-rossa. krş. arāżi-i ğamrāvāt, arżin-i ğamrā.
a. + yi (20b/18)	a. (4b/4)
[= 14]	[= 1]
arż-1 dünyā : <Ar. Yeryüzü, toprak.	arż-1 ğamrā-yı remliyye : <Ar. Kumlu kırmızı renkli toprak.
a. + da (67b/18)	a. (63a/3)
[= 1]	[= 1]
arż-1 evlā : <Ar. Tarıma elverişli toprak.	arż-1 ğarşā : <Ar. Sert ve sarı renkli toprak.
a. + ya (71b/9)	a. (28a/15), (29b/20), (30b/19)
[= 1]	a. + da (14b/18)
arż-1 ğalīze : <Ar. Ziraata elverişli olmayan, yapışkan ve tıkHz toprak.	[= 4]
a. + den (31b/17)	arż-1 hezīle : <Ar. Zayıf toprak.
[= 1]	

- a. (22b/2), (22b/2)
- a. + de (22b/7), (22b/7), (22b/8)
- [= 5]
- arż-ı hırāset** : < Ar. Ziraata elverişli toprak.
- a. + de (14a/15)
- [= 1]
- arż-ı hūbūb** : < Ar. Tohum toprağı.
- a. + uņ (78a/13)
- [= 1]
- arż-ı humā'iyye** : < Ar. Balçıklı toprak.
- a. (13b/18)
- [= 1]
- arż-ı huřām** : < Ar. Un ufak edilmiş, kırıntı toprağı.
- a. (7b/13)
- a. + da (23a/19)
- [= 2]
- arż-ı huřūř-ı 'ıřām** : < Ar. Büyük hatları olan toprak.
- a. (4b/19)
- [= 1]
- arż-ı i'tidāl** : < Ar. Ne sıcak ne soğuk, orta halli toprak.
- a. (5a/22)
- [= 1]
- arż-ı kalīle** : < Ar. Az toprak.
- a. + yi (6a/20)
- [= 1]
- arż-ı kavıyye-i rařbe** : < Ar. Nemli kuvvetli toprak.
- a. + de (14b/5)
- [= 1]
- arż-ı ka'riyye** : < Ar. Derin toprak.
- a. (5a/15)
- [= 1]
- arż-ı keřire** : < Ar. Çok toprak.
- a. + niņ (6a/22)
- [= 1]
- arż-ı keřireti'n-nedve-i memlūha** : < Ar. Tuzlu çok nemli toprak.
- a. + yı (13a/18)
- [= 1]
- arż-ı kınnab** : < Ar. Kendir toprağı.
- a. + ı (14a/10)
- [= 1]
- arż-ı kuřānī** : < Ar. Üzerine tahıl ekilen toprak.
- a. (67a/5)
- [= 1]
- arż-ı mařsūme** : < Ar. Bölümlenmiş, kısımlanmış toprak.
- a. (24b/4)
- [= 1]
- arż-ı mālihe** : < Ar. Tuzlu toprak. krş. arż-ı memlūha.
- a. (4b/6), (65b/4), (6b/20)

a. + de (20b/15), (26b/18), (31a/18),
(65b/6)

a. + ye (78b/14)

[= 8]

arż-ı maqlūbe : < Ar. Kalbolunmuş, altı üstüne
getirilmiş toprak.

a. (75a/7)

[= 1]

arż-ı ma'mūr : < Ar. Ziraata hazır hâle
getirilmiş toprak.

a. + uñ (75b/14)

[= 1]

arż-ı ma'müre : < Ar. bkz. arż-ı ma'mūr.

a. + ye (77b/6)

[= 1]

arż-ı memlūha : < Ar. Tuzlu toprak. krş. arż-ı
mālihe.

a. + da (4b/9)

[= 1]

arż-ı merāhe : < Ar. Ağıl toprağı.

a. (77b/8)

a. + ye (77b/2)

[= 2]

arż-ı merāhe-i ma'müre : < Ar. Ziraata hazır
hâle getirilmiş ağıl toprağı.

a. + de (19b/15), (19b/17), (19b/18)

[= 3]

arż-ı merķūme : < Ar. Adı geçmiş, zikredilen
toprak.

a. (22b/9), (24b/6)

a. + de (14a/10), (23a/6), (8b/4)

a. + nūñ (6b/7)

[= 6]

arż-ı mezbūr : < Ar. Adı geçmiş, zikredilen
toprak.

a. + a (13b/14)

[= 1]

arż-ı mezbüre : < Ar. bkz. arż-ı mezbūr.

a. (10a/19), (23a/7), (5a/4)

a. + de (5a/14)

a. + nūñ (17b/9), (19b/12), (4a/10)

a. + ye (4b/20)

[= 8]

arż-ı mezkūr : < Ar. Zikredilen, ismi geçmiş
olan toprak.

a. + da (8a/18)

[= 1]

arż-ı mezküre : < Ar. bkz. arż-ı mezkūr.

a. (8b/16)

a. + de (6b/21), (7a/23)

a. + ye (14a/14), (5a/2)

[= 5]

arż-ı mezkūra : < Ar. Ziraat olunmuş, ekilmiş
toprak.

a. (22b/20)

[= 1]

arż-ı mu'atıala : <Ar. Kullanılmaz toprak.

a. + de (14b/12)

a. + da (72a/10)

[= 1]

[= 1]

arż-ı mükellis : <Ar. Kireçli toprak.

a. (63b/3)

arż-ı muhreze : <Ar. Korunaklı toprak.

a. + de (14b/7)

[= 1]

[= 1]

arż-ı müteberride : <Ar. Soğuyan toprak.

a. (17a/10)

arż-ı muhreze-i raḫbe : <Ar. Nemli tutulan toprak.

[= 1]

a. + de (14b/12)

[= 1]

arż-ı müteḫaṣṣa : <Ar. En iyi toprak.

a. (5a/8)

arż-ı mutavassıt : <Ar. Kuru ve ince toprak. krş. arāzī-i mutavassıta

[= 1]

a. + a (74a/16)

arż-ı müteḫamine : <Ar. Alçak, basık toprak.

[= 1]

a. + de (29b/21)

arż-ı mutavassıta : <Ar. bkz. arż-ı mutavassıt.

[= 1]

a. (74b/11)

arż-ı müteḫamine-i laḫıfe : <Ar. Yumuşak basık toprak.

a. + da (12b/12), (13b/19), (71b/7)

a. + de (74a/14)

a. + ya (12b/10)

[= 1]

[= 5]

arż-ı müteḫamine-i ḫayyibe : <Ar. İyi alçak toprak.

arż-ı mu'tedile : <Ar. Ne çok iyi ne çok kötü olan toprak.

a. + de (17a/3)

a. (74b/5), (7a/16)

[= 1]

[= 2]

arż-ı nediyye : <Ar. Nemli toprak.

arż-ı müdemmine : <Ar. Kirlenmiş toprak.

a. (28b/19), (28b/20), (29b/19), (4b/17), (77b/16)

a. (30a/19), (31b/16)

a. + de (14b/2)

[= 2]

[= 6]

arż-ı müdmine : <Ar. Üzerinde insan ve hayvan dolaşan toprak.

arż-ı nedıyye-i raḥbe : <Ar. Rutubetli nemli toprak.

a. + de (12b/14), (12b/16)

[= 2]

arż-ı nezze : <Ar. Su sızan, zayıf toprak.

a. (31a/13), (78b/10), (78b/15)

[= 3]

arż-ı rakıka : <Ar. İnce toprak.

a. (3a/3), (78b/11)

a. + da (13a/3), (13b/3), (13b/5), (14b/10), (8b/3)

a. + dadur (14b/17)

a. + ya (72a/5)

a. + yı (3a/1), (4b/1), (62b/17)

[= 12]

arż-ı rakıka-sevdā : <Ar. Kara ince toprak.

a. (4b/21)

[= 1]

arż-ı rakıka-ı za'ife : <Ar. Zayıf ince toprak.

a. + de (9a/2)

a. + ye (67b/6)

[= 2]

arż-ı rakıka-i ḥamrā : <Ar. Kırmızı renkli ince toprak.

a. (4b/22)

[= 1]

arż-ı raḥbe : <Ar. Üzerinden su çekilmiş toprak, nemli toprak.

a. (3a/13), (72b/10)

a. + de (23a/18), (72a/20)

[= 4]

arż-ı raḥbe-i kāfiyye : <Ar. Nemli çöl toprağı.

a. (15a/20)

a. + den (15a/21)

[= 2]

arż-ı raḥve : <Ar. Çok yumuşak, gevşek toprak.

a. (78b/12), (78b/4), (78b/7)

[= 3]

arż-ı rāviye-i mu'tedile : <Ar. Ne olması gerektiğinden çok ağır, ne de olması gerektiğinden az kuru olan toprak.

a. (17a/18), (1b/15)

[= 2]

arż-ı rediyye : <Ar. Ekine elverişli olmayan kötü toprak.

a. + nūj (9a/5)

a. + yi (9a/8), (67b/12)

[= 3]

arż-ı rediyyü'l-ḳalīle : <Ar. Çok kötü toprak.

a. (67b/8)

[= 1]

arż-ı remliyye : <Ar. Kumlu toprak.

a. (13b/3), (72a/20), (72a/9)

a. + de (72a/13)

a. + ye (13a/6)	[= 1]		
[= 5]		arż-ı sehle : <Ar. Mülayim toprak, yumuşak toprak, ova toprağı.	
arż-ı remliyye-i müteħaffife : <Ar. Hafif kumlu toprak.		a. + de (12b/1), (22a/20)	
a. + de (13a/12)	[= 2]		
[= 1]		arż-ı selīme : <Ar. Çok soğuktan ve çok sıcaktan çatlamayan, yağmur az yağdığında kurumayan, yağmur çok yağdığında göl olup ele ayağa yapışan ancak sular çekildiğinde üzerinde aklık olmayan iyi toprak.	
arż-ı remliyye-i kâ'iyye : <Ar. Çölün kumlu toprağı.		a. + de (11b/1), (19a/1)	
a. + de (13a/19)	[= 2]		
[= 1]		arż-ı semeniyye : <Ar. Yağlı toprak.	
arż-ı remliyye-i rakīka-i za'ife : <Ar. İnce zayıf kumlu toprak.		a. + de (14b/13)	
a. + de (13a/21)	[= 1]		
[= 1]		arż-ı semīne : <Ar. Koyu renkli, yağlı ve yapışkan toprak.	
arż-ı revā-yı mümesseke : <Ar. Misk kokulu uygun toprak.		a. (20b/10), (28a/16), (79a/8)	
a. (13a/14)	[= 3]		
[= 1]		arż-ı sevdā²-ı beriyye-i raṭbe : <Ar. Nemli duman renkli toprak. krş. arż-ı sevdā-yı raṭbe, hindiyye.	
arż-ı riḥve : <Ar. Çok yumuşak, gevşek toprak.		a. + de (14b/8)	
a. (20b/1)	[= 1]		
a. + nūj (20b/3)		arż-ı sevdā-yı raṭbe : <Ar. Nemli duman renkli toprak. krş. arż-ı sevdā ² -ı beriyye-i raṭbe, hindiyye.	
[= 2]		a. + ye (29b/18)	
arż-ı şahīha : <Ar. Uygun toprak.		[= 1]	
a. (17b/21)		arż-ı simsim : <Ar. Susam toprağı.	
[= 1]		a. + e (13b/15)	
arż-ı sālife : <Ar. İsmi geçen toprak.		[= 1]	
a. + den (18b/14)			

arż-ı şulbe : <Ar. bkz. arż-ı şulbe-i müktenize.

a. (30b/6), (4b/3), (76a/4)

a. + de (18b/13)

a. + dür (63a/1)

[= 5]

arż-ı şulbe-i müktenize : <Ar. Sert, tuz renkli toprak.

a. (30b/7)

[= 1]

arż-ı şahniyye : <Ar. bkz. arż-ı şahñine.

a. (12b/1)

a. + de (16a/10)

[= 2]

arż-ı şahñine : <Ar. Kalın ve yoğun toprak.

a. (4b/3)

a. + de (8b/3)

[= 2]

arż-ı şerā-yı mu'tedil : <Ar. Orta dereceli nemli toprak.

a. + de (18a/11)

[= 1]

arż-ı şa'ir: <Ar. Arpa toprağı.

a. (78b/13)

[= 1]

arż-ı şafliyye : <Ar. Killi toprak.

a. + de (14b/15)

[= 1]

arż-ı tañine : <Ar. İnce toprak. krş.

a. (67a/9)

a. + de (71a/21)

[= 2]

arż-ı tayyib : <Ar. İyi toprak.

a. (67a/7)

[= 1]

arż-ı tayyibe : <Ar. bkz. arż-ı tayyib.

a. (12b/10), (12b/13), (14b/19), (17a/11), (22b/10), (4b/17), (66a/21), (71b/10), (7b/18)

a. + de (12b/13), (13b/20), (23a/6), (24b/11), (24b/3), (74a/19)

a. + den (69a/17), (69b/20)

a. + ye (22b/1)

[= 18]

arż-ı tayyibe-i rañbe: <Ar. Rutubetli iyi toprak.

a. + de (12b/17), (16a/21), (16b/2)

[= 3]

arż-ı tayyibe-i rañbe-i ma'müre : <Ar. Ziraata elverişli hâle getirilmiş rutubetli iyi toprak.

a. + ye (23b/17)

[= 1]

arż-ı tayyibe-i remliyye : <Ar. Kumlu iyi toprak.

a. (10a/18)

[= 1]

arż-ı tesñin : <Ar. Isıtılmış, sıcak toprak.

- a. (6a/14), (6a/14)
[= 2]
- arż-ı fıne** : < Ar. Balçıklı toprak.
a. + dür (71b/14)
[= 1]
- arż-ı yābise** : < Ar. Kuru, sert ve tıkız toprak.
a. (70b/5)
[= 1]
- arż-ı yābise-i kaşife**: < Ar. Kum ve küçük taşlar ile karışık toprak kirli görünümlü kuru toprak.
a. (32a/21)
[= 1]
- arż-ı zalile-i raḫbiyye** : < Ar. Nemli sık ağaçlı toprak.
a. + ye (5a/15)
[= 1]
- ‘arżan** : < Ar. Enine, en genişliğine.
‘a. (25a/15), (28b/4)
[= 2]
- arżin** : < Ar. Topraklar.
a. + de (20b/1), (20b/6), (21a/1), (23b/8), (24b/7), (79a/1)
a. + den (21b/22), (22a/6), (24a/18), (24b/5), (28b/19), (29b/19), (30a/8)
a. + i (79b/17)
a. + i ḫamrā (79b/17)
[= 15]
- arżin-i ḫamrā** : < Ar. Kırmızı topraklar, terra-rossa toprakları. krş. arż-ı ḫamrā, arāżi-i ḫamrāvāt.
a. (79b/17)
[= 1]
- a‘şāb** : < Ar. Taze otlar
a. + ı (14a/17), (22b/1), (23a/13)
[= 3]
- aşābi‘** : < Ar. Parmaklar.
a. (31a/17)
[= 1]
- aşdāk** : < Ar. Doğru şeyler.
a. + ı (23b/13)
[= 1]
- ‘asel** : < Ar. Bal. krş. bal.
‘a. (28a/2), (33a/5)
[= 2]
- aşfer** : < Ar. Sarı.
a. (56b/1), (9b/19)
a. + de (14b/15)
a. + dür (28a/10), (30a/19), (30a/22)
a. + i (68b/13)
[= 7]
- aşıl-** : Asılmak, asma işine konu olmak.
a.-up (47b/3)
[= 1]
- aşhāb** : < Ar. Sahipler.

a. + ı (16a/15)	[= 21]
a. + ı gīt-i envā ^c (16a/15)	aşl-ı fül : < Ar. Bakla kökü.
[= 2]	a. (8b/19)
aşhāb-ı gīt-i envā^c : < Ar. Çeşitli şans sahipleri.	[= 1]
a. (16a/15)	aşl-ı vāhid : < Ar. Tek kök.
[= 1]	a. + le (32a/6)
‘asīr : < Ar. Zorlu.	a. + üñ (25b/4)
‘a. + dür (15a/3)	[= 2]
[= 1]	aşlā : < Ar. Hiçbir zaman, hiçbir biçimde.
‘asīrū’l-inhizām : < Ar. Zor sindirme.	a. (17b/7), (26b/18), (59a/14), (59a/2), (62b/9), (66a/6), (66b/8), (67b/11), (72a/10)
‘a. + dur (22a/16)	[= 9]
[= 1]	aşlāb : < Ar. Sert nesnelere.
‘aşkalān : Yer adı.	a. + ı (12b/18), (71b/15)
‘a. (35a/19)	a. + ı arz (12b/18)
[= 1]	a. + ı arzdan (71b/15)
aşl : < Ar. 1. Kök, menşe, asıl. 2. Bir şeyin kendisi, gerçeği.	[= 4]
a. (42b/15), (48a/19), (4b/2), (58a/7), (58b/21)	aşlāb-ı arz : < Ar. Toprağın sert nesnelere.
a. + da (55b/5)	a. (12b/18)
a. + ı (25b/4), (32a/6), (63b/8), (67b/2), (67b/3), (68a/9), (73a/9), (8b/1), (8b/12), (8b/19)	a. + dan (71b/15)
a. + ı fül (8b/19)	[= 2]
a. + ından (26a/16)	aşlah : < Ar. Daha iyi.
a. + ınuñ (8b/21)	a. (19a/17), (27a/18), (29a/23), (51a/16), (76b/14)
a. + ı vāhidle (32a/6)	a. + dur (27b/7), (30a/18), (66b/6), (8a/1)
a. + ı vāhidüñ (25b/4)	a. + olacağı (51a/16)
	a. + olur (27a/18), (29a/23)

	[= 12]		‘a. + i (32a/17)
aşlen	: < Ar. Kök veya soy bakımından.		‘a. + i aḥīrde (32a/17)
	a. (26a/15)		[= 13]
	[= 1]	‘aşere	: < Ar. Onlar.
‘aşr	: < Ar. Baskı, sıkmak, suyunu çıkarmak.		‘a. (27b/4)
	‘a. (21b/3)		‘a. + de (12a/6), (79a/18)
	‘a. + oluna (21b/3)		[= 3]
	[= 2]	‘aşer-i aḥīr	: < Ar. Son on (gününde).
aş	: Pişirilerek hazırlanan yemek		‘a. + de (32a/17)
	a. + dur (27b/21)		[= 1]
	a. + ına (55a/5)	‘aṣī	: < Ar. Akşam.
	[= 2]		‘a. + den (25a/10)
aşağa	: Aşağı, alt.		[= 1]
	a. (47a/4)	‘aṣiyye	: < Ar. Akşam.
	a. + da (70a/7)		‘a. + sinde (25a/12)
	a. + dur (68a/3)		[= 1]
	a. + larına (55a/23), (55b/2)	aşkar	: < Ar. Koyu kırmızı.
	a. + sına (37a/23)		a. (11a/14), (11a/18), (70a/17)
	a. + sında (53a/21)		a. + dur (70a/21)
	a. + sından (39b/20), (39b/23)		[= 4]
	a. + ya (37b/11)	aşkaru’l-levn	: < Ar. Koyu kırmızı renkli.
	[= 10]		a. (11a/14), (70a/17)
‘aşer	: < Ar. On.		[= 2]
	‘a. (12a/4), (12a/4), (14b/19), (18a/12), (4a/2), (8a/8)	at	: Atgillerden, binme, yük çekme veya taşıma gibi hizmetlerde kullanılan memeli hayvan, at.
	‘a. + de (20a/17), (21a/7), (25b/20), (30a/6), (78a/16)		a. (50a/1), (58a/16), (62b/16), (63a/11)

	[= 4]	a. + dür (8b/2)
‘aṭaş	: < Ar. Susama, susuzluk.	a. + i (67a/7)
	‘a. (57b/5)	a. + i kuṭānīdür (67a/7)
	‘a. + a (20b/7), (20b/7), (22a/7), (31a/20), (78b/13)	[= 3]
	‘a. + ı (25a/19)	aṭvel-i kuṭānī : < Ar. Ekilen tahılların en uzunu.
	[= 7]	a. + dür (67a/7)
‘aṭaşān	: < Ar. Susuzluklar, hararetler.	[= 1]
	‘a. (22a/8), (25a/19)	aṭyeb : < Ar. Güzel.
	[= 2]	a. (29a/23), (75b/2)
āteş	: < Far. Ateş. krş. od.	a. + dür (30a/19)
	a. (48a/17), (52a/13), (76a/11)	[= 3]
	[= 3]	a‘vām : < Ar. Yıllar, seneler.
atıl-	: Atılmak, atma işine konu olmak.	a. (23a/14)
	a.-a (33b/20), (37a/1), (38b/20), (44a/12)	[= 1]
	[= 4]	āvāz : < Far. Ses.
‘atīk	: < Ar. Eski.	a. (61b/14)
	‘a. + i (10b/9)	a. + ı (61b/13), (61b/14)
	[= 1]	a. + muṣ (61b/15)
ātiye	: < Ar. Gelecek.	[= 4]
	a. + de (24a/20), (50b/7)	‘avdet : < Ar. Geri dönüş.
	[= 2]	‘a. (46a/20)
aṭmār	: < Ar. Eski püskü elbiseler, paçavralar.	[= 1]
	a. (26b/6)	‘avret : < Ar. Kadın.
	[= 1]	‘a. (52b/9), (54b/19), (55a/6), (61a/1)
aṭvel	: < Ar. Çok uzun.	‘a. + den (55a/8)

‘a. + ler (44a/22)	(57a/5), (58a/1), (58a/19), (58a/3), (58a/3), (58b/17), (58b/20), (60a/13), (60a/15)
[= 6]	
ay : Yılın on iki bölümünden her biri, ay.	a. + ından (35b/4), (57b/1)
a. (34b/2), (47b/22), (49b/12), (49b/12), (49b/13), (51a/16), (51a/23), (51b/1), (51b/3), (51b/4), (51b/5), (56a/19), (59a/18), (59a/9), (60a/22), (70b/20)	a. + ınuğ (33b/18), (35b/3), (35b/3), (36b/14), (36b/7), (37b/2), (37b/3), (38a/6), (38a/8), (38b/15), (47a/13), (47a/23), (56a/4), (58a/10), (59b/14)
a. + a (44a/8), (51a/22), (58a/10)	a. + larıdır (62a/1)
a. + be-ay (2b/7), (51a/13)	a. + larında (46b/18), (51b/7), (57b/20), (59a/4), (60a/4)
a. + da (36b/8), (44a/9), (46b/15), (55a/11), (57a/7)	a. + larından (34b/2), (65b/7)
a. + dan (51b/2), (56a/5), (76b/15)	a. + larındandır (65b/2), (65b/2), (65b/6), (65b/8)
a. + dur (65b/6)	a. + larınığ (33a/21), (36a/23)
a. + ı (32b/1), (33b/18), (34b/10), (34b/4), (34b/9), (35b/20), (35b/7), (36a/16), (36a/23), (36b/11), (36b/15), (36b/7), (36b/9), (37a/17), (37b/2), (37b/7), (38a/7), (38b/14), (41a/10), (41a/11), (41a/12), (41a/18), (41a/19), (41a/20), (41b/14), (41b/15), (44a/17), (44a/18), (44a/7), (45a/2), (45b/14), (45b/15), (45b/16), (46a/17), (46b/15), (46b/18), (46b/5), (47a/12), (47a/12), (47a/2), (47a/23), (52b/22), (53a/5), (53a/7), (53b/14), (53b/17), (54a/10), (54a/3), (55a/11), (55a/19), (55a/20), (55a/22), (55b/8), (56a/3), (56a/6), (56b/18), (56b/19), (57a/10), (57a/12), (57a/13), (57a/14), (57a/15), (57a/5), (57a/6), (57a/8), (57b/1), (57b/12), (57b/12), (58a/19), (58a/2), (58b/18), (58b/20), (59b/13), (59b/13), (59b/9), (59b/9), (60a/13), (60a/15), (60a/15), (60a/5), (61a/2)	a. + uğ (33b/3), (35b/21), (38b/3), (41a/10)
a. + ıdır (25a/21), (33b/1), (34b/10), (36b/9), (37a/18), (44b/19), (76a/16), (76b/15), (77a/6), (77a/6), (79a/5), (79b/13)	[= 185]
a. + ına (32b/2), (32b/2), (36a/9), (57a/10)	ay- : Ayılmak, kendine gelmek.
a. + ında (33a/20), (36b/11), (36b/11), (36b/8), (37a/16), (37b/8), (38a/5), (41b/15), (45a/3), (47a/2), (47a/23), (47b/8), (54a/16), (55a/20),	a.-dı (21a/15)
	[= 1]
	ayağ : Ayak.
	a. (35b/10), (37a/3), (46a/2), (52b/9)
	a. + ları (54b/22)
	a. + ların (44a/23)
	[= 6]
	‘ayānen : < Ar. Açıkça.
	‘a. (18b/10), (64b/21), (65a/3), (65a/3), (6a/10), (6a/15), (76a/2)
	[= 7]
	ayır- : Ayırmak, bölmek.

a.-a (41b/3)	[= 10]	
a.-up (41b/2)		āyine-i faḥḥār-ı cedīde : < Far.-Ar. Kullanılmamış çömleğin aynası.
[= 2]		
ayıtla- : Ayıklamak, temizlemek.		a. + de (24b/13)
a.-madan (41a/21)	[= 1]	
[= 1]		āyine-i merķūme : < Far.-Ar. İsmi geçmiş ayna.
ayıtlan- : Ayıklanmak, temizlenmek.		a. + de (24b/16)
a.-a (34b/12), (34b/7), (47a/19), (60a/12)	[= 1]	
a.-duḡda (55b/12)		‘aynı : < Ar. Aynı, benzer.
a.-duḡdan (44b/21)		‘a. (11a/5), (47b/17), (5b/1)
a.-maḡa (54a/13)	[= 3]	
a.-maḡ (57a/12)		ayrıca : Ayrıca, bundan başka.
a.-mıṣ (35b/23), (43b/11)		a. (51b/10)
a.-sa (54a/13), (60a/23)	[= 1]	
a.-up (33b/20), (34b/13), (36a/6), (36a/7), (36b/1), (37a/1), (37a/2), (39a/16), (43b/22), (44a/1), (44a/6), (44b/20), (47a/18), (49b/8), (54a/12), (54a/15)		ayrıl- : Ayrılmak.
[= 28]		a.-a (40b/13)
āyine : < Far. Ayna.		a.-up (26b/9), (40b/14)
a. (24b/17), (24b/20), (24b/21)		a.-ur (21b/19), (40b/17), (53b/10), (63b/5)
a. + de (24b/23)	[= 9]	a.-ursa (39b/21), (40a/1)
a. + i (24b/13), (24b/16)		
a. + i faḥḥār-ı cedīdede (24b/13)		ayru : Ayrı, farklı.
a. + i merķūmede (24b/16)	[= 2]	a. (2b/6), (65b/21)
a. + nün (24b/16)		
a. + ye (24b/22)		az : Az, yetersiz.
		a. (12a/4), (12a/5), (13a/19), (13b/6), (14a/20), (14a/23), (15b/10), (15b/14), (15b/17), (16b/1), (16b/8), (17b/15), (18b/16), (18b/23), (19a/15), (19a/8), (20a/19), (20a/22), (20b/1),

(20b/18), (20b/20), (21a/3), (22a/14), (22b/9), (23b/22), (25b/20), (25b/21), (26b/14), (28b/11), (29a/2), (29a/2), (29a/3), (2b/5), (30a/9), (30b/6), (31b/1), (32b/1), (33a/19), (33b/22), (33b/9), (34a/11), (34a/7), (34b/20), (36a/11), (36b/10), (36b/12), (41a/23), (46b/17), (47b/21), (47b/23), (47b/8), (48a/21), (49b/21), (4a/15), (4a/17), (4a/18), (50a/10), (50a/21), (50a/22), (50b/3), (51a/10), (51b/5), (55b/16), (55b/16), (55b/22), (58a/19), (60a/2), (60a/4), (61a/10), (61a/12), (62a/14), (64a/12), (65a/4), (66a/13), (66a/19), (68a/1), (70b/6), (70b/6), (70b/9), (71a/15), (72a/16), (74a/1), (74b/18), (75a/4), (75b/4), (76a/19), (76a/8), (76b/1), (76b/11), (78b/1), (78b/16)

a. + acık (33b/16), (36a/3), (37b/11), (37b/23), (39a/2), (42a/8), (43b/18), (44a/14), (45b/17), (45b/17), (47a/10), (47b/14), (47b/15), (47b/9), (49b/18), (50a/6), (55b/20), (75a/1), (76b/20)

a. + acıkdur (39a/3)

a. + cık (18b/15), (19a/11), (23b/12), (31a/17)

a. + dur (33a/8), (53a/3), (53b/4), (53b/6), (70a/21)

[= 121]

a'zā : < Ar. Organlar.

a. + yı (30b/8)

[= 1]

azākıyā : Karadenizin kuzeyindeki Azak bölgesi.

a. + da (4b/1)

[= 1]

a'zam : < Ar. Çok büyük.

a. (19b/13)

a. + olur (19b/13)

[= 2]

āzār : < Sür. Mart ayı.

a. (65b/7)

a. + da (61a/2)

[= 2]

azār : < Sür. Mart ayı. krş. adār

a. (77a/3)

a. + uş (72a/2), (73b/5)

[= 3]

'azb : < Ar. Tatlı, tatlılık.

'a. (10b/8), (24b/14), (29a/4), (29b/2), (31a/22), (69b/5), (6a/7)

'a. + da (10a/14)

[= 8]

'azbu'l-mu'fām : < Ar. Tatlı yiyecekler.

'a. (9b/15)

[= 1]

a'zeb : < Ar. En lezzetli ve tatlı.

a. + dür (4b/13)

[= 1]

'azīm : < Ar. Büyük.

'a. (15b/11), (31a/5), (5b/9), (73a/3), (9b/6)

'a. + leri (14a/17)

'a. + olanı (9b/6)

'a. + olup (15b/11)

'a. + olur (31a/5)

[= 9]

‘azīme : < Ar. bkz. ‘azīm.	b. + ı sāmīn ‘aşerde (79a/18)
‘a. (20a/16), (23b/4), (4a/23), (78a/14)	b. + ı sāmīn ‘aşer (8a/8)
‘a. + dūr (23b/1)	b. + ı sāmīn ‘aşerde (20a/17), (21a/7), (25b/20), (30a/6), (78a/16)
[= 5]	b. + ı tāsī‘ ‘aşer (14b/19)
azlık (ġ): Azlık, yetersizlik.	b. + ı ‘iṣrīn (24a/5)
a. + ma (34a/2)	[= 51]
[= 1]	bāb-ı cāmī‘ : < Ar. Derleyen bölüm.
‘azm : < Ar. Kemik.	b. + de (11a/6)
‘a. + dur (31a/10)	[= 1]
[= 1]	bāb-ı evvel : < Ar. İlk bölüm.
B	b. + de (5b/20), (64b/1)
bā’ : < Ar. Arap alfabesinin ikinci harfi olan /be/ harfî.	[= 2]
b. (33b/11)	bāb-ı ‘iṣrīn : < Ar. Yirminci bölüm.
[= 1]	b. (24a/5)
bāb : < Ar. Bölüm, kısım.	[= 1]
b. (1b/1), (1b/11), (1b/3), (2a/1), (2a/10), (2a/5), (2b/7), (35a/6), (48b/3), (62b/2), (62b/2), (79b/19)	bāb-ı kuṭn : < Ar. Pamuk bölümü.
b. + da (18a/14), (33a/23), (33b/10), (36a/20), (38b/4), (41b/6), (51a/14), (52b/1), (52b/1), (8a/13)	b. + da (38b/17)
b. + ı (11a/6), (14b/19), (20a/17), (21a/7), (22a/1), (24a/5), (25b/20), (30a/6), (38b/17), (4a/2), (5b/20), (64b/1), (78a/16), (79a/18), (8a/8)	[= 1]
b. + ı cāmī‘de (11a/6)	bāb-ı sābī‘ ‘aşer : < Ar. On yedinci bölüm.
b. + ı evvelde (5b/20), (64b/1)	b. (4a/2)
b. + ı kuṭnda (38b/17)	[= 1]
b. + ı sābī‘ ‘aşer (4a/2)	bāb-ı sāmīn ‘aşer : < Ar. On sekizinci bölüm.
	b. (8a/8)
	b. + de (20a/17), (21a/7), (25b/20), (30a/6), (78a/16), (79a/18)
	[= 7]

bāb-ı tāsī‘ ‘aşer : < Ar. On dokuzuncu bölüm.

b. (14b/19)

[= 1]

bābil : < Ak. Eski Mezopotamyanın en en büyük ve en ünlü şehri.

b. (21a/3), (42b/13), (78a/20)

b. + de (20a/22), (21a/17), (61a/9), (78b/1), (79a/14), (79b/9)

[= 9]

ba‘de : < Ar. Sonra.

b. (20a/16), (51a/2)

b. + ibtidā‘ (20a/16)

[= 3]

ba‘de’l-ḥaşad : < Ar. Hasattan sonra.

b. (11b/13)

[= 1]

ba‘de’t-takṣīm : < Ar. Bölünme sonrası.

b. (21b/20)

[= 1]

ba‘de-zālik : < Ar. Bundan sonra.

b. (10b/20), (16b/23), (17a/1), (19b/17), (32a/8), (4b/11), (4b/13).

[= 7]

ba‘deḥū : < Ar. Ondan sonra.

b. (10a/15), (17a/17), (47b/10), (54a/14), (61a/11), (63a/7), (67a/10), (67b/11), (68a/19), (68b/1), (69a/19), (69b/20), (9a/6)

[= 13]

ba‘de-ibtidā‘ : < Ar. Başlangıç sonrası.

b. + i nebātihā (20a/16)

[= 1]

ba‘de-uḫrā : < Ar. Birbiri ardınca.

b. (5b/7), (8a/17)

[= 2]

bādī : < Ar. Sebep.

b. (26b/13)

b. + olunca (26b/13)

[= 2]

ba‘īde : < Ar. Uzak.

b. + dūr (21b/23), (32a/22)

[= 2]

bādincān : < Far. Patlıcan (*Solanum melongena*).

b. (50a/3), (50b/15), (51b/8), (58a/2), (60a/17), (61b/11)

b. + dan (61b/11), (9b/20)

b. + uḫ (68b/14)

[= 9]

bāḡ : < Far. Baḡ, bahçe.

b. (43a/5), (64a/11)

b. + dan (35a/23)

[= 3]

baḡ : Deste, demet.

b. (32a/13), (32a/13), (39b/2), (39b/2), (44a/9), (44a/9), (51b/19), (52a/12)

b. + cuḡazlar (39a/17)

b. + ları (40a/11)	b. + yı mışrıyyedür (33b/12)
b. + larının (39b/19)	[= 24]
[= 11]	bākılā' : < Ar. Bakla (<i>Vicia faba</i>).
bāḡbān : < Far. Bahçıvan.	b. (12b/14), (16b/7)
b. (49a/13)	[= 2]
[= 1]	bākılā-yı mışrıyye : < Ar. Kıptî baklası, Mısır baklası (<i>Nymphae nelumbo</i>).
bāḡçe : < Far. Bahçe.	b. (33a/13)
b. (46a/14)	b. + dür (33b/12)
b. + lerinde (15b/21)	[= 2]
[= 2]	bākī : < Ar. Kalan, arta kalan.
bāhir : < Ar. Belli, açık.	b. (11b/11), (11b/8), (12a/18), (13a/15),
b. + dür (40b/19)	(17b/10), (17b/2), (22b/17), (28a/10), (29b/2), (2b/3),
[= 1]	(42b/7), (43a/10), (43a/20), (45a/16), (49a/18),
bā'is : < Ar. Yol açan, sebep olan.	(49b/1), (49b/15), (4b/2), (51a/23), (51a/7), (51b/10),
b. (49a/20), (67a/17)	(59a/7), (5b/13), (61b/1), (62a/19), (70b/17),
b. + olalar (49a/20)	(72a/21), (76b/15), (7b/10)
[= 3]	b. + kıala (12a/18), (49b/1)
bākılā : < Ar. bkz. bākılā'.	b. + kıalan (43a/20), (70b/17), (76b/15),
b. (12b/14), (13a/5), (14a/19), (16b/8),	(7b/10)
(27b/10), (29a/18), (30a/12), (30b/5), (31a/13),	b. + kıalmayup (11b/8), (59a/7)
(31a/14), (31a/15), (63a/5), (6a/21)	b. + kıalmaz (43a/10), (4b/2)
b. + dan (22b/22)	b. + kıalmışdur (61b/1)
b. + dur (4b/8)	b. + kıalup (11b/11), (17b/10), (29b/2),
b. + nuḡ (4b/7)	(42b/7), (49a/18), (51a/23), (5b/13)
b. + ya (29b/17), (30a/8), (30b/4), (30b/5)	b. + kıalur (13a/15), (17b/2), (22b/17),
b. + yı (33a/13), (33b/12)	(28a/10), (2b/3), (45a/16), (49b/15), (51a/7)
b. + yı mışrıyye (33a/13)	b. + si (45a/12), (45a/15), (45a/3), (45a/6),
	(72a/21)
	[= 60]
	bākıla : < Ar. bkz. bākılā'.

b. (36b/19)	bāṭl : < Ar. Çürük.
[= 1]	b. (10b/11), (10b/5), (69b/3), (69b/8), (70a/4)
bāliġ : < Ar. 1. Büluġa eren, erişmiş. 2. (Meyve) Olgunlaşmış.	[= 5]
b. (16b/20), (26b/11), (9b/5)	bāṭm : < Ar. İç yüz.
b. + olunca (26b/11)	b. (71b/2)
b. + olup (9b/5)	b. + a (76a/9)
[= 5]	b. + ı (11a/22), (12b/3), (18b/22), (4b/19), (70b/5), (76a/9), (7a/21), (8b/9)
bārid : < Ar. Soġuk. krş. bürüdet.	b. + ı arzı (4b/19), (7a/21), (8b/9)
b. (44a/22), (5b/1), (64b/17), (6a/2), (77b/17)	b. + ı arzda (12b/3)
b. + de (17a/8)	b. + ına (63a/20)
b. + den (66a/20)	b. + ında (11a/10)
b. + dür (48a/4), (53a/4), (64b/6), (79a/17)	[= 16]
[= 11]	bāṭm-ı arz : < Ar. Topraġın görünmeyen iç yüzü.
bāride : < Ar. bkz. bārid.	b. + a (4b/19), (7a/21), (8b/9)
b. (15a/18), (15a/19), (17a/8), (28a/15), (5a/16), (72b/9), (7b/16), (7b/17)	b. + da (12b/3)
b. + de (15a/10), (15a/16), (15a/18), (16a/12), (23a/15), (4b/15), (72b/4), (72b/5), (74a/17), (74a/17), (77a/1)	[= 4]
b. + den (68a/8)	bā-vücūd : < Far.-Ar. Varlıkla.
b. + i (20a/4), (27a/3), (6a/13), (9a/20)	b. (6a/23)
b. + i şedīdetü'l-berd (15a/1)	b. + ı (5a/2)
[= 25]	b. + ı za'f-ı şems (5a/2)
bāridiyye : < Ar. Soġuk, soġukluk.	[= 3]
b. (77b/19)	bā-vücūd-ı za'f-ı şems : < Far.-Ar. Güneşin zayıf varlığıyla.
[= 1]	b. (5a/2)
	[= 1]

bağla- : 1. Bağlamak, bağ veya başka bir araçla tutturmak. 2. Oluşturmak, hâsıl etmek.

b.-dukdan (36b/22)

b.-nup (32a/13)

b.-r (27a/20), (36a/14), (39b/10), (39b/10), (63a/7)

b.-rsa (46a/7)

b.-yup (43a/13), (69b/11)

[= 10]

bağlan- : Bağlanmak.

b.-dukdan (44a/15)

b.-mağ (39a/19)

b.-up (39a/17), (39b/11), (52a/2)

[= 5]

bağır : < Ar. Deniz.

b. + ı (4a/11)

[= 1]

bağır : < Ar. Sığır.

b. (17b/20), (21a/12), (26b/21), (27a/10), (27a/4), (27a/7), (29a/11), (30b/12), (31a/9), (4b/12), (66b/1), (75a/11), (79b/3)

b. + da (27a/11), (30b/14), (30b/15), (7b/19)

b. + dan (10a/18), (28b/23), (69a/16)

b. + ı (30b/13), (31a/4)

[= 22]

bağır : < Ar. Geriye kalan, bakiye.

b. (17a/9), (74a/18)

b. + i (27b/2)

b. + i mā³ (27b/2)

b. + kalmış (17a/9)

[= 5]

bağır-i mā³ : < Ar. Suyun geriye kalanı.

b. (27b/2)

[= 1]

bağır : < Ar. Sebze, yeşillik.

b. (25a/10)

b. + dan (25a/13)

b. + dur (52b/15), (53a/3), (58a/11)

b. + ı (25a/11), (28b/9), (54b/13), (55a/22)

b. + ı lūbiyā (28b/9)

b. + ın (54a/20)

b. + ına (56a/2)

b. + ını (25a/9), (28b/7)

[= 14]

bağır-i lūbiyā : < Ar. Börülce (*Phaseolus vulgaris*). krş. böğrülce, 'āciyye.

b. (28b/9)

[= 1]

bağır : < Ar. bkz. bāqilā³

b. (2a/6), (33b/21), (39a/11), (46b/2), (47b/1), (52a/15), (58b/8), (59b/10), (67b/19)

b. + da (33b/2)

b. + dur (56b/8)

b. +ı (27a/5), (50b/17), (51a/15), (51a/20), (56b/16), (56b/17), (56b/17), (57a/23), (57b/12), (57b/19), (57b/22), (57b/23), (57b/4), (57b/8), (57b/9), (58a/4), (58a/7), (58a/7), (58b/6)

b. +ı zehabiyye (58a/7)

b. +ı hümekā (56b/16), (57a/23)

b. +ı hümekā' (27a/5)

b. +ı hümekāyı (57b/4)

b. +ı leyinne (56b/17)

b. +ı mübareke (56b/17)

b. +ı rüm (58a/7)

b. +ı yemāniyye (50b/17), (51a/15), (51a/20), (57b/12), (57b/19), (57b/22), (57b/9), (58a/4), (58b/6)

b. +ı yemāniyyedür (57b/8)

b. +ı yemāniyyenüj (57b/23)

b. +ı (2b/11), (2b/12), (2b/12)

b. +ı zehabiyye (2b/12)

b. +ı rüm (2b/12)

b. +ı yemāniyye (2b/11)

b. +ı nuj (55b/1), (56b/11), (62a/13)

b. +ı sım (25b/16)

[= 59]

bağla-ı zehabiyye : <Ar. Sirken otu, yabancı ıspanak, yabancı semizotu, labada (*Chenopidium album*).

b. (58a/7)

[= 1]

bağlāt : <Ar. Sebzeler, yeşillikler. krş. buğul.

b. (25a/14)

[= 1]

bağla-ı hümekā : <Ar. bkz. bağla-ı hümekā'. krş. bağla-ı leyinne, bağla-ı mübareke, bağla-ı rüm, belcān, semizlik otu.

b. (56b/16), (57a/23)

b. +ı (57b/4)

[= 3]

bağla-ı hümekā' : <Ar. Semizlik otu, semizotu (*Portulaca oleracea*). krş. bağla-ı leyinne, bağla-ı mübareke, bağla-ı rüm semizlik otu, belcān.

b. (27a/5)

[= 1]

bağla-ı leyinne : <Ar. Semizotu (*Portulaca oleracea*). krş. bağla-ı hümekā, bağla-ı rüm, bağla-ı mübareke, semizlik otu, belcān.

b. (56b/17)

[= 1]

bağla-ı mübareke : <Ar. Semizlik otu, semizotu (*Portulaca oleracea*). krş. bağla-ı hümekā, bağla-ı leyinne, bağla-ı rüm, semizlik otu, belcān.

b. (56b/17)

[= 1]

bağla-ı rüm : <Ar. Semizlik otu, semizotu (*Portulaca oleracea*). krş. bağla-ı hümekā, bağla-ı leyinne, bağla-ı mübareke, semizlik otu, belcān.

b. (58a/7), (2b/12)

[= 2]

bağla-ı yemāniyye : <Ar. Yemaniye, ester otu (*Blitum virgatum*).

b. (50b/17), (51a/15), (51a/20), (57b/12), (57b/19), (57b/22), (57b/9), (58a/4), (58b/6), (2b/11)

- b. + dür (57b/8)
- b. + nün (57b/23)
- [= 12]
- bağla-ı zehebiyye** : <Ar. Sirken otu, yabancı ıspanak, yabancı semizotu, labada (*Chenopidium album*).
- b. (2b/12)
- [= 1]
- bağlatın** : <Ar. Baklalar.
- b. (25a/15)
- [= 1]
- bağlatü'l-enşâr** : <Ar. Lahana (*Brassica oleracca*). krş. kelem, künnebî, kürünb, lahana.
- b. (59a/20)
- [= 1]
- bal** : Bal. krş. 'asel.
- b. (48a/2), (61a/22), (61b/1)
- b. + a (61a/21)
- [= 4]
- ba'f** : <Ar. Bir sulama vasıtası ile sulanmayan (yer).
- b. + de (30b/23)
- [= 1]
- ba'fen** : <Ar. Bir sulama vasıtası ile sulanmayan.
- b. (24a/15), (29b/9), (30a/23), (30b/18), (31b/15)
- [= 5]
- balçık (ğ)**: İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, daha çok killi, koyu, yapışkan çamur, mil.
- b. (40a/22), (44a/15), (59a/1), (72b/10)
- b. + ı (48b/12)
- b. + dan (40a/7)
- [= 6]
- balğamî** : <Gr.-Ar. Balgamla ait, balgamla ilgili.
- b. (29b/5)
- [= 1]
- ba'fî** : <Ar. Bir sulama vasıtası ile sulanmayan, yağmurla sulanan.
- b. (20a/19), (20a/20), (24a/10), (24a/17), (24a/21), (24a/6), (24b/1), (24b/2), (2a/1), (2a/6), (30b/20), (31b/21), (33a/15)
- b. + olmağa (24a/10)
- b. + si (30a/5), (32a/9)
- b. + sini (29b/8)
- [= 17]
- banbuçuk**: Pamuk bitkisinin tohumlarının çevresinde oluşmuş küçük, ince, yumuşak tellerin adı.
- b. + lar (35b/8)
- [= 1]
- bağ** : Ben.
- b. + a (40b/5), (56b/7)
- [= 2]
- barmağ** : bkz. parmağ.
- b. (20b/13), (36a/1), (39b/23), (45a/9), (49b/14), (53a/17), (54b/9), (59a/15), (59a/15), (59a/17)
- b. + dan (31a/17)
- [= 11]

başal : < Ar. Soğan (<i>Allium</i>).	b. + ında (41a/16), (47a/13), (53a/22), (56a/3), (61a/19), (61b/20)
b. (10a/7), (50b/15), (51b/1), (69a/6)	b. + ları (36a/11), (39a/15), (47b/2), (48a/22)
b. + dan (69b/10), (9b/21)	b. + larına (52a/5)
b. + ı (2a/10), (2a/15), (35a/6), (41b/9)	b. + larında (34b/22), (62a/11)
b. + ı za'ferān (2a/10), (35a/6)	b. + larınıñ (39a/23)
b. + ı za'ferānuñ (2a/15), (41b/9)	[= 26]
b. + uñ (10b/13)	
[= 15]	başka : Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.
başal-ı za'ferān : < Ar. Safran soğanı (<i>Cross sativus</i>).	b. (34b/7)
b. (2a/10), (35a/6)	[= 1]
b. + uñ (2a/15), (41b/9)	başla- : Başlamak.
[= 4]	b.-duğda (47b/2), (49b/13), (55a/2), (59b/6)
başra : Irak'ın güneyinde bir kent.	b.-sa (70b/14)
b. (35a/19)	[= 5]
[= 1]	başlan- : Başlanmak.
baş : < Ar. Yayma, açma.	b.-up (34b/4), (37b/9), (45b/14)
b. (22b/20)	[= 3]
b. + eyleyüp (22b/20)	başlu : Başlı, baş sahibi.
[= 2]	b. (28a/17)
baş : 1. Baş. 2. Bir şeyin genellikle toparlakça ucu.	[= 1]
b. (36b/21), (36b/21)	bat- : Batmak.
b. + ı (32a/12), (35a/15), (36b/6), (37a/2), (47b/21), (48a/7)	b.-an (57b/5)
b. + ın (47b/17)	[= 1]
b. + ına (34b/7), (35a/4), (38b/15)	bağ(ı)n : < Ar. Karın.
	b. + ı (22a/17), (22a/2), (70a/18)
	[= 3]

batır-	: Batırmak.	b. (10b/16), (10b/20), (11a/1), (11a/18), (11a/18), (11a/18), (11a/19), (11a/20), (11b/20), (12a/5), (14b/7), (15a/1), (15a/1), (15b/12), (15b/17), (15b/17), (15b/2), (15b/5), (16a/14), (16a/16), (16a/18), (16a/22), (16a/23), (16b/1), (16b/10), (16b/15), (16b/18), (17b/13), (17b/15), (17b/19), (17b/9), (18a/6), (18b/5), (18b/5), (1b/10), (1b/14), (1b/20), (20a/22), (21a/22), (21a/6), (22a/1), (22a/13), (22b/16), (22b/17), (22b/17), (22b/21), (22b/22), (22b/22), (22b/22), (23a/17), (23b/13), (23b/21), (23b/7), (24b/1), (24b/9), (25b/18), (26b/8), (27a/6), (27b/11), (27b/3), (28a/14), (28b/11), (29a/16), (2b/5), (2b/5), (31b/6), (31b/7), (35a/10), (35a/16), (35a/2), (37a/2), (37a/3), (38a/13), (38b/3), (3b/1), (40a/13), (40a/15), (40a/16), (40a/20), (40a/23), (40a/9), (40a/9), (40b/2), (40b/7), (42a/11), (42a/12), (42a/12), (42a/15), (42b/14), (46b/1), (48b/14), (49b/14), (49b/15), (49b/6), (50a/1), (50a/10), (50a/10), (50a/10), (50a/11), (50a/11), (50a/12), (50a/13), (50a/8), (50a/9), (50b/1), (50b/12), (50b/13), (50b/15), (50b/18), (50b/23), (51a/10), (51a/13), (51a/14), (51a/16), (51a/16), (51a/18), (51a/21), (51a/9), (51b/22), (53a/10), (53a/10), (54b/14), (54b/20), (55b/17), (57a/14), (57a/2), (57a/22), (57a/4), (59a/4), (59b/12), (60a/11), (60a/12), (60a/13), (60a/17), (60a/23), (62a/22), (62a/7), (62b/13), (62b/15), (64b/16), (66b/9), (6a/2), (71a/6), (73a/3), (73a/4), (73a/8), (73b/13), (73b/5), (74a/7), (74a/9), (74b/21), (75a/2), (78a/20), (78b/9), (79b/19), (8a/1)
	b. -ıla (21b/13)	
	b. -up (40b/6)	
	[= 2]	
batırıl-	: Batırılmak, batırılma işi.	
	b. -duğı (40a/9)	
	[= 1]	
baṭī	: < Ar. Geç, sonraki.	
	b. (28b/16)	
	[= 1]	
baṭman	: < Ar. 7,692 kilogramlık olan eski bir ağırlık ölçü birimi.	
	b. (33b/3), (34b/16), (34b/16), (44a/6)	
	[= 4]	
baṭn	: < Ar. Karın, iç.	
	b. + nuṣ (11a/15)	
	[= 1]	
batır-	: bkz. batır-.	b. + dan (15b/2), (26b/8), (56b/11), (8a/1)
	b. -a (61a/21)	b. + lar (23a/6), (28b/5), (29b/17), (29b/20), (31a/4), (55a/3), (66a/16), (66a/5), (66b/6), (66b/8), (68a/20), (68b/1), (69a/5), (69b/20), (69b/9), (72a/10), (72a/7), (74a/16), (74b/15), (74b/9), (75b/11)
	b. -maḳdur (39b/6)	
	[= 2]	
bayāğı	: Her zamanki gibi olan, hiçbir özelliğı bulunmayan.	b. + ları (16b/17)
	b. (42b/8)	b. + nuṣ (18a/5), (39a/15)
	[= 1]	b. + sı (48b/15), (66b/5), (70a/21), (70a/21), (70a/21), (70a/3), (70b/2), (70b/3), (73a/6), (73b/13), (75a/5), (75b/20)
ba'zi	: < Ar. Bazı.	b. + sın (39a/22)

b. + sına (39a/22), (59a/5)	[= 5]
b. + sında (51a/19), (64b/7)	bedr : <Ar. Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.
b. + sından (26a/22), (66b/5)	b. + i (73b/11)
b. + sını (23b/21), (69b/14), (69b/14), (75a/5)	[= 1]
b. + ya (10a/8), (48b/16), (73a/6)	behār : <Far. Bahar, ilkbahar.
[= 210]	b. (34b/10), (34b/2), (35b/3), (36a/22), (36b/9), (44a/17), (44a/18), (45b/16), (47a/22), (53a/1), (53a/5), (53a/5), (57b/13), (58a/11), (58a/18), (58a/23), (58b/3), (61a/16), (65b/7), (65b/8), (69b/20)
ba'zu'l-fellāhīn : <Ar. Çiftçilerden bazıları.	b. + da (55b/8)
b. (74a/3)	b. + dur (55a/12), (76b/4), (76b/9), (79b/14)
[= 1]	b. + uñ (35b/20), (36b/7), (37a/17), (38a/5), (38a/8), (41a/10), (41a/11), (41a/12), (41a/19), (41b/14), (44b/19), (47a/23), (54a/15), (55a/20), (56a/5), (56b/18), (57a/15), (57a/23), (57a/5), (57a/6), (57a/8), (57b/12), (57b/12), (59b/12), (60a/15), (61a/2), (61b/23)
ba'zu'l-ḳudemā : <Ar. Eskilerden bazıları.	[= 53]
b. (73b/3)	behāyim : <Ar. Dört ayaklı hayvanlar.
[= 1]	b. (71a/18)
ba'zu'n-nās : <Ar. Bazı insanlar.	[= 1]
b. (73b/6), (74a/15), (74b/2), (75a/9), (79a/18)	be-her : <Far. Her, her bir.
[= 5]	b. (69a/7), (71a/6)
bāzrūc : <Far. Horasan teresi.	[= 2]
b. (50a/14)	bek : Sert, sağlam. krş. berk.
[= 1]	b. (63a/1), (64a/17), (64b/17), (70a/13), (79b/17)
becāyī : Yer ismi.	[= 5]
b. + den (9b/13)	beḳā : <Ar. Kalıcılık.
[= 1]	b. + sı (38a/12)
beden : <Ar. Beden, vücut.	
b. (48a/1)	
b. + ine (32b/8), (32b/9), (53b/2)	
b. + üñ (30b/11)	

[= 1]	beled-i vāhid : < Ar. Bir tek şehir.
bekir : < Ar. Vaktinden önce.	b. + de (15b/17), (73a/8)
b. (31a/1)	[= 2]
b. + de (23a/12)	belki : < Ar.-Far. Belki.
b. + i (31a/1)	b. (16a/21), (17b/9), (25b/5), (32a/2),
[= 3]	(33a/17), (33b/5), (34a/21), (43b/16), (5b/2), (64a/7),
bekire : < Ar. bkz. bekir.	(67a/13), (71b/17), (71b/9), (76b/6), (7a/16), (8b/9)
b. + dür (17a/16), (17a/16)	[= 16]
[= 2]	bellen- : Bel denilen araçla toprağın işlenmesini
belcān : < Ar. Semizlik otu, semizotu (<i>Portulaca</i>	sağlamak, aktarılmak. krş. açtar-.
<i>oleracea</i>). krş. krş. bakla-ı leyinne, bakla-ı mübāreke,	b.-mege (3b/3)
bakla-ı rüm semizlik otu.	[= 1]
b. (56b/16)	ben : Ben.
[= 1]	b. (18b/7), (56b/6)
belde : < Ar. Şehir. krş. beled.	b. + üm (25b/19)
b. + müzde (24a/10)	[= 3]
[= 1]	benc : < Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula (<i>Datura</i>
beled : < Ar. Şehir, memleket. krş. belde.	<i>fastuoza</i>).
b. (16b/13), (74a/5)	b. (27b/10)
b. + de (15b/7), (45b/2), (72b/19), (73a/8)	b. + den (23b/15)
b. + e (47a/9)	[= 2]
b. + i (15b/17), (73a/8)	benefşe : < Far. Menekşe (<i>Viola odorata</i>).
b. + imüzde (14b/7)	b. (50a/22)
b. + i vāhidde (15b/17), (73a/8)	b. + ye (50a/15)
b. + lerde (47b/5)	[= 2]
b. + ün (74a/5)	beñ(i)z : Beniz, çehre.
[= 14]	b. + i (33a/11)
	[= 1]

benze- : Benzemek.

b.-dügi (63b/2)

b.-r (17a/12), (40b/10), (42a/19), (46b/2), (47a/14), (49b/14), (49b/16), (50a/23), (50b/11), (51a/22), (52b/1), (53a/22), (62a/23), (63b/2), (64b/16), (65a/5), (67b/17), (69b/17), (74b/1), (75b/16)

b.-rdür (52a/2), (57b/16), (79b/11)

b.-yen (18b/2), (37a/2), (38b/9), (41b/1), (50b/16), (51a/16), (51a/20), (59b/19), (63b/3)

b.-yenlere (33b/5)

[= 34]

berāber : < Far. Birlikte, bir arada.

b. (23b/21), (33a/20), (43b/15)

b. + ce (49b/10), (54b/15)

b. + dür (10a/3), (30a/12), (41a/13), (47b/11), (67b/15), (67b/21), (68b/21), (9a/11)

[= 13]

berāgīs : < Ar. İnsan pireleri (*Pulex irritans*).

b. (2b/9), (51b/17)

[= 2]

berānī : < Ar. Kabuk.

b. + i (9b/21)

b. + i müferraķı (9b/21)

[= 2]

berānī-i müferraķ : < Ar. Ayrılmış kabuk.

b. + ı (9b/21)

[= 1]

berd : < Ar. Soğuk.

b. (15a/17), (15a/17), (15a/7), (16a/3), (20a/5), (72b/1), (72b/5), (73a/18), (75b/10)

b. + de (16a/4), (18a/19)

b. + dür (74a/18)

b. + i (10b/22), (18a/19), (5b/14)

b. + i hevā (5b/14)

b. + i hevādan (10b/22)

b. + i şedīdi (18a/19)

b. + üñ (15a/10), (15a/13), (75b/10)

[= 21]

berd-i hevā : < Ar. Soğuk hava.

b. (5b/14)

b. + dan (10b/22)

[= 2]

berd-i şedīd : < Ar. Şiddetli soğuk.

b. + i (18a/19)

[= 1]

berde : < Ar. bkz. berd.

b. (73a/15)

[= 1]

bereket : < Ar. Bolluk.

b. (18a/13), (75a/15), (75b/3)

b. + i (17a/1), (24a/13), (65a/14), (66a/5), (66b/7), (74b/9), (7a/23)

[= 10]

berensāt : < Ar. bezensāt. Dağlardaki ağaçları yakıp yerine ekin dikmek.

- b. (23a/10)
[= 1]
- beriyye** : < Ar. Kır, yaban, işlenmemiş toprak.
b. + i (14b/8)
[= 1]
- berk** : Sağlam, sert. krş. bek.
b. (63b/13), (71b/15)
[= 2]
- bermâhât** : < K. Kıptice mart ayı.
b. + uḡ (74a/13)
[= 1]
- ber-müceb** : < Ar. Gereğince.
b. + i (76b/2)
b. + i ḡavl-i yünāniyān (76b/2)
[= 2]
- ber-müceb-i ḡavl-i yünāniyān**: < Ar. Yunanlıların sözü gereğince.
b. (76b/2)
[= 1]
- berrāk** : < Ar. Parlak.
b. (11a/9), (18b/23), (19a/2), (68b/4), (70a/11), (76a/10)
b. + a (11a/23), (70b/6)
[= 8]
- berrānī** : < Ar. Yabanî. krş. berrī.
b. (68b/15)
[= 1]
- berre** : < Ar. Toprak.
b. (20a/23), (20b/6)
[= 2]
- berrī** : < Ar. Yabanî, kendiliğinden biten. krş. berrānī.
b. (2b/1), (46b/10), (48a/8), (55b/14), (55b/14), (55b/19), (55b/21), (55b/23), (56b/22), (58a/8), (61a/4), (61a/4)
b. + dür (46b/10), (56b/21)
b. + sidür (57b/11)
b. + sinüḡ (48a/22)
[= 16]
- besātīn** : < Ar. Bostanlar, sebze bahçeleri.
b. (15b/20)
b. + de (24a/23)
[= 2]
- bêş** : Beş.
b. (11b/4), (16a/13), (22b/22), (33b/3), (36a/8), (39a/16), (40b/3), (40b/6), (42b/20), (44a/6), (46a/18), (46a/18), (60a/10), (60a/11), (62b/1), (70b/10), (71a/14), (73b/4)
b. + inci (49b/12), (51a/15)
b. + inden (33b/18)
b. + ine (33b/18)
[= 22]
- bevārī** : < Ar. Saz, kabuk ve yapraktan oluşan kuru otlar.
b. (6a/10)
b. + i (6a/9)

- b. + i **kađīm** (6a/9)
[= 3]
- beväri-i kađīm** : < Ar. Eski otlar.
b. (6a/9)
[= 1]
- beverki** : < Ar. Hindibanın dört türünden biri, yazın ekilir ve serttir.
b. (56b/1)
[= 1]
- bevr** : < Ar. Sürülmemiş yer.
b. (23a/18), (6b/11), (6b/11), (7b/11)
b. + de (66a/15)
b. + kılınduğdan (6b/11)
[= 6]
- bevrakıyye** : < Ar. Borakslı, tuzlu toprak.
b. (67a/17)
[= 1]
- beyān** : < Ar. Açıklama, izah.
b. (1b/20), (20b/23), (24b/10), (25a/21), (2a/15), (2a/15), (2a/6), (2b/10), (2b/13), (2b/13), (2b/14), (2b/2), (35a/9), (37b/15), (3b/1), (3b/2), (40b/20), (44a/16), (46a/9), (50a/16), (51a/16), (62b/3), (77b/17)
b. + eder (1b/20), (2a/15), (2a/6), (2b/10), (2b/13), (2b/13), (2b/14), (2b/2), (35a/9), (3b/1), (3b/2), (40b/20), (46a/9), (51a/16), (62b/3)
b. + ı (11b/8), (1b/17), (1b/17), (2a/3), (2a/4), (2a/4), (4b/9)
b. + ı lübiyā (2a/3)
b. + ında (42a/23)
- b. + ındadur (11b/8), (14b/22), (1b/10), (1b/13), (1b/14), (1b/2), (1b/20), (1b/6), (24a/7), (2a/12), (2a/13), (2a/13), (2a/14), (2a/14), (2a/16), (2a/16), (2a/2), (2a/3), (2a/6), (2a/7), (2a/8), (2a/8), (2a/9), (2a/9), (2b/10), (2b/8), (2b/9), (3a/13), (3a/3), (3a/4), (3a/8), (3a/9), (3b/3), (3b/4), (3b/4), (42b/17), (44b/2), (45b/10), (46b/9), (47a/3), (48b/7), (4a/3), (51b/18), (51b/8), (52b/15), (55a/10), (56b/15), (57b/8), (58a/6), (58b/10), (59a/19), (61b/17), (66b/16), (71a/20), (74b/5), (77a/21), (8a/13)
- b. + ı sūsām (2a/4)
b. + ı tabh-ı ‘ades (2a/4)
b. + ı zirā‘at-i hınța (1b/17)
b. + ı zirā‘at-i şa‘īr (1b/17)
[= 108]
- beyān-ı lübiyā** : < Ar. Börülce beyanı.
b. (2a/3)
[= 1]
- beyān-ı sūsām** : < Ar. Susam beyanı.
b. (2a/4)
[= 1]
- beyān-ı tabh-ı ‘ades**: < Ar. Mercimek pişirme beyanı.
b. (2a/4)
[= 1]
- beyān-ı zirā‘at-i hınța** : < Ar. Buğday ekme beyanı.
b. (1b/17)
[= 1]
- beyān-ı zirā‘at-i şa‘īr** : < Ar. Arpa ekme beyanı.
b. (1b/17)

- [= 1] b. + i **hamām** (28a/12)
- beyāz** : < Ar. Beyaz, ak. [= 2]
- b. (28a/8), (68b/15), (69a/8), (9b/20)
- b. + a (11b/9), (18b/13), (70b/14)
- [= 7] **beyz-i hamām** : < Ar. Güvercin yumurtası.
- b. (28a/12)
- [= 1]
- bey(i)n** : Kafatasının üst bölümünde beyin zarı ile örtülü, iki yarım yuvar biçiminde sinir kütesinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, dimağ.
- beyzā** : < Ar. Çok beyaz. krş. ebyaz.
- b. (28a/11)
- b. + dur (28a/13)
- b. + olup (28a/11)
- b. + y1 (14b/7), (4b/23), (4b/4)
- b. + y1 kilsiyeye (4b/23)
- [= 7]
- b. + isin (32b/9)
- [= 1] **beyzā-yı kilsiyeye** : < Ar. Kireç taşı yapısında olan beyaz toprak.
- beyn** : < Ar. Ara, orta.
- b. + i (25a/15)
- b. + i baklatın ve uḥrā (25a/15)
- [= 2] b. (4b/23)
- [= 1]
- beyne'l-berre** : < Ar. Topraklar arası.
- b. (20a/23)
- [= 1] **beyzāvāt** : < Ar. Çok beyazlar.
- b. + ı (14b/15)
- b. + ı ṭayyibeye (14b/15)
- [= 2]
- beyn-i baklatın ve uḥrā** : < Ar. Baklaların birbirleriyle olan arası.
- b. (25a/15)
- [= 1] **beyzāvāt-ı ṭayyibe** : < Ar. İyi beyaz topraklar.
- b. + ye (14b/15)
- [= 1]
- beynūsād** : bkz. ḥakīm beynūsād.
- b. (19a/18), (19b/23), (26b/18), (28b/18), (77b/14)
- [= 5] **béz** : Bez.
- b. (37a/10), (43a/12), (43a/16), (43a/20), (52a/2)
- b. + i (28a/12)
- b. + den (23b/21)

- b. + i (10b/14), (41b/3)
- b. + ler (34b/21), (41b/3), (43a/23), (44b/6)
- [= 12]
- bezr** : < Ar. Tohum.
- b. (13b/12), (17a/18), (17a/20), (17b/4), (17b/9), (18b/4), (18b/6), (1b/18), (1b/19), (22a/18), (22a/19), (22a/21), (22a/22), (22b/3), (22b/3), (22b/7), (22b/8), (22b/9), (31a/7), (32a/1), (32a/14), (67b/21), (68b/5), (74a/19), (74b/17), (74b/7), (75b/18), (79b/7), (9a/14), (9a/18), (9b/11), (9b/12)
- b. + de (16a/17), (17b/6), (17b/8), (22b/16), (22b/16), (22b/17), (23a/16), (73b/7), (9a/20)
- b. + den (14a/2), (1b/20), (22b/11), (22b/18), (22b/19), (23a/10), (23a/3)
- b. + dür (9b/20)
- b. + i (10a/17), (10a/21), (10a/7), (16a/17), (16a/18), (16a/20), (17a/10), (1b/20), (1b/8), (20a/6), (22b/13), (22b/19), (23b/17), (27a/5), (31a/4), (4a/15), (5a/3), (68a/11), (68b/14), (68b/3), (69a/18), (73a/3), (8a/21), (8a/21), (9a/22), (9a/23), (9b/17), (9b/18), (9b/19), (9b/20), (9b/21)
- b. + i bürrüj (68b/3)
- b. + i hars (22b/19)
- b. + i kettān (10a/17), (1b/8)
- b. + i kettāndan (10a/21), (69a/18), (9b/17)
- b. + i kürünb-i şanevberi (9b/18)
- b. + inde (10a/8), (9b/4)
- b. + inden (32a/3), (9a/18)
- b. + ine (31b/22)
- b. + i kıtīyye (8a/21), (8a/21)
- b. + i kuṭānī (4a/15)
- b. + i şāmī (9b/20)
- b. + i şāmīsi (68b/14)
- b. + i ḥāfīf (23b/17)
- b. + olunsa (79b/7)
- b. + üj (14b/22), (1b/12), (9a/17)
- [= 103]
- bezr-i bürr** : < Ar. Buğday tohumu (*Triticum aestivum*).
- b. + üj (68b/3)
- [= 1]
- bezr-i ḥāfīf** : < Ar. Hafif tohum.
- b. (23b/17)
- [= 1]
- bezr-i hars** : < Ar. Ziraatı yapılacak tohum.
- b. (22b/19)
- [= 1]
- bezr-i kettān** : < Ar. Ketan tohumu (*Linum usitatissimum*). krş. bezrū'l-kettān.
- b. (10a/17), (1b/8)
- b. + dan (10a/21), (69a/18), (9b/17)
- [= 5]
- bezr-i kıtīyye** : < Ar. Ekilen tahılların tohumu.
- b. (8a/21), (8a/21)
- [= 2]
- bezr-i kuṭānī** : < Ar. Ekilen tahılların tohumu.
- b. (4a/15)
- [= 1]

bezr-i kürünb-i şanevber : <Ar. Yaprığı sık ve kısa olan lahana çeşidi.

b. + i (9b/18)

[= 1]

bezr-i şāmī : <Ar. Şam tohumu.

b. (9b/20)

b. + si (68b/14)

[= 2]

bezrū'l-kettān : <Ar. Keten tohumu (*Linum usitatissimum*). krş. bezr-i kettān.

b. (69a/16)

[= 1]

bıçak : Bıçak.

b. (44b/16), (45a/18), (54b/9), (61a/19)

b. + lardur (25a/8)

[= 5]

bıçar : Yerden kaynayan su, kaynak.

b. (38a/13), (58b/3), (58b/3), (60a/2)

b. + lar (59b/22)

[= 5]

bırağıl- : Bırakılmak.

b.-a (39b/8)

b.-up (36b/21), (43b/17)

[= 3]

bırağ- (ğ): Bırakmak.

b.-asın (32b/20)

b.-up (52a/10), (61a/23)

[= 3]

bıttıl : <Ar. Karpuz (*Citrullus vulgaris*).

b. (10a/7), (49b/14), (68b/17)

b. + den (10a/1), (24a/1)

b. + üñ (69a/5)

[= 6]

biç- : Ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek.

b.-dükleri (36b/12)

[= 1]

biçil- : Biçilmek.

b.-e (46a/19)

b.-üp (46a/12)

b.-ür (46a/22)

[= 3]

biçül- : bkz. biçil-.

b.-ür (36b/13), (36b/13)

[= 2]

bi-ecma'ihā : <Ar. Tamamen.

b. (25b/9)

[= 1]

bi-ināyeti'llāhi te'ālā : <Ar. Allah'ın yardımıyla.

b. (66a/4), (70a/7)

[= 2]

bi-izni'llāhi : bkz. bi-izni'llāhi te'ālā.

b. (54b/14)

[= 1]	b.-ürüz (67a/12)
bi-izni'llāhi te'ālā : < Ar. Allah'ın izniyle.	[= 24]
b. (49b/4)	bi'l-cümle : < Ar. Tümüyle.
[= 1]	b. (23a/15), (34a/4), (36a/7), (37a/17), (43b/2), (46a/14), (60a/2), (61b/12), (62a/18), (63b/8)
bi-ḥasebü't-tāka : < Ar. Güç kuvvet bakımından.	[= 10]
b. (15a/3)	bilād : < Ar. Memleketler, şehirler, beldeler.
[= 1]	b. (22b/13)
bi-ḥavli'llāh : < Ar. bkz. bi-ḥavli'llāhi te'ālā.	b. + da (15a/15), (15b/2)
b. (52a/11)	b. + ı (14b/23), (15a/10), (15a/16), (15a/18), (15a/19), (15a/4), (15b/1), (16a/11), (16a/12), (17a/12), (22b/13), (43a/7), (4b/1), (4b/15), (62b/20), (72b/13), (72b/4), (72b/5), (72b/7), (74a/20), (74a/20)
[= 1]	b. + ı azākıyāda (4b/1)
bi-ḥavli'llāhi te'ālā : < Ar. < Ar. Allah'ın gücüyle, takdiriyle.	b. + ı bāridede (15a/10), (15a/16), (15a/18), (16a/12), (4b/15), (72b/4), (72b/5)
b. (51b/21), (54b/22), (61b/4)	b. + ı dif'iyyede (16a/11), (17a/12)
[= 3]	b. + ı emeviyye (14b/23)
bil- : Bilmek, bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.	b. + ı irāniyān (62b/20)
b. (20b/20), (31a/14), (32b/12), (75a/7)	b. + ı ḥārrede (15a/4)
b.-icek (2b/5), (51a/10)	b. + ı ḥabeşede (43a/7)
b.-mege (2b/4), (51a/9)	b. + ı mu'tedile (72b/13), (72b/7)
b.-mek (11b/15), (3a/9), (46a/5), (51a/12), (59b/5), (67b/14), (71a/1)	b. + ı mu'tedilede (15a/19)
b.-mekdür (11a/8)	b. + ı mu'tedileye (15b/1)
b.-melidür (1b/8)	b. + ı müferriṭetü'lḥarrda (15a/14)
b.-menüj (11b/8)	b. + ı nediyye (74a/20)
b.-sen (17b/17)	b. + ı sevāḥil (74a/20)
b.-ünj (19b/14), (77a/20)	
b.-ür (2b/6), (51a/11)	

[= 45]	b. + de (15a/19)
bilād-ı azākıyā : < Ar. Azak beldeleri.	b. + ye (15b/1)
b. + da (4b/1)	[= 4]
[= 1]	bilād-ı nediyye : < Ar. Rutubetli beldeler.
bilād-ı bāride : < Ar. Soğuk beldeler.	b. (74a/20)
b. + de (15a/10), (15a/16), (15a/18), (16a/12), (4b/15), (72b/4), (72b/5)	[= 1]
[= 7]	bilād-ı sevāhil : < Ar. Sahil beldeleri.
bilād-ı dif'iyye : < Ar. Sıcak beldeler. krş. bilād-ı hārre.	b. (74a/20)
b. + de (16a/11), (17a/12)	[= 1]
[= 2]	bilā-harrāşin : < Ar. Çiftçiler olmaksızın.
bilād-ı emeviyye : < Ar. Emeviye beldeleri.	b. (1b/20)
b. (14b/23)	[= 1]
[= 1]	bilā-menfa'at : < Ar. Menfaat olmaksızın.
bilād-ı irāniyān : < Ar. İnan beldeleri.	b. (9a/13)
b. (62b/20)	[= 1]
[= 1]	bilā-te'eħħürin : < Ar. Ertelenmeksizin.
bilād-ı hārre : < Ar. Sıcak beldeler. krş. bilād-ı dif'iyye.	b. (25a/15)
b. + de (15a/4)	[= 1]
[= 1]	bilā-te'hır : < Ar. bkz. bilā-te'eħħürin.
bilād-ı hābeşe : < Ar. Habeş beldeleri.	b. (50b/6)
b. + de (43a/7)	[= 1]
[= 1]	bilā-tesmīh : < Ar. Filizlenmeksizin.
bilād-ı mu'tedile : < Ar. Ne soğuk ne sıcak ve ne kuru ne de nemli olan beldeler.	b. (25b/16)
b. (72b/13), (72b/7)	[= 1]
	bilā-teskiye : < Ar. Sulanmaksızın.
	b. (79a/11)

[= 1]	b. (64a/8)
bile : Birlikte, beraber, ile.	[= 1]
b. (27a/11), (27b/18), (33b/5), (35a/2), (52a/18), (53a/3), (60a/6), (67b/21), (72a/8), (73b/19), (73b/20), (77b/20), (79b/19)	bi't-tab' : < Ar. Doğal olarak.
[= 13]	b. (27a/3), (64b/6), (6a/3)
bilin- : Bilinmek.	b. + dur (64b/7), (6a/2)
b.-ür (10a/13), (10a/5), (69a/2), (70a/12)	[= 5]
[= 4]	bi't-tayyib : < Ar. İyiye.
billâhi't-tevfîk : < Ar. Allah'ın yardımıyla.	b. (10a/3)
b. (14b/1), (24a/20)	[= 1]
[= 2]	bir : Bir, herhangi bir.
bi-meşiyeti'llâh : < Ar. bkz. bi-meşiyeti'llâh te'âlâ	b. (10a/14), (10a/14), (10a/8), (10b/12), (10b/12), (10b/14), (10b/15), (10b/15), (10b/19), (10b/2), (10b/20), (11a/10), (11b/16), (11b/22), (12a/1), (12a/1), (12a/5), (12b/19), (12b/21), (13a/12), (13b/15), (13b/9), (14b/15), (15b/14), (16b/11), (17b/19), (17b/22), (18a/5), (18a/7), (18a/9), (18a/9), (18b/18), (18b/22), (19a/22), (19b/10), (19b/10), (19b/22), (1b/10), (1b/10), (1b/14), (1b/18), (20a/11), (20a/17), (20b/11), (20b/13), (21a/1), (21a/20), (21a/23), (21a/3), (21b/1), (21b/1), (21b/5), (22a/12), (22a/13), (22a/18), (22a/5), (23a/5), (23b/22), (23b/23), (23b/9), (24a/22), (24a/3), (24b/14), (24b/14), (24b/22), (25a/11), (25a/23), (25a/3), (26a/20), (26a/21), (26a/6), (26a/7), (26b/14), (26b/4), (26b/7), (26b/9), (26b/9), (27a/20), (27b/20), (27b/8), (28a/22), (28a/22), (28a/4), (28a/5), (28b/12), (28b/4), (28b/5), (28b/5), (28b/8), (29a/13), (29b/10), (29b/3), (30a/2), (30a/21), (30a/3), (30a/4), (30a/5), (30b/14), (30b/16), (30b/19), (30b/23), (30b/4), (30b/4), (31a/10), (31a/14), (31a/23), (31a/6), (31b/20), (31b/7), (31b/8), (32a/13), (32a/20), (32a/3), (32a/4), (32a/7), (32a/7), (32a/8), (32b/11), (32b/17), (32b/22), (32b/4), (32b/8), (33a/2), (33a/6), (33a/8), (33a/9), (33b/10), (33b/11), (34a/2), (34a/5), (34a/5), (34b/11), (35b/10), (35b/11), (35b/18), (35b/19), (35b/22), (35b/9), (36a/18), (36a/3), (36a/4), (36a/5), (36a/6), (36a/6), (36a/8), (36b/16), (36b/22), (37a/15), (37a/17), (37a/22), (37a/23), (37b/15), (37b/21), (37b/8), (38b/1), (38b/7), (39a/1),
b. (74b/9), (75a/15)	
[= 2]	
bi-meşiyeti'llâhi te'âlâ : < Ar. Allah'ın yardımıyla.	
b. (17a/1), (17b/2), (18b/3), (6b/7), (74b/13), (75b/17), (7b/1)	
[= 7]	
binâen : < Ar. -den dolayı, -den ötürü.	
b. (67a/16), (73a/4)	
[= 2]	
bindür- : Bindirmek.	
b.-ilüp (21b/18)	
[= 1]	
bi'n-nedâve : < Ar. Nemlilikle.	

(39a/11), (39a/19), (39a/20), (39a/22), (39a/22),
(39a/3), (39b/1), (39b/1), (39b/11), (39b/11),
(39b/13), (39b/16), (39b/2), (39b/21), (39b/23),
(3a/9), (3b/1), (40a/10), (40a/15), (40a/15), (40a/16),
(40b/10), (40b/10), (40b/10), (40b/12), (40b/19),
(40b/5), (41a/15), (41a/16), (41a/21), (41a/22),
(41a/4), (41b/12), (41b/19), (41b/2), (41b/22),
(41b/22), (41b/22), (42a/10), (42a/13), (42a/16),
(42a/17), (42a/18), (42a/3), (42a/4), (42b/14),
(42b/15), (42b/15), (42b/21), (42b/23), (43a/12),
(43a/13), (43a/13), (43a/16), (43a/18), (43a/19),
(43a/2), (43a/21), (43b/12), (43b/20), (43b/22),
(43b/23), (43b/5), (44b/16), (44b/18), (44b/20),
(44b/21), (44b/23), (45a/13), (45a/16), (45a/17),
(45a/19), (45a/19), (45a/7), (45a/8), (45b/11),
(45b/20), (45b/22), (45b/3), (45b/7), (46a/10),
(46a/10), (46a/11), (46a/22), (46a/3), (46a/3),
(46a/5), (46a/5), (46b/21), (46b/22), (47a/15),
(47a/16), (47a/17), (47a/17), (47a/17), (47a/20),
(47a/21), (47a/22), (47b/16), (47b/20), (47b/22),
(47b/5), (47b/7), (47b/7), (48a/16), (48a/17),
(48a/23), (48a/6), (48a/8), (48b/1), (49a/4), (49a/7),
(49b/10), (49b/17), (49b/17), (49b/23), (49b/7),
(49b/8), (4a/14), (4a/19), (4a/9), (51a/16), (51a/2),
(51a/2), (51a/4), (51b/12), (51b/13), (51b/14),
(51b/18), (51b/20), (51b/3), (52a/10), (52a/10),
(52a/13), (52a/18), (52a/2), (52a/21), (52a/8),
(52b/10), (52b/10), (52b/19), (52b/3), (52b/7),
(52b/9), (53a/13), (53a/15), (53a/17), (53a/19),
(53a/20), (53a/22), (53a/3), (53b/1), (53b/16),
(53b/21), (53b/22), (54a/2), (54b/1), (54b/10),
(54b/11), (54b/12), (54b/13), (54b/14), (54b/4),
(54b/6), (54b/9), (55a/15), (55b/15), (55b/18),
(55b/2), (55b/20), (55b/3), (55b/5), (55b/8), (56a/1),
(56a/10), (56a/13), (56a/19), (56a/7), (56b/12),
(56b/13), (56b/13), (56b/8), (56b/9), (57a/17),
(57a/18), (57a/18), (57a/18), (57a/6), (57a/7),
(57b/1), (57b/17), (58a/11), (58a/17), (58a/7),
(58a/8), (58b/1), (58b/18), (58b/21), (58b/5),
(59a/14), (59a/17), (59a/22), (59a/22), (59a/5),
(59b/2), (59b/20), (59b/3), (60a/10), (60a/10),
(60a/11), (60a/12), (60a/13), (60a/14), (60a/16),
(60a/21), (60a/9), (61a/20), (61a/6), (61b/12),
(61b/12), (61b/19), (61b/20), (61b/20), (61b/4),
(62a/11), (62a/16), (62a/4), (62a/7), (62b/9), (63a/4),
(63b/5), (64a/10), (64a/11), (64a/15), (64a/3),
(64b/14), (64b/20), (65a/1), (65a/10), (65a/17),
(65a/18), (65a/2), (65b/12), (65b/14), (65b/17),

(65b/20), (65b/4), (65b/9), (66a/12), (66a/19),
(67a/17), (67a/2), (67a/4), (67b/10), (67b/13),
(68a/2), (68a/4), (69a/14), (69a/15), (69a/16),
(69a/17), (69a/18), (69a/19), (69a/20), (69a/21),
(69a/3), (69a/7), (69b/11), (69b/12), (69b/12),
(69b/18), (69b/19), (69b/19), (69b/21), (69b/5),
(69b/7), (69b/7), (69b/9), (69b/9), (6b/1), (6b/10),
(6b/10), (6b/16), (6b/19), (6b/4), (70a/1), (70a/12),
(70b/1), (70b/16), (71a/10), (71a/11), (71a/13),
(71a/14), (71b/17), (71b/18), (71b/8), (72a/12),
(72b/17), (73b/11), (73b/12), (73b/12), (73b/12),
(73b/13), (73b/17), (73b/9), (74a/3), (74b/20),
(75a/12), (75a/18), (75a/18), (75a/19), (75a/21),
(75b/6), (75b/7), (77b/2), (77b/8), (78a/20), (78b/14),
(78b/21), (78b/5), (79a/14), (79a/17), (79a/8),
(79a/9), (79b/12), (79b/3), (79b/5), (7a/8), (7b/15),
(7b/4), (80a/1), (8a/15), (8a/7), (9a/14), (9a/6), (9a/7)

b. + er (35b/13), (49b/14), (60a/6)

b. + i (15b/14), (28a/5), (29a/10), (30b/12),
(34a/19), (34a/19), (34a/20), (34a/21), (36b/16),
(39a/22), (39a/7), (39a/8), (40b/21), (40b/21),
(40b/22), (40b/22), (41a/7), (41a/8), (41b/9), (41b/9),
(42b/21), (43b/20), (44a/10), (44a/10), (44b/2),
(44b/3), (44b/4), (44b/4), (44b/5), (45a/11), (45a/11),
(45b/11), (46b/10), (46b/10), (47a/4), (47b/13),
(47b/14), (51b/13), (52a/14), (52a/17), (52a/23),
(52b/5), (53a/12), (53a/4), (54a/12), (54a/18),
(54a/18), (56a/11), (56b/14), (56b/20), (56b/21),
(57a/11), (57a/11), (59a/15), (59a/21), (59a/22),
(59a/23), (59b/2), (59b/20), (5a/23), (60a/21),
(61a/4), (61b/19), (62a/10), (62a/10), (62a/20),
(62b/9), (78b/14)

b. + inci (2a/5), (77a/13)

b. + inden (3a/9), (41b/2), (63b/5),
(65b/17), (66a/19), (67b/13), (69a/15), (75a/19)

b. + ine (30b/14), (32a/13), (38a/21),
(42a/3), (47b/7), (52b/7), (54a/19), (56a/23),
(56a/23), (56b/1), (59a/22), (59b/20), (61a/3),
(61a/4), (61a/6), (62a/11), (64a/3), (65b/12),
(65b/20), (73b/9), (75a/12), (75a/18), (79b/12),
(79b/5), (7a/8)

b. + inüj (43a/3), (47b/5), (47b/6),
(51b/11), (52b/17)

b. + isi (21a/11), (24a/13), (27b/8), (29b/11), (30b/15), (31b/14), (37a/9), (3a/16), (40a/3), (43a/1), (45a/19), (46b/20), (48a/12), (50a/16), (73a/10), (76b/19), (8a/23), (9a/5)

b. + isinden (70b/13)

b. + isine (56b/1), (77a/16), (78b/7)

b. + isiniñ (47a/5), (52b/16), (59b/21), (76a/21)

b. + iye (46a/3)

[= 632]

birinc : <Far. Piriñç (*Oriza sativa*). krş. erz, erüzz.

b. (24a/21), (9a/18)

[= 2]

birkaç : Birkaç.

b. (10a/22), (10b/10), (24b/13), (26a/12), (26b/20), (27a/10), (31a/16), (33a/6), (38b/16), (39b/19), (39b/20), (40a/2), (40a/4), (40b/14), (42b/6), (44b/10), (49b/20), (4a/22), (60a/16), (60a/2), (63a/18), (64a/13), (64a/7), (65b/1), (69a/13), (69b/10)

[= 26]

birle : İle, vasıtasıyla, birlikte.

b. (18a/12), (19b/19), (20a/8), (31a/6), (31b/4), (4a/13)

[= 6]

bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm : < Ar. Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

b. (4a/1)

[= 1]

biş- : Pişmek. krş. piş-.

b.-diginüñ (2a/14)

b.-se (71a/10)

[= 2]

bit : Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle (*Pediculus*).

b. + i (35a/4)

[= 1]

bit- : Oluşmak, meydana gelmek, yetişmek.

b.-di (69b/1)

b.-dügi (38b/22), (49a/5), (51a/1), (63b/16)

b.-dükde (54b/13), (55a/14)

b.-dükden (13b/9), (34b/10), (36a/23), (47a/16), (57b/22), (69b/2), (69b/7), (78a/14)

b.-e (64b/15), (64b/19), (65a/5)

b.-ecek (48b/4)

b.-en (33b/19), (37a/1), (38b/19), (50b/9), (56b/19), (69a/12), (69b/2), (69b/8), (76a/10)

b.-eni (70a/4)

b.-er (33b/19), (36b/15), (41b/15), (46a/14), (46b/1), (47b/5), (49b/5), (49b/6), (50a/22), (52b/19), (56b/23), (57a/18), (57b/1), (57b/4), (59a/16), (60a/20), (61a/13), (61a/5), (64b/21), (64b/5), (65a/2), (65a/6), (66b/3), (68a/1), (69b/7), (69b/9), (70b/6), (70b/6), (71b/1), (74b/12), (75a/4), (75a/5), (75b/21), (78b/10), (78b/9), (79a/14)

b.-ince (49a/8), (69b/1), (79a/12)

b.-inceye (49b/20), (53b/16)

b.-işmiş (79b/12)

b.-mede (47b/7)

b.-mekden (62b/12)

b.-memiş (70a/4)

b.-mesi (37b/14), (38a/3), (47b/19), (65a/4)	[= 16]
b.-meyen (69b/15)	boğuş : Sesin kısılması.
b.-mez (59a/14), (66a/7), (75a/1), (7b/2), (9a/13)	b. + ı (61b/15)
b.-mezden (37b/16), (42a/18)	[= 1]
b.-mezdir (37b/1)	boğul- : Kısılmak (ses için).
b.-mezse (57a/18)	b.-an (61b/14)
b.-miş (69b/3), (70a/3), (70a/3), (75a/9)	b.-sa (61b/14)
b.-se (57a/12), (59a/8), (78a/11)	[= 2]
b.-üp (15b/14), (34a/23), (37b/16), (42b/22), (44b/20), (45a/11), (45b/20), (46a/13), (46a/19), (46a/20), (48a/4), (49a/8), (50b/11), (50b/20), (54a/11), (55b/7), (57a/19), (58b/16), (58b/19), (60a/10), (60a/6), (60a/8), (61a/18), (61a/7), (69a/14), (69b/14), (79a/12)	borada : Toz, talaş.
[= 122]	b. + sın (21a/12)
bitür- : Oluşturmak, meydana getirmek, yetiştirmek.	[= 1]
b.-mege (48a/21)	boş : Boş.
b.-mek (3a/10), (69a/11)	b. (45a/22), (62a/23)
b.-meyen (48a/18)	b. + dur (41a/16)
b.-se (5a/12)	[= 3]
b.-ür (4a/18)	boy : Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık, boy.
[= 6]	b. + ları (43a/4)
biz : Biz.	b. + suz (61a/5)
b. (14a/21), (18b/13), (18b/14), (19a/22), (19b/6), (32a/16), (5a/18), (60a/20)	[= 2]
b. + e (22b/5)	boya : Boya.
b. + üm (19a/17), (28a/6), (35b/2), (43a/11), (43a/8), (44b/3), (59b/14)	b. (34a/19), (44b/3), (44b/6), (45a/16), (45b/6), (45b/8), (46a/4)
	b. + da (45b/6)
	b. + dur (23a/3), (44b/1), (44b/1)
	b. + nuş (44b/13), (44b/2)
	b. + sın (45b/7)

b. +y1 (44b/10), (45a/20)	b. (40b/14)
[= 16]	b. + i (41b/19), (44b/18), (45a/20), (47a/17), (47a/21), (47a/22), (57b/17), (60a/12)
boyan- : Boyanmak.	b. + in (43a/16)
b.-ur (34b/22), (44b/6)	b. + de (41b/19), (43a/16), (44b/18), (45a/20), (47a/17), (47a/21), (47a/22), (57b/17), (60a/12)
[= 2]	[= 19]
boynuz : Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı.	böyle : Böyle, bu şekilde.
b. + ı (52a/12)	b. (15a/15), (34a/6), (34b/20), (36a/13), (36b/1), (41b/21), (43a/8), (43b/16), (45a/16), (45b/9), (46b/12), (48b/13), (49a/19), (49b/3), (4b/7), (51a/5), (52b/2), (53b/10), (53b/11), (54a/23), (59b/8), (60a/14), (60a/21), (60a/21), (61a/11), (61a/13), (61b/8), (63b/14), (65b/16), (66b/11), (69b/3), (70a/2), (70a/2), (70a/5), (72b/9), (75a/16), (9a/23)
[= 1]	b. + ce (70a/6)
bozul- : bkz. bozul-.	b. + dür (15b/20), (45b/2), (46a/22), (46a/23), (64a/16), (64a/20), (64b/9), (72a/11), (73a/15)
b.-up (40a/5)	[= 47]
b.-ur (53b/1)	böyü- : Büyümek.
[= 2]	b.-dükden (36a/6), (42a/1)
bozul- : Bozulmak, özelliğini yitirmek.	b.-mede (35b/1)
b.-duğı (58a/12)	b.-r (53a/12), (53a/17)
b.-up (58a/12)	b.-yüp (49a/17), (54b/13), (54b/9), (59a/16), (60a/23), (62a/22)
[= 2]	[= 11]
bögrülce : Fasulyeye benzer bir bitki ve bunun göbeği koyu benekli tohumu, börülce (<i>Vigna sinensis</i>). krş. bakl-ı lübiyâ, ‘âciyye.	böyücek : Büyükçe.
b. (34a/7), (42a/20)	b. (42b/1), (45a/13)
b. + dür (28a/4)	[= 2]
[= 3]	bölük (g) : Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.
böğürtlen : Böğürtlen (<i>Rubus caesus</i>).	
b. (40b/8), (47a/14)	
[= 2]	

böyük : Büyük.

b. (20a/8), (25b/8), (34b/18), (35a/11), (36a/22), (43b/7), (47b/19), (47b/4), (49b/9), (50b/23), (58a/1), (59b/1), (60a/15), (65b/11), (71b/20), (77a/21), (78a/9)

[= 17]

böyüklük : Büyüklük.

b. + de (42b/9), (43a/8), (47b/11)

b. + leri (39a/17)

[= 4]

bu : Bu.

b. (10a/12), (10b/10), (10b/12), (10b/7), (11a/7), (11b/20), (11b/5), (12a/20), (12b/22), (12b/5), (13a/13), (13b/16), (14a/11), (14a/18), (14a/5), (14a/9), (15a/22), (15b/12), (15b/7), (16a/17), (16a/3), (16b/1), (17a/16), (17a/3), (17b/11), (18a/14), (18b/14), (18b/14), (19a/12), (19a/13), (19b/6), (20a/16), (20a/18), (20b/4), (21a/17), (21a/18), (21a/19), (21a/19), (21b/1), (22a/5), (22a/6), (22b/10), (22b/13), (22b/23), (23a/19), (23a/5), (23b/1), (24a/3), (24a/4), (24a/4), (24b/3), (25a/17), (26a/22), (26a/23), (26a/8), (27a/11), (27b/12), (28b/10), (29a/13), (29a/17), (29b/13), (29b/13), (2b/6), (31a/19), (31a/8), (33a/17), (33a/22), (33b/14), (33b/15), (33b/19), (33b/2), (34a/19), (35a/1), (36a/7), (36b/23), (37a/11), (37a/18), (37b/15), (37b/5), (38a/16), (38a/17), (38b/4), (38b/9), (3a/1), (40a/10), (40a/2), (40b/15), (40b/16), (40b/17), (40b/18), (41b/6), (42a/14), (43b/1), (43b/10), (43b/4), (43b/5), (44b/4), (44b/7), (45a/14), (45b/18), (45b/21), (46b/6), (47a/8), (47b/16), (47b/18), (47b/21), (48a/12), (48b/17), (48b/19), (48b/23), (48b/4), (49a/19), (49b/19), (4a/11), (4a/14), (4a/15), (4a/16), (4a/22), (4b/13), (4b/20), (4b/9), (50b/16), (50b/20), (50b/6), (50b/7), (51a/4), (51b/22), (52b/1), (52b/1), (53a/14), (53a/15), (53a/18), (53a/7), (53b/20), (53b/8), (54a/15), (54a/2), (55a/16), (55a/22), (55b/19), (55b/22), (55b/5), (55b/7), (56a/10), (56a/14), (56a/22), (56a/3), (57a/18), (57a/7), (58a/11), (59a/1), (59a/2), (59a/23), (59a/23), (59b/16),

(59b/2), (59b/2), (59b/21), (5a/10), (5a/10), (5a/2), (5a/5), (5b/1), (5b/2), (5b/2), (60a/1), (61a/22), (61b/2), (62b/1), (62b/11), (62b/13), (62b/15), (62b/18), (63a/11), (63a/7), (63b/9), (64b/5), (65b/13), (65b/14), (65b/16), (65b/18), (65b/20), (65b/7), (65b/8), (66a/10), (66a/5), (66b/21), (67a/20), (67a/7), (67b/17), (68a/12), (68a/18), (69a/19), (69b/9), (6a/1), (6a/10), (6a/11), (6a/4), (6b/13), (6b/15), (6b/16), (70b/5), (70b/7), (71a/15), (72b/20), (73b/16), (74a/20), (74b/8), (75a/14), (75b/4), (76a/18), (76b/11), (76b/2), (76b/5), (77a/19), (77a/7), (77b/10), (77b/3), (78b/12), (78b/17), (78b/8), (79a/15), (79a/16), (79b/11), (7a/10), (7a/12), (7a/17), (7a/18), (7a/2), (7b/1), (7b/12), (7b/16), (7b/20), (7b/4), (7b/7), (7b/9), (8a/10), (8a/13), (8a/16), (8a/19), (8a/21), (8b/11), (8b/13), (8b/16), (8b/21), (8b/5), (9b/1), (9b/7)

b. + dur (10a/1), (11b/8), (12b/1), (12b/14), (12b/15), (12b/8), (13b/13), (13b/16), (13b/18), (13b/21), (14a/15), (15a/14), (15a/22), (15a/3), (15a/4), (15a/9), (16a/10), (16a/11), (16a/13), (16a/20), (16a/4), (16b/13), (16b/14), (17b/21), (18b/12), (18b/4), (19a/20), (19b/1), (19b/11), (19b/16), (19b/9), (1b/7), (20a/14), (20a/19), (20a/21), (20b/10), (20b/19), (21a/11), (21b/11), (21b/16), (21b/2), (22a/15), (22a/20), (22a/21), (22b/1), (22b/10), (22b/19), (22b/2), (22b/5), (22b/7), (23a/11), (23b/3), (23b/8), (25a/10), (25a/20), (25b/19), (26a/15), (26a/17), (26a/2), (26a/8), (26a/9), (26b/12), (26b/20), (26b/23), (27a/16), (27a/23), (27b/8), (28a/4), (28a/6), (29a/1), (29a/10), (29a/8), (29b/11), (30a/16), (30a/6), (30b/12), (30b/16), (31a/15), (31a/18), (31b/23), (32a/20), (32a/20), (32a/23), (33a/14), (33a/14), (33b/19), (34a/1), (34a/17), (34a/18), (34a/21), (34a/21), (34b/12), (35a/10), (35b/9), (37a/8), (37a/8), (37a/9), (37b/18), (39b/19), (39b/22), (39b/8), (39b/9), (40a/3), (41b/18), (42b/14), (43b/13), (44b/16), (44b/22), (45b/17), (45b/21), (47b/13), (47b/14), (47b/16), (48a/12), (48a/12), (48a/17), (49a/4), (49a/8), (49a/9), (4a/3), (4b/12), (4b/23), (4b/9), (50b/3), (50b/5), (51a/1), (51b/19), (52a/17), (52a/18), (52a/21), (52b/20), (52b/9), (53a/12), (53b/12), (53b/13), (53b/13), (54a/14), (54b/12), (54b/6), (55b/1), (55b/16), (56a/15), (56a/19), (57a/16), (57b/19), (59a/14), (59a/16), (59b/14), (5a/10), (5a/16), (5a/23), (5a/7), (5b/5), (60a/19),

(61a/9), (62a/5), (62a/7), (62b/19), (62b/6), (63a/14), (63a/18), (63a/3), (63a/9), (63b/11), (63b/14), (63b/4), (65a/21), (66b/2), (67a/4), (67a/8), (68a/15), (68a/9), (68b/18), (69a/4), (69a/4), (6b/14), (71a/13), (71a/21), (71b/11), (71b/7), (72b/11), (72b/15), (72b/17), (72b/2), (73b/11), (73b/2), (75b/18), (76a/4), (76b/14), (77a/1), (77a/12), (77a/14), (78a/11), (78b/9), (7b/1), (7b/20), (8a/21), (8b/3), (8b/7), (9a/10), (9a/20), (9a/5), (9b/3)

b. + na (7a/11), (7a/13)

b. + nda (17b/20), (17b/20), (29a/14), (30a/21), (36a/23), (41b/1), (59a/3), (66a/8), (75a/10)

b. + ndan (11a/22), (15b/6), (19a/7), (21b/14), (22a/14), (23a/1), (23a/5), (24a/15), (25a/23), (25b/23), (2b/3), (30b/19), (33a/2), (33b/8), (36a/18), (37a/18), (37b/5), (39b/10), (40a/19), (40b/1), (42a/23), (47a/6), (49b/19), (51a/8), (53a/17), (54a/12), (56a/17), (56a/4), (57a/8), (58b/20), (5a/3), (5a/9), (61a/8), (62a/7), (63b/13), (66a/8), (69a/6), (70a/12), (71b/6), (72a/16), (72b/18), (73b/20), (74a/1), (77b/11), (77b/4), (7b/6), (7b/7), (8a/2), (8a/7)

b. + nı (2b/4), (51a/9), (58b/1), (60a/20), (65a/3), (6a/15)

b. + nıjla (67b/8)

b. + nla (65a/3)

b. + nlar (42a/20), (50a/13), (50b/16), (51b/7), (67b/1), (73a/16), (73a/18)

b. + nlara (10b/18), (14b/17), (15a/12), (18b/1), (1b/10), (28a/14), (2a/5), (46a/21), (49b/14), (49b/16), (49b/17), (50a/23), (50a/4), (50b/11), (50b/15), (51a/16), (51a/20), (51a/21), (51a/4), (69b/17), (6a/16), (70a/6), (73a/16)

b. + nlarda (76b/13)

b. + nlardan (15a/2), (16b/7), (30b/15), (3a/16), (67b/14), (69b/18), (73a/10), (78b/7), (79b/3)

b. + nları (2b/5), (50a/15), (50a/16), (51a/10), (74a/8)

b. + nların (10b/17), (11a/2), (16a/4), (37a/8), (50a/15), (50b/19), (69b/17), (6a/12), (8b/18), (8b/18)

b. + nuj (10b/18), (11a/3), (11a/4), (13a/11), (13b/16), (14b/4), (15a/17), (15a/18), (15a/3), (15b/23), (16a/18), (16a/19), (21b/18), (22b/2), (22b/2), (23a/1), (25a/16), (26b/3), (27a/14), (2b/7), (40b/18), (41a/15), (42a/19), (4a/19), (4a/20), (51a/13), (54a/3), (54a/6), (57b/10), (58b/6), (62a/9), (63a/5), (65a/6), (65a/9), (66b/1), (71a/1), (73a/13), (73a/9), (73b/11), (75b/4), (76a/8), (78b/9), (7b/11), (7b/15), (7b/16), (7b/22), (7b/7), (8b/7)

b. + nujla (65a/8), (73a/6), (73b/20)

b. + ıa (10b/6), (12a/20), (21a/18), (21a/6), (2b/12), (46b/11), (57b/14), (58a/14), (59a/11), (59b/22), (60b/1), (62b/13), (64b/16), (65a/5), (66b/11), (67a/5), (67b/17), (70b/11), (74b/1), (75b/16), (7b/4)

b. + rada (63a/16)

b. + raya (64b/2)

[= 648]

buçuk : Buçuk, yarım.

b. (12a/1), (12a/5), (12a/7), (36a/4), (38a/18), (47b/22), (53b/22), (57a/6), (58b/18), (58b/5), (62a/8), (71a/11), (71a/15)

[= 13]

budağ : Budak.

b. (61b/20)

b. + da (47b/20)

b. + lar (43a/7), (47b/20)

b. + ları (32b/6), (36b/18), (48a/13), (48a/22), (49a/15), (55a/16)

b. + larına (49a/17)

b. + larında (45a/11)

[= 12]

budaklan-: Dallanmak.

b.-ur (32a/4)

[= 1]

buğday : Buğday (*Triticum aestivum*).

b. (15a/12), (15a/14), (19b/9), (32b/17), (33a/18), (33a/2), (33b/15), (34a/5), (34a/8), (39a/11), (39a/13), (39a/2), (44b/13), (45a/21), (45a/23), (45a/23), (57b/22), (63a/7), (65a/16), (66b/21), (66b/7), (66b/7), (67a/1), (67a/2), (67b/1), (67b/19), (67b/19), (68b/2), (69a/13), (6b/9), (70b/2), (71a/13), (71a/8), (76a/13), (76a/17), (76a/19), (76a/20), (77a/21), (78b/12), (7b/4)

b. + dan (22b/20), (71a/1), (77b/2)

b. + ı (76a/10), (76a/8)

b. + uñ (66b/20), (68a/19), (70a/10), (70a/12), (70a/20), (70b/13), (70b/16), (71a/11), (71b/3), (76a/15)

[= 55]

buğz : < Ar. Kınama.

b. (56b/10)

b. + eden (56b/10)

[= 2]

buğul : < Ar. Sebzeler. krş. baklât.

b. (15b/20), (16a/8), (29a/19), (2b/8), (3a/17), (48b/4), (49b/6), (50a/20), (50a/22), (51b/8), (52a/11), (52a/17), (56b/2), (57b/3), (73a/11), (73a/21)

b. + a (48b/21), (48b/5), (50a/1), (50a/5), (51a/3), (51b/19), (51b/20), (52a/15), (52a/7), (52a/16)

b. + da (52b/4), (59a/10), (61b/11)

b. + dan (50a/5), (50b/23), (51a/13), (51a/14), (54b/23), (61b/10)

b. + ı (10a/3), (48b/2), (49b/23), (68b/12), (69a/1), (9b/17)

b. + ı bustâniyye (68b/12)

b. + ı mezkürenüñ (10a/3)

b. + uñ (2b/2), (48b/6), (49b/13), (50a/17), (51a/16), (52a/16), (52a/18), (55b/13)

b. + üdendür (56b/19)

[= 52]

buğüle : < Ar. bkz. buğul.

b. + leri (78b/2)

[= 1]

buğul-ı bustâniyye : < Ar.-Far. Bahçe sebzeleri.

b. (68b/12)

[= 1]

buğul-ı mezküre : < Ar. Zikredilen, adı geçen sebzeler.

b. + nüñ (10a/3)

[= 1]

bul- : Bulmak.

b.-a (64b/19)

b.-dılar (6a/15)

b.-dular (65a/10)

b.-dum (76a/2)

b.-duğ (18b/10), (60a/21)

b.-maduğı (20b/20), (20b/23)

b.-mağ (53b/11)

b.-maz (18b/10), (19a/8), (38b/4), (42b/18)	b.-ur (12a/6)
b.-savuz (8b/8)	[=4]
b.-up (33b/10)	bulut : Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığınlar.
b.-ur (18b/17), (20b/22), (24b/7), (26b/19), (29a/3), (41b/2), (4a/21), (50b/13), (50b/13), (51b/22), (52a/11), (5a/22), (5b/4), (61a/7), (61b/4), (63a/9), (65a/13), (65a/20), (6a/10)	b. (61a/15), (77b/20)
b.-ursan (69b/13)	[=2]
b.-ursanç (70a/3), (70a/3)	burçak : Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (<i>Vicia ervilia</i>).
b.-ursun (52b/3)	b. + dur (24a/16), (52a/9)
b.-uruz (8b/9)	[=2]
[=39]	bustân : <Far. bkz. büstân.
bulaş- : Bulaşmak.	b. (52b/11)
b.-an (40a/7)	b. + da (42a/17), (52b/13)
[=1]	b. + larda (41b/16), (44b/7), (47a/6), (48a/4)
bulaştırıl- : Bulaştırılmak.	b. + uñ (52b/12)
b.-sa (51b/20)	[=8]
b.-up (48b/23)	bustancı : <Far.-Tr. Bahçeci, bahçıvan.
[=2]	b. + laruñ (80a/2)
buldân : <Ar. Bölgeler.	[=1]
b. + da (53a/14)	bustânî : <Far. Yabani olmayan, kültür bitkisi, yetiştirilen.
b. + uñ (42b/19)	b. (2b/10), (46b/10), (48a/21), (55a/9), (55b/14), (55b/14), (55b/19), (55b/21), (56b/23), (58a/8), (61a/3)
[=2]	b. + dür (46b/10), (56b/21)
bulın- : Bulunmak.	b. + nüñ (55b/15), (56a/6)
b.-acaç (44b/15)	b. + si (57b/10)
b.-mayup (60a/2)	
b.-sa (11a/17)	

b. + ye (55a/17)	b. + larda (48b/4), (49a/23)
[= 17]	[= 2]
bustāniyye : < Far. Bahçe ile ilgili.	buṭūn : < Ar. Karınlar, içler.
b. (68b/12), (9b/17)	b. + da (16a/23)
[= 2]	[= 1]
bū'ne : < K. Kıptice haziran ayı.	būyī : < Ar. Kokulu.
b. (79a/5), (79a/7)	b. + dür (53b/19)
b. + nūḡ (79a/7)	[= 1]
[= 3]	buyur- : Buyurmak, tavsiye etmek, söylemek.
būniyūs : bkz. ḡakīm būniyūs.	b.-dı (19b/14)
b. (12a/23), (12b/14), (12b/22), (12b/6), (12b/8), (13a/15), (13a/21), (13a/4), (13a/6), (13b/17), (14a/19), (14a/3), (14a/7), (16a/16), (16a/9), (20a/18), (21a/7), (23b/3), (3a/1), (48b/19), (49a/22), (49a/5), (4a/20), (52b/20), (59b/4), (62b/17), (63a/16), (67a/8), (68a/1), (68a/8), (71a/20), (71b/20), (71b/4), (71b/6), (71b/9), (72a/16), (72a/6), (72a/9), (73a/21), (73b/1), (73b/7), (8b/2), (8b/6), (9a/15), (9a/20)	b.-dılar (19b/10), (19b/3), (20a/13), (20a/3), (20a/7), (27a/16), (31b/11), (56b/5), (56b/7)
b. + a (31a/8)	[= 10]
b. + da (78a/17), (79a/19)	buz : Buz.
b. + dan (9b/2)	b. (15b/22)
b. + uḡ (12b/10), (33b/8), (41b/7)	[= 1]
[= 52]	būkūr : < Ar. Erken.
būr : < Ar. Ekilmemiş topraklar.	b. (15b/3)
b. (64b/15), (64b/15), (65a/18), (65a/19), (65b/1)	[= 1]
b. + suz (65a/21)	būnyān : < Ar. Yapım.
[= 6]	b. (1b/15)
būstān : < Far. Bahçe.	b. + ı (17a/19)
	b. + ı ṡavvābīye (17a/19)
	[= 3]
	būnyān-ı ṡavvābī : < Ar. Tuḡla yapımı.
	b. + ye (17a/19)

- [= 1]
- bürāde** : < Ar. Herhangi bir malzemeden dökülen toz.
- b. (79b/4)
- [= 1]
- bürr** : < Ar. Buğday (*Triticum aestivum*). krş. buğday, hınta, kama.
- b. (10a/14), (11a/7), (11a/7), (11b/13), (11b/8), (12a/2), (12b/1), (12b/2), (15b/13), (15b/6), (16a/10), (16a/11), (16b/23), (1b/8), (27b/8), (67a/18), (73a/5), (73b/3), (74b/14), (8a/14), (8a/15), (8a/18), (8a/19), (8b/14), (8b/17), (8b/3)
- b. + den (27b/7)
- b. + e (12b/11), (12b/12)
- b. + i (12a/3), (9b/11)
- b. + i cedīd (12a/3)
- b. + i şahīḥ-i tayyibdür (9b/11)
- b. + üñ (11a/8), (68b/3), (8a/16)
- [= 36]
- bürr-i cedīd** : < Ar. Yeni buğday.
- b. (12a/3)
- [= 1]
- bürr-i şahīḥ-i tayyib** : < Ar. İyi buğday.
- b. + dür (9b/11)
- [= 1]
- bürüdet** : < Ar. Soğukluk. krş. bārid.
- b. (48a/3), (5a/19)
- b. + de (74a/5)
- b. + e (21a/5)
- b. + i (75b/10)
- [= 5]
- bürüz** : < Ar. Belirme, ortaya çıkma.
- b. (32a/11)
- b. + ödüp (32a/11)
- [= 2]
- büselle** : < Ar. Baklagillerden, yurdumuzun her yanında yetiştirilen, tırmanıcı bir bitki (*Pisum sativum*).
- b. (33a/13)
- [= 1]
- büt-** : Bitmek.
- b.-mesi (57b/23)
- [= 1]
- büzür** : < Ar. Tohumlar, taneler.
- b. (20a/1), (20a/1), (31a/6), (67b/20), (68a/21), (68a/6), (77b/16), (9a/15), (9a/19), (9b/18), (9b/7)
- b. + da (23b/7), (68b/18)
- b. + dan (11a/3), (14b/21), (1b/12), (22b/11), (22b/2)
- b. + ı (68a/16), (77b/15)
- b. + ı müzdera'a (77b/15)
- b. + ını (16a/4)
- b. + uñ (68a/1)
- [= 23]
- büzürāt** : < Ar. bkz. büzür.
- b. + dan (70a/5)

b. +ı (73a/16)

[= 2]

büzür-ı müzderâ'a : < Ar. Ekilmiş tohumlar.

b. (77b/15)

[= 1]

[= 1]

C

cāff : < Ar. Kuru.

c. (27a/8), (31b/21)

c. + olup (31b/21)

[= 3]

cāffe : < Ar. bkz. cāff.

c. (10b/4), (17a/19), (17b/6), (1b/15),
(28b/4), (7a/15)

c. + de (14b/2)

[= 7]

cālīnōs : 131-210 yılları arasında yaşamış olan
ünlü hekim, Galen.

c. (21a/20), (27b/21), (33a/3), (34a/8),
(54b/22), (58a/3)

c. + uñ (21a/23)

[= 7]

cāmi' : < Ar. Derleyen, toplayan.

c. + de (11a/6)

[= 1]

cāmide : < Ar. Donmuş, üzerinde ekin bitmez.

c. + dūr (72b/9)

c. + ye (15a/20)

[= 2]

cān : < Far. Hayat, can.

c. + suz (61a/14)

c. + suzca (47a/19)

[= 2]

cānaver : < Far. Canlı, hayvan.

c. + ler (49a/2), (49a/23), (52a/20), (60a/5)

c. + lerüñ (49b/3)

[= 5]

cānib : < Ar. Taraf, cihet. krş. cihet.

c. + den (30b/16)

c. + e (43a/19)

c. + inde (78b/6)

c. + leri (40a/5)

[= 4]

cānlu : < Far.-Tr. Canlı.

c. (33b/14)

[= 1]

cārī : < Ar. Sürekli, devamlı.

c. (24a/10), (72b/9), (73b/16)

[= 3]

cārim : < Ar. Ailesinin maîşetini kazanan.

c. (73b/11)

[= 1]

cāriyye : < Ar. Geçerli.

c. (16b/4), (23b/8)	[= 7]
[= 2]	
cāvers : < Ar. 1. Buğday arasında biten sarı bir darı. 2. Akdarı bitkisinin tohumu.	
c. (20b/2), (20b/21), (27b/10), (9a/18)	c. (10a/20), (69a/6)
[= 4]	c. + de (24b/13), (25b/11), (32a/16)
cāvers̄ : < Ar. bkz. cāvers.	[= 5]
c. (78b/18), (78b/5)	cehd : < Ar. Zahmet.
[= 2]	c. (20a/3)
cāyız : < Ar. cā'iz. Uygun, doğru, yapılabilir.	c. + edüp (20a/3)
c. (75a/20), (75a/21), (75b/9)	c. + imüzle (22b/5)
c. + dür (19a/14), (37b/4), (53b/11), (53b/3), (57b/20), (58a/2), (58a/20), (59a/3), (61b/9), (62a/23), (68a/6), (70a/6), (76b/7)	c. + inüz (77b/20)
[= 16]	[= 4]
cebel : < Ar. Dağ.	celīd : < Ar. Kırağı. krş. kırağı.
c. + de (22a/19), (23b/23), (63a/13)	c. (12b/5), (15b/22)
[= 3]	[= 2]
cebeliyye : < Ar. Dağ ile ilgili, taşlaşmış.	cem' : < Ar. Cümle, bütün, tüm.
c. (18b/17), (4b/17)	c. (23a/23), (27b/18), (27b/19), (36a/17), (39a/1), (39a/3), (3a/13), (41b/2), (46a/3), (48a/17), (48a/18), (48a/22), (49a/7), (52b/3), (56a/13), (59a/22), (62b/3), (64b/20), (70a/19), (70a/9), (71b/14), (77b/6)
c. + de (18b/17), (4b/14)	c. + edüp (49a/7), (77b/6)
c. + den (18b/19)	c. + etsen (52b/3)
[= 5]	c. + i (6a/21)
cedīd : < Ar. Kullanılmamış, yeni.	c. + i kıt'niyyedür (6a/21)
c. (12a/3), (69a/18), (69a/7), (71a/13)	c. + ola (39a/3), (71b/14)
c. + i (10a/13), (10b/8)	c. + olmağa (39a/1)
c. + olup (69a/7)	c. + olmaz (27b/18)
	c. + olsa (27b/19), (70a/19)

c. + olsalar (64b/20)	c. + sine (27b/13)
c. + oluna (36a/17)	[= 55]
c. + olunup (23a/23), (46a/3), (48a/17), (48a/18), (48a/22), (56a/13)	cemī'an : < Ar. Hep, bütün.
c. + olup (3a/13), (62b/3), (70a/9)	c. (15b/18), (54b/8)
c. + olur (41b/2), (59a/22)	[= 2]
[= 46]	cennet : < Ar. Dinî inanışlara göre, iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer; uçmak.
cem'î-i kıtmiyye : < Ar. Ekilen tahılların tümü.	c. (56b/8)
c. + dür (6a/21)	c. + de (56b/6)
[= 1]	c. + den (56b/13)
cemerāt : < Ar. Cemreler. Şubat ayında azar azar artan sıcaklıklar.	[= 3]
c. + ı (72a/3)	cenüb : < Ar. Güney.
c. + ı selāse (72a/3)	c. (17a/21), (20a/6), (20a/9), (78a/1), (78a/2), (78a/5), (9a/19), (9a/22)
[= 2]	c. + da (68a/7)
cemerāt-ı selāse : < Ar. Toprağa düşen cemre.	c. + dan (74b/8)
c. + de (72a/3)	[= 10]
[= 1]	cercir : < Ar. bkz. cercir-i rümī.
cemī' : < Ar. bkz. cem'.	c. + i (33a/13), (9a/2)
c. (11a/1), (13a/23), (15b/2), (16a/17), (17b/9), (19a/1), (19a/21), (20a/15), (20b/1), (20b/1), (20b/21), (20b/22), (21b/21), (23b/8), (31a/6), (31b/2), (31b/5), (33b/4), (37a/2), (37b/9), (38b/7), (39a/5), (39a/6), (41a/13), (41a/4), (43a/11), (46a/11), (48a/14), (48b/1), (48b/22), (4a/21), (50a/20), (50a/5), (50b/4), (52a/16), (52a/3), (52a/6), (52b/8), (53a/14), (57b/16), (57b/20), (58b/5), (61b/10), (61b/3), (62b/11), (79b/15), (9b/7)	c. + i rümī (33a/13), (9a/2)
c. + si (27a/15), (50b/20), (60a/23), (61a/17)	[= 4]
c. + sinde (11a/2), (53a/4), (56a/1)	cercir-i rümī : < Ar. Acı bakla, delice bakla, yabani bakla (<i>Lupinus termis</i>).
	c. (33a/13), (9a/2)
	[= 2]
	cereb : < Ar. Uyuz hastalığı.
	c. + i (61b/9)

c. + i kabîh (61b/9)	cevher-i bākılā : < Ar. Bakla mayası.
[= 2]	c. + ya (29b/17)
cereb-i kabîh : < Ar. Kötü uyuz hastalığı.	[= 1]
c. (61b/9)	cevz : < Ar. Ceviz (<i>Juglans regia</i>). krş. koz.
[= 1]	c. (36a/14), (36b/22)
cesāmet : < Ar. İrilik.	c. + den (36a/14), (36a/17)
c. + ine (66b/20)	c. + inden (36a/17)
[= 1]	c. + leri (36a/15), (36a/18)
cevānib : < Ar. Kenarlar.	[= 7]
c. + i (6a/12)	ceyyāze : < Ar. Yer ismi, “işbīliyede vāki’ ceyyāze nām köyde”.
c. + i evdiye (6a/12)	c. (42b/4)
[= 2]	[= 1]
cevānib-i evdiye : < Ar. Dere kenarları.	ceyyid : < Ar. İyi.
c. (6a/12)	c. (11a/7), (11b/22), (14a/7), (17a/10), (18a/2), (18b/3), (1b/8), (20b/23), (24a/12), (27a/11), (31a/2), (5a/23), (64a/4), (64b/11), (65b/11), (71a/9), (72a/8), (75b/2), (76b/21), (7a/7), (7a/7)
[= 1]	c. + den (18a/10)
cevdet : < Ar. Tazelik.	c. + düür (21a/22)
c. + in (20b/23)	c. + i (10a/14), (10a/4), (30b/7), (69a/1), (69a/5)
[= 1]	c. + i hüsn (30b/7)
cevher : < Ar. Maya, öz.	c. + ola (65b/11)
c. (77b/7)	c. + olan (20b/23)
c. + i (19b/19), (19b/19), (29b/17), (70b/16), (77b/9)	c. + olanuñ (11a/7)
c. + i bākılāya (29b/17)	c. + olup (24a/12)
c. + inden (11b/10), (11b/6)	c. + olur (18a/2), (18b/3), (31a/2), (5a/23), (64a/4), (64b/11)
c. + lerinüñ (70b/12)	
[= 10]	

- [= 39]
- ceyyide** : < Ar. bkz. ceyyid.
- c. (18a/23), (21a/2), (25b/17), (5b/9), (67a/20), (8b/21)
- c. + dür (11a/17), (67b/1), (67b/3)
- [= 9]
- ceyyidetü'l-cevher** : < Ar. İyi maya.
- c. (70b/9)
- c. + dür (11b/3)
- [= 2]
- ceyyid-i hüsn** : < Ar. Güzel.
- c. (30b/7)
- [= 1]
- ceyyidü'l-beyâz** : < Ar. İyi, çok beyaz.
- c. (12a/9)
- [= 1]
- cezâyir** : < Ar. Adalar.
- c. (14a/12), (23a/14), (6a/12)
- c. + de (23a/17), (64b/16)
- c. + den (13b/10)
- c. + üñ (10a/19)
- [= 7]
- cezb** : < Ar. İçine çekme.
- c. (12b/5), (67a/13), (71b/4), (9a/1)
- c. + eder (12b/5), (67a/13), (71b/4)
- c. + edüp (9a/1)
- [= 8]
- cezbe** : < Ar. bkz. cezb.
- c. (24b/2)
- [= 1]
- cezer** : < Ar. Havuç (*Daucus corata*).
- c. (16a/3), (51a/17), (73a/16)
- c. + den (9b/19)
- c. + üñ (68b/13)
- [= 5]
- cezire** : < Ar. Irmak yakınında bulunan ince kumlu toprak.
- c. + i (53a/19)
- c. + i mağribde (53a/19)
- [= 2]
- cezire-i mağrib** : < Ar. Batı adaları.
- c. + de (53a/19)
- [= 1]
- cezzābe** : < Ar. Emici.
- c. + si (67a/14), (8b/11)
- [= 2]
- cibāl** : < Ar. Dağlar.
- c. (5a/7)
- c. + da (23a/9)
- [= 2]
- cidār** : < Ar. Duvar.
- c. + ı (67b/2)

c. + ı za'ifü's-şu'dur (67b/2)	[= 26]
[= 2]	
cidâr-ı za'ifü's-şu' : < Ar. Zayıf ağ duvarı.	
c. + dur (67b/2)	c. (72b/15)
[= 1]	[= 1]
cidden : < Ar. Gerçekten.	cihet-i evvel : < Ar. İlk taraf.
c. (12b/13), (13b/19), (13b/4), (22a/16), (27b/17), (27b/19), (31a/12), (4b/14), (4b/2), (67b/4), (8b/21), (9a/20)	c. + de (14b/6), (23b/12), (23b/7)
[= 12]	[= 3]
cihât : < Ar. Taraflar, cihetler.	cimâ' : < Ar. Cinsel birleşme.
c. + ı (16b/4)	c. + a (35a/5)
c. + ı işbîliyede (16b/4)	[= 1]
[= 2]	cimâ'ıyye : < Ar. Cinsel birleşme ile ilgili.
cihât-ı işbîliyye : < Ar. İşbîliyye tarafları.	c. + yi (54b/18), (55a/7), (55a/8)
c. + de (16b/4)	[= 3]
[= 1]	cins : < Ar. Tür.
cihet : < Ar. Taraf, yön. krş. cānib.	c. (30b/19), (44b/4), (51b/18)
c. (15b/2), (72b/17)	c. + den (73b/11)
c. + den (18a/6)	c. + i (70a/19)
c. + i (14b/6), (23b/12), (23b/7), (72b/15)	c. + i hıntada (70a/19)
c. + i evvel (72b/15)	c. + üñ (68b/18)
c. + i işbîliyede (14b/6), (23b/12), (23b/7)	[= 7]
c. + inden (10a/2), (11a/21), (11a/9), (12a/16), (12a/20), (15b/3), (18a/13), (18b/20), (19a/2), (21a/21), (21a/21), (27b/7), (28b/17), (68b/21)	cins-i hınța : < Ar. Buğday çeşidi.
c. + le (72b/15)	c. + da (70a/19)
	[= 1]
	cism : < Ar. Cisim, gövde.
	c. + inde (21a/4), (79a/15)
	[= 2]

cismlü : < Ar.-Tr. Canlı.

c. (54b/19)

[= 1]

cizā : < Ar. cizā². Büyük ağaç kökleri.

c. (27b/4)

[= 1]

cufūf : < Ar. Bakraçlar.

c. + a (14b/14)

c. + ı (32a/14)

[= 2]

cum'fa : < Ar. Cuma günü.

c. + da (20b/14), (25a/21), (25a/6), (32a/4), (34b/11), (43b/21), (43b/23), (44b/23), (46b/22), (47a/23), (57b/19), (58b/1), (62a/21), (62a/7), (62a/7), (79a/13)

[= 16]

cülbān : < Ar. Ak burçak, yassı mercimek, mürdümük (*Lathyrus sativus*).

c. (14a/19), (14a/19), (24a/8), (29b/13), (29b/14), (29b/18), (2a/3), (30a/1), (30a/4), (30b/1), (30b/10), (30b/16), (51a/21), (67a/21), (67a/7), (6a/22), (8b/17), (8b/2)

c. + a (30b/5), (30b/6)

c. + da (29b/8)

c. + dan (23b/11), (29b/9), (30a/22), (30b/12), (68b/8), (9b/14)

c. + dandur (24a/8)

c. + ı kebīrū'1 ḥabbdur (14b/4)

c. + uḡ (30b/8), (30b/9), (32b/5)

[= 32]

cülcül : < ? Bir keten çeşidi.

c. (9b/17)

[= 1]

cülcülān : < Ar. Susam (*Sesamum indicum*).

c. (31b/15), (31b/18)

c. + dan (24a/1)

c. + dur (24a/8)

[= 4]

cümle : < Ar. Bütün, hep.

c. (10b/16), (29b/14), (52b/3), (52b/5), (5a/23), (67a/15), (8b/11), (9a/5)

c. + den (52a/17)

c. + i (27b/8)

c. + i muşliḡlerinden (27b/8)

c. + si (69b/13), (70a/3)

c. + sinüḡ (47b/11), (47b/6), (73a/16)

[= 16]

cümle-i muşliḡ : < Ar. İyileştirenlerin tümü.

c. + lerinden (27b/8)

[= 1]

cüz : < Ar. bkz. cüz².

c. (10a/20)

c. + i (11b/18), (73b/9), (8b/9)

c. + i desem-i laḡifini (8b/9)

c. + i ḡāşş (73b/9)

[= 6]

cüz'	: < Ar. Cüz, az miktar, biraz. krş. cüzv'. c. + i (11b/19) c. + i ma'hūd (11b/19) [=2]	[=3]	
			Ç
cüz-i desem-i lañif	: < Ar. Yumuşak yağ parçası. c. + ini (8b/9) [=1]	[=1]	
cüz-i hāşş	: < Ar. Özel bir parça. c. (73b/9) [=1]		çağır- : Çağırmaq. ç.-up (56b/10)
cüz'-i ma'hūd	: < Ar. Bilinen azlık. c. (11b/19) [=1]		çapa : < İt. Tarlalarda toprağı işlemek için kullanılan ağaç saplı demir kazı aracı. ç. (46a/1) [=1]
cüz'ün ba'de-cüz'in	: < Ar. Bir parçadan sonraki bir parça. c. (27a/18) [=1]		çāre : < Far. Çare. ç. + süz (33a/1), (33a/4) [=2]
cüzām	: < Ar. Hansen basilinin sebep olduğu deri hastalığı. c. (31b/4), (61b/9) [=2]		çatla- : Çatlamak. ç.-ya (48b/10) ç.-yup (53b/10) [=2]
cüzv	: < Ar. bkz. cüzv'. c. + i (67a/13) [=1]		çek- : Çekmek. ç.-er (66b/18), (75a/11) ç.-üp (17b/21), (41b/19) [=4]
cüzv'	: < Ar. Cüz, az miktar, parça. krş. cüz'. c. (26b/4), (26b/4) c. + i (26b/10)		çekil- : Çekilmek. ç.-en (12a/8), (48b/14) ç.-medin (57b/2) ç.-miş (3a/13), (72a/20) ç.-üp (79a/11) ç.-ür (72b/11)

[= 7]

çekirdek (g): Meyvelerde bulunan, sayısı bir veya daha fazla olabilen, sert kabuklu tohum.

ç. (77a/21), (77b/11)

ç. + i (19b/16), (19b/21), (68b/15), (69a/4), (69a/5), (77a/21)

ç. + den (50b/9), (57b/21)

[= 10]

çekirge : Düz kanatlılardan, uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türleri olan böcek (*Acridium*).

ç. + den (40b/5)

[= 1]

çervîş : <Far. çerbîş. İnek, sığır vb. kasaplık hayvanların yağlarının eritilmesiyle elde edilen yağ, iç yağı.

ç. + i (33a/19), (33b/9), (48a/11)

ç. + süz (33a/16), (37b/19), (62a/17)

ç. + süzliğine (62a/15)

[= 7]

çervîşli : <Far.-Tr. Yağlı.

ç. (34a/17)

[= 1]

çervîşlik : <Far.-Tr. Yağlılık.

ç. (40a/22)

[= 1]

çervîşlü : <Far.-Tr. bkz. çervîşli.

ç. (37a/11), (44b/9), (47a/7), (48b/8)

[= 4]

çervîşlülük : <Far.-Tr. bkz. çervîşlik.

ç. + ine (62a/15)

[= 1]

çığar- : bkz. çıkar-.

ç.-madan (61b/14)

[= 1]

çık- : Çıkmak, belirmek.

ç.-a (63b/21)

ç.-an (38b/20), (40b/17)

ç.-ar (36b/7), (37b/23), (41a/3), (41b/16), (42a/7), (51a/11), (66a/1), (71a/6)

ç.-dığı (2b/6)

ç.-duğda (40a/12), (60a/7)

ç.-ıcağ (5b/3)

ç.-ınca (32b/23), (43a/15)

ç.-madın (78b/2)

ç.-maz (42a/18)

ç.-mış (43b/6)

ç.-sa (70b/10), (70b/10)

ç.-up (34b/6), (36a/11), (36a/5), (37b/13), (41a/16), (43a/7), (43b/17), (43b/22), (48a/15), (50b/11), (53a/13), (55b/3), (60a/13), (70b/15)

[= 36]

çıkâr- : Çıkarmak.

ç.-duğın (51b/13)

ç.-duğları (51b/15)

ç.-duğlarını (43a/2), (54a/7)

ç.-ıla (41b/1)	ç. + in (34a/23)
ç.-madın (47b/17)	ç. + inün (47a/4)
ç.-mağa (45b/8), (53b/16), (60a/19)	ç. + ün (42b/10)
ç.-manuñ (34a/1)	ç. + den (32b/18)
ç.-mağ (50a/7), (64a/8)	ç. + ler (42b/7)
ç.-mağdur (40b/18), (64a/6)	ç. + leri (34b/17), (42a/9)
ç.-masına (40a/6)	ç. + lerin (34a/20)
ç.-masında (45b/5)	ç. + lerinün (42a/7)
ç.-maya (37b/12)	[= 25]
ç.-up (39b/18), (40a/15), (40b/7), (45a/9), (51b/12), (55b/1), (61a/20), (61a/23), (64a/5)	çiçeklen- : Çiçek açmak, çiçek vermek.
ç.-ur (50a/6)	ç.-e (64b/15)
[= 27]	ç.-memiş (65a/21)
çıkarıl- : Çıkarılmak.	ç.-ür (47b/1)
ç.-a (40a/8)	[= 3]
ç.-an (44a/4)	çig : Çiğ, ham.
ç.-duğı (49a/10)	ç. (53b/2), (53b/3), (55a/7)
ç.-mağ (45b/7)	ç. + le (53b/5), (55a/1), (61b/13)
ç.-maya (51b/16)	[= 6]
ç.-up (34b/23), (35a/1), (36a/17), (39b/3), (40a/4), (40a/9), (46b/16), (46b/19), (47a/19), (49a/12), (49a/9), (51a/2), (51a/2), (51b/15), (51b/2), (53b/20), (60a/19)	çigne- : Ağıza alınan bir şeyi dişler arasında ezmek, öğütmek.
[= 22]	ç.-ne (35b/12)
çiçek (g): Çiçek.	[= 1]
ç. (34b/17), (37a/19), (42a/16), (42a/7)	çiğnen- : Çiğnenmek.
ç. + i (34b/1), (34b/21), (34b/21), (41b/15), (42a/7), (42b/9), (44b/4), (44b/5), (46b/2), (47a/4), (47a/5), (47a/6)	ç.-üp (35b/11), (37a/3), (43b/18), (46a/2), (48a/14)
	[= 5]
	çirkîn : <Far. Pek kirli.

ç. (48b/2)	(74b/10), (75a/16), (75b/3), (76a/11), (76b/1), (77a/21), (78b/11), (78b/15), (78b/2), (5a/15)
[= 1]	
çiz : bkz. çizi.	ç. + ı (33b/13)
ç. + leri (75a/10), (75a/17)	ç. + ca (32b/20)
[= 2]	ç. + éder (35a/5)
çizi : Tohum ekmek için pullukla açılan yer, karık.	[= 100]
ç. + ler (62b/8)	çoklık (ğ): Çokluk.
ç. + leri (65b/12), (65b/17), (66a/18), (66a/19)	ç. (39a/3), (44a/22), (67a/12), (75a/10)
ç. + nüh (75a/13)	ç. + ma (34a/2)
ç. + ye (75a/13)	[= 5]
[= 7]	çoraklı : (toprak için) Verimli olmama durumu.
çizil- : Çizilmek.	ç. (59b/18), (60a/8)
ç.-ür (72b/10)	[= 2]
[= 1]	çöb : <Far. Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası.
çok (ğ): Çok.	ç. + inden (40b/13)
ç. (14a/9), (23a/10), (23a/13), (23a/18), (23b/6), (26b/21), (2b/5), (32b/12), (32b/23), (33b/13), (33b/2), (34a/14), (34a/17), (35a/15), (35a/5), (36a/11), (36a/13), (36b/1), (36b/23), (37a/1), (38a/1), (38b/21), (39a/14), (39a/14), (40a/19), (41a/17), (41a/21), (41b/13), (41b/2), (41b/4), (42a/1), (42a/15), (42a/2), (43b/19), (44b/4), (44b/10), (45a/8), (46a/15), (47a/1), (47b/19), (47b/20), (48a/7), (49a/18), (49b/17), (49b/21), (4b/14), (4b/15), (50a/10), (50a/21), (51a/10), (51b/4), (52b/2), (52b/6), (53a/6), (53a/15), (53a/16), (53a/18), (53a/18), (53a/23), (55b/10), (55b/9), (57a/21), (57b/15), (58a/23), (58b/2), (58b/19), (59a/23), (60a/23), (60a/3), (60a/9), (61b/6), (61b/8), (62a/14), (64a/12), (64a/5), (64b/15), (65a/6), (67a/18), (67b/10), (67b/5), (70b/4), (71b/6), (71b/14), (71b/3), (71b/3), (71b/4), (72b/10),	ç. + lerden (40b/16)
	ç. + lere (40b/17)
	ç. + leri (40b/15)
	[= 4]
	çökeğ : Çukur yer.
	ç. + in (52b/6)
	ç. + inden (38b/22)
	[= 2]
	çölmekci : Çömllekçi.
	ç. + ler (35a/1), (39b/4)
	[= 2]

çömlek : Çömlek.

[= 9]

ç. (69a/18)

[= 1]

çörek : 1. “çörek çörek” Çörek şeklinde halka halka. 2. Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi.

ç. (34b/18), (34b/18)

ç. + ler (42a/13), (46a/3)

[= 4]

çözil- : Çözölmek.

ç.-üp (40a/11)

[= 1]

çubuk (**ğ**): Körpe dal, çubuk.

ç. + ı (51b/19), (52a/12)

ç. + ları (43a/5)

[= 3]

çukur : Çevresine göre aşağı çökmüş olan (yer)

ç. (36a/3), (55b/2), (55b/6), (55b/6), (73b/12), (73b/14), (73b/15)

ç. + a (44b/17), (45a/19)

ç. + da (38b/16)

ç. + uñ (36a/3)

[= 11]

çukurcuğ (**ğ**): Küçük çukurlar.

ç. + a (36a/2)

ç. + lar (36a/2), (38b/16), (44b/17), (45a/18), (47b/15), (59a/14), (61a/12)

ç. + lara (61a/13)

çulha : <Far. El tezgâhında bez dokuyan kimse, dokumacı.

ç. + lar (46b/2)

[= 1]

çüçük (**g**): Filiz.

ç. + i (43b/4)

[= 1]

çüçüklen-: Filizlenmek.

ç.-mezden (44a/5)

[= 1]

çüftlen- : Çiftleşmek, bitişmek.

ç.-miş (79b/12)

[= 1]

D

da : Dahi, da, de. krş. dañı, de.

d. (17b/20), (18a/18), (59b/2), (72a/20), (78b/5)

[= 5]

dad : Tat, lezzet.

d. + ı (52a/5), (54b/16), (58a/13), (60a/11), (60a/15)

[= 5]

dağ : Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümlerine verilen ad, dağ. krş. cebel.

d. (21a/12), (52a/12)

d. + lar (41a/5)

	[= 3]	(39b/22), (39b/7), (3a/13), (3a/17), (40a/1), (40a/15), (40a/8), (40b/11), (40b/22), (41a/14), (41a/15), (41a/17), (41a/3), (41a/5), (41a/9), (41a/9), (41b/1), (41b/10), (41b/12), (41b/12), (41b/21), (41b/4), (41b/5), (41b/5), (42a/16), (42b/13), (42b/16), (42b/2), (43a/11), (43a/2), (43a/7), (43b/20), (43b/4), (44a/17), (44b/16), (44b/2), (44b/21), (44b/4), (44b/5), (44b/8), (44b/9), (45b/12), (45b/2), (45b/6), (46a/10), (46a/21), (46a/22), (46a/23), (46b/17), (47b/10), (47b/14), (47b/16), (47b/23), (47b/6), (47b/7), (47b/9), (48a/10), (48a/11), (48a/17), (48a/3), (48b/10), (48b/13), (48b/19), (48b/2), (48b/22), (48b/23), (49a/1), (49a/19), (49a/22), (49a/5), (49a/8), (49a/9), (49b/11), (49b/15), (49b/16), (49b/22), (49b/4), (49b/6), (49b/8), (4a/10), (4b/20), (50a/19), (50b/1), (50b/10), (51a/11), (51a/12), (51a/12), (51a/13), (51a/13), (51a/16), (51a/18), (51a/2), (51a/20), (51a/21), (51a/4), (51b/21), (51b/22), (51b/5), (51b/7), (52a/15), (52a/16), (52a/18), (52a/21), (52b/1), (52b/19), (52b/2), (52b/21), (52b/23), (52b/4), (53a/13), (53a/14), (53a/15), (53a/17), (53a/2), (53a/22), (53b/2), (53b/21), (53b/6), (53b/7), (54a/1), (54a/6), (54a/9), (54b/3), (54b/5), (55a/1), (55a/12), (55a/17), (55a/23), (55a/5), (55b/13), (55b/14), (55b/14), (55b/23), (56a/11), (56a/14), (56a/16), (56a/2), (56a/20), (56a/22), (56a/23), (56b/12), (56b/13), (56b/16), (56b/17), (56b/20), (56b/7), (57a/15), (57a/18), (57a/23), (57a/7), (57a/8), (57b/10), (57b/2), (57b/22), (57b/5), (58a/10), (58a/12), (58a/13), (58a/14), (58a/15), (58a/16), (58a/18), (58a/19), (58a/7), (58a/8), (58b/20), (58b/7), (58b/8), (59a/11), (59a/13), (59a/16), (59a/20), (59a/22), (59a/23), (59a/23), (59a/3), (59a/3), (59a/7), (59b/15), (59b/17), (59b/17), (59b/18), (59b/2), (59b/2), (59b/3), (5a/14), (5a/15), (5a/5), (5a/6), (60a/18), (60a/19), (60a/21), (60a/21), (60a/22), (60a/7), (61a/14), (61a/17), (61a/3), (61a/6), (61b/10), (61b/14), (61b/22), (61b/5), (63a/1), (63a/17), (63a/17), (63a/2), (63a/2), (63a/3), (63b/17), (63b/3), (63b/5), (64a/12), (64a/12), (64a/17), (64a/17), (64a/20), (64a/20), (64b/1), (64b/12), (64b/12), (64b/13), (64b/16), (64b/18), (64b/3), (64b/4), (64b/5), (64b/9), (65a/1), (65a/13), (65a/16), (65a/17), (65a/17), (65a/5), (65b/11), (65b/14), (65b/14), (65b/17), (65b/2), (65b/20), (65b/6), (65b/6), (65b/7), (65b/9), (66a/1), (66a/10), (66a/14), (66a/15), (66b/11), (66b/2), (66b/3),
dağal	: < Far. Çerçöp. d. + dan (5b/6), (64a/12) d. + ı (19a/3), (76a/11) [= 4]	
dağıd-	: Dağıtmak. d.-up (52b/10) [= 1]	
dağık	: Dağımk. d. + dur (61b/20) [= 1]	
dağı	: Dahi, da, de, daha, hem, ve. krş. da, de. d. (10a/10), (10b/18), (11a/13), (11a/23), (12a/11), (12a/11), (12a/20), (12a/7), (13a/11), (13a/8), (13b/16), (14a/23), (14b/4), (14b/7), (14b/9), (15a/6), (15b/1), (15b/20), (16a/2), (16a/3), (16b/19), (17a/16), (17a/20), (17a/3), (17a/5), (17a/7), (17a/8), (17a/8), (17b/4), (18b/14), (18b/17), (19b/1), (19b/14), (20a/12), (20a/21), (20a/7), (21a/2), (21a/21), (21a/4), (21a/6), (21a/9), (21b/20), (22b/10), (22b/15), (22b/18), (22b/18), (22b/19), (23a/13), (23a/14), (23a/15), (23a/17), (23b/16), (24a/14), (24b/5), (24b/9), (25a/14), (25a/16), (25a/23), (26a/21), (26b/10), (26b/19), (26b/21), (27a/1), (27a/12), (27a/2), (27b/13), (28a/1), (28b/10), (28b/19), (28b/2), (29a/13), (29a/19), (29a/9), (29b/14), (2b/11), (2b/11), (2b/12), (2b/6), (2b/7), (2b/7), (2b/7), (30a/1), (30a/10), (30a/14), (30a/3), (30a/7), (30a/9), (30b/11), (30b/20), (30b/5), (31b/23), (32a/21), (32a/3), (32b/10), (32b/11), (32b/11), (32b/11), (32b/15), (32b/3), (32b/6), (33a/21), (33a/7), (33a/8), (33b/10), (33b/21), (33b/21), (33b/23), (34a/2), (34a/21), (34a/23), (34b/15), (34b/22), (35a/13), (35a/14), (35a/17), (35b/20), (36a/21), (36b/2), (37b/1), (37b/15), (37b/16), (37b/17), (37b/3), (38a/16), (38b/10), (38b/11), (38b/15), (38b/19), (38b/21), (38b/23), (38b/7), (39a/13), (39a/9), (39b/14), (39b/21),	

(66b/9), (67a/11), (67a/17), (67b/9), (68a/1), (68a/11), (68a/8), (68b/12), (68b/14), (68b/19), (68b/2), (68b/6), (69a/5), (69a/8), (69b/10), (69b/12), (69b/13), (69b/17), (69b/4), (6b/18), (70a/15), (70a/17), (70a/2), (70a/3), (70a/5), (70a/7), (70b/1), (70b/11), (70b/20), (70b/6), (70b/7), (70b/8), (71a/20), (71b/12), (71b/13), (71b/21), (71b/8), (72a/10), (72a/11), (72a/11), (72a/13), (72a/21), (72b/17), (72b/18), (73a/11), (73a/15), (73a/15), (73a/16), (73a/20), (73b/10), (73b/12), (73b/9), (74a/17), (74b/1), (74b/13), (74b/15), (75a/8), (75b/15), (75b/7), (75b/8), (76a/20), (76a/3), (76a/5), (76b/18), (77a/10), (77a/11), (77a/20), (77a/8), (77b/13), (77b/15), (77b/17), (78a/13), (78a/18), (78a/5), (78a/7), (78b/10), (78b/11), (78b/11), (78b/5), (78b/6), (78b/6), (79a/11), (79a/11), (79a/12), (79a/15), (79b/1), (79b/19), (7a/1), (7a/10), (7a/12), (7a/13), (7a/2), (8b/18), (9a/1), (9b/12), (9b/2)

[= 482]

daḥl : < Ar. Kâr, fayda.

d. (2b/7), (2b/7)

d. + i (51a/12)

[= 3]

dāḥil : < Ar. İç, içeri.

d. (15b/5), (26a/20), (73a/7)

d. + i (11a/11), (11a/12)

d. + ine (70a/12)

d. + ola (26a/20)

[= 7]

dā'ī : < Ar. Sebep. krş. ecl.

d. (17b/6)

d. + olsa (17b/6)

[= 2]

dāyim : < Ar. bkz. dāyimā.

d. (27b/6), (30b/8), (34a/16), (53a/9), (53b/11), (60a/18), (64a/19)

d. + i (26a/13)

[= 8]

dāyimā : < Ar. Her vakit, daima.

d. (1b/19), (26a/18), (48a/7), (78b/1), (78b/14), (79b/12)

[= 6]

dāyimetü'r-ruṭûbe : < Ar. Sürekli rutubet.

d. + yi (14a/4)

[= 1]

daḳīḳ : < Ar. 1. Un. 2. Toz haline getirilmiş.

d. (11a/21), (11b/11), (11b/20), (12a/8), (19a/2), (70a/10), (70b/17), (70b/4), (71a/14), (71a/6), (79b/15)

d. + den (12a/8)

d. + i (11a/9), (22a/15), (26a/11), (30a/16), (30a/17), (30a/17), (70b/9), (71a/16)

d. + i ḥınṭa (30a/16), (30a/17)

d. + i ḥınṭadan (71a/16)

d. + in (30a/16)

d. + inden (21b/22), (79b/16)

d. + inüḡ (30a/15)

d. + i şa'īr (30a/17)

d. + lerde (12a/5)

d. + üḡ (12a/3)

[= 30]

daķıķ-i ħımta : < Ar. Buğday unu.

d. (30a/16), (30a/17)

d. + dan (71a/16)

[= 3]

daķıķ-i şa'ır : < Ar. Arpa unu.

d. (30a/17)

[= 1]

daķķ : < Ar. Ufalamak.

d. (21a/15), (21b/2), (31b/9), (5b/10), (64a/14), (64a/17), (79b/4), (79b/6)

d. + eyleye (5b/10)

d. + eyleyüp (31b/9)

d. + ęderler (64a/14), (64a/17)

d. + ędüp (21a/15)

d. + olunup (21b/2)

[= 14]

dal : Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri, dal.

d. (53a/20), (53a/20)

[= 2]

dāmıģa : < Ar. Yara, yarma.

d. (5b/10)

[= 1]

dāne : < Far. Tohum, tane.

d. (33b/22), (36a/2), (38b/16), (39b/19), (39b/23), (40a/4), (44b/17), (44b/17), (56b/14)

d. + .si (38b/8)

d. + dür (10a/17), (33b/10)

d. + lerden (36a/2)

d. + leri (32b/6), (32b/7), (76b/5), (77b/1)

d. + si (10b/5), (10b/5), (32b/5), (40b/23), (41a/17)

d. + sin (45a/19)

d. + sinden (32b/5), (35b/17)

d. + sine (40a/2)

d. + sini (70a/12)

d. + sinüj (35a/3), (35a/4), (38b/21)

[= 30]

datlu : Tatlı, lezzetli.

d. (59b/8)

[= 1]

darb : < Ar. Darp.

d. (25b/9)

d. + ı (25b/10)

d. + ı i'āde (25b/10)

d. + oluna (25b/9)

[= 4]

darb-ı i'āde : < Ar. Yeniden ezme, vurma.

d. (25b/10)

[= 1]

daya- : Dayamak, yaslamak.

d.-ya (39a/23)

d.-yup (39a/22)

[= 2]

dayyık : < Ar. Çok dar.

d. (11a/16)

d. + olup (11a/16)

[= 2]

de : Da, de, dahi. krş. dağı, da.

d. (10b/23), (19b/9), (22b/11), (2b/6), (34a/11), (35b/15), (38b/16), (55b/21), (55b/22), (57b/3), (59a/8), (61a/7), (68b/20), (7b/11)

[= 14]

dê- : Demek, söylemek.

d.-di (10a/1), (10a/5), (11b/22), (12a/11), (12b/1), (12b/10), (12b/14), (12b/16), (12b/17), (12b/2), (12b/22), (12b/6), (13a/16), (13a/18), (13a/21), (13a/3), (13a/4), (13a/6), (13b/17), (13b/18), (13b/19), (14a/12), (14a/19), (14a/20), (14a/4), (14a/7), (14a/7), (14b/2), (14b/23), (14b/5), (14b/7), (15a/23), (15b/1), (16a/16), (16a/19), (16a/8), (16a/9), (16b/10), (16b/17), (17a/2), (17a/3), (17a/6), (17a/7), (18b/10), (18b/4), (18b/6), (18b/7), (18b/9), (19a/18), (19b/1), (19b/23), (1b/14), (20b/17), (20b/18), (20b/22), (21a/11), (21a/20), (21a/21), (22a/4), (22b/15), (23a/17), (23a/22), (23a/3), (23a/6), (23b/3), (24a/22), (24b/12), (24b/14), (24b/2), (24b/21), (24b/4), (24b/7), (24b/8), (24b/9), (25a/18), (25b/1), (25b/13), (25b/14), (25b/15), (25b/4), (25b/7), (26b/18), (27b/18), (27b/21), (27b/6), (28a/1), (28a/13), (28a/15), (28a/4), (28b/18), (28b/5), (29a/13), (29b/14), (29b/14), (29b/15), (29b/17), (29b/22), (29b/7), (29b/9), (30a/19), (30a/22), (30b/2), (30b/9), (31a/2), (31a/21), (31a/4), (31a/6), (31b/20), (31b/6), (31b/7), (32a/16), (32a/3), (33a/19), (33a/3), (33a/5), (34a/11), (34a/13), (34a/9), (34b/14), (34b/15), (34b/16), (35a/11), (35a/13), (35a/16), (35a/17), (35b/22), (35b/6), (36a/8), (37b/1), (37b/1), (37b/20), (37b/6), (38a/14), (38a/16), (38a/3), (38a/4), (38a/7), (38b/14), (38b/3), (40a/11), (40a/13), (40a/20), (40a/23), (40a/4), (40b/2), (40b/7), (41b/11), (41b/7),

(42a/11), (42a/15), (42a/16), (42b/12), (42b/14), (43b/20), (44a/13), (46a/23), (46a/9), (46b/5), (46b/9), (48b/14), (48b/19), (48b/22), (49a/13), (49a/22), (49a/6), (49b/8), (4a/21), (4a/5), (4b/17), (50a/1), (50a/13), (50b/18), (51a/14), (51a/20), (51b/18), (51b/22), (52a/8), (52b/20), (53b/5), (54b/15), (54b/2), (54b/21), (54b/23), (55a/5), (56a/18), (56a/2), (56a/21), (56b/12), (56b/18), (56b/20), (56b/4), (56b/7), (56b/9), (57a/14), (57a/2), (57a/22), (57a/4), (57a/4), (57b/4), (58a/17), (58a/4), (59a/1), (59a/10), (59b/12), (59b/19), (59b/4), (59b/9), (5a/18), (60a/11), (60a/13), (60a/13), (60a/15), (60a/17), (60a/20), (60a/23), (60a/8), (61a/2), (61b/10), (61b/4), (61b/6), (61b/9), (62a/22), (62a/7), (67a/11), (68a/15), (68a/18), (68a/6), (68b/17), (68b/5), (69a/3), (71a/11), (71a/14), (71a/20), (71a/8), (71b/11), (71b/13), (71b/20), (71b/8), (72a/16), (72a/5), (72a/6), (72a/9), (73a/21), (73b/1), (73b/10), (73b/7), (73b/9), (74a/15), (75b/18), (75b/20), (75b/7), (76a/1), (76b/14), (76b/16), (76b/17), (77a/1), (77a/20), (77a/4), (77a/4), (77a/7), (77b/14), (77b/18), (78a/10), (78a/18), (78a/9), (78b/13), (78b/19), (79b/1), (7a/18), (7b/12), (8a/14), (8a/23), (8a/6), (8b/2), (8b/6), (9a/15), (9a/17), (9a/2), (9a/20), (9a/7), (9b/11), (9b/12), (9b/13), (9b/18), (9b/3), (9b/5)

d.-diler (11a/8), (12b/8), (16a/11), (23a/2), (23b/13), (23b/7), (24b/15), (24b/22), (29b/18), (29b/20), (31b/16), (34a/18), (35a/13), (37a/9), (42b/17), (45b/10), (47a/3), (48a/10), (48b/7), (49b/21), (49b/6), (4a/3), (52b/16), (53b/7), (54a/18), (55a/17), (57b/10), (57b/14), (58a/14), (58a/6), (58b/11), (58b/13), (59a/20), (59b/15), (61b/19), (61b/22), (62b/4), (64b/3), (65a/11), (65a/11), (65a/12), (66a/16), (68a/20), (69a/4), (69a/5), (69b/9), (6b/4), (70a/10), (71b/17), (71b/19), (72a/10), (72a/8), (74a/15), (74a/16), (74a/3), (74b/16), (74b/2), (74b/9), (75b/11)

d.-dügi (36b/2), (56b/16), (65a/12), (70a/14), (80a/2)

d.-dügimüz (22a/22), (23a/5), (33b/19), (45a/4), (49b/19), (50b/20), (53a/7), (54a/2), (55b/7)

d.-dük (35b/13)

d.-dükleri (34b/4), (36a/9), (36b/12), (37b/5), (40b/8), (42a/18), (42a/23), (42b/11), (42b/13), (42b/22), (43b/12), (44a/16), (44a/8), (45b/2), (46a/1), (46a/17), (46b/1), (46b/2), (46b/3), (46b/4), (46b/7), (47a/5), (47a/9), (52a/19), (52a/2), (52a/2), (52a/4), (52b/14), (52b/18), (55a/11), (55b/16), (58a/10), (58a/6), (58a/9), (58b/8), (60a/12), (61b/17), (67b/17), (70b/2), (79a/11), (79b/10)

d.-dükleridür (2b/1), (56b/16), (57b/9), (59a/20), (61b/18), (73a/11), (73a/19), (79b/14), (80a/2)

d.-düklerimiz (2b/6), (50b/7)

d.-düklerimizde (51a/11)

d.-düklerimizle (33a/3)

d.-düklerini (67b/6)

d.-düklerinin (46a/8), (46b/8)

d.-mege (54a/17)

d.-mek (52b/17), (52b/17), (56b/17), (59b/3), (61b/21), (9b/14), (9b/16), (9b/17)

d.-mekdür (22b/2), (23a/1), (24b/17), (26a/16), (41b/13), (46b/23), (46b/23)

d.-mekle (68b/9)

d.-miş (22b/21), (22b/22), (22b/22), (29b/14)

d.-mişler (1b/10), (66a/5), (69b/20), (73b/7), (74a/9)

d.-r (16b/22), (33a/15), (38b/1), (3a/14), (40b/5), (42b/3), (43a/13), (43a/22), (43b/16), (43b/5), (44b/3), (44b/9), (45a/7), (46a/20), (46b/23), (47a/21), (56b/16), (58b/7), (59b/14), (62a/12), (62b/17), (62b/18), (63a/1), (63a/17), (63a/2), (63b/19), (65b/20), (65b/7), (66b/17), (66b/9), (67a/5), (67a/8), (67b/10), (67b/6), (68a/1), (68a/4), (68a/8), (71a/21), (71b/12), (71b/4), (72a/17), (72b/12), (72b/14), (73a/20), (75b/5), (76a/3), (77a/14)

d.-rler (18b/17), (21a/3), (2b/11), (2b/11), (2b/12), (34a/15), (3a/13), (3a/13), (40b/17), (42b/16), (56b/16), (57b/10), (57b/9), (57b/9), (58a/7), (59a/21), (59b/21), (59b/3), (61a/4), (61a/4), (61a/4), (61b/18), (62b/13), (63b/1), (63b/1), (63b/2), (65b/13), (65b/14), (65b/16), (65b/2), (66b/5), (66b/6), (66b/8), (66b/9), (68b/11), (6a/22), (70b/10), (70b/9), (71b/7), (76a/19), (76b/12), (76b/13), (76b/3), (76b/4), (76b/9), (78b/10), (78b/6), (79a/15), (79a/17), (79a/18), (7b/10), (80a/1), (9a/2)

d.-rüz (15a/4)

d.-yü (15b/15), (15b/17), (18b/13), (18b/14), (19a/22), (20b/19), (21a/18), (21a/7), (28a/5), (29b/16), (33a/22), (3a/10), (45a/23), (51a/11), (57a/20), (57b/10), (62a/23), (69a/11), (71b/21), (7a/11), (7b/23), (8a/1)

[= 566]

decenbr : < Lat. Aralık ayı.

d. + da (16b/8), (19a/12), (25b/19), (65b/2), (65b/2)

d. + dan (25b/20)

d. + dur (23a/8)

[= 7]

def : < Ar. Savmak, defetmek.

d. (29a/10), (2a/6), (2b/9), (30b/9), (30b/9), (48b/2), (49a/4), (50a/20), (51b/18), (53b/3), (61b/3)

d. + êde (2a/6)

d. + êder (29a/10), (48b/2), (50a/20), (61b/3)

d. + êdüp (53b/3)

d. + i (44a/23)

d. + i ħarâret (44a/23)

d. + olmasına (2b/9)

d. + oluna (30b/9), (30b/9)	[= 7]
d. + olunması (51b/18)	defî : < Ar. Sıcak gün.
[= 23]	d. + de (9a/19)
def'a : < Ar. Kere, kez.	[= 1]
d. (75b/18)	defiyye : < Ar. bkz. def'iyye.
d. + ı (26b/22)	d. (74a/20), (77b/21)
d. + ı ülâdan (26b/22)	[= 2]
d. + i (18b/4)	defn : < Ar. Gömme.
d. + i müteferriqada (18b/4)	d. (24b/19), (69b/12)
[= 5]	d. + edesin (69b/12)
def'a-ı ülâ : < Ar. İlk kez.	d. + oluna (24b/19)
d. + dan (26b/22)	[= 4]
[= 1]	defyân : < Ar. Sıcaklık, sığağa bürünmüş.
def'a-i müteferriqâ : < Ar. Farklı kereler.	d. (78a/2)
d. + da (18b/4) [= 1]	[= 1]
def-i harâret : < Ar. Sıcaklığın defedilmesi.	degin : Değın, kadar. krş. dek.
d. (44a/23)	d. (72a/7)
[= 1]	d. + dür (73b/6)
def'iyye : < Ar. Sıcaklık, sıcaklıkla ilgili.	[= 2]
d. (20a/7)	degirmen : Değirmen.
d. + de (9a/22)	d. + i (71a/17)
[= 2]	d. + inüñ (21b/16)
defî : < Ar. bkz. defî.	d. + lerinde (12a/7)
d. (27b/5), (78a/5)	d. + üñ (21b/17)
d. + de (10b/15), (12b/4), (20a/8), (20a/9), (78a/3)	[= 4]
	degirmi : Yuvarlak.

d. (36b/6), (41a/16), (50b/14), (53a/15),
(54b/12), (54b/14), (59b/1)

[= 7]

degül : Değil.

d. (13a/23), (65a/18), (65b/1), (67a/7)

d. + düür (11b/7), (12b/5), (15b/6), (15b/8),
(16a/2), (19a/13), (20b/20), (24a/5), (27b/22),
(29a/23), (29b/4), (30a/4), (31a/14), (32b/13),
(32b/13), (36b/22), (39a/3), (40a/15), (41a/21),
(47b/12), (48b/19), (50a/14), (50a/15), (53a/23),
(53b/9), (54a/23), (55a/1), (56a/1), (56a/2), (57a/21),
(5a/5), (5b/1), (60a/1), (60b/1), (63b/9), (64a/6),
(65a/6), (66a/11), (66b/19), (67b/4), (67b/7), (68a/5),
(6a/22), (70b/13), (71b/8), (72a/11), (72b/21),
(75a/20), (75a/21), (75a/21), (75b/8), (75b/9),
(76b/6), (77b/8), (8a/15), (8b/22), (9a/3)

[= 61]

dek : Dek, değin. krş. degin.

d. (13a/15), (13a/2), (13a/5), (14a/6),
(16a/13), (16b/23), (17b/2), (24b/19), (25a/21),
(25a/21), (2b/3), (30b/3), (34b/4), (35b/3), (35b/4),
(39b/5), (39b/5), (43b/20), (45b/23), (49a/18),
(49b/20), (4b/20), (50a/18), (51a/15), (51a/7),
(51b/14), (51b/20), (53b/16), (53b/18), (54a/9),
(57a/10), (57b/13), (58a/21), (59a/1)

[= 34]

delâlet : < Ar. bkz. delâlet.

d. (10a/4), (69a/1)

[= 2]

delâlet : < Ar. Tanıklar, yol göstericilik.

d. (40a/6)

d. + eden (40a/6)

[= 2]

delin- : Delinmek.

d.-ür (45b/21)

[= 1]

delk : < Ar. Ovalamak.

d. (31a/4)

d. + olunsa (31a/4)

[= 2]

dem : < Ar. Kan.

d. + in (31b/6), (53b/3)

[= 2]

dem^c : < Ar. Gözyaşı.

d. + i (31b/13)

[= 1]

demine : < Ar. Gübrelî, ziblenmiş.

d. (13b/20)

[= 1]

demür : Demir.

d. (46a/1)

d. + den (42a/13)

[= 2]

de'n : < Ar. Koyun. krş. ganem.

d. + düür (27a/22)

[= 1]

dên- : Söylenmek.

d.-mek (39a/23)

[= 1]

dênil- : Söylenilmek, denilmek.

d.-di (10a/6), (10b/12), (10b/20), (13a/5), (13a/9), (14b/16), (14b/17), (17a/14), (17a/22), (17b/4), (17b/5), (18a/17), (18a/21), (18b/7), (21a/17), (22a/18), (22b/18), (22b/19), (23b/16), (24b/1), (26b/12), (39a/9), (5b/23), (60a/21), (7b/1), (8a/2), (9b/7), (9b/9)

d.-dügi (42a/16)

d.-en (42a/23), (45b/1)

d.-mişdür (38b/5)

d.-se (2b/4), (50a/16), (51a/8)

d.-ür (10a/12), (13b/22), (13b/5), (14b/8), (21a/4), (23a/10), (29b/9), (33a/13), (39a/7), (40b/17), (40b/22), (41a/15), (42a/16), (46a/10), (4a/15), (4b/22), (56b/2), (57b/11), (57b/8), (58b/11), (59a/20), (59a/21), (7a/12), (7a/13)

[= 59]

değişdür- : Değiştirmek.

d.-ilüp (33a/6)

[= 1]

depe : Yüksekliği genellikle birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi, tepe.

d. + cükler (54a/19)

d. + ler (41a/6), (4b/5)

d. + lerde (16b/3)

d. + lere (54a/20)

d. + süz (36a/21)

[= 6]

derc : <? Geçmiş yıllardan kalan hasat sırasında dökülen tanelere verilen isim.

d. (7b/23)

[= 1]

dere : Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu ve bunların yatağı, dere.

d. + lerde (64b/16)

[= 1]

deri : İşlenerek kullanılabilir duruma getirilmiş hayvan derisi

d. (44a/15)

[= 1]

derin : Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan, derin.

d. (37a/23), (43b/6)

d. + celer (49b/11)

[= 3]

derin : bkz. derin.

d. (63a/12), (65a/8), (65b/12), (67a/14), (75a/12), (75a/17), (76a/4), (76a/7)

d. + inden (64a/6)

[= 9]

derinlik (g): Derinlik.

d. + i (41b/19)

d. + de (36a/2)

[= 2]

der-kettān : < Ar. Keten tohumu (*Linum usitatissimum*).

d. (37a/7)

[= 1]

derrācīn : < Ar. bkz. şevk-i derrācīn.

d. (2a/11), (2b/1), (46b/8), (46b/9)

d. + üñ (35a/7)	d. + de (18b/22), (20b/18), (70b/7)
[= 5]	d. + den (27a/8)
desem : < Ar. Yağ. krş. vedek.	d. + nüñ (3a/3)
d. (14a/18), (14a/8), (27a/21), (27b/23), (30b/9), (63b/10)	d. + ye (78b/16)
d. + den (30b/10)	d. + yi (20b/18)
d. + dür (24b/11)	[= 17]
d. + i (12b/11), (4a/21), (5a/13), (5a/6), (66b/18), (67a/12), (67a/13), (71b/10), (8a/14), (8b/9)	destī : < Far. Testi.
d. + i arzdan (12b/11)	d. (54b/10), (57b/23)
d. + i arzı (5a/13), (66b/18), (8a/14)	d. + lerde (58b/23)
d. + i laḫīfī (67a/12)	d. + lere (35a/1), (39b/4)
d. + inden (4a/14), (4a/17), (62b/14), (71b/10)	[= 5]
d. + iyle (63b/17)	devā : < Ar. İlaç, çare.
d. + süz (14a/9)	d. (33a/7), (57b/5)
[= 29]	d. + dur (27b/13), (32b/12)
desem-i arz : < Ar. Toprağın yağı.	d. + olması (33a/7)
d. + dan (12b/11)	d. + sı (31b/3), (36b/18)
d. + ı (5a/13), (66b/18), (8a/14)	[= 7]
[= 4]	devābb : < Ar. Yük ve binek hayvanları.
desem-i laḫīf : < Ar. İyi yağ.	d. (15b/16), (64b/21), (6a/16), (73a/7), (79a/4)
d. + i (67a/12)	d. + a (20b/8)
[= 1]	[= 6]
desme : < Ar. bkz. desem.	devām : < Ar. Devam.
d. (11a/23), (18b/12), (22b/2), (24b/5), (31a/12), (4b/17), (4b/3), (63a/17), (63a/2), (76a/9)	d. (20b/16), (26a/14)
	[= 2]
	dévşür- : Bir araya getirmek, derlemek, toplamak.

d.-ilür (21b/21)	d. + ine (21b/13)
d.-mege (34a/20)	d. + lerine (49a/5), (62b/10)
d.-menüj (36b/14)	[= 4]
d.-üp (35a/23)	dibek : Taştan veya ağaç kütüğünden yapılmış çok büyük ve geniş havan.
d.-ür (48b/21)	d. (34b/18)
[= 5]	[= 1]
dévşüril- : Bir araya getirilmek, derilmek.	dif : < Ar. Sıcak, sıcaklık.
d.-dükden (36b/13)	d. (15a/20)
d.-e (34b/17), (36a/15), (42a/9), (45b/22), (47a/2)	d. + de (15b/19), (17a/21)
d.-mege (36a/15)	d. + e (15a/21)
d.-mesi (36a/15)	d. + i (15a/13)
d.-üp (34b/21), (35a/22), (43a/5)	d. + i hevâda (15a/13)
d.-ür (45b/11)	[= 6]
[= 12]	dif-i hevâ : < Ar. Havanın sıcaklığı.
dıkk : < Ar. Az.	d. + da (15a/13)
d. (25b/14)	[= 1]
[= 1]	dif'iyye : < Ar. bkz. def'iyye.
dıyk : < Ar. Darlık.	d. + de (16a/11), (17a/12)
d. (13b/15)	d. + dür (20a/6)
[= 1]	[= 3]
dıyyık : < Ar. Pek dar.	diffi : < Ar. bkz. defî.
d. (70a/18)	d. + de (24b/20)
[= 1]	[= 1]
dib : Dip, kök.	diffiyye : < Ar. bkz. def'iyye.
d. + ince (58a/22)	d. + de (24b/20)

	[= 1]		[= 5]
dif	: < Ar. bkz. defī.	dikenlü	: Dikenli.
	d. + i (24b/22)		d. (40b/8)
	[= 1]		d. + dür (34a/19)
dik-	: Dikmek.		[= 2]
	d.-dükde (62a/20)	dikil-	: Dikilmek.
	d.-düm (42b/4), (42b/6)		d.-di (42b/5)
	d.-e (40a/12), (51b/15)		d.-dükde (41b/23), (50b/16)
	d.-ecegi (45a/18)		d.-dükden (46b/19), (60a/22)
	d.-eler (45b/5)		d.-e (42a/5), (46b/17), (46b/23), (49a/12), (52b/21), (54a/8)
	d.-ene (33b/5), (33b/5)		d.-ecek (52b/21)
	d.-ersin (41b/20), (62a/20)		d.-en (55b/5)
	d.-esin (41b/18)		d.-mege (49a/10)
	d.-mek (45a/17), (45b/4), (64a/11), (64a/11)		d.-mek (44b/8)
	d.-mesi (41b/14)		d.-mesi (62a/13)
	d.-mesinüj (55b/1)		d.-mesinde (45b/5), (54a/22)
	d.-se (41b/21)		d.-se (47b/2), (48b/23)
	d.-üp (39a/22), (42b/1), (45a/19), (60a/21)		d.-üp (43a/2), (50b/20), (51a/2), (53b/21), (55b/2), (62a/21)
	[= 23]		d.-ür (41b/17), (41b/17), (54a/21), (55a/23), (55a/23), (62a/12)
diken	: Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu gibi bölümlerinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri, diken. krş. şevk.		d.-ürse (45b/4)
	d. (57b/5)		[= 33]
	d. + i (46b/12)	dikkat	: < Ar. Dikkat.
	d. + leri (46b/13), (47a/1)		d. (30a/15), (43a/4), (44b/11), (75a/20)
	d. + süzdür (34a/19)		d. + den (71a/15)

d. + �d�p (30a/15)	[= 1]		
[= 6]		diril-	: Dirilmek, canlanmak.
dil	: Dil, tat alma organı.	d.-�p (38a/23)	
d. + i (57b/6)		d.-�r (44a/20)	
d. + iji (69a/9)		[= 2]	
d. + �n (69a/9)		dir�l-	: bkz. diril-.
[= 3]		d.-d�r (37a/7)	
dile-	: İstemek.	[= 1]	
d.-rseŋ (67a/1)		dişi	: Dişi.
d.-se (45a/8)		d. + d�r (40b/22)	
[= 2]		[= 1]	
dim�g	: <Ar. Beyin. krş. beyin.	dfv�r	: <Far. Duvar.
d. + a (29a/22)		d. + a (46a/5)	
d. + ı (27b/16)		[= 1]	
d. + ların (32b/9)		diy�r	: <Ar. Memleket.
[= 3]		d. + ı (27b/20)	
dimokr�tis	: bkz. �ak�m dimokr�tis.	d. + ı 'acemde (27b/20)	
d. (67b/10), (68b/2), (71b/12), (71b/6), (72a/5)		[= 2]	
[= 4]		diy�r-ı 'acem	: <Ar. Acem diyarı.
dir�set	: <Ar. Harman.	d. + de (27b/20)	
d. (29b/11)		[= 1]	
[= 1]		dizil-	: Dizilmek.
dirhem	: <Ar. Okkanın 400'de l'ine eşit olan, 3,148 gramlık eski bir ağırlık �l�s�; İstanbul i�in bir dirhem 3,207 gr olarak tespit edilmiştir.	d.-e (8a/21)	
d. + e (42a/16)		[= 1]	
		doğm-	: Dokunmak.
		d.-maduk (69a/18)	

	[= 1]		d.-e (63a/5)
doy-	: Doymak.		d.-mek (48a/20)
	d.-ar (38a/12)		d.-miş (35b/9), (47b/11)
	[= 1]		d.-üp (12a/17), (24b/16), (34a/3), (34a/4), (38b/21), (52a/5)
dög-	: Bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek.		[= 11]
	d.-e (53b/18)	dön-	: Dönmek.
	d.-erler (64a/14), (64a/15)		d.-e (5a/19), (61b/5)
	d.-üp (38b/2)		[= 2]
	[= 4]	dönder-	: Döndermek.
dögil-	: bkz. dögül-.		d.-eler (45b/19)
	d.-medin (34b/21)		d.-üp (43b/6)
	d.-mek (41a/2)		d.-ür (3a/1)
	d.-üp (34b/18), (37a/6), (38a/22), (39b/17), (40b/10), (40b/12), (42a/12), (45b/22), (48a/18), (57a/3), (57b/5), (60a/14), (60a/9)		[= 3]
	[= 15]	dönderil-	: Dönderilmek.
dögül-	: Dövülmek, ezilmek.		d.-en (37a/21)
	d.-dükden (44a/2)		[= 1]
	[= 1]	döndür-	: Döndermek.
dök-	: Dökmek.		d.-e (40a/13)
	d.-dükde (40a/13), (70b/16)		d.-ür (62b/18)
	d.-mekle (63a/6)		[= 2]
	d.-üp (32b/21), (79a/10)	dönüm	: 1000 m ² lik bir alan ölçüsü.
	[= 5]		d. (45b/3)
dökil-	: Dökülmek.		d. + de (35b/18), (45b/20)
	d.-dükden (47b/14)		d. + e (37b/15)
			d. + üj (45b/7)

	[= 5]	du'ā	: < Ar. Dua.
dört	(d): Dört	d. (31b/14)	
	d. (10b/23), (10b/23), (14a/6), (18a/21), (19b/2), (22b/22), (28b/4), (31a/21), (39a/16), (45b/20), (45b/23), (47a/17), (49b/12), (51b/4), (53a/17), (53a/20), (53a/21), (53a/22), (53a/4), (56a/21), (57a/3), (60a/19), (65b/10), (66a/10), (66a/11), (66a/7), (68a/3), (68a/6), (70a/2), (75b/12), (75b/12)	d. + étmişlerdür (31b/14)	
	d. + inci (16a/14), (73b/5)	[= 2]	
	d. + ine (41a/19), (72a/2)	ducr	: < Ar. Börülce (<i>Phaseolus vulgaris</i>). krş. böğrülce, bağıl-ı lübiyâ.
	d. + ünci (77a/3)	d. (28a/5)	
	d. + üncide (66a/10)	[= 1]	
	[= 37]	durre	: < Ar. Arpa (<i>Hordeum vulgare</i>). krş. arpa, sült, şağır.
döşe-	: Döşemek.	d. (78b/18), (78b/5), (78b/7)	
	d.-menüñ (43b/13)	[= 3]	
	d.-yüp (43b/1)	düd	: < Ar. Kurt.
	[= 2]	d. (2b/9), (51b/17)	
döşek	(g): Döşek.	[= 2]	
	d. (43a/23), (43b/3)	duġn	: < Ar. Darı (<i>Panicum miliaceum</i>).
	d. + i (43b/1)	d. (13a/11), (13a/13), (13a/18), (13a/20), (15b/18), (20b/21), (20b/3), (24a/7), (27b/10), (2a/4), (3a/16), (68b/10), (72a/13), (72a/17), (72a/21), (78b/18), (78b/6), (80a/1), (80a/2)	
	[= 3]	d. + dan (13a/16), (23b/16), (23b/16), (23b/17), (23b/20), (9b/16)	
döşen-	: Döşenmek.	d. + uñ (13a/15)	
	d.-e (39a/15)	[= 26]	
	d.-üp (43b/11)	dün	: < Ar. Aşağı.
	[= 2]	d. (17a/7), (18a/14), (6b/9)	
döy-	: Dövmek.	d. + da (16b/15), (9a/11)	
	d.-üp (41b/4)	d. + dan (65a/19), (6b/12)	
	[= 1]		

d. + dur (18b/15), (7a/1), (7a/2), (8b/17), (9a/16)

d. +₁ (7b/7), (7b/7)

d. + ola (18a/14)

d. + olan (17a/7)

d. + olsa (6b/9)

[= 17]

çurüb : < Ar. Darbeler, vurmalar.

ç. +₁ (22b/1)

ç. +₁ a^çşābı (22b/1)

[= 2]

çurüb-ı a^çşāb : < Ar. Taze otların zararları.

ç. +₁ (22b/1)

[= 1]

dusūmet : < Ar. Yağlı.

d. (27b/22)

[= 1]

dut- : Tutmak.

d.-up (39b/20)

[= 1]

dutdur- : Tutturmak.

d.-ılup (4a/23)

[= 1]

dücenber : < Lat. Aralık ayı.

d. + de (6b/16), (6b/18)

[= 2]

dühn : < Ar. Yağ.

d. (10a/21), (27b/9), (32b/18), (9b/10)

d. + den (27b/20)

d. + e (27a/21)

d. + i (27a/15), (27a/20)

d. + i simsim (27a/15)

d. + i simsimden (27a/20)

d. + leriyle (32b/18)

[= 11]

dühn-i simsim : < Ar. Susam yağı.

d. (27a/15)

d. + den (27a/20)

[= 2]

dühniyye : < Ar. Yağ ile ilgili.

d. + dür (32a/19)

[= 1]

dümdüz : Dümdüz, çok düz.

d. (40b/12)

[= 1]

dünyā : < Ar. Dünya.

d. (67b/17)

d. + da (67b/17), (67b/18)

[= 3]

düril- : Dürülmek.

d.-ür (61b/20)

[= 1]

dürlü : Türlü, çeşitli.

[= 3]

d. (40b/22), (47a/4), (47b/5), (53a/15),
(53a/17), (53a/4), (55b/13), (56a/21), (56a/23),
(58a/8), (59a/21), (59b/2), (61a/3), (61a/6), (61b/19)

d. + de (55b/23)

d. + dür (34a/19), (39a/7), (44b/4),
(46b/10), (47a/4), (47b/6), (47b/7), (52b/16),
(53a/12), (55b/14), (56b/20), (59a/21), (59b/19)

d. + si (52b/19), (55b/21), (56a/21),
(56a/22), (56a/7), (59b/21)

d. + sidür (40b/19)

d. + sinde (55b/23)

d. + sinüñ (55b/15), (55b/18), (55b/19),
(55b/20), (59b/3), (61b/20)

[= 43]

düş- : Düşmek.

d.-e (75a/13)

d.-mek (39a/21)

d.-meye (39a/23)

[= 3]

düşmen : < Far. Düşman.

d. + dür (33b/4)

[= 1]

düz : Düz, eğri olmayan.

d. (36a/21), (40b/11), (40b/12), (41a/5),
(45b/22), (59b/17)

[= 6]

düzdil- : Düzülmek, tertip etmek. krş. düzil-.

d.-üp (49b/11), (53b/18), (57a/1)

düzedil- : Düzeltilmek.

d.-üp (53b/15)

[= 1]

düzil- : Düzülmek. krş. düzdil-.

d.-üp (47a/15), (47b/3), (60a/6)

[= 3]

E

ebāzīl : <? İnce tohumlu ve kırmızı renkli bir keten türü.

e. (39a/23), (39a/7)

[= 2]

ebāzir : < Ar. Tohumlar.

e. (29a/16)

[= 1]

ebdā : < Ar. Evvelâ.

e. (26a/14)

[= 1]

ebdān : < Ar. Bedenler, vücutlar.

e. (30b/14)

e. + ında (31b/4)

[= 2]

ebeden : < Ar. Asla.

e. (26a/16)

[= 1]

ebhîre : < Ar. Buğular, dumanlar.

- e. + si (66a/1), (7a/20)
[= 1]
- ebī rāšid** : Hekim ismi.
e. + den (56b/4)
[= 1]
- ebī^ṣ abdullāh ibn el-faṣṣāl** : Hekim ismi.
e. (66b/9)
[= 1]
- ebī^ṣ abdullāh muḥammed ibn el-faṣṣālī el-endelūsī**
: bkz. ebī^ṣ abdullāh ibn el-faṣṣāl
e. (69a/2)
[= 1]
- eblağ** : < Ar. Daha olgun.
e. (29b/4)
[= 1]
- ebras** : < Ar. bkz. sām-ı ebras.
e. (42b/15)
[= 1]
- ebred** : < Ar. Daha soğuk.
e. (19b/23)
e. + dür (19b/1)
[= 2]
- ebū ca'fer**: 838-923 yılları arasında yaşamış Müslüman bilim adamı.
e. (56b/9)
[= 1]
- ebū ḥanīfe** : 699-767 yılları arasında yaşamış olan Sünnilikte fikhın lideri kabul edilen Hanefi mezhebinin kurucusu.
e. (35a/10), (44b/3)
[= 2]
- ebu'l-ḥayr** : bkz. ebu'l-ḥayr eş-şiblī.
e. (18b/9), (24a/22), (24b/12), (24b/15), (24b/22), (24b/7), (25b/4), (25b/7), (28a/4), (29b/14), (29b/18), (30a/19), (30a/22), (34a/18), (35a/12), (44a/13), (45b/10), (46b/9), (47a/3), (48b/7), (52b/15), (56b/20), (57b/10), (58a/6), (58b/11), (59a/20), (61b/19), (68b/17), (68b/6), (9b/13), (9b/18)
[= 31]
- ebu'l-ḥayr eş-şiblī** : (V/ XI. yy.) Ebu'l-Hayr eş-Şeccar el-İşbilī, Kitābü'l-Filāḥa adlı eseriyle tanınan Endülüslü âlim.
e. (68b/12)
[= 1]
- ebvāb** : < Ar. Kapılar.
e. + ı (26a/5)
e. + ı 'amel (26a/5)
[= 2]
- ebvāb-ı 'amel** : < Ar. Amel kapıları.
e. (26a/5)
[= 1]
- ebyaz** : < Ar. Çok beyaz. krş. beyzā.
e. (12a/9), (12a/9), (2b/1), (47a/4), (56a/23), (57b/10), (68b/10), (68b/15), (68b/16), (68b/7), (68b/8), (9b/13), (9b/18), (9b/22)
e. + dur (28b/11)
e. + ı (30b/18), (9b/14), (9b/21)

e. + ı emlesi (9b/14)	ecnās : < Ar. Cinsler, türler.
e. + ı kaşırūñ (9b/21)	e. + ımı (3a/9), (67b/13)
e. + ı ‘arīzīdūr (30b/18)	e. + ımıñ (3a/6), (66b/13)
e. + uñ (2a/11), (35a/8), (47a/2)	[= 4]
[= 24]	ecved : < Ar. Daha iyi.
ebyaz-ı ‘arīzī : < Ar. Uçuk beyaz, mat beyaz.	e. (11a/9), (12a/12), (14a/15), (16a/10), (17b/17), (19a/12), (20a/10), (26a/8), (26b/15), (27a/22), (30a/9), (66b/7), (71a/17), (71b/19), (75a/7), (76b/4), (78a/6)
e. + dūr (30b/18)	e. + dūr (12a/8), (19a/2), (20a/17), (30a/17), (4b/7), (65a/21), (67b/6), (6b/15), (74a/2)
[= 1]	e. + i (10a/5), (10a/7), (19a/20), (22a/5), (25b/21), (26b/16), (26b/16), (30b/18), (4b/7), (68a/14), (68a/2), (68b/3), (68b/5), (69a/3), (70a/10), (73b/1), (76b/17), (78b/20), (9a/15), (9b/11), (9b/12), (9b/2)
ebyaz-ı emles : < Ar. Pürüzsüz, yumuşak beyaz.	
e. + i (9b/14)	
[= 1]	
ebyaz-ı kaşır : < Ar. ?	
e. + üñ (9b/21)	e. + i bezr (9b/11)
[= 1]	e. + i bezr-i kıssā (10a/7)
ebyen : < Ar. Çok, daha.	e. + i büzür (9a/15)
e. (11a/14)	e. + idür (9a/3)
[= 1]	e. + i etbān (4b/7)
ebzār : < Ar. Tohum ekmek.	e. + i ħubüb (9b/2)
e. (32a/17)	e. + in (68b/3), (9b/11), (9b/4)
e. + èderüz (32a/17)	e. + ini (68a/16)
[= 2]	e. + inüñ (11a/7)
ecl : < Ar. Sebep. krş. dā‘ī.	e. + i zer ^c (19a/20)
e. + den (14a/9), (15b/12), (16a/17), (24b/3), (29b/13), (38b/9), (49b/15), (63b/2), (67a/14), (8b/11)	e. + i zer ⁱ (22a/5)
[= 10]	e. + olur (14a/15), (26b/15), (30a/9)
	[= 64]

ecved-i beẓr : <Ar. Tohumların en iyisi. krş. ecved-i ħubūb.	e. + sı (4b/20), (5a/10), (63b/14), (67b/4)
e. (9b/11)	e. + sina (63a/20)
[= 1]	e. + sını (63b/15)
ecved-i beẓr-i kıssā : <Ar. Salatalık tohumunun en iyisi.	e. + yı (4a/11), (5a/1), (5a/11), (8b/23)
e. (10a/7)	e. + yı arz (4a/11), (5a/1)
[= 1]	e. + yı arzdan (5a/11)
ecved-i büzūr : <Ar. Tohumların en iyisi.	e. + yı arz-ı laṭīf (8b/23)
e. (9a/15)	[= 15]
[= 1]	eczā-yı arz : <Ar. Toprak parçaları.
ecved-i etbān : <Ar. Samanların en iyisi.	e. (4a/11), (5a/1)
e. (4b/7)	e. + dan (5a/11)
[= 1]	[= 3]
ecved-i ħubūb : <Ar. Tohumların en iyisi. krş. ecved-i beẓr.	eczā-yı arz-ı laṭīf : <Ar. İyi toprak parçaları.
e. (9b/2)	e. (8b/23)
[= 1]	[= 1]
ecved-i zer ^f : <Ar. Ekinlerin en iyisi.	edhān : <Ar. Yağlar.
e. (19a/20)	e. (27a/13)
e. + i (22a/5)	e. + ı (27b/11)
[= 2]	e. + ı muğazzīyedür (27b/11)
ecvedīyyet : <Ar. En iyi ile ilgili.	[= 3]
e. + dūr (1b/7), (9a/10)	edhān-ı muğazziye : <Ar. Gıdalanmış yağlar.
[= 2]	e. + dūr (27b/11)
eczā : <Ar. Parçalar.	[= 1]
e. + ların (62b/11)	édil- : Edilmek, yapılmak.
	è.-mesi (48b/4)
	è.-üp (49b/10), (51b/22), (61a/12), (61b/16)

[= 5]	e. (11a/7), (12b/2), (15b/3), (18b/3), (1b/8), (25b/2), (31a/3), (3a/9), (50a/2), (56b/20), (59b/10), (59b/18), (65b/19), (66a/11), (66a/14), (66a/15), (66a/20), (67b/13), (68b/16), (68b/19), (71b/1), (75b/17), (7b/7)
édin- : Edinmek, kendini bir şeye sahip kılmak.	
è.-e (72a/1)	
è.-se (78b/21)	e. + dur (66b/6), (72b/16), (7a/17), (7b/9)
è.-seler (78b/1)	e. + dür (12a/12), (34a/20), (66a/14), (7b/17)
è.-señ (71b/20), (71b/21)	
è.-üp (62a/18)	e. + i (10a/2), (11a/9), (12a/9), (14b/6), (1b/7), (20b/19), (29b/17), (31b/16), (60a/16), (66a/7), (6b/23), (70a/10), (7b/2), (7b/3), (9a/10)
è.-ürseñ (69b/19)	
[= 7]	e. + i arz (31b/16)
ednā : < Ar. Çok alçak.	e. + idür (11a/17), (78b/18)
e. (29b/10), (32a/21), (65a/17), (74a/6)	e. + i evkāt (6b/23)
e. + dur (74b/5)	e. + i evkāt-ı isti'māli (29b/17)
[= 5]	e. + i mevāzı'ı (14b/6)
edvā : < Ar. edvā'. Hastalıklar.	e. + i qalīb (7b/3)
e. (31b/5)	e. + i şa'īr-i ebyaz (12a/9)
[= 1]	e. + i tezbīl (7b/2)
edviye : < Ar. İlaçlar.	e. + olan (7b/7)
e. (30b/11)	e. + olamı (59b/10), (59b/18)
e. + de (55a/23)	e. + olduğundan (25b/2)
e. + i (30b/9)	e. + olup (15b/3)
[= 3]	e. + olur (12b/2), (18b/3), (50a/2), (56b/20)
edviye-i münāsibe : < Ar. Uygun ilaçlar.	[= 64]
s. (30b/9)	efdal-i arz : < Ar. Toprakların en iyisi.
[= 1]	e. (31b/16)
efdal : < Ar. Daha iyi.	[= 1]
	efdal-i evkāt : < Ar. Vakitlerin en iyisi.

e. (6b/23)		e. + dur (20a/1)
[= 1]		[= 2]
efdal-i evkāt-ı isti'māl : <Ar. Kullanılma vakitlerinin en iyisi.		eflakdur : Yer adı.
e. + i (29b/17)		e. + da (35b/20)
[= 1]		[= 1]
efdal-i mevāzī : <Ar. Mevzilerin en iyisi.		eflendür : Yer adı.
e. + ı (14b/6)		e. + de (31b/19)
[= 1]		[= 1]
efdalī : <Ar. En iyiyle ilgili.		efyūn : <Gr. Haşhaş bitkisinden elde edilen uyuşturucu bir madde (<i>Papaver somniferum</i>).
e. (70a/20)		e. (47a/5)
[= 1]		[= 1]
efdal-i kalīb : <Ar. Toprağı alt üst etmenin en iyisi.		ege : Maden, tahta vb.nin pürüzlerini düzeltmek için kullanılan, üzeri pürtüklü, sert, ensiz, çelik araç, yeğе.
e. (7b/3)		e. (21a/12)
[= 1]		[= 1]
efdal-i şa'īr-i ebyaz : <Ar. Beyaz arpanın en iyisi.		egele- : Hayvanlarının kıllarını, derisini temizlemek, tumar etmek, yeğеlemek.
e. (12a/9)		e.-yüp (21a/12)
[= 1]		[= 1]
efdalī't-tahiyye : <Ar. Övgülerin en iyisi.		eger : <Far. Eğеr.
e. (56b/5)		e. (10a/16), (10b/12), (10b/16), (10b/16), (10b/3), (10b/3), (11a/1), (11a/1), (11a/11), (11a/11), (11a/14), (11a/17), (11a/2), (11b/1), (11b/11), (11b/12), (11b/18), (11b/22), (11b/3), (11b/4), (11b/7), (12a/2), (12b/22), (12b/6), (13a/18), (13a/5), (13b/13), (13b/8), (14a/1), (14b/18), (14b/18), (14b/2), (14b/3), (15a/8), (15b/10), (15b/21), (15b/22), (16b/19), (17a/10), (17a/12), (17a/14), (17a/16), (17a/17), (17a/23), (17b/14), (17b/16), (17b/23), (18a/11), (18a/2), (18b/2), (18b/5), (19a/22), (19b/6), (20a/15), (20a/17), (20a/9),
[= 1]		
efdal-i tezbīl : <Ar. Gübrelemenin en iyisi.		
e. (7b/2)		
[= 1]		
eflah : <Ar. Daha iyi, uygun.		
e. (4a/15)		

(20b/15), (20b/8), (21a/14), (21b/6), (21b/7), (21b/8),
(22a/16), (22a/8), (22b/16), (22b/20), (22b/3),
(22b/9), (23a/19), (23b/13), (23b/14), (23b/17),
(24a/11), (24b/19), (25a/13), (25a/7), (25a/9),
(25b/1), (25b/20), (26a/7), (26b/18), (27a/7),
(27b/17), (27b/19), (28a/23), (28b/1), (28b/2),
(28b/5), (29a/17), (29a/20), (29a/22), (29b/1),
(29b/7), (30a/1), (30a/12), (30a/13), (30a/2),
(30b/14), (30b/22), (31a/10), (31a/6), (31a/9),
(32a/11), (32a/8), (32b/6), (33a/1), (33a/3), (33a/5),
(34a/8), (35a/16), (35a/4), (35a/4), (35b/16),
(35b/18), (35b/19), (36a/11), (36b/13), (36b/16),
(36b/9), (37a/12), (37a/18), (37b/10), (37b/12),
(37b/19), (37b/21), (37b/9), (39a/12), (39b/15),
(39b/17), (39b/18), (39b/21), (40a/1), (40a/13),
(40a/16), (40a/17), (40a/18), (40a/4), (40a/5),
(41a/1), (41a/22), (41b/17), (42a/18), (43b/10),
(44a/12), (44a/3), (44b/14), (45a/22), (45a/4),
(46a/6), (46a/7), (48a/13), (49a/11), (49a/6), (4a/6),
(50a/15), (50a/22), (50a/5), (50b/7), (51a/17),
(52a/1), (52a/11), (52a/21), (52a/7), (52b/5), (53b/9),
(54b/15), (54b/18), (55a/6), (56a/12), (56b/23),
(57a/18), (57b/22), (58a/5), (59a/5), (59a/8),
(59b/23), (5a/12), (5a/13), (5a/22), (5b/12), (60a/12),
(60a/18), (60a/2), (60a/22), (60a/5), (60a/6), (60a/7),
(60a/7), (60a/8), (60b/1), (61a/14), (61a/14),
(61b/15), (62b/21), (64a/15), (64a/16), (64a/16),
(64b/8), (65a/12), (65a/18), (65a/19), (65a/21),
(65a/6), (65b/1), (65b/1), (65b/10), (65b/2), (65b/20),
(65b/4), (66a/15), (66a/8), (66a/8), (66b/1), (67a/1),
(67a/11), (67a/16), (67a/9), (67b/21), (68a/12),
(68b/7), (68b/7), (69a/14), (69b/1), (69b/13),
(69b/14), (69b/16), (69b/16), (6a/4), (6a/9), (6b/11),
(6b/12), (6b/15), (6b/17), (6b/21), (6b/5), (6b/9),
(70a/13), (70a/14), (70a/19), (70a/3), (70a/3),
(70a/4), (70b/10), (70b/10), (70b/19), (71a/12),
(71a/3), (71b/1), (71b/1), (71b/20), (72a/18), (72a/8),
(72b/17), (73a/19), (73a/2), (73a/9), (73b/14),
(74a/18), (74b/11), (74b/12), (74b/18), (74b/3),
(74b/4), (75a/16), (75a/19), (75a/4), (75b/20),
(76a/1), (76b/19), (76b/6), (77a/7), (77a/9), (77b/10),
(77b/2), (78a/1), (78a/12), (78a/14), (78a/3), (78a/4),
(78a/8), (78a/8), (78b/13), (79a/3), (79b/5), (7a/18),
(7a/4), (7a/9), (7b/19), (7b/5), (8a/19), (8b/3),
(9a/14), (9a/15), (9a/16), (9a/19), (9a/6), (9b/7),
(9b/8)

e. + i (68b/20)

[= 299]

egerçi : <Far. Gerçi, ise de.

e. (13a/23), (15b/5), (19b/8), (22b/11),
(47b/19), (7b/11)

[= 6]

egle- : bkz. eyle-.

e.-digünün (2a/6)

[= 2]

eglen- : Beklemek, çok vakit geçirmek.

e.-ür (34b/1)

egri : Eğri.

e. + ce (51b/11)

[= 1]

eḥād : <Ar. Birleşim.

e. + ı (11b/6)

e. + ı vüçüh-ı mezkûreden (11b/6)

[= 2]

eḥād-ı vüçüh-ı mezkûre : <Ar. Zikredilen
şekillerin birleşimi.

e. + den (11b/6), (11b/6)

[= 2]

ehdāf : <Ar. Yüksek sığınak.

e. (62a/12)

e. + da (25b/17), (28b/1)

[= 3]

ehemm : <Ar. Daha mühim.

e. (15b/4)

e. + olup (15b/4)	e.-ecek (43b/5), (45b/17), (52a/11)
[= 2]	e.-eler (49b/12)
ehl : < Ar. Sahip, malik, bir işte maharetli.	e.-en (67b/16), (67b/17)
e. (68a/18), (9b/5)	e.-erler (35a/17), (35a/18), (46b/5), (80a/1)
e. + i (22b/13), (23a/4), (35a/17), (46b/3), (79b/6)	e.-esin (49b/3)
e. + i bilād (22b/13)	e.-inlerden (37b/9)
e. + i ma'rife (23a/4)	e.-meden (52a/9)
e. + i mışr (46b/3)	e.-mege (33a/18), (33b/3), (67a/2), (72a/9), (76a/5), (77a/15)
e. + i şakliyye (35a/17)	e.-mek (33b/8), (43a/12), (46b/14), (47b/16), (49a/6), (56b/23), (64a/10), (67a/4), (67b/1), (67b/6), (71b/20), (75b/6), (78b/3), (79a/7)
[= 11]	
ehl-i bilād : < Ar. Beldelerin ehli.	e.-mekde (67b/15)
e. (22b/13)	e.-mekden (75b/7)
[= 1]	e.-mesi (34b/5), (38b/17)
ehl-i ma'rife : < Ar. Marifet ehli.	e.-mesine (45b/8)
e. (23a/4)	e.-mesinüj (56a/19)
[= 1]	e.-meye (68a/17), (73b/12)
ehl-i mışr : < Ar. Mısırlı üstadlar.	e.-mezden (49b/1), (61a/21)
e. (46b/3)	e.-se (52a/10), (52a/19)
[= 1]	e.-üp (55b/8), (57a/17), (67b/19), (67b/19)
ehl-i şakliyye : < Ar. Sakliyye üstadları.	[= 53]
e. (35a/17)	ekber : < Ar. En büyük.
[= 1]	e. + dür (21a/19), (79b/11)
ek- : Ekmek, ziraat yapmak.	[= 2]
e.-dükden (49a/8)	ekid : < Ar. Sağlam.
e.-e (61a/22), (73b/12), (73b/12)	e. (15b/8)

[= 1]	(55a/19), (55a/20), (55a/21), (57a/14), (57a/15), (57a/5), (57b/16), (58a/3), (58a/9), (58b/12), (58b/17), (58b/5), (58b/6), (58b/7), (59a/11), (59b/12), (59b/13), (61a/2)
ekil- : Ekilmek.	
e.-digi (2b/2)	e.-eninüj (37b/15), (45b/15)
e.-digin (2b/13)	e.-enlerine (50a/17)
e.-dügi (33b/21), (50b/12), (51a/14), (51a/16), (51a/22), (51a/7), (51b/2), (68a/8), (71b/21)	e.-enüj (38a/9), (42b/3), (46b/13)
e.-düginden (53b/23)	e.-medin (46b/1)
e.-dükde (60a/5), (62b/14), (63a/21)	e.-mege (33b/15), (39a/12), (48a/16), (57b/21), (66b/8), (66b/8)
e.-dükden (33b/16), (37b/13), (45a/7), (45b/18), (47a/14), (51a/18), (53b/15), (58a/21), (59a/18), (61b/1)	e.-mek (37b/10), (42a/18), (42a/5), (44b/8), (47a/7), (52b/18), (57a/11), (57a/6), (57a/7), (57b/20), (58a/2), (58a/20), (59a/18), (59a/9), (62a/23)
e.-e (2b/3), (33b/21), (34b/5), (35b/7), (35b/9), (37b/10), (37b/23), (37b/8), (38b/15), (38b/4), (42a/19), (42a/19), (42a/20), (42a/6), (43b/13), (45a/23), (45b/15), (45b/20), (46a/17), (47a/11), (47a/17), (47b/23), (49a/6), (49b/13), (53b/13), (56a/4), (60a/5), (61a/23), (62a/8), (67a/10), (67a/9), (67b/10), (67b/11), (67b/9), (72a/18), (72a/21), (76a/13)	e.-mekden (48b/12), (66b/7)
e.-ecek (34b/4), (35b/22), (35b/4), (37b/18), (37b/19), (49b/7), (52a/18), (52a/22), (57a/7), (62a/1)	e.-memek (57b/21)
e.-en (33b/14), (37a/15), (38a/11), (39a/10), (39a/6), (41a/7), (42a/5), (43b/14), (47b/18), (49a/23), (49b/23), (50a/18), (52a/14), (52a/16), (56a/20), (58a/2), (61a/10), (61a/17), (62b/16), (64a/15), (64a/19), (64b/19), (65a/7), (66b/4), (67b/7), (70b/14), (75a/15), (76a/15), (76a/19), (77b/9)	e.-menüj (2b/6), (2b/7), (51a/12), (51a/12)
e.-enden (38a/10), (38a/12), (56a/20), (58a/1), (59a/3)	e.-mesi (2a/15), (2a/16), (2a/8), (2a/9), (2a/9), (32b/1), (33a/13), (34a/20), (34b/6), (36b/10), (36b/9), (39b/5), (41a/8), (41a/9), (42b/18), (42b/2), (42b/23), (44b/2), (45b/12), (46a/22), (46b/9), (47b/13), (57b/15), (57b/15), (57b/2), (58a/18), (59a/14)
e.-endür (57b/22)	e.-mesinde (32b/13), (37b/3), (40b/20), (41a/12), (46a/8)
e.-ene (54a/2)	e.-mesinüj (33b/1), (33b/17), (35a/10), (35b/2), (36a/20), (36b/7), (37b/18), (37b/2), (38a/4), (41a/10), (41a/18), (44b/1), (44b/16), (44b/19), (45b/9), (46a/17), (47a/11), (53b/13), (55a/11), (57a/16), (61b/23), (74b/5)
e.-eni (32b/1), (33a/20), (33b/19), (37a/10), (37b/6), (38a/10), (38a/5), (38a/7), (38a/8), (42b/17), (46a/11), (47a/13), (51b/4), (51b/5), (52b/22),	e.-meye (42a/2), (49b/13), (56a/4), (74b/15)
	e.-meyen (47b/21)
	e.-meyüp (37a/15), (56b/19)

e.-mez (56a/5), (73b/8), (74b/5)
e.-mezden (35b/17), (37a/13), (37a/16),
(39a/10), (44b/10), (45b/13), (47b/21), (64a/20)

e.-miş (37a/19), (67a/19), (79a/1)

e.-se (32b/11), (33b/14), (33b/9), (35a/16),
(37a/14), (38b/4), (39a/13), (42a/21), (46a/14),
(46a/15), (48b/13), (48b/16), (52a/1), (52a/18),
(52a/23), (52a/7), (53b/9), (54b/2), (58b/21), (59a/6),
(60a/19), (60a/20), (66b/7), (77b/3), (78a/4)

e.-ü (70b/2)

e.-üp (35b/14), (36b/10), (37a/22),
(42b/23), (43a/9), (43b/16), (44a/21), (44a/21),
(44b/13), (44b/14), (45a/22), (46a/18), (46b/15),
(46b/18), (47b/1), (47b/2), (54a/10), (55a/22),
(56a/3), (58b/15), (60a/15), (62a/2)

e.-ür (2a/13), (2a/8), (2b/10), (2b/11),
(2b/11), (2b/12), (2b/13), (2b/14), (2b/7), (32b/1),
(33a/19), (33a/21), (33a/21), (33b/21), (34b/15),
(34b/3), (35a/13), (35a/20), (35b/16), (35b/18),
(35b/20), (35b/21), (35b/4), (37a/7), (39a/4),
(40b/21), (41a/7), (43b/12), (44a/18), (44b/13),
(44b/7), (45a/22), (47a/14), (47a/14), (47a/3),
(47a/6), (47b/8), (48b/4), (50a/16), (51a/13),
(52b/15), (52b/23), (53b/12), (54a/1), (54a/11),
(54a/3), (55a/10), (55a/11), (55a/19), (55a/20),
(55a/21), (55a/21), (56a/20), (56a/21), (56a/22),
(56a/7), (56a/8), (56b/15), (56b/18), (57a/10),
(57a/2), (57a/5), (57a/7), (57a/8), (57b/1), (57b/1),
(57b/13), (57b/18), (57b/8), (58a/19), (58a/6),
(58b/10), (58b/17), (58b/20), (59a/19), (59a/4),
(59a/6), (59a/7), (59b/10), (59b/18), (61a/12),
(61a/8), (61b/17), (65b/6), (65b/7), (73a/8), (74b/8)

[= 387]

ekin : Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı duruma verilen ad.

e. (36b/17), (48a/16), (48a/18), (66b/5),
(77a/15)

e. + dür (38b/7)

e. + e (35b/7), (48b/2)

e. + i (33a/23), (34b/6)

e. + inün (34b/1), (34b/8)

[= 12]

ekinci : Çiftçi.

e. + ler (38b/17)

[= 1]

ekinlik : Ekin ekilmiş yer.

e. (66a/14)

[= 1]

ekl : < Ar. Yeme, yenilme.

e. (17b/10), (17b/15), (22a/14), (27a/14),
(27b/12), (27b/13), (28a/1), (28a/2), (29a/15),
(29a/19), (29a/20), (29a/21), (29a/23), (29b/2),
(30a/14), (30a/18), (30a/6), (30b/2), (31b/7), (31b/7),
(71b/21), (73a/18), (76b/18), (79b/2)

e. + den (29b/3)

e. + dür (31b/3)

e. + eyleye (30a/18)

e. + eden (30a/6)

e. + eder (17b/10), (17b/15)

e. + edüp (29a/20)

e. + étdügi (31b/7)

e. + étse (29a/23), (31b/7)

e. + i (29b/5), (30b/9)

e. + i cülbanuğ (30b/9)

e. + i lübiyâdan (29b/5)

e. + inde (31b/4)

e. + inden (11b/21)

e. + ine (30b/8), (30b/9)	eklü'n-nār : < Ar. Sıcakken yeme.
e. + oluna (27b/12), (27b/13), (29a/19)	e. (71a/7)
e. + olunan (79b/2)	[= 1]
e. + olunandandır (30b/2)	ekmām : < Ar. Ağaç çiçeklerinin kapçıkları, tomurcukları.
e. + olunmağa (28a/1), (30a/14)	e. (9b/6)
e. + olunsa (29a/21), (29b/2)	[= 1]
e. + olunup (27a/14)	ekmek (g) : Çeşitli tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, saçta veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, ekmek. krş. ḥubz.
e. + olunur (22a/14), (28a/2), (29a/15), (71b/21), (73a/18), (76b/18)	e. (32b/15), (32b/16), (32b/18), (32b/19), (33a/1), (33a/2), (34a/1), (34a/6), (39a/1), (48a/1), (48a/4)
[= 58]	
ekl-i cülbān : < Ar. Ak burçak yeme.	
e. + uñ (30b/9)	e. + i (34a/6), (48a/2), (48a/5)
[= 1]	e. + in (48a/6)
ekl-i lūbiyā : < Ar. Börülce yeme.	e. + inden (48a/2)
e. + dan (29b/5)	e. + ini (33a/1)
[= 1]	e. + inüñ (41b/7), (48a/6)
ekle : < Ar. bkz. ekl.	[= 19]
e. + i (27b/18)	ekşer : < Ar. Genellikle, çoklukla.
e. + i vāhidede (27b/18)	e. (11a/14), (11a/22), (11a/9), (12a/15), (12a/7), (12b/8), (13b/19), (17b/22), (20a/17), (22a/12), (24a/16), (25a/23), (26b/22), (29a/9), (47b/5), (55a/1), (56a/14), (59a/11), (60a/4), (61a/12), (61a/5), (6a/11), (70b/5), (72b/17), (9a/16)
[= 2]	e. + den (10b/15), (17b/18)
ekle-i vāhīde : < Ar. İlk yeme.	e. + diir (10a/3), (11a/21), (12a/21), (17a/4), (17b/5), (18a/13), (19a/3), (20b/7), (21a/21), (74b/17), (75b/3)
e. + de (27b/18)	e. + i (10a/2), (11a/17), (11b/1), (20b/6), (24b/7), (70a/10), (70b/7)
[= 1]	e. + i arzinde (20b/6), (24b/7)
eklen- : Eklenmek, ekleme işi yapılmak.	
e.-ür (65a/8)	
[= 1]	

e. + in (17b/15)	[= 5]
e. + ine (50b/20)	ekşi : Ekşi.
e. + ini (6b/8)	e. (27b/19)
e. + olan (12a/15)	e. + dür (59b/2)
e. + olması (12a/7)	[= 2]
e. + olsa (20a/17)	ekşit- : Ekşitmek, ekşimesini sağlamak.
e. + olup (11a/9)	e.-dükleri (34a/15)
e. + olur (12b/8)	[= 1]
[= 55]	el : El.
ekser-i arzîn : < Ar. Toprakların çoğunda.	e. (21b/16), (26a/11), (36a/17), (39a/20), (39b/20), (40b/14), (43a/14), (44a/23), (57a/17)
e. + de (20b/6), (24b/7)	e. + e (35b/11), (39a/17)
[= 2]	e. + ile (49a/15)
ekseryyā : < Ar. Çok defa olarak, sık sık.	e. + in (22b/19), (44b/14)
e. (72a/13)	e. + ine (45b/17)
[= 1]	e. + ini (27a/21), (37b/11)
eksil- : Eksilmek, azalmak.	e. + inçe (70b/17)
e.-meye (49b/13)	e. + inçe (70b/16), (70b/16)
[= 1]	e. + iyile (39a/18), (51b/11), (51b/12)
eksiye : < Ar. Elbise.	[= 23]
e. (32a/15)	el-bābü's-sāmin 'aşer : < Ar. On sekizinci bab.
[= 1]	e. (3a/5), (66b/11)
eksücek : Biraz eksik.	[= 2]
e. (36b/5), (41b/22)	elbān : < Ar. Sütler.
[= 2]	e. (27a/13), (27a/14)
eksük : Az, eksik.	[= 2]
e. (53b/11), (53b/22), (54a/2), (60a/18)	

elbette : < Ar. Elbet, elbette.

e. (19a/8), (22a/15), (29a/23), (29b/13),
(31a/14), (31a/18), (32b/16), (42a/4), (48a/3),
(56a/12), (57b/21)

[= 11]

el-cüz'ü's-sâbi' : < Ar. Yedinci parça.

e. (52b/3)

[= 1]

el-cüz'ü's-sâdis : < Ar. Altıncı parça.

e. (42b/2)

[= 1]

elen- : Elek yardımıyla ayıklanmak, elekten geçirilmek.

e.-üp (60a/9)

[= 1]

elezz : < Ar. Daha lezzetli.

e. (73a/15)

[= 1]

el-hâl : < Ar. Şimdi, henüz.

e. (53b/10)

[= 1]

el-ḥubûb : < Ar. Tohumlar, taneler.

e. (72b/1)

[= 1]

el-levn : < Ar. Renk.

e. (70b/13)

[= 1]

el-mâş : < Ar-Far. bkz. mâş.

e. (68b/9), (78b/6)

[= 2]

el-ḳinnab : < Ar. bkz. ḳinnab.

e. (69b/4)

[= 1]

elvân : < Ar. Renkler.

e. + ı (11a/17)

e. + ı ḥınṭa (11a/17)

[= 2]

elvân-ı ḥınṭa : < Ar. Buğday rengi.

e. (11a/17)

[= 1]

elvānu'l-ḥınṭa : < Ar. bkz. elvân-ı ḥınṭa.

e. (70a/20)

[= 1]

elzem : < Ar. Çok gerekli.

e. (15b/4), (15b/9)

e. + olan (15b/9)

[= 3]

emām : < Ar. Ön, ön taraf, üzerine.

e. (75b/6)

[= 1]

emdi : Şimdi. krş. şimdi.

è. (78a/7)

[= 1]

emek : Zahmet.	e. + i bezrde (16a/17), (73b/7)
e. (48b/14)	e. + i alībde (7a/9)
[= 1]	[= 17]
emem : < Ar. Kolay.	emr-i bezr : < Ar. Ekin emri.
e. (15b/8)	e. (67b/21), (9a/14)
[= 1]	e. + de (16a/17), (73b/7)
emeviyye : Emeviyye, yer adı.	[= 4]
e. (14b/23)	emr-i alīb : < Ar. Toprağı alt üst etme işi.
[= 1]	e. + de (7a/9)
emīn : < Ar. Güvende, emniyetli.	[= 1]
e. (51b/21)	emāl : < Ar. Örnekler.
e. + olur (51b/21)	e. + i (18a/14), (18b/2), (27b/5), (66b/1),
[= 2]	(75b/5)
emken : < Ar. İmkan.	e. + i erüzz (27b/5)
e. (29a/8), (6b/3)	e. + i aīası (75b/5)
e. + dūr (65a/9)	e. + i aīalarındur (18a/14)
[= 3]	[= 8]
emles : < Ar. Yumuşak.	emāl-i erüzz : < Ar. Piri gibi.
e. + i (9b/14)	e. (27b/5)
[= 1]	[= 1]
emr : < Ar. Emir, buyruk, iş.	emāl-i aīa : < Ar. Gerçek örnekleri.
e. (15a/18), (5b/5), (72b/8)	e. + sı (75b/5)
e. + de (20a/18), (21b/8), (31a/8), (61b/7)	e. + larındur (18a/14)
e. + i (16a/17), (67b/21), (73b/7), (7a/9),	[= 2]
(9a/14)	emār : < Ar. Filizlenmek.
e. + i bezr (67b/21), (9a/14)	e. (26a/9), (26a/9)

[= 2]	[= 1]
emfâr : < Ar. Yağmurlar.	ên- : İnmek.
e. (16a/23), (25b/20), (5b/17)	è.-dügi (64b/10)
e. + da (13b/2)	è.-dükde (71b/4)
e. + ı (15a/7), (6b/20)	è.-e (63b/20), (65a/1)
e. + ı mülûhat (6b/20)	è.-er (71b/2)
e. + ı mütevâliyenüj (15a/7)	è.-mekle (71b/3)
[= 8]	è.-üp (43b/15), (49a/12)
emfâr-ı mülûhat : < Ar. Tuzlu yağmurlar.	[= 8]
e. (6b/20)	enceb : < Ar. Daha iyi.
[= 1]	e. + dür (20b/1)
emfâr-ı mütevâliye : < Ar. Aralıksız yağın yağmuru, selöğün yağmuru.	[= 1]
e. + nûj (15a/7)	encir : < Far. bkz. encîr.
[= 1]	e. (34b/19)
emyel : < Ar. Çok etkili.	[= 1]
e. + dür (21a/6)	encîr : < Far. İncir (<i>Ficus carica</i>).
[= 1]	e. (35a/21), (43a/8), (51b/23), (52b/5), (60a/5)
emzıklü : Memede çocuğı olan (kadın)	[= 5]
e. (54b/19), (55a/6)	endülüis : < Ar. bkz. endülüis.
[= 2]	e. + de (45b/2)
ên : En, genişlik.	[= 1]
è. + inde (60a/22)	endülüis : < Ar. Endülüis, İslâm hâkimiyetinde İspanya (<i>Andalucia</i>).
[= 1]	e. (35a/14), (35a/18)
êj : Başına geldiğı sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir.	[= 2]
è. (47a/13)	endülüisî : < Ar. Endülüislü.

e. (59a/21), (6b/14)	énlü : bkz. enli.
[= 2]	è. (55b/15), (55b/20), (56b/21)
endülüsīn : < Ar. Endülüstüler.	è. + dūr (52b/17)
e. + den (5b/22), (8a/6)	[= 4]
[= 2]	èñlü : bkz. ènli.
éndür- : İndirmek.	è. (50b/10)
è.-ür (53b/5)	[= 1]
[= 1]	ènlülük : Enli, geniş olma durumu.
enfā' : < Ar. En faydalı.	è. + de (41b/22)
e. (17a/3), (17a/6), (50a/2), (74a/14), (74a/16)	[= 1]
e. + dur (28b/21), (50a/4)	ènlülük : bkz. ènlülük.
[= 7]	è. + inde (55b/17)
enhār : < Ar. Irmaklar.	è. + de (53b/22)
e. + ı (10a/19)	[= 2]
e. + ı kibār (10a/19)	enseb : < Ar. En uygun.
[= 2]	e. + dūr (63a/16), (74a/17), (78a/16)
enhār-ı kibār : < Ar. Büyük ırmaklar.	[= 3]
e. (10a/19)	envā' : < Ar. Çeşitler, türler.
[= 1]	e. (16a/15)
énlen- : Enlenmek, genişlemek.	e. + ı (12a/21), (1b/5), (1b/9), (22a/6), (24b/5), (29b/19), (3a/12), (3a/12), (3a/7), (66b/15), (71a/18), (71a/19), (8a/12), (8a/6)
è.-üp (35b/8)	e. + ı arāzīde (66b/15)
[= 1]	e. + ı arāzīden (3a/7)
énli : Eni büyük olan, geniş.	e. + ı arzdan (12a/21), (1b/5), (1b/9), (3a/12), (71a/19), (8a/12), (8a/6)
è. (53a/13)	e. + ı arzīnden (22a/6), (24b/5), (29b/19)
[= 1]	

e. + ı h̄ub̄ūb (71a/18)	[=2]
e. + ı h̄ub̄ūbıkuṭānīde (3a/12)	ēr : bkz. erken.
e. + ına (48b/6)	è. (12b/19), (12b/22), (38a/10), (38a/11),
e. + ından (29b/14), (48b/6), (66b/10)	(38a/7), (38a/9), (51a/12), (51b/4), (52b/18),
e. + ınuḡ (12a/22), (1b/9), (5b/20)	(52b/22), (53b/12), (54a/2), (55a/19), (55a/21),
[=36]	(56b/23), (57a/14), (57a/5), (57a/6), (57b/16),
	(58a/18), (58a/3), (58a/9), (58b/12), (58b/17),
	(58b/5), (58b/6), (58b/7), (59a/10), (59b/12), (61a/2)
envā^c-ı arāzī : < Ar. Arazi çeşitleri.	[=30]
e. + de (66b/15)	erbāb : < Ar. Üstadlar.
e. + den (3a/7)	e. + ı (48a/10), (4a/3)
[=2]	e. + ı felāḡa (48a/10), (4a/3)
envā^c-ı arz : < Ar. Toprak çeşitleri.	[=4]
e. + dan (12a/21), (1b/5), (1b/9), (3a/12),	erbāb-ı felāḡa : < Ar. Ziraatın üstadları.
(71a/19), (8a/12), (8a/6)	e. (48a/10), (4a/3)
[=7]	[=2]
envā^c-ı arzīn : < Ar. bkz. envā ^c -ı arāzī.	erid- : Eritmek.
e. + den (22a/6), (24b/5), (29b/19)	e.-üp (27b/17)
[=3]	[=1]
envā^c-ı h̄ub̄ūb : < Ar. Tohum çeşitleri.	erkek : Erkek. krş. er.
e. (71a/18)	e. (40b/22)
[=1]	[=1]
envā^c-ı h̄ub̄ūb-ı kuṭānī : < Ar. Ekilebilen tohumların çeşitleri.	erken : Erken.
e. + de (3a/12)	è. (12b/15)
[=1]	è. + den (73a/7), (73a/8), (74a/17), (74b/1),
er : Erkek.	(76a/14)
e. + ler (44a/23)	[=6]
e. + lerden (55a/8)	erte : Sabah, bir şeyin sonrası.

é. + si (10b/2), (24b/18), (25a/10), (26a/8),
(32b/22), (39b/22)

[= 6]

er̄teb : < Ar. Rutubetli.

e. + d̄ür (19b/23)

[= 1]

er̄üzz : < Ar. Piriñç (*Oryza sativa*). kr̄ş. erz.

e. (24a/16), (24a/22), (24a/7), (24b/10),
(24b/12), (24b/16), (24b/2), (24b/2), (24b/7), (26a/1),
(26a/15), (26b/20), (26b/23), (26b/4), (26b/5),
(26b/7), (26b/8), (27a/10), (27a/11), (27a/13),
(27a/16), (27a/17), (27a/2), (27a/21), (27a/9),
(27b/18), (27b/5), (27b/6), (27b/9), (50b/15)

e. + den (27b/14), (27b/16)

e. + e (24b/4), (24b/5), (26a/11), (27a/14),
(27a/14), (27a/22), (27a/4)

e. + i (26a/21), (27a/23), (27b/4)

e. + i mezzr̄ü^c (26a/21)

e. + üñ (27b/21)

[= 44]

er̄üzz-i mezzr̄ü^c : < Ar. Ekilmiş piriñç.

e. (26a/21)

[= 1]

erya^c : < Ar. Hasadın iyi olması.

e. + dur (20a/1)

[= 1]

erz : < Ar. bkz. er̄üzz.

e. (2a/2), (78b/18), (78b/5), (78b/6)

e. + üñ (22a/3), (22a/3), (24a/21), (25b/15),
(25b/21)

[= 9]

es- : (hava için) Hava bir yönden bir yöne
akmak, rüzgâr olmak.

e.-d̄ügi (35b/7)

e.-en (61a/15)

e.-er (9a/22)

[= 3]

eşah̄h : < Ar. Doğru.

e. (9b/2)

e. + ı (68a/14)

e. + ım (68a/16)

[= 3]

eşdağ : < Ar. Daha doğru.

e. + dur (7b/10)

[= 1]

eşer : < Ar. Eser, iz.

e. (74a/18), (74b/19)

e. + d̄ür (61b/10)

[= 3]

esfel : < Ar. Aşağı.

e. (5a/21)

e. + i (12b/3), (20a/13), (21b/17), (5a/18),
(5a/21)

e. + i arza (12b/3), (20a/13)

e. + indedür (5a/19)

e. + ine (66a/1), (71b/2)

e. + iyle (7a/21)

e. + üñ (12b/7)	eşnâ : < Ar. Ara, vakit, sıra.
[= 13]	e. (7a/11)
esfel-i arz : < Ar. Toprağın aşağısı.	[= 1]
e. + a (12b/3), (20a/13)	eşnâf : < Ar. Çeşitler.
[= 2]	e. + ı (12a/14), (15b/10), (15b/10), (20a/12), (24a/8), (29a/18)
eski : Eski.	e. + ı cülbândandır (24a/8)
e. (10a/15), (10a/8), (35b/5), (35b/6), (37a/13), (37b/20), (37b/21), (50a/4), (53b/19), (53b/20), (55b/1), (56a/9), (57a/1), (57a/2), (58a/20), (60a/20), (65a/21)	e. + ıdır (29b/10)
[= 17]	e. + ı menâbitüñ (20a/12)
eski- : Eskimek.	e. + ı şa ^ç ırüñ (12a/14)
e.-mez (41b/4)	e. + ı tabîh (29a/18)
e.-yüp (38a/12), (50a/2)	[= 11]
[= 3]	eşnâf-ı cülbân : < Ar. Ak burçak türleri.
esmân : < Ar. Yağlar.	e. + dandır (24a/8)
e. (27a/13)	[= 1]
[= 1]	eşnâf-ı menâbit : < Ar. Çayırların çeşitleri.
esmen : < Ar. Daha semiz, daha bol.	e. + üñ (20a/12)
e. (19a/12), (20a/11), (23b/2), (76b/5), (78a/7)	[= 1]
[= 5]	eşnâf-ı mu'ahhara : < Ar. Ertelemiş türler.
esmenî : < Ar. Semizle, bollukla ilgili.	e. + dan (15b/10)
e. + dür (68a/14), (9b/2)	[= 1]
[= 2]	eşnâf-ı şa^çır : < Ar. Arpa türleri.
esmer : < Ar. Siyaha çalan buğday renkli.	e. + üñ (12a/14)
e. + dür (70a/21)	[= 1]
[= 1]	eşnâf-ı tabîh : < Ar. Pişmiş yemek çeşitleri.
	e. (29a/18)

	[= 1]	e. (72b/20), (72b/21)
esra^ç	: < Ar. Daha çabuk.	e. + dür (15b/7)
	e. (31b/2)	e. + ür (18b/19)
	e. + olur (31b/2)	[= 4]
	[= 2]	eşek : Atgillerden, uzun kulaklı binek ve hizmet hayvam, merkep (<i>Equus asinus</i>).
esved	: < Ar. Siyah, kara.	e. (48a/23), (50a/1), (58a/16)
	e. (14b/15), (57b/11)	[= 3]
	e. + de (28b/11)	eşek hıyârı : Kabakgillerden, yabancı tırmanıcı, otsu bir bitki, acı kavun (<i>Ecballium elaterium</i>).
	e. + i (9b/13)	e. + n (52a/21)
	[= 4]	e. + nuğ (49b/1)
eşbâh	: < Ar. Benzerler.	[= 2]
	e. + ında (10b/18)	eşhür : < Ar. Aylar.
	[= 1]	e. + de (23a/13), (23a/8)
eşbeh	: < Ar. En iyi.	e. + i (23a/8)
	e. + dür (8b/13)	e. + i novnîr (23a/8)
	[= 1]	[= 4]
eşcâr	: < Ar. Ağaçlar.	eşhür-i novnîr : < Ar. Kasım ayları.
	e. + da (22a/22)	e. (23a/8)
	e. + dan (10a/2), (68b/19)	[= 1]
	e. + ı (23a/11)	êşit- : İştirmek, duymak.
	e. + ı keşîredür (23a/11)	ê.-düm (45b/9)
	[= 5]	[= 1]
eşcâr-ı keşîre	: < Ar. Çok ağaçlı.	eşkâl : < Ar. Şekiller.
	e. + dür (23a/11)	e. (67b/21)
	[= 1]	
eşedd	: < Ar. Çok şiddetli.	

[= 1]	eşyâ³-ı merķūme : < Ar. Anılan nesnelere krş. eşyâ ³ -ı mezkūre .
eşķāf : < Ar. Saksılar.	e. (27a/5), (27b/13)
e. (28b/7)	[= 2]
[= 1]	eşyâ³-ı mezkūre : < Ar. Zikredilen nesnelere krş. eşyâ ³ -ı merķūme.
eş-şeyhū¹-ı eccl ebū ‘amr : Hekim ismi.	e. (27a/4), (29a/1)
e. (67a/10)	[= 2]
[= 1]	et : Kasaplık hayvanlardan sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi.
eş-şeyhū¹-ı fāzıl ebū zekeriyyā yahyā bin muḥammed ibn el-‘avvām : (ö. VI/ XII. yy.) Ebū Zekeriyyā Yahyā b. Muhammed b. Ahmed el-İşbîlî, Kitābü'l-Filāḥa adlı eseriyle tanınan Endülüslü botanik âlimi.	e. (32b/17)
e. (62b/1)	[= 1]
[= 1]	êt- (d): Yapmak, etmek.
eşyâ : < Ar. bkz. eşyâ ³ .	è.-e (20b/14), (21b/13), (26a/21), (2a/6), (30b/10), (30b/11), (40a/2), (49a/19), (54b/4), (64b/19), (67a/10), (78a/21), (9b/4)
e. (27b/13)	è.-ecegi (26a/3)
e. + ya (4b/7)	è.-ecek (61b/12), (78a/2)
[= 2]	è.-eler (16a/6), (33b/3), (44a/13), (48a/8), (5b/6), (68a/20), (9b/6)
eşyâ³ : < Ar. Eşya, nesnelere.	è.-elüm (8b/7)
e. + ı (27a/3), (27a/4), (27a/5), (27b/13), (29a/1)	è.-emez (48b/10), (52a/14)
e. + ı leyyine-i bāride-i bi't-ṭab ^ç (27a/3)	è.-en (1b/3), (23a/13), (23a/18), (27a/15), (28b/22), (2b/4), (30a/21), (30a/23), (30a/6), (30a/8), (40a/6), (45b/8), (51a/9), (52a/20), (55a/4), (56b/10), (58b/1), (61b/7), (68a/3), (68a/4), (77a/15), (79a/7), (8a/9)
e. + ı mezkūre (27a/4), (29a/1)	è.-eninden (8a/10)
e. + ı merķūme (27a/5), (27b/13)	è.-enlerden (27b/10), (29a/10), (48a/12), (52b/5), (9a/5)
[= 10]	è.-enlerdür (27a/5)
eşyâ³-ı leyyine-i bāride-i bi't-ṭab^ç : < Ar. Tabiatıyla soğuk yumuşak nesnelere.	
e. (27a/3)	
[= 1]	

è.-er (10b/11), (10b/12), (12b/5), (12b/7), (13a/4), (14a/11), (14a/9), (16a/6), (17b/10), (17b/15), (18a/20), (18a/20), (18a/23), (19a/4), (19b/1), (1b/20), (20a/23), (20a/4), (20b/16), (20b/2), (20b/23), (21b/23), (22a/15), (22a/17), (22a/19), (22a/2), (22a/7), (22a/7), (22b/10), (22b/4), (22b/5), (23a/20), (23a/22), (24b/2), (24b/4), (24b/6), (25a/20), (26a/11), (27b/15), (27b/16), (28a/16), (28a/2), (28a/3), (28b/7), (29a/10), (29a/21), (29a/21), (29a/6), (29b/20), (29b/4), (29b/6), (29b/6), (2a/15), (2a/6), (2b/1), (2b/10), (2b/13), (2b/13), (2b/14), (2b/2), (2b/6), (30a/13), (30a/15), (30a/20), (30b/13), (30b/13), (30b/7), (30b/8), (31a/11), (31a/19), (31a/20), (31a/5), (31b/13), (31b/18), (31b/5), (31b/6), (31b/6), (32a/19), (32a/2), (32a/20), (32a/21), (32a/22), (32b/14), (32b/7), (32b/9), (33a/11), (33b/2), (33b/4), (33b/5), (33b/7), (34a/1), (34a/16), (34b/15), (35a/5), (35a/9), (35b/1), (36b/16), (37a/7), (38a/15), (38a/16), (38a/17), (38a/3), (38b/21), (38b/22), (39b/7), (3b/1), (3b/2), (40a/18), (40b/2), (40b/2), (40b/20), (42a/15), (42a/3), (42b/12), (44a/12), (44b/10), (45a/14), (46a/9), (48a/9), (48b/2), (49a/3), (49b/23), (4a/18), (4a/23), (4b/10), (50a/15), (50a/20), (50a/6), (50b/7), (51a/11), (51a/16), (51b/19), (52a/18), (52a/4), (52a/6), (52b/8), (53b/3), (54a/18), (54b/17), (54b/19), (55a/5), (55a/5), (55a/7), (55a/7), (55a/8), (55a/9), (55b/11), (57b/6), (5a/2), (5a/6), (5a/6), (5b/12), (5b/14), (5b/17), (5b/23), (60a/4), (61b/16), (61b/3), (61b/6), (62b/11), (62b/18), (62b/3), (63b/11), (63b/15), (63b/7), (64a/12), (64a/12), (64a/13), (64b/10), (65b/21), (66a/2), (66a/3), (66a/3), (66a/3), (67a/13), (67a/18), (67b/12), (68a/12), (6a/14), (6a/15), (6a/19), (6a/3), (6a/5), (6a/5), (6a/8), (71b/4), (71b/5), (71b/5), (72a/6), (74a/8), (75b/10), (75b/10), (75b/11), (76b/21), (78b/13), (79b/7), (7a/14), (7a/19), (7a/19), (7a/20), (7a/21), (7a/22), (7a/22), (8a/14), (8a/15), (8a/19), (8a/20), (8a/23), (8b/10), (8b/13), (8b/2), (8b/5), (9a/19), (9a/9), (9b/1)

è.-erdi (56b/11)

è.-erler (12b/19), (12b/21), (14a/2), (15b/16), (15b/17), (15b/5), (15b/7), (15b/9), (16a/4), (17b/19), (18a/14), (40b/20), (46b/4), (4b/2), (57b/11), (64a/14), (64a/17), (67a/15), (67a/7), (71b/15), (72b/13), (72b/15), (72b/17), (72b/17),

(72b/19), (73a/5), (73b/8), (78a/12), (79b/16), (79b/16)

è.-erlerimiş (27b/6)

è.-erse (57a/18), (71a/5), (75a/3)

è.-ersen (10a/17), (71a/13)

è.-erseñ (67a/2), (71a/1)

è.-ersin (41b/21), (64b/11), (64b/11), (69b/12), (72b/4), (72b/5)

è.-erüz (14a/23), (29b/8), (32a/17), (5a/18), (8a/18)

è.-esin (54a/4), (69b/1), (69b/1), (69b/11), (69b/12), (69b/13), (69b/21), (69b/21), (69b/8), (70a/1), (70a/12)

è.-esinç (70a/5)

è.-evüz (22b/6)

è.-ince (62a/22)

è.-rler (72b/21)

è.-ünç (20a/11), (20a/4), (21b/8)

è.-üp (11a/10), (11b/14), (11b/16), (11b/17), (11b/17), (12a/17), (12b/19), (12b/20), (12b/20), (12b/3), (14a/2), (15b/11), (15b/16), (15b/4), (15b/8), (19b/11), (20a/3), (20a/9), (20b/16), (21a/15), (22b/14), (22b/4), (22b/5), (25a/17), (25a/5), (25b/17), (26a/11), (27a/21), (27b/16), (27b/23), (27b/4), (27b/5), (27b/5), (27b/6), (28a/2), (28b/6), (28b/7), (28b/8), (28b/8), (29a/13), (29a/20), (29b/1), (29b/12), (30a/15), (30a/16), (30a/2), (32a/11), (32a/17), (33a/10), (33a/11), (33a/9), (34a/15), (35a/11), (35b/23), (36b/23), (37b/12), (38a/15), (38b/6), (39b/6), (40b/14), (41b/3), (43a/17), (43a/21), (43b/14), (45a/18), (45a/9), (46a/20), (46b/21), (48a/20), (49a/19), (49a/7), (49b/9), (4a/21), (50b/22), (50b/8), (51a/6), (51b/6), (52b/2), (53b/3), (54a/19), (54a/5), (54b/10), (54b/12), (54b/18), (54b/23), (54b/3), (54b/6), (55a/14), (55b/10), (56b/14), (56b/5), (58b/1), (5a/6), (5b/6), (5b/7), (5b/7), (60a/8), (61a/10), (61b/13),

(61b/3), (62b/2), (62b/4), (66b/17), (68a/19), (6b/6), (72b/13), (74a/8), (75a/20), (77b/4), (77b/6), (79b/19), (79b/4), (79b/6), (8b/22), (9a/1), (9b/4), (9b/6)

è.-di (16a/15), (16b/17), (21a/8), (24a/21), (67b/1), (78a/16), (79a/19), (79b/20)

è.-diler (16a/18), (21a/23), (21a/7), (28a/1), (64b/21), (65a/10), (6b/4), (71b/16)

è.-dügi (10a/19), (19b/19), (20a/6), (31b/7), (5a/11)

è.-dügimüz (19a/22), (21a/2), (29a/8), (30b/15), (38b/17), (53a/10)

è.-dügümüziñ (14a/1)

è.-düginde (23a/22), (30a/3)

è.-dügini (18a/20)

è.-düginde (11b/12)

è.-dügünde (10a/11)

è.-dügünjüz (78a/8)

è.-dügünjüzde (20a/11)

è.-dük (18b/10), (19b/7), (36b/23), (60a/20), (64a/6)

è.-dükce (27b/1)

è.-dükde (1b/4), (39a/18), (45a/11)

è.-dükden (32b/13), (52a/5)

è.-dükleri (15b/1), (15b/2), (16a/15), (65a/12), (6b/5)

è.-düklerimize (51b/6)

è.-düklerinde (15b/14)

è.-düklerine (67a/17)

è.-düklerinüñ (3a/14)

è.-dükse (67b/18)

è.-düm (18b/7), (25b/16), (25b/17), (25b/18), (28a/14)

è.-dünjüz (20b/19)

è.-dürile (43a/19)

è.-mede (43b/9), (61b/10)

è.-mediler (8a/7)

è.-medüklerimizi (51b/5)

è.-mege (13a/17), (23b/4), (43b/16), (50b/8), (67b/12)

è.-mek (12a/2), (12b/22), (2b/14), (32a/2), (32b/19), (34a/1), (3a/2), (4a/13), (51b/9), (58b/23), (62b/3), (68a/9), (69b/19), (71b/19), (71b/9), (72a/1), (72b/6), (78a/13), (78b/1), (78b/2)

è.-mekde (75a/6)

è.-mekdür (58b/2)

è.-memek (25b/1), (8a/17)

è.-memiş (10a/21), (18a/1)

è.-mesi (48b/5), (53b/4), (67b/16)

è.-mesiniñ (79a/8)

è.-mesiyle (62b/12)

è.-meye (15a/11), (16a/21), (23a/21), (32a/1), (43b/19), (67b/14), (9a/13), (9b/5)

è.-meyeler (33a/22)

è.-meyen (6b/5)

è.-meyesin (67a/1)

è.-meyüp (18a/10), (38a/15)

è.-mez (17a/11), (26a/16), (27b/18), (33a/17), (35a/16), (52a/20), (52a/23), (55b/10),

(65a/11), (67a/13), (68a/10), (68a/6), (6b/20), (72a/11), (74a/19), (77a/19), (8b/9), (9a/22)	e. (2a/13)
è.-mezden (43b/5), (68a/16)	[= 1]
è.-mezler (62b/21)	eṭṭibbā : < Ar. Hekimler.
è.-mezse (75a/4)	e. (46b/6)
è.-mezsin (51b/6)	[= 1]
è.-miş (11b/19), (11b/8), (15a/21), (19a/23), (40a/22), (4b/23), (68a/2)	eṭṭime : < Ar. Yemekler, aşlar.
è.-mişdür (20a/18), (22b/19), (24a/10), (25b/21), (30a/7), (33a/15), (37b/5), (5b/21)	e. (29b/1)
è.-mişler (74a/7), (74a/8)	e. + yi (55a/4)
è.-mişlerdür (21a/18), (31b/14), (8a/22), (8a/8)	[= 2]
è.-mişüzdür (18b/13), (18b/14), (22a/1), (5b/1), (7a/5)	eṭṭrāf : < Ar. Etraf, taraflar.
è.-se (11b/12), (11b/18), (15b/22), (16b/20), (16b/22), (16b/22), (19a/14), (20a/13), (21a/13), (21a/15), (21b/8), (22b/15), (23b/18), (26b/17), (28b/1), (29a/23), (29b/12), (29b/3), (30a/3), (31a/17), (31b/7), (31b/8), (37b/4), (40a/6), (42a/17), (45a/13), (45a/8), (48a/6), (50a/2), (60a/17), (65a/13), (65a/13), (6a/4)	e. + a (47b/19)
è.-seṭ (11b/15), (11b/15), (11b/2), (11b/2), (12b/23), (52b/3), (70b/17), (70b/21)	e. + ı (36a/13), (45a/12), (45a/2), (45a/6), (53b/14), (53b/17), (57a/1), (58a/20)
è.-sevüz (8a/18)	e. + ın (36a/12), (54b/15), (54b/7), (59b/7)
è.-sün (78b/21)	e. + ma (43b/8)
[= 664]	e. + ında (53b/23), (54a/7)
eṭṭbān : < Ar. Samanlar.	e. + ını (78a/11)
e. (4b/7), (4b/9)	[= 17]
e. + ı (4b/10)	ev : Ev, hâne.
[= 3]	e. (24a/16), (44a/9)
eṭṭmek : Ekmek. krş. ḥubz.	e. + de (42b/14)
	e. + e (42b/15)
	e. + lere (47b/3)
	[= 5]
	ev : < Ar. Ya, ya da.
	e. (27b/1), (27b/1)

- [= 2]
- evān** : < Ar. Zaman, vakit.
- e. + ı (12b/2), (16a/3), (18b/4), (22b/18), (73a/15), (74a/12), (74a/15)
- e. + ı şelcde (73a/15)
- e. + ı şelceddür (16a/3)
- e. + ı şelcden (12b/2)
- e. + ı zirā'atda (22b/18)
- e. + ı zirā'atuñ (74a/12), (74a/15)
- e. + inüñ (16b/21)
- [= 14]
- evān-ı şelc** : < Ar. Kar zamanı.
- e. + de (73a/15)
- e. + dedür (16a/3)
- e. + den (12b/2)
- [= 3]
- evān-ı zirā'at** : < Ar. Ziraat zamanı.
- e. + da (22b/18)
- e. + uñ (74a/12), (74a/15)
- [= 3]
- evānī** : < Ar. Kaplar.
- e. (32a/15)
- e. + i (25b/11)
- e. + i faḥḥār-ı cedīdede (25b/11)
- e. + yi (27b/15)
- [= 4]
- evānī-i faḥḥār-ı cedīde** : < Ar. Kullanılmamış çömlek kaplar.
- e. + de (25b/11)
- [= 1]
- evāyil** : < Ar. evā'il. Başlangıç, ilk vakitler.
- e. + i (72a/4)
- [= 1]
- evceh** : < Ar. Çok uygun. krş. evfaḥ.
- e. (67b/5)
- [= 1]
- evdiye** : < Ar. Dereler.
- e. (6a/12)
- e. + de (24a/14)
- [= 2]
- evfaḥ** : < Ar. Daha uygun. krş. evceh.
- e. + dur (14b/18), (14b/19), (19a/17), (76b/14)
- [= 4]
- evfer** : < Ar. Çok sayıda.
- e. + dūr (12b/13)
- [= 1]
- evkāt** : < Ar. Vakitler, zamanlar.
- e. (16b/16), (19a/13), (20a/7), (6b/23), (76b/5)
- e. + ı (29b/17), (3a/13), (4b/16), (63a/15), (71a/20)
- e. + ı ḥārre (4b/16), (63a/15)
- e. + inuñ (12a/23), (1b/10), (6b/22)

e. + uñ (78a/2)	evrāk-ı kürüm : < Ar. Üzüm yaprakları.
[= 16]	e. (29a/11)
evkāt-ı hārre : < Ar. Sıcak vakitler.	[= 1]
e. (4b/16), (63a/15)	evsa^ç : < Ar. Daha geniş.
[= 2]	e. (26a/19), (26b/6)
evked : < Ar. Çok kuvvetli.	e. + ola (26b/6)
e. (15b/9)	e. + olmağ (26a/19)
e. + dür (22a/22)	[= 4]
[= 2]	evsağ : < Ar. Orta, bir şeyin ortası.
evlā : < Ar. Daha uygun, daha iyi.	e. (74a/6)
e. (12b/11), (17b/17), (1b/7), (22a/21), (22a/22), (63a/16), (63a/9), (67b/5), (74a/17), (74b/1), (75a/11), (75a/7), (75b/17), (77a/17), (78a/14), (78a/16), (9a/10)	e. + dur (74b/4)
e. + dur (17b/12), (63a/11), (65b/19), (66a/18), (66a/20), (67b/16), (70a/5), (71a/17), (71b/1), (71b/19), (71b/9), (72a/8), (73a/21), (75a/2), (75b/3), (76b/14), (9a/12)	e. + ı (76a/17), (76a/21), (76b/12), (76b/4), (76b/7), (77a/13), (77a/5), (79b/14)
e. + olduğundan (12b/11)	e. + ı behārdur (76b/4), (79b/14)
e. + sı (74a/14), (74a/16), (76b/17)	e. + ıdur (19a/11)
e. + sın (3a/9), (67b/13)	e. + ı güz (77a/5)
e. + ya (71b/9), (7a/10)	e. + ı güzdür (76b/12)
[= 42]	e. + ına (73b/4)
evrāk : < Ar. Yapraklar.	e. + ı şitādur (76a/17), (76b/7), (77a/13)
e. (22a/1), (28b/23)	[= 19]
e. + ı (29a/11)	evsağ-ı behār : < Ar. Baharın ortası, nisan ayı.
e. + ı kürüm (29a/11)	e. + dur (76b/4), (79b/14)
e. + ını (79b/19)	[= 2]
[= 5]	evsağ-ı güz : < Ar. Güzün ortası, kasım ayı.
	e. (77a/5)
	e. + dür (76b/12)

[= 2]	(19a/19), (20a/13), (20b/9), (21b/20), (21b/8), (22a/13), (22a/6), (26a/3), (26b/16), (28b/14), (28b/14), (30a/9), (30b/22), (30b/3), (30b/3), (32a/23), (32a/5), (36b/10), (44a/5), (52b/2), (55b/13), (73b/18), (74a/15), (74a/9), (74a/9), (74b/2), (75b/18), (76a/16), (76b/10), (76b/15), (76b/2), (77a/10), (79a/6), (7a/13), (7a/2)
evsaṭ-ı şitā : < Ar. Kış ortası, ocak ayı.	
e. + dur (76a/17), (76b/7), (77a/13)	
[= 3]	
evsaṭuhā : < Ar. bkz. evsaṭ.	e. + i abrīlde (36b/10)
e. (76b/2)	e. + idür (16b/21), (17a/13), (6b/22), (74a/13), (74a/15)
[= 1]	
evvel : < Ar. Önce, ilk, birinci.	e. + i emrde (21b/8)
e. (12b/2), (13a/23), (15a/9), (15b/2), (15b/7), (16a/18), (17a/15), (17b/18), (17b/23), (19a/7), (21b/21), (24a/15), (24b/13), (25b/20), (26a/2), (26b/20), (27a/10), (29b/11), (31a/4), (32b/2), (33a/13), (33a/22), (33b/8), (35b/17), (35b/22), (35b/3), (36b/21), (37a/13), (37a/16), (37a/18), (37a/8), (37b/16), (37b/3), (37b/5), (37b/9), (39a/10), (39b/10), (39b/11), (39b/15), (39b/16), (39b/6), (3a/14), (3b/1), (40b/6), (41a/10), (41a/19), (41b/16), (42a/18), (42a/22), (42a/23), (42a/6), (42a/7), (43b/5), (44a/6), (44b/10), (45a/4), (45b/13), (46b/16), (47b/22), (49b/1), (4a/7), (4b/18), (50a/11), (52a/9), (52b/23), (53b/12), (54b/15), (55a/20), (56a/4), (57a/23), (57a/5), (57b/12), (5b/19), (61a/2), (61a/21), (62b/6), (62b/8), (63b/19), (64a/11), (64a/7), (65b/13), (65b/2), (65b/7), (66a/18), (66a/21), (6b/20), (71a/7), (72b/15), (72b/15), (72b/15), (72b/19), (73b/9), (74a/12), (74a/13), (74b/2), (75a/8), (76a/18), (76b/15), (76b/2), (77a/7), (78a/11), (79b/15), (7b/17), (8a/7), (8b/15), (8b/19)	e. + i emfārda (13b/2)
e. + be-evvel (73b/8)	e. + i evān-ı hārsda (18b/4)
e. + de (33a/21), (38b/14), (52b/22), (54a/3), (54a/4), (55b/6), (57b/20), (57b/21), (5b/20), (64b/1), (76b/16)	e. + i febrīrde (22a/6)
e. + den (37b/7), (57b/20)	e. + i güz (76a/16), (76b/15)
e. + dür (76b/12), (79a/5)	e. + i güzdür (76b/10), (77a/10)
e. + i (13a/2), (13b/2), (15a/5), (16b/11), (16b/17), (16b/18), (16b/21), (16b/5), (17a/2), (17a/5), (17b/19), (18b/4), (19a/15), (19a/18),	e. + i kitābda (44a/5), (52b/2)
	e. + i mārşdan (28b/14)
	e. + i māyede (20b/9), (30b/22)
	e. + i māyeden (32a/23)
	e. + i maḥlūtđan (26a/3)
	e. + inde (16b/8), (38a/20), (38a/8), (38a/8), (41a/20), (45b/16), (46b/6), (48b/17), (58a/11), (58a/18), (58b/17), (63a/4), (66a/18), (76b/10), (7b/14)
	e. + inden (17a/15), (35b/3), (36b/14), (49b/12), (58a/10), (79a/5), (79a/7), (79b/13)
	e. + ine (36b/15), (58b/12)
	e. + i nebātı (32a/5)
	e. + i mişf-ı yenbirdan (13a/2)
	e. + i novnīrden (21b/20)

e. + i nüzül-i maṭarda (17b/19)	evvel-i emr : < Ar. İlk emir.
e. + i senede (16b/5), (73b/18)	e. + de (21b/8)
e. + i şehir-i 'unşurede (7a/13)	[= 1]
e. + i şitâda (15a/5)	evvel-i emṭâr : < Ar. Yağmur öncesi.
e. + i şitâdur (76b/2)	e. + da (13b/2)
e. + i teşrînden (19a/19)	[= 1]
e. + i ṭâli' (20a/13)	evvel-i evân-i ḥars : < Ar. Ekin vaktinden önce.
e. + i vaḳtı (19a/18), (74a/9)	e. + da (18b/4)
e. + i vaḳt-i zirâ'at (17a/2), (17a/5)	[= 1]
e. + i yaydur (79a/6)	evvel-i febrîr : < Ar.-Lat. Şubat öncesi.
e. + i yenbırda (19a/15), (26b/16)	e. + de (22a/6)
e. + i yenbırdan (30a/9), (30b/3)	[= 1]
e. + i yûlye (22a/13)	evvel-i güz : < Ar.-Tr. Güz öncesi.
e. + i yûnyeden (28b/14)	e. (76a/16), (76b/15)
e. + i zemen-i ḥarrdur (7a/2)	e. + dür (76b/10), (77a/10)
e. + ki (19b/19), (33b/1), (33b/17), (38a/6), (44b/19), (45a/16), (45b/11), (46a/18), (48b/22), (4b/11), (54b/12), (56a/23), (61a/6), (71a/6), (75a/13), (77b/9)	[= 4]
e. + kiden (26b/10), (34a/19), (77b/7), (7a/1), (9a/16)	evvel-i ḥarîf : < Ar. Sonbahar öncesi.
e. + lerinde (55b/7), (61a/7), (61a/8)	e. + dür (80a/2)
e. + üñ (46b/5), (53a/7), (56a/3), (58a/11), (58b/12), (77a/5)	[= 1]
[= 270]	evvel-i kitâb : < Ar. İlk kitap.
evvel-i abrîl : < Ar.-Yun. Nisan öncesi.	e. + da (44a/5), (52b/2)
e. + de (36b/10)	[= 2]
[= 1]	evvel-i mârs : < Ar.-Yun. Mart ayı öncesi.
	e. + dan (28b/14)
	[= 1]
	evvel-i mâye : < Ar.-?. Mayıs ayı öncesi.

e. + de (20b/9), (30b/22)	evvel-i şitā : < Ar. Kış öncesi.
e. + den (32a/23)	e. + da (15a/5)
[= 3]	e. + dur (76b/2)
evvel-i maḥlūt : < Ar. Karışmadan önce.	[= 2]
e. + dan (26a/3)	evvel-i teṣrīn : < Ar. Ekim ayı.
[= 1]	e. + den (19a/19)
evvel-i nebāt : < Ar. Bitkinin ilki.	[= 1]
e. + ı (32a/5)	evvel-i ḫālīʿ : < Ar. Doğmadan önce.
[= 1]	e. (20a/13)
evvel-i nuṣf-ı yenbır : < Ar.-?. Ocak ayının ilk yarısı.	[= 1]
e. + dan (13a/2)	evvel-i vaḳt : < Ar. İlk zamanlar.
[= 1]	e. + ı (19a/18), (74a/9)
evvel-i novnīr : < Ar. Kasım ayı öncesi.	[= 2]
e. + den (21b/20)	evvel-i vaḳt-i zirāʿat : < Ar. Ekin vaktinden önce.
[= 1]	e. (17a/2), (17a/5)
evvel-i nüzül-ı maḫar : < Ar. Yağmur yağmadan önce.	[= 2]
e. + da (17b/19)	evvel-i yay : < Ar.-Tr. İlk yaz.
[= 1]	e. + dur (79a/6)
evvel-i sene : < Ar. İlk yıl.	[= 1]
e. + de (16b/5), (73b/18)	evvel-i yenbır : < Ar.-?. Ocak ayından önce.
[= 2]	e. + da (19a/15), (26b/16)
evvel-i ṣehr-i ʿunṣure : < Ar. Haziran ayının öncesi.	e. + dan (30a/9), (30b/3)
e. + de (7a/13)	[= 4]
[= 1]	evvel-i yūlye : < Ar.-Yun. Temmuz ayından önce.
	e. (22a/13)

<p>[= 1]</p> <p>evvel-i yūnye : <Ar.-Yun. Haziran ayından önce.</p> <p>e. + den (28b/14)</p> <p>[= 1]</p> <p>evvel-i zemen-i harr : <Ar. Sıcak zamanlardan önce.</p> <p>e. + dur (7a/2)</p> <p>[= 1]</p> <p>evvelā : <Ar. İlk olarak.</p> <p>e. (27a/23), (34a/9), (39b/9), (41b/19), (55b/1), (67a/9), (67b/11), (67b/9), (68a/16), (68a/18), (69a/16), (74a/4), (75a/8), (77a/15), (79a/8), (79b/18)</p> <p>e. + dan (7b/10)</p> <p>[= 17]</p> <p>evvel-behār : <Ar. İlkbahar.</p> <p>e. (73b/19)</p> <p>e. + da (73b/2), (74a/14)</p> <p>e. + dur (80a/2)</p> <p>e. + uḡ (32b/2)</p> <p>[= 5]</p> <p>evvelen : <Ar. İlk olarak.</p> <p>e. (25b/3), (27b/4)</p> <p>[= 2]</p> <p>evvelī : <Ar. En önce olan.</p> <p>e. (7a/9)</p> <p>e. + de (7a/9)</p>	<p>[= 2]</p> <p>eyā'il : <Ar. Dağ keçisi.</p> <p>e. (21a/11)</p> <p>[= 1]</p> <p>eyār : <Far. Mayıs ayı.</p> <p>e. (37a/17), (38a/8), (41b/14), (59b/13), (76b/8)</p> <p>e. + a (57b/13)</p> <p>e. + da (41a/12), (44a/18), (57a/8), (60a/16)</p> <p>e. + dur (36a/23)</p> <p>e. + uḡ (56a/6)</p> <p>[= 12]</p> <p>eybes : <Ar. Kuru.</p> <p>e. (11a/22), (18b/20), (76a/7)</p> <p>[= 3]</p> <p>eyle : Öyle, o şekilde.</p> <p>e. (23b/16), (51a/4)</p> <p>e. + dūr (45b/6)</p> <p>[= 3]</p> <p>eyle- : Yapmak, etmek.</p> <p>e. (12b/23), (15a/22), (17b/22), (18a/5), (18b/22), (20a/18), (21a/9), (22b/16), (24a/2), (25b/23), (25b/3), (25b/3), (30a/7), (31a/8), (33a/23), (33b/10), (37b/5), (38b/6), (51a/6), (51b/6), (5b/21), (64b/1), (65a/3), (67a/2), (68b/3), (71a/2), (71a/2), (71a/3), (71a/3), (71a/3), (71b/21), (77a/15), (8a/8), (9b/11)</p> <p>e.-diler (71b/16)</p> <p>e.-dükleri (41b/3)</p>
--	---

e.-düm (76a/2)	[= 13]
e.-mege (74b/7)	eylük (g): İyilik, verimlilik.
e.-mek (77b/20)	e. (8b/21)
e.-meye (10b/4), (39b/18), (75a/19)	e. + i (44a/19)
e.-mişdür (62b/2)	e. + inden (4a/16), (8b/15)
e.-mişler (66b/11)	e. + ine (62a/15), (62a/18)
e.-ņ (77b/18), (77b/18), (78a/7)	e. + de (11b/4), (6b/9)
e.-r (32b/12)	[= 8]
e.-se (76b/7), (77b/10), (77b/11)	eyü : İyi.
e.-sün (20b/23)	e. (12b/22), (13a/6), (13b/10), (13b/11), (13b/20), (13b/3), (13b/4), (13b/6), (14a/18), (16b/3), (16b/9), (16b/9), (17a/1), (19b/13), (19b/7), (21b/10), (28a/2), (30b/20), (33a/10), (33a/11), (33b/19), (33b/19), (33b/8), (34a/11), (34a/22), (34a/23), (34a/6), (34b/5), (35b/17), (35b/23), (36a/21), (36b/1), (36b/10), (36b/4), (37a/10), (37a/11), (37a/12), (37a/19), (37b/20), (37b/21), (38a/10), (38a/11), (38a/17), (38a/23), (38a/4), (39a/13), (39a/3), (39a/5), (39a/5), (39b/15), (40b/3), (40b/7), (41a/22), (41a/5), (41b/10), (41b/4), (42b/11), (42b/11), (42b/12), (42b/4), (42b/5), (43b/7), (44a/20), (44a/21), (44a/21), (44a/22), (44b/11), (45a/5), (45b/10), (45b/21), (45b/3), (46a/15), (46a/16), (47b/19), (47b/2), (48a/16), (48a/5), (48a/5), (48b/16), (48b/23), (49b/5), (4a/18), (4a/20), (50b/17), (50b/19), (53a/8), (53a/9), (53b/10), (54b/16), (55a/16), (55a/21), (55a/5), (56a/11), (58b/10), (58b/14), (59a/1), (59b/17), (59b/17), (59b/17), (59b/22), (60a/11), (60a/15), (60a/20), (60a/3), (60a/6), (61a/6), (61a/7), (61a/7), (61b/16), (61b/3), (62a/16), (62b/12), (63a/8), (63b/19), (63b/8), (63b/8), (66a/15), (67b/15), (67b/16), (67b/16), (67b/16), (67b/16), (68a/10), (6a/6), (70a/7), (71a/13), (72a/6), (73a/16), (74b/3), (75b/4), (76a/13), (78b/21), (78b/8), (79a/1), (79a/9), (7a/6), (7b/6), (9a/5), (9a/8)
e.-ye (10b/1), (10b/15), (10b/3), (10b/4), (10b/6), (12b/6), (16a/22), (18a/6), (19b/13), (20b/14), (22a/12), (25a/6), (27a/18), (30a/17), (30a/18), (31b/10), (45a/20), (55b/9), (59a/18), (5a/1), (5b/10), (5b/8), (5b/9), (64b/18), (64b/18), (67a/4), (68a/16), (68a/17), (68b/1), (6b/21), (72a/4), (73b/13), (77a/19), (7a/6), (9b/4)	
e.-yenlerden (8a/22)	
e.-yesin (62a/19), (69a/21)	
e.-yüp (22b/20), (30a/17), (31b/9), (4a/10), (6b/2), (9a/12)	
[= 96]	
eylül : < Sür. İlül. Eylül ayı.	
e. (37b/2), (44a/7), (46b/15), (58b/17), (76b/15)	
e. + da (53b/14)	
e. + de (19a/16), (33a/20), (36a/16)	
e. + den (77a/10)	
e. + dür (36b/15)	
e. + üñ (76a/15), (76b/10)	e. + dür (1b/18), (1b/4), (22a/19), (37a/20), (37b/13), (45b/11), (45b/12), (46a/23), (54a/22), (55a/1), (56a/11), (56a/14), (56a/18), (56a/20),

(63a/5), (67b/7), (68b/11), (70b/10), (72a/9),
(77b/16), (8a/10), (8a/4), (8b/18)

e. + si (46a/4), (49a/21), (54a/15), (68a/14),
(68b/18), (70a/9), (77b/1)

e. + sidür (46a/7), (63a/6), (70a/17),
(70b/17)

e. + sin (68a/17), (68a/18), (68a/19),
(77b/4), (77b/6)

[= 178]

eyyām : < Ar. Günler.

e. (15a/3), (9a/23)

e. + dan (76b/15)

e. + ı (20a/5), (20a/6), (26a/22), (26b/17),
(4b/3), (4b/5), (63a/2), (66a/20), (75b/18), (77b/21),
(9a/21), (9a/22)

e. + ı def'iyyede (9a/22)

e. + ı def'iyye (77b/21)

e. + ı dif'iyyedür (20a/6)

e. + ı hārrede (63a/2), (66a/20)

e. + ı hārda (4b/3)

e. + ı hārşda (75b/18)

e. + ı maḥmūde (20a/5)

e. + ı mezkūrede (9a/21)

e. + ı mezkūrenüñ (26a/22)

e. + ı kalīle (26b/17)

e. + ı şitāda (4b/5)

e. + uñ (22a/14)

[= 28]

eyyām-ı def'iyye : < Ar. Sıcak günler.

e. + de (9a/22)

[= 1]

eyyām-ı def'iyye : < Ar. bkz. eyyām-ı def'iyye.

e. (77b/21)

[= 1]

eyyām-ı dif'iyye : < Ar. bkz. eyyām-ı def'iyye.

e. + dür (20a/6)

[= 1]

eyyām-ı harr : < Ar. Sıcak günler.

e. + da (4b/3)

[= 1]

eyyām-ı hārre : < Ar. bkz. eyyām-ı harr. krş.
eyyām-ı def'iyye.

e. + de (63a/2), (66a/20)

[= 2]

eyyām-ı hārş : < Ar. Ekin günleri.

e. + da (75b/18)

[= 1]

eyyām-ı kalīl : < Ar. Çoğu günler.

e. + e (26b/17)

[= 1]

eyyām-ı maḥmūde : < Ar. Herkesin ittifak ettiği
günler.

e. (20a/5)

[= 1]

eyyām-ı mezkūre : < Ar. Zikredilen günler.

e. + de (9a/21)

e. + nünj (26a/22)	ezmine : < Ar. Zamanlar.
[= 2]	e. (50b/4)
eyyām-ı şitā : < Ar. Kış günleri.	[= 1]
e. + da (4b/5)	ezrak : < Ar. Mavi.
[= 1]	e. (29b/16)
eyzān : < Ar. Yine öyle, keza.	e. + dur (68b/9)
e. (21a/10), (24a/17), (24a/23), (25a/6), (25a/9), (25b/16), (27a/11), (27b/15), (28a/16), (28a/18), (28b/1), (30a/1), (30b/12), (30b/6), (31b/20)	[= 2]
[= 15]	ezrakū'l-levn : < Ar. Mavi renkli.
ezā : < Ar. İncinme, ağrı.	e. (9b/15)
e. + sı (30b/13)	[= 1]
[= 1]	F
ezbāl : < Ar. Gübreler.	fāhişe : < Ar. Pis, kötü.
e. (28b/23), (30a/12)	f. + den (31b/4)
e. + da (53a/10)	[= 1]
e. + de (22a/1)	fā'ide : < Ar. Fayda, yarar.
[= 4]	f. (14b/1), (15a/16), (33a/11), (33a/18), (42a/15), (52a/18)
ezkā : < Ar. Çoğaltılmış, arttırılmış.	f. + eder (42a/15), (52a/18)
e. + sıdur (17a/6)	f. + ler (49a/18)
e. + y1 (17a/4)	f. + si (35b/1), (42a/4), (43b/13), (45a/15)
e. + y1 harsdur (17a/4)	f. + siz (46b/13)
[= 3]	[= 14]
ezkā-yı hars : < Ar. Ekinin arttırılması.	fā'ideli : < Ar. Faydalı, yararlı.
e. + dur (17a/4)	f. + si (49a/21)
[= 1]	[= 1]
	fakāt : < Ar. Fakat.

f. (25a/23), (72b/21)	f. + i (11b/15), (69b/14), (80a/1)
[= 2]	f. + oldu (25b/19)
falk : < Ar. Yarmak.	f. + olmağa (70b/14)
f. (27b/15), (27b/15)	f. + olsa (12a/2), (22b/17), (71a/12)
[= 2]	f. + olup (15a/9)
fâlic : < Ar. Galip.	f. + olur (15b/14), (16b/1), (16b/3),
f. + den (56b/14)	(17b/14), (28a/23), (32b/11), (61a/1), (73b/14),
[= 1]	(73b/16), (75a/4)
fâr : < Ar. Fare.	[= 40]
f. (10a/11), (69a/10), (69a/7)	fâtir : < Ar. Ilık, az sıcak.
[= 3]	f. + ler (10b/1)
fâriğ : < Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş.	[= 1]
f. (22b/3), (28a/17)	fâtire : < Ar. bkz. fâtir.
f. + olup (22b/3), (28a/17)	f. + ye (24b/21)
[= 4]	[= 1]
fârisî : < Ar. Farsça.	fâta : < Ar. Kafur kokulu ve zencefil cinsinden
f. (29b/9)	uyuşukluluğu giderici kök; (<i>Curcuma zedoria</i>).
[= 1]	f. + sını (70a/12)
fârsiyye : < Ar. Farsça.	[= 1]
f. (41a/14)	farfağ : < Ar. Yabani semiz otu (<i>Euphorbia</i>
[= 1]	<i>peplus</i>).
fâsid : < Ar. Bozuk, kötü.	f. (51a/20), (56b/16)
f. (12a/2), (15a/9), (15b/14), (16b/1),	[= 2]
(16b/3), (17b/14), (22b/17), (25b/19), (28a/23),	farğ : < Ar. Fark.
(32b/11), (61a/1), (69a/15), (70b/14), (71a/12),	f. (69a/2), (75a/19)
(73a/6), (73b/14), (73b/16), (75a/4)	[= 2]
f. + dür (11b/12), (70b/18), (71a/5)	faşl : < Ar. 1. Bölüm. 2. Dört mevsimden biri.

f. (10b/18), (11a/6), (12a/21), (16b/10), (16b/3), (17a/18), (18b/11), (1b/10), (1b/14), (1b/15), (1b/17), (1b/17), (1b/17), (1b/18), (1b/19), (1b/20), (1b/20), (1b/7), (1b/8), (20a/19), (21a/16), (21a/2), (21a/9), (22a/17), (22a/22), (22a/4), (22b/19), (23b/6), (24a/21), (27a/12), (27a/2), (28a/3), (29a/14), (29b/8), (2a/13), (2a/13), (2a/14), (2a/15), (2a/15), (2a/16), (2a/16), (2a/2), (2a/3), (2a/3), (2a/3), (2a/4), (2a/4), (2a/6), (2a/7), (2a/7), (2a/8), (2a/8), (2a/9), (2a/9), (2a/9), (2b/1), (2b/1), (2b/10), (2b/10), (2b/11), (2b/11), (2b/12), (2b/13), (2b/13), (2b/14), (2b/14), (2b/2), (2b/2), (2b/8), (2b/8), (30a/14), (30b/11), (30b/17), (31a/20), (31b/15), (32b/14), (33a/12), (33b/21), (33b/5), (34a/17), (34b/13), (34b/16), (35a/9), (37a/7), (38b/23), (39a/13), (3a/11), (3a/12), (3a/9), (3b/1), (3b/1), (3b/3), (3b/4), (3b/4), (40b/19), (40b/9), (41b/8), (42b/16), (44b/1), (45b/9), (46a/7), (46b/8), (47a/2), (47b/23), (48a/9), (50a/17), (51a/6), (51b/16), (51b/7), (52b/14), (55a/9), (56b/15), (57b/8), (58a/5), (58b/10), (59a/19), (61b/17), (67b/12), (70a/8), (71a/18), (73b/16), (74a/3), (74b/5), (76a/2), (78a/17), (79b/1), (79b/8), (80a/2), (9a/9)

f. + ı (10b/1), (15b/21), (16a/4), (16a/5), (16a/5), (16a/7), (16b/1), (16b/10), (16b/18), (16b/18), (17a/9), (3a/16), (3a/17), (4a/6), (4a/6), (5a/5), (5a/7), (5a/7), (5a/8), (62b/7), (63a/18), (63b/17), (72a/12), (72a/15), (73a/10), (73a/12), (73a/19), (73b/4), (74a/10), (74a/10), (74a/2)

f. + ıdur (73a/17)

f. + ı irtifâ'ı (16b/1)

f. + ı harrda (17a/9)

f. + ında (37a/20), (3a/2), (59a/6), (59b/20), (62b/19), (63b/11), (63b/12), (63b/4), (65b/2)

f. + ınuñ (33b/17), (4a/22)

f. + ı kayza (16a/7)

f. + ı kayzda (10b/1), (16a/4), (5a/5)

f. + ı rebî' (63b/17), (72a/15), (73b/4)

f. + ı rebî'a (16a/5)

f. + ı rebî'cde (5a/8), (73a/19), (74a/2)

f. + ı rebî'dür (16b/10), (16b/18)

f. + ı rebî'-i âhîrinde (4a/6)

f. + ı rebî'ün (74a/10)

f. + ı şitâda (15b/21), (3a/17), (4a/6), (4b/18), (5a/11), (5a/7), (62b/7), (63a/18), (73a/12)

f. + ı şitâya (16a/5)

f. + ı hârîfde (16b/18), (5a/7), (72a/12)

f. + ı hârîfdür (74a/10)

f. + i (4b/18), (5a/11)

f. + lar (56a/22)

f. + uñ (46b/6)

[= 207]

faşl-ı irtifâ' : < Ar. Yüksek kısım.

f. + ı (16b/1)

[= 1]

faşl-ı harr: < Ar. Sıcak fasıl.

f. + da (17a/9)

[= 1]

faşl-ı kayz : < Ar. Sıcak mevsim.

f. + a (16a/7)

f. + da (10b/1), (16a/4), (5a/5)

[= 4]

faşl-ı rebî' : < Ar. Bahar mevsimi.

f. (63b/17), (72a/15), (73b/4)

f. + a (16a/5)

f. + de (5a/8), (73a/19), (74a/2)	f. + de (32a/16)
f. + dūr (16b/10), (16b/18)	[= 1]
f. + üñ (74a/10)	faḥḥār-ı cedīd-i vāsī'u'l-fem : <Ar. Ağzı geniş kullanılmamış, yeni saksı.
[= 10]	f. + de (69b/4)
faşl-ı rebī'î-âḥir : <Ar. Sonbahar mevsimi. krş. faşl-ı ḥarīf.	[= 1]
f. + inde (4a/6)	faḥḥāriyye : <Ar. Saksı ile ilgili.
[= 1]	f. (28a/8)
faşl-ı şitā : <Ar. Kış mevsimi.	[= 1]
f. + da (15b/21), (3a/17), (4a/6), (4b/18), (5a/11), (5a/7), (62b/7), (63a/18), (73a/12)	fāyide : <Ar. bkz. fā'ide.
f. + ya (16a/5)	f. + si (25b/1), (72b/4), (75a/16)
[= 10]	[= 3]
faşl-ı ḥarīf : <Ar. Sonbahar mevsimi. krş. faşl-ı rebī'î-âḥir.	fāyidelü : <Ar.-Tr. bkz. fā'ideliü
f. + de (16b/18), (5a/7), (72a/12)	f. (32b/8)
f. + dūr (74a/10)	[= 1]
[= 4]	fāyiḥa : <Ar. Çiçek kokusu.
faḥḥār : <Ar. 1. Çamurdan yapılan çömlek, toprak testi, saksı. 2. Çömlek, saksı vb. yapılan çamur.	f. + sı (54b/2)
f. (10b/13), (28a/9)	[= 1]
f. + ı (10a/20), (10b/8), (24b/13), (25b/11), (32a/16), (69a/18)	fazīlet : <Ar. Erdem.
f. + ı cedīd (69b/4)	f. + i (56b/3), (66b/2), (7b/20)
f. + ı cedīdede (32a/16)	[= 3]
[= 10]	fazl : <Ar. Çok, çokluk.
faḥḥār-ı cedīde : <Ar. Kullanılmamış, yeni saksı.	f. + ı (13a/20)
	f. + ı nedve (13a/20)
	[= 2]
	fazl-ı nedve : <Ar. Islaklığı çok.

f. (13a/20)	[= 12]
[= 1]	
fazla : < Ar. Fazla.	f. (11b/7), (16a/12), (22b/7), (8b/17)
f. (72a/21), (9a/1)	[= 4]
f. + dur (11a/23)	fe'fhemü aleyk : < Ar. Bunun üzerine düşün.
[= 3]	f. (29a/14)
febihā : < Ar. Ne ala, ne güzel.	[= 1]
f. (69b/1), (70b/3)	felāh : < Ar. Kurtulma.
[= 2]	f. (18b/17), (19a/8), (20b/20), (20b/22), (20b/23), (24b/7), (26b/19)
febrīr : < Lat. Şubat ayı.	f. + ı (19a/9)
f. (13b/3), (19b/9), (24b/8), (30a/5), (65b/6)	f. + ı yesīr (19a/9)
f. + de (19a/8), (22a/6), (29b/22), (30a/20), (65b/6), (6b/23)	[= 9]
f. + dedür (30b/21)	felāha : < Ar. Ekin, ekincilik, toprağı ıslah etme. Ayrıca toprak özelliklerini; ekinin, ağacın, sebzelerin, kokulu otların çeşitlerini, tabiatlarını; ziraat vaktini; ziraata elverişli ilkim koşullarını; ne şekilde ekilip dikileceklerini; sulama ve suların özelliklerini; gübreleme ve gübrelerin özelliklerini; toprağın ne şekilde ıslah edileceğini; zararlılardan korunma ve ilaçlama usullerini bilmektir.
f. + den (19b/2)	f. (13b/1), (48a/10), (4a/3)
f. + dūr (29b/21)	f. + i (11b/21), (12a/1), (12a/3), (18a/17), (18a/20), (18b/11), (18b/19), (20a/20), (20b/15), (21a/10), (21a/17), (21a/3), (21a/6), (21b/20), (22a/18), (22a/4), (23a/22), (24b/5), (25a/16), (26a/1), (27a/12), (27a/2), (27b/14), (28b/10), (29a/14), (30a/14), (30a/7), (30b/1), (30b/11), (31a/20), (31a/8), (32a/18), (32b/15), (32b/3), (33a/8), (33b/10), (33b/21), (36b/2), (38b/23), (38b/7), (3a/11), (41a/14), (42b/7), (44a/19), (47b/23), (47b/4), (48a/10), (49b/4), (50b/22), (53a/2), (55b/13), (57a/23), (58b/8), (59a/11), (5b/22), (60a/21), (61a/3), (63b/19), (64b/2), (70a/9), (78a/18)
f. + e (30a/9)	
f. + üñ (14a/5)	
[= 16]	
fedādīn : < Ar. Fidanlar.	
f. + de (24a/23)	
[= 1]	
feddān : < Ar. bkz. fidān.	
f. (18a/15), (18a/15), (18a/16), (75b/5), (75b/5), (75b/5), (75b/6), (75b/7)	
f. + dan (18a/16), (75b/6)	
f. + uñ (75b/6), (75b/6)	

f. + i nabaṭiyye (3a/11)	felāḥ-ı yesir : < Ar. Kolay kurtulma.
f. + i nabaṭiyyede (18a/17), (18b/19), (20a/20), (21a/10), (21b/20), (22a/4), (23a/22), (24b/5), (25a/16), (26a/1), (27a/12), (27a/2), (27b/14), (28b/10), (30a/7), (30b/1), (31a/8), (32a/18), (32b/3), (33a/8), (33b/10), (36b/2), (38b/7), (41a/14), (42b/7), (44a/19), (47b/4), (49b/4), (53a/2), (55b/13), (57a/23), (58b/8), (59a/11), (60a/21), (61a/3)	f. (19a/9) [= 1]
f. + i nabaṭiyyeden (12a/1), (12a/3), (18b/11), (20b/15), (21a/3), (29a/14), (30a/14), (30b/11), (31a/20), (32b/15), (33b/21), (38b/7), (47b/23), (48a/10), (50b/22), (5b/22), (63b/19), (64b/2), (70a/9), (78a/18), (5a/17)	felāḥat : < Ar. Ekincilik, ziraat. f. + ı (20b/23) [= 1]
f. + i nabaṭiyyenüj (11b/21)	fellāḥ : < Ar. Çiftçi. f. + lar (15a/23) f. + larından (33b/11) [= 2]
f. + nuj (62b/5), (66b/16)	fellāḥın : < Ar. Çiftçiler. f. (13b/19), (16b/10), (16b/15), (1b/14), (56a/14), (5b/22), (6b/3) f. + i (64b/2) f. + i müte'ahḥirîn (64b/2) [= 9]
f. + olunmuş (13b/1)	
f. + sı (78b/17)	
f. + sınıj (76a/3)	
[= 127]	
felāḥa-i nabaṭiyye : Eser ismi.	fellāḥın-i müte'ahḥirîn : < Ar. Sonraki çiftçiler.
f. (3a/11)	f. (64b/2) [= 1]
f. + de (18a/17), (18b/19), (20a/20), (21a/10), (21b/20), (22a/4), (23a/22), (24b/5), (25a/16), (26a/1), (27a/12), (27a/2), (27b/14), (28b/10), (30a/7), (30b/1), (31a/8), (32a/18), (32b/3), (33a/8), (33b/10), (36b/2), (38b/7), (41a/14), (42b/7), (44a/19), (47b/4), (49b/4), (53a/2), (55b/13), (57a/23), (58b/8), (59a/11), (60a/21), (61a/3)	fellāḥiyün : < Ar. bkz. fellāḥın. f. (72b/12) [= 1]
f. + den (11a/8), (12a/1), (12a/14), (12a/3), (18b/11), (20b/15), (21a/3), (29a/14), (30a/14), (30b/11), (31a/20), (32b/15), (33b/21), (38b/23), (47b/23), (48a/10), (50b/22), (5b/22), (63b/19), (64b/2), (70a/9), (78a/18)	fellāḥün : < Ar. bkz. fellāḥın f. (65a/9) [= 1]
f. + nüj (11b/21)	
[= 59]	felvāris : < Yun. Şubat ayı.

f. (76a/19)	f. + a (11b/19), (11b/8), (13b/15), (48a/11)
[= 1]	f. + da (15b/5)
fem : < Ar. Ağız.	f. + dan (11a/16), (70a/19)
f. + i (24b/16)	f. + eder (67a/18)
[= 1]	f. + ı (11b/6), (39b/10), (70b/11), (70b/12)
fenā : < Ar. Kötülük.	f. + in (11b/8)
f. (4a/21)	f. + ina (11b/10), (11b/5)
f. + bulur (4a/21)	f. + ından (15b/16)
[= 2]	[= 24]
fenn : < Ar. Tür.	feşār : < Far. Sıkılmış.
f. + de (75b/4)	f. (67b/8)
[= 1]	[= 1]
ferāgat : < Ar. Bırakma, vazgeçme.	feth : < Ar. 1. Açma, başlama. 2. Arapçada harfleri üstünlü okuma.
f. (15a/14), (61a/10), (72a/4)	f. (4a/9), (5a/16), (5a/8), (65b/16), (7a/13)
f. + eyleye (72a/4)	f. + i (33b/11), (4a/7), (66a/8)
f. + olunduktan (15a/14)	f. + i nūn (33b/11)
[= 5]	f. + i vāsi' (4a/7)
ferd : < Ar. Tek, bir.	f. + i zirā'at (66a/8)
f. (21a/20)	f. + oluna (4a/9), (5a/16)
[= 1]	f. + olunup (5a/8)
ferk : < Ar. Uyuşmazlık.	[= 14]
f. + i (27a/18)	feth-i nūn : < Ar. Nun harfinin üstünlü okunması.
[= 1]	f. (33b/11)
fesād : < Ar. Kötü, kötülük.	[= 1]
f. (22b/17), (48a/16), (50b/1), (67a/18), (70b/20), (72b/18), (73a/7), (78b/19)	feth-i vāsi' : < Ar. Geniş, enli açma.

f. (4a/7)	[= 4]
[= 1]	
feth-i zirā'at : < Ar. Ziraata başlama.	
f. (66a/8)	
[= 1]	
fevāyid : < Ar. Faydalar, yararlar.	
f. (49a/20)	
f. + i (56b/2)	
[= 2]	
fevķ : < Ar. Üst, üstü.	
f. + ı (20a/13)	
f. + ı arza (20a/13)	
[= 2]	
fevķ-ı arz: < Ar. Toprağın üstü.	
f. + a (20a/13)	
[= 1]	
fezāce : <? “nāhiye-i şendūnede fezāce dēyü tesmiye olunur”, Bir tür fasülye.	
f. (29b/16)	
[= 1]	
findıķ : < Ar. Fındık (<i>Corylus avellana</i>).	
f. (33a/9), (33a/9)	
[= 2]	
fişfişa : < Ar. Kaba yonca (<i>Medicago sativa</i>). krş. kırt.	
f. (2a/11), (2a/16), (46a/8)	
f. + nuş (35a/7)	
	[= 4]
	fī : < Ar. Hakkında, içinde.
	f. (1b/17), (1b/17), (23a/16), (2a/3), (2a/4), (2a/4)
	[= 6]
	fīl : < Ar. Fil (<i>Elephas</i>).
	f. + e (46a/20)
	[= 1]
	fīl : < Ar. İş, etki, fiil.
	f. (12b/22), (13a/13), (20b/17), (4a/14), (5a/2), (9b/1)
	f. + den (4a/16), (5a/10)
	f. + i (30b/14), (30b/14), (31b/5), (31b/5), (5a/4), (6a/13), (6a/13), (6a/6)
	f. + i ādemiyyetīn (6a/13)
	f. + i mezkūr (5a/4)
	f. + i ‘adese (31b/5)
	f. + üñ (15a/17)
	[= 20]
	fīl-i mezkūr : < Ar. Zikredilen iş.
	f. (5a/4)
	[= 1]
	fīl-i ‘ades : < Ar. Mercimeğin etkisi.
	f. + e (31b/5)
	[= 1]
	fīl-arzu’n-nediyyetü’r-raḫbe : < Ar. Nemli ıslak toprak ile.
	f. (71b/12)

[= 1]

fi'l-cevde: < Ar. Sonsuz.

f. + dūr (7b/3)

[= 1]

fi'l-cümle: < Ar. Sonunda.

f. (57a/22)

[= 1]

fi'l-ḥāl : < Ar. Hemen, şimdi.

f. (40a/6), (61b/5), (62a/6)

[= 3]

fidān : < Gr. Başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç.

f. (35a/20)

f. + ları (35a/20)

[= 2]

fiṣīl : < ? Tohumu burçaktan küçük olan bir çeşit fasulye.

f. (30a/22)

f. + dūr (29b/15)

[= 2]

fucl : < Ar. Turp (*Raphanus sativus*).

f. (10b/18), (16a/2), (50a/13), (50b/15), (51a/17), (51a/20), (51b/3), (73a/15)

[= 8]

fūdenc : < Ar. Filiskin, yarpuz (*Mentha pulegium*). krş. yarpuz.

f. (31b/3)

[= 1]

fuḥūṣ : < Ar. 1. İnsanoğlu tarafından ekilebilen ve yaşanılabilen yerler. 2. Arazi parçaları.

f. + ı (15a/21)

f. + ı 'amelde (15a/21)

f. + da (12b/17)

[= 3]

fūl : < Ar. Bakla (*Vicia faba*). krş. bākīlā².

f. (14b/4), (2a/5), (67a/20), (67a/21), (71b/11), (72a/8), (73b/19), (73b/20), (74a/1), (8b/16), (8b/17), (8b/19), (9b/13)

f. + a (29b/16)

f. + dan (23b/9), (68b/6)

f. + uḡ (67b/2)

[= 17]

fuḥūṣ-ı 'amel : < Ar. İnsanoğlu tarafından ekilebilen ve yaşanılabilen yerlerle ilgili işlemler.

f. + de (15a/21)

[= 1]

fuṣūl : < Ar. Fasıllar, bölümler, mevsimler.

f. + ı (24a/20), (50a/20), (50b/7)

f. + ı ātiyede (24a/20), (50b/7)

f. + ı senede (50a/20)

f. + i (15a/6)

f. + i ūlāsedede (15a/6)

[= 8]

fuṣūl-ı ātiye : < Ar. Gelecek bölümler.

f. + de (24a/20), (50b/7)

[= 2]

fuşûl-ı sene : < Ar. Yılın mevsimleri.

f. + de (50a/20)

[= 1]

fuşûl-i selâge : < Ar. Üç mevsim.

f. + de (15a/6)

[= 1]

fürû' : < Ar. Tomurcuk.

f. (12b/6)

[= 1]

füvv : < Ar. bkz. fûvve.

f. (2a/10)

[= 1]

füvve : < Ar. Kökboya, kızılıkök.

f. (23a/2), (23a/3), (2a/16), (44b/1), (44b/1)

f. + nün (35a/7)

[= 6]

G

gaflet : < Ar. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık.

ğ. (1b/7), (23a/21), (50b/4), (67b/14),
(9a/10)

ğ. + ètmeye (23a/21), (67b/14)

ğ. + olunmaya (1b/7), (50b/4), (9a/10)

[= 10]

gâh : < Ar. Gah, kimi zaman.

g. (15b/14), (40a/13), (40a/13), (53a/13),
(53a/14)

[= 5]

galeyân : < Ar. Kaynamak.

ğ. + dan (31a/23)

ğ. + ı (29a/5), (29a/5)

ğ. + ı keşîre-i şedîde (29a/5)

[= 4]

galeyân-ı keşîre-i şedîde : < Ar. Şiddetli çok kaynama.

ğ. (29a/5)

[= 1]

ğâlib : < Ar. Üstün, fazla, çok.

ğ. (22b/4), (49b/2)

ğ. + olduğdan (49b/2)

ğ. + olup (22b/4)

[= 4]

ğâlibâ : < Ar. görünüşe göre, anlaşılan.

ğ. (70a/17)

[= 1]

ğâlibe : < Ar. bkz. ğâlib.

ğ. + dür (12a/21)

[= 1]

ğâliben : < Ar. Çoğu zaman.

ğ. (24a/16)

[= 1]

ğâlîz : < Ar. Yoğun, keşif, yapışkan.

ğ. (13b/21), (13b/22), (13b/22), (31b/6),
(38a/15), (57a/22), (68b/8)

ğ. + dür (29b/5)

ğ. + eder (31b/6)	ğ. (10a/2), (15a/10), (27a/2), (27a/9), (5b/6), (64b/11)
ğ. + i (9b/14)	ğ. + e (10a/2)
ğ. + olmasun (13b/21)	ğ. + edersin (64b/11)
ğ. + olsa (13b/22)	ğ. + i (15a/2), (15b/1), (41b/9)
ğ. + olur (13b/22)	ğ. + inde (25a/15)
[= 13]	ğ. + olacak (27a/9)
ğalīze : < Ar. bkz. ğalīz.	ğ. + olunacak (27a/2)
ğ. + den (31b/17)	ğ. + üñ (72b/13)
[= 1]	[= 15]
ğallāt : < Ar. Mahsüller.	ğaraz : < Ar. Gaye, maksat.
ğ. + ı (17a/16), (19a/21), (74b/3), (76b/18)	ğ. (31b/23), (56a/1), (5a/9), (63b/13)
ğ. + ı şiteviyyedendür (19a/21), (76b/18)	ğ. + ı (16a/19)
[= 6]	ğ. + ı ihtiyātda (16a/19)
ğallāt-ı şiteviyye : < Ar. Kışa ait mahsüller.	ğ. + ları (18a/16)
ğ. + dendür (19a/21), (76b/18)	[= 7]
[= 2]	ğaraz-ı ihtiyāt : < Ar. Tedbirli davranışın gayesi.
ğalle : < Ar. Ekin, mahsül.	ğ. + da (16a/19)
ğ. (77b/7)	[= 1]
ğ. + lerindendür (32b/3), (38b/8)	ğarb : < Ar. Batı.
ğ. + si (77a/20), (77a/9)	ğ. + da (47a/9)
[= 5]	[= 1]
ğanem : < Ar. Koyun.	ğarīb : < Ar. “‘ilm-i nücümde ğarīb dedükleri kitâbda” Eser ismi.
ğ. (21a/12), (66b/1), (6a/16), (6a/16), (79b/3), (7b/19)	ğ. (46b/3)
[= 6]	[= 1]
ğarāset : < Ar. (ağaç, fidan) Dikme. krş. ğars.	

ġāris : < Ar. (aġaç, fidan) Diken, eken.	ġ. + a (18a/18)
ġ. + i (5b/5)	ġ. + dan (5b/19)
ġ. + i kerm (5b/5)	ġ. + étüüm (25b/17)
[= 2]	ġ. + ı (26b/11), (2a/15)
ġāris-i kerm : < Ar. Baġ eken.	ġ. + oluna (25a/13), (26b/9)
ġ. (5b/5)	ġ. + olunacaġ (26b/21)
[= 1]	ġ. + olunan (75b/8)
ġariziyye : < Ar. Doġal.	ġ. + olunmaġ (68b/19)
ġ. (71b/2)	ġ. + olunur (26a/2), (26b/1)
ġ. + yi (12b/3)	[= 22]
[= 2]	ġasl : < Ar. Yıkama, yıkanma.
ġarġ : < Ar. Suya batma.	ġ. (27b/4), (5b/17), (68a/21), (6b/21)
ġ. (27a/21), (32a/22), (4b/14)	ġ. + eyleye (6b/21)
ġ. + a (78b/2)	ġ. + éder (5b/17)
ġ. + édüp (27a/21)	ġ. + édüp (27b/4)
ġ. + olmaya (4b/14)	ġ. + olsa (68a/21)
[= 6]	[= 8]
ġarġa : < Ar. Su kanmış.	ġavvār : < Ar. İnce köklü.
ġ. (78b/10), (78b/3)	ġ. + dur (8b/20)
ġ. + da (78b/15)	[= 1]
ġ. + dur (78b/16)	ġāyet : < Ar. Gayet, oldukça.
[= 4]	ġ. (15b/12), (18a/10), (18a/8), (19b/7),
ġars : < Ar. (aġaç, fidan) Dikme, dikim. krş.	(21b/3), (21b/7), (27b/19), (32b/19), (32b/6),
ġarāset.	(36b/23), (37a/10), (38a/4), (44a/21), (46a/15),
ġ. (25a/13), (25b/17), (26a/2), (26a/2),	(48a/11), (49a/16), (49a/21), (49a/21), (49a/22),
(26b/1), (26b/21), (26b/9), (64a/20), (68b/19),	(52b/6), (53a/11), (53b/19), (54a/15), (55a/12),
(75b/8)	(56a/11), (56a/18), (61a/14), (61a/4), (61a/8),
	(62a/16), (63a/2), (63b/10), (63b/6), (63b/9), (72b/2),
	(72b/3), (74b/3), (75b/1), (75b/10), (75b/9), (7b/6)

ğ. + le (73a/5), (73a/5)	ğ. + ından (11b/21)
[= 43]	ğ. + ı râviyede (17b/10), (17b/5)
ğaym : < Ar. Bulut.	ğ. + ı saqy (13b/7), (14a/23), (25b/22)
ğ. + da (20a/5)	ğ. + ı şâlihüdür (17b/12)
[= 1]	ğ. + ı vech (7a/17)
ğayr : < Ar. Ayrı, başka, artık, diğer.	ğ. + ı vücûhdan (54a/22)
ğ. (34a/13), (34a/18), (34b/16), (38a/4), (39b/12), (40a/10), (43b/16), (47b/16), (7b/4)	ğ. + i (11a/12)
ğ. + dan (4b/13), (53b/6), (56b/20), (57b/6), (58b/13), (59b/15)	ğ. + i mütelezzizedür (11a/12)
ğ. + ı (11a/22), (13b/7), (14a/18), (14a/23), (14b/5), (17b/10), (17b/12), (17b/5), (18a/20), (18b/22), (20b/20), (21a/6), (21b/9), (22a/18), (23b/5), (24a/16), (25b/14), (25b/15), (25b/16), (25b/22), (25b/23), (26a/4), (29b/18), (31b/15), (33a/5), (35a/12), (35b/22), (37a/9), (42b/17), (45b/10), (47a/3), (48b/7), (49b/20), (49b/6), (52b/15), (53b/7), (54a/18), (54a/22), (55a/17), (57b/10), (57b/14), (58a/14), (58a/6), (58b/11), (58b/13), (59a/2), (59a/20), (59b/15), (59b/16), (61b/19), (61b/21), (61b/6), (7a/17), (7b/12), (8b/3), (9b/2)	[= 93]
ğ. + ı arzda (20b/20)	ğayr-ı arz : < Ar. Başka toprak.
ğ. + ı erüzz (24a/16)	ğ. + da (20b/20)
ğ. + ı felâha-i nabaṭiyyede (18a/20)	[= 1]
ğ. + ı felâha-i nabaṭiyyeden (21a/6), (22a/18)	ğayr-ı felâha-i nabaṭiyye : < Ar. Felâha-i Nabaṭiyye dışındaki (eserler).
ğ. + ı mezkûr (14b/5)	ğ. + de (18a/20)
ğ. + ı muḳaşşeresin (25b/16)	ğ. + den (21a/6), (22a/18)
ğ. + ı muhtelif (18b/22)	[= 3]
ğ. + ı muhtelifdür (11a/22)	ğayr-ı mezkûr : < Ar. Zikredilmeyen(ler).
ğ. + ı nabaṭiyyeden (21b/9)	ğ. (14b/5)
ğ. + ında (18b/23)	[= 1]
	ğayr-ı muḳaşşere : < Ar. Kabuksuz.
	ğ. + sin (25b/16)
	[= 1]
	ğayr-ı muhtelif : < Ar. Çeşitli olmayan.
	ğ. (18b/22)
	ğ. + dür (11a/22)

[= 2]	(64b/2), (64b/3), (65b/19), (69a/6), (70b/14), (70b/15), (8a/6), (9b/6)
ğayr-i mütelezzize : < Ar. Lezzetli olmayan.	
ğ. + dür (11a/12)	ğ. + da (35b/1), (70b/7), (73b/16), (79a/19), (7b/19)
[= 1]	ğ. + dan (14b/1), (22b/15), (29b/4), (31b/6), (34a/15), (39a/9), (40a/7), (55a/16), (58a/13), (68a/13)
ğayr-ı nabaṭiyye : < Ar. Nabatiyyenin dışındakiler.	
ğ. + den (21b/9)	ğ. + dur (64a/16), (66a/8)
[= 1]	ğ. + nı (72b/17)
ğayr-ı rāviye : < Ar. Nemli olmayan.	ğ. + nuḡ (68a/19)
ğ. + de (17b/10), (17b/5)	ğ. + sı (22b/6), (23a/5), (54a/8), (60b/1), (8b/6), (9a/6)
[= 2]	ğ. + sından (16b/4), (5b/22)
ğayr-ı saḳy : < Ar. Sulanmayan.	ğ. + yı (51b/9), (67b/9), (6a/15)
ğ. (13b/7), (14a/23), (25b/22)	[= 52]
[= 3]	ğayruhā : < Ar. bkz. ğayruhu.
ğayr-ı şālīḥ : < Ar. Doğru olmayan.	ğ. + da (25a/1)
ğ. + dür (17b/12)	ğ. + ya (6a/22)
[= 1]	[= 2]
ğayr-ı vech : < Ar. Diğer şekil.	ğayruhu : < Ar. Diğerler, başkaları.
ğ. (7a/17)	ğ. (20a/18), (21a/7), (35a/3), (64b/19)
[= 1]	[= 4]
ğayr-ı vüḳūḥ : < Ar. Diğer şekiller.	ğays : < Ar. Yağmur. krş. maṭar.
ğ. + dan (54a/22)	ğ. (74a/4)
[= 1]	[= 1]
ğayrı : < Ar. Başka, diğer.	ğeḳe : Gece.
ğ. (26b/10), (29a/9), (36b/4), (41a/21), (50a/16), (52b/10), (52b/11), (53b/23), (53b/9), (55a/4), (57b/20), (57b/22), (5b/22), (61b/11),	g. (10a/14), (10b/15), (10b/2), (10b/20), (10b/23), (1b/10), (24b/14), (24b/15), (24b/18), (24b/18), (26a/7), (27b/8), (28b/5), (33a/20), (39b/14), (39b/16), (39b/21), (40a/10), (40a/15),

(40a/16), (43a/13), (43a/14), (43a/23), (43b/3),
(49a/12), (49a/18), (52a/10), (56a/20), (56a/20),
(56b/13), (69a/21), (69b/12), (69b/19), (70a/2)

g. + de (10b/12), (56b/14), (69b/9)

g. + nün (51b/10)

[= 38]

gècele- : Geceyi geçirmek.

g.-düp (62a/19)

[= 1]

gêç : Geç.

g. (15a/18), (2b/7), (33a/11), (37b/9),
(38a/10), (38a/11), (38a/12), (38a/8), (38a/9),
(47b/19), (51a/12), (51b/5), (53b/13), (54a/10),
(55a/20), (57a/15), (59b/13)

g. + olur (47b/19)

[= 18]

geç- : Geçmek.

g.-dükde (37b/8)

g.-dükden (45a/12), (49b/12)

g.-en (10a/7), (15a/10), (54a/20), (68a/2),
(68a/5)

g.-enleyin (18b/20), (64b/8)

g.-icek (62a/11)

g.-mek (45a/7), (71b/18)

g.-mişdür (33a/23), (33b/8), (36b/2),
(38b/5), (39b/10), (46b/6), (48b/17), (52b/2),
(54a/17), (59a/9), (62a/9)

g.-se (53a/6), (9a/16), (9a/16)

g.-üp (26a/12)

[= 28]

gel- : Gelmek.

g.-dükde (39b/18), (44b/23), (50b/8),
(51a/5), (63a/10), (63a/19), (63b/15), (63b/17),
(64a/20), (64a/9), (72b/10)

g.-dükden (34b/11)

g.-e (32b/21), (63a/15)

g.-ecek (39b/5), (63b/18), (65b/3), (65b/5)

g.-ecekdür (60a/14)

g.-en (38b/12), (41a/4), (48b/8), (58b/9)

g.-esi (39a/11), (39a/12)

g.-ince (63a/10), (64b/2), (72a/14), (73b/4)

g.-incedür (77a/3)

g.-mek (49b/23)

g.-mez (50a/9), (55a/13), (59a/13), (63a/9)

g.-miş (4a/8)

g.-mişdür (72a/12)

g.-mişlerdür (49a/19)

g.-se (11b/3), (11b/3), (11b/4), (37b/10),
(50b/8), (51a/14), (51a/5)

g.-üp (14a/14), (3a/17), (53a/1), (5b/18),
(73a/10), (79a/13)

g.-ür (11a/5), (15a/16), (24a/20), (31a/3),
(32b/10), (33a/16), (33b/13), (33b/14), (33b/9),
(34a/22), (35a/15), (36b/4), (37a/11), (38a/13),
(38b/11), (38b/18), (38b/9), (41a/5), (41a/7),
(41b/13), (43a/12), (44b/9), (45b/13), (46a/13),
(46b/12), (47a/1), (47a/7), (48b/17), (53a/11),
(53a/2), (53b/7), (53b/8), (55a/18), (56a/23),
(56b/22), (57b/15), (58a/15), (58a/16), (58a/17),
(58b/9), (59b/16), (61b/23), (64a/1), (64a/2), (64a/3),
(70a/7), (72b/7)

g.-ürse (71a/4)

	[=99]		g. (38a/5), (43a/6), (64b/8)
geniş	: Geniş, enli.		[= 3]
	g. (42b/1)	getür-	: Getirmek.
	[= 1]		g.-üp (35b/9)
genişlik (g):	Genişlik.		[= 1]
	g. + inde (44b/18)	getüril-	: Getirilmek.
	[= 1]		g.-üp (43b/7), (55a/15), (55b/2), (55b/3)
ger	: < Far. bkz. eger.		[= 4]
	g. (71a/8)	gibi	: Gibi.
	[= 1]		g. (10a/19), (10a/7), (11a/13), (11a/3), (11b/11), (11b/12), (15a/10), (15a/12), (15a/12), (15a/14), (15a/6), (15b/6), (16a/19), (17a/12), (19b/20), (19b/20), (19b/20), (19b/21), (21a/5), (22b/23), (23a/14), (26a/4), (26a/5), (27b/19), (29a/18), (30a/1), (30b/22), (30b/6), (31a/14), (31a/15), (33a/5), (34a/13), (34a/3), (35a/20), (35a/23), (36a/12), (36b/17), (37a/17), (38a/13), (39b/1), (41a/13), (41a/3), (41b/1), (41b/17), (41b/3), (42a/1), (42a/10), (42a/11), (42a/16), (42a/19), (42a/8), (42b/23), (42b/8), (42b/9), (43a/10), (43a/15), (43a/6), (43b/13), (44b/13), (45a/16), (45a/22), (45a/4), (46a/10), (46a/17), (46b/4), (47a/14), (48a/2), (48b/12), (4a/13), (4b/11), (50a/23), (50b/11), (51a/16), (51a/17), (51a/20), (54a/18), (54a/19), (54a/5), (54b/3), (55b/6), (56b/16), (56b/6), (57b/16), (57b/23), (57b/3), (58a/12), (61b/15), (63b/13), (64b/10), (65b/8), (67a/16), (67b/5), (68b/19), (68b/4), (68b/7), (68b/7), (69b/1), (6a/6), (70b/17), (70b/18), (72b/2), (72b/9), (77a/21), (77b/10), (77b/10), (77b/11), (77b/14), (77b/9), (79a/16), (79a/4), (79a/4), (7b/15), (8a/15), (9b/10)
gerçi	: < Far. Her ne kadar, ise de.		
	g. (72b/21)		
	[= 1]		
gerek	: Gerek, ihtiyaç.		
	g. (2a/6), (36b/3), (36b/3), (3a/3), (43b/9), (48a/19), (48a/19), (48b/1), (48b/1), (56a/8), (56a/8), (65b/11)		
	g. + dür (19a/19), (1b/19), (21b/5), (22a/23), (26a/19), (26b/13), (2b/4), (36a/4), (36b/21), (38b/10), (38b/14), (38b/19), (39b/2), (39b/2), (39b/9), (40a/19), (44a/6), (45a/7), (45b/8), (48a/1), (48a/7), (4a/22), (4b/11), (4b/13), (4b/18), (4b/4), (50a/16), (50a/23), (50b/8), (51a/14), (51a/5), (51a/8), (52b/12), (52b/2), (53b/1), (56a/12), (56a/17), (56a/2), (57a/12), (57a/8), (57b/21), (58a/22), (58b/23), (58b/5), (58b/5), (59a/17), (59a/8), (59a/9), (59b/5), (59b/8), (62a/4), (62a/6), (62b/3), (62b/5), (64a/8), (67b/14), (67b/20), (68a/5), (68a/7), (68a/7), (68a/9), (71a/12), (73b/18), (74a/18), (75a/8), (75b/18), (75b/19), (77a/18)		
	g. + se (64a/21)		
	[= 81]		
görü	: Geri, tekrar.		
			g. + dür (10a/20), (10b/18), (12a/16), (13a/11), (13b/16), (14b/16), (14b/5), (14b/9), (15a/18), (20b/4), (21a/19), (21a/5), (23a/5), (25a/16), (26b/20), (27a/14), (28a/9), (30a/22), (30a/23), (30a/23), (30b/14), (30b/5), (33b/2), (34b/6), (43a/11), (58b/6), (58b/9), (59a/4), (62a/9), (78a/10), (78b/6), (78b/7), (78b/8), (79a/16), (9b/12)

[= 149]		g.-ince (34a/10), (34a/12), (34a/5)
gider-	: Gidermek, ortadan kaldırmak.	g.-se (33a/6)
g.-e (64b/18)		g.-üp (43b/14), (48a/11), (48a/16), (54b/4)
g.-ile (39a/16)		g.-dükce (63a/15)
g.-ilüp (14a/16)		g.-dükden (33b/23), (34a/12), (35b/12)
g.-mek (61a/20)		g.-mege (43b/14)
g.-meye (5a/13)		g.-mek (33b/22)
g.-mez (4a/14)		g.-memek (36a/16)
g.-üp (32b/22), (33a/10)		g.-meye (38a/1), (49b/18), (60a/10), (63a/13)
g.-ür (35a/4), (46b/8), (48a/21), (51b/23), (55a/9), (5b/18), (65b/21), (65b/5), (66b/18), (6b/19), (6b/8), (6b/8), (74a/20), (79b/8), (8a/14)		[= 34]
[= 23]		gizlen-
gir-	: Girmek.	: Toprakta görülmeyecek hâle gelmek.
g.-dügi (42b/12)		g.-ince (62a/2)
g.-ecek (56a/21), (56a/22)		g.-inceye (58a/21)
g.-mez (42b/16), (67a/14)		[= 2]
g.-üp (52b/11), (54a/23)		gök
g.-ür (42b/11), (59a/22), (59b/20)		: Yeşil, mavi.
[= 10]		g. (42a/7), (44b/5), (46a/8), (52a/15).
gīt	: < Far. Fal.	[= 4]
g. + i (16a/15)		gökcek
[= 1]		: Güzel, iyi.
git-	(d): Gitmek.	g. (36a/20), (56b/5), (56b/8), (57b/3), (62b/14), (65b/18), (67a/6), (67b/8), (72a/6)
g.-en (37b/1)		[= 9]
g.-er (21b/20), (61b/15), (61b/2), (63a/8), (63b/10), (63b/17), (64a/14), (65b/4), (66a/1), (70b/17), (71a/7), (71a/8), (78b/15), (7a/20)		gökyüzi
		: Gökyüzi.
		g. (61a/16)
		[= 1]
		göl
		: Göl.
		g. + ler (36a/22)

[= 1]		g.-mek (77a/18)
gölge : Gölge.		g.-mem (61b/11)
g. (37a/14), (44a/13), (51b/14)		g.-memege (18a/9)
g. + de (34b/20), (36a/17), (42a/10), (44a/4)		g.-mez (73b/8)
g. + sinde (44a/9)		g.-se (40a/14), (56b/10)
g. + ye (47b/3)		g.-üp (62a/9)
[= 9]		g.-ürler (13b/20)
gölgeli : Gölgeli.		g.-ürüm (56b/6)
g. (63a/14)		[= 23]
[= 1]	göre : Göre, nazaran.	
gömil- : Gömülmek.	g. (14b/22), (1b/13), (1b/19), (22a/23),	
g.-e (47b/18)	(24a/5), (25a/3), (2b/6), (34a/2), (42b/19), (50a/23),	
[= 1]	(50a/7), (50a/8), (50b/4), (51a/11), (54a/17), (54a/4),	
gömlük : Vücutun üst kısmına giyilen ince kollu veya yarım kollu, yakalı giysi.	(60a/23), (60a/7), (62a/10), (62a/18), (68a/17)	
g. + cik (52b/10)	g. + dür (15b/1), (37b/16), (50b/20),	
g. + den (52b/10)	(54a/2), (62a/15), (66b/20), (73b/8)	
[= 2]	[= 28]	
gör- : Görmek.	görül- : Görmek, görülmek.	
g.-diler (16a/17), (64b/21), (6a/15), (6a/18),	g.-e (39b/14), (39b/16)	
(73b/3)	g.-ür (75a/15), (75a/17)	
g.-dük (18b/10)	[= 4]	
g.-düm (28a/14), (76a/2)	görün- : bkz. görün-.	
g.-en (64b/15)	g.-ecek (55a/14), (55b/4)	
g.-esin (69b/3), (69b/8), (70a/4)	g.-meyüp (58a/21)	
g.-ilür (6a/11)	g.-ür (29b/6), (30b/19), (56b/6)	
g.-medi (53b/10)	[= 6]	
	görün- : Görünmek.	
	g.-dükde (54a/11)	

[= 1]	güç : Zor, zorluk.
göster- : Göstermek.	g. (67a/1), (67a/13)
g.-ür (70b/3)	g. + dür (48a/6)
[= 1]	[= 3]
göt : Arka, sırt.	gül : <Far. 1. Gül. 2. Çiçek.
g. + i (40a/11)	g. (45b/4), (53a/23)
g. + leri (39a/21)	g. + e (53a/22)
[= 2]	g. + i (47b/11), (47b/12)
götür- : Götürmek.	g. + üğ (45b/5)
g.-mek (67b/19)	[= 6]
g.-meyeler (61a/1)	güldür- : Canlandırmak.
g.-rmek (67b/19)	g.-ür (48b/3)
[= 3]	[= 1]
götürül- : Götürülmek.	gün : Gün, yirmi dört saatlik zaman dilimi.
g.-üp (49b/7)	g. (10a/14), (10b/12), (10b/15), (10b/19),
[= 1]	(10b/23), (17b/18), (19a/11), (19a/11), (19a/14),
göz : Göz.	(1b/10), (20a/6), (22a/11), (24b/13), (24b/14),
g. (21a/15)	(24b/15), (26a/22), (26a/7), (26b/12), (26b/20),
g. + e (54a/11), (61b/8)	(26b/9), (27a/10), (28b/5), (31a/10), (31b/7),
g. + inde (61b/7)	(32a/14), (32a/7), (32a/7), (34a/1), (35b/7), (37b/7),
g. + lere (61b/5)	(37b/7), (38a/3), (38a/9), (40a/15), (40b/3), (40b/4),
g. + leri (61b/8)	(40b/6), (41a/21), (41a/22), (41a/22), (41a/23),
[= 6]	(43a/13), (43a/14), (49b/12), (50a/19), (50a/19),
güşeli : <Far.-Tr. Köşeli.	(52a/10), (53a/6), (54b/15), (5b/19), (62b/10),
g. (53a/20)	(64a/21), (68a/11), (68a/7), (69a/21), (69b/11),
[= 1]	(69b/12), (69b/19), (69b/9), (70a/2), (72a/4), (75a/8),
	(76b/1), (76b/6), (76b/6), (77b/21), (78a/5)
	g. + de (10b/9), (16a/16), (20a/10), (20a/3),
	(20a/4), (20a/9), (30a/6), (35b/21), (35b/7), (36a/8),
	(37a/22), (37b/10), (51b/20), (54b/4), (60a/10),
	(61a/15), (63b/13), (66a/17), (69b/7), (77b/19),
	(77b/20)

g. + den (26b/9), (34a/4), (39a/16),
(43b/21), (51a/14), (51a/16), (51a/19), (51a/22),
(76b/1)

g. + dür (14a/6), (16a/14), (19b/3)

g. + e (19b/10), (37b/14), (37b/14),
(43b/20), (45b/23), (51a/15), (51a/19), (51b/20),
(60a/10)

g. + i (77b/21)

g. + idür (73b/5)

g. + inde (46b/5), (63a/3), (63b/12),
(63b/4), (69a/20), (73a/18)

g. + indedür (73b/10)

g. + inden (14a/5), (16a/13), (19b/10),
(73b/4), (77a/13)

g. + ine (49b/13), (77a/3)

g. + lerde (46a/18), (9a/21), (9a/23)

g. + leridür (46a/18)

g. + lerinde (60a/2)

g. + lerinden (35b/21)

g. + üñ (25a/12), (49a/11), (51b/14)

[= 134]

gündüz : Gündüz.

g. + in (24b/17), (43a/22), (43b/2)

g. + le (33a/20), (56a/20)

[= 5]

güneş : Güneş.

g. (43a/21), (44a/10), (44a/12), (4a/21),
(50a/18), (50b/21), (50b/22), (53b/18), (63a/19),
(64a/15)

g. + de (24b/17), (44a/12), (46a/4)

g. + den (36a/16)

g. + e (36a/19), (37a/14), (39a/21),
(40a/12), (43a/18), (46a/13), (46b/22), (53b/14),
(53b/17), (54b/12), (56b/23), (58a/19)

g. + üñ (64a/18)

[= 27]

gür : Sık.

g. (48b/23)

[= 1]

güvercin : Güvercin (*Columba*).

g. (38a/21), (38a/22), (38b/2), (43b/10),
(44a/1), (44a/18), (50a/4), (50a/6)

g. + e (35a/2)

[= 9]

güz : Eylül, ekim ve kasım aylarını içine alan
süre, sonbahar. krş. ħarîf.

g. (33a/20), (33a/21), (33b/17), (33b/18),
(36a/16), (36b/15), (37a/20), (37b/2), (37b/3),
(37b/7), (38b/14), (3a/2), (41b/15), (44a/7), (44b/23),
(46b/15), (46b/4), (47b/8), (4a/22), (52b/22), (53a/7),
(53b/14), (53b/17), (54a/10), (54a/3), (55a/19),
(55b/8), (56a/21), (56a/3), (57a/11), (58b/17),
(58b/18), (59a/6), (60b/1), (62b/19), (63a/10),
(63a/10), (63b/11), (63b/4), (64a/20), (76a/16),
(76b/15), (77a/11), (77a/5), (77a/6), (79a/5), (79b/13)

g. + de (58a/23)

g. + dür (76b/10), (76b/12), (76b/13),
(77a/10)

g. + in (55b/7), (58b/2), (60a/15)

g. + üñ (33b/1)

[= 56]

güzel : Güzel, iyi.

g. (3a/18), (73a/12)	ğ. + sı (21b/11), (21b/9)
[= 2]	[= 2]
güzīde : < Far. Gözde, iyi.	ğılāf-ı merķūm : < Ar. Zikredilen kabuk.
g. + sin (77b/4)	ğ. + dan (21b/13)
[= 1]	[= 1]
ğdā : < Ar. bkz. ğızāʾ.	ğırbāl : < Ar. Kalbur, iri delikli elek.
ğ. (27b/7), (53b/6), (53b/6), (70a/10)	ğ. (25b/10), (25b/11), (39b/4), (71a/2)
ğ. + nı (48a/5)	ğ. + oluna (25b/11)
ğ. + sı (66b/20)	ğ. + olunup (25b/10)
ğ. + sım (71b/3)	[= 6]
ğ. + sından (66b/21)	ğırnāfī : Hekim ismi.
ğ. + sımı (67a/3)	ğ. (46a/20), (51a/14)
[= 9]	[= 2]
ğıdālan- : < Ar.-Tr. Besin almak.	ğızā : < Ar. bkz. ğızāʾ.
ğ.-ur (48a/1)	ğ. (11a/9), (21a/21), (21a/21), (21b/1),
[= 1]	(22b/7), (23b/6), (27b/7), (32b/13), (33a/6), (34a/13),
ğılāf : < Ar. Kabuk.	(53a/3)
ğ. (32b/13)	ğ. + da (19a/6)
ğ. + da (32b/6)	ğ. + sı (39a/3)
ğ. + ı (21b/11), (21b/13), (21b/9)	ğ. + sım (14a/18), (9a/1)
ğ. + ı aʿlāsı (21b/11), (21b/9)	ğ. + yı (21b/1), (22b/4), (8a/20), (8b/14)
ğ. + ı merķūmdan (21b/13)	ğ. + yı arzdan (8b/14)
ğ. + ında (25b/12)	ğ. + yı arzı (22b/4)
ğ. + ından (25b/11), (43a/15)	ğ. + yı kavī (21b/1)
[= 11]	[= 22]
ğılāf-ı aʿlā : < Ar. Büyük kabuğu.	ğızāʾ : < Ar. Besin, gıda.
	ğ. + ı (29a/17)

ğ. + ı keşir (29a/17)	ğ. + ye (12a/10)
[= 2]	[= 1]
ğızā³-ı keşir : < Ar. Fazla besin.	ğubret : < Ar. Toz rengi. krş. ğubre.
ğ. (29a/17)	ğ. (18b/13)
[= 1]	ğ. + i (11b/9), (11b/9)
ğızāiyye : < Ar. Besin ile ilgili.	[= 3]
ğ. + yi (12b/4)	ğulf : < Ar. Kılıf, zar.
[= 1]	ğ. + da (32a/13)
ğızā-yı arz : < Ar. Toprağın gıdası.	ğ. + ı (29a/10), (32a/11)
ğ. + dan (8b/14)	ğ. + ıla (29a/15)
ğ. + ı (22b/4)	[= 4]
[= 2]	ğurūb : < Ar. Batış.
ğızā-yı kavī : < Ar. Sağlam besin.	ğ. + ı (16a/14), (17a/16), (73b/10)
ğ. (21b/1)	ğ. + ından (17a/14)
[= 1]	ğ. + ındandur (73b/7)
ğubār : < Ar. Toz.	ğ. + ı şüreyyā (17a/16)
ğ. (11b/12), (70b/17), (70b/18)	[= 6]
[= 3]	H
ğubr : < Ar. Kalıntı, artık.	ħabak : < Ar. Yarpuz, nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki (<i>Mentha pulegium</i>). krş. yarpuz.
ğ. (70a/15)	ħ. (51b/8)
[= 1]	[= 1]
ğubre : < Ar. Toz renginde. krş. ğubret.	ħabb : < Ar. Tohum, çekirdek, tane.
ğ. + i (12a/10)	ħ. (10a/22), (10a/22), (11a/13), (12b/7), (18a/1), (19a/1), (19b/18), (19b/21), (19b/22), (21a/17), (21b/1), (21b/13), (26a/10), (26a/3), (31a/16), (70b/18), (70b/4), (71b/5), (77b/11), (77b/13), (78a/4), (78a/7)
ğ. + i yesireye (12a/10)	
[= 2]	
ğubre-i yesire : < Ar. Uçuk toz rengi.	

h. + da (11a/16)	h. + ı müdevverdür (32b/4)
h. + dan (17b/13), (75a/15), (77b/4), (78a/10)	h. + ına (41a/15)
h. + dur (21a/18), (22a/5)	h. + ında (12a/12)
h. + ı (10b/5), (11a/10), (11a/14), (11a/20), (11b/11), (11b/12), (15a/11), (17b/14), (18b/21), (19a/5), (19b/13), (19b/14), (19b/16), (19b/21), (20a/13), (20a/8), (21a/20), (21a/6), (21b/10), (21b/12), (21b/14), (21b/19), (21b/2), (21b/20), (21b/9), (23b/14), (23b/19), (23b/21), (23b/5), (24a/23), (25b/12), (25b/9), (26b/4), (27b/4), (28a/10), (28a/11), (28a/21), (28b/18), (28b/5), (29a/17), (30a/1), (30a/19), (30a/22), (31a/10), (31a/11), (31a/5), (32a/15), (32a/19), (32b/4), (35a/2), (40b/23), (41a/15), (70a/17), (9b/15), (9b/6), (9b/8)	h. + ından (25b/5), (25b/6), (30a/23), (31b/20), (32a/17)
	h. + ımı (28a/3)
	h. + ını (11a/8)
	h. + ı redī (11b/12)
	h. + ı reşād (49b/16), (50b/18)
	h. + ı saķīl-i mütelezziz (11a/20)
	h. + ı türmüsdan (28a/10)
h. + ı aşķar (11a/14), (70a/17)	h. + ı zeytün (28a/11)
h. + ı cülbāndan (30a/22)	h. + ları (10a/7)
h. + ı erüzz (26b/4)	h. + larımı (23b/2)
h. + ı erüzzi (27b/4)	h. + u (11a/15)
h. + ı işķāliyyenü (21b/20)	[= 124]
h. + ı hınța (19b/14), (20a/8)	ħabb-ı aşķar : < Ar. Koyu kırmızı tohum.
h. + ı kebīr (9b/15)	h. (11a/14), (70a/17)
h. + ı leťāf (32a/19)	[= 2]
h. + ı lūbiyā (28a/21), (28b/5)	ħabb-ı cülbān : < Ar. Ak burçak tohumu.
h. + ı maķşūr (21b/14), (21b/19)	h. + dan (30a/22)
h. + ı ma'düddan (10b/5)	[= 1]
h. + ı mezkürdan (21a/6)	ħabb-ı erüzz : < Ar. Pirinç tohumu.
h. + ı mezkür-ı nābit (17b/14)	h. (26b/4)
h. + ı mezkürü (21b/9)	h. + i (27b/4)
h. + ı mezbūr (21b/2)	[= 2]
h. + ı meZRū ^c (20a/13)	

ḥabb-ı işkālīyye : < Ar. Çavdar tohumu.

ḥ. + nüñ (21b/20)

[= 1]

ḥabb-ı ḥıñṭa : < Ar. Buğday tohumu.

ḥ. (19b/14), (20a/8)

[= 2]

ḥabb-ı kebīr : < Ar. Büyük tohum.

ḥ. (9b/15)

[= 1]

ḥabb-ı leṭāf : < Ar. İyi tohum.

ḥ. (32a/19)

[= 1]

ḥabb-ı lūbiyā : < Ar. Börülce tohumu.

ḥ. (28a/21), (28b/5)

[= 2]

ḥabb-ı maḫşūr : < Ar. Kabuğu çıkartılmı soyulmuş tohum.

ḥ. (21b/14), (21b/19)

[= 2]

ḥabb-ı ma'ḏūd : < Ar. Zikredilen tohum.

ḥ. + dan (10b/5)

[= 1]

ḥabb-ı mezkūr : < Ar. Zikredilen tohum.

ḥ. + dan (21a/6)

ḥ. + uñ (21b/9)

[= 2]

ḥabb-ı mezkūr-ı nābit : < Ar. Yerden biten ismi geçmiş tohum.

ḥ. (17b/14)

[= 1]

ḥabb-ı mezbūr : < Ar. Zikredilen, ismi geçmiş tohum.

ḥ. (21b/2)

[= 1]

ḥabb-ı meZRū' : < Ar. Ekilen tohumlar.

ḥ. (20a/13)

[= 1]

ḥabb-ı müdevver : < Ar. Yuvarlak tohumlar.

ḥ. + dür (32b/4)

[= 1]

ḥabb-ı redī : < Ar. Kötü tohum.

ḥ. (11b/12)

[= 1]

ḥabb-ı reşād : < Ar. Tere tohumu: (*Lepidium*). krş. tere, ḥurf.

ḥ. (49b/16), (50b/18)

[= 2]

ḥabb-ı şakīl-i mütelezziz : < Ar. Lezzetli ağır tohum.

ḥ. (11a/20)

[= 1]

ḥabb-ı tūrmūs : < Ar. Acı bakla tohumu.

ḥ. + den (28a/10)

[= 1]

ḥabb-ı zeytūn : < Ar. Zeytin tohumu.	ḥ. (69a/13)
ḥ. (28a/11)	[= 1]
[= 1]	
ḥabbāt : < Ar. Tohumlar, taneler, çekirdekler.	ḥ. (69a/19)
ḥ. + ı (10a/15), (10b/13), (10b/19), (10b/8), (1b/10), (69b/18), (69b/4)	[= 1]
ḥ. + ı ma'dūde (10a/15), (10b/13), (10b/19), (10b/8), (1b/10), (69b/18), (69b/4)	
[= 14]	
ḥabbāt-ı ma'dūde : < Ar. İsmi geçmiş tohumlar.	ḥabbe-i ma'dūde : < Ar. İsmi geçmiş tohum.
ḥ. (10a/15), (10b/13), (10b/19), (10b/8), (1b/10), (69b/18), (69b/4)	ḥ. (69a/19)
[= 7]	[= 1]
ḥabbe : < Ar. bkz. ḥabb.	ḥabbe-i meksūre : < Ar. Kırılmış tohum.
ḥ. (22b/20), (22b/21), (22b/22), (23a/2), (44b/15), (79b/11)	ḥ. + nūj (70a/12)
ḥ. + den (79a/17)	[= 1]
ḥ. + dūr (21b/1), (72a/12), (79a/17)	
ḥ. + i (26a/14), (69a/13), (69a/19), (70a/12)	ḥabbü'l-emles : < Ar. Yumuşak tohum.
ḥ. + i laṭīf (69a/13)	ḥ. (11a/15)
ḥ. + i ma'dūde (69a/19)	[= 1]
ḥ. + i meksūrenūj (70a/12)	
ḥ. + i merḳūme (26a/14)	ḥaber : < Ar. Haber.
ḥ. + nūj (28a/22), (29b/23)	ḥ. (40b/5)
ḥ. + sini (70b/16)	ḥ. + i (54b/21)
ḥ. + ye (22b/21)	[= 2]
[= 22]	
ḥabbe-i laṭīf : < Ar. İyi tohum.	ḥabeşe : < Ar. , Habeşistan, Etiyopya.
	ḥ. + de (43a/10), (43a/7)
	[= 2]
	ḥabeşiyye : < Ar. Alaca. krş. mucezza'a, alaca.
	ḥ. (28a/12)
	[= 1]
	ḥabs : < Ar. Tutma.
	ḥ. (43b/14)

h. + edüp (43b/14)	h. (15b/6), (15b/6), (15b/7), (15b/8), (43b/16), (44a/16), (59a/1), (72b/20)
[= 2]	
haccār : < Ar. Taşçı.	h. + de (15b/9)
h. (14a/17)	h. + leri (15b/4)
[= 1]	h. + olmayınca (44a/16)
hacer : < Ar. Taş. krş. nebel.	[= 10]
h. (18b/18)	hācib : < ? Yaprakları nabaḫīden küçük olan bir çeşit lahana.
h. + i (21b/16), (21b/17), (21b/17)	h. (59b/3)
h. + i aḫlāsı (21b/16), (21b/17)	[= 1]
h. + i esfeli (21b/17)	hādd : < Ar. Keskin.
[= 7]	h. (27b/17)
hacer-i aḫlā : < Ar. Büyük taş.	h. + olup (27b/17)
h. + sı (21b/16), (21b/17)	[= 2]
[= 2]	hādd : < Ar. bkz. hādd-ı zāt.
hacer-i esfel : < Ar. Küçük taş.	h. + ı (40a/18), (45b/6), (51b/22), (56b/2), (62b/13), (66a/15), (6a/1), (7b/11)
h. + i (21b/17)	h. + ı zātında (40a/18), (45b/6), (51b/22), (56b/2), (62b/13), (66a/15), (6a/1), (7b/11)
[= 1]	[= 16]
haceriyye : < Ar. Taşa ait.	hādd-ı zāt : < Ar. Esas.
h. (18b/17), (18b/19)	h. + ında (40a/18), (45b/6), (51b/22), (56b/2), (62b/13), (66a/15), (6a/1), (7b/11)
h. + i (22a/7)	[= 8]
h. + i şulbeye (22a/7)	hādis : < Ar. Meydana gelen.
[= 4]	h. (16a/19), (52a/7), (52b/4), (55a/13), (60a/5)
haceriyye-i şulbe : < Ar. Sert taş.	h. + olan (52a/7), (52b/4)
h. + ye (22a/7)	h. + olur (55a/13)
[= 1]	
hācet : < Ar. İhtiyaç, gereksinim.	

[= 8]	ḥafif : < Ar. Hafif.
ḥadīs : < Ar. bkz. ḥadīs-i şerīf.	ḥ. (17b/16), (22a/13), (23b/17), (31a/12)
ḥ. + i (56b/3)	ḥ. + ce (39a/14), (60a/9)
ḥ. + i şerīf (56b/3)	ḥ. + dūr (23a/2)
[= 2]	[= 7]
ḥadīs-i şerīf : < Ar. Hz. Muhammed'in genel kural değerindeki söz ve davranışları.	ḥafife : < Ar. bkz. ḥafīf.
ḥ. (56b/3)	ḥ. (22a/12)
[= 1]	ḥ. + i (31b/23)
ḥaḍr : < Ar. Yenen yeşillik, sebze.	ḥ. + i mu'tedile (31b/23)
ḥ. (51b/16)	[= 3]
[= 1]	ḥafife-i mu'tedile : < Ar. Ne az ne çok hafif.
ḥafāyir : < Ar. ḥafā'ir. Çukurlar.	ḥ. (31b/23)
ḥ. (26a/18), (26b/6), (31a/15)	[= 1]
ḥ. + de (26a/17)	ḥafire : < Ar. Derince kazılmış yer, yer çukuru.
ḥ. + e (26b/6)	ḥ. + de (25a/14)
ḥ. + i (26a/20)	[= 1]
ḥ. + i mezkūre (26a/20)	ḥafir : < Ar. Kazma, kazılma. krş. ḥakk.
ḥ. + inūj (30a/11)	ḥ. (26a/5), (31a/15), (64b/14), (65a/4), (67b/4), (6a/20), (6a/8), (8b/22)
[= 8]	ḥ. + oluna (26a/5), (65a/4)
ḥafāyir-i mezkūre : < Ar. Zikredilen çukurlar.	ḥ. + olunsa (64b/14)
ḥ. (26a/20)	ḥ. + olunup (31a/15)
[= 1]	[= 12]
ḥafi : < Ar. Gizli.	ḥakikat : < Ar. Gerçek.
ḥ. (11b/7)	ḥ. + da (53a/22)
[= 1]	ḥ. + ı (11b/15)

h. + ı hālin (11b/15)	h. + i mezbürdan (68a/13)
h. + mı (71a/1)	[= 63]
[= 4]	hakīm-i mezbūr : < Ar. Zikredilen hekim.
hakikat-ı hāl : < Ar. Durumun gerçekliği.	h. (68a/17), (68a/6), (68b/4), (71a/13), (71b/11), (72a/17), (72b/14), (74a/14), (74a/15), (76a/1), (76b/17), (77a/1)
h. + in (11b/15)	h. + dan (68a/13)
[= 1]	[= 13]
hakikaten : < Ar. Gerçekten.	hakīm sūsād : Hekim ismi.
h. (22b/16)	h. (76b/14)
[= 1]	[= 1]
hakikī : < Ar. Gerçek. krş.	hakk : < Ar. Kazma. krş. hafır.
h. (18b/21)	h. (21b/12)
h. + si (19a/2)	[= 1]
[= 2]	hakk : < Ar. Hakk.
hakikiyye : < Ar. Hakikâte mensup, gerçek.	h. + ın (18a/10)
h. (11a/21), (70b/4)	h. + ında (56b/3)
[= 2]	h. + ını (75b/1), (77b/12), (77b/13)
hakīm : < Ar. Hekim.	[= 5]
h. (3a/1), (3a/14), (3a/3), (62b/17), (63a/16), (66b/17), (66b/9), (67a/5), (67a/8), (67b/10), (67b/5), (68a/1), (68a/15), (68a/8), (68b/12), (68b/17), (68b/2), (68b/6), (69a/2), (71a/11), (71a/21), (71a/8), (72a/4), (72b/12), (73a/20), (73a/21), (73b/1), (74a/13), (75b/17), (75b/20), (75b/7), (76a/6), (77b/14), (78a/17), (78b/13), (79a/14), (79b/1)	hakk te'ālā : < Ar. Allahü Teala.
h. + i (68a/13), (68a/17), (68a/6), (68b/4), (71a/13), (71b/11), (72a/17), (72b/14), (74a/14), (74a/15), (76a/1), (76b/17), (77a/1)	h. (52b/12), (6a/7)
h. + i mezbür (68a/17), (68a/6), (68b/4), (71a/13), (71b/11), (72a/17), (72b/14), (74a/14), (74a/15), (76a/1), (76b/17), (77a/1)	h. + nuḡ (18b/8)
	[= 3]
	hakk : < Ar. Suyu tutma, saklamak.
	h. (19b/22)
	[= 1]
	hāl : < Ar. Durum.

h. (18b/18), (8a/15)	[= 1]
h. + de (13a/14), (13a/22), (18b/1), (24b/8), (25b/16), (27a/7), (48a/8)	hāl-i sāliṣe : < Ar. Üçüncü durum.
h. + dedür (61b/12)	h. (16b/14)
h. + i (16b/11), (16b/12), (16b/13), (16b/14), (16b/14), (17a/7), (17b/1), (42b/18), (43a/7), (64b/6), (64b/9), (6a/2), (6a/4), (74a/16), (74a/5), (8b/12), (9a/14)	[= 1]
h. + i arza (74a/16)	hāl-i sāniye : < Ar. İkinci durum.
h. + i beled (16b/13)	h. (16b/12)
h. + i evveli (16b/11)	[= 1]
h. + in (11b/15)	hālāṣ : < Ar. Kurtulma.
h. + ine (14b/22), (1b/12), (1b/19), (22a/23)	h. (51b/22), (52a/11), (52a/11), (61b/4)
h. + i kuṭāniye (8b/12)	h. + olmaḳ (52a/11)
h. + i sāliṣe (16b/14)	[= 5]
h. + i sāniye (16b/12)	hālāvāt : < Ar. Tatlar.
[= 38]	h. (27a/15)
hāl-i arz : < Ar. Toprağın durumu.	[= 1]
h. + a (74a/16)	hālī : < Ar. Boş, تنها topraklar.
[= 1]	h. (17a/20), (18a/21), (46a/1), (70b/13)
hāl-i beled : < Ar. Şehirlerin durumları.	[= 4]
h. (16b/13)	hālīb : < Ar. Süt.
[= 1]	h. + de (27b/8)
hāl-i evvel : < Ar. İlk hâl.	h. + i (27b/5)
h. + i (16b/11)	h. + i hūlv-ı defī (27b/5)
[= 1]	[= 3]
hāl-i kuṭānī : < Ar. Ekilen tahılların durumu.	hālīb-i hūlv-ı defī : < Ar. Sıcak tatlı süt.
h. + ye (8b/12)	h. (27b/5)
	[= 1]
	hālīṣ : < Ar. Saf, katkısız.

h. (4a/10), (71a/8)	h. + dur (31b/3), (31b/3)
[= 2]	h. + eyleye (30a/17)
halk : < Ar. Yaratma.	h. + edüp (25a/5), (29b/1), (79b/19)
h. (5b/16)	h. + etse (21a/13)
[= 1]	h. + oluna (12a/3), (26a/3), (31a/14), (32a/1)
hall : < Ar. Çözme.	h. + olunsa (30a/1), (30b/14)
h. (38a/22), (4b/10), (55b/11), (60a/3)	h. + olunup (25a/4), (26b/3), (27a/9), (27a/10), (31b/22), (49a/4)
h. + eder (4b/10)	[= 38]
h. + olunup (55b/11), (60a/3)	halzā : < Far. Burçak (<i>Vicia ervilia</i>). krş. kersinne, a'rec.
[= 7]	h. (29b/9)
hall : < Ar. Çözme.	[= 1]
h. (27b/14), (27b/17), (27b/18), (29a/16), (29a/20), (29b/6)	hām : < Ar. Çiğ, ham.
h. + olsa (27b/17)	h. (65a/21)
h. + olur (27b/14)	[= 1]
[= 8]	hāmām : < Ar. Güvercin (<i>Columba</i>).
hāllaş : < Ar. Çok tutan.	h. (28a/12), (30a/1)
h. (22b/6)	[= 2]
[= 1]	hāmāt : < Ar. Çerçöp.
halle : < Ar. Sirke.	h. (63b/3)
h. (30b/12)	[= 1]
[= 1]	hāmel : < Ar. bkz. lisān-ı hāmel.
halı : < Ar. Karıştırma.	h. (27a/6)
h. (12a/3), (21a/13), (25a/4), (25a/5), (26a/3), (26b/3), (27a/9), (27a/10), (29b/1), (30a/1), (30a/17), (30b/14), (31a/14), (31b/22), (32a/1), (49a/4), (71a/13), (79b/19)	[= 1]
h. + edersen (71a/13)	hāmūza : < Ar. bkz. arz-ı hāmūza.

h. (78b/11)	[= 2]
[= 1]	
hāmūza : < Ar. bkz. arz-ı hāmūza.	
h. (20b/6)	h. + ye (21b/22)
[= 1]	[= 1]
hāmī : < Ar. Koruyan.	hamrāʿ-ı ʿilke : < Ar. Kızıl renkli yapışkan toprak.
h. (11a/11)	h. (14b/14)
[= 1]	h. + dan (14b/8)
hamīr : < Ar. Eşekler.	[= 2]
h. (22a/1), (79b/18)	hāne : < Ar. Ev.
h. + i (39a/3)	h. + sinden (25b/9)
h. + inde (27b/22)	[= 1]
[= 4]	harab : < Ar. Harap.
hamr : < Ar. Şarap. krş. süci, şarāb.	h. (18a/14)
h. + da (31a/11)	h. + ederler (18a/14)
[= 1]	[= 2]
hamrā : < Ar. bkz. hamrāʿ.	harāret : < Ar. Sıcaklık.
h. (18b/23), (30b/6), (4b/22), (4b/4), (79b/17)	h. (15b/12), (44a/23), (48a/11), (48a/16), (48b/1), (48b/10), (49b/22), (49b/22), (49b/22), (53a/1), (59b/12), (5a/20), (64b/10), (64b/20), (64b/7), (6a/1), (6a/3), (6a/5), (73a/5)
h. + da (70b/7)	h. + de (74a/5)
h. + dur (28a/7), (28a/7)	h. + den (48b/9), (64b/5)
h. + yı (63a/3)	h. + e (6a/5)
[= 9]	h. + i (10b/1), (12b/3), (64b/7), (66a/4), (69a/20), (6b/8), (71b/2), (75b/9), (7a/23)
hamrāʿ : < Ar. Kızıl, sıcak nitelik.	h. + i ġarīziyye (71b/2)
h. + ı (21b/22)	h. + i ġarīziyyeyi (12b/3)
h. + ı ʿilkeye (21b/22)	

h. + in (53b/3)	h̄aric : < Ar. Dış.
h. + inden (64b/4)	h̄. + i (23a/23)
h. + iyle (65a/15), (65a/2)	h̄. + i merāhe (23a/23)
[= 38]	[= 2]
h̄arāret-i ğarīziyye : < Ar. Doğal sıcak.	h̄aric-i merāhe : < Ar. Ağılın dışı.
h. (71b/2)	h̄. (23a/23)
h. + yi (12b/3)	[= 1]
[= 2]	h̄arīf : < Ar. Sonbahar, güz.
h̄arāretlü : < Ar. Hararetili.	h̄. (15a/6), (16a/12), (4b/12)
h. (48b/12), (48b/8)	h̄. + de (13a/11), (13b/5), (15a/4), (16b/18),
h. + olmayup (48b/8)	(4b/23), (5a/7), (72a/12), (72a/8)
[= 3]	h̄. + dür (74a/10)
h̄arāretü'l-maḥ'am : < Ar. Sıcak yemek.	[= 12]
h. (10a/10)	h̄arīfī : < Ar. Sonbaharla, güzle ilgili.
[= 1]	h̄. + den (13b/1), (19b/3), (19b/9), (77a/10)
h̄arāyib : < Ar. bkz. h̄arāyib-i kādīme.	[= 4]
h̄. (14b/9)	h̄arīfī : < Ar. bkz. h̄arīfī.
h̄. + i (14b/10)	h̄. (77a/4)
h̄. + i kādīmedür (14b/10)	[= 1]
[= 3]	h̄arḳ : < Ar. Su akacak yarık, ark.
h̄arāyib-i kādīme : < Ar. Derin, dip.	h̄. (18a/20), (19a/3), (23a/9)
h̄. + dür (14b/10)	h̄. + eder (18a/20)
[= 1]	h̄. + olunup (23a/9)
h̄ardel : < Ar. Hardal.	h̄. + olunur (19a/3)
h̄. (29b/6)	[= 6]
[= 1]	h̄arḳ : < Ar. Yarma.

h. (7a/10)	ḥarr-ı hevā : < Ar. Sıcak hava.
h. + olunsa (7a/10)	h. (13a/14)
[= 2]	[= 1]
ḥārr : < Ar. Sıcak, hararetili.	ḥarr-ı müfriṭ : < Ar. Aşırı sıcak.
h. (15a/8), (27a/17), (27b/4), (29a/8)	h. (7a/18)
h. + da (15b/22), (15b/23), (16a/1), (73a/13)	[= 1]
h. + dan (27a/17)	ḥarr-ı kalīb : < Ar. Toprağı sıcakken alt üst etme.
[= 9]	h. + den (18a/21)
ḥarr : < Ar. Sıcak, sıcaklık.	[= 1]
h. (17b/17), (17b/18), (18a/18), (18a/2), (5a/17), (7b/12), (7b/13), (7b/9)	ḥarr-ı kayz : < Ar. Yaz sıcaklığı.
h. + a (73a/19)	h. + da (5a/16)
h. + da (17a/20), (17a/9), (4b/3), (73a/17)	[= 1]
h. + dan (15a/16), (4a/22)	ḥarr-ı şedīd : < Ar. Şiddetli sıcak.
h. + dur (7a/2)	h. (18a/19)
h. + ı (13a/14), (18a/19), (18a/21), (5a/16), (5a/9), (5b/11), (5b/13), (6a/7), (7a/18)	[= 1]
h. + ı hevā (13a/14)	ḥarr-ı şems : < Ar. Güneş sıcaklığı.
h. + ı müfriṭ (7a/18)	h. (5a/9), (5b/11), (5b/13), (6a/7)
h. + ı kalībden (18a/21)	h. + den (5b/23)
h. + ı kayzda (5a/16)	[= 5]
h. + ı şedīd (18a/19)	ḥarrāşīn : < Ar. Çiftçiler.
h. + ı şems (5a/9), (5b/11), (5b/13), (6a/7)	h. + den (23b/12), (23b/7)
h. + ı şemsden (5b/23)	[= 2]
h. + i (5b/23)	ḥārre : < Ar. bkz. ḥārr.
[= 36]	h. (15a/18), (4b/16), (63a/15)
	h. + de (15a/4), (31a/19), (63a/2), (66a/20)

h. + dūr (9a/23)	h. + ina (12b/19), (6b/23), (7a/1)
h. + i (17a/12)	h. + ı zirrī'a (18a/4)
h. + i müferriṭü'l-harr (15a/1)	h. + la (75b/16)
h. + i raṭbe-i nediyye (17a/12)	h. + oluna (13a/12), (4a/6), (4b/18), (4b/4), (5a/7), (65a/3), (65b/17), (6b/19), (75a/10), (7a/16)
[= 11]	h. + olunduḡda (71b/18), (75a/17)
hārre-i raṭbe-i nediyye : < Ar. Nemli sıcak.	h. + olunduḡdan (14a/13)
h. (17a/12)	h. + olunmaḡ (5a/12)
[= 1]	h. + olunmuş (66a/19), (6a/20), (6a/8)
hars : < Ar. Tarla sürme, ekin.	h. + olunsa (4b/5), (64b/14), (7b/6)
h. (7a/15)	h. + olunup (19a/4), (4a/8), (72a/13), (7b/15)
h. + olunmaḡa (7a/15)	h. + uḡ (17a/6), (65b/7), (71b/17), (74a/14), (74a/16), (7a/8)
[= 2]	[= 108]
hars : < Ar. Tarla sürme, ziraat.	hars-ı mezbūr : < Ar. Zikredilen ziraat.
h. (12b/20), (12b/20), (12b/21), (13a/12), (14a/13), (18a/11), (18b/3), (19a/4), (22b/19), (4a/6), (4a/6), (4a/8), (4b/18), (4b/4), (4b/5), (5a/12), (5a/7), (5b/7), (5b/7), (63b/13), (64b/14), (65a/11), (65a/3), (65a/9), (65b/17), (66a/19), (67b/4), (6a/20), (6a/8), (6b/1), (6b/19), (6b/3), (71b/18), (72a/13), (75a/10), (75a/12), (75a/17), (75b/2), (75b/4), (7a/16), (7b/14), (7b/15), (7b/6), (8b/22)	h. (17b/21), (7a/14)
h. + a (17b/6), (6b/22), (74b/19), (7a/5), (7b/16), (9b/5)	[= 2]
h. + da (18b/4), (6a/23), (75b/18), (75b/19), (75b/19)	hars-ı zirri'a : < Ar. Tohum ziraatı.
h. + dan (18a/13), (6b/8), (75b/3)	h. (18a/4)
h. + dur (17a/4), (17b/19)	[= 1]
h. + êdüp (12b/20), (12b/20), (5b/7)	harṣa : < Ar. Kaşınmış ve tirmalanmış.
h. + ı (17b/21), (18a/4), (4a/9), (66b/10), (67b/9), (7a/14), (8a/7), (9a/5)	h. (13a/8)
h. + ı mezbūr (17b/21), (7a/14)	[= 1]
	harṣā : < Ar. bkz. arz-ı harṣā.
	h. (28a/15), (29b/20), (30b/19), (31b/16)
	h. + da (14b/18)

[= 5]	h. + i (14a/12)
ḥaṣād : < Ar. Ürün kaldırma, ekin biçme işi.	h. + inden (22a/3)
h. (18a/3), (19a/12), (19a/15), (19b/11), (19b/18), (20a/8), (20b/14), (20b/9), (22a/14), (25b/7), (26a/23), (28b/14), (29b/11), (30b/3), (32a/12), (32a/12), (33b/15), (70b/20), (76b/4), (79a/13)	h. + olur (13a/6), (14a/7)
h. + da (11b/13), (78a/4)	[= 14]
h. + dan (70b/20)	ḥāşıl : < Ar. Meydana gelen şey.
h. + ède (20b/14)	h. (15a/8), (16b/6), (20b/9), (28a/19), (46b/4), (4a/12), (4a/17), (61a/22), (67b/21), (73a/18), (73a/7), (75a/4), (75b/11), (76a/13), (76a/18), (76b/21), (77b/11), (77b/13), (77b/17), (77b/4), (77b/7), (78b/12), (78b/9), (8b/23)
h. + ı (19a/10), (2a/13), (36b/12), (41a/20), (76b/8), (79a/6), (79b/15)	h. + dan (77b/6)
h. + ın (25b/14)	h. + dur (6a/11)
h. + ola (76b/4)	h. + ı (68a/20), (75b/21), (77a/19), (77a/7), (77a/9), (79b/2)
h. + oluna (20b/9), (22a/14), (25b/7)	h. + ola (67b/21)
h. + olunca (79a/13)	h. + olan (61a/22), (75b/11), (76a/13), (76b/21), (77b/4), (77b/7)
h. + olunduğı (19b/11)	h. + olduğdan (16b/6), (28a/19)
h. + olduğdan (18a/3), (33b/15)	h. + olmaz (76a/18), (78b/9)
h. + olunınca (26a/23)	h. + olmuş (8b/23)
h. + olunup (29b/11)	h. + olsun (20b/9)
h. + olunur (19a/12), (19a/15), (28b/14), (30b/3)	h. + olur (15a/8), (4a/12), (4a/17), (73a/18), (73a/7), (75a/4), (77b/11), (77b/13), (77b/17), (78b/12)
h. + uş (76a/21)	h. + uş (67b/18)
[= 47]	[= 56]
ḥasen : < Ar. İyi.	ḥāşılı : < Ar. Kısacası.
h. (13a/6), (14a/7), (15b/22), (19a/23), (68a/11), (9a/22)	h. (67b/16), (76b/4)
h. + ce (8a/8)	[= 2]
h. + dür (11a/1), (11a/14), (11a/3)	ḥaşīb : < Ar. (bitkinin) Bol olması.

- h. (1b/17) (13a/22), (21a/10)
- h. + olduğu (13a/22)
- h. + olup (1b/17), (21a/10)
- [= 6]
- ḥaṣīr** : < Ar. Hasır.
- h. (43b/17), (43b/17), (43b/18)
- [= 3]
- ḥaṣīyyet** : < Ar. Acelelik.
- h. (24b/22)
- h. + le (75a/18)
- [= 2]
- ḥāṣīyyet** : < Ar. Fayda.
- h. + i (2a/7), (30a/5)
- h. + i noḥūd (2a/7)
- [= 3]
- ḥāṣīyyet-i noḥūd** : < Ar.-Far. Nohudun faydası.
- h. (2a/7)
- [= 1]
- ḥaṣlet** : < Ar. Mizaç. Metinde “unsur” anlamında.
- h. (4a/12)
- [= 1]
- ḥass** : < Ar. Marul (*Lactuca sativa*).
- h. (16a/5), (27a/5), (2b/10), (50a/22), (50b/14), (51a/1), (52b/14), (52b/16), (52b/20), (53a/1), (53a/11), (53a/3), (53a/4), (53a/9), (53b/2), (53b/20), (53b/21), (53b/5), (53b/9), (54b/1), (54b/14), (54b/16), (54b/2), (54b/22), (55a/1), (55a/3), (55a/5), (73a/19)
- h. + a (53a/1), (53b/7), (53b/9), (54b/3)
- h. + ı (54b/15), (54b/6)
- h. + uḡ (52b/19), (52b/22), (53a/6), (53b/12), (54a/1), (54a/15), (54a/20), (54a/22), (54a/22), (54b/11), (54b/20), (54b/23), (54b/5), (55a/1), (55a/6)
- [= 49]
- ḥass** : < Ar. Acele etme.
- h. (46a/10)
- [= 1]
- ḥaṣṣ** : < Ar. Özel.
- h. (73b/9)
- [= 1]
- ḥaṣṣā** : < Ar. bkz. ḥaṣṣā-yı ṣiḡār.
- h. + yı (18b/16)
- h. + yı ṣiḡār (18b/16)
- [= 2]
- ḥāṣṣa** : < Ar. Bir şeye mahsus, özellik.
- h. (13b/20), (42b/14), (77b/19)
- h. + ı (28b/21), (30b/16), (60a/15)
- h. + ı kürünb (60a/15)
- h. + ı rebī’de (28b/21)
- h. + ı uḡrā (30b/16), (52b/9)
- h. + i (52b/9)
- h. + sı (32a/20)
- [= 12]
- ḥāṣṣa-ı kürünb** : < Ar.-Far. Lahanaya has.

h. (60a/15)	haşerāt-ı bukül : < Ar. Sebze zararlıları.
[= 1]	h. + dan (50a/5)
hāşşa-ı rebī^c : < Ar. Bahara has.	[= 1]
h. + de (28b/21)	haşhāş : < Ar. Haşhaş (<i>Papaver somniferum</i>).
[= 1]	h. (47b/20), (47b/5), (48a/10), (48a/13), (48a/6)
hāşşaten : < Ar. Özellikle.	h. + ı (2a/11), (2b/1), (2b/1), (35a/8), (47a/2), (47a/4)
h. (18b/16), (66b/8), (8a/5)	h. + ı berri (2b/1)
[= 3]	h. + ı ebyaz (2b/1), (47a/4)
hāşşa-ı uhrā : < Ar. Başkasına has.	h. + ı ebyazun (2a/11), (35a/8), (47a/2)
h. (30b/16), (52b/9)	h. + un (47b/17), (48a/17), (48a/21)
[= 1]	[= 20]
haşşā-yı şigār : < Ar. Küçük özellikte olan.	haşhāş-ı berri : < Ar. Yabani haşhaş (<i>Papaver rhoeas</i>).
h. (18b/16)	h. (2b/1)
[= 1]	[= 1]
haşşāyiş : < Ar. Kuru otlar.	haşhāş-ı ebyaz : < Ar. Beyaz haşhaş. (<i>Papaver samniferum</i>).
h. + i (31a/18)	h. (2b/1), (47a/4)
h. + i nābitesı (31a/18)	h. + un (2a/11), (35a/8), (47a/2)
[= 2]	[= 5]
haşşāyiş-i nābite : < Ar. Biten kuru otlar.	haşin : < Ar. Sert, katı.
h. + si (31a/18)	h. (13b/23), (35b/11), (37a/13), (38a/19)
[= 1]	h. + olur (13b/23)
haşerāt : < Ar. Haşreler, küçük böcekler.	[= 5]
h. (60a/5), (60a/5), (60a/6)	haşış : < Ar. Kuru ot.
h. + ı (49a/3), (50a/5), (50a/7)	h. (23a/23), (23b/3)
h. + ı bukülđan (50a/5)	
[= 7]	

h. + de (23b/4)	h. + ı s̄anī (17b/23)
h. + den (23b/2)	h. + lar (41b/18), (42b/1)
h. + i (72a/17)	h. + uŋ (37a/23)
h. + ini (13a/17)	[= 7]
[= 6]	h̄aṭṭ-ı evvel : < Ar. İlk hat.
h̄aṭā : < Ar. Hata, kusur.	h. (17b/23)
h. (51b/6), (70a/6), (77a/19)	[= 1]
h. + ̄etmezsın (51b/6)	h̄aṭṭ-ı s̄anī : < Ar. İkinci hat.
[= 4]	h. (17b/23)
h̄aṭır-niṣān : < Ar. Akılda kalan, hatırda kalan.	[= 1]
h. (50b/8)	h̄aṭṭin : < Ar. Çizgiler, hatlar.
[= 1]	h. + i (17b/23)
h̄atīn : < Ar. Denk, bir.	h. + i mezbūrīnde (17b/23)
h. (21a/20)	[= 2]
h. + olur (21a/20)	h̄aṭṭin-i mezbūrīn : < Ar. Zikredilen çizgiler.
[= 2]	h. + de (17b/23)
h̄attā : < Ar. Hatta, üstelik.	[= 1]
h. (10b/15), (20b/13), (21b/12), (23a/22), (25a/19), (25a/22), (25b/11), (25b/4), (26a/12), (27b/18), (27b/2), (29a/4), (29b/2), (32a/14), (40b/12), (4a/6), (4b/11), (5a/13), (62b/7), (63a/10), (63b/17), (64a/13), (64b/18), (67a/10), (69b/1), (69b/12), (72a/15), (74b/13), (75a/18), (75b/1), (79a/12), (79a/13)	h̄avāmiż : < Ar. Acı ot (<i>Tamus communis</i>).
[= 32]	h. (29a/19)
h̄aṭṭ : < Ar. Çizgi, hat.	[= 1]
h. + ı (17b/23), (17b/23)	h̄āvan : < Far. İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plâstikten yapılan kap.
h. + ı evvel (17b/23)	h. + da (21a/12), (34b/18), (79b/4)
	[= 3]
	h̄avāşş : < Ar. Öne çıkan, ileri gelen, saygın.
	h. + dan (31b/8), (35a/3)

h. + ı (29b/11), (2a/8), (30b/12)	h. + olsa (65a/5)
h. + ı cülbāndan (30b/12)	[= 2]
h. + ı hülbe (2a/8)	havl : < Ar. Çevre, etraf.
h. + ı mezmūmesinden (29b/11)	h. + ında (13a/16)
[= 8]	h. + i (14a/16), (20a/14)
havāşş-ı cülbān : < Ar. Ak burçağın öne çıkanları.	[= 3]
h. + dan (30b/12)	havlī : < Ar. Bir yıllık.
[= 1]	h. (9a/15)
havāşş-ı hülbe : < Ar. Çemen otunun öne çıkanları.	[= 1]
h. (2a/8)	havz : < Ar. 1. Su biriktirme, sulama vb. amaçlarla yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer. 2. Tahta, tarlanın ekilmeye hazırlanmış veya ekilmiş parçalarından her biri.
[= 1]	h. (20b/11), (25a/10), (25a/3), (28b/3), (33b/3), (38a/1), (54a/6), (79a/9), (79a/9), (80a/2)
havāşş-ı mezmūme : < Ar. Kınananların öne çıkanaı.	h. + a (25b/5), (25b/6), (28b/4), (30b/1), (31a/5), (32a/3), (38a/23), (43b/12), (43b/13), (43b/18), (44a/2), (47a/8), (54a/11), (54a/23), (57a/1), (57a/10), (57a/7), (57b/18), (58a/20), (60a/14), (60a/6), (62a/1), (62a/13), (79a/9)
h. + sinden (29b/11)	h. + da (30a/5), (34b/15), (37b/20), (38a/17), (43b/14), (44a/2), (47a/17), (54a/1), (55a/21), (57a/6), (57a/9), (57b/17), (58b/18), (62a/8)
[= 1]	h. + lar (20b/11), (35b/23), (43b/8), (43b/9), (44b/12), (45a/10), (46b/14), (47a/8), (49b/9), (53b/15), (53b/18), (57a/1), (60a/6), (62a/1), (62a/13)
havāşī : < Ar. Kenarlar.	h. + lara (42b/22), (43b/11), (44a/18), (46a/16), (49b/10), (53b/23), (54a/16), (55a/23), (58a/2), (59a/16), (61a/10), (62a/12)
h. (28b/2)	h. + larda (34b/9), (37b/15), (37b/17), (41b/17), (41b/20), (44a/5), (44b/16), (53b/20), (54a/23), (54a/7), (54a/8), (57a/12), (59a/15), (60a/20)
[= 1]	h. + lardan (49b/11)
havf : < Ar. Korku, korkma.	
h. (15b/16), (23a/15), (7b/21)	
h. + ederler (15b/16)	
h. + oluna (7b/21)	
h. + olunan (23a/15)	
[= 6]	
havk : < Ar. Geniş.	
h. (65a/5)	

h. + ları (38a/2), (49b/9), (51b/9), (58b/15),
(62a/19)

h. + laruñ (54a/7), (57a/16), (60a/17)

h. + uñ (25a/4), (38a/21), (43b/15),
(43b/16)

[= 102]

h̄ayāt : < Ar. Hayat, yaşam.

h. (49a/12)

[= 1]

h̄ayderūs : < Yun. Arpa ile buğday arasında hububat türü. (*Triticum spelta*). krş. şa^cīr-i rūmī.

h. (21a/18), (21a/20), (21a/21), (21a/22),
(21a/23)

[= 5]

h̄ayef : < Ar. Yere yağmur damlası düşmemesi.

h. + inde (10a/10)

[= 1]

h̄āyıt : < Ar. Duvar.

h. + da (25a/1)

[= 1]

h̄āyız : < Ar. Kadınlarda aybaşı.

h. (52b/9), (61a/1)

[= 2]

h̄āyib : < Ar. h̄ā³ib. Zarar ve ziyana uğrayan.

h. (23a/5)

h. + olmaz (23a/5)

[= 2]

h̄āyil : < Ar. h̄ā³il. Engel.

h. (65a/1), (6a/18)

h. + olmaya (65a/1)

[= 3]

h̄ayl : < Ar. At.

h. (4b/12), (64b/9)

[= 2]

h̄ayr : < Ar. Hayır, fayda, iyi.

h. (10a/11), (10a/8), (10a/9), (17b/20),
(30b/9), (46a/7), (75a/10)

h. + ı (14b/17), (69a/6)

h. + ı arāzī (14b/17)

h. + dur (18a/16)

[= 11]

h̄ayr-ı arāzī : < Ar. İyi topraklar.

h. (14b/17)

[= 1]

h̄ayrlu : < Ar.-Tr. Hayırlı.

h. + dur (75b/5), (75b/6)

[= 2]

h̄ayru'l-umūr : < Ar. Hayırlı işler.

h. (19a/11), (76b/1)

[= 2]

h̄aysiyet : < Ar. Yer, lokasyon.

h. (17b/22), (18a/5), (18b/22)

h. + eyle (17b/22), (18a/5), (18b/22)

[= 6]

ḥayṭ : < Ar. İplik.	ḥ. (52a/13), (9a/2)
ḥ. + ı (13b/22)	ḥ. + olup (52a/13)
ḥ. + ina (41a/8)	[= 3]
[= 2]	
ḥayvānāt : < Ar. Hayvanlar.	ḥ. (16a/20)
ḥ. (79a/4)	[= 1]
[= 1]	
ḥayyiz : < Ar. Taraf.	ḥ. (72a/1)
ḥ. + i (16b/2)	ḥ. + etmek (72a/1)
ḥ. + i kılletde (16b/2)	[= 2]
[= 2]	
ḥayyiz-i kıllet : < Ar. Kıtık bölgeleri.	ḥ. + da (59b/9)
ḥ. + de (16b/2)	[= 1]
[= 1]	
ḥayyü'l-‘ālem : < Ar. Kaya koruğu (<i>Sedum</i>).	ḥ. + da (41b/15), (60a/5)
ḥ. (52a/19)	ḥ. + dur (79a/6)
[= 1]	ḥ. + uḡ (41a/20), (55a/22)
	[= 5]
ḥazer : < Ar. Sakınma, kaçınma.	
ḥ. (15b/17), (37b/16), (37b/17), (39b/6), (40a/23), (48a/8), (68a/14), (9b/3)	ḥazm : < Ar. Hazmetmek, sindirmek.
ḥ. + edeler (48a/8)	ḥ. (29a/17), (29a/21), (34a/16)
ḥ. + ederler (15b/17)	ḥ. + ı (48a/6)
ḥ. + edüp (39b/6)	ḥ. + olunmağa (34a/16)
ḥ. + oluna (37b/16), (37b/17), (40a/23), (68a/14), (9b/3)	ḥ. + olunsa (29a/17)
[= 16]	[= 6]
	ḥazn : < Ar. Depolamak.
ḥāzır : < Ar. Hazır.	ḥ. (13a/1), (25b/12), (32a/16)

h. + oluna (25b/12), (32a/16)	[= 3]
h. + olunmak (13a/1)	helāk : < Ar. Ölme.
[= 6]	h. (36b/16), (36b/17), (38a/17), (49a/3), (50a/15), (50b/7), (52a/4), (52a/6), (52b/14), (52b/5), (52b/8), (73a/4)
hāzret : < Ar. Kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen unvan.	h. + a (36b/18), (48b/14)
h. + i (19b/3), (20a/2), (27a/16), (31b/10), (56b/3), (56b/4), (56b/7), (57b/7), (77b/17)	h. + edenlerden (52b/5)
h. + i ādem (19b/3), (20a/2), (27a/16), (77b/17)	h. + eder (36b/16), (38a/17), (49a/3), (50a/15), (50b/7), (52a/4), (52a/6), (52b/8)
h. + inüj (37a/6), (52b/13), (6a/8)	h. + olan (36b/17)
h. + i resül (31b/10), (56b/3), (56b/4), (56b/7), (57b/7)	h. + olurdu (73a/4)
[= 21]	h. + olurlar (52b/14)
hāzret-i ādem : < Ar. Hz. Adem peygamber.	[= 26]
h. (19b/3), (20a/2), (27a/16), (77b/17)	hem : < Far. Hem, ve daha.
[= 4]	h. (29b/5), (33a/13), (57b/1), (75b/4), (75b/4)
hāzret-i resül : < Ar. Hz. Muhammed peygamber.	[= 5]
h. (31b/10), (56b/3), (56b/4), (56b/7), (57b/7)	hemān : < Far. Hemen, derhal.
[= 5]	h. (34a/7), (36b/3), (37b/10), (39a/5), (49a/10), (49b/13), (50b/6), (53a/5), (53b/10), (54a/7), (56a/5), (60a/22), (62a/21), (68a/12)
hebūb : < Ar. Toz kaldıran rüzgar.	[= 14]
h. (9a/20)	her : < Far. Her.
[= 1]	h. (12a/1), (12a/5), (12a/6), (12b/20), (13b/21), (15b/7), (18b/15), (20b/11), (20b/14), (21a/5), (24a/13), (24a/18), (25a/21), (25a/3), (25a/6), (26a/6), (28b/3), (28b/8), (28b/8), (29b/23), (2b/5), (30b/15), (30b/16), (30b/5), (31a/16), (31a/21), (32a/4), (34b/11), (35a/20), (35b/18), (35b/2), (36a/2), (36a/8), (37a/9), (37b/15), (37b/15), (37b/20), (38a/21), (38a/23), (38a/3), (38b/16), (3a/16), (3a/7), (40a/11), (41a/22), (41a/23), (41b/21), (42b/12), (42b/20), (42b/7), (43a/1),
hebūbī : < Ar. Toz kaldıran rüzgara ait.	
h. (17a/21)	
[= 1]	
hefte : < Far. Hafta.	
h. + de (44a/8), (55b/7), (60a/11)	

(43a/3), (43a/9), (43b/21), (43b/23), (44a/2), (44a/8), (44b/17), (44b/17), (44b/23), (45a/14), (45a/19), (45a/19), (45b/20), (45b/3), (45b/7), (46a/12), (46a/22), (46b/20), (46b/22), (47a/17), (47a/23), (47a/8), (47b/20), (4a/4), (50a/16), (50a/16), (50a/19), (51a/10), (51b/11), (51b/13), (52a/13), (53b/21), (54a/19), (54b/13), (54b/4), (55b/1), (55b/7), (57a/1), (57b/19), (58a/20), (58b/1), (58b/21), (5b/23), (60a/11), (60a/21), (60a/6), (62a/1), (62a/11), (62a/13), (62a/20), (62a/21), (62a/7), (62a/8), (62b/4), (64a/21), (64b/11), (64b/12), (64b/4), (65a/5), (66a/4), (66b/10), (66b/15), (68b/18), (69b/11), (69b/19), (6a/6), (6a/6), (72b/19), (73a/10), (75a/21), (76a/5), (76b/19), (76b/21), (77a/16), (77b/8), (78b/18), (78b/7), (79a/1), (79a/13), (79a/9), (79b/3), (8a/6)

[= 133]

her-bār : <Far. Her defa, daima.

h. (14a/15), (18b/3), (29a/7), (55a/15), (55b/3), (75a/2), (75b/16), (77b/16)

[= 8]

hermūr : <Ar. 1. Yemen baklası. 2. Ebegümeçi; (Malva sylvestris). krş. bakla-ı yemâniyye, sirken.

h. (57b/9)

[= 1]

hevā : <Far. Hava.

h. (13a/14), (17a/15), (1b/5), (3a/17), (42a/10), (45a/1), (53a/1), (53a/23), (55a/13), (55a/13), (57b/18), (5a/1), (5b/14), (63b/5), (64b/12), (65b/18), (68a/10), (6a/6), (70a/2), (70a/2), (72a/14), (73a/10), (73a/9), (74a/8), (74b/6), (74b/6), (74b/7), (74b/8), (75b/13), (78a/3)

h. + da (15a/13), (15a/7), (50b/3), (61a/15), (72b/1)

h. + dan (10b/22), (16b/16), (17a/20), (25a/11), (74a/8)

h. + larda (40b/16), (50b/4)

h. + larınuñ (42b/19)

h. + larınuñ (3a/6), (48b/2), (66b/14)

h. + nuñ (64a/18), (74b/1), (74b/6)

h. + sı (34a/22), (40b/4), (42b/19)

h. + ya (70b/17), (70b/18)

h. + yı (13b/17), (15a/8), (15b/18), (15b/19), (15b/22), (15b/23), (16a/1), (18a/21), (24b/22), (73a/13), (7a/16), (8a/11)

h. + yı dif'de (15b/19)

h. + yı dif-i luţf (24b/22)

h. + yı ħārr (15a/8)

h. + yı ħārrda (15b/22), (15b/23), (16a/1), (73a/13)

h. + yı muvāfiğdur (15b/18)

h. + yı muvāfiğnuñ (8a/11)

h. + yı tayyibede (7a/16)

h. + yı ħālī (18a/21)

[= 77]

hevālu : <Far.-Tr. Havalı, havadar.

h. (41b/10)

[= 1]

hevāmm : <Ar. Böcekler, haşereler.

h. (21a/15)

h. + dan (52a/14), (52a/23)

h. + ı (79b/8)

h. + uñ (2b/9), (51b/17)

[= 6]

hevā-yı dif : <Far.-Tr. Sıcak havalar.

h. + de (15b/19)

[= 1]

hevā-yı dif-i luṭf : <Ar. İyi sıcak hava.

h. (24b/22)

[= 1]

hevā-yı ḥārr : <Far.-Ar. Sıcak hava.

h. (15a/8)

h. + da (15b/22), (15b/23), (16a/1),
(73a/13)

[= 5]

hevā-yı muvāfiḳ : <Far.-Ar. Ne sıcak ne soğuk,
uygun hava.

h. + dur (15b/18)

h. + uṇ (8a/11)

[= 2]

hevā-yı ṭayyibe : <Far.-Ar. İyi hava.

h. + de (7a/16)

[= 1]

hevā-yı ḥālī : <Far.-Ar. Açık hava.

h. (18a/21)

[= 1]

heyʿet : <Ar. Ekip, kurul.

h. + i (26a/17), (26a/4)

h. + i kebāb (26a/17), (26a/4)

[= 4]

heyʿet-i kebāb : <Ar. Kebab görünümünde
olanlar, yanmış, pişmiş.

h. (26a/17), (26a/4)

[= 2]

hezīle : <Ar. Zayıf.

h. (14a/9), (22b/2), (22b/2)

h. + de (22b/7), (22b/7), (22b/8)

[= 6]

ḥifz : <Ar. Koruma.

ḥ. (2b/14), (68a/19), (69b/11), (69b/18)

ḥ. + edesin (69b/11)

ḥ. + edüp (68a/19)

ḥ. + etmek (2b/14)

ḥ. + oluna (69b/18)

[= 8]

ḥult : < Ar. Karışım; besinlerin midede
sindirildikten sonra dönüştükleri kan, balgam, safra
ve sevda (kara safra) maddelerinden her biri.

ḥ. (29b/5), (54b/23)

ḥ. + dan (55a/1)

[= 3]

ḥunnā : <Ar. Kına (*Lawsonia inermis*).

ḥ. (2a/10), (2a/15), (42b/16), (42b/18),
(43a/11), (43a/12), (44a/17), (44a/20), (44a/3),
(44a/4), (44a/6)

ḥ. + nuṇ (35a/7), (42b/16), (43a/7), (44a/3),
(44a/6)

[= 16]

ḥunṭa : <Ar. Buğdaylar.

h. (11a/17), (11a/23), (11b/17), (11b/5), (11b/6), (11b/7), (12a/16), (17a/4), (18b/11), (18b/12), (18b/16), (19a/16), (19a/2), (19a/20), (19a/20), (19a/5), (19a/5), (19a/7), (19a/9), (19b/14), (19b/16), (19b/5), (19b/8), (1b/17), (20a/11), (20a/16), (20a/3), (20a/5), (20a/7), (20a/8), (20b/2), (20b/20), (20b/4), (23a/22), (23b/1), (23b/22), (30a/16), (30a/17), (32a/11), (3a/11), (3b/4), (66b/17), (67a/8), (67a/9), (67b/11), (69a/12), (70a/8), (70b/11), (70b/19), (70b/21), (71a/20), (71a/4), (72b/11), (72b/19), (72b/3), (72b/6), (73b/1), (73b/5), (74b/14), (75b/11), (76a/13), (76a/14), (76a/4), (76a/6), (76b/11), (76b/13), (76b/14), (76b/17), (77a/20), (77a/9), (77b/1), (77b/18), (78a/14), (78a/15), (78a/2), (78a/6), (78a/8), (78b/18), (78b/4), (78b/8), (78b/9), (8b/4), (9a/8)

h. + da (11b/14), (22a/5), (70a/19)

h. + dadur (21a/4), (79a/15)

h. + dan (11b/16), (11b/16), (20b/1), (21a/21), (24a/22), (3a/5), (66b/12), (71a/16), (78b/13), (78b/4)

h. + dur (4b/9)

h. + ı (11a/21), (11a/23), (11b/1), (11b/18), (11b/19), (12a/6), (70b/6), (70b/8), (71a/5)

h. + ı berrāka (11a/23), (70b/6)

h. + ı ceyyidetü'l-cevher (70b/9)

h. + ı ceyyidetü'l-cevherdür (11b/3)

h. + ı mağsüleden (12a/6)

h. + ı mütelezzize-i haķiķiyye (11a/21)

h. + ı selīme (11b/19), (71a/5)

h. + ı selīmedür (11b/18)

h. + ı yābiseden (11b/1), (70b/8)

h. + i (70b/4), (71a/16)

h. + i mağsüle (71a/16)

h. + i mütekerrize-i haķiķiyye (70b/4)

h. + nuṣ (12a/20), (18b/21), (19a/18), (20b/7), (70a/16), (71b/10), (73b/6), (76a/10), (76a/3), (77a/5), (77a/7)

h. + ya (18b/15), (19b/4), (20a/7), (20b/5), (76a/5), (78a/1), (79a/18)

h. + yı (16a/14)

[= 142]

hınṭa-ı berrāk : < Ar. Bir çeşit buğday.

h. + a (11a/23), (70b/6)

[= 2]

hınṭa-ı mütelezzize-i haķiķiyye : < Ar. Gerçek lezzetli buğday.

h. (11a/21)

[= 1]

hınṭa-ı selīme : < Ar. Sağlam buğday.

h. (11b/19), (71a/5)

h. + dür (11b/18)

[= 3]

hınṭa-ı yābise : < Ar. Kuru buğday.

h. + den (11b/1), (70b/8)

[= 2]

hınṭa-ı mağsüle : < Ar. Yıkanmış buğday.

h. (12a/6), (71a/16)

[= 1]

hınṭa-ı mütekerrize-i haķiķiyye : < Ar. Asıl saklı olan buğday.

h. (70b/4)

- [= 1]
- hırka** : < Ar. Bez ya da kumaş parçası.
- h. (69b/11), (69b/12)
- h. + i (24b/17)
- h. + i şifika (24b/17)
- h. + y1 (10b/15)
- [= 5]
- hırka-i şifika** : < Ar. Sık dokunmuş bez.
- h. (24b/17)
- [= 1]
- hıyār** : < Far. Kabakgillerden, uzun, iri meyveli, sürüngen, bir yıllık otsu bir bitki (*Cucumis sativus*).
- h. (27a/7), (50a/3)
- [= 2]
- hicār** : < Ar. Taşlar.
- h. (5b/8)
- [= 1]
- hicāre** : < Ar. bkz. hicār.
- h. + yi (27b/14)
- h. + leri (64a/13)
- [= 2]
- hicāz** : < Ar. Arap yarımadası, Mekke ile Medine'nin bulunduğu ülke.
- h. (35a/19)
- h. + da (78b/5)
- [= 2]
- hiç** : < Far. Hiç
- h. (42a/1), (4a/19), (50a/15), (52a/14), (52a/23), (53b/11), (56b/8)
- [= 7]
- hiddet** : < Ar. Öfke.
- h. (64b/21)
- [= 1]
- hidmet** : < Ar. Hizmet.
- h. (34b/8)
- h. + olunmuş (34b/8)
- [= 2]
- hiffet** : < Ar. Hafiflik.
- h. (23b/13)
- h. + inden (75a/6)
- [= 2]
- hilkat** : < Ar. Yaratılış, oluşum.
- h. + i (61b/21)
- h. + ine (61b/21)
- [= 2]
- hilāf** : < Ar. Karşı, zıt.
- h. + ı (15a/20), (23a/12)
- h. + ıdur (15b/23), (22b/2), (26b/3), (73a/13)
- h. + ı mezkürda (23a/12)
- h. + ın (15b/5)
- [= 8]
- hilāf-ı mezkūr** : < Ar. Zikredilen zıtlık.
- h. + da (23a/12)

- [= 1]
- hilāl** : <Ar. Ayça, yeni ay. krş. kamer.
h. + de (18b/8)
[= 1]
- hılhıle** : <? bkz. kettān.
h. (68b/11)
[= 1]
- hıml** : <Ar. 1. Üretmek, mahsül. 2. Deve yükü miktarı.
h. (10a/2), (24b/20), (24b/20), (25a/3), (32a/19), (68b/20)
h. + ini (28b/1)
h. + den (24b/3)
[= 8]
- hın** : <Ar. Vakit, an.
h. + de (25a/6), (50b/6)
h. + i (11b/13), (25a/15), (30a/2), (30a/2)
h. + i ġarāsetinde (25a/15)
h. + i haşādda (11b/13)
h. + i zirā'atında (30a/2), (30a/2)
[= 10]
- hın-i ġarāset** : <Ar. Ekim vakti. krş. hın-i zirā'at.
h. + inde (25a/15)
[= 1]
- hın-i haşād** : <Ar. Hasat vakti.
h. + da (11b/13)
- [= 1]
- hın-i zirā'at** : <Ar. Ekim vakti. krş. hın-i ġarāset.
h. + ında (30a/2), (30a/2)
[= 2]
- hind** : <Ar. Hindistan.
h. (78b/5)
[= 1]
- hindibā** : <Ar. Acıkıcı, acıkulak (*Cichorium endivia*).
h. (50b/23), (51b/8), (55a/11), (55b/16), (55b/16), (55b/5), (56a/1), (56a/18), (56a/3), (56a/8), (56b/3), (56b/5), (56b/5), (56b/8)
h. + dan (56b/13)
h. + dur (2b/10), (55a/10), (55b/13)
h. + nuğ (56a/13), (56a/9), (56b/12), (56b/2)
h. + ya (55a/12), (56a/22)
h. + yı (55a/14), (56b/12), (56b/9)
[= 27]
- hindiyye** : <Ar. Duman renkli toprak. krş. arz-ı sevda²-ı beriyye-i raṭbe.
h. (14b/8)
[= 1]
- hırāset** : <Ar. Ekincilik. krş. felāḫat.
h. (62b/7), (62b/7), (62b/9), (63a/19), (63a/5), (63b/12), (63b/16), (64a/4), (65a/7), (65b/4), (66a/9), (76a/12)
h. + de (14a/15), (75a/19)
h. + e (68a/18)

h. + oluna (63a/19), (63a/5), (63b/12),
(63b/16)

h. + olunan (62b/7)

h. + olunduğda (64a/4)

h. + olunduğdan (66a/9)

h. + olunmağıla (65a/7)

h. + olunsa (62b/9), (76a/12)

h. + olunup (62b/7), (65b/4)

[= 27]

hiss : < Ar. Duygu.

h. + e (26b/13)

[= 1]

hıtān : < Ar. Duvarlar.

h. + da (24b/23)

[= 1]

hōd : < Far. Kendi.

h. (59a/18)

[= 1]

hondurūs : < Yun. Bir tür arpa. krş. külbā.

h. (79b/10)

[= 1]

hōş : < Far. Hoş, güzel.

h. (68a/11), (68a/7)

h. + ca (36a/18), (39a/22), (39b/1),
(40a/12), (40b/12), (40b/13), (44a/2), (49b/10),
(50b/8), (51a/5), (59a/5), (62a/18)

[= 14]

hōşāb : < Ar. Hoşaf.

h. (34a/15)

[= 1]

hubbāt : < Ar. Çukur yerler.

h. + da (24a/13)

[= 1]

hubbāz : < Ar. Ekmek pişiren, ekmekçi.

h. (27a/20)

[= 1]

hübüb : < Ar. Taneler, tohumlar.

h. (11a/5), (15a/13), (15b/17), (15b/18),
(15b/3), (18a/9), (19b/11), (1b/5), (1b/7), (1b/9),
(20a/1), (24a/11), (24a/15), (2b/2), (34a/13), (39a/5),
(3a/7), (4b/13), (51a/6), (5b/5), (63a/12), (63a/13),
(63b/7), (65a/5), (66b/15), (67a/10), (67b/14),
(6a/20), (71a/18), (72a/14), (72b/1), (73a/8),
(75b/14), (76b/18), (76b/20), (77a/16), (77a/21),
(77b/15), (78b/17), (79b/7), (8a/12), (8a/9), (8b/2),
(9a/9), (9b/2)

h. + a (21a/15), (77a/16), (8b/7)

h. + da (13a/13), (75a/21)

h. + dan (13a/23), (21b/21), (24a/18),
(27a/14), (27b/7), (39a/6), (51a/20), (5a/14),
(63b/17), (64a/10), (75a/3), (76b/19), (79b/15)

h. + dur (64a/15)

h. + ı (12a/22), (13a/14), (14b/16), (15b/2),
(19a/10), (19a/21), (19a/23), (19b/15), (19b/17),
(1b/17), (1b/3), (20a/15), (20b/1), (20b/18), (20b/19),
(20b/22), (21a/10), (21a/13), (21a/14), (24a/17),
(24a/7), (24a/8), (25b/15), (31a/9), (3a/12), (76b/21),
(77a/15), (79b/1), (79b/4), (79b/6), (8b/8), (9a/10)

h. + ı mezkūra (19b/17)

h. + ı mezküre (24a/7), (24a/8)

h. + ı mezküreden (8b/8), (9a/10)	h. (24a/7), (24a/8)
h. + ı mezkürenün (20b/18)	h. + den (8b/8), (9a/10)
h. + ı mezküreye (13a/14), (14b/16)	h. + nün (20b/18)
h. + ı merküme (20b/19)	h. + ye (13a/14), (14b/16)
h. + ı meZRÜ'anun (20a/15)	[= 7]
h. + ı muqtâte (19a/21), (19b/15), (1b/17), (21a/10), (21a/13), (21a/14), (79b/4), (79b/6)	hubüb-ı merküme : < Ar. Zikredilen tohumlar.
h. + ı muqtâtede (19a/10)	h. (20b/19)
h. + ı muqtâtedendür (31a/9)	[= 1]
h. + ı muqtâtenün (20b/22), (79b/1)	hubüb-ı meZRÜ'a : < Ar. Ekilen tohumlar.
h. + ı muqtâteye (20b/1)	h. + nun (20a/15)
h. + ı kuṭānī (12a/22)	[= 1]
h. + ı kuṭānīden (1b/3)	hubüb-ı muqtâte : < Ar. “ya'nī ekl olunan hubüb”, yenilen tohumlar.
h. + ı ṣaḥīḥasın (25b/15)	h. (19a/21), (19b/15), (1b/17), (21a/10), (21a/13), (21a/14), (79b/4), (79b/6)
h. + un (24a/6), (2a/1), (2a/5), (34b/6), (3a/14), (3a/9), (67a/11), (67b/13), (68a/14), (72b/14), (73a/2), (77a/18), (78a/13), (78b/18), (78b/20), (79b/16), (79b/2), (79b/7), (8b/5), (9a/12), (9b/3)	h. + de (19a/10)
[= 143]	h. + dendür (31a/9)
hubübāt : < Ar. Taneler, tohumlar.	h. + nün (20b/22), (79b/1)
h. (3a/5), (66b/13), (66b/4), (67a/8)	h. + ye (20b/1)
h. + dan (72b/19), (73a/2), (76a/20)	[= 13]
[= 7]	hubüb-ı kuṭānī : < Ar. Ekilen tahılların tohumları.
hubüb-ı mezkür : < Ar. Zikredilen tohumlar.	h. (12a/22)
h. + a (19b/17)	h. + den (1b/3)
[= 1]	[= 2]
hubüb-ı mezküre : < Ar. bkz. hubüb-ı mezkür.	hubüb-ı ṣaḥīḥa : < Ar. Kusursuz tohumlar.
	h. + sın (25b/15)

[= 1]	h. + üñ (12a/3)
hubz : < Ar. bkz. hubz.	[= 1]
h. (12a/6)	hubz-ı erz : < Ar. bkz. hubz-ı erüzz.
h. + ı (12a/3), (27b/21), (27b/22)	h. + üñ (22a/3), (22a/3)
h. + ı daķıķüñ (12a/3)	[= 2]
[= 5]	hubz-ı ma'cün : < Ar. Yoğrulmuş ekmek.
hubz : < Ar. Ekmek.	h. (71a/16)
h. (12a/1), (21b/22), (22a/14), (29a/20), (29a/23), (29b/2), (30a/14), (71a/10), (71a/14), (71a/3), (79b/16)	[= 1]
h. + a (27a/18)	hubz-ı mezbür : < Ar. Adı geçen ekmek.
h. + da (71a/5)	h. + uñ (22a/2)
h. + dan (11b/19)	[= 1]
h. + ı (21b/10), (22a/16), (22a/2), (22a/2), (22a/3), (22a/3), (27a/14), (27a/16), (27b/23), (27b/9), (29a/15), (30b/2), (71a/16)	hufre : < Ar. Kazılmış çukur.
h. + ı erüzz (27a/16), (27b/9)	h. (28b/8)
h. + ı erzüñ (22a/3), (22a/3)	h. + édüp (28b/8)
h. + ı ma'cün (71a/16)	h. + ye (26a/6), (28b/8), (31a/16)
h. + ı mezbürüñ (22a/2)	[= 5]
h. + olunur (22a/14), (30a/14)	hüñ : < Ar. Şeftali (<i>Amygdalus persica</i>).
h. + uñ (71a/4)	h. (26b/23)
[= 36]	[= 1]
hubz-ı erüzz : < Ar. Pirinç unundan yapılan ekmek.	hulbe : < Ar. Çemen otu, buy otu (<i>Trigonella foenum-graecum</i>).
h. (27a/16), (27b/9)	h. (2a/5), (2a/8), (2a/8), (38b/12), (50b/18), (63a/17)
[= 2]	h. + ye (38b/11), (38b/13)
hubz-ı daķıķ : < Ar. Un ekmeği.	[= 8]
	hulfe : < Ar. Semiz otu (<i>Portulaca oleracea</i>). krş. semizlik otu, ricle.

h. (2b/11), (56b/16)	h. (12b/16), (13a/1), (13a/1), (14b/17), (20b/3), (2a/5), (51a/21), (67a/19), (67a/7), (67a/7), (67a/15), (71b/13), (71b/20), (71b/20), (78b/16), (8b/1), (8b/11), (8b/15)
[= 2]	
hulv : < Ar. Tatlı.	
h. (27b/9), (30b/10), (30b/9)	h. + a (28b/22), (8b/14)
h. + ı (27a/21), (27b/5)	h. + da (8b/13)
[= 5]	h. + dan (22b/23), (23b/10), (67a/10), (68b/8), (72a/1), (8b/6), (9b/14)
hulvān : Babil'de bir bölge.	h. + ı (12b/17), (12b/22)
h. (42b/13)	h. + uñ (12b/16), (12b/19), (20b/17), (8b/1)
[= 1]	[= 34]
hulvu'l-muḥ'am : < Ar. Tatlı yiyecek.	humr : < Ar. Kızılık, kırmızılık
h. (9b/10)	h. + da (14b/11)
[= 1]	[= 1]
humā'iyye : < Ar. Balçıklı.	humre : < Ar. bkz. humre.
h. (13b/18)	h. (11a/13), (11a/18)
[= 1]	[= 2]
humekā : < Ar. bkz. humekā'.	humret : < Ar. Kızılık, kırmızılık. krş. humr.
h. (56b/16), (57a/23)	h. (70a/16), (70a/21)
h. + yı (57b/4)	h. + e (11a/19), (68b/15), (70a/21), (70b/1), (70b/3), (9b/20)
[= 3]	h. + i (28a/9), (28a/9)
humekā' : < Ar. bkz. bakla-ı humekā'.	h. + i faḥḥār (28a/9)
h. (27a/5)	[= 11]
[= 1]	humret-i faḥḥār : < Ar. Kırmızı renkli çömlük.
humma' : < Ar. bkz. tıyn.	h. (28a/9)
h. (4b/22)	[= 1]
[= 1]	humūzet : < Ar. Ekşilik, kekrelilik.
hummuş : < Ar. Nohut (<i>Cicer arietinum</i>).	

h. (27a/1)	hürü : < Ar. Gübre.
[= 1]	h. (28a/3)
huneyn : bkz. huneyn bin işhāk.	[= 1]
h. (27b/6)	hürüc : < Ar. Çıkarma.
[= 1]	h. (21b/13), (26a/21), (7a/20)
huneyn bin işhāk : Dokuzuncu yüzyılın meşhur hekimlerinden Huneyn bin	h. + éde (21b/13), (26a/21)
İshak Johannitius (809-873).	h. + éder (7a/20)
h. (55a/5), (61b/4)	h. + ı (11b/20)
[= 2]	h. + ı nuḥāleden (11b/20)
hurd : < Ar. Gübre.	[= 8]
h. + ı (30a/1)	hürüc-ı nuḥāle : < Ar. Kepeğin çıkarılması.
h. + ı ḥamām (30a/1)	h. + den (11b/20)
[= 2]	[= 1]
hurde : < Ar. Kırıntı.	hurmā : < Far. Hurma (<i>Phoenix dactylifera</i>).
h. (48b/21)	h. (19b/16), (19b/21), (77a/21), (77b/11)
[= 1]	h. + dan (34a/15)
hurd-ı ḥamām : < Ar. Güvercin gübresi.	[= 5]
h. (30a/1)	huşül : < Ar. Üreme, çıkma.
[= 1]	h. + ına (49a/20)
hurf : < Ar. Tere (<i>Lepidium sativum</i>). krş. ḥabb-ı reşād, tere.	[= 1]
h. (51a/1)	huşüş : < Ar. Husus, konu, şekil.
[= 1]	h. + ı (23a/12)
hūrī : <? Bir çeşit lahana.	h. + unda (75a/21)
h. (61a/4)	[= 2]
[= 1]	huşüşen : < Ar. Özellikle.

h. (11a/21), (16a/10), (17a/11), (17a/3), (18a/2), (20a/5), (23a/16), (23a/7), (23b/3), (2b/4), (30b/20), (31a/11), (37a/1), (39a/23), (39b/7), (40a/21), (4a/7), (50a/18), (50b/9), (51a/8), (51b/23), (58a/13), (58a/23), (59a/13), (59a/7), (60a/3), (62b/8), (64b/14), (65a/16), (65a/21), (65a/3), (66a/18), (6a/20), (6a/8), (6b/15), (6b/8), (70b/4), (73b/2), (74a/13), (75a/16), (75a/9), (7b/14), (8a/17)

[= 43]

hūṣākī : < Ar. Bir tür arpa.

h. (21a/16), (21b/20), (79b/8)

h. + nūḡ (14b/21), (1b/11)

h. + ye (22a/6)

[= 6]

hūṭām : < Ar. Kuru ot, kabuk ve saman kırıntıları, çerçöp. krş. hūṭām.

h. + ı (66b/4), (7b/22)

h. + ı kuṭānī (66b/4), (7b/22)

[= 4]

hūṭām : < Ar. “hūṭām sene-i evvelādan bākī kalan zer^c kırındısına dēler”, Ekin kırıntısı. krş. hūṭām.

h. (66a/20), (7b/10), (7b/13)

h. + da (23a/19)

h. + ı (14b/13), (18a/3), (7b/16), (7b/17), (7b/8), (8a/3), (8a/3), (8a/4), (8a/4)

h. + ı bāride (7b/16), (7b/17)

h. + ı kāmḥ (14b/13), (8a/3), (8a/4)

h. + ı ṣa^cīr (8a/3), (8a/4)

h. + ı zer^c (7b/8)

[= 21]

hūṭām-ı bāride : < Ar. Soğuk nitelikli ekin kırıntısı.

h. (7b/16), (7b/17)

[= 2]

hūṭām-ı kāmḥ : < Ar. Buğday kırıntısı.

h. (14b/13), (8a/3), (8a/4)

[= 3]

hūṭām-ı kuṭānī : < Ar. “hūṭām-ı kuṭānī ya^cnī hūbūbāt ekilen mevāzī^c” Hububat ekilen alan.

h. (66b/4), (7b/22)

[= 2]

hūṭām-ı ṣa^cīr : < Ar. Arpa kırıntısı.

h. (8a/3), (8a/4)

[= 2]

hūṭām-ı zer^c : < Ar. Önceki seneden arta kalan ekin kırıntısı.

h. (7b/8)

[= 1]

hūṭūṭ : < Ar. Hatlar, çizgiler, yollar.

h. (13a/7), (28a/19), (42a/23)

h. + a (55a/23)

h. + da (28a/18), (41b/18)

h. + ı (4a/6), (4b/19), (75a/12), (7a/8)

h. + ı ḥars (4a/6)

h. + ları (63a/19)

h. + uḡ (55b/2), (75a/13), (75a/18)

[= 15]

ḥuṭūṭ-ı ḥarṣ : < Ar. Ekin hatları.

ḥ. (4a/6)

[= 1]

ḥuvvār : < Ar. İnce, zayıf köklü.

ḥ. (8b/20)

[= 1]

hübüb : < Ar. Rüzgar esmesi, üfürme.

h. (20a/4), (20a/6), (20a/9)

h. + éder (20a/4)

h. + édüp (20a/9)

h. + étdügi (20a/6)

[= 6]

ḥükemā : < Ar. Hekimler, âlimler.

ḥ. (74a/7)

[= 1]

ḥülām : < Ar. Yahni çorbası. krş. merak-ı sikbâc.

h. (27b/19), (27b/19)

[= 2]

ḥüsn : < Ar. Güzel, iyi.

h. (30b/7)

[= 1]

ḥüsrān : < Ar. Küçük parçalara ayırmak.

ḥ. + dan (2b/14)

[= 1]

ıklīm : < Ar. Yeryüzünün herhangi bir yerinde, hava yuvarı olaylarının ortaklaşa gerçekleştirdikleri etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu.

ı. + i (21a/17), (61a/9), (78a/20), (79a/14), (79b/9)

ı. + i bābil (78a/20)

ı. + i bābilde (21a/17), (61a/9), (79a/14), (79b/9)

ı. + inde (21a/3), (42b/13)

[= 12]

ıklīm-i bābil : < Ar. Babil iklimi.

ı. (78a/20)

ı. + de (21a/17), (61a/9), (79a/14), (79b/9)

[= 5]

ırmāk : < Ar. Derinlikler.

ı. + ina (6b/1)

[= 1]

ıraq (ğ): Uzak.

ı. (64a/14), (65b/17), (66a/19), (75a/13)

ı. + dan (42b/16)

ı. + ları (36a/4)

[= 6]

ıraqeyn : < Ar. İsfahan ve bağdat arasında.

ı. (33b/12)

[= 1]

ırmāk : < Ar. Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.

ı. (60a/1), (60a/3)

1. + dur (60a/1)	ısr- : Isırmak.
[= 3]	1.-miş (69a/10), (69a/7)
ısfānāḥ : < Far. Ispanak (<i>Spinacia olercea</i>).	[= 2]
1. (50b/17), (51a/15), (51b/2), (57b/15), (58b/8), (59a/4), (69a/9)	ısla- : Islatmak.
1. + a (58b/11), (58b/13)	1.-duktan (33b/20)
1. + uḡ (10a/10), (58b/10), (58b/12)	[= 1]
[= 12]	ıslāḥ : < Ar. Düzeltme, ıslah etme.
ısfānāḥ : < Far. bkz. ısfānāḥ.	1. (12a/2), (1b/3), (27b/10), (29a/6), (2b/1), (32b/14), (33a/4), (33a/5), (34a/9), (34b/15), (38a/16), (3a/7), (40b/2), (44b/10), (47b/12), (48a/12), (48a/20), (48b/5), (4a/17), (4b/10), (55b/11), (58b/1), (5a/17), (60a/4), (61b/3), (66b/15), (71a/12), (8a/9)
1. + uḡ (2b/13)	1. + dan (5a/23)
[= 1]	1. + eden (1b/3), (58b/1)
ısıcaḡ (ğ): Sıcak.	1. + edenlerden (27b/10), (48a/12)
1. (15a/15), (38b/5), (39b/13), (40b/4), (42b/19), (43b/3), (44a/20), (48b/2), (49a/17), (50a/18), (53a/23), (55a/13), (55a/13), (58b/4), (59b/12), (5b/11), (60a/4), (64b/18), (66a/3), (69b/2), (70a/1), (72b/10), (72b/9), (74b/7), (76a/12), (77b/21), (78a/1), (78a/5)	1. + eder (29a/6), (2b/1), (32b/14), (34b/15), (38a/16), (40b/2), (44b/10), (55b/11), (60a/4)
1. + ı (44a/20), (50b/22), (64b/12), (72a/14)	1. + edüp (48a/20), (61b/3)
1. + ında (41b/16), (42a/19), (49a/11), (50b/21), (58a/12), (58a/13)	1. + etmek (12a/2)
1. + uḡ (50a/20), (60a/23)	1. + ı (1b/2), (4a/3), (62b/3), (71a/12)
1. + da (3b/3), (63b/10), (75a/7)	1. + ında (27b/23)
1. + larında (49a/14)	1. + indandur (64a/5)
[= 44]	1. + olması (5a/17)
ısıcaḡlık : Sıcaklık.	1. + oluna (33a/5)
1. (43b/2)	1. + olunduğı (33a/4)
1. + da (16b/13)	1. + olunmağa (47b/12)
[= 2]	1. + olunmaḡ (71a/12)
	1. + olunması (48b/5)

1. + olunmasında (34a/9)	ıtbāk : < Ar. Kaplama.
1. + olunur (3a/7), (66b/15)	1. + ı (5b/2)
1. + olur (4a/17)	1. + ıarzdān (5b/2)
[= 61]	[= 2]
ıslad- : İslatmak.	ıtbāk-ı arz : < Ar. Toprağı kaplama.
1.-miş (19a/23)	1. + dan (5b/2)
1.-sa (32b/21)	[= 1]
1.-up (49b/2), (49b/2), (52a/10), (69b/20)	ıtlāk : < Ar. Salıverme, koyuverme.
1.-ursan (69a/13)	1. (20b/2), (20b/22)
[= 7]	[= 2]
ısladıl- : İslatılmak.	ız'āf : < Ar. Zayıflama, zayıflatma.
1.-a (39b/13)	1. (23a/20)
1.-miş (52a/10)	1. + eder (23a/20)
1.-up (52a/3)	[= 2]
[= 3]	ızār : < Ar. Peştamal.
ıslan- : İslanmak.	1. (52b/11)
1.-a (26a/3), (69b/12), (69b/20)	[= 1]
1.-miş (76b/20), (76b/20)	ızıtcā' : < Ar. Yan üstüne yatma.
[= 5]	1. (15b/11)
ıssı : Sıcak.	1. + edüp (15b/11)
1. (3a/17), (60a/1), (62b/10), (63b/10), (63b/12), (64a/1), (65b/21), (66a/17), (72b/2), (72b/3), (72b/7), (73a/10)	[= 2]
1. + da (66a/13), (66a/16), (73a/16)	ı
1. + nuḡ (64b/4)	i- : İ- cevher fiili, copula.
1. + sı (62b/11), (64a/15), (64a/18)	i.-di (30b/18), (30b/9), (33a/10), (33a/4), (35a/5), (42b/14), (44a/12), (44b/14), (46a/9), (4a/14), (52a/13), (52a/15), (52a/6), (52b/12), (55a/6), (56b/10), (61b/15), (64b/2), (67a/20), (71a/8), (79b/20)
[= 19]	

i.-dügi (33a/23), (48b/4), (54a/3), (59a/18), (60a/13), (68b/21)

i.-dügin (11a/8), (1b/8), (35a/9), (51a/11), (59b/5)

i.-düginünj (42b/17), (47a/3), (52b/15), (54a/17), (55a/10), (56b/15), (57b/8), (58a/6), (58b/10), (59a/19), (61b/17)

i.-dünj (29a/23), (32b/21), (40a/14), (41b/21), (52a/19)

i.-dünjüz (21a/13)

i.-ken (13a/1), (21b/12), (28b/4), (29a/15), (31a/6), (33b/21), (36b/12), (37a/22), (39a/14), (42a/12), (43b/16), (44b/13), (45a/18), (49a/6), (51a/18), (51b/10), (52a/15), (53b/2), (54a/12), (55b/6), (57b/4), (60a/5), (61b/1), (62a/19), (75b/19), (79a/4), (7a/16)

i.-miş (57b/9)

i.-se (11a/11), (13a/23), (17b/14), (19b/9), (20b/9), (22b/11), (25a/13), (39b/16), (41a/22), (42b/23), (44a/4), (44a/7), (45b/5), (48a/13), (60a/12), (60a/6), (60a/7), (64a/17), (65a/18), (65a/19), (65a/21), (65b/1), (65b/1), (65b/10), (65b/2), (66a/15), (66a/4), (69a/15), (6b/11), (6b/12), (6b/18), (72a/18), (74b/18), (7b/11)

[= 111]

i'āde : < Ar. Eski hâline getirme.

i. (25b/10), (7a/11), (7a/13), (7a/13)

i. + oluna (7a/11), (7a/13), (7a/13)

[= 7]

i'ānet : < Ar. Yardım.

i. (29a/21), (4a/23)

i. + eder (29a/21), (4a/23)

[= 4]

ib : bkz. ip.

i. (39a/19), (41b/5)

[= 2]

ib'ād : < Ar. Uzaklaştırma.

i. (5b/9)

i. + eyleye (5b/9)

[= 2]

ibkâ : < Ar. ibkâ'. Devamlı, sürekli kılma.

i. (25b/5), (44a/22), (50b/13), (51a/3), (53a/8), (54a/9), (59a/8), (59b/6), (8a/19)

i. + eder (8a/19)

i. + oluna (54a/9)

i. + olunan (44a/22)

i. + olunmak (25b/5)

i. + olunsa (53a/8), (59a/8)

i. + olunup (50b/13), (51a/3), (59b/6)

[= 18]

iblik : bkz. iplik.

i. (26a/6)

[= 1]

iblüg : bkz. iblik.

i. + i (38a/11), (41a/9), (49b/17)

[= 3]

ibn : < Ar. Ekin, mahsül.

i. (9a/17), (9a/17)

[= 2]

ibn 'abdullāh : Hekim adı.

[= 2]

i. + dan (56b/11)

[= 1]

ibn başşāl : Hekim adı.

i. (10a/5), (23a/2), (24b/14), (24b/15), (24b/21), (24b/22), (24b/4), (24b/8), (25a/18), (25b/1), (25b/13), (28a/15), (29b/21), (29b/9), (31a/2), (31b/15), (31b/20), (34b/14), (35a/13), (35a/17), (35b/22), (35b/5), (36a/8), (37a/9), (37b/1), (37b/20), (37b/6), (38a/14), (38a/16), (38a/3), (38a/6), (40a/3), (41b/11), (42a/16), (42b/17), (43a/13), (43a/22), (43b/20), (43b/4), (44b/9), (45a/7), (46b/23), (47a/21), (53b/7), (54a/18), (55a/17), (57a/4), (57b/13), (58a/14), (58a/17), (58b/13), (59a/1), (59b/15), (59b/19), (60a/20), (61b/21), (7a/17), (8a/6)

i. + dan (20b/7), (39a/3), (40a/8), (52a/16), (52b/4)

i. + uğ (24b/10), (44a/16), (62a/6), (7b/12)

[= 67]

ibn haccāc : Hekim adı.

i. (12b/10), (12b/17), (13b/19), (14a/12), (14a/20), (14a/6), (16a/19), (16a/8), (36a/20), (57b/11), (67a/11), (68a/1), (71a/20), (71b/13), (71b/8), (73a/20), (73b/10), (73b/9), (8b/6)

i. + da (23b/2), (9a/15)

i. + dan (12a/23), (14b/23), (22a/23), (48b/18), (4a/5), (52b/19), (55a/10), (56b/17), (58a/8), (58b/11), (59b/4), (8a/13)

i. + uğ (14b/1), (30a/6), (37b/4), (38b/6)

[= 37]

ibn sīnā : (ö. 428/1037) İslām meşşâi okulunun en büyük sistemci filozofu, Ortaçağ tıbbının önde gelen temsilcisi.

i. (46a/9), (46b/5)

ibn züher : X-XIII. yy.'larda Endülüslü Benî Zühr ailesinden yetişen hekimler.

i. (41b/7), (61b/9)

[= 1]

ibrām : < Ar. Zorlama.

i. (49b/21)

i. + olunmaya (49b/21)

[= 2]

ibtidā : < Ar. bkz. ibtidā'.

i. (11b/19), (11b/8), (16a/12), (16a/14), (18a/6), (19b/4), (19b/5), (23a/22), (58a/18), (64a/20), (65b/6), (6b/22), (6b/23), (75a/10), (7a/1), (7a/5)

i. + dan (64b/1)

i. + etmiş (11b/19), (11b/8)

i. + oluna (16a/12), (16a/14), (6b/22)

i. + olunduğunun (18a/6)

i. + olunmak (19b/4), (19b/5)

i. + olunur (64a/20), (65b/6), (6b/23), (7a/1)

i. + sı (73b/5), (77a/4), (77a/4), (77a/5), (79b/13)

i. + sında (59b/13)

i. + sından (58b/12)

i. + yı (4b/6), (65b/7), (73b/6)

i. + yı behār (65b/7)

i. + yı şitāda (4b/6)

i. + yı zirā'at (73b/6)

[= 42]	[= 10]
ibtidā' : < Ar. Başlama, başlangıç.	icmāl : < Ar. Az ve öz konuşma.
i. + ı (73b/3)	i. (24a/9)
i. + ı zirā'atı (73b/3)	[= 1]
i. + i (20a/16)	icmām : < Ar. Rahat etmek.
i. + i nebātihā (20a/16)	i. (4a/13)
[= 4]	i. + ı (4a/13)
ibtidā'-ı zirā'at : < Ar. Ziraat başlangıcı.	[= 2]
i. + ı (73b/3)	icrā : < Ar. Gerçekleştirmek.
[= 1]	i. (49a/19)
ibtidā-yı behār : < Ar. Baharın başlangıcı.	i. + ödüp (49a/19)
i. (65b/7)	i. + ya (51a/6)
[= 1]	[= 3]
ibtidā-yı şitā : < Ar. Kışın başlangıcı.	ictihād : < Ar. Çalışma, çabalama.
i. + da (4b/6)	i. (20a/11), (78a/7)
[= 1]	i. + eyleñ (78a/7)
ibtidā-yı zirā'at : < Ar. bkz. ibtidā'-ı zirā'at.	i. + ödünj (20a/11)
i. (73b/6)	[= 4]
[= 1]	ictināb : < Ar. Sakınmak, çekinmek.
ibzār : < Ar. Ekme, ziraat yapma.	i. (10a/13), (20a/4), (31b/17), (48b/12),
i. (17b/4), (18b/4), (21a/15), (23b/13),	(48b/13), (53b/2), (68a/9), (71b/15), (71b/16),
(23b/9)	(77b/18), (9a/21)
i. + étse (21a/15)	i. + eyleñ (77b/18)
i. + olunmaya (17b/4)	i. + éderler (71b/15)
i. + olunsa (18b/4), (23b/13)	i. + ödünj (20a/4)
i. + olunur (23b/9)	i. + étdiler (71b/16)
	i. + étmek (68a/9)

i. + ı (77b/17)	i.-ince (74b/13)
i. + oluna (10a/13), (31b/17), (9a/21)	i.-mede (60a/17)
i. + olunduğı (48b/12)	i.-mek (2a/7), (33a/15), (34a/22)
i. + olunmak (48b/13)	i.-miş (74b/10), (74b/15), (74b/18)
[= 22]	i.-üp (60a/17)
ictizāb : < Ar. Çekme.	[= 17]
i. + a (67a/12)	içeri : İçeri.
i. + da (14a/8), (8b/9)	i. + deki (69a/8)
[= 3]	i. + si (32b/4), (70a/18)
iç : İç, herhangi bir şeyin içi.	i. + sinde (66a/2)
i. + i (41a/16)	i. + sini (70a/14)
i. + inde (10b/14), (24b/18), (32b/6), (33b/19), (36a/18), (40a/7), (43b/2), (44a/9), (47b/20), (48b/20), (51b/14), (52a/3), (54b/1), (67a/15), (69b/12), (69b/19), (72a/3), (77b/21), (78a/11), (79b/8)	[= 5]
i. + inden (39a/15), (47b/17)	içil- : İçilmek.
i. + ine (25a/11), (32b/20), (33a/10), (35b/11), (39b/11), (39b/13), (40a/20), (43a/13), (43a/17), (44a/14), (45b/23), (47b/15), (51b/12), (51b/19), (52a/2), (52b/11), (57a/13), (63a/12), (69a/13), (69a/18), (69a/18), (69b/11), (69b/6)	i.-se (55a/8)
[= 46]	[= 1]
iç- : İçmek, (bitki için) içine çekmek.	için : İçin.
i.-dükden (49a/15), (74a/12), (74b/13), (79a/10)	i. (10a/4), (10b/11), (10b/6), (11b/20), (12a/2), (12b/7), (13b/12), (13b/21), (14a/11), (14a/14), (14a/14), (14a/3), (14a/3), (14b/1), (15b/8), (16a/8), (18b/18), (18b/2), (18b/2), (18b/3), (18b/3), (18b/3), (19b/11), (1b/18), (1b/18), (1b/4), (1b/5), (20a/6), (20b/10), (20b/10), (20b/9), (21a/1), (22a/18), (22a/19), (22b/6), (22b/9), (23b/22), (24a/18), (25b/12), (25b/19), (26a/20), (26a/4), (26a/9), (27a/11), (27a/11), (27a/17), (29a/2), (29a/21), (2b/14), (31a/23), (32b/19), (33b/22), (33b/3), (34a/1), (34a/9), (35b/14), (35b/18), (36a/16), (38b/20), (39a/21), (3a/10), (3a/11), (40a/13), (40a/15), (41b/23), (43a/14), (43a/2), (43b/17), (44a/23), (44a/23), (44a/4), (44b/1), (44b/15), (45a/5), (45a/6), (46a/4), (49a/20), (49a/4), (50a/7), (51b/15), (51b/3), (52a/11), (52b/3), (53b/12), (54a/19), (54a/6), (55a/18), (57a/10), (57a/6), (57a/7), (57b/23), (58b/21), (58b/5), (5a/8),
i.-emez (54b/1)	
i.-en (33a/11)	
i.-erler (54a/23)	
i.-ile (34a/15)	

(60a/16), (65a/10), (65a/11), (66a/15), (66b/10), (68b/1), (68b/13), (68b/18), (68b/19), (68b/3), (68b/5), (68b/7), (69a/1), (69a/11), (6a/13), (6a/21), (6b/18), (6b/21), (6b/4), (6b/5), (70a/8), (71a/12), (71b/5), (72a/14), (73a/21), (74b/17), (77b/15), (77b/15), (79a/4), (7b/11), (7b/2), (7b/22), (80a/1), (80a/1), (8a/11), (8a/7), (8b/18), (9a/1), (9b/12), (9b/9)

i. + dūr (15b/2), (41a/8), (41a/9)

[= 137]

īdā' : < Ar. Güvenli bir şekilde tutmak.

i. (14a/11), (22b/11)

i. + olunan (14a/11), (22b/11)

[= 4]

īdān : < Ar. Ağaç, odun.

‘i. (27a/7), (29a/11)

‘i. + ı (27a/6)

[= 3]

idfā : < Ar. idfā'. Isıttırma.

i. + sından (17a/9)

[= 1]

idhāl : < Ar. Dahil etme.

i. (15b/16), (26a/23), (26a/9), (26b/10), (26b/14), (30a/12)

i. + ędüp (15b/16)

i. + oluna (26a/23), (26a/9), (26b/10), (26b/14)

i. + olunandandır (30a/12)

[= 12]

idhālen : < Ar. Dahil ederek.

i. (26b/11)

[= 1]

‘idl : < Ar. Çuval.

‘i. + de (25b/7)

[= 1]

idmān : < Ar. Alıştıurma.

i. (30b/8), (30b/9), (31b/4), (48a/6)

i. + ętse (48a/6)

i. + ina (30b/9)

i. + olunsa (30b/8), (30b/9)

[= 8]

idrāk : < Ar. Olgunlaşmak, pişmek.

i. (21b/4), (7a/19)

i. + dur (12a/1)

[= 3]

‘iffān : < Ar. Vakit, zaman.

‘i. + ı (10a/1)

[= 1]

iflāḥ : < Ar. Ziraat yapma, ekme.

i. (19a/9), (30a/11), (76a/19)

i. + dan (19b/22), (77b/12)

i. + ı (18b/11), (20a/19), (20b/18), (20b/4), (20b/4), (30b/5), (30b/5), (58b/9), (78a/18)

i. + ı hınḥa (20b/4)

i. + mda (24a/18), (24a/6), (2a/1)

i. + ı ṣa‘īr (20b/4)

i. + olur (19a/9), (76a/19)	i. + sı (8a/16)
[= 21]	i. + sından (8a/16)
iflāḥ-ı hıṭṭa : < Ar. Buğday ekme.	i. + ya (30a/16)
i. (20b/4)	[= 4]
[= 1]	igzā : < Ar. Gıda.
iflāḥ-ı şaṣṣir : < Ar. Arpa ekme.	i. (12a/16), (12a/20), (29a/21)
i. (20b/4)	i. + éder (29a/21)
[= 1]	i. + sın (28a/2)
ifnā : < Ar. Yok etme.	[= 5]
i. (8a/14), (8a/20)	iḥāle : < Ar. Bırakma.
i. + da (8a/15)	i. (74a/8)
i. + éder (8a/14), (8a/20)	[= 1]
[= 5]	iḥbār : < Ar. Haber verme.
ifrāṭ : < Ar. Aşırılık.	i. (19a/22)
i. (15b/13), (15b/15), (16a/1), (27b/15)	i. + étdüğümüz (19a/22)
i. + ından (15a/10)	[= 2]
i. + la (73a/14), (73a/6), (78b/19)	iḥdās : < Ar. Meydana getirme, ortaya çıkarma.
i. + oluna (16a/1)	i. (61b/10)
[= 9]	i. + étmeye (61b/10)
ifsād : < Ar. Bozma.	[= 2]
i. (22a/15), (32a/2), (32a/20), (8b/13)	iḥmāl : < Ar. Önemsememe.
i. + éder (22a/15), (32a/2), (32a/20), (8b/13)	i. (75a/20)
[= 8]	[= 1]
iğtizā : < Ar. Gıdalanma.	iḥrāk : < Ar. Yakma, yakılma.
i. (12a/2)	i. (5b/12), (75b/11)
	i. + éder (5b/12), (75b/11)

[= 4]	[= 8]
ih̄rāc : < Ar. Çıkarma.	ih̄ṣā²-ı baqar : < Ar. Sığır gübresi yakma.
i. (20b/16), (26a/22), (26b/13), (26b/8), (50b/12), (51b/1), (51b/3)	i. (27a/10), (27a/7)
i. + eder (20b/16)	i. + da (27a/11)
i. + oluna (26b/8)	[= 3]
i. + olunup (26a/22), (26b/13), (50b/12)	ih̄ṣā²-ı baqar-ı yābis : < Ar. Kuru sığır gübresi yakma.
i. + olunur (51b/1), (51b/3)	i. (31a/4)
[= 14]	[= 1]
ih̄rācen : < Ar. Çıkartılarak.	ih̄ṣā-yı baqar : < Ar. bkz. ih̄ṣā ² -ı baqar.
i. (26b/11)	i. (29a/11)
[= 1]	i. + dan (69a/16)
ih̄rār : < Ar. Yakma.	[= 2]
i. (5a/6), (6a/19)	ih̄tibāz : < Ar. Ekmek yapma, pişirme.
i. + eder (5a/6)	i. (21b/22)
[= 3]	i. + olunur (21b/22)
ih̄ṣā : < Ar. bkz. ih̄ṣā ² .	[= 2]
i. + yı (29a/11), (69a/16)	ih̄tilāf : < Ar. Çeşitlilik.
i. + yı baqar (29a/11)	i. + ma (42b/19)
i. + yı baqardan (69a/16)	[= 1]
[= 4]	ih̄tilām : < Ar. Düş azması.
ih̄ṣā² : < Ar. Hayvan gübresi yakma.	i. + ı (55a/8)
i. + ı (27a/10), (27a/11), (27a/7), (31a/4)	[= 1]
i. + ı baqar (27a/10), (27a/7)	ih̄tilāṭ : < Ar. Karışma.
i. + ı baqarda (27a/11)	i. (7a/21)
i. + ı baqar-ı yābis (31a/4)	i. + eder (7a/21)

[=2]	(9b/11), (9b/14), (9b/16), (9b/17), (9b/19), (9b/20), (9b/21), (9b/22), (9b/4), (9b/6)
iẖtimām : < Ar. Özen.	
i. (50b/2)	i. + eyle (68b/3), (9b/11)
i. + olunup (50b/2)	i. + êdüp (14a/2), (74a/8), (9b/4), (9b/6)
[=2]	i. + êtdi (16a/15), (16b/17)
iẖtināb : < Ar. Helak olmak, ölmek.	i. + êtdiler (65a/10), (6b/4)
i. (12b/19)	i. + êtdükleri (65a/12), (6b/5)
i. + êderler (12b/19)	i. + êtmişler (74a/7), (74a/8)
[=2]	i. + ı (11a/7), (1b/3), (1b/5), (1b/7), (1b/8), (48b/6), (8a/10), (8a/12), (9a/9), (9b/18)
iẖtirāz : < Ar. Çekinme, sakınma.	i. + ı büüzür (9b/18)
i. (77b/18)	i. + oluna (10a/1), (10a/2), (10a/8), (68b/2), (68b/20), (9b/14), (9b/16), (9b/17), (9b/19), (9b/20), (9b/21), (9b/22)
i. + eylej (77b/18)	
[=2]	i. + olunan (3a/11), (70a/8), (73a/21)
iẖtiyāc : < Ar. Gerek, gereksinim.	i. + olunur (17b/7), (74b/18)
i. (6b/12), (45a/2), (54a/17), (72b/17), (72b/18), (72b/21), (73a/2)	[= 73]
i. + ı (25a/22), (30a/11), (30a/12), (62b/13)	iẖtiyār-ı büüzür : < Ar. Tohum seçimi.
i. + olanı (72b/17)	i. (9b/18)
i. + olmaz (45a/2)	[= 1]
[= 12]	iẖtiyāt : < Ar. Tedbir.
iẖtiyāl : < Ar. Korkma.	i. + da (16a/19)
i. (19b/14)	i. + ı (16a/17)
[= 1]	i. + ina (73b/8)
iẖtiyār : < Ar. Seçme.	[= 3]
i. (10a/1), (10a/2), (10a/8), (14a/2), (16a/15), (16b/17), (17b/7), (3a/11), (65a/10), (65a/12), (68b/2), (68b/20), (68b/3), (6b/4), (6b/5), (70a/8), (73a/21), (74a/7), (74a/8), (74a/8), (74b/18),	iẖyā : < Ar. iẖyā'. Diriltme.
	i. (29a/10), (29a/13)
	i. + êdenlerden (29a/10)

i. + edüp (29a/13)	(71a/17), (71a/3), (71b/17), (72a/3), (72b/15), (72b/20), (75a/13), (75b/14), (75b/15), (77b/11), (78b/14), (79a/12), (79b/11), (7a/17), (7a/2), (7b/17), (7b/8), (8a/16), (9a/16)
[= 4]	
ikâf : < Ar. Durdurma.	
i. (32a/13)	i. + den (53b/8)
[= 1]	i. + dür (1b/8)
ikâmet : < Ar. Bekleme, yer etme.	i. + nci (16a/16), (2a/10), (35a/6), (45a/11), (45a/13), (45b/12), (46b/5), (65a/13), (65a/17), (6b/6), (73b/10), (75a/13)
i. (12a/17), (26a/10), (26a/13), (26b/13)	i. + nciden (45b/11)
i. + edüp (12a/17)	i. + si (30b/14), (43b/10), (55b/22), (56a/11), (5a/21), (61a/7), (63a/11), (64b/5), (67a/7), (67b/21), (6a/4)
i. + oluna (26a/10), (26a/13)	
i. + olunmak (26b/13)	i. + sinde (23a/19)
[= 8]	i. + sinden (65b/7), (7a/1)
iki : İki.	i. + sine (11a/7)
i. (11b/13), (11b/17), (12a/5), (12a/6), (12a/7), (12b/20), (15b/2), (15b/7), (18a/22), (19b/21), (20b/14), (21a/20), (21b/12), (23b/10), (23b/11), (23b/9), (24b/15), (24b/15), (25a/21), (25a/6), (26a/2), (26b/14), (26b/4), (28a/21), (28b/11), (28b/12), (28b/3), (2a/13), (2a/15), (30a/16), (30b/3), (31a/19), (31b/14), (31b/19), (32a/20), (33a/13), (34a/19), (34a/20), (37a/7), (37b/8), (38a/18), (38a/19), (39a/17), (39a/18), (39a/20), (39a/7), (39b/14), (40b/21), (40b/22), (41a/7), (41b/19), (41b/9), (43a/14), (43a/14), (43a/14), (43a/16), (43a/21), (43b/23), (44a/8), (44b/18), (44b/2), (45a/12), (45a/20), (45a/7), (45b/14), (45b/20), (45b/3), (46b/10), (47a/16), (47a/21), (47a/23), (47b/13), (47b/16), (47b/5), (47b/7), (49a/15), (49b/22), (51a/22), (51b/2), (52b/16), (53a/4), (53b/16), (54a/1), (54a/11), (54a/6), (54b/15), (55a/21), (55b/13), (55b/14), (55b/21), (55b/23), (55b/7), (56a/17), (56a/21), (56a/22), (56a/22), (56a/23), (56a/5), (56b/1), (56b/20), (57b/1), (57b/17), (57b/19), (58a/22), (58b/16), (59a/14), (59a/15), (59b/19), (59b/2), (60a/10), (60a/10), (60a/11), (61a/12), (61a/6), (61b/19), (62a/3), (62a/7), (63a/4), (64a/4), (65a/19), (65a/7), (65b/19), (65b/8), (66a/12), (66b/21), (68a/2), (68a/4), (6b/1), (6b/11), (70b/20), (71a/15),	i. + sini (16b/16)
	i. + sinün (13b/16), (35b/13), (38a/6), (61a/22), (62a/11), (72a/2)
	i. + siyle (6a/1)
	i. + şer (36a/2), (58a/21), (60a/7), (62a/20)
	i. + ye (16a/3)
	[= 193]
	ikşâr : < Ar. Çoğaltma, artırma.
	i. (14a/15), (22a/19), (22b/18), (22b/2), (22b/3), (22b/9), (23a/18), (27a/18), (30b/10), (31b/13), (31b/4), (60a/17)
	i. + eder (22a/19), (31b/13)
	i. + êtse (60a/17)
	i. + ı (14a/2), (30b/9)

i. + oluna (22b/18), (22b/2), (23a/18),
(27a/18)

[=4]

i. + olunmasa (22b/3)

i. + olunsa (14a/15), (22b/9), (31b/4)

[=25]

iktifā : < Ar. Yetinme.

i. (56a/11), (62a/16)

i. + olunsa (56a/11)

i. + olunur (62a/16)

[=4]

‘ilāc : < Ar. İlaç.

‘i. (2b/9), (33b/22), (3a/7), (48a/12),
(48b/5), (49a/2), (51b/17), (66b/14)

‘i. + da (55b/21)

‘i. + dur (52a/11)

‘i. + ı (46b/8), (51b/19)

‘i. + ında (52a/16), (52b/4)

‘i. + ı ra‘şe (46b/8)

‘i. + larda (55b/22)

[=16]

‘ilāc-ı ra‘şe : < Ar. Titreme ilacı.

‘i. (46b/8)

[=1]

īlād : < Ar. Doğurmak.

i. (31b/5), (54b/23)

i. + eder (31b/5)

i. + edüp (54b/23)

ilāhī : < Ar. Tanrı ile ilgili, tanrısal.

i. (17a/21), (17a/21), (18a/2), (18a/2),
(52a/8), (52a/8)

[=6]

ile : İle.

i. (10a/10), (10a/13), (10a/15), (10a/16),
(10b/10), (10b/10), (10b/10), (10b/12), (10b/14),
(10b/2), (10b/21), (10b/22), (10b/22), (10b/23),
(10b/7), (10b/8), (10b/9), (11a/13), (11a/22), (11a/4),
(11a/5), (12a/1), (12a/17), (12b/9), (13a/17),
(13a/20), (13a/6), (14a/13), (14a/23), (14a/8),
(15a/20), (15a/20), (15a/3), (15a/5), (15a/8), (15b/1),
(15b/3), (15b/3), (15b/9), (16a/1), (16a/14), (16a/18),
(16b/20), (16b/21), (16b/5), (16b/8), (16b/9),
(17a/10), (17a/11), (17a/13), (17a/21), (17a/22),
(17a/4), (17a/8), (17b/11), (17b/16), (17b/17),
(17b/22), (17b/9), (18a/1), (18a/12), (18a/19),
(18a/2), (18a/23), (18b/1), (18b/13), (18b/16),
(18b/18), (18b/2), (18b/21), (18b/22), (18b/3),
(18b/3), (18b/8), (19a/10), (19a/23), (19a/9),
(19b/13), (19b/20), (1b/4), (20a/13), (20a/2),
(20a/20), (20a/21), (20a/22), (20a/5), (20b/11),
(20b/12), (20b/12), (21a/12), (21a/13), (21a/14),
(21a/2), (21a/8), (21b/1), (21b/2), (21b/23), (21b/3),
(21b/4), (21b/4), (21b/5), (22a/10), (22a/10),
(22a/11), (22a/12), (22a/13), (22b/12), (22b/20),
(22b/3), (24a/12), (24a/14), (24a/17), (24a/9),
(24b/10), (24b/11), (24b/13), (24b/14), (24b/15),
(24b/17), (24b/18), (24b/2), (24b/22), (24b/22),
(24b/3), (24b/3), (25a/12), (25a/12), (25a/16),
(25a/21), (25a/22), (25a/3), (25a/4), (25a/5), (25a/6),
(25a/8), (25b/17), (25b/4), (25b/8), (26a/1), (26a/11),
(26a/12), (26a/13), (26a/15), (26a/17), (26a/17),
(26a/18), (26a/2), (26a/23), (26a/3), (26a/3), (26a/6),
(26a/8), (26b/13), (26b/22), (26b/22), (26b/3),
(26b/5), (27a/10), (27a/13), (27a/14), (27a/15),
(27a/17), (27a/18), (27a/22), (27a/3), (27a/4),
(27a/7), (27a/9), (27b/1), (27b/11), (27b/13),
(27b/17), (27b/18), (27b/18), (27b/3), (27b/4),
(27b/5), (27b/8), (27b/9), (28a/1), (28a/17), (28a/17),
(28a/19), (28a/2), (28a/20), (28a/23), (28b/10),
(28b/20), (28b/21), (28b/23), (28b/7), (28b/9),
(29a/1), (29a/11), (29a/11), (29a/12), (29a/16),

(29a/17), (29a/20), (29a/20), (29a/21), (29a/23), (29a/3), (29a/4), (29a/5), (29b/1), (29b/10), (29b/14), (29b/2), (29b/2), (29b/22), (29b/9), (2a/11), (2a/6), (2a/7), (2a/7), (2b/4), (30a/1), (30a/10), (30a/12), (30a/12), (30a/18), (30a/21), (30b/10), (30b/10), (30b/11), (30b/13), (30b/16), (30b/9), (30b/9), (31a/12), (31a/14), (31a/15), (31a/22), (31a/4), (31a/7), (31b/21), (31b/3), (31b/3), (31b/3), (32a/1), (32a/1), (32a/13), (32a/9), (32b/12), (32b/17), (32b/17), (32b/17), (32b/18), (32b/18), (32b/21), (33a/14), (33a/15), (33a/2), (33a/5), (33a/5), (33b/1), (33b/11), (33b/13), (33b/15), (33b/16), (33b/23), (33b/23), (33b/6), (33b/7), (34a/10), (34a/10), (34a/11), (34a/14), (34a/14), (34a/15), (34a/20), (34a/21), (34a/22), (34a/9), (34b/1), (34b/17), (34b/21), (35a/13), (35a/13), (35a/16), (35a/19), (35a/21), (35a/5), (35a/8), (35a/8), (35a/8), (35b/10), (35b/14), (35b/14), (35b/15), (35b/18), (35b/2), (35b/23), (35b/23), (35b/5), (35b/6), (36a/12), (36a/13), (36a/17), (36a/3), (36b/13), (36b/20), (36b/20), (36b/23), (37a/10), (37a/12), (37a/13), (37a/15), (37a/18), (37a/2), (37a/21), (37a/23), (37a/3), (37a/4), (37a/7), (37a/7), (37a/8), (37a/8), (37b/2), (37b/20), (37b/22), (38a/1), (38a/11), (38a/13), (38a/22), (38a/9), (38b/12), (38b/15), (38b/16), (38b/18), (38b/18), (38b/19), (38b/19), (39a/14), (39a/15), (39a/19), (39a/22), (39a/6), (39b/1), (39b/1), (39b/20), (39b/23), (3a/5), (40b/10), (40b/14), (40b/15), (40b/16), (40b/18), (40b/23), (41a/1), (41a/14), (41a/21), (41a/7), (41b/13), (41b/13), (41b/21), (41b/23), (41b/23), (42a/13), (42a/14), (42a/23), (42a/6), (42b/1), (42b/21), (42b/23), (43a/1), (43b/1), (43b/10), (43b/11), (43b/18), (43b/2), (43b/23), (43b/3), (43b/5), (43b/9), (44a/1), (44a/15), (44a/18), (44a/19), (44b/10), (44b/11), (44b/12), (44b/17), (44b/17), (44b/7), (45a/10), (45a/12), (45a/15), (45a/18), (45a/19), (45a/2), (45a/3), (45a/4), (45a/6), (45a/8), (45b/1), (45b/18), (45b/19), (45b/19), (45b/2), (45b/5), (45b/7), (46a/1), (46a/11), (46a/15), (46a/2), (46a/4), (46a/5), (46b/20), (46b/23), (46b/6), (47a/10), (47a/11), (47a/15), (47b/14), (47b/15), (47b/16), (47b/17), (47b/18), (47b/21), (47b/9), (48a/10), (48a/17), (48a/18), (48a/2), (48a/22), (48b/15), (49a/12), (49a/18), (49a/2), (49b/14), (49b/17), (49b/19), (49b/21), (49b/23), (4a/11), (4a/17), (4a/23), (4a/23), (4a/3), (4a/5), (4a/7), (4a/8), (4a/9), (4a/9), (4b/12), (4b/12), (4b/16), (4b/19), (50a/19),

(50a/8), (51a/9), (51b/10), (51b/10), (51b/11), (51b/13), (51b/17), (51b/20), (51b/22), (52a/13), (52a/17), (52a/19), (52a/3), (52a/6), (52a/9), (52b/13), (52b/17), (52b/17), (52b/21), (52b/7), (53a/10), (53b/16), (53b/19), (53b/19), (53b/20), (53b/21), (54a/9), (54b/1), (54b/11), (54b/12), (54b/20), (54b/8), (54b/8), (54b/9), (55a/16), (55a/2), (55a/3), (55a/8), (55b/1), (55b/11), (55b/12), (55b/2), (55b/3), (55b/4), (56a/10), (56a/11), (56a/13), (56a/14), (56a/20), (56a/20), (56a/9), (56b/13), (56b/17), (57a/17), (57a/17), (57a/18), (57a/3), (58a/4), (58b/15), (58b/15), (58b/2), (58b/21), (59a/1), (59a/5), (59a/8), (59b/4), (59b/7), (5a/10), (5a/12), (5a/18), (5a/4), (5b/1), (5b/10), (5b/11), (5b/12), (5b/13), (5b/14), (5b/16), (5b/4), (5b/7), (5b/8), (60a/20), (60a/21), (60a/22), (60a/23), (60a/8), (60a/8), (60a/9), (61a/18), (61a/19), (61a/19), (61a/21), (61a/22), (61a/22), (61b/1), (61b/12), (61b/15), (61b/18), (61b/2), (61b/21), (62a/16), (62a/19), (62a/2), (62a/20), (62b/11), (62b/15), (62b/16), (62b/19), (62b/20), (62b/5), (63a/10), (63a/7), (63b/19), (63b/3), (64a/12), (64a/15), (64a/15), (64a/18), (64a/18), (64a/9), (64b/10), (64b/10), (64b/13), (64b/13), (64b/18), (64b/19), (64b/20), (64b/5), (64b/8), (64b/9), (65a/10), (65a/14), (65a/15), (66a/6), (66b/12), (67a/18), (67a/20), (67a/4), (67a/7), (67a/8), (67b/4), (67b/4), (68a/11), (68a/21), (68b/15), (68b/20), (69a/14), (69a/20), (69a/9), (69b/10), (69b/11), (69b/21), (69b/21), (69b/5), (69b/6), (69b/7), (69b/7), (6a/10), (6a/14), (6a/17), (6a/18), (6a/4), (6a/7), (6a/8), (70a/1), (70a/1), (70a/16), (70b/21), (71a/13), (71a/18), (71a/2), (71a/7), (72a/14), (72a/21), (72a/8), (72b/10), (72b/12), (72b/13), (72b/2), (72b/6), (72b/6), (73a/5), (73b/19), (73b/19), (73b/19), (73b/3), (74a/11), (74a/2), (74a/4), (74a/4), (74a/4), (74a/8), (74b/21), (75a/20), (75a/5), (75b/2), (76a/11), (76a/20), (76a/21), (76b/11), (76b/20), (76b/21), (76b/6), (77a/21), (79a/10), (79a/20), (79a/3), (79a/7), (79b/18), (79b/4), (79b/4), (79b/6), (79b/7), (7a/14), (7a/18), (7a/3), (7a/4), (7a/5), (7a/7), (7a/7), (7a/8), (7b/12), (7b/14), (7b/2), (7b/3), (7b/5), (7b/7), (7b/8), (8a/11), (8a/21), (8b/22), (9a/19), (9a/22), (9b/10), (9b/14), (9b/16), (9b/17), (9b/8)

i. + dūr (33a/13), (40b/21), (40b/21),
(41b/10), (41b/9), (44b/2), (44b/3), (44b/3), (47b/13),
(59a/14)

[= 699]

ilerü : İleri.

i. (32b/1), (33a/19), (37b/6), (38a/4)

i. + ce (36b/10)

[= 5]

ilhāh : < Ar. Çok yağmur.

i. + ı (14a/8)

i. + ı keşir (14a/8)

[= 2]

ilhāh-ı keşir : < Ar. Aşırı yağmur.

i. (14a/8)

[= 1]

ilk : İlk.

i. (33a/20), (34b/10), (34b/2), (35b/3),
(36a/16), (36b/15), (36b/8), (36b/9), (37b/2), (38a/6),
(41a/20), (41b/14), (44a/7), (45b/16), (46b/15),
(47a/22), (53a/7), (53b/14), (55a/12), (55a/22),
(58a/18), (59b/9), (60a/5)

[= 23]

ilkā : < Ar. ilkā'. Bırakma, bırakılma.

i. (21b/8), (21b/8), (22a/15), (31a/16),
(31a/22), (31a/23), (4b/7), (4b/7)

i. + etse (21b/8)

i. + oluna (21b/8), (31a/22), (31a/23),
(4b/7)

i. + olunan (4b/7)

i. + olunmaya (22a/15)

i. + olunur (31a/16)

[= 16]

illā : < Ar. Sadece, -den başka.

i. (10b/3), (12b/13), (15a/11), (16a/1),
(17a/18), (17b/14), (17b/3), (19a/16), (1b/15),
(20b/4), (21a/19), (21a/4), (22a/5), (30a/3), (30b/23),
(37b/4), (39b/21), (40a/1), (51b/3), (58b/6), (59a/12),
(61b/13), (61b/7), (64b/3), (64b/5), (66a/13),
(66a/21), (66b/3), (66b/7), (67a/20), (67a/7), (69b/1),
(6b/20), (72b/5), (73a/14), (73a/17), (74b/14),
(74b/5), (75b/1), (75b/12), (76b/11), (78b/19),
(78b/8), (79a/16), (79b/11), (7b/18), (7b/21), (7b/8),
(8a/4), (8b/1), (8b/16), (9a/18)

[= 52]

‘illet : < Ar. Hastalık.

‘i. + den (4a/22)

‘i. + i (13b/21), (15b/18), (22b/18), (22b/2)

[= 5]

‘ilm : < Ar. İlim, bilme.

‘i. (16a/19), (75a/7)

‘i. + i (46b/3), (62b/5), (66b/16), (68a/18),
(9b/5)

‘i. + i felāhanuḡ (62b/5)

‘i. + i felāhanuḡ (66b/16)

‘i. + i ḡarṣa (9b/5)

‘i. + i ḡirāsete (68a/18)

‘i. + i nücūmda (46b/3)

[= 12]

‘ilm-i felāha : < Ar. Toprağı ıslah etme ilmi.

‘i. + nuḡ (62b/5)

[= 1]

‘ilm-i hars : < Ar. Ekin ilmi.

‘i. + a (9b/5)

[= 1]

‘ilm-i hiraşet : < Ar. Ekincilik ilmi.

‘i. + e (68a/18)

[= 1]

‘ilm-i nücüm : < Ar. Astroloji ilmi.

‘i. + da (46b/3)

[= 1]

iltişak : < Ar. Yapışma. krş. iltişak.

i. (5b/3)

[= 1]

iltizak : < Ar. Yapışma. krş. iltişak.

i. (5b/3)

[= 1]

‘imāk : < Ar. Derinler.

‘i. (4b/19)

[= 1]

‘imāl : < Ar. İşleme, kullanma.

i. + i (18a/8)

i. + inden (18a/7), (18a/8)

[= 3]

‘imāre : < Ar. Tamirat, onarım.

‘i. + i (66a/14)

‘i. + i şayyibeden (66a/14)

[= 2]

‘imāre-i şayyibe : < Ar. İyi onarılmış.

‘i. + den (66a/14)

[= 1]

‘imāret : < Ar. Onarılmış, tamir edilmiş.

‘i. (53b/15), (58b/14), (5b/12), (5b/8), (60a/5), (62a/1), (62a/13), (64a/21)

‘i. + e (64b/1)

‘i. + i (18a/23), (32a/4), (32a/9), (5b/20), (60a/18), (6b/18), (7a/9), (7b/9)

‘i. + i arz-ı müşeccerede (7a/9)

‘i. + i ceyyide (18a/23)

‘i. + i dāyim (60a/18)

‘i. + ine (65b/13)

‘i. + inüş (8b/15)

‘i. + i şayyibede (32a/9)

‘i. + i şayyibeden (7b/9)

‘i. + olunup (53b/15), (62a/1), (62a/13)

[= 27]

‘imāret-i arz-ı müşeccere : < Ar. Dalli budaklı toprakların onarılması.

‘i. + de (7a/9)

[= 1]

‘imāret-i ceyyide : < Ar. İyi onarma.

‘i. (18a/23)

[= 1]

‘imāret-i dāyim : < Ar. Her vakit onarma.

‘i. (60a/18)

[= 1]	i. + y1 (10b/8)
‘imāret-i tayyibe : < Ar. İyi onarma.	i. + y1 faḥḥār-ı cedīd-i vāsī‘de (10b/8)
‘i. + de (32a/9)	[= 3]
‘i. + den (7b/9)	inā’ : < Ar. Kap kacak.
[= 2]	i. (27b/18)
imdād : < Ar. Yardım.	[= 1]
i. (26a/18)	inā-yı faḥḥār-ı cedīd-i vāsī‘ : < Ar. Geniş kullanılmamış çamurdan yapılan çömlük.
[= 1]	i. + de (10b/8)
imlīs : < Ar. Otsuz çöl.	[= 1]
i. + i (68b/8)	in‘ām : < Ar. Nimet verme.
[= 1]	i. (24b/3), (28a/17)
imsāk : < Ar. El çekme.	i. + indan (28b/1)
i. (56a/5)	[= 3]
i. + olunup (56a/5)	in‘āş : < Ar. Canladırmaq.
[= 2]	i. (29a/6)
imtiḥān : < Ar. Deneme, sınama.	[= 1]
i. (39b/17)	‘ināyet : < Ar. İzin, dikkat, gayret.
i. + ı (1b/5), (1b/8), (8a/11)	‘i. + i (21a/2), (5b/9), (9b/5)
i. + oluna (39b/17)	‘i. + i ceyyide (21a/2), (5b/9)
[= 5]	[= 5]
imtinā‘ : < Ar. Kaçınma.	‘ināyet-i ceyyide : < Ar. Çok dikkatle.
i. (4b/2)	‘i. (21a/2), (5b/9)
i. + éderler (4b/2)	[= 2]
[= 2]	inbāş : < Ar. Eşeleme.
inā : < Ar. bkz. inā’.	i. (20a/17)
i. + nuḡ (69b/5)	

[= 1]

inbāt : < Ar. Bitme.

i. (10b/11), (10b/12), (22b/1), (22b/10), (23a/13), (23a/18), (29a/18), (5b/23), (6a/8)

i. + a (6b/20)

i. + eden (23a/13), (23a/18)

i. + eder (10b/11), (10b/12), (22b/10), (5b/23), (6a/8)

i. + ı (22b/2), (29a/18)

i. + ı nebātdan (22b/2)

i. + olunsa (29a/18)

i. + uğ (6a/1)

[= 22]

inbāt-ı nebāt : < Ar. Bitkinin bitmesi.

i. + dan (22b/2)

[= 1]

ince : İnce.

i. (14a/3), (32b/11), (32b/6), (33a/16), (33a/19), (33b/9), (37a/12), (37b/11), (38a/22), (38b/8), (39a/8), (41b/5), (44b/5), (45a/9), (45b/22), (48b/21), (49a/13), (53a/17), (55a/18), (55b/20), (56a/14), (56a/9), (57a/1), (57a/3), (59b/1), (5b/10), (60a/7), (61a/18), (9b/3)

i. + cek (42b/8)

i. + cik (45b/1), (55b/18)

i. + dür (52b/16)

i. + olur (32b/6)

i. + rek (32b/5), (34b/18), (36b/5), (42a/9)

[= 38]

incit- (d): İncitmek.

i.-se (49a/2), (60a/5)

i.-ürler (60a/5)

[= 3]

incir : < Far. bkz. encir.

i. (43a/15)

[= 1]

incin- : İncinmek.

i.-üp (38a/20)

[= 1]

indār : < Ar. Yerinden çıkarmak.

i. (17a/18)

i. + olunmaya (17a/18)

[= 2]

‘inde’-t-tabḥ : < Ar. Pişirmenin sonunda.

‘i. (31a/21)

[= 1]

‘inde’z-zirā‘a : < Ar. Ziraatın sonunda.

‘i. (21a/13), (31b/23), (32a/10)

[= 3]

‘ineb : < Ar. Üzüm (*Vitis vinifera*). krş. üzüm.

‘i. (28a/2)

[= 1]

infāk : < Ar. Besleme.

i. (9a/11)

[= 1]

- inkāʿ** : < Ar. Suda ıslatma.
i. (10b/20), (1b/10), (21b/11), (27b/9), (28b/5), (30b/12), (30b/18), (31a/11)
i. + oluna (10b/20), (1b/10), (27b/9), (28b/5)
i. + olunsa (30b/18)
i. + olunup (21b/11), (30b/12), (31a/11)
[= 16]
- inkār** : < Ar. Reddetme.
i. (71b/16)
i. + eylediler (71b/16)
[= 2]
- inmā** : < Ar. inmāʿ. Nemalandırma, artırma.
i. (14a/11), (29a/9)
i. + êder (14a/11)
[= 3]
- insān** : < Ar. İnsan.
i. (22b/19), (29b/12), (33a/1), (35a/4), (36b/5), (39a/18), (44b/14)
i. + ı (54b/18)
i. + uŋ (53b/3), (53b/5)
[= 10]
- insilāh** : < Ar. Soyulma, sıyrılıp çıkma.
i. + ından (15a/13)
[= 1]
- inşāʿ allāhu teʿālā** : < Ar. Allahü Teala dilerse.
i. (10b/7), (11a/4), (11a/6), (14a/21), (16a/9), (18a/4), (20b/14), (21b/19), (29a/13), (2b/4), (31a/8), (31b/10), (33a/3), (35a/18), (41b/6), (46b/8), (50a/17), (50b/2), (50b/9), (51b/7), (52a/21), (52a/8), (52b/3), (60a/14), (61b/16), (65a/20), (6b/13), (70a/7), (79a/13), (8a/2)
[= 30]
- inşāʿ llāh** : < Ar. Allah dilerse.
i. (24a/20), (51a/8)
[= 2]
- intāş** : < Ar. Toprakta çimlenip temizlenme.
i. (32a/7)
i. + olunup (32a/7)
[= 2]
- intehā** : < Ar. Nihayet, son.
i. (12b/6), (4b/16), (59b/14), (5a/17), (68b/11), (8b/6)
i. + sı (73b/6)
[= 7]
- intiʿāş** : < Ar. Canlanma, hayat bulma.
i. (62b/11)
[= 1]
- intifāʿ** : < Ar. Fayda.
i. (10a/3), (68b/21)
[= 2]
- intikāl** : < Ar. Geçmek.
i. (67a/2), (8a/18)
i. + eyle (67a/2)
i. + êderüz (8a/18)
[= 4]

intikāş : < Ar. İşlenme.	[= 3]
i. (4a/12)	
[= 1]	
intizāf : < Ar. Temizlenme.	[= 1]
i. (4a/12)	
[= 1]	
intizār : < Ar. Bekleme, gözleme.	
i. (10b/23), (16b/6), (33a/22), (73b/18)	
i. + étmeyeler (33a/22)	
i. + olmaya (73b/18)	
i. + oluna (10b/23)	
i. + olunmaya (16b/6)	
[= 8]	
inzāc : < Ar. Toprağı ekine hazırlama.	
i. (7a/19)	
[= 1]	
inzar : < Ar. Uyarmak.	
i. (1b/15)	
i. + olunmaya (1b/15)	
[= 2]	
ip : İp.	
i. + ler (44a/10)	
[= 1]	
iplik : İplik.	
i. (41b/5), (46b/2)	
i. + lere (47b/3)	
iplük (g): İplik. krş. iplik.	
i. + inden (41b/3)	
[= 1]	
irāde : < Ar. Dileme, isteme.	
i. (20b/23), (31b/8), (5b/6)	
i. + édeler (5b/6)	
i. + éder (20b/23)	
i. + étse (31b/8)	
[= 6]	
irāhat : < Ar. Nefes alma, tazelenme.	
i. (20b/23)	
[= 1]	
irāhe : < Ar. Nefes alma, tazelenme.	
i. + si (21a/1)	
[= 1]	
irāniyān : < Far. İran.	
i. (62b/20)	
[= 1]	
irāz : < Ar. Sakınma.	
i. (9a/18)	
i. + oluna (9a/18)	
[= 2]	
irhāʾ : < Ar. Gevşetme, sarkıtma.	
i. (30b/8)	
i. + éder (30b/8)	

[= 2]	[= 1]
iri : İri, büyük.	işābe : < Ar. İsa'bet, dokunma.
i. (21a/12), (37a/13), (38a/15), (38a/18), (46b/11), (46b/14), (64a/13), (64a/14), (73a/3), (77b/1)	i. (10a/21), (15b/22), (8a/10)
i. + ce (39a/8), (45b/1)	i. + edeninden (8a/10)
i. + eder (38a/15)	i. + etmemiş (10a/21)
i. + lecek (40a/17)	i. + etse (15b/22)
i. + rek (35a/14), (41a/4), (41b/12)	[= 6]
[= 17]	işābet : < Ar. İsa'bet.
īrisā : < Ar. Nevruz çiçeği (<i>İris persica</i>).	i. (1b/4), (51b/6), (73a/3)
i. (42b/8)	i. + edüp (51b/6)
[= 1]	[= 4]
irkil- : İrkilmek, korkmak.	isbār : < Ar. Tahmin etmek.
i.-miş (72a/21)	i. (25b/14)
[= 1]	i. + olunsa (25b/14)
irtifā' : < Ar. Yükseklik.	[= 2]
i. + ı (16b/1)	isfād : < Ar. Birleştirmek, aştırmak.
[= 1]	i. (32a/13)
irtifā'at : < Ar. Yükseklikler.	i. + oluna (32a/13)
i. + ından (12b/18)	[= 2]
[= 1]	ishān : < Ar. Isıtma, ısıtılma.
irtivā : < Ar. irtivā'. İçerek kanma.	i. (19a/4), (31a/23)
i. + sından (15a/5)	i. + eder (19a/4)
[= 1]	i. + ı (5a/1)
īsā ibn meryem : İsa peygamber.	i. + ı şemsden (5a/1)
i. (31b/14)	[= 5]
	ishān-ı şems : < Ar. Güneşin ısıtması.

i. + den (5a/1)	isrā' : < Ar. Çabuklaştırma.
[= 1]	i. (28a/3), (30a/2), (31a/5), (6b/20)
iskā' : < Ar. Sulama, su verme.	i. + dur (28b/17)
i. (25a/23)	i. + éder (28a/3), (31a/5)
i. + olunsa (25a/23)	i. + édüp (30a/2)
[= 2]	i. + étmez (6b/20)
ism : < Ar. Ad, isim.	[= 9]
i. (65b/16), (7b/12)	iste- : İstemek.
i. + i (7a/13)	i.-dügi (64a/11)
i. + i mezkür (7a/13)	i.-dügünj (69b/10), (71a/1)
[= 4]	i.-düklerinde (46b/14)
ism-i mezkür : < Ar. Zikredilen isim.	i.-mez (60a/23)
i. (7a/13)	i.-r (50a/10), (50a/10), (50a/11), (50a/11),
[= 1]	(64a/10), (64a/11), (64a/11), (72a/17)
işmār : < Ar. Meyve vermek.	i.-rseñ (41b/17), (49a/22)
i. (28b/7)	i.-se (45a/17), (52a/9), (55b/8), (59a/17)
i. + éder (28b/7)	i.-seler (45b/4)
[= 2]	i.-selerdi (49a/6)
işnā : < Ar. bkz. işnā-ı teşniye.	i.-señ (25b/1), (32b/19), (46a/5), (54b/3),
i. + ı (65b/14)	(54b/5)
i. + ı teşniye (65b/14)	i.-yenine (50a/21), (50a/21)
[= 2]	[= 28]
işnā-ı teşniye : < Ar. Toprağın ikinci kez sürülmesi.	isten- : İstenmek.
i. (65b/14)	i.-dükde (43a/12)
[= 1]	[= 1]
	isti'cāl : < Ar. Acele etme.
	i. (45a/8)

i. + �tse (45a/8)	i. + �de (9b/4)
[= 2]	[= 2]
istidl�l : < Ar. Bir delile dayanarak sonu çıkarma.	istihr�c : < Ar. ıkarılma, çıkarma.
i. (11b/10), (11b/6), (11b/7)	i. (25a/8)
i. + olunur (11b/6)	i. + a (13a/17)
[= 4]	i. + dur (5b/1)
istif� : < Ar. istif�?. Tamamıyla alma, alınma.	i. + olunup (25a/8)
i. (18a/10)	[= 4]
i. + �tmey�p (18a/10)	istihs�f : < Ar. G�l�, sıkı ve yoğun olma.
i. + ya (19b/23)	i. + ı (5a/9)
i. + yı (15a/9)	i. + ı Şiddet (5a/9)
i. + yı kuv�dan (15a/9)	[= 2]
[= 5]	istihs�f-ı Şiddet : < Ar. Sert yoğunluk.
istif�-yı kuv� : < Ar. Kuvvetlerin alınması.	i. (5a/9)
i. + dan (15a/9)	[= 1]
[= 1]	istik�met : < Ar. Bir tarafa doğrulma, uzanma.
istign� : < Ar. İhtiyasızlık.	i. + i (13b/17)
i. + yı (4a/16)	i. + i hev�-yı muşliha (13b/17)
i. + yı mezk�r-ı arzuy (4a/16)	[= 2]
[= 2]	istik�met-i hev�-yı muşliha : < Ar.-Far.-Ar. Islah eden havanın doğrultusu.
istign�-yı mezk�r-ı arz : < Ar. Toprağın zikredilen ihtiyasızlığı.	i. (13b/17)
i. + uy (4a/16)	[= 1]
[= 1]	istikb�l : < Ar. Gelecek.
istik�m : < Ar. Sağlam.	i. (4b/16)
i. (9b/4)	[= 1]

isti'māl : < Ar. Kullanma.	[= 3]
i. (35a/2), (41b/8), (46a/4), (46b/11), (46b/4), (50a/4), (50a/5), (55a/23), (55a/3), (55b/21), (55b/22), (56b/14), (61b/7), (8a/21)	istiḡnā : < Ar. Ayırma, ayrı tutma.
i. + eden (61b/7)	i. (8b/12)
i. + ederler (46b/4)	i. + olundu (8b/12)
i. + edüp (56b/14)	[= 2]
i. + i (29b/17), (34a/8), (8a/22), (8a/22)	istivā : < Ar. bkz. istivā'.
i. + i mezkûrı (8a/22)	i. (21b/3)
i. + inde (30b/8)	i. + yı (14a/5)
i. + inden (48a/8)	[= 2]
i. + oluna (46a/4), (50a/4)	istivā' : < Ar. Denk olma, eşitlik.
i. + olunduğı (46b/11)	i. + ı (13a/15), (13a/5), (13b/1), (13b/12), (16a/13)
i. + olunmada (41b/8)	i. + ı rebī'î-i mabā'dına (13b/12)
i. + olunsa (50a/5)	i. + ı rebī'îye (13a/15), (13a/5)
i. + olunur (35a/2), (55a/23), (55a/3), (55b/21), (55b/22)	i. + ı ħarīfiden (13b/1)
[= 34]	[= 9]
isti'māl-i mezkûr : < Ar. Zikredilen kullanma.	istivā'-ı rebī'î : < Ar. Bahara denk gelme.
i. + ı (8a/22)	i. + ye (13a/15), (13a/5)
[= 1]	[= 2]
istinād : < Ar. Tüketme.	istivā'-ı rebī'î-i mā-bā'd : < Ar. Sonraki bahar mevsimine denk gelme.
i. (8a/14)	i. + ma (13b/12)
[= 1]	[= 1]
istirāhat : < Ar. Dinlenme.	istivā'-ı ħarīf : < Ar. Sonbahara denk gelme.
i. (67a/10), (67a/4)	i. + den (13b/1)
i. + eyleye (67a/4)	[= 1]
	iş : İş.

i. (33b/2), (34a/18), (40b/20), (45b/5)	i. + 1 nebtiden (5b/6)
[= 4]	[= 2]
işbîlî : < Ar. İşbîl'e mensup.	iştibāk-ı nebt : < Ar. krş. arz-ı dağal.
i. (52b/16), (68b/6)	i. + den (5b/6)
i. + den (52b/18)	[= 1]
[= 3]	i'tibār : < Ar. Davranma.
işbîliyye : İspanya'nın güneyinde Endülüs bölgesinde yaklaşık beş asır İslâm hâkimiyetinde kalan ve günümüzde Sevilla adıyla anılan şehir.	i. (1b/13), (1b/19), (51b/7)
i. (73b/17)	i. + 1 (14b/22), (22a/23)
i. + de (14b/6), (16b/4), (23b/12), (23b/7), (29b/7), (31b/19), (32a/16), (35b/17), (38a/4), (42b/4), (43a/10), (58a/3), (58b/7), (59a/10), (61a/2)	i. + oluna (51b/7)
[= 16]	i. + olunsa (1b/19)
işkâliyye : <? Çavdar (<i>Secale cereale</i>).	[= 7]
i. (13b/5), (21a/17), (21b/18)	i'tibārāt : < Ar. Davranmalar.
i. + de (14b/16)	i. + 1 (16b/15)
i. + den (21a/22)	i. + 1 mezbûre (16b/15)
i. + nüj (21b/20)	[= 2]
[= 6]	i'tibārāt-ı mezbûre : < Ar. Zikredilen davranmalar.
işle- : Yapmak.	i. (16b/15)
i.-dügi (35a/1), (39b/4)	[= 1]
[= 2]	i'tidāl : < Ar. İlmlilik, itidal.
işrîn : < Ar. Yirminci.	i. (24b/22), (27a/5), (28a/21), (36a/1), (37a/22), (44b/13), (49a/7), (50b/2), (50b/3), (54a/23), (57a/16), (57b/19), (5a/22), (5a/22), (63a/9), (74b/15)
i. (24a/5)	i. + den (37b/12), (49b/23)
[= 1]	i. + 1 (77a/2), (77a/3)
iştibāk : < Ar. Karışma.	i. + 1 rebî ^c (77a/3)
i. + 1 (5b/6)	i. + 1 rebî ⁱ ye (77a/2)

i. + i (19b/2), (19b/2), (19b/3), (19b/9),
(50b/3), (77a/10), (77a/4)

i. + i hevāda (50b/3)

i. + i ḥarīfīdendür (77a/4)

i. + inde (4a/22)

i. + i rebī'ī (19b/2)

i. + i rebī'īye (19b/2)

i. + i ḥarīfīden (19b/3), (19b/9)

i. + i ḥarīfīden (77a/10)

[= 37]

i'tidāl-i ḥarīfī : < Ar. bkz. i'tidāl-i ḥarīfī.

i. + dendür (77a/4)

[= 1]

i'tidāl-i ḥarīfī : < Ar. Arzın güneş etrafında çevirdiği yörünge üzerinde ve itidāl-i rebīî noktasının karşısında, mihver-i sagīr'in bir ucunda 20 Mart'ta işgal ettiği yer olup bu tarihte gece ile gündüz süresi birbirine eşit ve bu tarihten sonra gündüz süresi gittikçe uzamaya başlar.

i. + den (19b/3), (19b/9), (77a/10)

[= 2]

i'tidāl-i hevā : < Ar. Havanın ne soğuk ne sıcak olması, ılık hava.

i. + da (50b/3)

[= 1]

i'tidāl-i rebī'ī : < Ar. bkz. i'tidāl-i rebī'ī.

i. (77a/3)

i. + iye (77a/2)

[= 2]

i'tidāl-i rebī'ī : < Ar. Arzın Güneş etrafındaki mahreki üzerinde 20 Mart'ta bulunduğu nokta.

i. (19b/2)

i. + ye (19b/2)

[= 2]

i'timār : < Ar. Yönelme, kastetme.

i. + ı (8b/22)

i. + ma (13b/7)

i. + ında (13a/10), (25b/22), (8b/19)

i. + ı sebaḳ (8b/22)

[= 6]

i'timār-ı sebaḳ : < Ar. Derse yönelme, ders edinme.

i. (8b/22)

[= 1]

i'tinā : < Ar. Önem verme, özen gösterme.

i. + dur (11a/7)

[= 1]

ittifāḳ : < Ar. Birleşme, mutabık olma.

i. + ı (46b/6)

i. + ı eṭibbā (46b/6)

[= 2]

ittifāḳ-ı eṭibbā : < Ar. Hekimlerin mutabık olması.

i. (46b/6)

[= 1]

ittihāz : < Ar. Edinilme.

i. (13a/20)	i. (29b/4)
i. + olunur (13a/20)	[= 1]
[= 2]	‘izām : < Ar. Büyükler.
iyi : İyi.	‘i. (4b/19)
i. + ce (39a/10)	[= 1]
[= 1]	iz‘ān : < Ar. Anlayış, kavrayış.
iyyel : < Ar. Alageyik (<i>Dama dama</i>).	i. (24a/5), (50b/8), (51a/6), (59a/5), (62a/18)
i. + i (21a/14)	i. + edinüp (62a/18)
[= 1]	i. + edüp (50b/8), (51a/6)
izā şümmet : < Ar. Koklandığında.	i. + oluna (24a/5)
i. (70b/21)	[= 9]
[= 1]	izdiyād : < Ar. Artma, çoğalma.
izāfe : < Ar. Katma, karıştırılma.	i. (22b/17), (6a/10)
i. (10a/20), (8b/15)	i. + bulur (6a/10)
i. + olunup (10a/20)	i. + ında (18b/6)
i. + olunur (8b/15)	i. + olıcağ (22b/17)
[= 4]	[= 5]
izāle : < Ar. İzole etme, yok etme.	izhāb : < Ar. Kaplama.
i. (10b/2), (27b/2), (28b/9), (29b/4), (30b/13), (6a/14)	i. (22b/5), (27b/16)
i. + éder (29b/4), (30b/13), (6a/14)	i. + éder (22b/5)
i. + i (29b/4)	i. + édüp (27b/16)
i. + i zahīre (29b/4)	[= 4]
i. + olunup (10b/2), (27b/2)	izhār : < Ar. Gösterme.
[= 13]	i. (68b/21)
izāle-i zahīre : < Ar. Görüneni izole etme.	i. + olunmuş (68b/21)

- [= 2]
- izlām** : < Ar. Havanın kararması.
- i. (25a/20)
- [= 1]
- izrā'u'l-ḥummuş** : < Ar. Nohudun boy atması.
- i. (71b/12)
- [= 1]
- K**
- ḳab** : Kap.
- ḳ. + da (32b/22)
- ḳ. + ıdur (53a/23)
- ḳ. + larımı (61a/19)
- [= 3]
- ḳabaḳ** : Kabak (*Cucurbita*).
- ḳ. (36b/19), (52a/2), (52a/3), (60a/16)
- [= 4]
- ḳabīḥ** : < Ar. Çirkin.
- ḳ. (61b/9)
- [= 1]
- ḳabl** : < Ar. Ön, önce
- ḳ. + i ṭulū'uş-şems (25a/10)
- [= 1]
- ḳābil** : < Ar. Mümkün.
- ḳ. (16a/7), (21b/22), (30a/14), (30a/16), (63b/18), (64a/3), (64b/13), (65a/21), (74b/19), (74b/7), (78b/20)
- ḳ. + de (22a/20), (5a/14)
- ḳ. + ola (30a/16), (64b/13), (74b/19), (74b/7)
- ḳ. + olan (78b/20)
- ḳ. + olmaz (16a/7)
- [= 19]
- ḳābile** : < Ar. Kabile.
- ḳ. + dür (33b/11)
- [= 1]
- ḳābile** : < Ar. bkz. ḳābil.
- ḳ. + de (14a/10), (5a/4), (6b/18), (6b/21)
- [= 4]
- ḳable'l-ḡarāse** : < Ar. Ekinden önce.
- ḳ. (27a/3)
- [= 1]
- ḳable't-ta'ām** : < Ar. Yemeden önce.
- ḳ. (29a/20)
- [= 1]
- ḳable't-tabḥ** : < Ar. Pişirmeden önce.
- ḳ. (31a/22)
- [= 1]
- ḳable't-talīḥ** : < Ar. Sıvamadan önce.
- ḳ. (31a/23)
- [= 1]
- ḳable'z-zālik** : < Ar. Ondan önce.
- ḳ. (25a/12)
- [= 1]

ķ. + dur (11a/2), (69b/15)	ķadĩmũ'1-bevāre : < Ar. Eskilerin yok olması.
ķ. + ı (50b/1), (79a/12)	ķ. (6b/14), (6b/14)
ķ. + ı maħmũddan (50b/1)	[= 2]
ķ. + ina (50b/4)	ķadir : < Ar. Muktedir olan.
ķ. + ı uşbu ^c (79a/12)	ķ. (54b/17), (66b/19), (67a/12)
[= 64]	ķ. + lerdür (65a/9)
ķadar-ı maħmũd : < Ar. Herkesin ittifak ettiği miktar.	[= 4]
ķ. + dan (50b/1)	ķadr : < Ar. Değer, derece.
[= 1]	ķ. + i (14b/22), (17b/8), (1b/12), (1b/19), (1b/20), (1b/20), (22a/22), (22b/16), (22b/19), (23a/1), (23a/10), (23a/12), (23a/16), (23a/6), (23a/8), (23b/7), (25a/15), (25b/4), (28a/13), (44a/5)
ķadar-ı uşbu^c : < Ar. Parmak kadar, miktarı.	ķ. + i bezr (1b/19), (22a/22)
ķ. (79a/12)	ķ. + i bezrde (17b/8), (22b/16), (23a/16)
[= 1]	ķ. + i bezrden (23a/10)
ķadeħ : < Ar. Büyüklüğü belli olmayan bir bardağın alabileceği mikdar, bir ölçü miktarı.	ķ. + i bezri (1b/20)
ķ. (23b/10), (23b/10), (23b/11), (37b/15)	ķ. + i büzürda (23b/7)
ķ. + den (23b/11), (23b/12), (23b/22), (23b/8), (23b/9)	ķ. + i mezkür (44a/5)
ķ. + e (23b/11), (23b/22)	ķ. + i mu'tedil (1b/20), (22b/19)
[= 11]	ķ. + i mu'tedildür (23a/1)
ķadĩm : < Ar. Eski.	ķ. + inde (28a/12)
ķ. (4a/17), (6a/9)	ķ. + i şibr (25a/15), (25b/4)
ķ. + i (25a/12), (25a/3)	ķ. + i 'unnābda (28a/13)
[= 4]	ķ. + i zirri'ada (23a/6), (23a/8)
ķadĩme : < Ar. bkz. ķadĩm.	ķ. + i zirri'adan (23a/12)
ķ. + dür (14b/10)	ķ. + üñ (23a/4)
[= 1]	[= 40]

ḳadr-i beḡr : < Ar. Tohum miktarı.	[= 3]
ḳ. (1b/19), (22a/22)	ḳadrihā : < Ar. bkz. ‘alā ḳadrihā.
ḳ. + de (17b/8), (22b/16), (23a/16)	ḳ. (25a/14)
ḳ. + den (23a/10)	[= 1]
ḳ. + i (1b/20)	ḳāfi : < Ar. Yeterli.
[= 7]	ḳ. (52b/3)
ḳadr-i büḡür : < Ar. Tohumların miktarı.	ḳ. + dür (10b/20), (13b/12), (43a/22), (47a/22), (57a/10), (7b/6)
ḳ. + da (23b/7)	[= 7]
[= 1]	ḳāfiye : < Ar. Kifayet eden, yeten.
ḳadr-i mezkūr : < Ar. Zikredilen kadar.	ḳ. (17b/14), (17b/16)
ḳ. (44a/5)	[= 2]
[= 1]	ḳāfiz : < Ar. Yaklaşık 15 metrelik uzunluk ölçüsü.
ḳadr-i mu‘tedil : < Ar. Ne az ne çok, orta derecede.	ḳ. (37b/21)
ḳ. (1b/20), (22b/19)	ḳ. + den (32a/18)
ḳ. + dür (23a/1)	ḳ. + i (37b/21)
[= 3]	ḳ. + i ḳurṭubī (37b/21)
ḳadr-i ṣibr : < Ar. Karış miktarı.	[= 4]
ḳ. (25a/15), (25b/4)	ḳāfiz-i ḳurṭubī : < Ar. Kurtuba kafizi.
[= 2]	ḳ. (37b/21)
ḳadr-i ‘unnāb : < Ar. Hünnap ağacı kadar.	[= 1]
ḳ. + da (28a/13)	ḳāḡid : < Ar. Kağıt.
[= 1]	ḳ. + da (41b/5)
ḳadr-i zirrī‘a : < Ar. Kendi kendine ekilen ürün miktarı.	[= 1]
ḳ. + da (23a/6), (23a/8)	ḳā‘ide : < Ar. Temel, esas, kural.
ḳ. + dan (23a/12)	ḳ. + dür (23a/5)

k. + i (8b/7)	k. + de (23b/4)
k. + i müteḳaddim̄in (8b/7)	[= 1]
[= 3]	ḳal- : Kalmak.
ḳā'ide-i müteḳaddim̄in : < Ar. Eskilerin kuralları.	k.-a (12a/18), (49b/1), (67a/2)
k. (8b/7)	k.-an (35b/8), (43a/20), (70b/17), (76b/15), (7b/10)
[= 1]	k.-anuḡ (43a/3)
ḳā'im : < Ar. (başka bir şeyin yerine) Geçen.	k.-dı (18a/14), (65b/1), (75b/4)
k. (5b/14)	k.-duḡdan (6b/11)
k. + olan (5b/14)	k.-ıcaḳ (62b/3), (79a/15)
[= 2]	k.-maḡıla (64b/15)
ḳā'iyye : < Ar. Çöle ait.	k.-mamış (74b/19)
k. (15a/20), (72a/20)	k.-masun (45a/23), (62a/23)
k. + de (13a/19)	k.-maya (36a/18), (75a/14)
k. + den (15a/21)	k.-mayup (11b/8), (59a/7), (74b/19)
[= 4]	k.-maz (18a/1), (43a/10), (4b/2), (62b/10), (63a/1), (65b/4)
ḳal' : < Ar. Temizleme.	k.-miş (17a/9), (66a/17), (6b/16)
k. (14a/17), (23b/3), (25a/11), (32a/12), (7b/23)	k.-mişdur (61b/1)
k. + dan (32a/12)	k.-sa (16b/23), (40a/17)
k. + ı (23b/4)	k.-up (11b/11), (17b/10), (29b/2), (42b/7), (49a/18), (51a/23), (51b/1), (5b/13), (9a/1)
k. + ı ḡaşıḡde (23b/4)	k.-ur (13a/15), (17b/2), (17b/21), (22b/17), (28a/10), (2b/3), (45a/16), (49b/15), (51a/7), (51b/3), (51b/4), (54b/1), (59a/8), (62b/12), (63b/13), (71a/8), (75a/11)
k. + oluna (14a/17), (23b/3), (32a/12)	k.-urmuş (35a/12)
k. + olunmuş (7b/23)	k.-urlar (12b/21)
k. + olunup (25a/11)	[= 64]
[= 13]	
ḳal'-ı ḡaşıḡ : < Ar. Kuru otun temizlenmesi.	

kalb (I): < Ar. Alt üst etmek, ters çevirmek.	ķ.-ur (34b/21), (34b/23)
ķ. (6b/5), (77b/17)	[= 6]
ķ. + �tmeyen (6b/5)	ķ�le : < Ar. Dedi.
[= 3]	ķ. (65b/20), (77a/14)
kalb (II): < Ar. Kalp.	[= 2]
ķ. + e (31b/13)	ķalın : Kalın. krş. ķalıņ.
[= 1]	ķ. (39a/14), (39b/1), (53a/12), (54b/14), (59b/6), (61a/19)
ķalbur : < Ar. Tahıl ve iri taneli maddeleri elemek için kullanılan b�y�k delikli veya seyrek telli elek.	ķ. + ca (45a/9)
ķ. + la (71a/2)	[= 7]
[= 1]	ķalınlan- : Kalınlaşmak. krş. ķalıņlan-.
ķalburlan- : < Ar.Tr. Elekten geçirmek.	ķ.-ması (54b/12)
ķ.-duķdan (38a/22)	ķ.-up (54b/16)
ķ.-mış (35b/10)	[= 2]
[= 2]	ķalınlık (ģ): Kalınlık.
ķaldır- : Kaldırmak.	ķ. + ı (45a/10)
ķ.-a (69b/14)	[= 1]
[= 1]	ķalınlık (ģ): bkz. ķalınlık.
ķaldur- : bkz. ķaldırmak.	ķ. + ı (45a/3)
ķ.-duğı (59a/15), (61a/12)	[= 1]
ķ.-ur (67b/17)	ķalıņ : Kalın. krş. ķalın.
[= 3]	ķ. (66b/20), (73b/2), (74b/16), (76a/7), (78a/19), (79a/21), (79a/9)
ķaldurıl- : Kaldırılmak.	[= 7]
ķ.-a (34b/20), (36a/19)	ķalıņlan- : Kalınlaşmak. krş. ķalınlan-.
ķ.-an (47b/2)	ķ.-mış (40a/23)
ķ.-duķdan (33a/18)	[= 1]

kalīb : < Ar. Toprağı alt üst etmek, sürmek.

k. (18a/12), (1b/1), (31a/2), (37a/17), (37a/18), (37b/19), (3a/2), (3a/4), (4a/15), (4a/2), (62b/13), (62b/19), (62b/2), (62b/21), (62b/4), (63a/2), (63a/4), (63b/20), (64a/13), (64a/2), (64a/21), (65a/10), (65a/11), (65a/17), (65a/20), (65b/15), (65b/6), (65b/9), (66a/13), (66a/16), (66a/17), (66b/1), (66b/1), (6b/14), (6b/23), (75b/12), (75b/13), (7a/1), (7a/2), (7a/3), (7a/4), (7a/6), (7b/19), (7b/3)

k. + de (23a/17), (7a/9), (7b/15), (7b/20)

k. + den (18a/21)

k. + e (4a/4)

k. + eder (64a/13)

k. + edüp (62b/2), (62b/4)

k. + etmek (3a/2)

k. + etmez (65a/11)

k. + i (17a/20), (17b/17), (17b/18), (18a/2), (64a/21), (65a/12), (6b/5), (7b/12), (7b/13), (7b/5), (7b/9)

k. + i harr (17b/17), (17b/18), (18a/2), (7b/12), (7b/13), (7b/9)

k. + i harrda (17a/20)

k. + i müselles (7b/5)

k. + ola (62b/19), (63a/2), (63a/4), (65b/9), (66a/13)

k. + olmak (65b/15), (66a/17)

k. + olmayınca (75b/12)

k. + olsa (62b/21), (66b/1)

k. + olunan (66b/1)

k. + olunduğda (64a/2)

k. + olur (63b/20), (64a/21)

k. + üj (65a/20), (66a/7), (6b/22)

[= 91]

kalīb-i harr : < Ar. Toprağı sıcakken sürme.

k. (17b/17), (17b/18), (18a/2), (7b/12), (7b/13), (7b/9)

k. + da (17a/20)

[= 7]

kalīb-i müselles : < Ar. Üçlü sürme.

k. (7b/5)

[= 1]

kalībe : < Ar. bkz. kalīb.

k. (37b/19)

[= 1]

kalīl : < Ar. Az, çok olmayan.

k. (13b/12), (18b/9), (21b/6), (22b/11), (22b/8), (23b/12), (23b/14), (23b/22), (27a/19), (27a/19), (29b/2), (30a/11), (31a/20), (42a/4), (6a/10), (73a/2), (73b/14), (78b/17)

k. + dür (12a/20), (12a/7), (22b/8), (28b/12), (8b/11)

k. + e (26b/17)

k. + i (13a/16), (18a/13), (75b/3)

k. + i tayyib (75b/3)

k. + i tayyib-i bereket (18a/13)

k. + i zer' (13a/16)

k. + ola (23b/12), (23b/14), (23b/22), (30a/11)

k. + olan (73a/2)

k. + olduğu (73b/14)

k. + olmak (22b/8)	ķ. (9b/8)
ķ. + olur (42a/4), (6a/10), (78b/17)	[= 1]
[= 40]	ķalīlū'r-ruṭūbe : < Ar. Rutubetin az olması.
ķalīl-i ṭayyib-i bereket : < Ar. Bereketi az.	ķ. (13b/23)
ķ. (18a/13), (75b/3)	[= 1]
[= 1]	ķalk- : Kalkmak.
ķalīl-i zer' : < Ar. Az ekin.	ķ.-maz (53a/15)
ķ. (13a/16)	ķ.-mış (66b/5)
[= 1]	[= 2]
ķalīle : < Ar. bkz. ķalīl.	ķāme : < Ar. Boy.
ķ. + dūr (11a/22), (7b/8)	ķ. + sinden (36b/5)
ķ. + yi (6a/20)	[= 1]
[= 3]	ķamer : < Ar. Ay. krş. hilāl.
ķalīlen : < Ar. Az olarak.	ķ. (20a/12), (78a/8)
ķ. (10b/16), (12a/12), (28a/7)	ķ. + de (18b/7), (18b/9), (20a/10), (76a/1), (78a/5)
[= 3]	ķ. + den (16b/16)
ķalīletū'r-rey' : < Ar. Ürünün az olması.	ķ. + e (70b/2)
ķ. + i (9a/5)	ķ. + üñ (18b/6)
[= 1]	[= 10]
ķalīlū'l-ġizā : < Ar. Az gıda.	ķameriyye : < Ar. Kamerî, ay takvimine göre.
ķ. + dur (22a/2), (27b/22)	ķ. + den (74a/7)
[= 2]	[= 1]
ķalīlū'l-ħarāre : < Ar. Sıcaklıĝın az olması.	ķamḥ : < Ar. Buĝday (Triticum aestivum).
ķ. + de (27a/21)	ķ. (14b/10), (14b/11), (14b/13), (14b/2), (14b/20), (14b/5), (14b/7), (16b/19), (16b/7), (16b/9), (16b/9), (17b/3), (17b/4), (18a/21), (1b/11), (24a/10),
[= 1]	
ķalīlū'r-rey' : < Ar. Ürünün az olması.	

(24a/11), (24a/13), (24a/9), (29b/23), (30b/20), (30b/22), (31a/1), (66b/6), (66b/6), (66b/8), (74a/1), (74a/11), (74b/16), (77a/12), (8a/3), (8a/3), (8a/4)

ķ. + a (29b/19), (8a/5)

ķ. + dan (23b/8), (68b/1), (9b/9)

ķ. + uğ (14b/5), (17b/5), (74b/16)

[= 41]

kāmīl : < Ar. Olgun, tam.

k. (25b/6), (51a/19), (79a/10)

k. + olup (51a/19)

[= 4]

kāmīle : < Ar. bkz. kāmīl.

k. + de (4b/11)

[= 1]

ķan : Kan.

ķ. (55a/1), (61b/6)

ķ. + da (18a/14)

[= 3]

ķan- : Su ve benzeri Őeylere doymak.

ķ.-duķdan (36a/1), (57a/17)

ķ.-mīŝ (35b/16), (35b/17), (37a/20)

ķ.-maķdur (16b/12)

ķ.-sun (33a/22)

[= 7]

ķanęı : bkz. ķanķı.

ķ. + sıdan (69b/19)

[= 1]

ķanķı : Hangi.

ķ. (12a/22), (18a/6), (1b/5), (1b/9), (24a/18), (24a/19), (3a/12), (3a/12), (3a/8), (48b/6), (62b/4), (66b/16), (71a/19), (71a/19), (8a/12)

ķ. + sı (11a/7), (1b/4), (1b/8), (52a/13), (79b/3), (8a/10)

ķ. + sıdur (16a/9), (3a/11), (70a/9), (70a/9)

[= 25]

ķanķār : < Ar. 44 okka 56.449 kilogramlık ağırlık birimi.

ķ. (45b/3)

[= 1]

kānūn : < Ar. Kıŝ mevsiminin ilk iki ayı.

k. + ı (32b/1), (34b/4), (37a/16), (38a/5), (45b/14), (46b/18), (47a/12), (52b/23), (52b/23), (54a/10), (54a/4), (55b/9), (57a/14), (57b/16), (57b/20), (57b/20), (57b/21), (58a/10), (58a/18), (58b/12), (58b/19), (58b/6), (58b/7), (59a/11), (59a/3), (59a/4), (65b/2), (72a/1), (72a/7), (73b/4), (76a/16), (76b/2), (76b/7), (76b/9), (77a/12)

k. + ı aķīrūę (72a/7), (73b/4)

k. + ı evvel (52b/23), (65b/2)

k. + ı evvelde (54a/4), (57b/20), (57b/21)

k. + ı evvelden (57b/20)

k. + ı ŝānī (37a/16), (38a/5), (57a/14)

k. + ı ŝānīde (32b/1), (45b/14), (46b/18), (52b/23), (54a/10), (55b/9), (57b/16), (58b/19), (58b/6), (58b/7), (59a/11), (59a/3), (59a/4)

k. + ı ŝānīden (34b/4), (47a/12), (58a/10)

k. + ı ŝānīnūę (58a/18), (58b/12), (72a/1), (76a/16)

[= 66]

kānūn-ı ahīr : < Ar. Ocak ayı. krş. kānūn-ı sānī, yanāris, yenbir.

k. + üñ (72a/7), (73b/4)

[= 2]

kānūn-ı evvel : < Ar. Aralık ayı. krş. decenbir, dücenber.

k. (52b/23), (65b/2)

k. + de (54a/4), (57b/20), (57b/21)

k. + den (57b/20)

[= 6]

kānūn-ı sānī : < Ar. Ocak ayı. krş. kānūn-ı ahīr, yanāris, yenbir.

k. (37a/16), (38a/5), (57a/14)

k. + de (32b/1), (45b/14), (46b/18), (52b/23), (54a/10), (55b/9), (57b/16), (58b/19), (58b/6), (58b/7), (59a/11), (59a/3), (59a/4)

k. + den (34b/4), (47a/12), (58a/10)

k. + nūñ (58a/18), (58b/12), (72a/1), (76a/16)

[= 23]

kapuk (ğ): Kabuk.

ķ. + ı (32b/23)

[= 1]

kar : Kar.

ķ. (10a/8), (15a/11), (15a/20), (15b/21), (3a/18), (59b/11), (71b/1), (71b/2), (71b/4), (73a/12)

[= 10]

kar : < Ar. Kabak.

ķ. (25a/1), (27a/6), (50a/3), (50b/14)

ķ. + dan (9b/21)

ķ. + ı (68b/15)

ķ. + ı berrānī (68b/15)

ķ. + uñ (10a/5), (69a/3)

[= 9]

kar-ı berrānī : < Ar. Yabani kabak.

ķ. (68b/15)

[= 1]

kar : < Ar. Derin, derinlik.

ķ. + ında (5a/23)

[= 1]

kara : Kara, siyah.

ķ. (36b/3), (41b/11), (47b/7), (61b/6), (63a/21), (68b/7), (69a/8)

ķ. + cadur (47a/5)

ķ. + dur (32b/4), (47b/6)

ķ. + ya (39a/9)

[= 11]

karalık (ğ): Karalık, siyahlık.

ķ. + a (33a/7)

[= 1]

karamtirak : Siyaha çalan renk.

ķ. (40a/20)

[= 1]

kararuluk : Karanlık.

ķ. (61b/7)

	[= 1]	ķ. (43b/13), (43b/13), (43b/15)
ķarār	: < Ar. Karar.	ķ. + lar (43b/11), (43b/13)
	ķ. (66a/3)	[= 5]
	[= 1]	ķarıl- : Karışmak.
ķarar-	: Kararmak.	ķ.-up (36a/18), (48a/14)
	ķ.-duğı (40b/8)	[= 2]
	ķ.-macaķ (62a/6)	ķar(ı)n : Karın.
	ķ.-maķ (50b/5)	ķ. + a (60a/16)
	ķ.-sa (38a/20)	ķ. + ında (53b/5)
	ķ.-up (44b/22), (53b/10)	[= 2]
	[= 6]	ķarıř : < Ar. Ekşi süt.
ķarārāt	: < Ar. “ki ĥarāyib-i ķadīmedür”, Derinlik, dip.	ķ. (27b/19)
	ķ. + da (14b/9)	[= 1]
	[= 1]	ķarıř : Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, baş parmak ve serçe parmakların uçları arasındaki açıklık.
ķarāyıř	: < Ar. Isırgan (<i>Urtica</i>).	ķ. (35a/21), (35b/13), (36a/4), (36a/5), (41b/22), (42b/23), (43b/23), (46b/21), (53b/21), (53b/22), (54b/6), (58b/21)
	ķ. (29a/19)	ķ. + uğ (41b/19), (44b/18), (45a/19), (47a/20), (47a/21)
	[= 1]	[= 17]
ķarđ	: < Ar. Kesmek.	ķarıř- : Karışmak.
	ķ. (10a/11)	ķ.-an (39b/3), (43b/10)
	ķ. + êtdüęünde (10a/11)	ķ.-duķdan (52b/7)
	[= 2]	ķ.-maķ (35b/14), (44a/1)
ķardař	: Kardeş.	ķ.-maya (63b/3)
	ķ. + lardur (38b/13)	ķ.-mış (38b/10)
	[= 1]	
ķaręu	: Kamış, kalın kamış.	

k.-up (40a/22)	[= 32]
k.-ur (66a/2)	ka'riyye : < Ar. Derinlik.
[= 9]	k. (5a/15)
karışdur- : Karıştırmak.	[= 1]
k.-ılup (37b/11)	kariz : < Ar. Geviş, geviş getirme.
k.-up (32b/23), (33a/2), (45b/19), (56a/15), (57a/17), (61a/22), (79b/18), (79b/5)	k. (27b/18)
[= 9]	[= 1]
karışdurıl- : Karıştırılmak.	karķūfi : < ? Bir hububat cinsi.
k.-maķ (32b/17)	k. (9b/16)
k.-up (33b/6), (33b/7) (34a/6), (35a/5), (36b/20), (37b/23), (38b/18), (47a/15), (48a/18), (52a/17), (52a/7), (53a/10), (53b/16), (56a/10), (56a/16), (56a/9), (57a/3), (60a/22), (60a/8), (61a/18)	[= 1]
k.-ur (34a/7), (34a/7), (58b/15), (62a/2)	karnabī : < ? bkz. ķunnebī.
[= 25]	k. (61b/17)
karışık : Karışık.	[= 1]
k. (33b/13), (47b/9), (48b/15)	karşu : Karşı.
[= 3]	k. (37a/14), (39a/21), (46a/13), (46b/22), (51b/15), (53b/14), (53b/17), (54b/13), (56a/8), (56b/23), (57b/1), (58a/19), (63a/15)
karīb : < Ar. Yakın.	[= 13]
k. (11b/4), (12a/18), (12a/19), (16a/2), (18a/6), (19b/12), (23b/4), (24b/21), (27a/1), (29b/16), (36b/17), (65b/6), (73a/14), (7a/8), (8b/10)	karye : < Ar. Kōy.
k. + dūr (12a/10), (12a/11), (29b/17), (8a/2)	k. + lerinde (46b/1)
k. + ola (18a/6), (23b/4)	[= 1]
k. + olan (12a/18), (12a/19), (19b/12), (65b/6), (8b/10)	kaşab : < Ar. Bitkilerin eklemli saplarından herhangi biri.
k. + olup (7a/8)	k. (21b/5)
k. + olur (11b/4), (16a/2), (29b/16), (36b/17), (73a/14)	[= 1]
	kaşd : < Ar. Kast.
	k. (13b/17), (15a/22), (24b/10), (24b/23), (32a/7), (36b/14), (44a/16), (6b/14), (7a/6)

k. + eyle (15a/22)	[= 1]		
k. + eyleye (7a/6)		kaşife	: < Ar. Kirlilik.
k. + oluna (13b/17), (24b/23), (32a/7)		k.	(32a/21)
k. + olunsa (36b/14), (6b/14)		k. + de	(18b/12)
[= 16]		[= 2]	
kaşıl	: < Ar. Hayvan yemi.	kaştabünî	: Kastamonu.
k. (79a/4)		k.	(9b/22)
[= 1]		[= 1]	
kaşır	: < Ar. Kısa.	kat	: Kat, huzur.
k. (23b/19), (67a/11), (68b/15), (8b/8)		k.	(43a/21), (43a/21)
k. + ola (67a/11), (68b/15)		k. + ımızda	(19a/17)
k. + olanuñ (23b/19)		k. + ımızda	(28a/6), (35b/2), (59b/14)
k. + üñ (9b/21)		k. + ında	(14a/2), (16a/8), (20a/8), (22b/14), (28b/13), (30b/23), (38b/17)
[= 8]		[= 13]	
kaşire	: < Ar. bkz. kaşır.	kať	: < Ar. Kesme.
k. + dür (67b/2)		k.	(20b/11), (25a/18), (25a/22), (26a/9), (28b/1), (31b/18), (32a/5), (36a/10), (54b/17), (55a/7), (55a/8), (55a/9), (57a/19), (58a/23), (7a/8)
[= 1]		k. + eder	(31b/18), (54b/17), (55a/7), (55a/8), (55a/9)
kaşnî	: < Ar. Kadı ağacı, şeytantsi otu ve bundan elde edilen zamk (<i>Ferula assa-foetida</i>).	k. + ı	(31b/8), (7a/7)
k. (52a/1)		k. + ı ceyyid	(7a/7)
[= 1]		k. + ı leben	(31b/8)
kaşamünî	: Kastamonu.	k. + oluna	(20b/11), (25a/22), (26a/9), (28b/1), (32a/5), (58a/23)
k. (68b/17)		k. + olunsa	(57a/19), (7a/8)
[= 1]		k. + olunup	(25a/18)
kaşın-	: Kaşınmak.		
k.-miş (13a/8)			

k. + olunur (36a/10)	[=3]		
[=34]		katır : Atgillerden, kısarak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan.	
kaṭf-ı ceyyid : < Ar. İyice, güzel kesme.		k. (50a/1), (58a/16)	
k. (7a/7)		[=2]	
[=1]		kaṭrān : < Ar. Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde.	
kaṭf-ı leben : < Ar. Süitten kesme.		k. (52a/4)	
k. (31b/8)		k. + uṣ (52a/5)	
[=1]		[=2]	
kaṭarāt : < Ar. Damlalar.		kaṭre : < Ar. Damla.	
k. + ı (56b/13)		k. (56b/13), (56b/9)	
k. + ı cennetden (56b/13)		[=2]	
[=2]		kaṭūnā : Bir hububat cinsi.	
kaṭarāt-ı cennet : < Ar. Cennet damlaları.		k. (27a/5)	
k. + den (56b/13)		[=1]	
[=1]		kaṭan : < Ar. Kesinlikle.	
kaṭan : < Ar. Kesinlikle.		k. (69a/10), (75a/19)	
k. (69a/10), (75a/19)		[=2]	
[=2]		kaṭır- : Kavurmak.	
kaṭı : Çok.		k.-asın (32b/22)	
k. (32b/23), (43a/9), (43b/7), (43b/8), (55b/15), (57a/21), (62a/17), (65b/17), (71b/7), (72b/7), (75a/12), (78a/19), (79a/20)		[=1]	
[=13]		kaṭī : < Ar. Kuvvetli, güçlü.	
kaṭıl- : Katılmak.		k. (19a/20), (19b/5), (19b/7), (21b/1), (22a/9), (26b/2), (27b/22), (28b/16), (45a/22), (57b/3), (60a/23), (64a/15), (76b/17), (77a/7)	
k.-mıṣ (76a/6)		k. + dūr (30a/4)	
k.-up (60a/12)		k. + olduḡda (60a/23)	
k.-ur (60a/13)		k. + olmaz (27b/22)	
		k. + olup (28b/16)	

k. + olur (22a/9), (26b/2), (57b/3), (76b/17)	[= 1]
k. + olursa (45a/22)	ķavl-i būniyūs : < Ar. Būniyūs'un sözü.
[= 23]	k. (20a/18), (21a/7), (8b/6)
ķaviyye : < Ar. Kuvvetli.	k. + a (31a/8)
k. (20a/4), (5b/12), (6a/9), (77b/19)	k. + da (79a/19)
k. + i (14b/5)	[= 5]
[= 5]	ķavl-i icmāl : < Ar. Az ve öz söz.
ķavl : < Ar. Söz.	k. (24a/9)
k. (15a/3), (24a/21)	[= 1]
k. + e (21a/9)	ķavl-i ĥakīm : < Ar. Hekim sözü.
k. + i (16a/20), (16a/7), (16b/3), (20a/18), (21a/7), (24a/7), (24a/9), (30a/7), (31a/8), (5a/17), (63a/16), (76b/2), (78a/17), (79a/19), (8b/6)	k. (78a/17)
k. + i beyānındadır (24a/7)	[= 1]
k. + i būniyūs (20a/18), (21a/7), (8b/6)	ķavl-i lāniyūs : < Ar. Lāniyūs'un sözü.
k. + i būniyūsa (31a/8)	k. + dur (16a/20)
k. + i būniyūsda (79a/19)	[= 1]
k. + i icmāl (24a/9)	ķavl-i mezbūr : < Ar. Zikredilen söz.
k. + i ĥakīm (78a/17)	k. (16b/3)
k. + i lāniyūsdur (16a/20)	[= 1]
k. + i mezbūr (16b/3)	ķavl-i ŗavlōn : < Ar. ŗavlōn'un sözü.
k. + ince (3a/1), (3a/3), (76a/15), (76a/16), (76a/19), (76b/4), (76b/7)	k. (5a/17)
k. + i ŗavlōn (5a/17)	[= 1]
[= 36]	ķavle : < Ar. bkz. ķavl.
ķavl-i beyān : < Ar. Beyan edilen söz.	k. (12b/6)
k. + indadır (24a/7)	[= 1]
	ķavlehū : < Ar. Onun sözü.
	k. (59b/14)

[= 1]	ķ. (4a/10), (5a/6), (5a/8), (62b/10)
ķavrıl- : Kavrılmak.	ķ. + a (16a/7)
ķ.-mış (37a/5)	ķ. + da (10b/1), (16a/4), (5a/16), (5a/5)
[= 1]	[= 9]
ķavřara : < Ar. Yoncadan yapılmış sepet.	ķaz- : Kazmak.
ķ. + larda (29a/18)	ķ.-up (36a/2), (54b/7), (59b/7)
[= 1]	[= 3]
ķāyim : < Ar. bkz. ķā'im.	ķazb : < Ar. Yonca (<i>Trifolium</i>).
ķ. (26a/14), (26a/21), (26b/12), (26b/9), (28b/15), (29a/3), (66a/6), (7b/3)	ķ. + dan (29a/17)
ķ. + ola (26a/21), (26b/12), (29a/3)	[= 1]
ķ. + olmak (26a/14)	ķazık : Toprağa akılmak iin hazırlanmış, ucu sivri çubuk.
ķ. + olmış (26b/9)	ķ. (55b/1)
ķ. + olur (7b/3)	[= 1]
[= 14]	ķazıl- : Kazılmak.
ķayna- : Kaynamak.	ķ.-up (38b/16), (44b/17), (59a/14)
ķ.-ya (29a/5)	[= 3]
ķ.-yup (52b/7)	ķazık : bkz. ķazık.
[= 2]	ķ. (51b/11)
ķaynad- : Kaynatmak.	[= 1]
ķ.-a (31b/9)	ķebāb : < Ar. Yanmış, kavrulmuş.
[= 1]	ķ. (26a/17), (26a/4)
ķaynadıl- : Kaynatılmak.	ķ. + dan (26b/6)
ķ.-up (52a/22)	ķ. + ı (26a/19)
[= 1]	ķ. + ı mezbūrenūj (26a/19)
ķayz : < Ar. Yaz sıcağı.	[= 5]

kebāb-ı mezbūre : < Ar. Zikredilen kebab.

[= 1]

k. + nūñ (26a/19)

[= 1]

kebbe : < Ar. İplik yumağı.

k. (26a/6), (26a/6)

[= 2]

kebīr : < Ar. Büyük.

k. (19b/21), (23b/14), (77b/12), (77b/14),
(9b/15)

k. + i (29b/15), (31a/10)

k. + inden (5b/7)

k. + i nebīl (31a/10)

k. + olur (19b/21), (23b/14), (77b/12)

[= 12]

kebīr-i nebīl : < Ar. Kemiği büyük.

k. (31a/10)

[= 1]

kebīre : < Ar. bkz. kebīr.

k. (7a/7)

[= 1]

kebīrū'l-ḥabb : < Ar. Büyük tohum.

k. (28b/16)

k. + dur (14b/4)

[= 2]

kebīrū'l-menfa' : < Ar. Büyük fayda.

k. (7b/15)

kebiyye : < ? Siyaha benzer kızıl renkli börülce.

k. (28a/7)

[= 1]

keçi : Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli evcil hayvan (*Capra hircus*).

k. (40b/1), (41b/13), (44b/8), (47a/6),
(48b/16), (52a/12), (55a/17), (56b/22), (57b/14),
(58a/14), (58b/14), (59b/16), (61b/22)

k. + leri (21a/12)

k. + si (52a/12)

k. + ye (46a/21)

[= 16]

keff : < Ar. Avuç.

k. + i (11b/11)

k. + i āḥirūñle (11b/11)

k. + iñde (11b/11)

k. + iñe (11b/11)

[= 4]

keff-i āḥir : < Ar. Diğer el, avuç.

k. + üñle (11b/11)

[= 1]

kekre : Tadı acımtırak, ekşimsi ve buruk olan.

k. (61a/9)

[= 1]

kekrelık (g): Kekre olma durumu.

k. + i (61a/9)

[= 1]	[= 1]
kelāl : <Ar. Yorgunluk, usanç. k. (4a/8), (8a/17)	kelle : <Far. Baş, kafa. k. + sin (69b/13)
[= 2]	[= 1]
kelām : <Ar. Söz. k. (23a/11), (34b/12) k. + da (25b/23) k. + ı (73a/20)	kem : <Far. Az. k. (46a/4), (67b/15), (67b/17)
[= 4]	[= 3]
kelāmihi : <Ar. Onun sözü. k. (4b/17)	kemāl : <Ar. Olgunluk, yetkinlik. k. (34b/1), (50b/13), (50b/13)
[= 1]	k. + e (16a/5), (23b/19), (23b/21), (40a/16)
kelb : <Ar. 1. Şiddet. 2. Benî Kelb kabilesi. k. + den (35a/11) k. + i (15a/17) k. + i berd (15a/17)	k. + i (15b/8), (5b/3) k. + i iltişāk (5b/3)
[= 3]	k. + inden (73a/1)
kelb-i berd : <Ar. Soğğun şiddetlisi. k. (15a/17)	k. + ine (15b/20)
[= 1]	[= 12]
kelem : <Far. Lahana (<i>Brassica oleracca</i>). krş. ķunnebī, kūrīnb, laķana, baķlatū'l-enşār. k. (59a/20), (61b/18)	kemāl-i iltişāk : <Ar. Yapıkanlığın son derecesi. k. (5b/3)
[= 2]	[= 1]
keler : Kertenkele (<i>Lacertus</i>). k. (42b/15)	kemānküre : <? Bir taş cinsi. k. (42b/9)
	[= 1]
	kemlük (g) : <Far.-Tr. Kötülük. k. + ine (62a/18)
	[= 1]
	kemmün : <Ar. Kimyon (<i>Cuminum cyminum</i>).

k. (49b/16), (50b/18)	k. + lere (3a/6), (66b/13)
[= 2]	k. + lerüj (35a/11)
kenār : < Far. Kenar.	k. + ne (11b/20), (38b/20)
k. + ina (46b/23)	k. + nüj (41a/13), (54b/21)
k. + ndan (69a/17)	k. + si (32b/14), (40b/12), (53a/13), (55b/12), (76b/19)
k. + larıdur (60a/17)	k. + sin (56a/9)
k. + larına (54a/16), (54a/8), (58a/1)	k. + ye (18a/23), (30b/7), (34b/6), (39b/3), (40a/7), (40b/1), (43b/10), (46a/15), (4a/15), (4a/18), (62a/22)
k. + larında (54a/1)	k. + yi (48b/11)
[= 7]	[= 58]
kendir : Kendir, kenevir, esrar otu; erkek ve dişi çiçekleri ayrı, gövde lifleri dokumacılıkta, taze sürgünleri, tohumları, erkek ve dişi çiçekleri esreryapımında kullanılan otsu bitkiler (<i>Cannabis sativa</i>). krş. kınnab, şehdānec.	kenvīn : < Ar. bkz. faşl-ı kenvīn.
k. (40b/19)	k. (80a/2)
[= 1]	[= 1]
kendū : < Far. Genişçe toprak.	kerefis : < Ar. Kereviz (<i>Apium graveolens</i>).
k. + de (14a/11)	k. (50b/23)
k. + lere (15b/4)	[= 1]
[= 2]	kerīḥ : < Ar. “kerīḥden ki ol kuşūr-ı şizādur” Abanoz ağacının yaprakları.
kendü : Kendi.	k. + den (21b/16)
k. (12a/3), (27b/17), (28b/17), (28b/18), (31b/22), (32b/14), (32b/16), (35b/14), (36a/20), (38b/19), (53a/15), (53a/3), (56a/16), (64b/2), (64b/6), (65b/16), (69a/6), (69a/7), (70b/15), (71a/13)	[= 1]
k. + de (40a/17), (53b/1)	kerm : < Ar. Bağ.
k. + den (25b/3), (27b/17), (28b/18), (39a/16), (39b/11), (47a/19), (54b/4), (56b/19), (58a/23)	k. (5b/5)
k. + dür (29b/14), (41a/14)	[= 1]
	kerrāt : < Ar. Defalar.
	k. + ında (21a/1)
	[= 1]

kerre : < Ar. Defa.

k. (10b/10), (12b/19), (13a/12), (18b/10), (19a/22), (19b/21), (20b/14), (25a/21), (25a/23), (25a/6), (25b/18), (26a/22), (26b/14), (27b/4), (28b/12), (28b/12), (29a/4), (29a/5), (30a/16), (30a/2), (30a/21), (30a/3), (30b/23), (30b/3), (30b/4), (30b/4), (31a/23), (32a/4), (32a/8), (32b/17), (33a/2), (33a/6), (34b/11), (34b/4), (36a/23), (37a/17), (37b/8), (39b/11), (39b/20), (40a/21), (43b/18), (43b/22), (43b/23), (43b/6), (44a/8), (44b/10), (44b/21), (44b/23), (45b/11), (45b/14), (46a/22), (46b/22), (47a/16), (47a/16), (47a/23), (49b/20), (49b/7), (4a/6), (4b/18), (51a/3), (51b/20), (52b/12), (53b/16), (54a/14), (55b/7), (57a/18), (57a/18), (57a/18), (57b/1), (57b/19), (58a/22), (58a/22), (58b/1), (58b/16), (58b/16), (60a/10), (60a/10), (60a/11), (60a/2), (62a/3), (62a/3), (62a/7), (62a/7), (62b/7), (62b/9), (63a/18), (63a/4), (64a/13), (64a/4), (64a/4), (64b/14), (65a/17), (65a/7), (65a/7), (65b/10), (65b/15), (65b/19), (65b/19), (65b/4), (65b/9), (65b/9), (66a/11), (66a/11), (66a/12), (66a/12), (66a/12), (66a/16), (66a/7), (66a/9), (69b/7), (6b/1), (6b/10), (6b/19), (71b/17), (71b/17), (71b/17), (71b/18), (72a/13), (75b/12), (75b/12), (75b/12), (75b/14), (75b/14), (75b/15), (75b/2), (76a/1), (77b/11), (79a/12), (8b/19)

k. + cük (37a/23)

k. + de (45a/11), (45a/13), (45a/7)

k. + den (20a/17)

k. + dür (31b/19)

k. + ye (35b/4)

[= 136]

kersinne : < Far. Burçak (*Vicia ervilia*). krş. a'rec, ħalzā.

k. (13b/2), (23b/13), (24a/16), (24a/16), (2a/5), (2a/8), (30a/23), (32b/12), (32b/15), (32b/3), (32b/3), (32b/8), (33a/1), (51a/21), (52a/17), (52a/9), (52a/9), (67a/21), (8b/17)

k. + den (23b/11)

k. + nünj (30b/14), (31b/5), (32b/18), (32b/20), (32b/5), (33a/7), (33a/8), (52a/7)

k. + ye (29b/10), (32b/9)

k. + yi (27b/10), (32b/20), (32b/22), (33a/4)

[= 34]

kerviyā : < Far. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu (*Carum carvi*).

k. (50b/15)

[= 1]

kes- : Kesmek, ayırmak.

k.-erler (35a/22)

k.-üp (43a/17), (45a/10), (45b/4), (79a/9)

[= 5]

kesb : < Ar. Peyda olma, edinme.

k. (31a/19), (40a/18), (40a/22), (40b/2), (64b/10), (6a/5)

k. + éder (31a/19), (40a/18), (40b/2), (64b/10), (6a/5)

k. + étmiş (40a/22)

[= 12]

kesekli : Parça parça kabarmış olan (toprak).

k. (41b/13)

[= 1]

kesil- : Kesilmek.

k.-e (45a/3), (47b/1), (60a/12)

k.-mek (49b/9)

k.-mesine (45a/6)

k.-miş (43b/11)

k.-se (42a/20), (54b/16), (58b/22)	[=41]
k.-üp (34b/17), (43a/5), (43b/8), (44b/12), (45a/12), (45a/6), (45b/1), (46a/1), (46b/14), (47a/8), (47b/3), (61a/19), (62a/1), (62a/13), (62a/4), (79a/4)	keşire : < Ar. bkz. keşir.
k.-ür (41b/16)	k. (12b/4), (12b/7), (14a/13), (16a/1), (16a/23), (18a/4), (20b/3), (30a/4), (7a/23), (7b/20)
[=26]	k. + de (26b/2)
kesim : Parça, kısım.	k. + den (7a/17)
k. (38a/20)	k. + dür (23a/11), (8b/18)
[=1]	k. + i (12a/18), (15a/2), (29a/5), (8b/12)
keskin : 1. Çok keskin, iyi kesen. 2. Etkili, sert.	k. + nüj (6a/22)
k. (46b/11), (46b/14), (51b/11)	k. + olmaya (20b/3)
[=3]	k. + olup (16a/23), (7a/23)
kesr : < Ar. Kıрма, kırılma.	k. + olur (12b/4), (12b/7), (18a/4), (7b/20)
k. (11a/10), (28b/9), (65b/13), (7a/10)	k. + si (67a/15)
k. + edüp (11a/10)	[=27]
k. + olunup (28b/9)	keşiren : < Ar. Çok olarak.
[=6]	k. (13a/11), (15a/21), (15b/4), (16a/12), (22a/7), (22b/5), (25a/17), (25b/18), (8a/16), (8b/22), (8b/9)
keşir : < Ar. Çok.	[=11]
k. (12b/14), (14a/19), (14a/8), (15a/8), (15b/17), (17a/2), (18a/13), (20a/2), (21b/4), (21b/4), (22a/10), (22b/14), (24a/13), (26b/2), (27b/23), (28a/20), (29a/17), (31b/3), (4a/23), (4b/21), (6a/17), (6a/23), (77b/12), (77b/14), (77b/17), (9a/7)	keşiretü'n-nedve : < Ar. Çok nemli. krş. keşiretü'r-ruṭübe.
k. + de (39b/8), (39b/8)	k. (72a/18)
k. + olmasun (15b/17)	[=1]
k. + olup (6a/23)	keşiretü'r-ruṭübe : < Ar. Çok nemli. krş. keşiretü'n-nedve.
k. + olur (12b/14), (14a/19), (17a/2), (24a/13), (26b/2), (4b/21), (6a/17), (77b/12), (77b/14), (9a/7)	k. (15a/19)
k. + olurmuş (22b/14)	[=1]
	keşirü'l-bereke : < Ar. Çok bereketli.

k. (17a/22)	[= 1]		
[= 1]		keşret-i revā	: <Ar. Bolluğun çok olması.
keşirü'n-nuḥāle	: <Ar. Çok kepekli.	k. + dan (1b/15)	
k. + dür (22a/16)	[= 1]		
[= 1]		keşret-i ruḥūbet	: <Ar. Rutubetin çok olması.
keşret	: <Ar. Çokluk.	k. (28b/20)	
k. (17a/18), (22b/12)	[= 1]		
k. + i (12b/4), (18a/16), (1b/15), (25a/2), (28b/1), (28b/20), (28b/21), (32a/4), (75a/5), (7b/21)		keşret-i saḳy	: <Ar. Sulamanın çok olması.
k. + i in'āmından (28b/1)		k. + dan (28b/21)	
k. + i revādan (1b/15)		[= 1]	
k. + i ruḥūbet (28b/20)		keşret-i ūşb	: <Ar. Taze otun çok olması.
k. + i saḳydan (28b/21)		k. + dan (7b/21)	
k. + i 'ameldür (18a/16)		[= 1]	
k. + i 'imāreti (32a/4)		keşret-i zirrī'a	: <Ar. Tohumun çoğu.
k. + i ūşbdan (7b/21)		k. (25a/2)	
k. + i zirrī'a (25a/2)		[= 1]	
[= 20]		keşretü'l-emṭār	: <Ar. Yağmurun çok olması.
keşret-i 'amel	: <Ar. Amelin çok olması.	k. + da (23a/14)	
k. + dür (18a/16)		[= 1]	
[= 1]		keşretü't-ṭayr	: <Ar. Kuşun çok olması.
keşret-i 'imāret	: <Ar. Toprağın çok defa alt üst edilmesi, onarılması.	k. + da (23a/14)	
k. + i (32a/4)		[= 1]	
[= 1]		keş-	: Geçmek.
keşret-i in'ām	: <Ar. Nimetin çok olması.	k.-mesinde (10a/8)	
k. + ından (28b/1)		[= 1]	
		kettān	: <Ar. Keten (<i>Linum usitatissimum</i>).

k. (10a/17), (10b/14), (13b/17), (13b/17), (13b/18), (16b/6), (18b/1), (18b/9), (1b/8), (2a/13), (34b/15), (37a/11), (37a/14), (37a/15), (37a/20), (37a/7), (37b/10), (37b/12), (37b/19), (38a/12), (38a/16), (38a/19), (38a/3), (38b/12), (38b/14), (38b/20), (38b/23), (38b/3), (38b/5), (38b/8), (39a/10), (39a/11), (39a/12), (39a/13), (39a/4), (39a/5), (39a/7), (39b/11), (39b/12), (39b/15), (39b/16), (39b/21), (39b/9), (40a/1), (40a/18), (40a/21), (40a/9), (40b/10), (40b/16), (40b/2), (40b/5), (40b/9), (41a/3), (65a/21), (69b/11), (72b/20), (73b/19), (73b/20), (75b/15), (76a/1), (76a/5)

k. + a (18b/16), (37a/20), (37b/13), (38a/14), (38b/1), (38b/11), (38b/18), (41a/4), (6b/15)

k. + da (11a/3), (30a/7), (40a/14), (40a/17), (40b/17), (41a/13), (41a/2), (41a/23), (41b/2), (68b/10), (68b/11), (70a/4)

k. + dan (10a/21), (23b/10), (40a/2), (41a/3), (69a/18), (9b/17)

k. + ı (13b/19), (15b/7), (38a/10), (38a/15), (38a/17), (40a/13), (40a/19), (40b/13), (40b/2), (40b/7), (40b/7)

k. + uñ (13b/21), (14a/1), (2a/10), (2a/13), (35a/6), (37a/21), (37a/9), (37b/1), (37b/14), (37b/18), (37b/6), (38a/4), (38a/7), (38b/19), (38b/22), (38b/5), (39a/19), (39a/6), (39b/19), (39b/23), (39b/5), (40b/12), (40b/19), (51b/4), (73a/1)

[= 124]

keyfiyyet : < Ar. Nitelik.

k. + i (31a/19), (4a/2), (66a/10)

k. + ini (1b/1)

k. + i rediyye (31a/19)

[= 5]

keyfiyyet-i rediyye : < Ar. Olumsuz nitelik.

k. (31a/19)

[= 1]

keyl : < Ar. Tahıl, hububat ölçüsü, ölçek. Altı yüz dirhem-i kisrevilik ölçüsü.

k. + inden (21b/20)

[= 1]

kezâlik : < Ar. Aynı şekilde.

k. (10a/1), (10b/23), (11b/5), (12a/18), (12b/20), (13a/13), (14b/4), (15b/12), (17b/20), (18a/18), (18b/3), (19a/1), (20a/12), (20a/15), (20b/17), (22b/23), (23b/5), (26a/17), (26a/19), (26b/21), (27a/13), (29a/7), (29b/22), (29b/23), (29b/6), (3a/17), (4b/20), (50a/21), (51b/21), (52a/4), (53a/21), (5b/12), (5b/18), (5b/8), (60a/6), (61a/16), (64a/16), (68b/18), (69b/4), (6a/19), (6a/3), (73a/11), (73a/15), (73a/18), (73a/4), (74a/2), (75b/8), (77b/12), (77b/3), (78a/9), (78b/16)

[= 51]

kıdem : < Ar. bkz. kıdem-i bevâri.

ķ. + i (6a/10)

ķ. + i bevâri (6a/10)

[= 2]

kıdem-i bevâri : < Ar. Otların eskisi.

ķ. (6a/10)

[= 1]

kıdr : < Ar. Çömlek.

ķ. + ı (29a/4)

ķ. + ı nuhâsda (29a/4)

[= 2]

kıdr-ı nuhâs : < Ar. Bakır çömlek.

ķ. + da (29a/4)

	[= 1]		[= 8]
kıl	: Kıl, tüy.	killet	: < Ar. Azlık.
	k. (42a/10), (42a/11), (42a/8)		k. (15b/10), (22b/10)
	[= 3]		k. + de (16b/2)
kıl-	: Kılmak, yapmak, etmek.		k. + den (17a/19)
	k.-ina (20a/15), (4b/12), (59a/2)		k. + i (1b/15), (4b/1)
	k.-ındı (6b/1)		k. + inden (74b/6)
	k.-madılar (16a/17)		k. + ine (25a/3)
	k.-mışlardur (15b/19)		k. + i revādan (1b/15)
	k.-sağ (6b/22)		k. + i temāsukından (4b/1)
	k.-up (11b/16)		[= 10]
	k.-ur (14a/10), (23b/2)	killet-i revā	: < Ar. Bolluğun az olması.
	[= 10]		k. + dan (1b/15)
kılıç	: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silâh.		[= 1]
	k. (36a/12)	killet-i temāsuk	: < Ar. Yapışkanlığın az olması.
	[= 1]		k. + ından (4b/1)
kılıf	: < Ar. (bitki) Kılıf.		[= 1]
	k. + ları (39a/23)	kındur-	: Teşvik etmek.
	[= 1]		k.-up (56b/11)
kılın-	: Kılınmak, yapılmak.		[= 1]
	k.-a (10b/19), (13b/10), (1b/10), (44b/20), (49b/8)	kınnab	: < Ar. Kendir (<i>Cannabis sativa</i>).
	k.-dukdan (6b/11)		k. (10b/7), (11a/2), (14a/3), (14a/4), (14a/4), (14a/7), (15b/18), (23b/22), (3a/16), (40b/19), (40b/21), (41a/14), (41a/15), (41a/18), (41a/3), (41a/7), (51a/21)
	k.-up (11b/23)		k. + a (40b/22), (41a/5), (41a/7)
	k.-ur (36b/1)		k. + da (41a/3), (41b/2)

k. + ı (14a/10)
k. + uñ (2a/14), (35a/6), (41a/1), (41b/1),
(41b/3), (41b/7)
[= 29]

kır- : Kırmak.

k.-ar (52a/8), (64a/18)

k.-up (54b/16)

[= 3]

kırağı : Soğuk havalarda, su buğusunun yerde,
bitkiler, ağaçlar ve öteki nesnelere üzerinde
donmasıyla oluşan ince buz billûru, kırağı.

k. (12b/5), (45a/3), (59b/11)

k. + dan (38a/19)

[= 4]

kırıl- : Kırılmak.

k.-a (36a/13)

k.-miş (40b/15), (40b/16)

k.-up (52b/13)

[= 4]

kırındı : Bir şeyden ayrılan küçük parça, kırıntı.

k. + sına (7b/10)

[= 1]

kırk : Kırk.

k. (42a/16), (51a/19)

[= 2]

kırmızı : < Ar. Al, kızıl renk.

k. (42a/10), (42b/10), (43a/11), (45a/5),
(46b/3), (47b/11), (63b/1), (76a/10), (79b/17)

k. + dan (34b/22)

k. + lığı (42a/14)

k. + ya (38b/8), (39a/8)

[= 13]

kırmızılık(ğ): < Ar.-Tr. Kızılık, kırmızılık.

k. + a (33a/7)

[= 1]

kısm : < Ar. Parçalara ayrılmış bir şeyin her
bölümü, bölüm, kesim.

k. (21a/23), (53a/18), (53a/4), (55a/22)

k. + dan (53a/15)

k. + dur (24a/22), (53a/14), (53a/4)

k. + ındandır (14a/9)

k. + uñ (44b/7)

[= 10]

kısa : Kısa, uzun karşıtı.

k. (53a/14), (59a/22), (5a/14), (61a/5),
(63a/12), (63b/18), (63b/8)

k. + cık (52b/17)

[= 8]

kış : (kuzey yarım küre için) Aralık ayının
yirmi ikisinde başlayıp martın yirmi birine kadar
süren, yılın en soğuk mevsimi.

k. (32b/1), (32b/2), (32b/3), (34b/3),
(34b/9), (35b/2), (35b/4), (37a/16), (37b/8), (38a/5),
(38a/7), (38b/14), (41a/18), (45b/13), (45b/15),
(46a/17), (46b/18), (47a/12), (47a/12), (48b/11),
(55a/20), (55b/7), (55b/9), (56a/4), (56b/18),
(57a/14), (57a/15), (58a/11), (58a/9), (58b/20),
(59b/21), (60a/2), (61a/7), (63a/3), (63b/11),
(63b/15), (63b/4), (65b/2), (73a/18), (77b/21)

k. + a (25b/19)	k. + ı (26a/13)
k. + da (56a/8), (57a/11), (59a/6), (59b/22), (60a/1), (60a/4), (61a/9)	k. + ı dāyim-i muttaşıl (26a/13)
k. + uñ (63a/4), (65b/7), (72a/4)	k. + ından (26b/7)
[= 51]	[= 3]
kısr : < Ar. Kabuk.	kıyām-ı dāyim-i muttaşıl : < Ar. Sürekli (üzerinde) durmasıyla.
k. (21a/4), (79a/15)	k. (26a/13)
k. + ı (21b/13), (21b/18), (22a/10), (24b/13), (41a/1)	[= 1]
k. + ı a ^l āsı (21b/13)	kıyās : < Ar. Karşılaştırma.
k. + ı a ^l āsından (21b/18)	k. (11a/4), (11b/5), (15a/22), (15a/22), (24a/4), (39b/16), (51b/6), (70a/6), (70b/11), (73b/8)
k. + ına (13b/22)	k. + eyle (51b/6)
[= 10]	k. + éderler (73b/8)
kısr-ı a^lā : < Ar. Büyük kabuk.	k. + oluna (24a/4), (39b/16)
k. + sı (21b/13)	k. + olunmak (70a/6)
k. + sından (21b/18)	k. + olunup (11a/4)
[= 2]	k. + olunur (70b/11)
kıtf : < Ar. Semizotuna benzer yassı yapraklı, yumuşak ottur.	[= 17]
k. (51b/2)	kızar- : Kızarmak.
[= 1]	k.-ır (34b/20)
kıtniyye : < Ar. Ekilen tahıllara verilen genel ad.	k.-mak (61b/2)
k. (15a/14), (65b/2), (67a/15), (67a/4), (6a/21), (6b/17), (72b/2), (8a/21), (8a/21)	k.-masın (61a/20)
k. + den (15b/7)	[= 3]
k. + dür (6a/21)	kızıl : Parlak kırmızı renk.
[= 11]	k. (23a/3), (36b/3), (44b/1), (44b/1), (44b/13), (44b/2), (44b/3), (44b/6), (44b/9), (45a/16), (45a/20), (45b/6), (45b/6), (45b/8), (46a/13)
kıyām : < Ar. Kalkma, durma.	k. + dur (32b/5), (47a/5)

[= 17]

ki : <Far. Ki, ki ilgeci.

k. (10a/1), (10a/1), (10a/11), (10a/15), (10a/19), (10a/21), (10a/5), (10a/7), (10b/1), (10b/12), (10b/17), (10b/21), (10b/7), (10b/8), (11a/10), (11a/11), (11a/16), (11a/21), (11a/22), (11a/8), (11b/15), (11b/22), (11b/22), (11b/8), (12a/10), (12a/11), (12a/13), (12a/15), (12a/16), (12a/2), (12a/23), (12a/3), (12a/6), (12a/8), (12a/9), (12b/1), (12b/1), (12b/10), (12b/14), (12b/14), (12b/15), (12b/16), (12b/17), (12b/22), (12b/5), (12b/6), (12b/8), (12b/8), (13a/1), (13a/10), (13a/18), (13a/20), (13a/21), (13a/3), (13a/4), (13a/5), (13a/6), (13a/8), (13a/9), (13a/9), (13b/1), (13b/13), (13b/13), (13b/15), (13b/16), (13b/18), (13b/19), (13b/2), (13b/21), (13b/21), (13b/3), (13b/5), (14a/12), (14a/15), (14a/15), (14a/19), (14a/20), (14a/4), (14a/7), (14b/10), (14b/14), (14b/16), (14b/2), (14b/2), (14b/23), (14b/23), (14b/4), (14b/5), (14b/7), (14b/8), (14b/9), (15a/11), (15a/13), (15a/14), (15a/16), (15a/20), (15a/23), (15a/3), (15a/4), (15a/4), (15a/9), (15b/1), (15b/12), (15b/3), (15b/9), (16a/10), (16a/10), (16a/11), (16a/11), (16a/13), (16a/13), (16a/16), (16a/19), (16a/20), (16a/21), (16a/22), (16a/4), (16b/11), (16b/13), (16b/14), (16b/17), (16b/4), (16b/5), (17a/18), (17a/2), (17a/22), (17a/23), (17a/3), (17a/9), (17b/1), (17b/12), (17b/17), (17b/19), (17b/2), (17b/21), (17b/22), (17b/3), (17b/4), (17b/5), (17b/7), (18a/1), (18a/14), (18a/14), (18a/16), (18a/17), (18a/21), (18a/21), (18a/22), (18a/5), (18a/6), (18b/10), (18b/11), (18b/12), (18b/12), (18b/12), (18b/13), (18b/14), (18b/15), (18b/18), (18b/20), (18b/20), (18b/22), (18b/4), (18b/6), (18b/7), (18b/7), (18b/8), (18b/9), (19a/13), (19a/18), (19a/2), (19a/20), (19a/21), (19a/21), (19a/3), (19a/5), (19b/1), (19b/1), (19b/1), (19b/10), (19b/11), (19b/14), (19b/14), (19b/14), (19b/16), (19b/23), (19b/3), (19b/6), (19b/9), (1b/14), (1b/15), (1b/18), (1b/19), (1b/7), (20a/13), (20a/14), (20a/19), (20a/21), (20a/21), (20a/3), (20a/3), (20a/7), (20a/9), (20b/10), (20b/12), (20b/15), (20b/18), (20b/20), (20b/22), (20b/3), (20b/4), (20b/8), (21a/10), (21a/11), (21a/11), (21a/17), (21a/18), (21a/20), (21a/23), (21a/3), (21a/6), (21a/8), (21a/8), (21b/1), (21b/11), (21b/16), (21b/16), (21b/2), (21b/20), (21b/23), (21b/5), (21b/6), (21b/9), (22a/1), (22a/15), (22a/18),

(22a/20), (22a/21), (22a/23), (22a/4), (22a/5), (22a/8), (22b/1), (22b/1), (22b/10), (22b/10), (22b/13), (22b/15), (22b/15), (22b/18), (22b/19), (22b/19), (22b/2), (22b/5), (22b/7), (22b/8), (23a/11), (23a/13), (23a/17), (23a/2), (23a/22), (23a/3), (23a/5), (23a/6), (23b/16), (23b/3), (23b/3), (23b/3), (23b/4), (23b/7), (23b/8), (24a/1), (24a/16), (24a/22), (24a/3), (24a/8), (24b/1), (24b/10), (24b/12), (24b/14), (24b/15), (24b/2), (24b/21), (24b/22), (24b/23), (24b/23), (24b/4), (24b/5), (24b/6), (24b/7), (24b/8), (24b/9), (25a/10), (25a/18), (25a/20), (25a/22), (25a/8), (25b/1), (25b/12), (25b/13), (25b/13), (25b/14), (25b/15), (25b/19), (25b/21), (25b/7), (26a/1), (26a/11), (26a/12), (26a/15), (26a/17), (26a/2), (26a/20), (26a/20), (26a/21), (26a/23), (26a/8), (26a/9), (26b/12), (26b/12), (26b/18), (26b/2), (26b/20), (26b/21), (26b/22), (26b/23), (26b/7), (26b/9), (27a/13), (27a/16), (27a/16), (27a/18), (27a/19), (27a/2), (27a/23), (27b/14), (27b/14), (27b/16), (27b/18), (27b/19), (27b/6), (27b/8), (28a/1), (28a/10), (28a/11), (28a/12), (28a/12), (28a/13), (28a/13), (28a/15), (28a/20), (28a/23), (28a/4), (28a/4), (28a/6), (28a/7), (28a/7), (28a/8), (28a/9), (28a/9), (28b/18), (28b/19), (28b/3), (28b/5), (28b/7), (29a/1), (29a/10), (29a/13), (29a/13), (29a/15), (29a/19), (29a/19), (29a/22), (29a/6), (29a/7), (29a/8), (29a/9), (29b/11), (29b/14), (29b/15), (29b/17), (29b/18), (29b/5), (29b/5), (29b/7), (29b/9), (29b/9), (2b/10), (30a/14), (30a/15), (30a/16), (30a/22), (30a/4), (30a/6), (30a/8), (30b/1), (30b/12), (30b/12), (30b/16), (30b/18), (30b/19), (30b/20), (30b/3), (30b/9), (31a/14), (31a/14), (31a/15), (31a/16), (31a/18), (31a/21), (31a/4), (31a/9), (31b/11), (31b/15), (31b/16), (31b/23), (31b/6), (31b/6), (31b/8), (32a/14), (32a/16), (32a/19), (32a/20), (32a/22), (32a/23), (32a/3), (32b/12), (32b/15), (32b/19), (32b/3), (33a/12), (33a/14), (33a/14), (33a/5), (33a/8), (33b/10), (33b/11), (33b/11), (33b/18), (33b/19), (33b/22), (33b/4), (33b/8), (34a/1), (34a/11), (34a/13), (34a/15), (34a/17), (34a/18), (34a/18), (34a/21), (34a/21), (34a/9), (34b/12), (34b/14), (34b/14), (34b/14), (34b/15), (34b/16), (34b/9), (35a/10), (35a/11), (35a/13), (35a/16), (35a/17), (35a/18), (35a/3), (35b/12), (35b/12), (35b/22), (35b/4), (35b/6), (35b/9), (36a/10), (36a/18), (36a/23), (36a/8), (36a/9), (36b/15), (36b/2), (36b/22), (36b/23), (36b/9), (37a/13), (37a/17), (37a/23),

(37a/6), (37a/8), (37a/8), (37a/9), (37a/9), (37b/1), (37b/12), (37b/18), (37b/19), (37b/20), (37b/6), (38a/1), (38a/14), (38a/16), (38a/2), (38a/23), (38a/3), (38a/4), (38a/7), (38b/1), (38b/14), (38b/14), (38b/19), (38b/22), (38b/23), (38b/3), (38b/7), (39a/15), (39a/18), (39a/2), (39a/23), (39a/4), (39a/7), (39a/9), (39a/9), (39b/1), (39b/10), (39b/11), (39b/13), (39b/14), (39b/19), (39b/22), (39b/6), (39b/8), (39b/9), (3a/14), (3a/14), (40a/10), (40a/11), (40a/17), (40a/20), (40a/23), (40a/3), (40a/4), (40a/8), (40b/19), (40b/19), (40b/2), (40b/3), (40b/5), (40b/5), (40b/7), (41a/14), (41a/15), (41a/2), (41a/22), (41a/5), (41a/8), (41b/11), (41b/18), (41b/18), (41b/7), (42a/11), (42a/13), (42a/14), (42a/15), (42a/16), (42b/12), (42b/14), (42b/14), (42b/15), (42b/18), (42b/19), (42b/3), (42b/7), (43a/13), (43a/19), (43a/22), (43b/1), (43b/13), (43b/16), (43b/19), (43b/20), (43b/5), (43b/8), (44a/17), (44a/19), (44a/19), (44b/1), (44b/16), (44b/22), (44b/3), (44b/6), (44b/9), (45a/10), (45a/23), (45a/7), (45b/10), (45b/17), (45b/21), (46a/11), (46a/20), (46a/23), (46a/9), (46b/23), (46b/3), (46b/5), (46b/6), (46b/9), (47a/21), (47b/1), (47b/10), (47b/13), (47b/14), (47b/16), (47b/23), (47b/5), (48a/1), (48a/10), (48a/10), (48a/12), (48a/14), (48a/17), (48a/7), (48a/9), (48b/1), (48b/14), (48b/15), (48b/19), (48b/19), (48b/2), (48b/22), (48b/23), (48b/7), (48b/9), (49a/13), (49a/16), (49a/22), (49a/4), (49a/8), (49a/9), (49b/15), (49b/18), (49b/21), (49b/4), (49b/5), (49b/6), (49b/6), (49b/8), (49b/8), (4a/12), (4a/21), (4a/22), (4a/3), (4a/5), (4b/11), (4b/12), (4b/13), (4b/13), (4b/18), (4b/22), (4b/22), (4b/23), (4b/4), (4b/5), (4b/9), (50a/1), (50a/10), (50a/10), (50a/11), (50a/12), (50a/12), (50a/13), (50a/19), (50a/4), (50a/6), (50a/8), (50a/9), (50b/16), (50b/18), (50b/2), (50b/23), (50b/3), (50b/5), (50b/6), (51a/1), (51a/13), (51a/14), (51a/14), (51a/16), (51a/18), (51a/20), (51a/21), (51a/9), (51b/16), (51b/18), (51b/19), (51b/19), (51b/22), (51b/6), (52a/17), (52a/17), (52a/18), (52a/2), (52a/21), (52a/8), (52b/14), (52b/16), (52b/19), (52b/20), (52b/20), (52b/20), (52b/5), (52b/9), (53a/10), (53a/12), (53a/15), (53a/3), (53b/10), (53b/12), (53b/13), (53b/13), (53b/18), (53b/19), (53b/6), (54a/14), (54a/18), (54b/12), (54b/15), (54b/2), (54b/21), (54b/23), (54b/5), (54b/6), (55a/11), (55a/17), (55a/17), (55a/6), (55a/9), (55b/1), (55b/13), (55b/5), (56a/15),

(56a/18), (56a/18), (56a/19), (56a/19), (56a/2), (56a/2), (56a/2), (56a/21), (56a/6), (56a/7), (56b/1), (56b/12), (56b/12), (56b/18), (56b/20), (56b/20), (56b/4), (56b/4), (56b/5), (56b/6), (56b/7), (56b/7), (56b/7), (56b/8), (56b/8), (56b/9), (57a/14), (57a/16), (57a/2), (57a/22), (57a/23), (57a/4), (57b/10), (57b/11), (57b/12), (57b/14), (57b/18), (57b/19), (57b/7), (57b/8), (58a/11), (58a/13), (58a/14), (58a/17), (58a/4), (58a/6), (58a/7), (58a/9), (58b/11), (58b/12), (58b/13), (58b/13), (58b/19), (58b/7), (58b/8), (59a/1), (59a/10), (59a/11), (59a/14), (59a/16), (59a/20), (59a/4), (59a/6), (59a/7), (59b/12), (59b/15), (59b/15), (59b/19), (59b/2), (59b/22), (59b/4), (59b/4), (59b/5), (59b/9), (5a/10), (5a/13), (5a/15), (5a/16), (5a/18), (5a/18), (5a/19), (5a/20), (5a/23), (5a/7), (5b/1), (5b/10), (5b/15), (5b/2), (5b/22), (5b/5), (5b/5), (5b/8), (60a/10), (60a/11), (60a/13), (60a/13), (60a/14), (60a/16), (60a/17), (60a/19), (60a/20), (60a/20), (60a/21), (60a/4), (60a/8), (61a/1), (61a/18), (61a/2), (61a/3), (61a/8), (61b/1), (61b/13), (61b/2), (61b/22), (61b/4), (61b/6), (61b/9), (62a/22), (62a/5), (62a/7), (62a/7), (62b/13), (62b/17), (62b/18), (62b/19), (62b/4), (62b/6), (63a/1), (63a/1), (63a/12), (63a/14), (63a/17), (63a/17), (63a/18), (63a/2), (63a/3), (63a/9), (63b/1), (63b/11), (63b/14), (63b/19), (63b/20), (63b/21), (63b/3), (63b/4), (63b/8), (63b/9), (64a/19), (64a/6), (64a/8), (64b/11), (64b/12), (64b/17), (64b/21), (64b/3), (64b/4), (64b/6), (65a/1), (65a/11), (65a/11), (65a/15), (65a/16), (65a/21), (65b/17), (65b/20), (65b/6), (66a/13), (66a/16), (66a/17), (66a/21), (66a/5), (66a/6), (66a/7), (66b/10), (66b/17), (66b/2), (66b/4), (66b/6), (66b/7), (66b/8), (66b/9), (66b/9), (67a/1), (67a/10), (67a/11), (67a/11), (67a/12), (67a/12), (67a/19), (67a/20), (67a/4), (67a/5), (67a/8), (67a/8), (67b/1), (67b/10), (67b/11), (67b/16), (67b/20), (67b/6), (67b/7), (67b/9), (68a/1), (68a/13), (68a/15), (68a/18), (68a/20), (68a/4), (68a/6), (68a/8), (68a/9), (68b/10), (68b/11), (68b/14), (68b/17), (68b/18), (68b/5), (69a/1), (69a/11), (69a/14), (69a/15), (69a/17), (69a/20), (69a/3), (69a/5), (69b/17), (69b/3), (69b/9), (6a/18), (6a/20), (6a/23), (6a/6), (6a/8), (6b/1), (6b/14), (6b/15), (6b/23), (6b/4), (6b/8), (70a/10), (70a/19), (70b/1), (70b/20), (70b/5), (71a/11), (71a/13), (71a/14), (71a/16), (71a/16), (71a/20), (71a/21), (71a/21), (71a/7), (71a/8), (71b/10), (71b/11), (71b/11), (71b/12), (71b/13), (71b/13),

(71b/16), (71b/20), (71b/21), (71b/4), (71b/7), (71b/7), (71b/7), (71b/8), (72a/1), (72a/10), (72a/16), (72a/16), (72a/17), (72a/17), (72a/19), (72a/21), (72a/5), (72a/5), (72a/6), (72a/8), (72a/9), (72b/1), (72b/11), (72b/12), (72b/14), (72b/14), (72b/15), (72b/17), (72b/19), (72b/2), (72b/7), (73a/11), (73a/11), (73a/17), (73a/20), (73a/21), (73a/5), (73a/6), (73a/7), (73a/9), (73b/1), (73b/1), (73b/10), (73b/11), (73b/12), (73b/17), (73b/17), (73b/2), (73b/3), (73b/4), (73b/7), (73b/8), (73b/9), (74a/10), (74a/11), (74a/13), (74a/15), (74a/15), (74a/16), (74a/3), (74a/5), (74a/9), (74b/11), (74b/16), (74b/2), (74b/7), (74b/9), (75a/11), (75a/14), (75a/16), (75a/18), (75a/2), (75a/7), (75a/7), (75a/9), (75b/11), (75b/12), (75b/16), (75b/18), (75b/18), (75b/20), (75b/4), (75b/5), (75b/7), (76a/1), (76a/11), (76a/15), (76a/18), (76a/3), (76a/4), (76a/4), (76a/5), (76a/8), (76b/10), (76b/11), (76b/12), (76b/13), (76b/14), (76b/14), (76b/15), (76b/17), (76b/18), (76b/2), (76b/3), (76b/7), (76b/8), (76b/9), (77a/1), (77a/1), (77a/10), (77a/10), (77a/11), (77a/12), (77a/12), (77a/14), (77a/14), (77a/2), (77a/20), (77a/20), (77a/3), (77a/4), (77a/5), (77a/6), (77b/1), (77b/11), (77b/14), (77b/14), (77b/16), (77b/18), (77b/19), (77b/19), (78a/10), (78a/11), (78a/18), (78a/19), (78a/20), (78a/21), (78a/7), (78b/10), (78b/10), (78b/11), (78b/12), (78b/13), (78b/16), (78b/16), (78b/19), (78b/21), (78b/3), (78b/5), (78b/6), (78b/8), (78b/9), (79a/14), (79a/16), (79a/17), (79a/17), (79a/19), (79a/3), (79a/5), (79a/6), (79a/8), (79b/1), (79b/11), (79b/13), (79b/14), (79b/18), (79b/2), (79b/9), (7a/1), (7a/18), (7a/2), (7a/6), (7b/1), (7b/12), (7b/13), (7b/14), (7b/15), (7b/17), (7b/18), (7b/2), (7b/2), (7b/20), (7b/23), (7b/9), (80a/1), (8a/13), (8a/15), (8a/17), (8a/21), (8a/23), (8a/23), (8a/5), (8a/6), (8b/13), (8b/15), (8b/16), (8b/20), (8b/22), (8b/3), (8b/7), (8b/9), (9a/10), (9a/13), (9a/14), (9a/15), (9a/17), (9a/18), (9a/2), (9a/2), (9a/20), (9a/22), (9a/23), (9a/3), (9a/7), (9b/11), (9b/11), (9b/12), (9b/13), (9b/15), (9b/18), (9b/2), (9b/20), (9b/22), (9b/3), (9b/3), (9b/5), (9b/7), (9b/9)

[= 1228]

ķīān : < Ar. “şu cem‘ olup çekilmiş yere ķīān dērler ve arz-ı raṭbe daħı dērler”, Düzlükler.

ķ. (12b/17), (14a/12), (3a/13)

ķ. + da (13b/11), (16a/21), (16b/2), (71b/13)

ķ. + ı (13a/19), (14b/9), (24b/1), (25b/22), (72a/19)

ķ. + ı raṭbe (72a/19)

ķ. + ı raṭbede (13a/19), (13b/7), (14b/9), (24b/1), (25b/22)

[= 18]

ķīān-ı raṭbe : < Ar. Üzerinden su çekilmiş, nemli düzlükler.

ķ. (72a/19)

ķ. + de (13a/19), (13b/7), (13b/7), (14b/9), (24b/1), (25b/22)

[= 7]

ķibār : < Ar. Büyükler.

ķ. (10a/19)

ķ. + ı (20a/12), (78a/9)

[= 3]

ķibr : < Ar. Büyüklük.

ķ. + de (19b/16)

[= 1]

ķiçirek : Küçücük, ufacak.

ķ. (42b/15)

[= 1]

ķifāyet : < Ar. Yeterlik, yararlık.

ķ. (31a/20), (42a/6), (44a/2), (50a/6), (51b/15), (5a/2), (63b/7), (75a/3), (75a/4)

ķ. + dūr (58b/1)

ķ. + ēder (31a/20), (50a/6), (5a/2), (63b/7)

- k. +  tmezse (75a/4)
- [= 15]
- kilsiyye** : < Ar. Kire taşı yapısında olan.
- k. (4b/23)
- [= 1]
- kim** : Ki ilgeci. krş. ki.
- k. (10b/20), (33a/15), (37b/1), (47a/3), (59a/9), (61b/19), (62b/8), (64b/10), (64b/14), (65a/3), (66a/18), (67b/17), (77a/7), (7a/5), (8a/7)
- [= 15]
- kimesne** : Kimse, herhangi biri.
- k. (14a/9), (19b/11), (20b/22), (2b/4), (30a/6), (31b/7), (31b/8), (33a/8), (40b/5), (42a/17), (44b/3), (45a/13), (45a/17), (45a/7), (45a/8), (45b/17), (46b/7), (48a/6), (51a/9), (51b/22), (52a/8), (54b/18), (54b/20), (55b/8), (56b/13), (57b/6), (59a/17), (60a/16), (61a/20), (61b/14), (64a/10), (65a/11), (6b/5), (72a/1), (75a/18), (77a/14), (77a/15), (78b/21), (79a/7)
- k. + ler (21a/22), (41b/2), (48a/2), (68a/18)
- k. + lerüñ (45b/8)
- k. + nüñ (33a/11), (48a/7), (53b/1), (54b/17), (54b/21), (56b/10), (61b/7)
- k. + ye (30a/15), (34a/16), (48a/9), (68a/15), (73b/11)
- k. + yi (56b/10)
- [= 57]
- kippe** : < Ar. Örtü.
- k. + ler (26b/5)
- k. + leriyle (26b/4)
- [= 2]
- kirā** : < Ar. kirā³. Kira.
- k. (2b/4), (2b/6), (51a/11), (51a/9)
- k. + eden (2b/4), (51a/9)
- k. + eder (2b/6), (51a/11)
- [= 8]
- kirec** : < Far. Mermer, tebeşir, kire taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit.
- k. (46a/5)
- [= 1]
- kireçlü** : < Far.-Tr. Kireçli.
- k. (59a/13)
- [= 1]
- kīse** : < Far. Kese.
- k. (43a/17), (43a/18), (43a/18), (43a/20), (43b/2)
- k. + de (43a/22)
- k. + den (43a/20)
- k. + i (43b/1)
- k. + i mezbūreyi (43b/1)
- k. + nüñ (43a/20)
- [= 10]
- kīse-i mezbūre** : < Far.-Ar. Zikredilen kese.
- k. + yi (43b/1)
- [= 1]
- kīssā** : < Ar. Hıyar (*Cucumis sativus*).
- ķ. (10a/7), (10b/18), (1b/10), (24a/1), (46b/6), (46b/7), (49b/14)

- k. + nuḡ (69a/5)
[= 8]
- kişnic** : < Far. Kişniş (*Coriandrum sativum*).
k. (2b/11), (57b/8)
[= 2]
- kitāb** : < Ar. Kitap.
k. (38a/20), (62b/1)
k. + da (25a/2), (38b/4), (44a/5), (46b/3), (52b/2)
k. + dan (41b/6), (51a/4)
k. + ı (11a/8), (12a/14), (12a/23), (14b/23), (16b/4), (20b/7), (21a/17), (21a/23), (22a/23), (22b/14), (23b/2), (31b/8), (35a/3), (39a/3), (40a/8), (48b/17), (48b/18), (4a/5), (52a/16), (52b/19), (52b/4), (55a/10), (56b/17), (58a/8), (58b/11), (59b/4), (5a/17), (67a/5), (73b/16), (8a/13), (9a/15)
k. + ı ağziyesinde (21a/23)
k. + ı evvelinde (48b/17)
k. + ı felāḡa-i nabaṡiyyeden (11a/8), (12a/14), (21a/17), (5a/17)
k. + ı ibn başşāldan (20b/7), (39a/3), (40a/8), (52a/16), (52b/4)
k. + ı ibn ḡaccācda (23b/2), (9a/15)
k. + ı ibn ḡaccācdan (12a/23), (14b/23), (22a/23), (48b/18), (4a/5), (52b/19), (55a/10), (56b/17), (58a/8), (58b/11), (59b/4), (8a/13)
k. + ı mezkūrdan (73b/16)
k. + ı mezkūruḡ (22b/14)
k. + ı mezbūruḡ (16b/4)
k. + ında (36a/20), (44a/17), (76a/3), (8a/23)
- k. + ından (24b/10), (37b/5), (57b/11), (62b/6), (66b/17), (68a/1), (71a/20), (79a/3), (79b/9)
k. + ını (62b/1)
k. + ı kuṡānīde (67a/5)
k. + ı ḡavāşşdan (31b/8), (35a/3)
k. + larında (15a/23), (72b/12)
[= 87]
- kitāb-ı ağziye** : < Ar. Cālīnōs'un eseri.
k. + sinda (21a/23)
[= 1]
- kitāb-ı evvel** : < Ar. Eser ismi.
k. + inde (48b/17)
[= 1]
- kitāb-ı felāḡa-i nabaṡiyye** : < Ar. İbn Vahşiiyye'nin kitabı.
k. + den (11a/8), (12a/14), (21a/17), (5a/17)
[= 4]
- kitāb-ı ḡavāşş** : < Ar. Eser ismi.
k. + dan (31b/8), (35a/3)
[= 2]
- kitāb-ı ibn başşāl** : < Ar. İbn Bassal'ın kitabı.
k. + dan (20b/7), (39a/3), (40a/8), (52a/16), (52b/4)
[= 5]
- kitāb-ı ibn ḡaccāc** : < Ar. İbn Haccac'ın kitabı.
k. + da (23b/2), (9a/15)

k. + dan (12a/23), (14b/23), (22a/23), (48b/18), (4a/5), (52b/19), (55a/10), (56b/17), (58a/8), (58b/11), (59b/4), (8a/13)	[= 1]	koşu : Koku.
[= 14]		k. (54b/3)
kitāb-ı kuṭānī : < Ar. Zīmokrāṭīs'in eseri.		k. + sı (42b/11)
k. + de (67a/5)		k. + sın (42b/16)
[= 1]	[= 3]	
kitāb-ı mezbūr : < Ar. Zikredilen, adı geçen kitap.		koşulu : Kokulu.
k. + uñ (16b/4)		k. (42b/11)
[= 1]	[= 1]	
kitāb-ı mezkūr : < Ar. Zikredilen kitap.		koķ- : Kokmak, çürümek.
k. + dan (73b/16)		k.-ar (40a/19)
k. + uñ (22b/14)		k.-duķdan (46a/2)
[= 2]		k.-miş (49a/4), (58a/17), (58a/20), (58b/15), (62a/2), (62a/13), (79b/18),
ko- : Koymak.		k.-unca (46a/2)
k. (40a/16)		k.-up (61b/5)
k.-mada (62a/18)		[= 11]
k.-manuñ (40b/8)		koķud- : Kokutmak, çürütmek.
k.-maķ (38b/16)		k.-ur (58b/19)
k.-masañ (29b/1)		[= 1]
k.-mayasın (69b/2)		koķudıl- : Kokutulmak, çürütülmek.
k.-maz (3a/1), (49a/13), (62b/18), (79b/8)		k.-duķdan (48a/23)
k.-sa (33a/10), (44b/14), (57b/6)		k.-miş (36b/20)
[= 13]		k.-up (56a/14)
koça : Yaşlı, ihtiyar.		k.-ur (53a/11)
k. (48a/2)		[= 4]

kokudil- : Bozulup kokmasına sebep olmak, kokuşturmak.

ķ.-mış (47a/8)

[= 1]

ķol : Bitkilerde gövdeden ayrılan kalın dal.

ķ. + lar (45a/14), (45a/16)

ķ. + ları (59b/1)

ķ. + ların (45a/13), (45a/17)

ķ. + larından (44b/7), (45a/17), (45a/8), (45b/3)

[= 9]

ķolay : Kolay.

ķ. (57a/20), (62b/10)

ķ. + dur (34a/20), (45b/7), (66a/10)

[= 5]

ķon- : Koyulmak.

ķ.-a (34a/10)

ķ.-duğı (57b/23)

ķ.-duğda (43a/18)

ķ.-duğdan (62a/2)

ķ.-maķ (49a/3), (50a/6), (62a/17)

ķ.-maķdan (40a/23)

ķ.-ması (62a/15)

ķ.-sa (54b/22)

ķ.-up (42a/11), (44b/17)

[= 12]

ķonıl- : Konulmak.

ķ.-a (34a/11), (34a/2), (34a/3), (35a/1), (37b/21), (39b/13), (39b/17), (43a/13), (43a/14), (43a/18), (54a/12), (57a/3), (9a/4)

ķ.-an (40b/1)

ķ.-maķ (39a/2), (40a/15)

ķ.-ması (34a/14)

ķ.-mış (39b/11)

ķ.-sa (10a/14), (40a/20), (40b/1), (40b/3), (40b/4), (41a/2), (50a/15), (54b/14), (55a/5), (58a/1), (60a/18)

ķ.-up (10a/21), (10b/14), (24b/17), (24b/18), (25a/11), (28b/6), (34a/2), (34b/19), (35a/2), (35b/11), (36a/19), (36a/3), (37a/3), (37a/4), (39b/12), (39b/13), (39b/15), (39b/4), (40a/21), (40b/9), (42a/12), (42a/14), (43a/17), (43a/18), (43a/6), (43b/7), (44a/11), (44a/14), (45b/23), (47b/15), (47b/4), (51b/20), (52a/22), (52a/23), (56a/10), (57a/13), (57a/2), (58a/21), (59a/1), (60a/7)

ķ.-ur (58b/16), (59b/6), (62a/14), (62a/17)

[= 73]

ķopar- : Koparmak, ayırmak.

ķ.-mada (38a/9)

ķ.-mazdan (54b/15)

[= 2]

ķoparıl- : Koparılmak, ayrılmak.

ķ.-a (39a/14)

ķ.-an (39a/10), (39a/5)

ķ.-duğdan (39a/11), (39a/12)

ķ.-maķ (57a/20)

ķ.-ması (57a/20)

ķ.-up (34b/23), (38b/20), (39a/14), (41a/1), (42a/4), (44a/9), (51b/1)

	[= 14]	ķ.-alar (40b/3), (65a/18)
ķorkķ-	: Korkmak, ũrkmek.	ķ.-asın (32b/22)
	ķ.-arlar (73a/6)	ķ.-mayup (4b/10)
	[= 1]	ķ.-up (2a/14), (40a/12), (43a/13), (43b/1), (43b/4), (49a/5), (51b/13), (69b/6)
ķorkķu	: Korku.	[= 13]
	ķ. + sından (40b/6)	ķoyı : Koyu.
	[= 1]	ķ. (61b/6)
ķorkķulık	: Korkuluk.	[= 1]
	ķ. (74b/6)	ķoyun : Koyun (<i>Ovis aries</i>).
	[= 1]	ķ. (35b/10), (35b/6), (41b/13), (43a/16), (44b/8), (47a/6), (48b/16), (50a/1), (55a/17), (56b/22), (57b/14), (58a/14), (58b/13), (59b/16), (61b/22), (64b/20)
ķoŗķōs	: Hekim adı.	[= 16]
	ķ. (11b/22), (14b/2), (18b/6), (67b/5), (68a/15), (71a/8), (75b/20), (9b/3)	ķoyuvēril- : Koyuverilmek, bırakıverilmek.
	[= 8]	ķ.-e (38a/1)
ķoŗķōs	: bkz. ķoŗķōs.	[= 1]
	ķ. (17a/2), (22b/15), (31a/6), (33a/19), (49b/20), (49b/6), (51b/18), (52a/8), (54b/2), (57b/4), (60a/15), (60a/8), (9a/2)	ķoz : Ceviz (<i>Juglans regia</i>). krŗ. cevz.
	[= 13]	ķ. (34b/19)
ķov-	: Kovmak.	ķ. + ına (36a/13)
	ķ.-up (50a/5), (50a/7)	ķ. + ları (36b/13)
	[= 2]	[= 3]
ķovuk	: Oyuk, oyulmuŗ.	ķōk : Bitkileri topraķa baēlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bōlũm, ķōk.
	ķ. (70a/18)	k. (71b/5), (79a/4)
	[= 1]	k. + cugazları (52b/21), (54a/22)
ķoy-	: Koymak, bırakmak, terk etmek.	
	ķ.-a (40a/12)	

k. + i (2a/7), (33a/14), (34a/21), (37a/2), (46b/19), (51b/11), (53a/12), (53a/3), (54b/1), (54b/7), (54b/8), (54b/9), (56a/10), (56a/13), (59b/7), (61a/19), (63a/12), (63b/18), (63b/8)

k. + in (49b/1), (56a/10)

k. + inün (54b/7)

k. + ler (45a/16), (45a/5), (50b/23)

k. + leri (43a/5), (48a/22), (52a/12)

k. + lerin (45a/17)

k. + lerinden (45a/17), (46a/20)

k. + lerine (38b/19), (50a/12), (50a/12), (50a/8), (50a/9), (59a/17), (60a/10)

k. + lerinün (67a/16)

[=43]

kömür : Kömür.

k. + ün (42a/13)

[=1]

köy : <Far. Köy.

k. + de (42b/5)

[=1]

küdemā : <Ar. Eskiler.

ķ. (62b/3), (65a/11), (65b/12), (66b/10), (67a/15), (70a/9), (73b/5), (8a/7)

ķ. + dan (74a/9)

[=9]

ķuffe : <Ar. Büyük küfe, sepet.

ķ. (20b/11), (25a/11), (79a/9)

[=3]

ķülānn : <? Yaprakları büyük ve yuvarlak, kolları ise ince ve uzun olan bir tür lahana.

ķ. + dur (59b/1)

[=1]

ķum : Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan ufak, sert taneciklerin bütünü.

ķ. (33b/13), (47b/9), (48b/15), (54b/5), (55b/12), (55b/3)

ķ. + a (63b/2), (63b/2)

ķ. + la (38b/9)

[=9]

ķumlu : bkz. kumlu.

ķ. (33b/9), (35a/19), (35b/19), (35b/19), (37a/12), (37b/19), (41b/12)

[=7]

ķumlu : Kumlu.

ķ. (33a/16), (45b/12), (56b/23), (75a/9)

[=4]

ķunnebīṭ : <Ar. Lahana (*Brassica oleracca*). krş. kelem, kürünb, laḥana, baķlatü'l-enşār.

ķ. (2b/14), (50b/14), (51b/5), (61b/17), (62a/22), (69b/17)

ķ. + ün (61b/17)

[=7]

ķurb : <Ar. Yakın olma.

ķ. + ı (17b/22), (24b/23), (25a/1), (28b/2), (28b/3)

ķ. + ı ḥāyīṭda (25a/1)

ķ. + ı ḥīṭānda (24b/23)

ķ. + ı mutavassıt (17b/22)	ķ. + lar (52b/13)
ķ. + ı nehrde (28b/2)	ķ. + ları (52a/1), (52a/4), (52b/8)
ķ. + ı sākıyede (28b/3)	ķ. + ların (52a/6)
[= 10]	ķ. + uķ (51b/21), (52b/4)
ķurb-ı hāyıt : < Ar. Duvara yakın olma. krş. ķurb-ı hītān.	[= 18]
ķ. + da (25a/1)	ķuri : bkz. kuru.
[= 1]	ķ. (37a/4), (44a/1), (54b/4), (60a/20), (61b/8), (74b/19)
ķurb-ı hītān : < Ar. Duvara yakın olma. krş. ķurb-ı hāyıt.	ķ. + dur (41b/8)
ķ. + da (24b/23)	[= 7]
[= 1]	ķuri- : bkz. kurumak.
ķurb-ı mutavassıt : < Ar. Ortaya yakın olma.	ķ.-dukdan (40b/9)
ķ. (17b/22)	ķ.-duķda (34b/20), (58b/23), (69b/1)
[= 1]	ķ.-duķdan (33b/7), (34b/23), (36a/19), (41a/1), (47b/3)
ķurb-ı nehr : < Ar. Nehre yakın olma.	ķ.-maĝa (47b/2)
ķ. + de (28b/2)	ķ.-maķ (40a/13)
[= 1]	ķ.-mayacaķ (44b/22)
ķurb-ı sākıye : < Ar. Sulama kanalına yakın olma.	ķ.-sa (46a/9)
ķ. + de (28b/3)	ķ.-yacaķ (62a/5)
[= 1]	ķ.-yınca (58b/23)
ķurd : Yumuşak vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan.	[= 15]
ķ. (49a/1), (51b/18), (52a/14), (52b/5), (59a/2), (60a/7), (60a/7)	ķurid- : Kurutmak.
ķ. + dur (11b/22)	ķ.-maĝa (44a/13)
ķ. + ı (49a/3), (51b/23), (52b/5)	ķ.-maya (43a/21)
	ķ.-salar (44a/12)
	ķ.-up (55a/9)

k.-ur (62b/18)	ķurķ : < Ar. Kaba yonca (<i>Medicago sativa</i>).
[= 5]	k. (46a/10), (46a/20), (46a/22), (46a/8)
ķuridil- : Kurutulmak.	k. + ı (46b/4)
k.-a (34b/20), (42a/11), (42a/14), (44a/5)	[= 5]
k.-duķdan (44a/11)	ķurtuba : İspanya'nın Endülüs eyaletinde bulunan bir Şehir.
k.-maya (54a/15)	k. (47a/9)
k.-sa (33b/6)	[= 1]
k.-up (25b/7), (33b/23), (34a/5), (46a/4)	ķurtubı : Kurtuba'ya ait.
[= 11]	k. (37b/21), (52b/17), (52b/18)
ķuril- : Kurulmak.	[= 3]
k.-ur (61a/13)	ķurtum : < Ar. Asfur, yalancı safran (<i>Carthamus tinctorius</i>).
[= 1]	k. (2a/5), (2a/9), (34a/18), (34a/19), (34b/14), (35a/3), (49b/14)
ķurılıķ (ĝ): Kuruluk.	[= 7]
k. (50b/1), (50b/5), (64a/2)	ķurtul- : Kurtulmak.
k. + ın (49a/4)	k.-mış (49b/5)
[= 3]	[= 1]
ķurŐa : < Ar. Pastil.	ķuru : Kuru.
k. (9b/22)	k. (17a/19), (32b/10), (33a/6), (47b/8), (56a/22), (74b/12)
[= 1]	k. + sindan (37a/3)
ķurtar- : Kurtarmak.	[= 7]
k.-maķ (52a/9)	ķuru- : Kurumak.
k.-up (48b/3)	k.-duķda (34b/21)
[= 2]	k.-duķdan (71a/9)
ķurtıl- : bkz. kurtulmak.	k.-madın (36a/15)
k.-mış (41a/6)	
[= 1]	

k.-mağa (69b/2)	ķurūn-ı iyyel : < Ar. Dağ geyiği.
k.-r (15a/9), (48b/11), (4a/22)	k. + i (21a/14)
k.-sa (39b/1)	[= 1]
ķ.-t (71a/2)	ķuᡥr : < Ar. Çok, bol.
ķ.-yan (39a/20)	k. + ı (5b/1)
ķ.-yınca (32a/12)	[= 1]
ķ.-yup (36a/7), (54a/13)	ķuᡥvā : < Ar. Çok uzak.
[= 13]	ķ. + ya (18a/11), (75b/1)
ķurūn : < Ar. Dağ başları.	[= 2]
ķ. (79b/6)	ķuᡥ : Kuş.
ķ. + ı (21a/11), (21a/12), (21a/14), (79b/3), (79b/3)	ķ. (52a/20), (75a/1)
ķ. + ı baķar (21a/12), (79b/3)	ķ. + dan (37b/17)
ķ. + ı eyā'il (21a/11)	ķ. + lar (39a/15)
ķ. + ı ġanem (79b/3)	ķ. + lardan (37b/16)
ķ. + ı iyyeli (21a/14)	[= 5]
[= 11]	ķuᡥūr : < Ar. Kabuklar.
ķurūn-ı baķar : < Ar. Dağ sığır.	ķ. + ı (12a/21), (21b/17)
ķ. (21a/12), (79b/3)	ķ. + ı ᡥīzādur (21b/17)
[= 2]	[= 3]
ķurūn-ı eyā'il : < Ar. Dağ keçisi.	ķuᡥūr-ı ᡥīzā : < Ar. Abanoz ağacı kabukları.
ķ. (21a/11)	ķ. + dur (21b/17)
[= 1]	[= 1]
ķurūn-ı ġanem : Dağ koyunu.	ķuᡥānī : < Ar. Ekilen tahıllara verilen genel ad.
ķ. (79b/3)	ķ. (12a/22), (12a/22), (17a/1), (18a/23), (18b/2), (1b/5), (1b/9), (1b/9), (3a/5), (4a/15), (65a/5), (66b/12), (66b/4), (67a/16), (67a/5), (6a/20), (6a/21), (74a/10), (74a/2), (75b/14), (7b/22), (8a/12), (8a/23), (8a/23), (8b/16)
[= 1]	

k. + de (3a/12), (67a/5), (71a/18)	[= 34]
k. + den (18a/9), (1b/3), (3a/7), (5a/3), (66b/15), (8a/9), (8b/1), (8b/11)	ķūt : < Ar. Yenilen.
k. + dūr (67a/7)	k. (78b/20), (79b/5), (79b/7)
k. + i (14a/22)	[= 3]
k. + i mezkūreden (14a/22)	ķuvā : < Ar. Kuvvetler.
k. + nūġ (16b/19), (3a/13), (67a/6), (71a/19)	k. + dan (15a/9)
k. + ye (8b/12)	[= 1]
[= 44]	ķuvve : < Ar. Kuvvet.
ķuġānī-i mezkūre : < Ar. Zikredilen tahıllar.	k. (62b/21)
k. + den (14a/22)	[= 1]
[= 1]	ķuvve-i māsike : < Ar. Baġlama kuvveti.
ķuġf : < Ar. Sirken otu, yabani ıspanak (<i>Atriplex hortensis</i>).	k. (62b/21)
k. (2b/12), (58a/4), (58a/6), (58a/7), (62a/23)	[= 1]
k. + uġ (58a/5)	ķuvvet : < Ar. Kuvvet, güç.
[= 6]	k. (32b/7), (32b/9), (34b/11), (35a/5), (40a/14), (40a/16), (5b/13), (61b/14), (62b/20), (63a/1), (69a/4), (9b/9)
ķuġn : < Ar. Pamuk (<i>Gossypium</i>).	k. + dūr (5a/9)
k. (13b/16), (14a/11), (14a/14), (15b/18), (18b/1), (35a/22), (35a/9), (35b/22), (35b/8), (36b/15), (36b/18), (36b/2), (38b/18), (3a/16), (67b/2), (67b/5), (75b/15), (8b/20), (8b/22), (8b/23)	k. + e (54b/14)
k. + a (35a/14)	k. + i (36a/11), (36a/13), (48a/14), (54b/18), (55a/8), (6a/10)
k. + da (38b/17)	k. + i cimā'ıyyeyi (54b/18), (55a/8)
k. + dan (14a/18)	k. + ile (67a/2)
k. + ı (35a/17)	k. + in (66b/19), (67a/1), (67a/14), (67a/19), (67b/5), (8a/19)
k. + uġ (14a/12), (24a/2), (2a/10), (35a/10), (35a/6), (35b/17), (36a/20), (37a/6), (67b/3), (8b/21)	k. + inde (63b/6)
	k. + ine (10a/6)
	k. + ini (22b/5), (66b/18), (67a/3)

k. + süz (32b/11), (49a/13)	k. (53a/21)
[= 36]	[= 1]
kuvvet-i cimâ'iyye : < Ar. Cinsel güç.	kül : Yanan şeylerden arta kalan toz madde.
k. + yi (54b/18), (55a/8)	k. (49a/2), (49a/2), (49a/3), (51b/23), (57a/3), (57a/4), (60a/13), (60a/23), (60a/7), (63b/11)
[= 2]	k. + e (3a/1), (62b/18), (63b/2)
kuvvetlü : < Ar.-Tr. Kuvvetli, güçlü.	k. + i (48a/18), (51b/19), (51b/23)
k. (28a/16), (33b/14), (34a/23), (36a/12), (47a/7), (48b/23), (53a/9), (53b/7), (59a/17), (61a/13), (61b/22), (71b/4), (71b/6)	k. + idür (52b/5)
[= 13]	k. + in (60a/6)
kuyruk (ğ): Kuyruk.	k. + üñ (49a/4)
k. + ı (42b/15)	[= 19]
[= 1]	külâ : <? Bir tür arpa (<i>Triticum spelta</i>).
kuyu : Kuyu.	k. (1b/11), (21a/19), (21a/3)
k. (38a/13), (58b/3), (58b/3), (60a/2)	k. + ya (21a/19)
k. + dan (43b/6)	[= 4]
k. + lar (59b/22)	külbâ : <? bkz. külâ.
[= 6]	k. (79a/14), (79a/17), (79a/17), (79b/10), (79b/11)
küçük (g): Küçük.	[= 5]
k. (25a/8), (38b/16), (38b/8), (39a/17), (40b/13), (40b/13), (42a/10), (43b/8), (47b/15), (49b/9), (51a/18), (59a/14), (60a/4), (61a/5), (76a/6)	küllî : < Ar. Genel, çok.
k. + i (78a/9)	k. (14b/20), (56a/1)
k. + dür (32b/5), (44b/5), (44b/5), (59b/3)	k. + si (3a/14), (68a/21), (72b/14), (73b/8), (74b/21), (78a/13)
k. + leri (42b/9)	[= 8]
k. + lerin (45a/14)	kümeğrâ : < Ar. Armut (<i>Pyrus communis</i>).
[= 22]	k. (26b/23)
küçürek : bkz. kiçirek.	[= 1]

küp : < Ar. Su, pekmez, yağ gibi sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap.

k. + ler (44a/14), (57a/13)

k. + lerde (58b/23)

k. + lere (35a/1), (39b/4), (47b/4)

k. + leri (33a/10)

[= 7]

kürek : Toprak, kömür gibi şeyleri bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.

k. (46a/1)

[= 1]

kürrās : < Ar. Pırasa (*Allium porrum*).

k. (50b/15), (51b/5)

[= 2]

kürüm : < Ar. Üzüm (*Vitis vinifera*).

k. (26b/23), (29a/11)

[= 2]

kürünb : < Ar. Lahana (*Brassica oleracea*). krş. kelem, künnebîṭ, lahana, baqlatü'l-enşār.

k. (10b/18), (15b/21), (1b/10), (2b/13), (2b/14), (3a/17), (50b/14), (51a/17), (51a/17), (51a/19), (51a/23), (51b/9), (59a/19), (59a/20), (59a/21), (59b/12), (59b/19), (59b/5), (59b/5), (60a/13), (60a/14), (60a/15), (60a/16), (60a/17), (60a/18), (60a/19), (60a/20), (60a/22), (60a/23), (60a/3), (60a/4), (60a/4), (60a/8), (60b/1), (61a/1), (61a/1), (61a/3), (61a/7), (61a/8), (61b/12), (61b/15), (61b/21), (61b/4), (61b/9), (73a/11)

k. + de (61b/12), (62a/9)

k. + den (60a/16), (61b/11), (61b/6), (9b/18)

k. + e (59b/10), (59b/15), (59b/18)

k. + i (59a/21), (60a/5), (61b/18), (61b/22), (61b/6), (9b/18)

k. + i dūrīdür (59b/2)

k. + i nabaṭī (59a/21)

k. + i şāmī (61b/18)

k. + i şāmīye (61b/22)

k. + üñ (15b/20), (60a/18), (61a/2), (61a/20), (68b/13), (73a/11)

[= 70]

kürünb-i dūrī : < ?. Bir çeşit lahana.

k. + dūr (59b/2)

[= 1]

kürünb-i nabaṭī : < Ar. "endülüsī olana kürünb-i nabaṭī derler", Endülüste yetiştirilen bir çeşit lahana.

k. (59a/21)

[= 1]

kürünb-i şāmī : < Ar. Şamda yetiştirilen bir çeşit lahana.

k. (61b/18)

k. + ye (61b/22)

[= 2]

küşgi : Taşa veya duvara delik açmak için kullanılan uzun, ağır ve bir ucu sivri demir.

k. (45b/5), (45b/7)

[= 2]

küşterī : < Hint. Bir bitki adı.

k. + dūr (78b/5)

[= 1]		l. + olup (15a/8)
kütel : <Far. Yüksek tepe.		l. + olur (13a/14), (19a/16)
k. + i (30a/10)		[= 9]
[= 1]	laḥm : <Ar. Et.	
kütel-i mebsūṭa : <Far.-Ar. Açılmış, yayılmış tepe.		l. + ı (27b/11)
k. + da (30a/10), (30a/10)		l. + ı semīn (27b/11)
[= 2]		[= 2]
küzbere : <Far. Kişniş otu (<i>Coriandrum sativum</i>).	laḥm-ı semīn : <Ar. Yağlı et.	
k. (50b/18), (50b/18), (51a/15), (51a/21), (51b/3), (51b/4)		l. (27b/11)
[= 6]		[= 1]
	lākin : <Ar. Lakin, fakat.	
L		l. (13b/7), (15b/8), (16a/18), (20b/3), (21a/5), (28a/16), (28b/11), (28b/16), (28b/17), (30a/15), (32b/16), (32b/7), (33a/11), (34a/23), (36a/15), (36b/17), (3a/17), (41a/23), (41a/3), (44b/14), (45b/13), (46a/14), (47b/19), (48a/21), (53a/16), (53b/5), (5a/12), (61a/11), (63b/16), (66b/19), (72b/21), (73b/8), (79b/11), (8a/15), (8b/12), (8b/22)
lā-be's : <Ar. Sakınca yok.		[= 36]
l. + dür (15a/12), (66b/1), (7b/19)	laḫt : <Ar. Toplamak, kaldırmak.	
[= 3]		l. (23a/23)
lā-büdd : <Ar. Lazım, gerekli.		l. + ı (21a/15)
l. + dür (6a/1), (73a/2)		l. + ı ḥubūba (21a/15)
[= 2]		[= 3]
laḥana : <Rum. Lahana (<i>Brassica oleracea</i>). krş. kelem, ḳunnebīṭ, kürünb, baḳlatü'l-enşār.	laḫt-ı ḥubūb : <Ar. Tohumların yerden toplanması.	
l. (59a/20), (69b/17), (73a/11)		l. + a (21a/15)
l. + nuḡ (15b/20), (68b/13)		[= 1]
[= 5]	lāmi' : <Ar. Parlak.	
laḥıḳ : <Ar. Ulaşan, yetişen.		
l. (13a/14), (15a/8), (19a/16), (76b/11), (9a/13)		
l. + olanın (9a/13)		

l. (11a/9), (18b/23), (19a/2), (70a/11)	[= 57]
[= 4]	
lāmi'a : < Ar. bkz. lāmi'.	l. + de (74a/14)
l. (11a/23), (70b/6)	[= 1]
[= 2]	
lāniyūs : Hekim adı.	
l. + dur (16a/20)	
[= 1]	
lā-ḥā'am : < Ar. Yiyeceksiz.	
l. (27b/18)	
[= 1]	
laḥif : < Ar. Yumuşak, iyi.	
l. (12a/10), (12a/13), (23b/18), (28b/18), (37a/14), (49a/22), (4a/11), (4b/20), (54b/3), (55b/16), (56a/23), (62b/11), (62b/12), (62b/14), (63a/21), (63b/15), (63b/5), (63b/5), (64a/16), (64a/4), (65b/10), (65b/18), (66a/2), (67b/10), (67b/19), (67b/4), (67b/9), (69a/13), (69b/5), (69b/6), (70a/3), (77b/8), (8b/23)	[= 65]
l. + dür (70a/14), (8b/11)	
l. + eder (62b/11), (63b/15)	
l. + i (67a/12)	
l. + ini (8b/9)	
l. + ola (65b/18)	
l. + olmak (65b/10)	
l. + olup (12a/13)	
l. + olur (28b/18), (37a/14), (4b/20), (55b/16), (56a/23), (62b/12), (63a/21), (63b/5), (63b/5), (64a/16), (64a/4), (67b/10), (67b/19), (67b/4), (67b/9)	
	laḥife : < Ar. bkz. laḥif.
	l. + de (74a/14)
	[= 1]
	lāyık : < Ar. Uygun, yakışır.
	l. (10a/1), (12b/1), (12b/14), (12b/15), (12b/8), (13b/13), (13b/16), (13b/18), (14a/15), (15a/14), (15a/3), (15a/4), (15a/9), (16a/11), (16a/13), (16a/20), (18b/12), (18b/4), (19b/1), (19b/11), (19b/9), (20a/14), (20a/21), (22a/15), (22a/19), (22b/1), (22b/10), (22b/5), (22b/7), (23b/3), (26a/17), (26b/20), (26b/23), (27a/16), (29a/23), (29a/8), (31a/14), (31a/18), (32a/20), (32a/23), (33b/19), (34a/17), (36b/22), (48b/19), (49a/3), (49a/8), (49a/9), (4a/3), (4b/12), (4b/23), (52b/20), (5a/10), (5a/16), (5a/5), (5a/7), (62b/6), (67a/4), (77a/12), (7b/20), (8a/20), (8b/3), (8b/7), (9a/20), (9a/3), (9b/3)
	[= 65]
	lā-yüzāl : < Ar. İzale edilmez, tükenmez.
	l. (27a/19), (31b/7), (6a/10)
	[= 3]
	lāzım : < Ar. Gerekli, lazım.
	l. (16a/17), (34b/12), (35b/1), (37b/10), (40a/15), (42a/18), (42a/5), (47a/7), (48b/17), (49a/10), (49a/3), (49b/9), (50a/15), (50a/9), (50b/21), (54a/14), (54a/6), (57a/20), (57a/21), (59a/18), (60a/3), (62a/17), (66a/11), (72a/11), (72b/7), (77b/8)
	l. + dur (15b/9), (32b/17), (39a/2), (39b/7), (44a/10), (48b/13), (50b/4), (51a/12), (53b/2), (54a/21), (64b/17), (64b/5), (69a/8), (71b/17), (71b/19), (74b/16), (75a/3), (78a/7), (78a/9)
	l. + olduğda (47a/7), (48b/17), (49a/10), (49a/3), (49b/9), (50b/21), (54a/6), (57a/20)
	l. + olsa (42a/18), (42a/5), (60a/3)

	l. + olur (54a/14)		l. (23a/1), (23b/14)
	[= 57]		l. + dür (23a/1)
leben	: < Ar. Süt.		[= 3]
	l. (27a/15), (27b/11), (27b/23), (27b/3), (27b/5), (30a/18), (31b/8)	leṭāf	: < Ar. bkz. leṭāfet.
	l. + i (10a/9), (27a/21), (27a/22), (27b/4), (27b/8), (31b/10)		l. (32a/19)
	l. + i baḳar (27a/22)		[= 1]
	l. + i baḳar-ı simānu'l-ebdāndur (27a/22)	leṭāfet	: < Ar. Yumuşaklık, iyilik, güzellik.
	l. + i de'ndür (27a/22)		l. (22a/3), (63a/20), (8b/23)
	l. + i ḫalībde (27b/8)		l. + den (3a/1), (62b/18)
	l. + i ḫulvıdesem (27a/21)		l. + inden (4a/14)
	[= 18]		[= 6]
leben-i baḳar-ı simānu'l-ebdān	: < Ar. Yağlı sığır sütü.	levn	: < Ar. Renk.
	l. + dur (27a/22)		l. (9b/10)
	[= 1]		l. + den (11b/7)
leben-i de'n	: < Ar. Koyun sütü.		l. + i (11a/13), (11b/7), (11b/7), (18b/13), (21a/19), (21a/19), (29b/15), (32b/4), (38b/8), (39a/9), (40b/23), (68b/15), (68b/4), (68b/4), (68b/9), (70a/16), (70b/1), (70b/13), (70b/14), (79b/11), (9b/12), (9b/12), (9b/20)
	l. + dür (27a/22)		l. + i zeheb (9b/12)
	[= 1]		l. + i külä (21a/19)
leben-i ḫalīb	: < Ar. Taze süt.		l. + inde (11a/19), (68b/9), (70a/16)
	l. + de (27b/8)		l. + ine (79b/11)
	[= 1]		l. + i ṭabī'isi (11b/7), (70b/13)
leben-i ḫulv-ı desem	: < Ar. İyi yağlı süt.		l. + lerinden (11b/5)
	l. (27a/21)		l. + lerinüj (70b/11)
	[= 1]		[= 35]
leff	: < Ar. Sık.	levn-i zeheb	: < Ar. Altın rengi.

l. (9b/12)	l. + i (27a/3)
[= 1]	[= 1]
levn-i külā : < Ar. Külba, arpa rengi.	lezziz : < Ar. Lezzetli, tadı güzel.
l. (21a/19)	l. (15b/22), (15b/23), (16a/3), (23b/18), (73a/13)
[= 1]	l. + dür (70a/14)
levn-i tabīfī : < Ar. Doğal rengi.	l. + olması (16a/3)
l. + si (11b/7), (70b/13)	l. + olmaz (15b/23)
[= 2]	l. + olup (23b/18)
levz : < Ar. Badem (<i>Amygdalus communis</i>).	l. + olur (15b/22)
l. + i (27b/9)	[= 10]
l. + i hūlv (27b/9)	lezzet : < Ar. Lezzet, tat.
[= 2]	l. (76a/14)
levz-i hūlv : < Ar. Tatlı badem (<i>Amygdalus communis dulcis</i>).	l. + i (56a/1)
l. (27b/9)	l. + ine (54b/4), (56a/2)
[= 1]	[= 4]
leyinne : < Ar. bkz. bakla-ı leyinne.	lezzetli : < Ar.-Tr. Lezzetli.
l. (56b/17)	l. (55a/16)
[= 1]	[= 1]
lezice : < Ar. Yapışkan.	lihā : < Ar. Ağaç kabuğu.
l. (24b/6)	l. (13b/22)
[= 1]	l. + sı (13b/22), (14a/1)
leyl : < Ar. Gece.	[= 3]
l. + de (26a/7)	lisān : < Ar. 1. Dil (organ). 2. bkz. lisān-ı hamel.
[= 1]	l. (10a/10)
leyyine : < Ar. Yumuşak, mülayim.	l. + ı (27a/6)

- l. + ı **hamel** (27a/6)
[= 3]
- lisān-ı hamel** : < Ar. Sınırlı yaprak (*Plantago major*).
l. (27a/6)
[= 1]
- li'net** : < Ar. Yumuşak.
l. (51a/23)
[= 1]
- līnet** : < Ar. Yumuşaklık, mülayimlik.
l. + e (7a/20)
[= 1]
- lūbiyā** : < Ar. Börülce (*Phaseolus vulgaris*). krş. ducr, 'āciyye.
l. (14b/17), (24a/8), (28a/21), (28a/4), (28a/4), (28b/11), (28b/12), (28b/15), (28b/18), (28b/5), (28b/9), (29a/12), (29a/15), (29a/6), (2a/3)
l. + dan (29b/5)
l. + nuḡ (28a/3), (28b/13), (29a/10), (29a/15), (29a/17)
l. + y1 (28a/5), (28a/5), (29a/10), (29b/4), (29b/7)
l. + y1 ducr (28a/5)
l. + y1 maṭbūḥadan (29b/4)
l. + y1 mezkūre (28a/5)
[= 29]
- lūbiyā-yı ducr** : < Ar. Bir tür börülce.
l. (28a/5)
[= 1]
- lūbiyā-yı maṭbūḥa** : < Ar. Pişmiş börülce.
l. + dan (29b/4)
[= 1]
- lūbiyā-yı mezkūre** : < Ar. Zikredilen börülce.
l. (28a/5)
[= 1]
- luḡat** : < Ar. Sözlük.
l. + ı (41a/14)
l. + ı fārsiyye (41a/14)
[= 2]
- luḡat-ı fārsiyye** : < Ar.-Far. Farsça sözlük.
l. (41a/14)
[= 1]
- luṭf** : < Ar. İyi.
l. (24b/22), (28b/8)
[= 2]
- lū'āb** : < Ar. Salya.
l. + ı (11b/23)
[= 1]
- lūbb** : < Ar. Öz, iç.
l. + inde (11a/12), (70a/15)
l. + inden (12a/21)
[= 3]
- lūzūciyyet** : < Ar. Yapışkanlık.
l. + i (27b/22)
[= 1]

M

mā : < Ar. bkz. mā³.

m. (12a/17), (21b/14), (25a/21), (26a/10), (26a/14), (26a/20), (26a/21), (26a/22), (26a/22), (26a/23), (26b/11), (26b/8), (26b/9), (27b/1), (28b/1), (28b/21), (32a/5), (6a/19), (6a/5), (6b/2)

m. + da (28b/5)

m. + dan (17b/12), (17b/7), (22a/11), (26a/15), (27a/19), (29b/2), (65a/16), (6a/4), (74b/19), (75a/2)

m. + nuḡ (26b/6), (64b/3), (64b/7), (65a/2), (6a/6)

m. + yı (31a/23), (7a/22)

m. + yı maṭarı (7a/22)

[= 39]

mā³ : < Ar. Su.

m. (10b/14), (16b/5), (20b/12), (21b/2), (21b/3), (24b/16), (25a/12), (25a/16), (26a/13), (26a/15), (26a/16), (26a/21), (26a/3), (26a/8), (26a/9), (26b/10), (26b/12), (26b/12), (27b/2), (27b/9), (28a/19), (28a/23), (30a/21), (31b/21), (5a/15), (5b/23), (64b/10), (6a/3), (6b/8), (9b/8)

m. + ı (10a/14), (10b/10), (10b/22), (10b/4), (10b/8), (16a/1), (21b/4), (21b/6), (24b/14), (26a/11), (27a/17), (27a/17), (27b/1), (27b/4), (28a/20), (29a/4), (29a/8), (29b/2), (31a/20), (31a/22), (64b/10), (64b/19), (69b/5), (69b/6), (6a/15), (6a/17), (6a/18), (6a/7)

m. + ı ḡārr (27a/17), (27b/4), (29a/8)

m. + ı ḡārrdan (27a/17)

m. + ı ḡāret (64b/10)

m. + ı keṣīr (21b/4), (28a/20)

m. + ı keṣīre (16a/1)

m. + ı maṭar (64b/19), (6a/15), (6a/18)

m. + ı maṭardan (6a/17)

m. + ı mezbūri (26a/11)

m. + ımı (29b/3)

m. + ı ḡalīl (21b/6)

m. + ı suḡn (10b/10), (10b/22), (10b/4), (27b/1), (69b/6)

m. + ı ‘azb (10b/8), (24b/14), (29a/4), (29b/2), (31a/22), (69b/5), (6a/7)

m. + ı ‘azbda (10a/14)

m. + ı yeṣīr (31a/20)

m. + nuḡ (21b/13)

m. + yı (27b/1)

[= 89]

mā³-ı ‘azb : < Ar. Tatlı su.

m. (10b/8), (24b/14), (29a/4), (29b/2), (31a/22), (69b/5), (6a/7)

m. + da (10a/14)

[= 8]

mā³-ı ḡāret : < Ar. Sıcak su. krş. mā³-ı ḡārr, mā³-ı suḡn.

m. (64b/10)

[= 1]

mā³-ı ḡārr : < Ar. Sıcak su. krş. mā³-ı ḡāret, mā³-ı suḡn.

m. (27a/17), (27b/4), (29a/8)

m. + dan (27a/17)

[= 4]

- mā²-ı kālīl** : < Ar. Az su. krş. mā²-ı yesīr. [= 2]
m. (21b/6)
[= 1]
- mā²-ı keşīr** : < Ar. Çok su.
m. (21b/4), (28a/20)
[= 2]
- mā²-ı keşīre** : < Ar. bkz. mā²-ı keşīr.
m. (16a/1)
[= 1]
- mā²-ı maṭar** : < Ar. Yağmur suyu.
m. (64b/19), (6a/15), (6a/18)
m. + dan (6a/17)
[= 4]
- mā²-ı mezbūr** : < Ar. Zikredilen, anılan su.
m. + ı (26a/11)
[= 1]
- mā²-ı suḥn** : < Ar. Sıcak su. krş. mā²-ı ḥarāret, mā²-ı ḥārr.
m. (10b/10), (10b/22), (10b/4), (27b/1), (69b/6)
[= 5]
- mā²-ı yesīr** : < Ar. Az su. krş. mā²-ı kālīl.
m. (31a/20)
[= 1]
- ma‘a** : < Ar. İle, birlikte.
m. (17a/16)
m. + gürüb (17a/16)
- mā-‘adā** : < Ar. –den başka.
m. (15a/2), (20b/21), (32b/9), (3a/5), (47b/16), (50a/8), (53a/6), (60a/11), (66b/12), (67a/10), (67a/17), (67a/8), (68a/5)
[= 13]
- ma‘a-hazā** : < Ar. Böyle iken, bununla beraber.
m. (67a/18)
[= 1]
- ma‘a’l-kaḥḥ** : < Ar. Buğdayla birlikte.
m. (74a/1)
[= 1]
- ma‘an** : < Ar. Beraber, birlikte.
m. (15b/9), (16b/7), (21a/15), (72b/6), (79b/7)
[= 5]
- ma‘a-ṭayyibū’l-arz** : < Ar. Toprağın iyisiyle beraber.
m. (23a/16)
[= 1]
- ma‘a-zālik** : < Ar. Bununla birlikte.
m. (10a/9), (19a/6), (8b/13)
[= 3]
- ma‘a’z-zibli’l-merkūm** : < Ar. Adı geçen gübreyle beraber.
m. (27a/4)
[= 1]
- mā-ba‘d** : < Ar. Sonraki.

m. + ina (13b/12), (19b/6)	[= 2]
m. + idür (23a/13)	mādde : < Ar. Madde.
[= 3]	m. (21b/11), (30b/18)
mā-ba'dī : < Ar. Sonraki ile ilgili.	m. + i (12b/4)
m. (7a/10)	m. + i ğızāiyyeyi (12b/4)
[= 1]	[= 4]
mā-beyn : < Ar. Ara, iki şeyin arası.	mādde-i ğızāiyye : < Ar. Gıda maddesi.
m. + de (23b/1)	m. + yi (12b/4)
m. + i (18b/12), (24a/11), (25b/4), (28a/22), (29b/23), (32a/7), (76b/1)	[= 1]
m. + i ħubūb (24a/11)	ma'dūd : < Ar. Sayılı, sayılmış olan.
m. + inde (11a/13), (12b/21), (12b/9), (15a/2), (16b/21), (18b/18), (20a/21), (21a/8), (21b/12), (23a/23), (6a/18), (70a/16), (72a/2), (79a/20)	m. + dan (10b/5)
m. + lerinde (76b/6), (7a/3)	[= 1]
[= 25]	ma'dūde : < Ar. bkz. ma'dūd.
mā-beyn-i ħubūb : < Ar. Tohumlar arasında.	m. (10a/15), (10b/13), (10b/19), (10b/8), (1b/10), (69a/19), (69b/18), (69b/4)
m. (24a/11)	[= 8]
[= 1]	ma'dūm : < Ar. Mevcut olmayan, yok.
mā-beynü'l-ħunṭa : < Ar. Buğdaylar arasında.	m. (24b/20), (4b/3)
m. (21b/1)	m. + olsa (24b/20)
[= 1]	m. + olur (4b/3)
ma'cūn : < Ar. Yoğrulmuş olan.	[= 4]
m. (12a/6), (29a/3), (71a/16)	ma'dūme : < Ar. bkz. ma'dūm.
[= 3]	m. (5a/6)
mā-dām : < Ar. Madem, çünkü.	m. + êdüp (5a/6)
m. (13b/3), (31a/16)	[= 2]
	mā-dūn : < Ar. Alt, aşağı.

m. + ı (66a/12), (66a/12)	m. + olup (13b/14)
m. + ıdur (7b/11)	[=2]
m. + ındadır (66a/15)	mağrib : < Ar. Batı.
[=4]	m. (73b/17)
mağārib : < Ar. Batı.	m. + de (53a/19)
m. (65b/2), (65b/6)	[=2]
m. + dendür (65b/7)	mağrūs : < Ar. Garsolunmuş, toprağa dikilmiş.
[=3]	m. (6a/6)
mağib : < Ar. Batma, batmak.	m. + a (5b/14)
m. + i (26a/8)	m. + uñ (5b/11)
m. + i şemsde (26a/8)	[=3]
[=2]	mağsüle : < Ar. Yıkanmış.
mağib-i şems : < Ar. Güneşin batması.	m. (71a/16)
m. + de (26a/8)	m. + den (12a/6)
[=1]	[=2]
mağlūk : < Ar. 1. Örtülü. 2. Tohumu iri ve rengi siyaha meyilli bir tür keten.	māh : < Far. Ay. krş. ay.
m. + dur (39a/8)	m. + ı (73b/10), (73b/5), (74a/15), (76a/15), (76a/18), (76b/10), (76b/12), (76b/13), (76b/15), (76b/16), (76b/16), (76b/2), (76b/3), (76b/7), (76b/8), (76b/9), (77a/2), (77a/3), (77a/5), (79a/6)
m. + ı (9b/18)	m. + ı azār (77a/3)
m. + ı ebyaz (9b/18)	m. + ı azāruñ (73b/5)
[=3]	m. + ı eyār (76b/8)
mağlūk-ı ebyaz : < Ar. Bir tür keten.	m. + ı eylül (76b/15)
m. (9b/18)	m. + ı eylülün (76a/15), (76b/10)
[=1]	m. + ı hazırāndur (79a/6)
mağlūka : < Ar. bkz. mağlūk.	m. + ı kânün-ı evvel (76b/2)
m. (13b/14)	

m. + ı kânün-ı şānī (76b/7)	māh-ı kânün-ı evvel : <Far.-Ar. Aralık ayı.
m. + ı kânün-ı şānīnūḡ (76b/9)	m. (76b/2)
m. + ı mezbūr (76b/16)	[= 1]
m. + ı murdād-māhuḡ (74a/15)	māh-ı kânün-ı şānī : <Far.-Ar. Ocak ayı.
m. + ı nīsān (76b/3)	m. (76b/7)
m. + ı şubāt (76a/18), (77a/2)	m. + nūḡ (76b/9)
m. + ı teşrīn-i evvelde (76b/16)	[= 2]
m. + ı teşrīn-i evveldür (76b/12)	māh-ı mezbūr : <Far.-Ar. Zikredilen ay.
m. + ı teşrīn-i evvelüḡ (77a/5)	m. (76b/16)
m. + ı teşrīn-i şānīde (76b/13)	[= 1]
m. + ı teşrīn-i şānīnūḡ (73b/10)	māh-ı murdād-māh : <Far. Mart ayı.
[= 40]	m. + uḡ (74a/15)
māh-ı azār : <Far.-Sür. Nisan ayı.	[= 1]
m. (77a/3)	māh-ı nīsān : <Far.-Sür. Nisan ayı.
m. + uḡ (73b/5)	m. (76b/3)
[= 2]	[= 1]
māh-ı eyār : <Far. Mayıs ayı.	māh-ı şubāt : <Far.-Sür. Şubat ayı.
m. (76b/8)	m. (76a/18), (77a/2)
[= 1]	[= 2]
māh-ı eylül : <Far.-Sür. Eylül ayı.	māh-ı teşrīn-i evvel : <Far.-Ar. Ekim ayı.
m. (76b/15)	m. + de (76b/16)
m. + üḡ (76a/15), (76b/10)	m. + dür (76b/12)
[= 3]	m. + üḡ (77a/5)
māh-ı hazīrān : <Far.-Sür. Haziran ayı.	[= 3]
m. + dur (79a/6)	māh-ı teşrīn-i şānī : <Far.-Ar. Kasım ayı.
[= 1]	m. + de (76b/13)

m. + nün (73b/10)	m. + dan (26a/3)
[= 2]	m. + edesin (69b/21)
maḥall : < Ar. Yer.	m. + ola (10b/21), (26b/22)
m. + de (48b/18)	m. + olan (18b/16)
m. + inde (51a/6), (77a/17)	[= 9]
m. + lerinde (50a/13)	maḥmūd : < Ar. İyi, uygun, doğru.
[= 4]	m. (27a/12)
maḥdüm : < Ar. Kullanılmış.	m. + dan (50b/1)
m. (10a/15), (24b/11)	[= 2]
m. + olup (10a/15)	maḥmūde : < Ar. bkz. maḥmūd.
[= 3]	m. (19b/18), (20a/5), (77b/5)
maḥfi : < Ar. Gizli, saklı.	m. + dür (78a/1)
m. (26a/6)	[= 4]
m. + olacak (26a/6)	maḥrūk : < Ar. Yanmış.
[= 2]	m. (37a/19)
maḥfūz : < Ar. Saklama, saklanmış, gizli.	[= 1]
m. (10a/22), (10b/19), (42a/10), (49b/3), (59a/2), (69b/18)	maḥşūd : < Ar. Hasat edilmiş, ekilmiş.
m. + ola (10a/22), (69b/18)	m. (21b/21)
m. + kılına (10b/19), (59a/2)	m. + olur (21b/21)
[= 10]	[= 2]
maḥfūza : < Ar. bkz. maḥfūz.	maḥşül : < Ar. Mahsül, ürün.
m. (1b/10)	m. (45a/11), (45b/3), (47b/21)
[= 1]	m. + üñ (67b/18)
maḥlūt : < Ar. Halt olunmuş, karıştırılmış.	[= 4]
m. (10b/21), (18b/16), (26b/22), (69b/21)	maḥşüllü : < Ar.-Tr. Ürünli, mahsullü.
	m. (47b/21)

[= 1]

maḥsūme : < Ar. bkz. arz-ı maḥsūme.

m. (24b/4)

[= 1]

maḥşūş : < Ar. Ayrı, müstakil.

m. (16b/12)

m. + dur (48a/4), (48b/6), (57a/22)

m. + olan (16b/12)

[= 5]

maḥhūd : < Ar. Bilinen, ahdolunmuş.

m. (11b/19)

[= 1]

maḥzen : < Ar. İçinde eşya saklanılacak yer, mahzen.

m. + lere (47b/4)

[= 1]

maḥzūr : < Ar. Sakınma.

m. + ı (22b/6)

m. + ı mezbürdan (22b/6)

[= 2]

maḥzūr-ı mezbūr : < Ar. Zikredilen sakınma.

m. + dan (22b/6)

[= 1]

mā'iyyet : < Ar. Su veya herhangi bir sıvının niteliği.

m. + i (12a/15)

[= 1]

maḥābir : < Ar. Çukurlar.

m. + i (26a/4), (26a/5)

m. + i mezküreden (26a/5)

m. + i muḥaddara-ı ğayr-ı müsteviyye (26a/4)

[= 4]

maḥābir-i mezküre : < Ar. Zikredilen çukurlar.

m. + den (26a/5)

[= 1]

maḥābir-i muḥaddara-ı ğayr-ı müsteviyye :

< Ar. Yeryüzü dışındaki yerin altında kalmış çukurlar.

m. (26a/4)

[= 1]

mā-ḳabl : < Ar. Öncesi.

m. (19b/6)

[= 1]

maḥām : < Ar. Yer.

m. + ı (66a/6)

m. + da (24a/4)

m. + ına (7b/3)

[= 3]

maḥāşī : < Ar. Hıyar yatakları.

m. (28b/2)

[= 1]

maḥlūb : < Ar. Kalbolunmuş, altı üstüne getirilmiş.

m. (63b/9)

[= 1]

maḳlūbe : < Ar. bkz. maḳlūb.

m. (17b/17), (75a/7)

m. + olan (17b/17)

[= 3]

maḳlūbeten : < Ar. Altı üstüne getirilerek.

m. (5a/5)

[= 1]

maḳşūd : < Ar. Kast olunan.

m. (25b/5)

m. + olsa (25b/5)

[= 2]

maḳşūr : < Ar. Kışrı, kabuğu çıkartılmış, soyulmuş.

m. (21b/14), (21b/19)

[= 2]

maḳkūle : < Ar. Makul, akla uygun.

m. (48a/12)

[= 1]

maḳūle : < Ar. Çeşit, tür.

m. (12a/20), (17b/8), (22b/10), (22b/13), (48b/10), (59b/16), (59b/6), (60a/1), (62b/18), (70b/5), (75a/14), (78b/12)

m. + i (63a/13)

m. + i ḥubūb (63a/13)

m. + lerdendür (51a/1)

m. + leri (3a/1)

[= 16]

maḳūle-i ḥubūb : < Ar. Tohumların çeşidi.

m. (63a/13)

[= 1]

māliḥ : < Ar. Tuzlu.

m. (27b/23), (29a/22)

[= 2]

māliḥe : < Ar. bkz. māliḥ.

m. (20b/5), (4b/6), (65b/4), (6b/20)

m. + de (20b/15), (26b/18), (31a/18), (65b/6), (78b/9)

m. + ye (78b/14)

[= 10]

maʿlūm : < Ar. Bilinen.

m. (10a/14), (10a/17), (10b/11), (10b/17), (10b/6), (11a/2), (13b/13), (1b/4), (29b/4), (2b/4), (39b/16), (39b/9), (3a/10), (50a/6), (69a/11), (69a/15), (69b/14), (69b/15), (69b/9), (70b/20), (80a/1), (8a/11)

m. + ları (16a/19)

m. + ola (10a/17), (10b/17), (11a/2), (13b/13), (39b/9)

m. + olmak (10b/11), (10b/6), (3a/10), (80a/1)

m. + olsun (1b/4), (8a/11)

m. + olur (10a/14), (69a/15), (69b/14), (69b/15), (69b/9), (70b/20)

m. + um (42b/13)

m. + uñ (48b/19), (48b/23), (54a/4), (59a/19)

[= 45]	m. + dan (29a/21)
ma'fūme : < Ar. bkz. ma'fūm.	m. + sı (26a/15)
m. (28b/3), (51a/9)	m. + sından (65b/16), (7a/14)
m. + leri (70b/19), (70b/19)	[= 4]
[= 4]	māni' : < Ar. Engel, alıkoymak.
ma'fūl : < Ar. Yapılmış, imal edilmiş.	m. (43b/14), (48a/19), (48a/21), (65a/2)
m. (9b/8)	m. + i (48a/15)
m. + dur (12a/2)	m. + i zer ^c (48a/15)
m. + olup (9b/8)	m. + olan (48a/21)
[= 3]	m. + olmaya (65a/2)
ma'fūr : < Ar. İmar edilmiş.	m. + olur (43b/14)
m. (46a/12), (60a/20)	m. + olursa (48a/19)
m. + olup (46a/12)	[= 10]
m. + uş (75b/14)	māni'-i zer^c : < Ar. Ekime engel.
[= 4]	m. (48a/15)
ma'fūre : < Ar. bkz. ma'fūr.	[= 1]
m. (18b/2), (18b/3), (77b/8)	manzar : < Ar. Görünüş.
m. + de (19b/15), (19b/17), (19b/18), (25a/13)	m. + ında (11a/13), (11a/20)
m. + olur (18b/2), (18b/3)	[= 2]
m. + ye (23b/17), (77b/6)	maraz : < Ar. Hastalık.
[= 11]	m. (38b/1)
ma'fūrūlū (ğ): < Ar.-Tr. İmar edilmişlik.	m. + a (46b/7)
m. + ı (65b/3)	m. + ı (48b/2)
[= 1]	m. + larına (48b/5)
ma'nā : < Ar. Mana, anlam.	[= 4]
	ma'rife : < Ar. bkz. ma'rifet.

- m. (23a/4)
[= 1]
- ma'rifet** : < Ar. Marifet, beceri, ustalık.
m. + i (11a/10), (12a/22), (12a/23), (18a/7), (1b/10), (1b/4), (1b/6), (1b/9), (3a/8), (66b/16), (8a/10), (8a/13)
[= 12]
- mariz** : < Ar. Hasta.
m. (54b/21)
m. + olan (54b/21)
[= 2]
- ma'ruf** : < Ar. Herkesçe bilinen, belli.
m. (28a/6), (29b/4), (36b/19), (39b/1), (52b/18), (9b/15), (9b/16), (9b/17)
m. + dur (29b/10), (29b/14), (44b/6), (52b/17), (56b/17), (59a/23), (59b/2), (59b/4), (61b/18), (61b/21), (68b/9)
m. + olan (28a/6), (39b/1), (9b/15), (9b/17)
m. + olanı (9b/16)
[= 24]
- ma'rufe** : < Ar. bkz. ma'ruf.
m. (40b/15), (5a/18)
[= 2]
- mars** : < Yun. Mart ayı.
m. (28a/18), (65b/7), (65b/7)
m. + a (13a/2), (13b/3), (30b/3)
m. + da (24b/11), (24b/8), (24b/9), (24b/9), (25a/5), (25a/9), (30a/5), (31a/3), (32a/9), (55a/21), (57b/18), (61a/2), (65b/14), (7a/1), (7a/12)
- m. + dan (14a/6), (16a/13), (19b/2), (28b/14)
[= 25]
- marul** : < Gr. Marul (*Lactuca sativa*).
m. (52b/14), (55b/17), (73a/19)
m. + uñ (53a/23), (57b/23)
[= 5]
- maşatıb** : < Ar. bkz. maşatıb-ı qar^c.
m. + ı (25a/1)
m. + ı qar^c (25a/1)
[= 2]
- maşatıb-ı qar^c** : < Ar. Kabak faslında.
m. (25a/1)
[= 1]
- māsike** : < Ar. Bağlama, birleştirme.
m. (62b/21)
[= 1]
- māş** : < Far. Küçük, yuvarlak yeşil bir çeşit fasulye; Angola fasülyesi (*Phaseolus mungo*).
m. (14b/4), (24a/8), (29b/14), (29b/15), (2a/3), (30a/13), (9b/14)
m. + a (30a/13), (30a/8)
m. + da (30a/21)
m. + dan (30a/14), (30a/19)
m. + uñ (29b/17)
[= 13]
- māşiyye** : < Ar. Yürüme.

m. (73a/7)	m. (11a/7), (30a/6), (37a/7), (3a/16), (3b/3), (50a/17), (50a/7), (51a/16), (52a/11), (60a/5), (73a/11), (74b/5), (77a/21)
[= 1]	[= 13]
maṭar : < Ar. Yağmur.	maṭrūd : < Ar. Kovulmuş.
m. (13b/13), (16b/19), (16b/2), (16b/22), (17a/15), (17b/2), (30a/3), (30b/22), (32a/8), (5a/12), (64b/19), (65a/1), (6a/15), (6a/18), (73b/19), (7b/5)	m. (21a/16)
m. + a (17b/2)	m. + olur (21a/16)
m. + da (17b/19), (17b/4), (19a/22)	[= 2]
m. + dan (15a/5), (16b/12), (16b/20), (16b/22), (16b/6), (31a/3), (32a/10), (39b/7), (6a/17), (73b/20), (7a/15)	ma'ūnet : < Ar. Yardım.
m. + dur (16b/11)	m. + i (4a/23)
m. + ı (39b/8), (39b/8), (4b/6), (7a/22)	m. + i 'azīme (4a/23)
m. + ı müteḳaddemden (4b/6)	[= 2]
[= 37]	ma'ūnet-i 'azīme : < Ar. Büyük yardım.
maṭar-ı keṣīr : < Ar. Çok yağmur.	m. (4a/23)
m. + de (39b/8)	[= 1]
[= 1]	māye : < ? Mayıs ayı.
maṭar-ı müteḳaddem : < Ar. İlk yağmur.	m. (27b/8), (65b/7), (65b/9), (79a/5)
m. + den (4b/6)	m. + de (14a/13), (19a/15), (20b/9), (24b/12), (25a/9), (29b/8), (30a/9), (30b/22), (65b/15), (7a/12), (7a/2)
[= 1]	m. + den (32a/23)
mā-taḳaddem : < Ar. Önce gelen.	m. + ye (7a/4)
m. + de (31a/8)	[= 17]
[= 1]	mā-yekūn : < Ar. Mümkün olmaz.
maṭbūḫa : < Ar. Pişirilmiş.	m. + dur (4a/15)
m. + dan (29b/4)	[= 1]
[= 1]	mā-yı maṭar : < Ar. Yağmur suyu.
maṭlab : < Ar. Konu.	m. + ı (7a/22)

[= 1]	[= 1]
māyıs : < Yun. Mayıs ayı.	maẓārr : < Ar. Zararlar.
m. (76b/9)	m. + ında (31b/5)
[= 1]	[= 1]
māyıl : < Ar. mā'il. Eğimli, meyilli.	maẓarrat : < Ar. Zarar verme.
m. (11a/18), (11a/19), (11a/20), (11b/10), (11b/9), (11b/9), (12a/10), (12a/11), (12a/13), (18b/14), (28a/13), (28a/7), (33a/7), (33a/8), (39a/8), (39a/9), (42b/10), (68b/15), (70b/1), (70b/14), (70b/15), (9b/21)	m. (30b/9)
m. + dür (38b/8), (56a/19), (70a/21)	m. + ın (30b/9)
m. + ola (11b/10), (11b/9), (12a/10), (12a/11), (18b/14), (68b/15), (9b/21)	m. + ına (30b/10)
m. + olandan (11a/19), (12a/13), (33a/7), (33a/8), (70b/1)	[= 3]
m. + olsa (70b/14), (70b/15)	māziyye : < Ar. Geçmiş zaman.
m. + olup (11b/9)	m. + de (66b/4)
m. + olur (11a/18), (11a/20), (39a/8), (39a/9)	[= 1]
[= 44]	maẓmūmu'l-ḥaṭṭ : < Ar. İlave olunmuş çizgi, yol.
māyile : < Ar. bkz. māyil.	m. (7b/14)
m. (14b/14), (4b/15)	[= 1]
m. + ola (14b/14)	mebsūṭa : < Ar. Açılmış, yayılmış.
[= 3]	m. + da (30a/10)
mā-yübzer fihā : < Ar. Ona ekilmez.	[= 1]
m. + nuṣ (23b/5), (6a/13), (9b/1)	mebṭūl : < Ar. Çürümüş.
[= 3]	m. (11a/2)
maẓāk : < Ar. Darlık, sıkıntı.	[= 1]
m. (71a/7)	mebzūr : < Ar. Dikilmiş.
	m. (22a/23), (9a/1)
	m. + a (9a/1)
	m. + dur (15a/11)
	m. + olacaḳ (9a/1)

m. + olsa (22a/23)	meder-i şilabe : <Ar. Sert kuru balçık.
[= 6]	m. + sin (5b/9)
mecāl : <Ar. Kuvvet.	[= 1]
m. (67a/3)	medfūne : <Ar. Gömülmüş.
[= 1]	m. (27a/7)
mecārī : <Ar. Su yolları, akıntı yerleri, su yatakları.	[= 1]
m. (26a/5)	medḥ : <Ar. Övgü.
[= 1]	m. (61b/12)
mecfūfen : <Ar. Kuruyarak.	m. + edecek (61b/12)
m. (10b/4)	[= 2]
[= 1]	medhūn : <Ar. Yağlı.
mecūd : <Ar. Susuz, susamış.	m. (9b/10)
m. (27b/4)	[= 1]
[= 1]	medkūḡan : <Ar. İnce ince.
medār : <Ar. Dönülecek yer.	m. (27b/1)
m. (7a/8)	[= 1]
[= 1]	mefāşıl : <Ar. Aralıklıklar.
meder : <Ar. Kuru çamur, kuru balçık.	m. + da (28b/2)
m. (18a/18), (75b/8), (75b/9), (75b/9)	[= 1]
m. + den (5b/9)	mefsūd : <Ar. Bozulmuş.
m. + i (5b/9)	m. (69b/15)
m. + inüḡ (14a/17)	m. + dan (10a/17)
m. + i şilabesin (5b/9)	m. + ı (10b/17)
m. + ler (18a/18)	m. + ından (10a/13)
[= 9]	m. + olup (69b/15)
	[= 5]

meftūh : < Ar. Açık.	m. + dan (13b/9)
m. (63b/12)	m. + ı (13b/9)
m. + dur (39a/7)	m. + ı āhire (13b/9)
m. + ola (63b/12)	[=3]
[=3]	
meftūha : < Ar. bkz. meftūh.	mekān-ı āhire : < Ar. Sonraki bir yer.
m. (68a/11)	m. (13b/9)
m. + olur (68a/11)	[=1]
[=2]	
meger : < Far. Eğer, o durumda.	mekīs : < Ar. Sıkı.
m. (15a/11), (16a/1), (37b/4), (51b/3), (53b/11), (61b/7), (66a/13), (66a/21), (66b/3), (66b/7), (6b/20), (73a/14), (78b/19), (7b/18), (7b/21), (7b/8)	m. (4b/20)
[=16]	m. + oluna (4b/20)
	[=2]
mehmā : < Ar. Her ne zaman.	meksüre : < Ar. Kesrolunmuş, kırılmış.
m. (29a/8)	m. + nūḡ (70a/12)
[=1]	[=1]
mehzūl : < Ar. Çok zayıf.	mekşūf : < Ar. Keşfolunmuş, ortaya çıkarılmış.
m. (15b/23)	m. (20a/14)
m. + den (22a/21)	[=1]
m. + olur (15b/23)	
[=3]	me'kūl : < Ar. Yenmiş, yiyecek.
	m. + ı (29a/16)
mehzūle : < Ar. bkz. mehzūl.	m. + ı ṭayyib (29a/16)
m. (22a/22)	me'kūl-ı ṭayyib : < Ar. İyi yiyecek.
[=1]	m. (29a/16)
	[=1]
mekān : < Ar. Yer, mahal.	memleket : < Ar. Memleket, şehir.
	m. + inde (35a/14), (35a/18)
	m. + lerinde (35a/19)

[= 3]	menābit : < Ar. Otlaklar, çayırlar.
memlū : < Ar. Doldurulmuş, dolu.	m. (6a/8)
m. (69a/5)	m. + dendür (28b/15)
m. + ola (69a/5)	m. + üç (20a/12), (78a/9)
[= 2]	[= 4]
memlūha : < Ar. Tuzlu.	menācil : < Ar. Ekin orakları.
m. (4b/10), (78a/21)	m. (25a/8)
m. + da (4b/9)	m. + i (25a/8)
[= 3]	m. + i zer'e (25a/8)
memnū^ç : < Ar. Yasak.	[= 3]
m. (53a/2)	menācil-i zer^ç : < Ar. Ekin orakları.
m. + dur (57a/11)	m. + e (25a/8)
m. + olur (53a/2)	[= 1]
[= 3]	menāfi^ç : < Ar. Menfaatler, yararlar.
me'mūn : < Ar. Sağlam.	m. (57b/4)
m. (49b/4)	m. + i (54b/16), (57b/4)
m. + olur (49b/4)	m. + i ricle (57b/4)
[= 2]	m. + i ḥass (54b/16)
men^ç : < Ar. Engelleme, engel olma.	[= 5]
m. (29b/6), (29b/6), (4a/13), (56b/11)	menāfi^ç-i ḥass : < Ar. Marulun faydaları.
m. + éder (29b/6), (29b/6)	m. (54b/16)
[= 6]	[= 1]
menābetu'llāhu te'ālā : < Ar. Allahü	menāfi^ç-i ricle : < Ar. Semizotunun faydaları.
Teala'nın –nebat anlamında- bitirmesiyle.	m. (57b/4)
m. (75a/17)	[= 1]
[= 1]	menākış : < Ar. Orak.

m. (25a/8), (25a/8)	[= 69]
[= 2]	
menfa'at : < Ar. Fayda, yarar.	mensüb : < Ar. Bağlı.
m. (18a/13), (27b/15), (75b/3), (78a/14)	m. (47a/9)
m. + ı (18a/4), (20a/16), (23b/1), (23b/4), (4a/2), (66a/13), (66a/19), (66b/2), (7b/20), (7b/8)	m. + dur (33b/11)
m. + ını (1b/1), (62b/2)	m. + olan (47a/9)
m. + ını (65a/10)	[= 3]
m. + ı 'azīme (20a/16), (23b/4)	mense' : < Ar. Esas, kök.
[= 19]	m. (72b/16)
menfa'at-ı 'azīme : < Ar. Büyük fayda.	[= 1]
m. (20a/16), (23b/4)	menşür : < Ar. Dağıtılmış, yayılmış.
[= 2]	m. (32a/14)
menī : < Ar. Meni, sperm.	m. + olmaya (32a/14)
m. + yi (35a/5), (55a/9)	[= 2]
[= 2]	merābiḍ : < Ar. Mandıralar.
menkūl : < Ar. Nakledilen.	m. + i (6a/16), (7b/19)
m. (25b/2), (48b/19)	m. + i ḡanem (6a/16), (7b/19)
m. + dür (11a/8), (11b/22), (12a/15), (12a/23), (12a/3), (12a/8), (14b/2), (14b/23), (16b/4), (18b/11), (1b/18), (20b/15), (20b/8), (21a/17), (21a/3), (21a/6), (21b/9), (22a/18), (22b/1), (22b/15), (24b/10), (29a/15), (29b/5), (30a/14), (30b/12), (31a/21), (31b/6), (31b/8), (32b/15), (33b/22), (35a/3), (38b/23), (39a/4), (39a/9), (40a/8), (47b/23), (48a/10), (4a/5), (50b/23), (52a/17), (52b/20), (52b/5), (53b/6), (55a/11), (55a/17), (56b/12), (56b/18), (56b/20), (56b/4), (57b/12), (57b/7), (58a/13), (58a/9), (58b/12), (58b/13), (59b/15), (59b/4), (5a/18), (5b/22), (62b/6), (68a/13), (79a/14), (79a/3), (79b/9), (8a/13), (9b/2)	[= 4]
m. + olan (48b/19)	merābiḍ-i ḡanem : < Ar. Koyunların bulunduğu mandıralar.
	m. (6a/16), (7b/19)
	[= 2]
	merābiḍ : < Ar. Davar bağlama yerleri.
	m. + i (6a/16)
	m. + i devābb (6a/16)
	[= 2]
	merābiḍ-i devābb : < Ar. Yük ve binek hayvanlarını bağlama yerleri.

- m. (6a/16) [=2]
- [=1]
- merāḥe** : < Ar. Ağıl, yer.
m. (23a/23), (77b/8)
m. + i (19b/15), (19b/17), (19b/18)
m. + ye (77b/2)
[=6]
- merāḥī** : < Ar. Çayırliklar, otluklar.
m. (6a/12)
[=1]
- merāyız** : < Ar. Gübre.
m. (66b/2), (66b/3)
m. + ı (66b/1)
[=3]
- merāyız-ı ḡanem** : < Ar. Koyun gübresi.
a. (66b/1)
[=1]
- merak** : < Ar. bkz. merak-ı sikbāc.
m. + ı (27b/20)
m. + ı sikbācdur (27b/20)
[=2]
- merak-ı sikbāc** : < Ar. Yahni çorbası.
m. + dur (27b/20)
[=1]
- merbūṭ** : < Ar. Bağlanmış, bağlı.
m. + dur (16b/11), (1b/14)
- merci**^c : < Ar. Merci, makam.
m. + de (23b/16), (23b/20), (23b/9), (31b/20), (32a/17)
m. + i (32a/18)
m. + i vāḥid (32a/18)
[=7]
- merci^c-i vāḥid** : < Ar. Tek merci.
m. (32a/18)
[=1]
- mercuuvv** : < Ar. Ümit edilen, istenilen.
m. (23a/11)
m. + olan (23a/11)
[=2]
- mercümek** : < Far. Baklagillerden, beyaz çiçekli bir tarım bitkisi, mercimek (*Lens culinaris*).
m. (13a/3), (13a/3), (13a/4), (32b/16), (33a/2), (6a/21), (72a/5)
m. + dür (30b/18)
[=8]
- merddevs** : < Far. Mercanköşk, merzenguş (*Origanum majorana*).
m. (50a/14)
[=1]
- mer'e** : < Ar. Evli kadın.
m. (31b/9)
m. + den (31b/8)
[=2]

mergüb : < Ar. Rağbet edilir.	m. + ı (14a/13), (18b/1), (4a/8), (7a/18)
m. (68a/5), (73a/1)	m. + ı keşire (14a/13)
m. + dur (70b/2)	m. + ı müteferrika (4a/8), (7a/18)
m. + olması (73a/1)	[= 7]
[= 4]	merrāt-ı keşire : < Ar. Çok defalar.
mergūfīs : Hekim adı.	m. (14a/13)
m. (59b/9)	[= 1]
[= 1]	merrāt-ı müteferrika : < Ar. Farklı kereler.
merkūm : < Ar. Adı geçen.	m. (4a/8), (7a/18)
m. (19b/20), (26a/18), (43b/3)	[= 2]
m. + dan (21b/13), (29a/1)	merre : < Ar. Defa, kere.
[= 5]	m. (20b/17), (77b/5)
merkūme : < Ar. bkz. merkūm.	m. + i (12b/20), (28b/12), (4a/8)
m. (17a/17), (20b/19), (22b/9), (24b/6), (25a/22), (25a/4), (26a/14), (27a/5), (27b/13)	m. + i āhirede (4a/8)
m. + de (14a/10), (23a/6), (24b/16), (8b/4)	m. + i sāniye (12b/20)
m. + nūj (6b/7)	m. + i uhrā (28b/12)
[= 14]	[= 8]
mernālīs : bkz. mernālīs-i yūnānī.	merre-i āhire : < Ar. Son kez.
m. + i (75b/17)	m. + de (4a/8)
m. + i yūnānī (75b/17)	[= 1]
[= 2]	merre-i sāniye : < Ar. İkinci kez.
mernālīs-i yūnānī : Hekim adı.	m. (12b/20)
m. (75b/17)	[= 1]
[= 1]	merre-i uhrā : < Ar. Başka sefer.
merrāt : < Ar. Defalar, kereler.	m. (28b/12)
	[= 1]

merreten : < Ar. Defalarca.

m. (5b/7), (8a/17)

[= 2]

merreten-ba'ḍe uḥrā : < Ar. Birbiri ardınca birkaç defa.

m. (62b/8)

[= 1]

merşūm : Hekim ismi.

m. (42b/12)

[= 1]

mertebe : < Ar. Derece, miktar.

m. (50b/4), (62b/13)

m. + i (36b/18), (6b/9)

m. + i helāka (36b/18)

m. + i tavassuḥdan (6b/9)

m. + ye (66b/19)

[= 7]

mertebe-i helāk : < Ar. Yok olma derecesi.

m. + a (36b/18)

[= 1]

mertebe-i tavassuḥ : < Ar. Aracılık etme derecesi.

m. + dan (6b/9)

[= 1]

merv : < Far. Güveyi otu (*Origanum maru*).

m. (50a/14)

[= 1]

mervī : < Ar. Rivayet olunan.

m. (56b/4)

m. + dūr (31b/11), (56b/4), (56b/7), (57b/7)

[= 5]

merzencūş : < Far. Mercanköşk, merzenguş (*Origanum majorana*).

m. (50a/22)

[= 1]

mesāḥ : < Ar. Düzlükler.

m. + ı (20b/12)

[= 1]

mesām : < Ar. Çayır, otlak, mera.

m. + ı (66a/1), (7a/20)

[= 2]

mesāriḥ : < Ar. Otluklar, çayırliklar.

m. (6a/12)

[= 1]

meşel : < Ar. Örnek.

m. (20b/2), (22a/9)

[= 2]

meşelā : < Ar. Misal olarak.

m. (51b/8), (77a/21)

[= 2]

mesfūr : < Ar. Adı geçmiş, zikredilmiş.

m. + da (16a/6)

[= 1]

mesfūrīn : < Ar. Adı geçenler, zikredilmişler.

m. (24a/9)

[= 1]

mesmūf : < Ar. İřitilmiş, duyulmuş.

m. + muz (22b/13)

[= 1]

mesra : Masura, üzerine iplik, şerit, fitil gibi, şeyler sarılan tahta veya madenden yapılmış koni yahut silindir şeklindeki parça.

m. (46b/2)

[= 1]

mesrūr : < Ar. Memnun, sevinçli.

m. (30a/6), (31b/7)

m. + olur (30a/6), (31b/7)

[= 4]

meřtūr : < Ar. Kapalı, örtülü, gizli.

m. (20a/15)

m. + dur (18b/20), (21a/10), (21a/23), (21b/20), (24b/5), (26a/1), (27a/13), (27a/2), (30b/1)

m. + kılına (20a/15)

[= 11]

meşakkat : < Ar. Sıkıntı, güçlük.

m. + de (67b/21)

[= 1]

meřārīk : < Ar. Doğu tarafları.

m. + ı (24b/11), (24b/23), (25a/1)

m. + ı mükennede (24b/11), (25a/1)

m. + ı mükenneye (24b/23)

[= 6]

meřārīk-ı mükenne : < Ar. Çevreleyen doğu taraflar.

m. + de (24b/11), (25a/1)

m. + ye (24b/23)

[= 3]

meřgūl : < Ar. Uęrařma, iř görme.

m. (22b/3), (24b/3), (28a/17), (62a/22)

m. + olur (22b/3), (24b/3), (28a/17)

[= 7]

meřgūle : < Ar. bkz. meřgūl.

m. (23b/5)

m. + olmasa (23b/5)

[= 2]

meřhūr : < Ar. Meřhur, bilinen.

m. (38b/7), (47b/5)

m. + dur (32a/19), (38b/17), (53a/14)

[= 5]

meşıyyet : < Ar. İrade, izin.

m. + i (17a/21), (17a/21), (18a/2), (18a/2), (18b/8), (37a/7), (52a/8), (52a/8), (52b/13), (64b/13), (65a/14), (6a/8)

[= 12]

meşıyyet-i ilāhī : < Ar. Allah'ın izniyle.

m. (17a/21), (18a/2), (52a/8)

[= 3]

meřrūt : < Ar. řartlı, řartlanmış.

m. + dur (19b/23)	me'unet-i ğarāset : < Ar. (ağaç, fidan) Dikmenin sağlamlığı.
[= 1]	m. (10a/2)
meşüb : < Ar. Karışık, karışmış.	[= 1]
m. (20a/22)	me'vā : < Ar. Mandıra.
[= 1]	m. + y1 (6a/16)
meṭābiḥ : < Ar. Mutfak.	m. + y1 ğanem (6a/16)
m. + i (24b/20)	[= 2]
m. + i diffiyede (24b/20)	me'vā-yı ğanem : < Ar. Koyunların bulunduğu mandıra.
[= 2]	m. (6a/16)
meṭābiḥ-i diffiyye : < Ar. Sıcak mutfak.	[= 1]
m. + de (24b/20)	mevāṣī : < Ar. Davar (koyun, keçi) ve mal (öküz, inek) gibi hayvanlar.
[= 1]	m. (15b/16)
metbüre : < Ar. Eklilmemiş.	[= 1]
m. (6b/16)	mevāzi' : < Ar. Mevziler.
[= 1]	m. (17b/7), (19b/1), (19b/23), (28b/7), (66b/4)
metrüke : < Ar. Terkedilmiş.	m. + da (12a/15), (12a/16)
m. (6a/9)	m. + ı (12a/19), (14b/6), (17a/8), (17b/1), (17b/6), (20a/1), (74b/12), (77a/1)
m. + olup (6a/9)	m. + ı bāride (17a/8)
[= 2]	m. + ı bāride (77a/1)
me'unet : < Ar. Dayanıklılık.	m. + ı cāffe (17b/6)
m. (67b/15)	m. + ı yābiseden (20a/1)
m. + e (68b/20)	m. + ı yābiseye (17b/1), (74b/12)
m. + i (10a/2)	m. + ı zālīlede (12a/19)
m. + i ğarāset (10a/2)	
[= 4]	

[= 22]	mevzi' : < Ar. Yer.
mevāzi'-i bāride : < Ar. Soğuk meviziler.	m. (30b/16)
m. (17a/8)	m. + de (25b/2), (74b/18)
m. + de (77a/1)	m. + den (1b/18), (22a/18)
[= 2]	m. + dūr (7b/23)
mevāzi'-i cāffe : < Ar. Kuru meviziler. krş. mevāzi'-i yābise.	m. + i (17a/23), (1b/18), (22a/19), (22a/21), (22a/21), (24b/20), (25a/14), (26b/1), (30b/17), (69b/21), (74b/11)
m. (17b/6)	m. + i āhirde (26b/1)
[= 1]	m. + i āhire (22a/19)
mevāzi'-i yābise : < Ar. Kuru meviziler. krş. mevāzi'-i cāffe.	m. + i diffīde (24b/20)
m. + den (20a/1)	m. + i mehzūlden (22a/21)
m. + ye (17b/1), (74b/12)	m. + i rāviye (17a/23)
[= 3]	m. + i re'ye (74b/11)
mevāzi'-i zalīle : < Ar. Sık ağaçlık meviziler.	m. + i rey' (1b/18)
m. + de (12a/19)	m. + i şāliḥ-i semīne (22a/21)
[= 1]	m. + i şemsde (69b/21)
mevcūd : < Ar. Var.	m. + i vāḥidde (25a/14)
m. (52a/13)	m. + ne (66b/6), (66b/6)
m. + olursa (52a/13)	[= 29]
[= 2]	mevzi'-i āḥir : < Ar. Son yer.
mevḵūf : < Ar. Vakfedilmiş.	m. + de (26b/1)
m. + dur (39b/9)	[= 1]
[= 1]	mevzi'-i āḥire : < Ar. bkz. mevzi'-i āḥir.
mevz : < Ar. Muz (<i>Musa sapientum</i>).	m. (22a/19)
m. (46a/21)	[= 1]
[= 1]	mevzi'-i diffī : < Ar. Sıcak yer.

m. + de (24b/20)	m. + �td�rile (43a/19)
[= 1]	m. + i (70a/16)
mevzi'-i mehzu'l : < Ar. Zayıf yer.	[= 3]
m. + den (22a/21)	mezak : < Ar. Lezzet, tat.
[= 1]	m. + ı (3a/18), (73a/13)
mevzi'-i ravıye : < Ar. Su taşıyan y�k hayvanlarının yeri.	[= 2]
m. (17a/23)	mezahim : < Ar. Eziyetler.
[= 1]	m. (6a/23)
mevzi'-i re'y : < Ar. G�r�ş yeri.	m. + olur (6a/23)
m. + e (74b/11)	[= 2]
[= 1]	mezahime : < Ar. bkz. mezahim.
mevzi'-i rey' : < Ar. �r�n yeri.	m. (42a/3)
m. (1b/18)	m. + �der (42a/3)
[= 1]	[= 2]
mevzi'-i şalih-i semine : < Ar. Koyu renkli, yağlı yapışkan yer.	mezari' : < Ar. Tarlalar.
m. (22a/21)	m. + de (24a/15)
[= 1]	[= 1]
mevzi'-i şems : < Ar. G�neşin vurduğu yer.	mezavid : < Ar. Azık antaları, ıknlar.
m. + de (69b/21)	m. + de (25b/10), (25b/13)
[= 1]	[= 2]
mevzi'-i vahid : < Ar. Tek yer.	mezbele : < Ar. S�pr�nt�l�k, s�pr�nt� d�k�len yer.
m. + de (25a/14)	m. (65a/6)
[= 1]	m. + sinded�r (67b/8)
meyl : < Ar. Eğim, meyil.	[= 2]
m. (43a/19)	mezbelle : < Ar. bkz. mezbele.
	m. (7b/18)

m. + de (13b/20), (23a/18)

[= 3]

mezbüle : < Ar. Zibllenmiş.

m. + de (23a/7)

[= 1]

mezbür : < Ar. Adı geçen, zikredilmiş.

m. (14a/6), (16b/18), (16b/23), (16b/3), (17b/21), (19b/21), (21b/17), (21b/2), (52a/15), (54a/14), (68a/17), (68a/6), (68b/4), (71a/13), (71b/11), (72a/17), (72b/14), (74a/14), (74a/15), (76a/1), (76b/16), (76b/17), (77a/1), (79a/5), (79a/6), (79b/13), (7a/14)

m. + a (13b/14)

m. + da (13a/1), (17a/6), (20a/5), (34b/2), (76b/3), (76b/8)

m. + dan (22b/6), (68a/13)

m. + dandır (77a/10)

m. + ı (26a/11)

m. + la (24b/11), (55a/6)

m. + uñ (16b/4), (22a/2), (77a/2)

[= 43]

mezbüre : < Ar. bkz. mezbür.

m. (10a/19), (16b/15), (17b/14), (23a/7), (24b/6), (30b/17), (5a/4)

m. + de (19b/5), (45b/3), (5a/14), (74a/4)

m. + nünj (17a/15), (17b/9), (19b/12), (26a/19), (4a/10), (79b/16)

m. + ye (4b/20)

m. + yi (43b/1)

[= 19]

mezbürin : < Ar. Adı geçenler.

m. + de (17b/23)

[= 1]

meziyet : < Ar. Üstünlük.

m. (56b/2)

[= 1]

mezkür : < Ar. Zikredilen, ismi geçmiş.

m. (10a/6), (11a/3), (14a/5), (14b/5), (17a/3), (17b/11), (18a/1), (18a/3), (19a/1), (19b/20), (1b/1), (20b/10), (22b/23), (24a/15), (24a/4), (24a/4), (24a/6), (24b/19), (25a/1), (25a/2), (25b/10), (26a/18), (26a/7), (29a/3), (2a/1), (44a/5), (44a/9), (4a/3), (5a/4), (6a/11), (6b/3), (77a/7), (7a/13), (7a/19), (8a/2), (8b/4)

m. + a (15a/16), (19b/17)

m. + da (23a/12), (34b/5), (8a/18)

m. + dan (21a/6), (4b/8), (73b/16), (7b/4)

m. + dur (20a/20)

m. + ı (17b/14), (19b/22), (4a/16), (8a/22)

m. + la (19b/14), (23a/7)

m. + olacakdur (8a/2)

m. + olacağı (24a/6), (2a/1)

m. + olan (19a/1), (24a/15), (24a/4), (25a/2), (26a/18), (29a/3), (8a/7), (8a/7)

m. + olanlara (24a/4)

m. + olduğu (25a/1), (25b/10)

m. + olmayan (11a/3)

m. + uñ (12b/18), (17a/6), (21b/9), (22b/14), (23b/4)

[= 72]

mezkürān: < Ar. Zikredilmiş olanlar.

[= 1]

m. (24b/22)

[= 1]

mezkürāt : < Ar. Zikredilmiş olan şeyler.

m. (18b/3), (27b/11), (27b/12), (30a/18)

m. + a (24a/3), (28a/15)

m. + dan (19b/20)

m. + uñ (19a/10), (24a/21)

[= 9]

mezküre : < Ar. bkz. mezkür.

m. (11a/16), (19a/13), (24a/7), (24a/8), (25a/22), (26a/20), (27a/4), (28a/5), (29a/1), (52b/3), (69a/1), (70a/19), (8b/16)

m. + de (24a/17), (6b/21), (77a/6), (77a/8), (7a/23), (9a/21)

m. + den (11b/6), (14a/22), (26a/5), (8b/8), (9a/10)

m. + dür (6b/23)

m. + nünj (10a/3), (11a/17), (16b/20), (20b/18), (26a/22)

m. + oldı (19a/13)

m. + ye (10a/20), (13a/14), (14a/14), (14b/16), (5a/2)

[= 36]

mezmüme : < Ar. Yerilmiş, kınanmış.

m. + sinden (29b/11)

[= 1]

mezra'a : < Ar. Ziraat olunacak, ekilecek tarla, yer.

m. + sı (67b/17)

mezrū' : < Ar. Ziraat olunmuş, ekilmiş, çift sürülüp tohum atılmış.

m. (12a/15), (12a/16), (12a/19), (13a/1), (15a/13), (17a/6), (17b/11), (18a/1), (18a/17), (19a/16), (19a/8), (20a/13), (24a/16), (24a/17), (26a/17), (26a/21), (26b/17), (28b/17), (31a/7), (5b/11), (5b/14), (65a/16), (6a/6), (6b/9), (7b/1), (9a/3)

m. + a (13a/10)

m. + da (7a/23), (8a/20)

m. + dur (13a/20)

m. + ı (69b/2)

m. + olacak (18a/17)

m. + olan (12a/15), (12a/16), (12a/19), (13a/1), (17a/6), (17b/11), (18a/1), (19a/16), (19a/8), (26a/17), (28b/17), (31a/7), (65a/16), (7b/1)

m. + olandur (26b/17)

m. + olanuñ (9a/3)

m. + olur (15a/13), (24a/16), (24a/17)

m. + uñ (20a/14)

[= 52]

mezrū'a : < Ar. Ziraat olunmuş, ekilmiş, çift sürülüp tohum atılmışlar.

m. (22b/20), (23b/6), (6a/23), (6b/15), (79b/4)

m. + da (66a/4)

m. + dur (19a/21)

m. + nuñ (20a/15)

m. + olup (6b/15)

[= 9]

mezrū'āt : < Ar. bkz. mezzrū'a.

m. + uş (77a/8)

[= 1]

mışr : < Ar. Mısır ülkesi.

m. (35a/19), (38b/9), (42b/22), (43a/10), (46b/3)

[= 5]

mışrıyye : < Ar. Mısır ülkesi ile ilgili. krş. mışrı.

m. (33a/13)

m. + de (22b/13)

m. + dür (33b/12)

[= 3]

mışrı : < Ar. Mısır ülkesi ile ilgili. krş. mışrıyye.

m. (68b/7), (9b/19)

m. + den (9b/13)

[= 3]

mi : Soru eki.

m. (53b/10), (64a/10)

m. + dür (77a/16)

m. + sin (73b/8)

[= 4]

mi'de : < Ar. Mide.

m. + de (22a/16), (29b/1), (61b/4)

m. + den (22a/17), (29a/22)

m. + ye (21a/22), (29a/19), (29a/21), (32b/16), (58a/5), (61b/5)

[= 11]

mihrāris : Hekim adı.

m. (17a/5), (18b/3), (18b/6), (23a/2)

[= 4]

mihrās : < Ar. Saban.

m. (35b/14), (64a/12), (65b/11)

m. + ı (7a/7)

m. + ı ceyyid (7a/7)

[= 5]

mihrās-ı ceyyid : < Ar. Yeni saban.

m. (7a/7)

[= 1]

miqdār : < Ar. Miktar.

m. (11b/16), (23b/9), (24a/3), (27a/20), (29b/3), (31a/13), (33a/9), (34a/2), (34a/5), (34a/5), (35b/9), (36a/6), (36a/6), (41a/4), (41b/12), (43b/12), (46a/5), (48a/17), (49a/4), (49b/8), (52a/13), (54b/13), (61b/4), (62a/16), (67a/2), (67a/4), (69a/14), (69a/16), (69a/17), (69b/21), (69b/8), (70a/4), (73b/12), (73b/12), (73b/13), (74b/20), (78a/20)

m. + dur (69b/15)

m. + ı (10b/1), (10b/23), (11b/20), (12a/3), (12a/4), (12b/4), (19b/16), (21b/11), (21b/20), (23a/17), (23a/19), (25a/2), (25a/3), (26a/10), (26a/6), (26b/6), (31b/22), (32a/14), (33a/9), (33a/9), (37b/21), (37b/22), (38a/10), (39a/19), (40b/3), (42a/16), (42a/6), (43a/17), (43a/4), (44a/2), (44b/15), (45a/20), (46a/12), (46b/21), (47a/10), (51a/23), (51b/1), (51b/15), (51b/3), (51b/4), (53a/6), (54a/20), (55a/15), (55b/4), (59a/15), (60a/12), (61a/12), (66b/2), (71a/3), (7b/21), (7b/22), (9a/14)

m. + ı kebābdan (26b/6)

m. + ından (26a/19), (42a/3)

m. + ıya (11b/2)	[= 1]
m. + ı zirrī'a (7b/22), (23a/17), (23a/19)	mişilli : < Ar.-Tr. Gibi.
[= 97]	m. (17a/20), (18a/1), (19a/11)
miḳdār-ı kebāb : < Ar. Yanmış olan miktarda.	[= 3]
m. + dan (26b/6)	mişillü : < Ar. bkz. mişilli.
[= 1]	m. (23b/10), (23b/10), (23b/11), (23b/20)
miḳdār-ı zirrī'a : < Ar. Kendi kendine yetişen ürün miktarı.	m. + dür (17a/5), (24a/1)
m. (7b/22), (23a/17), (23a/19)	m. + ye (19b/9)
[= 3]	[= 7]
milḥ : < Ar. Tuz.	mişkāl : < Ar. Kullanıldığı yere ve zamana göre değişiklik gösteren, yaklaşık 4.810 gr olan bir ağırlık ölçüsü.
m. (21b/3), (21b/8), (22a/15), (22a/15), (25b/13), (29b/6)	m. + e (42a/16)
m. + den (29b/3)	[= 1]
[= 7]	mişl : < Ar. Gibi.
minvāl : < Ar. Tarz, yol, suret, şekil.	m. + i zirā'atu'l-kaḥḥ (25a/5)
m. (74b/8), (77b/3)	[= 1]
[= 2]	mişlhā : < Ar. Benzerleri.
mīrārīs : bkz. mīrārīs-i yūnānī.	m. (23a/14)
m. + i yūnānī (74a/13), (74a/13)	[= 1]
[= 2]	mizāc : < Ar. Tabiat.
mīrārīs-i yūnānī : Hekim adı.	m. + ları (48a/3)
m. (74a/13)	[= 1]
[= 1]	mizved : < Ar. Azık çantası, tedarik çantası.
mirrīḥ : < Ar. Güneş'e olan uzaklığı, Yer'in Güneş'e olan uzaklığından daha çok olan dış gezegenlerin ilki, Sakıt, Mars.	m. + de (25b/8)
m. (29a/14)	[= 1]
	mu'ādil : < Ar. Denk, eşdeğer.

m. (66a/8)	m. (13a/13), (15b/5)
[= 1]	m. + dan (15b/10), (15b/10)
mu'add : < Ar. Hazırlanmış.	m. + olan (13a/13), (15b/5)
m. (9a/2)	[= 6]
[= 1]	mu'annā : < Ar. Bitkinin suya doyması.
mu'adda : < Ar. bkz. mu'add.	m. (29b/1)
m. (28a/20)	[= 1]
m. + olup (28a/20)	mu'aṭṭala : < Ar. Kullanılmaz.
[= 2]	m. (13a/9), (13a/9)
mu'affen : < Ar. Çürümüş.	m. + da (72a/10)
m. (7b/2)	m. + ola (13a/9)
[= 1]	m. + olup (13a/9)
mu'affene : < Ar. bkz. mu'affen.	[= 5]
m. (28b/23)	mu'āvenet : < Ar. Yardım, yardım etme.
m. + olmuş (28b/23)	m. (34a/16)
[= 2]	m. + eder (34a/16)
mu'aḥḥar : < Ar. Tehir edilmiş, sonraya bırakılmış.	[= 2]
m. (14b/21), (1b/12), (31a/1), (54a/10), (72b/18)	mu'ayyen : < Ar. Belirli.
m. + dan (31a/2)	m. (66b/10)
m. + ı (31a/3)	m. + dūr (79a/2)
m. + olan (14b/21), (1b/12)	m. + e (74a/7), (74a/7)
m. + oluna (72b/18)	[= 4]
m. + olup (54a/10)	mucezza'a : < Ar. Alaca. krş. alaca, hâbeşiyye.
[= 11]	m. (28a/12), (28a/8)
mu'aḥḥara : < Ar. bkz. mu'aḥḥar.	[= 2]

müdek : < Ar. Yağlı.	m. (31b/2), (6b/2)
m. + i (24b/11)	m. + olan (6b/2)
[= 1]	m. + olana (31b/2)
müdeke : < Ar. bkz. müdek.	[= 4]
m. + ye (30a/20)	muḥabbet : < Ar. Sevgi.
[= 1]	m. + ine (56b/11)
muḍiyy : < Ar. Zamanın geçmesi.	[= 1]
m. (16b/18)	muḥaddara : < Ar. Örtülü, yerin altında kalmış.
m. + sinden (22a/14)	m. + ı (26a/4)
[= 2]	[= 1]
muḡammer : < Ar. Safranla boyanmış (giysi).	muḥāfaẓa : < Ar. Saklama, koruma.
m. (26a/18)	m. (18a/8)
[= 1]	[= 1]
muḡarbel : < Ar. Filtreleyen, büzülmüş.	muḥālaẓa : < Ar. Karışmış, karışma.
m. (11b/16)	m. (27a/15), (4b/23), (6a/4)
m. + kılp (11b/16)	m. + eden (27a/15)
[= 2]	m. + etmiş (4b/23)
muḡaṭṭā : < Ar. Bağlanmış.	m. + etse (6a/4)
m. (69b/7), (70a/1)	[= 6]
m. + ola (69b/7)	muḥallil : < Ar. Tuzlanmış.
[= 3]	m. (27b/18)
muḡazziye : < Ar. Gıdalanmış, gıdalı.	[= 1]
m. + dür (27b/11)	muḥalliṭ : < Ar. Karıştıran.
[= 1]	m. (27a/3), (31a/6)
muḡteẓī : < Ar. Gıdalanın, gıda alan.	m. + olan (27a/3)

[= 3]

muḥālif : < Ar. Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan.

m. (11b/14), (35b/7), (70b/19)

m. + dūr (61a/6), (67b/20)

m. + ola (70b/19)

m. + olsa (11b/14)

[= 7]

muḥammeretü'ṭ-ṭaraf : < Ar. Mayalı taraf.

m. (10a/5)

[= 1]

muḥaṣṣal : < Ar. Kısacası, kısaca.

m. (33a/6), (44a/10), (50b/3), (54a/14), (57b/19), (60a/7)

m. + ı (23a/11), (34b/12)

m. + ı kelām (23a/11), (34b/12)

[= 10]

muḥaṣṣal-ı kelām : < Ar. Sözüün kısası.

m. (23a/11), (34b/12)

[= 2]

muḥāṭ : < Ar. Etrafı çevrilmiş, kuşatılmış.

m. (20a/22)

m. + olan (20a/22)

[= 2]

muḥīṭ : < Ar. Çevreleyen, kuşatan.

m. (16b/16)

m. + olan (16b/16)

[= 2]

muḥkem : < Ar. Sağlam, sağlamlaştırılmış.

m. (10b/2), (26b/11), (28a/16), (33b/6), (35b/11), (36a/9), (38b/2), (40a/8), (45a/22), (45b/22), (46b/20), (46b/21), (49b/2), (57a/2), (60a/9), (62b/19), (62b/8), (63b/10), (64a/14), (64a/17), (65b/11), (65b/21), (69a/8), (69a/9), (69b/12), (76a/12)

m. + çignenüp (35b/11)

m. + olduğdan (46b/21)

m. + olup (46b/20)

m. + olur (26b/11)

[= 30]

muḥreze : < Ar. Korunan, korunmalı.

m. + de (14b/7)

m. + i (14b/12), (31b/17)

m. + i raṭbededür (31b/17)

[= 4]

muḥreze-i raṭbe : < Ar. Nemli tutulan.

m. + dedür (31b/17)

[= 1]

muḥseme : < Ar. Ufalanmış.

m. (25b/15)

[= 1]

muḥtāc : < Ar. İhtiyacı olan, muhtaç.

m. (9a/8), (26b/23), (30a/4), (31a/13), (31a/17), (32b/12), (32b/13), (32b/14), (33a/17), (33b/17), (33b/2), (34b/14), (37b/19), (3b/3), (41a/21), (44a/7), (47b/12), (50a/12), (50a/14),

(50a/22), (55b/10), (58b/17), (58b/22), (60a/12), (61a/14), (62b/15), (67b/12), (6a/14), (72a/16)

m. + dur (13a/17), (18a/9), (28b/22), (2b/4), (30a/15), (31a/13), (50a/12), (51a/9), (53a/9), (56a/9), (57b/3), (79b/18)

m. + étmez (33a/17), (55b/10)

m. + olan (50a/22)

m. + olduğu (31a/13)

m. + olduğudur (3b/3)

m. + olduğda (34b/14), (58b/22), (6a/14)

m. + olmaz (9a/8), (26b/23), (31a/17), (32b/12), (32b/14), (33b/17), (33b/2), (50a/12), (62b/15), (67b/12)

m. + olunmaz (37b/19)

m. + olur (61a/14), (72a/16)

m. + olursa (58b/17)

[= 64]

muhtâr : < Ar. Seçilmiş, seçkin.

m. (16a/9), (16b/8)

[= 2]

muhtaşar : < Ar. Kısaltılmış.

m. (11a/8), (3a/11), (70a/9)

[= 3]

muhtaş : < Ar. Bir kimseye veya bir şeye mahsus olan.

m. (74a/4)

[= 1]

muhtelif : < Ar. Çeşit çeşit.

m. (18b/22), (64b/6), (70b/5)

m. + dür (11a/22), (47b/7), (6a/2), (70a/20)

m. + olmaya (70b/5)

[= 8]

muhtelif : < Ar. bkz. muhtelif.

m. (70a/20)

m. + dür (11a/18), (15a/1)

[= 3]

muhteliğ : < Ar. Karışık.

m. (11b/10), (27a/15), (5a/21), (64a/3), (66a/2)

m. + ola (11b/10)

m. + olıcağ (5a/21)

m. + olur (27a/15), (64a/3), (66a/2)

[= 10]

muhtemel : < Ar. İhtimali olan, muhtemel.

m. + dür (17a/11), (17a/13), (17a/23), (17b/4), (74a/19), (74b/11)

[= 6]

muğabele : < Ar. Karşılık verme.

m. (31b/6)

m. + eder (31b/6)

[= 2]

muğaddem : < Ar. Önceki, önce gelen.

m. (14a/8), (2b/6), (3a/10), (47b/22), (51a/12), (52b/18), (64a/21), (65a/17), (66a/9), (67a/20), (68a/16), (68a/21), (69a/11), (71b/1), (72b/4), (73b/3)

m. + dür (8b/18)

m. + ola (73b/3)	[= 1]		
[= 18]		mukşafire: < Ar. Diken diken.	
mukaddeme : mukaddem.		m. (68a/10), (9a/21)	
m. (15b/6)		m. + olup (9a/21)	
[= 1]		[= 3]	
mukarrer : < Ar. Kararlaştırılmış.		mukâte : < Ar. Ekl olunan, yenilen.	
m. + dür (65a/4)		m. (19a/21), (19b/15), (1b/17), (21a/10),	
[= 1]		(21a/13), (21a/14), (79b/4), (79b/6)	
mukaşşer : < Ar. Kabuğu soyulmuş.		m. + de (19a/10)	
m. (26a/2)		m. + dendür (31a/9)	
m. + olmayan (26a/2)		m. + nün (20b/22), (78b/20), (79b/1)	
[= 2]		m. + ye (20b/1)	
mukaşşere : < Ar. bkz. mukaşşer.		[= 14]	
m. + i (25b/15)		muktezâ : < Ar. Lazım gelmiş.	
m. + i sâlime-i ğayr-ı muşşeme (25b/15)		m. + sı (11a/4)	
m. + sin (25b/16)		m. + sınca (32a/4)	
[= 3]		m. + yı (19b/22)	
mukaşşere-i sâlime-i ğayr-ı muşşeme : < Ar.		m. + yı mezkûr-ı tamâm (19b/22)	
Ufalanmamış sağlam kabuğu soyulmuş (olan).		[= 4]	
m. (25b/15)		muktezâ-yı mezkûr-ı tamâm : < Ar. Bütün	
[= 1]		zikredilen ihtiyaçlar.	
mukmaħa: < Ar. Ekilmiş.		m. (19b/22)	
m. + dur (21a/17)		[= 1]	
[= 1]		mulşak : < Ar. Yapışık.	
mukni' : İbn Haccâc'ın kitabı.		m. (27b/22)	
m. (37b/4)		[= 1]	
		mumâzece : < Ar. Karıştırma.	

- m. (6a/4)
[= 1]
- munāsafe** : < Ar. Yarı yarıya bölüşmek.
m. (52b/6)
[= 1]
- munḳabıza** : < Ar. Toplanmış, iç içe geçmiş.
m. (68a/10)
[= 1]
- munʿam** : < Ar. Çok kıymetli olarak büyütülmüş.
m. (25b/1)
m. + olup (25b/1)
[= 2]
- munzamm** : < Ar. Ekleme.
m. (11b/21), (17a/23)
m. + olan (11b/21)
m. + olsa (17a/23)
[= 4]
- murād** : < Ar. Arzu, istek.
m. (11b/15), (12a/2), (12b/23), (13a/2), (20b/8), (50b/19), (51a/18), (51b/9), (56b/23), (61a/21), (65b/2), (69a/14), (69b/19), (6b/17), (71a/1), (71b/20), (71b/21), (72a/1), (75a/1), (78b/1), (78b/21), (79a/4), (79a/7), (8a/18)
m. + etseñ (11b/15), (12b/23)
m. + etsevüz (8a/18)
m. + ları (16a/4), (71b/14)
m. + ola (13a/2)
- m. + olunsa (12a/2), (50b/19), (51a/18), (51b/9), (56b/23)
[= 35]
- murḳād-māh** : < Far. Eski İran takviminde yılın beşinci ayı, mart.
m. + uñ (74a/15)
[= 1]
- muşaddiʿ** : < Ar. Yarılan, çatlayan.
m. + dür (29b/1)
[= 1]
- muşaffā** : < Ar. Süzölmüş.
m. (27b/20)
m. + ola (27b/20)
[= 2]
- muşaffir** : < Ar. Sarıya boyanan, sarartan.
m. (32a/12)
m. + olsa (32a/12)
[= 2]
- muşannif** : < Ar. Yazar. krş. müʿellif.
m. (23a/3), (32a/16), (38b/1), (40b/4), (61a/1), (8a/5)
[= 6]
- muşlah** : < Ar. İyi, iyileştiren.
m. (27b/13)
m. + olur (27b/13)
[= 2]
- muşliḥ** : < Ar. İyileştiren, ıslah eden.

m. + lerinden (27b/8)	m. + olan (14b/13)
[= 1]	[= 9]
muşliha : < Ar. bkz. muşliḥ.	mutavassıta : < Ar. bkz. mutavassıt.
m. (13b/17)	m. (17a/7), (65a/16), (74b/11)
[= 1]	m. + da (12b/12), (13b/19), (71b/7)
mu'tād : < Ar. Alışılmış.	m. + olan (17a/7)
m. (12b/18), (15b/21), (3a/14), (3a/17), (71b/13), (72b/14), (73a/11)	m. + ya (12b/10), (71b/9)
m. + a (48b/19)	[= 9]
m. + oldılar (12b/18), (15b/21), (71b/13)	mutavassıtati'l-ḥāl : < Ar. Orta hal.
m. + olmuşlardır (3a/14), (3a/17), (72b/14), (73a/11)	m. (74a/5)
[= 15]	m. + de (12b/9), (21a/8)
muḥ'am : < Ar. Yiyecek.	mutavassıtu'l-ḥāl : < Ar. bkz. mutavassıtati'l-ḥāl.
m. + ı (73a/13)	m. (79a/21)
m. + ından (11b/6)	m. + e (79a/20)
m. + ları (11b/13)	[= 2]
m. + larına (11b/14)	mutavassıtu'r-revā : < Ar. Çok orta.
[= 4]	m. + da (17a/22)
mutaşavver : < Ar. Tasavvur edilmiş.	[= 1]
m. + dür (23a/4)	mutavassıtü'l-hevā : < Ar. Ne sıcak ne soğuk hava.
[= 1]	m. (17a/13)
mutavassıt : < Ar. Orta, orta hal.	[= 1]
m. (14b/13), (17b/22), (19a/9), (6b/9), (76a/20), (7b/14)	mutavassıtu'r-reyy : < Ar. Orta derecede suya kanmış.
m. + a (74a/16)	m. (74b/10)
m. + dur (17a/17)	[= 1]

muṭayyeb: < Ar. İyi olmuş, temizlenmiş.

m. (25a/12)

m. + olmuş (25a/12)

[= 2]

muṭteber : < Ar. Geçerli, itibarlı.

m. (68b/10), (68b/11), (68b/19)

m. + dür (69a/6)

m. + i (68b/16)

m. + olup (68b/19)

[= 6]

muṭtedil : < Ar. Ne az, ne çok orta halde bulunan.

m. (17b/11), (17b/3), (1b/20), (22b/19), (25a/7), (27a/13), (31b/22), (32a/15), (34a/22), (44b/20), (47a/11), (47a/18), (47b/18), (57a/19), (58b/16), (5b/4), (60a/10), (60a/10), (62a/3), (64a/18), (64a/3), (64a/9), (65b/18), (72b/11), (72b/8), (74b/14), (74b/6), (75b/13), (75b/2), (7a/6)

m. + de (18a/11)

m. + dür (23a/1)

m. + ola (17b/3), (32a/15), (65b/18), (72b/8), (74b/6), (75b/13), (7a/6)

m. + olan (34a/22)

m. + olduğda (44b/20), (47a/11)

m. + olduğdan (47b/18), (60a/10)

m. + olunca (25a/7), (31b/22), (58b/16), (60a/10)

m. + olup (47a/18), (5b/4), (62a/3)

m. + olur (27a/13), (64a/18), (64a/3), (64a/9), (72b/11)

[= 56]

muṭtedile : < Ar. bkz. muṭtedil.

m. (15a/1), (17a/18), (1b/15), (28a/19), (31b/23), (32a/10), (72b/13), (72b/7), (74b/5), (7a/16)

m. + de (15a/19)

m. + ye (15b/1)

[= 12]

muṭtediletü's-gerā : < Ar. Ne çok ne de az nemli toprak.

m. + da (31a/3)

[= 1]

muṭtell : < Ar. İletli, sağlam olmayan.

m. + den (10a/4)

m. + inden (69a/2)

[= 2]

muṭtemed: < Ar. Güvenilir.

m. (40b/5)

m. + lerinden (45b/8)

[= 2]

muṭtennī : < Ar. Dikkatli, özenli.

m. (14b/6)

m. + olanlardan (14b/6)

[= 2]

muṭtaşıl : < Ar. Sürekli, durmadan.

m. (26a/13), (56a/4), (60a/18), (72a/17)

m. + a (13a/17)

[= 5]

muvāfakat : < Ar. Uygunluk, uyma.

m. (16a/6), (20a/23), (20b/2), (21b/23),
(22a/7), (23b/18), (24b/2), (24b/4), (24b/6), (28a/16),
(28b/22), (29b/20), (30a/13), (30a/20), (30a/8),
(30b/7), (32a/21), (32a/22)

m. + eden (28b/22), (30a/8)

m. + eder (16a/6), (20a/23), (20b/2),
(21b/23), (22a/7), (24b/2), (24b/4), (24b/6), (28a/16),
(29b/20), (30a/13), (30a/20), (30b/7), (32a/21),
(32a/22)

m. + etse (23b/18)

[= 36]

muvāfık : < Ar. Uygun, yerinde.

m. (14b/10), (14b/15), (19a/22), (1b/5),
(20b/5), (29b/19), (30b/4), (33b/13), (35a/18),
(38b/13), (39a/6), (3a/6), (46a/15), (48b/16), (48b/8),
(53a/11), (55a/12), (58a/15), (60a/1), (60b/1),
(66b/14), (73a/9), (76a/5), (76a/5), (76a/9), (76b/19),
(77a/19), (79b/16)

m. + dur (12b/13), (13a/7), (15b/18),
(18b/15), (18b/16), (28a/16), (28b/20), (28b/22),
(29b/19), (29b/20), (30a/8), (30b/20), (30b/4),
(30b/6), (31a/13), (31b/16), (35a/16), (36b/23),
(38a/14), (38b/12), (47b/9), (53b/19), (57a/21),
(57a/23), (57a/4), (58b/14), (58b/3), (59a/12),
(59a/6), (59b/23), (60b/1), (73a/19), (78b/4)

m. + ola (76a/5), (76a/9)

m. + olan (29b/19), (30b/4), (39a/6),
(46a/15), (66b/14)

m. + olanda (38b/13)

m. + olanı (55a/12)

m. + olmayan (20b/5)

m. + olup (48b/8), (53a/11)

m. + olur (14b/10), (14b/15), (35a/18),
(76a/5), (79b/16)

m. + olursa (73a/9)

m. + uñ (8a/11)

[= 80]

mużādd : < Ar. Karşı, zıt.

m. + dur (31b/5)

[= 1]

mużāyaka : < Ar. Zorluk.

m. (23a/11), (23a/15)

[= 2]

mużderaʿ : < Ar. Tarla.

m. + inuñ (30a/11)

[= 1]

mużırr : < Ar. Zararlı, zarar veren.

m. + dur (27b/19)

[= 1]

mużırr : < Ar. Zorunda kalmış.

m. (30b/9)

m. + olsa (30b/9)

[= 2]

mübāderet : < Ar. Bir iş yapmaya girişmek.

m. (12b/19)

[= 1]

mübālağa : < Ar. Pek fazla, aşırı.

m. (13b/8), (22a/8), (8b/9)

m. + dan (25b/22)

m. + etmez (8b/9)

m. + olunduğdan (13b/8)	m. + si (19a/7)
m. + olunmaya (22a/8)	[= 1]
[= 7]	müberrā : < Ar. Temize çıkarılmış.
mübālāt : < Ar. Dikkat etmek, özen göstermek.	m. (69a/15)
m. (15a/11)	[= 1]
m. + étmeye (15a/11)	müberrid : < Ar. Soğutan, soğutucu.
[= 2]	m. (1b/19), (27b/20), (28a/19), (79b/4)
mübāreke : < Ar. bkz. bakla-ı mübāreke.	m. + olsa (1b/19)
m. (56b/17)	m. + olup (27b/20), (28a/19)
[= 1]	[= 7]
mübāşeret : < Ar. Girişmek, işe başlamak.	müberride : < Ar. bkz. müberrid.
m. (77a/15)	m. (25a/13)
m. + eden (77a/15)	m. + olmuş (25a/13)
[= 2]	[= 2]
mübāşir : < Ar. Baş olmak, nazır olmak.	mübkir : < Ar. Erken.
m. (13b/14), (6a/18), (6a/7)	m. + i (13a/11)
m. + olsa (13b/14)	[= 1]
m. + olup (6a/7)	mübkiyen : < Ar. Sabah erkenden.
m. + olur (6a/18)	m. (12b/15), (13b/4), (16a/10)
[= 6]	[= 3]
mübekkir : < Ar. Erken.	mübrem : < Ar. Kaçınılmaz.
m. (14b/21), (16a/17), (1b/12), (28b/10)	m. (14a/8)
m. + i (30b/3)	m. + olan (14a/8)
m. + kılmadılar (16a/17)	[= 2]
[= 6]	mübtelā : < Ar. Uğramış, tutulmuş, yakalanmış.
mübekkire : < Ar. bkz. mübekkiri.	m. (46b/7)

m. + olan (46b/7)	m. + olup (61b/20)
[= 2]	m. + olur (4a/13), (59a/23)
mücāveze : < Ar. Sınırı aşma.	[= 8]
m. (11b/18)	müctemi'a : < Ar. bkz. müctemi'.
m. + étse (11b/18)	m. (11a/16)
[= 2]	m. + ola (11a/16)
müceffef : < Ar. Kurutulmuş.	[= 2]
m. + i (29a/3)	müdahrec : < Ar. Yuvarlak.
m. + i ma'cūn (29a/3)	m. (9b/15)
[= 2]	[= 1]
müceffef-i ma'cūn : < Ar. Macunun kurutulmuşu.	müdahrecü'l-ḥabb : < Ar. Yuvarlak tohum.
m. (29a/3)	m. (29b/15)
[= 1]	[= 1]
mücellā : < Ar. Cilalı.	müdüvemet : < Ar. Devam etme.
m. (55b/20)	m. (38a/2), (43b/21), (44a/8), (58b/2), (67a/2)
m. + olur (55b/20)	m. + édersen (67a/2)
[= 2]	m. + étmekdür (58b/2)
mücerribīn : < Ar. Tecrübe edenler.	m. + oluna (38a/2), (44a/8)
m. (1b/20), (23b/13), (23b/7)	m. + olunup (43b/21)
[= 3]	[= 10]
müceyyere : < Ar. Havza.	müdd : < Ar. Yaklaşık iki avuç dolusu tahıl içine alan ölçek.
m. + de (14b/11)	m. (23b/20), (23b/20), (31b/20), (38a/21), (38a/23)
[= 1]	m. + den (23b/14), (23b/15), (23b/16), (23b/23), (24a/2), (32a/17)
müctemi' : < Ar. Toplanmış.	
m. (4a/13), (59a/23), (61b/20), (6a/17)	
m. + olsa (6a/17)	

m. + e (23b/15), (23b/15), (23b/17),
(23b/23), (24a/2), (32a/17)

m. + i (23b/22), (24a/1)

m. + i vāhid (23b/22)

m. + i vāhidün (24a/1)

[= 20]

müddet : < Ar. Süre.

m. (12b/21), (22a/12), (2b/3), (4a/19),
(51a/16), (51a/7), (56a/18)

m. + den (74b/2)

m. + i (16b/20), (17a/15), (19b/5), (26b/2),
(2b/4), (32a/4), (38a/12), (51a/9), (77a/6), (77a/8)

m. + i bekāsi (38a/12)

m. + i keşirede (26b/2)

m. + i ma'lüm (2b/4)

m. + i ma'lüme (51a/9)

m. + i mezkürede (77a/6), (77a/8)

m. + i mezkürenün (16b/20)

m. + i mezbürede (19b/5)

m. + i mezbürenün (17a/15)

m. + inden (74a/12)

m. + i şayfa (32a/4)

[= 29]

müddet-i bekā : < Ar. Kalıcılık süresi.

m. + sı (38a/12)

[= 1]

müddet-i keşire : < Ar. Çok zaman.

m. + de (26b/2)

[= 1]

müddet-i ma'lüm : < Ar. Bilinen süre.

m. (2b/4)

[= 1]

müddet-i ma'lüme : < Ar. bkz. müddet-i ma'lüm.

m. (51a/9)

[= 1]

müddet-i mezbüre : < Ar. Zikredilen süre.

m. + de (19b/5)

m. + nün (17a/15)

[= 2]

müddet-i mezküre : < Ar. Zikredilen süre.

m. + de (77a/6), (77a/8)

m. + nün (16b/20)

[= 3]

müddet-i şayf : < Ar. Yaz süresi.

m. + da (32a/4)

[= 1]

müdd-i vāhid : < Ar. Tek bir müdd.

m. (23b/22)

m. + ün (24a/1)

[= 2]

müdemmine : < Ar. Kirilenmiş.

m. (30a/19), (30b/20), (31b/16), (7b/18)

m. + ye (28a/15), (29b/19)

[= 6]	[= 1]
müdevver : < Ar. Yuvarlak.	mü'ellif-i merşüm : < Ar. Merşüm isimli yazar.
m. (9b/15)	m. (42b/12)
m. + dür (32b/4)	[= 1]
[= 2]	mü'ellifü'l-kitâb : < Ar. Kitabın yazarı.
müdmine : < Ar. Üzerinde insan ve hayvan dolaşan.	m. (14a/21)
m. (66a/21)	[= 1]
m. + de (14b/12)	müfarekat : < Ar. Ayrılma, uzaklaşma.
m. + i (14b/7)	m. (26a/16)
[= 3]	m. + étmez (26a/16)
müddrec : < Ar. Ekini kalkmış olan alan.	[= 2]
m. (66b/5)	müferrak : < Ar. Dağınık.
[= 1]	m. (61b/21)
mü'eddî : < Ar. Sebep olan, meydana getiren.	m. + ı (9b/21)
m. (13b/15)	[= 2]
m. + olur (13b/15)	müferriţü'l-harr : < Ar. Aşırı sıcak.
[= 2]	m. + da (15a/14)
mü'ellif : < Ar. Yazar. krş. muşannif.	[= 1]
m. (16b/22), (25b/15), (29b/7), (42b/3), (46a/23), (58b/7), (59a/10)	müferriţü'l-harr : < Ar. bkz. müferriţü'l-harr.
m. + i (42b/12), (62b/1)	m. (15a/1)
m. + i kitâb (62b/1)	[= 1]
m. + i merşüm (42b/12)	müferţaha : < Ar. Engin, geniş meydan.
[= 11]	m. + dur (28a/9)
mü'ellif-i kitâb : < Ar. Kitabın yazarı.	[= 1]
m. (62b/1)	müflih : < Ar. İflah olan.
	m. (30b/7)

m. + olup (30b/7)	[= 3]
[= 2]	
müfred : < Ar. Tek, yalnız.	m. (10b/9), (69b/6)
m. + dür (30b/15)	m. + ola (10b/9), (69b/6)
[= 1]	[= 4]
müfriṭ : < Ar. Aşırı.	mükerrer : < Ar. Tekrar edilmiş.
m. (22b/12), (7a/18)	m. (19b/15), (65b/20)
[= 2]	m. + olsa (65b/20)
müfriṭü'l-fesād : < Ar. Çok kötü.	m. + olunsa (19b/15)
m. (20b/21)	[= 4]
[= 1]	mükerriz : < Ar. Saklanmış.
müfsid : < Ar. Bozan.	m. (70b/4)
m. + dür (50b/2)	[= 1]
[= 1]	mükessiren : < Ar. Kıarak.
müfside : < Ar. bkz. müfsid.	m. (27b/1)
m. + den (49b/5)	[= 1]
[= 1]	müktenize : < Ar. Sert ve sıkı.
mükebbir : < Ar. Büyük olan.	m. (30b/7)
m. (9b/6)	[= 1]
[= 1]	mülâhaza : < Ar. Düşünce.
mükellis : < Ar. bkz. arz-ı mükellis.	m. (24a/5)
m. (63b/3)	[= 1]
[= 1]	mülâyemet : < Ar. Yumuşaklık.
mükenne : < Ar. Çevreleyen.	m. (53b/8)
m. + de (24b/11), (25a/1)	m. + i (74b/1)
m. + ye (24b/23)	[= 2]

mülâyım : < Ar. Yumuşak.

m. (37a/10), (40a/10), (40a/3), (40a/4),
(48b/15), (48b/9), (55a/16), (72b/1)

m. + ce (52b/7)

m. + olan (48b/9)

m. + olup (40a/4)

m. + olur (40a/10)

[= 12]

mülebbes : < Ar. Kabuklanmış.

m. + dür (41a/1)

[= 1]

mülteff : < Ar. Birbirine sarılmış, karışmış.

m. (14a/3), (23b/18), (32a/6)

m. + olanundan (32a/6)

m. + olmak (14a/3)

m. + olup (23b/18)

[= 6]

mülteffe : < Ar. bkz. mülteff.

m. + ye (12a/18)

[= 1]

mülûha : < Ar. Tuzluluk

m. + sı (32a/21)

[= 1]

mülûhat : < Ar. Tadı tuzlu olan, tuzluluk.

m. (20a/21), (20b/16), (5b/15), (5b/17),
(6b/20), (8b/13)

m. + ı (28b/19)

m. + ın (5b/17)

m. + ı yesîre (28b/19)

[= 9]

mülûhat-ı yesîre : < Ar. Bir miktar tuzluluk.

m. (28b/19)

[= 1]

mülûhiyyet : < Ar. Tuzluluk.

m. + i (78b/14)

[= 1]

mümâsse : < Ar. Temas etme, birbirine değme.

m. (18a/20)

m. + êtdüğini (18a/20)

[= 2]

mümesseke : < Ar. Misklenmiş, mis kokulu.

m. (13a/14)

[= 1]

mümkin : < Ar. Mümkün.

m. (16a/2), (18b/2), (20a/16), (41a/22),
(44a/13), (49b/18), (65a/6), (65b/1), (65b/10),
(6a/22), (72a/18), (78a/13), (78a/13), (78a/15), (7a/4)

m. + dür (19b/14), (28b/10), (28b/3),
(32b/16), (36b/5), (44b/8), (47b/16), (52b/18),
(54b/12), (59a/5), (65a/4), (6a/21), (77a/8)

m. + oldukça (44a/13)

[= 29]

mümtedd : < Ar. Uzanmak, büyütme.

m. (12a/11)

m. + olup (12a/11)

[= 2]

mümtelî : < Ar. Dolu, dolgun.

m. (10a/6), (11a/9), (12a/9), (23a/22),
(23b/19), (25b/6), (70a/11), (9b/9)

m. + eder (23a/22)

m. + olmaz (23b/19)

[= 10]

mümtezic: < Ar. Uyan, uyuşan.

m. (17b/16), (17b/9), (5b/4), (64a/10),
(64b/9), (74b/21), (75a/5)

m. + olmamışdır (75a/5)

m. + olmaz (17b/16)

m. + oluna (64b/9)

m. + olup (17b/9), (5b/4), (74b/21)

m. + olur (64a/10)

[= 14]

müna'am : < Ar. Nimetlendirilmiş.

m. (23b/18)

m. + olur (23b/18)

[= 2]

mün'akis : < Ar. Çevrilmiş.

m. (36a/13), (71b/2)

m. + olup (36a/13)

m. + olur (71b/2)

[= 4]

münāsebet : < Ar. İlgi.

m. + i (40b/18)

[= 1]

münāsib : < Ar. Uygun.

m. (3a/6), (46b/17), (54b/10), (57b/21),
(62b/19), (62b/5), (63a/14), (63a/18), (63a/3),
(63b/11), (63b/14), (63b/4), (63b/9), (64a/16),
(64b/11), (66b/13), (66b/2), (67a/8), (67b/7),
(68a/15), (68b/18), (71b/11), (71b/7), (71b/8),
(72b/11), (72b/2), (73b/11), (73b/2), (73b/3),
(75a/20), (75b/18), (76a/3), (76b/14), (77a/1),
(77a/12), (77a/14), (77a/16), (77a/17), (78a/11),
(78a/18)

m. + dür (3a/2), (46a/21), (46a/21),
(57b/22), (68b/1), (71b/10), (78a/1), (78a/21),
(78b/2), (78b/3), (78b/7)

m. + olan (3a/6), (57b/21), (66b/13)

m. + olur (64a/16), (64b/11)

[= 56]

münāsibe : < Ar. bkz. münāsib.

m. (30b/9)

[= 1]

münbasit : < Ar. Yayılan, açılan.

m. (54b/5)

m. + olup (54b/5)

[= 2]

münbell : < Ar. İyi, fevkalade.

m. (21b/11)

m. + olacak (21b/11)

[= 2]

münbit : < Ar. Verimli.

m. + inde (26a/15)

[= 1]

münbite : < Ar. bkz. münbit.

[= 7]

m. (18b/20)

[= 1]

müncelib : < Ar. Alınan, alınmış.

m. (30b/17)

m. + olur (30b/17)

[= 2]

münekkā : < Ar. Temizlenmiş.

m. (71a/2), (71a/8)

m. + eyle (71a/2)

m. + ola (71a/8)

m. + yı (11b/22)

m. + yı ceyyid (11b/22)

[= 6]

münekkā-yı ceyyid : < Ar. İyi temizlenmiş.

m. (11b/22)

[= 1]

münferice : < Ar. Arası geniş, açık olan.

m. (14a/14)

m. + olsun (14a/14)

[= 2]

münfetih : < Ar. Açılmış, açık.

m. (32a/14), (4b/19), (7a/20)

m. + dür (9a/23)

m. + olup (32a/14)

m. + olur (4b/19), (7a/20)

münhadir : < Ar. Meyilli.

m. (22a/17)

m. + olsa (22a/17)

[= 2]

münhaşır : < Ar. İnhisar eden, bir şeye mahsus olan.

m. (23a/4), (28a/1)

m. + dur (14a/12), (15a/21), (5a/17)

m. + olduğına (28a/1)

[= 6]

münkabıza : < Ar. Kuruyup buruşmak.

m. (9a/21)

[= 1]

münkaṭıḥ : < Ar. Kesilmiş.

m. (31b/10), (35a/15), (4a/9), (65a/8), (6b/2)

m. + ola (6b/2)

m. + olmuş (35a/15)

m. + olup (4a/9)

m. + olur (31b/10), (65a/8)

[= 10]

münkaṭıḥa : < Ar. bkz. münkaṭıḥ.

m. (14b/3)

[= 1]

münkerih : < Ar. Kötü.

m. (11b/14), (70b/21)

[= 2]	m. (18a/11)
münkesir : < Ar. Kırılmış, kırık.	m. + olmaya (18a/11)
m. (15a/23), (23a/5)	[= 2]
m. + olmaz (15a/23)	müntin : < Ar. Pis, kokmuş.
[= 3]	m. (15b/11)
münselih : < Ar. Sıyrılıp çıkma.	[= 1]
m. (15a/18)	münzele : < Ar. Aşağı indirilmiş.
m. + olur (15a/18)	m. (9a/4)
[= 2]	[= 1]
müntefi' : < Ar. Yararlanmış.	mürā'at : < Ar. Saklama.
m. (18a/2), (75a/15)	m. (16b/13), (16b/15), (50b/4)
m. + olunur (75a/15)	m. + ı (17a/7)
m. + olup (18a/2)	m. + ı hāl-i arz-ı tayyibde (17a/7)
[= 4]	m. + oluna (16b/13), (16b/15)
müntehī : < Ar. Sona bulan.	[= 7]
m. (16a/7), (16b/3)	mürāca'at : < Ar. Geri dönme.
m. + oldı (16a/7), (16b/3)	m. (48b/18)
[= 4]	m. + olunup (48b/18)
müntehirü'l-kuvve : < Ar. Daima akan kuvvet.	[= 2]
m. (15a/4)	mürā'at-ı hāl-i arz-ı tayyib : < Ar. İyi toprağın halini korumada.
[= 1]	m. + de (17a/7)
münteşir : < Ar. Dağılmış.	[= 1]
m. (25b/9)	mürekkab : < Ar. Birleşmiş, birleşik.
m. + olup (25b/9)	m. (29a/1)
[= 2]	m. + i (29a/1)
müntehīye : < Ar. bkz. müntehī.	

m. + ola (29a/1)	m. + eyleyüp (4a/10)
[= 3]	m. + etmek (71b/19)
mürri : < Ar. İştah ve sindirim için yenen acı bir sos.	m. + etse (50a/2)
m. (29a/16), (29a/20)	[= 6]
[= 2]	müsāvāt : < Ar. Eşitlik.
mürtebi : < Ar. Bağlanan.	m. (16a/2)
m. (3b/2)	[= 1]
m. + dür (74a/3)	müselles : < Ar. Üçgen, üç bölümden oluşan.
m. + olduğımı (3b/2)	m. (7b/5)
[= 3]	m. + dür (32b/4)
mürtefi : < Ar. Yükselmiş.	[= 2]
m. (21b/14)	müsem mā : < Ar. Adlandırılmış.
m. + olur (21b/14)	m. (24b/10)
[= 2]	m. + olan (24b/10)
mürte kā : < Ar. Yükselme, yükselmiş.	[= 2]
m. (29a/22)	müsem maḥ : < Ar. Filizlenme.
m. + ola (29a/22)	m. (24b/19), (24b/7)
[= 2]	m. + olduğu (24b/7)
mürte vī : < Ar. Suyu kanmış.	m. + oluncaya (24b/19)
m. (16b/20), (16b/23), (6a/17), (6a/18), (6a/7)	[= 4]
m. + olsa (16b/20), (16b/23), (6a/17), (6a/7)	müserrece : < Ar. Birleşme, karışma.
m. + olur (6a/18)	m. (4b/12)
[= 10]	m. + kılına (4b/12)
mürür : < Ar. Geçme.	[= 2]
m. (4a/10), (50a/2), (71b/19)	müserrecen : < Ar. Birleşerek, karışarak.
	m. (14a/10), (29a/12)

m. + kılur (14a/10)

[= 3]

müsevvid : < Ar. Karalama.

m. (27a/8), (30b/19)

m. + olmaz (30b/19)

m. + olup (27a/8)

[= 4]

müstagnī : < Ar. Doygun, lüzumlu, gerekli olmayan.

m. (30a/3), (30b/23), (45a/1), (4a/16)

m. + dür (62b/15)

m. + olur (30a/3), (30b/23), (45a/1), (4a/16)

[= 9]

müstaḥḳḳ : < Ar. Layık.

m. (25a/9), (25b/6), (46a/12), (46a/19), (46b/16), (46b/18), (51a/1), (53b/16), (53b/22), (54a/13), (54a/14), (54a/5), (54a/9), (59b/10), (60a/19), (62a/8)

m. + oldukça (46a/12)

m. + oldukça (46a/19), (46b/18), (51a/1), (53b/16), (54a/13), (54a/5), (59b/10), (60a/19), (62a/8)

m. + olsa (25b/6)

m. + olunca (53b/22), (54a/14)

m. + oluncaya (54a/9)

m. + olursa (46b/16)

[= 31]

müstaḥkem : < Ar. Sağlamlaştırılmış.

m. (21b/6), (50b/11)

m. + ola (21b/6)

m. + olsa (50b/11)

[= 4]

müstaḳarr : < Ar. Yerleşilen, durulan yer.

m. (7a/22)

m. + olur (7a/22)

[= 2]

müstaḳill : < Ar. Başlı başına, müstakil.

m. (34b/7), (37b/13), (37b/17)

m. + olduğdan (34b/7)

m. + olunca (37b/13), (37b/17)

[= 6]

müsta‘mel : < Ar. Kullanılmış, eski.

m. (32b/19)

m. + olamı (32b/19)

[= 2]

müsteḳḳir : < Ar. Suyun çok ulaştığı yer.
bkz. arz-ı ğarḳa.

m. (78b/10)

[= 1]

müstedd : < Ar. Kapanmış.

m. (31b/18)

m. + olup (31b/18)

[= 2]

müsteḳvī : < Ar. Düz.

m. (21b/4), (21b/6), (21b/7), (27b/3), (31b/1)

m. + ola (21b/4)	m. (27a/14)
m. + olmuşdur (21b/6)	m. + ine (19b/12), (19b/12)
m. + olsa (21b/7), (31b/1)	m. + olan (27a/14)
m. + olunca (27b/3)	[= 4]
[= 10]	müşarāt : < Ar. Uzlaşma.
müsteviyye : < Ar. Yeryüzü.	m. (26a/13)
m. (26a/4)	[= 1]
m. + ye (14a/12)	müşebbeke : < Ar. Ağ şekline sokulmuş.
[= 2]	m. + si (19a/3)
müşābih : < Ar. Benzer, benzeyen.	[= 1]
m. (10b/19), (10b/6), (13a/8), (14b/17), (15a/12), (1b/10), (24a/3), (25a/8), (2a/5), (34b/6), (67a/17), (6a/16), (70b/15)	müşeccere : < Ar. Ağaç gibi dallı budaklı.
m. + dür (16a/3), (21a/19), (22a/6), (73a/16), (79a/18), (79b/10), (9b/22)	m. + de (7a/9)
m. + ola (13a/8)	[= 1]
m. + olan (10b/6), (14b/17), (15a/12), (34b/6), (6a/16)	müşkil : < Ar. Zor, çetin.
m. + olandan (10b/19), (1b/10)	m. (18a/7), (9a/14)
m. + olanları (24a/3)	m. + ola (18a/7)
m. + olur (70b/15)	m. + olsa (9a/14)
m. + olurdu (67a/17)	[= 4]
[= 31]	müştaḳḳ : < Ar. Türemiş.
müşāhede : < Ar. Gözlem, bakma.	m. + dur (65b/16), (7a/14)
m. (15b/19), (64b/21)	[= 2]
m. + kılmışlardır (15b/19)	müşterek : < Ar. Ortak.
[= 3]	m. + lerdür (29a/14)
müşākil : < Ar. Şekilce bir olan, benzeyen.	[= 1]
	müte'affin : < Ar. Çürük, kokmuş.

m. (15b/11), (15b/15), (22a/8), (27a/8),
(5a/12), (63b/16)

m. + ola (5a/12)

m. + olmasun (15b/15)

m. + olup (15b/11)

m. + olur (22a/8)

[= 10]

müte'ahid: < Ar. Birleşme, karışma.

m. (10a/16), (10b/22), (13a/23), (24a/12),
(32a/23)

m. + ola (10a/16)

m. + olsa (24a/12)

m. + olup (10b/22), (32a/23)

[= 9]

müte'ahhir : < Ar. Sonra, geciken.

m. + i (14a/20)

m. + i şubâtda (14a/20)

[= 2]

mü'teahhir : < Ar. Sonra.

m. (25b/1)

m. + i (13a/20)

m. + olur (25b/1)

[= 3]

müte'ahhire : < Ar. bkz. müte'ahhir.

m. (22b/16)

m. + dür (17a/17)

m. + olsa (22b/16)

[= 3]

müte'ahhirin : < Ar. Sonradan gelenler,
sonrakiler.

m. (49a/19), (64b/2), (8a/6)

m. + den (66b/9)

m. + i (5b/22)

m. + i endülüsinden (5b/22)

[= 6]

müte'ahhirin-i endülüsün : < Ar. Endülüsün yeni
yetişenleri, sonradan gelenleri.

m. + den (5b/22)

[= 1]

müte'ahhir-i şubâ : < Ar. Şubat sonrası.

m. + da (14a/20)

[= 1]

müte'azzî: < Ar. Organlaşmış.

m. (22b/6)

m. + olmaya (22b/6)

[= 2]

mütebâ'id: < Ar. Uzaklaşan.

m. (7b/15)

m. + olmasa (7b/15)

[= 2]

mütebâ'idü'l-ıttû : < Ar. Birbirinden uzak bulunan
çizgiler.

m. (17b/20), (7a/14)

[= 2]

mütebeddil : < Ar. Değişme.	m. + olup (18a/19)
m. (7a/20)	[= 2]
m. + olur (7a/20)	mütefavitü'l-huṭūṭ : < Ar. Birbirinden farklı çizgiler.
[= 2]	m. (17b/22)
mütebekkir : < Ar. Erken. Ancak metinde “mütebekkir ya'nī evvel-behârdur”, İlbahar.	[= 1]
m. (73b/1), (80a/2)	müteferriḥ : < Ar. Bir kökten ayrılan, dal budak salan.
[= 2]	m. (22b/12)
müteberrid : < Ar. Soğuyan.	m. + olur (22b/12)
m. (5b/14)	[= 2]
m. + dür (44a/22)	müteferriḥ : < Ar. Farklı, parça parça.
m. + olur (5b/14)	m. (5a/10)
[= 3]	m. + olmaḡdur (5a/10)
müteberride : < Ar. bkz. müteberrid.	[= 2]
m. (17a/10)	müteferriḥa : < Ar. bkz. müteferriḥ.
[= 1]	m. (18b/1), (4a/8), (7a/18)
mütecāviz : < Ar. Aşma, fazla.	m. + da (18b/4)
m. (11b/19)	[= 4]
m. + olsa (11b/19)	müteḡayyir : < Ar. Değişmiş.
[= 2]	m. (11b/8), (60a/18), (70b/14)
müte'eddım : < Ar. Ekmeḡiyle çeşni yiyen.	m. + olsa (11b/8), (70b/14)
m. (29a/22)	m. + olup (60a/18)
m. + olduḡı (29a/22)	[= 6]
[= 2]	müteḡaffife : < Ar. Hafifleyen.
müte'eşsir : < Ar. Etkilenen.	m. + de (13a/12)
m. (18a/19)	[= 1]

mütehallik : < Ar. Peyda olmak.

[= 1]

m. (59a/2)

[= 1]

mütehalhlı : < Ar. (Toprak) Kabartılma, dağıtılma.

m. (11a/12), (12b/7), (4b/2), (5a/1), (5b/12), (5b/8)

m. + éder (12b/7)

m. + olmayup (5b/12)

m. + olup (11a/12), (5a/1), (5b/8)

m. + olur (4b/2)

[= 12]

mütehalhıla : < Ar. bkz. mütehalhlı.

m. (71b/5)

m. + éder (71b/5)

[= 2]

mütehalliş : < Ar. Kurtulan.

m. (25b/11), (25b/9)

m. + ola (25b/9)

m. + olunca (25b/11)

[= 4]

mütehammil : < Ar. Dayanma.

m. (23a/3)

m. + olduğı (23a/3)

[= 2]

mütehammim : < Ar. Kötüleşmiş.

m. (15b/15)

müteharri: < Ar. Araştıran.

m. (15a/4)

m. + ola (15a/4)

[= 2]

mütehaşşısa : < Ar. bkz. arz-ı mütehaşşısa.

m. (5a/8)

[= 1]

müteherri: < Ar. İçine çekme, emme.

m. (27b/2), (31b/1)

m. + ola (27b/2), (31b/1)

[= 4]

müteheyyi : < Ar. Hazır.

m. (7a/19)

m. + éder (7a/19)

[= 2]

mütekarib : < Ar. Yakın.

m. (75a/12)

m. + ola (75a/12)

[= 2]

mütekaribü'l-ıtu : < Ar. Birbirine yakın çizgiler.

m. (18a/5)

[= 1]

müteqaddem : < Ar. Eski.

m. + den (4b/6)

[= 1]

müteḳaddeme : < Ar. bkz. müteḳaddem.

m. + de (7b/23)

[= 1]

müteḳaddimīn : < Ar. Eskiler.

m. (49a/19), (67a/4), (8a/21), (8b/7)

[= 4]

müteḳahıtt : < Ar. Kıtılık.

m. (27b/21)

m. + olsa (27b/21)

[= 2]

müteḳellif : < Ar. Külfetli, zahmetli.

m. (4a/9)

m. + olmaz (4a/9)

[= 2]

müteḳerrir : < Ar. Tekrarlanan.

m. (14b/1), (14b/19), (18a/12), (18b/1),
(18b/3)

m. + olacaḳdur (14b/1)

m. + olduḡı (18b/1)

m. + olduḡdan (18a/12)

m. + olsa (14b/19), (18b/3)

[= 10]

müteḳerriz : < Ar. Saklı olan.

m. (70b/5)

m. + ola (70b/5)

[= 2]

müteḳerrize : < Ar. bkz. müteḳerriz.

m. + i (70b/4)

[= 1]

mütelebbis : < Ar. Kısa bir süre durma.

m. (5a/15)

m. + olur (5a/15)

[= 2]

mütelezziz : < Ar. Lezzet bulan.

m. (11a/20), (11a/9), (18b/21), (19a/5),
(70a/11)

m. + ce (24b/6)

m. + dür (11a/11)

m. + olur (18b/21), (19a/5)

[= 9]

mütelezzize : < Ar. bkz. mütelezziz.

m. (70a/14)

m. + dür (11a/12), (11a/23), (70a/15)

m. + i (11a/21)

[= 5]

mütemādī: < Ar. Sürekli.

m. (8a/19)

m. + olsavuz (8a/19)

[= 2]

mütemekkin : < Ar. Yerleşen, yerleşmiş.

m. (25a/17), (25a/8), (28b/7), (53b/18),
(65a/8), (66a/2), (6b/1), (7a/21)

m. + olduḡda (25a/8), (28b/7)

m. + olmaya (53b/18)	mütevâlid: < Ar. Yetişme.
m. + olunca (25a/17)	m. (23a/13), (23a/8)
m. + olup (6b/1)	m. + olan (23a/8)
m. + olur (65a/8), (66a/2), (7a/21)	m. + olmayan (23a/13)
[= 16]	[= 4]
mütenâhî : < Ar. Son bulan.	mütevâliye : < Ar. Art arda gelen.
m. (7b/3)	m. + nüh (15a/7)
[= 1]	[= 1]
mütenebbih : < Ar. Uyanma, fark etme.	mütevâliyen : < Ar. Üst üste, aralık vermeden.
m. (51a/5)	m. (32a/20), (66b/21)
[= 1]	[= 2]
müteneddî : < Ar. Bereketli.	mütevellid : < Ar. Meydana gelen.
m. (26a/12)	m. (22b/12), (22b/8), (25a/18), (25b/18), (29b/5), (49a/2), (49a/23)
m. + ola (26a/12)	m. + olan (49a/2), (49a/23)
[= 2]	m. + oldu (25b/18)
müteşâ'ibe : < Ar. Dallara ayrılan, dallanan.	m. + olur (22b/12), (25a/18), (29b/5)
m. (15a/2)	[= 13]
m. + si (8b/12)	mütevellih : < Ar. İyi gelmiş.
[= 2]	m. (23a/7)
müteşeffif : < Ar. Şeffaf olan.	m. + olur (23a/7)
m. + dür (31b/17)	[= 2]
[= 1]	müteyakız : < Ar. Uyanık.
müteşâmine : < Ar. Alçak, basık.	m. (51a/5)
m. + de (29b/21)	m. + olup (51a/5)
m. + i (17a/3), (74a/14)	[= 2]
[= 3]	

müteza'if : < Ar. Kat kat artan.

m. (31a/19)

m. + olur (31a/19)

[= 2]

müttefiğ : < Ar. Birleşmiş.

m. (20a/9)

m. + olsa (20a/9)

[= 2]

müttehiz : < Ar. Edinen.

m. (29a/18)

m. + olunan (29a/18)

[= 2]

müvellâ : < Ar. Yüklü, dolmuş.

m. (54a/23)

[= 1]

müzâhame : < Ar. Zahmet, sıkıntı vermek.

m. (65a/7)

[= 1]

müzdera' : < Ar. Ekili, ekilmiş.

m. + ya (20a/1)

[= 1]

müzdera'a : < Ar. bkz. müzdera'

m. (77b/15)

[= 1]

N

nabağ : < Ar. "feṭḥ-i nūn ve bā" ile 'acem fellâhlarından bir kabîledür ki 'ırâḳeyn arasında olurlar" Bağdat ile İsfâhan arasında yaşayan çirfçilikle uğraşan bir acem kabilesi.

n. (33b/11)

n. + a (33b/11)

[= 2]

nabaḳî : < Ar. Tadı ekşi olan bir çeşit lahana.

n. (59a/21), (59b/3)

n. + den (59b/3)

[= 3]

nabaṭiyye : < Ar.. bkz. kitâb-ı felâḥa-i nabaṭiyye.

n. (3a/11), (76a/3), (78a/18), (79b/9)

n. + de (18a/17), (18a/20), (18b/19), (20a/20), (21a/10), (21b/20), (22a/4), (23a/22), (24b/5), (25a/16), (26a/1), (27a/12), (27a/2), (27b/14), (28b/10), (30a/7), (30b/1), (31a/8), (32a/18), (32b/3), (33a/8), (33b/10), (36b/2), (38b/7), (41a/14), (42b/7), (44a/19), (47b/4), (49b/4), (53a/2), (55b/13), (57a/23), (58b/8), (59a/11), (60a/21), (61a/3)

n. + den (12a/1), (12a/3), (12a/8), (18b/11), (20b/15), (21a/17), (21a/3), (21a/6), (21b/9), (22a/18), (29a/14), (30a/14), (30b/11), (31a/20), (32b/15), (33b/21), (38b/23), (47b/23), (48a/10), (50b/22), (5b/22), (63b/19), (64b/2), (70a/9), (78a/18)

n. + nünj (11b/21)

[= 65]

nâbit : < Ar. Yerden biten, yerden çıkıp büyüyen.

n. (10a/16), (10a/16), (10b/16), (10b/17), (10b/3), (10b/3), (10b/5), (10b/5), (11a/1), (11a/1), (11a/1), (11a/22), (12a/19), (14a/16), (17b/1), (17b/11), (17b/14), (17b/15), (17b/2), (18b/21),

(18b/23), (19a/5), (20b/13), (20b/5), (20b/6),
(23a/20), (23a/23), (23b/1), (25a/7), (26a/14),
(28a/14), (28a/22), (28b/18), (31a/16), (32a/2),
(64b/14), (69a/12), (6a/19)

n. + i (10a/12), (10a/17), (10b/17), (1b/4),
(8a/11)

n. + inden (10b/11)

n. + olan (10a/16), (11a/22), (12a/19),
(18b/21), (18b/23), (23a/20), (23a/23), (23b/1)

n. + olanı (11a/1)

n. + oldıyısı (10b/16), (10b/17), (11a/1)

n. + olduğda (10b/5)

n. + olduğdan (14a/16)

n. + olmaz (28b/18)

n. + olsa (10a/16), (31a/16)

n. + olunca (10b/3), (28a/22), (32a/2)

n. + olup (10b/5), (20b/13), (25a/7)

n. + olur (17b/1), (17b/2), (19a/5), (20b/6),
(26a/14), (6a/19)

n. + olursa (11a/1)

[= 74]

nābite : < Ar. bkz. nābit.

n. + si (31a/18)

[= 1]

nādim : < Ar. Pişman.

n. (18b/7)

n. + olmadum (18b/7)

[= 2]

nāfi' : < Ar. Faydalı.

n. (29a/19), (48b/1), (50a/1), (50b/2)

n. + dūr (46b/7), (49a/16), (52a/16),
(56a/12)

n. + olanı (50a/1)

n. + olur (29a/19), (50b/2)

[= 11]

nāfız : < Ar. İşleyen, tesir eden.

n. (22a/17)

n. + olur (22a/17)

[= 2]

nāhiye : < Ar. Taraf, kenar.

n. + i (29b/16)

n. + i şendūnede (29b/16)

n. + sinde (63a/14)

[= 3]

naḥif : < Ar. İnce, zayıf. krş. zāmir.

n. (12a/12)

[= 1]

nāhiye-i şendūne : < Ar. Şendune tarafı.

n. + de (29b/16)

[= 1]

naḥl : < Ar. Seçmek.

n. (27a/1)

n. + inde (30a/15)

[= 2]

nā'im : < Ar. Taze.

n. (27a/17), (27a/9), (64a/14)	(61a/14), (61a/15), (61a/17), (61a/17), (62a/10), (62a/8), (62a/8), (66b/17)
n. + olur (64a/14)	
[= 4]	n. + de (60a/13)
naḥm : < Ar. Rahat.	n. + den (51a/3)
n. (71b/5)	n. + e (61a/14)
n. + êder (71b/5)	n. + eyleye (55b/9), (59a/18)
[= 2]	n. + êdüp (25b/17), (28b/7), (35a/11), (54b/6), (55a/14), (66b/17)
naḥş : < Ar. Eksik, noksan.	n. + êtmek (51b/9)
n. (11b/20), (12a/1), (23a/1), (71a/10), (71a/11), (71a/5)	n. + êtmemek (25b/1)
n. + olsa (23a/1)	n. + êtmeye (43b/19)
n. + olur (11b/20), (12a/1), (71a/10), (71a/11), (71a/5)	n. + i (2b/14), (47b/1), (55a/23), (58a/1), (58a/1), (60a/15), (60a/18)
[= 12]	n. + inden (44b/8)
naḥî : < Ar. Temiz.	n. + olacak (24b/9)
n. (11b/16), (11b/22), (23b/5)	n. + oluna (24b/12), (24b/9), (25a/9), (50b/22), (60a/13), (62a/8)
n. + êdüp (11b/16)	n. + olunacak (2b/8), (51b/8), (62a/10)
n. + olur (23b/5)	n. + olunan (50b/13)
[= 5]	n. + olunandır (53a/8)
naḥl : < Ar. Taşıma, aktarma.	n. + olunanı (46b/22)
n. (13b/9), (20a/2), (24b/12), (24b/9), (24b/9), (25a/10), (25a/9), (25b/1), (25b/17), (25b/5), (28b/7), (2b/8), (2b/8), (35a/11), (35a/20), (42a/4), (43a/3), (43b/19), (44a/21), (46b/17), (46b/19), (46b/22), (48b/22), (49a/10), (49b/15), (4a/16), (50b/13), (50b/13), (50b/16), (50b/17), (50b/18), (50b/19), (50b/20), (50b/21), (50b/21), (50b/22), (51a/1), (51a/3), (51b/15), (51b/8), (51b/8), (51b/9), (52b/20), (53a/8), (53a/9), (53b/12), (54a/11), (54a/16), (54a/5), (54a/6), (54b/13), (54b/6), (55a/14), (55a/18), (55a/22), (55b/9), (58b/9), (59a/18), (59b/10), (59b/6), (60a/13), (60a/16),	n. + olunmuş (43a/3)
	n. + olunduğı (4a/16)
	n. + olunduğda (48b/22), (52b/20)
	n. + olunduğdan (54b/13), (61a/17)
	n. + olunmağı (51a/1)
	n. + olunmak (49a/10), (50b/21), (53b/12), (54a/6), (60a/16)

n. + olunmasa (61a/14)	n. + olunca (26b/1)
n. + olunmasında (62a/8)	n. + olup (15a/7), (22b/12), (6b/13), (6b/7), (9a/6)
n. + olunmayanlar (50b/17)	n. + olur (13b/11), (20b/5), (22a/9), (22b/8), (4b/21), (5a/4)
n. + olunmayup (25b/5), (49b/15), (50b/21)	[= 24]
n. + olunmaz (50b/20), (55a/22), (59b/6)	na'na' : < Ar. Nane (<i>Mentha piperita</i>).
n. + olunsa (13b/9), (44a/21), (50b/18), (53a/9), (58b/9), (61a/15)	n. (50a/14)
n. + olunup (20a/2), (42a/4), (46b/17), (46b/19), (50b/13), (50b/16), (50b/19), (51a/3)	[= 1]
n. + olunur (2b/8), (35a/20), (51b/8), (54a/11), (54a/16), (54a/5), (59b/10), (61a/17)	nār : < Ar. Ateş.
[= 148]	n. + ı (24b/21)
naḫṣ : < Ar. Eksiklik.	n. + ı fātireye (24b/21)
n. (11b/20)	n. + la (19a/3)
[= 1]	n. + uḡ (11b/21)
naḫṣ : < Ar. İşleme.	[= 4]
n. (25a/8)	nār-ı fātire : < Ar. Ilık ateş.
[= 1]	n. + ye (24b/21)
naḫṣ : < Ar. Harap etme, yıkma, ihlal etme.	[= 1]
n. + ına (30b/11)	nārinc : < Far. Narenc, turunc (<i>Citrus aurantium</i>).
[= 1]	n. (50b/10)
nām : < Ar. Ad, isim.	[= 1]
n. (35b/21), (36b/8), (41a/10), (42b/4), (44b/3), (46b/15)	nās : < Ar. İnsan. krş. âdem.
[= 6]	n. (12b/17), (15b/1), (15b/20), (16a/14), (17b/19), (21a/6), (21b/23), (22a/1), (27b/21), (27b/23), (29a/11), (71b/13), (72b/14), (72b/21), (73a/11)
nāmī : < Ar. Yerden biten, yetişen.	n. + a (20a/15), (6b/3)
n. (13b/11), (15a/7), (20b/5), (22a/9), (22b/12), (22b/8), (26b/1), (4b/21), (5a/4), (6b/13), (6b/7), (9a/6)	n. + dan (16a/16), (28b/23)

n. + ı (3a/14)	nazîh : < Ar. Su çekme.
n. + ı küllîsi (3a/14)	n. (27b/2)
n. + uñ (73b/7)	[= 1]
[= 22]	nâzil : < Ar. Yukarıdan aşağıya inen, düşme.
nâs-ı küllî : < Ar. Çoğu insan.	n. (15b/21), (17b/2), (30b/22), (31a/7), (32a/8), (7b/5)
n. + si (3a/14)	n. + ola (30b/22)
[= 1]	n. + oldu (17b/2)
naṣrūn : < Ar. Doğal sodyum bikarbonat.	n. + olduğda (7b/5)
n. (60a/12), (60a/13), (60a/14)	n. + olup (15b/21), (31a/7)
[= 3]	n. + olursa (32a/8)
naẓar : < Ar. Bakış, bakma.	[= 12]
n. (31a/8), (38b/6), (40a/4), (41b/7), (52b/2), (56b/5), (67a/11), (70a/12), (8b/7)	nâẓır : < Ar. Nazar eden, bakan.
n. + eyle (31a/8), (38b/6)	n. (18a/6), (75a/18)
n. + edelüm (8b/7)	n. + olan (75a/18)
n. + edesin (70a/12)	[= 3]
n. + edüp (52b/2), (56b/5)	ne : Ne.
n. + indan (26a/6)	n. (11a/2), (14a/23), (14b/10), (17a/18), (17a/19), (19b/10), (19b/9), (1b/15), (1b/15), (2a/6), (2a/6), (2a/8), (2b/3), (2b/3), (2b/5), (2b/6), (31b/1), (3a/3), (3a/7), (3a/7), (43b/7), (43b/7), (45b/4), (46a/9), (46b/16), (48a/19), (48a/5), (49b/14), (49b/16), (49b/9), (49b/9), (50a/2), (51a/10), (51a/11), (51a/22), (51a/7), (51a/7), (52a/20), (52a/20), (52a/20), (52b/11), (52b/11), (52b/11), (56b/5), (56b/8), (60a/3), (62b/2), (62b/3), (64b/16), (65a/5), (66a/4), (66b/14), (66b/15), (69b/15), (69b/15), (69b/17), (69b/8), (69b/8), (70a/4), (71a/12), (71b/7), (71b/8), (74b/6), (74b/6), (75a/12), (75a/13), (76b/21), (78a/19), (78a/19), (79a/20), (79a/21), (7b/4), (7b/4)
n. + oluna (40a/4), (41b/7), (67a/11)	n. + dür (63b/13), (70a/11), (75a/6)
[= 19]	[= 77]
naẓc : < Ar. Pişme.	
n. (12a/1), (12a/1), (27b/3), (30a/2), (31a/12)	
n. + a (21b/7), (31b/2)	
n. + olsa (31a/12)	
n. + olur (30a/2)	
[= 9]	

nebāt : < Ar. Bitki, bitkiler.

n. (15a/11), (15a/6), (22b/4), (25b/3),
(53a/10), (75a/1)

n. + a (27a/1), (48b/1), (50b/1), (5b/23)

n. + dan (12b/5), (22b/2)

n. + dur (29a/13), (41a/15), (46a/11)

n. + ı (12b/8), (14a/2), (17b/11), (19a/3),
(19b/7), (22b/12), (23b/20), (25a/17), (25a/23),
(25a/7), (25a/8), (26b/7), (26b/8), (28a/23), (28b/6),
(29a/18), (29a/8), (30a/12), (30a/4), (32a/19),
(32a/5), (37b/17), (50b/9), (51a/18), (58a/17),
(58b/16), (60a/11), (61b/3), (62a/3), (71b/6)

n. + ı erüzz (26b/7), (26b/8)

n. + ı meşhürdur (32a/19)

n. + ı mu'tedil (17b/11)

n. + ı müşebbekesi (19a/3)

n. + ından (30a/21)

n. + ını (30a/2), (31a/5)

n. + ı kavîdür (30a/4)

n. + ı sünbüle (71b/6)

n. + ı za'îfdür (58a/17)

n. + ı za'îfüñ (50b/9)

n. + larına (23b/2)

n. + uñ (5b/7)

[= 59]

nebātāt : < Ar. Bitkiler.

n. (64b/15)

n. + a (49a/21)

[= 2]

nebāt-ı erüzz : < Ar. Pirinç bitkisi.

n. (26b/7), (26b/8)

[= 2]

nebāt-ı meşhür : < Ar. Meşhur bitki.

n. + dur (32a/19)

[= 1]

nebāt-ı mu'tedil : < Ar. Ne az ne çok bitki.

n. (17b/11)

[= 1]

nebāt-ı müşebbeke : < Ar. Çerçöp. krş. dağal.

n. + si (19a/3)

[= 1]

nebāt-ı kavî : < Ar. Kuvvetli bitki.

n. + dür (30a/4)

[= 1]

nebāt-ı sünbüle : < Ar. Başak bitkisi.

n. (71b/6)

[= 1]

nebāt-ı za'îf : < Ar. Zayıf bitki.

n. + dür (58a/17)

n. + üñ (50b/9)

[= 2]

nebātihā : < Ar. Bitkiler.

n. (20a/16)

[= 1]

nebel : < Ar. Taş.

n. (14a/17)	necābet : < Ar. Temizlik.
[= 1]	n. (20b/20), (20b/23)
nebī : < Ar. Peygamber.	n. + i (25b/17)
n. (31b/14)	n. + i ceyyide (25b/17)
[= 1]	[= 4]
nebīl : < Ar. Yüksek, yüce.	necābet-i ceyyide : < Ar. İyi temizlik.
n. (31a/10), (31a/10)	n. (25b/17)
[= 2]	[= 1]
nebīz : < Ar. Hurma ve arpadan yapılan bir içki.	nēce : 1. Çok. 2. Nasıl.
n. (27b/16), (27b/17), (29b/7), (34a/15)	n. (13a/12), (16b/11), (18b/10), (1b/14),
n. + i (34a/15)	(25b/18), (29a/4), (2b/10), (2b/10), (2b/11), (2b/11),
n. + i şalib (34a/15)	(2b/12), (2b/13), (2b/13), (2b/14), (2b/8), (31a/23),
n. + olur (27b/16)	(31b/5), (33a/23), (34b/4), (35a/10), (35a/14),
[= 7]	(35a/22), (35a/9), (36a/23), (37a/15), (37a/17),
nebīz-i şalib : < Ar. “nebīz hürmādan ve	(37a/9), (39b/11), (3b/1), (40a/11), (40a/21),
ğayrıdan hōşāb ēdūp ekşitdükleri nesneye dērler ki	(40b/20), (41a/23), (42b/17), (43b/18), (43b/5),
türkçe sücidür” Şarap. krş. süci.	(45a/16), (45b/10), (45b/5), (47a/3), (48b/4), (49a/1),
n. (34a/15)	(49a/20), (49b/7), (4a/6), (4b/18), (50a/16), (51a/4),
[= 1]	(51a/4), (51b/8), (52b/15), (54a/16), (54a/3),
nebs : < Ar. Gömülü şeyi eşip yerden çıkarma.	(55a/10), (56b/15), (56b/2), (57b/8), (58a/5), (58a/8),
n. (78a/15)	(58b/10), (59a/19), (59a/9), (60a/13), (61b/17),
[= 1]	(61b/20), (62b/7), (62b/9), (64b/15), (69b/18),
nebt : < Ar. Ot.	(72a/13), (74a/3), (76a/1), (8b/19)
n. (19a/14)	[= 73]
n. + den (5b/6)	necīb : < Ar. Temiz.
n. + i (29b/12)	n. (11a/5), (11a/6), (22a/20), (24b/2),
[= 3]	(25b/17)
	n. + oldu (25b/17)
	n. + olmayan (11a/6)
	[= 7]
	nedāve : < Ar. Nemlik, yaşlık.
	n. (4b/10)
	n. + ye (5b/2)

	[=2]	n. + ine (45a/13), (45a/8)
nedāvet	: < Ar. Tazelik.	n. + ini (45a/16)
	n. (10b/3), (5a/19), (63b/21)	[=13]
	n. + den (72a/21)	nefḥ : < Ar. Üfleme.
	[=4]	n. (11b/12), (70b/17)
nediyye	: < Ar. Nemli, ıslak.	n. + êtdügiñde (11b/12)
	n. (17a/12), (28b/19), (28b/20), (29b/19), (4b/17), (74a/20), (74a/20), (77b/16)	n. + êtseñ (70b/17)
	n. + de (14b/2)	[=4]
	n. + i (12b/14), (12b/16)	nefs : < Ar. Nefes, ruh.
	n. + ye (20a/1)	n. (31a/11)
	[=12]	n. + i (19b/14)
nediyyetü'r-raḥbe	: < Ar. Nemli.	n. + inde (9a/4)
	n. (71b/11)	n. + i 'amel-i mezkûr (19b/14)
	[=1]	[=4]
nedve	: < Ar. Taze.	nefs-i 'amel-i mezkûr : < Ar. Zikredilen amelin nefsi.
	n. (13a/20)	n. + la (19b/14)
	n. + si (12a/18)	[=1]
	n. + sini (25b/2)	nehr : < Ar. Nehir, ırmak. krş. ırmak.
	n. + yi (22a/7)	n. (60a/1), (60a/1)
	[=4]	n. + de (28b/2)
nef'	: < Ar. Yarar, fayda.	[=3]
	n. (38a/3), (45a/15), (8b/5)	nem : < Far. Nem, rutubet.
	n. + dür (56a/1)	n. (49a/12)
	n. + êder (38a/3), (8b/5)	[=1]
	n. + i (35a/15), (39b/9), (45a/8), (68b/21)	nemā : < Ar. Büyüme.

n. (64b/19), (73a/17)	n. + den (47a/15)
n. + da (30b/7)	n. + i (66b/4)
[= 3]	n. + i maziyyede (66b/4)
neml : < Ar. Karınca.	n. + ler (42a/8), (48a/2)
n. (2b/9), (51b/17)	n. + lerden (52b/1)
n. + i (30b/17)	n. + lere (42b/11)
n. + i mevzi ^c -i mezbûre (30b/17)	n. + leri (34a/17), (39b/3), (40a/7), (43b/10), (48a/21)
[= 4]	n. + ye (34a/15), (65a/7), (6a/14)
neml-i mevzi^c-i mezbûre : < Ar. Zikredilen yerin karıncası.	n. + yi (42b/12), (4a/14), (4a/18)
n. (30b/17)	[= 64]
[= 1]	nesne-i mâziye : < Ar. Eski nesne.
nem-nâk : < Far. Nemli, yaş.	n. + de (66b/4)
n. (41a/5), (56a/17), (7a/16)	[= 1]
n. + olmak (56a/17)	neşr : < Ar. Yayma.
[= 4]	n. (26a/10), (26a/11), (26a/23), (27a/11), (30a/10), (31a/15)
nem-nâklığ : < Ar.-Tr. Nemlilik.	n. + edüp (26a/11)
n. + ı (36a/16), (37a/22)	n. + oluna (26a/10), (27a/11)
[= 2]	[= 9]
nesne : Nesne, şey.	neşv : < Ar. Canlıının büyümesi, boy atması.
n. (20a/11), (29b/4), (32b/8), (34a/10), (34a/15), (36b/13), (36b/22), (39b/12), (3a/1), (40b/10), (42a/17), (42a/18), (42a/19), (42a/2), (42a/23), (43b/12), (46b/4), (47a/6), (47b/13), (4a/19), (52a/2), (52a/4), (52b/10), (53a/22), (55a/3), (56a/2), (58a/4), (5a/11), (60a/12), (61b/11), (62a/23), (62b/18), (64a/10), (64a/15), (64a/19), (64b/11), (64b/19), (65a/1), (65a/2), (67b/9), (68a/1), (68a/4), (68a/5), (72a/16)	n. (15a/7), (15b/3), (28b/17), (30b/7), (64b/19), (73a/17)
n. + de (21a/5), (46b/11)	n. + i (16a/5), (28b/20), (30b/7)
	n. + inüj (15b/20)
	[= 10]
	nête : Nasıl.

n. (33a/15), (37b/1), (59a/9), (61b/19),
(64b/10), (65b/11), (66b/10), (7a/5), (8a/7)

[= 9]

nev^c : < Ar. Tür, çeşit.

n. (24a/18), (28a/4), (3a/12), (3a/7), (4a/4),
(66b/15), (66b/21), (71a/19), (73b/12), (8a/16),
(9b/15)

n. + den (28a/5)

n. + dür (28b/11), (46a/10), (68b/11)

n. + e (15b/7), (3a/12), (3a/8), (66b/16),
(71a/19)

n. + i (16a/20), (50a/16), (56b/1), (62b/4),
(9a/23), (9b/17)

n. + i āḥirdür (9a/23)

n. + inden (1b/5), (8a/12)

n. + ine (12a/22), (1b/9)

n. + inüḡ (66b/10)

n. + i s̄ānī (56b/1)

n. + i vāḥidde (16a/20)

n. + üḡ (2b/5), (51a/10), (8a/6)

[= 37]

nev^c-i āḥir : < Ar. Başka çeşit.

n. + dür (9a/23)

[= 1]

nev^c-i s̄ānī : < Ar. İkinci çeşit.

n. (56b/1)

[= 1]

nev^c-i vāḥid : < Ar. Tek çeşit.

n. + de (16a/20)

[= 1]

nevāḥ : < Ar. Taraflar, yanlar.

n. + ı (78a/20)

[= 1]

nevāḥī : < Ar. Taraflarına ait.

n. + i (20a/22)

n. + i bābilde (20a/22)

[= 2]

nevāḥī-i bābil : < Ar. Babil tarafları.

n. + de (20a/22)

[= 1]

nevrüz : < Far. bkz. nevrüz-ı sulṭānī.

n. + ı (65b/6), (72a/3), (72a/3)

n. + ı sulṭānīden (72a/3)

n. + ı sulṭānīye (65b/6), (72a/3)

[= 6]

nevrüz-ı sulṭānī : Sultan Celalüddin Melikşah'ın
takvimindeki nevrüz.

n. + den (72a/3)

n. + ye (65b/6), (72a/3)

[= 3]

nezl : < Ar. Ekilmiş ekinin bereketliliği.

n. (17a/4), (4b/21), (8a/20)

n. + i (12b/14), (14a/19), (22b/14), (9b/7)

[= 7]

<p>nezz : < Ar. “nezz şu sızındıdır”. Su sızıntısı.</p> <p>n. (24b/6), (24b/6), (32a/22), (78a/21)</p> <p>n. + i (31a/12)</p> <p>n. + i ḥafīf (31a/12)</p> <p>[= 6]</p>	<p>n. + ı mārıda (32a/9)</p> <p>n. + ı müdd (23b/20), (23b/20)</p> <p>n. + ı müdde (23b/17)</p> <p>n. + ı müdden (23b/14)</p> <p>n. + ına (16b/23), (35b/3)</p>
<p>nezz-i ḥafīf : < Ar. Hafif su sızıntısı.</p> <p>n. (31a/12)</p> <p>[= 1]</p>	<p>n. + ından (26b/18), (72a/2), (72a/7), (77a/2), (77a/5)</p> <p>n. + ı kadeḥ (23b/10)</p> <p>n. + ı ṣānīsinde (45b/16)</p>
<p>nezze : < Ar. bkz. nezz.</p> <p>n. (26b/19), (31a/13), (78b/10), (78b/15), (78b/3)</p> <p>[= 5]</p>	<p>n. + ı ‘aşer (12a/4)</p> <p>n. + ı yenbır (6b/22)</p> <p>n. + ı yenbırda (22a/5)</p>
<p>nıṣf : < Ar. Yarı.</p> <p>n. (71a/15), (71a/17)</p> <p>n. + ı (12a/4), (13a/2), (13a/4), (14a/7), (19a/6), (19b/2), (22a/5), (23b/10), (23b/14), (23b/17), (23b/20), (23b/20), (26b/17), (31b/19), (32a/5), (32a/9), (38a/8), (45b/16), (65b/8), (69b/20), (6b/22), (6b/22), (76a/15), (7a/3)</p> <p>n. + ı abrīlde (14a/7)</p> <p>n. + ı abrīle (65b/8), (7a/3)</p> <p>n. + ı aḡuṣtıda (32a/5)</p> <p>n. + ı aḡīrde (31b/19)</p> <p>n. + ı aḡīrden (26b/17)</p> <p>n. + ı aḡīrinden (19a/6), (76a/15)</p> <p>n. + ı behār (69b/20)</p> <p>n. + ı evvelinde (38a/8)</p> <p>n. + ı febrīrden (19b/2)</p>	<p>n. + ı yenbırdan (13a/4), (6b/22)</p> <p>[= 56]</p> <p>nıṣf-ı abrīl : < Ar.-Yun. Nisanın yarısı.</p> <p>n. + de (14a/7)</p> <p>n. + e (65b/8), (7a/3)</p> <p>[= 3]</p> <p>nıṣf-ı aḡuṣt : < Ar.-Yun. Aḡustosun yarısı.</p> <p>n. + da (32a/5)</p> <p>[= 1]</p> <p>nıṣf-ı aḡīr: < Ar. Son yarısı.</p> <p>n. + de (31b/19)</p> <p>n. + den (26b/17)</p> <p>n. + inden (19a/6), (76a/15)</p> <p>[= 4]</p>

nışf-1 ‘aşer	: < Ar. Onun yarısı, beş.	n. (6b/22)
	n. (12a/4)	n. + da (22a/5)
	[= 1]	n. + dan (13a/4), (6b/22)
nışf-1 behār	: < Ar.-Far. Baharın yarısı.	[= 4]
	n. (69b/20)	ni‘ac : < Ar. Dişi koyun.
	[= 1]	n. (79b/3)
nışf-1 evvel	: < Ar. İlk yarısı.	[= 1]
	n. + inde (38a/8)	ni‘am : < Ar. Nimetler.
	[= 1]	n. + ı (24a/12)
nışf-1 febrīr	: < Ar.-Lat. şubatın yarısı.	[= 1]
	n. + den (19b/2)	ni‘ar : < Ar. Bir şeyin koku.
	[= 1]	n. + ı (29a/22)
nışf-1 mār̄s	: < Ar.-Yun. Martın yarısı.	[= 1]
	n. + da (32a/9)	ni‘in : Ni‘in.
	[= 1]	n. (62b/21), (71b/1), (72b/20)
nışf-1 müdd	: < Ar. Müddün yarısı.	[= 3]
	n. (23b/4), (23b/20), (23b/20)	ni‘āyet : < Ar. Son.
	n. + e (23b/17)	n. (53a/16), (72a/12), (75a/20), (77a/8)
	[= 4]	[= 4]
nışf-1 kadeh	: < Ar. Kadehin yarısı.	ni‘met : < Ar. Nimet.
	n. (23b/10)	n. + de (15b/13), (15b/15)
	[= 1]	[= 2]
nışf-1 řānī	: < Ar. İkinci yarısı.	ni‘metlü : < Ar. Nimetli.
	n. + sinde (45b/16)	n. (19b/5), (19b/8), (21a/14), (23b/13),
	[= 1]	(23b/6)
nışf-1 yenbur	: < Ar.-?. Ocak’ın yarısı.	[= 5]

- nīsān** : < Sür. nisannu. Nisan ayı. krş abrīl.
n. (35b/21), (36b/8), (57a/7), (58a/10), (59a/4), (61b/23), (76b/3)
n. + a (56b/19)
n. + da (25b/23), (41a/12), (44a/17), (57a/15), (57b/17), (79b/14)
n. + dan (53a/5)
n. + dur (65b/8)
[= 16]
- nisbet** : < Ar. Oran.
n. (61b/18)
[= 1]
- nişāsta** : < Far. Tahıl tanelerinden mercimek, bezelye gibi bazı baklagillerden veya patates gibi birtakım yumruların özel yöntemlerle çıkarılan una benzer bir madde.
n. (39a/2)
[= 1]
- nizz** : < Ar. Toprakta çıkan su sızıntısı.
n. + i (24b/6)
n. + i mezbūre (24b/6)
[= 2]
- nizz-i mezbūre** : < Ar. Zikredilen su sızıntısı.
n. (24b/6)
[= 1]
- noḡṣān** : < Ar. Eksik.
n. + ı (18b/7), (18b/8), (18b/9), (76a/1)
n. + ı hilālde (18b/8)
- n. + ında (38b/4), (75b/21)
n. + ı kamerde (18b/7), (18b/9), (76a/1)
[= 10]
- noḡṣān-ı hilāl** : < Ar. Yarım ay. krş. noḡṣān-ı kamer .
n. + de (18b/8)
[= 1]
- noḡṣān-ı kamer** : < Ar. Yarım ay. krş. noḡṣān-ı hilāl.
n. + de (18b/7), (18b/9), (76a/1)
[= 3]
- noḡūd** : < Far. Nohut (*Cicer arietinum*).
n. (2a/7), (6a/22)
n. + uḡ (2a/7)
[= 3]
- novnīr** : < Lat. novenber. Kasım ayı.
n. (23a/8)
n. + de (19a/17)
n. + den (16a/16), (21b/20)
n. + e (19b/4)
[= 5]
- nubelā'** : < Ar. En üstün, soylular.
n. + ı (23b/7)
n. + ı ḡarrāṣīnden (23b/7)
[= 2]
- nubelā'-ı ḡarrāṣīn** : < Ar. Çiftçilerin en üstünleri.
n. + den (23b/7)

[= 1]	[= 1]
nuḥāle : < Ar. Kepek.	nuvā : < Ar. Yağmur suyundan korunmak için yapılan çadır veya tente.
n. (71a/6)	n. (77b/14)
n. + den (11b/20)	[= 1]
n. + i (27b/8)	nuvāvers : < Yun. Kasım ayı. krş. āḥir-i güz.
n. + i bürr (27b/8)	n. (76b/13)
n. + si (12a/21)	[= 1]
[= 5]	nuvvār : < Ar. Çiçek.
nuḥāle-i bürr : < Ar. Buğday kepeği.	n. + ı (30a/3)
n. (27b/8)	n. + uḡ (30b/23)
[= 1]	[= 2]
nuḥās : < Ar. Bakır (<i>Cuprum</i>).	nücum : < Ar. Yıldızlar.
n. + da (29a/4)	n. (16a/15)
[= 1]	n. + da (46b/3)
nūn : < Ar. Nun harfi.	[= 2]
n. (33b/11)	nümüvv : < Ar. Büyümek.
[= 1]	n. (65a/13), (65a/20)
nūr : < Ar. bkz. nūr-ı maḥrūk.	n. + i (28b/16), (6a/13), (75b/11)
n. + ı (37a/19)	[= 5]
n. + ı maḥrūk (37a/19)	nüzül : < Ar. Nüzul etme, yer inme.
[= 2]	n. (30a/3)
nūr-ı maḥrūk : < Ar. Yandırılmış ateş.	n. + étse (30a/3)
n. (37a/19)	n. + ı (15a/5), (16b/11), (16b/19), (17b/19), (17b/2), (74a/4)
[= 1]	n. + ı ḡays (74a/4)
nu‘ümet : < Ar. Yumuşaklık.	n. + ı maḥar (16b/19)
n. (31b/9)	

(46a/7), (46b/16), (47b/1), (47b/18), (47b/22), (48a/15), (48a/15), (48a/19), (48a/20), (48a/23), (48a/5), (48a/7), (48b/10), (48b/18), (48b/20), (49a/1), (49a/15), (49a/16), (49a/18), (49b/1), (49b/11), (49b/2), (49b/3), (49b/3), (49b/8), (4a/10), (4a/8), (4b/16), (4b/9), (50a/2), (50b/6), (51a/1), (51b/13), (51b/20), (52a/10), (52a/14), (52a/19), (52a/20), (52a/22), (52a/3), (52a/6), (52b/11), (52b/13), (52b/8), (53a/11), (53a/2), (53a/20), (53a/22), (53b/1), (54a/20), (54a/8), (54b/4), (54b/8), (54b/9), (55a/2), (55b/11), (55b/17), (55b/20), (56a/17), (56a/7), (56b/10), (56b/11), (56b/14), (57a/17), (57b/18), (59a/15), (59a/7), (59b/21), (59b/23), (59b/6), (5a/16), (5a/2), (5a/20), (5a/21), (5a/3), (5a/8), (5b/1), (5b/13), (5b/17), (5b/18), (5b/19), (5b/3), (5b/6), (60a/11), (60a/14), (60a/15), (60a/2), (60a/2), (60a/20), (60a/3), (60a/5), (61a/11), (61a/13), (61a/23), (61a/23), (61b/1), (61b/14), (61b/2), (61b/20), (61b/7), (62a/11), (62a/19), (62a/6), (62b/14), (62b/16), (62b/4), (63a/13), (63a/15), (63a/9), (63a/9), (63b/1), (63b/19), (63b/2), (63b/21), (63b/6), (63b/7), (64a/1), (64a/17), (64a/19), (64a/20), (64a/6), (64b/8), (65a/1), (65a/11), (65a/15), (65a/15), (65b/2), (65b/6), (66a/14), (66a/17), (66a/20), (66a/21), (66a/3), (66b/19), (66b/19), (66b/3), (66b/5), (66b/7), (67a/14), (67a/19), (67b/8), (68a/12), (68a/12), (69b/3), (69b/4), (6a/12), (6a/19), (6a/6), (6a/7), (6b/10), (6b/15), (6b/17), (6b/17), (6b/2), (6b/7), (70b/16), (70b/3), (70b/6), (71a/16), (71a/4), (71a/4), (71a/7), (72a/17), (72a/19), (72b/1), (72b/18), (73a/14), (74a/5), (74a/9), (74b/13), (74b/18), (74b/3), (74b/4), (74b/5), (74b/8), (75a/3), (75a/9), (75b/1), (75b/17), (75b/6), (76a/11), (76b/15), (76b/21), (77a/16), (77a/16), (77a/2), (77b/13), (77b/14), (77b/19), (77b/20), (78a/19), (78a/21), (78a/6), (78b/17), (78b/2), (78b/21), (78b/3), (78b/6), (78b/6), (79a/17), (79a/5), (79b/15), (79b/7), (7a/18), (7a/21), (7a/23), (7b/13), (7b/14), (7b/18), (8a/1), (8a/19), (9a/1), (9b/20), (9b/22)

o. + dur (68b/14), (69b/17), (70a/14), (70b/2), (73a/9), (73b/1), (74a/11), (75a/11), (75a/7), (76a/8), (79a/21), (79a/8), (79b/2), (7b/17)

o. + sa (36b/1)

[= 395]

ol- : Olmak.

o.-a (10a/10), (10a/16), (10a/17), (10a/21), (10a/22), (10b/17), (10b/21), (10b/9), (11a/14), (11a/16), (11a/16), (11a/2), (11b/10), (11b/10), (11b/22), (11b/9), (11b/9), (12a/10), (12a/11), (12a/14), (12b/9), (13a/2), (13a/20), (13a/8), (13a/9), (13b/1), (13b/13), (13b/2), (13b/3), (14b/14), (15a/17), (15a/21), (15a/4), (15a/6), (15b/13), (16a/10), (16a/22), (17a/10), (17a/12), (17a/20), (17a/21), (17a/21), (17b/13), (17b/22), (17b/23), (17b/3), (18a/1), (18a/14), (18a/21), (18a/5), (18a/6), (18a/7), (18b/14), (19a/23), (19b/16), (19b/2), (19b/20), (1b/16), (20a/12), (20a/5), (20b/13), (21b/12), (21b/4), (21b/6), (23a/12), (23a/2), (23a/7), (23b/12), (23b/14), (23b/16), (23b/22), (23b/4), (24b/22), (24b/23), (24b/6), (25a/15), (25a/19), (25a/2), (25a/3), (25b/4), (25b/9), (26a/12), (26a/20), (26a/20), (26a/21), (26a/21), (26b/10), (26b/12), (26b/22), (26b/4), (26b/6), (26b/7), (27a/11), (27a/8), (27b/2), (27b/20), (28a/21), (28a/22), (28a/23), (28b/20), (28b/4), (29a/1), (29a/22), (29a/3), (29b/23), (30a/11), (30a/16), (30b/22), (31a/17), (31b/1), (31b/23), (31b/9), (32a/11), (32a/15), (34a/14), (34b/16), (34b/9), (34b/9), (35b/19), (35b/5), (35b/7), (36a/11), (37a/13), (37a/14), (37b/9), (38a/19), (38b/10), (39a/14), (39a/18), (39a/19), (39a/20), (39a/3), (39b/1), (39b/12), (39b/14), (39b/8), (39b/9), (40a/22), (40b/12), (40b/16), (41a/23), (41a/6), (41a/9), (41b/1), (41b/13), (41b/22), (41b/23), (42a/14), (42b/20), (43b/4), (44b/15), (46b/21), (47a/21), (47b/11), (48b/23), (49b/11), (49b/5), (4a/7), (4b/23), (4b/5), (4b/5), (50a/6), (50b/10), (50b/16), (51b/23), (53b/12), (53b/13), (53b/22), (54a/2), (54a/6), (57a/6), (57b/18), (58a/1), (58a/17), (58b/18), (5a/12), (5b/10), (5b/17), (5b/17), (5b/8), (60a/21), (60a/22), (61a/16), (61b/8), (62a/5), (62b/19), (62b/8), (63a/1), (63a/1), (63a/12), (63a/13), (63a/17), (63a/17), (63a/18), (63a/2), (63a/21), (63a/21), (63a/4), (63b/1), (63b/1), (63b/12), (63b/4), (63b/8), (64a/19), (64b/13), (65a/1), (65a/16), (65a/17), (65a/21), (65b/11), (65b/11), (65b/12), (65b/12), (65b/18), (65b/18), (65b/18), (65b/18), (65b/9), (66a/13), (66a/14), (66a/17), (66a/19), (66a/21), (66a/21), (66a/21), (66a/6), (66b/3), (66b/3), (66b/3), (66b/5), (66b/8), (67a/11), (67a/19), (67a/19), (67a/21), (67b/15), (67b/15), (67b/21),

(67b/7), (68a/11), (68a/2), (68b/10), (68b/10), (68b/13), (68b/14), (68b/14), (68b/15), (68b/15), (68b/15), (68b/16), (68b/17), (68b/17), (68b/4), (68b/4), (68b/4), (68b/5), (68b/5), (68b/6), (68b/7), (68b/7), (68b/7), (68b/8), (68b/8), (68b/9), (69a/12), (69a/12), (69a/13), (69a/17), (69a/17), (69a/17), (69a/20), (69a/4), (69a/4), (69a/5), (69a/9), (69b/18), (69b/2), (69b/3), (69b/6), (69b/7), (69b/7), (6a/20), (6a/23), (6a/8), (6b/16), (6b/2), (70a/11), (70a/11), (70a/11), (70a/16), (70a/16), (70a/16), (70b/19), (70b/5), (70b/5), (70b/6), (71a/16), (71a/21), (71a/8), (71a/9), (71b/12), (71b/14), (71b/14), (71b/7), (71b/8), (72a/18), (72a/19), (72a/21), (72b/8), (73a/5), (73a/5), (73b/2), (73b/3), (74a/20), (74b/10), (74b/11), (74b/12), (74b/15), (74b/19), (74b/19), (74b/20), (74b/6), (74b/6), (74b/6), (74b/7), (74b/7), (74b/8), (75a/12), (75a/12), (75a/13), (75a/14), (75a/16), (75a/18), (75a/9), (75a/9), (75b/13), (75b/13), (75b/16), (75b/4), (76a/11), (76a/12), (76a/4), (76a/5), (76a/7), (76a/7), (76a/8), (76a/8), (76a/8), (76a/9), (76a/9), (76a/9), (76b/1), (76b/20), (76b/20), (76b/4), (77a/21), (77a/21), (77a/21), (77b/1), (77b/1), (77b/10), (77b/10), (77b/15), (77b/15), (77b/2), (77b/20), (77b/21), (77b/9), (77b/9), (78a/19), (78a/20), (78a/5), (78a/5), (78b/19), (78b/3), (78b/3), (78b/3), (79a/1), (79a/21), (79a/21), (79a/9), (79a/9), (79b/17), (7a/5), (7a/6), (7a/6), (7a/6), (7a/7), (7a/8), (7b/13), (7b/14), (7b/18), (7b/18), (7b/23), (8a/17), (8b/21), (8b/23), (9a/14), (9a/17), (9b/21)

o.-acakdur (8a/2)

o.-acak (14a/10), (18a/17), (21b/11), (24a/6), (24b/9), (26a/6), (27a/9), (2a/1), (35b/19), (51a/16), (9a/1)

o.-acağdur (14b/1)

o.-alar (49a/20)

o.-an (10a/16), (10a/19), (10b/1), (10b/21), (10b/6), (11a/19), (11a/22), (11a/3), (11b/1), (11b/14), (11b/21), (12a/15), (12a/15), (12a/16), (12a/18), (12a/19), (12a/19), (12a/19), (12a/8), (12b/12), (13a/1), (13a/13), (13a/16), (13b/10), (14a/17), (14a/8), (14b/13), (14b/13), (14b/17), (14b/21), (14b/3), (15a/12), (15a/19), (15b/10), (15b/23), (15b/5), (15b/6), (15b/9), (16a/1), (16a/23),

(16b/1), (16b/12), (16b/16), (16b/3), (17a/6), (17a/7), (17a/7), (17a/8), (17b/11), (17b/12), (17b/13), (17b/17), (17b/6), (18a/1), (18a/11), (18a/23), (18a/3), (18b/16), (18b/21), (18b/23), (18b/23), (19a/1), (19a/1), (19a/16), (19a/8), (19b/11), (19b/12), (1b/12), (20a/21), (20a/22), (20b/23), (21a/15), (22a/19), (22a/3), (22b/1), (22b/23), (23a/1), (23a/11), (23a/17), (23a/20), (23a/23), (23a/8), (23b/1), (24a/13), (24a/15), (24a/4), (24b/10), (24b/11), (25a/10), (25a/2), (25a/4), (25b/23), (26a/16), (26a/17), (26a/18), (27a/1), (27a/1), (27a/14), (27a/22), (27a/3), (28a/6), (28b/17), (28b/21), (29a/2), (29a/3), (29b/19), (29b/22), (2a/1), (2a/13), (2a/7), (30b/4), (31a/13), (31a/7), (31b/2), (32a/13), (32a/21), (32a/9), (32b/1), (32b/10), (32b/10), (32b/18), (33a/19), (33a/23), (33a/7), (33b/13), (33b/2), (34a/22), (34b/1), (34b/10), (34b/10), (34b/6), (34b/8), (34b/8), (35b/12), (35b/18), (35b/21), (35b/21), (36a/16), (36a/22), (36b/11), (36b/17), (36b/3), (36b/7), (36b/8), (37a/10), (37a/12), (37a/5), (37b/18), (37b/2), (37b/7), (38a/19), (38a/20), (38a/21), (38a/7), (38b/1), (38b/11), (38b/13), (38b/14), (38b/5), (39a/19), (39a/6), (39b/1), (39b/13), (3a/6), (40a/23), (40b/11), (40b/15), (40b/16), (40b/4), (41a/10), (41a/11), (41a/12), (41a/13), (41a/17), (41a/18), (41a/19), (41a/2), (41a/20), (41a/6), (41b/10), (41b/12), (41b/14), (41b/15), (41b/16), (42a/1), (42b/11), (42b/18), (43a/11), (43a/19), (43a/22), (43a/8), (43b/2), (44a/13), (44a/17), (44a/18), (44a/20), (44a/20), (44a/3), (44a/5), (44a/7), (45a/13), (45a/2), (45b/12), (45b/14), (45b/15), (45b/16), (46a/13), (46a/15), (46a/17), (46b/15), (46b/18), (46b/22), (46b/5), (46b/7), (47a/12), (47a/12), (47a/2), (47a/23), (47a/5), (47a/6), (47a/9), (47b/10), (47b/6), (47b/7), (47b/9), (48a/1), (48a/11), (48a/15), (48a/2), (48a/21), (48b/1), (48b/10), (48b/13), (48b/15), (48b/16), (48b/19), (48b/20), (48b/20), (48b/5), (48b/8), (48b/9), (49a/14), (49a/2), (49a/23), (49b/21), (49b/5), (4a/20), (4a/4), (4b/15), (4b/15), (4b/15), (50a/22), (50a/3), (50a/5), (50a/7), (50b/1), (51b/11), (51b/4), (52a/1), (52a/3), (52a/7), (52b/11), (52b/13), (52b/22), (52b/4), (52b/8), (53a/5), (53a/7), (53b/14), (53b/17), (53b/17), (53b/23), (53b/7), (53b/8), (53b/9), (54a/10), (54a/3), (54a/4), (54a/7), (54b/16), (54b/19), (54b/2), (54b/20), (54b/21), (55a/11), (55a/19), (55a/20), (55a/22), (55a/6), (55b/14),

(55b/6), (55b/8), (55b/9), (56a/3), (56a/6), (56a/7), (56a/8), (56b/18), (56b/19), (56b/22), (56b/23), (57a/10), (57a/12), (57a/13), (57a/14), (57a/15), (57a/15), (57a/21), (57a/5), (57a/6), (57a/8), (57b/1), (57b/12), (57b/13), (57b/21), (58a/14), (58a/15), (58a/19), (58a/2), (58b/18), (58b/20), (58b/4), (59a/12), (59a/13), (59a/13), (59b/13), (59b/13), (59b/16), (59b/17), (59b/18), (59b/19), (59b/9), (59b/9), (5a/1), (5a/12), (5a/14), (5a/23), (5b/11), (5b/14), (5b/21), (5b/4), (60a/13), (60a/15), (60a/16), (60a/17), (60a/20), (60a/5), (60a/5), (60a/8), (60a/9), (61a/1), (61a/19), (61a/2), (61a/22), (61a/5), (61a/6), (61b/22), (61b/23), (62a/12), (62a/9), (63b/20), (63b/3), (63b/6), (64a/1), (64a/10), (64a/5), (64a/7), (64a/9), (64b/1), (65a/16), (65b/6), (66a/11), (66a/16), (66b/13), (66b/14), (67a/13), (67a/13), (68a/15), (68a/18), (68b/2), (69a/4), (6a/16), (6a/17), (6b/2), (70a/18), (70b/1), (70b/7), (70b/8), (72a/18), (73a/14), (73a/15), (73a/2), (73b/11), (73b/13), (73b/14), (73b/15), (73b/15), (73b/15), (74b/10), (75a/18), (75a/3), (75b/11), (76a/13), (76b/21), (77a/1), (77a/14), (77a/17), (77a/7), (77a/8), (77b/4), (77b/7), (78b/15), (78b/20), (78b/20), (79a/16), (79b/8), (7a/15), (7a/17), (7a/23), (7b/1), (7b/13), (7b/16), (7b/7), (8b/10), (9b/15), (9b/17)

o.-ana (31b/2), (48a/4), (59a/21)

o.-anda (17a/13), (30b/20), (38b/13), (41a/10), (55b/23)

o.-andan (10b/19), (11a/19), (12a/13), (12b/12), (1b/10), (20b/21), (33a/7), (33a/8), (53a/21), (61a/9), (70b/1), (7b/17)

o.-andur (10a/6), (10a/7), (12a/9), (20a/23), (25b/21), (26b/17), (38a/6), (49a/21), (74a/16), (7b/12), (7b/3), (7b/7), (7b/8), (9a/15), (9b/10), (9b/13)

o.-anı (10b/11), (11a/1), (13b/6), (20a/15), (25b/14), (27b/17), (32a/6), (32b/19), (37a/4), (38a/5), (40b/14), (46b/10), (47b/11), (48a/4), (50a/1), (50a/4), (53b/12), (53b/5), (54a/10), (54a/2), (54a/7), (55a/12), (55a/20), (58a/16), (59b/10), (59b/18), (59b/7), (72b/17), (74a/14), (9b/16), (9b/16), (9b/6)

o.-andur (32b/19), (56a/7)

o.-anın (46a/4), (9a/13)

o.-anından (10b/13)

o.-anının (48a/8), (53b/4)

o.-anlar (27b/4), (37a/4), (42a/10), (42a/12), (48a/3), (49a/19), (63b/18)

o.-anlara (24a/4), (54a/19), (5b/5)

o.-anlardan (14b/6), (21a/11)

o.-anlardur (56b/1)

o.-anları (45b/1), (45b/1), (47a/19), (47a/20)

o.-anların (45a/9), (45a/9), (5b/9)

o.-anların (24a/3)

o.-anundan (32a/6)

o.-anın (11a/7), (16a/2), (1b/8), (23b/19), (24a/7), (26b/16), (41a/11), (55a/18), (55b/19), (55b/19), (55b/21), (55b/22), (61a/4), (9a/3), (9b/5)

o.-aydı (58a/18)

o.-dı (16a/7), (16b/3), (16b/5), (17b/2), (19a/13), (20b/12), (22b/13), (24a/11), (25b/17), (25b/18), (25b/19), (28a/14), (38b/3), (42b/4), (42b/5), (54a/4), (59a/19), (63a/16), (72b/18), (73a/20)

o.-dılar (12b/18), (15b/21), (67a/5), (71b/13)

o.-diyisa (10b/16), (10b/17), (10b/3), (10b/4), (11a/1), (25a/9)

o.-du (73b/17)

o.-duğı (13a/14), (13a/22), (15b/8), (18b/1), (23a/3), (24b/7), (25a/1), (25b/10), (25b/15), (27a/7), (29a/22), (31a/13), (33a/20), (35a/20), (39b/15), (43a/10), (43a/22), (55b/23), (57a/11), (65b/21),

(65b/5), (65b/6), (68a/7), (68a/9), (72b/9), (73b/14), (78a/3)

o.-duğıdur (15b/3), (3b/3)

o.-duğın (15b/4), (40b/20), (46a/9)

o.-duğına (28a/1)

o.-duğından (12b/11), (25b/2), (48a/19), (53a/6), (60a/11)

o.-duğımı (2a/15), (3b/2)

o.-duğınuş (35a/10)

o.-duğca (44a/13), (46a/12), (49b/18)

o.-duğda (10b/5), (17a/20), (25a/8), (28b/7), (32a/6), (34b/13), (34b/14), (35b/1), (42b/23), (43a/23), (43b/22), (43b/23), (44b/20), (44b/20), (45b/21), (45b/21), (46a/19), (46b/18), (47a/11), (47a/7), (48b/11), (48b/11), (48b/17), (49a/10), (49a/3), (49b/9), (4b/12), (50b/21), (51a/1), (51b/15), (53a/1), (53a/23), (53b/16), (54a/13), (54a/5), (54a/6), (54b/7), (54b/9), (55a/13), (55b/10), (57a/20), (58b/19), (58b/22), (59a/17), (59b/10), (59b/7), (60a/11), (60a/14), (60a/19), (60a/23), (62a/21), (62a/4), (62a/8), (62b/7), (63b/18), (63b/7), (6a/14), (78a/2), (7b/5)

o.-duğdan (14a/16), (16b/15), (16b/6), (18a/12), (28a/19), (29a/6), (34b/7), (36a/14), (43a/15), (43a/5), (45b/23), (46a/16), (46b/21), (47b/18), (49b/2), (54b/7), (57a/3), (60a/10), (65a/17), (71a/2), (72b/1), (73b/18), (79a/12)

o.-duğları (49b/15), (73a/1)

o.-ıcağ (22b/17), (34b/20), (36a/13), (49b/22), (49b/3), (5a/21), (67b/15), (72b/6)

o.-madan (28a/17)

o.-madı (42b/13)

o.-madıysa (39b/17)

o.-maduğı (39b/15)

o.-maduğına (37b/16), (67a/16)

o.-madum (18b/7)

o.-mağa (16a/6), (1b/17), (21a/11), (24a/10), (26a/18), (32a/7), (33b/6), (34a/19), (39a/1), (49a/13), (59b/6), (5a/11), (70b/14)

o.-mağın (27b/15), (49b/23)

o.-mağla (56b/3), (71b/3), (73a/7)

o.-mamağ (69a/10)

o.-mamağdan (75b/4)

o.-mamışdur (75a/5)

o.-mağ (10b/11), (10b/6), (13b/5), (14a/3), (14a/3), (15b/15), (18a/16), (19a/19), (22b/8), (26a/14), (26a/19), (28b/10), (35b/13), (36a/4), (38b/10), (39b/2), (3a/10), (3a/3), (43a/13), (44a/10), (45a/2), (47a/22), (50a/23), (52a/11), (52b/12), (56a/12), (56a/17), (65b/10), (65b/15), (66a/17), (67a/18), (68a/7), (69a/11), (6b/21), (73b/18), (74a/18), (75a/2), (75a/20), (75b/19), (75b/8), (75b/9), (76b/1), (76b/14), (78a/8), (80a/1)

o.-mağda (74a/6)

o.-mağdur (5a/10), (73b/17)

o.-masa (23b/5), (34a/8), (35b/19), (35b/6), (43b/10), (5b/13), (6b/15), (72b/18), (7b/15)

o.-ması (10a/6), (12a/7), (16a/3), (19b/22), (23a/21), (33a/7), (36a/21), (5a/17), (63a/8), (65a/4), (66a/1), (69a/8), (69a/8), (73a/1), (79a/1)

o.-masın (15b/19), (59a/17), (77a/18)

o.-masına (2b/9), (3a/18)

o.-masında (74a/6)

o.-masından (62b/14), (71b/16)

o.-masını (77a/21)

o.-masınış (36a/10), (3a/8), (79b/2)

- o.-masun (13b/21), (15b/15), (15b/17)
- o.-maya (11a/15), (17b/16), (17b/7), (18a/11), (20b/3), (22b/6), (26b/21), (27a/2), (32a/14), (32b/23), (35b/7), (36b/4), (37a/23), (39a/14), (39a/18), (4b/14), (51b/16), (52b/11), (53b/18), (56b/13), (56b/9), (63b/8), (65a/1), (65a/2), (65b/17), (65b/17), (66b/9), (67a/12), (69a/7), (70a/11), (70b/5), (72b/7), (72b/7), (72b/8), (73b/11), (73b/18), (75b/4), (78a/5), (78a/6), (79a/1), (79b/17), (8a/5)
- o.-mayan (11a/3), (11a/6), (20b/5), (23a/13), (26a/2), (28b/15), (39a/16), (43a/9), (46a/14), (53b/14), (54b/17), (58a/20), (5a/3)
- o.-mayana (16a/19)
- o.-mayandur (11a/10)
- o.-mayanı (8b/8)
- o.-mayınca (42a/16), (44a/16), (75b/12), (75b/13)
- o.-mayup (37a/14), (39a/14), (41b/12), (48b/8), (53b/11), (53b/8), (55b/15), (59a/2), (5b/12), (60a/21), (61a/16), (61b/8)
- o.-maz (13b/23), (15a/23), (15b/23), (16a/7), (17b/11), (17b/16), (17b/3), (18a/18), (18a/18), (18b/6), (20a/11), (22a/3), (23a/5), (23b/19), (24a/17), (24b/2), (26a/15), (26b/23), (27b/18), (27b/22), (28b/18), (30b/19), (31a/17), (32b/12), (32b/14), (32b/16), (33b/17), (33b/2), (39a/5), (41a/4), (44a/21), (44a/22), (45a/2), (46b/11), (47b/13), (49a/8), (4a/9), (50a/12), (53a/8), (53b/10), (59b/22), (60a/18), (60a/6), (62b/15), (64b/3), (64b/5), (66a/7), (66a/8), (67a/12), (67a/3), (67b/12), (67b/19), (70a/18), (72b/5), (73a/13), (73a/17), (74b/14), (75b/1), (76a/18), (76a/20), (78a/7), (78a/7), (78b/12), (78b/9), (7b/4), (8a/20), (9a/8)
- o.-mazdan (72b/3)
- o.-mazsa (46a/7)
- o.-miş (25a/12), (25a/13), (26b/9), (28b/23), (35a/15), (40b/7), (63b/9), (69b/3), (69b/8), (70a/4), (71a/7), (75a/7), (8b/23)
- o.-mişdur (10b/6), (11b/15), (21b/6), (72b/10), (75a/6)
- o.-mişnuñ (66b/16)
- o.-mişlardur (3a/14), (3a/17), (66b/11), (72b/14), (73a/11)
- o.-sa (10a/16), (11a/14), (11b/14), (11b/19), (11b/8), (12a/12), (12a/2), (12a/6), (12b/3), (12b/7), (13a/18), (13b/13), (13b/14), (13b/22), (13b/4), (14a/1), (14b/19), (14b/3), (16b/20), (16b/23), (17a/15), (17a/17), (17a/17), (17a/23), (17b/6), (18a/12), (18a/18), (18b/2), (18b/3), (18b/5), (19a/17), (19b/6), (1b/19), (20a/10), (20a/16), (20a/17), (20a/8), (20a/9), (21a/16), (21b/6), (21b/7), (22a/17), (22a/23), (22a/9), (22b/16), (22b/17), (22b/21), (22b/23), (23a/1), (24a/12), (24b/20), (25b/20), (25b/5), (25b/6), (26a/7), (27b/17), (27b/19), (27b/21), (29a/12), (30b/9), (31a/12), (31a/16), (31b/1), (32a/12), (33a/1), (33b/4), (33b/8), (35b/17), (36a/12), (36b/10), (36b/16), (36b/17), (37a/19), (37b/20), (37b/21), (39a/11), (40a/18), (41a/3), (42a/14), (42a/18), (42a/5), (42b/14), (48a/5), (49a/11), (4a/13), (4a/14), (4a/6), (4a/8), (4b/18), (4b/7), (50a/21), (50b/11), (51b/21), (52b/6), (53b/11), (59b/8), (5a/13), (5a/22), (5a/3), (5b/12), (60a/14), (60a/3), (60a/8), (61a/13), (62a/16), (62a/16), (62a/17), (62b/21), (64b/17), (64b/17), (65a/16), (65a/5), (65a/6), (65b/20), (65b/4), (66a/19), (66b/1), (66b/21), (67a/16), (67b/21), (68a/10), (68a/21), (6a/17), (6a/17), (6a/7), (6a/9), (6b/22), (6b/9), (70a/11), (70a/19), (70b/14), (70b/14), (70b/15), (70b/21), (71a/10), (71a/10), (71a/12), (71b/20), (72b/18), (73a/13), (74b/10), (74b/14), (74b/7), (75b/10), (75b/20), (76a/10), (76a/4), (77a/7), (77a/8), (78a/1), (78a/1), (78a/11), (7a/4), (8b/5), (9a/14), (9b/7)
- o.-salar (33a/4), (64b/20)
- o.-savuz (8a/19)
- o.-sun (10a/9), (14a/14), (1b/4), (20b/9), (36b/3), (48a/19), (48a/20), (57a/20), (8a/11)

o.-unca (10b/3), (25a/17), (25a/19), (25a/22), (25a/7), (25b/11), (26b/1), (26b/11), (26b/13), (26b/5), (27b/3), (28a/22), (31b/22), (32a/2), (33a/6), (33b/6), (36a/5), (37b/13), (37b/17), (3a/17), (43a/1), (44b/21), (53b/22), (54a/14), (58b/16), (58b/21), (58b/22), (60a/10), (73a/10), (79a/13)

o.-uncaya (24b/19), (54a/9), (59a/1)

o.-unur (14b/2)

o.-up (10a/15), (10a/9), (10b/22), (10b/5), (10b/9), (11a/10), (11a/12), (11a/13), (11a/13), (11a/15), (11a/16), (11a/5), (11a/9), (11b/22), (11b/9), (12a/11), (12a/13), (13a/9), (13b/14), (13b/7), (14a/18), (15a/7), (15a/8), (15a/9), (15b/11), (15b/11), (15b/13), (15b/15), (15b/21), (15b/3), (15b/4), (16a/23), (16a/7), (17a/10), (17a/15), (17b/21), (17b/9), (18a/19), (18a/2), (18a/5), (19a/23), (1b/17), (20a/2), (20b/13), (21a/10), (21a/14), (22b/12), (22b/13), (22b/3), (22b/4), (23b/18), (23b/18), (23b/21), (24a/12), (24b/6), (25a/7), (25b/1), (25b/9), (26a/8), (26b/4), (27a/19), (27a/8), (27b/17), (27b/20), (28a/11), (28a/11), (28a/16), (28a/17), (28a/19), (28a/20), (28b/16), (28b/17), (29a/7), (2b/8), (30b/7), (31a/7), (31b/18), (31b/21), (32a/10), (32a/14), (32a/23), (32b/15), (32b/20), (32b/5), (33a/4), (33b/19), (33b/5), (34b/19), (35a/12), (35b/19), (35b/7), (36a/11), (36a/13), (36a/21), (36b/18), (36b/22), (36b/6), (36b/6), (37a/16), (37a/20), (38a/10), (38a/18), (38a/2), (38b/10), (38b/3), (39a/8), (3a/13), (3a/18), (40a/20), (40a/3), (40a/4), (40b/11), (40b/13), (41b/4), (42a/14), (42a/3), (42a/8), (42a/9), (42b/19), (42b/20), (43a/21), (43a/8), (43b/15), (44a/20), (44b/18), (44b/5), (45a/5), (45b/20), (46a/12), (46a/6), (46b/13), (46b/20), (47a/18), (47b/19), (47b/19), (47b/20), (47b/20), (48a/16), (48b/12), (48b/8), (48b/9), (49b/22), (49b/9), (4a/9), (4b/16), (4b/19), (51a/19), (51a/5), (51b/16), (52a/13), (52b/10), (52b/9), (53a/11), (53a/12), (53a/13), (53a/18), (53a/20), (53a/21), (53a/22), (53a/9), (53b/8), (54a/10), (54b/11), (54b/14), (54b/17), (54b/5), (54b/5), (55a/16), (55a/2), (55b/16), (55b/18), (55b/20), (55b/6), (56a/6), (56a/7), (56b/2), (58b/19), (59a/12), (59a/12), (59a/13), (59a/22), (59a/22), (59a/23), (59b/1), (59b/15), (59b/17), (59b/18), (59b/20), (59b/20), (5a/1), (5a/21), (5b/10),

(5b/11), (5b/4), (5b/4), (5b/8), (60a/15), (60a/18), (60a/18), (61a/13), (61a/5), (61b/20), (61b/20), (61b/8), (62a/17), (62a/3), (62b/3), (64a/17), (66b/20), (67a/15), (68b/19), (69a/7), (69b/15), (69b/15), (6a/13), (6a/23), (6a/7), (6a/9), (6a/9), (6b/1), (6b/13), (6b/15), (6b/17), (6b/20), (6b/7), (6b/9), (70a/13), (70a/13), (70a/15), (70a/9), (71b/16), (72a/20), (72b/8), (74b/17), (74b/21), (74b/5), (75a/12), (75a/3), (75b/12), (75b/3), (79a/12), (7a/23), (7a/8), (7b/20), (8a/5), (9a/21), (9a/6), (9b/1), (9b/10), (9b/5), (9b/8), (9b/8)

o.-ur (10a/12), (10a/14), (11a/10), (11a/15), (11a/18), (11a/19), (11a/20), (11a/20), (11b/19), (11b/20), (11b/4), (11b/8), (12a/1), (12a/4), (12a/4), (12a/5), (12a/5), (12a/7), (12b/14), (12b/17), (12b/2), (12b/22), (12b/4), (12b/7), (12b/8), (13a/13), (13a/14), (13a/19), (13a/21), (13a/6), (13b/10), (13b/11), (13b/11), (13b/15), (13b/22), (13b/23), (13b/3), (13b/4), (13b/6), (13b/7), (13b/7), (14a/1), (14a/15), (14a/19), (14a/20), (14a/23), (14a/6), (14a/7), (14b/10), (14b/15), (14b/3), (14b/4), (15a/13), (15a/18), (15a/20), (15a/8), (15b/10), (15b/12), (15b/14), (15b/14), (15b/17), (15b/22), (15b/23), (15b/3), (16a/16), (16a/19), (16a/2), (16b/1), (16b/1), (16b/1), (16b/18), (16b/2), (16b/3), (16b/3), (16b/8), (16b/9), (16b/9), (17a/1), (17a/19), (17a/2), (17a/22), (17b/1), (17b/1), (17b/1), (17b/10), (17b/14), (17b/14), (17b/15), (17b/15), (17b/16), (17b/2), (17b/20), (18a/12), (18a/2), (18a/4), (18b/16), (18b/19), (18b/2), (18b/21), (18b/22), (18b/23), (18b/23), (18b/23), (18b/3), (18b/3), (18b/3), (18b/9), (19a/11), (19a/11), (19a/13), (19a/15), (19a/16), (19a/20), (19a/5), (19a/5), (19a/6), (19a/8), (19a/9), (19b/13), (19b/13), (19b/21), (19b/5), (19b/8), (20a/19), (20a/2), (20a/22), (20a/7), (20a/8), (20b/1), (20b/18), (20b/20), (20b/4), (20b/5), (20b/6), (21a/14), (21a/16), (21a/20), (21a/3), (21a/9), (21b/10), (21b/14), (21b/21), (21b/21), (21b/6), (22a/14), (22a/17), (22a/20), (22a/6), (22a/8), (22a/8), (22a/9), (22a/9), (22b/12), (22b/12), (22b/17), (22b/3), (22b/8), (22b/9), (22b/9), (23a/7), (23a/8), (23b/13), (23b/14), (23b/18), (23b/5), (23b/6), (23b/6), (24a/13), (24a/16), (24a/17), (24a/18), (24a/19), (24b/3), (24b/8), (25a/18), (25a/23), (25b/1), (25b/14), (25b/20), (25b/20), (25b/21), (26a/14), (26b/11), (26b/13), (26b/14), (26b/15), (26b/2),

(26b/2), (27a/12), (27a/13), (27a/15), (27a/16), (27a/18), (27b/13), (27b/14), (27b/16), (27b/20), (27b/21), (28a/11), (28a/12), (28a/13), (28a/13), (28a/17), (28a/23), (28a/23), (28a/7), (28b/11), (28b/11), (28b/15), (28b/16), (28b/16), (28b/18), (28b/20), (29a/17), (29a/19), (29a/23), (29a/3), (29b/13), (29b/15), (29b/16), (29b/5), (29b/7), (2b/3), (2b/7), (30a/10), (30a/2), (30a/21), (30a/3), (30a/6), (30a/9), (30a/9), (30b/17), (30b/20), (30b/23), (30b/5), (30b/6), (30b/6), (30b/8), (30b/9), (31a/10), (31a/15), (31a/15), (31a/19), (31a/2), (31a/5), (31a/7), (31b/1), (31b/10), (31b/2), (31b/7), (32a/23), (32b/1), (32b/11), (32b/6), (32b/6), (32b/6), (32b/7), (33a/11), (33a/12), (33a/14), (33a/15), (33a/18), (33a/23), (33b/14), (33b/16), (33b/18), (33b/22), (33b/4), (33b/8), (34a/11), (34a/11), (34a/13), (34a/20), (34a/21), (34a/22), (34a/23), (34a/23), (34a/7), (34a/7), (34b/1), (34b/2), (34b/20), (34b/22), (35a/15), (35a/15), (35a/18), (35a/21), (35a/22), (35a/9), (35b/17), (35b/3), (36a/16), (36a/22), (36b/1), (36b/10), (36b/10), (36b/12), (36b/12), (36b/15), (36b/17), (36b/2), (36b/5), (36b/6), (36b/8), (36b/9), (37a/1), (37a/10), (37a/10), (37a/12), (37a/14), (37a/19), (37a/5), (37a/8), (37a/8), (37a/9), (37b/14), (37b/3), (38a/10), (38a/11), (38a/11), (38a/12), (38a/23), (38a/3), (38a/5), (38a/9), (38b/15), (38b/17), (39a/1), (39a/12), (39a/13), (39a/5), (39a/8), (39a/8), (39a/9), (39b/10), (39b/18), (3a/12), (3a/18), (40a/10), (40a/17), (40a/20), (40a/3), (40b/1), (40b/22), (40b/23), (40b/23), (40b/3), (41a/11), (41a/12), (41a/16), (41a/16), (41a/17), (41a/20), (41a/20), (41a/22), (41a/4), (41a/8), (41b/11), (41b/15), (41b/2), (41b/5), (41b/6), (42a/2), (42a/4), (42a/8), (42b/10), (42b/14), (42b/17), (42b/19), (42b/3), (42b/8), (42b/9), (42b/9), (43b/14), (43b/9), (44a/19), (44a/21), (44b/22), (44b/4), (44b/5), (44b/6), (45a/1), (45a/5), (45a/8), (45b/10), (45b/10), (45b/16), (46a/13), (46a/15), (46a/20), (46b/12), (46b/13), (46b/17), (46b/3), (47a/13), (47a/6), (47b/19), (47b/2), (47b/21), (47b/23), (47b/5), (47b/8), (48a/1), (48a/16), (48a/21), (48a/5), (48a/5), (48a/7), (48b/1), (48b/14), (48b/15), (48b/16), (48b/19), (48b/23), (49a/22), (49a/22), (49b/4), (4a/11), (4a/12), (4a/13), (4a/16), (4a/17), (4a/17), (4a/17), (4a/18), (4a/20), (4a/4), (4b/11), (4b/19), (4b/2), (4b/20), (4b/21), (4b/21), (4b/3), (50a/2), (50a/20), (50a/8), (50a/9), (50b/17), (50b/19), (50b/2), (50b/23), (50b/6), (50b/6),

(51a/15), (51a/17), (51a/19), (51a/22), (51a/7), (51b/18), (51b/21), (52b/23), (53a/13), (53a/14), (53a/14), (53a/14), (53a/15), (53a/16), (53a/16), (53a/18), (53a/18), (53a/18), (53a/19), (53a/2), (53a/22), (53a/23), (53a/4), (53a/4), (53a/7), (53a/9), (53b/1), (54a/14), (54a/3), (54b/14), (54b/16), (54b/19), (54b/3), (55a/13), (55a/16), (55a/21), (55b/13), (55b/14), (55b/15), (55b/16), (55b/16), (55b/17), (55b/18), (55b/19), (55b/20), (55b/20), (55b/6), (55b/6), (56a/1), (56a/11), (56a/21), (56a/23), (56a/6), (56b/14), (56b/20), (56b/21), (57a/11), (57a/15), (57a/16), (57b/10), (57b/11), (57b/11), (57b/16), (57b/17), (57b/3), (57b/3), (57b/5), (58a/1), (58a/10), (58a/11), (58a/12), (58a/12), (58a/13), (58a/18), (58a/19), (58a/3), (58a/8), (58a/8), (58a/8), (58b/10), (58b/13), (58b/6), (58b/7), (59a/10), (59a/11), (59a/22), (59a/23), (59b/1), (59b/1), (59b/1), (59b/11), (59b/13), (59b/14), (59b/17), (59b/17), (59b/2), (59b/22), (59b/8), (5a/15), (5a/23), (5a/4), (5b/14), (5b/19), (5b/2), (60a/1), (60a/15), (60a/16), (60a/2), (60a/20), (60a/21), (60a/23), (60a/3), (60a/4), (60a/4), (61a/1), (61a/14), (61a/14), (61a/3), (61a/3), (61a/5), (61a/5), (61a/8), (61a/9), (61a/9), (61b/19), (61b/3), (61b/5), (61b/6), (61b/7), (62a/18), (62a/6), (62b/10), (62b/10), (62b/12), (62b/12), (62b/12), (62b/13), (62b/15), (62b/15), (62b/16), (62b/17), (62b/4), (63a/1), (63a/19), (63a/20), (63a/21), (63a/21), (63a/8), (63a/8), (63b/13), (63b/16), (63b/20), (63b/5), (63b/5), (63b/8), (64a/10), (64a/14), (64a/16), (64a/16), (64a/18), (64a/19), (64a/21), (64a/3), (64a/3), (64a/4), (64a/4), (64a/4), (64a/9), (64b/11), (64b/11), (64b/14), (64b/16), (64b/6), (65a/14), (65a/15), (65a/20), (65a/7), (65a/8), (65a/8), (65b/14), (65b/15), (66a/10), (66a/13), (66a/2), (66a/2), (66a/20), (66a/4), (66a/5), (66a/6), (66b/2), (67a/19), (67a/6), (67b/10), (67b/10), (67b/11), (67b/16), (67b/19), (67b/4), (67b/5), (67b/8), (67b/9), (68a/10), (68a/10), (68a/11), (68a/13), (68a/20), (69a/15), (69a/16), (69b/14), (69b/15), (69b/9), (6a/1), (6a/10), (6a/17), (6a/18), (6a/18), (6a/19), (6a/23), (6a/6), (6b/13), (6b/17), (6b/7), (70a/18), (70a/18), (70a/19), (70b/15), (70b/20), (70b/4), (70b/4), (70b/4), (70b/6), (70b/7), (70b/7), (70b/8), (70b/8), (70b/9), (71a/10), (71a/11), (71a/13), (71a/14), (71a/14), (71a/15), (71a/15), (71a/16), (71a/17), (71a/19), (71a/5), (71a/6), (71b/11), (71b/2), (71b/3), (71b/4), (71b/6), (71b/6),

(72a/16), (72a/4), (72a/6), (72b/11), (72b/2), (72b/4), (72b/6), (72b/9), (73a/12), (73a/13), (73a/14), (73a/15), (73a/16), (73a/18), (73a/20), (73a/3), (73a/3), (73a/4), (73a/6), (73a/7), (73a/7), (73a/7), (73a/8), (73b/14), (73b/15), (73b/16), (74a/1), (74a/19), (74b/14), (74b/3), (74b/9), (75a/1), (75a/4), (75a/4), (75a/4), (75b/16), (75b/17), (75b/20), (76a/10), (76a/10), (76a/11), (76a/13), (76a/14), (76a/14), (76a/19), (76a/19), (76a/5), (76a/6), (76b/1), (76b/11), (76b/11), (76b/17), (76b/5), (76b/5), (76b/5), (76b/9), (76b/9), (77a/20), (77a/7), (77a/9), (77b/11), (77b/12), (77b/12), (77b/13), (77b/14), (77b/17), (77b/7), (77b/7), (77b/8), (78a/14), (78a/14), (78a/2), (78a/4), (78b/12), (78b/16), (78b/17), (78b/19), (78b/2), (78b/5), (78b/6), (78b/8), (79a/6), (79b/12), (79b/12), (79b/15), (79b/16), (79b/5), (79b/7), (7a/10), (7a/12), (7a/2), (7a/20), (7a/20), (7a/21), (7a/22), (7a/23), (7b/20), (7b/3), (7b/6), (7b/9), (8b/15), (8b/23), (9a/13), (9a/2), (9a/5), (9a/7), (9a/7), (9a/8), (9b/2), (9b/7), (9b/9)

o.-urdu (20a/16), (67a/17), (73a/4)

o.-urımış (22b/14), (35a/12), (43a/8)

o.-urlar (33b/12), (52b/14)

o.-ursa (11a/1), (11a/12), (15b/5), (32a/8), (35b/19), (40a/11), (45a/22), (46b/16), (48a/19), (51a/4), (52a/13), (58b/17), (60a/2), (62b/4), (70a/13), (70a/13), (70a/15), (70a/17), (73a/9), (73b/13), (73b/14), (74b/12), (74b/3), (74b/4), (74b/4), (75b/2), (78a/13), (78a/13), (78a/15), (79b/3)

o.-ursun (67a/3)

[= 2707]

olun- : Olunmak.

o.-a (10a/1), (10a/13), (10a/16), (10a/2), (10a/22), (10a/8), (10b/10), (10b/12), (10b/14), (10b/14), (10b/14), (10b/15), (10b/17), (10b/2), (10b/20), (10b/22), (10b/23), (10b/3), (10b/7), (10b/9), (11a/2), (11a/4), (12a/1), (12a/3), (12b/1), (12b/15), (12b/15), (12b/9), (13a/10), (13a/12), (13a/15), (13a/2), (13a/3), (13b/1), (13b/17),

(13b/19), (13b/8), (13b/8), (14a/17), (14a/7), (15a/10), (15a/15), (15a/17), (15a/5), (16a/1), (16a/11), (16a/12), (16a/14), (16b/13), (16b/15), (16b/5), (16b/8), (16b/9), (17b/18), (17b/8), (18a/2), (18a/23), (18b/15), (18b/6), (19a/5), (19a/7), (19b/19), (1b/10), (1b/10), (20a/14), (20a/19), (20a/22), (20b/11), (20b/11), (20b/12), (20b/13), (20b/9), (21a/2), (21b/12), (21b/14), (21b/15), (21b/18), (21b/19), (21b/3), (21b/3), (21b/8), (22a/11), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (22a/14), (22a/2), (22a/20), (22a/21), (22b/11), (22b/18), (22b/2), (22b/7), (23a/10), (23a/12), (23a/16), (23a/18), (23a/19), (23a/6), (23a/9), (23b/1), (23b/15), (23b/17), (23b/3), (24a/4), (24a/5), (24b/10), (24b/12), (24b/12), (24b/13), (24b/14), (24b/15), (24b/17), (24b/18), (24b/19), (24b/19), (24b/20), (24b/23), (24b/9), (24b/9), (25a/10), (25a/13), (25a/14), (25a/16), (25a/17), (25a/18), (25a/19), (25a/20), (25a/21), (25a/22), (25a/23), (25a/5), (25a/6), (25a/7), (25a/9), (25b/11), (25b/11), (25b/12), (25b/12), (25b/13), (25b/19), (25b/2), (25b/5), (25b/6), (25b/7), (25b/8), (25b/9), (26a/10), (26a/10), (26a/13), (26a/18), (26a/23), (26a/23), (26a/3), (26a/4), (26a/5), (26a/5), (26a/6), (26a/7), (26a/7), (26a/8), (26a/9), (26a/9), (26b/10), (26b/12), (26b/14), (26b/21), (26b/22), (26b/5), (26b/6), (26b/6), (26b/8), (26b/9), (27a/1), (27a/11), (27a/17), (27a/17), (27a/18), (27a/19), (27a/20), (27a/21), (27a/4), (27a/7), (27b/1), (27b/1), (27b/12), (27b/13), (27b/3), (27b/3), (27b/9), (27b/9), (28b/1), (28b/10), (28b/4), (28b/5), (28b/5), (28b/9), (29a/19), (29a/2), (29a/2), (29a/6), (29a/9), (29b/22), (30a/2), (30a/21), (30a/3), (30b/1), (30b/21), (30b/23), (30b/9), (30b/9), (31a/14), (31a/17), (31a/18), (31a/2), (31a/22), (31a/22), (31a/23), (31a/23), (31a/6), (31b/1), (31b/17), (31b/20), (31b/20), (31b/22), (31b/22), (32a/1), (32a/10), (32a/12), (32a/13), (32a/14), (32a/16), (32a/2), (32a/3), (32a/5), (32a/5), (32a/7), (32a/8), (32a/9), (33a/1), (33a/2), (33a/5), (34a/12), (34a/6), (36a/15), (36a/17), (36b/22), (37b/16), (37b/17), (38a/18), (38a/2), (39b/16), (39b/17), (3a/16), (40a/23), (40a/4), (41b/7), (43b/4), (43b/8), (44a/8), (44b/16), (46a/4), (48b/18), (49a/11), (49a/2), (4a/4), (4a/5), (4a/6), (4a/9), (4b/11), (4b/14), (4b/16), (4b/18), (4b/20), (4b/23), (4b/4), (4b/6), (4b/7), (50a/17), (50a/4), (50b/22), (50b/7), (50b/8), (51a/4), (51b/7), (54a/20), (54a/9), (54a/9), (58a/23), (5a/11), (5a/14), (5a/15), (5a/16), (5a/5),

(5a/7), (5a/8), (5b/15), (5b/20), (60a/13), (61a/15), (62a/10), (62a/8), (63a/11), (63a/12), (63a/15), (63a/19), (63a/5), (63a/9), (63b/12), (63b/12), (63b/14), (63b/16), (63b/18), (63b/18), (63b/4), (64b/9), (65a/18), (65a/19), (65a/3), (65a/4), (65b/16), (65b/17), (65b/3), (67a/11), (67a/9), (67b/11), (68a/12), (68a/14), (68b/2), (68b/20), (69a/12), (69a/19), (69b/18), (69b/3), (69b/5), (6b/10), (6b/11), (6b/12), (6b/13), (6b/19), (6b/22), (72a/14), (72a/17), (72a/20), (72a/5), (72b/12), (72b/18), (72b/3), (73a/10), (73a/10), (73a/12), (73b/19), (73b/2), (74a/1), (75a/10), (75a/16), (75a/2), (75b/17), (76a/13), (76b/20), (77b/17), (78a/17), (78a/19), (79a/11), (79a/13), (7a/11), (7a/13), (7a/13), (7a/16), (7a/4), (7a/5), (7a/7), (7b/21), (7b/21), (7b/4), (8b/3), (9a/11), (9a/14), (9a/18), (9a/21), (9a/4), (9a/6), (9b/14), (9b/16), (9b/17), (9b/19), (9b/19), (9b/20), (9b/21), (9b/22), (9b/3), (9b/8)

o.-acak (16b/14), (26b/20), (26b/21), (27a/2), (2b/8), (34a/6), (51b/8), (62a/10), (76a/14), (77a/16), (79b/6)

o.-acakdur (50a/13)

o.-an (12b/23), (12b/5), (14a/11), (14a/22), (17a/16), (19a/12), (19a/15), (19a/19), (22b/11), (23a/15), (24a/14), (26b/15), (27b/12), (28b/13), (28b/13), (28b/21), (29a/18), (33b/15), (34a/13), (34b/6), (37a/11), (3a/11), (3a/5), (3a/9), (44a/22), (45a/21), (46a/18), (46b/13), (47a/8), (48a/15), (4a/18), (4b/21), (4b/7), (50b/13), (59a/2), (62b/7), (66a/13), (66a/20), (66a/4), (66b/1), (66b/12), (67b/13), (67b/20), (67b/3), (68b/8), (70a/8), (71a/18), (72a/14), (72a/6), (72b/15), (72b/16), (73a/21), (73b/6), (74a/6), (74b/9), (75b/21), (75b/7), (75b/8), (76a/18), (76b/16), (76b/18), (76b/5), (77a/21), (77a/6), (77b/13), (78a/10), (78a/10), (78a/15), (78a/6), (78b/17), (78b/17), (79b/2), (8b/16), (9a/3)

o.-ana (19a/16)

o.-anda (14a/23)

o.-andan (20a/10), (32a/11)

o.-andandur (30a/12), (30b/2)

o.-andur (16b/9), (26b/16), (53a/8), (59a/1)

o.-anı (46b/22)

o.-anlardandur (21a/18)

o.-anuç (24a/9), (28b/16), (43a/3)

o.-dı (76b/21), (8b/12)

o.-düyüsa (41a/23)

o.-duğı (13a/3), (14a/19), (19b/11), (20b/19), (25b/2), (27b/14), (29b/23), (30b/22), (31a/1), (32a/19), (33a/4), (43a/6), (46b/11), (48b/12), (4a/16), (68a/6), (68b/19), (76b/19)

o.-duğıdur (73a/11)

o.-duğın (26a/16)

o.-duğından (50a/16)

o.-duğımı (3b/1)

o.-duğınuç (18a/6)

o.-duğca (42b/21)

o.-duğda (46a/19), (48b/22), (52b/20), (64a/2), (64a/4), (71b/18), (75a/17)

o.-duğdan (13b/8), (14a/13), (15a/14), (18a/3), (21b/2), (31b/21), (33b/15), (39b/4), (54b/13), (58b/14), (60a/5), (61a/17), (66a/9), (67a/21), (69b/6), (72b/11), (72b/3)

o.-mca (26a/23)

o.-mada (41b/8)

o.-mağa (28a/1), (30a/14), (34a/16), (38a/18), (3a/8), (47b/12), (51a/1), (66b/16), (68a/13), (74a/4), (7a/15)

o.-mağıla (62b/9), (65a/7)

o.-mağla (67a/5), (73a/17)

o.-mağuç (76a/17)

o.-mamasın (13b/20)	o.-miş (10b/21), (13b/1), (34b/8), (37a/15), (39a/10), (46a/5), (66a/19), (66a/21), (68b/21), (6a/20), (6a/8), (75a/16), (7b/23)
o.-mamış (13b/2), (4a/7), (62b/8)	
o.-mamışdır (18a/8)	o.-mişdur (12a/20), (26a/20), (64b/1), (77a/17), (79a/2)
o.-mamışlardur (24a/4)	
o.-manuñ (3b/3)	o.-sa (10b/16), (11a/3), (11b/23), (12a/2), (12b/2), (13a/16), (13a/6), (13b/9), (14a/15), (14b/18), (14b/3), (15a/12), (15a/8), (15b/11), (16a/7), (17a/1), (17a/10), (17a/4), (17b/13), (18a/4), (18b/4), (19a/22), (19a/8), (19b/15), (19b/21), (19b/7), (1b/19), (20a/2), (20b/16), (21b/10), (21b/10), (21b/10), (22b/9), (23a/20), (23b/13), (23b/14), (23b/2), (23b/20), (24a/11), (24a/12), (24b/21), (25a/23), (25b/14), (26b/19), (28a/23), (29a/16), (29a/17), (29a/18), (29a/21), (29b/2), (29b/7), (30a/1), (30a/1), (30a/13), (30a/13), (30a/9), (30b/13), (30b/14), (30b/16), (30b/18), (30b/8), (30b/9), (31a/10), (31a/11), (31a/4), (31a/4), (31a/6), (31b/4), (36b/14), (39b/18), (41a/23), (44a/21), (46a/22), (48a/20), (4a/17), (4b/2), (4b/5), (4b/9), (50a/5), (50b/18), (50b/19), (50b/7), (51a/18), (51b/9), (52b/2), (53a/8), (53a/9), (54a/17), (56a/11), (56b/23), (57a/19), (58b/9), (59a/8), (5a/4), (60a/10), (61a/15), (61a/21), (62b/9), (64b/14), (64b/14), (65b/3), (67a/9), (6b/14), (6b/6), (70a/6), (70b/9), (71a/9), (71b/1), (72a/16), (72a/8), (72b/1), (73a/19), (73a/3), (74a/18), (74b/11), (74b/18), (76a/1), (76a/12), (76b/19), (77b/2), (77b/3), (77b/6), (78a/16), (78a/3), (78b/14), (79b/5), (79b/7), (7a/10), (7a/18), (7a/3), (7a/8), (7b/19), (7b/22), (7b/6), (8a/16), (8b/4), (9a/19), (9a/7), (9a/8)
o.-mağ (13a/1), (13a/22), (17a/13), (17a/22), (19b/4), (19b/5), (21b/5), (25b/5), (26b/13), (48b/13), (49a/10), (50b/21), (53b/12), (54a/21), (54a/6), (5a/12), (5a/5), (60a/16), (62a/4), (65a/21), (65b/2), (67b/20), (68a/7), (68b/1), (68b/12), (68b/18), (68b/19), (68b/6), (70a/6), (71a/12), (71b/19), (74a/17), (74b/1), (74b/16), (75a/21), (77b/8)	
o.-masa (22b/3), (61a/14)	
o.-ması (20a/20), (48b/5), (51b/18), (63a/15), (73b/6)	
o.-masında (34a/9), (62a/8), (79a/3)	
o.-maya (16b/6), (17a/18), (17b/4), (18a/22), (19b/10), (1b/15), (1b/7), (22a/10), (22a/15), (22a/22), (22a/8), (25a/22), (28a/23), (31a/19), (32a/1), (32a/12), (32a/20), (37b/4), (46a/1), (49b/21), (50b/4), (58b/19), (63a/10), (77a/12), (77a/13), (9a/10)	
o.-mayalar (70a/5)	
o.-mayan (26b/3)	o.-u (72a/12)
o.-mayanlar (50b/17)	o.-up (10a/13), (10a/18), (10a/20), (10b/19), (10b/2), (11a/4), (13b/9), (14a/16), (15a/14), (17b/8), (18b/3), (19a/4), (19b/17), (19b/18), (20a/14), (20a/2), (20b/11), (20b/12), (20b/13), (20b/9), (21a/13), (21b/11), (21b/15), (21b/15), (21b/16), (21b/17), (21b/19), (21b/2), (21b/2), (21b/22), (21b/3), (21b/4), (21b/5), (23a/23), (23a/23), (23a/9), (24a/11), (24b/13), (24b/14), (24b/16), (24b/8), (25a/11), (25a/11), (25a/18), (25a/19), (25a/2), (25a/4), (25a/4), (25a/8), (25b/10), (26a/22), (26b/1), (26b/13), (26b/3), (26b/5), (27a/10), (27a/14), (27a/9), (27a/9), (27b/11), (27b/12), (27b/2), (28b/6), (28b/9), (29a/11),
o.-mayup (25b/5), (49b/15), (50b/21), (53b/22), (6a/9)	
o.-maz (14b/11), (14b/11), (14b/16), (18a/9), (26a/15), (28a/20), (28a/20), (29b/21), (37b/19), (41a/8), (4a/19), (50b/20), (55a/22), (59a/7), (59b/6), (70a/6), (72b/18), (75b/11)	
o.-mazdan (29b/11), (3a/10), (62b/6), (63b/19), (64a/21), (65a/17), (66a/18), (66a/9), (67a/20), (68a/21), (69a/10)	

(29a/12), (29a/12), (29a/16), (29a/4), (29a/4), (29a/5), (29a/8), (29b/11), (29b/2), (30b/12), (30b/2), (30b/2), (31a/10), (31a/11), (31a/15), (31b/21), (31b/22), (32a/6), (32a/7), (34a/12), (35a/23), (35b/14), (38a/22), (39b/21), (39b/3), (40a/6), (42a/13), (42a/4), (43a/3), (43a/4), (43b/21), (44a/9), (44b/11), (46a/16), (46a/3), (46a/3), (46b/17), (46b/19), (47b/18), (48a/17), (48a/18), (48a/22), (48a/23), (48b/18), (49a/4), (49b/8), (4a/8), (50a/19), (50b/12), (50b/13), (50b/13), (50b/16), (50b/19), (50b/2), (50b/23), (51a/3), (51a/3), (53b/15), (54a/21), (55a/15), (55b/11), (55b/4), (55b/5), (56a/13), (56a/2), (56a/5), (59a/5), (59b/6), (5a/21), (5a/8), (5b/13), (60a/3), (62a/1), (62a/10), (62a/13), (62b/7), (65b/4), (70a/9), (72a/13), (75b/15), (76b/10), (76b/12), (76b/3), (76b/8), (77b/5), (7b/15), (9a/6)

o.-ur (11b/6), (13a/11), (13a/12), (13a/19), (13a/20), (13a/23), (13a/5), (13a/7), (13a/9), (13b/11), (13b/12), (13b/2), (13b/4), (13b/5), (13b/6), (14a/13), (14a/20), (14a/21), (14a/5), (14b/12), (14b/12), (14b/14), (14b/5), (15a/22), (15b/10), (15b/12), (15b/13), (15b/18), (15b/19), (16a/9), (16b/8), (17a/8), (17a/9), (17b/7), (18b/8), (19a/12), (19a/15), (19a/3), (20a/20), (20b/17), (21a/4), (21b/22), (21b/6), (22a/10), (22a/14), (22a/14), (22a/5), (23a/10), (23b/23), (23b/23), (23b/9), (24a/15), (24a/16), (24b/1), (24b/1), (24b/3), (25b/12), (25b/22), (25b/23), (26a/1), (26a/1), (26a/2), (26b/1), (26b/1), (26b/15), (26b/18), (26b/2), (26b/2), (26b/4), (27a/15), (27a/22), (28a/17), (28a/18), (28a/19), (28a/2), (28a/21), (28a/5), (28b/12), (28b/14), (28b/14), (28b/2), (28b/2), (29a/15), (29b/16), (29b/23), (2b/8), (30a/1), (30a/10), (30a/10), (30a/14), (30a/5), (30a/5), (30b/3), (30b/3), (31a/1), (31a/1), (31a/14), (31a/16), (31a/3), (32b/2), (33b/22), (33b/22), (35a/2), (35a/20), (36a/10), (36a/8), (3a/10), (3a/11), (3a/7), (41a/17), (48a/12), (4a/19), (4a/20), (51b/1), (51b/3), (51b/8), (54a/11), (54a/16), (54a/19), (54a/5), (55a/23), (55a/3), (55b/21), (55b/22), (59a/15), (59b/10), (61a/17), (62a/11), (62a/16), (63b/7), (63b/7), (63b/9), (64a/20), (65b/1), (65b/5), (65b/6), (66a/8), (66b/15), (69a/11), (69a/15), (69a/2), (6b/23), (70b/11), (71b/21), (72a/10), (72a/10), (72a/13), (72a/15), (72a/15), (72a/19), (72a/7), (73a/17), (73a/18), (73a/4), (73a/8), (74a/1), (74a/2),

(74a/5), (74b/18), (74b/20), (75a/15), (75b/15), (76a/4), (76b/18), (78b/16), (79a/10), (79a/14), (79a/20), (79a/21), (79b/14), (79b/9), (7a/1), (7a/11), (8a/1), (8a/3), (8a/3), (8b/15), (8b/19)

o.-urumış (36a/5)

[= 1167]

olur- : Oldurmak.

o.-dugı (59a/9)

[= 1]

on : On.

o. (11b/18), (11b/18), (12a/1), (12a/5), (16a/16), (18b/2), (18b/3), (19a/14), (19b/10), (19b/21), (1b/1), (1b/11), (1b/3), (22b/21), (25b/5), (25b/6), (28a/4), (28a/5), (28b/3), (30a/4), (31a/5), (33a/23), (33a/23), (33b/9), (34b/16), (35b/21), (35b/4), (36a/19), (36a/8), (37b/7), (38a/9), (38b/4), (40b/3), (41b/6), (42b/20), (46a/18), (46a/18), (49b/12), (51a/15), (51b/5), (54a/1), (54a/11), (54a/6), (55a/21), (57a/10), (57a/6), (57a/7), (57a/9), (57b/17), (58b/18), (60a/10), (62b/2), (71a/10), (71a/4), (71a/4), (72a/3), (73b/10), (75b/2), (76b/6), (77b/11)

o. + da (71a/15), (71a/16)

o. + ina (37b/3)

[= 63]

on altı : On altı.

o. (11b/18), (71a/4), (71a/4)

o. + nci (1b/1), (62b/2)

[= 5]

oñar- : Onarmak.

o.-up (33a/17), (35b/23)

[= 2]

oñarıl- : Onarılmak.

o.-a (37b/18), (37b/20), (38a/2), (47b/22)

o.-an (44b/7)

o.-dukdan (46b/15), (57a/2), (58a/4)

o.-mada (38b/12)

o.-mağa (32b/13), (33b/17), (33b/2), (56a/8)

o.-ması (58b/9)

o.-masına (34b/3), (45b/13)

o.-masında (43a/3), (44b/11)

o.-miş (34b/3), (34b/8), (35b/15), (35b/5), (41b/18)

o.-up (34b/5), (39a/10), (42a/22), (43a/6), (45a/21), (46a/16), (47a/8)

[= 30]

oğat : Doğru.

o. + ca (37b/18), (42a/22)

[= 2]

ora : Ora.

o. + yı (53b/18)

[= 1]

orağ : Ekin biçmekte kullanılan, yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin biçme aracı.

o. (36b/12)

o. + dur (25a/8)

[= 2]

orta : Orta.

o. (32b/1), (34b/3), (35b/20), (35b/4), (35b/7), (36b/11), (36b/7), (37a/16), (37a/4), (37a/5),

(37b/3), (37b/7), (38a/5), (38b/14), (38b/14), (41a/11), (41b/10), (41b/15), (43b/8), (44a/17), (45b/13), (46b/17), (46b/4), (47a/12), (52b/22), (53a/5), (54a/3), (54b/13), (54b/9), (55a/19), (55a/20), (55a/20), (55b/8), (55b/9), (56a/3), (56b/19), (57a/12), (57a/14), (57a/15), (57a/6), (57b/23), (58a/9), (58b/18), (59b/9), (62a/12), (71b/18), (79a/5)

o. + ca (32b/7), (38a/2), (39b/10)

o. + ları (43a/2), (46b/20), (47a/20), (50b/16)

o. + sı (35a/21), (35b/13), (40b/8), (43a/1), (44b/18), (53b/21), (58b/21), (60a/21), (62a/20)

o. + sıdur (77a/11)

o. + sın (41b/21), (45a/19)

o. + sına (72a/7)

o. + sında (36a/22), (38a/6), (38b/11), (39a/20), (40b/23), (42a/8), (42b/10), (43a/15), (47b/1), (52b/12), (65b/8), (75a/14)

o. + sından (39b/19)

o. + sınığ (36a/4)

[= 81]

ortalık : Ortalık.

o. + da (36b/5)

[= 1]

ortanca : Ortanca.

o. + sıdur (33a/21)

[= 1]

ot : Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip, bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad.

o. (42a/19), (42b/22), (46a/17), (48b/3),
(57a/12), (5a/12), (62b/12), (64b/16), (64b/21),
(64b/4), (65a/2), (66a/6), (66b/3), (75a/9)

o. + cuğazı (43b/22)

o. + dan (32b/18), (64a/12)

o. + dur (46a/10), (47b/5), (56a/19), (58a/8)

o. + ı (2b/11), (44b/21), (54a/15), (60a/12),
(62b/9), (64b/15)

o. + ıdur (40b/19)

o. + lar (37a/2), (37a/5), (39a/16), (41b/1),
(41b/2)

o. + ları (33b/20), (34b/11), (34b/13),
(34b/7), (36a/5), (36a/7), (36b/1), (37a/1), (38b/19),
(44a/1), (44a/6), (44b/20), (47a/18), (47a/19),
(49b/7), (54a/12), (54a/13), (55b/11), (60a/23)

o. + ların (41a/21), (65b/21)

o. + uñ (52a/19)

[= 55]

otla- : (hayvan) Dolaşarak yerdeki ot, çimen,
yaprak vb.ni yemek, meşgul olmak, bulunmak.

o.-durlar (15b/16)

[= 1]

otur- : Oturmak.

o.-ur (43b/15)

[= 1]

otuz : Otuz.

o. (28b/4), (32a/3), (62b/1)

o. + ıncı (51a/13)

[= 4]

otuz beş : Otuz beş.

o. (62b/1)

[= 1]

ov- : Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek,
ovmak.

o.-up (11b/11)

[= 1]

ovıl- : Ovulmak.

o.-up (43a/15)

[= 1]

Ö

ög- : Övmek.

ö.-ecek (61b/12)

[= 1]

öğdil- : Öğütülmek.

ö.-üp (32b/23), (48a/1)

[= 2]

ögin- : Öğünmek.

ö.-miş (44a/22)

[= 1]

öğüdil- : Öğütülmek.

ö.-üp (32b/15), (33b/8), (34a/6), (39a/1)

ö.-ür (34a/8)

[= 5]

öküz : Çift sürmekte, araba çekmekte kullanılan,
etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır.

ö. (44b/7)

[= 1]

öl-	: Ölme.	(37b/22), (37b/23), (39a/15), (42b/2), (45a/12), (45a/4), (45a/6), (45b/2), (47a/15), (49b/14), (49b/17), (60a/9), (61b/2)
	ö.-mege (36b/17)	
	[= 1]	ö.-ecek (56a/16)
ölçek	: Birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü.	ö.-enler (45a/4)
	ö. (47a/9)	ö.-medin (61b/1)
	ö. + dür (37b/21)	ö.-mek (44b/15), (58a/22)
	[= 2]	ö.-mişdür (26a/12)
öldür-	: Öldürmek.	ö.-se (45a/4), (54b/11), (55a/16), (56a/17)
	ö.-ür (52a/1)	ö.-ü (57a/1)
	[= 1]	ö.-üp (10b/2), (24b/17), (25a/11), (34b/19), (41b/23), (43a/20), (45a/15), (51b/14), (53a/5), (54b/8), (55b/3)
öğ	: Ön.	ö.-ür (47b/14), (47b/16), (55a/15), (55b/12), (55b/4)
	ö. + ine (75b/7)	[= 49]
	[= 1]	
ört-	: Örtmek.	örtül- : Örtülmek.
	ö.-dükden (49a/9)	ö.-medin (22b/20)
	ö.-ecek (37b/22)	[= 1]
	ö.-eler (78a/12)	ötrü : Dolayı, ötürü.
	ö.-erlerimiş (36a/3)	ö. (10b/22), (15a/10), (22a/4), (25b/2), (26b/7), (27a/12), (28b/1), (48a/19), (4a/22), (4b/1), (8b/16)
	ö.-esin (69a/21)	ö. + dür (11b/21), (12b/11), (73a/1)
	ö.-mek (45a/8), (59b/8)	[= 14]
	ö.-mez (23b/21)	öyle : Onun gibi olan, ona benzer.
	ö.-üp (23b/19), (45a/10)	ö. (40a/17), (67b/15), (70b/3), (70b/6), (74b/11), (75b/10)
	[= 10]	[= 6]
örtül-	: bkz. örtül-.	
	ö.-e (10b/10), (10b/23), (10b/23), (22a/10), (26a/11), (26a/7), (33b/16), (35b/15), (36a/17),	

özdeg : Duyularla algılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan nesne, madde.

ö. + i (35a/4)

ö. + ine (13b/22)

[= 2]

P

pāk : <Far. Temiz.

p. (13a/17), (13b/10), (23a/21), (35b/10), (36b/1), (39b/2), (39b/3), (43a/12), (43a/15), (43a/18), (44b/20), (5b/7), (61a/16), (64a/12), (71a/2)

p. + eyle (71a/2)

p. + eder (64a/12)

p. + edüp (5b/7)

p. + étmege (13a/17)

p. + olduğdan (43a/15)

p. + olması (23a/21)

p. + olunup (39b/3)

p. + kılına (13b/10), (44b/20)

p. + kılınur (36b/1)

[= 25]

pāklık : <Far.-Tr. Temizlik.

p. + dur (4a/12)

[= 1]

panbucuk: Küçük pamuk.

p. + lar (35b/12)

[= 1]

panbuğ (ğ): <Far. Pamuk (*Gossypium*).

p. (35a/11), (35a/13), (35a/9), (35b/15), (36a/18), (36a/18), (36a/19), (36b/22), (36b/6), (37a/1)

p. + ı (36a/10), (36a/14), (36a/17), (36b/1), (37a/1)

p. + ın (36b/14)

[= 16]

pāre : <Far. Parça.

p. + cik (54b/10)

p. + leri (28b/9), (57b/23)

p. + lerinden (54b/10)

p. + leriyle (44a/15)

p. + si (43a/16), (43a/20)

[= 7]

parmak : Zira ve arşının yirmi dörtte biri; 3 cm kadar gelir.

p. (43b/22), (44b/20), (45a/3), (47b/15), (49b/17), (60a/11), (61a/12), (62a/4)

[= 8]

paṭrıl- : Batırılmak.

p.-a (39b/12)

[= 1]

pek : Pek.

p. (10a/10), (27b/15), (32b/10), (33a/3), (34a/15), (35b/11), (36a/12), (36a/15), (36b/18), (36b/4), (36b/4), (38a/1), (38b/11), (39b/6), (42a/14), (43a/9), (45b/6), (45b/7), (46b/12), (48a/3), (53b/9), (55b/18), (56a/1), (58b/4), (59a/12), (59a/13), (61b/14), (65b/15), (66a/1)

p. + ce (35b/19)

[= 30]

peklik (g): Peklik.

[= 1]

p. (40a/17)

p. + ine (60a/23)

[= 2]

pekmez : Genellikle üzüm, dut gibi meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış suyu.

p. (48a/2), (61a/22), (61b/1)

[= 3]

pefid : <Far. Pis, murdar.

p. (40b/10)

[= 1]

pes : <Far. Şimdi, o halde.

p. (12b/12), (12b/22), (13b/16), (14a/11), (14a/18), (15a/2), (15a/3), (15b/9), (16a/17), (18a/1), (18a/20), (18b/1), (21b/7), (22b/17), (22b/5), (28a/20), (32a/20), (48b/11), (50b/2), (5a/2), (5a/20), (5b/21), (5b/3), (6a/6), (6b/1), (7b/22), (8a/17), (8a/20), (8b/7), (9a/12)

[= 30]

peydā : <Ar. Belli, açık.

p. (30b/9), (36b/22), (53a/7), (53b/1), (54b/3), (61b/7), (70b/21)

p. + olsa (70b/21)

p. + olup (36b/22)

p. + olur (30b/9), (53a/7), (53b/1), (54b/3), (61b/7)

[= 14]

pire : Pirelerden, insanın ve bazı hayvanların kanını emerek yaşayan, iyi sığırdığı için kolay yakalanamayan, küçük asalak böcek (*Pulex*).

p. + lerin (52a/7)

piş- : Pişmek.

p.-diyse (40a/16)

p.-dügi (39b/16)

p.-dükden (40a/9)

p.-eyorırken (60a/18)

p.-ince (39b/17)

p.-mede (38a/11), (40a/18)

p.-medüğine (40a/14)

p.-mege (39b/9)

p.-mek (39b/9)

p.-memişdür (40a/1)

p.-mesine (40a/5)

p.-mesinüñ (39b/19), (40a/2)

p.-mez (60a/18)

p.-miş (53b/2), (53b/4), (54b/18), (69b/13)

p.-mişdür (39b/21), (40a/1), (40a/5)

p.-mişle (61b/13)

p.-se (40a/19)

p.-üp (39b/15), (40b/3), (40b/9)

[= 27]

pişür- : Pişirmek.

p.-meden (39b/7)

p.-mesi (39b/5), (39b/8)

p.-üp (53b/6), (55a/4)

[= 5]

pişüril- : Pişirilmek.

p.-e (34a/13), (48a/14)

p.-enin (55a/6)

p.-mek (41a/2)

p.-mesinüñ (39b/8)

p.-se (33a/5)

p.-üp (34a/14), (34a/9), (55a/2), (61b/15)

[= 10]

püise : Keven bitkisinden elde edilen zamk, kitre.

p. (52a/2)

[= 1]

R

rābiʿ : < Ar. Dördüncü.

r. (73b/9), (7b/3)

[= 2]

rābiʿa : < Ar. bkz. rābiʿ.

r. (16a/18), (7a/5), (7b/5)

[= 3]

rağbet : < Ar. İstek, arzu.

r. (15b/8), (56a/2)

r. + édüp (15b/8)

r. + olunup (56a/2)

[= 4]

rāğib : < Ar. Rağbet eden.

r. (73a/1)

[= 1]

rāḥat : < Ar. Rahat.

r. (36b/13), (49b/8), (4a/13), (8a/21), (8b/5)

r. + kılına (49b/8)

[= 6]

raḥimehu'llāh : < Ar. Allah rahmet eylesin.

r. (25b/15), (38b/1), (40b/5), (42b/3), (58b/7), (61a/1), (62b/1)

[= 7]

raḥimehu'llāhu te'ālā : < Ar. Allahü Teala rahmet eylesin.

r. (14a/21), (16b/22), (59a/10), (8a/5)

[= 4]

raḥmetu'llāhu aleyhi : < Ar. Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

r. (62b/6)

[= 1]

raḥve : < Ar. Çok yumuşak, gevşek.

r. (11a/12), (78b/12), (78b/4), (78b/7)

[= 4]

rākiben : < Ar. Binerek.

r. (73a/6)

[= 1]

raḳīḳ : < Ar. İnce. krş. yufḳa.

r. (14a/1), (14a/3), (14b/4), (5b/13), (5b/8), (71b/8), (78a/19), (79a/20), (9b/8)

r. + ola (5b/8)

r. + olmasa (5b/13)

r. + olsa (14a/1)

[= 12]

raķika : < Ar. bkz. raķik.

r. (12b/9), (20a/21), (20b/6), (21a/8),
(3a/3), (78b/11), (78b/3)

r. + da (13a/3), (13b/3), (13b/5), (14b/10),
(8b/3)

r. + dadur (14b/17)

r. + dan (68a/14)

r. + ı (4b/21), (67b/6), (9a/2)

r. + i (13a/21), (4b/22)

r. + ya (72a/5)

r. + yı (3a/1), (4b/1), (62b/17)

[= 23]

raķikatü'l-uşul : < Ar. İnce kökler.

r. + dür (8b/6)

[= 1]

rāst : < Far. Doğru.

r. (32b/10), (33a/16), (33b/13), (33b/14),
(33b/9), (34a/22), (35a/15), (36b/4), (37a/11),
(38a/13), (38b/11), (38b/12), (38b/18), (38b/9),
(41a/4), (41a/5), (41a/7), (41b/13), (43a/12), (44b/9),
(45b/12), (46a/13), (46b/12), (47a/1), (47a/7),
(48b/17), (48b/8), (51a/5), (53a/11), (53b/7), (53b/8),
(55a/13), (55a/18), (56a/23), (56b/22), (57b/15),
(58a/15), (58a/16), (58a/17), (58b/8), (58b/9),
(59a/13), (59b/16), (61b/23)

r. + gelür (33a/16)

[= 45]

raʿşe : < Ar. Titreme, titreyiş.

r. (46b/6), (46b/8)

r. + ye (46b/7)

[= 3]

raṭb : < Ar. Nemli.

r. (28b/6), (29a/15), (64b/18), (72b/6),
(77b/15), (77b/16)

[= 6]

raṭbe : < Ar. bkz. raṭb.

r. (13b/11), (30a/20), (31b/16), (3a/13),
(72a/19), (72b/10)

r. + de (12b/14), (12b/16), (12b/17),
(13a/19), (14b/12), (14b/5), (14b/7), (14b/8), (14b/9),
(16a/21), (16b/2), (23a/18), (24b/1), (25b/22),
(72a/20), (74a/20)

r. + dedür (31b/17)

r. + dür (5a/16)

r. + i (15a/20), (15a/21), (17a/12), (23b/17),
(28a/15)

r. + i bāride (28a/15)

r. + ye (29b/18)

[= 31]

raṭbe-i bāride : < Ar. Soğuk nitelikli rutubet.

r. (28a/15)

[= 1]

raṭbiyye : < Ar. Nemlilik.

r. + ye (5a/15)

[= 1]

raṭl : < Ar. Bir litre kadar olan bir sıvı ölçęęi.

r. (11b/17), (11b/3), (11b/4), (12a/1),
(12a/6), (28b/4), (31a/6)

r. + a (12a/5), (12a/7)

r. + da (12a/5)	[= 1]
r. + dan (11b/18), (11b/18), (11b/2), (11b/3), (12a/1)	rāyiḥa : < Ar. bkz. rāyiḥ.
r. + ı (11b/2)	r. (54b/4)
[= 16]	r. + ı (11b/14), (54b/2), (70b/19), (70b/21)
rāviye : < Ar. Su taşıyan yük hayvanları.	r. + ı ma'fūmeleri (70b/19)
r. (17a/23)	r. + ı münkerih (11b/14), (70b/21)
[= 1]	r. + ları (70b/18)
rāviye : < Ar. bkz. rāviye.	r. + larınuḡ (70b/12)
r. + de (17b/10), (17b/5)	[= 10]
r. + i (17a/18), (1b/15)	rāyiḥa-ı fāyiḥa : < Ar. Çiçek kokusu.
[= 4]	r. + sı (54b/2)
rāy : < Ar. Fikir, düşünce.	[= 1]
r. + ım (25b/19)	rāyiḥa-ı ma'fūme : < Ar. Bilinen koku.
r. + i (19a/20)	r. + leri (70b/19)
r. + i ṣağrīt (19a/20)	[= 1]
[= 3]	rāyiḥa-ı münkerih : < Ar. Kötü koku.
rāy-i ṣağrīt : < Ar. Ṣağrīt'in düşüncesi.	r. (11b/14), (70b/21)
r. (19a/20)	[= 2]
[= 1]	rāzī : Hekim adı.
rāyi' : < Ar. Yetişen.	r. (27b/18), (30b/9), (34a/11)
r. (20a/2)	[= 3]
r. + olur (20a/2)	rebī' : < Ar. Bahar. krş. behār.
[= 2]	r. (5a/3), (5b/18), (63a/8), (63b/17), (72a/15), (73b/4), (77a/3)
rāyiḥ : < Ar. Koku.	r. + a (16a/5)
r. + ı fāyiḥası (54b/2)	

r. + de (15a/7), (28b/12), (28b/13),
(28b/15), (28b/21), (4b/10), (5a/13), (5a/8), (73a/19),
(74a/2)

r. + dür (16b/10), (16b/18)

r. + i (28b/14), (4a/6)

r. + inde (6b/17)

r. + iye (77a/2)

r. + üñ (62b/7), (74a/10)

[= 26]

rebî : < Ar. Bahara ait, baharla ilgili.

r. (19b/2)

r. + i (13b/12)

r. + ye (13a/15), (13a/5), (14a/5), (16a/13),
(19b/2)

[= 7]

redd : < Ar. Geri döndürme, döndürülme.

r. (28b/9)

r. + oluna (28b/9)

[= 2]

redî : < Ar. Kötü, bozuk.

r. (10a/13), (11b/12), (30b/19)

r. + de (10a/3)

r. + den (10a/4)

r. + dür (68a/4), (70b/18), (9a/18)

r. + sidür (12a/14)

r. + sin (9b/4)

r. + sinden (69a/2)

[= 11]

rediyye : < Ar. Kötü.

r. (29b/6), (31a/19)

r. + den (70b/8)

r. + dendür (11b/1), (19a/1)

r. + nüñ (9a/5)

r. + yi (9a/8), (67b/12)

[= 8]

rediyetü'l-cevher : < Ar. Kötü maya.

r. (70b/10)

r. + dür (11b/4)

[= 2]

rediyü'l-kafile : < Ar. Az kötü.

r. (67b/8)

[= 1]

ref : < Ar. Yukarı kaldırma.

r. (25b/12), (9b/6)

r. + edeler (9b/6)

r. + olunur (25b/12)

[= 4]

reḥā : < Ar. Gevşeklik.

r. (62b/11)

[= 1]

reḥāvet : < Ar. Gevşeklik.

r. (11a/10), (11a/11), (11a/12), (14a/14),
(70a/14), (70a/15)

r. + dūr (4a/12)	r. + éder (5a/6)
r. + i (18b/18), (20b/3)	r. + édüp (4a/21)
r. + i türāb (18b/18)	[= 7]
[= 10]	remiyyāt : < Ar. Hayvan avlama.
reḥāvet-i türāb : < Ar. Gevşek toprak.	r. + ı (14b/11)
r. (18b/18)	r. + ı ḥumrda (14b/11)
[= 1]	[= 2]
re'isü'l-buḳūl : < Ar. bkz. ısfānāḥ	remiyyāt-ı ḥumr : < Ar. Üzerinde avlanılan, kırmızı renkli toprak.
r. (58b/11)	r. + da (14b/11)
[= 1]	[= 1]
rekiürs : < Yun. Ocak ayı.	remliyye : < Ar. Kumlu.
r. (76b/3)	r. (10a/18), (10b/8), (13b/3), (24b/2), (31b/16), (4b/22), (4b/4), (63a/3), (63b/1), (63b/2), (72a/20), (72a/9)
[= 1]	r. + de (14b/10), (72a/13)
remā : < Ar. Bol, çok.	r. + i (13a/12), (13a/19), (13a/21)
r. (10a/22)	r. + ye (13a/6)
[= 1]	[= 18]
remād : < Ar. Kül.	remy : < Ar. Atma.
r. + ı (69a/19)	r. (21b/14), (23b/1)
r. + ı saḥn (69a/19)	r. + oluna (21b/14), (23b/1)
[= 2]	[= 4]
remād-ı saḥn : < Ar. Un ufak edilmiş kül.	reng : < Far. Renk.
r. (69a/19)	r. (34b/22), (55b/14)
[= 1]	r. + e (70b/15)
remādiyye : < Ar. Siyah, ince topraklı, küle benzeyen yer.	r. + i (38a/20), (39b/13), (40a/20), (42a/7), (46a/6), (55b/15), (56a/19), (60a/18), (70a/20)
r. (4a/21), (4b/22), (5a/6), (63b/1), (63b/2)	

r. + in (33a/10), (44a/12), (46a/6), (55a/5)

r. + inde (42a/8), (44b/6), (46a/7), (68b/9), (70a/13)

r. + inden (70b/15)

r. + ine (42a/15)

[= 23]

resül : < Ar. Peygamber, elçi.

r. (31b/10), (56b/3), (56b/4), (56b/7), (57b/7)

[= 5]

reşş : < Ar. Serpme, püskürtme.

r. (10b/10), (10b/14), (10b/22), (10b/4), (29a/6), (29a/8), (69b/1), (69b/12), (69b/7), (70a/1)

r. + eyleye (10b/4)

r. + edersin (69b/12)

r. + edesin (69b/1), (70a/1)

r. + ola (69b/7)

r. + oluna (10b/10), (10b/14), (29a/6)

r. + olunup (29a/8)

[= 19]

revā : < Ar. Bolluk. Metinde “çok” anlamında.

r. (16b/22), (16b/6)

r. + dan (17a/19), (17b/3), (1b/15), (1b/15)

r. + sı (7a/6)

r. + yı (13a/14), (16b/20)

r. + yı bāliġ (16b/20)

[= 10]

revā-yı bāliġ : < Ar. Bolluġa erişmiş.

r. (16b/20)

[= 1]

revāb : < Ar. Tepeler.

r. (4b/5)

r. + ola (4b/5)

[= 2]

revāyih : < Ar. Kokular.

r. + i (35a/2), (55a/4)

r. + i tayyibe (55a/4)

r. + i tayyibede (35a/2)

[= 4]

revāyih-i tayyibe : < Ar. Güzeli kokular.

r. (55a/4)

r. + de (35a/2)

[= 2]

reviyye : < Ar. Denenmiş.

r. (22a/11)

[= 1]

re'y : < Ar. Görme, görüş.

r. + e (74b/11)

[= 1]

rey^c : < Ar. Ürün.

r. (12b/14), (1b/18), (22a/19), (22b/14), (8a/20), (9b/7)

r. + i (17a/4), (20a/2), (21a/14), (26b/2), (4b/21), (67b/10), (71b/11), (77b/17), (79b/2), (79b/5), (9a/7)

r. + i keşir (20a/2)

r. + inde (21a/11)

[= 19]

rey'-i keşir : < Ar. Çoğu ürün.

r. (20a/2)

[= 1]

reyhān : < Ar. 1. Mersin ağacı (*Myrtus communis*). 2. Fesleğen (*Ocimum basilicum*).

r. (50a/14), (50a/23)

[= 2]

reyy : < Ar. Sulamak.

r. (26a/15), (26a/15), (73b/18)

r. + e (73b/18)

r. + olduğdan (73b/18)

r. + olmaz (26a/15)

r. + olunmaz (26a/15)

[= 7]

rezin : < Ar. Sağlam.

r. (70a/11), (70b/3)

[= 2]

rifk : < Ar. Yumuşaklık.

r. (25a/5), (25a/6), (27b/3), (28b/8), (32a/1)

[= 5]

rihve : < Ar. Gevşek, çok yumuşak.

r. (20b/1)

r. + de (20b/6)

r. + nün (20b/3)

[= 3]

rihvet : < Ar. Gevşek, sölpük olma.

r. + i (70a/15)

r. + i gubr (70a/15)

[= 2]

rihvet-i gubr : < Ar. Bitkinin toz renginde ve şeklinde olan içi.

r. (70a/15)

[= 1]

riḥl : < Ar. Eskiden kullanılan sıvı ölçüsü olup bazı yerlerde yüz otuz dirhem bazı yerlerde seksen dirhem kabul edilmiştir.

r. (25b/5), (30a/5), (30b/1), (32a/3), (57a/10), (57a/6), (57a/7), (57b/18), (58b/18), (58b/5), (60a/14), (70b/10), (70b/10), (70b/9), (71a/11), (71a/15), (71a/3), (71a/4)

r. + a (31a/22)

r. + dan (31a/21), (70b/9), (71a/11), (71a/17), (71a/5)

r. + ina (31a/21)

r. + uḡ (57b/17)

[= 27]

rızıklı : < Ar.-Tr. Rızıklı.

r. (37a/14), (38a/11)

[= 2]

riḥayet : < Ar. Gözetme.

r. (41a/8), (59a/5), (74a/16)	r. + i şimâlde (77b/17)
r. + olunmaz (41a/8)	r. + i şimâlden (68a/8)
r. + olunup (59a/5)	r. + i şimâl-i bâride-i kavîyye (20a/4)
[= 5]	r. + i şimâl-i bâridiyye (77b/19)
ribâ' : < Ar. Yüksek.	r. + leri (11b/13)
r. + ı (71b/15)	r. + lerinden (11b/5)
r. + ı arzdan (71b/15)	[= 32]
[= 2]	rîh-i cenûb : < Ar. Güney rüzgarı.
ribâ'-ı arz : < Ar. Yüksek toprak.	r. (17a/21), (20a/6), (20a/9), (78a/1), (78a/2), (78a/5), (9a/19), (9a/22)
r. + dan (71b/15)	r. + da (68a/7)
[= 1]	r. + dan (74b/8)
ricle : < Ar. Semiz otu (<i>Portulaca olerace</i>). krş. hulfe, semizlik oti.	[= 10]
r. (2b/11), (50b/17), (51a/15), (56b/15), (56b/15), (56b/16), (56b/18), (56b/19), (56b/20), (57b/4)	rîh-i şimâl : < Ar. Kuzey rüzgarı.
r. + niñ (57a/11), (57a/14), (57a/5), (57b/6)	r. + de (77b/17)
r. + ye (57a/20), (57a/22), (57a/4)	r. + den (68a/8)
r. + yi (57b/7)	[= 2]
[= 18]	rîh-i şimâl-i bâride-i kavîyye : < Ar. Kuvvetli esen soğuk kuzey rüzgarı.
rîh : < Ar. Rüzgar, yel.	r. (20a/4)
r. (11b/14), (31b/23)	[= 1]
r. + i (17a/21), (20a/4), (20a/6), (20a/9), (68a/7), (68a/8), (74b/8), (77b/17), (77b/19), (78a/1), (78a/2), (78a/5), (9a/19), (9a/22)	rîh-i şimâl-i bâridiyye : < Ar. Soğuk kuzey rüzgarı.
r. + i cenûb (17a/21), (20a/6), (20a/9), (78a/1), (78a/2), (78a/5), (9a/19), (9a/22)	r. (77b/19)
r. + i cenûbda (68a/7)	[= 1]
r. + i cenûbdan (74b/8)	rikkat : < Ar. İncelik.
	r. (31b/13)

[= 1]	[= 2]
riyāh : < Ar. Rüzgarlar.	rub⁶-ı müdd : < Ar. Müddün dörtte biri.
r. + ı (68a/8), (9a/20)	r. + e (23b/15), (23b/15), (23b/23), (24a/2)
r. + ı bāride-den (68a/8)	[= 4]
r. + ı bāride-i hebüb (9a/20)	rubāda : < Ar. Yüksek.
[= 4]	r. (16a/22)
riyāh-ı bāride : < Ar. Soğuk rüzgarlar.	[= 1]
r. + den (68a/8)	ruhām : < Ar. Mermer.
[= 1]	r. (70a/13)
riyāh-ı bāride-i hebüb : < Ar. Toz kaldıran soğuk rüzgar.	[= 1]
r. (9a/20)	rukādī : < Ar. Uyumayla ilgili.
[= 1]	r. (29b/13)
rub⁶ : < Ar. Dörtte bir, çeyrek.	[= 1]
r. (32a/17), (35b/19), (38a/18), (38a/19), (54a/2)	rukayyet : < Ar. Tatlılık.
r. + dan (24a/2)	r. (8b/13)
r. + ı (23b/11), (23b/12), (23b/15), (23b/15), (23b/23), (24a/1), (24a/2)	[= 1]
r. + ı müdde (23b/15), (23b/15), (23b/23), (24a/2)	rukūd : < Ar. Üzerine yatmak, uyumak.
r. + ı kadehden (23b/12)	r. (29b/12), (29b/12)
r. + ı kadehe (23b/11)	r. + édüp (29b/12)
r. + uñ (35b/18)	r. + étse (29b/12)
[= 20]	[= 4]
rub⁶-ı kadeh : < Ar. Kadehin dörtte biri.	rūm : < Ar. Anadolu.
r. + den (23b/12)	r. (2b/12), (53a/19), (58a/7)
r. + e (23b/11)	[= 3]
	rūmī : < Ar. Arap illeri dışında olan yerlere ait, Anadolu'ya ait.

r. (21a/7), (33a/13), (65b/7), (68b/16),
(68b/7), (79a/18), (9a/2), (9b/22)

r. + den (9b/13)

r. + dür (21a/20)

[= 10]

rūmiyye : <? Sariya yakın beyaz renkte bir tür
börülce.

r. (28a/13)

r. + de (65b/6)

[= 2]

rummān : < Ar. Nar ağacı (*Punica granatum*).

r. (26b/23)

[= 1]

ruḫūbāt : < Ar. Nemler.

r. + ı (11b/21)

[= 1]

ruḫūbe : < Ar. Rutubet, nem.

r. + yi (22a/7)

[= 1]

ruḫūbet : < Ar. Rutubet, nem.

r. (12a/15), (15b/12), (17b/13), (17b/7),
(18b/20), (24b/4), (28b/20), (42b/20), (49a/17),
(57a/21), (57b/4), (58b/4), (59b/22), (5a/13), (5a/19),
(5a/6), (61b/8), (64a/1), (64b/10), (64b/20), (64b/7),
(6a/3), (6a/4), (6a/5), (6b/8), (71a/7), (71a/7),
(73a/5), (74b/19), (75a/2), (75a/3), (75a/4), (76a/7),
(7a/22)

r. + de (17b/13), (28a/21)

r. + den (32a/22), (64b/5), (6a/1), (72a/21)

r. + e (57a/22)

r. + i (11a/22), (15a/7), (17b/14), (17b/16),
(28a/19), (28b/20), (49a/18), (4b/3), (5b/23), (64b/8),
(65a/15), (66a/4), (6a/5), (6b/2), (70b/6), (72b/8),
(76a/8)

r. + i arzdan (28b/20)

r. + i kāfiye (17b/16)

r. + i mā' (5b/23)

r. + i mezbüre (17b/14)

r. + i mu'tedile (28a/19)

r. + in (14a/8), (63b/10), (6b/19)

r. + inden (64b/4)

r. + ini (66b/18), (8a/14)

r. + iyle (63b/17), (65a/2)

r. + olmaya (17b/7)

r. + süz (46b/14)

[= 73]

ruḫūbet-i arz : < Ar. Toprağın rutubeti.

r. + dan (28b/20)

[= 1]

ruḫūbet-i kāfiye : < Ar. Yeter derecede rutubet.

r. (17b/16)

[= 1]

ruḫūbet-i mā' : < Ar. Suyun rutubeti.

r. (5b/23)

[= 1]

ruḫūbet-i mezbüre : < Ar. Zikredilen rutubet.

r. (17b/14)

[= 1]

ruḫūbet-i muḫtedile : < Ar. Orta derecede rutubet.

r. (28a/19)

[= 1]

S

sā'at : < Ar. Saat.

s. (26a/12)

s. + de (49a/10), (52b/13), (68a/12)

s. + den (56a/17)

s. + e (56a/18)

s. + inde (49a/11), (9b/1)

[= 8]

ṣab^c : < Ar. Zor.

s. + ı (29b/3)

[= 1]

ṣabāḥ : < Ar. Sabah.

s. (34b/17), (39a/14), (39b/22), (51b/10), (54b/13), (56b/12)

s. + a (49a/18)

s. + dan (32b/21), (50a/18)

s. + larda (40b/16), (42a/9)

[= 11]

ṣaban : Tarlayı ekilir duruma getirmek için çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.

s. (62b/19), (63b/19), (75a/14)

[= 3]

ṣaban demüri : Sabanın toprağı yarmaya yarayan taban kısmına takılan demir. krş. sikke.

s. (42a/22), (43b/5), (45b/19)

[= 3]

ṣabb : < Ar. Dökmek.

s. (21b/4), (27a/20), (27b/12), (29a/9), (31b/10)

s. + eyleye (31b/10)

s. + oluna (27a/20), (29a/9)

s. + olunup (21b/4), (27b/12)

[= 10]

sābıḳ : < Ar. Önceki, geçmiş.

s. (14b/16), (14b/9), (15a/6), (59a/3)

[= 4]

sābıka : < Ar. bkz. sābıḳ.

s. (12a/10), (12a/11)

[= 2]

sābi^c : < Ar. Yedinci.

s. (4a/2)

[= 1]

ṣābir : < Ar. Dayanan, sabırlı.

s. + dür (31a/20)

[= 1]

sābit : < Ar. Sabit.

s. (11b/1), (36a/9), (55b/10), (64a/19), (64b/14), (64b/3)

s. + olan (11b/1)

s. + olduğda (55b/10)	[= 13]
[= 8]	
şabr : < Ar. Sabır.	
s. (22a/7), (27a/18), (32b/12), (48b/10), (59a/7), (78b/13)	s.-a (36b/21), (37a/6), (38b/22), (46a/2), (48b/20), (54b/5), (60a/14), (60a/8), (61a/18)
s. + eyler (32b/12)	s.-an (45b/19), (61a/13)
s. + eyleye (27a/18)	s.-duğda (49a/7)
s. + edemez (48b/10)	s.-duğdan (50a/8)
s. + eder (22a/7)	s.-madan (45b/23)
s. + ı (20b/7)	s.-mağ (33b/15), (48a/20), (50a/9), (50b/11), (75b/18)
s. + ından (20b/7)	s.-maya (50b/10)
s. + olunmaz (59a/7)	s.-sa (29b/3), (37a/20), (48a/15), (48a/20), (52b/8), (60a/10), (60a/7)
[= 13]	s.-up (35b/10), (36b/19), (38a/23), (43b/3), (44a/14), (44a/3), (56a/16), (61a/11)
şaç : Baş derisini kaplayan kıllar.	s.-ur (49a/16), (57b/2), (61a/11)
s. + larımı (52b/10)	[= 38]
[= 1]	
şaç- : Saçmak, dağıtmak.	şad ibni'l-faşşāl : Hekim adı.
s.-a (37b/12)	s. (65b/20)
s.-arlar (59a/16)	[= 1]
s.-dum (38b/2)	şadr : < Ar. Baş.
s.-duğda (37b/11)	s. + ı (25a/2)
s.-ılır (60a/12)	s. + ı kitâbda (25a/2)
s.-mağ (38b/15)	[= 2]
s.-sa (49a/16)	şadr-ı kitâb : < Ar. Kitabın başı.
s.-saldı (60a/6)	s. + da (25a/2)
s.-up (35b/9), (43a/23), (45b/18), (47b/13), (51b/13)	[= 1]
	şâf : < Ar. Saf, temiz.

s. (33a/11), (64a/12)	[= 1]
s. + �der (33a/11)	�afra�y� : <Ar. Safraya mensup, ait.
[= 3]	s. (54b/19)
�af : <Ar. “�af �af ya’n� �ıra �ıra” Sıra.	[= 1]
s. (25a/13), (25a/13), (41b/20), (41b/20)	�aĝ : Saĝ.
[= 4]	s. (51b/11), (67b/14), (67b/20), (68b/5), (77a/18), (77b/1)
�af�a : <Ar. A�ama, katman.	s. + ina (45b/18)
s. + � (5b/12)	[= 7]
s. + � ar� (5b/12)	�aĝıl- : Saĝılmak.
s. + � (64a/16)	s.-mı� (32b/18)
s. + � ar�da (64a/16)	[= 1]
[= 4]	�aĝ�r : <Ar. K�c�k.
�af�a-� ar� : <Ar. Topraĝın katmanları.	s. (5b/7)
s. (5b/12)	[= 1]
s. + da (64a/16)	�aĝr�s : Hekim adı.
[= 2]	s. (19b/1), (38b/13)
�af� : <Ar. Duru, temiz.	[= 2]
s. (53b/3), (61a/16), (61b/13), (9b/9)	�aĝr�t : Hekim adı.
s. + �der (53b/3)	s. (19a/20), (30b/2), (53b/5), (56a/18)
s. + �d�p (61b/13)	[= 4]
[= 6]	�ahac : <Ar. Soymak, kabuĝunu ��plerinden ayırmak.
�af�’�-levn : <Ar. Saf renk.	s. (40b/17), (40b/18)
s. (68b/2)	[= 2]
[= 1]	�ah�b : <Ar. Sahip.
�afra : <Ar. Safra (<i>Vahlia viscosa</i>).	s. + i (63a/18), (67b/14), (78a/18)
s. + nu� (54b/20)	

s. + i nabaṭiyye (78a/18)	s. (17b/21), (75a/11), (75a/14)
s. + inün (76a/3), (79b/9)	s. + larındur (18a/14)
[= 6]	s. + sı (75b/5)
şāhib-i nabaṭiyye : < Ar. Nabatiyye sahibi.	s. + sını (25b/15)
s. (78a/18)	[= 6]
[= 1]	saḥīk : < Ar. Uzak.
şāhibü'l-kitāb : < Ar. Kitabın sahibi.	s. (26b/22), (27a/8)
s. (77a/14), (78a/10), (78b/19)	s. + ola (27a/8)
[= 3]	[= 3]
saḥīf : < Ar. Zayıf, hafif.	sāhil : < Ar. Deniz, nehir, göl kenarı.
s. (70a/15)	s. + i (56b/6)
s. + olup (70a/15)	s. + i cennetde (56b/6)
[= 2]	s. + lerde (35a/18)
şāḥīḥ : < Ar. Doğru, gerçek.	[= 3]
s. (17b/23), (18b/10), (68b/4), (68b/4), (68b/5), (68b/5), (69b/14), (69b/15), (69b/8), (76a/2), (76b/5), (77a/7), (77b/1), (9b/9)	sāhil-i cennet : < Ar. Cennet sahili.
s. + ce (49b/1)	s. + de (56b/6)
s. + dür (29b/13)	[= 1]
s. + i (9b/11), (9b/12)	saḥīn : < Ar. Sıcak, kızmış.
s. + i zerrīn (9b/12)	s. (21b/6), (31b/9), (63a/1)
s. + olur (76b/5), (77a/7)	s. + ola (31b/9)
[= 21]	s. + olur (21b/6)
şāḥīḥ-i zerrīn : < Ar. Gerçek altın sarısı.	[= 5]
s. (9b/12)	saḥīne : < Ar. bkz. saḥīn.
[= 1]	s. (21a/8), (4b/3)
saḥīḥa : < Ar. bkz. saḥīḥ.	s. + de (8b/3)
	[= 3]

saĥn : < Ar. Kıрма.	s. + ler (46b/23)
s. (69a/19)	s. + leri (34b/15)
[= 1]	[= 6]
saĥniyye : < Ar. Sıcaklık.	saķĭl : < Ar. Ağır.
s. (12b/1), (12b/9)	s. (12a/9), (1b/15), (63a/1), (70b/4),
s. + de (16a/10)	(76a/11), (76a/4)
[= 3]	s. + dūr (19a/2)
saĥv : < Ar. Güneşli gün.	s. + i (11a/20)
s. (20a/8), (7a/6)	s. + ola (63a/1), (76a/11)
[= 2]	s. + olsa (76a/4)
sāk : < Ar. Bitki gövdesi.	[= 11]
s. (13b/22), (56b/21)	saķĭle : < Ar. 1. Yağmur bulutu. 2. Ağır.
s. + ı (13b/21), (13b/21), (14a/1), (28b/15),	s. (17a/19), (7a/15)
(53a/16), (61a/19)	[= 2]
s. + ları (14a/3)	sākin : < Ar. Hareketsiz, sakin.
[= 9]	s. (29a/5), (49a/6), (57b/6), (75b/13)
saķāliyye : (?). Bir tür börölce.	[= 4]
s. + dūr (28a/11)	sākit : < Ar. Sessiz, hareketsiz.
[= 1]	s. (74b/8), (78a/3)
saķıt : < Ar. Düşen, düşücü.	s. + olduğı (78a/3)
s. (12b/3)	[= 3]
s. + olsa (12b/3)	saķla- : Saklamak, korumak.
[= 2]	s.-maķ (39b/7), (40a/19)
sākiye : < Ar. 1. Sulama kanalı. 2. Su deposu.	s.-yalar (39b/5), (39b/6), (47b/4), (59a/1)
s. (46b/23), (79a/3), (79a/7)	s.-yup (68a/19)
s. + de (28b/3)	[= 7]

şaklan- : Saklanmak, korunmak.	s. + ı (22a/13), (30a/4), (31b/18), (31b/19)
s.-a (51b/14)	s. + ı keşire (30a/4)
s.-ur (57a/13)	s. + ında (22a/8)
[= 2]	s. + ı hafif (22a/13)
şakliyye : < Ar. Cilalama.	s. + ola (28a/23)
s. (35a/17)	s. + olsa (13a/18)
[= 1]	s. + oluna (20b/12), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (25a/10), (25a/16), (25a/20), (25a/23), (25a/6), (26a/8), (27a/19), (28b/10), (30a/2), (30a/21), (30a/3), (30b/23), (32a/5), (32a/8)
şakşı : Pişmiş topraktan yapılan, içine toprak konularak çiçek yetiştirmekte yararlanan kap.	s. + olunan (24a/14)
s. + lara (28b/6)	s. + olunmaya (25a/22), (28a/23), (32a/1)
[= 1]	s. + olunsa (28a/23)
şakt : < Ar. Geçme.	s. + olunur (72a/15)
s. (67b/1)	s. + suz (20b/13)
[= 1]	[= 103]
şaky : < Ar. Sulama.	şaky-ı hafif : < Ar. Az sulama.
s. (10a/16), (13a/18), (13b/6), (13b/7), (13b/8), (14a/22), (14a/23), (19b/22), (20a/20), (20b/12), (20b/14), (20b/8), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (24a/11), (24a/12), (24a/14), (24a/16), (24a/17), (24a/19), (24a/22), (24b/1), (25a/10), (25a/16), (25a/16), (25a/18), (25a/20), (25a/21), (25a/22), (25a/23), (25a/6), (25a/6), (25b/21), (25b/22), (26a/8), (27a/19), (28a/17), (28a/23), (28a/23), (28a/23), (28a/3), (28b/10), (28b/3), (29a/2), (29b/22), (2a/1), (2a/5), (30a/11), (30a/2), (30a/20), (30a/21), (30a/3), (30b/21), (30b/23), (31a/5), (32a/1), (32a/2), (32a/5), (32a/8), (72a/15)	s. (22a/13)
s. + da (28a/20)	[= 1]
s. + dan (28b/21), (30a/3), (30b/22), (77b/12)	şaky-ı keşire : < Ar. Çok sulama.
s. + eyleye (20b/14), (25a/6)	s. (30a/4)
s. + etmek (32a/2)	[= 1]
	şakyen : < Ar. Sulayarak.
	s. (24a/15), (29b/9), (30a/23), (30b/18), (31b/15)
	[= 5]
	şakyî : < Ar. Sulama ile ilgili.
	s. (24a/6)

[= 1]	şalıverıl- : Salıverilmek, bırakıverilmek.
şal- : Salmak, bırakmak.	s.-meye (38a/1)
s.-mağa (71b/5)	s.-se (49b/20)
s.-up (45a/16), (47b/20)	s.-üp (43b/12), (49b/18), (59a/16)
[= 3]	[= 5]
şalâbet : < Ar. Sağlamlık, katılık.	şalıverıl- : Salıverilmek, bırakıverilmek.
s. + i (18b/18), (64b/18), (7a/20)	s.-meye (49b/17)
s. + i hâcer (18b/18)	[= 1]
s. + ini (6a/14)	şalıb : < Ar. Sert.
[= 5]	s. (34a/15), (70a/13)
şalâbet-i hâcer : < Ar. Taşın sağlamlığı.	s. + olup (70a/13)
s. (18b/18)	[= 3]
[= 1]	şalıfe : < Ar. Geçen, geçmiş.
şalâh : < Ar. Düzeltme, iyileşme.	s. + den (18b/14)
s. (18b/10), (38b/4), (39b/10), (42b/18), (53b/11), (5a/22), (5b/4), (61a/7)	[= 1]
s. + bulmaz (18b/10)	şalıh : < Ar. İyi.
s. + bulur (5a/22), (5b/4)	s. (11a/5), (13a/21), (17a/19), (17b/3), (18a/18), (18a/18), (18a/23), (1b/16), (1b/3), (22a/20), (24a/18), (24a/19), (25b/20), (27a/16), (2b/3), (33a/18), (38b/13), (38b/3), (39a/12), (3a/12), (3a/8), (41b/11), (42b/5), (46b/11), (48a/16), (48b/5), (4a/4), (4a/4), (50a/20), (51a/15), (51a/17), (51a/7), (53b/9), (5b/10), (5b/21), (62b/12), (62b/15), (62b/4), (63a/8), (64a/3), (64b/1), (66b/16), (66b/8), (67a/19), (67b/18), (6b/13), (71a/19), (74b/14), (75b/16), (75b/8), (8a/5), (8a/5), (8a/9), (8b/15)
s. + ı (19b/13), (5a/22)	s. + dür (12a/22), (17b/12), (1b/5), (1b/9), (66b/5), (7b/13), (8a/1), (8a/12)
[= 13]	s. + i (22a/21)
şalıvér- : Salıvermek, bırakıvermek.	s. + ola (1b/16), (5b/10), (66b/8)
s.-meye (43b/19)	
s.-meyeler (47a/1)	
s.-üp (43b/19)	
s.-ür (48b/11)	
[= 4]	

s. + olan (18a/23), (38b/13), (48b/5), (4a/4),
(5b/21), (64b/1)

s. + oldu (38b/3), (42b/5)

s. + olmasınınu (3a/8)

s. + olmaya (8a/5)

s. + olmaz (17b/3), (18a/18), (18a/18),
(46b/11), (74b/14)

s. + olmuşunun (66b/16)

s. + olup (11a/5), (8a/5)

s. + olur (13a/21), (17a/19), (22a/20),
(24a/18), (24a/19), (25b/20), (27a/16), (2b/3),
(33a/18), (39a/12), (3a/12), (41b/11), (48a/16),
(4a/4), (50a/20), (51a/15), (51a/17), (51a/7),
(62b/12), (62b/15), (62b/4), (63a/8), (67a/19),
(6b/13), (71a/19), (75b/16), (8b/15)

[= 111]

şāliha : < Ar. bkz. şāliḥ.

s. (62b/16)

s. + olur (62b/16)

[= 2]

sālim : < Ar. Sağlam.

s. (10a/12), (10a/17), (14b/3), (16b/1),
(31a/7), (67b/14), (67b/20), (67b/20), (69a/12),
(69a/12), (69a/12), (69a/15), (70a/19), (70b/8),
(71a/9), (8a/11), (9a/11)

s. + den (10b/17)

s. + dür (69b/13)

s. + i (10a/4), (1b/4), (69a/2), (80a/1)

s. + ini (68a/17)

s. + ola (69a/12), (71a/9)

s. + olan (70b/8)

s. + olsa (14b/3)

s. + olunmak (67b/20)

s. + olur (16b/1), (31a/7)

[= 31]

sālime : < Ar. bkz. sālim.

s. (11b/22)

s. + dür (10b/16), (71a/4)

s. + i (25b/15)

s. + ola (11b/22)

[= 5]

sāliḥ : < Ar. Üçüncü.

s. (16a/18), (53b/13), (73b/9)

[= 3]

sāliḥe : < Ar. bkz. sāliḥ.

s. (12b/20), (16b/14), (7a/12), (7a/4)

[= 4]

sām : < Ar. bkz. sām-ı ebraş.

s. + ı (42b/15)

s. + ı ebraş (42b/15)

[= 2]

sām-ı ebraş : < Ar. Sıcak memleketlere
mahsus ufak, zehirli bir kertenkele.

s. (42b/15)

[= 1]

samaḥ : < Ar. Filizlenmeye başlamak.

s. (3a/10), (69a/11), (80a/1)

[= 3]

şaman : Türlü ekinlerin taneleri ayrıldıktan sonra, harmanda kalan parçalanmış sapları.

s. (33b/23), (33b/6), (4b/6), (4b/7), (63a/5)

s. + ı (36b/19), (63a/5), (63a/6), (63a/7)

s. + lar (63a/7)

s. + ları (48b/21)

s. + laruñ (63a/6)

[= 12]

şamāyī : < Ar. Ada soğanı, zambakgillerden, soğanından ilâç olarak yararlanılan birtakım maddeler elde edilen çok yıllık bir bitki (*Urginea maritima*).

s. (2a/10), (2a/16), (35a/7), (45b/10)

s. + nuñ (45b/9)

[= 5]

şamğ : < Ar. Zamk.

s. (52a/2)

[= 1]

şāmin : < Ar. Sekizinci.

s. (20a/17), (21a/7), (25b/20), (30a/6), (78a/16), (79a/18), (8a/8)

[= 7]

sañ : Sen.

s. + a (64b/15), (75a/7)

[= 2]

şanevber : < Ar. Çam fıstığı ağacı (*Pinus pinea*).

s. + i (9b/18)

[= 1]

şanevberī : < Ar. Çam fıstığına ait.

s. (59b/21)

s. + dür (59a/21), (61b/19)

[= 3]

şan'āt : < Ar. Hüneler, marifetler.

s. (10a/4)

[= 1]

şan'at : < Ar. Sanat, ustalık.

s. (43b/18), (43b/23)

s. + ı (2a/14)

[= 3]

şānī : < Ar. İkinci.

s. (16a/18), (17b/23), (26a/8), (33a/14), (37a/16), (37a/8), (38a/5), (52b/23), (53b/13), (56b/1), (57a/14), (57b/20), (73b/9), (76b/7), (77b/3), (77b/5)

s. + de (32b/1), (45b/14), (46b/16), (46b/18), (52b/23), (53b/17), (54a/10), (54a/10), (55a/19), (55b/8), (55b/9), (57b/16), (58b/18), (58b/19), (58b/6), (58b/7), (59a/11), (59a/3), (59a/4), (76b/13)

s. + den (34b/4), (47a/12), (58a/10)

s. + nūñ (53a/7), (58a/18), (58b/12), (72a/1), (73b/10), (76a/16), (76b/9), (77a/6), (79b/13)

s. + sinde (45b/16)

s. + ye (19a/7)

[= 50]

şāniye : < İkinci.

s. (12b/20), (16b/12), (7a/11)	şarf : < Ar. Kullanma.
s. + de (6b/10), (70b/7)	s. (6a/5)
[= 5]	s. + éder (6a/5)
şāniyen : < Ar. İkincisi.	[= 2]
s. (74a/4)	şarı : Sarı.
[= 1]	s. (40b/23)
sarımsağ : Zambakgillerden, 25-100 cm yükseklikte, yapraklarında, saplarında ve toprak altındaki soğan biçimli sürgünlerinde kokulu yağ bulunan bir kültür bitkisi (<i>Allium sativum</i>).	[= 1]
s. (68b/16)	şarıl- : Sarılmak, dolamak.
[= 1]	s.-up (61a/10)
şar- : Sarmak.	[= 1]
s.-dukları (46b/2)	şarımsak : bkz. sarımsağ.
[= 1]	s. (41b/17)
şar^c : < Ar. Sara hastalığı, epilepsi.	[= 1]
s. + a (61b/10)	şaru : bkz. şarı.
[= 1]	s. + dur (44b/4), (70b/2), (70b/3)
şarar- : Sararmak.	[= 3]
s.-duğda (39a/13)	şaruluk (ğ) : Sarılık.
s.-duğdan (40b/5)	s. + a (42b/10)
s.-dur (48b/2)	[= 1]
s.-ip (38a/20)	şa'ter : < Ar. Kekik, güveği otu, za'ter (<i>Origanum vulgare</i>).
[= 4]	s. (29b/6), (31b/3)
şarard- : Sarartmak.	[= 2]
s.-up (44a/12)	saṭr : < Ar. Satır.
[= 1]	s. (39a/14), (39a/14)
	[= 2]

şatun : Satın, satın almak.	s. +1 (64a/18)
s. (53a/2)	[= 1]
[= 1]	
şavu- : Soğumak.	s.-up (37b/12)
s.-dukdan (52b/7)	[= 1]
[= 1]	
şavud- : Soğutmak.	s. (22b/5), (33b/3), (36a/15), (40a/6), (44a/13), (49a/11), (50b/7), (50b/8), (51a/6)
s.-ur (53b/4)	s. + eyle (51a/6)
[= 1]	s. + édeler (33b/3), (44a/13)
	s. + édüp (22b/5)
şavuk (ğ): Soğuk.	s. + oluna (36a/15), (49a/11), (50b/7), (50b/8)
s. (35b/7), (38a/19), (40b/16), (40b/2), (40b/3), (41b/10), (41b/8), (42b/18), (44a/20), (45a/1), (45b/10), (47b/8), (50a/17), (50a/19), (50b/3), (55a/12), (58a/19), (59b/11), (60a/2), (61a/15), (63a/13), (68a/9), (72b/7), (77a/1), (77b/15), (77b/19)	s. + olunup (40a/6)
s. + dan (15a/11)	[= 18]
s. + a (56a/7)	
s. +1 (43a/9)	şay- : Saymak.
[= 29]	s.-asın (69b/2), (70a/4)
	[= 2]
şavukluk (ğ): Soğukluk.	sa yağı : İç yağı.
s. (63b/21)	s. (32b/18)
s. +1 (49a/18), (51b/10)	[= 1]
[= 3]	
savukluk : Soğukluk.	şayf : < Ar. Yaz.
s. + da (16b/13)	s. (28a/10), (4a/10), (79a/13)
[= 1]	s. + da (20b/14), (26b/15), (28b/13), (28b/13), (28b/17), (32a/4), (4b/16)
	s. + dan (4b/18)
şavukluk (ğ): bkz. şavukluk.	s. + dandur (30b/2)

s. + dur (29b/18)	s. + olur (20a/7)
s. + ı (28b/14), (30a/10)	[= 8]
[= 15]	sebel : < Ar. Yağmur.
şayfî : < Ar. Yaza ait.	s. (23b/4)
s. + nün (26b/16)	s. + étmege (23b/4)
[= 1]	[= 2]
sāyir : < Ar. Diğer.	sebele : < Ar. Başak.
s. (10b/6), (14a/17), (19a/10), (19b/15), (19b/17), (21a/10), (24a/19), (27b/7), (34a/13), (34b/5), (36b/16), (3a/17), (3a/5), (43b/10), (49a/2), (49a/23), (49a/3), (51a/3), (52a/20), (54b/23), (55a/4), (56b/2), (57b/2), (58b/1), (58b/4), (59a/10), (66b/13), (67a/16), (67a/20), (67b/5), (70a/5), (72b/19), (73a/11), (76b/18), (78a/9), (8b/1)	s. (23a/22)
s. + i (75b/20)	[= 1]
s. + inde (35a/20)	sebiṣṭān : < Ar. İğde ağacı (<i>Elaeagnus angustifolia</i>).
s. + lerinden (63a/11)	s. (27a/6)
[= 39]	[= 1]
sāyirü'l-ḥubūb : < Ar. Diğer tohumlar.	sebḳ : < Ar. İleri geçme, ilerleme.
s. (22a/9)	s. (22b/19), (68a/4)
[= 1]	s. + eden (68a/4)
sebaḳ : < Ar. Ders.	s. + étmişdür (22b/19)
s. (8b/22)	[= 4]
[= 1]	sebḳat : < Ar. Geçme.
sebeb : < Ar. Sebep, neden.	s. (68a/2), (68a/3)
s. (1b/17), (20a/7), (21a/11), (43b/2)	s. + eden (68a/3)
s. + i (4a/9)	[= 3]
s. + le (4a/16)	sebze : < Far. Sebze.
s. + olanlardan (21a/11)	s. (49a/1), (49a/20), (49b/7), (52a/11), (52b/11), (52b/8)
	s. + de (52b/8)
	s. + dür (58a/7)

s. + lerindendir (57b/13)	s. + den (31b/8)
s. + nün (58a/9)	[= 2]
[= 10]	seherī : < Ar. Uykusuzlukla ilgili.
sebzevāt : < Far.-Ar. Sebzeleler.	s. (54b/17)
s. (2b/2), (48b/11), (48b/20), (48b/21), (48b/22), (48b/4), (49a/14), (49a/6), (49b/11), (49b/5), (51a/6), (52a/1), (52a/11), (52a/6)	[= 1]
s. + a (2b/8), (48b/7), (49a/20), (50a/19), (50a/7), (51b/16), (52a/14), (52a/20), (52a/4)	sehl : < Ar. Kolay.
s. + da (52a/1)	s. (17b/6), (18a/9), (7a/10)
s. + dan (48b/15)	s. + de (23b/23)
s. + ı (49a/1), (50a/7), (58b/1)	s. + olan (17b/6)
s. + ın (52a/8)	s. + olur (7a/10)
s. + ına (50a/7)	[= 6]
s. + uñ (49a/15), (49a/16), (49a/5), (50a/21), (50a/23), (50b/12), (50b/5), (52a/23)	sehle : < Ar. bkz. sehl.
[= 38]	s. (18b/13)
sedd : < Ar. Kapama.	s. + de (12b/1), (22a/20)
s. (18a/6)	[= 3]
s. + eyleye (18a/6)	sekiz : Sekiz.
[= 2]	s. (22b/20), (25b/6), (32a/14), (35a/21), (37b/7), (43b/20), (43b/21), (51b/1)
gedy : < Ar. Meme.	s. + inci (1b/3), (33a/23), (33a/23), (33b/9), (36a/19), (38b/4), (41b/6)
s. + i (31b/8), (31b/9)	[= 15]
s. + i mer'e (31b/9)	seksan : Seksen.
s. + i mer'eden (31b/8)	s. (11b/4), (70b/10)
[= 4]	[= 2]
gedy-i mer'e : < Ar. Evli kadının memesi.	seksan beş : Seksen beş.
s. (31b/9)	s. (70b/10)
	[= 1]

selāmet : < Ar. Salimlik.	s. (29a/22)
s. + inün (9a/12)	[= 1]
[= 1]	
selāse : < Ar. Üç.	s. (27b/11), (30a/18)
s. (65b/6)	[= 2]
s. + de (15a/6), (72a/3)	
[= 3]	
selc : < Ar. Kar.	
s. (12b/2), (12b/6), (16a/4), (73a/18)	
s. + de (73a/15)	
s. + dedür (16a/3)	
s. + den (12b/2)	
[= 7]	
selīm : < Ar. Sağlam.	
s. (11a/16)	
[= 1]	
selīme : < Ar. bkz. selīm.	
s. (11b/19), (71a/5)	
s. + de (11b/1), (19a/1)	
s. + dūr (11b/18)	
[= 5]	
semek : < Ar. Balık.	
s. + i (29a/22)	
s. + i māliḥ (29a/22)	
[= 2]	
semek-i māliḥ : < Ar. Tuzlu balık.	
	s. (29a/22)
	[= 1]
	semen : < Ar. Yağ.
	s. (27b/11), (30a/18)
	[= 2]
	semeniyye : < Ar. Yağlı.
	s. + de (14b/13)
	[= 1]
	semere : < Ar. Ürün, verim.
	s. + si (15b/16), (68a/13), (9b/1)
	[= 3]
	semerelü : < Ar.-Tr. Verimli.
	s. (3a/5)
	[= 1]
	semīd : < Ar. İrmik.
	s. (27b/8)
	[= 1]
	semīn : < Ar. Semiz, yağlı.
	s. (11a/13), (11a/15), (12a/9), (20a/2), (27b/11), (70a/18)
	s. + den (22a/21)
	s. + i (30b/14)
	s. + i baḳarda (30b/14)
	s. + olup (20a/2)
	s. + olur (11a/15), (70a/18)
	[= 12]

sem̄in-i baqar : < Ar. Semiz sığır.

[= 3]

s. + da (30b/14)

[= 1]

sem̄ine : < Ar. bkz. sem̄in.

[= 2]

s. (14b/19), (20b/10), (22a/21), (28a/16),
(68a/13), (79a/8)

s. + d̄ür (14b/6)

[= 7]

sem̄iyet : < Ar. Zehirliklik.

s. (48a/9)

[= 1]

semiz : Yağlı.

s. (32b/17), (32b/7), (33b/7), (34a/1),
(37a/11), (37b/21), (39a/4), (44b/9), (48b/8), (53b/7),
(56b/22), (58a/14), (58b/14), (61b/22)

s. + ̄eder (32b/7), (33b/7), (34a/1)

s. + olan (48b/8)

s. + olsa (37b/21)

[= 19]

semizlik (g): Semizlik.

s. (2b/11)

s. + i (32b/7)

[= 2]

semizlik otu : Semiz otu (*Portulaca oleracea*).
krş. baqla-ı leyinne, baqla-ı m̄üb̄areke, baqla-ı r̄üm,
belc̄ân.

s. (2b/11), (56b/16)

s. + na (56b/16)

semt : < Ar. Yol, yöntem.

s. + le (3a/7), (66b/15)

sem̄ür- : Besili, yağlı bir duruma gelmek,
semizlemek.

s.-ür (3a/18), (59b/8), (62b/16), (73a/12),
(76a/6), (77b/17)

[= 6]

sen : Sen.

s. (15a/22), (20a/18), (21a/9), (21b/8),
(25b/23), (30a/7), (31a/8), (33a/23), (33b/9), (37b/5),
(38b/6), (75a/7), (8a/8)

s. + üj (15a/22)

[= 14]

sen̄ā : < Ar. Övmek.

s. (8a/22)

s. + ̄etmişlerd̄ür (8a/22)

[= 2]

sen̄ābil : < Ar. Başaklar.

s. (9b/5)

s. + i (25b/7)

s. + üj (68a/18)

[= 3]

sene : < Ar. Sene, yıl.

s. (22b/15), (22b/16), (32a/20), (65b/1),
(68a/5), (68a/6), (68a/6), (72a/17), (73b/14), (74b/3),
(74b/5), (77b/8), (78b/14), (9a/16), (9a/17)

s. + de (11a/5), (16b/5), (23a/9), (26b/14), (28b/12), (31a/19), (45a/14), (50a/20), (63a/9), (65a/13), (69a/6), (6b/6), (73b/18), (77b/3)

s. + den (16b/12)

s. + dür (21a/1)

s. + i (14a/10), (17a/14), (17a/16), (17a/17), (17a/17), (4b/11), (51b/7), (5a/4), (63b/18), (6b/10), (6b/18), (6b/21), (74a/17), (74a/4), (74b/2), (74b/4), (7b/10), (7b/14), (7b/23)

s. + i ācemiyyenüñ (51b/7)

s. + i bāride (74a/17)

s. + i bekīredür (17a/16)

s. + i evsaṭdur (74b/4)

s. + i evvelādan (7b/10)

s. + i evvel-i müddetden (74b/2)

s. + i evvelinde (7b/14)

s. + i kāmīlede (4b/11)

s. + i merķūme (17a/17)

s. + i mezbūrede (74a/4)

s. + i mutavassıṭdur (17a/17)

s. + i müteḳaddemede (7b/23)

s. + i ḳābil (63b/18)

s. + i ḳābilede (14a/10), (5a/4), (6b/18), (6b/21)

s. + i sāniyede (6b/10)

s. + i tebekkürinde (17a/14)

s. + nūñ (60a/4), (65b/2), (6b/17)

s. + sinde (11a/5)

[= 73]

sene-i ācemiyye : < Ar. Acem senesi.

s. + nūñ (51b/7)

[= 1]

sene-i bāride : < Ar. Soğuk sene.

s. + de (74a/17)

[= 1]

sene-i bekīre : < Ar. Erken sene.

s. + dür (17a/16)

[= 1]

sene-i evsaṭ : < Ar. Senenin ortası.

s. + dur (74b/4)

[= 1]

sene-i evvel : < Ar. İlk sene.

s. + inde (7b/14)

[= 1]

sene-i evvelā : < Ar. Önceki, ilk sene.

s. + dan (7b/10)

[= 1]

sene-i evvel-i müddet : < Ar. Yılın ilk zamanları.

s. + den (74b/2)

[= 1]

sene-i kāmīle : < Ar. Tüm sene.

s. + de (4b/11)

[= 1]

sene-i merķūme : < Ar. Adı geçen sene.

s. (17a/17)	senetün ba'de senetin : <Ar. Bir seneden sonraki sene.
[= 1]	s. (20b/16)
sene-i mezbûre : <Ar. Zikredilen sene.	[= 1]
s. + de (74a/4)	senevât : <Ar. Seneler.
[= 1]	s. + da (16a/23)
sene-i mutavassıf : <Ar. Senenin ortası.	[= 1]
s. + dur (17a/17)	seniyye : <Ar. Çok.
[= 1]	s. (9b/1)
sene-i mütekâddeme : <Ar. Geçmiş sene.	[= 1]
s. + de (7b/23)	sep- : Serpmek.
[= 1]	s.-dükden (70a/1)
sene-i kâbil : <Ar. Gelecek sene.	[= 1]
s. (63b/18)	ser- : Sermek.
[= 1]	s.-e (40a/12)
sene-i kâbile : <Ar. bkz. sene-i kâbil.	[= 1]
s. + de (14a/10), (5a/4), (6b/18), (6b/21)	serâ : <Ar. bkz. serâ'.
[= 4]	s. + da (17b/3)
sene-i şâniye : <Ar. İkinci sene.	s. + sı (25a/19), (31b/22)
s. + de (6b/10)	s. + yı (18a/11), (18a/21)
[= 1]	s. + yı tayyibde (18a/21)
sene-i tebekkür : <Ar. Gelecek sene.	[= 6]
s. + inde (17a/14)	serâ' : <Ar. Nemli toprak.
[= 1]	s. (20b/12)
seneteyn : <Ar. İki sene.	[= 1]
s. (9a/17)	serâ-yı tayyib : <Ar. İyi toprak.
[= 1]	

s. + de (18a/21)	[= 1]		
[= 1]		sergīn-i kadīm	: <Far.-Ar. Eski gübre.
sercīn	: <Ar. “ya'nī şıgır tezegi ve at tersi”, Sığır ve at gübresi.	s. (4a/17)	
s. (28b/22), (62b/15), (63a/10)		[= 1]	
s. + i (26b/21), (27a/4)		sergīn-i hayl	: <Far.-Ar. At gübresi.
s. + i baqar (26b/21), (27a/4)		s. (4b/12)	
[= 7]		[= 1]	
sercīn-i baqar	: <Ar. Sığır gübresi.	sergīnlen-	: <Far.-Tr. Gübrelenmek, gübre dökülmek.
s. (26b/21), (27a/4)		s.-se (4a/23)	
[= 2]		[= 1]	
serdlice	: Sertçe.	serha	: <Ar. Geniş otlak, mera, çayır.
s. (39b/14)		s. (26a/9)	
[= 1]		[= 1]	
serdlik	: Sertlik.	serhīn	: <Ar. Gübre.
s. (40a/14)		s. (64b/8), (64b/9)	
[= 1]		[= 2]	
sergīn	: <Far. Gübre.	ser-ḥōş	: <Far. Sarhoş.
s. (4a/23), (4b/13), (6a/4), (6a/5), (9a/4)		s. (33a/11)	
s. + i (4a/17), (4b/12), (4b/12)		s. + édüp (33a/11)	
s. + i baqar (4b/12)		[= 2]	
s. + i kadīm (4a/17)		serī'an	: <Ar. Hemen, çabuk.
s. + i hayl (4b/12)		s. (10b/10), (22a/17)	
[= 11]		[= 2]	
sergīn-i baqar	: <Far.-Ar. Sığır gübresi. krş. sercīn-i baqar.	serīs	: <Ar. bkz. serīs-i bustānī.
s. (4b/12)		s. (50a/22), (50b/15)	

s. + i (2b/10), (55a/17), (55a/9)	s. + dür (56b/1)
s. + i bustānī (2b/10), (55a/9)	s. + rek (59b/15)
s. + i bustānīye (55a/17)	[= 12]
[= 8]	sev- : Sevmek.
serīs-i bustānī : < Ar. Hindiba (<i>Cichorium endivia</i>).	s.-er (13a/18), (13b/18), (14a/4), (38b/5), (41a/18), (41b/14), (44a/20), (46a/15), (47b/10), (47b/10), (49a/1), (59b/5)
s. (2b/10), (55a/9)	s.-erlermiş (57b/7)
s. + ye (55a/17)	s.-erse (49a/1)
[= 3]	s.-meyüp (56b/10)
seriyye : < Ar. Nemli.	s.-mez (22a/8), (42a/1), (58a/23)
s. (10b/9), (7a/16)	[= 18]
s. + de (30b/21)	şevāb : < Ar. Sevap.
s. + i (32a/10)	s. (26b/12)
s. + i mu'tedile (32a/10)	[= 1]
[= 5]	sevād : < Ar. Karalık, siyahlık.
seriyye-i mu'tedile : < Ar. Ne çok nemli ne az nemli.	s. (28a/8)
s. (32a/10)	s. + a (11b/9), (12a/10), (25a/20), (28a/7), (70b/14)
[= 1]	s. + dan (71a/9)
sermağ : < Far. Sirken, kara pazı, yabancı ıspanak (<i>Chenopidium album</i>).	s. + ı (28a/10)
s. (2b/12), (50b/17), (51a/16), (58a/17), (58a/6), (58a/9)	s. + ı şiddet (28a/10)
s. + a (58b/8)	[= 9]
[= 7]	sevād-ı şiddet : < Ar. Çok siyah.
sert : Sert.	s. (28a/10)
s. (48b/11), (48b/8), (48b/9), (53b/8), (53b/9), (55b/18), (56a/1), (56a/6), (58a/15), (59a/13)	[= 1]
	sevāhil : < Ar. Sahiller.

- s. (17a/12), (74a/20) [= 1]
- [= 2]
- sevākī** : < Ar. Küçük sulama kanalları.
s. (24a/14), (24a/14), (25b/17)
[= 3]
- sevb** : < Ar. Bez. krş. böz.
s. (10b/10), (10b/2), (10b/22), (69b/7), (70a/1)
[= 5]
- sevdā** : < Ar. bkz. sevdā'.
s. (30b/19), (30b/9), (4b/21), (4b/4), (61b/9), (63a/3)
s. + dan (30b/10)
s. + ya (61b/5)
s. + y1 (28a/6), (28a/9), (29b/18), (30a/20), (30b/9), (31b/16)
s. + y1 müfertāhadur (28a/9)
s. + y1 raṭbe (30a/20), (31b/16)
s. + y1 şedīde (28a/6)
[= 18]
- sevdā'** : < Ar. **1.** Çok kara, çok siyah. **2.** Eski tıpta, insan vücudunu ve mizacını meydana getirdiği ve insan sağlığının bunların dengesine bağlı bulunduğu kabul edilen, ahlat-ı erbaa denen dört unsurdan (kan, balgan, safra ve sevdā) her biri.
s. + ı (14b/8)
[= 1]
- sevdā-yı müfertāha** : < Ar. "sevdā-yı müfertāhadur ya'nī 'arīzadur", Engin, geniş meydan.
s. + dur (28a/9)
- sevdā-yı raṭbe** : < Ar. Ziraata uygun olmayan nemli siyah toprak.
s. (30a/20), (31b/16)
[= 2]
- sevdā-yı şedīde** : < Ar. Çok siyah.
s. (28a/6)
[= 1]
- sevdāviyye** : < Ar. Karalık.
s. + i (31b/4)
s. + i fāhişeden (31b/4)
[= 2]
- sevdāviyye-i fāhişe** : < Ar. Aşırı siyahlık.
s. + den (31b/4)
[= 1]
- seyelān** : < Ar. Akma, akıntı.
s. (15a/21)
s. + étmiş (15a/21)
[= 2]
- seyrecek** : Çok seyrek.
s. (52b/21)
[= 1]
- seyrecik** : Çok seyrek.
s. (35b/13), (44b/14), (45a/22), (49a/9), (50b/16), (58a/2)
[= 6]
- seyrek** : Seyrek.

s. (41a/8), (43a/3), (45a/20), (46b/21),
(47a/21), (47a/22), (50b/20), (62a/20)

s. + eyleye (45a/20)

s. + ola (46b/21)

s. + olur (41a/8)

[= 11]

seyreklik : Seyreklik.

s. (54a/20)

s. + de (47a/20)

[= 2]

seyrel- : Seyrelmek.

s.-dükden (44a/7)

[= 1]

seyreldil- : Seyreldilmek.

s.-e (43a/1), (47a/20), (58b/21)

s.-üp (44a/4)

[= 4]

seyrelt- (d): Seyreltmek.

s.-mege (44a/7)

s.-mek (43a/1), (44a/4)

s.-üp (54a/7)

[= 4]

sıcak : Sıcak.

s. (43a/23)

[= 1]

şifât : < Ar. Sıfatlar, vasıflar.

s. (69a/1)

s. + ı (11a/16), (11a/17), (70a/19)

s. + ı mezkûre (11a/16), (70a/19)

s. + ı mezkûrenünj (11a/17)

[= 7]

şifât-ı mezkûre : < Ar. Zikredilen sıfatlar.

s. (11a/16), (70a/19)

s. + nünj (11a/17)

[= 3]

şıfat : < Ar. Hal, vasıf, özellik.

s. (1b/4), (61b/12), (65a/10), (65a/12),
(65b/18), (6b/4), (6b/6), (7a/17)

s. + ı (10a/11), (14a/22), (14b/20), (14b/21),
(17b/16), (19b/18), (1b/11), (1b/12), (1b/7), (20b/10),
(21b/11), (21b/15), (24a/18), (24a/22), (24a/6),
(24b/12), (27a/23), (28a/4), (29b/8), (2a/1), (2a/2),
(2a/3), (30b/17), (31a/21), (31b/15), (3a/10), (3a/4),
(60a/18), (65a/20), (65a/20), (6b/14), (75a/6),
(77b/5), (8a/11), (9a/10)

s. + ı efdâli (1b/7), (9a/10)

s. + ı imtiḥānı (8a/11)

s. + ı maḥmûde (19b/18), (77b/5)

s. + ı naql-i küriünb (60a/18)

s. + ında (21b/17)

s. + ı taqşîri (21b/11)

s. + ı tenbît (3a/10)

s. + ı tesmîḥ-i zirri'a-ı erüzz (24b/12)

s. + ı ṭabḥı (27a/23)

s. + ı ṭabḥ-ı 'adesde (31a/21)

s. +1 uhrā (21b/15)	şıfat-1 ‘amel-i zirā‘at-i ‘ades : <Ar. <Ar. Mercimek ziraatının vasfı.
s. +1 ‘amel (10a/11), (14a/22), (20b/10), (24a/18), (24a/22), (24a/6), (28a/4), (31b/15)	s. + de (30b/17)
s. +1 ‘ameli (14b/20), (14b/21), (1b/11), (1b/12), (2a/1)	[= 1]
s. +1 ‘amel-i erz (2a/2)	şıfat-1 ‘amel-i zirā‘at-ı cülbān : <Ar. Ak burçak ziraatının vasfı.
s. +1 ‘amel-i kalīb (3a/4), (65a/20), (6b/14)	s. (2a/3)
s. +1 ‘amel-i zirā‘atda (17b/16)	s. + da (29b/8)
s. +1 ‘amel-i zirā‘at-ı cülbān (2a/3)	[= 2]
s. +1 ‘amel-i zirā‘at-ı cülbānda (29b/8)	şıfat-1 efđal : <Ar. En iyi vasıf.
s. +1 ‘amel-i zirā‘at-i ‘adesde (30b/17)	s. + i (1b/7), (9a/10)
[= 77]	[= 2]
şıfat-1 ‘amel : <Ar. İşin şekli.	şıfat-1 imtiḥān : <Ar. Deneme vasıf.
s. (10a/11), (14a/22), (20b/10), (24a/18), (24a/22), (24a/6), (28a/4), (31b/15)	s. +1 (8a/11)
s. + i (14b/20), (14b/21), (1b/11), (1b/12), (2a/1)	[= 1]
[= 13]	şıfat-1 maḥmūde : <Ar. Herkesin ittifak ettiği vasıf.
şıfat-1 ‘amel-i erz : <Ar. Piriñ ekmenin vasfı.	s. (19b/18), (77b/5)
s. (2a/2)	[= 2]
[= 1]	şıfat-1 naql-i kürünb : <Ar. Lahana naklinin vasfı.
şıfat-1 ‘amel-i kalīb : <Ar. Toprağı alt üst etmenin vasfı.	s. (60a/18)
s. (3a/4), (65a/20), (6b/14)	[= 1]
[= 3]	şıfat-1 takşır : <Ar. Kabuk soyma vasfı.
şıfat-1 ‘amel-i zirā‘at : <Ar. Ziraat yapmanın vasfı.	s. + i (21b/11)
s. + da (17b/16)	[= 1]
[= 1]	şıfat-1 tenbīt : <Ar. Ekin ekme vasfı.
	s. (3a/10)

[= 1]	şığır : Geviş getirenlerden, boynuzlu büyük baş evcil hayvanların genel adı.
şifāt-ı tesmīh-i zirrī'a-ı erūzz : <Ar. Pirinç ekininin filizlenme vasfı.	s. (36b/19), (38b/18), (41b/13), (47a/7), (48a/23), (48b/16), (48b/22), (52b/6), (54b/7), (55a/18), (56a/13), (56b/22), (57b/14), (58a/14), (58b/14), (59b/7), (61a/17), (61b/22), (62b/16), (62b/20), (63a/10), (64b/8)
s. (24b/12)	
[= 1]	
şifāt-ı tabh : <Ar. Pişirmenin vasfı.	s. + a (32b/7), (32b/7), (32b/8)
s. + ı (27a/23)	s. + lara (33b/7)
[= 1]	s. + uş (32b/8)
şifāt-ı tabh-ı 'ades : <Ar. Mercimek pişirmenin vasfı.	[= 27]
s. + de (31a/21)	şihāc : <Ar. "kettānda çıkan çöblere denilir", Ketenden çıkan çöp.
[= 1]	s. (40b/17)
şifāt-ı uhrā : <Ar. Diğer vasıf.	[= 1]
s. (21b/15)	şihhat : <Ar. Sağlık.
[= 1]	s. (32b/8)
şifātü't-tenbīt : <Ar. Ekin ekme vasfı.	s. + i (30b/14)
s. (69a/10)	s. + i ebdān (30b/14)
[= 1]	s. + ini (65a/10)
şifāka : <Ar. Sık.	[= 4]
s. (24b/17), (24b/17)	şihhat-i ebdān : <Ar. Vücut sağlığı.
[= 2]	s. (30b/14)
şığ- : Sığmak.	[= 1]
s.-acağ (39a/17), (43a/17)	sık : Sık.
[= 2]	s. (23a/1), (24b/17), (41a/9), (42a/3), (42b/23), (43a/16), (44a/4), (47a/20), (53a/16), (54b/11), (54b/5), (58b/19), (59a/22)
şığār : <Ar. Küçükler.	s. + ca (49a/8), (49a/8), (66a/18)
s. (78a/9)	[= 16]
[= 1]	

şık-	: Sıkmak.	s. (29b/10)
	s.-up (52a/22)	[= 1]
	[= 1]	
şıkı	: Sıkı.	s. (41b/20), (41b/20), (42b/1), (42b/1), (53b/20), (53b/20), (60a/20), (60a/20)
	s. + ca (37a/21)	[= 8]
	[= 1]	
şıkındı	: Sıkılarak çıkarılan su.	şıva : Herhangi bir yapıdaki yüzeyleri düzgünleştirmek için kullanılan, yarı akışkan, kum, kireç, çimento karışımı veya toprak harç.
	s. + sı (52a/19)	s. (46a/5)
	s. + sina (52a/22)	[= 1]
	[= 2]	
şıkl	: < Ar. Ağırılık.	şıva- : Sıvamak, sıva ile vurmak.
	s. + ı (17b/4)	s.-yalar (44a/15)
	s. + ı arzâ (17b/4)	[= 1]
	[= 2]	
şıkl-ı arz	: < Ar. Toprağın ağırlığı.	şıvar- : Sulamak. krş. şıvar-.
	s. + a (17b/4)	s.-up (79a/10)
	[= 1]	[= 1]
şılabe	: < Ar. Sert nesnelere.	şıyānet : < Ar. Koruma, korunma.
	s. + sin (5b/9)	s. (25a/11)
	[= 1]	s. + olunup (25a/11)
şımif	: < Ar. Sınıf, tür.	[= 2]
	s. + a (72b/20)	şız- : Sızmak.
	s. + ı (29b/10)	s.-an (78b/15)
	s. + ı a'rec (29b/10)	s.-ar (78b/10)
	[= 3]	[= 2]
şımif-ı a'rec	: < Ar. Burçak türü.	sızındı : Sızıntı. krş. zızındı.
		s. + sıdur (24b/6)

[= 1]	sikek : < Ar. 1. Saban demirleri. 2. Sürme.
sibāḥ : < Ar. Bataklık.	s. (18a/12), (4a/22)
s. (59b/18), (60a/8)	s. + i (7a/17), (7b/3)
s. + olup (59b/18)	s. + i keşireden (7a/17)
[= 3]	s. + i rābi‘ (7b/3)
sīdāgōrs : Hekim adı.	[= 6]
s. (71a/21)	sikek-i keşire : < Ar. Çok kez sürülme.
[= 1]	s. + den (7a/17)
sīdāgōs : Hekim adı.	[= 1]
s. (12b/1), (14b/23), (15a/23), (49a/13)	sikek-i rābi‘ : < Ar. Dört kez sürülme.
s. + uḡ (16a/7)	s. (7b/3)
[= 5]	[= 1]
sīdāgōṣ : bkz. sīdāgōs.	sikke : < Ar. 1. Saban demiri. 2. Toprağı sürme.
s. (72b/12), (73a/20)	s. (17b/18), (18a/1), (18a/22), (18a/22), (18b/2), (18b/3), (32a/9), (65b/15), (7a/17), (7b/12), (7b/7), (7b/8)
[= 2]	s. + den (18a/22)
sidük (g) : Böbreklerde kandan süzülerek idrar yollarıyla dışarıya atılan sıvı, idrar.	s. + i (7a/10), (7a/11), (7a/12), (7a/3), (7a/4), (7a/5), (7a/9), (7a/9), (7b/5), (7b/8)
s. + in (52b/6)	s. + i evlāya (7a/10)
[= 1]	s. + i evvelī (7a/9)
şıgār : < Ar. Küçük, ufak.	s. + i rābi‘a (7a/5), (7b/5)
s. (18b/16), (20a/12)	s. + i şālīṣe (7a/12), (7a/4)
[= 2]	s. + i sāniye (7a/11)
sıkbāc : < Ar. Yahni.	s. + i uḡrā (7a/3)
s. (27b/20)	s. + i vāḥidenün (7b/8)
s. + dur (27b/20)	s. + si (65b/11), (7a/7)
[= 2]	

- [= 34]
- sikke-i evlā** : < Ar. İyi sürme.
s. + ya (7a/10)
[= 1]
- sikke-i evvelī** : < Ar. İlk sürme.
s. (7a/9)
[= 1]
- sikke-i rābi'a** : < Ar. Dördüncü kez sürme.
s. (7a/5), (7b/5)
[= 2]
- sikke-i sāliḡe** : < Ar. Üçüncü kez sürme.
s. (7a/12), (7a/4)
[= 2]
- sikke-i sāniye** : < Ar. İkinci kez sürme.
s. (7a/11)
[= 1]
- sikke-i uḡrā** : < Ar. Bir başka sürme.
s. (7a/3)
[= 1]
- sikke-i vāhide** : < Ar. Tek bir kez sürme.
s. + nūḡ (7b/8)
[= 1]
- sıl-** : Silmek, temizlemek.
s.-üp (52a/19)
[= 1]
- silk-** : Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için kuvvetle sallamak veya sarımsak.
s.-dükden (51b/12)
s.-mek (40b/15)
[= 2]
- silkel-** : Silkelenmek.
s.-e (40b/15)
s.-üp (32a/15), (39b/1)
[= 3]
- silkele-** : Silkelemek.
s.-mek (39b/2)
[= 1]
- silkil-** : Silkelenmek.
s.-mekdür (41a/3)
s.-üp (44a/11)
[= 2]
- silḡ** : < Ar. Pancar (*Beta vulgaris*).
s. (50b/14), (51a/17), (51a/23), (51b/9), (60a/21)
[= 5]
- simā** : <? Arpa arasında yetişen zehirli yabancı bir bitki.
s. + dan (9b/6)
[= 1]
- simād** : < Ar. Az su.
s. + dadur (9a/4)
[= 1]

simānu'l-ebdān : < Ar. Yağlı bedenler.

s. + dur (27a/22)

[= 1]

simmān : < Ar. Kısır toprak.

s. (27a/19)

[= 1]

simsim : < Ar. Susam (*Sesamum orientale*).

s. (13b/10), (13b/13), (13b/14), (15b/18),
(27a/15), (27a/6), (32a/19), (3a/16), (51a/21)

s. + den (13b/12), (27a/20)

s. + dür (24a/1), (31b/15)

s. + i (32a/16)

[= 14]

simsime : < Ar. bkz. simsim.

s. (13b/15)

[= 1]

şīnī : < Ar. Çinli.

s. (41a/15)

[= 1]

şīniyye : (?). Bir tür börülce.

s. (28a/9)

[= 1]

sirke : < Far. Sirke.

s. (34a/10), (34a/14), (54b/20), (55a/3),
(58a/4), (60a/18)

s. + süz (58a/5)

[= 7]

sirkeli : < Far.-Tr. Sirkeli.

s. (27b/21)

[= 1]

sirken : Sirken otu; yabani ıspanak (*Atriplex hortensis*).

s. (57b/13), (57b/8), (57b/9)

[= 3]

sivā' kāne saḥīhen : < Ar. Olması gerektiği üzere.

s. (27a/23)

[= 1]

siyāh : < Ar. Kara, siyah.

s. (56b/22), (57b/14)

[= 2]

siz : Siz.

s. (19b/14)

[= 1]

soğan : Soğan (*Allium cepa*).

s. (41b/17), (41b/21), (42a/1), (60a/17),
(69b/10)

s. + dan (42a/5)

s. + ı (41b/10), (41b/13), (41b/16), (41b/9),
(42a/15), (42a/17), (42a/21), (42b/1), (42b/8)

s. + ın (42b/3)

s. + ına (41b/11), (42a/21)

s. + ınuḡ (42b/12), (42b/2)

s. + ları (42a/3)

s. + ların (41b/20)

	s. + uğ (41b/21), (42b/9), (68b/16)		s. (32b/2), (34b/9), (35b/2), (37b/8), (38a/7), (41a/18), (44a/17), (45b/15), (46a/17), (47a/12), (47b/8), (56a/4), (56b/18), (57a/14), (58b/20)
	[= 25]		
şok-	: Sokmak.		
	s.-up (51b/11)		s. + ıncı (35b/21)
	[= 1]		s. + larında (50a/19)
şokul-	: bkz. sokul-		[= 17]
	s.-ur (45b/7)	şoğra	: Sonra.
	[= 1]		s. (10b/11), (10b/16), (10b/2), (11b/14), (11b/16), (11b/17), (11b/23), (12a/17), (12b/21), (13b/1), (13b/14), (13b/8), (13b/9), (14a/13), (14a/16), (15a/13), (15a/15), (15a/5), (15b/6), (16b/16), (16b/6), (16b/7), (16b/7), (17b/3), (18a/12), (18a/3), (19a/14), (19a/4), (20b/14), (21b/12), (21b/14), (21b/18), (21b/19), (21b/2), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (22a/14), (24b/11), (24b/15), (25a/16), (25a/20), (25a/21), (25a/6), (25a/7), (25b/11), (25b/22), (25b/3), (25b/3), (25b/9), (26a/1), (26a/10), (26a/13), (26b/10), (26b/11), (26b/13), (26b/17), (26b/5), (26b/8), (26b/8), (27a/20), (27a/22), (27a/8), (27b/2), (27b/5), (27b/9), (28a/19), (29a/5), (29a/6), (29b/3), (2b/3), (30a/17), (30a/21), (31a/10), (31a/11), (31a/23), (31a/3), (31b/21), (31b/9), (32a/13), (32a/15), (32a/8), (32b/14), (32b/23), (33a/18), (33b/15), (33b/16), (33b/20), (33b/23), (33b/6), (33b/7), (34a/13), (34a/14), (34a/3), (34a/4), (34a/4), (34a/5), (34a/5), (34a/8), (34a/9), (34b/11), (34b/11), (34b/12), (34b/13), (34b/23), (34b/23), (34b/7), (35a/22), (35b/12), (35b/6), (35b/8), (36a/1), (36a/10), (36a/14), (36a/19), (36a/19), (36a/4), (36a/5), (36a/6), (36a/6), (36b/1), (36b/13), (36b/22), (37a/17), (37a/21), (37a/5), (37b/13), (37b/22), (37b/23), (37b/7), (38a/23), (38a/23), (38b/2), (39a/11), (39a/12), (39a/17), (39b/14), (39b/14), (39b/3), (39b/4), (39b/7), (39b/8), (3a/6), (40a/8), (40a/9), (40b/1), (40b/13), (40b/5), (40b/7), (40b/9), (41a/2), (42a/1), (42a/12), (42a/2), (42a/22), (42a/3), (43a/14), (43a/15), (43a/5), (43a/6), (43b/11), (43b/12), (43b/15), (43b/18), (43b/20), (43b/21), (43b/23), (43b/9), (44a/11), (44a/15), (44a/2), (44a/7), (44b/12), (44b/15), (44b/21), (45a/13), (45a/2), (45a/21), (45a/5), (45a/7), (45b/15), (45b/18), (45b/22), (45b/23), (46a/1), (46a/16), (46a/19),
şol	: Sol.		
	s. (51b/12)		
	s. + ına (45b/18)		
	[= 2]		
şol-	: Solmak.		
	s.-mağa (49a/13)		
	[= 1]		
şoldur-	: bkz. soldur-		
	s.-sa (29a/7)		
	[= 1]		
şoldur-	: Soldurmak.		
	s.-ur (50b/22)		
	[= 1]		
şoğ	: Son, sonra.		

(46a/2), (46a/3), (46a/3), (46b/15), (46b/19), (46b/22), (47a/10), (47a/13), (47a/14), (47a/16), (47a/16), (47a/18), (47b/14), (47b/18), (47b/22), (47b/3), (48a/14), (48a/23), (49a/15), (49a/8), (49a/9), (49b/12), (49b/19), (49b/2), (49b/3), (4b/6), (4b/8), (4b/8), (50a/11), (51a/18), (51a/23), (51a/3), (51a/8), (51b/1), (51b/12), (51b/2), (51b/3), (51b/9), (52a/10), (52a/6), (52b/7), (52b/8), (53b/15), (53b/20), (54a/12), (54a/13), (54b/13), (54b/7), (55a/15), (55b/12), (56a/17), (56a/4), (56a/5), (57a/17), (57a/19), (57a/2), (57a/3), (57b/1), (57b/2), (57b/22), (58a/21), (58a/22), (58a/5), (58b/14), (58b/16), (58b/17), (58b/22), (58b/22), (59a/18), (59b/8), (5a/10), (5a/3), (5b/18), (5b/19), (5b/23), (60a/11), (60a/19), (60a/20), (60a/22), (60a/6), (60a/8), (61a/11), (61a/14), (61a/17), (61a/20), (61a/23), (61a/23), (61b/1), (61b/2), (62a/2), (62a/21), (62a/3), (62b/10), (62b/19), (63a/11), (63a/4), (63a/6), (63b/15), (64b/15), (64b/4), (64b/4), (65a/14), (65a/17), (65a/19), (65b/3), (65b/6), (65b/7), (65b/9), (66a/8), (66a/9), (66b/14), (67a/21), (67a/4), (67b/9), (68a/20), (69a/13), (69a/7), (69b/14), (69b/2), (69b/6), (69b/7), (6b/10), (6b/11), (6b/11), (6b/13), (6b/16), (70a/1), (70b/20), (71a/2), (71a/3), (71a/9), (71a/9), (71b/19), (71b/2), (72a/4), (72a/6), (72b/1), (72b/11), (72b/16), (72b/3), (73b/18), (73b/20), (74a/1), (74a/12), (74a/5), (74a/6), (74b/13), (74b/4), (76a/12), (77a/18), (77a/8), (77b/9), (78a/14), (79a/10), (79a/12), (7a/11), (7a/12), (7b/4), (8a/2), (8b/5), (9a/8), (9b/8)

[= 349]

şovu- : Soğumak.

s.-r (64a/18)

[= 1]

şovuğ : Soğuk.

s. (2b/2)

[= 1]

şoy- : Soymak.

s.-up (61a/20)

[= 1]

söyündür- : Söndürmek.

s.-ür (54b/20)

[= 1]

söz : Söz.

s. (14b/1), (37b/5), (38b/5)

s. + den (33a/22), (54a/4)

s. + i (33b/8), (54a/17), (62a/6)

s. + ine (41b/7)

s. + ler (36b/2), (48b/17), (51a/5), (52b/1), (52b/2)

s. + lere (52b/1)

s. + lerine (38b/6)

[= 16]

şu : Su.

s. (12a/17), (12a/7), (24b/6), (26a/17), (26a/18), (27b/4), (29a/2), (32b/12), (32b/20), (32b/22), (33a/5), (34a/12), (34a/14), (34a/3), (34a/3), (34a/4), (34a/9), (34b/12), (34b/13), (34b/14), (34b/17), (35b/23), (35b/9), (36a/10), (36a/8), (36b/19), (37b/23), (38a/11), (38a/14), (38a/15), (38a/15), (38b/15), (38b/19), (39b/11), (39b/13), (3a/13), (40a/20), (40a/22), (40a/7), (41a/21), (41b/13), (41b/23), (42a/1), (42b/21), (42b/23), (43a/19), (43a/23), (43b/12), (43b/14), (43b/14), (43b/3), (43b/8), (44a/19), (44b/10), (44b/12), (45b/23), (46a/12), (46a/15), (46a/19), (46a/2), (46b/23), (47b/10), (47b/13), (47b/14), (48a/15), (48a/18), (49a/16), (49b/10), (49b/17), (49b/18), (50a/19), (50b/1), (50b/10), (50b/11), (50b/3), (51b/13), (51b/19), (51b/20), (52a/3), (52a/3), (52a/6), (53b/10), (53b/11), (53b/8), (54a/12), (54a/19), (54a/8), (54b/1), (55a/8), (55b/11), (57a/19), (57a/21), (57a/22), (57a/23), (57b/2), (58a/1), (58b/2), (59a/16), (59a/6), (59a/8), (60a/12), (60a/18), (60b/1), (61a/10), (61a/13), (62a/11), (62a/19), (62a/4), (64b/13), (65a/8), (68a/21), (69a/17), (69b/1), (69b/11), (69b/19),

(69b/2), (70a/1), (70a/1), (71a/17), (71b/14),
(72a/21), (72b/10), (73a/14), (74b/13), (78b/10),
(78b/11), (78b/15), (78b/15), (78b/2), (79a/10),
(79a/10)

s. + çağız (62a/3)

s. + cığaz (43b/19)

s. + da (10b/20), (1b/10), (21b/12),
(38a/21), (39b/15), (39b/17), (40a/15), (40b/6),
(41a/2), (48a/14)

s. + dan (35b/16), (36a/1), (39b/18),
(40a/6), (49a/15), (50a/21)

s. + dur (49b/19)

s. + lar (15a/21), (36a/22), (38a/17), (60a/1)

s. + larda (59b/23)

s. + lardan (49a/14)

s. + ları (38a/13), (38a/16), (58b/3),
(58b/3), (59b/22), (60a/1), (60a/2)

s. + larıla (61a/6)

s. + larında (58b/3)

s. + ları (49a/20)

s. + nu (38b/21)

s. + siz (78b/1)

s. + suz (49b/22), (54a/12), (54b/16),
(58b/16)

s. + ya (2a/14), (33b/2), (34a/10), (34a/11),
(34a/14), (34a/2), (34b/14), (39b/13), (39b/6),
(39b/8), (40a/21), (40a/23), (40a/9), (40b/1), (40b/3),
(40b/4), (40b/6), (40b/7), (40b/9), (41a/2), (43a/13),
(43a/14), (45a/2), (48a/14), (49b/2), (49b/2), (49b/2),
(50a/22), (52a/10), (52a/22), (52a/22), (52a/5),
(55b/11), (57a/16), (57b/15), (58b/17), (58b/22)

s. + yı (32b/20), (32b/21), (32b/22),
(33a/6), (40a/12), (41a/18), (47a/1), (47b/1), (49a/1),

(49b/21), (53b/22), (54b/1), (55a/2), (56a/20),
(57b/2), (60a/1), (60a/4), (66a/3), (72b/11), (74b/10),
(74b/15), (74b/18), (75a/1)

s. + yıdur (49a/21)

s. + yın (49a/15), (52a/21), (74a/12)

s. + yına (36b/20), (60a/3)

s. + yından (56b/9)

s. + yını (66a/3)

s. + yu (39b/20), (49a/18), (58a/15),
(61a/11)

[= 244]

su'âl : < Ar. Sorma, sorulma.

s. + e (23a/4)

[= 1]

subhâne : < Ar. Tanrı.

s. (64b/13), (65a/14)

[= 2]

şufre : < Ar. Sarı.

s. (11a/13)

s. + i (11b/10)

s. + i yesire (11b/10)

s. + ye (28a/13)

[= 4]

şufre-i yesire : < Ar. Uçuk sarı.

s. (11b/10)

[= 1]

şufret : < Ar. Sarı renk, sarılık.

s. (70a/16)	sultānī : < Ar. bkz. nevrūz-ı sultānī.
s. + e (11a/20), (12a/9), (70a/16)	s. + den (72a/3)
s. + i (11a/14)	s. + ye (65b/6), (72a/3)
[= 5]	[= 3]
suḷn : < Ar. Sıcak.	şulu : Sulu.
s. (10a/22), (10b/10), (10b/22), (10b/4), (24b/19), (27b/1), (69b/6)	s. (41a/17), (55a/16)
s. + da (24b/18)	[= 2]
[= 8]	şūm : < Ar. Sarımsak (<i>Allium sativum</i>).
şula- : Sulamak, su vermek.	s. (27b/23), (50a/14), (51b/1)
s.-r (38a/13)	s. + dan (9b/22)
[= 1]	s. + ı (68b/17)
şulan- : Sulanmak.	s. + ı kaştamūnī (68b/17)
s.-a (49b/19)	[= 6]
s.-ur (45a/15)	şūm-ı kaştamūnī : < Ar. Kastamonu sarımsağı.
[= 2]	s. (68b/17)
şulbe : < Ar. Sert.	[= 1]
s. (30b/6), (4b/3), (76a/4), (79b/17)	sumr : < Ar. Koyu, koyuluk.
s. + de (18b/13)	s. (70b/1)
s. + dür (5a/9), (63a/1)	[= 1]
s. + i (30b/7)	sumre : < Ar. bkz. sumre.
s. + ye (21b/23), (22a/7)	s. (70b/1)
[= 10]	[= 1]
şulu : bkz. şulu.	şūret : < Ar. Biçim, görünüş.
s. (17a/19)	ş. + i (21a/4), (27a/19), (79a/15)
[= 1]	ş. + i hıntadadur (21a/4), (79a/15)
	ş. + i 'acīn (27a/19)

[= 6]	s. (41a/15)
şüret-i 'acīn : < Ar. Yoğrulma biçimi.	[= 1]
ş. (27a/19)	şuşadıl- : Susatılmak.
[= 1]	s.-a (54a/13)
şüret-i hınta : < Ar. Buğday biçimi.	[= 1]
ş. + dadur (21a/4), (79a/15)	sūsām : < Far. Susam (<i>Sesamum orientale</i>). krş. simsim.
[= 2]	s. (2a/4), (42a/20)
surnāpa : < Ar. Zürafa (<i>Ciraffa camelopardalis</i>).	[= 2]
s. + ya (46a/21)	sūsen : < Far. Süsen, zambak (<i>Iris</i>).
[= 1]	s. (52a/12)
şurre : < Ar. Halka.	[= 1]
s. (10b/14)	şusuz : Susuz.
s. + oluna (10b/14)	s. (36b/16), (36b/17), (36b/18)
[= 2]	[= 3]
sūs : < Ar. "sūs kırdur", Kurt.	şusuzlık (ğ) : Susuzluk.
s. (11b/22), (11b/22)	s. (50b/1)
[= 2]	s. + ina (50b/5)
şuşa- : Susamak.	[= 2]
s.-duğda (47a/18)	şusuzlık (ğ) : Susuzluk.
s.-yınca (62a/4)	s. (36b/16), (44b/21), (62a/5), (62a/5)
[= 2]	s. + dan (36b/16)
sūsād : bkz. ḥakīm sūsād.	s. + a (32b/12), (48b/10)
s. + ı (41a/15)	s. + in (54b/17), (57b/6)
[= 1]	s. + inuğ (44b/22)
sūsād-ı ḥabb-ı şīnī : < Ar. Kendirin tohumuna verilen isim.	[= 10]

şusuzluk (ğ): Susuzluk.	ş.-a (34b/11), (34b/11), (34b/14), (38a/22), (38a/23), (41a/21), (41a/22), (41b/23), (43b/23), (44a/19), (44a/3), (44b/19), (46b/22), (47a/18), (49a/8), (49a/9), (49b/20), (50a/19), (50b/2), (53b/11), (53b/16), (53b/23), (54a/14), (54a/15), (54b/8), (55b/7), (56a/18), (57a/18), (57a/19), (57a/20), (57b/19), (58a/22), (58a/22), (58b/17), (60a/10), (60a/11), (60a/12), (60a/2), (60a/22), (60a/3), (60b/1), (62a/7), (62a/7), (69a/14), (72a/18)
ş. + ı (55a/7)	
[= 1]	
şuv : Su.	
ş. + acugaz (60a/9)	
[= 1]	
şuva- : Sulamak.	ş.-acak (52a/3)
ş.-yup (54b/8)	ş.-amamak (35a/8)
[= 1]	ş.-duğı (50b/10)
şuvan- : Sulanmak.	ş.-dukdan (50a/11), (57b/2)
ş.-up (59a/1)	ş.-mada (51a/3), (61a/6)
[= 1]	ş.-madın (46b/1), (49a/10)
şuvar- : Sulamak, su vermek.	ş.-mağa (16b/5), (32b/12), (32b/14), (38a/2), (43b/21), (44a/8), (44b/23), (50a/20), (50b/6)
ş.-a (45a/10)	ş.-mağı (46a/15), (58a/23)
ş.-ırsın (62a/22)	
ş.-mada (16a/1)	ş.-mamağ (2a/11), (33a/22), (33b/1), (35a/13), (35a/16), (35b/2), (37a/12), (37a/15), (37b/8), (37b/1), (39a/5), (39a/9), (40b/21), (41a/6), (41a/9), (41b/9), (42a/21), (42b/2), (42b/6), (44b/3), (45a/20), (45b/15), (45b/9)
ş.-mağa (55b/10), (58b/2)	
ş.-mağı (41b/13)	
ş.-mağ (33a/14), (44b/10), (58b/5), (62a/6)	ş.-mağ (2a/11), (2a/7), (33b/1), (34a/21), (34b/1), (34b/7), (35a/13), (35a/19), (35a/23), (35a/8), (35a/8), (35b/15), (35b/18), (35b/20), (36b/20), (37a/10), (37a/8), (37b/14), (37b/17), (38b/1), (38b/20), (40b/21), (41a/11), (41b/14), (41b/9), (42a/20), (42b/17), (42b/2), (44b/19), (44b/2), (46a/11), (46b/9), (47a/1), (47a/3), (50a/23), (54a/9), (57a/18), (57a/21), (58b/1), (64b/13), (72a/18)
ş.-mağdur (58b/2)	
ş.-maya (55b/9)	
ş.-mayup (36a/5)	
ş.-up (36a/1), (62a/21)	
[= 15]	ş.-mağda (54a/21)
şuvarıl- : Sulanmak.	ş.-mağdan (45a/1)
	ş.-ması (41a/23), (60a/2)

ş.-masında (43a/4)	s. (28a/1)
ş.-maya (41a/22), (44b/21), (47a/16), (57a/19)	s. + i (10a/1)
ş.-mayup (33a/14), (34a/21), (47b/8)	[= 2]
ş.-mazdan (50a/11)	sükkerī : < Ar. Şekerle ilgili.
ş.-miş (35b/16), (35b/7)	s. (68b/17)
ş.-sa (38a/13), (38a/3), (38b/21), (50a/22), (52a/3), (52a/6), (55b/11), (60a/3)	[= 1]
ş.-up (34b/12), (36a/6), (36a/7), (39b/3), (41a/22), (42b/21), (42b/23), (43a/6), (43b/22), (44b/12), (44b/23), (44b/23), (46b/20), (47a/10), (47a/16), (47a/22), (47a/23), (51b/10), (54b/13), (55b/12), (58b/22)	sükr : < Ar. Sarhoşluk.
ş.-ur (35b/1), (55b/3), (58b/15), (58b/16), (72a/15)	s. (27b/16), (60a/17)
[= 178]	[= 2]
sübiṣtān : < Far. Sibistan ağacı ve meyvesi (<i>Cordia myxa</i>).	sükūn : < Ar. Durma, hareketsizlik.
s. (36b/19), (36b/19)	s. (49a/7)
[= 2]	[= 1]
süci : Şarap. krş. şarāb.	sült : < Ar. krş. arpa, durre, şaīr.
s. (34a/15), (34a/16)	s. (13a/6), (13a/6), (13a/8), (16b/6), (46a/10), (46a/22), (46a/23), (46a/8), (72a/11), (72a/12), (72a/9), (72a/9), (73b/20)
s. + dür (34a/15)	s. + den (23b/23)
[= 3]	s. + üñ (13a/11)
süd : Süt.	[= 15]
s. (32b/18), (53a/5)	sültiṣ : < Ar. Üçte bir.
s. + i (53a/18), (53a/6), (54b/19)	ş. (21b/20), (32a/17)
s. + in (55a/7)	s. + e (23b/9)
[= 6]	s. + i (17a/2), (17a/5), (18b/4), (18b/5), (18b/5), (23b/10), (23b/11), (23b/15), (23b/16), (23b/22), (23b/8), (24a/2), (24a/2), (74a/13)
sükker : < Ar. Şeker.	s. + i aḥīrdür (74a/13)
	s. + i aḥīr (17a/5)
	s. + i aḥīrdür (17a/2)

s. + i müddden (23b/15), (23b/16), (24a/2)	s. (71b/6)
s. + i kadeh (23b/10)	s. + i (23a/21)
s. + i kadehden (23b/11), (23b/8)	s. + i zer'î (23a/21)
[= 26]	s. + si (68a/19), (73a/3), (79a/16), (79a/16)
sülüs-i ahîr : < Ar. En son üçte biri.	[= 7]
s. + idür (74a/13)	sünbüle-i zer' : < Ar. Ekilen başak.
[= 1]	s. + i (23a/21)
sülüs-i ahîr : < Ar. Son üçte biri.	[= 1]
s. (17a/5)	süpürge : Süpürmeye ve karıştırmaya yarayan araç.
s. + dür (17a/2)	s. (47a/15), (57a/17)
[= 2]	[= 2]
sülüs-i kadeh : < Ar. Kadehin üçte biri.	sür- : Pulluk veya sabanla toprağı işlemek, sürmek.
s. (23b/10)	s.-dügün (46a/6)
s. + den (23b/11), (23b/8)	s.-dükden (63b/15)
[= 3]	s.-er (64a/13)
sülüs-i müdd : < Ar. Müddün üçte biri.	s.-esin (46a/6)
s. + den (23b/15), (23b/16), (24a/2)	s.-mege (62b/13)
[= 3]	s.-mek (65b/19), (66a/11)
sümret : < Ar. Karayağızlık.	s.-mekden (65b/19), (66a/16)
s. (11a/18), (11a/19)	s.-mekdür (66a/11), (66a/12)
[= 2]	s.-mez (26a/16)
sünbül : < Ar. Sünbül otu (<i>Hyacinthus orientalis</i>).	s.-üp (54b/8), (59b/7)
s. + i (21a/5), (21a/5)	[= 14]
[= 2]	sür'at : < Ar. Sürat, hız.
sünbüle : < Ar. Arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı başak.	s. (25b/13), (29a/21)

[= 2]

süreyyā : < Ar. Ülker yıldızı.

s. (16a/15), (17a/16), (73b/10), (73b/7),
(74b/2), (74b/3)

s. + dan (16a/14), (74b/4)

s. + nuḡ (17a/14)

[= 9]

sürgü : Sürülmüş tarlayı bastırmak ve düzeltmek için kullanılan, taştan veya ağaç kütüğünden tarım aracı, tapan.

s. (79a/11)

[= 1]

süri : “süri süri” Pek çok.

s. (39a/21), (39a/21)

[= 2]

süril- : Sürülmek.

s.-dükden (37a/17)

s.-e (37a/23), (65b/21), (75b/14), (75b/14)

s.-en (62b/10), (65b/12)

s.-endür (66a/7)

s.-mege (71b/17)

s.-mek (37a/18), (71b/17), (72a/11)

s.-mesine (45b/13), (65b/13)

s.-miş (34b/2), (37b/9), (47b/22)

s.-se (35a/4), (65b/14), (66a/12), (75a/15)

s.-üp (34b/3), (34b/5), (35b/5), (36a/23),
(37a/16), (39a/12), (65a/18), (65b/10), (65b/10)

s.-ür (75b/19)

[= 31]

şüril- : Sürülmek, değdirilmek.

ş.-se (46b/7)

[= 1]

şürmäyî : < Ar. Kurşuniye yakın koyu mavi.

s. (46a/6)

[= 1]

şürme : Kirpik diplerine sürülen siyah boya. Metinde “siyah renk” anlamında.

s. (46a/6)

[= 1]

şürür : < Ar. Sevinç.

s. + ı (33a/12)

[= 1]

Ş

şâfir : < Ar. Arpa (*Semen hordei*). krş. arpa, sült, durre.

ş. (11b/5), (11b/8), (12b/12), (12b/2),
(12b/23), (12b/8), (14b/12), (15b/13), (16a/11),
(16b/23), (16b/7), (16b/7), (17a/22), (17b/8),
(18a/22), (19a/9), (19b/10), (19b/15), (19b/16),
(1b/17), (20a/11), (20a/19), (20a/19), (20a/21),
(20a/22), (20b/1), (20b/12), (20b/15), (20b/17),
(20b/2), (20b/20), (20b/4), (20b/5), (20b/5), (21a/10),
(21a/3), (21a/5), (21a/5), (21a/5), (21a/8), (22a/10),
(23b/1), (24a/11), (29b/23), (30a/17), (30b/22),
(34a/8), (3a/5), (3b/4), (4b/13), (5a/5), (63a/11),
(63b/9), (66b/12), (66b/19), (66b/6), (66b/6), (66b/8),
(67a/18), (69a/12), (70b/11), (71b/1), (71b/21),
(71b/7), (72b/11), (72b/19), (72b/3), (72b/6), (73b/5),
(74a/1), (74a/11), (74b/10), (74b/20), (75b/14),
(76a/20), (77a/12), (77a/9), (77b/1), (78a/14),
(78a/15), (78a/17), (78a/8), (78b/1), (78b/12),
(78b/13), (78b/14), (78b/16), (78b/18), (78b/3),
(78b/4), (78b/8), (78b/9), (78b/9), (79a/14), (79a/16),

(79a/16), (79a/19), (79a/21), (79a/3), (79a/7),
(8a/15), (8a/18), (8a/3), (8a/3), (8a/4)

ş. + de (12a/13), (20b/10), (73a/5)

ş. + den (11a/7), (12a/11), (17b/5), (1b/8),
(20b/8), (21a/21), (22b/21), (24a/13), (3a/11), (4b/8),
(67a/8), (70a/8), (70b/21), (8b/3)

ş. + dür (4b/8)

ş. + e (12b/11), (12b/13), (19b/3), (79b/10),
(7b/6), (8a/5), (8b/14)

ş. + i (12a/9), (12b/10), (15b/6), (20a/3),
(21a/20), (21a/4), (21a/7), (69a/13), (71b/9),
(79a/15), (79a/18)

ş. + i kışr (21a/4), (79a/15)

ş. + i rümî (21a/7), (79a/18)

ş. + i rümîdür (21a/20)

ş. + üñ (10a/14), (11a/7), (11b/13), (11b/5),
(11b/6), (11b/7), (12a/14), (14b/20), (16a/10),
(16b/19), (19a/16), (19b/8), (1b/11), (20a/16),
(20b/7), (20b/8), (24a/10), (24a/9), (66a/10),
(66b/20), (68b/5), (70b/11), (70b/19), (71b/10),
(73b/1), (73b/3), (74b/17), (76b/11), (76b/13),
(77a/20), (77a/4), (77b/18), (79a/17), (8a/15), (9b/12)

[= 181]

şâfir-i kışr : < Ar. Arpa kabuğu.

ş. (21a/4), (79a/15)

[= 2]

şâfir-i rümî : < Ar. Buğday şeklinde bir
arpadır. Başağı ve yumuşaklığı arpaya benzer.
(*Triticum spelta*).

ş. (21a/7), (79a/18)

ş. + dür (21a/20)

[= 3]

şakâyık : < Ar. Gelincik.

ş. (47b/12)

[= 1]

şakaf : < Ar. Saksı.

ş. + ı (10a/20), (10a/22), (69b/5)

ş. + ı faḥḥâr-ı cedîde (10a/20)

ş. + ı inānuḡ (69b/5)

[= 5]

şakafa : < Ar. bkz. şakaf.

ş. + ı (69a/18)

ş. + ı faḥḥâr-ı cedîd (69a/18)

ş. + ları (28b/9)

ş. + ya (28b/8)

ş. + yı (28b/8), (69a/19)

[= 6]

şakafa-i faḥḥâr-ı cedîd : < Ar. Kullanılmamış,
yeni toprak saksı.

ş. (69a/18)

[= 1]

şakaf-ı faḥḥâr-ı cedîde : < Ar. bkz. şakafa-i
faḥḥâr-ı cedîd.

ş. (10a/20)

[= 1]

şakaf-ı inā : < Ar. Kap, kacak.

ş. + nuḡ (69b/5)

[= 1]

şakḡ : < Ar. Yarma, yarıлма.

ş. (18a/1), (54b/10), (65b/13), (7a/10)

ş. + édüp (54b/10)	şān-ı zirā'at : < Ar. Ekinin durumu.
ş. + étmemiş (18a/1)	ş. (18a/7)
ş. + ı (11a/15), (70a/18)	[= 1]
ş. + ı batın (70a/18)	şa'ra' : < Ar. Ağaçlık.
[= 9]	ş. (23a/11), (23a/9)
şakḳ-ı batn : < Ar. Karnını yarma.	[= 2]
ş. + ı (70a/18)	şarāb : < Ar. Şarap. krş. süci.
[= 1]	ş. (33a/9), (60a/17)
şalgam : < Far. Turpgillerden, yumru köklü bir bitki (<i>Brassica rapa</i>).	ş. + uş (33a/10)
ş. (39a/5), (60a/19), (60a/23), (69b/16)	[= 3]
ş. + uş (60a/20)	şarkī : < Ar. Yaprakları çok ve bir arada toplanmış olan bir çeşit lahana.
[= 5]	ş. + düir (59a/23)
şām : Şam.	[= 1]
ş. (53a/19), (61b/18), (78b/6)	şarḫ : < Ar. Şart.
ş. + da (57b/9)	ş. + dur (69a/10)
[= 4]	[= 1]
şāmi : < Ar. Şam'a mensup.	şavlōn : Hekim adı.
ş. (61b/18), (68b/14), (9b/19), (9b/20)	ş. (3a/3), (4b/17), (5a/17), (63a/16), (63b/19), (66b/17), (8a/14)
ş. + si (68b/14)	[= 7]
ş. + ye (61b/22)	şebīh : < Ar. Benzeyen.
[= 6]	ş. (25a/20)
şān : < Ar. Durum.	ş. + düir (29b/10)
ş. + ı (18a/7)	[= 2]
ş. + ı zirā'at (18a/7)	şecer : < Ar. Ağaç.
[= 2]	ş. (48b/2), (5b/5)

ş. + de (75b/8)	ş. + i (18a/19)
ş. + den (18a/20), (75b/11)	ş. + olur (29b/7)
ş. + dür (32a/3)	[= 5]
ş. + e (27a/1)	şedīde : < Ar. bkz. şedīd.
ş. + i (26b/23)	ş. (18b/14), (28a/6), (29a/5), (6a/13)
ş. + i rummān (26b/23)	ş. + dür (5a/9)
ş. + le (22a/1)	ş. + olup (6a/13)
ş. + üñ (79b/19)	ş. + sin (5b/9)
[= 11]	[= 7]
şecer-i rummān : < Ar. Nar ağacı (<i>Punica granatum</i>).	şedīdetü'l-berd : < Ar. Şiddetli soğuk.
ş. (26b/23)	ş. (15a/1)
[= 1]	[= 1]
şecerāt : < Ar. Ağaçlar.	şedīdü'l-beyāz : < Ar. Çok beyaz.
ş. + ı (12a/18)	ş. (10a/9), (68b/6), (9b/12)
ş. + ikeşireimülteffeye (12a/18)	ş. + dur (24a/23)
[= 2]	[= 4]
şecerāt-i keşire-i mülteffe : < Ar. Meşelik, kamışlık, ağaçlıklar. krş. ācām.	şedīdü'l-cimā : < Ar. Şiddetli kuruluk.
ş. + ye (12a/18)	ş. + da (13b/23)
[= 1]	[= 1]
şecere : < Ar. bkz. şecer.	şedīdü'l-yübüse : < Ar. Çok kuru.
ş. (51b/21), (51b/22)	ş. (13b/23)
ş. + dür (56b/6)	[= 1]
[= 3]	şedīdü's-sevād : < Ar. Çok siyah.
şedīd : < Ar. Şiddetli, çok.	ş. (10a/9)
ş. (18a/19), (29b/7), (64a/8)	[= 1]
	şedüne : bkz. şezüne.

ş. (46b/1)	ş. + i mār̄sda (24b/11), (65b/14), (7a/12)
[= 1]	ş. + i māye (79a/5)
şehdānec : < Ar. Kinnapotu, kendirotu (<i>Cannabis sativa</i>).	ş. + i māyede (14a/13), (24b/12), (25a/9), (29b/8), (65b/15), (7a/12)
ş. (40b/22), (41a/14), (69b/4), (69b/9)	ş. + i mezbūr (79a/5), (79a/6), (79b/13)
ş. + dūr (10b/7)	ş. + i mezbūrda (76b/3), (76b/8)
[= 5]	ş. + i mezbūrdandır (77a/10)
şehr : < Ar. Ay.	ş. + i mezbūruş (77a/2)
ş. + de (18b/8)	ş. + i nīsānda (79b/14)
ş. + den (11b/13)	ş. + i oktōberde (5b/17)
ş. + dūr (65b/6)	ş. + i oktōberdür (16b/17), (74a/9)
ş. + i (14a/13), (16b/17), (19a/18), (24b/11), (24b/12), (24b/8), (25a/9), (25b/7), (29b/8), (30b/21), (5b/17), (65b/14), (65b/15), (65b/15), (65b/2), (65b/6), (65b/7), (65b/8), (6b/16), (6b/18), (72a/2), (74a/13), (74a/9), (76b/3), (76b/8), (77a/10), (77a/10), (77a/11), (77a/12), (77a/2), (79a/5), (79a/5), (79a/5), (79a/6), (79a/7), (79a/7), (79b/13), (79b/13), (79b/14), (7a/12), (7a/12), (7a/13)	ş. + i şitenbirda (25b/7)
ş. + i abrīl (65b/8)	ş. + i şitenbiruş (19a/18)
ş. + i azāruş (72a/2)	ş. + i şubāt (77a/11)
ş. + i bermāhātuş (74a/13)	ş. + i teşrīn-i şānīnūş (79b/13)
ş. + i bū'ne (79a/5), (79a/7)	ş. + i 'unşur (65b/15)
ş. + i bū'nenūş (79a/7)	ş. + lerde (63a/14)
ş. + i decenbirda (65b/2), (65b/2)	[= 88]
ş. + i dūcenberde (6b/16), (6b/18)	şehr-i abrīl : < Ar.-Yun. Nisan ayı.
ş. + i febrīr (24b/8), (65b/6)	ş. (65b/8)
ş. + i febrīrdedür (30b/21)	[= 1]
ş. + i kānūmaḥīr (77a/12)	şehr-i azār : < Ar.-Sür. Mart ayı.
ş. + i mār̄s (65b/7)	ş. + uş (72a/2)
	[= 1]
	şehr-i bermāhāt : < Ar.-K. Mart ayı.
	ş. + uş (74a/13)

[= 1]	[= 7]
şehr-i bü'ne : < Ar.-K. Haziran ayı.	şehr-i mezbür : < Ar. Zikredilen ay.
ş. (79a/5), (79a/7)	ş. (79a/5), (79a/6), (79b/13)
ş. + nüh (79a/7)	ş. + da (76b/3), (76b/8)
[= 3]	ş. + dandır (77a/10)
şehr-i decenbır : < Ar.-Lat. Aralık ayı.	ş. + uñ (77a/2)
ş. + da (65b/2), (65b/2)	[= 7]
[= 2]	şehr-i nısān : < Ar.-Sür. Nisan ayı.
şehr-i dücenber : < Ar.-Lat. Aralık ayı.	ş. + da (79b/14)
ş. + de (6b/16), (6b/18)	[= 1]
[= 2]	şehr-i oktöber : < Ar.-Lat. Ekim ayı.
şehr-i febrır : < Ar.-Lat. Şubat ayı.	ş. + de (5b/17)
ş. (24b/8), (65b/6)	ş. + düir (16b/17), (74a/9)
ş. + dedür (30b/21)	[= 3]
[= 3]	şehr-i şitenbır : < Ar.-Lat. Eylül ayı.
şehr-i kânün-ı ahır : < Ar. Ocak ayı.	ş. + da (25b/7)
ş. (77a/12)	ş. + uñ (19a/18)
[= 1]	[= 2]
şehr-i mārıs : < Ar.-Yun. Mart ayı.	şehr-i şubāt : < Ar.-Sür. Şubat ayı.
ş. (65b/7)	ş. (77a/11)
ş. + da (24b/11), (65b/14), (7a/12)	[= 1]
[= 4]	şehr-i teşrın-i şānī : < Ar. Kasım ayı.
şehr-i māye : < Ar.-?. Mayıs ayı.	ş. + nüh (79b/13)
ş. (79a/5)	[= 1]
ş. + de (14a/13), (24b/12), (25a/9), (29b/8), (65b/15), (7a/12)	şehr-i 'unşur : < Ar. Haziran ayı.
	ş. (65b/15)

[= 1]	[= 1]
şehvet : < Ar. Aşırı istek.	şemm : < Ar. Koklama, koku alma.
ş. + i (55a/7)	ş. (11b/14)
ş. + i cimā'iyeyi (55a/7)	ş. + édüp (11b/14)
[= 2]	[= 2]
şehvet-i cimā'iyeye : < Ar. Aşırı cinsel istek.	şems : < Ar. Güneş.
ş. + yi (55a/7)	ş. (13b/14), (3a/1), (4b/19), (5a/2), (5a/9), (5b/11), (5b/13), (62b/17), (63b/15), (64b/10), (65a/1), (65a/8), (66a/2), (6a/18), (6a/19), (6a/3), (6a/7), (6b/1), (6b/8), (70a/16), (75b/9), (7a/21)
[= 1]	ş. + de (10b/21), (24b/18), (25b/16), (26a/8), (42b/4), (42b/5), (42b/5), (69b/21)
şekl : < Ar. Şekil, biçim.	ş. + den (18a/19), (5a/1), (5b/23), (65a/15), (74a/18), (7a/15)
ş. + de (46b/3)	ş. + i (4a/10), (5a/6), (5a/8), (62b/10)
ş. + dedür (47b/7)	ş. + i kayz (4a/10), (5a/6), (5a/8), (62b/10)
ş. + i (32b/4)	ş. + üñ (10b/1), (17a/9), (4a/13), (5a/11), (62b/11), (63b/6), (63b/6), (64b/12), (64b/7), (65a/2), (69a/20), (6a/5), (75b/9)
ş. + inde (37a/5), (53a/20), (72a/12)	[= 57]
[= 6]	şems-i kayz : < Ar. Yaz güneşi.
şelcem : < Ar. Şalgam (<i>Brassica rapa</i>).	ş. (4a/10), (5a/6), (5a/8), (62b/10)
ş. (50b/14), (51a/17), (51a/20), (60a/22)	[= 4]
ş. + den (9b/19)	şendüne : Endülüs'te bir şehir.
ş. + i (50a/13)	ş. + de (29b/16)
ş. + i tavīl (50a/13)	[= 1]
[= 7]	şerbet : < Ar. Suda eritilmiş gübre.
şelcem-i tavīl : < Ar. Bir çeşit şalgam.	ş. + i (22a/12)
ş. (50a/13)	ş. + i hafife (22a/12)
[= 1]	
şemih : < Ar. Ekin ekilmeden yapılacak olan işlere verilen isim.	
ş. (10a/12)	

- [= 2]
- şerbet-i hafife** : < Ar. Suda hafif eritilmiş gübre.
 §. (22a/12)
- [= 1]
- şeref** : < Ar. Yükseklik.
 §. + i (25b/16), (42b/4), (42b/5), (42b/5)
 §. + i şemsde (25b/16), (42b/4), (42b/5), (42b/5)
 [= 8]
- şeref-i şems** : < Ar. Güneşin tepede olması, öğle vakti.
 §. + de (25b/16), (42b/4), (42b/5), (42b/5)
 [= 4]
- şerh** : < Ar. Açıklama.
 §. + i (33a/15)
 [= 1]
- şerif** : < Ar. bkz. hadîs-i şerîf.
 §. (56b/3)
 [= 1]
- şetenlik** : < ? Bir çeşit fasülye.
 §. (29b/15), (30a/19)
 [= 2]
- şevk** : < Ar. Diken.
 §. (14a/16)
 §. + den (23a/20)
 §. + i (2a/11), (2b/1), (35a/7), (46b/8), (46b/9)
- §. + i derrâcîn (2a/11), (2b/1), (46b/8), (46b/9)
- §. + i derrâcîniüj (35a/7)
- §. + ini (13a/17)
- [= 13]
- şevk-i derrâcîn** : < Ar. Çoban tarağı (*Dipsacus fullonum*).
 §. (2a/11), (2b/1), (46b/8), (46b/9)
 §. + üj (35a/7)
 [= 5]
- şey** : < Ar. bkz. şey².
 §. + in (79b/3)
 [= 1]
- şey²** : < Ar. Şey, nesne.
 §. (11b/11), (18a/9), (22a/3), (4a/9), (5a/1), (69a/20), (69b/8), (75a/21), (7b/4)
 §. + de (18a/7)
 §. + i (14a/11), (17b/23), (18a/9), (27b/23), (31a/14)
 §. + i mâlih (27b/23)
 §. + i şahîh (17b/23)
 §. + üj (11b/1), (14a/22), (14b/22), (1b/12), (1b/3), (5b/21), (8a/9)
 [= 24]
- şey²-i mâlih** : < Ar. Tuzlu nesne.
 §. (27b/23)
 [= 1]
- şey²-i şahîh** : < Ar. Doğru nesne.

ş. (17b/23)	[= 1]		
[= 1]		şibh	: <Ar. Benzeri benzeri.
şey'en fe-şey'en	: <Ar. Yavaş yavaş, azar azar.	ş. + i (25b/8)	
ş. (27b/5)		ş. + inde (6a/12), (20a/10), (25b/8), (28b/2)	
[= 1]		[= 5]	
şeyhü'l-'allāme	: <Ar. Bilginlerin şeyhi.	şibhā	: <Ar. Benzerleri.
ş. + den (75b/5)		ş. (12a/23), (32a/15), (69b/16)	
[= 1]		[= 3]	
şeyh ebī 'abdullāh bin muḥammed ibn ibrahim el-faṣṣāl endelüsī	: Hekim adı.	şibhühümā	: <Ar. Ona benzerleri.
ş. (79a/2)		ş. (1b/9), (6a/20)	
[= 1]		[= 1]	
şeyh-i eccl-i ebū 'amr	: Şeyhlerin en büyüğü Ebū 'Amr.	şibit	: <Ar. Dereotu (<i>Anethum graveolens</i>).
ş. (62b/5)		ş. + den (21b/5)	
[= 1]		[= 1]	
şeyh-i eccl-i ibn ḥaccāc	: <Ar. Şeyhlerin en büyüğü İbn Haccāc.	şibr	: <Ar. Karış. krş. karşı.
ş. (66b/17)		ş. (25a/15), (25b/4), (28a/22), (29b/23), (32a/7)	
[= 1]		ş. + ola (29b/23)	
şezüne	: Endülüs'te bir şehir.	ş. + olmağa (32a/7)	
ş. (45b/2)		[= 7]	
ş. + i (45b/3)		şiddet	: <Ar. Şiddet, çok.
ş. + i mezbürede (45b/3)		ş. (28a/10), (41b/8), (5a/9), (6a/10)	
[= 3]		ş. + i (15a/13), (15a/16), (15a/17), (58a/12), (5b/3), (73a/17), (73a/19)	
şezüne-i mezbüre	: <Ar. Zikredilen Şezüne vilayeti.	ş. + i berd (15a/17)	
ş. + de (45b/3)		ş. + i berdün (15a/13)	
		ş. + i iltizāk (5b/3)	

ş. + i harr (73a/19)	şimdi : Şimdi.
ş. + i harrda (73a/17)	ş. (54a/3), (60a/13), (62a/9)
ş. + i harrdan (15a/16)	[= 3]
ş. + i şitâda (58a/12)	şirâset : < Ar. Bir kötülüğü olmak.
[= 18]	ş. + dür (5b/16)
şiddet-i berd : < Ar. Çok soğuk.	[= 1]
ş. (15a/17)	şirkiyye : < Ar. Paylaşıcı.
ş. + üñ (15a/13)	ş. + dür (28a/10)
[= 2]	[= 1]
şiddet-i harr : < Ar. Sıcaklığın şiddeti.	şiş : Bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk.
ş. + a (73a/19)	ş. + lere (61b/16)
ş. + da (73a/17)	[= 1]
ş. + dan (15a/16)	şitâ : < Ar. Kış.
[= 3]	ş. (15a/6), (28a/10), (30b/1)
şiddet-i iltizâk : < Ar. Yapışma kuvveti.	ş. + da (15a/5), (15b/21), (16a/2), (19a/21), (20a/5), (3a/17), (4a/6), (4b/18), (4b/23), (4b/5), (4b/6), (58a/12), (5a/11), (5a/7), (62b/7), (63a/18), (73a/11), (73a/12), (73a/14), (76b/18)
ş. (5b/3)	ş. + dan (16a/12)
[= 1]	ş. + dur (76a/17), (76a/18), (76b/2), (76b/7), (77a/11), (77a/13), (77a/2)
şiddet-i şitâ : < Ar. Kışın şiddeti.	ş. + ya (16a/5), (19a/19), (76b/16)
ş. + da (58a/12)	[= 34]
[= 1]	şitenbir : < Lat. Eylül ayı.
şimâl : < Ar. Kuzey.	ş. (19b/8)
ş. (4b/15), (63a/14), (9a/20)	ş. + da (24b/9), (25b/7)
ş. + de (77b/17)	ş. + dan (17a/2), (32a/11)
ş. + den (68a/8)	
ş. + i (20a/4), (77b/19)	
[= 7]	

ş. + uñ (19a/18), (19a/6)	[= 2]	
[= 7]		şu'ab : < Ar. Dallar, budaklar.
şitevî : < Ar. Kışa ait, kışla ilgili.		ş. (67a/12)
ş. (26b/15)	[= 1]	
ş. + den (26b/15)		şubât : < Sür. Şubat ayı.
[= 2]		ş. (34b/10), (37b/8), (38a/8), (46b/18), (47a/13), (57b/16), (58b/20), (72a/2), (72a/3), (76a/18), (77a/11), (77a/2)
şiteviyye : < Ar. Kışa ait, kışla ilgili.		
ş. + dendür (19a/21), (31a/12), (76b/18)		ş. + a (47a/13)
[= 3]		ş. + da (14a/20), (32b/2), (56b/18), (57a/15)
şizā : < Ar. Abanoz ağacı (<i>Laburnum anagyroides</i>).		ş. + dur (65b/6)
ş. + dur (21b/17)		ş. + uñ (41a/19), (45b/15), (46a/18)
[= 1]		[= 21]
şol : Şu.		şu'be : < Ar. Dal, budak.
ş. (11a/16), (12a/10), (12a/13), (12a/16), (12a/6), (12a/9), (13a/1), (13a/7), (13a/8), (13b/1), (13b/2), (14b/14), (14b/9), (15a/11), (15a/13), (15b/3), (16a/22), (17a/23), (17b/1), (17b/12), (17b/3), (18a/16), (18b/12), (18b/7), (19a/10), (19a/3), (19b/1), (19b/6), (20a/3), (20a/9), (20b/22), (23a/9), (23b/19), (23b/3), (25b/12), (26a/19), (26a/23), (26b/7), (28b/19), (29b/5), (30b/20), (35b/3), (36b/17), (39a/17), (42b/19), (47b/10), (48b/9), (49b/5), (4b/13), (4b/4), (57b/18), (58b/19), (59a/4), (59a/6), (59a/7), (59b/5), (5a/19), (5a/20), (5b/15), (5b/2), (5b/5), (60a/14), (60a/4), (61a/8), (61b/13), (63a/1), (63a/12), (63a/17), (63b/3), (64b/6), (66a/5), (68b/11), (6a/18), (6b/15), (6b/23), (72a/1), (7a/1), (7b/23), (8a/4), (8b/14), (8b/20), (8b/22), (9a/17), (9a/23), (9b/11)		ş. + leri (67a/16), (8b/8)
[= 85]		[= 2]
şöyle : Şöyle.		şuḥūm : < Ar. İç yağlar, don yağları.
ş. (48a/14), (74b/7)		ş. (27a/13), (30a/18)
		[= 2]
		şuhūr : < Ar. Aylar.
		ş. (15a/3), (15b/1), (72b/13)
		ş. + ı (16b/16), (16b/16), (65b/6), (74a/7), (74a/7)
		ş. + ı kâmerden (16b/16)
		ş. + ı kâmeriyyeden (74a/7)
		ş. + ı rümiyyede (65b/6)
		ş. + ı 'acemiyyeden (16b/16), (74a/7)

[= 13]	ş. + i (22a/11)
şuhūr-ı ‘acemiyye : < Ar. Acemî aylar.	ş. + i reviiyye (22a/11)
ş. + den (16b/16), (74a/7)	[= 2]
[= 2]	şürbe-i reviiyye : < Ar. Denenmiş içecekler.
şuhūr-ı kamer : < Ar. Kamer ayları.	ş. (22a/11)
ş. + den (16b/16)	[= 1]
[= 1]	T
şuhūr-ı kameriyye : < Ar. Kamerî aylar.	tā : < Far. Ta, bir yere, bir şeye doğru.
ş. + den (74a/7)	t. (10a/17), (10b/17), (11a/2), (14a/18),
[= 1]	(15a/16), (18a/10), (21b/5), (22b/6), (25a/17),
şuhūr-ı rümiyye : < Ar. Rumî aylar.	(25a/19), (25a/21), (25a/21), (25a/7), (25b/9),
ş. + de (65b/6)	(26a/23), (27a/8), (29a/3), (30a/16), (31b/1), (31b/9),
[= 1]	(32a/13), (34a/12), (34b/4), (35b/12), (36a/10),
şünîz : < Ar. Kara çörek otu (<i>Nigella sativa</i>).	(37b/12), (39a/15), (39a/3), (43b/4), (46a/2),
ş. (50b/18)	(47a/20), (53b/22), (54a/14), (5a/11), (5a/13),
[= 1]	(5a/18), (5b/10), (5b/8), (62a/5), (6b/1), (9a/14)
şühbe : < Ar. Şüphe, kuşku.	[= 41]
ş. (69b/3)	ta‘ab : < Ar. Zahmet, sıkıntı.
[= 1]	t. (67b/15), (75a/11)
şürb : < Ar. İçme.	[= 2]
ş. (26a/11), (29b/3), (29b/7)	ta‘addî : < Ar. Geçme, öteye geçme.
ş. + eder (26a/11)	t. (8a/17)
ş. + etse (29b/3)	t. + etmemek (8a/17)
ş. + olunsa (29b/7)	t. + süz (8b/10)
[= 6]	[= 3]
şürbe : < Ar. İçecek.	ta‘addüm : < Ar. Yok olma.
	t. + inden (8b/4)
	[= 1]
	ta‘alluḡ : < Ar. İlişgi, ilişkisi olma.

t. (25a/17)	t. + ı keşir (21b/4)
t. + edüp (25a/17)	t. + ında (27b/3)
[= 2]	t. + ı tavil (29a/4)
ta'am : < Ar. Yemek, yiyecek.	t. + oluna (21b/3), (27b/1), (27b/3), (27b/9), (31b/1)
t. (21b/3), (35a/5)	t. + olunduktan (21b/2)
t. + dur (21b/1)	t. + olunup (21b/5), (29a/16), (29a/4), (29b/2)
t. + ı (29a/20)	t. + olunur (27a/15), (27a/22), (33b/22)
t. + olunup (21b/3)	[= 39]
[= 5]	
tabaka : < Ar. Kat, katman.	tabh-ı keşir : < Ar. Çok pişirme.
t. (64a/7)	t. (21b/4)
t. + da (13b/15), (64a/7)	[= 1]
t. + nuş (5b/2)	tabh-ı tavil : < Ar. Uzun pişirme.
t. + ya (55b/5)	t. (29a/4)
[= 5]	[= 1]
tab' : < Ar. Tabiat, huy.	tabi' : < Ar. Normal.
t. + da (6a/2)	t. + si (70b/13)
t. + ı (19b/20), (19b/20), (77b/10), (77b/9)	[= 1]
[= 5]	
tabh : < Ar. Pişirme, kaynatma.	tabi'at : < Ar. Mizaç özelliği; eski tıpta bünyenin kan, kara safra, safra ve balgamdan meydana geldiği kabul edilmiştir. Bu dört ögenin her biri soğuk-nemli, sıcak-kuru olmak üzere iki özelliğe sahiptir. Bütün nesnelere buna bağlı olarak soğuk nemli (yaş), sıcak-kuru özelliklerine sahiptir. Nesnelere bu özelliklerine "tabiat" denmiştir.
t. (21b/2), (21b/3), (21b/5), (27a/15), (27a/22), (27b/1), (27b/1), (27b/3), (27b/6), (27b/9), (29a/16), (29a/4), (29b/2), (31b/1), (33b/22)	t. + da (38b/12)
t. + da (31b/2)	t. + ı (27a/4), (41b/7), (44a/22), (48a/3), (53a/3), (79a/17)
t. + edüp (27b/6)	t. + ı erüzze (27a/4)
t. + ı (21b/4), (21b/5), (27a/23), (29a/4), (2a/4), (31a/21)	

[= 8]	ta'fir : < Ar. Toprağa bulamak, gömmek.
tabī'at-ı erüzz : < Ar. Pirinç tabiatına.	t. (69b/21)
t. + e (27a/4)	t. + edesin (69b/21)
[= 1]	[= 2]
tabiḥ : < Ar. Pişmiş yemek.	tafliyye : < Ar. bkz. arz-ı taflıyye.
t. (29a/18)	t. + de (14b/15)
[= 1]	[= 1]
tabī'ī : < Ar. Normale ait..	tafşıl : < Ar. Açıklamak.
t. + si (11b/7)	t. (48b/17), (50a/13), (50a/15), (50b/7)
[= 1]	t. + i (2b/3), (2b/7), (35a/10), (37a/9), (51a/13), (51a/8), (67b/1), (70a/7), (78b/9)
ta'cīn : < Ar. Yoğurma.	t. + idür (3a/15)
t. (26b/5), (26b/5)	[= 14]
t. + oluna (26b/5)	tağ : Dağ.
t. + olunup (26b/5)	t. + laruḡ (63b/11)
[= 4]	[= 1]
tafdīl : < Ar. Üstün tutma, en üstünlük.	tağaddī : < Ar. Gıdalanma, beslenme.
t. + de (8b/18)	t. (27a/19)
[= 1]	[= 1]
ta'fin : < Ar. Çürüme, kokuşma.	tağar : Ağız geniş, büyük toprak kap.
t. (10b/21), (22a/2), (27a/7), (29a/12), (30a/13), (4b/9)	t. + lara (35a/1)
t. + oluna (22a/2), (27a/7)	[= 1]
t. + olunmuş (10b/21)	tağayyür : < Ar. Değişme, başkalaşma.
t. + olunsa (30a/13), (4b/9)	t. (26b/13)
t. + olunup (29a/12)	[= 1]
[= 12]	tağid- : Dağıtmak. krş. tağıt-.

t.-ur (71b/5)	t. (29a/3), (55a/5)
[= 1]	t. + éder (55a/5)
tağíd- : Dağıtmak. krş. tağít-	[= 3]
t.-urlar (78a/12)	tağziye : < Ar. Gıda vermek.
[= 1]	t. (29a/17)
tağık : Dağımk.	[= 1]
t. (60a/8)	tağalğul : < Ar. Bir cismin hacminin büyümesi.
t. + dur (59b/21)	t. (21a/4)
t. + olsa (60a/8)	t. + dan (21b/23)
[= 3]	t. + ı (21a/5)
tağıl- : Dağılmak.	[= 3]
t.-maz (64a/17)	tağammül: < Ar. Dayanmak.
t.-ur (63b/14)	t. (27b/18), (33b/2), (57b/15)
[= 2]	t. + éder (33b/2)
tağıncağ : Dağımk.	t. + étmez (27b/18)
t. (52b/21)	t. + ine (50a/23)
[= 1]	[= 6]
tağmīm : < Ar. Saklamak.	tağarri : < Ar. Arama, araştırma.
t. (24b/17)	t. (16a/6), (49b/9), (9a/12)
t. + oluna (24b/17)	t. + eyleyüp (9a/12)
[= 2]	t. + édeler (16a/6)
tağtiye : < Ar. Örtmek, gizlemek.	t. + édüp (49b/9)
t. (26a/20)	[= 6]
t. + olunmışdur (26a/20)	tağbīz : < Ar. Ekmek pişirme.
[= 2]	t. (11b/17), (12a/1), (30a/17)
tağyir : < Ar. Değişme.	t. + eyleyüp (30a/17)

t. + edüp (11b/17)	[= 2]
t. + oluna (12a/1)	taḥkīkī : < Ar. Araştırma ile ilgili.
[= 6]	t. (24a/5)
taḥdīd : < Ar. Sınırlama.	[= 1]
t. (19b/7)	taḥliye : < Ar. Boşaltma.
t. + etdük (19b/7)	t. (23b/2)
[= 2]	t. + olunsa (23b/2)
taḥfif : < Ar. Hafifletme.	[= 2]
t. (25b/3), (32a/6), (5b/16)	taḥn : < Ar. Öğütme, öğütülme.
t. + eyle (25b/3)	t. (11b/2), (11b/23), (21b/10), (21b/15),
t. + olunup (32a/6)	(21b/18), (21b/19), (21b/22), (27a/17), (30b/2)
[= 5]	t. + etseñ (11b/2)
taḥīn : < Ar. İnce.	t. + ı (27a/17)
t. (71b/7)	t. + ı nā'ım (27a/17)
t. + i (76a/7)	t. + oluna (21b/18), (27a/17)
t. + i arz (76a/7)	t. + olunsa (21b/10)
[= 3]	t. + olunup (21b/15), (21b/19), (21b/22),
taḥīn-i arz : < Ar. krş. aqall-i ruḥūbet	(30b/2)
t. (76a/7)	[= 19]
[= 1]	taḥn-ı nā'ım : < Ar. Taze öğütülme.
taḥkīk : < Ar. Araştırma.	t. (27a/17)
t. (19a/13), (28a/14), (7b/1)	[= 1]
t. + i (76a/8)	taḥrīk : < Ar. Kımıldatmak, (toprak için) sürmek,
[= 4]	alt üst etmek.
taḥkīkā : < Ar. Gerçekten.	t. (20a/14), (20a/15), (20a/16), (20a/17),
t. (31b/14), (7b/15)	(20b/13), (21b/5), (35b/14), (44b/16), (60a/8),
	(78a/12), (78a/13), (78a/15)
	t. + éderler (78a/12)

t. + �d�p (60a/8)	[= 4]
t. + �tmek (78a/13)	ta�h�n : < Ar. Su değirmi.
t. + in (27b/6)	t. + dan (71a/18)
t. + oluna (20a/14), (44b/16)	t. + u� (71a/17)
t. + olunmak (21b/5)	[= 2]
t. + olunup (20b/13), (35b/14)	ta�v�l : < Ar. Değiştirme.
[= 21]	t. (22a/21), (22a/22), (26a/1), (26b/1), (26b/2), (26b/3), (61a/15)
ta�r�r : < Ar. Yazma, yazılma.	t. + i (1b/18), (22a/18), (49a/11)
t. (16a/17), (76b/6)	t. + i bezr (1b/18), (22a/18)
[= 2]	t. + oluna (22a/21), (61a/15)
ta��il : < Ar. �ğrenme.	t. + olunmaya (22a/22)
t. (28a/1), (28a/14)	t. + olunmayan (26b/3)
[= 2]	t. + olunup (26b/1)
ta��i� : < Ar. Ayırma.	t. + olunur (26a/1), (26b/2)
t. (66b/9), (71b/8), (8a/7)	[= 19]
t. + �tmediler (8a/7)	ta�v�l-i bezr : < Ar. Tohmun değiştirilmesi.
t. + i (12b/10)	t. (1b/18), (22a/18)
t. + olmaya (66b/9)	[= 2]
[= 6]	ta�abbuz : < Ar. B�z�lme, buru�ma.
ta�t : < Ar. Taht.	t. (12a/14)
t. + ında (5b/2)	t. + ola (12a/14)
[= 1]	[= 2]
ta�ta : < Far. D�z, enlice, uzun ve az kalın bi�ilmi� ağa�.	ta�add�m : < Ar. �nce gelme.
t. (43a/18), (43a/18), (80a/2)	t. (19a/23), (20a/18), (21a/8), (24a/10), (24a/21), (25b/21), (26b/17), (30a/21), (30a/23), (30a/7), (33a/15), (37b/5), (5b/21), (5b/6), (78a/16), (79a/19), (79b/20)
t. + lar (42a/11)	

t. + eden (30a/21), (30a/23)
t. + edüp (5b/6)
t. + etdi (21a/8), (24a/21), (78a/16),
(79b/20)
t. + etmiş (19a/23)
t. + etmişdür (20a/18), (24a/10), (25b/21),
(30a/7), (33a/15), (37b/5), (5b/21)
t. + etse (26b/17)
[= 33]

taḳayyüd : < Ar. Bağlanma, bağlı olma.

t. (24a/12), (2b/2), (45b/8), (46a/19),
(50a/17), (50a/19), (50a/21), (54a/21), (54a/9)

t. + eden (45b/8)
t. + olsa (50a/21)
t. + oluna (50a/17), (54a/9)
t. + olunduḳda (46a/19)
t. + olunmaḳ (54a/21)
t. + olunsa (24a/12)
t. + olunup (50a/19)
[= 17]

taḳdīm : < Ar. Sunma, sunuş.

t. (15a/22), (15b/11), (15b/14), (15b/18),
(15b/2), (15b/4), (15b/7), (15b/9), (16a/11), (20b/19),
(22a/1), (72b/17), (72b/17), (73a/3)

t. + ederler (15b/7), (15b/9), (72b/17),
(72b/17)

t. + edüp (15b/4)
t. + etdiklerinde (15b/14)
t. + etdünjüz (20b/19)

t. + etmişdür (22a/1)

t. + leri (15b/8)

t. + oluna (16a/11)

t. + olunsa (15b/11), (73a/3)

t. + olunur (15a/22), (15b/18)

[= 28]

taḳdīr : < Ar. Beğenme, değer biçme, değer verme.

t. (69a/7), (71a/6), (76b/2), (77a/19)

t. + ce (25a/17)

[= 5]

taḳlīb : < Ar. Toprağı alt üst etme.

t. (4a/4), (4b/16), (4b/2), (4b/23), (4b/6),
(5a/18), (5a/21), (5b/15), (5b/20), (5b/8), (62b/21),
(63a/15), (63b/4), (6b/10), (6b/11), (6b/12), (75b/12)

t. + de (5a/22)

t. + den (4b/2)

t. + eyleye (5b/8)

t. + ederüz (5a/18)

t. + etmezler (62b/21)

t. + i (3a/3), (5b/17)

t. + oluna (4a/4), (4b/23), (4b/6), (5b/15),
(5b/20), (63a/15), (63b/4), (6b/10), (6b/11), (6b/12)

t. + olunsa (4b/2)

t. + olunup (5a/21)

t. + olup (75b/12)

t. + süz (4a/19)

[= 38]

taḳlīl : < Ar. Azaltma.	t. + inde (21b/15)
t. (22b/11), (22b/14), (22b/7), (23a/10), (23a/12), (23a/19), (23a/9), (7b/21)	t. + olunsa (21b/10)
t. + ödüp (22b/14)	[= 5]
t. + oluna (22b/11), (22b/7), (23a/10), (23a/12), (23a/19), (23a/9), (7b/21)	taḳviyet : < Ar. Güçlendirme, sağlamaştırma.
[= 16]	t. (29a/10), (29a/13), (29a/7), (29a/9)
taḳrīb : < Ar. Yaklaştırma, yaklaştırılma.	[= 4]
t. (19a/13), (23a/5), (24b/21)	ṭal : Dal.
t. + olunsa (24b/21)	ṭ. + lar (43a/7)
[= 4]	[= 1]
taḳrībēn : < Ar. Yaklaşık.	ṭaldırıl- : Daldırılmak.
t. + dür (76b/6)	ṭ.-up (39b/12)
[= 1]	[= 1]
taḳrībī : < Ar. Yaklaşık.	ṭalī : < Ar. Bağlı.
t. + dür (24a/5)	t. (12a/11)
[= 1]	[= 1]
taḳrīr : < Ar. Yerleştirme, anlatma.	ṭalīc : < Ar. Doğan.
t. (19a/12)	ṭ. (13b/13), (20a/13), (26b/7), (28a/23), (78a/11)
[= 1]	ṭ. + ola (26b/7)
taḳsīm : < Ar. Bölme, bölüm.	ṭ. + olsa (13b/13)
t. (16a/18)	t. + olur (28a/23)
t. + étdiler (16a/18)	[= 8]
[= 2]	ṭalīb : < Ar. Arayan.
taḳṣīr : < Ar. Kabuğunu soyma, kabuğu soyulma.	ṭ. (21a/15)
t. (21b/10)	ṭ. + olan (21a/15)
t. + i (21b/11), (25b/13)	[= 2]

ta'rif : < Ar. Hayvana yem olarak verme.	[= 1]		
t. (30b/13)		ṭamākī : < Ar. Bir tür arpa.	
t. + olunsa (30b/13)	[= 2]	ṭ. (14b/20)	[= 1]
tal'if : < Ar. Yumuşatma.		tamām : < Ar. Tamam, bütünüyle.	
t. (5a/1), (5a/11), (7a/21)		t. (19b/22), (34b/11), (35b/5), (39b/17),	
t. + étdügi (5a/11)		(39b/3), (3a/16), (40a/14), (40a/2), (44b/11),	
t. + i (4a/13)	[= 5]	(44b/21), (44b/23), (45a/21), (45a/23), (45b/18),	
		(46a/16), (46a/19), (46b/21), (47b/22), (49a/15),	
tal'if : < Ar. Sivama.		(49a/17), (53b/16), (54a/21), (54a/9), (54b/1),	
t. (31a/22)		(55b/7), (57a/19), (58b/14), (60a/10), (61a/18),	
[= 1]		(62a/21), (62a/4), (63a/16), (64b/5), (65b/3), (69b/2),	
		(69b/6), (73a/10), (73a/20), (74a/11), (74a/11),	
		(77b/13), (78b/21), (79a/10), (79a/12)	
		t. + ı (6a/1)	
ta'm : < Ar. Tat.		t. + ina (51a/17)	
t. + ı (15b/22), (15b/23), (16a/1), (19b/20),		t. + ında (53a/8)	
(19b/20), (20a/21), (30a/19), (3a/18), (70b/19),		[= 47]	
(73a/12), (77b/10)		ṭaman : Kırım sahilinde bulunan bir bölge.	
t. + ı ma'lûmeleri (70b/19)		ṭ. + da (77b/17)	
t. + ina (16a/2), (73a/14), (73a/14)		[= 1]	
t. + ında (73a/19), (76a/14)		ṭamar : İçinde ongun besi suyunun dolaştığı	
t. + ları (70b/19)		odunsu dokudan boru.	
t. + larınığ (70b/12)		ṭ. + ları (54b/7)	
[= 19]		[= 1]	
ṭa'm-ı ma'lûme : < Ar. Bilinen tat.		ta'mîr : < Ar. Onarma, düzeltme.	
t. + leri (70b/19)		t. (18a/23), (20b/11), (6a/9)	
[= 1]		t. + éder (18a/23)	
ṭamāk : < Ar. Bir tür arpa (<i>Triticum spelta</i>).		t. + oluna (20b/11)	
ṭ. (1b/11)		t. + olunmayup (6a/9)	

[= 6]	†. (79b/7)
ṭāmīrī : Hekim ismi.	[= 1]
†. (71a/11), (75b/7), (76a/6), (78b/13), (79b/1)	ṭarḥ : < Ar. Atma, bırakma.
†. + den (79a/14)	†. (29a/2)
[= 6]	†. + oluna (29a/2)
ṭamla- : Damlamak.	[= 2]
†.-ya (43a/19)	ṭarı : Buğdaygillerden, tohumları gereğinde buğday yerine besin olarak kullanılan, kuraklığa dayanıklı bir bitki, akdarı (<i>Panicum</i>).
[= 1]	†. (39a/2)
ṭamzırıl- : Damlatılmak.	†. + dur (80a/1), (80a/2)
†.-up (61b/2)	[= 3]
[= 1]	ṭarī : < Ar. Taravetli, taze.
ṭanzīf : < Ar. Temizleme.	†. (69a/17)
†. (14a/16)	†. + si (10a/18)
†. + olunup (14a/16)	[= 2]
[= 2]	ṭārīḥ : < Ar. Tarih.
ṭaraf : < Ar. Taraf, yön.	†. + i (17a/6)
†. + ı (69a/3)	†. + i mezbūrda (17a/6)
†. + ina (4b/15)	[= 2]
†. + ında (73b/17), (73b/17), (78b/5)	ṭārīḥ-i mezbūr : < Ar. Zikredilen tarih.
†. + ını (69a/7)	†. + da (17a/6)
[= 6]	[= 1]
ṭarāvet : < Ar. Tazelik.	ṭarīḥ : < Ar. Yol, yöntem.
†. (34b/9), (44a/19), (48b/3), (49a/17), (63a/17), (64a/1)	†. (34a/20), (47b/16), (47b/18), (54b/12), (65b/13)
[= 6]	†. + ı (11b/8), (19b/16), (21b/1), (25a/10), (29a/1), (2b/14), (30a/16), (31a/15), (34b/1),
ṭard : < Ar. Uzaklaştırma.	

(35a/16), (35a/8), (35b/15), (35b/9), (37a/12),
(37a/15), (39a/6), (39a/9), (41b/18), (42a/14),
(44b/16), (45b/16), (45b/9), (48a/12), (48a/16),
(51a/1), (54b/6), (55b/1), (56a/15), (57a/16),
(60a/19), (79a/8), (79b/2)

ṭ. + ı nakl (25a/10)

ṭ. + ı nakl-i kürünb (2b/14)

ṭ. + ı tezbīli (29a/1)

ṭ. + ı uḥrā (48a/16)

ṭ. + la (2a/11), (2a/6), (2a/8), (3a/7),
(66b/14), (71a/12)

[= 47]

ṭarīḳ-ı nakl : < Ar. Aktarma yöntemi.

ṭ. (25a/10)

[= 1]

ṭarīḳ-ı nakl-i kürünb : < Ar. Lahana
aktarmanın yöntemi.

ṭ. (2b/14)

[= 1]

ṭarīḳ-ı tezbīl : < Ar. Güblelenme yöntemi.

ṭ. + i (29a/1)

[= 1]

ṭarīḳ-ı uḥrā : < Ar. Başka yöntem.

ṭ. (48a/16)

[= 1]

ṭariyyen : < Ar. Taze olmak.

ṭ. (71b/21)

[= 1]

ṭirmīr : < Nab. Bir arpa türü.

ṭ. + i (14b/11), (14b/12)

ṭ. + i ḳamḥ (14b/11)

[= 3]

ṭirmīr-i ḳamḥ : < Nab.-Ar. Bir çeşit arpa.

ṭ. (14b/11)

[= 1]

ṭarḫīb : < Ar. Rutubetlendirme.

ṭ. (6a/14), (6a/15), (6a/19), (6a/3)

ṭ. + ʿeder (6a/15), (6a/19), (6a/3)

[= 7]

ṭaşarruf : < Ar. Kullanım.

ṭ. (62a/19)

ṭ. + eyleyesin (62a/19)

[= 2]

ṭaşfiye : < Ar. Arıtma, temizleme.

ṭ. (53b/4)

[= 1]

ṭāsiʿ : < Ar. Dokuzuncu.

ṭ. (14b/19)

[= 1]

ṭaş : Taş. krş. taş.

ṭ. + suz (36a/21)

[= 1]

ṭaş : Taş. krş. taş.

ṭ. (39b/12), (40b/11), (45b/22), (63b/13)

ṭ. + caguz (54b/14)

t. + ı (35b/22), (42b/9)	t. (13a/4), (18b/3), (20b/11), (25a/4), (29a/16), (55a/4), (8a/23), (8b/2), (9a/5), (9a/9)
t. + lar (76a/6)	t. + eden (55a/4)
t. + ları (43b/10), (64a/13)	t. + edenlerden (9a/5)
t. + larında (34b/18)	t. + eder (13a/4), (8a/23), (8b/2), (9a/9)
t. + suz (41a/5)	t. + i (31a/11)
[= 12]	t. + i nefes (31a/11)
taşlı : Taşlı.	t. + olursa (29a/16)
t. (33a/16)	t. + olunup (18b/3), (20b/11), (25a/4)
[= 1]	[= 22]
taşra : Dışarı, taşra.	tatıyb-i nefes : < Ar. Güzel nefes.
t. (38b/20)	t. (31a/11)
t. + ya (37a/1)	[= 1]
[= 2]	tava : < Far. Yağ kızdırmak, yiyecek kızartmak gibi işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap.
tat- : Tatmak.	t. (42a/13)
t.-sanj (69a/9)	[= 1]
[= 1]	tavar : Davar (koyun ve keçiye verilen ortak ad).
tatlu : Tatlı.	t. + a (33b/23)
t. (33a/5), (33a/6), (33b/5), (33b/6), (34a/10), (34a/17), (34a/2), (38a/13), (46b/23), (48a/2), (49a/21), (49a/22), (53b/8), (55a/2), (55b/16), (56a/1), (56a/7), (58b/1), (59a/6), (59b/11), (60b/1), (61a/6), (64b/13), (68a/21)	t. + ı (34a/1)
t. + olmağa (33b/6)	t. + la (12a/8)
t. + olunca (33a/6)	t. + lara (33b/7), (46a/11)
t. + olup (33b/5)	[= 5]
t. + sı (58a/15)	tavassuť : < Ar. Orta, ortayı bulma.
[= 28]	t. (17a/13), (23a/6)
tatıyb : < Ar. Hoşlandırma, hoş etme.	t. + a (17a/11), (74a/19)
	t. + da (16b/13)

t. + dan (6b/9)	ṭayerān : < Ar. Uçma.
t. + oluna (23a/6)	ṭ. (11b/12)
[= 7]	ṭ. + étse (11b/12)
ṭavīl : < Ar. Uzun.	[= 2]
ṭ. (12a/17), (15b/11), (29a/4), (50a/13), (67b/4), (68b/14), (73a/3), (8b/12), (9b/20)	ṭayr : < Ar. Kuş.
[= 9]	ṭ. (17b/10), (17b/15), (26a/6), (75a/5)
ṭavīle'l-aşl : < Ar. Uzun köklü.	[= 4]
ṭ. (67a/15)	ṭayyib : < Ar. İyi, güzel.
[= 1]	ṭ. (10a/3), (10b/9), (11a/11), (12b/11), (16b/14), (20b/12), (25a/12), (25a/19), (29a/16), (35a/2), (67a/7), (67b/12), (67b/15), (68b/20), (69a/14), (75b/13), (75b/16), (75b/3), (75b/4), (7b/11), (9a/11)
ṭavīlü'l-meks : < Ar. Uzun bekleme.	ṭ. + de (10a/15), (10b/21), (17a/7), (18a/21)
ṭ. + dür (22a/16)	ṭ. + den (25a/3)
[= 1]	ṭ. + dür (69a/15), (9b/11)
ṭavr : < Ar. Davranış.	ṭ. + i (14b/13), (18a/13), (19b/19), (28b/6), (32a/4), (9a/11), (9a/12)
ṭ. (14a/23), (45b/1)	ṭ. + i zirā'at (9a/11), (9a/12)
ṭ. + ıla (59a/2)	ṭ. + ola (25a/19), (75b/16)
[= 3]	ṭ. + üñ (68b/21)
ṭavsīṭ : < Ar. Orta.	[= 40]
t. + inde (17a/14)	ṭayyib-i zirā'at : < Ar. Ziraatın iyisi.
[= 1]	ṭ. (9a/11), (9a/12)
ṭavvābī : < Ar. Tuğla yapıcı.	[= 2]
ṭ. + ye (17a/19)	ṭayyibe : < Ar. bkz. ṭayyib.
[= 1]	ṭ. (12b/10), (12b/13), (14b/19), (17a/11), (22b/10), (4b/17), (55a/4), (63a/17), (66a/21), (71b/10), (7b/18)
ṭayancaḳ : Dayanak.	
ṭ. (40b/11), (40b/12)	
[= 2]	

t. + de (12b/13), (13b/20), (17a/3), (23a/6),
(24b/11), (24b/3), (32a/9), (35a/2), (74a/19), (7a/16)

t. + den (65a/18), (66a/14), (69a/17),
(69b/20), (6b/11), (7b/9)

t. + dür (29a/20), (67b/3), (8b/21)

t. + i (10a/18), (12b/17), (16a/21), (16b/2),
(23b/17)

t. + ye (14b/15), (22b/1)

[= 37]

ṭayyibū'l-arz : < Ar. İyi toprak.

t. (23a/16)

[= 1]

ṭayyibū'l-maḥ'am : < Ar. İyi yiyecek.

t. (21a/22)

[= 1]

ta'yīn : < Ar. Ayırma, belli etme.

t. + de (11a/4)

[= 1]

tāze : < Far. Taze, yeni.

t. (13a/1), (32b/18), (45a/18), (50a/3)

t. + si (50a/4)

[= 5]

te'āhiid : < Ar. Sözleşme, anlaşma.

t. (25a/21)

t. + oluna (25a/21)

[= 2]

te'ākil : < Ar. Yiyen.

t. (2b/9)

[= 1]

te'ālā : < Ar. Yüksek olsun. Allah adı ile birlikte kullanılır.

t. (37a/6), (64b/13)

t. + nuḡ (65a/14)

[= 3]

tebā'ūd : < Ar. Uzaklık.

t. + i (7a/14)

t. + i vustā (7a/14)

[= 2]

tebā'ūd-i vustā : < Ar. Orta uzaklık.

t. (7a/14)

[= 1]

tebdīl : < Ar. Değiştirme.

t. (34a/12)

t. + olunup (34a/12)

[= 2]

tebekkür : < Ar. İlerlemek.

t. (15a/15), (15a/5)

t. + e (17a/11)

t. + inde (17a/14)

t. + oluna (15a/15), (15a/5)

[= 6]

tebkīr : < Ar. Erken gelmek, erken yapmak.

t. (13b/6), (15b/2), (16b/5), (16b/8), (17a/13), (17a/4), (17a/8), (17a/9), (18a/2), (23a/8), (24b/3)

t. + e (74a/19)

t. + êtdükleri (15b/2)

t. + oluna (16b/5), (16b/8), (18a/2)

t. + olunmağ (17a/13)

t. + olunsa (17a/4)

t. + olunur (13b/6), (17a/8), (17a/9), (24b/3)

[= 22]

tebn : < Ar. Saman.

t. + i (4b/8), (4b/8), (4b/8), (4b/8), (4b/9)

t. + i bākılādur (4b/8)

t. + i hıntadur (4b/9)

t. + i mezkürdan (4b/8)

t. + i şa^çırdan (4b/8)

t. + i şa^çırdür (4b/8)

[= 10]

tebn-i bākılā : < Ar. Bakla samanı.

t. + dur (4b/8)

[= 1]

tebn-i hınta : < Ar. Buğday samanı.

t. + dur (4b/9)

[= 1]

tebn-i mezkür : < Ar. Zikredilen samanı.

t. + dan (4b/8)

[= 1]

tebn-i şa^çır : < Ar. Arpa samanı.

t. + den (4b/8)

t. + dür (4b/8)

[= 2]

tebrīd : < Ar. Soğutma, soğutulma.

t. (31b/21), (53b/4)

t. + êtmesi (53b/4)

t. + olunduğdan (31b/21)

[= 4]

tecāviüz : < Ar. Sınırı aşma.

t. (31a/17), (71a/5)

t. + êderse (71a/5)

t. + êtse (31a/17)

[= 4]

tecdīd : < Ar. Yenileme, yenilenme.

t. (46a/22)

t. + olunsa (46a/22)

[= 2]

tecfif : < Ar. Kurutma, kurutulma.

t. (21b/15), (25b/3), (27a/5), (27b/16), (29a/12)

t. + edenlerdür (27a/5)

t. + eyle (25b/3)

t. + êder (27b/16)

t. + i (5b/19)

t. + olunup (21b/15), (29a/12)

[= 11]	tedfīn : < Ar. Gömme.
tecrībe : < Ar. Tecrübe.	t. (10b/15), (24b/18)
t. (18b/10), (27b/23), (60a/20), (65a/10), (65a/3), (69b/3), (76a/2), (80a/1)	t. + oluna (10b/15), (24b/18)
t. + den (23a/4)	[= 4]
t. + eyle (65a/3)	tedkīk : < Ar. İnceleme.
t. + édüp (27b/23)	t. (21a/13)
t. + étdük (18b/10), (60a/20)	t. + olunup (21a/13)
t. + leri (69b/17)	[= 2]
t. + oluna (69b/3)	tedvīre : < Ar. Döndürme, çevirme.
t. + ye (23a/4)	t. (12a/13)
[= 16]	[= 1]
tecsīm : < Ar. Cisimlendirme, vücut verme.	tedhīn : < Ar. Tütsüleme, buhar ile dezenfekte.
t. (8a/15)	t. (30b/16)
t. + éder (8a/15)	t. + olunsa (30b/16)
[= 2]	[= 2]
tedārik : < Ar. Tedarik, hazırlama	te'ehhūr : < Ar. Sonraya, geriye kalma.
t. (49b/19)	t. (16b/22), (16b/22), (22b/15), (26b/17), (32b/2)
[= 1]	t. + étse (16b/22), (16b/22), (22b/15)
tedbīr : < Ar. Önlem.	t. + i (16b/23)
t. + i (24a/19)	t. + i mezbūr (16b/23)
[= 1]	t. + olunur (32b/2)
tedebbūr : < Ar. Sonunu, hakikatını düşünme.	[= 11]
t. (48b/18)	te'ehhūr-i mezbūr : < Ar. Zikredilen ertelenme.
t. + oluna (48b/18)	t. (16b/23)
[= 2]	[= 1]

te'ekkül : < Ar. Yenme, ekl olunma.

t. (51b/17)

[= 1]

te'emmül : < Ar. İyice, etraflıca düşünme.

t. (20a/18), (21a/9), (25b/23), (30a/7), (33a/23), (33b/10), (37b/5), (38b/6), (48b/18), (5b/21), (64b/1), (78a/17), (8a/8)

t. + eyle (20a/18), (21a/9), (25b/23), (30a/7), (33a/23), (33b/10), (37b/5), (5b/21), (64b/1), (8a/8)

t. + ödüp (38b/6)

t. + oluna (78a/17)

[= 25]

te'ennī : < Ar. Yavaşlama, duraksama.

t. (54b/1)

[= 1]

tefahhüş : < Ar. İnceden inceye araştırma.

t. (68a/16), (68b/19), (77a/15)

t. + eyle (77a/15)

t. + eyleye (68a/16)

[= 5]

tefaḳkud : < Ar. İncelemek.

t. (10b/16), (10b/3), (19b/11), (77a/15)

t. + eyleye (10b/3)

t. + ödüp (19b/11)

t. + olunsa (10b/16)

[= 7]

tefāvūt : < Ar. İki şeyin birbirinden farklı olması.

t. (19a/14), (35b/1), (76b/6)

t. + eder (35b/1)

t. + étse (19a/14)

t. + i (38a/9)

[= 6]

teferru' : < Ar. Dallanma, dal budak salıverme.

t. (22b/12)

[= 1]

tefrīḳ : < Ar. Düzeltmek, yaymak, saçmak.

t. (25a/4), (31a/10), (32a/1)

t. + étmeye (32a/1)

t. + olunup (31a/10)

[= 5]

teğayyür : < Ar. Değişmek, halden hale geçmek.

t. (24b/14)

t. + olunup (24b/14)

[= 2]

teḥakkuk : < Ar. Gerçekleşmek.

t. + ı (23a/4)

[= 1]

te'ḥīr : < Ar. Sonraya, geriye bırakma.

t. (13a/15), (13b/12), (13b/4), (15a/10), (15a/12), (15a/17), (15a/8), (15b/10), (15b/12), (15b/13), (15b/17), (15b/19), (15b/3), (15b/5), (16a/7), (16b/20), (17a/10), (17a/14), (28b/1), (35a/16), (37b/4), (37b/4), (37b/4), (3a/16), (50b/7), (57a/18), (5a/11), (63b/14), (72a/14), (72a/14), (72a/15), (72b/16), (72b/18), (72b/5), (72b/6), (73a/10), (73a/10), (73a/19), (73a/4), (73a/5), (73a/8), (74a/18)

t. + den (15b/5), (72b/17)	t. + olunur (8b/19)
t. + e (17a/11), (74a/19)	t. + süz (13a/10)
t. + éderler (15b/5), (73a/5)	[= 5]
t. + éderse (57a/18)	tekrār : < Ar. Tekrar, bir kez daha.
t. + édersin (72b/5)	t. (34a/12), (36a/7), (43b/4), (48a/20),
t. + étmek (72b/6)	(4a/7), (4a/9), (54a/17), (55b/5), (75b/17), (77b/10),
t. + étmez (35a/16)	(79a/1), (79a/1)
t. + étse (16b/20), (28b/1), (37b/4)	t. + be-tekrār (62b/9)
t. + i (15a/8)	t. + oluna (34a/12), (43b/4)
t. + i keşir (15a/8)	t. + olunsa (48a/20)
t. + inden (73a/2)	t. + olunup (55b/5)
t. + oluna (13a/15), (15a/10), (15a/17),	[= 17]
(3a/16), (5a/11), (72a/14), (73a/10), (73a/10)	tekrār : < Ar. Tekrar.
t. + olunan (72a/14)	t. (19b/21), (24b/19), (25a/17), (25b/18),
t. + olunmaya (37b/4)	(26a/23), (26b/12), (7a/18)
t. + olunmaz (72b/18)	t. + étdüm (25b/18)
t. + olunsa (15a/12), (15a/8), (16a/7),	t. + i (21a/1)
(17a/10), (50b/7), (73a/19), (74a/18)	t. + i 'amele (21a/1)
t. + olunur (13b/12), (13b/4), (15b/10),	t. + oluna (24b/19), (25a/17), (26a/23),
(15b/12), (15b/13), (15b/19), (72a/15), (73a/4),	(26b/12)
(73a/8)	t. + olunsa (19b/21), (7a/18)
[= 85]	[= 16]
te'ħir-i keşir : < Ar. Çok geriye bırakma.	tekrār-i 'amel : < Ar. İşin tekrar edilmesi.
t. (15a/8)	t. + e (21a/1)
[= 1]	[= 1]
tekellüf : < Ar. Külfetli.	telāħuĸ : < Ar. Birbiri arkasından gelip birleşme,
t. (14a/2), (8b/19)	birbirine katılma.
t. + éderler (14a/2)	t. (30b/10), (30b/11)

t. + éde (30b/10), (30b/11)	[= 2]		
[= 4]		telyîn	: < Ar. Yumuşatma, yumuşatılma.
telbîz	: < Ar. Yağmur.	t. (22a/17)	
t. + i (64a/8)		t. + éder (22a/17)	
t. + işedîd (64a/8)	[= 2]		
[= 2]		temāsuk	: < Ar. Birbirine yapışmak, yapışma.
telbîz-i şedîd	: < Ar. Şiddetli yağmur.	t. + ından (4b/1)	
t. (64a/8)	[= 1]		
[= 1]		temekkün:	< Ar. Yer.
telef	: < Ar. Ölme, yok olma.	t. + i (14a/11)	
t. (11b/20), (71a/6)	[= 1]		
t. + olur (71a/6)		temîz	: < Ar. Temiz.
[= 3]		t. (69a/15)	
telezzüz	: < Ar. Lezzet.	[= 1]	
t. (64a/8)		temme	: < Ar. Bitti, sona erdi.
t. + i (18b/21), (19a/2)		t. (79b/20)	
t. + i ḥaḳîḳî (18b/21)	[= 1]		
t. + i ḥaḳîḳîsi (19a/2)		temmüz	: < Sür. Temmuz ayı.
[= 5]		t. (57a/13)	
telezzüz-i ḥaḳîḳî	: < Ar. Gerçek lezzeti.	t. + da (36b/11), (59b/10)	
t. (18b/21)	[= 3]		
t. + si (19a/2)		temr	: < Ar. Hurma (<i>Phoenix dactylifera</i>).
[= 2]		t. (28a/2)	
telvîş	: < Ar. Bulaştırılma.	[= 1]	
t. (31a/22)		tenbîş	: < Ar. Eşeleme.
t. + oluna (31a/22)		t. (20a/14)	

t. + olunup (20a/14)	t. + a (13a/17)
[= 2]	[= 1]
tenbīt : < Ar. Ekin bitmek, ziraat yapmak.	tenkīc : < Ar. Islatarak yumuşatmak.
t. (1b/4), (3a/10), (8a/11), (9a/14)	t. (10b/20), (1b/10)
t. + i (10a/11)	t. + oluna (1b/10)
t. + i zirā'atda (10a/11)	[= 3]
t. + oluna (9a/14)	tenkīl : < Ar. Nakletme, taşıma.
[= 7]	t. (25b/19)
tenbīt-i zirā'at : < Ar. Ekin bitmek.	[= 1]
t. + da (10a/11)	tenkīš : < Ar. Eksiltmek, kısmak.
[= 1]	t. (27b/1)
tenciz : < Ar. Bitirme, sonuçlandırma.	t. + étdükce (27b/1)
t. (21b/15), (21b/19), (27a/21), (30b/2)	[= 2]
t. + oluna (21b/15), (21b/19), (27a/21)	tenkīš : < Ar. İşleme.
t. + olunup (30b/2)	t. (13b/10), (25a/19), (32a/9)
[= 8]	t. + oluna (32a/9)
tenkiye : < Ar. Ayıklayıp temizleme.	t. + olunup (25a/19)
t. (13a/17), (24a/12), (25a/7), (31a/18), (72a/17), (77b/4), (8b/23)	[= 5]
t. + den (23a/21)	tenhīl : < Ar. Eleme, elenme.
t. + édüp (77b/4)	t. (11b/23), (30a/16)
t. + i (13a/17)	t. + édüp (30a/16)
t. + i muṭṭaşıla (13a/17)	[= 3]
t. + oluna (25a/7), (31a/18), (72a/17)	tennūr : < Ar. Fırın.
[= 14]	t. (27a/21)
tenkiye-i muṭṭaşıl : < Ar. Sürekli ayıklayıp temizleme.	[= 1]
	terbīc : < Ar. Dörtleme.

t. (7a/5)	terekküb : < Ar. Karışık birleşme.
t. + oluna (7a/5)	t. (10a/19)
[= 2]	t. + êtdügi (10a/19)
terbîh : < Ar. Kazanç sağlamak.	[= 2]
t. (8a/9)	terk : < Ar. Bırakma, ayrılma.
t. + êden (8a/9)	t. (10b/2), (10b/3), (10b/4), (14a/9),
[= 2]	(20b/13), (22a/11), (22a/12), (24b/14), (24b/15),
terbiye : < Ar. Besleyip büyütme.	(24b/16), (25a/18), (25a/19), (25b/12), (25b/2),
t. (50b/23)	(26a/7), (26a/7), (26b/2), (29a/5), (31b/22), (32a/12),
t. + i (2a/9)	(32a/14), (32a/2), (36a/5), (37a/15), (39b/18),
t. + i ‘uşfür (2a/9)	(39b/18), (39b/21), (45a/14), (45a/9), (49b/8),
t. + olunup (50b/23)	(4a/19), (4a/20), (4b/11), (58b/23), (5a/5), (5a/8),
t. + sinden (22b/9)	(62a/4), (63a/9), (63b/12), (68a/17), (69a/21),
t. + siyle (23b/5)	(69b/1), (69b/13), (74b/18), (79a/11), (9b/4)
t. + ye (4a/9)	t. + eylemeye (10b/4), (39b/18)
[= 7]	t. + eyleye (22a/12), (68a/17), (9b/4)
terbiye-i ‘uşfür : < Ar. Aspir çiçeği büyütme.	t. + eyleyesin (69a/21)
t. (2a/9)	t. + êder (14a/9), (45a/14)
[= 1]	t. + êdüp (45a/9)
terceme : < Ar. Tercüme.	t. + êtmek (58b/23)
t. + si (46b/6)	t. + i (17b/12), (75a/2)
[= 1]	t. + oluna (10b/2), (10b/3), (20b/13),
tere : < Far. Turpgillerden, yaprakları salata olarak yenen baharlı bir bitki, tere. (<i>Lepidium sativum</i>). krş. ħabb-ı reşâd, ħurf.	(22a/11), (24b/14), (24b/15), (25a/18), (25a/19),
t. + ler (66b/13)	(25b/12), (25b/2), (26a/7), (26a/7), (31b/22),
[= 1]	(32a/14), (32a/2), (4b/11), (5a/8), (63a/9), (63b/12),
	(79a/11)
	t. + olunmak (5a/5), (62a/4)
	t. + olunmaya (32a/12)
	t. + olunmuş (37a/15)
	t. + olunsa (39b/18), (74b/18)
	t. + olunup (24b/16), (29a/5), (39b/21),
	(49b/8)

t. + olunur (26b/2), (4a/19), (4a/20)	t.-üp (35b/5)
t. + olunurmuş (36a/5)	[=9]
[=92]	tertib : < Ar. Dizme, düzenleme.
terle- : Terlemek.	t. (41b/20), (42a/6), (42b/1), (51b/13), (53b/20), (59a/5)
t.-se (29b/13)	[=6]
[=1]	tervîh : < Ar. Dinlendirmek, rahat etmek.
terleyici : Terleyici.	t. (4a/13)
t. (59a/12)	[=1]
[=1]	tesâhül : < Ar. Fazla müsamahakâr olma.
terkîk : < Ar. İnceltme, yumuşatma.	t. (75a/20)
t. + inde (16a/10)	t. + olmağ (75a/20)
[=1]	[=2]
ters : Gübre.	tesâmuh : < Ar. Müsamaha etme.
t. (35b/10), (35b/5), (35b/6)	t. (18a/8), (7a/15)
t. + i (35b/10), (35b/6), (36b/19), (38a/22), (38b/18), (40b/1), (50a/4), (62b/16), (62b/20), (63a/10), (63a/11), (64b/8), (64b/9)	t. + olunmamışdır (18a/8)
t. + in (38b/2)	[=3]
t. + inden (38a/21), (50a/6)	teshîin : < Ar. Isıtma, ısıtılma.
t. + ini (79b/18)	t. (10b/1), (24b/23), (27a/17), (6a/14), (79a/20), (7a/22)
t. + leridiür (50a/2)	t. + eyleye (10b/1)
[=21]	t. + éder (7a/22)
terslen- : Gübrenlemek.	t. + oluna (27a/17)
t.-e (35b/6), (62b/20)	[=9]
t.-mege (32b/14), (33a/17), (33b/17)	te'sîr : < Ar. Etki, işleme.
t.-mek (33a/17)	t. (12b/6), (43a/21), (50b/22), (52a/5), (54b/3), (54b/4), (65b/21)
t.-miş (35a/17), (35b/16)	

t. + eyleye (12b/6)	[=3]
t. + éde (54b/4)	tesmiye : <Ar. İsimlendirme, ad verme.
t. + éder (65b/21)	t. (18b/13), (18b/14), (21a/18), (21a/7), (28a/5), (29b/16), (3a/10), (57b/10), (69a/11), (79a/14), (7a/11), (8a/1)
t. + édüp (43a/21), (50b/22), (54b/3)	
t. + étdükden (52a/5)	t. + étdiler (21a/7)
t. + inden (27a/12)	t. + étmışlerdür (21a/18)
[= 15]	t. + étmışüzdür (18b/13), (18b/14)
teslîf : <Ar. Geçme.	t. + nüj (40b/18)
t. (24a/9)	t. + olunur (28a/5), (29b/16), (3a/10), (69a/11), (79a/14), (7a/11), (8a/1)
t. + olunanañ (24a/9)	
[=2]	[= 24]
teslîş : <Ar. Üçleme.	teşniye : <Ar. İkileme.
t. (5a/22), (7a/4)	t. (5a/22), (65b/14), (7a/11), (7a/3)
t. + oluna (7a/4)	t. + olunsa (7a/3)
[=3]	[=5]
tesmîd : <Ar. Gübre atmak.	teşbîh : <Ar. Benzetme.
t. (9a/4)	t. (12a/20)
t. + oluna (9a/4)	t. + olunmışdur (12a/20)
[=2]	[=2]
tesmîñ : <Ar. Filizlenme.	teşdîd : <Ar. Şiddetlendirilme, şiddet ve kuvvet verme.
t. + den (24b/11)	t. (5b/16)
t. + i (24b/12)	[= 1]
[=2]	teşennüc : <Ar. Buruşma, buruşuk olma.
tesmîn : <Ar. Semirtme, semirtilme, yağlatma.	t. (12a/13)
t. (23a/22), (30b/13)	[= 1]
t. + éder (30b/13)	teşhîş : <Ar. Ayırt etme.

t. (69a/15)	[= 13]
t. + olunur (69a/15)	teşrîn-i sâni : < Ar. Kasım ayı.
[= 2]	t. (52b/23), (57b/20)
teşrîn : < Ar. Yılın onuncu ve on birinci aylarına verilen ortak ad.	t. + de (46b/16), (53b/17), (54a/10), (55a/19), (55b/8), (58b/18)
t. + den (19a/19)	t. + nün (53a/7), (77a/6)
t. + i (33a/21), (37b/3), (37b/7), (38b/14), (46b/16), (46b/16), (46b/5), (52b/22), (52b/23), (53a/7), (53a/7), (53b/17), (54a/10), (54a/3), (55a/19), (55b/8), (56a/3), (57b/20), (58a/11), (58b/12), (58b/18), (73b/10), (76b/12), (76b/13), (76b/16), (77a/5), (77a/6), (79a/5), (79b/13)	[= 10]
t. + i evvel (37b/3), (46b/16)	tetâbu : < Ar. Oranlı, aynı olma.
t. + i evvelde (33a/21), (38b/14), (52b/22), (54a/3)	t. (32a/20)
t. + i evvelden (37b/7)	t. + olunmaya (32a/20)
t. + i evveldür (79a/5)	[= 2]
t. + i evvelün (46b/5), (53a/7), (56a/3), (58a/11), (58b/12)	tevaḥḥi : < Ar. Yönelmek, kastetmek.
t. + i sâni (52b/23), (57b/20)	t. (13b/17), (9a/12)
t. + i sâniide (46b/16), (53b/17), (54a/10), (55a/19), (55b/8), (58b/18)	[= 2]
t. + i sâninün (53a/7), (77a/6)	tevkîit : < Ar. Vakti, saati belli etme.
[= 53]	t. (15a/3), (15b/1)
teşrîn-i evvel : < Ar. Ekim ayı.	t. + êtdükleri (15b/1)
t. (37b/3), (46b/16)	[= 3]
t. + de (33a/21), (38b/14), (52b/22), (54a/3)	teväliid : < Ar. Doğma, doğurma.
t. + den (37b/7)	t. + i (23a/11)
t. + dür (79a/5)	t. + i zer ^c (23a/11)
t. + ün (46b/5), (53a/7), (56a/3), (58a/11), (58b/12)	[= 2]
	teväliid-i zer^c : < Ar. Ekinin yetişmesi.
	t. (23a/11)
	[= 1]
	tevsî : < Ar. Genişletme,

t. (24a/11)	[=2]
t. + olunup (24a/11)	tırmākī : <? Bir çeşit taneli hububat
[=2]	t. (22a/4)
tezbīl : <Ar. Toprağı gübreleme.	[=1]
t. (17b/18), (26b/21), (26b/22), (27a/4), (27a/9), (28a/20), (30a/13), (31a/14), (31a/17), (4a/5), (65a/4), (6a/21), (7b/2)	tırmalan- : Tırmalanmak, kaşınmak.
t. + den (24a/19), (30a/11), (31a/13), (6b/3)	t.-mışa (13a/8)
t. + dür (7b/2)	[=1]
t. + e (26b/22), (31a/17)	tırmīr : <Nab. Bir buğday cinsi.
t. + i (29a/1), (31a/14), (6a/22)	t. + i (16b/7), (16b/9)
t. + oluna (17b/18), (26b/21), (26b/22), (27a/4), (31a/17), (4a/5)	t. + i kāmḥ (16b/9)
t. + olunmaz (28a/20)	t. + i şa'īr (16b/7)
t. + olunsa (30a/13)	[=4]
t. + olunup (27a/9)	tırmīr-i kāmḥ : <Nab.-Ar. bkz. tırmīzü'l-kāmḥ.
t. + olunur (31a/14)	t. (16b/9)
[=33]	[=1]
tezbīle : <Ar. bkz. tezbīl.	tırmīr-i şa'īr : <Nab.-Ar. Bir çeşit arpa.
t. (21b/23), (30a/12)	t. (16b/7)
[=2]	[=1]
tezek (g): Tezek, gübre.	tırmīz : <Nab. Bir buğday cinsi.
t. + i (62b/16)	t. (73b/20)
[=1]	[=1]
tezeyyüd : <Ar. Artış, çoğalma.	tırmīzü'l-kāmḥ : <Nab.-Ar. Bir çeşit buğday.
t. (27b/11)	t. (74a/1)
t. + olunup (27b/11)	[=1]
	tırnaḳ : İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka.

t. + ları (52a/12)	t. + dür (71b/14)
[= 1]	[= 2]
tıyn : < Ar. Çamur, balçık.	tîz : < Far. Tez, çabuk.
t. (26b/5), (4b/23), (74b/21), (75a/5)	t. (15a/9), (35a/15), (36a/11), (36b/15), (37b/14), (38a/3), (39b/18), (59a/8), (60a/11), (60a/15), (60a/3), (61a/13), (61b/5), (69b/7)
[= 4]	
tıymıye : < Ar. Balçıklı.	t. + ce (53b/5)
t. (7a/15)	[= 15]
t. + yi (13b/18)	toğ- : Doğmak.
[= 2]	t.-an (54b/23), (61b/6)
tilcegüz : İncecik teller.	t.-mazdan (74b/2)
t. + ler (42b/10)	[= 3]
[= 1]	toğır- : Doğurmak.
tîmār : < Ar. (Ağaç, toprak) bakımı.	t.-up (42a/2)
t. (35a/23), (42b/21), (43a/5), (43b/9)	[= 1]
t. + a (41a/21)	toğrı : Doğru.
t. + étmede (43b/9)	t. (41b/18)
t. + ı (42b/18)	[= 1]
t. + ında (41a/13)	toğurt- : Doğurtmak.
t. + olundukça (42b/21)	t.-duğı (55a/1)
t. + olunup (35a/23)	t.-tuğı (54b/23)
[= 10]	[= 2]
tîn : < Ar. Çamur, balçık.	toħm : < Ar. Tohum.
t. (75b/13)	t. (37a/23), (37b/22), (37b/23), (3b/3), (43a/13), (43a/14), (43a/17), (43a/17), (43a/22), (43b/13), (43b/17), (43b/3), (45a/11), (45b/19), (47a/11), (47a/15), (47b/20), (48b/20), (48b/20), (49a/7), (49b/19), (51a/19), (51b/3), (53a/23), (53a/23), (53b/15), (55a/2), (55a/22), (55a/3), (56a/5), (57a/8), (57a/9), (58a/21), (59a/1), (59a/15),
[= 1]	
tîne : < Ar. bkz. tîn.	
t. (71b/14)	

(59a/3), (59a/3), (60a/8), (60a/8), (60a/9), (62a/2), (62a/2), (62b/14), (62b/16), (63a/21), (68a/8), (74b/5), (74b/5), (74b/8)

t. + a (43b/5)

t. + da (43a/19)

t. + dan (35a/1), (39b/3), (50b/9)

t. + ı (34b/22), (34b/23), (35b/9), (37a/21), (37b/11), (38a/1), (39a/8), (39a/8), (39b/1), (41a/9), (42b/22), (43a/15), (43b/1), (43b/14), (43b/19), (44b/13), (45a/5), (45a/5), (45a/6), (45b/15), (46b/15), (46b/17), (47b/1), (47b/13), (47b/23), (47b/6), (47b/6), (48a/4), (49a/7), (52a/17), (52a/7), (52a/7), (53b/13), (55a/19), (55a/8), (56a/19), (57a/12), (57a/17), (58a/2), (58a/21), (58b/15), (58b/20), (58b/21), (58b/22), (58b/23), (59a/16), (60a/10), (60a/19), (60a/20), (60a/22), (60a/22), (61a/21), (61a/23), (61a/23), (68a/10), (74b/21)

t. + ı küllîsi (74b/21)

t. + ı kürünb (60a/22)

t. + ın (39a/15), (40b/6), (41a/7), (47b/17), (57a/17), (61a/10), (61a/12), (61a/21)

t. + ına (37b/10)

t. + ında (60a/21)

t. + ından (2a/13), (34b/16), (37b/15), (38a/17), (38b/16), (38b/20), (38b/23), (43a/12), (44a/6), (44b/17), (44b/7), (45b/17), (45b/20), (47a/17), (47b/14), (54a/1), (54a/11), (54a/5), (55a/21), (57a/5), (57a/7), (57b/17), (57b/18), (58b/18), (58b/19), (58b/5), (60a/14), (61a/12), (62a/8), (74b/20)

t. + ını (34b/23), (80a/1)

t. + ınıñ (35b/8), (38b/7), (61b/1), (61b/23)

t. + ı şelcem (60a/22)

t. + lar (44b/15), (49b/3)

t. + lara (49a/23)

t. + ları (39a/23), (47b/7), (49b/1), (49b/18), (49b/2), (50b/19), (50b/20), (51a/22), (52a/17), (52a/23)

t. + ların (52a/18), (52a/9)

t. + larından (50b/15)

t. + larınıñ (49b/13)

t. + uñ (35b/15), (43b/4), (74b/9)

[= 179]

toñm-ı küllî : <Ar. Büyük tohum.

t. + si (74b/21)

[= 1]

toñm-ı kürünb : <Ar. Lahana tohumu.

t. (60a/22)

[= 1]

toñm-ı şelcem : <Ar. Şalgam tohumu.

t. (60a/22)

[= 1]

toñmlan- : <Ar.-Tr. Tohumlanmak.

t.-up (59a/8)

[= 1]

toķ : Tok, aç olmayan.

t. (76a/10)

t. + ca (76a/13), (76a/8), (76a/9)

[= 4]

toķın- : Dokunmak.

ķ.-madan (39b/6)

ķ.-mamış (75a/14)

.-maya (70a/2), (70a/2)	[= 1]	
.-maz (42a/10)		oldur- : Doldurmak.
.-miŒ (43a/16)		.-ur (13a/16)
.-up (50a/18)	[= 1]	
.-ur (35b/11), (41b/3), (63b/5)		olu : Dolu.
[= 10]		. (69a/4)
okmak : AĒatan yaplmŒ iri ekki.		. + sı (47a/10)
. (39b/1), (40b/10)	[= 2]	
. + lar (25b/8)		on : Giysi.
. + uŒ (40b/11)		. (52b/11)
[= 4]		[= 1]
oksan : Doksan.		oprak (Ē): Toprak.
. (11b/3), (70b/10)		. (33b/16), (36a/3), (37b/11), (41b/23),
[= 2]		(42b/2), (43b/7), (45a/10), (45a/15), (45a/3), (45a/4),
okun- : Dokunmak.		(45a/6), (45a/8), (45b/1), (47b/15), (49b/17),
.-a (64b/12)		(53b/15), (55b/12), (56a/17), (56a/9), (57a/17),
[= 1]		(58a/21), (58b/15), (60a/8), (60a/9), (61a/11),
		(61b/1), (61b/2), (62a/2), (63b/21), (64a/6), (64a/9),
		(65b/10), (65b/18), (69a/13), (69b/21), (69b/5),
		(74b/14), (74b/7), (75a/9), (75b/2)
okuz : Dokuz.		. + da (76a/6)
. (22b/21), (22b/21), (52b/1)		. + dan (60a/9), (64a/7)
. + ıncı (1b/11), (49a/11)		. + ları (38a/18), (49b/10), (64a/13)
[= 5]		. + ların (64a/14)
ol- : Dolmak.		. (47b/14), (49b/14), (54b/11), (54b/8),
.-dılar (65a/3)		(55b/2), (55b/4), (61a/18)
[= 1]		. + a (56a/16), (60a/11)
ol- : Dolmak.		. + ı (33b/12), (34b/9), (35a/14), (35b/14),
.-duĒdan (34b/22)		(36b/3), (38b/10), (38b/9), (41b/12), (47a/11),
		(47a/15), (47b/9), (48b/14), (48b/9), (56a/14),
		(60a/20), (63b/11), (63b/5), (64a/5), (75a/13),
		(75a/18)

t. + m (51b/12)	t. (32a/5)
t. + mı (64a/17), (78a/12)	[= 1]
t. + uş (62b/11)	tülen : < Ar. Boyca, boyuna, uzunluğuna.
[= 80]	t. (25a/15), (28b/3)
topraklı : Topraklı.	[= 2]
t. (46b/11), (46b/14), (53b/9), (57b/14)	tülî : < Ar. Uzun.
[= 4]	t. (10a/7)
toz : Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak.	t. + olandur (10a/7)
t. + mı (65b/5)	[= 2]
[= 1]	tülü^c : < Ar. Doğma, doğuş.
tüb : < Ar. Tuğla, kiremit.	t. (20a/13), (28b/6)
t. (74b/7)	t. + édüp (28b/6)
[= 1]	t. + étse (20a/13)
tuffâh : < Ar. Elma (<i>Pirus malus</i>).	t. + ı (19a/14)
t. (26b/23)	t. + ı nebt (19a/14)
[= 1]	t. + ı simāk-ı rāmiḥ (14a/4)
tül : < Ar. Uzun.	[= 7]
t. (12a/12), (15b/13), (25a/2), (25b/4)	tülü^c-ı nebt : < Ar. Bitkinin doğması.
t. + da (23b/20)	t. (19a/14)
t. + ı (15b/8), (31a/16), (32a/5)	[= 1]
t. + ından (73a/1), (8b/21)	tülü^c-ı simāk-ı rāmiḥ : < Ar. Semanın kuzey yarım küresinde bulunan el-Avva burcunun en parlak yıldızının doğması.
t. + ı uşbu ^c (32a/5)	t. (14a/4)
t. + olsa (12a/12)	[= 1]
[= 12]	tülü^cuş-şems : < Ar. Güneşin doğması.
tül-ı uşbu^c : < Ar. Parmak uzunluğu.	t. (25a/10)

[= 1]	t. (50b/10)
ţuman : Duman.	[= 1]
t. (77b/20)	tût : < Ar. Yemiş.
[= 1]	t. + ı (40b/8)
ţur- : Durmak.	[= 1]
t.-a (50a/18), (63b/10), (65a/19), (67a/2), (69a/21), (69b/7), (70a/2), (70a/2), (70a/2), (71b/14)	ţut- : Tutmak.
t.-an (64b/20), (64b/21)	t.-up (37b/11), (46b/19), (51b/12)
t.-duğdan (40b/6), (43b/12), (61a/10)	[= 3]
t.-mağla (70b/15)	ţutam : Avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar.
t.-ması (47b/8)	t. (40b/10)
t.-mış (40a/20), (40b/1), (40b/4), (60a/13)	t. + ı (40b/13)
t.-sun (40a/16)	[= 2]
t.-up (26a/22), (2b/5), (51a/11), (60a/19), (60a/19), (60a/22)	tutudul- : Tutuşturmak.
t.-ur (2b/5), (2b/5), (51a/10), (51a/10), (51b/5), (51b/5), (51b/5), (56b/21), (66a/6), (72b/10), (74b/13), (78b/1)	t.-sa (52a/13), (52a/15)
[= 40]	[= 2]
turb : < Far. Turpgillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri beyaz, sarı, mor renkli bir bitki (<i>Raphanus sativus</i>).	tutuşdurul- : Tutuşturulmak.
t. (69b/16)	t.-up (37a/4)
[= 1]	[= 1]
ţurıl- : Durulmak.	ţu'üm : < Ar. Lezzetler.
t.-up (48b/5)	t. (19a/1)
[= 1]	t. + ı (11b/1), (70b/8)
turunc : < Far. Ağaç kavunu ağacı, utruc (<i>Citrus medica</i>).	t. + ı rediyyeden (70b/8)
	t. + ı rediyyedendür (11b/1)
	[= 5]
	ţu'üm-ı rediyye : < Ar. Kötü lezzetler.

t. + den (70b/8)	t. + dan (10a/19), (26a/19)
t. + dendür (11b/1)	t. + dur (5b/2)
[= 2]	t. + ı (10a/15), (10b/21), (10b/8), (17b/9), (18a/5), (20a/14), (22a/10), (26a/11), (26a/3), (26b/22), (27a/9), (28b/6), (28b/9), (5b/1)
tuз : Tuz, kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billürsu madde.	t. + ı bārid (5b/1)
t. (34a/11), (34a/14), (34a/2), (34a/3), (60a/14)	t. + ı daķıķı (26a/11)
t. + ı (63a/8)	t. + ı keşir (22a/10)
[= 6]	t. + ı nā'im (27a/9)
tuзlı : bkz. tuзlu.	t. + ında (5a/4)
t. (59a/12)	t. + ı remliyye (10b/8)
t. + raķ (57a/22), (58a/15)	t. + ı saķıķ (26b/22)
[= 3]	t. + ı şayyibde (10a/15), (10b/21)
tuзlu : Tuzlu.	t. + ı şayyib-i raķb (28b/6)
t. (36b/4), (36b/4), (38a/15), (48a/19), (48b/16), (49b/6), (57a/22), (58a/16), (59b/16), (59b/5), (61a/5), (61a/8), (63a/4), (63a/8), (64a/19), (65b/5), (67a/18)	t. + uğ (75a/6)
t. + ca (57b/14)	[= 50]
t. + lıcaķ (78a/20)	türāb-ı bārid : < Ar. Soğuk nitelikli toprak.
t. + raķ (72a/17)	t. (5b/1)
[= 20]	[= 1]
türāb : < Ar. Toprak.	türāb-ı daķıķ : < Ar. İnce toprak.
t. (17a/20), (17b/15), (17b/16), (17b/22), (18b/18), (25a/4), (26a/12), (26a/6), (26b/3), (26b/4), (26b/4), (45a/12), (5a/19), (5a/20), (5b/1), (5b/1), (5b/3), (5b/4), (69a/17)	t. + i (26a/11)
t. + a (25a/5)	[= 1]
t. + da (18b/17), (5b/2)	türāb-ı keşir : < Ar. Çok toprak.
	t. (22a/10)
	[= 1]
	türāb-ı nā'im : < Ar. Taze toprak.
	t. (27a/9)

[= 1]
türāb-ı remliyye : < Ar. Kötü toprak.

t. (10b/8)

[= 1]

türāb-ı şahīk : < Ar. Uzak toprak.

t. (26b/22)

[= 1]

türāb-ı tayyib : < Ar. İyi toprak.

t. + de (10a/15), (10b/21)

[= 2]

türāb-ı tayyib-i raṭb: < Ar. Rutubetli iyi toprak.

t. (28b/6)

[= 1]

türb : < Ar. Toprak.

t. + i (17a/19), (18b/18), (1b/15)

[= 3]

türbe : < Ar. bkz. türb.

t. + i (5a/7)

t. + i cibāl (5a/7)

t. + nüj (10a/18)

[= 3]

türbe-i cibāl : < Ar. Dağ toprağı.

t. (5a/7)

[= 1]

türkçe : Türk dili, Türkçe. krş. türkī.

t. (34a/15), (37b/21)

[= 2]

türkī : < Tr.-Far. Türk dili, Türkçe. krş. türkçe.

t. + de (23a/1), (52b/14), (57b/8), (57b/9), (5b/16)

[= 5]

türmüs : < Ar. Acı bakla, yabancı bakla, delice bakla, Mısır baklası (Lupinus termis).

t. (13a/10), (13a/21), (13a/21), (13a/23), (16b/5), (22b/23), (2a/5), (2a/9), (33a/12), (33a/17), (33a/18), (33a/19), (33a/4), (33b/10), (33b/12), (33b/14), (33b/14), (33b/16), (33b/4), (33b/5), (33b/9), (3b/1), (67b/11), (67b/6), (67b/7), (67b/7), (67b/9), (72a/11), (72a/11), (73b/17), (9a/2), (9a/3), (9a/4), (9a/6)

t. + de (33b/1)

t. + den (22b/23), (23b/10), (28a/10)

t. + dür (9a/7)

t. + e (33a/16)

t. + i (34a/16)

t. + üj (33b/18), (33b/22), (34a/2)

[= 44]

U

u : < Ar. Ve. krş. ve.

u. (21a/12), (24b/22)

[= 2]

uc : bkz. uç.

u. + cuğazları (55a/14), (55b/4)

u. + ı (45a/18), (51b/10)

u. + ina (54b/22)

[= 5]

uç	: Uç.	u. + dan (49b/17), (54b/1)
	u. + ları (44b/16)	[=2]
	u. + larımı (39a/22)	
	[=2]	
uç-	: Uçmak.	
	u.-an (70b/18)	
	[=1]	
ufacık	: Çok küçük.	
	u. (33a/16)	
	[=1]	
ufad-	: Ufalamak.	
	u.-up (47b/17)	
	[=1]	
ufadıl-	: Ufalatmak.	
	u.-up (40b/14)	
	[=1]	
ufak	: Ufak.	
	u. (41b/13)	
	[=1]	
‘ufünet	: < Ar. Pis koku.	
	‘i. (63a/7)	
	[=1]	
uğra-	: Uğramak.	
	u.-mayup (48a/8)	
	[=1]	
uğur	: Yol, ark.	
		u. + dan (49b/17), (54b/1)
		[=2]
		uğrā : < Ar. Başka, diğer.
		u. (21b/15), (25a/15), (28b/12), (30b/16), (39b/22), (48a/16), (52b/9), (7a/3)
		[=8]
		‘uḳalā : < Ar. Akıllılar, bilginler.
		‘u. (14b/7)
		[=1]
		ūkıyye : < Ar. 1.282 kilogramlık bir ağırlık ölçüsü birimi. krş. vuḳıyye.
		u. (25b/6), (42a/16), (42a/16), (45b/20), (54a/11), (54a/6), (55a/21), (62a/8)
		u. + niüj (47a/17)
		[=9]
		ūlā : < Ar. Birinci.
		u. + dan (26b/22)
		[=1]
		ulüvv : < Ar. Yükseklik.
		u. (16a/22)
		u. + ola (16a/22)
		[=2]
		‘umḳ : < Ar. Derinlik.
		‘u. + ı (30a/11)
		‘u. + larına (4a/11)
		‘u. + unda (5a/23)
		[=3]

‘umūm : < Ar. Bütün, herkes.	[= 1]
‘u. (16b/10), (23b/8)	‘unşur : < Ar. Haziran ayı.
[= 2]	‘u. (65b/15)
umūr : < Ar. İşler.	[= 1]
u. + ı (52b/3)	‘unşure : < Ar. bkz. ‘unşur.
u. + ı mezkûre (52b/3)	‘u. + de (7a/13)
[= 2]	[= 1]
umūr-ı mezkûre : < Ar. Zikredilen işler.	ur- : Vurmak.
u. (52b/3)	u.-up (36a/12), (70b/16)
[= 1]	u.-ur (36a/12)
‘umurāt : bkz. ‘umurāt-ı şelāse.	[= 3]
‘u. + ı (65b/6)	urġan : Hurma yaprağından yapılmış kalın bağ.
‘u. + ı şelāse (65b/6)	u. (40b/20)
[= 2]	u. + lar (41b/5)
‘umurāt-ı şelāse : ?. Anlamı tespi	[= 2]
‘u. (65b/6)	urıl- : Vurulmak.
[= 1]	u.-a (39b/20)
un : Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.	u.-andur (17b/19)
u. (61b/15)	u.-sa (57b/5), (61b/16)
u. + ı (32b/16), (32b/17), (32b/17), (33a/2), (33a/2), (39a/1), (39a/2), (39a/2), (39a/2), (76a/11)	[= 4]
u. + ından (33a/9)	‘urūġ : < Ar. Kökler.
[= 12]	‘u. (12b/4), (67a/15), (8b/11)
‘unnāb : < Ar. Hünnap ağacı, ünnab ağacı (<i>Zizyphus sativa</i>).	‘u. + ı (12b/4), (71b/3), (71b/3), (8b/12)
‘u. + da (28a/13)	‘u. + ı keşīre-i müteşa‘ibesi (8b/12)
	[= 8]
	urūġ : < Ar. Kökler. krş. uşūl.

u. + ı (67a/14)	u. + ı (14b/3), (39a/15), (4b/14), (5a/14), (5a/3), (67a/6), (67a/6), (67b/2), (8b/18), (8b/8), (9b/1)
u. + ı cezzābesi (67a/14)	
[= 2]	u. + ın (5b/11)
urük-ı cezzābe : < Ar. Çekici kökler.	u. + ına (29a/2), (29a/3), (29a/6), (29a/9), (67a/11)
u. + si (67a/14)	u. + ı zer ^c den (8b/1), (67a/6)
[= 1]	u. + i (8a/23), (8b/1), (8b/1), (8b/7)
urük-ı keşire-i müteşāibe : < Ar. Dallarını çok olan kökler.	u. + i ħubūba (8b/7)
u. + si (8b/12)	u. + i kuṭānī (8a/23)
[= 1]	u. + i kuṭānīden (8b/1)
uṣāre : < Ar. Öz suyu.	[= 27]
u. + sinden (21b/3)	uṣūl-i ħubūb : < Ar. Tohumların kökleri.
[= 1]	u. + a (8b/7)
uṣbu^c : < Ar. Parmak.	[= 1]
u. (32a/5), (79a/12)	uṣūl-i kuṭānī : < Ar. Ekilen tahılların kökleri.
[= 2]	u. (8a/23)
uṣfūr : < Ar. Aspir çiçeği, kartam, yalancı safran (<i>Carthamus tinctorius</i>).	u. + den (8b/1)
u. (2a/9), (34b/17), (34b/21)	[= 2]
u. + dur (34a/18), (34b/14)	uṣūl-ı zer^c : < Ar. Ekilmiş ekinin kökleri.
[= 5]	u. + den (8b/1), (67a/6)
ustūrus : < Yun. Eylül ayı.	[= 2]
u. + dur (76a/16)	uṣb : < Ar. Taze ot.
[= 1]	u. (22b/3), (23a/11), (23a/18), (23a/20), (4a/13), (63b/17), (65a/6), (65a/8), (6a/19), (6a/23), (6b/19), (7b/2)
uṣūl : < Ar. Kökler. krş. urük.	u. + da (4a/13)
u. (12b/7)	u. + dan (23a/15), (23a/21), (6b/20), (7b/21)

‘u. + ı (14a/16), (22b/10), (25a/7), (4a/9),
(5a/13), (65b/4), (6a/17), (6a/9), (6b/2), (7a/19)

‘u. + ı ruṭūbet (5a/13)

[= 28]

‘uṣb-ı ruṭūbet : < Ar. Nemli taze otlar.

‘u. (5a/13)

[= 1]

‘uṭārid : < Ar. Merkür gezegeni.

‘u. (29a/14)

[= 1]

uyu- : Uyumak.

u.-mağa (54b/17)

u.-r (54b/22)

[= 2]

uyju : Uyku.

u. (54b/17), (54b/18)

u. + sı (48a/7)

[= 3]

‘uyūb : < Ar. Ayıplar, kusurlar.

‘u. + dan (69a/14)

[= 1]

‘uyūn : < Ar. Pınarlar, kaynaklar.

‘u. (24a/14)

[= 1]

uza- : Uzamak.

u.-duğca (55a/15), (55b/3)

u.-maya (54b/6)

u.-mayup (54b/11)

u.-maz (53a/16)

u.-r (53a/17)

u.-ya (73a/6)

u.-yup (28a/16)

[= 8]

uzun : Uzun.

u. (38a/12), (41a/16), (41b/18), (42b/15),
(51b/18), (52b/16), (53a/12), (53a/18), (55b/18),
(59b/1)

u. + ı (62a/4)

[= 11]

uzunluḡ (ḡ): Uzunluk.

u. + ında (39a/19)

u. + da (41b/22), (53b/21), (55b/17),
(60a/11)

[= 5]

uzunluḡ (ḡ): bkz. uzunluḡ.

u. + ında (53a/20)

[= 1]

Ü

ü : < Ar. bkz. u.

ü. (30b/7), (64b/19), (65b/13), (66b/1),
(73a/15), (73a/17)

[= 6]

üç : Üç.

ü. (17b/18), (18a/21), (18a/22), (18b/4), (23a/2), (25a/14), (25b/5), (30b/1), (31a/16), (31a/17), (34a/1), (34a/3), (37b/8), (38a/21), (38a/23), (40b/4), (41b/19), (43a/16), (43b/21), (44b/15), (44b/18), (44b/4), (45a/20), (45a/3), (45a/9), (45b/11), (45b/14), (47a/20), (47a/21), (47b/6), (4a/12), (51a/3), (51b/20), (52b/1), (52b/12), (53a/12), (53a/16), (53a/4), (53b/12), (54b/4), (54b/9), (55a/19), (57b/17), (57b/18), (58a/22), (58b/16), (59a/15), (59a/16), (60a/14), (60a/22), (61a/3), (62a/14), (62a/16), (62a/3), (62a/8), (64a/4), (65a/7), (65b/15), (65b/19), (65b/9), (66a/12), (66a/16), (66a/9), (68a/3), (68a/5), (68a/6), (6b/1), (71b/17), (75b/12), (75b/12), (75b/14), (75b/15), (75b/18), (7b/12), (7b/7), (9a/16), (9a/18)

ü. + er (36a/2), (44b/17), (57a/1), (62a/1)

ü. + i (56a/10), (56a/13), (75b/19), (75b/19)

ü. + ünci (2b/7), (45a/7), (48b/3), (65b/15)

ü. + ünciden (45b/12)

[= 90]

üdüülüs : bkz. endülüs.

ü. + de (46a/23)

[= 1]

ürz : < Ar. bkz. erz.

ü. (13b/6), (20b/2), (20b/20)

[= 3]

üslüb : < Ar. Tarz, üslup.

ü. (45a/14), (55b/5), (68a/12)

ü. + ı (19b/20), (3b/3), (54a/14), (74b/5)

ü. + ıla (65b/16)

ü. + ı merķüm (19b/20)

ü. + ı mezbür (54a/14)

[= 10]

üslüb-ı merķüm : < Ar. Adı geçen tarz.

ü. (19b/20)

[= 1]

üslüb-ı mezbür : < Ar. Zikredilen tarz.

ü. (54a/14)

[= 1]

üst : Üst.

ü. + i (43a/20), (64a/2)

ü. + inde (29b/12), (63b/20), (64a/1)

ü. + ine (37a/3), (43b/6), (49b/7), (63b/21), (64a/1), (64a/2)

[= 11]

ütrüc : < Ar. Ağaç kavunu.

ü. (54b/2), (54b/3)

ü. + üñ (54b/2)

[= 3]

üzer : Üst.

ü. + e (37a/20)

ü. + i (33b/16), (41b/23), (44b/22)

ü. + inde (24a/14), (25a/20), (26b/12), (26b/7), (35b/12), (42a/11), (43b/1), (45b/22), (50b/5), (52b/10), (53a/20), (54a/4), (56b/12), (56b/8), (60a/21), (61a/19), (62a/5), (62a/9), (65b/20)

ü. + inden (21b/14), (38a/1), (68a/2), (68a/2), (68a/3)

ü. + ine (10b/4), (11a/4), (15a/3), (18b/1), (21a/1), (21b/14), (21b/18), (21b/4), (21b/7), (24b/19), (25a/17), (25b/10), (25b/17), (25b/8), (26a/10), (26a/23), (26b/11), (27a/18), (27a/20), (27b/12), (27b/2), (28b/15), (28b/16), (28b/9), (29a/2), (29a/20), (29b/12), (29b/12), (29b/3),

(29b/7), (30a/20), (30b/22), (32a/15), (32a/8), (32b/20), (34a/15), (34b/19), (35b/9), (35b/9), (36a/3), (36a/7), (36b/21), (37a/19), (37a/3), (37a/6), (37b/23), (38b/1), (38b/15), (38b/2), (38b/21), (38b/22), (39a/21), (39b/12), (3a/18), (40a/11), (42a/1), (42a/14), (42a/17), (42b/1), (43a/18), (43a/18), (43a/20), (43a/22), (43a/23), (43b/13), (43b/17), (43b/17), (43b/3), (43b/7), (44a/10), (44a/10), (44a/14), (44a/3), (44b/14), (45a/10), (45a/23), (45b/23), (46a/2), (46b/23), (47a/1), (47b/13), (48b/21), (48b/5), (49a/12), (49b/21), (4a/10), (4a/20), (4b/10), (4b/6), (50a/13), (50a/18), (50a/2), (50a/8), (50a/9), (51b/13), (51b/13), (52a/1), (52b/8), (54b/4), (56b/10), (56b/2), (56b/21), (57b/2), (59a/16), (59b/11), (60a/14), (60a/16), (60a/18), (60a/7), (60a/9), (61a/11), (61a/11), (61a/13), (61a/18), (61b/2), (63a/5), (63a/9), (65a/1), (65b/14), (66b/1), (69a/14), (69a/19), (70a/1), (71b/4), (72b/13), (73a/12), (75b/15), (75b/2), (75b/6), (79a/11), (7b/16), (7b/9), (8b/7), (9a/16)

ü. + inedir (26a/2)

ü. + ini (44a/15), (69a/20)

ü. + iñe (15a/22)

ü. + leri (35b/15)

ü. + lerin (45a/9)

ü. + lerinde (35b/8)

ü. + lerine (50b/10), (50b/11), (56a/16)

[= 172]

üzre : Üzerine.

ü. (10a/6), (11a/18), (11a/19), (11b/8), (12a/4), (12b/2), (12b/22), (12b/7), (13a/22), (13a/7), (13b/14), (13b/6), (13b/6), (13b/9), (14a/22), (14a/23), (14a/8), (14b/14), (14b/3), (15a/15), (15a/7), (15b/10), (15b/13), (15b/13), (15b/14), (15b/15), (15b/21), (16a/16), (16b/10), (17b/1), (17b/10), (17b/23), (18a/16), (18a/3), (18a/3), (18a/6), (18b/19), (18b/3), (19a/12), (19a/13), (19b/18), (19b/21), (19b/22), (19b/8), (20b/16), (20b/2), (20b/22), (20b/8), (21a/2), (22b/10), (22b/12), (22b/20), (22b/21), (22b/22), (23a/1),

(23a/2), (23b/13), (23b/8), (24a/11), (24a/16), (24a/22), (24a/9), (24b/1), (25a/1), (25b/10), (25b/14), (25b/21), (25b/22), (26a/13), (26a/14), (26a/18), (26a/21), (27b/15), (28a/11), (28a/14), (28a/21), (28a/3), (29a/8), (29a/8), (29b/22), (30b/15), (30b/21), (31a/2), (31a/5), (31a/9), (31b/10), (31b/18), (31b/18), (31b/19), (31b/9), (33a/23), (33b/1), (34b/1), (34b/15), (34b/7), (34b/9), (35b/13), (35b/20), (36a/1), (36b/19), (37a/22), (37b/14), (37b/15), (37b/17), (38a/20), (38b/1), (40a/10), (40a/16), (41a/10), (41a/11), (41a/6), (41b/14), (41b/20), (42a/12), (42a/20), (42a/21), (42a/23), (42b/17), (42b/2), (42b/20), (42b/3), (42b/6), (43b/3), (44b/12), (44b/13), (44b/19), (45a/10), (45a/14), (45a/20), (45b/15), (45b/9), (46b/9), (47a/3), (48a/11), (48a/3), (48b/10), (48b/17), (49a/16), (49a/7), (49a/7), (49b/22), (4b/2), (50a/15), (50b/2), (50b/3), (50b/7), (52a/15), (52b/6), (53a/1), (53b/8), (54a/14), (54a/2), (54a/23), (55b/5), (57a/16), (57a/21), (57b/4), (5b/13), (5b/18), (60a/18), (61b/8), (65a/12), (65a/12), (65b/13), (65b/19), (67b/21), (68a/12), (6b/6), (74b/15), (74b/8), (75a/1), (75a/3), (76b/19), (76b/2), (77a/19), (77b/3), (77b/5), (78b/19), (7a/17), (7a/17), (7a/18), (7a/6), (7b/13), (7b/16), (7b/9), (8a/19), (8a/22), (8a/3), (8a/3), (8a/4), (8a/4), (8b/7), (9b/1), (9b/7)

ü. + de (13b/7)

ü. + dür (11b/5), (19a/13), (28a/4), (57b/19), (59b/12), (59b/23), (7a/9), (8a/15)

[= 203]

üzüm : Asmanın, taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi (*Vitis vinifera*). krş. 'ineb

ü. (35a/23)

ü. + den (61a/22)

[= 2]

V

vâcib : < Ar. Yapılması gerekli olan.

v. + dür (13a/22), (16a/21), (19b/4), (19b/5), (26a/14), (5a/13), (67a/11), (73b/12)

	[= 8]	(30b/6), (34b/8), (41b/16), (42b/4), (43a/8), (47a/9), (4a/13), (4a/20), (5a/12), (5b/11), (62a/12), (66a/16), (6a/17), (74b/12), (74b/12), (75a/3), (76b/1), (7a/2), (7a/23), (7b/13), (7b/18), (7b/9), (8b/5)
vādi	: < Ar. İki dağ arasındaki geçit, koyak.	
	v. + lerde (64b/16)	
	[= 1]	v. + i (25a/14)
vāfir	: < Ar. Çok, bol.	v. + i hāfirede (25a/14)
	v. (19a/20), (19b/5), (21a/14), (23b/6)	v. + ola (17b/23), (74b/12), (7b/18)
	v. + olup (21a/14)	v. + olacak (14a/10)
	v. + olur (19a/20), (19b/5), (23b/6)	v. + olan (10b/1), (14a/17), (14b/13), (17b/13), (18a/11), (22a/19), (23a/17), (24a/13), (25b/23), (26a/16), (2a/1), (34b/8), (41b/16), (43a/8), (4a/20), (5a/12), (5b/11), (62a/12), (66a/16), (6a/17), (75a/3), (7a/23), (7b/13)
	[= 8]	
vāhdeten	: < Ar. Tek, yalnız.	v. + olanuḡ (24a/7)
	v. (29b/1)	v. + olsa (12b/7), (13b/4), (19a/17), (22b/21), (22b/23), (4a/13), (8b/5)
	[= 1]	
vāhid	: < Ar. Tek.	v. + olup (17a/15)
	v. (23b/22), (32a/18)	v. + olur (17b/1), (17b/1), (30b/5), (30b/6), (76b/1), (7a/2), (7b/9)
	v. + de (15b/17), (16a/20), (25a/14), (73a/8)	v. + olursa (74b/12)
	v. + le (32a/6)	[= 94]
	v. + üḡ (24a/1), (25b/4)	vāki'-i hāfire : < Ar. Derince kazılmış yer olma.
	[= 9]	v. + de (25a/14)
vāhīde	: < Ar. bkz. vāhid.	[= 1]
	v. + de (27b/18)	
	v. + nūḡ (7b/8)	vakt : < Ar. Vakit, zaman.
	[= 2]	v. (19b/6), (26b/7), (36a/8), (36a/9), (68a/12), (73a/21), (73a/7), (73a/8), (76a/14), (76b/9), (8a/7)
vāki'	: < Ar. Olan, olma.	v. + da (12b/23), (13b/21), (14a/20), (16a/5), (16b/12), (23b/3), (31a/2), (33b/19), (4a/4), (53b/12), (55a/19), (5a/2), (62b/4), (65b/21), (65b/5), (68a/9), (71b/21), (78a/4)
	v. (10b/1), (12b/7), (13b/4), (14a/10), (14a/17), (14b/13), (17a/15), (17b/1), (17b/1), (17b/13), (17b/23), (18a/11), (19a/17), (22a/19), (22b/21), (22b/23), (23a/17), (24a/13), (24a/14), (24a/7), (24b/23), (25b/23), (26a/16), (2a/1), (30b/5),	

- v. + dan (56a/3), (77a/7)
- v. + dur (19a/10)
- v. + ı (13b/11), (16b/10), (17b/5), (19a/18), (19b/8), (30a/20), (34b/2), (34b/8), (35b/2), (36b/7), (37b/2), (41a/10), (41a/11), (44b/19), (45b/15), (46a/17), (47a/12), (4a/2), (55a/12), (61b/23), (65b/7), (66b/10), (74a/11), (74a/13), (74a/9), (74b/16), (76a/15), (76b/15)
- v. + ıdur (16b/19), (16b/19), (36a/10), (74a/10), (76a/17)
- v. + ında (20b/8), (22a/10), (29b/13), (36b/20), (42b/3), (63a/8), (65a/13), (6b/6), (70b/20), (75b/8)
- v. + ından (14a/5), (35a/15), (74b/17)
- v. + ını (1b/1), (62b/2)
- v. + ını (14b/20), (1b/11), (2a/10), (76a/21)
- v. + i (13a/1), (14a/5), (14a/6), (16a/12), (16a/13), (16a/14), (16a/6), (16a/9), (16b/11), (16b/17), (16b/21), (17a/2), (17a/5), (18a/17), (19a/6), (19a/9), (19b/6), (1b/14), (22a/5), (24a/19), (24b/7), (28a/18), (29b/21), (30a/7), (30a/8), (30b/21), (31b/18), (32a/22), (34b/2), (34b/5), (3b/1), (4b/10), (4b/12), (4b/20), (63a/20), (74a/2), (74a/7), (74a/7), (76a/20), (76a/21), (76a/21), (76b/8), (78a/4), (79b/15), (7a/2), (9a/20)
- v. + i bezrde (9a/20)
- v. + i ğurüb-ı süreyyâdan (16a/14)
- v. + i istivâ³-ı rebî^çîye (16a/13)
- v. + i istivâ-yı rebî^çîye (14a/5)
- v. + i haşâdda (78a/4)
- v. + i haşâdı (76b/8), (79b/15)
- v. + i haşâdu (76a/21)
- v. + i mezkürda (34b/5)
- v. + i mesfûrda (16a/6)
- v. + i mezbûr (14a/6)
- v. + i mezbûrda (13a/1), (34b/2)
- v. + i mutavassıt (19a/9), (76a/20)
- v. + i mu'ayyene (74a/7), (74a/7)
- v. + i muhtâr (16a/9)
- v. + i rebî^çde (4b/10)
- v. + i harîf (16a/12), (4b/12)
- v. + i zer^c (19b/6)
- v. + i zer^ci (30a/8)
- v. + i zer^c-i erüzz (24b/7)
- v. + i zer^c-i hıntada (22a/5)
- v. + i zirâ^cat (1b/14), (3b/1), (76a/21)
- v. + i zirâ^cata (4b/20)
- v. + i zirâ^catda (16b/11), (18a/17), (63a/20), (74a/2)
- v. + i zirâ^catı (19a/6), (24a/19), (28a/18), (29b/21), (30b/21), (31b/18), (32a/22)
- v. + i zirâ^cat-ı kettânda (30a/7)
- v. + i zirâ^catu (16b/17), (16b/21)
- v. + la (75a/16)
- v. + larda (63a/15)
- v. + larında (72b/13)
- v. + laru (59b/10), (59b/14)
- v. + u (19b/6), (65b/8), (7a/3)
- [= 181]

vakt-i bezr : < Ar. Ekilecek tane, tohum vakti.	v. (14a/6)
v. + de (9a/20)	v. + da (13a/1), (34b/2)
[= 1]	[= 3]
vakt-i ğurūb-ı süreyyā : < Ar. Ülker yıldızının battığı vakit.	vakt-i mezkūr : < Ar. Zikredilen vakit.
v. + dan (16a/14)	v. + da (34b/5)
[= 1]	[= 1]
vakt-i ħarīf : < Ar. Sonbahar vakti.	vakt-i mu'ayyen : < Ar. Belirli vakit.
v. (16a/12), (4b/12)	v. + e (74a/7), (74a/7)
[= 2]	[= 2]
vakt-i ħaşād : < Ar. Hasat vakti.	vakt-i muhtār : < Ar. Belirlenmiş, seçilmiş vakit.
v. + da (78a/4)	v. (16a/9)
v. + ı (76b/8), (79b/15)	[= 1]
v. + uñ (76a/21)	vakt-i mutavassıt : < Ar. (anılan) Vakitlerin ortasında.
[= 4]	v. (19a/9), (76a/20)
vakt-i istivā²-ı rebī¹ī : < Ar. Baharın denk geldiği vakitler.	[= 2]
v. + ye (16a/13)	vakt-i rebī³c : < Ar. Bahar vakti.
[= 1]	v. + de (4b/10)
vakt-i istivā-yı rebī¹ī : < Ar. bkz. vakt-i istivā ² -ı rebī ¹ ī.	[= 1]
v. + ye (14a/5)	vakt-i zer^c : < Ar. Ekin vakti.
[= 1]	v. (19b/6)
vakt-i mesfūr : < Ar. Adı geçen vakit.	v. + i (30a/8)
v. + da (16a/6)	[= 2]
[= 1]	vakt-i zer^c-i erūzz : < Ar. Piriñ ekmenin vakti.
vakt-i mezbūr : < Ar. Zikredilen vakit.	v. (24b/7)
	[= 1]

vakt-i zerf-i hımta : < Ar. Buğday ekmenin vakti.

v. + da (22a/5)

[= 1]

vakt-i zirā'at : < Ar. Ziraat vakti.

v. (1b/14), (3b/1), (76a/21)

v. + a (4b/20)

v. + da (16b/11), (18a/17), (63a/20), (74a/2)

v. + ı (19a/6), (24a/19), (28a/18), (29b/21),
(30b/21), (31b/18), (32a/22)

v. + uñ (16b/17), (16b/21)

[= 17]

vakt-i zirā'at-ı kettān : < Ar. Keten ekmenin vakti.

v. + da (30a/7)

[= 1]

vaktü'z-zirā'a : < Ar. Ziraat vakti.

v. (23a/16)

[= 1]

vaktü'z-zirā'at : < Ar. Ziraat vakti.

v. + a (74a/3)

[= 1]

var : Var, mevcut.

v. (20b/4), (67a/20), (76b/11), (79a/16),
(8b/16)

v. + dur (10a/4), (11a/20), (15a/2), (19a/2),
(21a/5), (23b/4), (27b/14), (28a/8), (2b/7), (2b/7),
(30a/8), (30b/19), (31a/9), (32b/3), (33a/8), (33b/10),
(36b/2), (38b/7), (40a/17), (41a/14), (42b/11),
(42b/15), (42b/7), (44a/17), (44a/19), (46b/3),
(47b/12), (47b/5), (48a/9), (49b/15), (49b/4), (49b/6),

(50a/10), (50a/10), (50a/10), (50a/11), (50a/12),
(50a/12), (50a/8), (50a/9), (51a/12), (51a/13),
(51a/14), (51a/16), (51a/18), (51a/21), (51a/9),
(52b/19), (53a/15), (53a/17), (53a/3), (53a/5),
(55b/13), (55b/23), (57a/23), (58b/4), (58b/8),
(59a/11), (5a/19), (5a/20), (5b/15), (5b/3), (61a/3),
(61b/13), (63a/7), (64a/1), (64a/7), (64a/8), (64a/8),
(64a/9), (66b/10), (67a/17), (69a/1), (6a/3), (70b/1),
(70b/2), (70b/3), (72a/2), (75b/5), (78b/1), (78b/8),
(79a/15), (79a/16), (79b/11), (8b/13)

v. + ısa (10b/12), (49b/14), (49b/16),
(64b/16), (6b/12), (75b/16)

[= 96]

var- : Varmak, ulaşmak.

v.-ınca (12a/5), (12a/7), (19a/19), (19a/19),
(19a/7), (19b/10), (19b/2), (19b/4), (19b/9), (21a/9),
(21b/21), (23b/11), (23b/15), (23b/15), (23b/17),
(23b/22), (23b/23), (23b/9), (28b/14), (28b/15),
(31a/22), (32a/17), (32a/23), (33b/18), (35b/5),
(36a/9), (36b/15), (37b/14), (37b/3), (38b/15),
(41a/20), (44a/8), (47a/13), (49b/13), (51a/17),
(51a/19), (51a/22), (56a/18), (56a/4), (56b/19),
(58a/10), (58a/11), (58b/13), (60a/10), (62a/14),
(65b/8), (72a/2), (72a/3), (74a/12), (76a/17),
(76b/10), (76b/17), (77a/13), (77a/3), (77a/6),
(79a/6), (79a/8), (79b/14), (7a/4), (7a/4)

v.-ıncadur (24a/2), (30a/9), (76b/16),
(77a/11)

v.-ısa (25a/7), (30b/13), (51a/22), (59b/23),
(60a/12), (60a/7), (65a/5), (65b/4), (69b/17)

v.-sa (36b/18)

v.-up (29a/3), (64a/2)

v.-ur (55b/5)

[= 77]

varak : < Ar. Yaprak.

v. + ı (27a/5), (27a/6), (27a/6), (27a/6),
(29a/11), (29a/6), (29b/10), (29b/10), (29b/16),

(29b/16), (30a/22), (30a/23), (36b/20), (42a/19),
(47a/5)

v. +1 bezr-i atūnā (27a/5)

v. +1 fūla (29b/16)

v. +1 kersinne (30a/23)

v. +1 kersinneye (29b/10)

v. +1 lūbiyā (29a/6)

v. +1 ina (12b/6)

v. +1 ar^c (27a/6)

v. +1 sebistān (27a/6)

v. +1 simsim (27a/6)

[= 24]

vara-1 bezr-i atūnā : < Ar. atūnā ekininin
yapraı.

v. (27a/5)

[= 1]

vara-1 fūl : < Ar. Bakla yapraı.

v. + a (29b/16)

[= 1]

vara-1 ar^c : < Ar. Kabak yapraı.

v. (27a/6)

[= 1]

vara-1 kersinne : < Ar. Burak yapraı.

v. (30a/23)

v. + ye (29b/10)

[= 2]

vara-1 lūbiyā : < Ar. Bōriilce yapraı.

v. (29a/6)

[= 1]

vara-1 sebistān : < Ar. İde aacı yapraı.

v. (27a/6)

[= 1]

vara-1 simsim : < Ar. Susam yapraı.

v. (27a/6)

[= 1]

varıl- : Varılmak, ulaılmak.

v.-duda (65b/9)

[= 1]

vasa : < Ar. Orta.

v. (16b/14), (53b/13), (54a/2), (65b/18),
(74b/10)

v. + dan (18a/13)

v. +1 (75b/19)

v. +1 arsda (75b/19)

v. + ında (18b/5)

[= 9]

vasa-1 ars : < Ar. Ekin (vaktinin) ortası.

v. + da (75b/19)

[= 1]

vaf : < Ar. Vasıf, nitelik.

v. (14a/1), (21a/2), (29a/8), (30b/15),
(36b/23), (38b/17), (45a/21), (70b/7)

v. + tdüğümüz (21a/2), (29a/8), (30b/15),
(38b/17)

v. + êtdüğümüz (14a/1)	v. + de (69b/4)
v. + êtdük (36b/23)	[= 1]
v. + ı (21a/1), (79a/1)	vaz' : < Ar. Koyma, konulma.
v. + ı arzinde (21a/1), (79a/1)	v. (24b/13), (24b/20), (25a/14), (25b/13), (25b/8), (26a/6), (27b/14), (27b/3), (27b/5), (28b/8), (29a/2), (4a/17), (59a/15)
v. + olunan (45a/21)	v. + êdüp (27b/5), (28b/8)
[= 19]	v. + oluna (24b/13), (25a/14), (25b/13), (25b/8), (26a/6), (27b/3), (29a/2)
vaşf-ı arzın : < Ar. Toprakların niteliği.	v. + olunduğı (27b/14)
v. + de (21a/1), (79a/1)	v. + olunsa (4a/17)
[= 2]	v. + olunur (59a/15)
vāşıl : < Ar. Erişen, ulaşan, kavuşan.	[= 25]
v. (12b/12), (12b/12), (23b/6), (24b/22), (28b/21), (4b/19), (5a/1), (62b/10), (63a/20), (63b/6), (75b/1)	ve : < Ar. Ve bağlacı.
v. + ola (24b/22)	v. (10a/1), (10a/1), (10a/1), (10a/10), (10a/11), (10a/12), (10a/13), (10a/13), (10a/14), (10a/14), (10a/16), (10a/17), (10a/2), (10a/20), (10a/20), (10a/21), (10a/22), (10a/22), (10a/3), (10a/3), (10a/4), (10a/4), (10a/6), (10a/6), (10a/7), (10a/8), (10a/9), (10a/9), (10b/12), (10b/12), (10b/13), (10b/13), (10b/14), (10b/14), (10b/15), (10b/15), (10b/15), (10b/17), (10b/18), (10b/18), (10b/18), (10b/19), (10b/2), (10b/2), (10b/2), (10b/20), (10b/20), (10b/22), (10b/22), (10b/23), (10b/23), (10b/3), (10b/6), (10b/7), (10b/9), (10b/9), (11a/1), (11a/10), (11a/11), (11a/11), (11a/12), (11a/13), (11a/13), (11a/14), (11a/14), (11a/14), (11a/15), (11a/15), (11a/16), (11a/17), (11a/18), (11a/18), (11a/19), (11a/19), (11a/20), (11a/20), (11a/22), (11a/22), (11a/23), (11a/23), (11a/3), (11a/3), (11a/4), (11a/4), (11a/5), (11a/5), (11a/5), (11a/7), (11a/7), (11a/7), (11a/7), (11a/9), (11b/1), (11b/1), (11b/10), (11b/10), (11b/11), (11b/11), (11b/12), (11b/13), (11b/13), (11b/13), (11b/14), (11b/14), (11b/15), (11b/15), (11b/16), (11b/17), (11b/18), (11b/19), (11b/2), (11b/20), (11b/20), (11b/20), (11b/21), (11b/22), (11b/23), (11b/23), (11b/23), (11b/3), (11b/4), (11b/5), (11b/5), (11b/5), (11b/5), (11b/5), (11b/6), (11b/6), (11b/6), (11b/6), (11b/7),
v. + ola (24b/22)	
v. + olan (12b/12), (28b/21), (5a/1), (63b/6)	
v. + olandan (12b/12)	
v. + olmaz (75b/1)	
v. + olup (4b/19)	
v. + olur (23b/6), (62b/10), (63a/20)	
[= 22]	
vāsi' : < Ar. Geniş, açık.	
v. (19b/6), (4a/7), (63a/19)	
v. + de (10b/8)	
v. + olsa (19b/6)	
v. + olur (63a/19)	
[= 6]	
vāsi'ü'l-fem : < Ağzı açık.	

(11b/8), (12a/1), (12a/1), (12a/10), (12a/10),
(12a/10), (12a/11), (12a/12), (12a/12), (12a/13),
(12a/13), (12a/14), (12a/15), (12a/18), (12a/18),
(12a/19), (12a/21), (12a/22), (12a/23), (12a/3),
(12a/4), (12a/5), (12a/7), (12a/7), (12a/8), (12a/9),
(12b/1), (12b/1), (12b/11), (12b/11), (12b/13),
(12b/14), (12b/15), (12b/17), (12b/18), (12b/18),
(12b/19), (12b/2), (12b/20), (12b/20), (12b/20),
(12b/21), (12b/3), (12b/4), (12b/6), (12b/6), (12b/7),
(12b/8), (12b/8), (13a/1), (13a/1), (13a/10), (13a/11),
(13a/12), (13a/13), (13a/14), (13a/14), (13a/15),
(13a/16), (13a/17), (13a/17), (13a/18), (13a/20),
(13a/22), (13a/23), (13a/3), (13a/5), (13a/6), (13a/7),
(13a/8), (13a/8), (13a/9), (13b/10), (13b/10),
(13b/11), (13b/11), (13b/11), (13b/11), (13b/12),
(13b/13), (13b/13), (13b/14), (13b/15), (13b/15),
(13b/16), (13b/17), (13b/18), (13b/2), (13b/20),
(13b/22), (13b/22), (13b/23), (13b/23), (13b/3),
(13b/3), (13b/6), (13b/7), (13b/8), (13b/8), (14a/1),
(14a/1), (14a/12), (14a/12), (14a/13), (14a/14),
(14a/15), (14a/16), (14a/16), (14a/17), (14a/17),
(14a/17), (14a/18), (14a/23), (14a/3), (14a/3),
(14a/4), (14a/7), (14a/7), (14a/8), (14a/8), (14a/9),
(14b/1), (14b/1), (14b/11), (14b/12), (14b/12),
(14b/13), (14b/13), (14b/14), (14b/14), (14b/15),
(14b/15), (14b/16), (14b/16), (14b/17), (14b/17),
(14b/17), (14b/18), (14b/19), (14b/20), (14b/20),
(14b/20), (14b/20), (14b/20), (14b/21), (14b/21),
(14b/21), (14b/22), (14b/22), (14b/23), (14b/4),
(14b/4), (14b/4), (14b/5), (14b/5), (14b/6), (14b/8),
(14b/8), (14b/9), (15a/1), (15a/1), (15a/10), (15a/11),
(15a/12), (15a/12), (15a/12), (15a/14), (15a/16),
(15a/18), (15a/18), (15a/19), (15a/19), (15a/2),
(15a/2), (15a/20), (15a/20), (15a/21), (15a/23),
(15a/3), (15a/4), (15a/4), (15a/5), (15a/5), (15a/6),
(15a/7), (15a/7), (15a/8), (15a/9), (15b/1), (15b/10),
(15b/11), (15b/11), (15b/12), (15b/12), (15b/13),
(15b/13), (15b/13), (15b/14), (15b/14), (15b/15),
(15b/16), (15b/17), (15b/17), (15b/18), (15b/18),
(15b/18), (15b/18), (15b/2), (15b/20), (15b/21),
(15b/22), (15b/22), (15b/4), (15b/6), (15b/7), (15b/8),
(15b/8), (15b/9), (16a/10), (16a/11), (16a/12),
(16a/14), (16a/17), (16a/18), (16a/18), (16a/18),
(16a/18), (16a/2), (16a/2), (16a/22), (16a/22),
(16a/23), (16a/3), (16a/3), (16a/4), (16a/5), (16a/5),
(16a/5), (16a/6), (16b/1), (16b/10), (16b/11),
(16b/13), (16b/13), (16b/14), (16b/14), (16b/15),
(16b/15), (16b/16), (16b/16), (16b/17), (16b/18),

(16b/18), (16b/19), (16b/23), (16b/3), (16b/5),
(16b/6), (16b/6), (16b/7), (16b/7), (16b/8), (16b/9),
(16b/9), (17a/1), (17a/1), (17a/10), (17a/11),
(17a/11), (17a/11), (17a/12), (17a/12), (17a/13),
(17a/14), (17a/14), (17a/14), (17a/16), (17a/17),
(17a/19), (17a/19), (17a/21), (17a/22), (17a/23),
(17a/4), (17a/4), (17a/4), (17a/6), (17a/7), (17a/8),
(17a/8), (17b/1), (17b/10), (17b/10), (17b/10),
(17b/11), (17b/12), (17b/14), (17b/15), (17b/15),
(17b/16), (17b/16), (17b/17), (17b/18), (17b/19),
(17b/23), (17b/3), (17b/4), (17b/5), (17b/5), (17b/8),
(17b/8), (18a/10), (18a/13), (18a/18), (18a/19),
(18a/2), (18a/20), (18a/20), (18a/22), (18a/23),
(18a/4), (18a/7), (18a/7), (18a/8), (18a/8), (18a/9),
(18a/9), (18b/1), (18b/1), (18b/10), (18b/10),
(18b/11), (18b/12), (18b/13), (18b/15), (18b/16),
(18b/17), (18b/18), (18b/19), (18b/2), (18b/2),
(18b/20), (18b/22), (18b/23), (18b/23), (18b/3),
(18b/3), (18b/5), (18b/5), (18b/7), (18b/7), (18b/8),
(18b/9), (19a/1), (19a/1), (19a/10), (19a/11),
(19a/12), (19a/12), (19a/14), (19a/15), (19a/15),
(19a/16), (19a/17), (19a/17), (19a/2), (19a/2),
(19a/20), (19a/20), (19a/21), (19a/3), (19a/4),
(19a/5), (19a/6), (19a/8), (19a/9), (19a/9), (19b/10),
(19b/10), (19b/13), (19b/15), (19b/15), (19b/16),
(19b/17), (19b/19), (19b/20), (19b/20), (19b/21),
(19b/22), (19b/23), (19b/4), (19b/5), (19b/5), (19b/6),
(19b/7), (19b/7), (19b/8), (19b/8), (19b/9), (19b/9),
(1b/1), (1b/1), (1b/1), (1b/10), (1b/10), (1b/10),
(1b/10), (1b/10), (1b/11), (1b/11), (1b/11), (1b/11),
(1b/11), (1b/11), (1b/12), (1b/12), (1b/12), (1b/12),
(1b/12), (1b/15), (1b/15), (1b/19), (1b/2), (1b/3),
(1b/3), (1b/4), (1b/4), (1b/5), (1b/5), (1b/5), (1b/7),
(1b/8), (1b/8), (1b/9), (1b/9), (1b/9), (20a/1), (20a/1),
(20a/1), (20a/10), (20a/10), (20a/11), (20a/11),
(20a/11), (20a/11), (20a/12), (20a/12), (20a/12),
(20a/14), (20a/14), (20a/15), (20a/16), (20a/17),
(20a/17), (20a/17), (20a/18), (20a/19), (20a/19),
(20a/2), (20a/2), (20a/20), (20a/20), (20a/22),
(20a/22), (20a/23), (20a/3), (20a/6), (20a/6), (20a/9),
(20b/1), (20b/1), (20b/10), (20b/11), (20b/11),
(20b/12), (20b/12), (20b/13), (20b/14), (20b/15),
(20b/17), (20b/17), (20b/17), (20b/17), (20b/18),
(20b/2), (20b/2), (20b/2), (20b/2), (20b/20), (20b/20),
(20b/20), (20b/21), (20b/21), (20b/21), (20b/22),
(20b/23), (20b/23), (20b/3), (20b/3), (20b/3), (20b/4),
(20b/5), (20b/6), (20b/6), (20b/6), (20b/6), (20b/6),
(20b/6), (20b/7), (20b/7), (20b/9), (20b/9), (21a/1),

(21a/1), (21a/10), (21a/12), (21a/12), (21a/12), (21a/13), (21a/14), (21a/14), (21a/14), (21a/15), (21a/19), (21a/19), (21a/20), (21a/21), (21a/22), (21a/22), (21a/23), (21a/3), (21a/4), (21a/5), (21a/6), (21a/7), (21a/7), (21b/10), (21b/10), (21b/11), (21b/13), (21b/14), (21b/15), (21b/15), (21b/15), (21b/16), (21b/17), (21b/18), (21b/18), (21b/2), (21b/21), (21b/22), (21b/22), (21b/22), (21b/23), (21b/23), (21b/3), (21b/3), (21b/3), (21b/4), (21b/4), (21b/4), (21b/5), (21b/6), (21b/8), (21b/9), (22a/1), (22a/1), (22a/10), (22a/10), (22a/10), (22a/11), (22a/12), (22a/13), (22a/13), (22a/14), (22a/15), (22a/15), (22a/16), (22a/16), (22a/17), (22a/18), (22a/19), (22a/19), (22a/2), (22a/2), (22a/2), (22a/20), (22a/20), (22a/21), (22a/21), (22a/22), (22a/22), (22a/22), (22a/23), (22a/3), (22a/4), (22a/6), (22a/6), (22a/6), (22a/7), (22a/7), (22a/7), (22a/8), (22a/8), (22a/9), (22a/9), (22b/12), (22b/12), (22b/13), (22b/14), (22b/2), (22b/21), (22b/21), (22b/21), (22b/22), (22b/22), (22b/23), (22b/23), (22b/8), (22b/8), (22b/8), (22b/9), (23a/1), (23a/12), (23a/13), (23a/14), (23a/14), (23a/15), (23a/17), (23a/18), (23a/19), (23a/2), (23a/20), (23a/20), (23a/22), (23a/23), (23a/23), (23a/4), (23a/4), (23a/5), (23a/5), (23a/6), (23a/7), (23a/8), (23a/8), (23a/8), (23a/9), (23b/1), (23b/10), (23b/10), (23b/10), (23b/11), (23b/11), (23b/12), (23b/13), (23b/14), (23b/14), (23b/15), (23b/16), (23b/18), (23b/18), (23b/18), (23b/19), (23b/19), (23b/19), (23b/19), (23b/2), (23b/2), (23b/21), (23b/21), (23b/22), (23b/23), (23b/5), (23b/6), (23b/9), (24a/1), (24a/1), (24a/1), (24a/10), (24a/11), (24a/11), (24a/11), (24a/12), (24a/12), (24a/12), (24a/13), (24a/13), (24a/13), (24a/14), (24a/14), (24a/15), (24a/15), (24a/16), (24a/17), (24a/17), (24a/18), (24a/19), (24a/19), (24a/19), (24a/19), (24a/19), (24a/2), (24a/20), (24a/21), (24a/23), (24a/23), (24a/23), (24a/4), (24a/5), (24a/6), (24a/6), (24a/7), (24a/7), (24a/7), (24a/8), (24a/8), (24a/8), (24a/8), (24a/9), (24a/9), (24a/9), (24b/1), (24b/1), (24b/10), (24b/10), (24b/12), (24b/13), (24b/14), (24b/14), (24b/15), (24b/16), (24b/16), (24b/17), (24b/18), (24b/18), (24b/18), (24b/2), (24b/2), (24b/20), (24b/22), (24b/5), (24b/6), (24b/7), (24b/8), (24b/8), (24b/9), (25a/1), (25a/1), (25a/10), (25a/10), (25a/11), (25a/11), (25a/11), (25a/12), (25a/13), (25a/15), (25a/15), (25a/15), (25a/15), (25a/16), (25a/18), (25a/19), (25a/19), (25a/2), (25a/2), (25a/21), (25a/21), (25a/3), (25a/3), (25a/4), (25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/6), (25a/8), (25a/9), (25a/9), (25b/10), (25b/11), (25b/12), (25b/14), (25b/14), (25b/16), (25b/16), (25b/17), (25b/18), (25b/18), (25b/2), (25b/20), (25b/20), (25b/21), (25b/23), (25b/23), (25b/3), (25b/4), (25b/5), (25b/6), (25b/6), (25b/6), (25b/8), (25b/8), (25b/8), (25b/9), (26a/1), (26a/14), (26a/15), (26a/15), (26a/16), (26a/17), (26a/18), (26a/18), (26a/19), (26a/2), (26a/2), (26a/20), (26a/21), (26a/21), (26a/22), (26a/23), (26a/3), (26a/3), (26a/4), (26a/5), (26a/5), (26a/6), (26a/7), (26a/9), (26a/9), (26b/1), (26b/1), (26b/11), (26b/11), (26b/12), (26b/12), (26b/14), (26b/15), (26b/16), (26b/17), (26b/17), (26b/18), (26b/19), (26b/19), (26b/19), (26b/2), (26b/2), (26b/20), (26b/21), (26b/22), (26b/23), (26b/23), (26b/23), (26b/23), (26b/23), (26b/23), (26b/3), (26b/4), (26b/4), (26b/5), (26b/6), (26b/6), (26b/9), (27a/1), (27a/1), (27a/1), (27a/10), (27a/11), (27a/11), (27a/12), (27a/13), (27a/13), (27a/13), (27a/13), (27a/14), (27a/15), (27a/15), (27a/16), (27a/17), (27a/17), (27a/18), (27a/19), (27a/21), (27a/22), (27a/23), (27a/4), (27a/5), (27a/5), (27a/5), (27a/5), (27a/6), (27a/6), (27a/6), (27a/6), (27a/7), (27a/7), (27a/7), (27a/8), (27a/8), (27a/9), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/10), (27b/12), (27b/13), (27b/13), (27b/14), (27b/15), (27b/16), (27b/17), (27b/17), (27b/18), (27b/19), (27b/19), (27b/2), (27b/2), (27b/20), (27b/22), (27b/23), (27b/23), (27b/23), (27b/3), (27b/3), (27b/3), (27b/4), (27b/6), (27b/6), (27b/7), (27b/8), (27b/9), (27b/9), (27b/9), (28a/1), (28a/10), (28a/10), (28a/10), (28a/10), (28a/11), (28a/12), (28a/13), (28a/13), (28a/14), (28a/14), (28a/15), (28a/15), (28a/16), (28a/16), (28a/17), (28a/18), (28a/18), (28a/18), (28a/18), (28a/18), (28a/19), (28a/2), (28a/2), (28a/2), (28a/2), (28a/20), (28a/20), (28a/22), (28a/22), (28a/3), (28a/5), (28a/6), (28a/7), (28a/7), (28a/8), (28a/8), (28a/8), (28a/8), (28a/9), (28a/9), (28b/1), (28b/1), (28b/10), (28b/10), (28b/10), (28b/11), (28b/11), (28b/11), (28b/12), (28b/12), (28b/13), (28b/14), (28b/14), (28b/15), (28b/15), (28b/16), (28b/17), (28b/17), (28b/18), (28b/19), (28b/19), (28b/2), (28b/2), (28b/20), (28b/20), (28b/21), (28b/22), (28b/22), (28b/23), (28b/23), (28b/23), (28b/23), (28b/4), (28b/5), (28b/5), (28b/8), (28b/8), (28b/9), (29a/1), (29a/10), (29a/10), (29a/11), (29a/11), (29a/11), (29a/12), (29a/14), (29a/14), (29a/15), (29a/16),

(29a/16), (29a/16), (29a/16), (29a/17), (29a/17),
(29a/18), (29a/19), (29a/19), (29a/2), (29a/20),
(29a/20), (29a/20), (29a/21), (29a/22),
(29a/22), (29a/23), (29a/23), (29a/3), (29a/6),
(29a/6), (29a/7), (29a/9), (29b/1), (29b/1), (29b/15),
(29b/15), (29b/16), (29b/16), (29b/17), (29b/17),
(29b/18), (29b/19), (29b/19), (29b/19), (29b/2),
(29b/2), (29b/20), (29b/21), (29b/21), (29b/22),
(29b/22), (29b/23), (29b/23), (29b/23), (29b/3),
(29b/3), (29b/4), (29b/4), (29b/4), (29b/5), (29b/5),
(29b/6), (29b/6), (29b/6), (29b/6), (29b/7), (29b/8),
(29b/9), (2a/1), (2a/1), (2a/1), (2a/10), (2a/10),
(2a/10), (2a/10), (2a/10), (2a/11), (2a/11), (2a/11),
(2a/11), (2a/13), (2a/14), (2a/16), (2a/3), (2a/4),
(2a/5), (2a/5), (2a/5), (2a/5), (2a/5), (2a/5), (2a/6),
(2a/7), (2b/1), (2b/11), (2b/12), (2b/12), (2b/2),
(2b/3), (2b/5), (2b/6), (2b/6), (2b/6), (2b/6), (2b/7),
(2b/9), (2b/9), (2b/9), (30a/1), (30a/1), (30a/10),
(30a/10), (30a/11), (30a/11), (30a/11), (30a/11),
(30a/12), (30a/13), (30a/13), (30a/16), (30a/18),
(30a/18), (30a/18), (30a/19), (30a/19), (30a/2),
(30a/2), (30a/20), (30a/20), (30a/20), (30a/20),
(30a/21), (30a/21), (30a/22), (30a/22), (30a/23),
(30a/23), (30a/23), (30a/3), (30a/4), (30a/4), (30a/5),
(30a/5), (30a/5), (30a/8), (30a/9), (30b/1), (30b/10),
(30b/10), (30b/12), (30b/13), (30b/14), (30b/14),
(30b/14), (30b/16), (30b/17), (30b/18), (30b/19),
(30b/19), (30b/19), (30b/2), (30b/2), (30b/2), (30b/2),
(30b/2), (30b/21), (30b/21), (30b/22), (30b/23),
(30b/3), (30b/3), (30b/4), (30b/4), (30b/5), (30b/5),
(30b/6), (30b/6), (30b/6), (30b/7), (30b/7), (30b/8),
(30b/8), (30b/9), (30b/9), (30b/9), (31a/1), (31a/1),
(31a/10), (31a/12), (31a/12), (31a/12), (31a/13),
(31a/14), (31a/15), (31a/18), (31a/18), (31a/19),
(31a/2), (31a/20), (31a/20), (31a/20), (31a/22),
(31a/22), (31a/23), (31a/3), (31a/4), (31a/4), (31a/5),
(31a/5), (31a/8), (31b/1), (31b/1), (31b/13), (31b/14),
(31b/15), (31b/15), (31b/15), (31b/16), (31b/16),
(31b/16), (31b/16), (31b/17), (31b/18), (31b/18),
(31b/2), (31b/2), (31b/20), (31b/20), (31b/21),
(31b/22), (31b/22), (31b/3), (31b/3), (31b/4), (31b/4),
(31b/5), (31b/5), (31b/6), (31b/7), (31b/8), (31b/9),
(32a/1), (32a/1), (32a/10), (32a/11), (32a/12),
(32a/12), (32a/12), (32a/12), (32a/13), (32a/14),
(32a/15), (32a/15), (32a/15), (32a/17), (32a/18),
(32a/18), (32a/19), (32a/19), (32a/21), (32a/22),
(32a/22), (32a/22), (32a/23), (32a/4), (32a/4),
(32a/5), (32a/5), (32a/7), (32b/1), (32b/12), (32b/12),

(32b/13), (32b/14), (32b/14), (32b/16), (32b/16),
(32b/17), (32b/17), (32b/18), (32b/18), (32b/18),
(32b/18), (32b/18), (32b/18), (32b/19), (32b/2),
(32b/22), (32b/23), (32b/3), (32b/4), (32b/4), (32b/4),
(32b/5), (32b/5), (32b/6), (32b/6), (32b/7), (32b/7),
(32b/8), (32b/8), (32b/9), (32b/9), (33a/1), (33a/1),
(33a/1), (33a/11), (33a/11), (33a/11), (33a/13),
(33a/13), (33a/13), (33a/16), (33a/16), (33a/16),
(33a/16), (33a/17), (33a/18), (33a/18), (33a/19),
(33a/19), (33a/2), (33a/2), (33a/22), (33a/22),
(33a/5), (33a/5), (33a/6), (33a/7), (33b/1), (33b/1),
(33b/1), (33b/11), (33b/12), (33b/12), (33b/13),
(33b/13), (33b/14), (33b/14), (33b/14), (33b/15),
(33b/16), (33b/16), (33b/17), (33b/17), (33b/18),
(33b/19), (33b/2), (33b/2), (33b/20), (33b/21),
(33b/22), (33b/22), (33b/23), (33b/3), (33b/3),
(33b/4), (33b/6), (33b/7), (33b/7), (33b/8), (33b/8),
(34a/1), (34a/10), (34a/11), (34a/12), (34a/12),
(34a/13), (34a/14), (34a/15), (34a/15), (34a/15),
(34a/16), (34a/17), (34a/18), (34a/19), (34a/19),
(34a/2), (34a/2), (34a/20), (34a/20), (34a/20),
(34a/22), (34a/22), (34a/23), (34a/23), (34a/3),
(34a/3), (34a/4), (34a/4), (34a/5), (34a/6), (34a/7),
(34a/8), (34b/1), (34b/10), (34b/10), (34b/11),
(34b/15), (34b/16), (34b/17), (34b/19), (34b/19),
(34b/20), (34b/21), (34b/21), (34b/22), (34b/22),
(34b/23), (34b/3), (34b/3), (34b/5), (34b/6), (34b/7),
(34b/8), (34b/9), (35a/1), (35a/1), (35a/1), (35a/12),
(35a/12), (35a/13), (35a/15), (35a/15), (35a/15),
(35a/16), (35a/17), (35a/19), (35a/19), (35a/19),
(35a/19), (35a/19), (35a/2), (35a/2), (35a/20),
(35a/20), (35a/22), (35a/22), (35a/23), (35a/23),
(35a/3), (35a/3), (35a/4), (35a/5), (35a/6), (35a/6),
(35a/6), (35a/7), (35a/7), (35a/7), (35a/7), (35a/8),
(35a/8), (35b/1), (35b/1), (35b/1), (35b/10), (35b/10),
(35b/14), (35b/15), (35b/15), (35b/16), (35b/16),
(35b/16), (35b/16), (35b/17), (35b/19), (35b/2),
(35b/20), (35b/22), (35b/23), (35b/23), (35b/3),
(35b/5), (35b/6), (35b/7), (35b/7), (35b/8), (35b/9),
(36a/11), (36a/11), (36a/14), (36a/15), (36a/15),
(36a/16), (36a/17), (36a/17), (36a/2), (36a/21),
(36a/21), (36a/21), (36a/21), (36a/22), (36a/22),
(36a/7), (36a/7), (36a/9), (36b/1), (36b/1), (36b/10),
(36b/11), (36b/11), (36b/12), (36b/14), (36b/16),
(36b/18), (36b/19), (36b/19), (36b/19), (36b/19),
(36b/21), (36b/23), (36b/3), (36b/4), (36b/4), (36b/4),
(36b/5), (36b/5), (36b/6), (36b/6), (36b/7), (36b/8),
(36b/9), (37a/1), (37a/1), (37a/10), (37a/10),

(37a/11), (37a/11), (37a/11), (37a/13), (37a/14), (37a/15), (37a/17), (37a/18), (37a/2), (37a/2), (37a/22), (37a/3), (37a/7), (37a/8), (37a/9), (37b/11), (37b/12), (37b/13), (37b/14), (37b/16), (37b/17), (37b/19), (37b/21), (37b/21), (37b/22), (37b/23), (37b/23), (37b/3), (37b/4), (37b/9), (38a/10), (38a/11), (38a/11), (38a/11), (38a/12), (38a/13), (38a/13), (38a/15), (38a/15), (38a/17), (38a/17), (38a/18), (38a/18), (38a/19), (38a/2), (38a/2), (38a/2), (38a/20), (38a/4), (38a/5), (38a/6), (38a/8), (38b/10), (38b/10), (38b/10), (38b/11), (38b/11), (38b/12), (38b/13), (38b/14), (38b/15), (38b/15), (38b/16), (38b/17), (38b/17), (38b/19), (38b/20), (38b/21), (38b/3), (38b/3), (38b/5), (38b/6), (38b/8), (38b/8), (38b/8), (38b/8), (39a/1), (39a/11), (39a/12), (39a/15), (39a/15), (39a/16), (39a/20), (39a/21), (39a/3), (39a/3), (39a/4), (39a/5), (39a/5), (39a/7), (39a/8), (39a/8), (39a/8), (39a/9), (39a/9), (39b/10), (39b/10), (39b/15), (39b/17), (39b/17), (39b/19), (39b/2), (39b/21), (39b/22), (39b/3), (39b/4), (39b/5), (39b/7), (39b/8), (3a/11), (3a/13), (3a/13), (3a/16), (3a/16), (3a/16), (3a/16), (3a/18), (3a/3), (3a/5), (3a/6), (3a/6), (3a/7), (3a/7), (3a/7), (3a/7), (3a/9), (3a/9), (40a/1), (40a/10), (40a/10), (40a/11), (40a/11), (40a/11), (40a/12), (40a/12), (40a/12), (40a/12), (40a/13), (40a/13), (40a/14), (40a/16), (40a/17), (40a/18), (40a/19), (40a/2), (40a/20), (40a/22), (40a/22), (40a/23), (40a/3), (40a/3), (40a/5), (40a/5), (40a/7), (40b/1), (40b/11), (40b/13), (40b/14), (40b/15), (40b/16), (40b/17), (40b/17), (40b/18), (40b/18), (40b/2), (40b/2), (40b/21), (40b/22), (40b/22), (40b/22), (40b/23), (40b/23), (40b/23), (40b/23), (40b/7), (40b/7), (41a/1), (41a/1), (41a/11), (41a/12), (41a/12), (41a/12), (41a/13), (41a/13), (41a/15), (41a/17), (41a/17), (41a/18), (41a/18), (41a/2), (41a/2), (41a/20), (41a/21), (41a/3), (41a/3), (41a/4), (41a/5), (41a/7), (41a/8), (41a/8), (41a/9), (41a/9), (41b/1), (41b/10), (41b/11), (41b/11), (41b/12), (41b/12), (41b/13), (41b/13), (41b/13), (41b/14), (41b/14), (41b/15), (41b/15), (41b/16), (41b/16), (41b/17), (41b/17), (41b/19), (41b/2), (41b/20), (41b/21), (41b/22), (41b/23), (41b/23), (41b/3), (41b/3), (41b/4), (41b/5), (41b/5), (41b/5), (41b/5), (41b/8), (41b/8), (42a/1), (42a/1), (42a/11), (42a/15), (42a/19), (42a/2), (42a/20), (42a/21), (42a/3), (42a/5), (42a/6), (42a/7), (42a/8), (42a/9), (42a/9), (42b/10), (42b/11), (42b/11), (42b/12), (42b/12), (42b/13), (42b/14), (42b/15), (42b/17), (42b/18),

(42b/18), (42b/18), (42b/2), (42b/21), (42b/21), (42b/21), (42b/22), (42b/23), (42b/4), (42b/5), (42b/5), (42b/7), (42b/7), (42b/8), (42b/9), (43a/1), (43a/10), (43a/10), (43a/11), (43a/12), (43a/17), (43a/17), (43a/18), (43a/19), (43a/2), (43a/3), (43a/4), (43a/4), (43a/5), (43a/5), (43a/6), (43a/6), (43a/7), (43a/7), (43a/9), (43b/10), (43b/12), (43b/13), (43b/14), (43b/16), (43b/17), (43b/17), (43b/2), (43b/21), (43b/3), (43b/6), (43b/7), (43b/8), (43b/9), (43b/9), (44a/12), (44a/15), (44a/16), (44a/16), (44a/16), (44a/19), (44a/20), (44a/20), (44a/21), (44a/21), (44a/22), (44a/22), (44a/22), (44a/23), (44a/23), (44a/23), (44a/3), (44a/3), (44a/4), (44a/5), (44a/6), (44a/7), (44a/9), (44a/9), (44b/10), (44b/11), (44b/12), (44b/14), (44b/16), (44b/17), (44b/19), (44b/19), (44b/2), (44b/20), (44b/20), (44b/22), (44b/3), (44b/4), (44b/5), (44b/6), (44b/7), (44b/7), (44b/7), (44b/8), (44b/8), (44b/8), (44b/8), (45a/1), (45a/10), (45a/10), (45a/11), (45a/15), (45a/15), (45a/15), (45a/16), (45a/16), (45a/17), (45a/18), (45a/18), (45a/19), (45a/2), (45a/20), (45a/22), (45a/22), (45a/23), (45a/3), (45a/4), (45a/5), (45a/6), (45a/8), (45b/10), (45b/11), (45b/12), (45b/12), (45b/12), (45b/13), (45b/15), (45b/16), (45b/18), (45b/2), (45b/20), (45b/20), (45b/3), (45b/3), (45b/5), (45b/5), (45b/6), (45b/7), (45b/7), (46a/10), (46a/10), (46a/11), (46a/11), (46a/13), (46a/13), (46a/14), (46a/14), (46a/14), (46a/15), (46a/15), (46a/17), (46a/2), (46a/2), (46a/21), (46a/21), (46a/21), (46a/22), (46a/22), (46a/22), (46a/23), (46a/4), (46a/7), (46a/8), (46a/8), (46b/1), (46b/1), (46b/10), (46b/10), (46b/11), (46b/12), (46b/13), (46b/16), (46b/17), (46b/18), (46b/2), (46b/20), (46b/21), (46b/22), (46b/23), (46b/3), (46b/4), (47a/1), (47a/10), (47a/11), (47a/13), (47a/14), (47a/17), (47a/19), (47a/19), (47a/19), (47a/20), (47a/22), (47a/3), (47a/4), (47a/5), (47a/6), (47a/6), (47a/6), (47a/7), (47a/7), (47a/7), (47a/7), (47a/7), (47a/8), (47b/1), (47b/1), (47b/11), (47b/11), (47b/12), (47b/13), (47b/14), (47b/16), (47b/18), (47b/19), (47b/19), (47b/2), (47b/2), (47b/21), (47b/21), (47b/3), (47b/3), (47b/3), (47b/5), (47b/6), (47b/6), (47b/7), (47b/7), (47b/8), (47b/8), (47b/9), (47b/9), (47b/9), (48a/1), (48a/1), (48a/11), (48a/12), (48a/13), (48a/13), (48a/13), (48a/14), (48a/16), (48a/16), (48a/2), (48a/2), (48a/20), (48a/20), (48a/21), (48a/22), (48a/22), (48a/23), (48a/23), (48a/3), (48a/4), (48a/6), (48a/6), (48a/7),

(48a/7), (48b/1), (48b/10), (48b/11), (48b/12), (48b/14), (48b/14), (48b/15), (48b/16), (48b/16), (48b/16), (48b/16), (48b/17), (48b/18), (48b/18), (48b/2), (48b/2), (48b/21), (48b/21), (48b/23), (48b/23), (48b/23), (48b/3), (48b/4), (48b/4), (48b/5), (48b/5), (48b/5), (48b/6), (48b/7), (48b/8), (48b/8), (48b/9), (48b/9), (49a/1), (49a/1), (49a/11), (49a/12), (49a/13), (49a/13), (49a/16), (49a/17), (49a/17), (49a/17), (49a/18), (49a/19), (49a/2), (49a/20), (49a/20), (49a/21), (49a/22), (49a/22), (49a/23), (49a/3), (49a/4), (49a/5), (49a/8), (49a/8), (49a/9), (49b/10), (49b/10), (49b/10), (49b/11), (49b/11), (49b/13), (49b/14), (49b/14), (49b/14), (49b/15), (49b/16), (49b/16), (49b/16), (49b/16), (49b/17), (49b/20), (49b/20), (49b/4), (49b/6), (49b/6), (49b/7), (49b/9), (4a/11), (4a/11), (4a/12), (4a/13), (4a/13), (4a/13), (4a/14), (4a/15), (4a/17), (4a/17), (4a/18), (4a/18), (4a/18), (4a/19), (4a/2), (4a/2), (4a/2), (4a/20), (4a/23), (4a/4), (4b/1), (4b/10), (4b/10), (4b/11), (4b/12), (4b/14), (4b/14), (4b/15), (4b/15), (4b/17), (4b/17), (4b/17), (4b/20), (4b/20), (4b/21), (4b/21), (4b/21), (4b/22), (4b/22), (4b/23), (4b/3), (4b/3), (4b/3), (4b/3), (4b/4), (4b/4), (4b/4), (4b/4), (4b/4), (4b/6), (4b/6), (4b/7), (4b/8), (4b/8), (50a/1), (50a/1), (50a/1), (50a/10), (50a/10), (50a/10), (50a/11), (50a/11), (50a/12), (50a/13), (50a/13), (50a/13), (50a/14), (50a/14), (50a/14), (50a/14), (50a/14), (50a/15), (50a/18), (50a/2), (50a/2), (50a/20), (50a/21), (50a/21), (50a/22), (50a/22), (50a/22), (50a/23), (50a/23), (50a/23), (50a/3), (50a/3), (50a/3), (50a/3), (50a/4), (50a/6), (50a/6), (50a/9), (50b/1), (50b/1), (50b/10), (50b/11), (50b/12), (50b/13), (50b/14), (50b/14), (50b/14), (50b/14), (50b/14), (50b/14), (50b/14), (50b/15), (50b/15), (50b/15), (50b/15), (50b/15), (50b/15), (50b/17), (50b/17), (50b/17), (50b/17), (50b/17), (50b/17), (50b/18), (50b/18), (50b/18), (50b/18), (50b/18), (50b/18), (50b/18), (50b/19), (50b/21), (50b/21), (50b/23), (50b/4), (50b/4), (50b/5), (50b/5), (50b/9), (51a/1), (51a/1), (51a/10), (51a/11), (51a/11), (51a/12), (51a/12), (51a/13), (51a/15), (51a/15), (51a/15), (51a/16), (51a/16), (51a/16), (51a/17), (51a/17), (51a/17), (51a/17), (51a/20), (51a/20), (51a/20), (51a/20), (51a/21), (51a/21), (51a/21), (51a/21), (51a/21), (51a/21), (51a/22), (51a/23), (51a/23), (51a/23), (51a/4), (51a/4), (51a/6), (51a/7), (51b/1), (51b/1), (51b/10), (51b/11), (51b/15), (51b/16), (51b/17),

(51b/17), (51b/17), (51b/17), (51b/2), (51b/2), (51b/2), (51b/20), (51b/21), (51b/22), (51b/3), (51b/3), (51b/4), (51b/5), (51b/5), (51b/5), (51b/5), (51b/7), (51b/8), (51b/8), (51b/9), (51b/9), (51b/9), (52a/1), (52a/14), (52a/15), (52a/20), (52a/20), (52a/21), (52a/4), (52a/7), (52b/1), (52b/10), (52b/11), (52b/11), (52b/11), (52b/15), (52b/16), (52b/16), (52b/17), (52b/17), (52b/19), (52b/19), (52b/2), (52b/21), (52b/21), (52b/22), (52b/23), (52b/23), (52b/23), (52b/5), (52b/6), (52b/9), (53a/1), (53a/1), (53a/10), (53a/11), (53a/12), (53a/13), (53a/14), (53a/15), (53a/15), (53a/16), (53a/16), (53a/16), (53a/17), (53a/17), (53a/18), (53a/18), (53a/19), (53a/19), (53a/22), (53a/23), (53a/3), (53a/3), (53a/4), (53a/4), (53a/7), (53a/8), (53a/9), (53a/9), (53b/12), (53b/13), (53b/15), (53b/16), (53b/18), (53b/19), (53b/19), (53b/19), (53b/2), (53b/2), (53b/21), (53b/22), (53b/23), (53b/3), (53b/4), (53b/4), (53b/5), (53b/6), (53b/7), (53b/7), (53b/7), (53b/9), (54a/1), (54a/1), (54a/11), (54a/11), (54a/13), (54a/15), (54a/16), (54a/16), (54a/16), (54a/18), (54a/19), (54a/20), (54a/21), (54a/3), (54a/4), (54a/5), (54a/6), (54a/8), (54a/9), (54b/1), (54b/1), (54b/11), (54b/11), (54b/14), (54b/14), (54b/17), (54b/18), (54b/19), (54b/19), (54b/20), (54b/22), (54b/3), (54b/7), (54b/8), (55a/1), (55a/1), (55a/11), (55a/12), (55a/14), (55a/16), (55a/16), (55a/16), (55a/16), (55a/17), (55a/17), (55a/18), (55a/18), (55a/18), (55a/2), (55a/20), (55a/20), (55a/21), (55a/21), (55a/22), (55a/23), (55a/3), (55a/3), (55a/3), (55a/3), (55a/4), (55a/4), (55a/4), (55a/5), (55a/7), (55a/7), (55a/8), (55a/8), (55a/8), (55a/9), (55b/1), (55b/1), (55b/10), (55b/11), (55b/12), (55b/12), (55b/14), (55b/14), (55b/14), (55b/15), (55b/15), (55b/16), (55b/16), (55b/17), (55b/17), (55b/18), (55b/18), (55b/18), (55b/19), (55b/20), (55b/21), (55b/21), (55b/22), (55b/3), (55b/3), (55b/3), (55b/7), (55b/7), (55b/9), (55b/9), (56a/10), (56a/12), (56a/13), (56a/13), (56a/14), (56a/15), (56a/15), (56a/16), (56a/17), (56a/18), (56a/19), (56a/20), (56a/20), (56a/23), (56a/23), (56a/4), (56a/8), (56a/8), (56a/8), (56b/1), (56b/1), (56b/11), (56b/11), (56b/13), (56b/16), (56b/17), (56b/19), (56b/19), (56b/2), (56b/21), (56b/21), (56b/22), (56b/22), (56b/22), (56b/23), (56b/3), (56b/4), (56b/6), (56b/9), (57a/11), (57a/11), (57a/12), (57a/13), (57a/14), (57a/15), (57a/16), (57a/17), (57a/18), (57a/19), (57a/2), (57a/20),

(57a/21), (57a/21), (57a/22), (57a/22), (57a/22), (57a/4), (57a/5), (57a/6), (57a/7), (57a/8), (57a/8), (57a/9), (57b/1), (57b/1), (57b/10), (57b/11), (57b/11), (57b/13), (57b/13), (57b/14), (57b/14), (57b/14), (57b/14), (57b/15), (57b/15), (57b/15), (57b/16), (57b/16), (57b/16), (57b/17), (57b/17), (57b/18), (57b/19), (57b/2), (57b/2), (57b/20), (57b/22), (57b/22), (57b/3), (57b/3), (57b/4), (57b/5), (57b/6), (57b/9), (57b/9), (58a/1), (58a/1), (58a/11), (58a/11), (58a/13), (58a/14), (58a/14), (58a/14), (58a/14), (58a/15), (58a/15), (58a/15), (58a/16), (58a/16), (58a/16), (58a/16), (58a/16), (58a/16), (58a/18), (58a/19), (58a/2), (58a/2), (58a/20), (58a/23), (58a/23), (58a/3), (58a/4), (58a/4), (58a/4), (58a/5), (58a/6), (58a/7), (58a/8), (58a/8), (58b/1), (58b/11), (58b/11), (58b/13), (58b/13), (58b/14), (58b/14), (58b/14), (58b/14), (58b/15), (58b/15), (58b/15), (58b/17), (58b/18), (58b/19), (58b/19), (58b/2), (58b/2), (58b/20), (58b/22), (58b/23), (58b/23), (58b/3), (58b/3), (58b/3), (58b/4), (58b/9), (58b/9), (58b/9), (59a/1), (59a/12), (59a/12), (59a/12), (59a/14), (59a/15), (59a/16), (59a/16), (59a/17), (59a/18), (59a/2), (59a/20), (59a/21), (59a/21), (59a/22), (59a/22), (59a/23), (59a/3), (59a/3), (59a/4), (59a/5), (59a/6), (59a/6), (59a/7), (59a/8), (59a/9), (59b/1), (59b/10), (59b/11), (59b/12), (59b/12), (59b/13), (59b/15), (59b/15), (59b/16), (59b/16), (59b/16), (59b/16), (59b/17), (59b/17), (59b/2), (59b/2), (59b/20), (59b/21), (59b/22), (59b/22), (59b/23), (59b/3), (59b/4), (59b/5), (59b/8), (59b/9), (5a/1), (5a/10), (5a/13), (5a/14), (5a/15), (5a/17), (5a/19), (5a/19), (5a/20), (5a/20), (5a/21), (5a/22), (5a/22), (5a/22), (5a/23), (5a/23), (5a/3), (5a/3), (5a/4), (5a/6), (5a/7), (5a/8), (5a/9), (5b/10), (5b/11), (5b/12), (5b/12), (5b/14), (5b/14), (5b/14), (5b/15), (5b/16), (5b/17), (5b/18), (5b/19), (5b/20), (5b/20), (5b/22), (5b/22), (5b/23), (5b/3), (5b/5), (5b/5), (5b/5), (5b/7), (5b/7), (5b/7), (5b/8), (5b/9), (60a/10), (60a/11), (60a/11), (60a/12), (60a/12), (60a/12), (60a/12), (60a/13), (60a/13), (60a/14), (60a/14), (60a/14), (60a/15), (60a/16), (60a/16), (60a/16), (60a/17), (60a/17), (60a/17), (60a/17), (60a/18), (60a/19), (60a/2), (60a/2), (60a/2), (60a/20), (60a/21), (60a/21), (60a/23), (60a/23), (60a/23), (60a/23), (60a/23), (60a/3), (60a/4), (60a/4), (60a/4), (60a/5), (60a/5), (60a/5), (60a/7), (60a/8), (60a/8), (60a/9), (60b/1), (61a/1), (61a/10), (61a/13), (61a/14), (61a/16),

(61a/16), (61a/17), (61a/19), (61a/20), (61a/4), (61a/4), (61a/4), (61a/5), (61a/5), (61a/5), (61a/7), (61a/8), (61a/9), (61a/9), (61b/1), (61b/1), (61b/10), (61b/10), (61b/10), (61b/10), (61b/11), (61b/12), (61b/12), (61b/13), (61b/14), (61b/15), (61b/19), (61b/19), (61b/2), (61b/20), (61b/20), (61b/21), (61b/22), (61b/22), (61b/22), (61b/22), (61b/23), (61b/23), (61b/3), (61b/3), (61b/5), (61b/5), (61b/5), (61b/6), (61b/6), (61b/6), (61b/9), (61b/9), (61b/9), (62a/1), (62a/1), (62a/10), (62a/12), (62a/13), (62a/14), (62a/14), (62a/15), (62a/15), (62a/15), (62a/18), (62a/18), (62a/19), (62a/2), (62a/20), (62a/21), (62a/22), (62a/23), (62a/3), (62a/6), (62a/7), (62a/8), (62a/8), (62a/8), (62b/10), (62b/11), (62b/11), (62b/11), (62b/13), (62b/14), (62b/15), (62b/16), (62b/16), (62b/2), (62b/2), (62b/20), (62b/3), (62b/4), (62b/5), (63a/1), (63a/12), (63a/13), (63a/13), (63a/14), (63a/16), (63a/17), (63a/17), (63a/21), (63a/21), (63a/3), (63a/4), (63a/5), (63b/1), (63b/11), (63b/12), (63b/12), (63b/2), (63b/20), (63b/21), (63b/8), (64a/1), (64a/1), (64a/1), (64a/10), (64a/12), (64a/13), (64a/14), (64a/18), (64a/19), (64a/2), (64a/2), (64a/21), (64a/3), (64a/5), (64b/13), (64b/15), (64b/16), (64b/16), (64b/17), (64b/18), (64b/18), (64b/19), (64b/20), (64b/20), (64b/21), (64b/5), (64b/7), (64b/7), (65a/12), (65a/12), (65a/14), (65a/14), (65a/16), (65a/2), (65a/20), (65a/4), (65a/5), (65a/5), (65a/8), (65a/9), (65b/15), (65b/18), (65b/18), (65b/19), (65b/21), (66a/1), (66a/1), (66a/1), (66a/10), (66a/12), (66a/12), (66a/14), (66a/17), (66a/2), (66a/20), (66a/20), (66a/21), (66a/3), (66a/4), (66a/4), (66a/5), (66a/7), (66b/1), (66b/1), (66b/11), (66b/13), (66b/14), (66b/14), (66b/15), (66b/15), (66b/15), (66b/18), (66b/18), (66b/2), (66b/20), (66b/21), (66b/4), (66b/5), (66b/6), (66b/6), (66b/6), (66b/7), (67a/11), (67a/13), (67a/14), (67a/15), (67a/20), (67a/21), (67a/21), (67a/21), (67a/3), (67a/7), (67b/10), (67b/13), (67b/13), (67b/14), (67b/15), (67b/15), (67b/18), (67b/19), (67b/2), (67b/2), (67b/4), (67b/4), (67b/5), (67b/8), (68a/11), (68a/14), (68a/14), (68a/16), (68a/17), (68a/17), (68a/19), (68a/20), (68a/3), (68a/5), (68a/7), (68b/10), (68b/10), (68b/10), (68b/12), (68b/13), (68b/13), (68b/14), (68b/15), (68b/16), (68b/17), (68b/2), (68b/20), (68b/5), (68b/5), (68b/7), (68b/9), (69a/1), (69a/1), (69a/10), (69a/12), (69a/13), (69a/14), (69a/15), (69a/15), (69a/16), (69a/17), (69a/17),

(69a/21), (69a/6), (69a/8), (69a/9), (69b/1), (69b/10), (69b/11), (69b/11), (69b/12), (69b/14), (69b/14), (69b/15), (69b/16), (69b/16), (69b/16), (69b/17), (69b/17), (69b/3), (69b/4), (69b/7), (69b/8), (69b/9), (6a/1), (6a/1), (6a/1), (6a/10), (6a/10), (6a/11), (6a/12), (6a/12), (6a/12), (6a/13), (6a/14), (6a/14), (6a/15), (6a/15), (6a/15), (6a/15), (6a/16), (6a/16), (6a/17), (6a/18), (6a/18), (6a/18), (6a/19), (6a/2), (6a/20), (6a/20), (6a/20), (6a/20), (6a/21), (6a/22), (6a/22), (6a/22), (6a/3), (6a/3), (6a/3), (6a/5), (6a/5), (6a/5), (6a/6), (6a/6), (6a/7), (6a/7), (6a/8), (6a/8), (6a/9), (6a/9), (6a/9), (6b/12), (6b/14), (6b/16), (6b/19), (6b/2), (6b/2), (6b/21), (6b/23), (6b/23), (6b/3), (6b/3), (6b/4), (6b/6), (6b/7), (6b/8), (6b/8), (6b/8), (6b/9), (70a/1), (70a/10), (70a/10), (70a/14), (70a/15), (70a/17), (70a/2), (70a/20), (70a/20), (70a/21), (70a/21), (70a/4), (70a/5), (70a/5), (70a/8), (70a/9), (70b/1), (70b/11), (70b/11), (70b/12), (70b/12), (70b/12), (70b/13), (70b/15), (70b/16), (70b/16), (70b/18), (70b/18), (70b/19), (70b/19), (70b/2), (70b/21), (70b/3), (70b/5), (70b/6), (70b/6), (70b/8), (71a/10), (71a/15), (71a/15), (71a/17), (71a/18), (71a/19), (71a/7), (71a/9), (71b/1), (71b/1), (71b/14), (71b/15), (71b/15), (71b/16), (71b/17), (71b/17), (71b/18), (71b/19), (71b/20), (71b/6), (71b/8), (72a/1), (72a/13), (72a/13), (72a/14), (72a/15), (72a/15), (72a/19), (72a/21), (72a/4), (72a/8), (72a/9), (72b/1), (72b/11), (72b/16), (72b/18), (72b/19), (72b/3), (72b/4), (72b/6), (72b/7), (72b/7), (73a/1), (73a/1), (73a/11), (73a/13), (73a/15), (73a/16), (73a/18), (73a/3), (73a/3), (73a/7), (73a/8), (73b/1), (73b/11), (73b/12), (73b/13), (73b/13), (73b/15), (73b/15), (73b/16), (73b/18), (73b/19), (73b/19), (73b/20), (73b/20), (73b/20), (73b/20), (73b/5), (73b/6), (73b/9), (73b/9), (73b/9), (74a/1), (74a/1), (74a/1), (74a/1), (74a/10), (74a/11), (74a/14), (74a/16), (74a/17), (74a/18), (74a/18), (74a/19), (74a/19), (74a/2), (74a/2), (74a/20), (74a/20), (74a/4), (74a/5), (74a/5), (74a/5), (74a/6), (74a/6), (74a/6), (74a/7), (74a/8), (74a/9), (74b/1), (74b/1), (74b/15), (74b/15), (74b/19), (74b/20), (74b/3), (74b/4), (74b/6), (74b/6), (74b/7), (74b/8), (75a/1), (75a/1), (75a/11), (75a/12), (75a/13), (75a/14), (75a/15), (75a/17), (75a/18), (75a/19), (75a/19), (75a/2), (75a/20), (75a/4), (75a/5), (75a/7), (75a/9), (75b/1), (75b/10), (75b/11), (75b/11), (75b/12), (75b/13), (75b/13), (75b/13), (75b/14), (75b/14), (75b/14), (75b/14), (75b/15),

(75b/15), (75b/16), (75b/16), (75b/17), (75b/19), (75b/19), (75b/21), (75b/3), (75b/3), (75b/4), (76a/11), (76a/12), (76a/13), (76a/14), (76a/14), (76a/18), (76a/2), (76a/2), (76a/20), (76a/20), (76a/5), (76a/6), (76a/7), (76a/7), (76a/8), (76a/9), (76a/9), (76b/1), (76b/13), (76b/13), (76b/14), (76b/14), (76b/16), (76b/17), (76b/20), (76b/20), (76b/5), (76b/7), (76b/9), (77a/12), (77a/12), (77a/15), (77a/16), (77a/17), (77a/18), (77a/20), (77a/20), (77a/21), (77a/21), (77a/4), (77a/5), (77a/7), (77a/8), (77a/9), (77a/9), (77a/9), (77a/9), (77b/1), (77b/1), (77b/1), (77b/1), (77b/1), (77b/1), (77b/11), (77b/12), (77b/12), (77b/14), (77b/14), (77b/15), (77b/16), (77b/16), (77b/17), (77b/17), (77b/17), (77b/17), (77b/17), (77b/18), (77b/19), (77b/19), (77b/2), (77b/2), (77b/20), (77b/21), (77b/3), (77b/4), (77b/4), (77b/6), (77b/6), (77b/7), (77b/8), (77b/9), (78a/1), (78a/1), (78a/11), (78a/12), (78a/12), (78a/12), (78a/14), (78a/14), (78a/14), (78a/14), (78a/15), (78a/15), (78a/16), (78a/16), (78a/18), (78a/19), (78a/21), (78a/3), (78a/3), (78a/4), (78a/5), (78a/6), (78a/8), (78a/9), (78a/9), (78b/12), (78b/13), (78b/15), (78b/15), (78b/15), (78b/16), (78b/16), (78b/18), (78b/18), (78b/18), (78b/18), (78b/18), (78b/2), (78b/20), (78b/20), (78b/21), (78b/3), (78b/3), (78b/4), (78b/4), (78b/5), (78b/5), (78b/5), (78b/5), (78b/6), (78b/9), (79a/1), (79a/1), (79a/10), (79a/15), (79a/17), (79a/18), (79a/19), (79a/2), (79a/21), (79a/8), (79a/9), (79a/9), (79a/9), (79b/11), (79b/12), (79b/12), (79b/14), (79b/15), (79b/16), (79b/16), (79b/17), (79b/17), (79b/19), (79b/2), (79b/3), (79b/4), (79b/4), (79b/4), (79b/5), (79b/6), (7a/10), (7a/11), (7a/11), (7a/12), (7a/12), (7a/13), (7a/13), (7a/15), (7a/15), (7a/19), (7a/19), (7a/19), (7a/2), (7a/20), (7a/20), (7a/20), (7a/21), (7a/21), (7a/21), (7a/22), (7a/22), (7a/22), (7a/22), (7a/23), (7a/23), (7a/4), (7a/5), (7a/6), (7a/6), (7a/6), (7a/7), (7a/7), (7a/7), (7a/8), (7a/8), (7a/8), (7a/9), (7a/9), (7b/10), (7b/11), (7b/13), (7b/16), (7b/16), (7b/17), (7b/19), (7b/19), (7b/19), (7b/20), (7b/20), (7b/22), (7b/23), (7b/3), (7b/3), (7b/4), (7b/4), (7b/5), (7b/6), (7b/6), (7b/7), (7b/7), (7b/8), (80a/1), (8a/1), (8a/1), (8a/10), (8a/10), (8a/11), (8a/12), (8a/12), (8a/14), (8a/15), (8a/15), (8a/16), (8a/2), (8a/20), (8a/20), (8a/22), (8a/3), (8a/5), (8a/6), (8a/9), (8a/9), (8a/9), (8b/11), (8b/11), (8b/12), (8b/12), (8b/13), (8b/13), (8b/14), (8b/14), (8b/16), (8b/17), (8b/17), (8b/17), (8b/18), (8b/18), (8b/19), (8b/2), (8b/2), (8b/20),

(8b/21), (8b/22), (8b/23), (8b/23), (8b/23), (8b/3),
(8b/4), (8b/5), (8b/8), (9a/10), (9a/10), (9a/10),
(9a/11), (9a/11), (9a/11), (9a/12), (9a/12), (9a/13),
(9a/14), (9a/15), (9a/16), (9a/17), (9a/18), (9a/2),
(9a/20), (9a/20), (9a/21), (9a/22), (9a/22), (9a/3),
(9a/5), (9a/7), (9a/7), (9a/8), (9a/8), (9a/9), (9b/1),
(9b/1), (9b/10), (9b/10), (9b/11), (9b/13), (9b/13),
(9b/13), (9b/14), (9b/14), (9b/15), (9b/16), (9b/17),
(9b/17), (9b/19), (9b/19), (9b/19), (9b/2), (9b/2),
(9b/20), (9b/20), (9b/20), (9b/21), (9b/21), (9b/22),
(9b/22), (9b/22), (9b/3), (9b/3), (9b/3), (9b/5), (9b/5),
(9b/6), (9b/6), (9b/6), (9b/7), (9b/7), (9b/9), (9b/9),
(9b/9)

[= 3820]

vech : < Ar. Yüz, şekil, durum.

v. (10b/10), (10b/12), (10b/7), (26a/2),
(32b/21), (33a/13), (37a/7), (41a/7), (44b/2),
(45b/18), (47b/13), (51b/22), (55a/16), (59a/14),
(7a/17), (9b/7)

v. + den (47b/16)

v. + e (20b/10)

v. + i (10a/6), (10b/21), (13a/22), (13a/7),
(13b/13), (17b/9), (19b/21), (26a/18), (26a/2),
(26a/8), (33a/13), (33a/14), (37a/8), (37a/8),
(40b/18), (43b/3), (52a/15), (54a/18), (54a/22),
(55a/6), (59a/14), (5a/20), (5b/3), (5b/4), (69b/20),
(72a/9), (76a/12)

v. + i āḥir (54a/18)

v. + i arz (13a/22), (17b/9)

v. + i arza (13b/13), (5b/3), (69b/20),
(72a/9)

v. + i arzda (13a/7), (5b/4)

v. + i arzdadur (5a/20)

v. + i arzdan (10b/21)

v. + i evvel (26a/2), (33a/13), (37a/8)

v. + i mezkür (10a/6)

v. + i merķüm (26a/18), (43b/3)

v. + i mezbür (19b/21), (52a/15)

v. + i mezbürle (55a/6)

v. + inde (10a/18), (25a/4)

v. + ine (8b/10)

v. + ini (19a/4)

v. + i s̄anī (26a/8), (33a/14), (37a/8)

v. + i ḥassuḡ (54a/22)

v. + le (14a/11), (14a/18), (2a/13), (2a/15),
(40a/10), (40b/21), (46a/9), (50b/6), (62b/2), (62b/3),
(6b/13), (7b/15)

v. + ledür (41b/9)

[= 86]

vech-i āḥir : < Ar. Son durum.

v. (54a/18)

[= 1]

vech-i arz : < Ar. Yeryüzü.

v. (13a/22), (17b/9)

v. + a (13b/13), (5b/3), (69b/20), (72a/9)

v. + da (13a/7), (5b/4)

v. + dadur (5a/20)

v. + dan (10b/21)

[= 10]

vech-i evvel : < Ar. İlk şekil.

v. (26a/2), (33a/13), (37a/8)

[= 3]

vech-i merķüm : < Adı geçen şekil.

- v. (26a/18), (43b/3) [= 1]
- [= 2]
- vech-i mezbür** : < Ar. Zikredilen şekil.
v. (19b/21), (52a/15)
v. + la (55a/6)
[= 3]
- vech-i mezkür** : < Ar. Zikredilen şekil.
v. (10a/6)
[= 1]
- vech-i sâni** : < Ar. İkinci şekil.
v. (26a/8), (33a/14), (37a/8)
[= 3]
- vech-i ḥass** : < Ar. Marul şekli.
v. + uḡ (54a/22)
[= 1]
- vechü'l-isti'âb** : < Ar. Kapsayan şekil.
v. (24a/20)
[= 1]
- vedek** : < Ar. Yağ.
v. (24b/11)
[= 1]
- vefret** : < Ar. Çokluk, bolluk.
v. (19b/8)
[= 1]
- vehn** : < Ar. Gevşeklik, kuvvetsizlik.
v. (13b/15)
- velâ** : < Ar. Yakınlık.
v. (14b/10), (14b/11), (14b/11), (14b/15), (14b/15), (31a/18)
[= 6]
- ve'l-'ades**: < Far. Mercimek (*Lens esculenta*).
v. (78b/7)
[= 1]
- ve'l-duḥn**: < Ar. Darı (*Panicum miliaceum*).
v. (73a/9)
[= 1]
- velev kâne** : < Ar. Olsa da.
v. (75b/2)
[= 1]
- ve'l-fucl** : < Ar. Turp (*Raphanus sativus*).
v. (69b/16)
[= 1]
- ve'l-ḥâl** : < Ar. Hal, durum.
v. (17b/21), (19a/22), (21b/7), (24a/8), (25b/18)
[= 5]
- ve'l-ḥâşıl** : < Ar. Kısacası, sözün kısası.
v. (67b/16), (77a/17)
[= 2]
- ve'l-ḥummuş** : < Ar. Nohut (*Cicer arietinum*).
v. (78b/7)
[= 1]

velîkin : < Far. Ama, ancak.	v.-mesi (53a/3), (53b/4)
v. (70a/18)	v.-meyen (23a/12)
[= 1]	v.-mez (13a/10), (21b/9), (26b/17), (26b/19), (29b/1), (42a/16), (42a/21), (45a/23), (47b/21), (49b/20), (50b/12), (53b/6), (59a/3), (60a/17)
ve'l-kunnab : < Ar. Kendir (<i>Cannabis sativa</i>).	
v. (73a/10)	v.-mezden (36b/21)
[= 1]	v.-üp (32b/7), (35a/5), (36b/21), (42a/7), (45a/14), (48a/5), (49a/12), (49a/17), (8b/5)
ve'l-kunnebî : < Ar. Lahana (<i>Brassica oleracea</i>).	
v. (69b/16)	v.-ür (13b/15), (21b/1), (27b/16), (29a/13), (29a/17), (31b/13), (32b/8), (33a/11), (33a/18), (33a/7), (45a/11), (45b/3), (47b/21), (48b/21), (48b/3), (49a/19), (49b/22), (50b/1), (53b/2), (53b/6), (54b/18), (58a/5), (61b/14), (62b/20), (63a/20), (65a/7), (8a/17)
[= 1]	
ve'l-kuṭn : < Ar. Pamuk (<i>Gossypium</i>).	
v. (73a/10)	v.-ürdi (42b/7)
[= 1]	v.-ürler (73b/9)
ve'l-kürünb : < Ar.-Far. Lahana (<i>Brassica oleracea</i>).	v.-ürüz (32a/18)
v. (69b/16)	[= 68]
[= 1]	vêril- : Verilmek.
vêr- : Vermek.	v.-e (34b/13), (36a/8), (54a/12), (73a/14)
v.-di (40b/5)	v.-en (49b/19)
v.-düginden (29a/9), (32b/9)	v.-mede (43b/8)
v.-dükde (34b/17)	v.-mek (34b/12), (59a/8)
v.-e (39a/21)	v.-mese (60a/4)
v.-en (2b/9), (51b/17)	v.-meye (60a/9)
v.-ince (46b/20)	v.-se (56a/20)
v.-mede (34b/1)	v.-üp (46a/12), (46a/19), (50b/3), (50b/4), (60a/4), (60a/9)
v.-mege (55a/2)	v.-ür (62a/3)
v.-mese (61b/9)	[= 18]

ve'r-rakīka : < Ar. İnce.	[= 2]
v. (20a/23)	vetid : < Ar. Ağaçtan yapılip yere kakılan şey kazık, çubuk.
[= 1]	v. (29b/22)
vesāyit : < Ar. vesā'it. Araçlar, araçlar.	[= 1]
v. + i (15a/2)	ve't-te'hîr : < Ar. Ertelenen.
v. + i keşîre-i müteşâibe (15a/2)	v. (23a/16)
[= 2]	[= 1]
vesāyit-i keşîre-i müteşâibe : < Ar. Kollara ayrılan çok vasıtalar.	ve't-teslîme : < Ar. Teslim olma.
v. (15a/2)	v. (56b/5)
[= 1]	[= 1]
ve's-selâm : < Ar. İşte o kadar, son söz budur.	veyâ : < Ar.-Far. Veya, yahut.
v. + dan (31b/11)	v. (10b/15), (10b/23), (11b/13), (11b/9), (11b/9), (15b/16), (15b/4), (16b/22), (16b/7), (17b/18), (18a/21), (18a/22), (19a/11), (19a/14), (19b/12), (20a/13), (22a/12), (22a/8), (22b/21), (22b/21), (23a/4), (23b/22), (24b/20), (25a/2), (25b/8), (26b/9), (27b/11), (27b/11), (27b/11), (27b/23), (27b/8), (27b/8), (28b/3), (29a/7), (29a/7), (29b/12), (29b/12), (30a/17), (31a/15), (31b/3), (32a/7), (32a/9), (33b/6), (34a/10), (34a/7), (34b/18), (35b/10), (35b/11), (37a/12), (37a/12), (37b/14), (37b/15), (37b/19), (37b/7), (38a/19), (38a/22), (39a/16), (39a/18), (39a/2), (39a/2), (39a/2), (39a/20), (39b/12), (39b/12), (39b/13), (39b/15), (40b/10), (41a/6), (41a/6), (41b/22), (42a/19), (42a/3), (43b/9), (44a/1), (44a/1), (44a/10), (44a/18), (44a/9), (45a/17), (45a/17), (46a/1), (47a/14), (47a/16), (47b/4), (47b/4), (4a/7), (4b/13), (4b/23), (50b/9), (51b/23), (52a/12), (52a/12), (52a/12), (52a/22), (53a/17), (53b/21), (56a/11), (56a/9), (57a/17), (58a/22), (58b/16), (5a/7), (5b/15), (5b/6), (5b/9), (60a/10), (60a/19), (60a/22), (60a/4), (60a/6), (61a/21), (61a/22), (62a/3), (63a/11), (63a/14), (64a/4), (64b/11), (64b/9), (65a/3), (68a/4), (69a/18), (6a/4), (6b/10), (6b/11), (6b/16), (6b/8), (6b/9), (70a/3), (70b/14), (70b/15), (72b/8), (79b/3), (7a/15), (7a/3), (7b/12), (7b/18), (9a/16), (9a/17), (9a/19), (9a/23)
[= 1]	
ve's-simsim : < Ar. Susam (<i>Sesamum orientale</i>).	
v. (73a/9)	
[= 1]	
ve's-şelcem-i muşrî : < Ar. Bir çeşit şalgam.	
v. (68b/13)	
[= 1]	
vesvās : < Ar. Şüphe, kuruntu, işkil.	
v. (61b/9)	
[= 1]	
ve's-şafîr : < Ar. Arpa (<i>Semen hordei</i>).	
v. (21b/1), (25a/5)	

- [= 140]
- vezâga** : < Ar. bkz. sām-ı ebras.
v. (42b/15)
- [= 1]
- vezn** : < Ar. Tartma, tartılma.
v. (11b/17), (11b/2), (11b/23), (24a/2), (70b/9), (71a/14), (71a/3), (71a/9)
v. + de (11a/20), (70b/3), (71a/14)
v. + den (71a/6)
v. + eyle (24a/2), (71a/3)
v. + édüp (11b/17)
v. + étseñ (11b/2)
v. + i (12a/4), (71a/4)
v. + inden (71a/14)
v. + olunsa (11b/23), (70b/9), (71a/9)
[= 22]
- vilāyet** : < Ar. İl, şehir.
v. (73b/17)
v. + de (3b/1)
v. + i (43a/10), (43a/10), (45b/2), (46a/23), (47a/9), (58b/7)
v. + i endelüsde (45b/2)
v. + i ğarbda (47a/9)
v. + i işbīlyede (43a/10), (58b/7)
v. + i mışr (43a/10)
v. + imüzde (43a/11), (43a/8), (44b/3)
v. + inde (42b/22)
- v. + ine (61b/18), (9a/12)
v. + i ündülüsde (46a/23)
v. + lerde (35a/21), (72b/2)
v. + lerinde (53a/19)
- [= 23]
- vilāyet-i endelüs** : < Ar. Endülüs vilayeti.
v. + de (45b/2)
[= 1]
- vilāyet-i ğarb** : < Ar. Batı vilayeti.
v. + da (47a/9)
[= 1]
- vilāyet-i işbīlye** : < Ar. İşbiliyye vilayeti.
v. + de (43a/10), (58b/7)
[= 2]
- vilāyet-i mışr** : < Ar. Mışr vilayeti.
v. (43a/10)
[= 1]
- vilāyet-i ündülüs** : bkz. vilāyet-i endülüs.
v. + de (46a/23)
[= 1]
- vukıyye** : < Ar. Okka, 1.282 kilogram veya 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü birimi, kıyye. krş. ūkıyye.
v. + den (54a/1)
[= 1]
- vukūf** : < Ar. Anlama, bilme, öğrenme.
v. (6b/2)

v. + eyleyüp (6b/2)	[= 15]
v. + ı (28a/1), (28a/14)	yābān : <Far. bkz. yabān.
v. + ı taḥṣīl (28a/1), (28a/14)	y. + a (33b/20)
[= 6]	y. + da (52b/19)
vukūf-ı taḥṣīl : <Ar. Anlama, tahsil etme.	y. + dan (57a/12)
v. (28a/1), (28a/14)	[= 3]
[= 2]	yabān : <Far. Dışarı, uzak yer.
vusṭā : <Ar. Orta.	y. + a (44a/12)
v. (7a/14)	[= 1]
[= 1]	yābis : <Ar. Kuru özelliğe sahip nesne, kuru.
vücūh : <Ar. Şekiller, tarzlar.	y. (11b/22), (31a/4), (62b/11), (62b/18), (63a/3), (64b/17), (65a/9), (6a/2), (71a/2), (76a/7), (77b/16)
v. + dan (54a/22)	y. + dür (64b/6)
v. + ı (11b/6)	y. + eder (62b/18)
[= 2]	y. + olduğdan (71a/2)
vücūhu'llāh : <Ar. Allah tarafından (yaratılan) sebepler.	y. + olup (11b/22)
v. + uḡ (70b/12)	[= 15]
[= 1]	yābise : <Ar. bkz. yābis.
vüs'at : <Ar. Geniş, genişlik.	y. (6a/13), (70b/5)
v. (77a/7), (77a/8)	y. + de (4b/4)
v. + olsa (77a/7), (77a/8)	y. + den (11b/1), (15a/19), (20a/1), (70b/8)
[= 4]	y. + i (32a/21)
	y. + ye (17b/1), (74b/12)
	[= 10]
yā : <Ar. Ya, veya.	yadsan- : Yaslanmak. krş. yaşdan-.
y. (15b/3), (23b/20), (39b/14), (59a/15), (5b/15), (63a/10), (64a/13), (64a/19), (64a/19), (64b/14), (65a/17), (68a/3), (69b/13), (73a/5), (75b/14)	y.-a (75a/18)

Y

	[= 1]		[= 2]
yağ	: Yağ.	yağmur	: Atmosferdeki su buğusunun yoğunlaşmasıyla oluşan ve yer yüzüne düşen yağışın sıvı durumunda olanı.
	y. (35a/1), (69a/18)		y. (33a/22), (33b/20), (37b/13), (37b/4), (37b/6), (37b/9), (38b/2), (39b/6), (49a/21), (55b/10), (58b/19), (60a/2), (63a/4), (63b/8), (65b/5), (66a/3), (66a/3), (66a/9), (73b/14), (74a/11), (74a/12), (74b/13), (74b/15), (74b/3), (75a/10), (76b/20), (77b/2)
	y. + dan (38b/20)		y. + da (42a/6)
	y. + dur (32b/18)		y. + ı (63b/15)
	y. + ı (35a/3), (44a/14), (46b/6), (55a/3), (58a/4), (61a/21), (61a/23)		y. + lar (45a/1)
	y. + in (38b/21), (38b/22), (46b/7)		y. + uñ (37b/10), (74a/12)
	y. + muñ (52b/6)		[= 32]
	y. + uñ (38b/22)	yağmurlu	: Yağmurlu, yağışlı.
	[= 16]		y. (73b/13), (74b/3)
yağ-	: Yağmak.		[= 2]
	y.-an (42a/6)	yağ-	: Yakmak.
	y.-arcken (74b/15)		y.-a (69a/9)
	y.-duğca (73a/12)		y.-ar (3a/1), (62b/17), (63b/10)
	y.-duğça (3a/18)		y.-arlar (44b/1)
	y.-duğda (63a/4), (75a/10)		y.-masından (48b/3)
	y.-duğdan (37b/6), (38b/2), (71b/2)		y.-mazdan (45a/4)
	y.-masa (37b/13)		y.-up (49b/23), (4a/21), (56a/10)
	y.-mazdan (71b/1)		[= 10]
	y.-sa (37b/9), (59b/11), (66a/9)	yağı	: Bazı hastalıkları tedavi etmek amacıyla bir bez üzerine yayılıp vücudun bazı yerlerine konulan, koyuca lâpa veya özel biçimde yapılmış eczalı parça.
	y.-up (33a/22), (33b/20), (45a/1), (45a/3), (74a/11), (74b/13)		y. (61b/15)
	[= 20]		
yağla-	: Yağlamak, yağ sürmek.		
	y.-madın (55a/3)		
	y.-ya (61a/21)		

[= 1]	y. + ına (48a/8)
yakıl- : Yakılmak.	y. + ında (54a/18), (62a/10)
y. -up (48a/17), (51b/19)	y. + ındadır (18a/16)
[= 2]	y. + larına (33b/4)
yakın : Yakın.	[= 5]
y. (33b/4), (33b/6), (41a/6), (48b/20), (60a/10), (60a/6), (65b/12), (65b/17), (65b/9), (75a/13)	yan- : Yanmak.
y. + dur (61b/21)	y. -an (48a/18)
[= 11]	y. -duğdan (37a/5)
yakın- : (kına, yakı vb.ni) Vücutun bir yerine sürmek.	y. -miş (38b/18), (42a/13)
y. -urlar (44a/23)	y. -up (76a/12)
[= 1]	[= 5]
yakütiye: <? Kızıl renkli bir tür börülce.	yanāris : < Yun. yanarios. Ocak ayı.
y. (28a/7)	y. + dür (76a/17), (76b/8)
[= 1]	[= 2]
yalın : Çıplak.	yandırıl- : Yandırılmak.
y. (52b/9)	y. -up (37a/19)
[= 1]	[= 1]
yalıqız : Yalnız, tek başına.	ya'nī : < Ar. Yani.
y. (29a/23), (44a/1)	y. (12a/12), (12a/13), (12a/18), (12b/15), (12b/17), (12b/5), (12b/9), (13a/8), (13b/18), (13b/20), (13b/23), (14a/17), (14a/9), (15a/1), (15a/17), (15a/17), (15a/6), (15b/20), (15b/22), (16a/15), (16a/21), (16a/22), (16b/2), (18a/15), (19a/3), (1b/17), (21a/12), (23a/13), (27b/22), (28a/12), (28a/8), (28a/9), (28b/20), (30b/9), (31b/13), (32b/2), (32b/2), (32b/6), (33a/20), (33a/21), (34a/15), (35b/11), (35b/7), (36b/11), (37a/13), (37a/16), (37a/19), (37b/3), (37b/8), (38a/5), (38a/8), (38b/9), (39a/14), (39b/2), (3a/10), (3a/5), (40a/13), (40b/23), (41b/13), (41b/20), (42a/20), (46b/23), (49b/5), (4a/10), (4b/2), (4b/22), (4b/5), (5a/23), (5a/9), (5b/10), (5b/13), (5b/15), (5b/6), (5b/9), (61a/2), (61b/18), (62b/10), (62b/15),
[= 2]	
yalıqızca : Yalnızca.	
y. (32b/16), (34a/10), (60a/23)	
[= 3]	
yan : Yan, taraf.	

(62b/17), (63a/1), (63a/17), (63b/2), (63b/20), (64b/8), (65a/21), (65b/15), (66a/10), (66b/12), (66b/19), (66b/4), (67b/18), (68b/13), (69a/10), (69a/12), (69b/18), (69b/4), (6a/12), (6a/12), (6a/16), (6b/4), (71b/14), (71b/15), (71b/5), (72a/19), (72a/5), (72b/5), (73b/1), (74b/10), (74b/12), (75a/12), (75b/12), (75b/19), (75b/6), (76a/16), (76a/4), (76a/7), (77a/1), (77a/15), (77b/21), (78a/21), (78a/5), (78b/15), (78b/20), (78b/4), (79a/4), (79a/9), (79b/17), (79b/2), (79b/7), (7a/16), (7a/19), (7b/18), (8a/14), (8b/20), (9a/4), (9a/7), (9b/15)

[= 137]

yapca : “yapca yapca”. Metinde “yavaş yavaş” anlamında.

y. (45b/17), (45b/17)

[= 2]

yapış- : Yapışmak.

y.-duktan (46a/3)

y.-mak (43b/17)

y.-up (35b/8), (39a/18), (45b/6)

[= 5]

yapışak : Yapışık.

y. (36b/3), (38b/10), (48b/12)

y. + olup (38b/10)

[= 4]

yapışdurul- : Yapıştırılmak.

y.-up (27a/21)

[= 1]

yaprak (**ğ**): Yaprak. krş. varak.

y. (45b/20), (46b/20), (53a/21), (53a/22), (56b/14), (60a/14), (60a/16)

y. + ları (34b/19), (36b/18), (37a/2), (39a/20), (42a/20), (42a/8), (43a/5), (44a/11), (45b/21), (48a/13), (49a/16), (53a/16), (53a/18), (54b/22), (54b/5), (55a/15), (55b/15), (55b/17), (55b/18), (55b/2), (55b/3), (56a/10), (59b/20), (59b/21), (59b/3), (60a/3), (60a/8), (60a/9), (61b/19), (62a/5)

y. + larıla (34b/19)

y. + larına (49a/17)

y. + larımı (57b/6)

y. + larının (47a/4), (54b/15), (55a/14), (55b/4)

y. (44a/14)

y. + ı (36b/19), (41b/16), (42b/21), (42b/8), (42b/8), (43a/9), (44b/5), (45b/11), (45b/22), (46a/21), (46b/2), (50b/10), (52b/16), (52b/17), (53a/12), (53a/17), (54b/11), (55b/17), (55b/19), (55b/20), (56a/13), (56a/6), (56b/21), (56b/8), (59a/22), (59a/23), (59b/1), (61a/4)

y. + ın (54b/20)

y. + ına (46b/2)

y. + ından (41b/15), (42a/7), (44a/23), (46a/5), (55b/19)

y. + ının (56a/15)

[= 81]

yapraklan- : Yapraklanmak, yapraklarını açmak.

y.-ur (42b/22), (43a/7)

[= 2]

yapraklı : Yapraklı.

y. (58a/7)

y. + sı (55b/22)

[= 2]

yar- : Uzunlamasına bölüp ayırmak, yarmak.

y.-mağdur (27b/15)

[= 1]

yara- : Yararlı olmak, yarar sağlamak.

y.-maya (66b/8)

y.-r (33b/16)

[= 2]

yaraka : < Ar. Sarılık.

y. (48b/1)

[= 1]

yarar : Yarar, fayda.

y. (71b/5)

[= 1]

yaramaz : Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan.

y. (35b/7), (38a/15), (39b/18), (55a/1), (58a/12), (58a/13), (61b/11), (61b/5)

y. + dur (32b/16), (61b/10)

y. + edüp (38a/15)

y. + olur (39b/18), (58a/12), (58a/13), (61b/5)

[= 15]

yaramazlık (ğ): Yaramazlık.

y. (5b/15)

y. + ıdur (5b/16)

y. + ın (33a/10)

[= 3]

yarbuz : bkz. yarpuz.

y. (57b/8)

y. + a (57b/8)

[= 2]

yarı : Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri.

y. + sı (35b/18), (56a/6)

y. + sında (36b/9), (41a/11), (59b/14)

[= 5]

yarıl- : Yarılmak.

y.-an (54b/10)

y.-up (36b/13), (36b/6)

[= 3]

yarım : Yarım.

y. (36a/1), (57a/10), (57b/18), (60a/22)

y. + ında (38a/6)

[= 5]

yarın : Yarın.

y. + ki (69a/21)

[= 1]

yarma : Yarma. krş. âlet-i dāmıga.

y. (5b/10)

[= 1]

yarpuz : Ballıbabagillerden, çiçekleri birbirinden ayrı halka durumunda, nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki (*Mentha pulegium*).

y. (2b/11), (42a/18), (42b/22), (43b/12),
(46a/16), (47a/14), (49b/16), (50b/14), (51b/2)

y. + uñ (57b/8)

[= 10]

yaşdan- : Yaslanmak. krş. yadsan-.

y.-ur (73a/4)

[= 1]

yaşduķ (**ğ**): Yastık.

y. + ı (54b/21)

[= 1]

yaşşı : Yassı.

y. (38b/8), (58a/7)

y. + ca (51b/10)

[= 3]

yaş : Yaş, nemli, taze, ıslak.

y. (33b/20), (34a/23), (34b/9), (35a/16),
(36a/21), (36a/22), (37a/11), (37a/4), (37a/5),
(38a/18), (38b/10), (39a/4), (40a/3), (42a/12),
(44b/13), (45a/18), (46a/9), (47b/17), (48a/13),
(50a/3), (51b/12), (54b/7), (57b/4), (59b/17), (59b/7),
(61b/8), (72a/18)

y. + ca (39a/14), (43b/16), (54a/12),
(60a/21)

y. + ı (42b/15)

y. + ın (36b/23)

y. + sız (46b/12)

[= 34]

yaşa- : Yaşamak.

y.-yup (42b/20)

[= 1]

yaşıl : Yeşil.

y. (51b/18), (55b/15)

y. + a (56a/19)

[= 3]

yaşlık (**ğ**): Yaşlık, ıslaklık.

y. + ı (32b/10), (35b/7), (41a/17), (41a/18),
(47a/11), (47b/18), (47b/9), (62a/19)

[= 8]

yat- : Yatmak.

y.-a (43b/1)

y.-acagı (43a/23)

y.-duğı (44b/8)

y.-miş (47a/7), (55a/18), (56b/22),
(57b/14), (58a/14), (58b/14), (61b/22)

y.-sa (56b/14)

y.-up (15b/14), (47b/10)

y.-ur (42a/9)

[= 14]

yataķ (**ğ**): Üzerinde yatılabilecek yer.

y. + ı (48b/16)

[= 1]

yatırıl- : Yatırılmak.

y.-a (40a/10)

y.-miş (59b/16)

[= 2]

yatsu : Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit, yatsı vakti.	(41b/16), (42a/19), (45a/2), (47a/2), (48b/11), (49a/11), (49a/14), (55a/11), (55a/2), (55a/22), (56a/22), (56b/19), (57a/10), (57a/12), (57a/13), (57b/13), (58a/12), (58a/13), (58a/2), (59b/13), (59b/20), (59b/9), (59b/9), (60a/12), (60a/15), (60a/5), (61a/8), (63a/19), (63b/12), (65b/2), (69a/20), (72a/7), (73a/10), (73a/17)
y. (49a/14), (50b/21)	
[= 2]	
yatur- : Yatırmak.	
y.-mağ (41b/13)	y. + a (57b/1)
[= 1]	y. + da (44b/23), (56a/8), (59b/22), (61a/8)
yay : Yaz mevsimi. krş. yaz.	y. + ın (56b/1), (58b/2), (59a/7), (59a/7), (63a/15)
y. + dur (79a/6)	y. + uñ (63b/7)
[= 1]	[= 54]
yay- : Yaymak, sermek.	yazı : Yazı.
y.-mağ (50a/8)	y. (41b/4)
[= 1]	[= 1]
yayıl- : Yayılmak, serilmek.	yazıl- : Yazılmak.
y.-mağ (59a/17)	y.-acağ (41b/4)
y.-up (50a/9)	[= 1]
y.-ur (54b/11)	yê- : Yemek.
[= 3]	y.-mege (33a/1), (33a/4), (48a/6)
yayıvêr- : Yayıvermek, serivermek.	y.-mek (3a/11), (55b/8), (70a/8)
y.-eler (49a/5)	y.-mekden (32b/8)
[= 1]	y.-meye (39a/15)
yayka- : Yıkamak.	y.-meyeler (48a/3)
y.-yup (54b/1)	y.-mez (33a/1)
[= 1]	y.-rler (79b/16)
yaz : Yaz mevsimi. krş. yay.	y.-se (54b/17), (54b/18), (54b/19), (54b/20), (55a/6), (60a/16), (61b/15)
y. (36a/9), (36b/11), (36b/11), (36b/14), (36b/8), (38b/8), (3a/16), (41a/20), (41b/14),	y.-seler (53b/6)

y.-ye (34a/17), (61a/20)	y. + nci (2a/1)
y.-yecek (42b/8)	y. + sinden (41a/19)
y.-yen (34a/16), (48a/9), (53b/1)	y. + sine (28b/15), (32a/23)
y.-yüñ (31b/13), (56b/12)	[= 39]
[= 27]	yègirmi alti : Yirmi alti.
yed : < Ar. El.	y. (14a/5)
y. (21b/12)	[= 1]
[= 1]	yègirmi beş : Yirmi beş.
yèdi : Yedi.	y. (16a/13), (33b/3), (73b/4)
y. (11b/18), (22b/21), (22b/22), (26a/22), (26b/12), (27b/4), (31a/22), (32a/9), (37b/14), (42a/16), (56b/14), (71a/4), (71a/4)	y. + inden (33b/18)
y. + den (35b/4)	[= 4]
y. + nci (1b/1), (62b/2)	yègirmi bir : Yirmi bir.
[= 16]	y. (19b/10)
yèdüril- : Yedirilmek.	y. + inci (2a/5), (77a/13)
y.-se (32b/7), (33b/23), (33b/7), (46a/21)	[= 3]
y.-ür (35a/3)	yègirmi dört : bkz. yègirmi dört.
[= 5]	y. + inci (16a/14)
yèg : Yeğ, daha iyi.	y. + ine (41a/19), (72a/2)
y. + dür (56a/20)	y. + ünci (73b/5), (77a/3)
[= 1]	[= 5]
yègirmi : Yirmi.	yègirmi dört : Yirmi dört.
y. (11b/17), (14a/5), (14a/6), (16a/13), (16a/14), (17b/18), (19a/14), (19b/10), (19b/2), (22a/11), (2a/10), (2a/5), (30b/1), (33b/18), (33b/3), (34b/16), (35a/12), (35a/6), (41a/19), (45b/8), (46a/11), (48b/3), (52b/1), (52b/1), (53a/6), (5b/19), (64a/21), (71a/3), (72a/2), (73b/4), (73b/5), (75a/8), (76b/6), (77a/13), (77a/3)	y. (14a/6), (19b/2)
	[= 2]
	yègirmi iki : Yirmi iki.
	y. (11b/17), (71a/3)
	y. + nci (2a/10), (35a/6)

[= 4]	[= 1]
yègirmi tokuz : Yirmi dokuz.	yèn- : Yenmek.
y. (52b/1)	y.-dügi (42b/13)
[= 1]	y.-dükde (55a/7)
yègirmi üç : Yirmi üç.	y.-e (53a/4)
y. (52b/1)	y.-en (53a/14)
y. + ünci (48b/3)	y.-meden (59a/8)
[= 2]	y.-mege (21b/22), (51a/15), (51a/16), (51a/17), (51a/7), (53b/22), (54a/14), (54a/9)
yél : Yel, rüzgar.	y.-mek (2a/6), (32b/15), (41b/23), (51a/18), (53b/3), (71a/12), (78b/20), (79a/4)
y. (37b/12), (48b/20), (49a/6), (49a/6), (53b/18), (61a/15), (73b/12), (73b/13)	y.-memek (53b/1)
y. + den (38a/19)	y.-se (35a/5), (53b/3), (54b/18), (58a/5), (61b/13)
y. + ler (35b/7)	y.-üp (48a/8), (50b/16), (59a/6)
y. + süz (37a/22)	y.-ür (29a/19), (48a/1), (53a/3), (53b/2), (54a/16), (55a/1), (55b/21), (55b/22), (55b/8), (58a/5), (58b/18), (58b/20), (59a/4), (59a/7), (59b/20), (59b/22), (60a/15), (60a/4)
[= 11]	[= 48]
yéllü : Yelli, rüzgarlı.	yenbr : <? Ocak ayı.
y. (37b/10)	y. (16b/23), (23a/13), (30a/20), (6b/22)
[= 1]	y. + da (13b/4), (19a/15), (19a/15), (22a/5), (24b/8), (26b/16), (29b/22), (7a/5)
yemāniyye : < Ar. bkz. bakla-i yemāniyye.	y. + dan (13a/2), (13a/4), (19b/10), (30a/9), (30b/3), (6b/22)
y. (2b/11), (50b/17), (51a/15), (51a/20), (57b/12), (57b/19), (57b/22), (57b/9), (58a/4), (58b/6)	y. + ı (19a/7)
y. + dür (57b/8)	y. + uŋ (16a/13)
y. + nūŋ (57b/23)	[= 20]
[= 12]	yéne : Yine.
yemiş : Yemiş, meyve.	
y. + den (32b/18)	

y. (10a/1), (12a/14), (12a/2), (12a/3), (12a/8), (19b/18), (21b/8), (22a/12), (22a/13), (22b/10), (23a/9), (23b/7), (24b/18), (25b/1), (25b/10), (25b/2), (26a/22), (27a/12), (32b/22), (34a/3), (34a/4), (34b/12), (34b/19), (36a/7), (37a/23), (42a/5), (42b/5), (43a/2), (43a/2), (45a/10), (45a/12), (45a/13), (45a/15), (45a/16), (45a/3), (45a/5), (45a/6), (45a/6), (46a/12), (46a/2), (46a/20), (47a/19), (54a/13), (54a/14), (54b/9), (60a/8), (61b/18), (64a/16), (64b/15), (64b/9), (65b/16), (68a/17), (68a/20), (68b/5), (69b/1), (72a/17), (72b/14), (74a/15), (76a/1), (76b/17), (77b/4), (77b/5), (77b/6), (79a/15)

[= 64]

yeñi : Yeni.

y. (42a/13), (43a/7), (44a/14), (45a/14), (46a/12), (46a/5), (57a/13), (58b/23)

[= 8]

yênil- : Yenilmek.

y.-e (16a/5), (29a/23), (32b/18), (33a/3), (33a/5), (34a/10), (34a/11), (34a/15), (48a/2)

y.-en (77b/2)

y.-mege (16a/7)

y.-ür (13a/1), (33b/23)

[= 13]

yênil- : bkz. yênil-

y.-meye (64b/15)

y.-mez (64b/16)

[= 2]

yêr : Yer, bölge.

y. (22b/2), (26a/20), (26a/21), (32b/10), (32b/10), (32b/11), (32b/11), (33a/16), (33a/16), (33a/16), (33a/16), (33b/20), (35a/14), (35b/12), (35b/16), (35b/18), (35b/19), (37a/16), (37a/19),

(37a/21), (37b/18), (37b/19), (37b/21), (38b/11), (38b/12), (39a/10), (40a/12), (41a/16), (41b/11), (41b/12), (41b/12), (41b/13), (42a/16), (42a/9), (42b/19), (43a/23), (43b/15), (43b/7), (44b/14), (45b/7), (47a/10), (48a/19), (48b/10), (48b/15), (48b/6), (48b/9), (49b/22), (49b/5), (49b/7), (53b/10), (53b/10), (53b/10), (53b/7), (54b/5), (57b/2), (60a/6), (60a/7), (62b/13), (62b/15), (62b/19), (63a/1), (63a/12), (63a/17), (63a/21), (63a/21), (63a/3), (63a/4), (63a/9), (63b/19), (64a/9), (64b/6), (65a/5), (65b/11), (65b/5), (66a/13), (66a/15), (66a/17), (66b/3), (67a/1), (67a/13), (67a/13), (67a/19), (67a/2), (67b/7), (68a/11), (69a/4), (72a/10), (72a/18), (72a/21), (73b/2), (74b/13), (74b/19), (75a/1), (75a/15), (75a/5), (75b/12), (76a/11), (76a/7), (77a/16), (78a/11), (78a/11), (78a/21), (78b/21), (78b/4), (79a/21), (79a/9), (79b/17)

y. + de (12a/18), (12a/19), (17b/8), (21a/20), (23a/12), (23a/15), (27a/1), (27a/1), (28b/18), (2b/3), (2b/5), (2b/5), (33a/19), (34b/8), (35b/10), (35b/23), (35b/3), (36a/1), (37a/12), (37a/12), (37a/13), (37a/15), (37a/5), (38a/18), (38a/19), (39a/4), (39a/5), (39b/2), (41b/13), (42a/10), (42a/15), (42a/5), (42b/14), (43a/2), (43b/7), (44a/10), (44b/12), (45a/18), (45a/22), (46b/14), (47b/2), (48b/20), (49a/2), (49a/23), (49b/5), (49b/6), (49b/8), (50a/5), (50a/6), (51a/10), (51a/10), (51a/23), (51a/7), (51b/1), (51b/14), (51b/3), (51b/4), (51b/4), (51b/5), (52a/14), (53b/18), (53b/9), (56b/23), (57a/1), (59a/13), (59b/18), (60a/5), (61b/1), (62a/10), (62b/16), (63b/3), (64b/20), (64b/20), (64b/21), (65a/1), (65b/19), (67b/10), (70b/6), (70b/8), (72a/18), (72a/19), (73b/15), (73b/15), (73b/15), (74b/10), (74b/11), (74b/16), (75a/1), (75a/9), (76a/4), (78b/15), (78b/16), (78b/8), (78b/9), (79a/15)

y. + den (2a/7), (33a/14), (33a/15), (34a/21), (40a/9), (45b/3), (45b/5), (50b/12), (51a/1), (51b/2), (53a/13), (53a/15), (53b/20), (69b/5), (77b/16), (8b/10)

y. + dür (62b/14), (78b/10), (78b/11), (78b/12)

y. + e (24b/21), (33b/13), (35a/16), (35a/20), (37a/11), (37a/11), (37a/11), (38b/13), (38b/9), (39a/1), (39a/3), (3a/13), (41b/18), (42a/4),

(43b/17), (43b/19), (44a/21), (45b/4), (45b/6), (46a/3), (46b/21), (47b/18), (47b/23), (48a/19), (48b/20), (48b/22), (49a/10), (49a/7), (49b/15), (49b/18), (49b/23), (50b/12), (50b/19), (51a/2), (51a/3), (51b/11), (52b/20), (52b/3), (54a/5), (54a/6), (54b/10), (54b/11), (54b/13), (54b/2), (54b/6), (55a/15), (55b/10), (55b/2), (55b/3), (55b/9), (56a/10), (56a/13), (57b/5), (59a/18), (59a/22), (59b/6), (60a/13), (61a/1), (61b/19), (63a/6), (67a/13), (67a/14), (67a/18), (67a/9), (68a/8), (71b/8), (72a/5), (73b/12), (73b/12), (73b/12), (73b/13), (74b/12), (77b/16), (77b/3), (77b/8), (78a/6)

y. + i (22b/20), (2b/4), (2b/6), (33a/22), (33b/20), (35b/22), (35b/7), (35b/7), (36a/1), (36a/23), (37a/13), (37a/18), (37b/8), (38b/5), (42a/22), (43b/16), (43b/5), (44b/10), (44b/12), (44b/15), (45a/22), (45b/14), (45b/18), (45b/18), (45b/19), (47b/10), (47b/22), (49a/9), (51a/11), (51a/9), (52a/11), (54a/13), (54a/15), (58b/14), (60a/5), (60a/8), (62a/1), (62a/13), (62a/22), (62b/17), (62b/21), (65a/4), (65b/11), (66a/14), (72a/6)

y. + inde (26b/1), (43a/3), (44a/22), (46a/11), (49b/15), (50b/13), (50b/13), (55a/14), (62a/12), (71b/18)

y. + inden (43b/19), (48b/22), (49a/9), (49b/18), (54b/12), (54b/6), (54b/9), (55b/1), (71b/18)

y. + ine (26b/14), (34a/3), (37a/4), (38b/9), (39a/6), (43b/15), (54b/14), (57b/23), (60a/13), (60a/7), (66a/5), (66b/7), (67b/1)

y. + inün (34b/3), (41a/12), (45b/13)

y. + ler (33b/15), (35a/15), (41a/5), (44b/8), (44b/9), (44b/9), (46a/13), (46b/12), (47a/7), (47a/8), (48b/10), (48b/16), (49b/21), (54a/19), (55a/18), (55a/18), (55a/4), (55b/5), (56b/22), (57b/14), (58a/15), (58b/14), (58b/9), (59a/11), (59a/12), (59a/13), (59b/16), (61b/22), (61b/23), (62a/11), (74b/21), (77b/14), (78b/1)

y. + lerde (16a/22), (16b/1), (32b/11), (33b/14), (33b/9), (34a/22), (34a/23), (34b/5),

(35a/19), (35b/16), (36a/21), (36a/22), (36b/4), (37a/12), (38b/7), (40b/2), (40b/4), (41a/17), (41a/17), (41b/10), (41b/10), (42b/18), (43a/9), (44a/13), (44a/20), (44a/21), (44b/7), (45b/10), (46a/14), (46a/14), (46a/16), (46b/12), (46b/13), (48b/12), (48b/13), (49a/23), (51a/4), (53b/14), (55b/17), (58a/20), (59b/16), (61a/5), (61a/6), (61a/7), (63a/14), (6a/16), (73a/4), (73b/14), (77a/1), (78b/12)

y. + lerden (33b/12), (36b/3), (36b/4), (38b/11), (38b/9), (41a/4), (41a/6), (43a/11), (43b/6), (48b/13), (48b/7)

y. + lerdür (48b/9), (59b/19)

y. + lere (41a/6), (43a/11), (45a/21), (45b/12), (46b/17), (46b/19), (46b/23), (48a/11), (48a/15), (49a/5), (50a/3), (53b/23), (54a/16), (59b/19), (60a/10)

y. + leri (33a/17), (47b/10), (48a/12), (48a/20), (57a/16), (59b/5), (62a/23)

y. + lerinde (35a/11), (59b/5), (65a/8)

y. + lerine (54a/8), (55b/2), (62a/12)

y. + lerini (78a/12)

y. + lerün (33b/13), (38b/22), (3a/6), (48b/4), (48b/6), (48b/6), (59b/18), (60a/16), (66b/13)

y. + ün (26a/3), (37a/22), (37b/22), (3b/3), (46a/6), (46b/1), (60a/7), (62a/15), (62b/10), (64a/21), (64a/5), (64a/9), (65b/12), (66b/18), (67b/9), (71b/15), (76a/12)

[= 529]

yesir : < Ar. Az, az miktar, kolay.

y. (19a/9), (24b/6), (31a/20), (7b/6)

y. + i (10a/20)

y. + i aḥṣā-yı mezkûreye (10a/20)

y. + olup (24b/6)

[= 7]	y.-meden (61b/3)
yesire : < Ar. bkz. yesir.	y.-medin (38b/1), (60a/18)
y. (11b/10), (28b/19), (70b/2), (70b/3)	y.-mek (59a/5)
y. + ye (11a/18), (12a/10)	y.-mesi (36b/8)
[= 6]	y.-mez (23b/19), (25b/20), (44a/10)
yesir-i ahşā-yı mezkûre : < Ar. Zikredilen gübrelerinin az miktarı.	y.-mişdür (21b/7)
y. + ye (10a/20)	y.-se (13b/13), (3a/6), (66b/14)
[= 1]	y.-üp (16a/5), (40b/7), (41a/1), (45b/21), (48b/14), (48b/2), (4a/11), (60a/2), (6a/7)
yêt- : Yetmek, yeterli olmak.	y.-ür (23b/21), (40a/16), (51a/22), (53a/1), (60a/11), (60a/15), (60a/3), (79b/15)
y.-eler (73a/6)	[= 46]
y.-ür (78b/11)	yêtişdür- : Yetiştirmek, ulaştırmak.
[= 2]	y.-üp (61b/16)
yêter : Yeter.	[= 1]
y. + dür (40b/4)	yêtişdüril- : Yetiştirilmek, ulaştırılmak.
[= 1]	y.-e (38b/19)
yêtiş- : Yetişmek, ulaşmak.	y.-mege (50a/12), (50a/12)
y.-di (25b/19), (56b/7)	[= 3]
y.-düginde (41a/23)	yêtmiş : Yetmiş.
y.-dükde (45a/23), (61a/18)	y. (31b/14)
y.-dükden (45a/5)	[= 1]
y.-dürmeyüp (49b/1)	yevm : < Ar. Gün.
y.-e (15a/16), (43b/2), (64b/12)	y. (78a/4)
y.-en (57b/5), (8b/14), (48a/11)	y. + de (10b/20), (1b/10)
y.-enden (8b/14)	y. + i (17b/4), (20a/5), (20a/8), (20a/9), (9a/19)
y.-ince (54a/21), (55b/7), (72a/16)	

y. + i defî ³ de (9a/19)	y. (35a/12), (37a/15), (42a/3), (42b/20), (42b/6), (42b/7), (43a/9), (45a/12), (45a/16), (45a/7), (46a/12), (60a/13), (60a/19), (63b/18), (65a/18), (65a/19), (65b/3), (66a/18), (66a/21), (68a/2), (68a/2), (68a/3), (68a/3), (6b/10), (6b/11), (6b/16), (79a/1), (9a/16), (9a/6)
y. + i defîde (20a/8), (20a/9)	
y. + i maşarda (17b/4)	
y. + i mezbûrda (20a/5)	
[= 13]	y. + a (35b/1), (39b/5)
yevm-i defî : < Ar. bkz. yevm-i defî ³ .	y. + da (35b/2), (39a/11), (39a/11), (39a/13), (39b/11), (40a/21), (42b/20), (45b/11), (46a/12), (46a/22), (46a/22), (63b/8), (63b/8), (65a/17), (65b/5)
y. + de (20a/8), (20a/9)	
[= 2]	y. + dan (35a/22), (35b/1), (35b/22), (42a/2), (7b/17)
yevm-i defî³ : < Ar. Sıcak gün.	
y. + de (9a/19)	y. + ında (69a/6), (69a/8)
[= 1]	y. + uñ (57b/20)
yevm-i maşar : < Ar. Yağmur yağdığı gün.	[= 54]
y. + da (17b/4)	yılduz : Yıldız.
[= 1]	y. + ı (74b/2)
yevm-i mezbûr : < Ar. Zikredilen gün.	y. + ınuñ (73b/10), (73b/7)
y. + da (20a/5)	[= 3]
[= 1]	yıllık (ğ): Yıllık.
yığ- : Yığmak.	y. + dur (9a/18)
y.-ar (35a/23)	y. + ı (10a/8)
y.-arlar (35a/23)	[= 2]
[= 2]	yoğurt : Yoğurt.
yıgıl- : Yıgılmak.	y. + dur (27b/19)
y.-up (37a/3), (40a/10)	[= 1]
[= 2]	yoğrul- : Yoğrulamak.
yıl : Yıl, sene.	y.-up (33a/1), (39a/1), (39a/1), (46a/3)
	[= 4]

yoğun : Yoğun.	y.-sa (39b/22)
y. (41b/5)	y.-up (39b/16)
[= 1]	[= 2]
yoğsa : Yoksa.	yol : Yol.
y. (73a/2)	y. + cuğazlar (43b/8)
[= 1]	y. + ı (34a/1), (37b/18), (39b/9), (53b/13), (56a/19)
yok : Yok.	y. + lar (54a/19)
y. (6a/18)	[= 7]
y. + dur (10a/11), (10a/8), (10a/9), (11a/11), (17b/20), (24b/4), (27b/15), (29a/22), (30b/9), (32b/8), (41b/8), (43b/16), (46a/7), (54a/17), (56b/12), (56b/8), (57b/15), (61b/13), (62b/13), (62b/21), (65a/11), (69a/6), (6b/5), (70a/14), (75a/11), (7a/16), (7b/16), (8b/12)	yonca : Baklagillerden, başak durumundaki çiçekleri kırmızı veya mor renkli, hayvanlara yem olarak yetiştirilen çayır bitkilerinin genel adı (<i>Trifolium</i>).
y. + iken (54b/21)	y. (46a/10), (46a/11), (46a/11), (46a/13), (46a/20), (46a/9)
[= 30]	y. + dur (46a/8)
yokarı : Yukarı.	[= 7]
y. (37b/19), (53a/13), (53a/15)	yön : Yön, taraf.
y. + da (45a/21), (45b/1), (53a/21), (54a/20), (59a/9), (64a/6), (67b/1), (73a/21), (77b/13), (79a/18), (79b/19)	y. + inden (27b/7), (68b/20), (70a/10), (70a/10), (72b/16), (72b/16), (75b/1), (75b/3), (78a/4), (78a/7), (78a/8)
y. + ğı (54a/5)	[= 11]
y. + sına (39b/23)	yu- : Yıkamak.
y. + sından (51b/11)	y.-r (65b/5)
[= 17]	[= 1]
yokla- : Yoklamak.	yufka : İnce.
y.-yup (77a/18)	y. (62b/17), (62b/21), (63a/21), (63b/1), (67a/9), (72a/5), (78b/11)
[= 1]	y. + çık (45b/19)
yoklan- : Yoklanmak.	[= 8]

- yulka** : İnce.
y. (78b/3)
[= 1]
- yüliyü** : < Yun. yuliyus. Temmuz ayı.
y. + da (20b/9)
[= 1]
- yülye** : < Yun. yuliyus. Temmuz ayı.
y. (22a/13)
y. + den (22a/13), (26b/16)
[= 3]
- yumak** (ğ): Yuvarlak biçimde sarılmış iplik.
y. + ıdur (26a/6)
[= 1]
- yumuşa-** : Yumaşamak.
y.-r (40a/10)
[= 1]
- yumuşak** : Yumuşak.
y. (38a/15), (38b/10), (40a/20), (40a/3),
(40b/1), (40b/14), (41a/4), (41b/12), (43a/13),
(44b/8), (46b/12), (46b/13), (48b/15), (55a/18),
(56a/23), (56a/7), (58a/8), (59b/20), (78b/12),
(78b/4), (78b/8), (79b/17)
y. + dur (59b/23)
y. + etmeyüp (38a/15)
y. + olanı (40b/14)
y. + olmak (43a/13)
y. + olmayup (41b/12)
y. + olmaz (41a/4)
- y. + olup (46b/13), (56a/7), (59b/20)
y. + olur (40a/20), (40a/3), (40b/1),
(48b/15)
[= 35]
- yumuşaklık** (ğ): Yumuşaklık.
y. (40a/18), (40a/22), (40b/2), (58b/4)
y. + ına (60a/23)
[= 5]
- yumşad-** : Yumuşatmak.
y.-mağ (44b/1)
[= 1]
- yumşadıl-**: Yumuşatılmak.
y.-up (49b/10)
[= 1]
- yumuşacık** : Yumuşacık.
y. (62a/3)
[= 1]
- yün** : <? Temmuz ayı.
y. + da (53a/8)
[= 1]
- yun-** : Yıkanmak.
y.-miş (32b/17), (33a/2)
y.-up (33b/6), (34a/5), (40a/11)
[= 5]
- yünānī** : Yunanlılar, Yunanlılara ait.
y. (75b/17)

[= 1]	y. + ini (27a/5)
yūnāniyān : Yunanlılar.	[= 2]
y. (76a/15), (76a/19), (76b/2), (76b/4), (76b/7), (76b/9)	yübüset : < Ar. Kuru nitelik, kuruluk.
[= 6]	y. (5a/20)
yūnāniyūn : Yunanlılar.	y. + i (72b/8)
y. (21a/18), (79b/10)	[= 2]
[= 2]	yüce : Yüksek, büyük. krş. yüksek.
yūniyān : Yunanlılar.	y. (41a/6)
y. (76a/16)	[= 1]
[= 1]	yüksecik : Çok az yüksek.
yūniyū : < Ar. Haziran ayı.	y. (53b/23), (54a/16), (54a/8)
y. (20b/9)	[= 3]
[= 1]	yüksek : Yüksek, yüce. krş. yüce.
yūnye : < Ar. Temmuz ayı.	y. (16a/22), (41a/16), (45b/12), (46b/22), (55b/6), (55b/6), (71b/16), (73b/15)
y. + den (28b/14)	[= 8]
y. + nūñ (26b/18), (32a/23)	yūn : Yün.
[= 3]	y. + inden (43a/16)
yut- : Yutmak.	[= 1]
y.-duḡdan (43b/15)	yüri- : Yürüme.
[= 1]	y.-rken (45b/18)
yuy- : Yıkamak. krş. yu-.	y.-se (52b/12)
y.-up (34a/4), (40a/8)	[= 2]
[= 2]	yürüdüil- : Yürütülmek.
yübs : < Ar. Kuruluk.	y.-e (40a/1)
y. + e (5a/17)	[= 1]

yüz (I): Yüz sayısı.

y. (11b/2), (11b/2), (11b/3), (19a/11),
(19a/11), (33b/3), (34b/15), (38a/17), (70b/9),
(70b/9), (76b/1), (76b/1)

[= 12]

yüz (II): Yüzey.

y. + i (40b/11), (61a/16)

y. + in (37b/22)

y. + inde (60a/8), (64a/9), (67a/13)

y. + ine (39b/20), (40a/12), (41a/16),
(42a/9), (54b/5), (64a/9), (78a/11)

[= 13]

Z

zabı : < Ar. Zapt, sıkı tutma.

z. (10b/14)

z. + oluna (10b/14)

[= 2]

zâf : < Ar. Zayıflık, kuvvetsizlik.

z. (29a/7), (53b/2)

z. + ı (5a/2), (63b/6)

[= 4]

za'ferān : < Ar. Safran (*Crous sativus*).

z. (2a/10), (35a/6), (41b/10), (41b/11),
(41b/13), (42a/17), (42a/17), (42a/20), (42a/21),
(42a/6), (42b/10), (42b/12), (42b/13), (42b/14),
(42b/2), (42b/3), (55a/4)

z. + uñ (2a/15), (41b/19), (41b/9), (41b/9),
(42a/15), (42b/7)

[= 23]

zāhir : < Ar. Açık, görünür durumda.

z. (11a/12), (24b/23), (25a/22), (25a/23),
(26b/13), (27a/19), (35a/15), (36a/14), (40b/18),
(43b/4), (44b/21), (44b/22), (45b/21), (50b/6),
(50b/6), (51a/19), (51a/22), (54b/7), (58b/22),
(59b/7), (5b/19), (62a/5), (62a/6), (65a/14), (65a/15),
(66a/5), (69a/16), (6b/7), (70a/15), (72b/18), (72b/4),
(74b/14), (76a/9), (7a/23), (9a/14)

z. + i (11a/21), (18b/22), (70b/5), (76a/9)

z. + inde (12a/13)

z. + ola (24b/23), (43b/4), (62a/5), (9a/14)

z. + oldu (72b/18)

z. + olduğda (45b/21), (59b/7)

z. + olduğdan (36a/14), (54b/7)

z. + olunca (25a/22), (44b/21), (58b/22)

z. + olup (27a/19)

z. + olur (25a/23), (26b/13), (35a/15),
(44b/22), (50b/6), (50b/6), (51a/19), (51a/22),
(5b/19), (62a/6), (65a/14), (65a/15), (66a/5),
(69a/16), (6b/7), (72b/4), (74b/14), (7a/23)

z. + olursa (11a/12), (70a/15)

[= 73]

zahīr : < Ar. İç.

z. + i (29b/3)

z. + i şab'ı (29b/3)

[= 2]

zahīre : < Ar. bkz. zahīr.

z. (29b/4)

[= 1]

zahīr-i şab^c : < Ar. İç ağrısı.

- z. + ı (29b/3)
[= 1]
- zahmet** : < Ar. Zahmet, sıkıntı.
z. (13b/15), (17b/21), (48b/14)
z. + çeküp (17b/21)
z. + i (9a/13)
z. + i bilā-menfa'at (9a/13)
[= 5]
- zahmet-i bilā-menfa'at** : < Ar. Menfaatsiz zahmet.
z. (9a/13)
[= 1]
- zāhib** : < Ar. Bir fikir veya zanna uyan, hemfikir.
z. (66b/11), (67a/5)
z. + oldılar (67a/5)
z. + olmuşlardur (66b/11)
[= 4]
- zā'if** : < Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.
z. (14b/4), (18b/9), (19a/6), (22a/8), (25a/13), (28b/17), (32a/6), (32b/11), (44a/12), (49b/15), (60a/7), (63a/1), (75b/21), (75b/21)
z. + ce (36b/6), (47a/19)
z. + dür (58a/17), (67a/14)
z. + eder (44a/12)
z. + inden (25b/3)
z. + oldukları (49b/15)
z. + olup (28b/17)
- z. + olur (14b/4), (18b/9), (19a/6), (22a/8), (63a/1)
z. + üj (50b/9)
[= 28]
- zā'ife** : < Ar. bkz. zā'if.
z. + de (13a/21), (9a/2)
z. + ye (67b/6)
[= 3]
- zā'ifu's-şu'** : < Ar. Zayıf, ince ağ.
z. + dur (67b/2)
[= 1]
- zā'ifu's-şu'ab** : < Ar. Zayıf dallar.
z. + dur (8b/20)
[= 1]
- zā'il** : < Ar. Yok olan.
z. (72b/1)
z. + olduğdan (72b/1)
[= 2]
- zālile** : < Ar. Sık ağaçlık.
z. + de (12a/19)
z. + i (5a/15)
[= 2]
- zamān** : < Ar. Zaman, vakit. krş. zemen.
z. (16b/2), (2b/6), (35a/14), (3a/3), (50a/2), (64b/15), (71b/18), (71b/18)
z. + a (2b/3), (34b/4), (35b/4), (51a/7), (73b/6)

z. + da (29a/4), (31a/1), (33a/20), (33b/21), (44b/22), (45a/1), (45b/4), (45b/4), (46b/16), (46b/16), (47b/1), (50b/10), (51a/11), (52b/21), (53a/2), (53b/1), (55a/2), (57b/19), (60a/2), (60a/2), (62a/6), (66b/3), (68a/8), (73a/14), (74b/18), (74b/8), (75b/17), (76a/20), (77b/13), (78a/8), (78b/17), (79b/15)

z. + daki (30b/5), (36b/17)

z. + dan (12b/21), (2b/2), (4a/19), (51a/7), (76a/18)

z. + dur (40b/8)

z. + ı (12a/17), (16a/18), (18a/19), (33b/1), (33b/17), (36b/14), (39b/17), (53a/5), (73b/18), (73b/9), (79a/13), (79a/6)

z. + ı berdde (18a/19)

z. + ıdur (65b/7), (79a/8)

z. + ı evvel (16a/18), (73b/9)

z. + ına (39b/5), (60b/1)

z. + ında (36b/12), (59b/21), (61a/16), (63b/14), (63b/6), (64b/3), (65b/3), (73a/18), (73a/18), (74b/1), (74b/3), (75b/10), (75b/9)

z. + ı reyye (73b/18)

z. + ı ıavıl (12a/17)

z. + larda (47b/8), (56a/21), (56a/22), (58b/4), (59b/12)

z. + ları (55a/2), (59a/5)

z. + larıdur (55a/12), (59b/11), (59b/11)

z. + larında (18a/19), (2b/2), (49a/14), (49a/17), (50a/17), (50a/18), (50b/22), (50b/3), (53a/1), (58a/19), (58a/23), (58b/3), (60a/4), (64b/3)

z. + larından (58b/4)

z. + larını (40b/8)

[= 113]

zamān-ı berd : < Ar. Soğuk zaman(lar).

z. + de (18a/19)

[= 1]

zamān-ı evvel : < Ar. İlk zaman(lar).

z. (16a/18), (73b/9)

[= 2]

zamān-ı reyy : < Ar. Sulama vakti.

z. + e (73b/18)

[= 1]

zamān-ı ıavıl : < Ar. Uzun zaman.

z. (12a/17)

[= 1]

zamānin : < Ar. Zamanlar.

z. (51a/2)

[= 1]

zāmır : < Ar. İnce, zayıf.

z. (12a/12), (9b/9)

z. + olur (9b/9)

[= 3]

zamm : < Ar. Artırma, ekleme.

z. (39a/18), (48a/23), (55a/15), (55b/4)

z. + ıtdükde (39a/18)

z. + ı (7b/14)

z. + ı mutavassıt (7b/14)

z. + olunup (48a/23), (55a/15), (55b/4)

[= 10]

zamm-ı mutavassıt : < Ar. Ne çok ne az artma.

[= 60]

z. (7b/14)

[= 1]

zann : < Ar. Sanı, sanma.

z. (11b/15), (21b/6), (70b/21)

z. +  tseņ (11b/15), (70b/21)

z. + olunur (21b/6)

[= 6]

zarar : < Ar. Zarar, zıyan.

z. (13a/10), (21b/8), (22b/4), (26b/17), (26b/19), (29b/1), (2b/9), (33b/4), (33b/5), (37b/12), (39b/7), (41b/8), (42a/21), (45a/23), (48a/9), (48b/21), (49a/23), (49b/20), (49b/23), (50b/11), (51b/17), (51b/19), (52a/14), (52a/20), (52a/20), (52a/23), (58a/5), (59a/2), (5b/14), (61b/3), (61b/5), (61b/8), (68a/6), (72a/11), (78a/21)

z. + dur (67a/18)

z. +  demez (52a/14)

z. +  den (52a/20)

z. +  der (22b/4), (33b/4), (33b/5), (39b/7), (48a/9), (49b/23), (5b/14)

z. +  d p (37b/12)

z. +  tmez (52a/20), (52a/23), (68a/6)

z. + ı (31a/19), (31b/1), (31b/2)

z. + ın (29b/6), (2a/6), (49a/4), (50a/20)

z. + ına (31b/2)

z. + ından (51b/21)

z. + larından (49b/3)

z. + v rmez (13a/10)

zararlı : < Ar.-Tr. Zararlı.

z. (61b/11)

[= 1]

zar yi' : < Ar. Ziraatlar, ekinler.

z. (68b/12)

z. + de (10b/6), (69b/3)

z. + den (10a/12), (10a/13), (11a/5), (1b/3), (8a/10)

z. + i (10a/4), (30b/1), (3a/10), (69a/1), (69a/10), (9b/17)

z. + i buķ l-ı bust niyye (9b/17)

z. + i buķ l-ı mezk re (69a/1)

z. + i Őit  (30b/1)

z. + n j (1b/3), (1b/4)

z. +  j (8a/10), (8a/9)

[= 21]

zar yi'-i buķ l-ı bust niyye : < Ar. Bahe sebzelerinin ziraatı.

z. (9b/17)

[= 1]

zar yi'-i buķ l-ı mezk re : < Ar. Zikredilen sebzelerin ziraatı.

z. (69a/1)

[= 1]

zar yi'-i Őit  : < Ar. Kışın yapılan ziraat.

z. (30b/1)

[= 1]

zāriʿ : < Ar. Ekin eken, çiftçi.	[= 9]
z. (19b/11), (26a/3), (64a/10), (68a/15), (77a/14), (77a/17), (77b/11)	zātü'n-nedve : < Ar. "çarāvet şāhibi", Tazelik sahibi.
z. + a (16a/21), (9b/3)	z. (63a/18)
z. + i (16a/20), (5b/5), (73b/11)	[= 1]
z. + i cārim (73b/11)	zavʿ : < Ar. Işık, aydınlık.
z. + i hāzime (16a/20)	z. (78a/8)
z. + i hūbūb (5b/5)	z. + da (20a/10), (20a/12), (78a/6)
z. + olan (68a/15)	[= 4]
[= 16]	zayʿa : < Ar. Tarla, çiftlik.
zāriʿ-i cārim : < Ar. Ailesi için ziraat yapan kişi, çalışan.	z. (67b/14)
z. (73b/11)	[= 1]
[= 1]	zāyiʿ : < Ar. Zarar, ziyan.
zāriʿ-i hāzime : < Ar. İhtiyatlı çiftçi.	z. (15b/12), (17b/10), (48b/14), (51b/16), (75a/1), (75a/6), (75b/20), (75b/20), (77b/20), (9a/13)
z. (16a/20)	z. + olmaya (51b/16)
[= 1]	z. + olmuşdur (75a/6)
zāriʿ-i hūbūb : < Ar. Tohum eken.	z. + olsa (75b/20)
z. (5b/5)	z. + olur (15b/12), (17b/10), (48b/14), (75a/1), (75b/20), (9a/13)
[= 1]	[= 19]
zarūret : < Ar. Zorunluluk.	zāyid : < Ar. Fazlalık, çokluk.
z. (17b/6), (74b/17)	z. (20a/10), (20a/12), (78a/8)
z. + de (29a/15)	z. + ola (20a/12)
[= 3]	z. + olsa (20a/10)
zāt : < Ar. Sahip.	[= 5]
z. + ında (40a/18), (45b/6), (51b/22), (56b/2), (62b/13), (64b/6), (66a/15), (6a/1), (7b/11)	zāyil : < Ar. bkz. zāʿil.

z. (72b/5), (72b/6)	z. (16a/3)
z. + olmaz (72b/5)	[= 1]
z. + olur (72b/6)	zemen-i berde : < Ar. bkz. zemen-i berd.
[= 4]	z. (73a/15)
zebtele : < Ar. Kısa, bodur.	[= 1]
z. (17b/19)	zemen-i defî : < Ar. Sıcak zaman(lar).
[= 1]	z. + de (12b/4)
zecr : < Ar. Önleme, yasak etme.	[= 1]
z. (56b/11)	zemen-i şelc : < Ar. Kar zamanı.
z. + êderdi (56b/11)	z. (16a/4)
[= 2]	[= 1]
zeheb : < Ar. Altın.	zemm : < Ar. Yerme, kınama.
z. (9b/12)	z. (67a/15), (67a/17)
[= 1]	z. + êderler (67a/15)
zehebiyye : < Ar. bkz. baĸla-i zehebiyye.	z. + êtdüklerine (67a/17)
z. (2b/12), (58a/7)	[= 4]
[= 2]	zenbîl : < Ar. Gübre.
zemen : < Ar. Zaman. krş. zamân.	z. (35b/11), (51b/12), (51b/14), (57a/1),
z. + i (12b/4), (16a/3), (16a/4), (73a/15),	(57a/3), (58a/21), (60a/6), (60a/7), (62a/16),
(7a/2)	(62a/17), (62a/2)
z. + iberd (16a/3)	z. + den (62a/14)
z. + iberde (73a/15)	z. + e (62a/14)
z. + idefîde (12b/4)	z. + ler (45b/23)
z. + işelc (16a/4)	z. + üj (47a/10)
[= 9]	[= 15]
zemen-i berd : < Ar. Soĸuk zaman(lar).	zer^c : < Ar. Tarlaya tohum saĸma, ekilmiş ekin.

z. (10a/16), (10a/22), (10b/22), (10b/9), (12b/2), (12b/21), (13a/11), (13a/12), (13a/16), (13a/19), (13a/22), (13a/23), (13a/3), (13a/3), (13a/6), (13b/1), (13b/11), (13b/19), (13b/2), (13b/20), (13b/5), (13b/8), (13b/9), (14a/13), (14a/19), (14a/20), (14a/5), (14a/7), (14b/3), (15a/14), (16a/14), (16a/21), (16a/22), (16b/1), (16b/8), (17a/11), (17a/21), (17b/13), (18a/12), (18a/20), (18a/22), (18a/23), (18a/3), (18b/15), (18b/6), (18b/7), (18b/8), (19a/12), (19a/15), (19a/16), (19a/19), (19a/20), (19a/22), (19a/5), (19a/7), (19a/8), (19b/10), (19b/17), (19b/19), (19b/19), (19b/6), (19b/7), (20a/10), (20a/11), (20a/19), (20a/2), (20a/20), (20a/22), (20a/9), (20b/12), (20b/16), (20b/19), (20b/9), (21a/4), (22a/10), (22a/10), (22a/5), (22b/6), (23a/10), (23a/11), (23a/13), (23a/7), (23a/8), (23b/14), (23b/15), (23b/17), (23b/20), (23b/5), (24a/11), (24a/15), (24a/16), (24b/1), (24b/1), (24b/10), (24b/12), (24b/8), (24b/9), (25a/5), (25b/16), (25b/19), (25b/2), (25b/22), (25b/23), (25b/5), (25b/6), (26a/1), (26a/1), (26a/3), (26b/1), (26b/16), (26b/18), (26b/19), (26b/4), (27a/1), (27a/11), (28a/18), (28a/19), (28a/21), (28b/13), (28b/13), (28b/14), (28b/16), (28b/2), (28b/2), (28b/21), (28b/5), (28b/6), (29b/21), (29b/22), (29b/23), (29b/23), (29b/8), (30a/1), (30a/1), (30a/10), (30a/10), (30a/5), (30a/9), (30b/1), (30b/21), (30b/22), (30b/3), (31a/1), (31a/1), (31a/10), (31a/11), (31a/19), (31a/2), (31a/3), (31a/4), (31a/6), (31a/6), (31b/20), (31b/20), (31b/21), (31b/22), (32a/10), (32a/17), (32a/19), (32a/3), (33b/15), (34b/6), (38a/18), (39a/10), (3a/18), (3b/1), (41a/17), (42a/17), (48a/15), (4a/19), (4a/20), (5a/14), (5a/15), (5b/19), (65a/15), (66a/5), (68a/5), (69a/12), (69a/19), (6b/13), (6b/18), (6b/5), (6b/7), (73a/11), (73a/12), (73b/14), (73b/15), (73b/16), (7b/10), (7b/2), (7b/8), (8b/3), (8b/4), (8b/5), (9b/5), (9b/8)

z. + a (18a/4)

z. + de (22a/11), (66a/14), (68a/5)

z. + den (13a/9), (20a/4), (22b/6), (23b/3), (35a/14), (3a/6), (66b/14), (67a/6), (6b/16), (75b/10), (77b/17), (7b/10), (7b/13), (8b/1)

z. + e (15b/15), (20a/16), (22b/4), (23b/1), (25a/8)

z. + eyleye (16a/22)

z. + edeceği (26a/3)

z. + ederler (12b/21)

z. + ederüz (29b/8)

z. + edüp (32a/17)

z. + ettiği (19b/19)

z. + ettiğiğüzde (20a/11)

z. + etdüm (18b/7), (25b/16)

z. + etmeye (16a/21), (9b/5)

z. + etse (42a/17)

z. + i (12b/16), (13a/15), (15a/16), (16b/19), (18b/1), (18b/9), (19a/10), (19a/17), (19b/3), (19b/4), (19b/5), (20a/5), (20a/7), (20a/7), (20b/10), (20b/8), (21a/13), (21b/20), (22a/10), (22a/5), (22a/5), (23a/19), (23a/20), (23a/21), (23b/4), (24b/7), (26a/2), (28b/13), (2a/7), (30a/8), (31a/15), (31a/15), (32a/20), (38b/15), (67b/10), (6b/13), (72a/15), (73b/3), (76b/12), (76b/13), (77a/4), (77a/5), (77a/9), (77a/9), (78a/1), (79b/16), (8b/4), (8b/4), (9a/6)

z. + i hınța (19b/5), (20a/5), (20a/7), (77a/9), (8b/4)

z. + i hınțanuj (77a/5)

z. + i hınțaya (19b/4), (20a/7), (78a/1)

z. + i kettān (18b/9)

z. + i mezkūr (8b/4)

z. + i mezkūra (15a/16)

z. + i mezkūruj (23b/4)

z. + i merrāt-ı müteferriķa (18b/1)

z. + inde (22a/9), (38b/5)

z. + inden (77b/19)

z. + ini (72b/20)	z. + olunmamasın (13b/20)
z. + inüj (9b/4)	z. + olunmak (13a/22)
z. + i kāmḥ (16b/19)	z. + olunmaya (18a/22), (19b/10), (22a/10), (31a/19)
z. + i şa'īr (22a/10), (77a/9)	z. + olunmaz (29b/21), (4a/19)
z. + i şa'īrde (20b/10)	z. + olunmuş (39a/10)
z. + i şa'īrden (20b/8)	z. + olunsa (13a/6), (14b/3), (17b/13), (19a/22), (19a/8), (19b/7), (20a/2), (20b/16), (23b/14), (23b/20), (24a/11), (26b/19), (30a/1), (30a/9), (31a/10), (31a/11), (31a/4), (31a/6), (8b/4)
z. + i şa'īre (19b/3)	
z. + i şa'īrūj (77a/4)	
z. + i ḥūšākī (21b/20)	z. + olunup (13b/9), (15a/14), (19b/17), (20b/12), (20b/9), (24b/8), (28b/6), (31b/21)
z. + i zirā'at (23a/19)	
z. + olmasına (3a/18)	z. + olunur (13a/11), (13a/12), (13a/19), (13a/23), (13b/11), (13b/2), (13b/5), (14a/13), (14a/20), (14a/5), (16b/8), (20a/20), (21a/4), (22a/10), (22a/5), (23a/10), (24a/15), (24a/16), (24b/1), (24b/1), (25b/22), (25b/23), (26a/1), (26b/1), (26b/18), (26b/4), (28a/18), (28a/19), (28a/21), (28b/14), (28b/2), (28b/2), (29b/23), (30a/1), (30a/10), (30a/10), (30a/5), (30b/3), (31a/1), (31a/1), (31a/3), (41a/17)
z. + oluna (10a/16), (10a/22), (10b/22), (10b/9), (13a/3), (13b/1), (13b/19), (13b/8), (14a/7), (18a/23), (18b/15), (18b/6), (19a/5), (19a/7), (19b/19), (20a/19), (20a/22), (23b/15), (23b/17), (24b/10), (24b/12), (24b/9), (25a/5), (25b/19), (25b/5), (25b/6), (27a/1), (28b/5), (29b/22), (30b/1), (30b/21), (31a/2), (31a/6), (31b/20), (31b/20), (31b/22), (32a/10), (32a/3), (5a/14), (5a/15), (69a/19), (6b/13), (73a/12), (8b/3), (9b/8)	z. + olunur (13a/11), (13a/12), (13a/19), (13a/23), (13b/11), (13b/2), (13b/5), (14a/13), (14a/20), (14a/5), (16b/8), (20a/20), (21a/4), (22a/10), (22a/5), (23a/10), (24a/15), (24a/16), (24b/1), (24b/1), (25b/22), (25b/23), (26a/1), (26b/1), (26b/18), (26b/4), (28a/18), (28a/19), (28a/21), (28b/14), (28b/2), (28b/2), (29b/23), (30a/1), (30a/10), (30a/10), (30a/5), (30b/3), (31a/1), (31a/1), (31a/3), (41a/17)
z. + olunan (19a/12), (19a/15), (19a/19), (28b/13), (28b/13), (28b/21), (33b/15), (34b/6)	z. + üj (12b/3), (14a/10), (23a/21)
z. + olunana (19a/16)	[=457]
z. + olunandan (20a/10)	zer'-i ḥınṭa : <Ar. Buğday ziraatı.
z. + olunandır (26b/16)	z. (19b/5), (20a/5), (20a/7), (77a/9), (78a/1), (8b/4)
z. + olunanuḡ (28b/16)	z. + nuḡ (77a/5)
z. + olunduḡı (13a/3), (14a/19), (20b/19), (25b/2), (29b/23), (30b/22), (32a/19)	z. + ya (19b/4), (20a/7)
z. + olunduḡıdur (73a/11)	[=8]
z. + olunduḡını (3b/1)	zer'-i ḥūšākī : <Ar. Arpa ziraatı.
z. + olunmaḡa (38a/18)	z. (21b/20)
	[=1]
	zer'-i kettān : <Ar. Keten ziraatı.

z. (18b/9)	[= 1]		
[= 1]		zerī'a	: <Ar. Ekilebilir tohum.
zer^c-i mezkūr	: <Ar. Zikredilen ziraat.	z. (1b/10), (1b/18)	
z. (8b/4)		z. + da (70a/5)	
z. + a (15a/16)		z. + ı (69a/6), (70a/4)	
z. + uñ (23b/4)		z. + ı cedīde (69a/6)	
[= 3]		z. + ı kettānda (70a/4)	
zer^c-i merrāt-ı müteferrika	: <Ar. Farklı kereler ekin yapma.	z. + nuñ (68b/3)	
z. (18b/1)		z. + sı (69a/9)	
[= 1]		z. + sinuñ (69a/3)	
zer^c-i kāmḥ	: <Ar. Buğday ziraatı.	[= 10]	
z. (16b/19)		zerī'a-ı cedīde	: <Ar. Yeni tohum.
[= 1]		z. (69a/6)	
zer^c-i şa'īr	: <Ar. Arpa ziraatı.	[= 1]	
z. (22a/10), (77a/9)		zerī'a-ı kettān	: <Ar. Keten tohumu.
z. + de (20b/10)		z. + da (70a/4)	
z. + den (20b/8)		[= 1]	
z. + e (19b/3)		zerī'atü'l-başal	: <Ar. Soğan tohumu.
z. + üñ (77a/4)		z. (69b/10)	
[= 6]		[= 1]	
zer^c-i zirā'at	: <Ar. Ziraat yapma.	zerī'atü'l-lift	: <Ar. Şalgam tohumu.
z. (23a/19)		z. (69b/16)	
[= 1]		[= 1]	
zerdālū	: <Far. Kayısı, zerdali (<i>Armeniaca vulgaris</i>).	zerkā	: <Ar. Gök mavisi, mavi.
z. (35a/12)		z. + ya (70b/15)	
		[= 1]	

zerr : < Ar. Dağıtmak.

z. (31a/10)

[= 1]

zerrīn : < Far. Altından yapılmış, altın gibi sarı.

z. (11a/20), (11a/9), (68b/1), (68b/5),
(70a/18), (9b/12)

z. + i (9b/9)

z. + i şāfī (9b/9)

[= 8]

zerrīn-i şāfī : < Ar. Saf altın.

z. (9b/9)

[= 1]

ze'arre : < Ar. Sindirememe.

z. (64a/19)

[= 1]

zer'ü's-şāfīr : < Ar. Arpa ziraatı.

z. (22a/9)

[= 1]

zevk : < Ar. Tadına bakmak, tatmak.

z. + i (10a/10)

[= 1]

zeyt : < Ar. Zeytin yağı.

z. (21b/8), (27b/12), (29a/16), (31a/22),
(61a/23)

z. + i (31b/3)

z. + i keşīr (31b/3)

[= 7]

zeyt-i keşīr : < Ar. Çok zeytin yağı.

z. (31b/3)

[= 1]

zeytūn : < Ar. Zeytin (*Olea europea*).

z. (28a/11), (28a/12), (42b/6), (44a/14),
(51b/23), (52b/6), (55a/3), (58a/4), (61a/21)

[= 9]

zidd : < Ar. Zıt, karşıt.

z. + ı (14a/1), (15a/17)

z. + ıdur (22b/2)

z. + ın (72b/4)

z. + ında (22a/20)

[= 5]

zill : < Ar. Gölge.

z. + ı (4b/15)

[= 1]

zızındı : Sızıntı. krş. sızındı.

z. + sı (32b/10), (47b/10), (59a/12)

[= 3]

zi'aret : < Ar. Yaramazlık.

z. (5b/15), (5b/16)

z. + ın (5b/18)

[= 3]

zibil : < Ar. bkz. zibl.

z. (79a/10)

z. + i (24b/11)

z. + i müdek-i maḥdüm (24b/11)

[= 3]

zibil-i müdek-i maḥdüm : < Ar. Kullanılmış yağlı gübre.

z. (24b/11)

[= 1]

zibl : < Ar. Gübre.

z. (10a/15), (10b/21), (20b/11), (24b/18), (28b/23), (29a/3), (31a/14), (35b/23), (36b/20), (36b/23), (37a/13), (37a/21), (37b/20), (37b/22), (43b/11), (44b/11), (49a/4), (49b/22), (4a/5), (50a/12), (50a/15), (50a/2), (50a/7), (50a/8), (50a/9), (52b/21), (53b/19), (56a/16), (57a/2), (58a/21), (58b/15), (59a/17), (60a/20), (60a/23), (60a/6), (60a/7), (62a/14), (62a/16), (62a/18), (62a/2), (62b/5), (64b/18), (64b/19), (65a/6), (66a/6), (66a/8), (67b/12), (69b/12), (69b/21), (69b/21), (6a/14), (6a/16), (6a/23), (7b/4)

z. + den (31b/22), (37b/21), (47a/9), (50a/21), (50a/4), (57a/1), (57a/4), (58a/20), (62a/14), (62a/16), (65a/9), (6b/1)

z. + e (28b/22), (50a/14), (56a/8), (57b/15), (9a/8)

z. + i (10b/15), (10b/9), (21b/23), (22a/1), (22a/1), (24b/18), (24b/19), (25a/12), (25a/3), (28b/23), (29a/1), (29a/11), (30a/13), (43b/10), (43b/9), (44a/1), (44a/1), (44a/18), (44a/18), (44a/2), (48a/23), (48b/1), (49a/1), (50a/10), (50a/11), (53a/10), (53b/19), (54b/7), (55b/11), (56a/12), (56a/12), (56a/13), (56a/13), (56a/14), (56a/9), (57a/2), (58a/16), (60a/3), (60a/3), (61a/17), (61a/18), (69a/14), (69b/6), (79b/18), (7b/2)

z. + i ādemī (53a/10), (60a/3)

z. + i defīde (10b/15)

z. + i ḥamīr (22a/1), (79b/18)

z. + i laḥīf (69b/6)

z. + i mu‘affen (7b/2)

z. + i mürekkeb-i merḳūmdan (29a/1)

z. + i nāfi‘ (48b/1)

z. + i nās (21b/23), (22a/1), (29a/11)

z. + i nāsdan (28b/23)

z. + i nüñ (59b/7)

z. + i ḳadīm-i ḫayyib (25a/12)

z. + i ḳadīm-i ḫayyibden (25a/3)

z. + i suḥn (24b/19)

z. + i suḥnda (24b/18)

z. + i ḫayyib (69a/14)

z. + i ‘atīḳ-i ḫayyib (10b/9)

z. + iyle (48b/22)

z. + le (62b/20)

z. + ler (49b/21), (53a/10)

z. + leri (48a/23), (58a/16)

z. + lerle (53a/11)

z. + lerüñ (50a/1)

z. + siz (57b/3)

z. + üñ (50a/3), (62a/14)

[= 147]

zibl-i ādemī : < Ar. İnsan gübresi. krş. zibl-i nās.

z. (53a/10), (60a/3)

[= 2]

zibl-i ‘atīḳ-i ḫayyib : < Ar. İyi eski gübre.

z. (10b/9)	z. + dan (28b/23)
[= 1]	[= 4]
zibl-i defî : < Ar. Sıcak gübre.	zibl-i kadîm-i tayyib : < Ar. İyi eski gübre.
z. + de (10b/15)	z. (25a/12)
[= 1]	z. + den (25a/3)
zibl-i hamîr : < Ar. Eşek gübresi.	[= 2]
z. (22a/1), (79b/18)	zibl-i suhñ : < Ar. Sıcak gübre.
[= 2]	z. (24b/19)
zibl-i lafîf : < Ar. İyi gübre.	z. + da (24b/18)
z. (69b/6)	[= 2]
[= 1]	zibl-i tayyib : < Ar. İyi gübre.
zibli'l-merkûm : < Ar. Adı geçen gübre.	z. (69a/14)
z. (27a/4)	[= 1]
[= 1]	zibble- : < Ar.-Tr. Gübrelemek
zibl-i mu'affen : < Ar. Çürütülmüş gübre.	z.-mek (50a/7)
z. (7b/2)	z.-rler (56a/15)
[= 1]	z.-ye (7b/16), (64b/18)
zibl-i mürekkeb-i merkûm : < Ar. Adı geçen terkip edilmiş gübre.	[= 3]
z. + dan (29a/1)	zibllen- : < Ar.-Tr. Gübrelenmek.
[= 1]	z.-dükden (44b/11)
zibl-i nâfi' : < Ar. Faydalı gübre.	z.-e (43b/11), (69a/14)
z. (48b/1)	z.-mede (51a/4)
[= 1]	z.-mege (49b/21), (53a/9), (57b/3)
zibl-i nâs : < Ar. İnsan gübresi. krş. zibl-i âdemî.	z.-mek (38b/18), (62b/5), (65a/4), (75a/8)
z. (21b/23), (22a/1), (29a/11)	z.-mesi (65a/6)
	z.-mesinde (43a/4)

z.-mesinüñ (56a/15)

z.-miş (37a/13), (38a/17), (41b/11), (41b/13), (47a/7), (60a/20), (66a/6)

z.-se (47a/10), (52b/22), (53a/11), (56a/11), (56a/14), (57b/3)

z.-üp (37a/21), (42b/21), (45a/15), (53b/15), (53b/19), (58b/15)

z.-ür (43a/6), (60a/23)

[= 35]

zibllü : < Ar.-Tr. Gübreli.

z. (44b/9), (58a/14)

[= 2]

zıkr : < Ar. Anma, konuşma, söyleme.

z. (12b/5), (14a/23), (16a/15), (16a/9), (17a/16), (24a/4), (27b/12), (37a/11), (3a/11), (46a/18), (46b/13), (47a/8), (48a/15), (50a/13), (51b/5), (51b/6), (52b/2), (53a/10), (59a/1), (59a/2), (5b/1), (64a/6), (64b/1), (70a/5), (70a/9), (73b/6), (76b/19), (76b/5), (77a/17), (77b/13), (78a/10), (78b/17), (79a/2), (7a/5), (8a/22)

z. + eyleyenlerden (8a/22)

z. + ederüz (14a/23)

z. + êtdüğümüz (53a/10)

z. + êtdük (64a/6)

z. + êtdükleri (16a/15)

z. + êtdüklerimize (51b/6)

z. + êtmedüklerimizi (51b/5)

z. + êtmişüzdür (5b/1), (7a/5)

z. + i (14b/22), (16a/8), (1b/12), (22a/1), (24a/9), (5b/21), (78a/16), (79b/20)

z. + i bāb-ı ezbālde (22a/1)

z. + inüñ (48b/7)

z. + olunacağdur (50a/13)

z. + olunan (12b/5), (17a/16), (27b/12), (46a/18), (46b/13), (47a/8), (48a/15), (59a/2), (73b/6), (76b/5), (77b/13), (78a/10), (78b/17)

z. + olunandur (59a/1)

z. + olunduğı (76b/19)

z. + olunmamışlardur (24a/4)

z. + olunmayalar (70a/5)

z. + olunmuşdur (64b/1), (77a/17), (79a/2)

z. + olunsa (52b/2)

z. + olunup (70a/9)

z. + olunur (16a/9), (3a/11)

[= 79]

zıkr-i bāb-ı ezbāl : < Ar. Gübreler konusunun bahsi.

z. + de (22a/1)

[= 1]

zī-mellāse : < Ar. Yer düzeltecek sürgü, alete sahip olmak.

z. (13b/23)

[= 1]

zīmokrātīs : bkz. ḥakīm dīmokrātīs.

z. (12b/16), (12b/8), (13a/3), (13b/18), (38b/6), (67a/5), (68a/4), (9a/17), (9a/7), (9b/10)

z. + dür (8a/23)

[= 11]

zinde : < Far. Diri, canlı.

z. (11b/19)

[= 1]

zīrā : < Far. Zira, çünkü.

z. (10a/2), (10a/6), (10b/10), (11b/19), (12a/20), (12b/13), (12b/2), (13a/13), (15a/15), (15a/17), (15a/19), (15a/22), (15a/6), (15b/19), (15b/21), (15b/23), (15b/23), (15b/5), (15b/7), (16a/23), (16a/6), (17b/15), (17b/20), (17b/9), (18a/13), (18a/18), (18a/8), (18b/5), (19b/13), (19b/20), (20b/5), (21b/6), (22a/15), (22b/11), (22b/16), (22b/4), (22b/7), (23a/21), (23a/6), (23b/1), (23b/1), (23b/4), (23b/4), (23b/6), (24b/3), (25a/23), (26a/13), (28a/23), (29a/23), (2b/5), (30a/18), (31a/19), (31b/13), (31b/17), (32a/2), (32a/3), (32b/13), (32b/8), (34a/16), (34b/20), (35a/21), (36b/15), (37a/23), (38a/2), (38b/12), (39b/7), (3a/18), (40a/10), (41a/18), (41b/1), (42a/2), (42b/19), (45a/1), (47b/12), (47b/17), (48a/3), (48b/13), (48b/20), (48b/9), (49a/12), (49a/16), (49a/2), (49b/21), (4a/21), (4a/23), (4b/13), (4b/18), (4b/2), (4b/7), (50b/1), (50b/22), (51a/9), (53b/10), (54a/22), (54a/23), (55a/13), (55b/10), (56a/1), (56a/12), (56b/12), (57b/18), (58a/23), (58b/3), (59b/11), (59b/23), (59b/8), (5a/16), (5a/19), (5a/5), (5a/8), (5b/11), (5b/23), (60a/1), (60a/1), (60a/14), (60a/17), (60a/3), (61b/11), (62b/21), (63a/11), (63b/10), (63b/13), (63b/21), (64a/8), (64b/4), (64b/7), (64b/9), (67a/14), (67a/18), (67a/19), (67a/2), (67a/6), (67b/1), (67b/12), (67b/14), (67b/3), (67b/7), (68b/20), (6a/16), (6a/19), (6a/2), (6a/3), (6a/5), (6a/6), (6b/19), (6b/3), (71a/5), (71a/6), (71b/10), (71b/2), (72a/9), (72b/20), (72b/5), (73a/12), (73a/18), (73b/13), (74b/21), (75a/11), (75a/5), (75a/5), (75b/3), (75b/9), (77a/16), (7a/14), (8a/19), (8a/21), (8a/23), (8b/1), (8b/10), (8b/12), (8b/18), (8b/5), (9a/11), (9a/21), (9a/23), (9a/4), (9b/6)

[= 177]

zīrā' : < Ar. 75-90 cm.'lik uzunluk ölçü birimi.

z. (26b/7), (28a/22), (28b/3), (28b/4)

[= 4]

zīrā'at : < Ar. Çiftçilik, tarım.

z. (10a/13), (12b/1), (12b/15), (12b/15), (12b/2), (12b/22), (12b/23), (12b/23), (12b/9), (13a/10), (13a/2), (13a/5), (13a/7), (13a/9), (13b/8), (14a/21), (14a/22), (14a/23), (14b/11), (14b/11), (14b/12), (14b/12), (14b/14), (14b/16), (14b/18), (14b/2), (14b/5), (15a/2), (15a/23), (15a/5), (15a/9), (16a/4), (16a/8), (16b/14), (16b/9), (16b/9), (17a/1), (17a/12), (17a/2), (17a/22), (17a/5), (17a/8), (17b/8), (18a/7), (18a/8), (18a/9), (18b/8), (19b/13), (1b/11), (1b/14), (1b/5), (20a/20), (20b/23), (21a/18), (22a/20), (22b/13), (23a/19), (25b/12), (26b/15), (26b/15), (26b/20), (28a/17), (28b/12), (28b/4), (30a/5), (31a/1), (32a/11), (32a/2), (3a/10), (3a/5), (3a/8), (3a/9), (3b/1), (3b/3), (4a/18), (4a/7), (4b/14), (4b/21), (5a/4), (5a/5), (5b/5), (62b/6), (62b/8), (62b/9), (63a/10), (63a/11), (63a/12), (63a/13), (63a/15), (63b/18), (63b/18), (63b/19), (63b/7), (63b/7), (63b/9), (64b/11), (65a/13), (65a/13), (65a/17), (65a/18), (65a/19), (65a/21), (65b/1), (65b/2), (65b/3), (65b/3), (65b/5), (66a/13), (66a/15), (66a/18), (66a/20), (66a/21), (66a/4), (66a/8), (66a/9), (66b/12), (66b/16), (66b/21), (67a/20), (67a/21), (67a/5), (67a/9), (67a/9), (67b/11), (67b/13), (67b/16), (67b/18), (67b/20), (67b/3), (68a/12), (68a/13), (68a/16), (68a/20), (68a/21), (68a/6), (68a/7), (68b/1), (68b/1), (68b/12), (68b/18), (68b/3), (68b/6), (68b/8), (69a/10), (69a/12), (69b/19), (69b/5), (69b/6), (6b/21), (6b/6), (71a/21), (71b/1), (71b/12), (71b/19), (71b/21), (71b/7), (71b/9), (72a/10), (72a/10), (72a/12), (72a/13), (72a/14), (72a/16), (72a/19), (72a/20), (72a/5), (72a/6), (72a/7), (72a/8), (72b/1), (72b/11), (72b/12), (72b/12), (72b/15), (72b/16), (72b/19), (72b/21), (72b/3), (72b/3), (73a/17), (73a/17), (73a/21), (73a/7), (73b/13), (73b/19), (73b/19), (73b/2), (73b/6), (74a/1), (74a/1), (74a/17), (74a/18), (74a/2), (74a/4), (74a/5), (74a/6), (74b/1), (74b/11), (74b/16), (74b/20), (74b/9), (75a/16), (75a/2), (75a/21), (75a/6), (75b/11), (75b/15), (75b/15), (75b/21), (75b/7), (76a/1), (76a/13), (76a/14), (76a/17), (76a/18), (76a/21), (76a/4), (76b/10), (76b/12), (76b/16), (76b/18), (76b/19), (76b/20), (76b/21), (76b/3), (76b/8), (77a/12), (77a/13), (77a/16), (77a/19), (77a/21), (77a/6), (77b/17), (77b/2), (77b/3), (77b/5), (77b/6), (77b/8), (78a/10), (78a/15), (78a/19), (78a/2), (78a/3), (78a/6), (78a/8), (78b/1),

(78b/14), (78b/16), (78b/17), (78b/2), (78b/21), (79a/10), (79a/13), (79a/20), (79a/21), (79a/3), (79b/14), (79b/5), (79b/6), (79b/9), (7b/11), (7b/16), (7b/17), (7b/19), (7b/4), (8a/16), (8a/17), (8a/3), (8a/3), (8a/4), (8b/16), (9a/11), (9a/11), (9a/12), (9a/13), (9a/19), (9a/3), (9a/6), (9a/6), (9a/7), (9a/8), (9b/9)

z. + a (12b/18), (14b/6), (16a/12), (16b/12), (17a/23), (1b/3), (1b/7), (3a/12), (4a/3), (4b/20), (62b/12), (63a/7), (64a/3), (66a/11), (66b/5), (67a/19), (67a/3), (67b/3), (67b/5), (6b/15), (71a/19), (74b/14), (75b/16), (7a/19), (7b/6), (8a/1), (8a/11), (8a/9), (8b/15), (8b/21), (9a/9), (9b/18), (9b/2)

z. + da (10a/11), (15b/10), (15b/19), (16b/11), (17b/16), (18a/17), (22b/18), (23a/1), (63a/20), (63b/14), (68b/16), (72b/5), (74a/2), (75a/19)

z. + dan (24b/12), (4a/7), (62b/3), (64a/11), (66a/17), (6b/10), (72a/4), (7b/14), (8a/4), (8b/15), (8b/19)

z. + eyle (12b/23), (71b/21)

z. + eylesün (20b/23)

z. + eyleye (19b/13), (68b/1)

z. + ederler (16a/4)

z. + edersin (64b/11)

z. + etmek (12b/22), (69b/19), (78b/1)

z. + etmeye (9a/13)

z. + etse (65a/13)

z. + ı (12a/22), (12b/10), (12b/12), (13a/13), (13b/3), (13b/4), (13b/5), (14a/2), (14b/18), (14b/20), (14b/21), (16a/10), (16a/6), (17a/10), (19a/6), (1b/1), (20b/8), (21a/16), (23a/7), (24a/19), (24b/3), (28a/18), (28b/10), (29b/21), (29b/8), (2a/3), (30a/20), (30a/7), (30b/21), (31b/18), (31b/23), (32a/22), (3b/4), (3b/4), (5a/10), (6a/21), (6b/17), (6b/18), (6b/19), (73a/5), (73a/5), (73a/9), (73b/1), (73b/17), (73b/20), (73b/3), (74b/16), (74b/17),

(75b/8), (76a/3), (78a/17), (78b/8), (78b/8), (79b/8), (8b/17)

z. + ı bürr (73a/5), (8b/17)

z. + ı zurre (73a/9)

z. + ı hınța (3b/4)

z. + ı hınțanun (76a/3)

z. + ı kettān (73b/20)

z. + ı mezkürle (23a/7)

z. + ma (13b/16), (15a/15), (16b/5), (19b/1), (6b/12), (77a/2), (8a/18), (8a/19)

z. + ında (14a/22), (16a/11), (24a/22), (24a/6), (28a/4), (2a/1), (30a/2), (30a/2), (30a/23), (34a/18)

z. + ından (27a/10), (31a/4), (3a/14), (67a/1), (72b/15), (72b/6), (8a/18)

z. + ını (25b/18), (3a/14), (72b/14)

z. + ınıñ (13b/11), (14a/12), (14b/20), (16a/8), (16b/10), (17b/5), (19a/18), (19b/8), (2a/14), (32a/1), (73b/5), (74a/10), (74a/11), (76b/15), (76b/17)

z. + ı kāmḥ (14b/20)

z. + ı kuṭānī (12a/22)

z. + ı ṣa^ḥīr (12b/12), (3b/4), (78a/17)

z. + ı ṣa^ḥīrde (73a/5)

z. + ı ṣa^ḥīri (12b/10)

z. + ı ḥūṣākī (21a/16), (79b/8)

z. + i (16b/19), (17a/4), (18b/11), (1b/11), (1b/12), (1b/17), (1b/17), (1b/9), (20a/19), (22a/4), (24a/17), (30b/17), (3a/13), (71a/19)

z. + i hınța (17a/4), (18b/11)

z. + i ḥubūb-ı mezkūrede (24a/17)

z. + i mübekkir (1b/12)	z. + olundu (76b/21)
z. + i kāmḥ (1b/11)	z. + olunduğı (31a/1), (68a/6)
z. + i kuṭānī (1b/9)	z. + olunduğdan (67a/21), (72b/11), (72b/3)
z. + i kuṭānīnūḡ (16b/19), (3a/13), (71a/19)	z. + olunmağa (3a/8), (66b/16), (68a/13), (74a/4)
z. + i ṣa'īr (20a/19)	z. + olunmağıla (62b/9)
z. + i ṭirmākī (22a/4)	z. + olunmağıla (67a/5), (73a/17)
z. + ları (16b/7), (24a/10), (2a/11), (35a/8)	z. + olunmağun (76a/17)
z. + larında (14b/21), (19b/15), (1b/12), (24a/21)	z. + olunmamış (4a/7), (62b/8)
z. + ola (63a/13), (71a/21), (71b/12), (71b/7)	z. + olunmanuğ (3b/3)
z. + olsa (66b/21)	z. + olunmağ (17a/22), (65a/21), (65b/2), (68a/7), (68b/1), (68b/12), (68b/18), (68b/6), (71b/19), (74a/17), (74b/1), (74b/16), (75a/21), (77b/8)
z. + oluna (12b/1), (12b/15), (12b/15), (12b/9), (13a/10), (13a/2), (13b/8), (16b/9), (22a/20), (28b/4), (4b/14), (5a/5), (63a/11), (63a/12), (63b/18), (63b/18), (65a/18), (65a/19), (65b/3), (67a/9), (67b/11), (68a/12), (69a/12), (69b/5), (72a/20), (72a/5), (72b/12), (72b/3), (73b/19), (73b/2), (74a/1), (75a/2), (76a/13), (76b/20), (77b/17), (78a/19), (79a/13), (7b/4), (9a/6)	z. + olunması (20a/20), (63a/15)
z. + olunacağ (16b/14), (26b/20), (76a/14), (77a/16), (79b/6)	z. + olunmasında (79a/3)
z. + olunan (12b/23), (14a/22), (26b/15), (3a/5), (3a/9), (4a/18), (4b/21), (66a/13), (66a/20), (66a/4), (66b/12), (67b/13), (67b/20), (67b/3), (68b/8), (72a/6), (72b/15), (72b/16), (74a/6), (74b/9), (75b/21), (75b/7), (76a/18), (76b/16), (76b/18), (77a/21), (77a/6), (78a/10), (78a/15), (78a/6), (78b/17), (8b/16), (9a/3)	z. + olunmaya (63a/10), (77a/12), (77a/13)
z. + olunanda (14a/23)	z. + olunmaz (14b/11), (14b/11), (14b/16), (18a/9), (75b/11)
z. + olunandan (32a/11)	z. + olunmazdan (3a/10), (62b/6), (63b/19), (65a/17), (66a/18), (66a/9), (67a/20), (68a/21), (69a/10)
z. + olunandur (16b/9)	z. + olunmuş (66a/21), (75a/16)
z. + olunanlardandur (21a/18)	z. + olunsa (12b/2), (14b/18), (17a/1), (5a/4), (65b/3), (67a/9), (6b/6), (71b/1), (72a/16), (72a/8), (72b/1), (74b/11), (76a/1), (76b/19), (77b/2), (77b/3), (77b/6), (78a/3), (78b/14), (79b/5), (8a/16), (9a/19), (9a/7), (9a/8)
	z. + olunu (72a/12)
	z. + olunup (17b/8), (75b/15), (76b/10), (76b/12), (76b/3), (76b/8), (77b/5), (9a/6)

z. + olunur (13a/5), (13a/7), (13a/9),
(14a/21), (14b/12), (14b/12), (14b/14), (14b/2),
(14b/5), (18b/8), (26b/15), (28a/17), (28b/12),
(30a/5), (63b/7), (63b/7), (63b/9), (65b/1), (65b/5),
(72a/10), (72a/10), (72a/13), (72a/19), (72a/7),
(73a/17), (74a/1), (74a/2), (74a/5), (74b/20),
(75b/15), (76a/4), (78b/16), (79a/10), (79a/20),
(79a/21), (79b/14), (79b/9), (8a/3), (8a/3)

z. + uñ (16b/17), (16b/21), (74a/12),
(74a/13), (74a/15), (74a/9), (77a/3), (79b/12)

[= 718]

zirā'at-ı bürr : < Ar. Buğday ziraatı.

z. (73a/5), (8b/17)

[= 2]

zirā'at-ı hınça : < Ar. Buğday ziraatı.

z. (3b/4), (17a/4), (18b/11)

z. + nuñ (76a/3)

[= 2]

zirā'at-ı hubüb-ı mezküre : < Ar. Zikredilen
tohumların ziraatı.

z. + de (24a/17)

[= 1]

zirā'at-ı hüşakī : < Ar. Arpa ziraatı.

z. (21a/16), (79b/8)

[= 2]

zirā'at-ı kāmḥ : < Ar. Buğday ziraatı.

z. (14b/20)

[= 1]

zirā'at-ı kettān : < Ar. Keten ziraatı.

z. (73b/20)

[= 1]

zirā'at-ı kuḫānī : < Ar. Tahıl ziraatı.

z. (1b/9), (12a/22)

z. + nün (16b/19), (3a/13), (71a/19)

[= 5]

zirā'at-ı mezkūr : < Ar. Zikredilen ziraat.

z. + la (23a/7)

[= 1]

zirā'at-ı mübekkir : < Ar. Erken ziraat yapma.

z. (1b/12)

[= 1]

zirā'at-ı kāmḥ : < Ar. Buğday ziraatı.

z. (1b/11)

[= 1]

zirā'at-ı şa'īr : < Ar. Arpa ziraatı.

z. (12b/12), (20a/19), (78a/17), (3b/4)

z. + de (73a/5)

z. + i (12b/10)

[= 5]

zirā'at-ı ṭrmākī : < Ar. Hububat ziraatı.

z. (22a/4)

[= 1]

zirā'at-ı zurre : < Ar. Darı ziraatı.

z. (73a/9)

[= 1]

zirā'atu'l-kāmḥ : < Ar. Buğday ziraatı.

z. (25a/5)	z. (23a/2)
[= 1]	[= 1]
zirri'a : < Ar. 1. Kendi kendine yetişen ürün. 2. Tohum.	zirri'a-ı isfānāh : < Ar.-Far. Ispanak tohumu.
z. (10b/13), (18a/4), (22a/18), (23a/15), (23a/17), (23a/19), (23b/21), (25a/2), (66b/2), (7b/22)	z. + uḡ (10a/10)
z. + da (23a/6), (23a/8)	[= 1]
z. + dan (23a/12), (9b/11)	zirri'a-ı kettān : < Ar. Keten tohumu.
z. + ı (10a/10), (10b/18), (11a/2), (23b/10), (24a/1), (24b/12), (25a/4)	z. + dan (23b/10)
z. + ıfucl (10b/18)	[= 1]
z. + ı isfānāḡuḡ (10a/10)	zirri'a-ı kınnab : < Ar. Kendir tohumu.
z. + ı kettāndan (23b/10)	z. (11a/2)
z. + ı merḡūme (25a/4)	[= 1]
z. + ı kınnab (11a/2)	zirri'a-ı kıssā : < Ar. Salatalık tohumu.
z. + ı kıssā (24a/1)	z. (24a/1)
z. + ı (23a/2)	[= 1]
z. + ı fūvve (23a/2)	zirri'a-ı merḡūme : < Ar. Adı geçen tohum.
z. + ları (24a/3)	z. (25a/4)
z. + nuḡ (10a/5), (7b/21)	[= 1]
z. + sindan (10a/7), (24a/2), (28b/4)	ziyāde : < Ar. Artma, çoḡalma; fazla.
z. + sını (31b/23)	z. (11b/9), (12a/14), (12a/4), (12a/5), (12a/7), (14b/1), (15b/19), (16a/3), (17b/8), (18a/12), (19a/11), (19b/13), (19b/7), (1b/17), (21a/11), (21a/14), (22b/16), (23a/1), (23a/16), (23b/9), (25a/14), (25b/13), (27b/1), (28a/2), (28b/20), (32a/9), (32b/4), (32b/9), (33a/12), (33b/4), (37a/10), (37a/14), (37a/20), (37a/7), (37b/13), (38a/11), (38a/14), (38b/22), (39a/18), (3a/18), (40a/18), (40a/19), (41a/22), (41b/4), (42b/18), (42b/5), (44a/19), (46a/6), (47b/20), (48a/5), (48b/23), (48b/7), (49b/23), (50a/1), (50b/1), (51b/16), (53a/14), (53b/21), (54b/18), (54b/19), (55a/7), (56a/12), (57a/4), (58a/13), (5a/22), (60a/19), (60a/22), (61a/9), (61b/10), (64a/17), (66a/4), (66b/2), (66b/3), (67a/16), (68a/20), (68b/21),
[= 36]	
zirri'a-ı fucl : < Ar. Turp tohumu.	
z. (10b/18)	
[= 1]	
zirri'a-ı fūvve : < Ar. Kızılkök tohumu.	

(69a/8), (69b/13), (6b/16), (70a/16), (70a/3), (71a/14), (71a/14), (71a/15), (71a/17), (71b/11), (72b/7), (72b/8), (72b/8), (73a/13), (73a/16), (74b/20), (74b/6), (74b/9), (75a/8), (77a/20), (78a/4), (78a/6), (78b/11), (78b/13), (79a/21), (79b/2), (79b/5), (7b/12), (7b/20), (7b/22), (9a/7), (9b/7)

z. + ce (35b/20), (37b/15), (49b/19), (56a/5), (60a/22), (66b/3), (71a/15)

z. + cedür (24a/3)

z. + ce (32a/18)

z. + den (39b/14)

z. + eyle (22b/16)

z. + eder (32b/9), (37a/7), (38b/22), (55a/7)

z. + edüp (28a/2), (54b/18)

z. + liginde (59a/9)

z. + ola (11b/9), (70a/16), (74b/6)

z. + olan (23a/1), (50b/1)

z. + olmağa (1b/17), (21a/11)

z. + olmağın (49b/23)

z. + olmasın (15b/19)

z. + olmasınuğ (79b/2)

z. + olmaya (39a/18), (72b/8), (78a/6)

z. + olsa (40a/18), (67a/16)

z. + oluna (17b/8), (23a/16), (27b/1)

z. + olunsa (7b/22)

z. + olup (72b/8), (7b/20)

z. + olur (12a/4), (12a/5), (12a/7), (18a/12), (19a/11), (21a/14), (28b/20), (33a/12), (33b/4), (37a/10), (3a/18), (44a/19), (53a/14), (61a/9), (66a/4), (66b/2), (68a/20), (71a/14), (71a/14),

(71a/15), (71a/17), (71b/11), (73a/13), (77a/20), (78a/4), (79b/5), (9a/7), (9b/7)

[= 175]

ziyâdelik (g): < Ar.-Tr. Fazlalık.

z. + inde (33b/3), (38b/3), (49b/12), (56a/19), (59a/18)

[= 5]

ziynet : < Ar. Süs, bezek.

z. (44a/23)

[= 1]

zū-ğılâf : < Ar. Kabuklu.

z. (24a/23)

[= 1]

zuhür : < Ar. Ortaya çıkma, görünem, belirme.

z. (25a/20), (30a/3), (40a/6), (45a/11), (64b/19)

z. + êde (64b/19)

z. + êder (25a/20)

z. + êtdüğünde (30a/3)

z. + êtdükde (45a/11)

z. + êtse (40a/6)

z. + ı (25b/3), (30b/23)

z. + ı za'îfinden (25b/3)

[= 13]

zuhür-ı za'îf : < Ar. Zayıf belirme.

z. + inden (25b/3)

[= 1]

zu'm : < Ar. Şüphe, sanı.

z. (21a/23)

z. + êtdiler (21a/23)

[= 2]

zurre : < Ar. Darı (*Panicum miliaceum*).

z. (13a/19), (15b/18), (20b/2), (20b/21),
(24a/7), (27b/10), (3a/16), (72a/19), (73a/9)

z. + den (23b/14)

[= 10]

zurû' : < Ar. Ekilen tohumlar.

z. + ı (31a/12)

z. + ı şiteviyyedendür (31a/12)

[= 2]

zurû'-ı şiteviyye : < Ar. Kışa ait tohumlar.

z. + dendür (31a/12)

[= 1]

zübde : < Ar. Öz.

z. + sini (66b/18)

[= 1]

zürkat : < Ar. Mavi, mavimtrak renk.

z. + e (11b/10), (11b/9)

[= 2]

zürre' : < Ar. Ziraatçiler, çiftçiler, ekinciler.

z. (14a/1)

[= 1]

Toplam Kelime Sayısı: 50270

Toplam Madde Başı: 4909

SONUÇ

İbn Avvâm'ın Kitâbü'l-Filâha adlı eserinin Felâhat-nâme adıyla Türkçeye tercümesinden çıkan sonuçları imlâ özellikleri, dil bilgisi ve söz varlığı gibi başlıklar altında inceleyebiliriz.

İmlâ Özellikleri

1. Arap harfli bu metinde ünlülerin yazımında döneminin genel eğilimine uyulmuştur. Yazma harekesiz de olsa bazı Türkçe sözcüklerde hareke kullanılmış olması sözcüklerin ünlülerine dikkat edilerek okunmasını sağlamıştır. Bu bakımdan hareke hem sözcüğün imlâ özelliğini vermekte hem gramatikal özellikleri ortaya çıkarmaktadır.
2. Tercümede alıntı sözcüklerin imlâsında (özellikle yabancı kökenli isimlerde; nizz~nezz, gibi) ikili şekiller kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra metinde anılan ziraat âlimlerinin isimlerinin imlâsında da çoğu kez belli bir standart bulunmamaktadır. Her iki sonucun sebepleri ya tercümenin yapıldığı coğrafyada yaşayan âlimlerin etkisidir ya da tercüme hatasıdır.
3. Türkçe kelimelerin imlâsındaki birden fazla şekilli kullanım ise mütercimnin ait olduğu çevreyle ilişkilendirilip, diyalektik bir unsur olarak değerlendirilebilir.
4. Türkçenin her döneminde bir problem olarak görülen kapalı /è/ metnimizde sistematik olmasa da kimi zaman /y/ ile kimi zaman hareke veya hareke olmaksızın gösterilmiştir. Özellikle metinde karşılaşılan ikili imlâlî ve ön sıradan ünlülerle oluşturulmuş Türkçe sözcüklerde kapalı /è/'nin var olduğunu söyleyebiliriz.

Dil Bilgisi

1. Yazmada Türkçe kelimelerin imlâsında karşılaşılan ikilik (ķurı~ķuru-, gibi) metnin ses bilgisel özellikler ışığında döneminin belirlenmesinde oldukça etkili olmuştur. Şöyle ki dudak uyumunun Klâsik Osmanlı Türkçesinde ortaya çıkması sebebiyle bu ikili kullanımlar bizi, yani aynı sözcüğün hem dudak uyumuna göre hem de dudak uyumuna aykırı kullanımları, Klâsik Osmanlı Türkçesinin ilk devirlerine götürmektedir. Buradan yola çıkarak tercümenin yapıldığı yüzyıllar ortaya çıkmaktadır. Bu ikili kullanımların en yoğun yaşandığı dönem hiç şüphesiz 16. yüzyılın başlarıdır. Yazmada ilgi çekici bir sonuç ise ol-, olun- gibi hem Türkçenin her döneminde hem metnin içerisinde oldukça yaygın olarak kullanılan fiillerin artık dudak uyumuna göre okunabilmesi ve bunun da imlâ ile sabitlenebilmesidir.

2. Yazma şekil bilgisi bakımından farklı unsurlar taşımamaktadır. Eserde isimden isim yapan 16, fiilden isim yapan 12, fiilden fiil yapan 12, isimden fiil yapan 3, toplamda ise 43 tane yapım eki kullanılmıştır.

Söz Varlığı

1. Tercüme söz varlığı açısından incelendiğinde dizin/sözlükte bulunan madde başına göre Arapça sözcüklerin oranının %70 olduğu görülmektedir. Yazmada Arapça sözcüklerin bu denli çok olmasının sebebi metnin tercüme bir eser olmasına bağlansa da, Arapça sözcüklerin bu denli yüksek bir orana sahip olmasında mütercimmin tasarrufunu görmekteyiz. Buna göre, eserin tercüme edildiği dönemlerde Arapça ya bu

eserin okuyucu kitlesi tarafından oldukça kolay bir şekilde anlaşılıyordu yahut mütercim ismi geçen ziraat terimlerine Türkçe karşılık bulmakta sıklntı çekiyordu.

2. Eser, Türkçe malzeme bakımından doyurucu olmasa da eserde verilen teorik bilgiler Türk ziraat hayatına işaret tutar niteliktedir.

KAYNAKLAR

- ALKAYIŞ, M. Fatih (2009), “Türkçede Kullanılan Alıntı Bitki Adları”, **Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/4 Summer: 71-92.**
- AL-SHIHABI, Mustafa (1965), “Filaha: Middle East”, **EI**, vol. II, Leiden/London.
- ARAT, R. Rahmeti (1979), **Kutadgu Bilig III Indeks**, (İndeksi neşre hazırlayanlar: K.Eraslan, O. F. Sertkaya, Nuri Yüce), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü: İstanbul.
- ARAT, R. Rahmeti (2007), **Yusuf Has Hacip Kutadgu Bilig I Metin**, TDK Yayınları: Ankara.
- ATALAY, Beşir (1940-43), **Divanü Lügat-it-Türk**, I-II-III-IV, TDK Yayınları: Ankara.
- AYAZLI, Özlem (2012), **Altun Yaruk Sudur VI. Kitap Karşılaştırmalı Metin Yayını**, TDK Yayınları: Ankara.
- AYDIN, Erhan (2012), **Orhon Yazıtları (Köl Tegin, Bilge Kağan, Tonyukuk, Ongi, Küli Çor)**, Kömen Yayınları: Konya.
- BAYTOP, Turhan (2007), **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara.
- BEDEVIAN, K. Armenag (1936), **Illustrated Polyglottic Dictionary of Plant Names in Latin, Arabic, Armenian, English, French, German, Italian and Turkish Language**, Argus and Papazian Presses, Kahire.

- DANKOFF, Robert ve J. KELLY (1982-85) **Mahmūd al-Kāşgari, Compendium of the Turkic dialects (Diwān luġāt at-turk)**, Ed. and transl. with introduction and indices. P. 1-3, Harvard University.
- DEMİR, Nurettin ve E. Yılmaz (2010), **Türk Dili El Kitabı**, 5. Baskı, Grafiker Yayınları: Ankara.
- DEVELİ, Hayati (1995), **Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**, TDK Yayınları: Ankara.
- DEVELİ, Hayati (2006), **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1-2**, Kesit Yayınları: İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2011), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 28. Baskı, Aydın Kitabevi: Ankara.
- DİLÇİN, Cem (1983), **Yeni Tarama Sözlüğü**, TDK Yayınları: Ankara.
- DOĞAN, Şaban (2009), **Terceme-i Akribâdin Sabuncuoğlu Şerefeddin (giriş-İnceleme-Metin-Dizinler)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- DOĞAN, Şaban (2011), **Ebulfeyz Mustafa Efendi- Risâle-i Feyziyye Fî Lügâti'l-Müfredâti't-Tıbbiyye**, Değişim Yayınları: İstanbul.
- EL-UBÛDÎ, Câsim (2001), "İşbîliye", **DİA**, c.23: 428-429.
- EREN, Hasan (1979), "Türklerde Ekinciliğin Gelişmesine Katkıları", **Türkoloji Dergisi**, c. VIII: 1-29.

- EREN, Hasan (2004), “Sapla Samanı Karıştırmak”, **Türk Dili**, Kasım: 656-659.
- ERGİN, Muharrem (1993), **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınevi: İstanbul.
- ERKAN, Arif (2006) **El-Beyân Arapça-Türkçe Büyük Sözlük**, 1-2. Cilt, İstanbul: Huzur Yayınevi.
- GÜL, Bülent (2004), **Eski Türk Tarım Terimleri**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, (Danışman: Prof. Dr. Sema Barutçu Özönder), Ankara.
- GÜLSEVİN, Gürer (2007), **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, TDK Yayınları: Ankara.
- GÜMÜŞKILIÇ, Mehmet (2005), **Phonogical Features of the 18th Century Ottoman Turkish(18. Yüzyıl Osmanlı Türkçesi Ses Hadiseleri)**, I-VI, Harvard Üniversitesi Yakınoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü: Amerika Birleşik Devletleri.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin (1992), **Türk Dilinde Edatlar**, MEB Yayınları: İstanbul.
- HAUENSCHILD, Ingeborg (1994) “Botanica im *Dīvān luġāt at-turk*”, **Cournal of Turcology: Volume 2, Number I**, (Summer): 25-100.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin, R. Şeşen, M. S. Bekar, G. Gündüz, V. Bulut (2006), **Osmanlı Tabii ve Tatbiki Bilimler Literatür Tarihi**, c.2, IRCICA: İstanbul.
- İNALCIK, Halil (1983), “Introduction to Ottoman Metrology”, **Turcica Revue D’Etudes Turques**: 311-348.
- İZGİ, Cevat (1994), “Ebü’l-Hayr el-İşbîlî”, **DİA**, c.10: 326.

- İZGİ, Cevat (1997), **Osmanlı Medreselerinde İlim**, c.2, İz Yayıncılık: İstanbul.
- İZGİ, Cevat (1999), “İbnü'l-Avvâm”, **DİA**, c.20: 524.
- JOHANSON, Lars ve Éva Á. Csató (1998). (eds.), **The Turkic Languages**, London and New York: Routledge.
- KAÇALIN, Mustafa S. (2011), “*Dīvānu Luġati't-Turk* Işığında”, **Maḥmūd al-Kāşġarī'nin 1000. Doğum Yıldönümü Dolayısıyla Uluslararası *Dīvānu Luġati't-Turk* Sempozyumu** (5-7 Eylül 2008, İstanbul), Eren Yayınevi: 75-83.
- KANAR, Mehmet (2009), **Arapça Türkçe Sözlük**, Say Yayınları: İstanbul.
- KARTALLIOĞLU, Yavuz (2011), **Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16. 17. ve 18. Yüzyıllar)**, TDK Yayınları: Ankara.
- KAYA, Ceval (1994), **Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin ve Dizin**, TDK Yayınları: Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (2005), “Eski Anadolu Türkçesinde İmlâ-Fonoloji Bağlantısı Üzerine Notlar”, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I**, s. 491-505, TDK Yayınları: Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (2009), **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, 3. Baskı, TDK Yayınları: Ankara.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), “Lüġat-ı Müşkilât-ı Eczâ'da Türkçe Bitki Adları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** vol.3, 11: 401-415.

- MAYER, Gustav (1998), **Türkische Studien, die griechischen und romanischen Bestandteile im Wortschatze des Osmanisch-Türkischen, Türkçe İncelemeleri, Osmanlı Türkçesinin Sözcükteki Yunanca ve Latince Ödünçlemeler**, (Haz. Mehmet Ölmez), Kebikeç Yayınları: Ankara.
- MURAD, Sibel (2009), **Lügat-ı Müşkilât-ı Eczâ (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- MUTÇALI, Serdar (2012), **Arapça-Türkçe Sözlük**, Dağarcık Yayınları: İstanbul.
- Mütercim Asım Efendi (1304), **Kâmûs Tercemesi**, 1-4. Cilt, İstanbul.
- Mütercim Asım Efendi (2000), **Burhân-ı Katı**, (Haz. M. Öztürk, D. Örs), TDK Yayınları, Ankara.
- ÖNLER, Zafer (1988), “14-15. Yüzyıl Türkçe Tıp Kitaplarındaki Bitki Adları Üzerine”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, S.54: 53-63.
- ÖNLER, Zafer (1990) “XIV. ve XV. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri”, **Journal of Turkish Studies (Fahir İz Armağanı)**, Harvard, V: 1: 357-392.
- ÖNLER, Zafer (2000), **Revnağ-ı Bustan**, TDK Yayınları, Ankara.
- ÖZKAN, Mustafa (2009), **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Filiz Kitabevi: İstanbul.
- ÖZYAŞAMIŞ-ŞAKAR, Sezer (2006), “Anadolu Sahasında Yazılmış Bir Tarım Eseri: “Felâhat-Nâme”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi 15**, İstanbul: 97-120.

- POLAT, Nazım Hikmet (2001), **Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Cevat Rüştü'den Bir Güldeste**, Kitabevi: İstanbul.
- REDHOUSE, S. James (2006), **A Turkish and English Lexicon, Shewing in English the Significations of Turkish Terms**, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- SAMİ, Şemseddin (2004), **Kamusu Türki**, Çağrı Yayınları: İstanbul.
- SARI, Mevlüt (1984), **El-Mevârid, Arapça Türkçe Lügat**, İpek Yayınları, İstanbul.
- STEINGASS, F. (1884), **Arabic-English Dictionary**, London.
- STEINGASS, F. (1998), **Persian- English Dictionary. Including The Arabic Words And Phrases To Be Met With In Persian Literature**, Librairie du Liban.
- ŞAHİN, Hatice (2007) “Câmi'ü'l-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri”, **Turkish Studies**, V: 2: 570-602.
- ŞAHİN, Hatice (2011), **Eski Anadolu Türkçesi**, Akçağ Yayınları: Ankara.
- TEKİN, Talat (2006), **Orhon Yazıtları**, TDK Yayınları, Ankara.
- TİMURTAŞ, F. Kadri (2005), **Eski Türkiye Türkçesi**, Akçağ Yayınları: Ankara.
- TİMURTAŞ, F. Kadri (2011), **Osmanlı Türkçesine Giriş I**, 29. Baskı, Alfa Basın Yayım Dağıtım: İstanbul.
- TULUM, Mertol (2011), **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı**, TDK Yayınları: Ankara.
- Türkçe Sözlük (2011). 11. Baskı, TDK Yayınları: Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, TDK Yayınları: Ankara.

UÇAR, İlhan (2009), **Hazâ Kitab-ı Hulâsa-i Tıbb Cerrâh Mes'ud (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Paki Küçüker), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Sakarya.

UZUNKAYA, Uğur (2013) “Klâsik Osmanlı Türkçesinden Bir Ziraat Metni: Kemânî (Pehlevân)'nin Felâhat-nâmesi ve Dil İncelemesi”, **The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science**, April, vol. 6, issue 4: 1129-1184.

Yazım Kılavuzu (2012)., (Haz. Şükrü Haluk Akalın ve başk.), 27. Baskı, Ankara: TDK Yayınları.

YILMAZ, Emine (2007). “Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü”, **Turcology in Turkey, Selected Papers**, Studia Uralo-Altaica 47: 521-539, Edited by László Károly, Szeged: University Press.

ZÜLFİKAR-AYDIN, Mükerrerem Bedizel (2011) **İbn Avvam Terceme-i Kitâbü'l-Filâha Çevirimetin, İnceleme, Sözlük (Ziraat Kısmı)**, Kitabevi Yayınları: İstanbul.

ZÜLFİKAR-AYDIN, Mükerrerem Bedizel (2012) **İbn Avvam Terceme-i Kitâbü'l-Filâha (Zootekni Kısmı), İnceleme, Çevirimetin, Sözlük**, Kitabevi Yayınları: İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Uğur Uzunkaya, 12.03.1990'da İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. 2011 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı ve hâlen aynı bölümde yüksek lisans öğrencisidir.